

—કામવાદી લીડરની અભિલાષા—

વધા સનર્થની, ને મિત્રાની ગૃહેર ચાલુ છું,
 અને જમ ઓડીશ્વર લીલા ગૃહેર ચાલુ છું.
 બેક ટક પેટ ભરી ઘોરવા સાર 'દુઃખત',
 જમ કામ એક છુ જ્ઞારામ ચેગ ચાલુ છું!

જૂખમરો દેશમા કું રંગેર ચાલુ છું,
 પ્રભુનો કેર કામ વિરપેર ચાલુ છું,
 વિનું કૃપાથી અભિલાષ મુજ કામે 'દુઃખત'
 મુજને અમૃત અને બીજને ગ્રેગ ચાલુ છું!
 —'દુઃખત ઓઝા'

પુ. પ : અક ૧ લો।

સ ૧૨૩૫૨

૧૯૪૩

તંત્રી—'વહશી'

અનુક્રમણિકા.

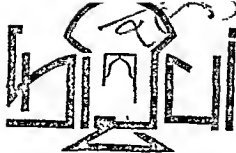
વિષય સૂચિ	લેખકનું નામ	પૃષ્ઠ
કૌભીવાની લીકરની અભિપ્રાય	'હામત બોઝા'	રાષ્ટ્રલ ૧ કુ
પાચમુ પગથીઉ	તરો	૧
ધરનામી શિલાણુ (કુઆન)	મોં અ રહીમ	૨
(હનીસ)		૩
આનાઝળી દુનિયા	'એકર'	૪
ફતાવા	મોં અ અણગ	૭
'નહમે કુઆન'	'આલિમ'	૬
જમનાના કલિહાસનુ દર્પણ	સાનેહ બકીલી	૧૦
પોઠ	રા વણગરો	૧૨
મઝન	ધાપલ	૧૧
હીદારે રસુલ (સત)	શિશ-સામેરી	૧૭
બેક આઢિદ	'વલી'	૨૦
ધરનામ પ્રચાર	'તાજ'	૨૪
દીના	'શકિર'	૨૮
નિહોળ	'હજન'	૩૦
નિદમ		૩૧
'નિહગીની જાવણી'	'કિરમત'	૩૨
ચોક્ક દિવસ દિલ્લીમા	રજા-શાઝો	૩૩
'આ યો જાગે'	'અચેશ'	૩૭
સસિત કાંગા	'હસિમ'	૩૮
એમ એમ પી. મદદ રહીકાર		૪૧
રહેર મુરિસમ શાદી-જન્મ-મરણ		ટાઈટલ ૩ જુ
રિવકાર અને સમાનોચના		ટાઈટલ ૪ જુ

વાર્ષિક લગાજમ દિ. ૨૬ ૫ બચા રા ૬ પરદેશ રી ૧૦ (રૂ. ૬૧)

જુગ મન આના

લગાજમ પૂર મતાની ખબર બાજુના ચોા
 કામા આપી છે, બીને અક મગદ ચાલ તા
 સુધીમ જો લગાજમ નદી મગે તો વી પી
 ચી નવે અક રવાના યરી રેપર ઉપર માનક
 નજર દમેશ લખાવ છે તે નોધી રાખો
 મનીઓડર અથવા પરબવદાર વખતે તે જ ર
 લખો અક નદિ મગરાની ક્યોદ તારીખ રપ
 સુધીમા દિહના માફોએ કરી
 સત્તામુ નીચે મુજબ —

VAHSHI SAHITYA KARYALAYA

પાંચમું પગથીઉં

પ્રુદાના ફક્તો કરમથી અને તેના હળીમે પાક (મન)ના વચીનાથી ચુજરાનનું એકનું ને અન્તેક માસિક ચાનુ અકથીન પાયમા વર્ષમા પ્રવેશ પામે છે પાયમે પગથીએ ચઢ્યા છતા હજુ એના પગેમા નેષ્ટએ તેવું બળ આવ્યું નથી । ક્યાથી આવે ? એનય એના મીઠા બાર્ બાકુની જેમ લાખી ભૂખ-તરમ વેડી પડી છે આ ભૂખમરાના યુગમા મનુષ્ય શુ અન્ય પ્રાણી, પદાર્થો, અને વસ્તુઓ કે મગ્યાઓ પશુ બચી ગઈ નથી તો મિયાગ 'કારવા' જેવા નાના બાગકનું શુ ગરુ ? લાણએ ધાગુએતે ભૂમે માર્યા છે ચોણક મધગળોગ વહેપારીઓના અપનાદ મિરાય । તેમ 'કારવા' કાગળની અજન અને મોનવારીના અપરમા હોમાયુ છતા એ મધુ પ નથી કે માદુ પડયુ' નથી એ ખુદાની મહેગ્યાની છે

અને ગ્રાહકોની મહેરમાનીથી હવે એ મનજ્વત પગે વધતી દાદર ઉપર ધગધગાટ ચઢનાનો ઇરાદો ગમે કે બાકી તેખકો અને કપિઓતો મદકાગ આધેજ ગય છે તે । નના વરમના આરમે આપને મોટામોટા વાચકો તો શુ કઠીએ ? પશુ 'કારવા' પોતાની ભૂતગાળની સાનને જાગી ગઈ દહ નના નોખા કપમા આગળ વધજો, એના દુકા પગના છા લાખી આશા ફજો એ દુઆ પાચતી રહી ઝીચુરથી જોનાગને આ ચાનુ અકમાજ કઈક નમિન ફેરકાગ ચએનો દેખાગે 'પોદ' અને 'આરાજકી દુન્યા' એ નાહિલતી દુન્યામા અને ગમિક વાચકોમા ખૂમ આદર્શણ જમાવ્યુ છે 'દુર્ગાન' 'હીસ'ના પાના તથા 'કતાસ' એ ધાર્મિક જગનમા ગમ લેખક મ્યો છે જેમ હડતી ફકીનોએ અમુન વર્તેને ગયા વગમમા ફીક મ્યાન પ્રાપ્ત થયુ હતુ તેમ નવા વરમમા 'ઈસ્લામ પ્રચાર' ની લેખમાળા કઈ નવોજ પ્રમાગ પાચન્ગે બાકી 'કારવા'ના ઔનિદ મિક, ભૌગોલિક, અને આમાગિક લેખો તેમજ નામની નદિ પશુ કામની કવિનાઓએ અનેક ચુજરાનીઓના હલ્યમા ધર કરું છે ખુગ એન નડુ ફનુ ફાનઉં કરે આખીન ।

—તંત્રી

(૨૬૭) અને ખુદાપાક જેને માગંથી લખતો રાખે તો તેના સિવાય કોઈ તેના માટે કામનો સાબળનાર નથી અને એ શુનેહગારોને તું નેઈશ કે બ્યારે તેઓ (દોઝખના) અઝાબને જોશે તો કહેશે શુ (ફુઆમ) પાછા જવાનો કોઈ માર્ગ છે ? (કુર્ચાન)

(૨૬૮) અને જો કદી તને શીતાન તરફથી વસવસો આવવા લાગે તો તું ખુદાનો આશ્રય લે, બેરાક તેજ સાબળનાર, જાણનાર છે (કુર્ચાન)

(૨૬૯) શુ જેઓ પુરાઈઓ કમાયા છે તેઓ એમ ધારે છે કે અમે તેમને એવા લોહોની બરાબર કરી દઈશું જેઓ ઇમાન લાબ્યા અને નેકીઓ કરી (એવી રીતે) કે તેમનું જીવન અને મરણ એક સરખું જ રહે, તેઓ આ પુરો દાવો કરે છે (કુર્ચાન)

(૨૭૦) હે ઇમાનવાળાઓ ! અદલાફના ફરમાન ઉઠાવો અને રસૂવના હુકમ પ્રમાણે ચાલો અને પોતાની કર્મીને બચાવ ન કરો (કુર્ચાન)

(૨૭૧) હે ઇમાનવાળા ! જો કોઈ દુરાચારી તમારી પાસે કઈ ખબર લાવે તો ખુબ તપાસ કરી લો એવું ન થાય કે નાદાનીથી કોઈ ઢોમ પર જઈ પડે તો યહી પોતાના કર્મો પર પસ્તાવો કરવા લાગે (કુર્ચાન)

(૨૭૨) આ ફુઆની જી દગી તો માત્ર રમત અને ગમ્મત છે, અને જો તમે ઇમાન લાવશો અને (શુનાહોથી) બચશો તો ખુદા-પાક તમને તમારા બદલા આપશે અને તમારાથી તમારી માલ મિલકત માગશે નહિ (કુર્ચાન)

(૨૭૩) અને આકાશો તથા પૃથ્વીનું રાજ્ય ખુદાનું જ છે, તે ચાહે તેને બહો કે અને ચાહે તેને શિક્ષા કરે, પણ ખુદાપાક બક્ષનાર દયાળુ છે (કુર્ચાન)

(૨૬૭) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે દીન ધૈરખવાહીનું નામ છે, દીન ધૈરખવાહીનું નામ છે, દીન ધૈરખવાહીનું નામ છે. સહાળાએ અરજ કરી ચા રસૂલુલ્લાહ! કોની ધૈરખવાહીનું નામ દીન છે? આપે ફરમાવ્યું અલ્લાહની તથા તેના રસૂલની તથા તેની કિતાબની તથા મુસલમાનોના ઇમામની તથા આમ મુસલમાનોની. (મુસ્લિમ)

(૨૬૮) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે સોનું ચાલીથી બદલવું વ્યાજ છે પણ હાથોહાથ વ્યાજ નથી. અને ઘડિ ઘડિથી બદલવું વ્યાજ છે પણ હાથોહાથ વ્યાજ નથી અને ખબુરને ખબુરથી વેચવું વ્યાજ છે પણ હાથોહાથ વ્યાજ નથી (સહીહૈન)

(૨૬૯) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે શરત પૂરી કરવામા તમારા માટે વધુ અગત્યની તે છે કે જેના લીધે તમે ઓઝોની નગ્નતા હલાલ કરી છે (સહીહૈન)

(૨૭૦) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે રમઝાનના રોઝા પછી અફઝલ રોઝા અલ્લાહના મહીના મુહર્રમના છે અને ફરઝ પછી અફઝલ નમાઝ તે રાતની (એટલે તહજ્જુદની) નમાઝ છે (મુસ્લિમ)

(૨૭૧) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે સિજદાની હાલતમા બદો પોતાના પસ્વરદિગારથી ઘણોજ નજદીક થાય છે માટે સિજદામા ઘણી દુઆ કર્યા કરો (મુસ્લિમ)

(૨૭૨) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે અફઝલ નમાઝ તે છે કે જેમા લાખુ ક્રિયામ (હિલા રહેવું) હોય. (મુસ્લિમ)

(૨૭૩) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે તમે ભલા કામે વિપે આરા કરતા રહો અને ખુરા કામોથી રોકતા રહો નહિ તો અલ્લાહ તઆલા ભૂડા લોકોને તમારા હાકિમ બનાવી દેશે ફરી તમારા નેક લોકો પણ દુઆ કરશે તો કબૂલ થશે નહિ (બાએઅ)

આગાઝી દુન્યાકે દોરનેા ! આજે યુરોપી
 છેત્ની લગઈને ચાર વર્ષ પુગ થાય છે ને
 પાચમા વર્ષમા પદસચાર કરે છે, તેની સાથે
 'કારવા' પણ ચાર પુગ કરી પાચમા વર્ષમા
 પ્રવેશે છે લગાઇતા લોપો ને બાંબોના ધન
 કામા અનેક પેપરો હેબતાઇ ગયા, અનેક ફિક
 રમા ને ચિતામ દુનળા પાનગા થઇ ગયા તેમ
 'કારવા'એ દુબળુ થઇ ગયુ છે ધનગંભીરી
 બડકા ગયુ નથી અનાગની માપન ધી કરતા
 કાગળની માપન ધી વધુ કડક હોઇ બધાજ
 પેપરો પાનગા પડી ગયા છે ત્યા 'કારવા'

કથાથી જાકુ અને લગાઈની સાથે
 જરૂર હતા 'કારવા' લગાઈ-
 જો નથી જન્યુ એ
 ખુાની મહેરબાની
 છે ! અનનત
 કેટલાક

આવાઝકી દુન્યા

કડવા
 સુથે ઉચારવા
 પડ્યા છે, અને
 તે બદલ એને સોાવુ
 પણ પડ્યુ છે, ને ખોટ
 ખમીને ચોપુ પણ પડ્યુ છે ।
 'કારવા' પોતાની એકધારી નીતિએ અડગનાથી
 વધતી દાવરના પાચમે પગથીએ પલગ લ કરી
 નહુ છે હીમતથી આગળ ડગલુ ભરી નહુ
 છે, છતા સાધમા ખોટનુ બાધુ બાધેલુ છે
 પણ એ કમ વહેપાર અથે નીમ્યુ નથી
 કે જો ખમતા અટકી જાય અને છાપ
 એને સજદ થયા માટે જોડો બાકો તો ખુલ
 લોજ નેમએને ? ત ની સાદગ તો બહુ જુ જમા
 ઉધારના ટાટીમા મેળવવાની તજવીજ કરી રહ્યા
 છે, પણ જનતા જમા રોટના માટે વનખા
 મારી રહી છે, ત્યા સાહિય તરફ અ બ ફરકીને
 જોવા ની કોને ધુરસદ હોય ? અને તેમ વળી

મુરિનમ જનતા ! ખુદાની મહેરબાનીથી એમ
 તો મુરિનમ જનતા ઉવાર છે, પણ તેમની
 ઉધારના રસ્તાએ વિગાના છેને ? ફક્ત માદિ
 લના રરના તરફ એમની ઉધારનાનુ ટકુ બુને
 ચૂકે જનુ નથી ! અને છતા તેમ પચમા
 વર્ષના આરભમા 'કારવા' સાહિયરસિક વાચમે
 તરફથી ચોમ્ય સદકાર ને ઉનેજનની આસા
 રાખે તો તે અરથાને નથી લાખી મજિજ
 કાપવા માટેય ટાટીયામા જોર હોતુ નેમએને ?
 અને તે આડોઝ વધવાયાજ મળી શકે એ તો
 દીવા જેવી વાગ છે બાકી તે સાહિલના નામે
 જે સુકા રોમલા મળી રહ્યા છે
 તેમ ગનીમન છે ! આ
 જૂખમનાના યુગમા તો
 એવુ જ ચારેને ?

સબાવાનાર - 'કારવા'

જમા
 થીત ને ખધા
 માણસે અતે હાને
 છે ચિતાથી દુબળા થઇ
 ગએલાઓને અતે હાલુ પડે
 છે આપણા ચચીલકામ પહેલ
 વહેના ચીરતુ હુકુ ચોમા ધારીને વ । પ્રધાન
 પદે ચોટયા ત્યારે સજોગ જોના આમજ જલુતુ
 હતુ કે એ મળીથો બજ અધવચ્ચે મિત્રીશોનુ
 ગાકુ અટકારશે પણ ના ધારે ધીર ને મકમ
 પમને રુડેચી ચીરટ પીના પીના અનેક આ
 માકીએ કરી કરીને તથા પ્રાનની પીક ચામડી
 ચામડીને ચચીને રૂચરેટના સદકારથી મિત્રોનુ
 ગાકુ થે ચમાથી કાઢીને પુર લેગે આગળ લાકા
 ગાકુ છે ઉટુ એ મળીથો મગદ મુસોમો
 જોસી જનાથી ધમીનુ ગાકુ ધરેડમા ફસાધુ છે
 હીલતર નહુએ પુજા આમલે પણ એ બગ
 દીધુ ઉતુજ નથી પુકાગ મારીને કે ચીંગમ

નીત્રી ! ગમે તેના ભડવીરનેય ભડકારી દે એવો નાત્રી બળદ પણ હવે થાક્યો છે, અને એ બળદ નમળો થતા તના ઉપર ચારે તરફથી બળા-ધઓ ઉડી આવીને વળગી રહી છે ! અધુરામાં પુરૂ રોનનીને એ બળદનુ એવું પૂજું પડ્યું છે કે ગમે તેવા ધમપછાત થતા તે પૂછું પણ મૂકતો નથી ! આ બગો તમાગો જ્ઞેષ્ઠ અધો અર્થીલ ચીરટના ધૂમા ! મદના હસી રહ્યો છે ને કીબેકથી ચોર્સીગનમાં જષ્ટ રૂએટટના માનમાં કહી ગયો છે કે હવે આપણા બેના હાથમાં જગનનું ત્રાજનું આવી ગયું છે, પણ નશિવાના માટના વચ્ચે આડા ન આવે માટે તેનોય વાગવાર તોનનામાં ઉપયોગ કરવો જ્ઞેષ્ઠએ ! ને જાપાનને જ્ઞેષ્ઠી નાખના ચાર ચીનનો પણ ધડો કરવોજ રહ્યો !” અસ્તુ

❖

આનાચ્છરી દુન્યા કે દોરતો ! બધે ધગી રહ્યું છે ત્યારે હિંદુસ્તાનમાં વધી રહ્યું છે જીવે બનધાન્યના દગના પકવતા આ દેશમાં ભૂખમરો વધી રહ્યો છે અને એ ભૂખમરતી પરવા ન કરતા પ્રજા વધી ગઈ છે અને એ પ્રજા પર કટ્ટોલ કરના રોજ દહાડો ઉગે નવા નવા ખાતા અને નવા નવા અમનદારો વધી રહ્યા છે ! દરેક વસ્તુના ભાવ વધી રહ્યા છે, તેમ તેમ ધારોનું પ્રમાણ પણ વધી રહ્યું છે ! પેટ ખાતર પત્તિ વેચનાના કે દુકાન રોટના ખાતર ભાષ કે પત્તિ પત્તિના ખૂન થવાના બનાવો વધી રહ્યા છે ! પરદેશમાં હાદના હિનેચ્છુઓની સખ્યા વધી રહી છે અને જેના તથા સીને માની ખુ સીઓમાં માકડોની સખ્યા વધી રહી છે ! રોટના ધગી ગયા કે, છતાં સીનેમાં જ્ઞેષ્ઠના વધી રહ્યા છે ! દનાના ભાવ વધી રહ્યા છે, તે સાથે મેનેગવા ટાઇફીડ, પેચ કે કોને ! કેસ પણ વધી રહ્યા છે ! પેસાગમાં સધતા-વૃત્તિ વધી નહીં છે તો ગરીબોમાં ભૂખમરતી વધી રહી છે ! એમરી સાહેબના કથન પ્રમાણે

હિંદીઓની આવક વધી રહી છે, તેમ તેમ તેમની આધરાત્તિ વધી રહી છે ને તેથીજ હિંદમાં અનાજનો દુકાન પડ્યો છે ! પેટના રક્ષણ માટે રિક્ટરો વધી રહ્યા છે, દેશના રક્ષણ માટે પરદેશી લશ્કરો વધી રહ્યા છે ને પેદેશી કેદીઓ પણ બાદશાહી પરાણા તરીકે રોજને રોજ વધી રહ્યા છે ! કિવનસેને કારણે ધરેધર ગરમથુ હજીમો વધી રહ્યા છે, અને રેઝર બેન્ડ મોઢી થવાથી હજીમત પણ વધી ગઈ છે ! ઑક્સિમાં કારકૂનો વધી રહ્યા છે અને કાગળની અછત છે છતાં કાષ્ઠમાં તુમારો વધી રહ્યા છે પોરોટોના માળો મેવા થયા છતાં પ્રેમપત્રોની સખ્યા અને લગ્નો કંગાચ છુગડેગતી સખ્યા વધી રહી છે ! વાચકો કે પ્રેક્ષી કરતા કવિઓની સખ્યા વધી રહી છે અને અક્ષરમયે કંગતા બેવકુફોની સખ્યા વધી રહી છે ! ભાડબૂજની ભટ્ટી મો રસોડા, ને બનચીખાના ઓછા થઈ રહ્યા છે ત્યારે ઔઠા અને વીમાં કપનીઓ વધી રહી છે !

અપનાના ભાન વધી રહ્યા છે તેમ અપલ ખાનાઓની સખ્યા પણ વધી રહી છે ! રોગો કરતા દામ્તરોની સખ્યા વધી ગઈ છે અને કળ્યા કરતા વક્રીનોતો આકડો વધી ગયા છે ! ઘી કરતા ઘાસનેટ મહત્તર વધી ગયું છે ને અમૃત કરતા અડનું મદવ વધી ગયું છે ! ભરવાડોને ત્યાં ઘેાળી સખ્યા ધગી રહી છે ત્યારે રેતવેના થડ કનાસોમાં પેસેન્જરોની સખ્યા વધી રહી છે ! જાડના ખાદ્યા કરતાય ચતણી નોગોની સખ્યા વધી ગઈ છે ! વહેપારીઓ કરતા દલાનોની વરતી વધી ગઈ છે ! ખિરસા કાતરો કરતા વીમાના અજીન્દોની વરતી વધી ગઈ છે ! પેયરોના આહકો કરતા મસ્તીયા વાચકોની નરતી વધી ગઈ છે ! ટાપી કે પાનડીનાગ મરના ઉવાડામથ્યાઓની જમાન વધી ગઈ છે, ચોટનાવાળી કરતા બોબ્સદરવાળી જમાન વધી ગઈ છે, મૂડોવાળા કરતા નમૂની-

માએની મેન્જેરિંગ વધી ગઇ છે' મદીર કે મન્જિદ કરના સીનેમા કે હોટલનું મહત્વ વધી ગયું છે ગામ કરતા ઢંગાનું મહત્વ વધી ગયું છે, ગાવાઓ કરતા ગાગાઓનું મહત્વ વધી ગયું છે! અર્થ કરતા આકાશનું મહત્વ વધી ગયું છે આમ નિદમા દેરદેર બધું વધી જ રહ્યું છે મગીબી વધી રહી કે કમાળીયન ને મુદતરી વધી રહી છે ને મરુર તથા ઝમ પથ્થુ લોહી પીસા વધી રહ્યા છે અને એ બધાવની સાથે હિંદ દેશ રહ્યું છે એજ એની હીમનની કીમત છે !

મુબઇ મઝન મહન તરફથી દી વા કુબુલાન મોહનલાન જવેગીના માનમા એક મુશાધરા મુબઇ ખાતે કાનસુજ જલગીર હોલમા જનામ 'શયદા' ને પ્રમુખસ્થાને ગોઠવશે દને તેનો એજએક ઉનાળોયો યયો છે જેના માટે ખુબ ડમ વાગી રહ્યા હતા અને નિશાન કર ફરી ગયા હતા અને ને મુશાધરાના પનિદાસમા અમર કે અન્નેડ યસા મરુનયો દનો ને મુશાધરા અબુધારી રીતે કરરબૂસ યધ ગયો છે! 'દમ તો હુમેમે મનમ તુજો બી યે હુમેમે' નેવો વા વધુ રમમા આવેના અમુક શાધર મિત્રોએ 'શયદા'નો કર્યો છે કહેવાય છે કે રમ જમાર વાના ધરાદે રમમા આવેલા અમુક શાધરોએ મુશાધરાના રમમા લમ કર્યો છે! પ્રેક્ષકો અને શાધરો નચે 'સાલજો' તોડે 'નથી સાબગના' ની ખુબ હોડ નમી હતી એ 'ટમ એક યોર'મા અતે પ્રેક્ષકો જ્યા કોઇ કહુ છે કે પ્રેક્ષકો નિખળી હતા, તો કોઇ કહે છે કે પ્રમુખ વ્યવસ્થા નમગી ન થકયા તો મઇ કહે છે કે પ્રેક્ષકો મેધાળીને સાલગસા માગતા હતા મેધાળીને જોનવા ઉલ્લા ન કર્યા તેથી પ્રેક્ષકો ઉરકેરાયા હતા ને તેને કારણે કેટનાક તો કેઇનેમ ન સંભળવાની જાણે પ્રતિગા લઇ જોયા હતા અમુક શાધરો ગમેતેમ જોનતા હતા તેથી શરમાઇને ખુદ દી વા જવેરી પથ્થુ ચા'વા જવાના હતા આમ ગમે તે રીતે

પથ્થુ મુશાધરાનો શીઆરમા યયો અને મઝલ સમ્રાટ 'શયદા' સાકમની ગરસોની ધમ્મત પર પાણી ફેરવાયુ પરિણામે સભળાય છે કે 'શયદા', 'સગીર', 'કોર્કલ' વગેરે સિદ્દ હરન કવિઓએ તો રાજનામા પલ આપ્યા છે દને છુગાનો દમ લઇ સમ્રાટ એકાતમા પોતાના મનમા કહેવા હશે કે 'હે ખુદા! તુ મને માગ મિત્રોથી બચાવ!' અહેવાનનો રમ, દમ જેના જથ્થા છે કે જે ઉપરાકત તથુ શાળોએ જાનામા આપ્યાની વાન ખરી હોય તો બીજા પથ્થુ તથુ ચાર સજનામા અધાગેજ 'નસીમ' અને 'નારાદ' પથ્થુ કનવી કારકારિ ધરાવે છે ને! કોઇનેય હિસામમા ન નેમનાર પેલા ધન મીન, ને કાડેલીન શાધરો આ એકજ કોકરથી મુધરજો કે પછી "વહી મકનાર મેદગી ને પેદરથી મો અનબી દય!" ના મુજને વગગી રહેશે! મઇ પથ્થુ કોમને મુધારવાની સાથે બમાલામા પથ્થુ સારિયાદારો અને ફરિઓનો રાજો નાનો સુમે હોને નથી!

“દીન” દર સોમવારે પ્રગટ થતું સાપ્તાહિક

ત્રી - નિઝામુદ્દીન ફરેશી

વાર્ષિક લનાજમ -

હિંદ માટે રૂ ૯ પરદેશ માટે પાઉન્ડ ૧ (રૂ ૧૩)

છુટક નકલ હિન્દ ચાર તથુ આના

મેનેજર - “દીન” પાચપદી અહુમદાબાદ.

ધરનામી માસની ૧ હી તારીખે પ્રગટ થતું

“નિઝામ” માસિક

ત્રી - નિઝામુદ્દીન ફરેશી

વાર્ષિક લનાજમ -

હિન્દ માટે રૂ ૩ પરદેશ માટે રૂ ૫

છુટક નકલ ચાર આના

મેનેજર - “નિઝામ” નાસિક

પાચપદી અહુમદાબાદ.

સવાસ-મારી ઔરત
સાથે સવારના નાસ્તામા
તકરાર થઈ ગઈ તે વેળા
મે ગુસ્સામાં કહ્યું કે,
'રાધણીમાથી બહાર ચાલી
જા, અગર નહિ જઈશ
તો નને તલાક છે' તેણે

છાડ કરી મે બીજી વખત ગુસ્સામાં તેણીને કહ્યું,
'તું રાધણીમાથી બહાર ચાલી જા જરૂર તને તલાક
છે' એમજ ત્રીજી વાર કહેતા તે તુરત મહાગ રાધ-
ણીમાથી ચાલી ગઈ પડી મે તેણીને કહ્યું કે
'આજ આખો દિવસ તારે રાધણીમા આવવું જ
નહિ' એમ કહી હું બીજા કમરામાં ચા થો
ગયો ફરી તેણી સાજના વખતે બુધથી નાના
બચ્ચાની દુધની શીશી લેવા રસોડામાં ચા પાચ
કદમ ગમના તેને મારી વાત માં ચારી જતા
એકદમ પાછી નીકળી આવી તો તલાક થશે
કે કેમ ?

જનાબ-પૂછેલા તુરતમાં બે તલાક (૨૦૪૭)
ઔરત પર પડી છે માટે મજરૂર ઔરતને
તમો ઈદન દરમ્યાન રજુઆ કરી વગર નિકાહ
પટ પાછા રાખી ચકા છે રજુઆની મનાજત
એ કે તમો મોદદથી એમ કહે કે મે રજુઆ
કયું છે અથવા તો તેણી સાથે સોદમન કરે
યા સુબન કરે એથી રજુઆ સહીક થઈ જશે
પરંતુ ભવિષ્યમાં ખ્યાન
રાખશો કે દવે એક
તલાક પણ આપશે
તો આગની બે અને
પાછની એક મળી ત્રણ
તલાક થઈ જશે અને
ફરી હવાલા વિના ઔર-
તને નિકાહમાં લાવી

ચકાશે નહી તમોએ
બે વેળા એમ કહ્યું કે
રસોડામાંથી બહાર ચાલી
જા, નહિ તો તને
તલાક છે પરંતુ તે બે
વેળા કહેવાથી ગર્ભ નહિ
અને ત્રીજી વાર કહે-

વાથી તુરત તે બહાર ચાલી ગઈ તો આગલી
બે તલાક પડશે ત્રીજી પડશે નહિ (ફુરે) મુખતાર
પાનુ ૫૫૬, ૫૬૦)

સવાસ-જનાબકદની નમાઝ રરતા ઉપર
જનાબકદ રાખીને પડી શકાય? અનેના છમામે
મરિજદમા કોઈ પણ ભાગમાં પડવા માટે હુકમ
નથી એમ કહે છે, મરિજદમા જુદું જમાન-
ખાનુ, જુદો વરડો અને ખુદથી સેદન ફાગત-
વાલી છે તે માટે શુ હુકમ છે ?

જનાબ-જે ભાગ મરિજદમાં દાખિલ
ગણના હોય ત્યા જનાબકદની નમાઝ પદની
પુકદાએ ફિગમ મકરૂફ લખે છે અને હદીમ
શંખા છે કે એથી મેયતને નમાઝનો સવામ
મળતો નથી જ્ને વરડો અને સેદન દાખિને
મરિજદ તરીકે ગણનામાં ન આવના હોય તો
ત્યા પડી શકાય છે પણ વરડો અને સેદન
મરિજદમાં દાખિન છે કે ખારિજ તેનો ફેરસો
મરિજદના અસવ બાનીઓ સિવાય બીજા કોઈ

કરી શકતો નથી
પુકદાઓએ એક સુરત
આ પણ લખી છે
કે જનાબકદ અને અ-
મુમ્મુસદતા ખાગિને
મરિજદમાં હોય અને
ખાકીની ચોડી કે વધુ
દાખિને મરિજદમાં

રોય તો વ્યવસ્થા છે જો વરડા અને સેદન દાખલમાં ગયુનાં રોય તો ત્યાં ન પડે, રમતા ઉપર પડે તેમાં સાધા જેવું કંઈ નથી વગરડા અને સેદન મજિજથી દાખલ અથવા ખાંડિય હાલમાં ઘણી જગ્યાએ ઘણી મતફેરી હોય છે એવા મતફેરીઓ વેળા ઝગડો કરવો મુનાસિબ નથી

સનાલ-કચ્છરતાનની દબા જગ્યા દબુ કબરો નહિ મળી રોય તે જગ્યાએ ફરક અથવા નહિલ નમાઝ પઢી શકે છે કે નહિ? અને મજકુર નમાઝો પાઠ માટે નમાઝની જગ્યાથી કબર કબી દૂર પોતી જોઈએ?

જવાબ-કચ્છરતાનમાં સાદી જગ્યાએ ફર્ક કે નહિલ નમાઝ એ ચર્તે પાતી જાઈએ છે કે સામે કબ્રો ન હોય અને ઘ્રો હોય તો સામ દીવાર અથવા કંઈ આઃ હોતી જોઈએ જો જમાઅતથી નમાઝ પાઠમાં આવે તો દરમને સામે સુતરો હોવો જોઈએ કચ્છરતાનમાં માન ધમામનો સુતરો ગણી નથી ખીજી જગ્યાએ માત્ર ધમામનો સુતરો કાઢી છે

સનાલ-મસજુક જે ઈમામ સાથે આવી મને તો તેને સના પાંચુ જોઈએ કે નહિ? અથવા નમાઝ પૂરી થતા બાકીની નમાઝ પઢવા ઉભા થાય ત્યારે સના પડે?

જવાબ-મસજુક જ્યારે બાબીની નમાઝ પઢવા ઉભો થાય ત્યારે સના પડે

સનાલ-કોઈ માણસ ઈમામ કિરાઅત શરૂ કરે ત્યારે આવ તો તેને સના પાંચુ જોઈએ કે નહિ?

જવાબ-ઈમામ જ્યારે કિરાઅત શરૂ કરે તો પાછળથી આવાનગ સના પડે નહિ

સનાલ-ગાવુ, બખરવુ મુઝીક, રમવુ વગેરો કેમ છે?

જવાબ-જાઈએ નથી કુર્આને શરીફ તથા દહીસેમાં એવી સખ્ત વાત આવી છે

સનાલ-રેડીઓ સાલગવુ અને તેમાં

વાગુ વગેરે વાગે તે સાલગવુ કેમ છે? ખુલાસા સાથે લખશે

જવાબ-રેડીઓમાં ગાનગાન વાજીત સાલગવુ જાઈએ નથી તકરીર અથવા ખીજી જાઈએ વાગો સાલગવી દુરુન છે

સનાલ-સાલગવી દુરુન ક્રીયામાં જલુ તેમજ તેના મુન વગેરેમાં લાગ લેવુ કેમ છે?

જવાબ-લાગ લેવો દુરુન નથી માત્ર દિનસોઝી જાહેર કરી શકે છે

સનાલ-આગ/કાન ઓગેલો ઘણાજ ઝીણુ કપડા પહારે છે અદરમાં કપ્તા મીંગેને? વગેરે પહેરે છે એ માટે ગો દુકમ છે?

જવાબ-ઓરતોએ એવા બાગીક કપડા પહેરવા જોઈએ નહિ કે જેમાં શરીર ખુલુ દેખાય દહીસ શરીરમાં આવ્યું છે કે કેટલીક ઓગેલો કપડા પહેરવા છતાંએ ગામી રહે છે એથી ઘણી સખ્ત વાત સાબિત થાય છે

સનાલ-મસજુકમાં માણસો વગુ કરના રોય ત્યારે સનામ કરવુ કેમ છે?

જવાબ-વગુ કરતા રોય ત્યારે સનામ ન કરવુ ખીજા વોઝોને સનામ કરે

સનાલ-એક ઓરત જિનાહારને બેજાથી જે નાની છાતરીઓ છે તે બનેને એકી વખતે ઈર્ક નિકાદમાં નખી શકે છે?

જવાબ-તેઓ બને એકમાથી છે એટલે બને બેને ના માફ ગણાશે જો કે જિનાયા છે એકી વખત બનેને નિગદમાં રાખવી દુરુન નથી

સનાલ-એક માણસની નિકાદની ઓરત છે છતાં રખાવો નખેતીઓ ઇ ધ ની ઓરતે એક દિવસ ગોઠોને છોડી દેના કશુ ત્યારે ઘણીએ કશુ કે તને છોડી શકુ છું પણ તેણીઆને છોડી શકતો નથી' એથી તલાક થઈ કે કેમ?

જવાબ-તને છોડી શકુ છું' એ કહેનાથી તલાક પડે નહિ એથી મતલબ એ છે કે દુન તલાક તને આપવો નથી પરંતુ લાગિબમાં તને તલાક આપવા આવુ તો આપી શકુ છું

“નઝમે કુર્આન”

(“અલિફ—લામ—મીમ” કા દુસરા રકૂઅ ખાકી હીરસા)

ધેલી વોહ લોગ હે મારે હએ રાહે ઝનવલતકે,
જિન્હોને મોન લી હે શુમરલી બદલે દિલ્લપતકે

ન ખખશા કાએમ કુછમી ઉન્હે ઉનકી તિમરતને,
ગવાઇ રાહ સીધી ઉનસે ઉનકી દિલ્લકી આદતને

મિસાલ ધનકી હે જૈસે કાઈ આકર આગ સિવગાએ,
યહ તક હો કે ઉસકે હર તરફ કુછ રૌશની જાએ

ખુદા લે જાએ ઉનકે નુરખે યૂ ફેર હો જાએ,
ઉન્હી તારીકાથોમે હોમદે, અધેર હો જાએ

અમ ઉનખે દેખીએ, વોહ દેખકર લી દેખતે કયા હે,
સમજ લીજો કે વોહ હર ચીઝકો સમજે કુએ કયા હે

સમજકી ખાતકી જાનિમ ન આએ હે ન આએગે,
વોહ બેહરે હે, વોહ મુજે હે, વોહ અ ધે હે, ન ભૂટેગે

મિસાન એક ઔર જૈસે આસમાસે મેહ ખરસતાહો
કહી મિજલી ચમકતી હો, કહી ખાદલ ચરજતા હો

ગજલ શોર સુનકર ઉગનીયા કાનોમે દેતે હે,
વોહ અપની મૌતકે ડરસે યુહી કુછ કામ લેતે હે

ખિનઆખિર હે ખુશ ધન, કાફરોકા ધેરનેવાલા
કે ધનમે હે હરેક અલાહસે મુહ ફેરતેલા

યકાયાક લે ઉળા જામ જિન્હીયા નુરે ખસારતકો,
તો આખે કાળકર દેખા કરે એક એકકી સૂરતકો

અગર ખિજલી ચમક જાએ તો ચલતે હે હલરતે હે,
અગર હો જાએ અમેદા તો કક જાતે હે ડરતે હે

ખુદા ચાહે તો જોગો ચરમસે બે-બહરા હો જાએ,
ઉસે હર ચીઝ ષર કુદરત ન વોહ દેખે ન સુન પાએ
(દુસરા રકૂઅ ખામ)

અઝ-અથુ નસ્ “ગાલિબ” દીની નિઝામી બજાદવી

જગતના ઇતિહાસનું દર્પણ

૧જી કરનાર રાજમાન્ય 'સાનેહ બકીલી' સાહુભ [સચીન.]
[યુજરતમા ઈતિહાસિક અને ઇથોગ્રાફિક સંગ્રહનો હરી કલમદ્વારા યુજરતમા
સાહિત્યને સમૃદ્ધ કરનાર છેલ્લી પચ્ચીસીના આ મહાન લેખકના પરિવચની
યુજરતમાને જરૂર ન ટોચ] —તત્ત્વી

ઈ સ. પૂર્વે ૫૦૦-૦૦ થી ઇ. સ. ૧૯૪૩

ઈતિહાસ પરેસાનો યુગ ઈ સ પૂર્વે
૫૦૦૦૦૦થી ઈ સ પૂર્વે ૬૦૦૦ અરૂંમય યુગ.

ઈ સ પૂર્વે ૪૦૦૦ મિસર (ઇજિપ્ત)મા
સરકૃતિનો આરભ મિસરી પિતામીડીનુ ચણુ
પચ્ચામ વાં અને મહીના

ઈ સ પૂર્વે ૩૦૦૦ મિસરનુ સાઆન્ય
ઈ સ પૂર્વે ૨૦૦૦ ઇસમા સરકૃતિ

નૈનવા શહેરની સ્થાપના મિસરમા પહ્લી
ઓનું વસતુ આમિનમા દમ્રાણીની દમ્રમત

ઈ સ પૂર્વે ૧૦૦૦ ટગએનુ યુદ્ધ એક
નીઝનુ ઓસને છતી લેવુ

ઈ સ પૂર્વે ૬૦૦ યુનાન (ગ્રીસ)મા
નામરિક રિપાસતોનો આરભ પેનેસ્ટાઇનમા
પહ્લી રાજ્ય અને હેકલનુ ચણતર.

ઈ સ પૂર્વે ૮૦૦ પહ્લી કોમના વૈજમરે
મહાન રોમનું વસતુ ફીકીકપુનુ કારથેજ શરૂર
વસાવતુ

ઈ સ પૂર્વે ૭૦૦ અથૂરી સત્તાની ચઢતી
અને પડતી યુનાની નવી વસાદનોનો આરભ
નૈનવા શહેરનો નાશ

ઈ સ પૂર્વે ૬૦૦ ચીનમા હકીમ કનહૂ
શિય હિન્દુસ્તાનમા ગૌતમ બુદ્ધ વિહાન
સોલનનુ એથેન્સવાગાઓ માટે મપદા કાનૂન
ખાનાવુ

ઈ સ પૂર્વે ૫૦૦ ઓસના થીએટ્રોની
ઉત્પત્તિ એથેન્સનો સુ છેરી સમય મેરીનીનુ
યુદ્ધ

ઈ સ પૂર્વે ૪૦૦ એથેન્સ અને સ્પાર્ટા
વચ્ચે યુદ્ધ એથેન્સનો નાશ એથે સમા વિદ્યા
કળાનુ નવજીવન સીકેગીસ અને અસ્તાનૂન

ઈ સ પૂર્વે ૩૦૦ મારથજનો નાશ ઓસનું
રોમન સાઆન્યનુ એક પ્રાન બનવુ રોમનો
બુમ્મય સમુ. ઉપર કનજે મિકાબિથુની છેલ્લી
પહ્લી સ્વતંત્ર સત્તાન

ઈ સ પૂર્વે ૧૦૦ પોમપીયાઇનુ પશ્ચિમ
એશિયાને છાનવુ સીઝરનુ કાન્સ છતી લેવુ
સીઝરનુ માર્ખા જવુ ઓગરસ્ટસનુ શહે શાહ
બની જવુ

ઈ સ ૧ હજરત ઇસા મગીદ (ખાલ)
નો જન્મ ઇઝરાઇલી ક્રેન્દ મસી હવનનો પશ્ચિમ
યુરોપમા પ્રચાર

ઈ સ ૧૦૦ રોમન સાઆન્યની ઉત્પત્તિ
ઈ સ ૨૦૦-૩૦૦ જગતીઓનો રોમન
સત્તાન ઉપર હુમલો

ઈ સ ૪૦૦ પોપ નિમચાનો આરભ
ગોથિક કોમનુ રોમને તનાદ કરવુ પશ્ચિમ
રોમન સત્તાનનો નાશ સંકલનોનુ હજારકામા
આરવુ

૪ સ ૫૦૦-૬૦૦ રોમન ખાલિયો ઉપર ચર્ચની યાપના અધિકારમય સમય (અગાન કાળ) ઇસ્નાગના યાપક હજરત મુહમ્મદ સદઅ-મનો જન્મ

૪ સ ૭૦૦ મરીટિયનો ઉત્તર યુરોપમા પ્રચાર મુસનમોનો ઉત્તર આફ્રિકા સ્પેઇન ૧૦ જીતી લેવું

૪ સ ૮૦૦ ૯૦૦ શાર્લેમનનું રોમમા તાજ માથે મૂવું ઉત્તર તરફની કોમોના હુમલા જ મીનક પાયા ઉપર રોમન સામાન્યને જીતવાના પ્રયત્નો પહેલું સ્થાયન ગમ્ય

૪ સ ૧૦૦૦ પોપ અને શહે-શાહ ગેરીગારી સાતમા અને હુન્ડરી ચોથા વચ્ચે બમ્બ ઇનાડનો રિજેના વિવીયમ પહેલું સતીષી (કુએની) જગ

૪ સ ૧૧૦૦ બધું સ્વીષી યુદ્ધો યુરોપમા બહાદુરીના મમોનો આરભ બૂમધ્ય સમૂહ વ્યાપારનું કેન્દ્ર બનવું યુનીવર્સિટીઓનો આરભ

૪ સ ૧૨૦૦ ગોથિક ઘાટના ગિરજાઓ બનવું ઇટલીમા વિદ્યાધાના પૂર્વજન્મનો આરભ સ્વીષી યુધ્ધોની સમાપ્તી

૪ સ ૧૩૦૦ બાકુના દરની શોધ ક્રયુલ્ય સરદારોની સત્તાનો નાશ પ્રજામતવાળી સત્તા અને સનાદખર સમિતીઓનો આરભ

૪ સ ૧૪૦૦ જોન ઓફ આર્ક અને ક્રાસમાથી વિદાય ડાપકગાની શોધ છૂર્કાનું ડોનરેન્ડીનોપન જીતી લેવું અને પૂર્વ રોમન સામાન્યનો નાશ

૪ સ ૧૫૦૦ કોલમ્બસ ગોધખોજનો યુગ લૂચર ચર્ચની મુધારણા સ્પેનીસ અરમા પનો નાશ ઈન્ડિયાની મહાગામી ઇવીજમેય વનદાઓનો સ્પેઇન વિરુદ્ધ બગવો ફિનિષ બીગાની પદબ્રજના વહાણવડા માટે દરેક કોમને રતત ત્રના મગવા પહેલી ચળવળ

૪ સ ૧૬૦૦ ધાર્મિક ઝગડા દુન્યાના દરેક ભાગોમા યુરોપીયન સમુદાયોની સ્થાપના ૬ નાંનું યુદ્ધ ઇન્ડિયામા ઈન્કલાબ ચાર્લસ

બાદશાહનું માર્પા જવું સાયન્સનો આરભ ન્યુટન, શેક્સપિઅર, ફોમવલ વિ

૪ સ ૧૭૦૦ રૂસનું મહાન શક્તિશાળી થવું અમેરિકામા ઇન્કલાબ વોશિંગ્ટન ક્રાન્સમા ક્રાન્તિ બાલ્કાન ક્લબનું માર્પા જવું ક્રાન્સમા પ્રજાસત્તાક

૪ સ ૧૮૦૦ નેપોલિયનની ચડતી પડતી યુનાનીની બધી નવું વેદક શાસ્ત્ર સુખાગરીના સાધનો રેલ્વે ગ્રામી નિજળીના તાર એન્જન વાળા વહાણ વરાળ યંત્રો (એન્જન) અધ્યાત્મ લિન્કન દક્ષિણ અમેરિકામા સ્પેનીસ સરચાનોનો આરભ જર્મન સદનતતની ફરીથી સ્થાપના

૪ સ ૧૯૦૦ વિશાળ પ્રમાણમા ઊંદ ગીની ઝરીઆનની વસ્તુઓનું તૈયાર કરવું યુદ્ધ સામગ્રી માટે દરીશર્ક વિમાનની શોધ મહાન યુદ્ધ લીમ કોફ નેશન્સ વ્યાપારી દરીશર્ક દુન્યાના દરેક દેશોમા આર્થિક એચેની જર્મની અને રૂસી બાદશાહનોનો નાશ અનેક નવીન પ્રજાસત્તાઓની સ્થાપના નાસકારક યંત્રોની સપૂર્ણતા મહાન વિધયુદ્ધ (અપૂર્ણ)

• હેનરિક વોન લૂન દૃત ઇતિહાસનો આધાર

સુરિનમ સ્ત્રી જગતનું એકલું અધવાદિક

“ચાંદની-એ-ઇસ્લામ”

તત્ત્વો — સુરિનમના શરીર

વાર્ષિક લવાજમ —

દિન્દ માટે રૂ ૬ પરદેશ માટે રૂ ૧૨ (રૂ ૬) છુટક નક્ક બે આના

તત્ત્વો — ચાંદની-એ-ઇસ્લામ

૧૧-૬, ૮૧૧૨ રોડ, બાદરા. (મુળ ૨૦)

સુરિનમ બાળકોનું એકલું માસિક

“આલાદ”

તત્ત્વો — એ એચ. આઝાદ

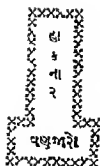
વાર્ષિક લવાજમ —

દિન્દ માટે રૂ ૮ પરદેશ માટે રૂ ૭ છુટક નક્ક ચાર આના

મેનેજર — “આલાદ”

જુરુમા મરિજદ પાસે, ગજકોટ.

પોઠ

બીંતા જે વડીયા,
વડીયા જે મલીયા,
સડીયા જે નડીયા,
ચારે વૃક્ષ મડીયા

ઉપર રજુ થયેલી ગઝલ (યા જે હો તે)ને અત્યારે માદ કરનાવું કાગળુ 'કવિતા' માસિકમાં છપાએલી અને સદચર 'દાદીઓ'ની દ્રષ્ટિએ "ખાસ 'પાન એ ચનારી" કવિ 'સુદરમ'ની ગઝલ છે જો કે 'સુદરમ'ની ગઝલ ગુજરાતી ભાષામાં છે, અને ઉપરોક્ત ગઝલ (યા જે હો તે) ગુજરાત ગઝલ મંડળના માનવ મારીના ધરમાં વપરાતી ભાષામાં છે ખસ આદરા તજરા તજાનલ સિનાય ઠાઈ ખાસ તજારત મને તે એમા દેખાતો નથી થયો જુઓ 'સુદરમ'ની ગઝલને પણ જોઇ થયો

'અમન કયા સુમન કયા, મગન કયા, ઝગન છે, અરે, આતો જેવા બિશદર મગન છે, અને આપણો ન્યાદિ પેલો અમન છે, અમનની અદયા પાછી અદિયે સુમન છે'

નિવેશો કહે છે કે ગઝલ એટલે પ્રેમની ભાષા પ્રેમની ભાષામાં અમન અને સુમન જેવા નાજુક રાખતો સત્વનાથી વિહાર કરી શકે પરંતુ અમનભાઈ અને છમનભાઈ તો એમા નથી રોચા જેનાજ લાગે છે! વળી જરા સુદમ દ્રષ્ટિ દે'કો તો પ્રેમની વાણીયા અમનના સુમન દેખાસ અમનની સુમન નહિ અમનની સુમન તો ગરમામાજ રૂડી લાગે અને આ બધીય દાતિઓ ગળી જઈએ તો પણ જગન, મગન,

અમન સુમન,ની નરી કાશિયાની ગઝલ તરીકે અમારે ગળે ઉતરતી નથી એ તો વડીયા, સડીયા, નડીયા ને મડીયાની પેઠે ગળે ભરાય છે

કવિ 'સુદરમ' મુદાવરાના પ્રમુખ બની ચૂક્યા છે 'કવિતામાં લયરચાનો' બનાવતુ ભાવજુ પણ આ'થી ચૂક્યા છે અને રચના

માગ જેદનાજ હોવા છતાં મારાથી દબાવતુ મણી નામના મેળની ચૂક્યા છે, એટલે હું એમ કહું કે તેઓ ગઝલને પારખી શક્યા નથી, ગઝલના કનેવરથી તોત નથી, તો એ નાને એટ મોટી વાન લાગશે, પરંતુ એ સત્ય છે અને તેઓ સત્યામદ્વી છે એટલે તેમનો આ સત્ય કજુ ધેજ છુટા

"નેખક બદિ હય તો ચોઢા હય, ચોષેકી પરખ સુકમે હય, સુકમે જે બચ્યા હય વહ ચોઢા કેલા, ઓર ચોઢા નહિ વહ નેખક નહિ"
"જીનેદકુંભાર"

મને લાગે છે કે દિલ્લીમાં શાંતિથી જોતે અટના આ બાજુએ પેલા નકંમન દજી જેવા કાષ લેખક ચોઢાનો ઝોગ થયો નથી નહિતર તેઓ આવું લખનાજ નહિ બાજુએ સીધ રોએ, સીધી દ્રષ્ટિથી સીધા રહીને, લડનાર ચોઢા યા લેખકેજ ભાગેના લાગે છે, મુબાહા મદારીઓ સાથે તેમનો પ્રસંગ ખડેનો ભાગેના નથી એવા એકાદની સાથે બાજુજના પાવા પડે તો બાજુજને પાનાવું મતબ આમ દે વ્યેજ છુટકો કે 'લેખક બદિ હય તો જુઝ્યા હય, હસકી ખગમ મોકે પર હોતી હય ઓર જુઝ્યા નહિ વહ નેખક નહિ."

મિત્રોના ખાનગી પત્રો પ્રગટ કરીને એ દો રહુલી એક અથેળી એ બૂની ગમ્મ લાગે છે કે તેજે પણ બીજાઓને કાષ લયડેલુ છે પોતે

કરેલા ૬ તુનોનું રમરણ એને સમયસર થઈ આવે તે સાથે નહિતર એનો બધોય વણદણાટ હેવાશક ના ફેરમાં જશે અમારી આ કડી અને કડક છતાં દિનકર સૂચનાને તે મિત્રની રૂઢી સલાહ સમજે હરીફની ધમકા નહિ આમ છતાંએ જો તે રાદ પર નહિ આવે તો અમારે અમાગ બચાવ માટે કંઈ કરવું જ નહિ અને અમાગ એકલા બચાવનામાનીજ એ અધોળી સાહિત્યના ફેરવા આપના કરી બેસશે એ નહીં સમજવું માટેજ એને કહેવાનું કે,

“મોલ કરો તથવારકા, પરા રહન દો મ્યાન ”

“હુ છુ વતનમા બે વતન મારે વતન, વતન નથી.”

“વતન”ના મુશાઈશમાં ગઝન લખનાર મહાગ એક મિત્રે પોતાને દાદ ન મળના પદલ ઉપરોક્ત પકિતજ મને કટાક્ષ રૂપે સભાષી હતી અને બીજા પથ બે ચાર મિત્રોએ ધનામી શેઅર પસદ કરવામા “પસદગી કરનારની રૂઢી ગઝલ લોકોને એક દર સારી લાગે તેવી નથી ” એવી ટીકા કરી હતી આ પ્રકરણમા મુશાઈશના સપાદક અને ‘વતન’ના તત્ત્વી ઉપર કાંઈ પથ ટીકા કરનારુ દુ ઉચિત એવો નથી કેમકે જે થઈ રહ્યું છે તે શીરસ મુજબજ છે અને શીરસ ન જાગવનારને સજા ભોગવેજ છુટકો વરતુસ્થિતિ આમ હોવા છતાંએ એક વાનો નમ્રભાવે રજુ કરવાની ઇચ્છા ગંડી શકાતી નથી એક તો એ કે ધનામી શેઅર પસદ કરવામા કિતરૂઢી કાવ્યપ્રેમને શૂનવુ ન જોઈએ નિપવનીજ એક તરશી દ્રષ્ટિ પર પસદગી દોળાય (પછી તે લખેને વતનપ્રેમ જેવો જરૂરી અને પ્રગતિશીલ વિષય કેમ નહોય) એ નિબંધ શુભ હોના છતાં કચવાટ નોતરવાના કાવચુચુત છે ગેઅરમા પ્રથમ શાઈરી જોનારી જોઈએ

નર્થો વિષય નહિ, માપની દ્રષ્ટિએ, ભાવની દ્રષ્ટિએ, રજુકારની દ્રષ્ટિએ, અને છતાંની દ્રષ્ટિએ એમા ઘણિત હોયુ જોઈએ એમ દરેક દ્રષ્ટિ કાણુથી જોયા પછી સંયુક્ત ભાવો એ ચામને સત્તરૂપે ઉમદા હોય તેજ ધનામી શેઅર ગણાવે જોઈએ આ પસદગીમા એવું નથી બન્યું એમ ગઝનકારોની શિકાયત છે ખીજ વાત પરિક્ષક રત્નત્રાતા હોનાની છે નાનુક લાગણીને ચીરીને તપાસવું જોઈએ, ઉછરતાએને યા યોગખીના એને આગળ લાવવા સાર જુના યા પિજાથ ન હોય તેનાએને પાછળ હડસેલવાનું શૂનથી પથ ન થવું જોઈએ આ બધું સુદર રીતે આટોપાય તે માટે અબ્યાસી ગઝલમગેની એક કમિટિ નીમવામા આવે તો વધુ ખેલતર થાય પથ એ અબ્યાસીએમા કોને લેવા એ નહીં કરનાનું કામ બધું અવર છે કેમકે કેટલાક ચોરા આજે અબ્યાસી અને ખા હોનાના દાવેદાર બની ભેગ છે લાઈ સાદિક નૂકા ચળકતા અને હરધડી જોના પક્ષતા નામે જોઈને પસદ કરનાને બદલે કમિટિમા સારા જાણુકા રેનેજ ચૂટજે એની અમને ખાતરી છે

હિંદી સાહિત્ય સંમેનના પ્રમુખને આવી મોઘાશી હોના છતાં યાદીના સિક્કાઓથી તોળવામા આવ્યા છે એ વાચીને નવાઈ પામવું કે દુખી થવું તે સમજાવું નથી પરંતુ એટલી તો ધર્મ યાય છેજ છે કે હજી ચુજરોતે કાંઈ સાહિત્યકારને જોના પુસ્તકમા પથ તોળ્યો નથી, જો કે કેટલાક લેખકો પોતાના વજન કરતા બમણા વજનનું સાહિત્ય પીરસી ચૂક્યા છે

મુશાઈશ પ્રવૃત્તિ જોર પકડતી જાય છે એવા રાણે મુશાઈશના લખરથાનો રજુ કરવા

અપ્રાસંગિક નહિજ લેખાય માન્ય કે કવિ-
તામા મનોરંજનની શક્તિ છે પરંતુ જે કવિતાઓ
માત્ર મનોરંજનાર્થે જ લખાતી હોય તેનું શું
મૂલ્ય છે વાર ? જ્ઞાનપૂર્વક જોવામા આવે તે
મુશા ૧મા એકત્ર જનતા કવિનો એટલે આદર
નથી કરતી જેટલો કે એની મુરીથી વાણીને
કવિતા શ્રમે તેવી હોય પરંતુ વાણીમા લાભ
હશે તો જનતા તેજ કવિને સાચો કરિ ગણી
કાઢશે આ રીતે જોતા મુશાધરામા કવિતા ઔણ
અને વાણીની મિશ્રણ પ્રધાન રહે છે

જ્ઞાનપૂર્વક જોવામા આવે તો મુશાધ ૧
ઓની બાહ્યતાએ શાધરીનોજ નહિ બીજી
સાહિત્યીક પ્રગતિનો માર્ગ રોજા રાખે છે
ખ્યાતિ અને નામના માટે દરેક સાહિત્યકાર
વાર્તા, નિગમ નવનકથા અને નાટક લેખ
વગેરે લખવાનું જોડી મજન લખજેરો છે કેમકે
એમા ઓછા શ્રમે વધુ પાક ઉતારી શકાય છે
અને જલદી નામના મેળવી શકાય છે

મુશાધના વધના જાણ છે તેમ તેમ મજન
કારોની ફોજ પણ વધતી જાય છે શાધરી વધે
એમા નાખુશ થયા જેનું નથી પરંતુ સખ્યા
શક્તિ એ સાહિત્યશક્તિનું પ્રમાણ નથી એકજ
રાજ, એકજ લખ્ય અને એકજ પ્રગતી આહો
એમવાની દ્રશ્ય જનતાને અણગમે આવે એ
સ્વાભાવિક છે શાધરી એટલા સુકુમાર પ્રકૃતિના
ચંદ્ર ગયા છે કે અમુક નહીં કરેલા કોમળ
શબ્દો અને કોમળ આકારો સિવાય તેમને
બીજું કશું સારું નથી લાગતું

ઉર્દુમા કોઈ પણ નવો કવિ જ્યાં લગી
પોતાના ઉસ્તાદ કવિનું નામ રજુ ન કરે ત્યાં
લગી એની કવિતા પ્રતિ ખાસ જ્ઞાન અપાતું
નથી બસકે કેટલીકવાર તો મુશાધરામા તેને

ખોનવાનો અવસર પણ આપવામા આવતો નથી
પરંતુ મુજરાતીમા ધણા ખગ શાધરો ઉસ્તાદના
નામથીજ ઓળખા છે અને જે કાષ્ટએ એમની
કવિતામા કોઈ દાંતિ બતાવી તો પ્રથમ તો તેઓ
માનવાનાજ નહિ અને કવ્યવાતે દિવે માની પણ
ગયા તો મિચ્છારા દીકારની જાતની ખેર નહિ
એને આ પૃથ્વી પરથી નાખૂદ કરવા માટે પેલા
રત્નજી કવિઓ દરેક પ્રયત્નો કરી છૂટે છે
આ કારણને લખને અશુદ્ધિઓવાળા કાળે પણ
હાલ્યે જાય છે

કેટલાક સોકોતું કરેતું કે કે મુશાધરાથી
કવિઓનો ઉસ્તાદ વધે છે તેઓ પોતાની ૧૬
પર આગળ વધે છે પરંતુ એ વાતની સાથે
તેઓ આજુ પશુ માં રાખી લે કે મુશાધ ૧થી
કેટલા કવિઓ મદદગાર થયા ? ઉનડું કેટલો
તો એનો વેપાર સધ ખોલ છે અમરગણીનું
આ મુલ્ય કે તેને થોડાં સિક્કાઓ બદલ વેચ
વામા આવે ? શાધરની એ આમર અને મોજો
કે જેનું દિલ ચાહે તે ખોનાવીને શીસ આપી
સાલણી લે અને કેટલેક સ્થળે તો સમજાતી
વેળા એની એવી એવી તો કેહી થાય છે કે
ન પછો વાત પરંતુ વાદરે, શાધરની સાહસિ
કતા કે થવારા બીજા મુશાધ ૧મા મોજૂદ સમ-
જાતું નથી કે કવિનાના આવા નિષ્કળ પ્રયાસો
શા માટે તે જતરી રાખે છે ? જનતા સન્માન
વાને બદલે એને બનાવે છતાં એ પોતાની ઢાંચે
ગાયેજ જાય એ શાધરીનું, શાધરને કેટલું અપ-
માન છે ? મમજીઓ આવું જોઈને એમ કહે
છે કે આ કવિમા 'સ્વમાન' જેવું પણ કંઈ
છે કે નહિ ?

મુશાધરાએ એક બીજી અને ખાસ વાન એ
વેધ કરી દીધી છે કે, એનાથી પાર્શ્વો અને

વાળા દી અર્ધ પડી છે શાધરા પોતાની પાર્શ્વનો
રંગ જમાવના સાર ખીછ પાટીની જડ ઉમે-
ડવામાં લાગેલા રહે છે પરિણામ એ આવે છે
કે બંને પાર્શ્વોએ હોસાનોસીમાજ પડી રહે છે
અને પ્રગતિના નામનું મીઠું રહે છે એમનું
ધ્યાન વિરોધી પાર્શ્વની દીગ કરના તરફ વધુ
અને સાચી કવિતા તરફ કમ રહે છે

આ છે થોડીક મુદ્દાઓની નિશાનના ચેત્ત
ખરાખીઓ મુદ્દાઓની ખૂબીઓ અને વખતો
નથી તેથી એમ સમજવાનું નથી કે એમાં ખૂબીઓ
ફેળ નહિ ખૂબીઓ ખૂબ છે, અને ખરાખીઓ
કમ પરંતુ એ કમ ખરાખીઓ પણ સાહિત્યને
ઓછી તુલનાકારક નથી

“શયદા” મહાન છે અને એમની ગજોતો
રથાન બધા હોવું જોઈએ ત્યાજ છે” પ્રમુખની

તારીફ મંત્રીને કરવાનો આ મોઠો મળ્યા બદલ
બંનેને ધન્યવાદ! પરંતુ વાત એ છે કે મંત્રી-
શ્રીએ ‘શયદા’ની ગજોતોનું સ્થાન ક્યા છે? તે
ગુજરાતને બતાવી દીધું હોત તો ગુજરાત સાથે
અમે પણ એમના આભારી થાત આ તો પાછી
રોધવાની ઉપાધિ રહીજ કે “એ ગજોતોનું બધા
હોવું જોઈએ” એ સ્થાન ક્યા હશે? એ ગજોતો
આગે હતી ત્યાજી ત્યાજ હોય તો અમારે
કશું કહેવું નથી પરંતુ એણે પ્રગતિ કરી હોય
તો અમે આ મંત્રીશ્રીને વિનવીશું કે તેઓ
તેનું રપ્પીકરણ કરવું એક નોખું વિવેચન
લખી ગુજરાત સામે રજૂ કરે આ શું ગોળ
ગોળ કહી રહ્યા છે એ પણ અમને શ્રદ્ધા છે
કે એ મંત્રીશ્રી એથી વધુ લખવાને અસમર્થ
છે કેમકે ‘શયદા’ની ગજોતોનું સ્થાન બતાવવા
જતા તેમની ગજોતોનું સ્થાન કોઈ જોઈએ તો?
—“વણમરો”

તરેહવાર પ્રીન્ટેડ પાકા રંગના

● હોરીયા, ● વોયલ, ● ટોબરાલકો

અને ● પોપલીન વગેરેનો

નવો સ્ટોક આવી ગયો છે.

— અમારી કૉલિટીઝ અને બાવો સરખાવો —

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ
ચોકબજાર : સુરત.

લેઇસ્ટ ડીઝાઇનના—

● સુટીંગ્સ—શરટીંગ્સ

● લેડીઝ ડ્રેસ ફેમરીક્સ

● ફેન્સી કાપડ

ખરીદવાની બરોસાપાત્ર દુકાન

— કવચ —

એક સત્ય

ચગવે રગ ખીજી કથીર કે ચન ચર્ચ નથી રાત્રું
સુગ ધીમા રહીને કાઠ ચદન ચર્ચ નથી રાત્રું
કરેલા કર્મ પગથી ભત નિજ સમગ્રવ ડે'વાયલ'
કરીને વેણ પ'ટો કોણ સજ્જન ચત્ર નથી રાત્રું

[ગ ઝ લ]

કઝાને કે દયા આપે ? કઝાને પણ દયા આપી,
હતી મુઝ દુર્દશા કેરી ? હતી મુઝ દુર્દશા આપી ?

દયા આપી છતાં આપી, અદા આપી, જકાં આપી,
જવાની કોઈની આપી ને કોઈની કઝા આપી

ગુઝારી જિંદગાની માઠ લા માથે કઝા આપી,
ગણ જ્યાં એક આપી ત્યાં વળી બીજી બના આપી

સમજાવે ચહુ છુ પણ નથી એ પાત સમજાવી,
નવાયી કોણ જાણે શુ એ સમજાવી ગયા આપી

છુપીને એમ આવ્યા કે ન જોવામા વદન આપ્યું,
ધીરેથી એમ ખોલ્યા કે ન સુણવામા સદા આપી

રુ છુ તોહીના અશ્રુ એ જ્યારે માઠ આવે છે,
હસીને કોણુ કહેવું 'બહુ આપે મઝા આપી'

નિરહમા ફૂલ પણ ખટકે છે આખેમા બની કાઠ,
જેના અશ્રુ રડાવે છે, વળી ઠકી હના આપી

ગયુ કોઈ સુખી પોદી મુજેથી પુષ્પ રોયા પગ
અને કોણ દુખીને જીવ આપી ગત ના આપી

કરે છે ખુદ કિનારો પણ કિનારો આજ મારાથી,
દયા કર તુ દયામિધુ હવે તો હદ યસા આપી

જિતમ પર એ જિતમ જે રુ ફરી ભરવાદ દુઝાયા,
મને દિન માત્ર પૂજે છે કહે કેવી મઝા આપી ?

ન આપી કેમ "ધાયવ" ની હજુ સમાજ સેવાને,
મરી ગણ મેલ ક્યા એ મેલતને પણ શુ કઝા આપી ?

પાળેદ]

["ધાયવ"]

દીદોરે રસૂલ (સપ્ત)

સ પા દ ક

[સર્વ હક સપાદકને સ્વાધિન છે]

વિદ્યાર્થ-સામેરી

પણ દરરાજ દ મેરા માન એક વખત સારે અને એક વખત સાને (કદી પણ છેલ્લા વગર) આ (નીચે લખેલ) દરદ પટે છે જેને લીધે તેને આ મુજબ હાસિલ થઈ છે

“અલ્લાહુમ્મા મદલે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદીન અદદા મન મદલા અલૈહે, વસલ્લે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદીન અદદા મદલ્લમ યોમલ્લે અલૈહે, વસલ્લે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદીન કમા યમ્મગિરસલાતો અલૈહે, વ સલ્લે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદીન કમા તજેબુરસલાતો અલૈહે, વ સલ્લે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદીન કમા અમર્તા અઈયોસલા અલૈહે, વ સલ્લે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદે-નિહાઝી નૂરોહ્ મિન નૂરિલ અન્વાઝે વ અશરકા બેશો-આએ સિદ્દીલ અમરારો.”

(૨) દલાએલુન ખૈનતના કર્તા (૨ અ) ફગમે છે તેમજ કેટલાક ઓનિયાએ કિન્મિ (૨ અ) પણ કહ્યું છે કે-આ દરદ શરીફ એક વખત પઢાથી ચોદ દગ્ગ વખત દરદ શરીફ પઢા જેટલો સરામ મળે છે અને

કુદરતી અક્ષરોથી કુદરતી રીતે અમુક અમુક પત્રો ઉપર એને લખાઇલુ નેવામા આગ્ય છે (દરદ શરીફ નીચે મુજબ છે)

અલ્લાહુમ્મા સદલે અલા સૈયદેના મુહમ્મદીમ બહરે અન્વારેમા વ માઅદેને અસારેકા વ લેસાને હુજ્જતેકા વ અરસે મમલોકતેકા વ ઈમામે હકરતેકા વ તેરાને મુદ્દેકા વ ખઝાએને રહમતેકા વ તરીકે શરીઅતેકલ મોતલઅએ-એ બેતોહીદેકા ઇન્સાને ઐનિલ વુજૂદે વસઅબે શી કુલ્લે મોબૂદીન ઐને અઅયાને ખલ્ફેકલ મોતલ-કદદેમે મિન નૂરે દેવાએકા સલાતન તફ્મો બેકવાએકા વ તબકા બેબકાએકા લામુન્તહા લહાફના ઈલ્લેકા સલાતન તુહીકા વ તુહીહે વ તર્દાએકા અન્ના યા રખાલ આલમીના

(૩) દલાએલુલ ખૈનતના કર્તા ફગમે છે કે-જ્યારે પણ કોઈ બદ્દુદાર યીજ જેની કે પીવાજ, લસણ, મૂળા વગેરે ખાવાનો મોકો આવે તો ખાત પહેલા આ (નીચે લખેલ) દરદ શરીફ પઢી તેની ઉપર દમ કરી ખાવાથી ઈ અ એવી યીજથી જે કસાદિયત ખાત્રમ પડે છે તે નાબૂદ થઈ જશે

અહાહુમ્મા સત્ત્વે અહા સયદેના
મુહમ્મદે નિન્નળીયોન ઉમ્મીનીત ત
હેરિલ મુનહહુએ વ અહા બાહેલી વમ
લેમ

(૪) હઝરત શેખ અબી અબ્દુલ્લાહ સોમી
(રે અ)થી રિવાયત છે કે જે સાબુસ આ
(મીચે લખેન) ૩૦ શરીફને એક વખત પ શે
તે તેને એક દાનર વખત દરદ શરીફ પદના
બરોમર સવામ મળશે —

અહાહુમ્મા સત્ત્વે અહા સયદેના
મુહમ્મદીન સલાતન તુકદેમે બેડા મ-
સ્લાહો વ તોશરદે બેડા ઉકબાહો વ
તોબલેગો બેડા ચીમલ કિયામતે તો
નાહો વ રેદાહો હાએ હીરસલાતો તા-
અઝીમલ લેહકદેકા ચા નૈયદેના મુહ-
મ્મદે

(૫) હદીસ શરીફ અને હિકાયતુસસો
લીવ' વગેરેમ છે કે જેવ રીતે આપ (મન્)ની
મુખારક ભાતની દાઢરીયા આપ (મન્)નાઝિકથી
તેમજ આપ (મન્) ઉપર દરદ શરીફ મોકલ
વાની તે અહા મોઅત્તર ખુરૂશી લરપર યો
નય છે તેમજ રીતે આપ (મન્) ઉપર હમેશા
કસરતથી (અસબ્બ) દરદ શરીફ માનવા જોમા
પશુ એક ભાતની ખુરૂશ અને મુગથી પેદા
ચાઈ નય છે

(૬) હઝરત અબુ કાહિન (રદી)થી રિવા
યત છે કે જનામ રસૂનિદવાદ (સન્)એ મને
ફરમાયુ છે કે —એ અબુ કાહિન જેણે સાચી
મહબ્બત અને ખરા ઉમમ શોકથી રાત્રે અને
નિન્સમા માત્ર તણ તણ વખત મારી ઉપર
દરદ મોકલ્યુ તો તે તાલ અને દિવસમા તેનાથી
(પનારથી) જે કંઈ મુનાફ ચવા હોય તે ખુ
ખાક માફ કરી દેશે

(૭) હઝરત અબુ હોસેઈદ (રદી)થી રિવા
યત છે કે —જનામ રસૂનિદવાદ (સન્)એ ફર
માયુ છે કે જે કલામ અને મમની શરમાત
મુલપાકના ઝિક અને દરદ તરીખ વગર શર
કરામા આવે તે કલામ અને મામ ખેસફ-
બેમાયદ અને દરેક જ કામથી ખારી રહે

(૮) હઝરત કબ્બે મલુ (રદી)થી રિવા
યત છે કે કાઈ પશુ દાઢન મુકિત વગેરે
મારુ જ્યારે પશુ ખુ પાકથી કુઆ માગવા
કમિદો કરે તો પહેલા ખુ પાકની ચાલ અને
મતંગી લાપક તરી દરદ સના કરી હઝરત
(સન્) ઉપર દરદ શરીફ મોલી કુઆ મગો
ઉમ્મીદ છે કે ખુલપાક જરૂર કમ્પ કરશે કુઆ
સાચે દરદ શરીફ પગની ગીત એ છે કે દરેક
કુઆ માગવા પડેલ વચમા અને કુઆની
હેતુ દરદ શરીફ પાનુ જોઈએ માત્ર કુઆ
માગી હેતુ પડેલ એ કંઈક આખી ભરેલુ છે

(૯) હઝરત જામિર (રદી)થી રિવાયત છે
કે કુતૂરી (સન્) ફરમાયુ છે કે —દરેક કુઆ
શર કરવા પહેલ અગર કુઆની નમ્યા મારી
ઉપર દરદ મોકલો કુઆ પૂરી અથા પછીજ
દરદ ન મોકલે એટલે કે દરેક કુઆની શર
આનમા અથા વચમા દરદ શરીફ પ તુ જોઈએ
અને નહો ક માત્ર કુઆ પૂરી કર્યા પછી પાનુ

(૧૦) હઝરત જામિર (રદી)થી રિવાયત
છે કે —જનામ રસૂનિદવાદ (સન્)એ ફરમાયુ છે
કે જે કાઈ સમાજની નમાઝ પછી કાઈ સાચે
વાતચીત કરવા પડેલા એકસો વખત મારી
ઉપર દરદ મોકલશે તો ખુ પાક તેની જોઈએ
દાઢતો જેમા ત્રીસ ફુપતી અને સિતેર આ
ખિન્નમા પૂર્ણ કરશે અને મગરેતની નમાઝ
પછી પણ એજ મુજમ રતુ જોઈએ સદામાઓ વ
(રદી) અર્થ કરી 'આપ (સન્) ઉપર કંઈ રીતે

દરેક મોકલવું જોઈએ ?' આપે (સન) ફરમાવ્યું
“ઈન્નતલાહા વ મલાએકતહૂં ચોસ-
તલૂના અલન્નપી ચા અચ્ચેહલ્લહીના
આમનૂ સત્તૂ અલેહે વ મતવેમૂ તરલીમા-
અલ્લાહુમા સલ્લે અલેહે” એ મુજબ પદો

(૧૧) હઝરત આઈશા (રદી)એ ફરમાવ્યું
છે કે જનાન રસુલિલાહ (સન)ને ફરમાના
મે સાબાયુ છે કે પાકી અને વઝૂ સિયામ
તેમજ મારી ઉપર દરેક મોકલવા સિયામી કાષ
પણ નમાઝ ખુતાબા કબ્જા કરતો નથી

(૧૨) હઝરત અબૂ દરદઅ (રદી)થી
રિવાયત છે કે જનાન રસુલિલાહ (સન)એ
ફરમાવ્યું છે કે જુઝઅને દહાડે મારી ઉપર
પ્રકળ દરેક પદયા કરો કારણ કે એ એવો
દહાડો છે કે જેમા ફરિસ્તાઓ મારી સામે દાજર
થાય છે અને દરેક પદનાર પદમથી મારિય માય
છે કે તરતજ મને તેની ખગઝ આપવામા
આવે છે મે સમાન કર્યા ‘શુ આપ (સન)ની
રહનત પછી પણ એજ મુજબ થશે’ આપે
(સન) ફરમાવ્યું ‘જેશક એમજ અને, કારણ
અબીયા (અ સ)ના જિરમત ખાના જમીનને
માટે હરામ કરી દીધું છે ખુદાના નખી હયાત
જિદાહ છે અને તેને રિઝક પહેચાડવામા
આવે છે’

(૧૩) હઝરત રસૂને ખુદા (સન) એ ફર-
માવ્યું છે કે -જમાન મધા હા એમા જુઝઅને
દહાડે સર્વથી બેહતર-જેજ છે એજ હાડે
હઝરત આદમ (અ મ)ને પેત કરેલા અને
એજ દહાડે તેમને (અ સ)ને દુન્યાથી ઉપવેલા
એજ દહાડે સૂર પ્રકાશમા આરો, અને એજ
દહાડે હના ૧ જળી વગેરેનું પૂજાન તેમજ
હોનાના અસાને પેદા થશે તમો એ તાડે
મારી ઉર પર પુકાઈ દરેક પદયા કરો કેમકે તમા
દરેક મારી સામે રજુ કરવામા આવશે સહાયએ

કિરામે (રદી) અર્જ કરી “અમારા દરેક આપ
સામે કેવી રીતે વેશ થશે મગજેકે શરીર મુમારક
ખોરીદાહ યજ ગયું હશે?” આપે (સન) ફરમાવ્યું
“એનું કદી પણ યજ શકતું નથી સનમ અબીયા
(અ સ)ના શરીર મુમારકને ખાના જમીનને
ખુખાકે હરામ ફેરવ્યું છે” (એટલે જમીન કદી
પણ ખાઈ શકત નથી)

(૧૪) હઝરત ફતાહ (રદી)થી રિવાયત
છે કે જનાન રસુલિલાહ (સન)એ ફરમાવ્યું
છે કે જેની આમગ મારો ઝિકર થાય (એટલે
માઝ નામ લેવામા આવે અને તે સાલગના
જના) તે મારી ઉપર દરેક મોકલે નહીં તો તેજી
(સાલગનારો) મારી ઉપર જકાજીમ અને મારી
સાથે ગદદારી કર્યા બરાબર છે

“અલ્લાહુમા સત્તે અલ્લા મોહમ-
દીય વ અલ્લા અલે મોહમદીન ફી કુલે
વક્તીન વ હીતીન.”

‘ઈન્સાફ’ સાપ્તાહિક
તત્ત્વી-મુન્શી ફત્તેહખાન
વાર્ષિક લવાજમ —
હિન્દ માટે રૂ ૫ પરદેશ માટે રૂ ૧૨
જુઝક નકલ બે આના
બહારગામ અદીઆના
મેનેજર — “ઈન્સાફ” દરલામપુરા
મુબઇ ન ૪

‘ખિસાફત’ ગુજરાતી સાપ્તાહિક
તત્ત્વી-જમાન ગુલામ જીલાની.
વાર્ષિક લવાજમ —
હિન્દ માટે રૂ ૬ પરદેશ માટે રૂ ૨૦
જુઝક નકલ ત્રણ આના
મેનેજર — “ખિસાફત” ગુજરાતી સાપ્તાહિક
લવનેત મગજાવ, મુબઇ ન ૨૭

આરી ખેસી તો સારું !' યુરકે સમ્યક્તા દર્શાવતા કહ્યું

'નહિ, છ, અહીં દુ આગમથી બિરી છુ "

"મારી સમ્યક્તા આ વાતને સહમત નથી કે આપ અહીં આમ આ પ્રયાણે બેસી રહો " યુરકે રિમત કરતા કહ્યું

શશિના મુખ પર પશુ એક દાસ્ય લદરી ફરતી અને રહી ગઈ અને મુવકની પાછળ શશિ રમમા આવી

ફિલ્મ રટારના પોત્ર અને અન્ય પોસ્ટ-રોથી શબ્દમારેનો ફક્ત ગ્રોહન રમ શશિને જોતાજ ગયો ગયો યુરકે એક ખુરશી તરફ આગમી નિર્દેશ કરતા શશિને ખેસતા કંઈકાલ કરી, શશિ નિ સહાયમાને ખુરશી પર બેસી ગઈ અને યુરકે પશુ કામતી એક ખુરશી પર રમાન જમાવ્યું

કેટલીય વાર વાનારશ્વ નિરવ રહ્યું શશિ માના કરી ચતુરથી રહી હતી તેણી સમજતી કે મા એના થોડા થોડા પા ન કહેવાનું મલ્લ કહેશે

યુવક ઉત્ક્રાંતમા હનો કે હાઈ રીતે આ નિરવતાના બગ થાય બીજો વિચાર એ હનો કે યુવતિ એન્યુકેટ છે કાંઈ અસમ્ય જાની ન બેસે હેવટે શશિએજ મોન તોડતા યુવકની મુઠ્ઠાવશ્વ દૂર કરી

"ધણા વખત બેસવું પડશે નહિ વાર "

"છ હા ! ખાતર નવ વાગ્યા મુખી શુ કાંઈ ઉનાળા છે ? તારો મ માનુ ? શુધુ ?" તરતજ લેણે નોકરને અવાજ આપ્યો

"થેકસો દુ હમણાજ ખાઈ, પી,ને આવી આવું છું મ્હારી અસાધવાનીથી જરા મોકુ

શયુ અને આપને તકનીક આપી'

"એમા તકનીક શાની એકલપણથી તો

સારે થયું કે આપ આગ્યા

'તો શુ આપ અહીં એકલા છો ?"

"છ હા દુ અહીં એકલોજ છું એક મિત્ર મ્હારી સાથે છે પશુ તે અજે જના ટહેલવા નીકળી પડ્યો છે તે પશુ કામ તમારી માટે "

"કોઈના આગમમા દરે ' વાક્ય પુર કરતા શશિએ દસી દીધું યુવક કામ રોમાચિત બન્યો

"ન નજો કેટલાય વિભાને જામ રોકાવું પડ્યું દરો ર સાર તો છે કે હમો કોઈ બસા મજાસથી પરિચિત થઈશું " શશિની દ્રષ્ટિ યુવકનું દિલ ચોગી રહી હતી હદયની મનિ લેખ પડતી હતી

"આવતું શુભ નામ જણાવી શકશો ?"

શશિના વિકસિત સૌંદર્ય પર દ્રષ્ટિપાન કરતા યુવકથી સદસા પુરુષાર્થ મધું

"શશિકલા "

'ઓહ ! કેટલું મુદર નામ "શશિકલા !"

"અને આવતું ?" શશિએ પ્રજ્ઞુ

"મુજ રાને સોઠા પ્રકાશ નામથી "

"આપ કોઈ કોરજના રદુડન્ટ છો ?"

"છ, હા ! દુ એમ એ મા છું અને આપ પશુ તો ?"

'છ, આ વરસે દુ ફેર્ય ક્ષેત્ર મા આવી છું '

વાતનો કેમ આશુ રહે એ માટે પ્રકાશ નવીનરી વાતો ઉપાડેલ 'આપ હ મેશા ગરમીમા અટી મહાનલેષર આવો છો ?"

"છ ના " આ પહેલીજવાર આ તરફ આવી છું મ્હારા પિતાનો તદુરતી કષ્ટકી

નથી ડોક્ટરોની સલાહ છે કે ગરમીની સીઝન પૂરું પહોંચ પરજ ચાલ્યા જાય ”

અને આમ વાત વાતમા નવના ટોળા થયા મળસલામતનો ઘોષાટ ચારેકાર થઇ રહ્યો

‘ ધણીજ ઝડપથી ટાઇમ પસાર થઇ ગયો ’ પ્રકાશે ધડી તરફ નઝર કરના કહ્યું

શશિએ ચાલવાની તૈયારી કરતા કહ્યું, ‘ થે કમ, ધણી તકનીક ઉઘવી આવે ’

તે દિવસનો બેઝેક આઉટ શશિ અને પ્રકાશ માટે શુભ સિદ્ધ થયો દિવસો જતા ઉભય અલિનન મૈત્રીથી ગુલાઇ ગયા શશિના પિતાને પ્રકાશ ખુબજ ગમી ગયો તેઓ એના

ગુણ અને શીન પર મુગ્ધ બન્યા અને તેથીજ તેમણે શશિ અને પ્રકાશને સમાજની સામે અમર કરી દીધા

ઝોરખામા આટા મારતા પ્રકાશે રિવચ ‘ઝોફ’ કરી ઝોરડો સ પૂર્ણ અધકારમય બની ગયો શશિ ચમકીને બોલી ઉઠી ‘અરે! આ શુ કરો છો ?’

“બેઝેક આઉટ છે ”

“તો પછી ?”

“આશ્રય શોધો ”

“તે તો તમોજ આપી શકો તે દિવસે પણ આશ્રય હતો અને આજે પણ ”

સૂચિત [હિન્દી પરથી]

ઇદ મુબારકના કાર્ડ

● તાજ કુંઠ લીઠ લાહોરના

● ખુબસૂરત કાર્ડ

● દરેકના ખિસ્સાને પરવડે તેવા.

ફક્ત એકજ મુલાકાત લ્યો—

ધી રાદેર સ્ટોર્સ : બુકસેલર્સ : ટાવર રોડ, સુરત.

આકર્ષણ નિત્ય
હજારો ઇસ્લામી
ધર્મ અગીકાર
કતા અને એ
ખાતનું તત્કાલિ-
રમે ઉત્તરમાં દિ
દર્મા રપ્પર ઉ
તેમ કરેતો છે કે

[જનાબ ‘ઇકરામ’ સાહબ કૃત ‘આબે કૈસર’
ને મોવાના શબ્દોથી અલ્લમદ ઉસ્માનીને અર્પણ થયું
છે તેનું એક પ્રકરણ અત્રે રજુ કરવામા આવ્યું છે]

લાહોર - પ્રાચીન ઇતિહાસ મુજબ એ
વાત સીદ્ધ કરી છે કે સૌથી પછી ઉત્તર હિંદુ
સ્થાનમાં ઇસ્લામનો દિવસ સૌથી પહેલા લાહો
રમાં પ્રચાર થયો એટલું જ નહિ પણ લાહોર
તે સ્થળ છે કે જ્યાંથી હિંદુસ્થાનમાં ફારસી
શાહીનો આરભ થયો મસ્જિદ સમૃદ્ધ સદમાન
ને ફારસી બાષાના મદાન કરિ હતા તેઓ
પણ લાહોરમાં જ નિવાસ કરતા હતા અને
એમણે હિંદુસ્થાનમાં ફારસી શાહીને લેવાપ્રિય
બનાવી એવીજ રીતે ઇસ્લામી ગીચન અને
એના પ્રચારના આરભનું પણ માન લાહોરને જ
ધટે છે સૌથી પ્રથમ ને જુમુર્ત દસ્તીએ
ઇસ્લામ પ્રચારના કાર્ય આરંભ્યા તે મેખ
ઇસ્માઈલ લાહોરી* હતા પોતે જુખારી સૈયદ
હતા અને ધાર્મિક તેમજ આર્થિકજ્ઞાનમાં
પ્રથમ પકિતના હતા એમને માટે ઇતિહાસ
સાક્ષી પૂરે છે કે ઇસ્લામી પ્રચારકોમાં એ તે
વક્તા છે કે જે લાહોરમાં મ સ ૧૦૦૫ મા
આવ્યા અને પોતાનો ઉપદેશ બેઠાને સભ
જાળ્યો. એમની વાણેકમાં શ્રીનાઓની અધ્યાત્મ
મેદની જામતી અને એમની વાક જાણી

* તેમનાથી પહેલા અરબી પુસ્તકોમાં લ દે
રના નવ મુસ્લિમ ફકીર બાબા રતન, બાબા ખાકી
ને બીબી પાક દામનના વખત મળે છે

મોદદિસ અને મોદરિસ જુમુર્તોમાના
એક હતા લાહોરમાં તકરીર અને દરીસી
સૌથી પહેલા શૈશની ફેલાવાર એઓ હતા
એમની વખતની મજ્જમિસોમાં દરજો માલુસો
ઇસ્લામ રિવાજના હતા આપે દિજરી સન
૪૭૦ માં લાહોર મુખમે ઇતિહાસ દરમાથો

શેખ ઇસ્માઈલી પણ વધુ ને જુમુર્તો
એ શુભ કાર્યમાં નામના કરી છે તે ગીઝનીના
મસ્દૂર શેખ અવા બિન ઉસ્માન દઝવેરી (રિદ)
હતા જેઓ જનતામાં ફાતામજ બખ્શ નામથી
પ્રખ્યાત છે એમનો જન્મ ઇ સ ૧૦ હમ
થયો હતો અનેક દેશોના પર્યટનો કર્યા પછી
સુલતાન મસજિદ શઝાનીના જમાનામાં તેઓ
પોતાના બે સાથીઓ સાથે લાહોરમાં આવ્યા
અદિ આ તેમણે એક મસ્જિદ બાંધવાના શુભ
કાર્યમાં પોતાનો કિમતી ફરો આપ્યો હતો
અદિ ગદી એક મુદત મુધી આપ લાગત
ઉદેશ કરતા રહ્યા અને પુસ્તકો આનેખમાં
પણ પોતાનો કિમતી સમય કાળના મુદે છે કે
એમના વખતમાં અનેક બેઠા ઇસ્લામમાં આવ્યા
એ લોકોમાં એક મદાન બાંધતા રાજા રાય
રાજુ (જે લાહોરનો રાજા હતો) પણ હતા
જેમનું નામ આપે ઇસ્લામમાં આવ્યા પછી
શેખ હિદી ૧૫૫૭ નેમના વસંતે આજે
પણ આપના મજાર પર મુખવરપણુ કરે છે

આપની વક્તવ્ય હ સ ૧૦૭૨મા લગભગ ૨૬
આપના ત્રયોમા 'કુશ્કુલ મેલુચુમ' કે જેનો
પ્રેક્ષક નીકસલેન્ડે અગ્રેજીમા તરજુમો કર્યો
છે ઉપરાંત 'કુશ્કુલ હંમરા'ર', 'મનહુએ
દીન અનખયાન', 'એલુલુલ અયાન' વગેરે
ત્રયો જનતામા અગત્યનુ માન ધાવે છે

ઉપરાંત પુસ્તકો તસવુક અને તરીકત
પ્રધાન છે એ પુસ્તકો લાગે આનેખાયા કે વ્યાપ
તસવુકના મરફ ત્રયો જેમકે મેખ મહાણુ
દીન સોહરવનદીની 'અવારીકુલ અઆરિફ'
કે હંમે અન્ખીની ખુશુશુલ હુકમ પશુ
દણુ આનેખાયા ન હતા અને તસવુકની આ-
ધુનિક નિયમતા જેણે કેટલીક જાગતોમા એને
સગ્ગે છરતામયો એક જુદીજ વસ્તુ બતાવી
હતી દણુ અસ્તિત્વમા આવી ન હતી

દઝરત દાતા ગંજખાશની ફનિઓમા
પ્રાચીન સુધીઓના અસિદ્ધ અને અપારપકવ
માન્યતાઓ અને વિચારોનો સબૂમેજો નયો
ખાસ કરી એમા હુ યા અરે હુન્મદારીયો વચિન
-હી મુશિદતુ અતુકરણુ કરી અસ્તાદ અસ્તાદ
કરીને અને હ યને કીના અને તમાથી શુદ્ધ
કરવાની તાતા છે આપ શાર્ક પશુ દના જે
કે એમનુ દીનાન દાનમા નયો પરતુ ગદ્ય
ફનિઓમા એમના અશઆરો મૌબુદ છે

એ વાન સમ્રખાત છે કે દઝરત ખગલ
મુશ્તુદીન ચિશ્તી અજમેરી (રેદ) એ આપના
ગાઝા ઉર ચિ માકની કરી હતી અને આપના
વશગાનમા આ ગેર કલો દનો

'નજ બખ્તે કેહે આવમ મજદુરે નુરે ખુશ
નાહિમાગ પીર મગિત કામિત રા રહેનુમા'

ઉપરાંત શેઅર આપના મઝારે શરીફ ૪૦
આજે પશુ મારેતા મૌબુદ છે ને જે રચે
ખવાળ અજમેરીએ એતેમકે કર્યો હતો ત્યા

એક જુદો હુન્દો પશુ મૌબુદ છે જેનો હુમટ
મહેનશાદ અકબરે બધાએ હતો

દઝરત દાતા ગંજખાશ પછી પશુ
લાહોરમા એક કાનિષ હુમુગે મૌહાના દમન
સનઆની યદ ગયા છે જે હ સ ૧૧૮૨મા
પેદા થયા હતા જેઓ કવિત્વ વિષા શખ્દોશ,
અને હદીસના નિખ્યાત હતા એમને એ વિષ
મગા અનેક કૃતિઓ આનેખી હતી એક મુદત
સુધી આપ મક્કા શરીફમા રહ્યા હતા અને
છેરે હ સ ૧૨૫૨ મા આપે બગદાદ શરી
ફમા પ્રાણુ છોડયો

અજમેર -દઝરત દાતા ગંજખાશ
(રેદ) અને શેખ હરમાઈત લાહોરીનુ નામ
માનને લાયક અને અગત્ય રચાન ધરાવે છે
કિત્તુ ઈસ્નામ પ્રમારની અમલની સેના સાથે
ખાગ મુશ્તુદીન ચિશ્તી (રેદ) એ કરી છે
જેમનો મઝાર શરીફ આજે અજમેરમા મૌબુદ
છે આપ હીજરી સન ૫૩૭ એટલે હ સ
૧૧૪૨મા સિસ્તાનમા પેદા થયા હતા ખાગ
પશુમા પતીમ થયા ને વિધા પ્રાપ્તિ અર્થે ધનક
થયા નિશાપૂર પ્રાંતમા એક હાફેન નામે કર્જો
છે ત્યાં આપ ખગલ ઉસ્માન હામીનીા મુશ્તુદ થયા
અને વરસો સુધી એમની સેનામા રહ્યા અદિ
તેમણે ખિન્દાફ મેજરી તેમના છવવનો પહો
બાગ છરલામી મુદ્દેકાના પર્શતનમા પ્રનિન થયો
આપે મહાન હુમુગોની મુતાકાતો લીધી કમ્દાખ
છે કે 'આપ ખામ મદિના ને સાન દિનમ સુધી
દઝરત જોસુન આઝમ (રેદ) ના સમગ મા
એક દુજ્જામા રહ્યા' જેખ ચહાશુદીન સોદર
વરદી (રેદ) થી પશુ આપનો ઘટ પરિચય હતો
એવીજ ગિતે શેખ નજમુદીન કુખ (રેદ),
શેખ જિયાઉદીન (રેદ), ખવાળ વાલીદોદીન
કાગમાની તેમજ ખીગ અનેક વલી અઘાદની
આપે મુતાકાત લીધી હતી એ વાન મુશ્તુદ

છે કે 'જ્યારે જન્મ સાદળ ગરી । મુનના ની
 ઝિહારત અર્થ ગયા ત્યારે આપને હિંદુસ્તાનમાં
 ઇસ્લામ પ્રચારના આદેશ મળ્યો હતો । ત્યુને
 અમરમ (સ અ ૧) જવાનમાં તલારીક લાન્વા
 અને ફરમાવ્યું કે ખુદાએ પાકે હિંદુસ્તાનને
 પ્રદેશ તમારા રંગધીન કર્યો છે ' એટલે આ ।
 પ્રતા ફરતા હિંદુસ્તાન આવી અડધા પ્રથમ
 લાગેરમાં આવ્યા બે માસ સુધી જંગલ દાના
 ગળાપ્રશ (રેહોના નજાર પર મોહકિફ રહ્યા
 પછી દેહરી પધાર્યા અને લાધી ઇ સ ૧૧૯૨
 મા અજમેર તરફ પ્રયાણ કર્યું અહિ આ આવી
 આપે પ્રથમ જયપાલ જોગીને ને નાગનો
 ગળાવ્યું હતો મુસનમાન કર્યો એથી આપની
 નામના ચોમર પ્રસરી એ પછી હિંદુઓના
 જૂથના જૂથ આપની ખિન્મતમાં આવી ઇસ્લામ
 અ ળીકાર કરવા લાન્વા જ્યારે જન્મ સાદમે
 દેહલીથી અજમેરનો પ્રનાસ ખેડ્યા તો એ પ્રથમ
 હરયાત આપે પોતાની જાદુ મળાતીથી આસો
 હિંદુઓને મુમનમાન કર્યા અને ઇ સ
 ૧૨૩૬માં મુસ્તાન ના તમમના યુમમાં આપનો
 ઇ લેકાન થયા આપનો મજાર શરીફ અજમેરમાં
 છે ને ખાસ કરીને હિંદુસ્તાનમાં સર્વોત્તમ
 ઇસ્લામી ઝિહારતગાદ આનન્વાય છે ચિસ્તીયા
 પયનો આરલ આપથી શરૂ થાય છે એ
 વશાનથીમા એશુમાર ખૈનિયાઓ થઈ ગયા
 છે જેઓએ હિંદુસ્તાનમ જુદા જુદા ભાગેમાં
 ઇસ્લામ પ્રચારની સેવા ખગારી છે

મુસ્તાન — તસમુકની ખાતનમાં સૌથી
 પ્રથમ ચિસ્તી શાખા હિંદુસ્તાનમાં આર લાઈ એ
 પછી સોદરવરદીયાના અનુયાયીઓનો આર લ
 થયો જેની સ્થાપના શેખ બહાઉદીન ઝક
 રિયા (રેદ)એ પશ્ચિમ પશ્ચિમ કરી તેઓ
 મુ તાનમાં હિજરી સન ૭૭૮ એટલે ઇ સ
 ૧૧૮૨માં પેલ થયા હતા પિતાના મૃત્યુ પછી

તેઓ નિદા પ્રાપ્તી અંધે જુખા । મુતમ મુકદ્દસ
 અને બગાદ ગયા બગાદ મા ડેટનોક વખત
 શેખ શદામુગીન સોદરવરદી (રેદ)ની સેવામાં
 રહ્યા ને ત્યાં એમણે પિતાકૃત મેનરી પોતાના
 મુશિંદથી આપને હુકમ મળ્યો કે મુસ્તાનમાં
 જાઓ એજ તમાર નતન છે ન ને એ હોવ
 છે કે જ્ય જઈતમે તોફાને યોધ(સાન આપો)
 ઉપરોક્ત હુકમ મળેના આપ મુસ્તાનમ તરાગીફ
 લાન્વા ને ત્યાં આવી પોને સોફાને રાન (શક્ષણ)
 આપવા લગ્યા મુ તાનના મુ નાન શાદ નાસી
 રહીન કબાયા પશુ આપના અનુયાયીમાં હતા
 કદી આપ જો હિંદીમાં આગમન કરના તો
 હિંદીવાસીઓ પશુ આપને ધણજ સપ્રેમ ને
 શ્રધ્ધાથી મળતા

સોદરવરદીયા પય માનવાના યોમાં ૧૭
 ૧૮૫૧ તેમજ સમાજની એટલી બધી પ્રથા
 નથી કે જેટલી ચિત્તીયા પયમાં જોવામાં
 આવે છે પશુ એટલુ સ લગવામાં આવે છે
 કે શેખ બહાઉદીન ઝકરિયા (રેદ) પશુ જાતે
 અમાજની મેદફિનમાં પધારતા ને એ કાર્યમાં
 ભાગ લેતા અને કાગરી ઉચ્ચતર પકિતઓ
 પર મરતક ધૂન કરતા ને કા પના રસારવાદમાં
 લીન થઈ જતા કાવ્ય પ્રત્યે એમનો પ્રેમ મગસી
 ના મદાન કે વ ઇરાકી ના સસર્ગથી ઉત્પન્ન થયો
 ઇરાકી શેખ શદામુગીન સોદરવરદીના ભાણેજ હતા
 ને જેમની સાથે શેખ ઝ રિયા (રેદ)ની પુત્રી ૧
 લગે પણ યયા હતા ઇરાકી એ સમયે મુસ્તાનમાં
 નિવાસ કરતા હતા ને હુદયવેધક કાવ્યો આને
 ખાના હતા એતિહાસિક અચકાર ફરિના આ
 લેએ છે કે — શેખ બહાઉદીન ઝકરિયા (રેદ)
 એક રાત ઇરાકીની મેદફિનમાં આવી અડધા
 'ઇરાકી' નીચેની ગઝન અનાપી રહ્યા હતા

૧ નખમની બદલ કા દર નમ કર્દ,
 ૨ ચરને મરેતે સાધી દામ કર્દ

બગચે સયદે મુગે લને આગિક,
હ કુંદે માહરયા દામ કન્દ
બ આલમ હુ કુલ રહે મનામત,
બદમ છુરફ પ ઈશગ નામ કન્દ
ચુ છુર કર્દ શહે ખવિશન કામ,
મુગાકી ના ચગ બનામ કરદ

ઉપરાંત ગઝલ સાલગી હઝરત શેખ પર
એરી મનોવંધક અતર યધ કે આપ ગઝલમા
નિ'કુન વીન થઈ ગયા ને વારવાર ગઝલનો
અનિમ શે' ફરીફરીને સુધાનના સુખથી
ઉચ્ચારતા રહ્યા

આપની મ્હાન ધ સ ૧૭૬૬મા યધ
મુન્તાનમા આપનો મઝાર છે આપના મદાન
ખનીશ હઝરત ગેખ સદ્દહીન આરિક હતા
જેમની કશમાતો મારે અનેક પ્રગળી લોકના
વમ પ્રચનીત છે તેઓ પશુ પોતાના પિતાની
નજીક મુન્તાનમા દેન થયા છે હઝરત ગેખ
બહાઉદીનના ખીજ એક ખનીશ સેયદ જતા
હુદીન મુનીરશાહ હતા જેઓએ જગસીયાન
વસાવ્યુ અને પશ્ચિમ પગ્લનમા એક મુદત
સુધી ઈલામ પ્રચાલુ કાર્પ સફળતા પૂર્વક
મરના રહ્યા આપનો મઝાર ઓછામા છે આ
ઉચ્ચ શા'ના આયિમ તેમજ ગેખ હતા આપ
મુનાતુન મશાઇખ હઝરત નિઝામુદીન ઓલિયા
(રહ)ના સમનાયક હતા ને મુન્તાન આના દીન
ખીનજ આપને ઘણીજ માન ભરી દ્રષ્ટિથી
જેતેલ હઝરત મીર સેયદ જલાલુદીન જેઓ મખ-
દૂમ જહાનીયા જહામરતના નામથી પ્રખ્યાત
છે અમરો આપથી ખિનાફત પ્રાપ્ત કરી અન
નમણે હિદુસ્તાનના અનેક સ્થળોની મુનાઝાન
લાંધી ત્ય તેમણે તારોને શાન આપ્યુ ને
મુન્તાન પ્રચાર અદાતાપૂર્વક કર્યો પ્રેક્ષર આ
ના નખે ૬ કે 'મુન્તાનમા જરામ પ્રચારનું
કાર્પ આપેજ કર્યું હતુ' આપના મઝાર
ઓછામા છે હઝરત કુલે આનમ (રહ) અને
હઝરત શાદ આનમ (રહ) જેમના મઝાર

અમદાવાદમા મૌમૂદ છે, હઝરત મખદૂમ જહા-
નીયાના પોત્ર અને પગપોત્ર હતા તેઓ એક
મદાન છુમુર્ગ હતા* અને મુન્તાનના મુન્તાન
એમને ઘણાજ માનપૂર્વક માનતા હતા

ચિરતી અને સોદરનાદીયા પથ હિદુ
સ્તાનમા ઘણાજ મુનાતન છે ખાકી ખે પથ
એન્ડે મદિરીયા ને નકશખ દીમા ઘણાજ સમય
પડી આરભાયા નકશખ દીમા પથ હઝરત
ખનામ ખાકી મિન્વાદ (રહ)એ શહેનશાહ અ-
નરના જમાનામા શરૂ કર્યો ને એ હઝરત
મુખરફિદ અ કેસાનીના પ્રચલનથી પ્રચાર પામ્યો
કાદિરીયા પથ પશુ સોગમી સદીના આરભમા
હિદુસ્તાનમા શરૂ થયો પશ્ચિમ પગ્લનમા આ
પથનો આરભ હઝરત સેયદ મદમદ ગૌસ
ખીનાની (રહ)એ કર્યો જેઓ હુલમમા પૈતા
થયા હતા મિદ્યા પ્રાપ્તી ને હજ કાર્યથી પર
વારી આપ હિદુસ્તાનમા આવ્યા મુન્તાન સિકદર
લોહી આપના અનુયાયીઓમા હતા આપે લારોર
મુન્તાન અને ઓછામા એક મુદત મુધી લોકોને
ઉપદેશ આપ્યો આપની વક્ત ધ સ ૧૫૧૭મા
ઓછમુકમિ યધ ને હજી મુધી કાદિરીયા પથનું
અગસતુ સ્થાન બેખાય છે પશ્ચિમ હિદુસ્તા
નમા મુન્તાન અને ઓછ પર ૧૫ પ્રચાર અન
બાધ-તાનના મદદરના રથો લેખાય છે પગુ
હઝરત મદકિત હક, ગેખ બહાઉદીન અરિવા
(રહ)ની ઝિદગીના હઝરત ખનામ ફરીફુદોન
જ ને શક (રહ) આ મિલાગમા આવ્યા જેથી
ખાકપટ્ટણ પશુ સરીયોના મુન્તાન પ્રચારનું
અગતુ સ્થાન બની ગયુ એ છુમુર્ગોના પ્રચા
સેના સુખ પરિણામો આને અમા સિધ અને
પશ્ચિમ પગ્લનમા જેમણે છીએ કે બ્યા મુસ
લમાનોની બહુમતી છે ને રથો અથે છુમુ-
ર્ગોના મઝાર શરીફ મૌમૂદ છે ને સોમ એન
માનભરી દ્રષ્ટિથી નિહાયે છે ને એની ઇન્જાત
દરે છે (અપૂર્ણ)

* ખુલાસા મદિ છુઓ 'અવિયાએ' મુન્તાન

એની શાત આખોમા એના જીવનના
 જનનામાં જમજમી રહ્યા હતા અટારીમાં બેસી
 બેઠી એ કોથું બાંધે વાનાવરણની કંઠથીએ પગો
 ચીરીને જીવનમાં જ્યોત પ્રગટાવના મથી રહી
 દોષ તેમ લાગતુ આજે પણ નિગળીથી ઝગ
 કતા જગતમાં, આવા અનેક આત્મા દેખી
 આલ્પમાના ધણકને નવાંધ લાગે ખરી પણ
 દીના કહેતી 'મદને હજી સુધી જીવનમાં અજ
 વાળ માટે આટલા બધા કાફા કેમ માગવા
 પડતા હશે?' હુ એને કહ્યા કરતો 'દીતુ
 તુ એક બે મોટા લેખક વાચ એટલે તને બધું
 મળી મહેશે જો કલાપી ત્હને મગા આપશે
 રમણ્યાત ત્હને નિચાર વટોળે નદારો અને
 ધુમકેરુ ત્હારા ધણા ખરા પ્રાપ્તોને ઉલ્લસ સૂચ
 વરી' મારે તેમની પાસેથી એમાનું કશું
 નેધતુ નથી મદારે બીજા લેખક પણ વચવા
 નથી જ્ય સુધી હનામાં ઉડના પક્ષિઓ છે
 જ્યા સુધી સંધ્યાના બદલના રંગો દેખી શકવા
 પુરત નૂર મદારી આખોમા છે જ્યા સુધી
 અર્ધ ઉત્તાર સરીર ટાંકથી યરયરતા નેવાના
 મળે છે જ્યા સુધી આપણે ત્વ અથાતા
 અનાથો છે ત્યા સુધી મદને થોથ લામનાને
 કાંઈ કારણ જણાતુ નથી' દીના બળી ઉઠી

એમ તો દીનાને અવ્યાસ ઠીક ઠીક દતો
 એતું વાચન પણ એની ઉમરના પ્રમાણમાં
 ધણું આર કહેવાય એને નાનપણથીજ કુ રત
 નિહાળવાનું પસંદ હતું એક વખત પાણીની
 એક લાખી સપાળી
 ઉપર ઉડતા એક પક્ષીને
 જોઈ એ બોલી ઉઠી
 આવડા મોઝ આકાશમાં
 પણ આ નાનું સરખું
 પક્ષી કેવા શાત પડવા

પાડી રહ્યું છે ખરાબર એનીજ રીતે ઝાંઝ મોટા
 મેદાનમાં જમારે કુ રત ઝૂક મઠ હોય ત્યારે જો
 આપણે મોટેથી શ્વાસ લઈએ તો એ આપણે
 આ અનત લાગતી કુદરતને નૂનરી મૂળએ
 એમ મદારી ખાતો છે હા પણ અફસોસ
 એટલોજ થાય છે કે મદારી સુદિમાં ૨ ।।
 સમાજમાં મદારા જીમખ ડા પણ કોઈના કાને
 નથી પડતા ।। મદારી અશસ્ત્રિયો ઉપર માન
 વીની અશક્તિ ઉપર મદને લાગેજ અત્ય
 સારસાન મન થાય છે પેના તમારા લેખકો
 અને કવિઓ ઉપર પણ મદને દયા આવે છે
 ગરીબ બિચારો નંખક, અન ગરીબ બિચારો કવિ
 કોણ સાબળે છે—કોને સલામ છે એમની
 એ બાગો? એક વારતા ઉપરને ઠેલા ગીધને
 ખતાવી કહેવા લાગી ગદુ ખાઈ ઉઘે બેસ
 નાર ગીધ અને અધમતાની ગીમા વટારી જઈ
 ઉઘે બેસના મથી રહેલ આજના માનવીમાં
 મદને જમએ દરક દેખાના નથી વળી એક
 વાર ટેકરી ઉપરના હરણને જોઈ એ બોલી
 ઉઠી આજાદ જીવનમાં મૃત્યુ અને ખૂનસૂતી
 પેદા થાય છે જીવનની આરી અનેક મીઠાસ
 માણુનાર દીના હુ ખી હોય એમ માનવુ મુશ્કેલ
 છે એ હુ ખી છે એમ ધણા થોડા સોંકો જાય ।

એક દિવસ એણે મને કહ્યું હુ અને
 એ મિત્ર હતા અમારા વિચારો એક બીજાથી
 તત્તન ચિરંદ દિશામાં જતા છતાં એ અને હુ
 અમારી મિત્રતા બગરી રાખતા એક દિવસ
 એણે મને કાઠકાત
 ઘુસર તમાચી માર્યા
 મદને ચીંદ ચદી મે
 બદલે લેવાનો નિશ્ચય
 કરી નાખ્યો અને એને
 જણાવી દીધું કે 'તુ

દીના

“શાકિર” બી એ (આન)

જ્યારે સમયના દાયે તમાચા ખાગે ત્યારે હું બહુજ
ખુશી થઈશ અને અને તો હુંથે તને તમાચા
લગાડીશ ” એ પત્રી તો ધણી વખત વહી ગયો.
હું જગનના બદલાના રંગ સાથે બહુજ જૂલી
ગપ એ પથ બૂલાઈ ગયો હું જ્યારે ધર સસ-
રમા પડી ગઈ ત્યારે એક વેળા એ મદારે ત્યા
આવ્યા હું એમને જોઈને દિધમુદ બની મધ
ફટિયા વજોમા એક છત્તા મુઠ્ઠાને હું જોઈ
રહી મે પૂછ્યું “તમાગ આના દાસ ” એણે
જનાગ વાજ્યો “તારી છત્તા પૂરી કરવા સમય
અને તમાચા માર્ગજ ગયો, હું તમાચા ખાતો
ખાતો .. ” એને દમ મદી ગયો થોડીવાર
આસમ લીધા બાદ એ ફરી બોલે “ દને

તારા દાયને એક છેત્રો તમાચો બાકી છે
તે મળે એટલે હું મદારી મન્ત્રિય ઉપર પછોતી
જાઉં ” એ ઢળી પડ્યા મદારી બધી શકિતઓ
કાઢ્ય જાણે ક્યા ગુમ થઈ ગઈ હોય તેમ હું
કશુમ કરી રાકી નહિ મે એમની માફી માગી
ત્યારે એ બોલી ઉઠ્યા “તને માફી આપી મદારી
પ્રકાશિત દુન્યાને હું અધારી જનાવવા માગતો
નથી તું એક તમાચો મારી લે એટલે મને
આસમ મળી રહેશે હવે તું એમાં દીક્ક કરીને
અને નકામો વધુ દુખી ન કર ” મદારે ધણે
લાભે જનાનું છે ” એણે આપો મીચી લીની
અને હું એમને ધોગ નિદ્રામા નિદ્રાળી રહી ”
(સપ્તમ્બર)

દિલ અને દિમાગને તાલગી બજશનાર

નાયાબ અત્તરો

ઇત્રે અજીબ તો ૧ ના ૩૧ ૬ ઇત્રે ગરીબ તો. ૧ ના ૩૧ ૫
ઇત્રે લાજવાબ તો ૧ ના ૩૧ ૫ ઇત્રે શાહી હિના તો ૧ ના ૩૧ ૧૦
ફક્ત એકનાર વાપરવાથી બીજી પચદ પડશે નવી ખુશ્ખ લાખા સમય મુધી ટકી રહે છે

મ પર્થુ નિદ્રા અર્પનાર ખરતા વાજોને અટકાવનાર, કાયમની શળાય સાત્યનાર,

હેર ઝોઈલ

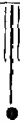
બાઈટ ઓષ્ઠ કે રખીરિટથી તદન મુક્ત કો શીશી ૧ ના દસ આના

દરેકનું ટપાલ ખર્ચ વી. જી. હુદુ

આજેજ લખો - હાફેઝ સાલેહ હાફેઝ મોહમ્મદ

હાફેઝ ગઝિલ, રાંદેર (૯ સુરત)

નિર્દોષ

આહાં નવ માસની નોકરી વેડી જ્યારે એ હું મારા સ્વતંત્રતા પંથાર છું ત્યારે મારી આખો એને જોવા ઉત્સુક થઈ હો એ મારી સ્વતંત્રતા સદસ્યની છે, સહારીની છે, હું એની રેતેહબીની છાયામાં વિશ્રામ લઉં છું

એના પર મારો અગાધ રેતેહ છે અપાર પ્રેમ છે, એટલેજ તો એ સ્વતંત્રતા સાથી બની મારી સાથેજ રહે છે અને હું એ એના વિના ક્યા જવાનું પસંદ કરતો નથી, અમી પરનાવની ચાહનીમાં શાન્તીથી મુગા-મુગા, અમે હાથમાં હાથ લઈ ઉવાકો સુતી સગિતા-કીનારે ખેસી રહીએ છીએ, જ્યારે હું મો' અકસ્મત વિચારોમાં એકતાર થઈ જઈ છું જ્યારે મારો હર્ષ પ્રકુશ્લ બની દુર્ગોન્મત બની જાય છે ત્યારે ત્યારે માગ હાથોએ હું એને દીડાગી લઉં છું

એ એની પ્રેમાળહસિને વધ મારી પ્રેમપાત્ર બની છે મારી સુદરતાનું એક અંગ બની છે, એ જ્યારે મારી સાથે હોય છે ત્યારે ગરીબ વૈવિધ્ય ઝંઘ વધુ સુશોભિત બની જોમામય દીસે છે અને કદાચ બાળ કારણને લઈ મારો દેહ પ્રમાણ કઈ વધુ પ્રમાણશાળી લાગતો હોય એવું મને પ્રતિત થાય છે

એની આ વિશિષ્ટતાને લઈ જ્યારે જ્યારે હું પરદેશથી મારા સ્વતંત્રતા પંથાર છું ત્યારે એના સાનિધ્યમાં, એની રેતેહબીની છાયામાં રહી શાન્તતા મેળવું છું, ધેર આરામ લીધા પછી જ્યારે પરદેશ ગમન કરું છું ત્યારે એનો વિયોગ અસહ્ય બને છે

એની સેવાઓને હું ભુલી શકતો નથી, અનાયાસે ઉપરિચય થતી એની કોઈ અશાન્ત પણ જ્યારે મારી નીકટ રહેલા મિત્રો સહાય રહેલીઓ, ગભરાઈ જઈ નાસભાગ શરૂ કરે છે ત્યારે પણ એ તો મારા શિરજવના સ્વરૂપ અટન અણુનમજ રહે છે, હું એની આ અન્નય સેવાને સન્માનની દ્રષ્ટિએ ધરીકર જોઈને રડું છું

એની આ મહમતાને જોઈ હું આનંદાશ્ચર્ય કહી ઉઠું છું—

“મારી પ્રિય

છત્રી ગભરા નહી, આતો આનંદ માસનો દાણીક ઉન્માન છે

આવણુ વરસે સરવડે,

ઓ આવે, ઓ જાય !

નિર્દય

એ રએ કાળી હતી પરંતુ એનું કાળજી કાળું નહોતું, અને એની એ કાળજીની વિશુદ્ધતા કારણે એ મને પ્રિય આત્મી પ્રિય હતી,

એની નાજુક દેહવના મૌન્યમય હતી, મધ્યાના ઈન્દ્ર ધનુષી અબર રંગોની જેમ એની મુખમુદ્રા અસૌકીક રંગોએ પ્રભાસી રહેતી, એના દેહ પર ઝુરી રહેલો કાગો ગુચ્છો એના દેહ ચીરનમા અભિવ્યક્તિ કરતો, એને જોઈ હું ઘડીભર ઉદ્વેગ અનુભવતો

એના સહનરે હું ઉત્સાહી યદ ધણા ધણા કાર્ય કરી જતો, કો' દી કોઈ પાડી બગી ચામા જતો ત્યારે એની પ્રેરણાથી જાડ પગ ચુલના ફળ ફૂટતો રમાસ્વાદ લઈ શકતો, અધારી રાત્રે બ્યારે ધરે આરતો ત્યારે બસ્તા કુતંગઓનો સામનો કરવામા એ મને સહાયતા કરતી, એની મહાદયનાની કોઈ મીમા નહોતી, મહિવ્યજના, અને સેવા એ જાણે કેમ એના હૃદય મિદાત ન હોય ! એમ એ જીવનની હરેક પળે કર્તવ્યની નહી સેવા કરવા તૈયાર રહેતી, સદૃશ સમયે એની સ્વાધના ક્યારેક મને મકટથી ઉગરી લેતી બળતા બપોરે મને એની નાજુક દેહ ધટમા વિશ્રામ દેતી આરી અનૌકીક શક્તિશાળી એ પ્રિયમા મેળવવા માટે હું મને બાઅગાળી માનતો

લાખા મમય પ'ગી આજે એની જાતી બહેનો અગણિત મધ્યામા મને દ્રષ્ટાત યદ એણી આથી કદ બિરમતા યદ હોય એમ મને લાગ્યું

બીજા પ્રિયે એ કઈ વ્યાજૂળ લાગી, મ્યારે એ નહીં ને આજ આમ કેમ ? હૃદયમા પ્રગન થયો જના એની પરના ન મરતા એને લઈ હું બહાર નીકળ્યો ઝરમઝરમર મેલુલો વગ્ગી ગ્લો દનો

એ મારી માથે થોડા મમય સુધી તો શાન્ત રીતે ચારી આરી પણ બ્યા એક મમીગનો મગ્ગડ મપાટો આવ્યો ત્યાં એ “કાગડા”નું રસપ લઈ નીચ દેહને ઉઠારી દીડું, હું બીજાનોગ ગદી મરે, ગદગદીઓએ અદ્વૈતાવ્ય કર્યું, મારા સ્વમુખેથી શમ્દો સગ્ગી પડ્યા —

જિંદગીની છાવણી

[મિત્ર વચન]

મોત પાસે પણ હતી મરનારની એ માગણી,
ઠહ લઈ જાજે મનમના ઘર ભણી
તારી માલક રૂપસુરાના વધ'ણે છલછલ થવા,
ખ્યાલી તડપે છે હજી ચંદુ તણી
તે બલે ના ચેન આપ્યું, કિન્તુ દર્પણ દિલ તણું,
ચીરનારી કા બની હીરાકણી ?
રક્તથી મારા બુએ પશ્ચિમ દિશા રંગાઈ ગઈ,
તોય બાકી છે હજી મુજ તાવણી
મેરના ઉચાણ ને માખ્યા ઉડાણે અખિધના,
ઘઈ શક્તી ના જીવતરની માપણી
ચાદ-સૂરજ સાથ સ્પર્ધા ફોડવાની યાય કા ?
આજ રૂઢી કલ્પનાની સાદણી
ભાત પડતી ધૈર્યની શી રીત જીવન—ચીરમા,
ને વિષમત્રા હોત ના એમા વણી
સ્નેહના ગોરય થકી રસવત આલમને કરે,
લાગણી થઈ જાય ને ગોવાલણી
બાણીતી નહોતી મને આ મુલકની આબોહવા,
તોય નાખી જિંદગીની છાવણી
કેમ 'કિસ્મત' તારી ઠોકરની મઝા માણી શકે,
પ્રેમની ને હોય કાચી બાધણી

“ કિસ્મત ”

દિલ્હી માં

અનુવાદક -રજા કાઝી.

(ગનાકથી ચાલુ)

તે દિવસે કરોન બાગમાં ઝંઘડી થતા થતા અટકી ગયો, વાન એમ બની કે વિજિયાના પતિનું પતિનું ધરાયુ તો તેણે વિજિયાને ખૂબ મારી કાઢ્યું કે તે દિવસે તે ઘેર ઘણી ગંડી આવી હતી પણ વિજિયાને એમાં સો વાક ? તે તો તેના જોને તમાથી આતી હતી કે જે તેને હજુ પણ આનંદ દેતો ન હતો અને એ તો બધા જાણતા જ હતા કે વિજિયાને બે દહાડા છે એક એના પતિ અને બીજા જે પતિ સાથે તો માત્ર લગ્ન થયા હતા અને જો અર્થ પૂરો પાડવા ઉપરાંત એના માટે રેશમી સાડીઓ નેશ ચઢીના ઝાઝ વગેરે લાવી આપેના હતા પતિ તો માત્ર આગે તેવ વેચ ના દુકાનદાર અને અરીણી હતો અને જો સાચા સો રૂપિયાને પગલાં હતો અને 'જોના દહાડા પતિ કરતા વધુ હોય છે, આપણા સમાજને એ એક સળિયે નિયમ છે"

વિજિયાને ખૂબ મારવામાં આવી છે જોની જોને જાણુ થતાજ તેમાંથી રાખી પ્રજા ઉપરિચય થઈ ગયો. આપણા દેશમાં દિલ્હુ-મુસ્લિમ પક્ષ સિવાય બીજા પક્ષ પછે છે અને તે પક્ષમાં પણ અધ્યક્ષાનું ચીજ રહે છે 'પગખી', 'તેના બગાળા', 'દિલ્હી' મતનમ કે જેટલા પ્રતો એવા પક્ષ જે કે આ પ્રતિક પક્ષની છે મનાસીમાં હજુ વખતે માનુસોના ખૂનો થતા નથી પરંતુ ભાવનાઓના ખૂનો જરૂર થાય છે અને એ વેંઝેરને અગિય નસપર પા સૂરી

ધુધનાને રહે છે અધ્યાત્મિક રાજ થનાજ એક છાકરો દોડતો આ ચો અને કહેવા નાગ્યો પિતાજ પિતાજ ? આજે અમારોથી લગાઈ ચગે તમે પણ ત્ય જગો ?" આ સાબળતાજ મ્હારો મિત્ર દૈનિકની ટપાળી લાકડી લઈ યુદ્ધ-ક્ષેત્ર પ્રતિ દોડી નીકળ્યો નાજુટકે મ્હારે પણ તેના પાછળ પાછળ ધસાણુ પડ્યુ

સા જઈને જોયુ તો વિજિયાના પતિની દુઃખન પર ધણી પગખી અને લેવાઓ ઉઠા હતા, પગખીઓએ દુકાન પર હલો કર્યો અને અમારોને નિર્દયતાથી બહાર ખેંચી લાખ્યા અમારો બિચારી છાતી કૂટવા લાગી અતે લોકોએ વચ્ચે પડી મામલો શાત પાડ્યો મગીન બિચારા અમારોએ મારી માગી અને રણસીમાં 'સમનસમત' ડારા રી પતામ ફગડી

મ્હુ એક પગખીને પૂછ્યું "આ યુદ્ધનું મૂળ કાણુ શું તે સમજાવગો ?"

તે બોલ્યો - "આ અમાન પેલા પગખી બાણુ (કે જેઓ સગકરી એક્સિમા મુખિન્ટેન્ટ છે) ને આગે લાડી લુટો તો ખા જમાનો ? અમારો પણ માથે ચઢવા લાખ્યા છે ? કરોન બાગમાં એ ચોરાથી આમ દમાઈને રીએ તો પછી ચર્મજ ન્હુ પણ એ અમાગ્ય જાણતા નહિ હોય કે અમ કોઈ રેલવેજી માણસો નથી"

મ્હુ કહ્યું હશે - "જના દો, આપ પક્ષ 'હુત્મ કરી રહ્યા છો"

તે બોલે - "ના સારેજ ! આ તો આજરો સવાય છે દનામ બાગનો હાલ તમે શું જાણો ?"

એ ચમારો ધણા હુઆ હોય છે” સારાસ કે મામતો એટલો વધે છે પોતિસમા પણ તિપેટ ચેઇ ગયા ને કે ચમારોએ નાશી માગી વીધી હતી છતાં બાણુજીના કોષ જેમનો તેમ હતો પાઈમા બનને પક્ષવાગા ધણા ખાના રહ્યા રિજિયારને પણ જોનાવનામા આરી ડેવટે લાખે ગાળે જઈને સમાધાન થયું

જ્યારે એક લેખા હાઈમ સ્કાઈએ આ વાત સાલળી તો કોષમા બાડી ઉવા “આ નુઆ પળમીઓએ ચમારી ઇજ્જત વગમા મેમરી દીધી આટલા મારેજ દિદીઓ રનાજ મળતું નથી”

બીજી બાણુ પળમીઓ ખરાડી રહ્યા હતા - “કે આ લેખાએ આપણને સમજાવ્યું છે?”

હું મા. મિત્રને સમજાવના લાગે છે કે “પળમી અને લેખાનો જરો શા મારે પેલ કમ છે? જવડો તો માત્ર એક સ્થાનો છે અને જ્ય સુધી હું મામા એક પણ સી દરો આરા ઝખાઆ મનાજ રહેવા”

મિત્ર મો થો - “તું તો પચન છે” અને તેમની પતિને બાણુકા કરતા કહ્યું “આ જો, આજે તમારું ખાણુ બધ”

શ્રાવણ માસ હતો ધીમે ધીમે વરમાદ નરસી ત્વો હતો ચમારોએ જુના બાણુમા હતા અને શ્રાવણી નવાઈ રહી હતી ચમારો સાર નજો પછેરી આજોમા કાજળ અજી જાજરમા ફરી રહ્યા હતા ધનિયા ચમારણી બનને ખાઉધરી વહુઓ સાસુને જાણુ અને ફેરી અપાવવા કહી રહી હતી જાણુ અને ફેરી વણ ખુશીની મારી તેઓ પોતાના નાનકડા પતિજોની આગળી જાખી જુને બેસવા આવતી થઈ મદને સદસા વાદ આગુ “છાટિસે બાણુમ મોર અનનેમે પુરા જુડે”

મહારા પણ બાણુસન થઈ હોન તો કેતુ સાર. હું પણ ફેરીની જોની ચૂસના ચૂસતા

પતિની આગળી જાની આ પોકો. પેટે ફગ અને ગમ પત્ની જાણુ તોડી તોડી ખાયા કરત

દિંદીની આ શ્રાવણી મજા દિદાળને જાણુ કે બાણુસન ધણુ સાર આ લોહાનુ જીવન કેટલું બધું ઉલાસપૂર્ણ છે પેલા ફિરગીઓ કે જેઓ સાડ નર્તી વમે ધરા યાદને લગન કરે છે તેઓ જી જાણુ બાણુ નમરી મજા જરવુ આ બધું કદાચ મોમરાનુ કાજુ હતુ યુગેપમા નતો શ્રાવણ આવે, નતો ફેરી ને જાણુ ચાલ છે, ત્યાં ન બારે માસ આઝાસ પર પૂષણુ વાળ જવાપડું રહે છે” આતુ વિચારી ત્વો હતો કે મહારા મિત્ર બોલ્યા ચાનો બાણુ કેતુખ મિનાજ જાણુ ફેરી અને જાણુ પણ માથે લઈ લેશુ

કે કહ્યું - “અને શ્રીમતીજીને?”

“જગ ધીમ ખોત” તણુ કહ્યું

કેતુખ મિનાર આગળ ધણી બીડ હતી કેતુખ મિનાર જતા ખાસ લોઝ આવે છે એ જીવન ખડેરો અને મકમલઓ છે એમ તો પૂરી દિલ્હી કખેરથી ભરી પડી છે જેટલી કન્યા દિંદીની નીચે આમા છે એવી તો ઉપર પણ ત્યાં કાજ કારો આ ખાસ કાજ માત્ર તજાવ હતુ, પચુ હતે ત્વોના ખડેરોમ કે જગીઆઓમા ચોકો ખેડેવા હવા ફેટનાક તો ખાવાનુ, હુકમ પતિન અવરા વાસગતાઓને સાથે લખને આજા હતા કમ સારગી વાગતી હતી તો ફાલ કેમ જુદાં દસગને અચાન આનો હતો, હોઝના ધણો ખરો લાગ સુકો હતો એટલે ત્યાં કપનાક ક્રેકતાઓ ફૂટગેન ગી રહ્યા હતા અમે વગીક માગી સીડીઓ પર યાદને ઉપર યુગજ તરફ જરા લાગ્યા તો સામેથી બે સ્ત્રીઓ આવી ગઈ હતી અમને જોઈને તેઓ બાણુ પર પણ ખરસી જાણુ નહિ કેમકે જગજા ધણી સાકડી હતી કા તો અમને પાજ ફગુ પગ ના

તેઓને, પણ એમણે મહત્તે પેલી બકરીનાળી વાન થાક આપતા અમે જાને જમીન પર સુઈ ગયા અને તેઓ અમારા ઉપર ચઢતે ચાલી ગઈ આગળ ચાલ્યા તો વળી ઉપરથી બે કિંગડીઓના દસવાનો અવાજ આવ્યો બે ગોપીઓ હમી રહી હતી અને બે કનેવાઓ તેઓનો માર્ગ રોખી ઉભા હતા કેટલો સરસ રોમાન્સ! અદિવા પણ ફરી આગળ જમ કુલુ પડ્યો કે શું? એવું વિચારતોજ હતો ત્યાં જ નાદના સૂનધારો પાલ ઉપર ચાલ્યા ગયા અને અમે તેઓની પાછળ સીડી ચઢવા લાગ્યા અમે ઉપર ચઢીને ફૂટમાનની રમત જોવા લાગ્યા અને પેલી ગોપીઓ અને કનેવાઓ ખીંછ એકાત જગ્યા ગોધરામા પડ્યા

કુતુબમિનાર સુદર જગ્યા છે એ કુલુ ડીન એકે બધાઓ દતો મદમ બાચાદનો અદિવા ચાર મિનારવાળી એક ભવ્ય મસ્જિદ બનાવવાનો હતો

આજમાય આ જગ્યાને લોકો મહેન જગ્યા માટે ઉપયોગમાં લઈ દિ દુરનાનમાં પુકો અને સ્ત્રીઓનું સડક પર એક ખીંચના દાથમા દાથ નાળી ફલ્લુ અસખ્યતા ગણાત છે પરંતુ એમ ક્વથો કુતુબની મીડીઓ પર ગાજ જોગમા આવે છે અર્થી ગત સુધી લોકો કુતુબ આવ જના મર્ગીયામાં ફરતા પર છે અને મિનારતથા પત્તિઓ સહિત જુના સિત્તીઓની ચિપકળા જોતા રહે છે કેટલો ઉચા મિનાર કેટલી મનોરમ નર કેટલો સુદર ચિનારેખા! તે જોતા જતાજ સારા થઈ જાય છે

પોતાના પૂરેજો પ્રથે દિલ્હીવાસીઓને અસીમ પ્રેમ છે તેતોજ પ્રેમ જ જેવો લાણેર વાગાળ્યાને લાગી મરી મરીગો પ્રથે છે સજ પડી કે લાડો તુ બજાર અને મનીઓ જાદગી ઉડે છે પરંતુ દિ હીમા તેનાથી ઉધુ છે અદિવા

મનોહ પ્રેસની દુકાનો રાત્રે સાગ આઝ વાગ તાજ બધ થઈ જાય છે આદની ચોકમા નર વાગ્યા પછી કુતરા લમતા દેખાય છે મડકો સુનીસપ થઈ જાય છે અને શહેરમાં ચૂપકાદી છવાઈ જાય છે

એક વેળા સડક પર ચાલતા ચાલતા મે વિચાર્યું હતું કે “આ લોકો બધા કયા જતા હશે? સિનેમા અને સિમેન્ટરો પણ ઉજાડ દેખાત છે રેસ્ટોરા અને કાફેમા પણ તેઓ જોવામાં આવતા નથી શું તેઓ ધરમાં ભરાઈ રહેતા હશે? યા ખુદા! એ લોકોને પોતાના વર પ્રથે આટલો બધો પ્રેમ કેમ છે?”

પણ હવે મમજાયું કે હું બલમાં હતો જ્યારે દિલ્હીની મળીઓ અને બજારો સૂતા થાય છે ત્યારે ત્યાંના મકનરાઓ આનાદ થાય છે દિ હીના મકનરાઓમાં રાત તેવીજ રાતક હોય છે જેની લાગેરના ચાનારની બજાર અને કનરાની ન્યુ માર્કેટમાં હોય છે જો તમે દિલ્હીમાં નવે જવ તો ત્યાંના બજાર, મનીઓ અને સડકો ઉજાડ અને ઉત્તમ દેખાશે પણ કુતુબમિનાર આગળ લોકોની ભીડ દરો, ખામ લોક પર દસનાના અનાજો સલામીને કિંગડ શાદના મિનારા બહેરામા સુદર મેહરિંગ જમેલી હતો હુમાયુના મકનરામાં લોગો મોજ માણી ગલા દરો અક બાજુ કોનેમની છોકરી એ તો ખીંછ બાજુ નવામ જગમનશાદ કે જેઓ તેમ્પરી વશમાથી છે અને મિસ ઈજા જાનતુ ગાવુ સજગી રલા છે કરોન બાગનો એક ચમાર કે જે ખીંચ ચમારની આંતુ અપ-દરજી કરી લાગ્યો છે, તે પણ છે પ્રેમીયુ ચુવાનો જૂખી નજરે ચારે બાજુ જોઈ ગલા બુમાયી કજર શાત અને આત્મવળતક છે કેટલાક તો પાનવાન, પચારી, દુકાનો, ફાનસ વગેરે સાથે લાગ્યા છે એક ખુલામાં કોને

ગર્ભ પોતાના સાથીને કહી રહી છે "શરૂ થાય
યુ સ્વાર્ધન" હતા તેનો પ્રેમી દરમિયાન પ્રેમચ્છાઓ
કર્યો જાય છે

હુમાંથી એજ સીડીઓ પરથી પડી ગયો
હતો અને એજ માર્ગે તેઓ પોતાનું સુખ
વેલ રાજ્ય કરી મેળવ્યું હતું "શરૂ થાય
યુ સ્વાર્ધન."

નવાન જન્મન શાદ ચોલાની પ્રિયતમાને
કહી રહ્યા હતા કે "મદને સિનેમા થિએટર
ખિલકુલ પસંદ નથી, હુ એવા નિર્ધારક ખચોને
પસંદ કરતો નથી"

'જી' સાચું છે "

'હિંદુસ્તાનના મોટા મહાન આર્થિક પુણ્ય
ધરાનનારા છે, તેઓ ધર્મ માર્ગ જન આપે છે
અને છે છે તેઓ કેટલા બધા આગરાર છે
કે સિનેમા થિએટર નાચરર અને એવી
જનના નકામા ખર્ચા પસંદ કરતા નથી તેઓ
માત્ર પૂર્વગતી પ્રસશા કરવી અને ગાભર
માર્થનાલયમા બેસી પ્રાર્થના કરતા જાણે છે "

કુલ્લુરીન એમકનો પ્રવેશ આવા જીવન
આર મિનારી જનાવરાનો હતો, આર આપ
જીવનો

અશોકના શિલાખ પર લખ્યું છે કે
જનના પ્રમાણિકપણે કામ કરો "

"શરૂ થાય યુ સ્વાર્ધન"

ન મોડી રાતે અદની ચોકમા સવા હતી
વક્તા મહારાજ બરાળ પાડીને કહી રહ્યા હતા કે-

"આપણે એક છીએ હિંદુ મુસ્લિમ
પરસ્પર સાઈ સાઈ છે આપણામા કાંઈપણ

સુરત છુક રેલ

જાતનપૂરી બાગેળ, સુરત.

"કારવા"ના છુક અક મળી શકે છે.

પ્રાં-એચરદાસ નાથુભાઈ

જાતનો લેલભાવ નથી પણઅથા કન્યા
હુમારી મુઠો આપણે એક દેશનાજ નિરાસી
છીએ એકેકામ તે એક સાપાવાળા આ
હિંદી છીએ "

મ્હે નિર્ધાર્યું "આપણે હિંદી છીએ
હિંદુસ્તાન એક નાનાગના છે અને આપ
બધા છીએ તેના માત્ર દસાલ આપણામા
દરેક એને કેલે ત કેલે દાંધે વેચી ન આ
આર્થાઓને, જૂનાનીઓને, અરમોને તુકો
ફિરગીઓને

અને હાનમા અર્ધો હિંદીઓ તેને ધરદી
અને અર્ધાંજી જાપાનીઓને વચવા ચરે છે

'વાદર' હિંદીઓ જુઠા કપડી દગાપોર.

"૧૮૮ એ બધી પચાત આપણે
મરો પાનુ પીનુ અને મળ્યુ ઝોમા જલ
એજ માણુરી શુ બસ યી" (સપ્તર્થ)

સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ

બંધે માસિક "માંદગી"

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર 'મા નોટ'
ગાળીઓથી ચાલુ થાય છે માસિક અજ-
ચસની કાંઈપણ ફરિયાદ માટે ફરજ મળી
દસ સાથે ગેરદી પત્ર આપવામા આવે છે
કીમત રૂ ૫-૮-૦ પંદરેશ રી ૧૦

-ગર્ભ રહેતો અટકાવવા.-

"રોહિત" દના ફક્ત ત્રણજ દિવસ ખાઈ
લેવાથી જુદાં બરમા બી ગર્ભ રહેતો નથી
માસિક ચાલુ કચુજ તુકસાર નીલે જે ૮૭
ફેરુએ અચરસાદેલી દગા સાથે ગેરદી પત્ર
મોકલવામા આવે છે કીમત રૂ ૫-૮-૦
પંદરેશ રી ૧૦

ડૉ એસ એચ ખાન,

૪૨ અથંગેન સ્ટ્રીટ, મોનજીની સામે

પ્રાટ, મુબઇ, ફોન ૨૧૩૪૩

.....ચાલ્યો જજે!

[કાર્તિકાષ્ટકી વિદોષી 'કવાળી' દર્શનની ભાવનામય ગત્ય]

અથ સુસાક્ષિ, સંગમા તારા ન આવે કેા બલે,
એકલો બસ એકલો તુજ રાહ પર ચાલ્યો જજે.
હોા બલેને છાંદગીનો કાફલો મઝધારમા,
વીંધતો તોફાન સાગર પાર તુ ચાલ્યો જજે.
દર્દની તારી કયા કોઈ બલે ના સાબળે,
હોાય એ લલકારતો લલકારતો ચાલ્યો જજે
છરવીને ઝેર જલલામા દર્દ જગને અમી,
એકલો તારા અનોખા પથ પર ચાલ્યો જજે.
જ્યાં ક્યાં નિશાન કોઈ ઓલીયા પયગબરે,
એજ ગરતે એ નિશાની યોગતો ચાલ્યો જજે
તુ નથી તણુખો અરે છે વિશ્વનો તુ આશ્તાળ,
તેજ તારૂ ફેકતો ફેલાવતો ચાલ્યો જજે
હો તિસ્કારે તને આખી જહા નાખુશ થઈ,
હોાય તું મીઠી નઝર વરસાવતો ચાલ્યો જજે
ફહની ખબસૂરતીનો ખીલતો હુદમ ચમન,
દમબદમ તુ એ ચમનને ચૂમતો ચાલ્યો જજે
ચેદનાના જામ તારા ખાકમા ઢાળી દર્દ,
હોરતો અવધૂતશે ચોળી બદન ચાલ્યો જજે
અણુઅણાવે તુજ સીતારી ફૂરતા, અન્યાય ભે,
દર્દ છલતા સૂર એ આલાપતો ચાલ્યો જજે
માકડી સ્થળ કાળ—સીમામા ફમાઈ ના જતો.
છાંદગીબર અત હીણા પથપર ચાલ્યો જજે.
કોઈના ઈતબાર પર રહેતો કદી સુરનાક ના,
તુજ તારો રાહગર “ચ પેશ” થઈ ચાલ્યો જજે

“ચ પેશ”]

[જુનાગઢ

ને શિલ્પી ને માન
વકુળ માટે આશિર્વાદ
સમાન છે તે જાને
સર્જનને સાથી છે
પ્રતિ એટલે હોય
અને એનું કાર્ય માત્ર
એટલું છે કે દેહવુ
જોઈએ તેની આપ
ના મા કળા મારો
ચોનાના અભિનયના

લલિત કળા

[એક વિવેચન]

અનુભવ

‘દાગિમ’ દીમાવ

(ગજકપી ચાતુ)

આત્મિક સાથે પ્રે
મળાય નથી તાબા
ના એવું નથી તે
નાન એટલું જ દરેક
કે સૌદર્ય અથવા
આત્મિકો સળધ
કળા સાથે તેનું રહે
જે દંડગોના અપહિ
કલા અને અર્થ-
સર્જન માટે જરૂરી

ઉનાળામાંથી એક નવન સર્જિતી જોઈ કરી
રહી જે અભિનય નથી રિતુ જેને અભિનયમાં
આવડ્યું તેણે ‘કલ્યાણ’ જરૂર અવરમ માં
એ વિષય પર વેધક પ્રકાશ પાડ્યા છે

આજ કારણ છે કે ‘કલ્યાણ’ એ મતઓ
અનેકાર બદલ કરતા હવે કલ્યાણની
દૃષ્ટિમાં સૌદર્ય હોય કે ન તોય મુદ્ધ ના, મ
ળના પ્રાણ, અને વાર્તાવિતાનું હોય અભિ-
વાર્ધ છે કેમકે જાણ અને જ્ઞાન અરબદહરુ
એ વાનની સમિતીરૂપ છે કે માત્ર આત્મિકી
અમલના પરજ બાર અપાઈ રહી કે જેને
કલ્યાણના હોય છે તે સર્વ પ્રથમ એ વિચારે
છે કે અંતે અર્થ અપાઈએ એજ સમજાવી
દીધા કે નહિ. શબ્દ વિદ્યાર અને સૌદર્ય રખ
ગરનું રચન એના પડી આવે છે જે કલ્યાણ
એ બાલ સાદ્ય અથવા શબ્દ માત્રથી છે-
વગરના બોધ થઈ પડે તે જાણે એજ જૂની
ગથો કે કલ્યાણ મા, પરંતુ પ્રાણ અને દિમાગ છે”

પુરુષ અદ્યામા પ્રમાણના દાહોમાં ‘બોધ
ન’ની સાધરી ઉપર વખવવા મતઅનુ ઉત્તરોત્તમ
ઉદાહરણ છે જે પતનના મગમાંથી પસાર થના
કોમાં છે સાથી બોગી ઓગળ છે

પ્રસ્તુત આત્મનથી એ સમજવાનું નથી
કે ‘કલ્યાણ’ દાર્શનિક સૌદર્ય અર્થાત કળા

છે એનાથી દર દરનું અને આખ આખ માન
કરસ એ મળ વિષયથી જુના અથ અમાન ન
કળામાં વાન અને શ્રમ વિના પ્રતિના
કાલ્ય પવર્થોને દહી પળ ચોનાના હોય એસર
જાનવી અથવા તાળી ચકાગા નથી કિવા કાલ્ય
પવર્થોનું રચન કળાનિ માટે અનિનાર્થ છે
પરંતુ સાથે સાથે એ પલ ન બૂવડુ જોઈએ
કે વાન અને શ્રમ વિના કોઈ કળામાં દૃષ્ટિમાં
પ્રાણ રેડી શાતો નથી ‘વદચન’ના લાજોમાં-
‘કરો તબ્બ ખુલાશ અનર ન થા ‘વદચન’
રિવાજ કમ ન કાયા હમને કરમે કુત’ બિધે
‘કલ્યાણ’ એનું વધુ રસધિકરણ નીચે
મુજબ હવે છે-

દરદે કે હંનરો મજાની હો ખુલાશ,
મગિયો કદા મં દુનરમદ દે આજા
જૂર રો એઆરજ નરમો રો તઅમીર,
મપખાનએ ‘દાગિમ’ દો કે મુખખાનએ ‘મદજા’
એ-મદખાનએ ‘પદમ’ કાઈ જોદર નહિ ખુલા,
રોમન શરર વિરાદો દ ખાનએ ‘કદા’

અહીં એ કહી દેનું આત્મક છે કે જે
‘કલ્યાણ’ ચોને જાણના બાલ સ્વરૂપને જાણ
રચન આપે છે કદ છે કે-
‘ન જા કાઈ જાવડી ન જાગે બાખખા મે
કાઈ નિલકુઆ મળ દો અનમી દો યા કે તાલી’

કિંતુ એ ઉપરથી એ અનુમાન પર આવડું
જોઈએ કે ‘કલ્યાણ’ની ચોનાની કળા તેની

રત્નપમા સાદ્ય સપન્ન નથી ઉદાહરણ કેવે તેમનું એક કાવ્ય “મં એર તુ” પ્રથમ પકિતી કળા-નિર્ણયતાની દલીલ પૂરી પાડે છે નીચેની પકિતઓ જુઓ-

‘ફિર બિરાજે લાહોરે મંતાન હુએ કોહો દમન,
મુલકો ફિર નગ્મોરે ઉકસાને લગા મુએ ચમન
હુરને બેપરવાઝે બપની એનકાબી કે લીચે,
હો બગર શેહરોસે બન ખ્યારે તો શેહર અચ્છ કેબન?
મનકી દૌવા દાવ આતી દય તો ફિર ભતી નહિ,
તનકી દૌવાત લાવ હું આતા હુ ધન ભતા હું ધન”

અર જોતા ‘ઇકબાલ’ના દ્રષ્ટિકોણમાં કળા રતના કુમળા છોડો હૃદયતા ખૂનથી ઉઠેરવામાં આવે છે અને તેમાં રંગ અને પરિમલ કળા-કારનું વ્યક્તિત્વ રહે છે મરિચકે કુર્ણુમાં એ મનવ્યને અત્યંત રસપટરીતે વ્યક્ત કર્યું છે-

‘રંગ હો ખિરતો સગ ચઝ હો યા હરરો શત મુઅજિઝને રૂનાકી હે ખૂને જિગરસે તુમૂ’
કતરમે ખૂને જિગર સિયક બનાતા હે દિલ!
ખૂને જિગરસે સગ સોઝો મરરો સરો’

કળામાં આત્મા અને શરીર, શબ્દો અને અર્થોની સચાઈ એવો નિર્ણયામક નિર્ણય ભાગ્યેજ ઠાઠ અન્ય કળાગરે કર્યો હશે આખા વિશ્વનું તાત્પર્ય એક એ પકિતઓથી સમજી લેવું જોઈએ

હવે પ્રશ્ન એ રહે છે કે કળાનો આશય શું છે? કળા કેવી હોવી જોઈએ? અને શું ક તુ જોઈએ? ‘ઇકબાલ’નું દ્વિમાગ નિરોગી દ્રષ્ટિએ વિચારે છે સંદર્ભ શબ્દોમાં કદી શમય છે કે ‘ઇકબાલ’ દ્રષ્ટિએ આત્મ ભાનની પારપૂજ્યતા એજ એમનો આશય અને ખેચ જે મા એ આશયની સિદ્ધિમાં સદાય કરે તે નુસ્ત ૨ અધ્ય-પોષક, અને ઉચ્ચ પ્રકારની છે જે એ માર્ગની આડે આવે તે વિનાશક અને અધોમતિ આણુનાર છે

‘ઇકબાલ’ની દ્રષ્ટિમાં અગ્રસાતોતી રહાએ હુંજુ, પ્રતિહુજાને અનુકૂળ બનાવવા સતત પ્રયાસ કરવો, અતરસોથી મુખ ન ફેરવતા તેની સામે ટક્કર લેવી, અને અતરસોને મિટાવવા અથવા મટી જવું નિત નવી અભિનાયાઓ નિત નવા ધોરણોને રદાને રાખી ગનિમાન રહેવું એનુંજ નામ જીવન છે જેનું જીવન એ કસોટી પર કસાઈતે પાંઉ ઉતરે તેનું આત્મભાન જીવન અને જાગૃત છે એ સિનાયની પ્રત્યેક વસ્તુ મોન, જોડકણસમી અને ભ્રમ માન છે

જીવનના ઉચ્ચ ધોરણની પ્રાપ્તિ અર્થે જે કળા સક્ષમક બને તેજ જીવનની માર્ગદીપિકા રૂપ છે જે જીવનની વાગ્દનિકતાઓથી મુખ ફેરવવાનું શિખરે તે પ્રજ્ઞઓની પાવમાની નોત રનાગ માત્ર છે કળાની આ વિચારસરણી સૌ-દર્દના ધડતર નિયમાનુસાર છે કે નરિ? એ વાતને કારે મૂકી અત એક પગ માટે જરા એમ વિચારીએ કે નાશ પામતી પ્રજ્ઞઓ માટે જેની તમામ સમજશક્તિ પરંહીમ પડી ચૂકી હોય, જેની પ્રજ્ઞકીય અને રાજકીય એકતાનું બધારણ વેરવિખેર થઈ ગયું હોય, જેની નિદ્રા પશુ મૃત્યુ સમાન હોય તેને માટે ખેલામ’ની કળામજોના બપ છે યા ‘ઇકબાલ’ના પ્રાણપ્રેરક મીતોને?

‘ઇકબાલ’નું કથન છે કે અગ્રેમાં શાઈ-રની એક પકિત પ્રજ્ઞઓ માટે ચગીઝ ચનીઝ ખાનની સહારકતાથી પશુ વધુ નાસ્તારક શક્તિ ધનવે છે

એ દ્રષ્ટિએ દિલ્લી લલિતકલા પર છેલ્લી દ્રષ્ટિ નાખો, કવિની હાલત જુઓ પ્રથમ તો ગજન સિનાય અન્ય કોઈ વાતુને રથાન છેજ નહિ, અને ગજનની જે દશા છે એ અગ્રે એટલુજ કહેવું પડે છે કે વૈગમપ્રતિ અને અગ્રિપૂજ્યએ પ્રસાગેલ રિપ એની રજોગમા

બાપી મધુ છે ઉર્દૂ કવિતાનું વર્તમાન સ્વરૂપ
દિલીએલી રાજ અને ચિંતનનું પ્રતિનિધિ
પાવતું નથી (માત્ર ધોતક અપવાદ સિવાય)
બહેન જીવનની બદલનાઓની કદપનાના મિજબુ
પ્રતિનિધિ છે છાંતી રિમારોનું નિષ્પ્રાણ માળખું
કે અન્યોની કાવનાઓની નિરસ છાયા માત્ર
દેખાય છે કોર સર્થોની અવગળા, નજર
જમનની કદાપી એકાત્મતા અને સસાર
ત્યાગના જરીપુરાણ ગેદમ્મા આ છે આધુનિક
ગઝલના તરી આવના તત્વો

આજકાલ ગઝલની કુન્પામાં એક એવું
પરિવર્તન લાવનાના પ્રયાસો થઈ રહ્યા છે કે
ગઝલમાં કમબલ વિચારો વ્યક્ત થાય એ પ્રયા
સોનું પરિણામ માત્ર એકસુજ આગે કે પરદા
નિષ્ક્રીય અને નિરાશાના ચિંતો દેખાતા દના
દલે એવી મઝનોહારા સાખી સુંદર યનાન,
મકુલ, વગેરેની ખૂબ ઊંચી ખેલાઈ ગઈ છે
માની લીધું કે ગઝલ કવિની તાત્કાલિક કુન્પાની
પટનાઓનું ચિત્ર લોય છે વિત્ત એ કેવો
અત્યાચાર છે કે ન ગઝલકારને કદિ બૂખ લાગે,
ન કદિ તે જૂઠું થાય છે, ન કદિ એને ચિંતન
કે મનન કરવાની જરૂર પડે છે વિશ્વદમય
શુરોમાં પ્રેમ અને રૂપના રાગો આનાપનો જાપ
છે, અને લાનસાની એક કાન્પનિક મુદ્દર સંધિ
સર્જી વાસ્તવિક કુન્પા અને ખુદાની સુબ્હાની
ખીજ નમામ મસ્તીથી તેનું દિત અને દિમાગ
સે કડા જોજન દર રહે છે

ઉર્દૂ મઝનગિરોના 'હારિજ' અને 'ખેવાયે'
જરા રિયારે તો ખતા કે ખેવામ' અને 'હારિજ'
પોતાના વર્ણનોમાં કેટલા માયા દના? અને
આધુનિક ગઝલકારોને તે વૈભવ વિલાસની તમા
વિશ્વ અને કળાને પોતાના ઉદાર દિવ શાદોની
નવાંજીશ, બેટ-સોગાદો અને મંદફિરોની તે
રંગીનીશો પ્રાપ્ત પશુ થાય છે ખરી? અને

એમની કળા નિર્માણ અને નિરોગી ન રોય
ઓખામાં ઓખુ ઓમા પ્રમાણિકપણુ તો નેરુખ
સ્તંભએને? એમને મળોધીને અજનામાં 'ઈ
બાતે' કહ્યું છે—

“વેલ દિરાસે નજર અદલે દુનવળી તન્મીલ,
ફાગ દે ચરમે તમાગાધિ નિદા ખાનએ જાન
ન ખી દે ન જ્વાને સદરા ચામકે ફીર,
ઝિદનાલીબ દરીફાના કમાફરાને નબા
આદ વો કાફિર બીનારા કે દે ઉન્કે સનમ,
અસરે રસાકે વોટી વંદ દુબે લાતો મનાન
વ દેખેવન વેલ દુન નેર જનાઝેકા હિમામ
નજર આની દે ગિરે મર્દાદે સબિરવામે દયાન”
(અપૂર્ણ)

પુરુષોના કપડા
માયન્ટીફીક
રીતે વેતરતા
અને સીવણ
શીખવા માટે
ડબલ મળો યા
લખો

મુરદ ટલરીંગ વર્કસ
એન્ડ ઇન્ટીર્યૂર

MURAD TAILORING WORKS
Try our Secret Good Fit for
Scientific Cut, up-to-date
Fitting & Modern style
મો એમ જી મુરદ
મુનારાગી મારગદ પાસે સેદર

શુક્રિયા: • મદ્રેસા મોહમ્મદીયા પીપરડીવાલા ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, રાંદેર.

• આફ્રિકાના સખીવજીદ વેપારીઓની મદદ ઉપકાર સહીત સ્વીકારે છે

			પા શિ પે
આગળ મળેના (જાન્યુ-ફેબ્રુ ૧૯૮૩ અ ક મા સ્વીકારેલા)			૫૦૪-૬-૦
લતીફ જાનુ એન્ડ સન્સ	(કાઠિયાવાડ)	વાલ	૨૫-૦-૦
શરીફ નૂર	"	વાલ	૧૦-૦-૦
એ. એ. જાનુ એન્ડ કુ	"	ટ્રિવિગ્સટાડ	૧૦ ૧૦૦૦
મોહ મદ આદમ લીમીટેડ	"	બેલફોર્ડ નોર્થ	૧૦-૧૦ ૦
ઇબ્રાહીમ મોહ મદ મુલા	(ચાસા)	"	૨-૨-૦
ગની રગર લીમીટેડ	(મહીષાગર)	"	૫-૫-૦
આમોદ સુનેમાન લીમીટેડ	"	"	૩-૩-૦
અદમદ ઇસા	"	"	૧-૧-૦
બીખા હાસિમ	(સરાયા)	"	૩-૩-૦
એમ એચ બેસફ એન્ડ સન્સ	(ગણુવાન)	પ્રિટોરીઆ	૫૦-૦-૦
હાસિમ આદમ એન્ડ કુ લીમીટેડ	"	"	૨-૨-૦
અબુ મુયેમાન	"	"	૧૦-૧૦ ૦
પ્રિટોરીઆ શર્ટ એન્ડ કસોધીંગ મેન્યુ	"	"	૨-૨-૦
જુસુફ હબીબ એન્ડ સન્સ	"	"	૩-૩-૦
સુલેમાન જુમા	(ભાનગર)	"	૫-૫ ૦
એન એમ ઇબ્રાહીમ એન્ડ સન્સ	(રાણાવાવ)	"	૨-૨-૦
એ શી એ ગની	(ભાનવાડ)	"	૫-૫-૦
એ. એ. લતીફ	(નેડીઆ)	"	૫-૫-૦
એચ એસ ઇબ્રાહીમ	(રાણાવાવ)	"	૨-૨-૦
ગની ઇબ્રાહીમ એન્ડ સન્સ	(ભાનગર)	"	૨-૦-૦
એમ ઇ લીમીટેડ	(રાણાવાવ)	"	૨-૦-૦
હિદાયતખીયા દાદખીયા	(નાસોડ)	નેલ્સનસ્ટર્ગર્ગ	૫-૦-૦
બાકિસ સિદ્ધક ખજાર	(લાહોર)	"	૧૦-૧૦ ૦
એમ એ. આજમ	(રાંદેર)	"	૦-૨-૬
એમ આમ વાડી	(લાહોર)	"	૨-૨-૦
મોહ મદ સાને કમરૂદ્દીન	"	"	૦-૨-૬
આર ખાન	(રાંદેર)	"	૦-૫-૦
હાસિમ હુસેન	(અબ્બા મા)	"	૦-૧૦-૬

		પા સિ પે
એમ ખાત	(સરિ)	નેદાનસરખર્ ૨-૨-૦
એમ એચ દાતુદ	(સેલી)	" ૧૦-૧૦-૦
એચ મુસા	(સેરમા)	" ૫-૫-૦
એમ એ કુકાત		" ૦-૫-૦
લીલાદ		૦-૫-૦
આર્જ એમ જુલજુલીયા	(લાહપોર)	" ૧-૧-૦
એમ એચ પટેલ	(સેલેન)	" ૧-૧-૦
આર્જ એચ કાસમ	"	૨ ૨-૦
એચ એસ નાથ	"	૫-૫-૦
એમ હ જુલજુલીયાની	(લાહપોર)	" ૫-૫-૦
એમ હ વાડી	"	૫-૦-૦
હ હ મુરતી	(સેલેન)	" ૧૦ ૧૦-૦
હ એમ કારા	(લાહપોર)	" ૦ ૧-૦
એમ એ કારા	"	" ૨-૨-૦
એમ એ માખન	"	૦-૫-૦
એ એમ બાલ	"	૦-૫-૦
લીલાદ		૦-૫-૦
મારડી		નેદાનસરખર્ ૦-૫-૦
હરમાલસ કાસિમ		" ૦-૫-૦
લીલાદ		૧-૦-૦
લીલાદ		૦-૫-૦
લીલાદ		૦ ૧૦ ૬
એ હ બામણ	(લાહપોર)	નેદાનસરખર્ ૧-૧-૦
એ હ જુલજુલીયા	"	" ૧-૧-૦
હાજ બામણ	"	" ૫-૫-૦
એમ એસ જુલજુલીયા	"	" ૦ ૧૦ ૬
એચ ડી માત	(કોર)	" ૫-૫-૦
એ એમ કાન	(લાહપોર)	" ૫-૫-૦
એ એચ ઉમર	(પારનદર)	" ૨-૩-૦
હ જુલમા એન્ડ સ સ	(નમ ખમખાલીયા)	મીડનર્થ દ્રો સાલ ૫-૫-૦
જુલમા ખપર્સ	"	" ૫-૫-૦
હાઉ અલી એન્ડ કા	"	" ૫-૫-૦
એ બી હરમાન એન્ડ કા	(પારનદર)	" ૧૦-૧૦-૦

એમ એમ પીતોડીઆ	(નમ અભાવીઆ)	મીડસગર્મ દાનસાગ	૫-૦-૦
એમ એમ દુબેન	(પોરમદર)	"	૭-૭-૦
એમ એમ હમા એન્ડ મન	(નમ અભાવીઆ)	"	૧-૧-૦
એમ એમ હાસિમ	(બાનદ)	"	૨-૨-૦
એમ એમ મુનેમાન	"	"	૩-૩-૦
એમ એમ પીતોડીઆ	(નમ અભાવીઆ)	"	૧-૧-૦
એમ એમ મુનેમાન	(બાનદ)	"	૦-૧-૧
એમ એમ ઉરમાન	(પોરમદર)	"	૫-૫-૦
એમ એમ જી કાઠી	(મલા)	"	૮-૩-૦
એમ એમ હાસિમ	(મલા)	"	૨-૨-૦
એમ એમ મુનેમાન	"	"	૦-૧-૧
એમ એમ મુનેમાન	(નમ અભાવીઆ)	"	૦-૧-૧
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	માયોટોટીપ	૧૦-૧૦-૦
એમ એમ હા કાઠી એન્ડ મુ	(મલા)	"	૧૦-૧૦-૦
એમ એમ હા કાઠી	"	"	૨-૨-૦
એમ એમ કાઠી	(બોલવડ)	"	૮-૩-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	"	૫-૫-૦
એમ એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	"	૨-૨-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	દુસ્તીમ	૮-૩-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	"	૫-૫-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	"	૨-૨-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	દાનસાગ	૮-૩-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	"	૫-૫-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	બોલવડ (દાનસાગ)	૫-૫-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	"	૭-૭-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	"	૧-૧-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	બોલવડ દાનસાગ	૦-૧-૧
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	"	૫-૫-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	"	૨-૨-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	દેવીના	૧૧-૧૧-૦
એમ એમ મોલીઆ	"	"	૩-૩-૦
એમ એમ મોલીઆ	(બોલવડ)	દેવીના દાનસાગ	૫-૫-૦
એમ એમ મોલીઆ	"	"	૪-૪-૦

			પા સિ ચે.
આઈ એ બાબા	(ખાલવ)		૦ ૧૦ ૬
સર મોદ મદ અવી	(ગેડીઆ)	ફેરોવીના દ્વાનસવાલ	૫-૫ ૦
વી એન મોદ મદ	'	" "	૪-૦-૦
એસ એમ પી મોદ મદ	(રજુવાવ)	" "	૨-૨-૦
લીલલાલ			૦-૨-૦
દાજી ઉરમાન નરમદ મદ	(ગેડીઆ)	" "	૧-૧ ૦
મસિમ દસનજી		" "	૧-૧ ૦
ઈસપ દાસિમ લહેર		" "	૦ ૧૦ ૦
ઈસપ સુતેમાન લાખી		" "	૦ ૧૦ ૬
જ્વાલીમ મોદ મદ કાકા	(માહપોર)	મોએડીમ "	૨-૨-૦
એ ઇ ઠોરાન		કગલ ,	૧-૧-૦
આઈ ઇ મીની એ ડ સન્સ	(અબેન)	નોત્રમીએટ ,	૧૦ ૧૦ ૦
એચ એસ પટેલ	"	" "	૫-૫-૦
એમ આઈ ગાડી	"	જ્વાહર રીવર ,	૧૦ ૧૦ ૦
મોદ મદ મુસા એન્ડ સન્સ	(ખાલવ)	બારગરટન ,	૨૫-૦-૦
સુતેમાન જ્વાલીમ બુદમાન	(ખાલવ)	" "	૫-૫ ૦
જી એચ બાબા	"	વન્ડર ફેરટીબર ,	૩-૩-૦
એ એમ ખાન		આરનોટ	૧-૧-૦
સુતેમાન ઇરમાઈલ મીચ એન્ડ કુ	(અબેન)	જોડા સરખમ	૨૧-૦-૦
ડી મોદ મદ		"	૧-૦-૦
એચ ઇ મખા	(બારડોલી)	"	૫-૫-૦
જી એમ અલી	(રાનાપુર) જી પટ્ટા	ટીક બર્થ દ્વાનસવાલ	૨-૨-૦
એચુન સુતેમાન	(બાનવડ)	ઝેલીમરટન દ્વાનસવાલ	૫-૫-૦
એમ ઇ વાનોડ	(વાનોડ)	રેટેન્ડરટન	૧૦૦-૦-૦
એ ઇ ગળા	(બારડોલી)	જોડાનસરખર્મ	૨૫-૦-૦

રાંદરે : મુસ્લિમ-શાદી, અને જન્મ-મરણ.

શાદી

૦-૮-૪૩ અબ્દુરહેમાનખાન હાજી ગુલામ
ખાન પીરખાન-આરાખીખી હાજી
અહમદભાઈ બટલર

૨૧-૮-૪૩ ઇબ્રાહીમ આજમ અલુ-જુમેલ-
ખીખી હાશમ ઇબ્રાહીમ અલુ

૨૬-૮-૪૩ સીદીકલાઈ કાસમભાઈ ઉરમાન-
ભાઈ મેમલુ-અમીનાખીખી મોહ-
મદ રહીમ ગેખ

જન્મ

૧-૮-૪૩ ગુનામ હુસેન અબ્દુલ્લા-છોકરો.

૧-૮-૪૩ ઇસમાઈલ કાદરગીયા-છોકરી હાજમ-
ખીખી

૪-૮-૪૩ અબ્દુલમદદ મોહ મદ હાફિઝ-છોકરો
માકુન

૭-૮-૪૩ ગુનામ રસુલ શેખ હુસેન તારવાલા-
છોકરી ચરીફખાનુ

૮-૮-૪૩ અબ્દુલ રહેમાન આજમ મુરાદ-
છોકરો આજમ

૮-૮-૪૩ હાશમ ગુનામમોહ મદદીવી-છોકરી
દવાખીખી

૧૦-૮-૪૩ ગુનામ મોહ મદ હુસેન ખલાલી-
છોકરો ઇસમાઈલ

૧૦-૮-૪૩ વઝીરોદ્દીન ગુલામ મોહ મદ-
છોકરો મોહમદ દરીજુદીન

૧૬-૮-૪૩ ઇસમાઈલ મુમાજી અમના-છોકરો
સુનેમાન

૨૨-૮-૪૩ ગુનામમોહ મદ અદમદ ખતારી-
છોકરો ઉમર

૨૪-૮-૪૩ હાશમ અદમદ હાશમ ઇસુફ-
છોકરી ફેઝીયાખીખી

૨૬-૮-૪૩ આરેફ અહમદ ભામ-છોકરી અ
મીનાખીખી

૨૬-૮-૪૩ ગુનામમોહમદ અબ્દુલ રહેમાન-
છોકરી ફાતમાખીખી

૨૮-૮-૪૩ શેખ હુસેન રસુલ-છોકરો ગેખ
ગુલામ ઇસુફ

૨૯-૮-૪૩ મસેક ગુનામવાસીન મનેક ગુનામ
રહીમ છોકરો ગુનામદૈદર

૨૯-૮-૪૩ યુસુફ ગુનામમોહમદ-છોકરી રશી-
દાખીખી

૩૦-૮-૪૩ અલી ઇસમાઈલ મોદન-છોકરો
ઇસમાઈલ

૩૦-૮-૪૩ હુસેન સુવતાન-છોકરી હાજમખીખી

૩૧-૮-૪૩ સેયદ હસન-છોકરો ઉસમાન
મરણ

૨-૮-૪૩ કુમરાનાનુ અદમદ ઇ સરમ
ઉ વ ૧૦

૪-૮-૪૩ કુલસમખીખી કરીમ પારેખની
છોકરી ઉ ન ૬૪

૪-૮-૪૩ અબ્દુલલીમ મોહ મદ મીસ્ત્રી ઉ
વ ૧૨

૧૦-૮-૪૩ આરાખીખી મનેક મોહ મદની
છોકરી-ઉ વ ૩૦

૧૬-૮-૪૩ નુરમોહમદ કાનુ પીનચા ઉ વ ૩૦

૨૩-૮-૪૩ મોહમદ દરીજુદીન વઝીરુદીન
ઉ દિ ૧૪

૨૯-૮-૪૩ આશાખીખી અદમદ મોં સાં
આગીવાની છોકરી ઉ વ ૨૮

૨૯-૮-૪૩ ગુનામરસુલ તે મુરશી ગુનામ
આપપાડીના છોકરો ઉ માસ ૪

❀ સિવકાર અને સમાલોચના ❀

મુદ્રકમદ ઇકબાલ -બહમે ઇકબાલ ગ્રંથમાળા વર્ષ બીજી પુસ્તક ચોથુ હયાતે ઇકબાલ પરથી સદર્દ પુસ્તક જાણીતા લેખક જનાબ 'સીરતી' સાહેબે તેયાર કર્યું છે અહમ્મે ઇકબાલનુ આ હેતુ પ્રકાશન ઇકબાલનુ સાદુ સરળ અને દુક જીવન રહુ કરવામા સારી રીતે સફળ થયું છે ગુજરાતીઓએ જોશમા આરીને ઇકબાલના નામને અપ્રાદનની સાથે દરજ્જા કરવામા બાકી રાખ્યું નથી હા તરીકે 'બહમ્મે ઇકબાલ' કે ઇકબાલ પ્રેસ વગેરે તો એ નામની શોભામા વધારો કરનાર છે પણ 'ઇકબાલ સ્ટુડ હાઉસ', 'ઇકબાલ રેસ્ટોરન્ટ', કે 'ઇકબાલ હૅર કટીંગ સેલુન' એ શુ સુચવે છે? ખેર! ૭૮ પૃષ્ઠના આ પુસ્તકમા ઇકબાલના અનુકરણીય જીવનના અશ્વમૂતા તત્વો, દરિયાને બટમા અપાવે તે રીતે સમાવ્યા છે મુસનમાનો પોનાના ખારા ફિશ્મા કવિના જીવનથી અગ રહે એ કેમ પાતવે અમારી અમાગ વાચકોને વ્યારપૂર્વક લાલામધુ છે છે કે તે બહમ્મે ઇકબાલ કઠોર વાયા સાયણને સરનામે લખી આઠ આનાનુ આ પુસ્તક જરૂર મગાવે 'દેર આપદ દુરસ્ત આપદ'ની કહેવત પર બરાસો ન રાખી, 'મુત્તાવી રાખવાના માણ કળ' ન યોગવે પુસ્તકની સરળ રીતી, વિવચની મહનતા સફળ છપાઇ અને સાદગી લેખક પ્રકાશકને અભિનંદનની ખડણી અર્પે છે!

કઠોર મદ્રસએ અલુમને ઇસ્લામનો તા. ૧-૮-૪૨થી તા. ૩૧-૭-૪૭ સુધીનો રિપોર્ટ અને રિસાલ અવધોકન અર્થે મળ્યો આ અલુમન ખાને દીની-દુ-વરી તાલીમ આપવાનો એક મદ્રસો, ઉપરાત છોકરીઓની કન્યાશાળા અને રફાલરશીપ ખાલુ, બાર્દીંગ વગેરે ઉપયોગી ખાના આતે છે ને તરફકો કરી રહ્યા છે

ઇસ્માઇલી આફ્રીકા-ધારાજી (મહીઆવાડ)થી બહાર પડતા આ ઇસ્માઇલી જમાતના પત્રમા જમાત સિવાય અન્ય મુસ્લિમોના પ્રતો પણ ચર્ચાય છે તેમજ સશ્લિષ્ઠમા પણ એ પખવાડિક અસ્તુ રચાન પ્રાપ્ત કરી ચકે એમ છે ખાસ કરીને એવી પખવાડિક 'મજલિસ' ગુજરાત કાઠિઆવાડના કાબરસિદ્દી આકર્ષણ બની મઠ છે-

મેમણુ મિત્ર-મુ બધથી નીકળતા કચ્છી મેમણુ જમાતના આ માસિકે ૨૫ વર્ષ પુર્ણ ક્યાં હોઇ હાલમા તેની સીદ્ધિયર લુખીલી ઉજવાઇ છે મુસ્લિમ સમાજમા એક માસિક સુખરૂપ પચ્ચીસ વર્ષ પૂર્ણ કરે એ ખાનદ સાથે અભિમાનનો વિષય ગણાય અને તે અભિ માનના ખરા હકદાર જનાબ ઉરમાન હસન જાપાનવાગા છે એ એક સરળ, સાદા, ને ખામોશ સાદિત્વાકારે હોઇ પણ જાતની ધાધલ ધરપચ વગર પોનાના માસિકને પચ્ચીસ વરસ નિભાવ્યું અને હજુય આગળ ધપાવતા જાય છે એ જાત્ય એમને અભિનંદન અર્પીએ છીએ અને જે જમાતની સેવા માટે એ ઉપરિચત થયું છે તે એને થોડા ઉત્તેજન આપી વધુ સમૃદ્ધ કરે એમ ઇચ્છીએ છીએ.

દારૂલ ઉલુમ મદ્રસએ અશરફીયા રોડેર-મજકુર સરયાના છેલ્લા વાર્ષિક જલ્સાનો રિપોર્ટ મળ્યો એ ઉપરાત એ મદ્રસાની રોજની કાર્યવાહી પણ અર્થે નજરે જોઇ છે મીતાના અહમદ અચરફ સાહેબ જેના નેક અને મુખવીસ મોહતમીમની અન્નિડ વ્યવસ્થા શક્તિથી પ્રગતિ સાધતી એ દીની સરયા ગુજરાતના ઈત્મી ગુરાનની ગરજ સારે છે મજકુર સરયાની કાર્યવાહી ને કારકીદી પ્રશ સાખાત છે

—ત્રી

સ્ટોપ પ્રેસ

મુખપથી 'કુગકુગી' અને 'લા જવાબ' ઉપનામધારી રાષ્ટ્રીએ બે કલાક કાગે આજ્ઞાતના શાષ્ટ્રાની મનોદયા પર કલાક ૩૫ મોકવાન્યા છે એ લાઇઓ ફક્ત અમારી જાણ માટે પોતાના એક્સ મોકલશે તે જરૂર જાણીશુ નામ ખાનગીજ રહેશે!

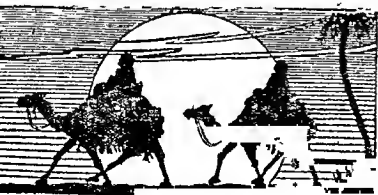
—ત્રી

ઑક્ટોબર
૧૯૪૩

કા ર વાં

વાટ સાદગથી ને એક વાર મુલાકાત કરે ।
આપણા નેવાથી તે ખાક પછી વાત કરે ।
તે ગઈ સતની ના કોઈ અહીં વાત કરે,
અહીં નવો સૂર્ય, નવા તેજસ્વું પ્રભાત કરે
આપ જલ્દનામ થઈ કોઈની પ્રખ્યાત કરે,
પ્રેમ તે પ્રેમ કે ને રૂપનેયે મ્હાત કરે
ભક્ત પુરોપના એવા છે કે, ઈશ્વરને પશુ,
એમતું આવે તો ઈતિાથી આલાત કરે
કંઈક એસા છે આ શહેરમા દુનિયા કાઢી,
જનને છોડીને ને પાગડી પગાત કરે
હુય મનુની તમ્હ જન દઈ દઈ હમણા,
એક બે કીમતી તે મીસ ને ખેરાત કરે
તુમથી મળના મહીં ઇનકાર નથી કંઈ મુગને,
સીને મોટે યદિ સીધી તું કોઈ વાન કરે
'શેખરચલ્લો' અને શાહર ગણીશુ તેને,
જુના છદો મહીં પેદા ને નવી વાત કરે
—'શેખરચલ્લી'

ત ત્રી : "વહશી"

અ તુ કે મ ણિ કા.

વપય મૂલ્ય.	લેખકનું નામ	પૃષ્ઠ
"નરી વાન કરે"	લેખકની	૧૫
મગ્ધ	"ધાવન"	૪૫
ધરનામી શિક્ષણ (કુર્ચાન)	મો. અ. રવીમ	૪૬
(હરીસ)	"એકર"	૪૭
આત્મજી કુન્ધા	મો. અ. અમર	૪૮
ફતાવા	મો. "ગાત્રિ"	૪૯
"નજમે કુર્ચાન"	રા. વલ્લભરા	૫૦
ચોઠ	સીતે પ્રિય	૫૧
એક કુટુંબ અવનોકન	"મુસ્લિમ"	૫૨
જલ ગીર પર બોદનાન	તની	૫૩
રવીમર અને સમાનોચના	રિંધ-માધેરી	૫૪
છંતેમને પુરમલાન	"ચાલી"	૫૫
દોઢ રે રસન (સા.૦)	"તામ"	૫૬
કરિ કિ દોરો	"નિરિમન"	૫૭
હરનામ પ્રચાર	"અસર-મીરતી"	૫૮
"બનાઓ વારતી આત્મ"	"સાન્ત"	૫૯
(ગજત)	"દાસિમ"	૬૦
"દિલના દાન પર"	"કુમરગી"	૬૧
(,)		૬૨
વતમાન તુર્કી રિથે કબક	સનેદ બાજીનો	૬૩
લલિત કળા	"વરી"	૬૪
"મુર્શિમાનો મગ્ધકાર"	"મળપર"	૬૫
(કા મ)	"અમન"	૬૬
"શુ કરે રે શુ કરે"	રજ કાગી	૬૭
"	"નિસ્સ"	૬૮
તાથી સુમધા		૬૯
"સર્વોપરી હુ રજી છુ"		૭૦
(મય)		૭૧
"દાન જીવનના મધા—"		૭૨
(,)		૭૩
જીવનનું હા"		૭૪
જિન્દગી		૭૫
રોક સજા		૭૬
સાદર મુસ્લિમ શાદી-૧/૨-મ-મરણ		૭૭

ટાઈટલ ૩ જી

વાર્ષિક લવાજમ દિવસ ૩૫ બમા ૧૬ ૧૦ (૩૧ ૧૧) છુટક સત આન

લવાજમ પુરુ થવાની ખબર બાજુના ચોક
દાખા આપી છે, ખીતે અ ક પ્રગટ થાય લ
સુધીમ ને લવાજમ નદી મળે તો વી પી
થી નવે અ ક રવાના થશે રેપર ઉપર માર
ન જર દ મેશ લખાય છે તે નોધી રાખો
મનીઓડર અથવા પત્રબદલાર વખતે તે ન
લખો અ ક નદિ મળવાની ફર્માદ તારીખ નું
સુધીમા દિવસ પ્રાદેશી કરવી
સરનામું નીચે મુજબ —

કયાં ?

આખ એની એજ છે, પણ આખમા લગ્ન નથી,
બોત એના એજ છે, પણ બોતમા માઝા નથી
ઊર એના એજ છે, પણ ઊરમા કયા લાગણી ?
માનવી, એ માનવી છે કિન્તુ માનવતા નથી !

૧૩૬

સાવ સાચી વાત છે આ હડની અકવા નથી,
કોઈની દુન્યા નથી આ કોઈની દુન્યા નથી
મપ એ જનતાની સાચી શક્તિ છે મપ્યા નથી,
છે બધી બેકાર સપ્યા એક જો એકા નથી
છે ભરેસો એજ માધન ભક્તિનુ પૂજા નથી,
નકામી ભક્તિ જો વિશ્વાસ કે શ્રદ્ધા નથી
રિશ્તુ યુ છે ? કોઈના મુદ્દા વિચારોતો રિકાસ,
ક'પના છે ક'પના ખીજુ કહા દુન્યા નથી.
સૂયમિલો જ્યા ન પહેચે છે નઝર દોડે છે લા,
જુદમ છે એ જુદમ કિતિજ દ્રષ્ટિ મર્યાદા નથી
છે વધુ પામન પરુથી એક એવો માનવી,
એક એવો માનવી જેનામા માનવતા નથી
થાય છે માઝા મુદ્દેથી આનંદ ભે-આનંદ,
મિધુ યુ કે મિધુ એમા કોઈની શોખા નથી
વાજને મર્યાદા મો શણગારતો મણગાર છે,
ધૂળ સો શણગાર ? જો આખમા લગ્ન નથી
આશ એનુ નામ છે મોતથી પણ ના મરે,
બે ધડીમા થાય પૂરી એ કર્ન આશા નથી
જિંદગીમા કહા નથી, છે જિંદગી આખા થઈ,
મોત છે એ જિંદગી જેમા કર્ન આશા નથી .
હો મને મમારને મનાગ મિયા હો મો,
મારે મા મમારની મના માત્ર પણ મિયા નથી
જેકિ હુ હુ કિયથી પણ નીચમા ઊચા રિયાર,
મારે મન મોટાથી નાના લેશ પણ નીચા નથી
ગાધ એને એટલામા, એટલામા છે ધી,
હાયથી 'નાયલ' એ પૂગ હાયના ડેરા નથી

યુ પ અક રંજો

'નાયલ' (પાનેદ)

૬

કુર્આન

અલલાહ તઆલાનું ફરમાન

રહા

મી

શિ

ક્ષ

પુ

હે મુસ્લિમો ! ઘણાખરા અનુમાનોથી બચતા રહો, કારણ કે ઠેઠલાક અનુમાનો પાપ હોય છે, અને કોઈની જામૂસી ન કરો તેમજ કોઈ એક બીજાની નિંદા પણ ન કરો. શું તમારામાંથી કોઈને આ ગમે છે કે પોતાના મરેલા બાઈનું માથું ખાય (ખરેખર) તેથી તો તમને અણગમે થાય છે, અને અલ્લાહ (ના અજાબ)થી ડરતા રહો, જેણે ખુદાપાક મોટો તૌઆહ કબૂલ કરનાર દયાળુ છે હે લોકો ! અમે તમને એક પુરૂષ અને એક સ્ત્રીથી પૈદા કર્યા અને અમે તમારી અનેક કેમો અને કુટુંબો બનાવ્યા કે જેથી એક બીજાને જાણખી શકે, માથેજ અલ્લાહની તજલીક તમારામાંથી તેજ વધુ માનવત છે જે સોથી વધુ પાકે-ઝગાર હોય, બેગક ખુદાપાક સર્વજ સપૂર્ણ ખબર રાખનાર છે (કુર્આન)

હે મુસલમાનો ! ન તો પુરૂષોએ પુરૂષોની મરફરી કરવી લેઈએ (કારણ કે) બનવા લેગ છે કે (જેઓની મરફરી કરે છે) તેઓજ (ખુદાની નજીક) એ લોકોથી એક હોય, અને ન સ્ત્રીઓએ સ્ત્રીઓની મરફરી કરવી લેઈએ, બનવા લેગ છે કે (જે સ્ત્રીઓની મરફરી કરે છે) તેણીઓજ એ સ્ત્રીઓથી એક હોય અને માહો માહે એક બીજાને ગહેણા મારો નહિ તેમ એક બીજાને ખરાબ અલકાબ વડે પોકારો નહિ, ઇમાન લાવ્યા પછી શુનાહતુ નામ લાગવું(જ) પુરૂ છે અને જે કોઈ (આ વતંચુકથી) અટકશે નહિ તો તેઓજ અન્યાય કરનારા છે (કુર્આન)

અ પાઠક -મોઁ અબ્દુર્રહીમ-

રસૂલુલ્લાહ (સલ૦)નું ફરમાન

રસૂલુલ્લાહ (સલ૦)એ ફરમાવ્યું લોકો ! તમે જાણો છો કે ગીબત શી વસ્તુ છે ? (આપે) ફરમાવ્યું તમારૂં પોતાના (દીની) ભાઇને (તેની પાછળ) એવી વાતથી ચાલ કરવું જે તેને ગમે નહિ (એજ ગીમત છે.) કોઇએ અરજ કરી, વાડ જે કંઈ હું કરું છું તે વાત જો તે મારા ભાઈમા મોશુદ હોય, (તે પણ ગીમત છે ?) ફરમાવ્યું તું જે કાંઈ કહે છે તે વાત જો તેમા છે, તો ખરેખર તે તેની ગીમત કરી, પણ જો તું કહે છે તે વાત તેમા નથી તો ખચિત તે તેના ઉપર તોહમત મૂકવું (મુસ્લિમ શરીફ)

* * * * *
રસૂલુલ્લાહ (સલ૦)એ મિનામા ફરમાવ્યું કે હે લોકો ! તમને ખબર છે કે આ કયો દિવસ છે ? તેઓએ જવાબ આપ્યો કે ખુદા અને તેનો રસૂલ બેહતર જાણે છે. આપે ફરમાવ્યું આ અદખ અને ઇઝઝતનો દિવસ છે (ફરી) ફરમાવ્યું વાડ તમને ખબર છે કે આ કયું શહેર છે ? લોકોએ અરજ કરી કે ખુદા અને તેનો રસૂલ બેહતર જાણે છે આ અદખ અને હુરમતવાળું શહેર છે ફરી ફરમાવ્યું તું તમે જાણો છો કે આ કયો માસ છે ? લોકોએ કહ્યું ખુદા અને તેનો રસૂલ બેહતર જાણે છે આપે ફરમાવ્યું આ અદખ અને હુરમતનો મહિનો છે (ફરી) ફરમાવ્યું (સાબળો) ખુદા તઆલાએ તમારૂં આપમનું ખુન, તમારો એક બીજાનો માલ, તમારી એક બીજાની ઇઝઝત ને આખરે તમારા ઉપર એવીજ રીતે હરામ કરવામા આવી જેવી રીતે તમારા આ દિવસને, તમારા આ શહેરને, તમારા આ માસને હુરમતવાળો કરવામા આવ્યો છે (ખુખારી શરીફ)

—સાદિક સાં રહેદી

કાગ્ગાઈ સમાપ્ત કર્યા પછી પુનઃ તનમાં પધાતા કેટલાક વાવડા ભાગ્ય પુનઃ વાગ્યાવા માટે છેને! આનો મહેમાન યજમાનની વાદ્ય કરે એ તો દેખીની રાત છે, પણ મહેમાન રીને અંતે દિલને કેવી કેવી શાનપામરી ઓળાડવામાં આવે છે તે તો નજીબે બહિષ્કારિ જેવી લાગે છે! આથી એટલું તો ખરું છે કે દિલના ઘણા-પણીમાજ કંઈ એવી તારીર છે કે એનું ખાનારાજ બનના સુધી એનું ખોલવામાં નાજ હોય છે, અને અગ્નિપત્રીની વાન તો જીવે કે તે ખોલ્યુમામને મુતસદ્દીગીરીના રૂઝ નામથી સભારામાં આવે છે! ઘડતર, જેમ 'રહીને રોગ મગડાનો સધીયરો આવે, તેમ વેરન સારેન, વડનની હીન પાગીઓના ખાણીના ટેવના પંચી દિલને માટે સ્વસ્થ થાયજી શબ્દો બેટ કંઈ છે, પણ આપણે તો એટલીજ પ્રાર્થના કરવી ત્હી કે એ કંઈ ખાણના ઘેકમાં મોનાયના શબ્દો ન હોય! બૂનગાગેનો અનુભવ કહ્યું છે કે 'ખાણના ટેવના રથી મોનાયના શબ્દો હમેશા ઘેનમાં મોવાયના શબ્દો જેનાજ પુરવાર થાય છે! ખુદ કરે તે એમાં અપચદ રૂપ વેવન સાફગના શબ્દો નીકળે કારણ કે અત્યાર સુધીના ૧૫સરોષ કરતા એમની વગ્ગીય અપચદરૂપ છેને! દિલને વાવડાના સોદા કરનાર વાણીયા કરતા તક તે રૂડ મનાર હરકતી વાવ સરોસની જરૂર હતી અને તે જિગ્મની સરમરે પુરી પાડી છે જોઈએ છે હવે 'લાડીને પાડી નીચે વખાણુ!'

પશ્ચિમના મુલકોમાં જાગી દો, હામરો કે ગ્રેહીયા શાહુમો કરતા વાણીયા લેખકોની દોન એાછી હોતી નથી ત્યાની કલમે હીનની ખાણ સમાન સાગિત થએલી છે ત્યારે આ જખડી ખાગસ દેશમાં કનમધારીએ સોંપી નિરોધક ગાન

હોય છે અને તેવાજ મુજતાબમાં તો કાછીય કુજડા કે લાગજીવન કવમરવાખીઓ કરતા જ સદર હોય છે! તાજેતરમાં ઉપવામાં લાગે! દિલી પરિવહના વર્તમાન પ્રમુખ શ્રી મખ લાલ ચતુર્વેદી કહ્યું કે નેખકોનો પોનાનાજ થક કાઠી કપડા રૂપે કહે છે કે, 'અન્ય દેશના લેખકને મન પોનાની કલમની શક્તિ એજ સાચી સપતી હોય છે, જ્યારે આપણે ત કલમ નેખકને માટે શાપ રૂપ હોય છે આજુ લેખકોને વિશ્વાસ બેસતો નથી કે તેની કમજુ ડાઘ મૂલ્ય ધૂકવશે! દિલી સદિલમાં પ્રમુખ એ લેખકને મન વમદ છે' 'બહાની ને સરસતીનો મગ કદી ન જામે' એવી એવી બોલી કહેતોએ આપણા લેખકોના દાગીયા વડે દીના કર્યા છે! આપણે ત્યા પ્રમુખો લય અને લેખ! મજબુ છે, ત્યારે બીજા દેશમાં નેખકો તપના અને પ્રકાશમાં મજબુ હોય છે! ત્યા પ્રમુખોને દેખની લખતે નયોના આમણે ધક્કા ખા! પડે છે ત્યારે આપણે ત્યા નેખકોને પ્રકાશને આગળે પગ ધસના પડે કે! આ હ અડીને અને ત્યાનો બેહ! નેખકો પોને પોનાની કીમત ક્યારે આકશે?

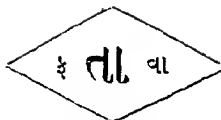
દંદે કુરખા ખામ અ ક

'કારવા' પોનાના વાચકો સમક્ષ - કુરખાનો ખાસ અ ક પરા કરશે જેના સ નાં તરિકે વાણીના લેખક અને વિવેચક તથા કા જનામ-નિસાર' સાદગ રંગે નખકો અને કસિઓએ અત્યારથીજ કમર મસીત તૈયાર રહેવું નોતમ થા! દિલમાં બદાર પડશે વળે એ તો જાણીએ છેને કે 'કારવા'નો ખ અ ક એટલે?

આદ્યશ્રીની તેની ગોખી શ્રી મના કંતી

—તત્ર

મવાલ-કેટલાક યોક્ષાનુ એમ માનવુ છે કે માણસ જો યુક યુક છે અને તેનો રમ તદ્દન સંદેહ હોય છે અને તેમા યોદ્ધા હોય નથી તો તે સંદેહ યુક મોદાના અદર રહે છે ત્યા સુધી પાક રહે છે અને મોદાથી બહાર નીકળવા પછી નાપાક થઈ જાય છે તો શુ એ વાત ખરી છે ?

જનરાખ-યુકના પછી પશુ સંદેહ યુક નાપાક થવુ નથી જો તેની માથે લોહી મળવુ હોય તો તે નાપાક થઈ જાય છે સંદેહ યુક કપાલ વગેરેને લાગવાથી કપડુ નાપાક થવુ નથી હા કોઈ માણસ અણગમતાના લીધે તેને શાઈ કાઢે તો સાચી વાત છે

મવાલ-આજ્ઞાનના ઝમાનામા કેટલાક મેયને રાજા મરીયા અને મોદનાજ હોય છે તો એવા હાજનમદ મેયને ઝમાનાના નાણા આપવા દુરસ્ત છે કે નહિ ?

જનરાખ-ઝમાનાના નાણા રાગીના મેલ છે માટે દનશી મજદનામા ઇમામ આજમ (૨-અં) ૧૧ મજદ રિવાજ મુજબ સાદનોને ઝમાન આપી દુરસ્ત નથી પણ આજકાલના કોલેક્ટરના ઝમાનામા આદતો ઘણી તકનીકમા નજરે પડે છે અને લી નાદ ખેરાનથી જોઈ તેમની ખીદમત કરી શકતા નથી માટે એવા સન્નેગોમા પાકના દનશી ઉનમાએએ આદતોને ઝમાન આપવા વિષે ગાઈજ હોયનો ફતવો આપ્યો છે કારણ કે આજના વખતમા એવુન માન માયમ થતા હતા અને તેમાથી સાદાને વચીના આપવામા આનના દાન અને દાનમા તે મૂરત મોગુન નથી માટે સાનનોને ઝમાનના નાણામાથી ગદન કરવામા આવે તો કદો વાગે નથી હમામ આજમ (૨-અ) થી પશુ એક

રિવાજ બાઈજ હોવાની સાબિત છે (તદનાવી અલા મરાઈલ ફતા) (૧) દુરે મુખતાગ મજ- મુઆ ફતાવા અબદુન-દે)

સવાલ-આજ્ઞાનના યુગ્મગતના કેટલાક આયોમા ઇશિરવાલા મોનમદ રમઝાની પ્રવાસ કરી રહ્યો છે તે હમર, ઇકબાત, શામિય, જ્વેશ વગેરે નામચીન શાએચોના કલામ કોઈ પણ જ્વતના વાજિનની મદદ વગર તેમજ ગમ- રાગણી વિના જોવે છે તેના કેટલાક કલામો તો ચાને ઇનાલી અને હમરત યોદ્ધા મદ મુરતશ (સલ્હ)ની ગાનમા છે તદ્દિપરત તે કન્યાના મરસીઆ પશુ જોમ છે હવે તેની મેલકિયમા મુસનમાનોને શરીક થવુ શરીઆતની રૂએ બાઈજ છે કે નહિ ?

જનરાખ-સનાલમા દર્શાવ્યા મુજબ સાન ગેર અસઆર હોય, અદ્દાદ અને તેના રસનની તારીકમા અને ઇસ્તામની શાનમા શેર અસ આર પદનામા આવે તો તેમા કાક વાધા નથી પરંતુ મજલિસમા વાજિન વગેરે શરીઆત વિરુદ્ધ કોઈ બાત હોવી જોઈએ નહિ તો એવા અસઆર સાબગવા તેમજ એવી મજલિસમા બાગ એવે વાધા અર્થુ નથી કન્યાના બનાવના કિસ્સા કે મરસીઆ પદના જોઈએ નહિ એવા પદના અને સાબગાથી યુનાદમા ફસાઈ જવાનો ઇ છે માટે એવી બાતનથી પગલે કરવો ઝરૂરી છે

સનાલ-એક ઇમર પેશ ઇમામને અશીયુ બાધવુ બધારણુ જે અશીયુ બાધા સિવાય જમાઅતથી નમાઝ પદારી શકતા નથી જ્યો નિશાને લીધે નમાઝ પદાવવુ બનાવ રેમાલ

રહેતું નથી તો એવા સપ્તમી પાઠ્ય નમાઝ થાય કે નહિ? તેમજ એવા ઇમામને કાષ્ઠ રાખવા માટે કોશીય કરનારા માટે શું દુકમ છે? અને નમાઝની હાનતમા ઇમામ સાહેબ અટકી જાય છે તેમજ બરાગર બાન પણ રહેતું નથી

જવાબ-એવા ઇમામની પાઠ્ય નમાઝ પાવી જોઈએ ત્રિશ મજબૂર ઇમામ બદલી સારા પરહેઝગાર ઇમામ નીમવો જોઈએ એવા અકીલ્લી ઇમામની દિવાયત કરનારા યુનેહમાર યરી એવા મોઝાને સમજતરી શરીઅતના મમ લામો વધિકગાર કરી તારકાળી ઇમામ બદલવો જોઈએ

સવાલ-અમારે સા મરિજદમા કેટલાક નવા હાફિઝ યએના છેકનએ તરાવીહ ખાવે છે જેઓને બરાગર નાહ નથી એટલી બધી બુનો કરે છે અને ગદત પડે છે કે જેનો કેબ પાર નથી અને સાલ હાફિઝ હાજર હોવા કના તેમને આપવા કરના નથી અને એમ કહે છે કે આપણા જેવા પણ હોય એમનીજ પાસે તતારીહ પઠાવવી જોઈએ બીજાને પાસે પઠાવવાની જરૂર નથી એમ નાકતની ઝી

અને હા લઈ બેગ છે સમજતા હતા સમ જતા નથી જેથી લેખિમા થણી મગમ અને બેચેની છે એ સાર પણ સહી પડી રાકત નથી તો એરી હાનતમા તેમો ! બદને સા હાફિઝને ઉભો કરવો જરૂરી છે કે નહિ?

જવાબ-જ્યારે કે તેઓ થણી ગતી બે છે અને કુઅને શરીફ સહી પડી રાકતા નથી તો બીજા સા પઠનારને ઇમામ મનાવવો જોઈએ કેટલીક ગલતીઓ તો એવી રોષ છે કે જેથી નમાઝ મસેદ થઈ જાય છે ને કેટલીક વળા મકરફ થઈ જાય છે માટે એ વાતને ખાસ ખ્યાલ રખવો જોઈએ દીની બાગતમા અને તે પણ ખાસ કરી નમાઝ જેવી ઇમામ મા નાકત હા અને ઝી કરવી થણી બૂન જી વાત છે માટે જે મોઝા હા કરતા રોષ તેમને નતરીથી સમજતરી શરીઅતના મમલાથો ખગર હા કરેા સમજાનનામાં એવુ રૂપ ધારણ કરવુ ન જોઈએ કે જેમા અગર અને તકાર રીલ થાય અવાગત ઇમામની અને સમજાન જેવા મુનાગક મામની દરેક મરિયમ બાઈએ કરે કરી જેણે દીનના ખામા હાથથી કરેા યુનાકનુ કાય

તહેલુવાર પ્રીન્ટેડ પાકા રંગના

● હોઠીયા, ● વોયલ ● ટોબરાલકો

અને ● પોપલીન વગેરેના

નવો સ્ટોક આવી ગયો છે

— અમારી કૉલિટીઝ અને બાવો મરખાવો —

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોકબજાર સુરત.

લેહટેસ્ટ ડીઝાઈનના—

● સુટીંગ ૧—શરટીંગ્સ

● લેડીઝ ડ્રેસ ફેમરીકસ

● ફેન્સી ટાપડ

બરીદવાની બરોસાપાત્ર દુકાન

“નઝમે કુર્આન”

~~~~~

(મર્વ હક સ્વાગિન છે)

(જો ‘ ગાલિબ ’ સાબી પરવાનગી વિના કોઈએ છાપવું કે પ્રગટ કરવું નહીં)

(“ અલિફ—લામ—મીમ ” કા તીસરા રૂઢા)

તુમ અય લોગો ઇમાદત અપને ઉસ રબકી કીએ જાઓ,
કે જિસ રમને ક્રિયા પેદા તુમહે ઓર તુમસે અગાયોકો
સમય ચે હે કે શાયદ તુમબી હો પરહેઝગારોમે,
ખુદાએ ખમ બદોમે ખુદાકે ખાસ ખારોમે.
ઉસી રબને બનાયા જિઝકી દર અનિમ રખૂખીયત,
ઝમકી ફરોકી સૂરત ફલકકો સકફકો સૂરત.

ઉમી રમને ઉતાગ આસમાસે ઇમ લીએ પાની,
કે જિરસે હો ફોકે રિઝકમે તુમ સમકો આસાની
તુમહે જાબ હમ હોજાએ ન પુ બે-હમ હો જાઓ,
જહી અખાદ હે સમયા મરીઝ ઉસકા ન લે આઓ
અગર ઉસમે જો શય હમને ઉતારી અપને બદે પર,
તુમહે શક હે તો ઉસ સૂરતકી સૂરત લાઓ હિરફિર દર
ખુદાકે મામિયા અપને ગો હો કોઈ ખુવાનો તુમ,
અગર સચ્ચે હો ઇન બેઘર આહો કો ખુનાયો તુમ
અગર ચેબી ન કર પાએ ન હરગિઝ દર સદાએ શર,
ડરો હમ આગસે હે જિરકા એધન આદમી પથર
જો દર એક કુકકી મતીમે રોલા જાર રેહતી હે,
જહાએ કાફિરોકે વાગતે તૈયાર રેહતી હે

વોહ જો ઇમ્માન લાએ ઓર અમન અરુએ ફીએ ઉનશે,
ખતારત ફેકે જન્મતકે ગુન્મિતા દે નીએ ઉનકો
વોહ જન્મ જિરકે નીએ બેહતી હે નેદરે મઆમાની,
વોહ જન્મ જો મજહા દેતા હે દિનમે ચૂર ઇમાની
ફરોકા રિઝક મીન્તા હે ઇમી જન્મસે જાબ ઉનમે,
નઝર આતે હે સમ હમ શકત ધ્યાન આતા હે તમ ઉનકો
વોહ કહતે હે કે એસા રિઝક હમ પેદાએબી પાને ચે,
જો ખા દેખાતો મમઝે ઝાપકે મમઝે અનોખે ચે

મિતેગીમીમીયા પાકીઝા ઉન મમ ખુ દવાયોમે,
હમશાખી રેહાયશ હે હમેશા રેહને વાનોમ

અઝ-અબ્દુ નરઝ “ગાલિબ” દીની નિઝામી બગોદરી

*મકફ=મકાનકી દત

ગણેતું નથી તો એવા શાખની પાળી નમાજ
માથ કે નહિ? તેમજ એવા ઇમામને કાયમ
રાખવા માટે ફારીયા કરનારા મારે શુ હુકમ
છે? અને નમાજની હાનતમા ઇમામ સાહેબ
ચાટકી બાથ છે તેમજ બરાબર બાથ પણ
રહેતું નથી

જવાબ-એવા ઇમામની પાળી નમાજ
પૂર્વી જોઈએ નહિ મજકુર ઇમામ ખદલી
સારા પરહેઝગાર ઇમામ નીમવો જોઈએ એવા
અદીલી ઇમામ તી દિમાન કરનારા યુનેદગાર
થશે એવા સોજોને સમાવતી શરીઅતના મસ
લાથી વાંકગાર કરી તાકાળીક ઇમામ બાંધવો
જોઈએ

સંનાલ-અમારે લા મરિજદમા કેટલાક
નવા હાફિઝ સમીલા છેક (એ તત્તવીહ પદાવે
ત જોઈને બતાવર વાહ નથી જોઈતી બધી
બનો કરે છે અને મદત પટે છે કે જેને
કોઈ પાર નથી અને સારા હાફિઝ હાજર હોવા
જવા તેમને આપવા કરતા નથી બને એમ
કહે છે કે આપણા જેવા પણ હોય એમનીજ
પાસે તત્તવીહ પદાવતી જોઈએ બીજાને પાસે
પદાવવાની જરૂરત નથી એમ નાહકી ઝી

અને દર હાથ બેંગ છે સમાવતમા હતા સમ
વતા નથી જેથી હોતમા ઘણી ગડમડ અને
બેચેની છે એક સતર પણ સડી પડી શકતા
નથી તો એવી હાનતમા તેઓ- બદને સા
હાફિઝને ઉઘી કરવો જરૂરી છે કે નહિ?

જવાબ-જવારે કે તેઓ ઘણી ગતી કરે
છે અને કુઆને શરીફ સડી ચડી શકતા નથી
તો બીજા સા ૫ નારને ઇમામ બતાવે
જોઈએ કેટલીક ગતીઓ તો એવી હોય છે કે
જેથી નમાઝ ધસેલ થઈ જાય છે ને કેટલીક
વળા મજકુર થઈ જાય છે મારે એ વાતને
ખાસ ખ્યાન ખબરો જોઈએ દીની બાવતમા
અને તે પણ ખાસ કરી નમાઝ જેવી ઇમા ત
મા નાહકી અને ઝી કરવી ઘણી બૂન જગી
વાત છે મારે જે હોરિ દં કરતા જેન તેમને
નમીથી સમાવતી શરીઅતના મસલાથી બગર
દાર કરે! સમાવતમા એકુ રૂપ બાલુ
કરવું ન જોઈએ કે જેમા અગા અને તકાર
રેકા થાય અલાદના હાથની અને સમાવત
જેમ મુગાક મામ તી રેક મરિનમ લાઈએ
કરે કરવી જોઈએ દીનના ખામા હાથથી
કરવી યુગદનુ કામ ?

તહેલુવાર પ્રીન્ટેડ પાકા રગના

● ફોગીયા, ● વોયલ ● ટોબરાલકો

અને વોયલ્લીન વગેરેનો

નવો સ્ટોક આવી ગયો છે

— અમારી કલેક્ટિવિઝ અને બાવો મરખાવો —

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોકળાખર . સુરત

લેઈટેસ્ટ પ્રીઝન્ટના—

● સુટીંગ—મરફોસ

● લેડીઝ ડ્રેસ કેમરીકમ

● ફેન્સી હા પક

ખરીદવાની બરાસાપાત્ર દુકાન

“નજમે કુર્આન”

(મર્વ દક સ્વાગિન છે)

(૧૦ ‘ ગાલિબ ’ સાબી પરવાન ની ચિંતા કોઈએ દાખલ કે પ્રગટ કરવું નહીં)

(“ અલિફ—લામ—મીમ ” કા તીસરા ફૂઆ)

તુમ અય લોગો ઇમાદન અપને ઉમ રખાઈ છીએ જાઓ,

કે જિન્દગી રખને દિયા પૈશ તુમહે ઓર તુમમે અમરોડો

સમય ચે હે કે સાયદ તુમની હો પગ્હેઝગારોમે,

ખુદાકે ખામ બદોમે ખુદાકે ખામ પ્યારોમે

હમી રખને બનાયા જિન્દગી દર અનિમ રખૂલીયત,

ઝમકો ફર્ગકી સૂરત ફલકો *મકરૂકી સૂરત.

હમી રખને હિયાગ આસમામે ઇમ લીએ પાની,

કે જિન્દગી હો ફતોકે રિઝકમે તુમ સમકો આમાની

તુમહે જમ ઇમ હોગમે ન યુ બે-ઇમ હો જાઓ,

પહી અનાદ હે અમકા શરીકે હમમ ન લે આઓ

અગર હસમે જો રાય દમને ઉતારી અપને બદે પર,

તુમહે શક હે તો હમ સૂરતકી સૂરત લાઓ હિરદિરે કા

ખુદાકે માસિરા અપને જો હો કોઈ ખુલાવો તુમ,

અગર સચ્ચે હો ઇન બેમર આહો કો ખુનાવો તુમ

અગર થેલી ન કા પાએ ન દગિઝ કા મકોકે શર,

ડરો હમ આગમે હે જિન્દગી એધન આદમી પત્થર

જો દર એક કુદકી બસ્તીમે શોલા યાગ રેહતી હે,

જહાકે કાદિરોકે વાગ્તે તૈયાર રેહતી હે

વોદ જો ઇમાન લાએ ઓર અમન અમ્હે છીએ નિકો,

ખાલાગ દેકે જન્મતકે શુતિગતા દે દીએ હનમે

વોદ જન્મ જિન્દગી નીએ એદની હે નેદરે મઆમાની,

વોદ જન્મ જો મજ્હા દેતા હે દિનમે નૂર છપાની

મોકા ગિઝ મીના હે છમી જન્મને જન્મ નિકો,

નજા આવે હે સમ દમ સકત પ્યાન આગા હે તમ નિકા

વોદ કદને દે કે એસા રિઝક દમ પેદતેલી પાને ચે,

જો આ દેખાવો અમરે જાવકે અમરે અનોખે ચે

મિને મીમીમીયા પાટીયા હિન અમ ખુદારોમે,

દમગ્યાબે પેદાપશ દે દમેશા પેદને વાગેમ

અજ-અન નઅ “ગાલિબ” દીની નિઝમી બગેદની

અડવાણ અસનથી છુટી તો ખગર
એમની લાખા માંડા ગલદાર ખરી પરતુ વાળ
કરે લારે બમ સાકર સરતી કરી મુકે આમ
જાના મનાવનારા એવા કે પાસને પાસને ધમ
દીધા હો તેમ પાપ ન લાગે થોડા દિવસની
વાત છે કે એ હજારેનથી એકાએક બેસે થયો
વાન પરથી વાન નીકળતા તેઓ જોઈયા કે
“જેપુને મિલાડીઓને ખીર ના પત્ની તે?”
હું લાખા સોય વિચાર પછી પણ એમનો આ
કલ્પ સમજી ન શક્યો એટલે મેં કરીને
પૂછ્યું ‘કેવી મિનારી અને શાપી ખીર’
કાકે અસકમા તો નથીને અડવાણ”

“હવે તો એજ બાકી રહ્યું છે તમે લોકો
અસકો અસકો નહિ તે સારિયમાથી અસકો
માળા શુ મો લાધો ફરી હો જગતમા!”
અડવાણની વાન પણ પેયદાર બનતી હતી હતી
એવામા મહાકવિ દસમત જોગાની સ્વારી આવી
પહોંચી આતનાની સાથેજ તેઓએ ફેંક્યું માળા
હાથથીએ વધુ જોદા નીકળ્યા બર્ષ”

“અરે! જાપાતીસ કુગા એનાથી સાર
જે જગ વાર તો કુનીને ટકી શક છે” અડ
વાણએ વાતને વળી પાડો એક આમળો દીધો

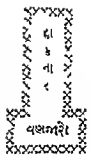
“આ તો પેની નાન યજ કે પેનાતુ શુ ?
હારતો! કહ સાફ સાફ બસી કે હું પણ કંઈ
સમજી શકું! આ શુ? બિંદાડી, ખીર,
જોદા અને કુંગા જેવા ન થોભના શયો
વાપરી કોઈની સવાર બગાડી રહ્યા હો?”

“અરે તને તો સવાર બગાડાની પડી છે
અને પેવાઓનું સો કાઈ બગડી ગયું તે નહિ
મિચાતાઓનું.”

“અરે પણ કેવું?”

“કહી દઉં? સાચેજ હું જાણું નથી!
તો હે સાબળ પેના શાસ્ત્રીય ગજલકારો (૧) જે
અસસમા પ્રાર જણુ હતા અને પછી બાર
જણુ ઉમેનાયા હતા તે ફરીને પાછા પ્રાર જણુ
થઈ ગયા એ ચાર જણુ પણ રહી ગયા એટલું
સાફ છે જેથી મડળના સમ મોનવાળા હોય

પોઠ

તો પણ તેને સોનાપુર પહોંચાડી શકે હોમત
શુ કહું આ દિવાળી પર તો તે આખા દિદમા
જવાઈ જવાયા હતા પરતુ દાપરે ફરિમત!
મુસોનીની નાકો અને એમની પનોતી બેસી,
કીટલીનું એ તોપન થોડાક અડખાખા સાથે
ગયું જણાયા મય પન ગજલકારના રવામમા
તેમણે એની એકી અઘઓ બનાવી કે તે એમ
નોજ દિગ્ગો દગે કાઢ પણ શાખર-માણુમ
હોય તો તે ન પાડી શકે એકી-સુદ જાય
એમણે પાડી તેઓ માણુસ થોડા હતા, શાખર
હતા શાઈ અફસોસ કે શુગરાને એમને વધા
વધાને બદને ધૂનગયા ગજલકારી ખીર તેમને
ન પચાડ તેમણે એકવા માડી પણ તે એટલી
મધાઈ કે જોતાઓ મો પન દાપ મુકી તેમને
છેડીને ચાપતા મધા નકરાન ફડી જાય

“જમા જાય દોઢા લે સમ નર મુલ” એ
કહેવત પ્રમાણે તથુ તથુ વાર મેટ્રિકની પરિ
દામા એજ પણ પરિણામ એ! એ ખોડુ
જાતારીએ બંધુવાની છોકોને અબાઈ પગ મૂકી
નોવેલો નાયક માડી અને એમ વાચના પાવતા
લેખક ચવાના કોઠા જગ્યા દરેક નવો લેખક
ચર કરે છે તેમ પ્રભુપ કામોથી ચરઆત કરી
શબ્દકોશથી સુદર સુદર શબ્દો વીણી થોડું
તરજુમીયા, થોડું જાકતી, અને થોડું ધરતું
એમ લાન, પોળા ને વાળી રજોથી રચનાઓ
રચવા માડી દિદી માસિકામાથી અહર તર
ગરી નવલિકાઓ લખવા માડી લેખક માણુ
સમ નથી એનો પાછ ધમજ નથી એમ
નક્કી દારી, પ્રસ ગાનુમાર કા થો અને લેખો
લખવા માડમા કૃષ્ણકામા કૃષ્ણની અને

વેશ્યાક્રમા વેશ્યા મુદ્દાની તારીફ કરના માડી સનસનાળી મચાવના સાડા ધર્મ, ખુદ અને ધાર્મિક અગ્રેસરો નિરુદ્ધ પશુ બચડાગ મરુથુ આમ છતાં ગાંધી દીકરો ગુનાવ્યા સિવાય કોઈ બીજી રીતે એ દેવતા ક્રાંતિ નહિ લોકોમાં જાગે અને કુદૃષ્ટીઓ પાસે પ્રચાર કરાવે કે મહીને દિવસે લેખો નખીને એક સો રૂપીઆ કમાઈએ છીએ, પરંતુ અમારું દિવન જાણતું હતું કે એક પાર્શ્વ પશુ એમાં મળવાની નથી હેવટે પ્રચારવેગને લાલ લઈ લીંગતુ જોર જોત નાજદારી દેવતા કુદૃષ્ટી પગા કોંગ્રેસ અને લીગ એ તો અમારો ધધો ધવાવવાની શાબ્દિક મુડી હતી જાડી ન અમે લીંગી છતાં ન કોંગ્રેસી અમારો ધર્મ સિંચાત જે કાંઈ ગણો તે પેટ હતું અત એ પેટ આગળ અમે સર્જને હેઠ સમજતા હતા પ તુ લીડર યનામાય કશોય લાભ ન દેખાના અને અનેક ઘોષાગાઓ માથે પગા આખીએ પોલીસી બદલી નાખી એડીંગ બનવા મુજબ દોડ્યા અને બની પશુ ગયા પરંતુ સીનેમાના પરદા પરના રાત્રની પેટે એ ખુરસી પશુ જેની હતી તેણે છીનવી લાધી અને અમારે માટે વળી પાડા સમદર કુદૃષ્ટી દષ્ટ ગયા હને હ નમા સીનેમાની જાહેર ખર્ચો નખીને અને દેવતાને ગણો આજો નખીને આડ ગળાની નજા છીએ અમે છીએ ગુજરાતના પ્રગતિશીલ લેખક ગી

દેડીને દેવતાદારે મા ॥ એટલે દેડી ધરતી પર પગ ન મૂક એમાં નવાઈ શી? પેના નમ્રામડળના એક મંત્રાગને એક તરીકે કવિ તરીકે ગયા આપ્યું તો તેઓ કરિમાળી વિવેચક બની મેળ છે, હવે વિવેચકમાંથી તેઓ શુ મનશે? એ તો અત્યાર કેમ કરનાય પરંતુ વિવેચક લખવાથીજ વિવેચક બની જવાનું હોય તો દરેક લેખક એક સાથે વિવેચક અને શાષ્ટ્ર લેખાગે વિવેચક થવા માટે જે પાંચમ ઉત્તરવે પડે છે તે ઉત્તરવાની દરખા નહિ તો એ લાઈ પોનાની શાષ્ટ્ર તરીકેની નિષ્ફળતાએ

આન વિશેષજોના અચનામા ન છુપાવે તો સાડ તેઓ કદાચ એવું સમજતા હશે કે વિવેચક બન્યા પિના રહી જઈશું તો લોકો તેમને અવિવેચક દેરાશે પરંતુ તેઓ સમજતા નથી કે તેમના અશુદ્ધ ખોટા શબ્દો અને ઉચ્ચારને લીધેજ તેમની બીનઆવડત વધારે પ્રગટ થાય છે સાચેજ માણસના મનનું કેળાવણપણું માણસને દરેક વસ્તુ કરવાને પ્રેરે છે

સાહિત્ય ગમે તે વાડમાંથી આવે શરત એટલીજ કે સાહિત્ય તે સાહિત્ય હોવું જોઈએ અને ખરું જોતાં તો જીવનની વિવિધ રાહથી આવે તેજ સાહિત્ય કહેવાય માત્ર વાડ મા વાડની સાકડી ગવીઓમાંથી આવે તે ખરું સાહિત્ય ન હોય કોઈ પશુ સાહિત્યકારે સાહિત્યને બોટનોમા બંધ કરી નેમલ લગાવવાની વસ્તુ તરીકે એજાગ્યા નથી આમ છતાં ગુજરાતી સાહિત્યમાં નાડ અને વાડીઓ દહાડે ફલી અને ફાની રહી છે 'દહાડગુજરાત'માં આ સબધી કેટલીક વાનો વાચનાપા આરતા હુ ખચ્યું

માણસ, માણસ યનાવ બૂનીને દેવતા બનવાની ચેષ્ટામાં લક્ષ બનતો જાય છે ખુ સી પર મેસીન તે ઉલા રહેના ની ગત બૂની જાય છે મોટર પર ચઢીને તે પગે ચાલનાર પ્રતિ ધુણથી જુએ છે ચીઅટરોમાં જમ્પને તે લિ ખારીઓના ગીતો બૂની ગયા છે તે હસે છે પરંતુ પોનાનું દારમ સમજ શકતો નથી તે ગાય છે પશુ શુ ગાય છે તેનું તેને જ્ઞાન નથી અને એરીજ રીતે તે લખે છે પરંતુ શા સાડ અને શુ લખે છે તે નિસરી મયો છે ગોખીતા શરતે ચોજનાગને સારો સાહિત્યમાર માનના જનતા દેરાઈ ગઈ છે માર્સિસ અને અધવા-ડિકોમાં ચિરજીવ લખાણ કેટલું આવે છે? જનાય તે સાહિત્યને નામે ધણી ન્યુ કે મોઈ દેખતું નથી મોઈ રોકતું નથી, એમજ ચા યા કરે છે

દુઃખતના ચાક પન્થી

પ્રગતિશીલ લેખકોનું મુખ્યત્વે જાનવાની ડાકસ મારનાર એક માર્મિક એટલી પ્રગતિ

કરી છે કે તેમા અડધું પાર્વ અને વહેલુ
પાનું, આનું હતું તેની સાથે હવે ત્રણ
પાનું પણ આપના હાથમાં છે આજે રહે છે
કે હવે વાકું પાનું, ગેરળા પાનું અને ચોરસ
પાનું વાપરી તે તમા વાચનાની પુરેપુરી દળ
મન કરી નાખી પ્રગતેની રેણે પહોંચી જશે

‘નવચેતન’ સમી આવીઆપને એની અર્થજ
મધ જગદે એ ધરી મોજ’ તમા તમા સાદવને
જરાને બદલે જુનીયા મત્યા છે કે શય જાણી
‘તાલ નમકદગમોની કે માન જોષ ?
વિલીયલ કે જલ રિયા એનું દુનુઆનકે નેન’

‘સામિર’ની ગજા સુધારવાને કે મા રાખ
નાર ‘આસિમ’ જુની મથા લાગે છે કે રહેરમા
એમની ગજોને મેની પાસે ધરલાઈ માટે જની
હતી ?

‘શ્રી વલદાએ પોતાના પેપરનાર અનેક
ગજનકારે જન્માજ્યા છે’ —આસિમ

ગજનકારેને જન્માનાર એમના માગપ
હોઈ સર, શ્રી વલદા મા પેપર નહિ અલખાવ
એની તારીફ કરનાર આસિમને શયદાએ પેપર
દાન જન્માજ્યા રોય તો નનાઈ નહિ

એક ઉત્તુ અવલોકન—

નજમા સુવતના કેપીટાલમા ચાપના
જાણીના ડાયરેક્ટર મેદબુપના એ અનોખા
પિતૃચનુ અવલોકન કરવાનું કાર્ય મારે માથે
આન્ય એ સર્વાંગ સુદર પિતૃચર નિહાળના
પછી હિની પિતૃચરે માટેનો મારો અભિપ્રાય
બહુલાયા આપણા ડાયરેક્ટરે હવે હિત્ય
કક્ષાના ચિત્રો બેટ ધરના થયા છે એ
નજમા જોના સમગ્રમથુ !

કયાવકે હું છતાં આકર્ષક હતું પાનેના
અભિપ્રાય પણ સમજાવકના હતા પદ્મના
કાકા જેવું કે છ ન હતું રેણીઆરીન સુદર
અને સર્વ જોષ તો સનારીના કદાશ હતા
આપણી દળની હતા જમાનતું એ ચિત્ર

અતમા કરેલુના પર વાગતીકે રીતે ઉતરી પડે છે ગણનો સાધાગણ કેળીના હતા પણ
ધરનાથી સામાજિક ચિત્રેમા તો ‘નજમા’ એક અપૂર્વ અને અજોડ 1937રજ ગણુપ
દીકારમકને બદલે રચના મક વસ્તુ અનુકરણીય અને આકર્ષક ગણુપ ડાયરેક્ટર મેદબુપે આગ
એક વારતાવિક અને સર્જક પિતૃચર નારા પોને એક પ્રથમ પાકીના ડાયરેક્ટર છે એ
સાબિત કરી આપ્યું છે

નનાય જેવા સામેપાગ નવાનને સુધારી એક ખાનદાન મંદસ્થ બનાવના હલ્લમ થનમ
નજમા અતે સર્જક મધ અને પડકારની કુરનાની પણ જેની તેની ન હતી ! અભિનયની
દ્રષ્ટિએ વીણા પછી અંગેકકુમાર, મહુન કુમાર, સિતા ! અને વાકુળ વગેરે કમેકમે આવી શક
સાજીનાની કસોટીમા આ પિતૃચર 1000માથી ૯૦ માર્ક જર મેળવી જનપ આપણા સમાજને
આવા બીજા ચિત્રોની આનંદવક્તા ઉભીજ રી છે

—‘સીતે પ્રિય’

જહાંગીર પર બોહતાન!

“મુસ્લિમ”

કેટલાક ઇતિહાસકારો આ મસ્દર ઐતિહાસિક ઘટનાને આવી રીતે વર્ણવે છે કે — “નૂજહાના તીરે-નઝરથી ધાયત થઇ જહાંગીરે તેણીના પહેલા ધણી શેર અફગનને કતન કરાવી, નૂજહાને બળજબરીથી ચોતાની રાણી બનાવી” આ માન્યતાએ એટલી ઉડી જડ થાવી છે કે, એના વિષે ઉગ્રાચ્છમા ઉત્તરવાની ઇતિહાસકારોને જરૂરત નથી લાગતી પરંતુ નીચે આપનામા આવેલા લાખના કવીનોથી સાબિત થાય છે કે આ માન્યતા તદ્દન પોષળ છે અને કેટલાક ઇતિહાસકારોએ એને ઉપર કહ્યા મુજબ ખોટી રીતે વર્ણવી છે.

મેહરુનિસા (નૂરજહા) જ્યારે ચોતાના માત પિતા સાથે શહેનશાહ અકબરના દરબારમાં પહોંચી ત્યારે તેણીનું વય ફક્ત આઠ વર્ષનું હતું આ જહાંગીરનું વય આઠ વર્ષનું હતું ફક્ત આઠ વર્ષની બાળવયમાં જહાંગીર-નૂરજહા સાથે શાદી કરવાની હક (ખરી રીતે બાળહા) લઇ ખેસે, અને શહેનશાહ અકબર ચાર વર્ષની બાળવયની નૂરજહાની રાત્રી અવીકુલીખાન (જિઅફગન) સાથે કરી નાખે, એ એક ન સમજનામા અને ન માનનામા આવે એવી ખીના છે—આ દલીલને પણ જવા દઇએ અને આ દલીલ પર વિચાર કરીએ કે જહાંગીર તખ્તનશીન થયો ઈ સ ૧૬૦૫માં અને અવીકુલીખાનની શાદી મેહરુનિસા સાથે યઇ ઈ સ ૧૬૧૧માં.

આ ઘટનાને જુદી રીતે વર્ણવનારા ઇતિહાસકારોએ આટલું પણ નહિ વિચાર્યું હોય કે જે શહેનશાહના એક જ ઇશ્તા ૧ પર લાખો ગરદનો ઝુકી જતી હોય, અને જે પેશાવરથી રાસકુમારો સુધીના મુકનો સર્વસત્તાધિષ્ટ હોય,

તે ચોતાની મદખ્ખતને અમલી જામે! પહેગ-વવાની છ વર્ષ સુધી શા માટે વાટ જીએ?

અગર જહાંગીરને નૂજહા પ્રત્યે પ્રેમ હોતો તો તેણે તખ્તનશીન થયા નાદ પહેલુ કામ એ કર્યું હોત કે શેર અફગનનો કાટો વચ્ચેથી દૂર કરી નૂરજહા સાથે શાદી કરી હોત પરંતુ જહાંગીરે આમ કર્યું નહિ, એ ઉપરથી સાબિત થાય છે કે જહાંગીરને નૂજહા પ્રત્યે પ્રેમ તો શુ પણ ઝરાનણા લાગણી પણ નહોતી જ્યારે જહાંગીરને નૂરજહાની લાગણીજ નહોતી તો પછી તેણીને મેળવવાની અને શાદી કરવાની વાજ કયા રહી?

ધરીલર માટે આપણે માની લઇએ કે, જહાંગીર અત્યુક્ષ સમયની વાદ જોતો હોય, પણ આ માન્યતા પણ ટકી શકતી નથી કારણ કે જેણે ચોતાના શાહઝદગીના સમયમાં અબ્દુલ ફઝલ જેવા એક પ્રતિભાશાળી માણસને મરાતી ન ખાગ્યો હોય, તે ચોતાના રસ્તાના કાટા સમા શેર અફગન જેવા એક માત્રની માણસને નહોતો મરાતી શકતો, એ માનનામાજ ન આવે એવી ખીના છે.

જો આ ઘટનામાં અશ બાવર પણ સંલગ્ના હોત તો મહોટા મહોટા ઇતિહાસકારોએ અબ્દુલ ફઝલની ઘટના પછી આ ઘટનાનું પણ ઝુર વર્ણન કર્યું જ હોત ‘તારીખે ફઝિલા’ અને ‘કારનામએ જહાંગીરી’ના કર્તા મોતાના અકબરનાદ સાદબ ત્યા હેર’ડ સમીય, બની, સીમપસન અને બીજા યુગેપિચ્છન ઇતિહાસકારોએ આ ઘટનાનો ઇશારો સુદ્ધા નથી કર્યો જહાંગીરની શાદી મેહરુમાનીઓ-કે જે ખાસ

ખાસ માણસો પર ઉતરી-તે અનીકુનીખાન
પર પછુ ઉતરી હતી જહાગીરે તખ્તનહીન
યનાજ અનીકુનીખાનને ગેર-અફઘનનો માન
ભર્યો કરકામ આપી બહાન હ-સાને સુખ
બનાવ્યો દવે અદિ સનાવ એ ઉભો થાય છે
કે, જે જહાગીર-શીર અફઘનને પોતાનો દરીદ્ર
અને રરના વચ્ચેનો કાટો સમજાવે હાન નો
નેતે માલસોઈ મામ અને સુમાગી ખજાની,
શા માટે તેની પ્રીતના સધારત

આ આખીય નહતા ખરી રીતે આગા છે
કે જે અફઘનને ખતિયાન જહા ત્યાની પ્રગ
ઉપર રાસત પદમે ક્યા અને પ્રગ વાદે ત્રિદિ
પોસાગી ઉડી આખર આ પ્રગ પોમગ જહ
ગા ના રા સુધી પહોંચ્યો અને આ છત
હામ-ચરત દુ-મારી થઈનહાકે, જે અફઘનના
કુખાલી તખ્ત કરવા બગાડા ગવર્નર
ક્રામુનીને આગ આપી આગી જે અફઘ
નન ખમર પના તેજે પાપ ઉભા પડી
જવાની બીકે કુલુનીને મારી તાખવાનું માલુ

રચુ, અને બાની મુગમન વખતે તેજે
કુલુનીની છાતીમા ખજર દુવાવી દાંધુ, પાતુ
ખાળી ઉભેમા કુલુનીના સિપાહીઓએ ગેર
અફઘનની આ દગામગી જોતા તેઓએ તેના
પર એક સામરો દુધનો કરી તેને કાન કર્યા
અને તેના અંગે કુલુનને બહીમન બનાવી
શાયી દરખામ દોઝરે કર્યા આ રીતે નુજ્જા
જહાગીરના દરખામ આવી

નુ જહાને જહાગીરની સામી મા સાથે
સાખવામા આવી જેથી નુજ્જા સુધે
પોતાની પેટી દીકરી જેવો વર્તાર સાખી
જ્યા નુજ્જા વાગ વરસ રહી ત્યાર પછીજ
નુજ્જાની સમતીથી તેણી સાથે શાદી કરવાની
દરખામ જહાગીર પાસે ખૂલવામા આવી કંઈક
માતામા દગામગી અને કંઈક નુજ્જાની દર્દ-
ભરી માનવતી જહાગીર આખરે પોરવા
અને તેણીને પોતાની બેગમા બનાવી આ રીતે
નુજ્જા 'મસકાયે-નિન્દ' બની

દિવ અને દિમામને તાઝગી બખરાના

નાયાબ અત્તરે

છત્રે ગાજીમ તો ૧ ના રૂા ૬ છત્રે ગરીમ તો ૧ ના રૂા ૫

છત્રે લાજવાબ તો ૧ ના રૂા ૫ છત્રે ગાદી હિના તો ૧ ના રૂા ૧૦

૧મા એકાદ વાપતવાથી બીજી ૫મદ ૫મને નાં ખુજ હાજ સમાપ સુધી દર્શી રહે છે

મ પૂર્ણ નિદા અર્પનાર ખત્તા વાલાને અમ્મવનાર, કાલમ ઠી મળે સ રાચનાર,

હર ઝાંઝા

બાહર ઝાંઝા કે રપીરિટથી તદન મુખ કો મીચી ૧ ના દસ આના

રેખુ દયાન ખર્ચ ઠી લુદ

આગેજ લખો-હાકેઝ માલેહ હાકેઝ મોહમ્મદ

હાફેઝ મજિલ, રાહેઝ (જી મુરત)

સ્વીકાર અને સમાલોચના

‘ખિનાદત’ [મુ.મધ] -અશીષ સાપ્તાહિક ‘ખિનાદત’ ગુજરાતીનો ૪૮ અંક ૧૦૦૦ અથ મળ્યો છેલ્લા ચાર પાંચ માસ થયા એ સાપ્તાહિકે સાદિય જગતમા ઠીક ઠીક પ્રગત સાધી છે ૮ આનામા આવે સુદર અંક આપને એ સાદસજ ગણાય ભાઈશ્રી વનીયાણીની મહેનત લેખે લાગી છે એખોની પસ દગી, ચિત્રોની ઝાણ વગેરે ઉપનદા છે મુશ્કી કે તેહખાન, શ્રી રમેશ, ૪૦ સાપાણી શ્રી નામુ દંકર, ૪૦ ‘દુગામ’ ૪૦ ‘નસીમ ૪૦ જલ્લીસગર ધંધાહીમ મીઝી, વગેરેના લેખો તેમજ શ્રી ગયદા, ૪૦ વી, ૪૦ િરિમન વગેરેના કાગ્યો ખાસ ‘પાન ખેચે છે ગુજરાતી લેખકોની કુશાલ કાર્ય છતાં મુશ્કેલ ચિત્ર આનેખતો ૪૦ ખેડાનો નેખ ખાસ ‘પાન ખેચે છે સારે ૪૦ સારિ’ સાદમતો નેખ સાદિયની દ્રષ્ટિએ ઉચ્ચ પ્રમાણે છે છતાં એક નાન એ ખટકે છે કે અમુક લેખાથુ વાખરોને જાણી જોઈને ચલાવવામા ગુજરાત-કાર્કિઆવાડના કેટલાંક સિદ્ધદત્ત મઝામગેને અભિજ્ઞતા અન્યાય થઈ જનાનો સભન છે કાગળની કાતશી મે વગરીમા આવુ સાદસ કરવા બદન ‘ખિનાદત’ના ત નો સાદમતે અભિનદન થતે છે

‘અવલોક’ (સાગરોપ) આગકોના એ સુદર માસિકનો ૪૬ અંક આગકોના બરનો હોઈ આગકો હોસે હોસે ગયે એવો બન્યો છે લેખો ની વિવિધતા અને છપાઈની સુદગતા મન દર છે થયુ આગેનાનો તથા તત્રીઓના સદેશ છે સદેશ તો સુદરજ હોયને ? મળ્યો અને નેમોની ચુટણીમા વિવેક જુદિના નર્શન થાય છે આવો સારો અંક મગના બદન વાચકને મુમારકબાદી અને ત નીને અભિનદન આપીએ છીએ ?

‘ઉમ્મીદ’ -સુગતથી નિકળતા એ યુવકોના માસિકનો દગધર ૪ અંક ગેટ અપને જોતા આકર્ષક માનમ પડે છે લેખો અને કવિતા એ તથા છપાઈની ગોઠવણીમાય તત્રીઓએ ખૂબ જરૂરમત ઉઠારી હોય એમ જણાય છે ‘સાર લાગે એ ગમે ત્યાથી લેવુ’ એ જલ્લો ઉમ્મીદનો નિયમ બધામ મથો છે વાચન સગીન અને ઈમારત રગી છે “નોંધ અજોડ નમ્ર અને નમ” દરેક લેખને માથે એ પાતડી ગોરવવામા ‘ખેખુ’ સાદખે ખૂબ તકલી લીરી છે પાને પાને ઝગકો યુવક વ્યવસ્થાપકનો ઉત્સાદ વખાણપાત્ર છે

આદનીએ ઈસ્લામ -આર આનામા સરસ ઇદ અંક કાઢ્યો છે સમસ્ત ગુજગાન અને વૃદ્ધ ગુજરાતમા મુસ્લિમ સ્ત્રી તત્રીના હાય નીચે નીકળતુ આ એકજ અદનાકિક હોઈ ખેખની કલમી કારકાર્કિદા ઉતેજનનુ દંકદાર દરે છે સ્ત્રીઆને ઉપયોગી સાદિય સા નમા લુમા રજુ કયુ છે વિષયની પસદગીને છપાઈની સાદગી પાઠગ અનુભવી હાથોની મહેનત જણાય છે આવા ઉત્તમ અંક મદત મદ્ય બહેન નુન્નિસાને મુમારકબાદ થતે છે

શમેકદ્ર -ધી ૧૭ ની મુસ્લિમ યુવજાગ પાગી તરકથી શમેકદ્ર કઝીનનોને વર્ણવતી ઉચ્ચ ઉર્દૂ લખા અને ગુજરાતી લિપિમા છપાએલી આ નાનકડી પુસ્તીકા પહેલીજ નજરે ‘પાન ખેચે એમ છે ‘કલોમ’ સાદમતી કનમ અને વ્યવસ્થા સુદ છપાઈમા દ્રષ્ટિગોચાર થાય છે પણ આગની ગધી અવરી લાવામા શા માટે ? આના વિષયો સરળ અને આસાન લાવામા પ્રમ થતા જોઈએ કે થાકુ લાલેના પણ તેનો લાભ ઉઠારી શકે એમ અમે માનીએ છીએ

—તત્રી

ઈન્તેકાલે પુરમલાલ !

પાક પર્ગઝગાર અને નેક શુક્રુ દી, રહેરના સખી વબુદ મુદરથ જનામ આગ્રમ આરેક બામ સાહેબનો ૭૬ વરસની વયે તા ૧૮-૯ ૪૩ ને રોજ ઇન્તેમાત થયો છે ઇજાલિલ્લાહે વ ઇન્ના ઇનયહે રાજેહન રહેરના એ દીની અને ફુની હામેમા છુટા થયે ૧૮ કરનાર અખ અને જાહેર દાનાથી ગુજ ૧૮ તેમજ દિ ફુસ્તાન અખખુ નથી એમના વાતિદ શુક્રુરના સખા વત ખાના લામ ચેગીત્ર ૬૩ તરફથી સે કડો મરિજો અને મદ્રસાએ ફેઝ દાસિન ક્યો દનો અને અનેક ઉચ્ચ તાલીમ વેનાનિધાર્યાં એ અ. ગુજાઓ એના તુરેરથી પારમત થયા હતા રૂનો અને હોસ્પિટલો મદ્રસા ને મરિજો એમના સારતી જાતથી તરેવાજ થઈ રહી હતી અત ઇ ચેગીત્ર ઉપત એમની ખાનગી સખારતોનો સરપોચ લામે રૂપિયાનો થયા જન્ય છે કવેલ કે બિારના ધરતીક પો મરિજો અકસાના સમારમમે કે તુકીના ધ તીડ પોમાય એમને જાદયાદી રકમે ખેરાન કરી હતી મહંમ સખાવનના ધુની જાદયાદ હતા ધુનમા સમાય તેને ડે લગી નભાવી જનુલા કેવમાય કોમને માટે ૩ લાખનુ રસીયનામુ રોગનું અને એકાદ લાખના મકાના વકક કરી ગયા છે મહંમ અખુજ હતા, પછુ અમતુ કુટુબ વિશાગ કે મહંમના ઇન્તેકાલથી ગુજ ૧૮, દિ ફુસ્તાન અને સમરત ધરનામી આનમને એ સખાવતી દાનાની ખોટ પડી છે ખુલ મહંમને ગરીક રેલમત કરે અને એમના કુટુબને સમે જમીન આતા કરે આગાન

અમારા એક દિલસોજ મિત્ર !

રહેરની મુ ઉરપે સરીના માછ ડોકટર મહમદમિયા મનિક તા ૬-૧૦-૪૩ના રોજ જન્મત નશીન થયાના સમાચારથી અમા ! મિત્ર સર્કલમા અને એમના મહોળા મિત્ર તથા કુટુબ સમુદાયમા રિવગીરીના લાગણી

પ્રસરી હતી કે મહંમ સીધા સાા અને જવા માનરી હતા એમના માયાગુ રનખાવે અનેક દરદીઓના દિવ જીલ્લા હતા રહેરમા આવો જાનો ડોકટર હજુ સુધી કોઇ આગ્યો / નથી કોટ પાખુન ને દેટમા હમેશા સજ રહેનાર, એ તોદજગુદ ગુજાર પાકા મુખનમાન હતા એમના તથુ પુતેને એમજે ઉચ્ચ તીમી એલી ઉગ્ધ તાલીમ અપારી હતી થેડોજ સમય થયા પેન્સન લીધુ હતુ એમના જાન નશીન થયાથી અમે એક દિનસોજ મિત્ર અને એમના કુટુબ એક પ્રેમાગ વડિલ ગુમાગ્યો છે ખુલ મહંમને જજગુન રિવહોસ અતા કરે અને એમના કુટુબીઓને સમ

એક નિડર પત્રકાર !

લાઇ-નગીનનાવલાદ તે વિત્રપુના તત્રીના તા ૨૭- ૪૩ના રોજ થયેના અકાગ અનસાનના સમાચાર સાબળી અમારા દિલને આચાન થયો છે અમા ! પરિચયમા અલેલા અનેક પત્રકારમા ૨૫૦ નગીનલાન જેવો નિડર અને ધ્યેય હી પત્રકાર અમે ખીન્ને કોઇ લાઓ નથી સીનેમા લાઇનમા કોઇની આપસી ક્યા વગર એકક પત્ર ચતાવયુ એ લાગતિનાગા અને દિમતચાન માથુ સતુજ મર્થ મણાવ ૨૬ની ખોટ ગુજવાને વરસો સુધી સાનરી યુવાન વયમા અરસાન ચાગ્યી પત્રકારિલને એમના કુટુબને તથા મિત્રમડગને પડેની ખોટ પુાય અમ નથી પ્રભુ એમના પાજગાગા એને ધીરજ અર્થે એજ સન્ધર્થતા !

—તત્રી મરવા

જરૂર આર તરફ

સાગિર સાદખનો જે ચર્ચારપદ રખ ખિબાદતના હદ અકમા પ્રગટ થયો છે જે રિપે અમે બિયુમા દયાગે ક્યા છે, તે લેખ એકદીમોજના ૧૬૩૫ના હદ અકમા પ્રગટ થયેનો જણાય છે —તત્રી

દીદારે રસૂલ (સસંઠ)

સ પાઠક
વિશ્વ-સાબેરી

[સર્વ હક સપાદકને રનાધિન છે]

“આ અગાઉ લખવામા આવેલી હતીસે તેમજ અમુક અમુક નહીં લખાયેલી હતીમોના લાવાઈ નીચે મુજબ છે

(૧) જે માણુસ દરદ શરીફ પટે છે તે ખુદાપાકના કામમા તેનો સાગી બને છે કારણુ આ તે કામ છે જેને ખુદ ખુદાપાક પોતે પશુ કરે છે ‘ઇત્ત’ તાકા વ મના એક તફ ચોમલૂના અનન્નપી” “અ તાક તઆના અને તેના ફરિસ્તા નપી (સન) ઉપર દરદ મોકલે છે” જે કે એમા સહેલ નથી કે ખુદાપાક અને આપણા દર- વચ્ચે મોટા ફાક (અનર) છે છતાં પશુ રેક રીતે ખુદાપાક સાથે દરદ પદનાના કામમા મનનાણુ જરૂર થાય છે

(૨) મજકુર ન ૫૨ ૧ પ્રમાણે ખુદાપાક ઉપરાંત રિસ્તાઓ સાથે પશુ દરદ પદનાના કામમા મદદતાપણુ થાય કે, કાળુકે જેવી રીતે અલાદ તઆના નપી (સન) ઉપર દરદ મોકલે છે તેનીજ રીતે તેના ફરિસ્તા પશુ દરદ મોકલે કે જેથી નજર ૧ પ્રમાણે મજતાણુ જરૂર થાય છે

(૩) જે માણુસ (મુમનમાન) રસૂનુ તાક (મન) ઉપર દરદ મોકલે છે તે અન્તાહ તઆના અને તેના ફરિસ્તા તે માણુસ ઉપર દરદ અને સલામ મોકલે છે

(૪) જે મુસલમાન એક વખત દરદ મોકલે છે તે ખુદાપાક અને તેના ફરિસ્તા તેની ઉપર દશ વખત દરદ અને સનામ મોકલે છે

(૫) જે માણુસ એક વખત રૂદ મોકલે છે તે તેને દશ નેપી મને છે, તેના દશ ગુન્હા માફ કરી દેવામા આવે છે, અને તેના દશ દરમ્મ ખુદ કરવામા આવે છે

(૬) દરદ પદના ને દોઝખ અને કુસ પર્થા છુગ કરી દેવામા આવે છે

(૭) દરદ પદનાને જન્નતમા શહીદીની ખોડશમા શખવામા આગે, એટલે શહીદીના મકાનોની ખોડશમાજ દરદ પદનારાઓ માટે મકાનો બનાવવામા આગે

(૮) જે કુઆની શરઆતમા, વચ્ચે, અને છેલ્લે દરદ શરીફ પદનામા આગે તે છં અ જરૂર કબૂલ થશે

(૯) દરદ શરીફ પદનાગ કયામતને દલાડે નપી (સન)ની શાફઅતનો હકદાર થશે

(૧૦) દરદ શરીફ પદનારને તેના મણુ પહેના જન્નતની ખુશ ખનર આપવામા આવે છે

(૧૧) જે માણુસ એન્સો વખત દર શરીફ પટે છે તે અન્તાહ તઆના તેની ઉપર દનર વખત દરદ પટે છે

(૧૨) દરદ શરીફ પદના ાઓ સાથે ફરિસ્તા મદખાત કરે છે અને વધુમા પદનાઓની દરેક રીતે તેઓ મદદ કરે છે

(૧૩) દરદ શરીર પદારા જન્મનમા હુરુર (સત.) સથે એની ગીને દાખલ થયે કે ખારેથી ખાધ મયેની હજે, એટલે જન્મ નમદીયી સાથે દાખલ થયો

(૧૪) દરદ શરીર પદારા । મરણુ પામે છે ત્યારે દરદ શરીર તેના યુ હા માફ કરાવય યુ । પાડને સિદ્ધિસ કરે છે

(૧૫) કયામતને એર દરદ શરીરનુ વચન એહોદ પદારાના વચન જેટલું કરવામા આવે કે જેથી પદારામા વચન વધારે થઈ જાય

(૧૬) દરદ શરીર પદારાઓ માટે એક ફરિસો નકા કરવામા આવે છે જે દરદ શરીરને રસનુચદ (સમ)ની કમ મુચરકમા રજુ કરે છે

(૧૭) દરદ શરીર પદારાઓને જરૂર સવાન આપવામા આવે છે

(૧૮) દરદ શરીર પદારાઓના યુ હા દરદોજ મદતા મદતા છેરે તલન મટી જાય છે

(૧૯) દરદ શરીર પદારાને સવાન યુનામ આગ્રહ કરવાથી પણ વધારે છે

(૨૦) એક વખત દરદ શરીર પદારાથી તે એક વત્સના બંધા નાના નાના યુ હા માફ થઈ જાય છે

(૨૧) દરદ શરીર પદારાઓના યુનામ પણ દિવસ સુધી કીરામન કાનેખીન સખત નથી અને તીખાની હિંતેઝારી કરે છે, જે એ સુહતમા તોળા નહીં કરે તોજ લખે છે (એટલે કે ધમેકા યુ હાને હુત નહો લખત તેથી તીના કરવા તથુ દિવસની સુહત મને છે, જન એ વખતમા ને તીખા કરી મેવામા આવે તો યુનાને સખતાજ નથી) દરદ શરીર પદારાઓ ઉપર ખુદાયાની કેહવી મેની મદેરખાની છે તે નબર ૨૦-૨૧ થી યુ હુ જથાક છે

(૨૨) દરદ શરીર પદારા કયામતને દહાડે દેનનાક દેખાવોથી જથેમે રહેશે

(૨૩) દરદ શરીર પદારાને ખુદાયાની રહમત ચારે વરસથી ઢાકી લે છે

(૨૪) દરદ શરીર પદારા અલાદ તમા સાના મુસાથી નિર્ભય રહે છે

(૨૫) દરદ શરીર પદારાને કયામતને દહાડે અર્થ દરદીના સાથે મલશે

(૨૬) દરદ શરીર પદારા દેખાવથી બનેમે રહેશે અને તેની નેહાનો પત્થો જલુ વચન દર થશે

(૨૭) દરદ શરીર પદારાને મેદાને મેદ શરમા વરસતી તકલીફ થશે નહિ

(૨૮) દરદ શરીર પદારા શેઝખના યુન (યુન સરાવ) ઉપર પગ મુકતાજ ખર થતા તેમા પગ કમખરો નહિ એટલે કહ પણ દરકત કે તકલીફ વગર પાર થઈ જશે

(૨૯) હજાર વખત, ખીજુ દરિસ મુજન દરોજ હજાર વખત દરદ શરીર પદારા તેમા મજબુની જથેવાજ જન્મતમા પોતાની જગ્યા અને રહેણાથુ જેદ થેમે

(૩૦) દરદ શરીર પદારાને જન્મતમા થથી જીખીઓ મનને

(૩૧) દરદ શરીર પદારાને એટલો સવાન મલે છે કે જેટલો સવાન એક માણુમને ૨૦ વીસ વખત જિહાદ કરવાથી મને છે

(૩૨) દરદ શરીર પદારાને સહાનો પણ ખદમે મલે છે

(૩૩) એકસો વખત દરદ શરીર પદારાને એક લાખ નેકા મને છે અને તેના એક લાખ યુના માફ થઈ જાય છે

(૩૪) જે માણુસ દરોજ એકસો વખત દરદ શરીર પદારા છે તેની દરોજાની એકસો હાજતો ત્રીસ હુન્ધની અને સીતેર અમેરો ની પૂરી કરવામા આવે છે

(૩૫) દરોજ એકસો વખત દરદ શરીર

મહત્વ આપો દિવસ અને આખી નાન ઇમાલત કરવા બરોબર છે

(૩૬) દરેક શરીર પદ્મ એ અસ્વાદ્ય તઆત્રાની નગરીક બીજા બધા કામોથી બેઠતર છે

(૩૭) જે મજલિસમા દરેક શરીર પદ્મમા આવે તે તેની શોભા અને ક્યામતમા અમકતુ નર છે

(૩૮) દરેક શરીર પદ્મથી ત ગતરદી અને મોહતાજ દર થઈ જાય છે

(૩૯) દરેક શરીર પદ્મનાર સરકારે દો-આલમ (સલ)ની બહુજ નગરીક થઈ જાય છે

(૪૦) કસરતથી (વધુ વખત) દરેક શરીર મદનાર અસ્વાદ્ય તઆત્રાની છેક નજદીક પહોચી જાય છે એટલે તેના મુકરંબ બની જાય છે

(૪૧) દરેક શરીર પદ્મનાની બરકત પદ્મનારની ઓનાદમા પણ પડેલો છે

(૪૨) જે માણસ દરરોજ ૫૦ વખત દરેક શરીર પડે છે તેને ક્યામતને દલાડે નસુલ્લાહ (સન)ની મુલાકાત કરવાની ઇજ્જત મળે

(૪૩) જે માણસ કસરતથી દરેક શરીર પડે છે તેનાથી અગર કોઈ ફર્જ પૂર્ણ કરવામા કાતાલી (કમી) થઈ જાય તો તેને માટે તેને પૂજામા આપશે નહિ

(૪૪) દરેક શરીર પદ્મનાના દિનનો મેલ દર થઈ જાય છે

(૪૫) જે દુઆની (શરઆન, વચ્ચે, અને છેવટે) સાથે દરેક શરીર હોય છે તે ખુલ્લાક સધી પડેલો છે તેને કોઈ પણ ચીજ રોજી શકતી નથી

(૪૬) જે માણસ દરરોજ સવારે અને સંજે દશ દશ વાર દરેક શરીર પડે છે તે આશાયે દોગહા (સન)ની શકાઅતનો હકદાર બને છે

(૪૭) જે માણસ શૌક અને મદખતથી દિવસના ત્રીસ વાર અને રાત્રે પણ ત્રીસ વાર, અમુક હદીમ મુજબ ત્રણ ત્રણ વાર, દરેક શરીર

પડે છે તો તે દિવસ અને રાત ૥ તેના બધા ગુન્હા માફ થઈ જાય છે

(૪૮) જે માણસ ખુદ પોતાના અગર બીજાના વરમા હાખન થઈ ધરવાલાઓને સનામ કરી દરેક શરીર અને સુરએ ઇજ્જાસ એક વખત પડે છે તો તે ધરમાથી ખાના પીવા બગેરેની તગી દર થઈ જાય છે

(૪૯) અગર કોઈ વાત જૂલી ગયા હોઈએ તો દરેક શરીર પદ્મનાથી તે માદ આવે છે

(૫૦) ધરમા કોઈ ચીજ મુકી હોય અને મળતી ન હોય તો દરેક શરીર પદ્મના પદ્મના શોધવાથી ઇ અ મની જશે

(૫૧) દરેક શરીર પદ્મનાર મહપણ ચીજને બૂનતો નથી એટલે તેને “નિસ્મા”ની ખીમારી થતી નથી

(૫૨) જેની પાસે સદમા અર્થવા કંઈ ન હોય તો દરેક શરીર પદ્મનાથી સદમાને સવામ તેને મલશે

બંધ માસિક “માંદગી”

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર “ધી નોહ” ગોળાઓથી ચાલુ થાય છે માસિક અન્-ચલ્ની કોઈપણ ફરિયાદ માટે રૂબરૂ મળે દના સાથે ગેરદી પત્ર આપનામા આવે છે કીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

—ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

“રાહુત” દવા ફક્ત ત્રણજ દિવસ ખાઈ લેવાથી જ દગી ભરમા કદી ગર્ભ રહેતો નથી મસિક આતુ કથુજ તુકસાન નહિ, ડૉક્ટર વૈદોએ અજમાવેલી દવા સાથે ગેરદી પત્ર મોકલવામા આવે છે કીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

ડૉ એસ એચ. ખાન,

૪૨ અર્થગેટ સ્ટ્રીટ, મોનજીની મામે કાગ, મુબઈ, ફોન ૨૧૩૪૩

કવિ ફિરદોસી

અનુવાદક 'શાહીન' (૧૯૩૯)

દારશાદ'ના તખલુસથી પણ લખેલા છે 'ફિરદોસી'ના તખલુસ વિષે મનબંદ છે પણ કહે છે કે, ફિરદોસીના વિના સુગીનીન અથુ મો'સરતી માનકામ ફિરદોસ' બાગ પાઠથી પોને તખલુસ લીધું કે, સારે ભગી બદામીરાત મા લખેલું છે કે જ્ઞાન મદમુલ્લી મજલિસ કવિએ કિ નેમ સમી પનાવી હતી તેથી 'ફિરદોસી' તખલુસ પડ્યું છે ફિરદોસી તુસના દાકિમના કુ મથી તુસ

ફારસી કાવ્યના પ્રાણસખા કવિ ફિરદોસી વિષે આજે આપણે ખૂબજ અગત્ય છીએ અવમાદમાં 'ફિરદોસી', કેસીદાગતરીકે 'અનગી', અને મઝનકારમાં મોખ 'સા'દીનું રચના ઉચ્ચ છે કવિ 'ખાકાની' કસાવમાં અને અમીર 'ખુસરુ' મઝનીઆનમાં 'અનવરી' અને મોખ 'સા'દીની મરોમરીમાં કદાચ આવી વાકે પગુ 'ફિરદોસી'ની ખરામરીમાં હજુ સુધી મોખ આગ્યુ નથી

વિશ્વના સાહિત્યમાં 'મહાકાવ્ય' ધણજ ઓછ છે અને એ ઓછામાં એક મહાકાવ્ય તે ફિરદોસી કૃત "શાદનામા" છે, અને એ 'શાદનામા'ના કવિ તરીકેજ ફિરદોસીને સમી દુન્યા પિછાને છે ફિરદોસીનું બીજુ મગ 'સુસુર અને કુનેખા' છે ફિરદોસીએ જીભ અનેક કા થો લખ્યા છે, પણ ખરી અમરતા માટે તો 'શાદનામા'જ બસ છે 'શાદનામા' લખાવે નવ નવ સદી વિની ગઈ જાયથે તેનુ રચના આજે જગતમાં એકુને અતુ છે

કવિ ફિરદોસીનો જન્મ તમના એક ગામમાં ફિજરી ૩૩૩-૨૪ (૯૩૫ ૩૬)ના થયો હતો

ફિરદોસી કવિનુ તખલુસ કે પણ પૂર નામ તો હુસન બિન ઇન્દલાક બિન શારફ શાહ છે કેટલાક કા થો તો ફિરદોસીએ 'ઇન્ન

છોડી મઝલિસ આવે કે ત્યા ખૂબ આશિર્ક મુશ્કેલીઓ લેવી, છેવટે કરિયા ગાઇને માસ પોનાતુ ગુજરાત મગવ છે આ વખતે કવિ 'અનવરી'નો ખૂબ માનમગ્નવો જોઇ 'ફિરદોસી'ને તેની સાથે મૈત્રી દરવાની ઇન્જા થઇ ફિરદોસી કવિ 'અનવરી'ની મજલિસમાં જાય છે મિ અનવરી તેા આશીદારો અસમઠી જે ફરખી સાથે વાતો કરી ગઢો છે તેવામાં ફિરદોસીને જોઇ અનવરી તેની મળક કરતા કહે છે કે, "નિવાદર, કવિની મેદફિનમાં કવિનેજ પ્રવેશ મેવડ" ફિરદોસીએ જવાબ આપ્યો

"હુ થે થોડો ધમો કવિ છુ" કવિ અનવરીને ફિરદોસીની વાતમાં મઝીત ન આવ્યો અને તેની કાવ્યમંતિ કેટલી છે ને પા ખવાની ઇન્જા થઈ

"અમે તબેર એકે કહી કરીશુ અને ચોથી કહી તુ કરે તો અમં તને કવિ તરીકે ગિઝરીશુ" કહી અનવરીએ એક કહી ગાઇ 'તુ આરીઠે તૂ માન નવાશરે મેરાન" એટલે કે તારા માનવી શેાડી ચદ્રમાથ નથી મીજ કહી અસમઠીએ ગાઇ "માનદે રખત ગુા નજુવદ દર ગુલશન" તાા રવન મરીખુ એકે ગુન ગુલશનમાં નથી" ત્રીજી કહી ફરખીને ગાઇ 'મઝગાનન દમીકુન્દ ગુઝાઝ અઝ જોશન" બખતમેથ વીધી નાખે એવા તારા નયન છે આ પ્રાસની ત્રણ કહીજ મગી શો પથ ફિરદોસીએ ચોથી કહી શોધી કાઢી અને ગાયુ

“માનન્દે સનાને ગીન દર પુગન” જાણે પુરાનના જગમા ગીનના લાના આજ ફિરોસી કાબ શકિતની વિરોધના-અનુપમતા-મદતા

અનવરીએ ફિરોસીની મદતા પિઝાળી અને તેનું કારસીનું જ્ઞાન જોઈ તેને કારસના શાહોની ‘તમારીખ’ લખવાની છત્તિમાય કરી

કવિ અનવરી ફિરોસીને સુલ્તાન મદમ્ ગઝનવીની હાથરમા લાવે છે અને ફિરોસીના તવારિખના જ્ઞાનની તારીફ કરે છે સુલ્તાનની કસોટીમા પણ ફિરોસી પાર ઉતરે છે

ફિરોસી ‘શાદનામા’ લખે છે ૩૦ વર્ષની અયાગ મહેનતે અને ૮૦ વર્ષની ઉંમરે ૩૮૯ દિવસીમા તે પૂર કરે છે સુલ્તાન મદમ્ ગઝના વઝીર અને ફિરોસીના આશ્રયદાતા અબુલ કાસીમ અહમદ બીન અલ હસન અલમમ મન્દી મારફત આ ‘શાદનામા’ સુલ્તાન આજગ રજુ થાય છે આતમયમન્દીના વિરોધી ધણા હોઈ, ફિરોસીને દિનાગને બંદને ફિરોસી અક્ષિમ મોકવાય છે ફિરોસી હમામમા હોઈ આવેલ ફિરોસીમાથી ૨૦ દળાર દમાબીને, ૨૦ દળાર પુકાઈ (મદાખ વેચનાર)ને અને ૨૦ દળાર ફિરોસી લાનારને વડૂચી દે છે

પછી ફિરોસી આ-શાદના કિતાબદાર પાસેથી ‘શાદનામા’ બધ સુલ્તાન મદમ્ પૂર એક ‘ઉપદાસ’ લખે છે જેનો અર્થ એ છે કે “કેટલાયે વગસ મે ‘શાદનામા’ પાઠી જોઈમન ઉઘાડી અને તે એ આશાએ કે શાદ મને તાજ બંદીમ કરે, પણ અતગના ખુનજ મને મળ્યા, પનપીજ મૂઠીએ ભગઈ શાદ શાદનુજ ફરજન્દ હોત તો મને સેનાનો તાજ બંદીસ કરત, શાદની મા બાનુ હોત તો મને છુટણ મુખી સોના ચરીથી ભરી દેત, પણ નીચ કુટુમના ફરજન્દ છુત્રગાનની તારીફ કપાથી સખી સકે? રક્ષ રવસાવેજ કડવુ હોય, પત્રી ભરેને જન્નના આગે રોપાય, ને ફિરોસના જોએથી પાણી પવાય કે ચીર ને ચગન

યે સિઆય-ફળ કડવાજ ઉતરના ! નાપાક-જાદથી થી ઉમ્મીદો રખાય? સીદીનો રગ ધાયે સફેદ થયો સભાયો છે ?” આ ઉપદાસ કારસી આલિસમા ધણોજ જાણીતો છે, અને ઉપદાસના કવિ તરીકે ફિરોસીની તખ્તેની સ્પષ્ટી પૂરે છે તેમજ કારસી ઉપદાસક કવિનાનો છતિદાસ આ ઉપદાસથીજ દોરાય છે

વળી બીજી હકીકત એવી પણ જાણવા મળે છે કે, સુલ્તાન મદમદ દિલ્લી સફર વખતે દિલ્લા એક દાકિમ પર પત્ર લખે છે અને અલમમમન્દી તરફ નજર કરી પૂછે છે કે “ધાર્યો જવાબ ન આવે તો ?” અનમમમન્દી ‘શાદનામા’ની એક પક્તિ જવાબમા લાય છે “અગર, લુગ્ઝ બકામે મન આપદ જનાબ મન એા ગુઝે એા મયદાન એા અફગાસી-યાબ” ધાર્યો જવાબ ન આવે તો પછી હુ છુ, સમજો છે, અફરાસીયા ને મયદાન છે” સુલ્તાન મદમદ આ પક્તિના કવિ વિષે અવ-મયમન્દીને પૂછે છે અલમમમન્દીએ કહ્યું, “આ કરિતા બનાવનારો મિથારો ફિરોસી છે” આ જવાબ સાબળી સુલ્તાન ધણોજ પરનાય છે અને તુરત ૬૦ દળાર દિનાગની કિમતની નીતથી લદાયલા ૪૦ ઠેટતુમ તરફ રવાના કરે છે હજુ તો જીટ તુસમા પહોંચે તે પહેલા તો ફિરોસીના અરમાનના સમાચાર જાણવા મળે છે ઠેટ તુસના દરવાજામા પ્રવેશે છે ત્યાં તો બીજો દરવાજોથી ફિરોસીના જનાબને લઈ જતો જોવામા આવે છે કહેવાય છે કે, ફિરોસીની ખજોનને આ અક્ષિસ આપવામા આવી, પગુ તેજો તે ન રીકાગી

ફિરોસીનું અવસાન ૮૭ વર્ષની રમે દિવસી ૪૧૨ મા તુસમા થયાનું જાણવા મળે છે અને તેની કબર પણ હજુયે તુસમા મોજુ છે

જ્જાનગ લુલ્લી એ પસ્તી વર્ઈ
ન દાનમ વર્ઈ હમ્મે દસ્તી વર્ઈ

[જગનની થુનદી ને પસ્તી વજ્ર છે,
તાગ મર્મ નથી ઉકલાતા, પણ દસ્તી વજ્ર છે]

દેહુલી-દત્તરત
જ્વાળ મુહુરુદીન
અજમેરી રહુ
વખત અજમેર
મા રતા દેહવીમા
એમના પચના
કાર્ય જ્વાળ કુતુહ

અનુવાક -

ઇસ્લામ પ્રચાર

“ તાજ ”
[તરે]

(ત્રાકથી અનુ)

દીન બખ્તીયાર કાકી (રેહ૦) કરતા રહ્યા
આપનો જન્મ ઓશમા થયો હતો વિદ્યા પ્રાપ્તી
પછી બગદાદમા આવી જ્વાળ મુહુરુદીન અજ
મેરીના મુરીદ થયા અને ખિલાફત મેળવી બપારે
દત્તરત જ્વાળ છુતુર્ગ (રેહ૦) હિદમા પધારા,
સારે દત્તરત બખ્તીયાર કાકી (રેહ૦) પણ
આપની કિયારત અર્થે બગદાદથી હિદમા આવ્યા
।યમ મુત્તાન આપ્યા અને શેખ બકાઉદ્દીન
મરીયા (રેહ૦) અને શેખ મહમુદીન તમરેઝી
મહ૦)ના મેહમાન રહી દેહવી આવ્યા અદિથી
શપે દત્તરત જ્વાળ છુતુર્ગ (રેહ૦)ની સેવા
રવાની ઉત્કૃષ્ટ દર્શાવી પરંતુ એમને ઉત્તર
।યો કે “એકામાઓ માટે દર છરી કાષ
રતુ નથી માટે તમા દેહવીમાજ નિવાસ કરો”
તથી દત્તરત બખ્તીયાર કાકી (રેહ૦) વધુ સમય
દેહવીમાજ રહ્યા આપના જીવન પ્રસંગોથી એ
।ન સિદ્ધ થાય કે કે શરીબન અને તરીખના
મા તારલા જેણે હિદમા હતિહાસમા અનેક
નરૂયો લીધા એની પ્રથા આપનાજ યુગમા
।ર થઈ એની રીતે કે એ સમયે રોખુન ધર્યા
નું પદ ખાની હતુ સુતાન અત્તામચ જે
જરત જ્વાળ (રેહ૦)નો અનુયાયી હતા તેમણે
જરત બખ્તીયાર કાકી (રેહ૦)ને એ પદ
।રણ કરવાની વિન નિ કરી પરંતુ આપે એનો
વીકાર કર્યો નહિ અને એ પદ શેખ નજમુ-
દીન મુગરાએ રવીકાર્યું જેઓ પણ એક મહા
પુગ્ય હતા વળી જ્વાળ મુહુરુદીન અજમેરી
(રેહ૦)ના રનેહી તેમજ અનુયાયી પણ હતા

પરંતુ જ્વાળ બખ્તીયાર કાકી (રેહ૦)થી
એમને અલ્પબત્તાર દેનો એનુ કારણ એ હતું
કે જ્વાળ સાદગને સમાજનો અથાગ ગોખ
હતો અને માનતાનની મેદફિનામાં વખતો વખત
ભાગ પણ લેતા રોખુલ ઇસ્લામ એમના આ
વર્તનને વખોડી નાખતા બીજુ કારણ એ
હતું કે જ્વાળ સાદગના અનુયાયીઓનુ એવુ
માનવુ હતુ કે રોખુન કરનામ એ વાતને પસંદ
ન કરતા હતા કે સીક જ્વાળ સાહેબને પોતાના
કરતા વધુ માનભરી દ્રષ્ટિથી નિહાળે જેથી
દત્તરત જ્વાળ છુતુર્ગ (રેહ૦) દેહવી આવ્યા
ને આપે રોખુન કરનામથી એ માનો ઉત્તેજ
કર્યો કે “બીજાઓને ઉપદેશ આપનાતઓને એ
વાત ન થો કે તેઓ પરસ્પર એક બીજાથી
અરેખાઈ રાખે કારણ કે મહાપુરુષોમા એવી
વાત ન હોવી જોઈએ કે જે વાત દુન્યાદરેમા
હોય” આપે જ્વાળ કુતુહીનને અત મેઝ પોતાની
સાથે આવવા કહ્યું આપ તૈયાર થઈ ગયા પરંતુ
એમના અનુયાયીઓએ દત્તરત જ્વાળ છુતુર્ગ
(રેહ૦)ની સં।મા અરજ કરી કે દત્તરત જ્વાળ
કુતુહીનને દેહવીમાજ રહેના હો જેથી દત્તરત
જ્વાળ છુતુર્ગ એકતાજ દેહવીથી અજમેર
જતા રહ્યા

દત્તરત જ્વાળ કુતુહીન કાકી (રેહ૦)
અને એ વના સદયજ કાકી દમીદુલીનને સમાજ
નો અથાગ ગોખ હતો તે એમના આ
રોખને લઈ ચિસ્તી યથમા પીરોએ સમાજને
અગત્યનું ધાર્મિક રચા। આપ્યું

હઝરત ખવાળ છુઝર્ગ (રેહ૦)ના જીવન પ્રસંગોથી એવો પ્રસંગ નથી મળી આવતો કે જેથી એ વાત સિદ્ધ થાય કે આપ સમાજને અગમ્યના ધાર્મિક દ્રષ્ટિબિંદુથી નિહાળતા હતા પરંતુ આપના મુશિદ હઝરત ખવાળ ઉરમાન હાડતી (રેહ૦) તો સમાજના ખાસ વિરોધી હતા. હઝરત ખવાળ છુઝર્ગ (રેહ૦)ના અનુયાયીઓએ એ પ્રયાસ કરી ને હઝરત સુતાનુન મશાઈખ ને હઝરત અમીર ખુશરવ (રેહ૦) એ એને વેગ આપ્યો જેથી 'આદાએ આનેકીના' કૃતિએ એ વાતનો સાફ ઉદ્દેશ્ય કર્યો છે કે 'મરગુલ'એ પીરાને ચિસ્ત કે દો રૂકૂન હૈ, અબલ રૂકૂન નમાઝ, ઓર દુસરા રૂકૂન સમાઅ.

ખાખા ફરીદ (રેહ૦) - હઝરત ખવાળ કુલ્શુદીન બખ્તીયાર કાફી (રેહ૦)ની વફાત ઇ.સ. ૧૨૩૬ માં થઇ ને આપનું સ્થાન હઝરત ખવાળ ફરીદુદીન ગજેસકરે લીધું જેઓ ખાખા ફરીદના નામથી પ્રખ્યાત છે. હઝરત ખાખા સાદબનો મુતાન નજીક ખોટવાનમાં જન્મ થયો હતો. પ્રાથમિક શિક્ષા મુહાનમાં પ્રાપ્ત કરી જ્યાં ખવાળ કુલ્શુદીન બખ્તીયાર કાફીથી આપની મુલાકાત થઇ ખાલીક વિદ્યાથી પરગર્ગ આપે દરલામી દેશોની મુલાકાત બીધી અને શેખ ફરીદુદીન અત્તાર અને શેખ શહાબુદીન સોદરનરી તેમજ બીજા છુઝર્ગોની જિવારતો કરી આ પર્યટન પડી આપ દિલ્હી પધાર્યા જ્યારે ખવાળ કુલ્શુદીન (રેહ૦)ની ઇ.સ. ૧૨૩૬ માં વફાત થઇ ત્યારે આપ તેમના જ નરીતપદે સ્વીકાર્યા. આપ પાકપટ્ટુ તરાગીદ લઇ ગયા જે તે સમય અભિવનના નામથી પ્રખ્યાત હતું. પોતે મરજીત મુવી એટલે ઇ.સ. ૧૨૬૫ સુધી લાજ રહ્યા આપે જ્ઞાન ઉપદેશ ને યાદે ઇલાહીમાં ઝનન વ્યતીત કર્યું. પગખના કાંક વચન્ને જેવા કે

તવાનાએ આપના હસ્તે ઇસ્લામ અગીકાર કર્યો હતો આપની અનેક કરામતોનો લોહો ઉત્તેજ કરે છે છતાં આપની ઉચ્ચતર કુગમતો એજ હતી કે આપે પવિત્ર ને નિરવાર્ય જીવન વ્યતીત કર્યું.

ખાદશાહી દરબારમાં અને શહેરી જીવનના ઝડપથીથી આપને ઘણીજ ધૂણા હતી આપે ખવાળ કુલ્શુદીન (રેહ૦)ને શેખ નજમુદીનના બખેશઓ જેવા હતા, ને જાણતા હતા કે શાહી દરબારમાં જવાથી આના પ્રકારના બખેશઓ ઉત્પન્ન થાય છે જેથી એવા કસહોથી બચવાનો એજ ઉપાય છે કે શાહી દરબારમાં ન જવું જેથી ખવાળ કુલ્શુદીનની ઝિદગીમાં આપ વધુ વખત હાંસીમાં રહ્યા ને આપની વફાત પછી પાકપટ્ટુમાં તરાગીદ લઇ ગયા પોતે જ ગલમ્મા નિવાસ કરતા અને જુના પુરાણ કાટ્યા તટ્યા કપડા પહેરતા અને અનેક વખત ઉપવાસ પણ કરતા આપની એ વિશેષતાથી તેમજ આપની પરહેઝગારીથી આકર્ષાઇ લોહો આપને ઘણીજ માનસરી દ્રષ્ટિથી નિહાળતા મુદનાન બદ્દમન પણ આપનો દ્રઢ અનુયાયી હતો એજ પોતાની પુત્રીના સગન આપથી કર્યા હતા આપના મહાન ખલીફા હઝરત કુલ્શુદીન જમાનુદીન હાસની હતા જેમના પર આપનો એટલો બધો વિશ્વાસ હતો કે કોઇ પણ ખિલાફતની સનદ એમની સહી વગર આપ સમૂર્ણ લેખતા નહિ કહેવામાં આવે છે કે એમણે મખદૂમ અનાઉદીન સાબિર (રેહ૦)ની વિનાયતની સનદ દેહલીમાં ફાડી નાખી જેથી મખદૂમ સાહેબે પોતાના પીરથી એ વાતની શિકાયત કરી ત્યારે ખાખા ફરીદ સાહેબે કહ્યું કે 'જમાનુદીને જે સનદ ફાડી નાખી તેને ફરી કોઇ પ્રસંગ જોગમાં હું સાધી શકતો નથી મારે જાઓ દેહલીની વિલાયત તો તમને નહિ મળે પરંતુ કલ્શરમાં જાઓ જ્યાં નમે ખુશાથી વિલાયત કરી શકો છો.

મખ્દૂમ અલાઉદ્દીન સાબિર (રેહૃ) - હજરત મખ્દૂમ અલાઉદ્દીન અની અદમદ સાબિર (રેહૃ) બાબા ફરીદના ભાણેજ દગા જેઓ ખેતવાલ ગામમાં દિગરી સન ૫૬૨માં એટલે ૪ સ ૧૧૬૫માં પેદા થયા હતા. બાબા સાહેબે આપને ખાસ મહબ્બત અને મહેનતથી તાલીમ આપી હતી સાબિરી પથ કે જેમાં દગારો આદમી શમિલ છે આપેજ શરૂ કર્યાં આપના જીવન પ્રસંગોથી એ વાત તરી આવે છે કે આન વધુ વખત નીમ મદ જૂન (અર્થ અશુદ્ધિ) અને દરિયસાક (લીન)ની અવસ્થામાં રહેતા હતા પૂતન અને લોક માન્ય પુત્રકામાં આપનો ઉ નેમ ધણેજ થોડો થયો છે પરંતુ હાનના ગ્રય રો અનેક પ્રસંગોમાં ઉતરખ કરે છે જેમકે બાબા સાહેબ (રેહૃ)ના પુત્રની વક્ત આપના પતિનની વખત, શેખ જમાન હાસવીનો અતિમંગ ને સહેર કલ્મશની વીરાની વગેરે વગેરે આપના અનુયાયીઓ તો આ પ્રસંગોત આપની અકિમક શક્તિનો ચમત્કાર લેખે છે ૫૦૮ દીકારો એ પ્રસંગોને વખોડી પશુ કાંટે છે આપ દિગરી સન ૬૮૦માં એટલે ૪ સ ૧૨૯૧માં વધાન પામ્યા આપનો મજાર શરીફ રૂળકા નિહને સહરાનપુરથી ત્રણ માર્ચ દૂર ૬ વરમાં છે અદિ પ્રતિ વર્ષે ઉર્સના પ્રસંગે સમાજની મેહફિનો, ફાતિહાખાની, ને જિકરો ફિકરોના હાવરા વાઅઝ નસીખની મજલિસો ને નાચ રંગની મેહફિનો અર્થાત કે સર્વ કષ્ટ થાય છે ને આં દસ દિવસ સુધી જૂન રંગ જામ છે આ સ્થળની નજીક આર્થ સમાજરોનું ધુરૂજી આવેલુ છે જ્યાં જલ્લશરીઓને વિદ્યા આપવામાં આવે છે ને કૌમ ને દેશની સેવ અર્થે કુળવવામાં આવે છે

મખ્દૂમ સાદખના ખનીફ શેખ શમ્શુદીન

તુર્ક દગા એમના પછી રોખ જમાનુદીન કખીર ઓલિવા પાણીપતી થયા એમના સિવાય પશુ અનેક છુત્રો પશુ છે કે જેમનો ઉત્તેખ મિર્જા અદમદ અખતરે કર્યો છે ને એમને સાબિર પયના વર્ણવ્યા છે પરંતુ એમણે અનેક પથોથી લાભ ઉઘવ્યા છે ને એમની આત્મશક્તિની ઉન્નતિમાં માન સાબિરી પથની તાલીમને કષ્ટ લાગતુ વગરતુ નથી જેમકે શેખ અદમદ અખ્દુલ હક્ક તોથાર દેહલવી, શેખ હુસેન નાગોરી શેખ અખ્દુલ કુદ્દસ ગગોહી (રેહૃ), શેખ સતીમ ચિરતી (રેહૃ) શેખ જમાનુદીન થાનેશરી, કખીર મેહફી જ્જેનપુરી, (રેહૃ) શેખ મુહમ્મદ તાહી ગુજરાતી (રેહૃ) વગેરે વગેરે

મુહતાતુલ મશાઇખ (રેહૃ) - જેખ કુત્રે જમાલ અને મખ્દૂમ સાદખ હજર બાબા ફરીદ (રેહૃ)ના મદાન ખલીલાઓ હતા પરંતુ એમના સર્વથી શ્રેષ્ઠ ખનીફ સુ નાનુખ મશાઇખ હજરત નિઝામુદીન મેહબૂબે ઇલાહી (રેહૃ) હતા એમના માટે એ વાત મશ્હૂર છે કે જ્યારે તેઓ પોતાના મુશિદની સેવામાં આવ્યા એ સમયમાં બાબા સાહેબે એક ખવામ જ્જેથો જેમાં આપે જ્જેથુ કે, પોને એક જાળ પથારી છે જેમાં સે કોડ પક્ષીઓ આપીને ફસાયા છે પરંતુ એમાં એક શાદગાઝ પશુ આપીને ફસાય છે' એથી બાબા ફરીદ સાહેબે જમને જ્જેથા ત્યારે કહ્યું કે -

“અય ખાતિરો ફિરકત વિહા કખાખ કરના સેઅમે ઝેરતેથાકત જાહા ખરાખ કરના”

હજરત મેહબૂબે સાદખ ૪ સ ૧૨૩૮માં નવમ્બન મુકામે પેદા થયા હતા આપનું મૂળ નામ સૈયદ મુહમ્મદ હતુ પ્રાથમિક વિદ્યા પોતાના સહેરમાં પ્રાપ્ત કરી પછી દેહવી થયા ને દયાજ વિદ્યા સનાપ્ત કરી એ પછી બાબા

સાહેબની સેવામાં પાકપટ્ટણુ મયા વીસ વગસની ઉમરમાં તો દેવની નાવન પદ પ્રાપ્ત કયુ આપની ભક્તિભાવના અને બદગીથી આશર્પિત બાગદરી અનેકવાર કહેતા કે 'પુત્રના લક્ષણ તો મારણામાયીજ પરખાય છે' ને ખરી હકીકત તો એ છે કે જો આપનો એમનુ એ નતન તપાસીએ જે મજદૂમ સાદગ્ય ને સુઆતુન મશાઈએ પોતાના મુશ્કિલ વિશ્વાસુ શેખ જમાપુરીન હામરી (રિહા)થી કયુ 'હતુ' તો મજદૂર બેઉ મહાપુરોની ચચળતા ને હજરત સુઆતુન મશાઈખની દિમત અને એમના પાતનુ આપણને લાગે યદ આવે છે મજદૂમ સાદગ્ય જ્યારે શેખ જમાસી પાસે પહોંચ્યા ત્યારે તેઓ ચડૂલ પગ રવાર હતા શેખ સાદગ્ય આપના રવાચન અર્થે દરતાબ મુધી આગ્યા પરતુ તેઓ રગરી પરજ બેસી રહ્યા ને ચડૂલથી નીચે ન ઉતર્યા શેખને આપનું આ વર્તન ન રૂચુ પછી જ્યારે મુનામાન પ્રસંગે સંખ્યા યદ ગઈ હતી જેથી જ્યારે મજદૂમ સાહેબે સનદ પગ મહોર કરવાને માટે કહ્યુ તો શેખે ફરમાયુ "સાહેબજાન આ સમયે ચિરાગ (ખાતી) નથી સગા થતા મુધી થોભી જાઓ આટલી ઉતાવળ શા માટે?" પરતુ મજદૂમ સાહેબે એજ વખતે મહોર મારતા માટે આમદ કર્યા જેથી બેઉ ભુત્રોમાં એ પછી જીવન મરણનો વેરલાન ઉત્પન્ન થયો એથી હિરદુ જ્યારે સુઆતુન મશાઈખ કુતુબ મેખ જમાત હસીની સેનામાં પહોંચ્યા ત્યારે કુતુબ સાહેબે એમનુ સાગ રવાચન કયુ ને ગોંધાને માટે એમને એક જુદો દુગ્ગરો પથ આપ્યો. આપ તમા ગોંધા લાવ્યા બે મામ પછી કુતુબ સાહેબે પૂછ્યુ 'બાઈ આપને આવવાનુ શુ પ્રયોગન છે?' સુઆતુન મશાઈખે કયુ 'જો આપને એ પાતની ખગર ન હોય તો હુ કહી દઉં' કુતુબ સાહેબ એ સભળી

મોન થઇ ગયા એ માસ પછી ફરી પાછો એજ પ્રશ્ન કર્યો ત્યારે પથુ એજ જવાબ મળ્યો પછી કહ્યુ કે "વાર ત્યારે સનદ લાવો" કુતુબ સાહેબે એ પગ લખી આપ્યુ -

‘હજારા દરદો હજારા સપાશ,
કે જોહર સપુર્કમ બે જોહર સનાશ’

એ પછી આપ દેહની પધાર્યા અને શહેરની બહાર તથા ગાઈનના અતરે નિવાસ કર્યો આપના ફકીર મિત્રો દ્વેશ ત્યા આપની મેવામાં હાજર રહેતા આપના વિશેષ લક્ષણોમાં એક ખાસ વિશેષતા એ હતી કે આપ ધણજ ઉતાર હતા. હજારો માણસો આપના દરતરખાન પર ખાહ બેતા તેમજ આર્થિક સહાય પથુ મેળવતા આપના મુરીદોની સખ્યા અસખ્ય હતી આપને જે કંઈ બેટના રૂપે પેસા ટકા આવતા તે આપ તરતજ ખર્ચ કરી નાખતા આપને પોતાના જીવનમાં જે પેશન ને માન પ્રાપ્ત થયુ છે તે દિદુરતાનમાં ખીમ ગ્રાઇ સાહેબે તર્કીકત ભુત્રોને પ્રાપ્ત થયુ ન હોય મોટા મોગ અખીર ઉમરાવો અને આમ જનતા આપની મુરીદ યદ હતી ને બાદશાહ પથુ આપનુ ખાસ માન સખતા હતા આપનો આરભ સમયનો જમાનો શુતામ વશના બાદશાહોનો હતો પછી ખિતજી યુગ આવ્યો અલાહિદીન ખિતજીના પાટી પુન ખિતજીખાન આપનો મુરીદ હતો કે જેને મનેક કાફરે અમ કરી અલાહિદીનના લઘુ પુત્ર કે જેની ઉમર નાની હતી, અને જેનુ નામ સાદિકખાન હતુ તેને ગાદીએ બેસાડ્યો તે પથુ આપનો મુરીદ હતો પરતુ અલાહિદીનના ત્રીજા પુત્ર કુલ્શુદીન મુખારકશાદ મનેક કાફરને ફતલ કર્યો ને પોતાના ભાઈને ઉનાગી પાને ગાદી પર બેઠો. કુલ્શુદીન મુખારકનો યુગ અંધારી ને બદમારી માં મગદર છે બાદશાહ પોતે સ્ત્રીઓના વેશમાં આભૂષણો અને અવકાશ પહેરી દગ્ગા મા આવતો અને દરબારના મેરકના કાક લાટ, દલાગના આગ-દાર પુરોની મરકી કરતા. [અપૂર્ણ]

બલાઓ વારતી આવી!

[ભણીના શાસ્ત્રીય અક્ષરકાર 'કલ્પીમ' વાહિગીતા આ ચોથા
નવશીનની મુજબતીઓને ઓળખ આપવાની ન હોય ૧-૩૦૩]

કેાઈની માન મારા દિલ મહોં જાણ મારતી આવી,
અટકા દિલની અતે છત મધ તે હારતી આવી

જવાની રૂપની કયા પ્રેમને મજુકારતી આવી,
ઉલ્લસતા નિજના જોખનને અરે! શયુગારતી આવી

કાઝા પશુ જાન લેવા આવી તો મદારતી આવી,
મને વિશ્રામ મૃદમા લઈ જવા સત્કારતી આવી

ચમનમાં પુષ્પના શાવિ વિસર્જન પર રૂદન કરતા,
ઉધા ઝાંઝાના શીતળ અધુ-બિદુ સારતી આવી

નિહાળી પથ પર મારા મગેમા જોમ ને ચેતન,
નિહટ લેવા મને મજિન ઉતારી આરતી આવી

હૃદયની ભેટ મે મરણે ધરી તે દામ સગ દિલના,
કયા સત્કારતી આવી અદા હુતારતી આવી

તસવુરમાં બૂટી મે ચડેલી જોઈ જાનિમરી
નિરાશાઓ મિનન-આશાને મુજ વિરતારતી આવી

ચમન તારાજ, મુનનો દામ, વહીવટ જાનખર ફેરે,
વસત કુવચુપની આવી અનદાને ધાગતી આવી

ખંચો લાચાર નાવિક મધ્ય દરિયે જ્યા તરજોયી,
અરે! ત્યા મારી દિગ્મન નાચડી હકારતી આવી

હું આવી તેમની મેહરિનથી કહેવાને મથે ખાલી
પછી આશાઓ આવી સ્વપ્નમાં ઉજવાતી આવી

સુખોમા નાખવાને ધૂળ માદી જૂન કુખ ફરી,
છબી દુર્ભાગ્યની મુજ કલ્પનામાં તારતી આવી

ફોળે તો કેમ "મિસ્મિલ" રૂપનું દર્શન ફોળે મુજને,
અણઓ મારા નયનો પર બલાઓ વારતી આવી

["મિસ્મિલ"]

[ધોરાજી]

દિલના દાન પર

(યુવરાતના બે જાણીતા ગદ્યકારે જનાબ 'અસર' સાહેબી તથા 'સીરતી' સાહેબની આ સચુક્ર પ્રસાદી મેળવવા બદલ 'કારવા' અતિ હર્ષ અનુભવે છે)

—તત્ત્રી

આશા રહે છે દેશને એના જ્ઞાન પર,
નાવિકને હોય જેમ ડાંગેસો સુખન પર

પ્રેમી જીવનમાં એક નિરાશાના કારણે,
વીત્યા અનેક પિતકો આશાની જનન પર

હસવામાં એની આખથી આશુ સરી પડે !
વર્ષાની સાથે વીજ પડે મારી જનન પર !

એ પશુ નિશાન ખાધી ગયું ? હોય ! એમાં શું
આશાનું તીર પાછું ચડાવો કમાન પર

અફસોસ એજ છે કે તને કંઈ પડી નથી,
હું દિલની વાન નાખુ જન્મ કોના કાન પર

આશાઓ એની યાદને દિલમાં સનાવો કા ?
એવો સીતમ કરે છે કેંઈ મેદમાન પર ?

એ શુર કે 'તાકો દિવ' ને 'જીમર પર' એજાય છે !
દેકો નયનના તીર જાગ્યર નિશાન પર

તાગ વિગ્દમાં હોય શું ? બીજી તો કંઈ નથી,
એક તાર નામ છે જે રહે છે જાગન પર

કુર્માન તારા દિલને કરી દે તું 'સીરતી'
આધાર પ્રેમનો છે 'અસર' દિલના દાન પર

—'અસર'—'સીરતી'

વર્તમાન તુર્કી વિષે કંઈક

[“શાન્ત”]

(‘ મુસ્લિમ રેફ્રેન્ડસ યુનીયન, મુબઈ તરફથી “ હરવામ કનબ ” મા નામ પર તુર્કી કોન્સલ જનરલ તથા તેમના મહોરદારને વા ૧ -૮ ૪૩ ના રોજ ન્યામ રજુ આપી તુર્કીના હાલદવાલ” જલાવવા વિનંતિ કરવામા આવી હતી પ્રાથમિક દુક બાદ બાદ પ્રશ્નાના જવાબરૂપે વાર્તાવાર થએલો તેની વિગત નીચે રજુ કરી છે આગ્રહ છે કે વાચકગણનો આદર ખામચો લેખક)

“ઉસ્માની ખિવાનુત”-સાનસી વર્ષ અગાઉ રચાવેલી, લારથી તુર્કી જાહેર થયુ ૪૦ વર્ષ પૂર્વે બા કન પુદ થયુ બાદ ઓસનું પુદ થયુ લાઇ એક અનિર્વાર્ણ વ્યવસ્થા થઈ પડ્યો ગત મહાયુધમા હાર્યા બાદ ઉન્નતિની કાંઈ આશા ન રહી માત્ર કમાન અતા તુર્કની જોહમતકરી અને કુરઅ દેશીથી હાનુ તુર્કી બન્યુ

મુસતાત અ હુમીદ ખીખના સમયમા સુધારાનો વિચાર અમનમા ન આવી શક્યો કેમકે ધાર્મિક સત્તાધિશો મુસ્લા રિગેરેનુ જોર બહુ હતુ સીટીલ યો ચનાવે અશક્ય હતુ તેમજ તઓના સામે કેસ ચનાવેા મુશ્કેલ હતો

તુર્કીશ નેશનલ એસેમ્બલીમા સૌથી પ્રથમ ગાજપ ને ધર્મને અલગ કરવામા આવ્યા બનીશનો મોબો ને દગજો દવા તેવાજ રહેવા દીધા માત્ર ૨૦૮ના કામકાજમાથી તેની દખાન દર કરી

તુર્કી મા ઇસ્લામનુ ન્યાત-રાન્ય નર દુધી કરી દખલ નથી ચોનચોનાની ઇજા મુજબ નમાઝ રોઝા સૌ અત કરે છે ફક્ત ઇસ્તિસ્નાતમા ૧૭૦૦ મરજદો છે તેનુ સમાર કામ દેખરેખ ગળ્ય તરફથી છે એસી ટકા મુસ્લિમો ધર્મચુસ્ત છે નમાઝીઓથી ફેરીઓ પશુ ઉભરાઇ જાય છે કુરઆન શરીફની લીધી અગ્રખી પશુ છે મગવડ ખાતર રોમન લીધી

દખલ કરવામા આરી છે અગાઉ અક્ષરશાનુ પ્રમાણુ ૨૦ ટકા હતું રોમન લીધી બાદ ૪૫ ટકા થયુ છે શાગામા રોમન લીધી ચાને છે

ઇદની ચાર દિનસની રજા પાગામા આવે છે મુદરમમા પદરમીએ રજા પાગે છે આગ્રન તુર્કી જાખાનમા દેવામ છે વાએગ્રની છુ છે પશુ પ્રથમ મજુરી લેરી પડે છે

કેળવણી-પ્રાથમિક શાળાઓ બાદ ચાર વખતો યુનીવર્સીટી ઈર્સ છે મીલીટરી શિક્ષણ ફરજવાત છે સર શિક્ષણની પ્રથા છે મફત કેળવણી મળે છે માત્ર ખાના પીના તથા ખીજા અજો વિદ્યાર્થીને શીરે દોષ ૬ ગરીબ બાગ ઝાની કેળવણીનો અર્થ રાખે આપે છે

દેશની આબાદી તુર્કી ખેતી પ્રધાત દેશ છે સરકારી મારીફાની બધી જમી. છે ખેડે તેની જમીન જમીનદાર પ્રથા નથી જાતે ન ખેડી શકે તો સરકારને વેચી નાખે ઉલોગો સરગર દરતક છે મારકુતના ૫૫૦ રા ૭૫) હોમ છે પ્રમુખને પાઉન્ડ ૧૨૦ ૦) માસિક મળે છે સરકારી નોકો પાસેથી ચાર ટકા વેર રેફ લેવાય છે ખીજા બધા પ્રમાણુસર આનક-ગેસો છે ૨૦૮ કેપીટલ નામે છે તર્કીખ તર્કીઝમ છે લા બહુ માવદાર નોકો નથી સામાન્ય મધ્યમ વય આમ રીતે ધણો છે ફરકને ચોખનું રંગાનું એકા નાનુ ધર ગાય કે જકરી હોય છે ગામજા અધુક લધુ આના છે તુર્કીમા ધરકામ મા નોકરની પ્રથા નથી સ્ત્રીઓ ધરકામ કરે છે નોકર બહુ મોથો

પડે છે દરેકના એ પાઉન્ડ આપવા પડે છે
“નોકર કે માલીક” શ્વેતિ ત્યા નથી

આમાશુક સ્થિતિ - ગન કરનાર દપતિ
મ્યુનિસીપાલિટીમાં નામ બખાવે છે આદ વનદગ
રીતે છાપવામાં આવે છે યોગ્ય દિનસે પછી
“લગન ઓશીસ”ને કાગુન લગન સાક્ષીની
રૂબ કરી આપે છે ધાર્મિક નિધિની ધ્વજ
પેપ તે લ્યારવાદ કરી શકાય છે સ્ત્રીને વાગ્યો
ધણીની અર્ધી મીલકત મળે છે પરિવારના પુન
પુત્રીઓને આકાશની મીલકત મળે છે

સ્ત્રીઓનું સ્થાન - કેળવણી બાદ જગતે
મળતા પુરુષોના શ્રેયમાં સ્ત્રીઓ આવી છે
સાગમાં સાગ સ્ત્રી વધીને છે, સ્ત્રી શક્તિ છે
એર પાપસેટ પથ છે ઓરિમ કામ, ચોરટમેનનું
કામ સ્ત્રીઓ કરતી હોય છે ગેરી જગનાર
પથ સ્ત્રીઓ હોય છે કુદ દરમ્યાન પચીસ
લાખ પુરુષો રોમથેના રહેના તેમની ગેર દાજ્જ
રીમાં સ્ત્રી, પોતાનું ખેનર એડતી, આગાને
સલાખતી અને છવનની બીજી દરજ્જે આવ
કરતી રહી આ સન્નેગોના લીરે પરદે પાળવો
અમવડલથો દતો દજ પથ કામ સખી કુદ-
બની સ્ત્રીઓ પરો પાળે તો કાવલની કાષ
મના નથી સ્ત્રીઓ દેટ પછેરે છે તે પથ
પસદગીની વાન છે તેમાં રેટ તરફથી કાષ
પ્રયોજન મળેલુ નથી સ્ત્રીઓ દ્રામ કડકટર
છે મોટર ચલાવે છે, અને લાજ દરમ્યાન
પુરુષોનો ખમે મેળવી જુડી ગલ્ફનો અને
બદુકાથી લાખ લડી છે તેના દ્રવ્યને છે
સ્ત્રીઓ રમત મમનને બદુ પસદ કરે છે અને
અખાગવાજ સ્ત્રીઓ ધણી છે ગરતોની લરિ
કાષમાં પથ માખરે રહે છે

દેશનો વલિવટ - રીપબ્લીક સરથા ચનાવે
છે ર૧ દકા બીજી લઘુ નિઓને પથ દકા
છે જ્યુ, બાર્બાનીયન ન ખોરતીઓને લકકગ
હોદા, રાગદાગી દોદા, મીસીટરી રકુનમાં દખન
નથી તે નોખ મુસ્લિમ તુર્કી અને પત્ની

શક્તિ નથી, ન તો તુર્કી પુરુષ જ્યુ આર્મી-
નીયન કે ખોરતી સ્ત્રીને પ લી શકે છે

હી હી મુસ્લિમો અને તુર્કી - ખીનાદ
તમા હિદી મુસ્લિમોની આથિક સગીન
મદદની રૂએ તુર્કી પ્રજા તેમની ઋણી છે
મિત્ર તરીકે દરજ્જ બજારી તેના આભાર માને
છે હિદના મુસ્લિમોને લગતી બાનતોને તુર્કી
અખાગરો છાપે છે હિદના મુસ્લિમો આઝાદી
બળવે એમ તુર્કી ધરૂ છે પથ કાષના વગના
ઝલ્લામાં તે પડના નથી માગવુ

શહેરી લોક - કોઈ પથ શખ્સ જે તુર્કીમાં
પામ વર્ષ વસગટ કરે તો ત્યાનો તે શહેરી
તરીકે લોક મેળવી શકે છે મુસ્લિમો માટે
પોલીસ તેમજ સરકાર બનતી સગવડ આપે
છે બાકી સાધારણથી માડી ખર્ચાગ દોરેટા છે
ત્યા રહી શકાય છે લગમના સમયમાં ત્યા પથ
કાષી ખાડ નિગેરમાં રેશનિંગ છે દરેક બાગક સ્ત્રી
ને પુરા દેશભિમાનથી છલગી બચર કરે છે

હાનના તુર્કી પ્રમુખ ધરખત ધનુન બદુ
ધાર્મિક શ્વેતિના છે

‘કારવાં’ એજન્ટસ:-

- (૧) મેમર્સ લિમ્બાડા એન્ડ કુ
પો બોક્ષ ૭૬૩૬, જોહાનસબર્ગ
- (૨) મેસર્સ તન્ના ન્યુસપેપર એજન્ટ્સી
નાનકવાડા, કરાંચી
- (૩) ઓસમાનીયા ટ્રેડિંગ કુ
ન્યુસ પેપર એજન્ટ્સ, રાણાવાવ
- (૪) મેમલુ ઉસ્માન ઈબરાહીમ
કમલાની લીડ ગેન, રસકસની હુમને,
ભુજ-કરજી
- (૫) અ મત્તાર ઈબરાહીમ
ખુરેગી ચોગ, વેરાવળ

લલિત કળા

[એક નિવેશન]

અનુનાક

‘હાશિમ’ દીમાય

(ગત કથી ચાન)

હિન્દુસ્તાનની સંગીતકળાની દશા તો એના ધીમ દર્દનાક છે. દિદની સંગીતકળા કે જે એક વેળા પ્રાર્થનાનું એક અંગ હતું અને પ્રાર્થનાની આર્પનાની બળા આપતોની કૃત્યના (ખાસ કરીને હિન્દુસ્તાની) દેવતાઓ સમક્ષ દીનતા અને નમનનું પ્રદર્શન છે આ માને બળ આપનાર સાધન નથી એવો સંગીત કળાના તમામ મર્મો અને રહસ્યો એજ ધીની આસપાસ ધૂમતા રહે છે. હકીકત એ છે કે હિન્દુસ્તાની સંગીત પ્રાચીન યુગના જીવનનું પ્રતિબિંબ છે. જ્યારે ઇસ્લામી દેવતાઓની વધુ સમીપ હતા તે સમયના મુશ્કેલી દેવતાઓ પ્રત્યે જે આરથા ધરાવતા હતા તે વર્તમાન યુગમાં ક્યા છે ?

પ્રકૃતિના ચિન્તે તડકો નીચું વિજળી આકાશ અર્ધાને તેઓ દેવી રહસ્યપૂર્ણ સમજવાને લાગ્યાર હતા કેમકે ત્યારે માનવજાતિએ એના પર અધિકાર જમાવ્યો ન હતો સામાયિક દેવતાઓ એ શક્તિ ધરાવતા એટલેજ દેવતા હતા તે કાગે ઇસ્લામ મળ્યાર હતા કે પોતાની સંગીતકળામાં એ શક્તિઓ રદામે પોતાની વિવશતા, દીનતા અને આધિનતાને રિખમર કરે હિન્દુસ્તાનની તમામ સંગીતકળા અને નૃત્યકળા દેવમાનાઓ સાથે ઓગ્રાણ છે.

એના તમામ મુખે રહસ્યો મર્મપૂર્ણ સકેનો અને એના પ્રાયેક જાનોમાં વિરેના માનવીની સદાપતા દીનતા, વાચારી અને દેવી દેવતા એના ઉપનું આર્થિક પ્રગટ કરે છે એ સંગીતમાં ઇસ્લામ પોને એક તુલ્ય અંગ છે. રામરામણીના રવરેષો જુઓ એક પ્રમારની કામળ લા શયતા તો છે કિંતુ પ્રભાવ કે આકર્ષણ કરે એવું કોઈ ચિદ દેખાતું નથી ક્યાકે કોઈ લનતા અપાના પુષ્પોની દારમાળા પહેરોને વીણા વગાડી રહી છે તો કોઈ ઝગ

ધારી જોગી જાળામાં સર્પ નિલાળીને પ્યાનમન છે છુદ એ રાગણીઓની અસર નિહાળો ખમાયની એક નિશિષ્ઠ પ્રકારની છરા નિહાળની વેળા કેલનની મમતી પહાડીરી દરપૂર્ણ મીઠાશ સરગની નિખાશ એ બધુય છે નથી માત્ર બગદારી તરત અને ઉચ્ચ હામ ભક્ત જના માટે પ્યાનમન ધવાતું આ એક સુદર સાધન છે કિંતુ એ નિયમબદ્ધ આધારોના મર્મો અને સકેનો હમાની જિદગીથી એટની હદ વેગળા થઈ ચૂક્યા છે કે ન્યા લગી આપણે પોતે જૂનામાળા દશાએના મૂલ્યોની જેમ જીવનથી અવિચન ન થઈ જઈએ જેના જીવનનું એ સંગીત પ્રતિબિંબ પાડે છે ત્યા લગી આપણે એમાથી મના રવાદ મેળવી શકતા નથી ક્યાકે ક્યાકે નિશ્ચિન્યાપી અસૌના ઇશાવ આપણા સંગીતમાં મોજદ છે પ તુ એના પ્રગટિકરણ માટે એક નિપૂણ સંગીત કારની જરૂર છે અને આજનાં ચાતાર જુમા એવા સંગીતમંત્રોનો દુ કાગ છે.

એ સંગીત જીવનની રસાકસીમાં આત્મ જાનની પરિપૂર્ણતામાં આત્મા અને નિમગની નામતિને લાભમગ્ન તો શુ નીવડત અનયમ મુનાઓની એક મા પનિક દુયાની આનંદનું અદિશ્વ જરૂર પીરવાવે છે એવા પ્રકારની પીડે દરવાદી કળા સબધી અલનામાં ઇકનાન

કહે છે—

“નાતવા નોઝાર મી સાઝો તિરા,
અઝ જહા બેઝાર મી સાઝો તિરા,
સોઝે તિલ અઝ દિલ જુર્મ ગમ મી દહદ,
ઝહર અદર સાગરે જમ મી દહદ.”

‘કારવા’ તો એગ સગીતનો રસિયો છે કે જે પાક લણતી વેળા ખેડુતની દાતરડીની મળિ પીર સૈનિકની તદ્દારની જેમ વેગવાન બનાવી દે, જે શુભ શકિતઓને ઉભારીને આવાઝના કિનાર ચલાવશે એક નૂતન જગતની રચાપનાનો સદેશ અને તેના વિજયની સ્થાપ સભાગાયે

જે કે હજુ દિદમા એ પ્રકારનું સગીત જન્મ્યું નથી એ નિર્નિવાહ છે કિતુ હું એટલું તો અવશ્ય કહીશ કે કેટલાક પગળી ગીતો નિયમ, પ્રેરણા, અને જીવન પોષક તત્ત્વો મહીત શબ્દોની એક રિશિષ્ટ રચના અને અતરંગા ઉણમ્માયો ઉદભવના બાવોને પ્રગટ કરવાની એક અનોખી લાક્ષણિકતા ધાવે છે અને એ સભળાને મને દમેશા એમ લાગ્યું છે કે હાથ પગની શિથિલતાને ચચળતામાં પરિવર્તવા સાથે એમા જીવનના પ્રનો સાથે ગાય બીડવાની હાકલ પણ હોય છે

(મુઝરાનીમાં પણ આવા કેટલાક ગ્રામ્ય-ગીતો છે જે સાબળાને આપણે કંઈક જીવન તરન મેળની શક્તિએ છીએ અનુગ્રહક)

સગીત કેવું હોવું જોઈએ? એ અ’નામાં ‘કારવા’નાં મુખે સાબળો—

ખુલ તો જાના હય મુઝન્નીએ અમેઝરએ દિલ,
ન રદા જિદા વ પાઈન્દા તો કયા દિલગી કુશ્દ,
દે અબી સીનએ અદલાકમે પિન્દા વોદ નવા,
નિરશી અરમીએ પીગર જલે ગિતારોઝા વજદ,
નિરશી નાસીગને આદમ દો અમેઝાઈએ પાક,
આર પેદા દો અવાઝીએ મકામે મદમ.”

સાંદોના તરીકે વેગથી જીવનની ઉજાગાર મિન્દો જેવી રીતે ઉત્પન્ન થાય છે એનું

સર્વશ્રેષ્ઠ ઉદાહરણ કારવાનું તે પ્રેરક અને પ્રાણવાન કાવ્ય છે જે અદ્ધગાનેનું લાક્ષણિક ગત “વા કુરમાન”ની ધુનમાં ને લાગમાં લખાયું છે

“રમી બદલે રામી બદલે બદલા દિહુત્તાન,
તુભી અય ફરજદે કહરતાન અપની ખૂદી પેદયાન,
અપની ખૂદી પેદયાન એ ગાદિલ અદ્ધગાન!
માસમ અચ્લા, પાની વાફર, મિટીલી ઝરખેઝ
નિસને અપના ખેત ન સીયા વોદ કયસા દહકાન?

અપની ખૂદી પેદયાન એ ગાદિલ અદ્ધગાન!
ઉચી નિરશી લદર નહિ હય વોદ કેસા દરિયા,
નિરશી દવાએ તુન્દ નહિ દે, વોદ કેસા વૂફાન,
અપની ખૂદી પેદયાન એ ગાદિલ અદ્ધગાન!”

નૃલકળા પણ સગીતની જેમ દેવતાઓના જ ચણે ધરાઈ છે બોધ પોતાના શિક્ષણ અને પ્રચાર કાર્ય અંગે વ્યાખ્યાનો આપતી વખતે હાથ અને પગની આગળીઓના દલન ચલનથી જે કામ લીધું હતું પ્રાચિનકાળના નૃત્યકાળના વિશારદોએ બોદતી એ સમજુતી આપનાના હાવભાવના અર્થો અને મર્મોને એક શાસ્ત્રીયકળા બનાવી લઈ પોતાના શરીરના ચાક વળાકની છુન્વા” એ ઇશાગઓ પર નાખી અથવા દિદુ દેવતાઓની પ્રતીક આકર્ષક પ્રજ્વલિતઓને નૃત્યોનો સ્વાગ પેદાવવાનો પ્રયાસ કર્યો એ કળા પણ આપણા જીવનના દરેક પ્રજ્વળી અવિષ્ન રહી. પ્રાણી નકામી અને હાજર સુતી બની ગઈ છે ન તો એ નૃત્યની ચેષ્ટામાં જીવન છે ન એવા અર્થો જેના મર્મોથી આદિમક રમાસ્વાદ લઈ શકાય નૃત્યકારોના હાથપગની ચેષ્ટાઓ અને શરીરના વાકવળાકો કશાય અર્થ કે પ્રજ્ઞા વિના બુધિ-તિઓની આદુનિઓની પડે એક પછી એક થયે જાય છે એ સાચું છે કે કેટલાક જાતીની નૃત્યકારો તેના નૃત્યમાં પૂણી પ્રજ્વલિતઓની એવી સચોટ રજુઆત કરે છે કે આપણા

જીવનના પાયાના પ્રાંતો ને એમાં અગ્રી છે
કિંતુ એવા દાખનાઓ થણુ ઓછા છે 'ધક
પાન'ની વાણીમાં—

જેમ દૂરપકે લીરે રસસે પદનકે ખગોરેય,
રહકે વહસમે દે અરમે કરી મુલ્લાલી
સીલા હસ રહસકા હે તિરન હીયે જામે દહન,
સીલા હસ રહસકા દરેરેલી વ રાહેનશાલી

જ્યારે સૂત્રાન દુસેનના દરનારમાં ચિત્ર
કળાના યુગ રોધાર મથો લારે બેહુઆદે હીજા
ધનની સુભવા રંગોનુ ચિત્ર હતી લેનાર
મિથ્યુએ એ કળાને કદાચ ચિકિત્સાવામાં સંગીતા
મેળવી ને દરબારી જીવનના સામાન પ્રસ
જોના ચિત્રો હતા અથવા ધરાવી કુનવાલીમાં
મિત્રોની મરતીઓની ચેહરિનું ચિત્ર

જ્યારે દુમાર એ કળાની કનમ સાથે દિદ
આવશે તો મોગન ચિત્રકળા પશુ એજ દરખા
આવી બધ તક્રિયત માન એટલેજ હોત કે
કળાની કળામાં આ કૃતિઓ હરમના લોકોથી
કોરી હતી

કિંતુ મોગન ચિત્ર ગીએ એ જાનનાએને
ચિત્રોમાં-મનિર્માની કરવા સાથે કેટલાક પ્ર
ણીઓની તરફથી વિશેષતા ઉત્પાદ મન્દુર
ચિત્રો અત્યંત આકર્ષક છે આમ જણ એ
મોગન કળા પશુ દરબારી વર્તુળમાંથી બહાર
ન આવી ન કહિ એને જનસમુદાયની હિમ્મતોનુ
રૂપાતર કરવાની તક સપડી

રજપૂત ચિત્રકારોએ મોગલ ચિત્રકળાની
સાથે સાથે કઈક નહિનવા ઉમેર્યો જેને પટલાક
અ એજ સ સાલકો (Syalak)નુ ઉપનામ આપી
એ પ્રત્યાધાતી નરવને હુપારવા ચાહે છે એ
કળાકારોએ સામાન્ય રીતે આજની દિશાઓની
તરતીરેથી જોવાપાક અદ્યક્ષ કરવાને બદલે જે
સમાજની હજીકતોનુ પ્રતિબિંબ ખાલી હતી
ચોનાના મુખ હિંદુ દેવમાળા પ્રતિ દેરવી લીધું

અને જે સગીતમાં બનુ હતુ તે ચિત્રકળામાં
પશુ એનુજ પુનઃગતન થતા લાગુ પા
કુખ્યના મેલુમ ચિત્રો દેખાણની પ્રસિદ્ધિઓના
ચિત્રો, રજપૂતકળાના રજપૂતો એ રજપૂત ચિત્ર
કળાના વિશિષ્ટ વિષયો છે આપણી કળામાં
આ પાછા દાવળી જીવનથી મુખ્ય રેલી લેવાની
એક મ પત્રિક સૃષ્ટિમાં સચવાની દેવ નરો પડે
છે તે ચિત્ર જામાં પશુ કેમ નરો ૧ પડે
પરિણામે આજ સુધી આપણી ચાહક વિષયોની
હલેથી આમળ આવી શકી નહિ મધ મોગલ
કળાના રજામશીત તત્ત્વોને પ્રતિસાદ કે મધ
રજપૂત સામ્યોના ભકિતભર્યા અસોને પ્રસા
સક છે કિંતુ આમ ધર્મના જીવનની સમીપ
આધુનાની અથવા એને રજપૂતવાની કોઈ કળા
કાર કેસિત કરતો નથી તેજ સાધુઓના મહોનુ
ધાર્મિક વાગવરણ તેજ કવિના થતી અન
આમશના જન્મ ત કૃતિ વારનવિકાસ પ્રત્યક્ષી
એવવાઈના ચિત્રો કળામાં પશુ નખરીખ
આતમીય છે

‘કેટલાં આ પત્રિકોમાં એ તરફ ઉદારો -
કશે છે—

કિસ દરને થતા આમ હુઈ મં તખતુલ
દિલી બી ફિરંગીઝ મુકદ્દિલ” બજબી બી
મુલકા તો ચેલી અમ દે કે હિસ મેરકે બેહુદા
બો બેર દે મશરિક હા મુરર બકરી બો
માલુમ હે જે મહે હનર તેરે કમાનાત
સનનવ હુને જાતી હે પુરાની મી નહ બી
ફિતરતકે વિખવા બી હે હમા બી હે હુને
અલ નચે ફિતરતને દિખા બપતી ખુરી બા”

સ્થપત્ય કળા ચિત્રે કશુ નહિ શુ
કમકે એજ એક કળા છે જેને મુસામાનેએ
એની પરિપૂર્ણતાની રોને પહોંચી છે એ
બજોડ અને બેનમન છે જે ૧૧૫૫ થર ૧
એક સિનુત નિનક હખી બો હુ

(સપૂર્ણ)

● એકના પાપે વહાણુ ડૂબે તો ત્રણના પાપે શું ?

(મઝલ મરણના છેલ્લા મુગાઈરામા જે રકાસ થયો હતો તેથી સાબ પાખીને એવા ગાઈરા ઉઘાટ પકડે એ હેતુથી એક પ્રેમકે આ કાવ્યો મોકલાવ્યા છે)—તત્રી

ગુર્જરગિરાનો ગઝલકાર !

હુ ગુર્જરગિરાનો ગઝલકાર છુ,
સરાખી, કબાખી છુ ઝખખા છુ !
ઉંવાસો! નિલાસો! ખીસસી કપિ,
ખીભસ, નગન-કાવ્યો હુ રચનાર છુ !
રગીચો, દગીચો લગીચો ખની,
તરગો હુ તફ્ફી કરનાર છુ !
કપાનુ, ને કાપુ, ને નાચુ સદા,
હુ હીનકણી સાથ રમનાર છુ !
હુ ખીમાર યજને બન્યો મમ પગ્ગત,
ખરે! રહેજ પર હુ લયનાર છુ !
હુ કાજો, ઉકાજો રે નાનો છુ નગ,
હુ ધીરે ધીરે રિય પાનાર છુ !
બન્યો યજુમેગામા સરકસનો ખેન,
ખેનાડી છુ હુ ખેન રચનાર છુ !
જુઝમે જો દીપક તો અધમારમા,
લઈ 'દૂગદૂગી'ને બજનાર છુ !

શું કંઠ ? રે! શુ કંઠ ?

ઉર્મિઓની યજ મજારો શુ કંઠ ?
પુષ્પ વિજ્ય કટકનો ભારો શુ કંઠ ?
'દુદ'થી પાડ્યો પનારો શુ કંઠ ?
આસનો તટગો મિનારો શુ કંઠ ?
છે પ્રદારો પર પ્રદારો શુ કંઠ ?
ખાડણી ખુદે ખુમારો શુ કંઠ ?
જીભ લયડે છે વનારો શુ કંઠ ?
સર્મના યોગમ પ્રકારો શુ કંઠ ?
બાગ્યનો દૂબ્યો સિનારો શુ કંઠ ?
આસગ, ના કાઈ આરો શુ કંઠ ?
શી રીતે કરવો મુજારો શુ કંઠ ?
યજ ગઈ મોટર ખટારો શુ કંઠ ?
મર્મ છે રૂના—મજારો શુ કંઠ ?
'દૂગદૂગી' યજ ગઈ નગારો શુ કંઠ ?

‘દૂગદૂગી’ (સુખ)

રાણી સુગંધા

અનુવાદક

‘સામેલ બકીસી’

(આ વાર્તા, કાશ્મીરનો એક હૃદયદ્રાવક
ઐતિહાસિક બનાવ છે એનું હુંક વલન કલ્પનના
પ્રખ્યાત પુસ્તક ‘રાજ તરંગીની’ ઉપરાંત મોવાના
સુહ્રુમહુદીન સાહબ ‘રાક’ કશ્મીરી દ્વારા
‘વારીએ કરમીર’ અને બીજા પુસ્તકો માં આ
છે પરંતુ હવે સુધી આ વાંચને કોઈએ
સચિત્રરૂપે રજૂ કરી નથી)

મૃગ જેવા નયનોવાળી સુગંધા દરેક
પ્રદેશના રાજ્યકર્તા રાજાશાહી સુદર અને
સુકોમળ પુત્રી હતી એના રૂપાના ચહેરા ઉપર
રથી મદભરી ચુનાનીના મરતીમમાં આકર્ષણ
એવી રીતે જતકતા હતા જેમ આદની નાતમાં
પ્રકાશિત ચંદ્રના નાતી કિરણો નારીના શિનળ
વાયુને ઘીરતા ઉધાનોમાં નૃત્ય કરવા લાગી
જાય છે એનું સુકોમળ રાસીર કાંઈ પ્રયુક્ત
પુષ્પની પેટા નરમ અને નાજુક હતું એના
શાન સુધાનીની ઉગ્મતાથી તમતમી નહા હતા
એના ધુધરમાલા સ્થામ રેશ કલાપ જગત માટે
એક અજીમ આકર્ષણ હતું એના ગુનામની
પાખડીઓ જેવા હોડ જેના ઉપર એક ચિત્ર
કાંઈ મુરકાદદ દરેક મેરા તમતી રેતી અત્યંત
ચિત્રકર હતા

કાશ્મીરમાં રાજા શકરવર્માને સુગંધાના
અસાધારણ સૌંદર્યની પ્રસશ્ન સાંકળીને તેને
પોતાની બહાવી રાણી બનાવી લીધી પરંતુ
સ્થિતિ આશાથી વિરુદ્ધ બે લાઇ મઠ કિરમતે
સુકોમળ રાણીને કુળના દર્માંના ધોષી દીધી
રાજા શકરવર્માને સિંધુ સંગિતા કિનારા ઉપર
જુદા જુદા રાજ્યકર્તાઓને પરાજિત કરેલી
પોતાને સ્વદેશ આવી રહ્યો હતો કે ઉગ્રશ્યામ

પ્રદેશમાં કોઈ શત્રુએ મારી નાખ્યો અને
સુગંધા ભર્યુનારીમાં રિધવા બની રાજાની
બીજી રાણીઓ પોતાના પતિની ચિંતા ઉપર
સતી થઇ ગઇ પરંતુ શકરવર્માના ન્હાની
વયના પુત્ર ગોપાનવર્માના સંરક્ષણે કઈ
સુગંધાએ સભાગ્રી લીધી

નવો રાજા ન્હાની વયનો હતો જેથી
રાજ્યની લગભગ સંપૂર્ણ પહેલ તેની રક્ષણકર્તા
માતા હાથમાં રહી

સુગંધાનું દિનજીવન રૂપ કારણે હતું પુત્ર
નીચી શોદમાં નાચી રહ્યું હતું તે ધણીજ દી
પોતાના પતિને જૂની ગળ પુરાનીના હાલમાં
સૂર્યના કિરણો વડે એનો સુદર ચહેરો હતું
પ્રકાશિત અને આકર્ષક હતો આદની તોમાં
જ્યારે તે એકલી પતી ત્યારે સીનામાં એક
પ્રકાશનું મીઠું મીઠું દદ તેને મેલેન મરી નાખતું
તે લાગણીવશ થઇને ધણીના સુધી જાનુંજનું
રક્તી રિધવા સ્થિતિમાં ત પોતાને પવિત્ર
નાખી ગઈ નહિ જેમટે પાપ લીલામાં પડીને
પવિત્રતા ખોલ મેલી એની પસદગી પ્રચાર
નામે પ્રધાન જે દરબારમાં બાલી નામક ધરા
વતો હતો-પર પડી તેને પોતાના રૂપાકક
બનાદી નીચે અને આવી રીતે પવિત્રતાના અમલ
મોનીને જોમ નિનાસને બેઠા ચાલી દીધું

એક રાત્રે જ્યારે મોસમ ખુરશુમાં અને
ગોગદેમ વાર્તાનું સામ્રાજ્ય હતું નવપુત્રાન
રાજા ગોપાનવર્મા એક ભવકર રસન જોખને

* રાજા શકરવર્માને ૬ મ ૮૮૩ થી ૬ મ
૯ ૨ સુધી ગાલક કય આ રાજ અત્યંતિવમનનો
પુત્ર હતો

+ ઉરગા, તે પદવી પ્રદેશનુ પ્રાચીન નામ છે
જે એવળાના પામે માવેલું છે

ચોક્કા ઉરથો અને ગભરાએલી રિચતિમા પોતાના
શયનાતથમાથી બહાર નીકળી નરમ નરમ હરી-
યાળી ધાસ ઉપર ફરવા લાગ્યો આકાશ ઉપર
નહાતા મ્હોટા તારાઓની સભા ભગએલી હતી
ચોદમીનો ચંદ્ર પોતાની સપૂર્ણ તેજસ્વીના
સાથે સજાના પ્રમુખપદે બેસે નૂતની વર્ષા
વરસાની ન્હો હોતો તારી અર્ધ વિતી ચૂખી
હતી અચાનક એણે પોતાના વેગવિખેર વિચારો
રોતે એકત્ર કરી પોતાની માતા શયનાતથ
તરફ દ્રષ્ટિ કરી તે વિચારમય ચર્ચા ગયો, ફગે
હજી સુધી ત્યાં રોશની ચર્ચ રહી હતી કુદરતી
રીતે એના દિલમાં એવું કારણ જાણવાની
પ્રવળ ઇચ્છા થઈ આવી

દગ્ધાન પત્થરના સ્થભને ટેકા લગાવી સૂઈ
રહ્યો હતો તાન ધીમે ધીમે દગ્ધતા પગને
ચાનતો શયનાતથ પાસે પોતેથી અને પાંચ એતે
જોતું નથી એની ખાતરી કરી લીધા પછી,
ઝીળી જાગીઓના પરદામાંથી અદર ઝાકવા
લાગ્યો આદા! ફવાળ ઉચ્ચા કરનાર શર્મભર્યું
દ્રશ્ય! એની માતા સુગંધા અને પ્રભાકર દેવ
પુત્રોની સુગંધિત સંગ ઉપર અંધ નગ્ન અને
સ્થામા સૂતા હતા ગણીના ઉભરેલા મિત્રોની
મીનો તુલાની સમુદ્ધાની લહેરો પેરે મોજો મારતો
અને નિમકદામ પ્રધાનને હાથ તેની પ્રમગ
કમરને ફરતે ચીટકાએતો હતો જાનરતીમા
દુન્યા અને દુન્યાની બધી વસ્તુઓથી બેખબર
એમના હોઠ આપસમાં બેગી રવા દતા ગોપાલ
વર્મન આ અનિતીમય દમ્પતી ને જોઈ શકતા
પાળા હાડી ગયો

અમકતા ચંદ્રે પળ શરમાઈ પોતાનો ચહેરો
તાળીના સ્થામ દુકાશ હો સતાડી લીધો પાંચ
ફરતા જાગ્યો અધાગમા નિદ્રાસ્થ દરવાનના
પગ સાથે મોઝ ખાધી અને તે ઉઠી બેઠો

ખનદાર! મારું છે? તેણે ઉત્તાની સાથે
નનવા ઉગામીને પૂછ્યું પગ ચડના ચહેા

ઉપરથી વાદળીનો દુકાડ ખમી જતા ગોપાલ-
વર્મનનો ગભીર ચહેરો રપટ દેખાવા લાગ્યો
દરવાને ખાનપૂર્વક મસ્તક નમારી દીધું

આ બતાવે આંતરી રાગની શાન્તિ અને
સતોષ બન્ને લુટી લીધા ચાનાક પ્રભાકર
પ્રધાનને દરવાનના કહેવાથી ભેદ ખુલી જવાની
જાણ થઈ ગઈ એણે મોઝે મોઝે રીતે ભવા
રાગ ગોપાલવર્મનને* કમેશાને માટે ચૂંટના
ખોળામાં સુવડાવી દીધો આંતરી રીતે જમારે
રાગ શકરવર્મનનો વશ ખદમ થઈ ગયો તારે
રાણી સુગંધા ખૂદ સિદ્ધાસનારૂદ થઈ ગઈ
એણે રેવતની સામે પોતાની પવિત્રતા અને
ધર્મિષ્ઠતા પ્રદર્શિત કરવાને માટે મરના
રાગના નામ ઉપર 'ગોપાલમહા' અને ગોપાલ
કેશવ' નામે નિહાળના મંદિર અજ્ઞાત્ય પરવુ
આખી દુન્યાને કમેશા બેનકુક બનાવી શમતી
નથી જાદોથી જ કુદરતના મજબૂત હાથોએ
ફરેજના સ્થામ પરદાઓને ચીરી નાખી દગ્ધતા
ઉગાડી દીધી પ્રભાકર દેવે ગાતશબ્દ આપવાન
મરી લીધો. લોકો રાણીની મિત્રતા કારના કરવા
લાગ્યા

આ જોઈને સુગંધાએ ઈચ્છ્યું કે પોતાને
સ્થાને પોતાના એક સગા નરગિતવર્મનને
રાજ્યાસન ઉપર બેસાડી દે, પરવુ ને નિષ્ફળ
નિવડી કેમકે નરગિતવર્મન અત્યંત દુષ્ટ આચ
જી, ગંગા, વિશ્વન પદ અને નુનાદગાર
રાણીના ગાયમા રમણ મમાન હતો

આતે તનરવ રોગના યોગ્ય-જેમનું
સેવ્યમા વાહુ બગ દગુ-રાણીને જાનરદતી

* ગોપાલવર્મનને ૬ મ ૧૦૦ થી ૬ મ ૧૦૬
સુરી ગાન્ય કથું 'રાગતર ધીની'માં લખ્યું છે કે
નિચ પ્રધાને પોતાના એક સગા દેવથી-જે નડુનર
હતો-ની માને ૧૪ ગોપાલવર્મનને મગાડી
નાખ્યો

+ ગાંધીએ ૬ મ ૧૦૪ થી ૬ મ ૧૦૬
સુધી ગાન્ય કથું

જિન્દગી

અનુવાદક
'રજાકાઝી'

પ્રેમ, રમેદ લાગણી દમસ્કી,

જમન મૂર્ખ જમન, હા! નિદય જમનથી
જે આશાઓ વધ આ જમન મતલબી છે
એમા વસનારા સ્વાર્થી તિપ્તુર, કાનિશ કે
જેઓ મોંના મોટે મગ્યા ભજે છે ન છવવા
મોતે પણ છવવા નથી અને જીવને
છવવા દેના નથી

તમે તમા છવન આ નિદય જાલને
સમર્પી દો કિતુ જગનની દ્રષ્ટિએ સૌથી મોટી
ધિક્કાર પામેની હસ્તીજ રહેનાલ

ન્યા સુધી આ પૃત્વીપટ પર તમે છવતા
રહેશો તમારો સત્તાર તમારે સ્વામન 'મુર્દા
ખા'ની મર્જનાઓથી થતુ રહેશે

હિ હુરાનના સાહિત્ય મહિમા પર એક
આહો દ્રષ્ટિપાત કરો મીર, ગાલિમ, સોદા
અને ઇકબ્રાહિ જેવા અલેક નગેતુ માનનાર્થ
છવન અપવચન કરવામા આવે તો એમના
છવન પુરાકની પૂર્ણાકૃતિ થતા પૂર્વે નમને
"મુર્દાખા" એ ચપ્પે ચો દિશામા ચુજતા
સલગીમે પ તુ એમની છવન-ઓત ઓન
વાનગ 'જિન્દગી'ની ઘોષણાઓ થઈ થઈ
મ્હી છે અને થતીજ રહેશે

આ ઉપરાંત જમન ક્ષતિદામ કે જે એવી
અસખ્ય હતીઓના ઉદાહરણે રજુ કરે છે કે
જેઓ જુદા જુદા દેશોમા જન્મ્યા અને જિંદગી
ભર રૂદન કરતા રહ્યા અને છેવટે નિર્ધન અને

કે મારી હાલતમા મરી ગયા પણ દુનિયાએ
તેઓની કદ ન કરી તેઓને ન ઓળખ્યા

પર તુ જ્યાર એ સમન બળિઓને
કામના ઉપમાગ અને સુદર દાયે છીવરી
લીધા તો જમન સ્વમ્ધ થઈ ગયુ આગર
આખે એમ ની શોધ આગળી પણ તેઓ
એક એવી સૃષ્ટિમા જઈ પડેલા દુના
કે વધા આ જગનની કદાલી અને
ઉપકારકિતનો કમો અર્થ નથી

જમન મોકમા હુબી ગયુ, પાદમાર દાયમ
કરી, અને વાનાવરણ "જિન્દગી"ની ઘોષણ
ઓથી ચુલ ઊઠ્યુ

છવતા છવન 'મુર્દાખા' અને મૃત્યુ પછી
"જિન્દગી" એક એવી ઘટના કે જે જમન
તમા પૃથ્વીના મધ્યે પાતે અમર રહેશે

પુરુષોના કંપકા

માયન્ડીકીક

રીતે વેતગતા

અને મીવણ

ગીખવા માટે

કપડા મળેલા યા

લખી

મુરાદ ટેલરીંગ વર્કસ
એન્ડ ઇન્સ્ટીટ્યુટ

MURAD TAILORING
WORKS

Try our secret Good Fit for
Scientific Cut, up-to-date
Fitting & Modern style

મો એસ જી મુરાદ

મુનારમાઝા માર્કેટ પાસે સરદર

(એક હુથવી નિબંધિકા)

(મુસ્લિમ-ગુજરાતના આ ગેરવા અને બેબેડ વિરોધકની કવમ બોલખની મોહતાજ નથી —તત્રી)

અણુ ખાટકીએ આગણામા પગ મૂક્યો ત્યારે રાત અડધેથીએ આગળ વધી ચૂકી હતી કાળા રંગની બે પડીકીઓ ખાનદીમા નાખી તે પાણીને જોરથી દલાવના લાગ્યો, અને જ્યારે કાળો રંગ બનામર ઘાળાઈ રહ્યો ત્યારે તેણે પોતાનું કમીસ કાઢી તેમા નાખ્યું એની પત્ની રહીમન જે ધારતી પડી હતી તે સદાગી બેવી થઈ પતિ િ આ હીનઆવને વિરમવતાથી નિદ્રા ળના લાગી અને કંઈજ સમજ ન પડતા બેવી ઉઠી ‘ આ બધું શું થન રહ્યું છે ? ”

“કંઈ હિં, એ તો પેના મુસ્તફા કોના દના ને તે મરી ગયા એમના શોકમા કાને દડતાજ છે એ દડતાગમા જવાની તૈયારી કરી રહ્યો છું માને દુકાનો બધ કંગારવા જવું પડશે ને ? ”

“મદારી બના જાણે કે એ મુસ્તફા કોનો દિંગો હતો ? પરતુ મારામારી થઈ હતી કે એમજ મરી ગયા મુઆ ! આ રોગના કાસથી હું તો કંટાળી ગઈ છું તમને હજારનાર કંટુ કે ઘર હિંદુ બતામાથી ખસેડી મુસ્લિમ લગામા લઈ બન્યો પરતુ સબોજાજ શાના ? ”

જવાબમા “અરે ! માડી” કહી અણુ દસગ લાગ્યો અને પડી બે ચાર ડગ રહીમન તન્ક બરીને કંઈક યાદ આના બીજા ખડમા જઈ સૂન ગયા

ઉઘની સારે તો કાળા રંગ અરસ

કાળા ઝડા સાથે બજારમા ધુમવા લાગ્યું “ઈન્કિલાવ ઝિન્દાબાદ” “ઈન્કિલાવ ઝિન્દાબાદ” એક હિન્દુ વેપારી જે પોતાની દુકાને જઈ રહ્યો હતો તેણે આ રોગને દરથી જોયું અને તેને કાળ પડી તેણે ખડીનાર તો આમ તેમ નજર નાખી દરથી આવતી દ્રામ જાણે એનું જીવન લાંબે અને રહી હતી જલદીથી તે એમા ભરાયો અને મઠતી કરી ગયો કાનોકાન ફૂટકા મારતી આ વાત આખા શહેરમા પ્રસરી ગઈ અને જરાનારમા તો સડાસડ મૌના પાડીયા દેગઈ ગયા

“દડતાગ તો પડી મગર મહુમ્મદ અલી જયસી નહિ” એક આઆએ જીના રમરણો તાગ કર્યા

“ઔર ચેલ દ્રામનાને તો જયસી જાનનેહી નહિ” બીજા એકે દડતાગની અપૂર્ણતાનું જ્ઞાન કરાવ્યું

“ઈન્કેલાવ ઝિન્દાબાદ” ને દ્રામની આજીવનગુ કાળી ઝડીઓ ફરી વળી આ ઘેરો જોધને ઉનાડોઓની કિ મનના આકાં વધુની ગયા અને કંડકટગે રોજની મજુરીથી ફૂટી ગયા

માજના વિશાગ મેદાનમા એક ગોકસભા જોનાર શહેરબરમા યુદ્ધઓ ત્યા હાજર દના પાનખીડીનાગા, સાદનાગા, ચનાગેર મરમવાગા આ ગોકસભામા દઈની પુનઝરબીઓ બેગી ગલા દના સભામા કેટનાકે શ્રીમાનો એના

પણ હતા કે જેમને આ બધું શું થઈ રહ્યું છે તે બાથવાની પચાન મક્કા ન હતી

મેલનના એક ખુરો એક ઉદભાઈ એક બકરીનાંને સમગ્રવી રહ્યા હતા કે 'મુરતકા કમાન બહુન મોટા બાથસ હતા મારી હો' હતું નામ હવેથી "કમાલ હોટ" રહેશે "અને અપને ખીરો કંગાની સાથુ નામ હવેથી 'કમાલ સોપ' રાખ્યું કેટલું ખુબીપુલ નામ મીની આપુ " બકરીનાંને આદ પૂર્ણ

એક બાલુ એક ચકર જેના સાહેબ આખી સમાને પોતાના કેમરામાં સમાવી લેવાની કોશીસ કરી રહ્યા હતા તો ખીજ તરફ ચીર બજાર રી દબાવા એક શીખાન એક મેરવાનીની જેમનું વજન આપી રહ્યા હતા

શુભાનુ કામકામ શરૂ થયું

એક હાડકાના મારીખા જેના વજીવ સાહેમે કમાલની વીરતાનું વર્ણન એટલા બુરસાથી કરવા માંડ્યું કે તેમને ખાસી ચડી આવી અને તેઓ 'પાણી' 'પાણી' પોહારતા નીમવતન થઈ મૃત્યુ પર ની પડ્યા "અલસાહો અકમર"નો ગમનબેગી અવાજ છુતદ થયો અને વક્તા બદલાઈ ગયા આ બીજા વક્તા એક 'ફરફરીઆના એડીટર હતા એમના મનમાં તો કમાનપાશા કરતા 'કાનન' વિષે વધુ માન હતું હજી એ તકલુધુ બની માન ખાટનું સાગ્યા તેમનો એકએક શબ્દ શ્રીના ઓમા આગ વરસાવનો હતો

"કમાન તેજ મહાઅકિત હતા જેમણે માદલા તુખને ફરીથી નેમવત બનાવ્યું "હિન્દીમાં જિન્દગદ"ની ઘેલપુ આ એક મહેરીવાળાના ઘાટથી શરૂ થઈ આખી સજામાં

દેનાઈ મઈ એ નેઈ ભાવ્યું કરનારના પચમા ઓર નેર આપ્યું અને પછી તો તેમણે જે શબ્દ આપ્યું તે બાદવા માંડ્યું 'કમાનપાશાએ અકાન થણુ તુખી ભાષામાં જ દેવાનો ઓર કર્યો કેટલાક મુન્દાગઓએ એ રી સાથે માયુ ઉચ્ચકું તો તેમને મરજીની પો મસળા નાખ્યા"

"બુકુ મી છે ફર છે બકવાસ બક કો" એક સાબી દારીવાળા વેરાકમામ હાનીમીને આગવવા શ્રીનાઓ આ નેઈ અગાવા સાગ્યા તુઓ હો શું ? હરનામના એ દુરમનને ઉતારી પાડે" અને પછી તો અણુ ખાટકાની પાર્ટીએ એ કલમ બહાદુરને એવા તો લીધા કે તેમને કથે રસ્તે નામી ફરતુ તે અપક મઈ પડ્યું એક પથર આંચો અને એડીટરના ઉધાગ માધાની વચ્ચે પચ લઈને પડ્યો એ નેજ આગવા ને ત ત્રીજીની દાગેમાં અપકા અને રહી મવા અ તે એ વીર નર ભાગ્યો એક મિત્ર એના પાવ પર પાગ બાધી તેને ઘેર પછોચાડવા ઘોડાગાડી સાંચો અને મુરતકા કમાલ જિન્દગદના પોહારથી સખ બરખાસત થઈ સજાથી છુત પડતા સમાજનોમા નીચે મુજબ વાતચીત થતી હતી

"તો કાનથીજ નમાઝ શરૂ કરીશ"

'કમાલ મોટા ખરા પરતુ મહુમદઅલી પયુ ઓજ મોગ ન હતા"

"કમાન હેરકદીંગ સેતુન બન ખરાન નામ તો નથી"

'શને સતોગ આવવો નેઈએ"

'મુસતકા કમાલ' બરાબર સાન અશરો તુજ નામ છે" x

xપ્રેરિત

રાંદેર : મુસ્લિમ-શાહી, અને જન્મ-મરણ.

જન્મ

- ૨-૯-૪૩ ગુનગરખા રહીમખા-છોકરી રેહ-
મતખાતુન
- ૫-૯-૪૩ સુનેમાન દાઉદ દખમ-છોકરી
જુમેદા
- ૫-૯-૪૩ યાકુબ હસમાઇન જાલ-છોકરી
રાહિખાતુ
- ૬-૯-૪૩ ઈબ્રાહીમ હસમાઇન અબુ-છોકરો
કાસમ
- ૮-૯-૪૩ અબ્દુરહેમાન દાઉદ અહમદ મુદના
-છોકરો મોદમદ સલીમ
- ૮-૯-૪૩ મોદમદ મોદમદ મુદના-છોકરી
ફાતમાબીબી
- ૮-૯-૪૩ ગુનામ મોદમદ ગુનામ દાવા-
છોકરી જુમેદાબીબી
- ૮-૯-૪૩ મસીહ હુસૈન મનેક મો. મદ
રસુન-છોકરો મસીહ રસુલ
- ૧૧-૯-૪૩ સૈયદ મોદમદ સરહુદા-છોકરી
જેનબતીસા
- ૧૪-૯-૪૩ દાઉદ કાસમ-છોકરો મુતુકા
- ૧૫-૯-૪૩ હસૈન ગુનામ મોદમદ હાસ-છોકરી
ફાતમાબીબી
- ૧૭-૯-૪૩ હાજી મીયા મોદમદ ગેખ-છોકરો
નિસાર અહમદ
- ૧૭-૯-૪૩ કાસમ ગુનામ હુસૈન ખાસી-
છોકરો દાઉદ
- ૨૩-૯-૪૩ નવુ ઈમામ-છોકરી હાજરાબીબી
- ૨૩-૯-૪૩ હુસૈન ઈમામ મોદન-છોકરી
હાજરાબીબી
- ૨૩-૯-૪૩ મોદમદ હાસમ-છોકરી જુમેદાબીબી
- ૨૪-૯-૪૩ ગુનામ મોદમદ ગુલામ રસુન કા-
પડીયા-છોકરો દરીમુદીન
- ૨૫-૯-૪૩ માનમ હાસમ માનમ હસપ-
છોકરી મોદમદ રારીદ
- ૨૮-૯-૪૩ પગેલ અહમદ હસૈન આદમ-છોકરો
ઈસુફ
- ૨૮-૯-૪૩ માસમ ગેખમીયા માસમ અબ્દુલ
ગાક-છોકરો મોદમદશરી ઉર્દુ
મીગજુદીન

૨૮-૯-૪૩ અલી આઝમ આરેફ-છોકરો
હસમાઇન

૨૯-૯-૪૩ અહમદખા લાલખા-છોકરી અરીના
ખાતુન

મરણ

૨-૯-૪૩ ગુનામ મોદમદ હાસમ બયોરીયા
ઉ મા ૧૦

૨-૯-૪૩ ગુનામ મહીયુદીન વદની ઉ વ ૧૧

૪-૯-૪૩ ફાતમાબીબી તે મુસા ભગીવાનની
ઓરત ઉ વ ૫૦

૪-૯-૪૩ આસાબીબી તે સાનેહ મુસાબીબી
છોકરી ઉ વ ૬૦

૬-૯-૪૩ ખતીબમીબી તે કરીમ મીબીબી
ઓરત ઉ વ ૭૫

૬-૯-૪૩ ગુનામ અબ્દુલ્લાહ ઉ વ ૭૦

૭-૯-૪૩ અબ્દુલ દગી- અહમદ સરગ
ઉ વ ૧૪

૮-૯-૪૩ મોદમદ હસમાઇન લીમલીયા
ઉ વ ૨૭

૮-૯-૪૩ ફાતમાબીબી ગુનામરસુનની છોકરી
ઉ વ ૨૨

૧૧-૯-૪૩ ફરીદખાનુ ગેખ હરદાક મોદમદ
સેનાદ ઉ મા ૬

૧૪-૯-૪૩ બીબી સુનતાન તે હુસૈન સીપા
બીબી વિધવા ઉ વ ૧૦૦

૧૭-૯-૪૩ સૈયદ અબ્દુરહેમાન સૈયદ અબ્દ
લ્લા ઉ વ ૫૦

૧૯-૯-૪૩ આઝમ આરેફ સામ ઉ વ
૭૬ આસરે

૨૦-૯-૪૩ કાઝી હાશિમ કાઝી ખનાવતુ ના
ઉ વ ૬૦

૨૩-૯-૪૩ કાઝી ગદેમતુલ કાઝી હુસૈન
ઉ વ ૫૫

૨૮-૯-૪૩ બીબી તે હસમાઇન હસમાઇન
ની છોકરી ઉ વ ૯૦

મેહબૂબ પ્રોફેશનલ પહેલું મુસ્લિમ ચિત્ર

૩ જી
ફેબ્રુઆરી ૧૯૬૮

—શરતના આગણે કદી નહીં ભેગેલી એવી ગીદી જમાવણું—

મુસ્લિમ સંસ્કૃતિ

શું છે? કેવી છે?

શું કહેવા માગે છે?

આનો જવાબ માત્ર એક જ છે

— આવો અને જુઓ —

આજરોજ

પાત્રો

- અમોહકુમાર
- વીણા
- સિતારા
- કુમાર
- યાફૂઝ

ન જ મા

હાયરેક્ટર મેહબૂબ
સ્ટોરી-સવાહર આગા જાની કેમીની
ફોટોગ્રાફી ફરેહન ધરાની
સંગીત રફીક ગઝનવી

જેમા

- મુસ્લિમ ઔરતનું કર્તવ્ય અને ફરજ સમજાવે છે
- જાળીગદીને જાન બૂલી ભેગેલી શ્રીને શ્રી-સન્કાર ગીતવે છે
- કળાના પુષ્પો વેરણું
- દરેકે દરેક કુટુંબને નેવા લાયક

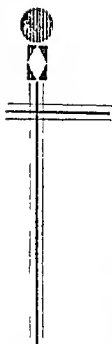
—મુસ્લિમ સામાજિક કળાકૃતિ—

પરદાનશીન જાનુઓ માટે
ખાસ અલાહેદી મંજવડ
રાખવામાં આવી છે

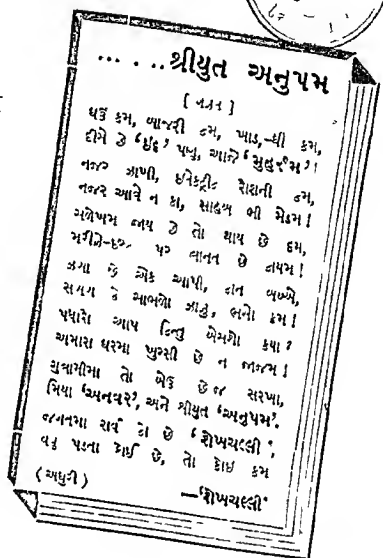
શરત શરતના કુટુંબ માટે

ક
બી
ધ
ર

કેપીટોલ
ટા હી ઝ

તત્રી
'વહશી'

પુ : પમુ.
અક ઉમે

નવેમ્બર
૧૯૪૩

‘નિસાર’ના સ પાદન હેઠળ ઇદને દિવસે
બહાર પડશે

-ના આવતો અંક

આજ સુધીના અકોમા નવીજ ભાત પાડશે
નવી દ્રષ્ટિ
નવા વિચાર
નવતર રૂપ

એમાં શું હશે ?

કારવાના ■ નવલિકા ■ કાવ્યો ■ તવારીખ ■ વાર્ષિક લેખો
કટાક્ષ કાવ્યો ■ નારિકા ■ કટાક્ષ કાવ્યો ■ વિવેચન ■ કુર્માની કાવ્યો
ગુજરાતમા નવી ■ કટાક્ષિકા ■ મહેફિલ ■ નિબંધ
ભાત પાડે છે ■ આ ઉપરાંત, આવાજકી દુયા, પોદ, અને ક્રતાવા ના
ચાલુ આકર્ષણો.

એના લેખકો

જનાબ ગયદા, જ બેકાર, જ અસર સાલેરી
એમ એ જ યાવર ખી એ જ ઉનીયા ખી એ
જ મીંગતી, જ નિસાર, જ નસીમ, જ શુ હુમેન
મુસ્તુફા, જ કિમત, જ વલી, જ દિવાન, જ હાશિમ,
જ રજાકાઝી, જ સાલેહ બકીલી, જ માબિર સાહબ,
જ તાજ

એના શાઈરો

મારાએ મુસ્લિમ ગુજનાનના મજલકારોને
‘કારવા’ને મહકાર છે

મુસ્લિમ ગુજરાતની મન્માનિત સાહિત્ય પ્રવૃત્તિ
એટલે ‘કારવા’ વિશેષતા અને વિવિધતા બધી
એના વિશેષાકત્તુ વાચન ચૂકવુ એટલે જીવનની
એક રસદહાણની તક સુમાવવા બરાબર છે
ચાલુ માહકોને મફત. નના માહકોને પણ મફત.

છુટક નકલ : બાર આના.

કારવાના

કટાક્ષ ચિત્રોમા
પણ નવીન
નજર લેશે

કટાક્ષ કવિ

શ્રી શેખઅલી

કટાક્ષ ચિત્રકાર

શ્રી ચક્રાર

સૌદર્ય, સુગુણ, સુવાસ અને સર્વાંગી કલાની સુવાસથી મધમધતું એક ગૃહઉપયોગી પ્રકાશન

ચિત્રો ૨૫૦

દિરંગી છપાઈ પચરંગી કલાની કારીગરીથી ઓપના નયનમનોહર આકર્ષક ચિત્રો અને આકૃતિ સાથેના શ્રી કનુદેમાઈના પચરંગી સુવાસીન ઓકસ અહિત 'સસ્કારલક્ષ્મી'ના પ્રકાશન એન એમ ઠક્કરની કંપની તરફથી ગૃહઉપયોગી આ ખીજી પ્રકાશન રજુ કરવામા આવે છે સસ્કારલક્ષ્મીથી અતિ સુપ્રતિષ્ઠા પામેલા શ્રી હુગરસી ધરમસી સપ્ટનીજ આ કૃતિ છે સસ્કારલક્ષ્મીની જેમજ આ પુસ્તક પણ ગૃહઉપયોગી બનાવવામા આવ્યું છે સસ્કારલક્ષ્મીમા જે વિષયો નથી તે, તથા ઓએને માર્ગદર્શક વર્ધ પડે એવા અને સ્ત્રી-જીવનને સ્પર્શતા વિવિધ પ્રકારના વિષયો આ પુસ્તકમા રજુ કરવામા આવ્યા છે ધરની રાણી એ એક એવું પ્રકાશન છે, કે જે મધ્યમ અને સસ્કારી વર્ગની બહેનો માટે તથા ગ્રામ્ય બહેનોથી માડીને તે શહેરની મુધરેલી બહેનોને સ્પર્શે તેમને એમાથી શીખવાનું મળે એવી રીતે તેની રચના કરવામા આવી છે

સ્ત્રીને ઘરની રાણી કહેવામા આવી છે સ્ત્રીથી જ ઘરની શોભા છે આ રાણીપદ તેને ક્યારે મળે છે કેવી રીતે તે પ્રાપ્ત કરી તેને શોભાવી શકે અને એ પદ પાત્ર કયાં જાદ તેણે એને ઢેવી રીતે યોગ્ય બનવું તેની માર્ગદર્શક માહિતી એમા દાખલા-દલીલ અને દ્રષ્ટાંતો સાથે આપવામા આવી છે ઓએ ધરની રાણી બની ધરને પછીવટ કેવી રીતે ચલાવવો, ઘરમા રહેતા અનેક પ્રકારના સબધવાળા માનવીઓની માથે કેવી રીતે વર્તવું તે આ પુસ્તકમા સરસ રીતે વર્ણવી બતાવવામા આવ્યું છે

'ધરની રાણી' પુસ્તકને પાંચ ભાગમા વહેચી નાખવામા આવ્યું છે પહેલો ભાગ સ્ત્રીની સુન્દરતાને સ્પર્શતા છે એમા ઓએ સુન્દર શા માટે બનવું ? કેવી રીતે મારચી સુન્દરતા મેળવવી, ચહેરાની સુન્દરતા કેવી રીતે વધારવી, કેશ-શુદ્ધતા વિવિધ પ્રકાર, વેણીની રચના અને તેનું સૌંદર્ય, સોજ શણગારની કળા, આનનું મહત્વ, રનાન કેવી રીતે કરવું, સૌંદર્ય, પ્રયોગો, રાજ અને તેનું રક્ષણ વેણી-શુદ્ધતા પાચીત તથા અર્વાચીન પ્રકારો, સૌમાગ્ય-ચાંદો, ચાંદવાની વિવિધ ફેશનો તથા પ્રચલિત પ્રકારો, શૃંગારની વિવિધ સજાવટો, વસ્ત્રોનું સૌંદર્ય વસ્ત્રો, પહેરવાની કળા તથા તેની ફેશન, અલકારો અને આયુષ્યો, કાન, ગળાના અલકારોના અર્વાચીન ઢબના નમુનાઓ તથા ફેશનો તરેહતરેહની બગડીયા, કંગન, મુવણું કંગનો, શરીરનું આરોગ્ય, બ્યાયામની જરૂર, અપવાસ આદિ વિષયો એમા પુષ્કળ ચિત્રો સાથે દિરંગી રાણીમા સુન્દર રીતે આપવામા આવ્યા છે

ધ
ર
ની
રા
ણી

ધરની રાણી

વિવિધરંગી પુષ્કળપિત્રોસાથેનું
પુરતક.

ળીજા વિભાગમાં પતિને ઢેવી રીતે વશ રાખી તેને વશ બનાવવો તેની યુક્તિ-પ્રયુક્તિઓ બતાવેલી છે, શ્રી જી ધારે તો પતિને ચોતાને અનુકુળ બનાવી ચોતાના ગરીબ અને નાના ઘરમાં પણ સ્વર્ગનું સુખ ઉતારી શકે છે શ્રીઓ ઢેવી રીતે ચોતાના પતિને પુશ માખવો જોઈએ, તેને કેમ છતવા તેણે શું કરવું જોઈએ, પતિ ઢેવી રીતે પ્રસન્ન બની શ્રીને વશ થઈ શકે જિગેરે વિષયો જોમા સચોટ રીતે વલ્લવેલા છે આ વિભાગનું શ્રીઓ અધ્યયન કરી તેનો જી અમલ કરે તો અનેક શ્રીઓ ચોતાના દુખી તકરારી અને કલેશથી બળવા ઘરોમાં પણ મોનાનો મુરજ

ઉગાડી શકે છે જ ને પતિ સિવાય બીજુ કોઈ મોટું નથી પતિનો પ્રેમ એજ પ્રભુનો પ્રેમ એન્હો પ્રત્યેક સ્ત્રીઓએ આ બીજો વિભાગ તો ખાસ વાચવોજ જોઈએ આ વિભાગ પણ સચિત્ર છે આકર્ષક રીતે દ્વિતીય શાહીમા તેને છાપવામા આવ્યો છે

તે મહીના ત્રણ વિભાગોમા જુદા જુદા ઘરોમા ને સમયના સમાર ચિત્રો એન્હો તો સજીવ અને આકર્ષક ઢંગે આલેખાયા છે, કે તે વાગતાએ આપણુ-આપણા પડોશીઓના તથા આપણા અગત સગાઓના હોય એવુ જણાયા વગર રહે નહિ વઢકણો માસુઓને પ્રેમથી અને પોતાની કામગીરીથી વશ બનાવી દેતી વધુઓ, મસરા અને જેઠાનો પ્રેમ સ પાલન કરનારી વધુઓ તથા ઘર આખાને પોતાને કબજે કરી લેનારી પુત્રવધુઓના રમણ્યાં, બુદ્ધિ, શિક્ષણ અને જ્ઞાનથી આપણા સસાર ચિત્રો એમા પાને પાને બરવામા આવ્યા છે કુટુંબના કલેશને ઢેલી રીતે દૂર કરી શકાય, સાસુ, નણ્ણ દો તથા જેઠ અને દીવરોને પ્રેમથી ઢેલી રીતે પોતાના બનાવી, ઘરનો કબજો મેળવી શકાય તેની શ્રમ ચાલીએ લેખકે કુશળતાથી અદર જણાવી દીધી છે આ ત્રણે વિભાગો સ્ત્રીઓને ખુબજ વિચારશીલ વાચન પુરૂ પાડે છે, અને તે દ્વારા સ્ત્રી મસારને લગતુ તથા કુટુંબજીવનને લગતુ ઘણુ તેઓ જાણી શકે છે

આ પુસ્તકમા ૨૫૦ ઉપશત ચિત્રો મુદ્રાબદો છે શુજરાનના પ્રસિદ્ધ ચિત્ર-કારોનો એમા માથ છે શ્રી કનુદેમાઈ, સૌ બદ્રા બહેન, કે નલિનીબહેન માવાણી, શ્રી બાનુ રમાત આદિના ચિત્રો એમા મુખ્ય છે પુસ્તકમા રાસ નૃત્યો, ગરમા, મેદી, ગોત્રત અને ગપૌરાના ચિત્રો પણ સુંદર રીતે આકારેલા છે આ પુસ્તકની ગરમાતના ભાગમા કુમારી નલિની બહેન માવાણીનુ જ ગાળી કંટપનાનુ અને માતૃપ્રેમનુ ત્રિતીય ચિત્ર ખરેખર આપણા મનને સુગ્રવ બનાવે છે આવીજ રીતે આ પુસ્તકના અત ભાગમા મૂકવામા આવેલુ મી બાનુરમાતનુ 'કોન્સર્ટ' અને પ્રેક્ષકોનુ ત્રિતીય ચિત્ર પણ એટલુજ નયનમનોહર અને મનને લોભાવનાર છે એમા ચિત્રાકનની કલા નાથે આજના શિક્ષિત નારીસમાજની ઢેગ-શુદ્ધતની કલાનો પણ સ્મિત પરિચય કરાવવામા આવ્યો છે આ ચારે ત્રિતીય ચિત્રો આખા પુસ્તકની બે પાખ જેવા મુદ્રાબદો અને રજીવામણ બન્યા છે

આ પુસ્તકનુ કોથી વિશેષ આકર્ષણુ તો એવુ જોડસ છે જેવી રીતે 'સ રેકાર્ડ્સમી'ના જોડસ પર ચાલેલો, કરતી મોહાગણુનુ સુંદર ચિત્ર આપવામા આવ્યુ છે તેવીજ રીતે 'ઘરની રાણી'ના જોડસ ઉપર શુજરાતની કલા અને સમ્મરિતાનો પરિચય કરાવતી એક શુજર કુવવધુનુ સુંદર, આકર્ષક અને નયન મનોહર પચતી ચિત્ર આપવામા આવ્યુ છે આ ચિત્ર અમારા શ્રી કનુ દેસાઈની અપૂર્વ કલા રચનાનો સજીવ પરિચય કરાવે છે જોડસની બીજી બાજુએ શ્રીમતી બદ્રાબહેન દેસાઈનુ ત્રિતીય ચિત્ર છે આ ચિત્ર પણ આકર્ષક અને દેખાઈ ૬ પતીની કલાનો પૂરો પરિચય કરાવનારૂ બન્યુ છે

અને ઘરની રાણીની સૌથી નવીનતા તો એ છે, કે આ પુસ્તકને હાથમાં લો કે તરતજ તેમાંથી સુદર મધુર સુગંધી આવે છે એના લોકપ્રિય પ્રકાશક પોતાના દરેક પુસ્તકમાં કંઈને કંઈ નવીનતા કયેજ નાંખે છે. ઘરની રાણીને તેમણે સુદર મિત્રોમાં કલાચુક્ત રીતે શણગારી વાનીશવાળા બોક્સમાં સુક્રી, એટલુંજ નહિ પણ મધુર અને દીલને હરી લે એવી ખુશખો પણ તેમાં સુક્રી, જેવી રીતે સરકારી અને કુલિન, શિક્ષિત અને કલ્યાણગરી સમજી કુલવધુ, ઘરમાં આવતાંની સાથેજ પોતાના રૂપ ગુણોની મધુર સુવાસ ઘરમાં પ્રસરાવી દે છે તેવીજ રીતે આ પુસ્તક પણ એના રૂપ ગુણ અને કલાની મધુર પ્રેરમનો પરીચય કરાવે છે અંદર મૂકવામાં આવેલી મધુર સુવાસની જેમજ પ્રત્યેક ગુણસુન્દરીનાં ઘર સુગંધ અને આનંદથી કિલ્લોલી ઉઠે-પ્રત્યેકના ઘરમાં કુટુંબપ્રેમ, સાચા સસાર જીવનની મજાદ અને દૈવીપ્રેમના આનંદની ઝાકમઝોળ ઉઠે એવી શુભ ભાવના આ પ્રેરમની પાછળ રહેલી છે અને આવા ઉમદા, શુભ હેતુ માટે પ્રકાશક આપણા અભિનંદનને પાત્ર છે

આમ ઘરની રાણી એ વહુઓ-કન્યાઓ અને તરૂણીઓ માટેનુંજ નહિ, પરંતુ પુરૂષો અને સ્ત્રીઓ માટેનું એક અનોખું પ્રકાશન છે દરેક સરકારી અને શિક્ષિત કુટુંબોમાં એ અવશ્ય હોવું જોઈએ એઓને વહુઓને, ઠાકભરી કન્યાઓને શુભ પ્રસંગે, નવા વર્ષે કે જન્મદિન પ્રસંગે ભેટમાં આપી શકાય એવું આ એકજ પુસ્તક અમને જણાય છે અથો અમારા વાંચકોને એ ખરીદવાની આગ્રહભરી વિનંતિ કરીએ છીએ સુદર સામગ્રી, રૂપ ઉપરાત ચિત્રો, આકર્ષક પથરગી સુવાસી બોક્સ અને આખને ઉડીને વળગે એવું રૂપાણુ સુદ્રણુ જોતા કિમત રૂ. ૬-૧૨-૦ ચોગ્યજ છે વી પી ખર્ચ ૦-૧૨-૦ અલગ

આફ્રિકાના ઘરાકો તરફથી ચૌદ શીર્ષાંગ મળતા પુસ્તક ઘેર બેઠા મળશે.

‘ઘરની રાણી’ પ્રગટ થતાની સાથે દુક સમયમાંજ લોકપ્રિય બની ગયું છે શ્રી ડુગરશી સપટે સ્ત્રી-જીવનના પ્રશ્નો એમાં સુદર રીતે છણી તેને સજીવ બતાવ્યું છે એઓને વિવિધ પ્રકારનું જ્ઞાન આપી શકે, તેમને સસારમાર્ગના મક્કળ સુકાની બતાવી શકે એવું આ માત્ર એકજ પુસ્તક છે ઘરની રાણી પ્રત્યેક ઘરમાં હોવુંજ જોઈએ એવો અમારો આગ્રહભર્યો મત છે. પુસ્ત નીચેને ઠેકાણેથી મળી શકશે

એન. એમ. ઇફ્ટરની કંપની.

લુકસેલર્સ પબ્લીશર્સ

૧૪૦, ગોવિંદ બિલ્ડીંગ, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૨

લેઊટેસ્ટ ડીઝાઈનના

● સુટીંગ્સ—શરટીંગ્સ

● લેડીઝ ટ્રેસ ફેબ્રીકસ

● ફેન્શી કાપડ

● નાનકલાક ● મલમલ ● સાટીન કક

● ટુવીલ ● દોરીયા ● તરેહવાર વાંધલ ● ક્રીલ

● પોપલીન ● પ્રીન્ટેડ ટોબરાલકો ● ટુવાલ

● નેપકીન્સ ● ચાદર ● ચારસા ● રમાલ

ભાત ભાતના કાપડ

બરોસાપાત્ર કૉલિટીઝ

બરોસાપાત્ર બાવે ખરીદવાની

બરોસાપાત્ર ડુકાન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક—ખઝાર : સુરત.

પુ. ૫ : અક્ક ડાંગે

“કોયલા”

ધૂનવાના સમયે પદા. ૫૨ આક્રમણ કરતા
કુણુ —

‘હું મદાન છું

પદ્માડે ઉપેક્ષાથી એના આક્રમણને પાડે
દગવના કુણુ —

‘હું મદાન છું’”

—અને ત્યારે આશ્માનથી ક.ક તી વીજળી
પડીને મનુદને-સકડ કડી નાખ્યું અને પદ્માડને
બાળાંને ભરમ !

બનેને હના ન હા કડી દીધા ! !

એ ઈ માન પેદી ઈ હાન હાન અને
તેઓ જન્મગર મળતા રહ્યા

એક દિવસે રમશાનની એ કાગી જૂઠી
પર બે ચિત્તાઓ બગી અને કડી યજ્ઞ નાખ
એકબીજાને અડકની ઉડી મધ,

જેઓ એકબીજાથી અલગ ધૂણા રાખતા
હતા તેઓ પોતાની પ્રગતે પણ રોડી રાખ્યા
નાદ !

—કંઠમાઠવ મુરેયા [પોગળદર

જીવન-સંધ્યા

સુપ્રસિત યજ્ઞ યુક્તિઓ અને સિતારો દિવસની
સમાપ્તિની ખગર આપી રહી છે એ મારા
પૂજનિક, ત્યારે હું આ “જન્મવાના પગિમલ-
તરંગો” થી કૂચ કરે ત્યારે મારા ભગ્ન હૃદયને
ધૂણા ન ઉપજે

ત્યારે મારી નાંખ જીવન-અસ્તિત્વના ઈંડા
અને ગદન સમૂદને ઓગળે, ત્યારે એ માના
પ્રણુ, એના ભય કર તરંગોમા વિસ્તર ન જાગે.

મારી જીવન-દીપિકા એક પરાદ-દીપની
જેમ ટમી ટમી રહી છે અને તેના પાછીની
નિમિરતા વ્યથાની આપી એ મારા
પરભેશર ત્યાર મારી વિધમાન-દીપિકા
ઓતવાઈ જાય, ત્યારે હું તેજ માત્ર પણ
ભયભીત ન બનું

આસેસ ! હું તરતજ આ કણમથક
જન્મને છેલ્લા પ્રણામ કર, જેથી તેને-જેણે
મને સન્નિધિ છે—એકવાર પુન જોઈ લઉં !”

“સુનિવ

‘ખામોગ’ [કુનિવજ્ઞા

અહંતાલ તઆલાનુ ફરમાન

(૨૭૬) હે ઇમાનવાળાઓ ! ખુદાપાકથી કરવાનો જે હક છે તે પ્રમાણે કરો અને ઇસ્લામ સિવાય બીજી કોઈ હાલતમા પ્રાણ આપશો નહિ અને સર્વ એકત્ર થઈ ખુ- (ના દીન)ની રસ્તીને મજબૂત પકડી રાખો અને એક બીજાથી છુટા પડો નહિ, તથા તમારા ઉપર ખુદાનો જે ઉપકાર છે તેને યાદ કરો કે જ્યારે તમે (એક બીજાના) દુશ્મન હતા, ત્યાર પછી ખુ-પાકે તમારા દિલોમા પ્રેમ રેડ્યો તો હવે તેની કૃપાથી તમે ભાઈ ભાઈ બની ગયા, અને (જે કે) તમે દોઝબના એક બાકાને ફિજરે (પહોંચી ચૂક્યા) હતા છતાં ખુદાપાકે તમને તેમાથી ઉગાર્યા, એવીજ રીતે ખુદાપાક તમારા માટે (બીજા પણ) હુકમો બચાવ કરે છે કે જેથી તમે મીઠી રાહ પર કાયમ રહો.

(૨૭૭) ખેશુક (સોથી) પહેલુ ઘર જે લોકો માટે નિર્માણ થયુ તે ઘર છે જે મક્કા (ગહેર)મા છે તે બરકતવાળુ અને જગત માટે માર્ગદર્શક છે તેમા ઘણી રુપૃ નિશાનીઓ છે જે પૈકી એક (નિગાની) મકામે ઇબ્રાહીમ છે અને વળી જે કોઈ તે(ની હદ)મા દાખલ થાય છે તે તો અમન (સલામતી) મેળવે છે અને ખુદાને (રાજી કરવા) માટે (તે) લોકોને શિર આ ઘરની હજ્જ (ફર્જ) છે જેઓ ત્યાં સુધી પહોંચવાની શક્તિ રાખતા હોય અને જે કોઈ ન માને તો ફરી ખુદા-પાક પણ કુલ જહાનથી બેપરવા છે (કુર્ચાન)

(૨૭૮) ખરેખર જેઓએ ઇમાનને બદલે કુદ્રે લીધુ તેઓ (પણ) ખુદાનુ કંઈ બગાડી શકશે નહિ અને તેઓને માટે દુ ખ-દાયક અઝાબ છે અને કાફિરો એમ ન સમજે કે અમે તેઓને જે મોહલત આપીએ છીએ તે તેઓને માટે કંઈ બેડતર છે (કદિ નહિ બટકે) અમે તેમને એટલા માટે દીલ આપીએ છીએ કે જેથી તેઓ (પોતાના) પાપોમા વધારો કરે અને (આખેરતમા) તેઓને માટે હલકાઈ કરનાર અઝાબ છે (કુર્ચાન)

સ પાઠક - મોઁ અખુદુરફીમ -

રસૂલુલ્લાહ (સલૉ)નું ફરમાન

(૨૭૬) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે ખચિત હલાલ બહેર છે અને હરામ પણ બહેર છે પરંતુ હલાલ અને હરામની વચ્ચે સદેહની વસ્તુઓ હોય છે જેને ઘણા લોકો બાબુતા નથી તો જેણે સદેહની વસ્તુથી પરહેજ કરી તે પોતાના દીન તથા આબરૂને મલામત લઈ ગયો. અને જે મદેહની વસ્તુમાં પડ્યો અતે તે હરામમાં પણ પડ્યો જેમકે ભરવાડ હેમા કહેતા રોકેલી જમીનની આસપાસ (જનાવરો) ચરાવશે તો નશ્ક છે કે તે (જનાવરો) હેમામાં પણ ચરશે સાબળો કે બેગક દરેક ગાદગાહની એક હેમા હોય છે અને ખચિત બાણી લો કે અલ્લાહની હેમા તે તેની હરામ કરેલી વસ્તુઓ છે બાણી લો કે બેશક શરીરમાં એક માસનો ટુકડો છે કે જ્યારે તે ઠીક હોય છે ત્યારે આખું શરીર ઠીક હોય છે અને જ્યારે તે ઘગડે છે તો આખું શરીર ઘગડે છે બાણી લો કે તે ટુકડો દિલ છે (સહીહૈન)

(૨૭૭) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે ખચિત અલ્લાહ તમારે માટે ત્રણ વસ્તુ પસંદ કરે છે અને તમારે માટે ત્રણને નાપસંદ કરે છે જે તમારે માટે પસંદ કરી છે તે (૧) તમો તેની ખદગી કરો અને અન્યને તેનો શરીર બનાવો નહિ (૨) તમો ઘણા એકત્ર થઈ ખુદાની રસી (કુર્આન, હદીસ)ને પકડો અને (મોહોમાહે) પુટ ન નાખો (૩) અલ્લાહે તમારા ઉપર જેને હાકિમ નિર્માણ કર્યો હોય તેનું લાલુ ધરો અને જે તમારે માટે નાપસંદ કરી છે તે (૧) નકામી વાતચીત કરવી. (૨) વગર હાજતે ઘણો સવાલ કરવો અથવા ફેગટ વાતો પૂછવી (૩) કમો કે માલ બાંચે કંવો (મુન્લિમ)

(૨૭૮) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે તારાઓ આકાશ માટે પનાહ છે તો જ્યારે તારાઓ જતા પડે તો જેનો વાયદો થયો તે આકાશમાં આવશે (એટલે તૂટે જશે) અને હું મારા સહાબા માટે અમન છું તો જ્યારે હું જઈશ તો જેનો વાયદો થયો તે સહાબામાં આવશે (એટલે ફૂટ પડશે) અને મારા સહાબા મારી ઉમ્મત માટે પનાહ છે તો જ્યારે મારા સહાબા જશે ત્યારે મારી ઉમ્મતને જેનો વાયદો થયો તે આવશે (એટલે ફમાહ અને જિદઅત લોકોમાં પ્રગટ થશે (મુન્લિમ))

—સાદિક સાં રહેરી

ધ
રહા
મી
શિ
દ
પ્ર

(સર્વ દેક રવાખિન છે)

(૧૦૦ ' નાસિમ સાબી પદવાન ની વિના કે હએ હાલુ કે પ્રગટ કરુ નહીં)

(“અલિફ—લામ—મીમ” કા તીસત કૂચ)

ખુ ! એશુના ઐસી ખાનસે ચરમિન્દા કયૂ કર હો
મિસાન અદનાસે એક મરુહ છી લાએ પાકે ખલ્લ કર હો
જો મૌમિન હૈ ઉ હો માનૂમ હૈ દેક ઉનકે રનસે હૈ
યે કયૂ કર હૈ ? ચે કેસે હૈ ? ચે કયા હૈ ? કિસ સમનસે હૈ !
જો કાશિર હૈ વોલ કેહતે હૈ ચે કયા અ નાહને ચાહા
મિસાન ઐસી કહી જૈસે કોઇ હસકર કહે આહા
છ હી ખાનાસે ખગેતો કો ખુત શુમરાહ કરતા હૈ
કન્દી ખાતોસે ખગેતો કો ખુત આગાહ કરતા હૈ
નહીં શુમરાહ કરતા હા મગર એક કક વાનકો
જાને દાપમી બખ્શા ગયા જિન એ—કમાને કો
ખુદાસે રાખધ કરે અદલો જો કાટ દેને હૈ
કુવો કો જો નેતે હૈ મગર દિર પાટ દેને હૈ
ખુદાકે દુકમો વોલ તોગતે હૈ જિસ્મે મિલના થા
મગર છનકો તો દુન્યામે કસાદી ખનકે રેહતા થા
ચેહી વોલ યોગ હૈ જો હૈ ખસાગ પાનેવાનો મૈ,
ચેહી હૈ અપને જનમે હી ફસકર ખાનેવાનો મૈ
યે શુમ છનકાર કેસે કરને હો અલ્લાહ બરનરમ
કે જળ શુમ શુદ્ધ ચે ફિર શુમકો કર દિયા જિન્દા
શુમહે ફિર માર નંગા શુમહે ફિર જિન્દા કર દેગા
શુમહે ફિર ઉરકી જાનિમ લોટ જાઓગે ચે મમ કેસા
વહી જિરને કે શુમ સમ પર પુવેદા કર દિયા સમ કુજ,
જો કુજલી હૈ ઝબીમે ઉસને ધી કર દિયા સમ કુજ
ફલકમા કરદ રખ્યા તો ખગમર સમકો યૂ રખ્યા,
ચેહી સાત આસમા રખમે ન યૂ રખ્યા ન વુ રખ્યા
ઉસે હા ગીઝકા હૈ છ મ વોલ પેદચાન લેના હૈ
ખરો ! કુબ જાનતા હ આર બહેન કુજ જાન લેતા હૈ

(તીસત રકૂઅ ખતમ)

અજ-અબ્બ નઝમ “ગાલિબ” દીની નિઝમી બજોદગી

‘આવન જટિલ જગ છે આવનથી બહાર જ આવનથી બહાર જશે તો પાવન બની જશે’ —શયદા

‘નનચેન’ વાળા આપતીભાઈને પ્રેમાર્તન આપના શ્રી ‘રામજી’ (એ, રબુ કરેની ઉપરી પકિતમાં) કપી કિંદુસુરી સમજાવવા માગે છે તે તો તેઓજ જાણે એ માન્ય કે આપતી ભાઈ ‘આવન’માં છે પરંતુ તેથી તેઓ જટિલ જગમાં પહોં છે એ કેમ કહેવાય? આવનમાં વરસમાં પ્રવેશ કરનાર દરેક જટિલ જગમાંજ પ્રવેશ કરે છે એમ તે શી રીતે કહેવાય? વળી શ્રી શયદા તો ‘દુ’ ધારે છુ ત્યાં લગી હજી ‘વન’માં પહોં પે! નથી ત્યાં તેઓને એ ‘આવન’ની જટિલતાનો અનુભવ મ્હાથી? એ ખરૂં છે કે શાઈરીને અને અનુભવને વધુ મનઘ નથી, નહિતર કેમકાક શાઈરી પોંચના પ્રવેશના પહેલાંજ ઊકિતરસના અને ત્યાજના કાચો ન લખી શકત આમ છતાંપ એ આવન ની જટિલ જગનો ઉકેલ હજી મારાથી સમજાયો નથી એક વિચાર એ થાય છે કે ‘આવ ન’જ જટિલ જગ શા માટે? શુ જીવન જટિલ જગ નથી? અત તેથી જીવન જટિલ જગ છે જીવનથી બહાર જ જીવનથી બહાર જશે તો ? પરંતુ જીવનથી બહાર જવાનો વિચાર આવતાજ આખોમાં અધા! છતાં જાય છે અને શાઈરીનો બધો નગો ઉતરી જાય છે ત્યારે ખીજો વિચાર મુઠે છે કે, એ વન જટિલ છે તુ ‘વન’થી બહાર જ

તુ નનથી જાગ જશે તો એકસઠ બની જશે આ દેરફાર જ! મનિકે લાગે છે મહુ કે એમાં આવન નહિ પહોં આખાએ ‘વન’નો કિંવા એકા વનથી અનુભવ મુઠી નો આકેડે આવી જાય છે અને આગળુસાર અને સાર

પોઠ

એ તો એકસાના સગાવડા! જ લેખાપ ત્યારે આમ જોતા તો વન ‘માથી બહાર જતા સંક’ બની શકે છે, પાવન નાદિજ પરંતુ સંક’ એ શબ્દ લોકો શ ‘ની પેડે વાચે કેમકે—આપણે ત્યાં રસિયા’ અને ‘ગંધિયા તો તકાનન નાણુવાની વધુ લાગજગમાં ઓછા લોકોજ ઉતરે છે અને આમ જોતા એ આશિષ ઉતરી નાપ બની જાય છે એટલે એ પણુ નમ્મુ ત્યારે સીધી સઢી વાત એ છે કે એ પકિત આમ વચ્ચાપ તો—

‘આવનથી બહાર જશે તો ત્રેપન બની જશે’

શુ કહ્યું ત્રેપનનો કરો અર્થ નથી? વાદ સાહેબ એના અર્થ સાથે શી નિરુપન! ‘આવન’ થી નીકળી ‘પાવન’ બનાવ કે નહિ એ તો એ માણસના આચાર પર નિર્ભર છે પરંતુ ‘આવન’થી બહાર નીમ્મના ત્રેપન’ તો બનીજ જવાય છે એને માટે કશાપ બંધન યા શરતની જરૂર નથી આવનથી બહાર નીમ્મવાની વાગ આવનથી બહાર નીમ્મવા કે સીધા ત્રેપનમાંજ હવે એવ ન માનતુ હોય તો અમા! દોરત અઝાજીએ એક નમુજ દ્રષ્ટિકોણ ગોધી મઢ્યુ છે એમનુ મતગ્ય છે કે આવન જટિલ જગ છે એ પકિત મૂળ આવનની રમતમાંથી ઉદભવી લાગે છે આવનની રમત એટલે આવન પતની રમત જગિલ જગન તેઓ એમ શી કરે છે કે આવનમાં રહે છે ત્યાં લગી દરેક પતુ પોતે રમન જગમાં એક કરદાર (અપરેકટ કરતર નહિ) કિંવા પાત તરીકે ગુલામ રહે છે અને એક ખીનથી દા છત થતુ રહે છે જેમકે

આદ્યશબ્દ રાખી ગુલામ એકેડો, દુરી વગેરે હવે જે પતુ આ આવ નથી હોય છે કિંવા ત્રેપનમુ હોય છે તેને આ જટિલ જગ સાથે કહા લેવા દેના નથી દોતી કિંવા તે મ્હોથી

પાનન હોય કે એ 'પાનન' પાત્રનું નામ
ન્ટેકર હોય છે એટલે પકિત આમ લખાઈ
માન તો આ ગુચારો હોયો ન થાય

‘આવનથી બહાર જશી તો ‘તેકર’ બની જશે’

પરંતુ આપથીઆઇ જેવા સંસ્કૃત ૨૦
આવો શબ્દ નજ હોય, અને ‘શયદા’ જેવા
એમના નિખાતસ મિત્રના મનમાં એનો વિચાર
સરખો પણ ન કરેકે એ તો જન એન દિલી
ખાનર હુજ લખુ છુ બનને માનનીય
સુરખીઆની કામા સંય

પાત્રની પ્રિયતામાં ‘જમના તટ પર
લે જોતા એક નિષ્ઠા પ્રેમી અને હાનકડી-
ધરીવારમાં નથ પડી જાય તેવી માગજીવાળો
કવિ લખે છે કે —

‘તે તુ આરે તો આ જગથી નથે આવા ખસી નથે
ફાલિજથી પા બનેખી કાઈ દુયામાં વચી જઈએ’

સુંદર શબ્દોના મનમથી છુરખો ઉતારી
નાખીને ઉપવી પકિતને એના ખન ૨૪મ
કિવા અર્થમાં સમજવાની પ્રશિય કરીએ તો
શુ દેખારી ? વાણીના દુરપચીત નરી ખસ ન
ધના જમના તટ પરથી આધા ખસીને જમના
માં બુસકા ન માં રાકનાર આ જગથી આધા
ખસવાની ઘાતો કરે ના જાણે આ જગથી
આધા ખસવાનું ન મુગથી મુજઈનાસી જગત
હોય તેમ ફાલિજથી પરનાં બનેખી દુના
(અહાહા ક પના તા સુદૃ છા) પરંતુ એ
દુનામાં તો આચકાન જગી જવામઠે રહેવા
જાય છે, લા પ્રેમીને માટે જગ્યા ખાની મળશે
કે કમ ? એ એક સરાવ છે અર્થ બુઝવા
વગર સંજોગ દેકેથી કાવ્ય રચના કરનાર એ
કવિતો પહેલી લીંગતો “અમે” શબ્દ શુ
સરવે છે ? અમ એટલે તમે એકલાજને
કેમકે એમાં ‘તું’ ઉમેગય તો પછી ‘આમને’
કહેવું જોઈએ ‘અમે’ તદિ એમ છા

“અમે” એટલે એકનાજ બનોખી દુનામાં
આમજ જગના હોય તો પછી એમની પ્રિયતામાં
જમના તટ પર આવા તોનું શુ થશે ? એમના
જેવા ખીલા કાઢ તેને પણ મળી આવશે એમજને ?

“જાણેના મુસનમાનો દિન્દુ ગુજરાતીએ
જેવુજ ઉચારણ કરે છે વિદ્વાન મુસનમાનોના
ગુજરાતી ઉચાર વિદ્વાન પાસેથી કરતા પણ
શુદ્ધ હોય છે લળી ગુજરાતી, એ ગુજરાતના
તેવુ દમ મુસનમાનોની રવાજાવિષ ખોતી છે”

—પ્રોફેસર [અપ્રુપ્રસાદ ત્રિવેદી
(કેસન્ટમપી)]

અને છતાંય તેઓ ગુજરાતી સદિવમાં
ફરિજન જેવુખ માન મળવી શકના નથી
અને છતાંય તેમને કોઈ સંવર્ણચક્ર અપાળે
નથી એમતુ કોઈ લખાણુ પદ હોવા ગદ્ય
કવાયે એકાન લેખા પણ પાલ્ય પુખ્તોમાં,
એટલેના ગુજરાતી છોમાં કુનીવર્સિટીના ગુજ-
રાતી માર્સમાં નેવાતુ નથી એમને કવાય
જાણણીનાં નરીકે નાતરવામાં આવના નથી
અને એમના ૨૧૧માં કવાયે સમારજો ગો રાના
નથી કવા રહે છે એ મુરિસમ વિદ્યા ?
મુજાતમાં કા ગુજરાત જઠાર ? પાગીસિયથી
તા મે આગ પણ પરખાળા એકે તો કાકિલ
પરિવલના પ્રમુખપદ પણ નિજાવા (એકે એ
ખુરસી સતમે કમમગતીજ રહી અને એમને
તમાયે કાવુજ પાંચુ ૧) પરંતુ બિચારા મુરિનમ
વિદ્વાનો તેવુ દમ રવાજાવિષ મુજાતી મેરાય
છા સદિવ પારિવમાં કાવા જગતી નથી
આ તો ચેની ગત થઈ કે ધર મદાર નમાર,
પરંતુ કાવુજ ?

‘દીવાની હુમકો એક બહુ હવ
ચે પી દુનાવી હવ’
પ એનાય (ચિત્રપટ)

પરતુ પડિતજીને ખમર નદિ હોય કે અમ સુભગીએ એક કાકરે એ પક્ષી મારનારા છીએ ત્યાં 'મેનાવી' દ્વારમા આવે તો પડી ડાહીએ? જીએને અમારા એક ત નીગાએ એ ધીનાની થી એવો સિકાર થયો છે કે એક તરફ આપો અંક 'સીનેશ' પ્રસસ્તિથી બારી દીધો છે એમને એક ગોળી વાગી મીતેમા વાળાએને બીજી અ અંક રૂપીઆ એકની કિ મતે ખમરમા મુકયો છે એટલે વાચકોને બીજી ગોળી વાગે આમ મેનાનીથી મેવડા મારે કરીને દિવાનીતી એ બંદુકથી લાલ ઉધળ્યો છે અને એ તો રોજ કે આઠન એકએ, 'હુન્ના જુતી હવ છુકાનના ચાલીએ'

લાઇરો કેવા છુતી હોય છે એની કેમ્પીક માલિની હિદના કાનેગી કરિ 'નેશ' પોને પોતા સમથી લખેલા લેખમાથી મળી આવે છે એમાની હુ થોડીક એક ઉર્દુ માસિકમાથી ૧૯૪૨ છુ તેઓ લખે છે કે—

(૧) એક વેળા હુ રોશન પગ કરી રહી હતો એટનામા દ્રેન આવી હુ દ્રેનમા જોતો જોતો 'પ્રેક્ષેમ' પર ચાનવા વાળો એકએક એક ફરટ કનાસના ડગ્ગામા મારી નજર પડી, તો મારા એક ખાસ પ્રિય મિત્રને લા બિગજેલા જોમા હુ રનેલા જુરસા સાથે એમને જોટવા એમના પ્રિય ધરશે તેઓ પછુ બારીની પાસે આવી. ઉભા એમના ચરે પર મને મજાગની કમી ઉત્સુકતા તરવરતી હતી એ પૂછજા ના

પરતુ જોવો બારીમા ડોળીયું કરી હુ એમના સાથે દ્વાર મેળવવા બહુ છુ લા તા કનીક વસ્તુના વૃત્તનોએ અવાજ આવ્યો મારા માથામાથી પોડી દપકમા લાન્ડુ અને તે પ્રિય મિત્ર અમએક ત્વાથી છુ ચઇ ગયા જાણ્યો હો એ મિત્ર ખાજુ દના? બારીના મચળા માઠ પોનાયુ રહેલુ પ્રતિભાવ? કિવા હુ જ મારો મિત્ર દનો

(૨) એક નનગવાન મિત્ર સાથે હેદના બાદની એક સુદર જગ્યાએ બેઠો હતો એટલામા ત્વાથી એક મોટર પસાર ચઇ મોટરમાની છુખુર્થ વ્યક્તિએ મતે સલામ કરી અને મે તેમને પછુ સનામ કરી

મોટર દર ચાલી ગઈ એટલે મે મારા મિત્રને હેદનાક શબ્દોમા કહ્યું, "જોયુને! જીનમા આનાજ મૂખાંઓ મળી આવ છે ન જાણ ન પહેચાન અને સાામ સા'મ" આપુ બોલતાની સાથે મે મારા મિત્ર પ્રતિ જોયુ તો એતુ મો ઉતરી ગયેલુ દેખાયુ એનો પીયો પડેનો ચરેરો જોઈને મતે સદસા સહરી આવ્યુ કે 'મોટરમા જનાર અને સનામ કરનાર તો એ મિત્રના બાપ હતા'

(૩) એક દિનસ ઓરીસ જમણુ મોકુ' ચયુ હતુ એટલે વહેનો વહેના હુ કપજ પડી જાલર નીકળ્યો એટલામા મારી પતિન નયા બાળકોનો ખડખડ જોશથી હસવાનો અવાજ આવતા હુ ઉભો હતો લાજ રતબધ થઇ ગયો રકક લાન આવતા શુ જોયુ કે બધાજ કપડા પટેલાં છે પરતુ પાચગનો પહેરનાનું બની ગયો છુ

(૪) રાનના મિત્રો સાથે ફરવા નીકળ્યો હતો પગે ચાનતા ચાલતા અમે પોનીસ જે આજળ મળેને પસા થવા એટલામા પોનીસે ફાઇ ગ્રાલુસર જોયો બ્ડીસન મારી હુ એક દમ ચલી ગયો અને મિત્રને કહેના લાગ્યો કે 'જરા જુઓ તો 'એક લાઇટ' ગલવાઇ ગઇ છે કે શુ?' મારો મિત્ર હસતા લાગ્યો

જરા માર પછી મને લાન આવ્યુ કે હુ તો પગે ચાલી રહ્યો છુ મોટરજ નયો લા એક જાલ્ટ શાની હોય!

કુલ ગરણીઓ.

સહિત્ય પરિષદના પ્રમુખ તરીકે સેડી નિધાગૌરી નીનક હતી વરણી યદ્ય છે એ વાસ્તવા પડી એમા ઓદને કષ્ટ પૂઞવનુ રહેતુ નથી કેમકે બહુનેને આગળ લાવવાની ભારે જરૂર છે.

સહિત્ય પરિષદનું અધિવેશન વડોદરામા મળવાનુ છે અને એ માટે વડોદરા સરકારે રૂા ૭૦૦૦)ની સહાયતા કરી છે આ વાસ્તવા પડી ગુજરાત-મહીઆવાડના નવામે પશુ સાહિત્યને ઉત્તેજન આપવા પરિષદે યોનારશે એમ માનવાની જરૂર નથી કેમકે એના નકમા નાણા બરબાદ કરવામા તેઓ સમત નથી.

* રોપી માયાનીજ મળે તો સારૂ પરતુ મૈત્રી માયાની ન મળે તોજ સાડ આમ છતાં બૈરી માયાની મળા છે અને રોપી માયાની નથી મળતી! મને નદિ! શેખર વી અને હામને

* એક કશીય ટીમ રિના પત્રવ્યવહારમાથી નીચેની લીમીઓ ઉતારુ છુ

ધાયવ તમે ઉરનાં છો પશુ મા! નહિ મારા ઉરતાં અસર સાનેરી' માન્યું છે

મેકક-મં તમને માગ શાર્મિદ લાયક કયા ગણ્યા છે કે કયા તેના બરા બર બનાવ્યા છે કે શુર અને શિખની મિનાને જન્માવી

(ધરમાઈની આફતામ)

મને તો આજેજ ખમર પડી કે અસર' સાદળ પશુ ધરનાદ મે છે વાદ ઉરતાદ' અમને ઘણી વેળા મળવા છતાં કિ વાન બરણી પશુ ન કરી, ખીજુ તો કષ્ટ નાહ મારે એ ધરનાદ કેમ ધાય છે તે જ્ઞેતુ છે કાથુ કે ગુજરાતી કાગ્યે તો વધુ પ્રમાણમા ધરનાદ' ઉત્તાદ' શારિદ' વગેરે લકશમી મુક્તજ હાય છે

કુરતના જાણીતા કેજુ લાહભાઈ કુડળના નળીરા અને સાહિત્ય-પ્રેમી ગિરાહર યુસુકે એ કે ફેબ્રુઆરીમાઈ "એબુદ" ની શાદી ખાના આમાલીની પાન-ગુનાનની મજ નિસ જુરુઅ તા ૫ ૧૧-૪૩ ની ૫ ૦ ના ૧૫સમા આરી હતી સુ તના કેનેકટર મીં વેલ સાં અને દિજ દોવાનેસ નામં મુ તજ સાં, મામુન સાં અને લાઇ સાહેમે અને જાણીના હિન્દુ-મુરિનમ-પારસી શુદરથોા દાગરી ખાન બેચી રહી હતી, કળાતમક મંપની ગોમંજી મહ માનાવુ દિન દરી લેની હતી આપસકીમનાલાહટ રિક્સમેન્ટ પછી એક અમ્ય અને શાનવાર વરથોરા નીકળ્યા હતા. જે ખાસ ંગેસ લતાઓમા રૂયા દતો વરથોડો નિલમથવા માં ડેરેર રતાઓ ઉપર માનન મે ની જામી પડી હતી અમે મિતાર 'એબુદ' અને તેમના કુટુંબીઓને દિલી મુગરક ખાદી અપીએ છીએ

—તારી

આવાઝકી દુન્યા

અભિજ્ઞાન 'મેઝર'

મેઝરની શિશુ પાંચ સપ્તાહથી
 થાકે બેઠી છે અને નાઝીઓનો
 ધાકે ધવાની યોજના પુરેપુરી નાહ ગયેલી
 વાગે વાનાવરણમાં વહેતી ચાલે છે દન ઇંડન
 વગેરે પોત પોતાના માથામાં આવીને ભરાઈ
 ગયા છે કંદેરાઈ છે કે આ પર્ણિકાથી મિત્રો
 નિકટ દુન્યા તે જ ના પશુ વધુ નિકટ આવી
 ગયા છે કાથોદાથ બેઠવાને બદલે છેક જા
 લગી થઈ ગયા છે અમેરિકાએ તો ખુલા
 દિને જાહેર કરી દાખુ છે કે લગાઈને પોણો
 ભાગ શિયાળો પાતાને માથે ઉપાડી લઈને
 અમને અભિજ્ઞાને માન ખાતા બચાવ છે
 મેઝર સૌ જાહેરુ છેવટ સાથે મિત્રોના
 નાના, નાના સઘા વાઘા મરી ગયા છે તે
 મેઝરની મજા મુજબ નહીં મજા મજા થઈ
 છે અધુ સભાગાય છે આમ નાનકા મજા
 નથીઆવા મોંથી તામી મૂઠાયા રહેનીની
 નાનુ પાંખી રણુ છે નાઝીઓ પુકેનને મેઝર
 ખૂન ઝીંગતા ગાય છે અને છટકીમાં પશુ
 ઝિંકીસ-અમરિકા લાંકરોની ધીમીધીમી ફૂલ
 પ્રતાપ પાડે દના દના 'મ' ભેગ ચાલે ગયા
 છે આ લખાણ ઉપાડને બદલે પડતી વેગ
 તે પ્રદાય મેઝરથી આગળ પશુ વધી ગયે દુન્યા
 રાવેન સાઈબી અને મોટે-ટ મેઝરની
 પથ ભાગી ગયા પડી દિદમા માન્યા પથ
 સમરાળા થયા છે મેઝર પર્ણિકા કહે છે તે
 મેઝરનું છે અમ તે મેઝર કદી નહીં કે
 પહેલાં 'દા' નાણા' ને પહેલાં મેઝરને તે
 મેઝરે લેવાઈઆ તા દયા ને દમ વડા છે

દેવે તો બાલમ મેઝરે કુનાનીજ વાગે છે
 'મનુ' થયે જરા જન બ્યુવેલો વાગે
 ચાહોમ કરીને પડો ફોતેલો છે આગે "

આમ લગાઈ દિદમાની નીકટ અને દિદ
 લાઈની નીકટ આવી તારા છે તેમ તેમ
 બખમરાનું ખાંદરે પશુ તેજ થતું જાય છે
 આટઆટી મદદ મગામગા મળે જના મગથાના
 અકલ આગ થતા નથી વળી કોઈ અમરિકાન
 મદદારથી તા ભાંડવા લાખુ છે કે ૧૯૪૮માં
 તે આખા જગતમાં બખમરો ફેલાયે જો
 મુગાપમાં બખમરો ફેલાયે તો અમેરિકા પશુ
 ઉચરગતુ નથી જામ બખમરાની તારા
 આગળ નથી ના છે અને મારે ખાજુથી
 મિત્રાન વિજય પ્રાપ્ત થયા જાય લાડ
 દુમય જેવે તો મોલ ચેન્દ્ર નાણા નથી
 વનલ નજાય તો બખમરો વજાય એ કેળી
 નીજ વાગે છે દિદમા માપખધીનો અમત
 ફોટો દેર લા થયો છે અનાનની દુમનો દર-
 તાય ભાગ્યથી અનાનરોરી મેઝર નથી
 ચલે છે દિદમા તો જન ખાગાય પેલો કો
 નાની માન સિવાય બીક બધી મનને પડ
 અદા મેઝર મેઝર '૧૬' દનદમના અમત
 પણ અકુમરો ઠટની ગમ્યા નથી 'મેઝર
 ખામ ખાલે નાનુનો અર્ધા થઈ ગયે, કેમ
 મુઝ કરી કરીને ફસ નીકળી મળે જના તારા
 નમાનીની ના તા દડા દરને ફસ બી
 છે અને પ્રમુ પશુ આ બખ તમાને દા
 પડે જોમ તા કો અને દેમ ન મુઝે "

વિદ્યાનને જોરે વિભુને હરાવવા નીકળેનો જુરા
માયાનો માનવી પોતાનાજ સરજેના વિદ્યાન
વડે અદરો અદર કપામ રહ્યો છે ત્યાં વિભુ
ખેરો ખેરો તમારો કા ન જીવે ? નદરથના
કેમ ધારણ ન કરે ? પણ ભવા ભગવાન એ
પશ્ચિમની પાપડી સાથે આ પૂર્વની પ્રમગ પણ
બાધ રહી છે તેનું શું ? દ્ર કંઈ પૂર્વના
પાપોની સજ્જનો મુખમત રૂપ દેનો નથી ?
પ્રુદાખ બાતે ખુલી જાને ?

ૐમે તેટલી કામજોની અજા અને મંમે
તેટલી મધતારી છા રાનાપીના રંગના પતરગી
દીવાળી અકો નીકળ્યા છે જેમ અનાજની ગમે
તટલી અજા છા લિખારીઓ પાપાઈ રહ્યા છે
તેમ મથેતેના કારમા સન્નેઓમાય બધા દીવાળી
અકો અપોચપ વેચાઈ ગયા છે દીવાળી ન કરી
જેમએ' એવો બધાને ઉપદેશ દેના પતકારાએ
પોતેતો દીવાળી કરી નાખી છે !

અને અરૂના રૂપરમ અને તેનો ઉદાત્ત
જોના તત્ત્રીઓને તમાચા મારીને પોતાના
માલ રમવા પડ્યા હોય અવુ પણ જણાવ
નથી અનાજની અજા અને રાશનોમને લીધે
રોજાની બૂખ મદ પડતા વાચન બૂખ ઉધડી
હરી કે શું ? નહિતર મેધામોધા અકોપ
ગુજરાતીઓ અઠ શાના ઉદાત્ત જાય ? અકોમા
રગીનતા છે પણ સજીનતા કેટલી છે તે તો
વ્યકિતગત દરેક અકને ફેદી જોઈએ અને
પેલા નાટકવાળાઓ કહે છે તેમ હીરનીર
ન્યાયે' અવરોડીએ ત્યારજ સમજ પડે બાકી
માયા કરતા પાવડી મોગીતી જેમ દીવાળી
અકોમા લખાણો કરતા જાહેરખતરેનું પ્રમાણ
મોટું જણાય છે પણ તત્ત્રીઓને પૂછા તેઓ
રોડકો જવાન પરખાવે છે તે કે ' જાહેર
ખતરોજ પેપરનો આદમા છે ને ! અને જો
જાહેર ખતરો ન મળે તો પેપર પરમામાને
હવાને કરવું પડે ને !' આમ ખતજ છે ને ?
ચાનો સારે હવે જાહેર ખતરને પણ સાહિત્યનું
એક અગ સમજીને ધપાવે રાખો !

મુખર્ષના ગજન મડગમા તનાડ પડ્યા પછી
મુશાઈનાનું જો નરમ પાંચુ છે કોણ સાઈગીના
સનેપાન ઓઢો થયો છે ! પણ ના પાછું
કતમી મુશાઈનાનું જોર તો વધુ છે ને
તેજ કીક છે નહિતર ખિયા ! સાઈગી વગર
કમ મન ? સાઈગી મનમા ને મનમા બહાના
રજે તેના કમતા વરાગ કાઢના રહે એજ કીક
છ ન ! વગી હવે તો શિયાળાની સીઝન પાસે
આવવી જાય છે સાહત્ય છે કે શિયાળામા
ગજાઓનું આડપણ વધુ જોર કરે છે તો પછી
સાઈગીનું વાણુપણ કેમ જોર ન કરે ? કસમી
મુશાઈગે ગોરનાર તત્ત્રીઓ પણ દુરઅદેશ
દકતરે જેવા છ તેમજો નાડ જરાગર પારખી
લીધી છે ! જેમ ગાજીગી ને તાકાન પછી
બરસાદ વરસતા શતિ થાય તેમ સાઈગીની
કુન્યામા પણ હવે ગાજીગી પછી કંઈક શતિના
રથન થાય એવા ચિન્હો સાપડી રહ્યા છે

હવે જો નમે કેશવણીના માયા દિમાવતી
હોય તો પ્રુથ દાવ કે સાર્જ ટ કમિગિએ
હિંદની કેળવણીમા તળિયાજાટક ફે ફાર કંગાની
એક યોજના તૈયાર કરી છે ' જે યોજના પુરી
પાડના વારિક નથુ અનજ તેર કરોડનો ખર્ચ
થાય એમ છે એ યોજનાના અમલ માટે ૧૮
લાખ શિક્ષકો ૫ કરોડ ૨૦ લાખ વિદ્યાર્થીઓને
ભણાવવા માટે જોઈશે આ શાળાઓ માટે
૭૫૦૦ શિક્ષકા અને ૧૫૦૦૦ નર્સની પણ
જોગવાઈ કરવી પડશે આનત અવી વિગત
યોજના અમલમા આવે તો હિંદમા એક પણ
માણસ અશુભ પાડતો નજર ન આવે ! પણ
આ યોજના પુરી પાડવા માટે ને અખજ
સીતોનેર કરોડ રૂપિયા કર વે પી ઉત્તરના
પડે કરવેલાના ભારથી હિંદીઓના તાનમાજ
એમી ગય છે, ને આગેના વધુ ભાર તેમનાથી
વેરી સમગે ? વધુ ખોજ લાદના જેમ નખજા
બજો રસ્તામાજ બેસી જાય ને પડી પૂઠક
અમમતાય ન ઉડે એવી હાલત હિંદના રથ
સીધા ગાવતી છે !

૨૧ વેદનાં દેવે એનામાં જરાય તાકત બાળી રહી નથી એટલે બીજો કોઈ ઉપાય અજમાવવા તો બની શકે મિત્રીલ સંરિસના મોગ પચાઈને પર કાપ મૂકાય અને બીજા મોગ મોટા સરકારી ખાતાએ ચલાવવામાં પ્રકસર કરી આ કેળવણીની યોજનાને આમળા ધરાવવા તો ધણી શકે યોજના તો સારી છે, પણ તેને પુરી કરના માટે "ચેનીકા મુદ્દ સાકડા તો કપા કરે નર કાકા !" જેવું થવાનો સલાહ પણ પુરપુરા છે !

શીખામણ આપવાના અભિપ્રાયથી નહિ પણ મુસ્લિમ સાહિયકારોના કિતાબે અને સાહિયના ઉપધારોએ મોઢા ધગડા મુઝબીલી અદાથી દુ આજે શીખામણ આપવા તથા થયો છું ! શીખામણ આપરી રહેલી છે આલ ભાવી આપરી છે એ દુન્ય જાણુ છું છતાં આ અનેક કાર્ય કરી રહ્યો છું અનખત એકે તમારુ મુજબની ચાહરીની દુન્યામાં મુસ્લિમ સાહિયકારો એવડક આગળ વધી ગયા છે, પણ તે સાથે સાહિયના બીજા અગો તરફ જાય

ઈતેકાસે પુરમલાલ

શહેરના જાણીતા અને સમસ્ત મુસ્લિમ હદ તથા જગતમાં ચોનાની બારાકી સખા વતોથી જાણીતા રખેસા મોટા ૧૫ કુટુંબના એક જુનાનને અકામે ઈતેકાસે યસાના દુખદ સમાચાર તોષના અમને ખૂબ લિગીગી થાય છે પ્રખ્યાત ક્રિકેટર જોહ દાહા અદમદ બોગરાળાના કુટુંબે અદમદ મીન યસુફ બોગરાળા ૨૩ વનમી જાન્યુઆરી ૩૧-૧૦-૪૭ ના રોજ દેર ઇરાનમાં અમખાના ૧ ક્રિકેટ રમવા રમતજ જગતના નરીન થયા છે (ઇન્ના)

મદમ યસુફે અતીકાસે મુનીમગીની મદમી પરીક્ષા પચાઈ કરી હતી તે પછી મદમ મો બોગરાળા ચોરિગીજના દુગી તરીકે ચલાના ચોરિગીજના કામકાજની દેખબાનુ શિખણ તેમના સાહિયનાદાય હેદગ નેના દના મદમના જન્મેનથી અદમદ કુટુંબ અને તેમના કુટુંબ પા જાણુ દુખની રિજગી તરી

લક્ષ અપાયુ નથી આપણામાં કરિઓની સખા અનેક ગણી વધી ગઈ છે, ત્યારે તેમ કોઈ સખા સાવ ધની ગઈ છે જોકે યોગ ધણા મરવા ગયા છે, તેમાં મૌલિક રખો કટલા આગમીના વેદા પર ગણતાય એ જ ઉતરે એટલા મુસ્લિમ કનમધાગીઓ પછાના પચને અજનાબના જરા થશે અને મદાના પચે પ્રવાણ કરે હવેઓ ધારે તો અનુમદો સહેલાઈથી બની શો છે પણ અનુમદો શા માટે અને ધણ નાચે ખૂબ રિચારે અને યોડુક પણ મૌલિક મદ લખતા થાય દેવે મુસ્લિમ સર્કલ કહ્યું એણુ નથી ? સાહિયની વાચન જુખ પણ એણી નથી ? તો પછી એ તક કા ન કડાયા ? જાક વધુ તકલીફ પડે એજ ન તો તકલીફ વગર કસુ કામ પાર પડે છે તે જગ રિચારી જુને બિશારો ! તમારી કનમની કામન અકાવવી તમારા હાથમાં છે માટે હાન તો યોડુ લખ્યુ ધણ કરીને વાચનાની અવધના છે !

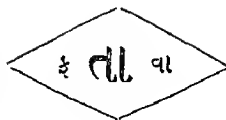
પરી હતી આજુ તોરે શોકમાં મરકાવ થયું હતું હિન્દુ-મુસ્લિમ દુખાવોરોએ સપૂર્ણ હડ તાગ જાહુર કરી હતી નિશાળો મુનિસિયા લોગી અને ખીજ દરેક સરખાઓએ દડાને પાકી શોકમાં લાજ બોધો દતો દરેક મદેસાને મસ્જિદમાં મહમના ઈસાન સચાવ માટે ખતમે કુર્આન થયું હતું તમામ મુજબના આ સમાચાર ફેનાના રાહતુ વાનાવરણુ હવાયુ હતું દિનગીગીત સદેશાના તારોના દમલા થયા હતા

અમરે ઇનાકી આગળ બદા વાચાર છે જુલ મહમને મરકિ મેમત કરે અને તેમના તિ તા ૧૫ કુટુંબીઓ મજદદાના તથા બહાગા મિત્ર સમુદાયને સજે જમીત આગ કરે આમીન ! આમીન ! યા રમજુન આમીન !

જે અદમદ બોગરાળાની દિવગીગીમાં અમે ખા અત રજીયા લાગ લાએ છીએ અને જુથી પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે તે એમને સ્થ અતા કરે આમીન તત્રી

સરાલ ન્યારે કાંઈ માણસ મ મગ મથરા
 હુખને દિવસે મગી જાય ત્યાર તેને દર્શન કર્યા
 પછી તેની કમર ખાસે બે નજીક દેખે તે કુખાને
 નરીકની તિલાવન માટે બેખ સમા આવે, જેઓ
 જીવ્યાની નમાજના નખન સુધી નમાજ
 કુખાને સગીરી નિનાવન પાં દરે, અને
 નમાજના નખનથી બંધ કરી જેમ કે સારી
 મેયન કમરના અજાગથી બંધી જાય કે એની
 માન્યતા છે કા જુ કે જ્યાં મુઠી નિનાવન થતી
 રહે કે ત્યાં સુધી મુન્કર નકીર નિસામ કિનામ
 વાળે આપના નથી અને જ્યારે નીનાવન થય
 થત જાય કે ત્યાર આવે છે અને તે દિવસ
 જીવ્યાની નમાજના મયન કમરના અજાગથી
 બંધી જાય છે મગાય કે નખી (સન૦) મ
 પ્રમા યુ છે કે જે મોમિન જીવ્યાના વિરસે
 મગી જાય છે તેને કમરના અજાગથી મદકજ
 છે તે શુ સરાનમા પૂઠી મેયન નખી
 (સન૦)ની ફરમાવેની દગીસગા વામેન થયે કે
 નાંદ શરીરનના એમા યુ રૂમ છે ?

જન્મામ-નિકરની માનગર કિનામ દુર
 મુખ્તારમા સખ્યુ કે ક ઉજરત આથી જુઆને
 સગીક પદાવનુ એથી કુખાને સવાન થયે નથી
 કમરુ કે પદતાર તે મજદરી પસૂત કરે છે
 એની નાનતમા જ્યારે તેની પામે સવાન મહેને
 નથી તો બીજાને કેવી રીતે બખરી શકે અને
 કાંઈ માણસ ઉજરત વગર પોતાની ખુલીથી

પટી મખને તો સરામ નજર પગલો સરામ
 દર્શાવની દગીકન મુજગ અમત કે વા જોએ
 નરિ અસન તો કમર ખાસે બેસી કુખાને
 સગીર પનામા બેખ બીને મખન છે વગી
 એવો અજાગી સખવો કે કમર ખાસે બેસી પ
 વાથી મુન્કર નકીર આવી મુરને સરાન કરી
 શમા નથી એ ખસ ભરી ના કે દદીસ
 સરીકમા આગ્યુ છે કે મુરને દન કેગી તેને
 માટે એટલી વાર સરી દુખા કરામા આવે
 કે જેટલીય એ ઉટને નફ કરી તેનું મોખ
 વડે ચામા આવે કે અને એ દુખા મુલી
 બખરીસ અને મુન્કર નકીરની સરાન જનાખ
 આસરી વિષે છે સરાનમા જણાવ્યા મુજગ
 આજકાન કે મમ રિવાજની પાગદી કે રી
 જોએ નાંદે સદામા (દદીક)ના જમાનામા એ
 રસમ દની નાંદ પાઠગથી કેટલાક નાંદોએ
 પોતાનુ પેટ ભરાવ એની રીત કાઢી કે જે
 સુનનના વિરુદ્ધ છે એ નાંદ રધુ જાણુતાર છે

સરાલ-મેવને કસમતાનમા લઈ જના
 જનામા આગળ અહીં મોતુ પગાનો રિવાજ
 છે તેના માટે સગીઅતનો શુ દુકન છે ?

જન્મામ-જનામા સાથે મોતુ સરીક પના
 સગિત નથી બધી દનરી મજદમી માનગર
 કિનામોમા કનેમએ મેયના જનામા સાથે રીમ
 થીમે પદવાનુ નખવરામા આ યુ કે અને
 જોથી નખુ સમદ સખ્યુ કે માટે મોતુ ને
 રિવાજ બધ કરવો જોઈએ અગર ના પા
 સાથે મોતુ પગાનો દુકમ હોત તો સદામા
 (દદી) જરૂર પના પરતુ ચાર મજદમમા એની

કંઈપણ સામેતી નથી એવી જિદ્દબંધ અને રસમો મુસતમાનોએ બધ કરી સુન્નતે ચલુ દનાદ (મત)ની તામેદારી કરવી જોઈએ એમાજ આપણા માટે નમન છે

સવાલ-મૈયનને દફનાવ્યા બાદ તેની કચ પગ અહીં અજાન આપે છે એ માટે શું દુકમ છે ?

જવાબ-કહ પર અજાન આપવી જિદ્દબંધ છે જિદ્દબંધ એટલે જે ચીજ શરીરતથા સામિત ન હોય અને આપણે સાઝ સમજ દીનમા નવુ મમ માદી અને એની દહીસ શરીરમા ધણી સખ્ત વખદ આવી છે જે રાઇમ પર જે કામ વિષે અલ્લાહના સુવ (સત)એ અજાન આપવાનો દુકમ કર્યા છે તેજ મૌલા પર અજાન આપવી જોઈએ ન કે ખીજે મૌલે આપણે અજાનો નધારી મદીએ મૈયનને દફન કર્યા બાદ કહને સિરાહો અસિદ્દ વામ મીમથી સુફનેદન સુધી એને સુરોએ બારની શુકબ આપતો અને પગ તન્દ એને ઉવરનો રકુઅ એટલે આમતર રચનો મરેગીન સુધી પહોંચુ સુન્નત છે તેમજ દહીસ શરીરમા આ ધુ છે કે મૈયનને દફન કર્યા બાદ નધા દાગર નોખા મંગતની સામેન કદમી વિષે એટનીયાર સુધી દુઆ કરે કે એક ઉટ નહોર કડી તેનુ જોતત કાપી વહેચવામા જોટની વાગ લાગે કે માટે જોટલું કંઈ નહીં ચપે તેટલું ધીમે ધીમે પત્રી મૈયનને સચાગ જખમે અને તેની મગફેન માટે બધા પોતપોતાના દિનમા અત્નાદ પાસે દુઆ માગે વચર દાય કિગલે પશુ દુઆ થઇ ગઈ છે અને કલબાનમા દાય ઉગરી દુઆ મામલી પશુ મુરિયમ શરીરની દહીસથી સામેન કે માટે સુન્નતના માફક અમન કરવો જોઈએ

સવાલ-નિશાદ વખતે દુસ્તાને પાચ કનેમા

ઇમાને મુજમલ, મુસ્તમત કાઝી પદાવે છે ને તે પદાવુ સચાગ છે વા નહિ ?

જવાબ-મુસવમાનને ખાસ નિકાદ વખતે કનેમા વગેરે પદાવવા કંઈ જરૂરી નથી બલકે જરૂરી સમજ પાનદીથી પદાવવુ જિદ્દબંધ છે કદી કોઇના વિષે કાઝી મુનખીમ સમજ પાવે કે દુસ્તાએ કદાચ બૂતકાગમા કુદ્દ કનેમો બકથો હોય તો બ્યાખખી કે નહીં તો ખાસ પુગનો રિવાજ સમજ પાનદી કરની બૂલભરી નાત છે

સવાલ-એક માણસની ઔરત પોતાની મહેર ધણી પાસે માગે છે કે મારી નહીં હરેવી મહેર અદા કરો પરતુ ધણી પામે પેસા નથી અને ઔગત માગમાગ કરે છે ધણીના મામા મોબ્દ છે એની દાનતમા ધણીએ મહેર આપવી જરૂરી છે કે તેના મામાપને આપવી જોઈએ ?

જવાબ-ઔરતની નિકાદ વખતે નકકી કનેની મહેર બાકી હોય તો જ્યાર માગે ત્યારે ધણીએ અદા કરવી જરૂરી છે મારણ કે ધણીના શિરે ઔરત તન્દથી કર્જ છે ધણી કોશિય કરી કોઇ પશુ રીતે મહેર અદા કરી આપે ધણીના મામાપના શિરે અદા કરની જરૂરી નથી લેકિન પાતાની ખુલીધો મામાપ આપશે તો એદસાન અને સચાગ થશે જો ધણી તગીમા હોય તો ઔરતે મોદતત આપવી જોઈએ અને જો તેણી ખુલીધો મદર માફ કરી આપે તો માફ થઈ જશે અને તેણીને ધણી સચાગ મગશે

સવાલ-ગદુ તથા નાખાક હંમ તેમજ મુદ વગેરે જલાથી બચવા માટે દિદુ બગત (મૂર્તેપૂજક) જરૂરીજીને મતગી માદળીયામા ભરી મગામા પહેરવા આપે અથવા તાજાનુ કંઈ દાય પર પહેરવા આપે તો એ ચીને

પહેરવી ભાઈ છે ? અને પહેરવાથી નમાઝમાં તથા કુર્બાને શરીફમાં કઈ વાધો આવે છે કે ? હા એટલું નક્કી છે કે એમાં કોઈ નાપાક વસ્તુ મેનવામાં આવી નથી

જવાબ-જાદુ તથા મૂઠ મારવી વગેરે સખ્ત હતામ છે એમાં યોગો વિશે કુક્રનો અદરો છે ભાઈ રીતે તેનો ખચાવ કરવો જોઈએ શિક્ અને કુક્રથી ખચવું જરૂરી છે સચનમાં દર્શાવેલા હકીકત મુજબ ધનાઝ કર નહિ એવી યીન્ને બાધેથી હશે તોએ નમાઝ ધર્મ જરો

સનાલિ-ફેટલાક યોગાનું કહેવું કે કે શરેરી કષ્ટનર કે જે ઘરમાં જ પાગવામાં આવે છે અને જગની કષ્ટનર જેમ ગમે ત્યાં ચરતા નથી તેવા શરેરી કષ્ટનર ઘરમાં પાગવા નહિસ છે શું એ ખરૂં છે ? અને કેટલીક વાર બચ્ચાની પેતાશ બહુ થતા અટમાતા માટે કષ્ટનરના છા દેખી દેવામાં આવે છે શું એમાં ગુનાહ છે ?

જવાબ-બને તરેહના કષ્ટનર પાગવા આવ્યા હુસ્ત છે પાગવા નહુસ નથી પણ પાગી બૂખે મારવા સખ્ત ગુનાહનું ગમ છે

સનાલિ-એક માણસ પરદેશમાં પોતાના બાનખચા સાથે ખૂશીથી રહેતો હતો અને પોતાના માનની ઝકાત પણ અલ્લ કરતો હતો હવે તે માણસ ગુજરી ગયો છે અને પોતાની પાછળ સાત બચ્ચા અને એક બોરત મૂકી ગયો છે મજકુર બાનહાન પોતાના વતનમાં આવી ગયું છે તેઓના રહેવા માટે ઘર લેમજ

ખર્ચ માટે ૫૦-૬૦ લી રકમ કરજે હસના તરીકે આમળની છે અને ખર્ચ ૧૦૦થી વધારે છે માટે તેઓને ઝમાનના પૈસા લેવા ભાઈ છે ? એક માણસે ઝમાનના પૈસા આપ્યા તે નહિ લેવાથી સામેવાળો માણસ નાશજ ન થાય જેથી ઝમાનના પૈસા મૂકી રાખ્યા છે તો તે ખચ્ચ કરવા કે કેમ ?

જવાબ-જે તમને ગરીબી હાનના અમુક રકમ કરજે હસના તરીકે મળવી હોય અને માસિખ ખર્ચ વધારે હોય જેથી કઠંધારી થતી હોય અને ઝેરર પણ ન હોય તો એની તમનીફની હાનતમાં ઝમાનના નાણાં લેવા અને ખચ્ચ કરવા હુસ્ત છે એમાં કઈ વાધો નથી પરંતુ ઝેરર હોય અને માત્ર ખર્ચની તક્લીફ પતી હોય તો ઝમાન લેવી હુસ્ત નથી મગજ કે ઝેર તમારો માન છે તેને ખર્ચ કરી શો છો

મુસ્લિમ ગુજરાત સાહિત્ય મંડળ, રાંદેર

તમથી યોગ્યનેના મુશાહમના સમ્રદ
કાવ્ય કુજ પુ ૧૫ કી ૮ ખ સહિન (નથી)
, , , ૨-૩ , , (,)
, , , ૪-૫ , , પાચ આના
, , , ૬ , , પાચ આના
, , , ૭ ૮ , આઠ આના

દરેક કવિ અરે કાવ્ય રસિખ પાસે આ સમ્રદ લેવોજ જોઈએ

પુષ્પ ૪ થી ૮ જેવી કી મત ૮ ખ સહિન
રા -૨-૦ થાય છે તે ફત રા ૧-૦૦
મોકલી મગાવો

ધી રાંદેર મેટાસ ટાવર રોડ મુગત

જ્યાં માનવતા ઉંઘે છે અને ન્યાય મોં ધુપાવે છે તેવું :—

આ શહેર છે!!

અનુવાદક “રઝાકાઝી”

આ શહેર છે !

અહીં દરેક જાતીના મનુષ્યો વસે છે, તોફારો, બેકારો, પીળા પચરક રોગીઓ, ડોક્ટરો, મોટા પેટવાળા ધનરાતો, મીન માનેકો પાતળા દુખળા મજ્જુરો, રેશમી સાડીઓવાળી જગમ્મીઓ, અને કાળી મજ્જુરી કરનારી મજ્જુરો.

અહિંયા ક્યોરીઓ, વક્રોનો, ન્યાયાધીશો અને આરોપીઓનો પણ તોરો નથી આગસ પદાલુની આનિશાન મિડીંગો તરેન યુ પડીઓ, સાકડી અને અધારી ગલીઓ અને નર્ક જેવી બદલો લારેલી પોળો વગેરે

અહીં ધણી કોનેન્તો પણ છે, જેમા હજારો નિઘાયીઓ વિદ્યા પ્રાપ્ત કરે છે પરંતુ એ કોનેન્તોમા યુવાનોને એક્ટર અને યુવતીઓને એક્ટ્રેસ બનાવાય છે તેઓને પ્રેમ કરવો, પ્રેમને પોપવો અને બેદ ઉઘડી જવા પર પ્રેમનો લાગ કરવો એજ શિક્ષણ શિખવાય છે છેકરીઓ માના પિતાની લાજ રાખ્યા વગર પ્રેમ કરી શકે છે, પાર્ટીઓમા ખુ લમ ખુલ્લા લાગ લઈ શકે છે મિત્રોના કહેના પર ગાઇ શકે છે અરે ! નાચી પણ શકે છે, પ્રેમીઓને પત્ર દ્વારા પ્રેમનો નિશ્વાસ આપી શકે છે અને મોંઘા પર તેની સાથે નાસી પણ જઈ શકે છે સાગરા કે અહીં કોનેન્તોમા એવી રીતે વિદ્યાર્થીઓ વિદ્યા

પ્રાપ્ત કરવા આવે છે કે જાણે સ્વયંવરમા જઈ રહ્યા હોય

વળી કોનેન્તોમા નાટકો પણ ભજવાય છે પરંતુ આ નાટકોની આડમા પરદા પાછળ પ્રેમના નાટકો ભજવાય છે છેકરા છેકરીને ફસાવવા માટે નાટકો ભજવે છે અને છેકરીઓ છેકરાઓ સાથે નાસવા માટે પાર્ટી ભજવે છે

અહિંયા સૌંદર્યના હાટ ભરાય છે કે જ્યાં મોટા મોટા સન્નજનો એટલા માટે જાય છે કે ખીજીઓની ઇજ્જત ખરીદી પોતાની ઇજ્જતમા વધારો કરવા આવે છે એ હાટમા તમને માન વતા ઊ ધતી, ન્યાય આધોળો અને સન્નજનતા બરાડતી સભાગારો

કાશ ! મ્યુનિસિપાલિટીના સભ્યોને એની જાણ થાય કે શહેરની બાહ્ય સુધરાધને નદલે લોહાના દિલની સફાઈ કરવાની વધુ જરૂરત છે

અહીં ધણી છખીધરો પણ છે કે જેમા ચોપીસ કલાક કોનાદવ થતો રહે છે સિનેમાવાળાઓ એક ખીજની હરીફાઈમા નવાનવા ચિત્રો રજૂ કરે છે અને ટેટલાક તો નાની નાની ગરીબ છેકરીઓને સુદર વસ્ત્રો પહેરાવી મેલા નામ ધારણ કરાવી રોજ પર નાચ માનવો શો' જોઈની જનતાનો ખુસ પેસો ચુસે છે કેમકે પખિસકને આના ચેનચાળા ગમે છે

તેઓ પાંચી છાન વિનારી યાયા પછી પવિત્ર
છવન વિતાવવા ચાલ્યા નથી અને એમને
એમ તેઓનું છવન નમાણું અર્થદીન થઈ
જાય છે અને જાણુ અર્થદીન છવન ગ્રામના
ગેઓ બીજા દગારો મનુષીના છવન પાપમાલ
કરી દે છે

અહીં બીજારીઓ પણ યોગી સખ્યામા
છે તમે તેઓને ગદા કપડામા, સુધી તપતી
સડક પર 'નાથ એક ધેસા આપિ બચવાન
તમારે જાણુ કરશો' આવા ઉદ્દેશોએ ચાલતા
જોશી ભોગના જુગાનો અવાજ કે માડીની
દીન દીન સબળાવાજ તે તરફ હોય એ
ધણા દહીલા હોય છે તમે તેઓના બાજોને
સડક પર એક ધેસા મારે દાપ જોડી કાલા-
વાના કરતા જોશી આ પાપ વરસના બાળકના
મુખમાથી "અત્સાદ વુજાહે ખચ્ચદે" સાબળી
તમે આશ્ચર્યમા પડી જશો કે આ બાળક
બાળક કેરી રીતે અનરે છે એ શું બાણે ?
પરંતુ આવા વાક્યો તે પોતાના માનવિતા પાસે
એવી રીતે શીખી ને છે કે જો રીતે એક
આધુનિક કોનેજનો વિચાર્યો બીજા પાસે સિગ
રેટ પીના શીખે છે

અહીંથી માસિકો દેવિમા પણ ધણી સ-
ખ્યામા પ્રગટ થાય છે દરેક પેપર જનતાનું
મુખપત્ર હોવાનું અને વધુ સખ્યામા તીકળ
વાનો ઘરો કરે છે જુદું જોનાનો તોમને
બનાવવાનો, અને જામીમા ફલાવવાનો અદિયા
સર્વને હકક છે અદિયા તેજ પત્ર વધુ આવ
કાર પામે છે કે જેમા કુર્માગાની ગવરીઓ,
જવાનોના પત્રો, જાનિય વિવચક લેખો અને
સિનેમાની એક્ટ્રેસોની આતરીક જાનતો છપતી
હોય

તમારે અહીં બલાલક ચહેગવાળો, કપિત
હદયવાળો, અને ધૂનતા અતર અદમવાળો

લેખકો અને કવિઓ માથે બેઠો થશે પરંતુ
એમાના કેટલાક તો લેખક કહેવાને યોગ્ય હશે
અને બીજા એવા પણ હશે કે જેઓ એટલાજ
માટે લેખો લખે છે કે તેમને કુનામા બીજી
કશું નામ મળતું નથી

અહીં તમને સમ્યક્તા મોજમાલદ ઉત્પત્તી
પ્રિન્સિપલર થશે રેશમી સાડીઓવાળો સુદર
ઝોષીઓ પાડળા દિલ્લુસ્તાની કાળા કન્યાઓ
ફરતા દેખાશે

સારસ કે શહેરના સરકાર મંચમા અન
સરકારિ પ્રવૃત્તિ કરી રહી છે એટલે અજ્ઞાનતાએ
પણ પ્રભાવ કરી છેને ?

ગામકુ સાર કે શહેર ! એ બધું વિચાર-
વાની વસ્તુ નથી શહેર, શહેર છે ને ગામકુ,
ગામકુ ! ગામગામ શહેરની તે પ્રવૃત્તિઓ અને
સરકારે ક્યા ?

બંધ માસિકે "માંદગી"

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર 'શ્રી તોલ'
જોગીઓથો ચાલુ થાય છે માસિક અન-
ચલુની કોઈપણ ફરિયાદ માટે રૂનર મળા
દવા સાથે ગેરદી પત્ર આપવામા આવે છે
શીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ રી ૧૦

—અર્બ રહેતો અટકાવવા:—

"માંદગી" દવા ફક્ત ત્રણજ દિવસ ખાઈ
વેવાથી છદ્મી બરમા કરી ગર્ભ રહેતો નથી
માસિક ચાલુ કરીજ નુસ્તાન નાદિ ડૉક્ટર
વેદોએ અજમાવેલી દવા સાથે ગે દી પત્ર
મોકલવામા આવે છે શીમત રૂ ૫-૮-૦
પરદેશ રી ૧૦

ડૉ. એસ. એચ. ખાન,
૪૨ ચર્ચગેટ સ્ટ્રીટ, મોનજીની સામે
મોટ, મુખબ, ફોન ૨૧૩૪૩

દીદારે રસૂલ (સંસ્કૃત)

સંપાદક
રિશર્ધ-સાહેબી

[સર્વ હક સંપાદકને સ્વાધીન છે]

(૫૩) દરદ શરીફ મોકલનારાઓને હુઝૂર (સન૦) પોતે જવાબ આપે છે અને તેઓ નખી (સન૦)ના જવાબની ઇજાજતની મગરૂરી હાસિલ કરે છે

(૫૪) જે માણસ દરદ શરીફ પડે છે તેનું અને તેના બાપ, દાદાનું નામ એક ફરિતો હુઝૂર (સન૦)ની આગળ રજુ કરે છે એટલે કે તે ફરિતો કહે છે કે -વા રસૂલ તાહ (સન૦) કયાણ માણસે દરદ શરીફનો તોલફ મોકલ્યો છે

(૫૫) દરદ શરીફ પડનાર તે આમનતથી દુર રહે છે કે જેને માટે હજરત નિખાલને (અન્સ૦) દુઆ કરી છે અને હુઝૂર (સન૦) આમીન કહી છે

(૫૬) દરદ શરીફ પડનારને કયામતને દહાડે જન્મનનો મોતો ટીકવાની જરૂરત રહેતો નહિ

(૫૭) હુઝૂર (સન૦) ઉપર શ્રુ મ કરવાના તોલમન અને કાર્યથી દરદ શરીફ પડનાર બચેલા રહીને કારણે હુઝૂર (સન૦) ફરમાવ્યું છે કે જેણે મારું નામ સંભળી મારી ઉપર દરદ ન મોકલ્યું તો તેણે મારી ઉપર શ્રુ મ કર્યો”

(૫૮) દરદ શરીફ પડનાર ખુદાપાક અને તેના રસૂલ (સન૦)ની સામનતથી બચેલા રહે છે

(૫૯) દરદ શરીફ પડનાર કબ્લસ કહેવન બનવાથી બચેલા રહે છે કારણે હુઝૂર રસૂલપાક

(સન૦)એ ફરમાવ્યું છે કે -“જે માણસ મારી ઉપર દરદ મોકલતો નથી તે કબ્લસ છે”

(૬૦) દરદ શરીફ પડનાર સાથે સરકારે દોઆલમ (સન૦)ને મદખમત થઈ જાય છે

(૬૧) દરદ શરીફ પડનારને ઇમાન અને દિલ્લપતની દૌનત આપવામા આવે છે, તેનું દિન જિંદા કરવામા આવે છે અને વધુમા મુમરાહી અને મુન્દાના કામોથી તેને બચાવી લેવામા આવે છે

(૬૨) દિવી શૌક અને મદખમનથી દરદ શરીફ પડનારનું દિન આપના થઈ જાય છે અને તેમા હુઝૂર (સન૦)ની મુનારક મૂરત હ મેશ માટે કાયમ રહે છે

(૬૩) દરદ શરીફ પડનારને માટે આરમાન અને જમીનના બધા રહેનારાઓના દિલમા મદખમન અને દોરતી પેશ કરવામા આવે છે એટલે તેઓ બધા પડનાર સાથે મદખમન અને દોરતી કરે છે

(૬૪) દરદ શરીફ પડનારની ઉમર, ઇમાન, મામ અને એહનો અવાનમા બરકત (વધારો) થાય છે

(૬૫) કસરતથી (અસખ્ય) દરદ શરીફ પડનારને હુઝૂર (સન૦)ની મદખમન દિલમા વધતી જાય છે

(૬૬) ઉમ્મતીઓ ઉપર હુઝૂર સરકારે દોઆલમ (સન૦)ના બહુ મોગ હક છે જે હક દરદ શરીફ પડનારથીજ અદા થાય છે

(૬૭) દરેક શરીર પદનાગને ખુલ્લપાકના
જિક (પાંચ ધનારી)નો પચુ સવાય મને છે

(૬૮) દરેક શરીર પદનારનો લગભગ ૫૦
મા કરનાર (કસીરત જિકા ગાખામાં આવે છે

(૬૯) કસગતથી (અસખ્ય) દરેક શરીર પદના
ગને રસુનુ-લાદ (સન)ના દીવાર ખાગમાં તેમજ
જાગના દાનમાં પચુ જોવાની ઇજ્જત મળે છે
અને આતમે જર્જા (એટલે મરણ પછીથી
પ્રયાગન સુધીના ત્રયગાગેના વખત)માં સરકારે
દેખાનમ (સહ)ની સોદમત અને નગદીકી
દાસિન થાય છે

(૭૦) દરેક શરીર પદયુ જગત સુલુલાદ
(સન ની સાથે મદખમત હોવાની દલીલ છે

(૭૧) જેણે મારી (કુઝૂર સન) ઉપર
દરેક મોક્ષલુ મોક્ષ રાખ્યું (ડોડી દીધું) તણે
જગતનો માર્ગ વિસારી દીધો

(૭૨) જેની પાસે (કુઝૂર સન) પાદ થાય
જના દરેક મોક્ષલુ નહો તે જગતનો માગ
ખૂટી જશે

(૭૩) કુઝૂર સન પર વધુ દરેક મોક્ષનો
કારણ એ કાર્મ તમાગ માટે જ્ઞાત છે એટલે
તમારા બદનાની પાકી છે અને વધુમાં વધારે
સવાય માવમાં બરકત, અને ગુન્દાઓની
માફીના કારણ રૂપ છે

(૭૪) દરેક શરીર પુન સરાત પર નર
(રૌચાની) થશે

(૭૫) જે મોહ મારી (કુઝૂર સન) ઉપર
જુગમાને દહાડે એ સી (અમુક હદીમ મુજબ
એકસી) વખત દરેક મોક્ષરૌ તેના એ સી
વરસના ગુન્દા માફ થઈ જશે

(૭૬) દરેક શરીર પદનાગ જ્યાસુધી પદનો

નરે છે ત્યાસુધી ફરિતા તેની જખવીશ માટે
કુઆ માગના રહે છે

(૭૭) ફરિતાઓ દરેક શરીરને જુગત
ઇજ્જતની રૂપરૂપ પાયાડી દીએ છે

(૭૮) કુઝૂર (સન) ઉપર એક વાર પચુ
જો દરેક શરીર મોક્ષવામાં આવે તો એક
ફરિતા કુઝૂર (સન)ની રૂપરૂપ તે દરેક શરીરને
લક્ષ જાય છે ત્યારે આ (સન) તે ફરિતાને
કહે છે કે મારા તરફથી દરેક પાગને દરેક
દરેક પહેચાડી કરી છે જે એમાંથી એક પચુ
દરેક હશે તો તુ જગતમાં મારી સાથે લખન
થશે અને હું તારી શક્ષા કરાશ

જેની રીતે દરેક શરીર પહેચાડા અમુક
ફરિતા છે તેવીજ રીત સનામ પહેચાડા પચુ
ખુલાખે અમુક ફરિતા પૈયા કર્યા છે

(૭૯) કુઝૂર (સન)ની કમ મુખાગની પાસે
અમર દગરો માઇલ દૂર ગમે ત્યારે પચુ દરેક
શરીર પદનામાં આવે છે તે કુઝૂર (સન)ને
પહોચાનામાં આવે છે

(૮૦) જે રાજ માણસને કુઝૂર (સન)
ઉપર અને એટલે મૈત ઉપર ભરપૂર દરેક
શરીર મોક્ષલા ઇન્દ્રો હોય તો તેણે આ
મુજબ મોક્ષલુ —

“અદલાહુમ્મા સદલે બવા જૈયેદેના
મોહ મદે નિનનખીચિલ ઉમ્મીચે વ
અજવાજેહી ઉમ્મહાતિલ મુઅમે લીના
વ કરીચિતેહી વ અહલે બેતેહી કમા
સ લૈતા અલા ઇશ્લાહીમા વ બલા આલે
ઇશ્લાહીમા ઇન્નકા હમીદુન મહદ”

“સલાતુતરખીહ”

[આ વિષય અહીં એટલા મટેજ લખવામાં
આવે છે કે દરેક શરીર જાળની જે જે કિતાબો

વગેરેમાંથી મેં આ લખાણ લખ્યું છે તેમાં અકસ્માત (વડા બાળની) કિત મોમાં એનું વર્ણન જોવામાં આવ્યું છે અને આવી એક નેક બાળની વાચકોને મહાદેવ ગણના માં દિલ નાસાઈ થવાથી વધુ છુ ખુલાસાક મને તેમ જોતે એની રચનાત આજે આમીન]

એક દિવસ હુજૂરે અકસ્માતે (સત્ર) આપના કા ને કહ્યું કે -હું તમને એવી દશ ખરલતો બતાવુ છું કે જેના કગવાથી ખુલ્લપાત તમા દરેક ના મા, મોઢા, છુપા તેમજ જાહેર, જાણી જોઈને અગર અજાણના કરેના નવા શુંદા માફ કરી દીએ

માન કાકા! ચાર રકબના નમાઝ એવી રીતે પઢો કે -દરેક રકબતમા મુ એ મનેદા "અદ-ગઢ" અને તેની પછી બીજી કાઠ એક સૂરત પઢો અને પછી પદર વખત "સુબહા-નહીલે વસ હુમ્દો લિલ્લાહુ વ લાઇલાહુ ઇલ્લિલ્લાહો વલ્લાહો અકબર" પઢો પછી રકુઅમા એજ (મજકુર) શબ્દોને દન વખત પઢો, અને રકુઅમાંથી ઉભા થઇ ઉભા રહીને દશ વખત, સજદામાં દશ વખત, મજદામાંથી બેઠા થઇ બેઠા બેઠા દશ વખત, બીજા સજદામાં દશ વખત, બીજા સજદામાંથી ઉઠી ઉભા થવા પહેલાં બેમીને દશ વખત મજકુર શબ્દોને પઢો, આવી રીતે દરેક રકબનામાં પોણાસો વખત પઢો, અને મજકુર રીતે ચાર રકબના પૂરી કરો.

"જો તમાગથી બની શકે તો આ નમાઝ દરરોજ પઢો, નહીં તો દર જુમા (શુક્રવાર) અને જો એ પણ મુશ્કિલ લાગે તો દરેક મહી નામાં એક વખત પઢો, જાણ પણ જો એ પણ મુશ્કિલ લાગે તો આખી જિંદગીમાં માત્ર એકજ વખત જરૂર જરૂર પડશે."

(મજકુર રકુઅ, સજદા, કૌમા વગેરેમાં પઢવાનુ લખેનુ છે તે બધામાં રકુઅ, સજદા વગેરેની તગ્બીદ વગેરે પઢવા પછી એને પલ્લુ સંપાદક)

મજકુર નમાઝ જુદી જુદી રીતે પઢવાની અમુક દિવાયતો પણ છે જાણ તે બધામાં હજ રત અમદુન્નાહ મિન મુનારક (રહી)ની બતાવેલી રીત જે હજરત ઇમામ મઝહાની (રે અ) એ "અહવાકિલ ઉતૂમ"માં લખી છે તે સારી છે, જે નીચે મુજબ છે -

પહેલી રકબનામાં તગ્બીરે તહગીમાં "અલ્લાહો અકબર" પછી સના "સુબહાનલ્લાહુ હુમા " પૂરી પઢી પદર વખત મજકુર તરબીદ" સુબહાનલ્લાહુ વસ હુમ્દો લિલ્લાહુ વ લાઇલાહુ ઇલ્લિલ્લાહુ વલ્લાહો અકબર" પઢની તે પછી પૂરી "મિરિમલ્લાહ" અને સૂએ ફાનેદા થા બીજી એક સૂના પઢીને પછી મજકુર તરબીદ થ વખત પઢી, એ પછી રકુઅમાં જલુ અને રકુઅની તગ્બીદ "સુબહાન" રખીયત અઝીમ" પઢી મજકુર તરબીદ દશ વખત પઢની, અને રકુઅમાંથી ઉભા થની વખત "રખના વકત હર" પઢી ઉભા રહી થ વખત મજકુર તરબીદ પઢી, અને પછી મજદામાં જલુ, અને સજદાની તરબીદ "સુબહાન રખીયત આબવા" પઢવા પછી મજકુર તરબીદ થ વખત પઢી, પછી સજદામાંથી બેઠા થઇ "રખનેગફી" પઢી મજકુર તરબીદ બેગ મેગ દશ વખત પઢની અને પછી બીજો સજદો કરવો અને સજદાની તરબીદ પછી મજકુર તરબીદ થ વખત પઢની આ રીતે પઢવાથી દરેક રકબનામાં કુને પોણાસો તરબીદ થાય છે એની ગતે બીજો સજદો મરી તરબીદ વગેરે પઢી મીધા ઉભા થઇ જલુ, બેસવુ નહીં, તેમજ ઉભા થઇ "સના" પણ પઢવી નહીં,

પણ સૂરએ કાનેડા પદના પડેલા પદર વખત મજકુર તરખીદ પદી પડી સૂરએ કાતેલા અને ખીછ સૂ. પદી મજકુર તરખીદ દસ વખત પદવી અને એ પછી પડેલી રચના જેમ રૂઝ વગેરેમા મજકુર રીતે પ્રમાણે પડુ અને ખીજ સજદા પછી બેગીને માત્ર (તલદ દુદ) “અતદહ્યાન” પૂરી પદવી અને પડી ઉભા થઇ જવુ અને ખીછ રકઅત જેમ ત્રીછ રકઅત પદવી શરૂ કરી અને ખીજ સજદો પૂરો કીધા પછી ઉભા થઇ મજકુર રીતે ચોથી રકઅન પૂરી કરી (તલદદુદ) અતદહ્યાન-દર શરીફ-દુઆ વગેરે પરી સનામ ફરવણ આ રીતે ચાર રકઅતમા કુરને તબ્સી તરખીદ થાય છે

[જેરી ગીતે ખીછ નમાઝમા ફઝ, નાઝિમ, વગેરે પદનામા આવે છે તે પદના ઉપસત મજકુર રીતે મજકુર તરખીદ પડનામા આવે છે એજ માત્ર એમા વધારા છે બાકી બધી

રીતે નમાઝમા પડનામા આવે છે તે બધુ પણ પડવુ જોઇએ —સ પાદક]

મજકુર રીતને ધણુખરા હાથી આલિમોએ અમલમા લીધી છે (એટલે મજકુર રીતે પડી છે)

જે સાચકની ખુશી અગ (સવ) ની બતાવેલી ગીતે પડવાની હોય તો તેમણે બને કાઠકમા “અતદહ્યાન” પદના પડેલા મજકુર તરખીદ પદી લેવી પણ ખીજ બધા રકુનો વગેરેમા તે તે રકુનો વગેરેની તરખીદ વગેરે પદના પડી મજકુર તરખીદ પદવી

હજરત હાને અન્નાસ (રહી)ની રિવાયત મુજબ મજકુર નમાઝમા નીચે લખેલી ચાર સૂરઓ “અતદહ્યાન” પછી પદવી બેદનર છે -
(૧) સૂરએ ‘તકસીર’ (૨) સૂરએ ‘અસર’
(૩) સૂરએ ‘કાફિર’ (૪) સૂરએ ‘હખાસ’,

અને ફરીક રિવાયતમા —(૧) સૂરએ ‘ઝિઝાન’ (૨) સૂરએ ‘આહીવાત’ (૩) સૂરએ ‘નસર’ (૪) સૂરએ ‘હખાસ’ પણ લખેલું છે

દિવ અને દિમાગને તાઝગી બખશનાર

નાયાબ અત્તરો

ઇત્રે અજીબ તો ૧ ના ૩ ૬ ઇત્રે ગઝીબ તો ૧ ના ૩ ૫
ઇત્રે લાજવાબ તો ૧ ના ૩ ૫ ઇત્રે શાહી હિના તો ૧ ના ૩ ૧૦
ફક્ત એકવાર વાપરવાથી ખીજ પસદ પડશે નહીં ખુશ્ખામા સમય સુધી ટકી રહે છે

સ પૂર્ણ નિદ્રા અર્પનાર ખરતા વાગોને અગઝાતાર, કાયમની કાશાશ સાચનાર,

હેર ઓઈલ

બહાઈ ઓઈન કે રખીટથી તદન મુક્ત કી રીશી ૧ ના દસ આના
દરેકનુ ટપાન ખર્ચ વીન જુદુ

આજેજ લખો - હાફેઝ સાલેહ હાફેઝ મોહમ્મદ

હાફેઝ મજિબ, રાહો (જી સુરત)

ગંગા-જમની!

કરૂં ત્યાં હું બ્રહ્મને માનીએ માનમ ઇસ રિયે,
 તારે મુસ્લકબલ કે ગો'અદાકો દવા દેની પડે
 એથી ને રૂદન કરૂં છું આજથી મધ કાલનું,
 'લાનીના લાકડાઓને' જેથી દવા દેની પડે
 વેા દવા દુઝા તમદુનમી આત્મત કે રિયે,
 શાશીયે મુલકકો મળબુદન રિયા દેની પડે,
 સરકૃતિના રેતની એવી દવા અર્પણ હું,
 જેથી નાશુરકે ખુદાને પણ રિયા, દેની પડે
 આકસે હિરોતાકી તો ઉ'હમા સહીદ,
 ગિનકે મદકનકા ઝીની કન્યા દેની પડે
 હિદ-અમિથી સહીદ ઉપન એવા હું કરીશ,
 'કલ્પણ'ની લોમ જેને દાટવા દેની પડે
 એરે દમરાલી કરેગે પુસ તરફ જાને નિસાર,
 અરે અરે! કદાએ મરદમા દેની પડે
 માણુ અર્પણુ એવી રીતે કરેગે મારા સહચરે,
 'વાદવાની દાદ' કલુષ્યનેમ દા, દેની પડે
 કીમને મજદૂર કરૂં દુઝા જહા પર આસકરિ,
 કશમકશમે ખવાદ જાને મુક્તિલા દેની પડે
 મુસ્લ જે મજદૂરના છે તે હું જમ જાહે કરીશ,
 જાન પણ એ કાપમા છાને જવા દેની પડે
 એ કૃષક મુઝકો મિયા લોકિન કહી એસા તહે,
 આકકી મુરકકો જદે કીમીયા દેની પડે
 નાસ કરૂંછે બોમ મારો પણ ન કર્મ એવું બને,
 ધૂળ જદે કીમીયાની કર્મ મતા દેની પડે
 ઇસ કરૂં કરૂં દુઝા માઓકી મહબ્બતકો જાતદ,
 દિલકે દુકળે ડા રાદાતકી દુઝા દેની પડે
 ઉચ્ચ એ કદાએ હું લઈ જઈશ માતાઓનો પ્રેમ,
 નીજના પુત્રો દે બળીતાન, એ દુઝા દેની પડે
 ઉદ્ 'એલુમાન' દાનિશ ● મુજસલી "અમીન" આગદ

ઈસ્લામ પ્રચાર

“ તાજ ” [સંદેશ]

(ગતિકથી આતુ)

કૃષ્ણદીને મુજતાબના એક નીચ જાત અર્થ મુસ્લિમ યુનામ ખુશના હાથમા પોતાનો સર્વ કારોગર સોંપ્યો હતો તેણે રાજગાદીની લાનસામા પોતાના અ નાનાનો વડા કર્યા, તે પોને રાજ્યગાદીનો હક્કદાર થઈ બેઠો ખુશ ફરોઃ યુગ ઇસ્લામી દુરૂમત મારે એક કસોતીનો યુગ હતો કેન્દોજ હીરદરીમા લખ્યુ છે કે, ઇસ્લામને એ સમય એ મુસલમાની ધણીજ જરૂર હતી ખુશરૂની પૂરી ટોળીમા રોષ એવો ન હતો કે જે માત્ર નામનોજ મુસલમાન ન હોય કેટલાક તો એગહના કે જેઓએ ઇસ્લામ પશુ અગીમર કર્યા ન હતો દ જાતમા હોડે ચોક્કસ ખુન પરસ્તી થતી, તે ઇસ્લામ ધર્મની અમરગણના ને અપકિર્તિ થતી મુસ્લિમ દનિસ્તમ કારો આ પ્રસંગે ધણીજ ખેતજનકરીને આ ઘણે છે કે, મુસલમાનોની મસ્જિદોએ સમયે અપવિત્ર હેતી યા ખડન થતી એટલુજ નહિ પરંતુ ઇસ્લામના પવિત્ર પ્રસંગે ખુશરૂઓ અને રટુનોની જેમ બેસવાના કામમા વપરાતા”

ઇસ્લામને મારે આ યુગ ઘણો કટોકટીનો હતો પરંતુ માત્રી મુલક ફખરદોન જાતાએ જે માળગથી સુતાન આસુદોન તથાલગના નામથી માત્રીએ બેઠો તેણે આ આકાને દર કરી તે એક સાચો મુસલમાન હતો એટલુજ નહિ પરંતુ ખિનજી વશનો એક નિમકહલાલ સેરક હતો દોઢી ખુશરૂને પોતાના કુષ્ટ કૃત્યની સજા આપી એમણે ખિલજી વશના વશઓની શોધ કરી પરંતુ જ્યારે એ વાનતી ખજર પડી કે

મુલકએ એ વશના એક પશુ બાળકને છાત જોડ્યુ નથી, ત્યારે ઉમ ગોના આમદથી પોને રાજ્યગ દી પર બેસે

બહિરુમની દી પાશાદ અને સુતાન મશાઈખનો સબધ પ્રથમથીજ બમડી ગયો હતો એનુ કારણ એ હતુ કે જ્યારે ખુશ એ બેસુ કે માત્રી મુલકનુ સૈન્ય નજીક આં પહોંચુ છે તે એણે એના મુખામયા અર્થ પોતાના સૈન્યને કાષ્ટક રસોનો પગાળ અગાડીયા આપી દીધો એટલુજ નહિ પણ એણે મઝ્દર ફકરો અને મશાઈખોને ખુશ કરા અર્થે મોતી માત્રી રકમો એમની સેવામા રજુ કરી એમાથી ત્રણ લુખુગીએ તો એ બદમાર અને ઇસ્લામના દુકમન પાશાદની બેટના રતીમાર ન કર્યા પરંતુ કેટલાકોએ રતીકા પશુ કયા જ્યારે આ દીન તપલમ માદી પા આગે ત્યારે એણે એ બેઠો પાડી માત્રી સુતાનુત મશાઈખને ખુશરૂએ પાચ વાખ રૂપિયા આ પા દના પાંતુ જ્યારે નરા પાશાદે એ બખરીશની રકમ પાડી આપના મારે દુકમ કર્યા ત્યારે આપે જવાબ વાળ્યા કે “મને જે કષ્ટ મળ્યુ હતુ તે મ તેજ વખને યોરોને શા કરી આપુ છે હવે એ રકમ પાડી આપી શક એમ નથી” આ સાલગીને પાશાદને પછો બે થયો ઉપાત પાશાદ ગાતે એક સાચો રતીજનનો પાનદ હતો જે સમાજની બેદ દિલને યરીખનાના દુકમ વિરુદ્ધ યેખને જેથી તેણે તમામ મઝ્દર મશાઈખો અને આલિયોને સમાજના વિષય પર વા વિવાદ કરા એકત્ર કર્યા જેમા સુતાનુત મશાઈખ પશુ પધારા દના ઉમ ચર્ચાઓ પછી એ આલિમ મહમ એ નિર્ણય પગ આપ્યુ કે સમાજની બેદદિલ યરીખન મુજબ હરામ નથી”

એ વાનતો તો એ સમય નિઘાત આગે પરંતુ રતીખત અને તરીકગ દી નસાકી પૂરી ન થઈ જ્યારે પાશાદ બગાળ પર અજ લખ ગયો, ત્યારે એને ત્યા એવા અમાચાનો

મળ્યા કે 'એનો વડીલ પુત્ર ઉલ્લાખ સુસ્તાનુન મશાઇખનો અનુચર થઇ ગયો છે, તે સૈન્ય એણે કરી રહ્યો છે, કે જેથી ખાપને તાનજ કરી પોને માદીનો હકદાર થઈ જાય" પાદશાહને કાને જ્યારે એ વાત આવી ત્યારે પાદશાહે સુસ્તાનુન મશાઇખને હુકમ કર્યો કે "મા ! આત્મા પછેના તમે દેહથી છોડી આ બા જાઓ" કેટલાક ધર્મદાસોએ આને એ છે કે ગેબ નિ-આમુદીન (રેહન)એ પા શાહનું કહેલું સાલગ્યુ ત્યારે એ ન જનામ મશરૂની તો મરફત મોક-વાયમ હાખી મોકલી કે 'હનોઝ દેહી ફર-અરન" તે થયું પણ એમજ જ્યારે સુસ્તાન દેહથી પાડો આવ્યો ત્યારે ઉલગખાને શહે દત્તી મહાર એ કાખના મહેનમા પિતાનું આગમ કર્યું એ મહેનમા એક લા ! એમ બનાવવામા આવ્યો હતો કે તે પર જરાક મોજ આવે તો આખી ઇમારત પડી જાય જ્યારે પાદશાહ ખાનપાત્રી પરવાર્ણ ત્યારે ઉનગખાનના કહેવાથી દાર્ગાએ મગાયા અને મહેલના એ નાજુક ભાગને દાર્ગાએ પાસ રહ્યું મરાની જેથી એ મહેલ પડી જાયો તે પાદશાહ એની નીચે દખાઈ નૂઓ

આ પ્રસંગ ઉપર ઇતિહાસના એ અનેક વિવેચનો કર્યા છે "ખવાન દસન નિજમી આગે પણ એવો આલગાય આવે છે કે ઉપરોક્ત મહેલ ઉપર વીજળી પડી હતી, કારણકે ખુવાપાને પોતાના મહેલુદ જાઇનું કથન સસ પૂવાર કરતું હતું કે 'હજુ દેહી દર છે' કેમકીજ દિરટરીના કર્તાએ ઉનગખાનને પિતાને કાલિદ આરેખન નિચાગ દર્શાવ્યો છે કે 'પાદશાહના દત્તનના સુસ્તાનુન મશાઇખનો પણ હાથ હતો' જેથી અમે પણ એ નિર્ણય ઉપર આવીએ છીએ કે એક લાયક ન્યાયી ને સાચા મુમનમાન પાદશાહના

મૃત્યુને કામન લેખે એ ઉચ્ચતર ન ગણાય તે નવો કેમકીજ દિરટરીના ઉપર સબધમા ન તો કોઈ ઇતિહાસીક આંખતી મળી આવે છે કે સુસ્તાનુન મશાઇખે પાદશાહના મૃત્યુ અર્થે કાવતરું ઘડ્યું હતું સંભવિત છે કે પાદશાહનું મૃત્યુ અકસ્માતથી નિપજ્યું હોય કારણકે જ્યારે ઉનગખાને વરગલ તરફ સૈન્ય લઈ પ્રવાણ કર્યું ત્યારે ત્યાં પણ એણે પિતાની સામે જાગવો કરવાની ઇચ્છા દર્શાવી હતી ને જ્યારે એનો નાપ એક મુત સુધી બચાવમા નહોતો ત્યારે એને પોતાની મનોઇચ્છા પૂર્વ કરવાનો પ્રસંગ સાપડ્યો તે એણે પોતાના પિતાના વધનું કાવતું રચ્યું એ પણ થઇ ગયું છે મુન આમુદીન તવલગનુ મળ્યું ફેણુઆગી વા માર્યું છે સ ૧૩૨૫મા થયું તે એ પડી થોડા દિનસોમા એટલે એકિતની ગળ તારીએ સુસ્તાનુન મશાઇખની વફાત થઈ એમના સાચા મદદગાર મ્યાન શેખ ઉસ્તુદીન મુહતાની પણ હાજર હતા જેઓએ જનાઝાની નમાઝ પઢવી હતી મજાગ દેહીમા મોજુદ છે સુસ્તાનુન મશાઇખ ખુવાના ફઝનથી આયુધ પણ લાણુ પામ્યા હતા ને એમના મુલાકાતે એમને એમના અનુયાયી ઇતિહાસગારો સાપડ્યા એટલે અમીન ખુશાહ ને ઝિયાદીદીન જાની જે ખેડે આપના મુર્ગિ હતા જાપને એ સમયે ઘણીજ કિતિ સાપડી હતી પોને પોતાની કુશળતા અને અર્થ શક્તિ તરીખત અને ઈસ્લામ પ્રચારમા ખર્ચાઈ હતી દેહીમા રહીને આપ દર દર દેશોમા પોતાના ખજીફા મોકલી તેમની માગન ઇસ્લામ પ્રચારનું કાર્ય કરાવના હજાર નિઝામીના કથન અનુમાર આપના મુર્ગિ દિદ ઘીન, અને અરનમાનમા પણ મોજુદ હતા વળી ગુજરાત ને દખખણમા ઇસ્લામ પ્રચાર માટે આપે ૫૦૦ મનીશા મોકલ્યા હતા જેથી આશ્ચર્ય ત પણ એ વચના લાભો મુમનમા

તમા મૌજુદ છે ચીનના શહેરોમાં આજકાલ ૧૫૦ ખાનકાહો કે કે જે નિઝામીયા પચથી આપાદ છે અધીનસ્તાનના દરબારે મુસ્લિમ ખાનદાનેનો સખ ઝોનાથી છે દિલ્લિસ્તાનમાં કોઈ પણ શહેર કે ગામ એનું નથી કે જ્યાં હઝરત મેલ્લુન ઇનાહી (રેહ૦)ના પચનો કામ ન હોય ખાસ કરીને પચળ તો નિઝામીઓથી ભરપૂર છે

સમાજ સખ ધે સારીચતના દુકમે ભવે ગમે તે હોય પરંતુ એ વાત તો નિશ્ચિત છે કે, એથી સગીન રિવાજે યજ્ઞજ ઉજ્જન મળ્યું છે એ નિવામાં અમીર ખુશ્ પચાજ વિખાન હતા હતા પચ તેઓ પોતાના મુશ્કેલીના એક જ નિસાર અનુયાયી હતા પોતાના દુનમાં સમા અના પ્રેમજ એમને પ્રખ્યાત બતાવ્યા એ સબધિત છે તેથી અમીર ખુશ્ને મુકાહુસ સમાજ પચ કહે છે એમણે અતક તાજ તમણીએ પ્રચલિત કરી મગીન નિવામાં તેઓ નિપચ્છ હતા સિવારમાં એમણે અનેક વાનોનો અવિષ્કાર કર્યો કમક તમે ઉપલકર્મ, તમેમા વચ ઉપલ કરી સમાજની ઉત્તનિ અર્થે જેટલી સગીનની અગત્યતા છે તેટલીજ સુદર કવિત્વની જેની સાધરીને પણ એમા વેગ મળ્યો સુતાનુન મરાઇખના ખાસ મુશ્કેલીમાં અમીર ખુશ્ અને હસન મરહૂર સાધરી હતા

નિઝામીયા પચ જે સાધરીયા પચી જેમ ગિરતીયા પચતી એક શાખા છે જેની પ્રચ્ચ આપથી શરૂ થઈ કેટલાક કહે છે કે હઝરત ખૂ અહી કવદર પાણીપતીએ પણ સુતાનુન મરાઇખથી બેગન કરી હતી કવદર સાહબ જે કુએ જમાવ હાસી (રેહ૦)ના મતીઆઈ ભાઈ હતા તે સુતાનુન મરાઇખના અમવાયક હતા આપ પાણીપતમાં પૈદા થયા હતા ખાહી વિષા પ્રાપ્ત કર્યા પછી આપે

ગાન ઉપદેશનો કાર્પ આરંભ્યો ગાન વચ્ચે મુખી કુચરત ઇસ્લામ મરિજદમાં વાઅજ કરતા રહ્યા એ પછી એક દુખીની અસ થી ગાન ઉપદેશનું કાર્ય ઠોડી જ મનમાં નીકળી ગયું ને કનદાની અવત ન રાહ લીધી

આપના જીવનના વાજ્ય ગતિએ અનેક પ્રસંગો છે જેમને શરીઅત ને અખલાઅત ગિમિદુથી નિહાળીએ તો તે પર અનેક રીતોએ થઈ શકે છે પરંતુ કુયા આપને એક દસર તરીકે ઓળખે છે ને એ વાત તો ચોક્કસ છે કે જે માણસે દુન્યાનો ત્યાગ મગી હોય તેને દુન્યાગીના નિયમોથી આપણે પાખી તો નજર રાખીએ? આપની ઉમ વણી ખરી તો લીનતામાં અને નિર્લાન અસથામાં બનિન થમ ને જ્યારે દિગરી સન ૭૩૪ ના રમગનમાં આપ વધાન પામ્યા ત્યારે આપની પાસે પ્રાઇ ન હતું અને ત્રણ ગેજ સુધી પ્રાઇને પણ જાણ ન થઈ કે આપ દુન્યાથી દૂર કરી ગયા છે

તોમ રિસે પ્રેટનાક લાકડા શોધા રમોએ તેમની લાગ જોઇ અને દશનાવતી તૈયારી કરી મઝાર પાણીપતમાં છે (અપૂર્ણ)

‘કારવા’ એજન્ટસ -

- (૧) મેસર્સ લિમ્બાડા એન્ડ કું
ચો બોક્ષ ૭૬૩૬, જોહાનમખર્ગ
- (૨) મેસર્સ તન્ના ન્યુસપેપર એજન્ટ્સી
નાનકવાડા, કરાચી
- (૩) ઓસમાનીયા ટ્રેડિંગ કું
ન્યુસ પેપર એજન્ટસ, રાણાવાવ
- (૪) મેમલુ ઉસ્માન ઇબરાહીમ
કમહાની લીક ગેન, રમકમની દુકાન,
ભુજ-કચ્છ
- (૫) અ મત્તાર ઇબરાહીમ
ખુરેશી ચોરા, ચેરાવળ

કાઠીયાવાડમાં પ્રાચીન મસ્જિદો

રજી કરનાર ' પુરાતત્વ ત્રેશી '

આખા કાઠીયાવાડમાં મુસ્લિમ સંસ્કૃતિ દલી એમ ઇતિહાસના પૃષ્ઠે ઉપજાવતા માન્ય પડે છે તે વખતે ધણી શહેરો અને ગામોમાં ઇસ્લામીઓએ મસ્જિદોના પાયા નાખ્યા છે તે પૈકી સરોષન દ્વારા જે પ્રાપ્ત થયું તે વાચકો સમક્ષ રજી કરે છું આ ઉપર સાનમાં સારો પ્રકાશ તો જનામ 'કોકિલ' જેવા પાડી ચકે અને એની આશા અરમાને નથી, છતાં જેટલું મળ્યું તે રજી કરે છું

ફિરોઝ તખલ્કે ઇ સ ૧૩૬૦માં ગુજરાત ઉપર સ્વારી કરી જીના સૈરામ મુસ્લિમ સત્તા પ્રથમ કરી ઝકઝપાનને ગુજરાતનો સુબો નીમી તે નિહી ગયો એના પાઠના વખતમાં એણે ઇજ ઉદ્દીન અને સૈયદ સિકંદરને મારગોના જોડિન રાવળ સામાં લશ્કર લખને મોકલ્યા તેનો પગપગ કરી ત્યાં રાવળ મસ્જિદ બંધાવી તેમજ જીમ્માં મસ્જિદ પણ બંધાવી એ મસ્જિદ જો કે આપાનેરની જીમ્માં મસ્જિદ કરતા ઉતરતી, પણ બહારનો ડોળ દમામ તથા નકંદી કામમાં અદમદાનદની જીમ્માં મસ્જિદથી જાણ તેની નથી તેની બાધણી ધણી ઉમદા છે મારગોજ માયી એક કા સી લેખ જડયો છે તેમાં ફિરોઝ તખલ્કની બાદશાહના મારગોજ ગામમાં ખાસ સદર-ઉત અકાનરે ઇ સ ૧૩૮૫માં એક મસ્જિદનો પાયો નાખ્યાની વાત છે

મહમદ બેગડો જીનાગદના સ્થળથી એટલો બધો ચકિત થયો કે તેણે પોતાની ગજબાની

ત્યાં આજુવાનું નક્કી કરી પોતે ધણી દિનસ સુધી લાજ રહ્યો એ અરસામાં તેણે શહેરનો કિલ્લો મજબુત કરી ઉપર કોટમાં એક મસ્જિદ બંધાવી

આ અરસામાં એખાના વાઘેન સરદાર બીમાએ મુસ્લિમ મહમદ સમરકંદીની ઉપર હુમલો કરતા મુસ્લિમોએ જાને આની મહમદ બેગડોની મદદ માંગતા મુસ્તાન પડે લશ્કર લખને ગયો અને જંગન-દારકા છતી લીડુ ત્યાર પછી રાખોદાર ખેટ છતી લખ દારકામાં મસ્જિદ બંધાવી ને ફરાન-ઉન-મુદને લાનું રાજ સોંપી પાછો ફર્યો મિરાને સિકંદરીમાં લખેન છે કે દારકા આ પહેલીજ વખત મુસલમાનોના હાથમાં ગયું

અદારમાં સૈકામાં દારના અમરેલીના દલિયુ તથા પશ્ચિમ ભાગ, જેને દાલ પજુ જીનો અમરેલી કહે છે અને જ્યાં આગળ જીનો છુટ નેમાં દાલ તુરગ છે ત્યાં જીનો મસ્જિદ છે તે અમરેલીનો જીનો ભાગ હતો

સૈરામને પ્રસિદ્ધ સુબો મલેક અયાઝ ધણે લાએ દીવમાં પણ કોઈ કોઈ વખતે ઉતામાં પણ રહેતો ઉતામાં એક જીનું તળાવ છે તેમાં-હેનો એક ઇ સ ૧૫૮૨ ઇ સ ૧૫૨૬ ની સાનના સરકૃત લેખમાં મલેક અયાઝનું નામ છે અને તેની કબર ઉતા ગામની બહાર હજરત શાહની મસ્જિદમાં બનાવવામાં આવી છે આ મસ્જિદ કોના વખતમાં બંધાઈ

મુરિનમ સત્તાનત જ્યારે આખા મળીયાતમાં હતી ત્યારે કુતીયાણાને મુજફફરાનદ કહેવા કારણ ગુજા અને સુતાન મુજફફર હતીમ જ્યારે સોરાનો સુખો હતો, ત્યારે તેને કુતીયાણા બ. ગમતું તેથી તેણે એકાને ધોનાળ્યા અને ગામ ફરતો ડાઠ બધાગ્યો છુ. ફાસી લેખે તથા દસ્તાવેજમાં કુતીયાણાને મુજફફરાના કહ્યું કે અહીંની જુમ્મા મસ્જિદ દિ સ ૯૪૦ ઇ સ ૧૩૫૯ મા બધાં છે અને એક ફાસી સેખમાં લખેલ છે કે આ મસ્જિદનો બાંધનાર કોઈ ઇશ્લાહીમ નિજામ હરમી હતો તે ગુજરાતના સુતાન મહમદ ત્રીજાના વખતમાં થઈ ગયે

જુનાગઢમાં માર્ચ ગરેબી છે ત્યાં એક જુની મસ્જિદ છે તે મસ્જિદના દરવાજા ઉપર અરબી બાપમાં સર સન ૧૮૫૬ સ ૧૨૮૪ નો લેખ છે તે ઉપરથી જણાય છે કે જુનાગઢમાં મસ્જિદ-મદીના હજ કરવા જતા મુસલમાનોના એજન્ટ તરીકે રહેતા હતા તેણે બધાં છે

સુતાન મહમદ બેગમને જુનાગઢનું નામ બદલી મુસ્તુફાનદ રાખ્યું અને કિનેયધી કરી એક મસ્જિદ બધાં તો કઈ હશે ?

ધારીમાં એક જુની મસ્જિદ છે એ મસ્જિદ ગોરી બેનીમને નામે ઓળખાય છે

ધ્રાગધ્રામાં મુસનમાનેલ થાણુ ઇ સ ૧૪૮૬ મા હતું તે વખતે એક મસ્જિદ બધાં

મહુવા બાદ રોડના દરવાજા બહાર એક જુની મસ્જિદ છે તેમાં અરબી લેખ દિ ૮૨૬ નો છે તેમાં લખેલ છે એ મસ્જિદ મયેક અસર ઉન મલિક નિન મનિક નૌદરે ગુજા તના સુલતાન અહમદશાહના વખતમાં બધાં

દિગરી જળ્ય ઇ સ ૧૩૭૩ મા મામ રાવમાં મુસલમાન હકીમ ઇબ્રહીમ બિન યારામ-

શહે જુમ્મા મસ્જિદ બધાં અને ૧૧૧ મસ્જિદમાં એક દિગરી ૭૮૦ નો અને ૧૬મન મસ્જિદમાં દિગરી ૭૮૪નો લેખ છે એ મસ્જિદ કોણે બધાં કરો ?

વડાજીમાં સુતાન અહમદશાહના વખતમાં મોટું થાણુ હતું વડવાજીના વજી શા સી નેખોથી ફરીન થાય છે કે અહીં ત્રણ મસ્જિદો બધાં છે તેમાં એ અહમદશાહના વખતમાં ત્રીજી સુલતાન મદમદ ત્રીજા આમૂનો વહીવટના વખતમાં બધાં આ રિયય પર મોઇ પુરા તત્વવેત્તા વધુ અજ્યણ પાડો એ આશાએ હાન તો વિ મુ છુ

મુકેપોતા કપડા
માયન્ડીફીક
ગીતે વેતરતા
અને સીવણ
શીખવા મા?
કબજ મળો યા
લખો

મુરાદ ટેલરીંગ વર્ક્સ
એન્ડ ઇન્સ્ટીટ્યૂટ

MURAD TAILORING WORKS

Try our Secret Good Fit for Scientific Cut, up-to-date Fitting & Modern style.

ઓ એસ જી મુરાદ
ચુનારવાડા માર્જદ પાસે ગદેર

“ધઉંની દુકાન”

‘મઝાક’ માહત્ત (અગ્રણ)

ખરા બપોરનો સમય હતો ગરમીથી દિનો
બેકરા હતા એક દુકાન અને આટલા બુખ્યા
રહ્યા. અવ પરવર્દ્યાર મા. રહ્યા. એ
લાઈનામાં નિર્દોષ બચ્ચાઓ અને માતાઓ
પણ છે, બુખ્યા અને અસહ્ય ધરણો પણ
છે, તથા ઉદાસ અને નિરાશ વિધવાઓ પણ
છે. જુઓ, કેવળ એવા નામુક બચ્ચાઓ
કરમાઈ રહ્યા છે! અફસીસ એ માસુમ બાળકો
નથી નહીં હતાં છે! એક નામુક પાક પવિત્ર અને
સરળ બાળકો શરમથી નીચી નિભાડે
જાય છે! એક તમક અનાથ કુખળા બચ્ચાઓ
શુદ્ધાઈ રહ્યા છે! હવે તો એ ખુદા તુ
આસરો આપ! એમનામાં હવે સકિત રહી
નથી એક તુ જ છે આપ! આપના, બીજો
પ્રાપ્ત ના! ગર નથી-નહિ તો વાત ગ્રે કે
હથેના મનના એક દિવસ જરૂર આવશે!
નહિ તો વિધવાઓના બચ્ચાઓ બુખ્યા મરી
જશે!

કેટલા દિવસ ઘાડાઓથી એમને એમ પાછા
ધો. જો? છેડે જરૂર એક દિવસે બુખ્યા
મરી જશે! એમના રૂપ રંગ તો જુઓ?
જાણે સો ચર્પના ન દેખાતા હોય! ઉઠી ઉઠી
આ બો જાણે કબરો ન દેખાતી હોય? જાણના
હા મા જાણે કમળી દીવાનો ન હોય? આ
એક છવત શરીર જાણે હાડકાના પીંજામાં
રહ ન હોય આ તો કાંઈ એમની જિંદગી હા
જાણે મોત! જાણે હાનની આ નવી છવતી
કબરો! શુ ધઉંની દુકાન પર એ મોત શોધવા
આવ્યા હશે? જો જિંદગી એમને બક્ષી હોય

તો અવ “રૂઝ” એમને છવવા દે આવી
રીતે એમને બુખ્યા ન રાખ, અને સોહી ન
પીના દે! આવા ધરણોનો મુઝિકલકુશા
પ્રાપ્ત નથી? એક તુ જ છે બીજા પ્રાપ્ત તારા
ચકર નથી?

એક દુકાન પર રહી રહીને ગરીબ વઢી
રેખી કરી રહી છે, “જણુ દિવસ થયા મારા
બચ્ચાઓએ રોડી ખાધી નથી અફસીસ!
એક દારો પણ દુકાનથી મળતો નથી!
સાગ પડી જાય છે પણ મારો વારો આવતો
નથી! મારા ધડપણ પર કાંઈને રહેમ
આતી નથી શુ રહેમ અને દવાના દ્રવ્યા
સુકાઈ ગયા છે? તોને દિવસ છે મારા બચ્ચા
ઓએ મધ ખાધુ નથી પ્રાપ્ત મારા દુખનો
ખિસો સલામુ નથી! જુનમ છે કે માખુસ
તો માખુસ ખુદા પણ સાબરતો નથી!”

આટલું કહેતા તો તેને બુખ્યા ચકર આવ્યા
હી બુખરી પથાળી સમક ઉપર ઉધા માથે
બેઠોશ યજને પડી! આખામાં આસુ અને
માથમાંથી શીશુ નીકળવા લાગ્યું હુ કપી
હારો અને ખુદાને જોઈ પુારી કહેના લાગ્યો

‘જો’ આ છવ આપે છે તારી રહમતના
સેગદ છે! તારી રહમતના સેગદ છે! તારી
ખમ્જના સેગદ છે અગર ધઉ ખાવાને ન
આપે તો તુ તેમને મોત આપી દેને!”

હજરતે આ મનો મદનો આ-મીથી આવી
રીતે ન લે”

*(સૂચિત)

સુરત છુક સ્ટોલ

બરાનપુરી બાગેળ, સુરત

‘કારવાના છુક અક મળી શકે છે

પ્રાં બેચરદાસ નાથુભાઈ

હુસ્નકી આ દેખલે ગુજરાતમે મળખૂરીયાં !

[જનાન હકીમ બરીદ અદમદખાન "ઝખમી" અદમદખાન]

નીલગ સાડીયે ઝરદોઝીકીયી રંગી બદાર,
યા ફલકે પરથી સિયારોકી જનાની બેકાર
ચર્ખ ચક્રગના કુશ બોલા હે મેરી હમસરી
આખે આવાજે પરિસ્તા હે વહી રીનમ પરી

સાઅદે સીમીયે રક્સા વોદ તિનામ વૂળીયા,
યા રવાએ ચર્ખ પર બોલી શકકા સા સમા

વોદ સરે અનુસ્તમે નવમાસકી અનુસ્તરી
દેખકર યુ-ધીયાએ બિરકા નૂરે ચામે મુસ્તરી

હુનેસે કિસ તગદ પાએ માઇ ઇસકી કમર,
બુગ્તબમે ખો ચૂકીહે સાધરોકી બી નઝર

હર કદમ પર સર બ સિજદ હો રહાયા આરમા,
પઢેકી ઝંગાર પર કુર્બાની મૂરીકીમા

દેખ લેતી ધરકી આબોકા અગર મસ્તાનાપન,
નઝરિસે રઆના પે છા જતા વહી દીવાનાપન

બુગિરી લગસેથી છરે મીઠે કુ ઝુમ નઝમે ખા,
ખામશી પર ઇસકીયી સરમસ્ત સોસનકી ઝુખા

મય ભરી મીનાએ મદન ચૌર વોદ ઉરકા નિખાર,
સાકીએ બઝમે ફનકકા હોશ હો બિસ પર નિસાર.

હેર લેકીન અપ તિયે સદઆકે દામા પાશ કર
હીદએ ઇબ્તસે રગ દહરકા નઝઝારા કર

હુનેા મૂરીકીકે સર પર બેકસીકા ખાર દેખ
પહેલુએ ગુલ્લાએ તરમે બેગસીકા ખાર દેખ.

ઇસ બુતે તન્નાજ પર મન ભરકા એક સદુક દેખ,
હીરે સરમાયા પરરતીકા હે ચે મઆયક દેખ

હુસ્નકી આ દેખને ગુજરાતમે મળખૂરીયા,
ફેર ચૌર રંગીનીય વૈર ચૌર ચે મઝહૂરીયા !

('મહીના' માથી)

-કોઈને પણ કામનું!

“કાગડાં વિષે પવિત્રપણું, બુઝારને વિષે સમપણું, સર્પને વિષે ક્ષમાપણું, સ્ત્રીને વિષે કામની શાન્તિ, નપુસકને વિષે ધીરજ, મધ પીનારમા આત્મજ્ઞાનના વિચાર, અને રાગને વિષે મિત્રપણું નેધું નથી, ને સાહચર્યું પણ નથી”

પત ગીવાનું તેજ કયા સુધી? ચંદ્રનો ઉદય થયો નથી ત્યાં સુધી ચંદ્રનું તેજ કયા સુધી? સર્પનો પ્રકાશ થયો નથી ત્યાં સુધી

“જે રાગઓ પોતાના સાથીઓ સાથે ઘણાજ મળતાનહા ધનાનો દેખાવ આપે તેમને માટે એમ સમજવું કે તે માણસનો ઉપયોગ નારગીઓના જેવો કરવાનો તેનો વિચાર છે, એટલે કે રસ ચુસવા માટે નારગી ખરદિ છે, અને તે ખતમર ચુસાઈ રહી એટલે તેને નાખી દે છે વારતે સભાળ રાખજો કે તે તારા વિચારો બધા વાચી લે નહિ, કેમકે નહિ તો પછી એક પુરેપુરી વાચી લીધેલી ચોપડીને પોતાની ચેડીની પછવાડે જેમ તે ફેંકી દે છે, તેમ તને પણ ફેંકી દેવાને વાર લગાડજો નહિ”

“હુકુ ઓઝ આલવા”

કુળવાન પુરૂષો સાથે શોમત, પડિતો સાથે મિત્રતા તથા જ્ઞાનિ ભાષ સાથે સપ કરનારો પુરૂષ ક્યારેય પણ દુઃખ પામતો નથી

વિદ્યાવ્યાસ એ તરુણાવસ્થામા પોપણુ જુદાવસ્થામા મોજ, સતિમા રાજ્યશાર તથા વિપત્તિમા દિલાસો છે ધરમા તેથી આનંદ ઉપજે છે, બહાર નત્રના પથરાય છે, ને દિવસે કે રાત્રિએ એ વિષે, મુશ્કારીમા કે એકાતવાસમા તે આપણને હોદી જતી નથી

‘સિસેરો’

ગાળ સેવા કરવી તે તરવારની ધારને છબયી ચાલવા બરાબર છે, રાજ્ય સેવા કરવી તે સાગરને બાથમા ઘારીને મળવા બરાબર છે અને રાજ્યની સેવા કરવી તે સર્પણીના મુખનું ચુમન કરવા બરાબર છે

‘પદ્માડોમા જેમ પાણી રહી શકતું નથી, તેમજ ઉદાર અને મહાન પુરૂષના હૃદયમા કોનો અથવા દેવ ટકી શકતો નથી

સ પાઠ - ‘મીરાં’

• દાકતરની ચિકિત્સા •

અનુવાદક

‘આદ્યમુત’

દાકતરે એને જોતાજ કહ્યું ‘તું મરી જઈશ તા ! મરણ વિષે મને હેરા પણ શકા નથી આત્મારે પણ તું મને મઠા જોવાજ લાગે છે ”

આટલા મોઝા દાકતરના મુખેથી આ શબ્દો સાંભળના સહીમ બચ્ચીન થઈ ક પના લાગ્યો દાકતર બદરીદાસ એરશાલના મહાન નિબંધના હોષ એ બદન આતરનાશ્રીય ખ્યાનિ પણ પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યા હતા ધરતીના પટ પર એવો એક પણ દેશ નહોતો કે જે એમના ગાન અને કાવિસિંધુને ઈન્કારી શકે

સહીમ એમના મદદ મ મિત્રનો એકનો એક પુત્ર હતો દાકતર બદરીદાસને એના પર વહાલ હતું અને એ પણ એમની પાસે જોજો યોગ્ય દિવસે અચક આનંદો

દાકતર બદરીદાસ, સહીમની આખો જોવાર અભ્યાસપૂર્વક તપાસી જોઈય, ‘ઝેરની સંપૂર્ણ’ અસર છે, કમનસીન હોયજા ! કશું જોલ તે શું કરું છે ?’

મૃત્યુને સામે નિહાળી સહીમના જોષ્ટ સુકાઈ રહ્યા હતા બચ્ચી ધૂજતા તેણે જવાબ આપ્યો, “મે કાઈ પણ નથી કરું ”

દાકતર સાહેબ એની વાણીનું અનુકરણ કરતા જોઈયા, “જેટા ! જન તારી માદશકિત સતેજ કર તે કોઈ વસ્તુ ખાધી છે, કોઈ વસ્તુ પી વીધી છે, કોઈ વસ્તુ સૂઢી લીધી છે ?”

સહીમે કહ્યું, “માગ એક દોસ્ત માગવાના જ મનોમા પ્રસાસ કરી રહ્યા છે એમણે મને

એક લાલ ફૂલ પરમિગિયામા મોકલ્યું છે, મે એ ફૂલ અવરખ સંપુ દહું ”

દાકતર બદરીદાસ એરના અકની એક બરેવી ધીની પોતાના રૂમાન પર ડીંચી વાળના બો વા, “ક્યા છે એ ફૂલ કે ક્યા કે ? જના મને પણ જોવા તો દે ”

સહીમે ખીસામથી પ મિત્રિયુ મટી, તેમથી ફૂલ લઈ દાકતર સાહેબના મેજ પર ચૂડી દીધું ફૂલને જોતાજ દાકતર સાહેબ મોઝી જોરી જઈયા “મારી ચિકિત્સા ખિલકુન સમી છે આ ફૂલનું નામ છે ‘પાપરા મિનેસીસ ઈન્ડિયા’ (P)apramenesis Indica” આ અતિથય ઝેરીનું દાવ ન તે આ ફૂલ ક્યારે સંપુ દહું ?”

આજે સવારે નવ વાગે ”

“આનું ઝેર ચોવીસ કલાકે અસર કરે છે અને સવારે બનામર નવ વાગે તારૂ મૃત્યુ નીપજશે ”

સહીમના ચરેજ પર દિહારા રસી આરી તે જોઈયો, ‘દાકતર સાહેબ ! મારૂ શરીર તો વદન ત દુનર છે ”

દાકતર બદરીદાસે કહ્યું ‘તું ઝેરની રિશત નથી જાણુતો કોને જ્યારે તન વાગવામા પચ મિનિટ માગી રહેજો તારે તારા હૃદયમા એમ એક દસ્ત થતા માડશે અને તું પાચ મિનિટ માગ તબદી મરી જઈશ ”

“દાકતર સા મ ! કોઈ ઉપાય ?”

“કોઈજ ઉપાય નથી ”

ચૂંકાપ અને અમેરિકાના તખીમો પણ જેમની સમક્ષ વિદ્યાર્થીઓ ખની જાવ છે એવા

ઝેરશાખના નિખળા દાકતર બહરીમાસની ચિકિત્સા કંઈ રીતે અસત્ય હોઈ શકે ?

ત્રેલીસ, ચોનીમ વર્ષનો નવજનન સરીમ દીવાના પેટે દાન્તર સાદમના દનાખાનામાથી બહાર નીકળ્યો એના પગ લથડી રહ્યા હતા- દ્રષ્ટિ સમક્ષ મૃત્યુની તગ્વીર હતી 'ઝાને બાર બર નવ વાગે હુ મરી જઈશ' -એ એકજ વિચાર એના મગજમા મોગાયા કરતો હતો.

પડતો આખડનો એ રાત્રિના આ વાગે પોતાના નિવાસસ્થાને પહોંચ્યો

૪૬ ચાકડીએ એને કહ્યું, 'બોજન તૈયાર છે જમી લો'

'પરંતુ કંઈ ગીતે જમી શકાય ? અને હવે જમવાની જરૂર પણ શી બાર કલાક પછી તો જીવનપ્રદીપ છુટાઈ જવાનો છે' સરીમ સ્વગન બેળ્યો

માથુ હુ ખવાનું બહાનું બનારી એણે પયારી પર લખાવ્યું પણ ઊંચ કપથી આવે ? એ વિચારના લાગ્યો, "મારે માર્સિક સો રૂપિયાની જીવજવાળી જમદાર છે એનું મારે વસીયનામું કરી નાખવું જોઈએ પરંતુ વારસ દાર તરીકે મને મુકર્રર કરતો ? નથી મોઢ મિત્ર નથી મોઢ સ્તુ વહાલું !'

હા, એના મર્હમ ચાચા બેક જવાન દીકરી નસીમા હતી વતીમ નસીમા ધણી ત્રણેથી એના મામા માયે હુ ખમય જિદગી ગુળન્ટી હતી સરીમને નસીમા માટે રૂપિયા પ્રેમ હતો, પરંતુ એની સાથે શાદી કરવાની પોતાની ઇચ્છા એ કેરી રીતે ગમત કરી શકે ? એણે સાલગ્યુ હતું કે નસીમાના મામા પૈયાના પુત્રની છે

આખરે એણે વસીયનામું ધડી નાખ્યું, એમા એણે નસીમાને પોતાની તમામ માલ-

મિલકતની નારસદાર દેનારી દીધી

એ વિચારના લાગ્યો, "નસીમા કેની ખૂબ સૂરત અને હિમદા હોકરી છે, પરંતુ મિચાગી આફનોમા ઘેરાયેલી છે ચાર પચ્ચ દિવસ પહેલા જ્યારે હુ એને મળ્યો ત્યારે એ કેટલી ગમગીન હતી' એમ લાગે છે કે એના મામાએ પેલા આવેડ ઉમરના અજગડ લશ્કરી અસર સાથે એનું વેવશાળ કરી નાખ્યું છે જૂના વિચારોનો અભણ જમીનદાર ! એને વિચારાને છમકતા યુવાન દેવાના આકર્ષણોની શી લાગણી ! એ તો હમેશા રૂપિયા, આના, પાર્શ્વના વર્તુળ-મજ ધુમ્મા કરે છે એને મન રૂપિયા એજ સર્વરસ છે નસીમા' કમનસીમ નસીમા મને રડના રડના કહેતી હતી કે હુ જોર ખાઈ મરી જઈશ પણ એ ખરામ રાજાવના લશ્કરી અસર સાથે હ ગિઝ શાદી નહિ કડ એની વાનચીન પગથી લાગતું હતું કે એ ધણી મોઢના પ્રેમમા પડી છે આવ એ મને ચાલતી ઠાન તો ! નસીમા મારે માટે અર્વોત્તમ જીવનસાથી નીવડત એમા જાય શકા નથી, પણ હવે એ વાતો ઉચ્ચાગવામા જો લાભ ? રાતના બે વાગી ગયા' સ્નાન કલાક પછી મારી જીવનસાથા સમેટાઈ જરો પરંતુ જો મારે મરવાનું જ છે તો મારી વહાની નસીમાને મુસીગનોમાથી મુખત કરવા માટે હેદનો પ્રયત્ન શા માટે ન કરે, એના મામા સાથે ત્રગડો કરી, રૂપિયાની લાન ચમા ફસાઈ એ અજગડ લશ્કરી અસર સાથે નસીમાની શાદી કરતા એને શા માટે ન અટકાવું ? પણ એ કઈ ગીતે ખુરી યશે, બહુજ જિદી માણસ છે ! હુ નસીમા માટે માર જીવન ખનમ કગીશ મરજિયાનો સામનો મોઢ નથી કરી શકતું જો મારે મરવું જ છે તો એક સ્ના મર્થ પાડજાજ જાન કેમ ન આપું ?'

ઉપરોક્ત વિચાર કરી સતીમ ઉભો થયો
ધડિયાળા જોયું તો ત્રણ વાગી ગયા હતા
એણે કપડા પહેલાં અને એ નસીમાના ચામના
ધર તરફ ચાલી નીકળ્યો

તમા જઈ પહોંચા એણે હાલેથી ધરતું
ખાસ ખખડામું, પછી ખેચાર જુએ જાડી
પણ કોઈએ જવાન ન આપ્યો એટલે એણે
એક મોટા પથર ઉપાડી એનાથી ફાલે એમ
દરવાજો ભભકાવવાનું શરૂ કર્યું

નસીમાના મામાની આખ બાંધી ગઈ
ગભગતમા ખોલી ઊઠ્યો 'કોણ છે ?'

સતીમે જવાબ આપ્યો 'એ તો હું સતીમ
જો નીચે પધારો

'સતીમ ! અસાર તમે શા માટે આયા ?'

'કામ પડ્યું છે એટલે, નહિ તો શા માટે
આવું ?'

સતિષોણાશમાં સજ્જ થયેલા નસીમાના
મામાએ નીચે આડી પૂછ્યું, 'કેમ શી
ખાતલ છે ?'

સતીમે કહ્યું 'હું આપને એ વિનંતિ
કરવા માગુ છું કે જેની પછેલી સ્ત્રીના ચાર
દીકરા હયાત છે એવા પેલા જુદા રિસ્તવજર
અબ્દુલ્લાહખાન સાથે નસીમાની શાદી કરવાનો
વિચાર મૂકી દેશે'

'તમે આ શું કહી રહ્યા છો ?'

'હું જે કામ કહી રહ્યો છું તે ઠીક કહી
રહ્યો છું, સમજી વિચારીને કહું છું મારા
શબ્દોમાં કોઈ સમરવા નથી ૨૫૯૮ ચળો છે
અને એનો ભાગ્યર્થ પછી ૨૫૯૮ છે શું આપ
ન સમજ્યા ?

'એમ થઈ શકે નહિ'

'એમ થશેજ'

'મે જાલ આપી દીધી છે, હવે નસી
માની શાદી રિસ્તવજર અબ્દુલ્લાહખાન સાથે
જરૂર થવાની''

"કોઈ નહિ થાય"

'કોણ અટકાવશે ?'

'હું

'જોઈ લાંકા મે તમારી વાતનો જવાબ
આપી દીધો હવે તમે જાવ અને જે થાય તે
કરી દો

'આટલી રાતે દડીમાં જાઉં ક્યા ? હું
તો આપની પાસેજ રહેવાનો'

નસીમાના મામા બસાડી બેઠા 'રહેજ
રોજ તો રહો પણ હું તો એમજ સમજીશ કે
તમે આજના રાત્રી છે અને હું તમારી સાથે
વાતચીત નહિ કરું'

સતીમે સરિમત જવાબ આપ્યો 'જન
આપ વાત ન કરેશો પણ આપના ઘરમાં મને
આટલી રાત તો પસાર કરી દેવા દો' એટલું
કહી એણે નસીમાના મામા સાથે પકાતમાં
પ્રવેશ કર્યો નસીમાના મામા પધારી પર પડ્યા
પડ્યા બનકતા હતા 'શી સજ્જનતા છે શી
વિવેકશીલતા છે ? દડીની મોસમમાં ખારજી
ભભગવી કાંઈ માણસને રાતના ત્રણ વાગે બેઠ
માથી જગાડવો એની બેઠ જગાડવી અને તે
પણ એક આવી વાત માટે ?

સતીમે એમની વાતનો જવાબ ન આપ્યો
એક ખૂણમાં નસીમાના મામાએ જુનો સિનાર
રાખેલો હતો એને એ પોતાના પ્રાણ કરતા
પણ અધિક પ્રિય ગણતા હતા સતીમે સિનાર
ઉપાડી સતીત શરૂ કરી દીધું-તાન તાન
તુન તુન

નસીમાના મામા ગભગભરે બેઠા થઈ ગયા
અને કહેવા લાગ્યા 'સતીમ ! ખુદાને ખાતર
માન સિનારને દાંધ ન આડો'

સતીમે જવાબ આપ્યો 'આપે તે પછી
સાથીજ એ માની લીધું છે કે હું આજે ગમે

હું હું એમ સમજી લઈશ કે આપની આ
ઓરડામાં દાગરી નથી, મારી મરજીમાં આવે
તે કરીશ' તુન તુન, તાન તાન

'જુઓ મિયા સતીમ ! હું તમને સમ-
જાવું છું તમારી આ બધી કુટિનતા મૂંઝી
દે મને આ જાનની નકાળી વાતો મમતી નથી''

'આપ આ ઓરડામાં બિરાજમાનજ કયા
છો ?'' તુન તુન, તનુમ તાન તનુમ, તાન તાન

'ખુદાને ખાતર મા ! મિનાર પર ઘ્યા
કરો એ મારી પાસે વીસ વ સથી છે અને
હમણાજ ત્રણ રૂપિયા ખરચી મે એના તાર
બદલાયા છે આ જમાનાના હોમગ્રાઓને પૈસાનું
કામ દુ ખજ નથી જાણે ત્રણ રૂપિયાનો કામ
અર્થજ નહિ !'

'વાત, સાર આપ મારી વાત મા ય
રાખો છો ?'

'કુર્ષ વાત !'
'રૂપિયાના પ્રેનોસનમાં નસીમાની શાદી
અજગજ લગ્નકરી અફસર સાથે ન કરજો ?'

'એ નહિ બની શકે''
હીં સારે સાલગેલ'' તાન, તનુમ, તાન,
તુન તુન તુન તુન, તનુમ તનુમ તાન
હાય, માગે સિનાર તૂટી ગયો '

'હાય, મારી નસીમાનું જીનન જગત
ચલુ'' તુન તુન, તાન તાન

'હાય, માતા વીતી ગયેના વૈવનની નિરાની
સિનાર !''

'હય, માગ મદમ કાકાની નિરાની
નસીમા'' તાન તાન, તુન તુન, તાન તાન,
તનુમ તનુમ તન તન તન

વૃદ્ધ જમીનદાર-નસીમાના મામાએ-ક ટાળી
જઈને પૂછ્યું આખરે તમારી છત્ત શુ છે ?'

સતીમે જવાબ આપ્યો, 'બમ આજ કે
પેલા જગતી લગ્નકરી અફસર સાથે નસીમાની

શાદી ન થાય'' તનુમ તનુમ, તન તન

'રિસાનદાર મુન્નર ખતામ રવજાનો છે '

'એ તો હું પણ કહું છું '' તાન તાન

તાન, તન

'ખુદાને ખાતર સિનાર મૂંઝી દઈ ઇન્સાની
પેડે બાન મરો''

'ખુદાને ખાતર મને મિનાર સ્થાપવા દો''

તન તન તન, તનુમ તનુમ, તાન તાન તાન

તાન, તનુમ

હવે સતીમ સિતા ને પૂરોજ કરી નાખશે
એમ લાગતું હતું

જમીનદારે મ્યુ ''જે હું હવે વેવિરાજ
તોડી નાખું તો રિસાલાર મને જાનથી મારી
નાખશે'

બસ આવીજ વાત ! એને તમે માતા
પર હોડી દે જો આ અજાન રિસાલદાર શાદીને
નિચાર હોડી દે તો નસીમાને પોતાની મરજી
મુજગની શાદી કરવાની છુટ આપવામાં આવશે''

તાન તન તન, તાન તાન

'હા, મિય મવીમ ! હા ખુદાને ખાતર
હવે તો મારો ખિતાર બગાડેખ''

તાન તન તન, તાન તાન તન, તનુમ
તનુમ તન તન

વૃદ્ધ જમીનદાર વીર-તા બોલ્યો, ''હવે શી
બદમાશી મારી છે ?'

મતીમે અદ્વદારખ કરી જવાબ આપ્યો,
'આ તો આનંદનુ ગીન છે હવે જરા એ કહો
કે એ ગમાર રિસાનદાર રહે છે કયા ?'

જમીનદારે એને મગાવતું ઠેમણું આપતા
કહ્યું, ''ત્યા જ ! સમજ નિચારીને પણ મૂકવે,
ઘણાજ ખતામ રવજાનો લગ્નકરી અફસર છે
આ તો તમને જોતાજ લખાઈ જાશે જો
મહં આડું અવળું લગાઈ ચલુ તો તમને
જાનના નહિ મરે''

‘જોઈ લઈશ’ સતીમે કદનાથો જવાબ આપ્યો અને નિસાલદારના નિરાસરધાન તરફ બેઠકથી

લગભગ પાંચ વાગે એ ત્યા પહોંચ્યો એણે બાણુ ખખડાવ્યું પથ્થુ કાઢી જવાનું ન મળતાં એણે બૂમો પાડવા માંડી નિસાલ ૧૨ સાંભળે, અને નિસાલદાર સાંભળે !”

અદરથી બપોલક અવાજ આપ્યો, ‘બાણુ જગતી છેકા’ કરી રહ્યું છે ?”

સતીમે સ્વિચ બંધાવ્યો, “સરકાડ ! જરા નીચે પધાંગો ! હું જમીનદાર સ્વેડેબનો એક અગત્યનો સરેશો લઈ આપ્યો છું”

બારે કદબોનો સચ્ચાર સાંભળ્યો મકાનનું દાર બેઠકનું નિસાલદાર બદલા નીચેથી લગભગ પચાસ વર્ષની ઉંમર, સારી તન્દુરતી, મોટી મોટી મૂનો, બરાબદાર ચહેરો અને આબોમા મુન્નસ એણે રડાઈથી પૂછ્યું, ‘બોનો શું છે ?’

સતીમે જવાબ આપ્યો, ‘હું અદર બેંગાળીજા જવાબ આપી શકીશ”

નિસાલ ૧૨ એને ચોનાના કમનામાં લઈ યો રીવાનો પર સર્વત્ર તરફ તરફના દરિયાને પોતી રજા હતી પથારીના શિરાણે કિરમ હતી, ગાંડુમા રાષ્ટ્રફલ અને મેજ પર બે રિવો વગેરે રી હતી

પ્રથમ તો હથિયારો જોઈ સતીમે જરા ખચકાયા, પાણુ પછી એને વિચાર આપ્યો કે ત્યારે હું કુન્થામા ચાર કે સાડચાર કલાકનોજ છું તો પછી મોતનો બચ શા માટે ?”

નિસાલદારે એને કહ્યું, ‘હવે આપ આપનો હેતુ કહો”

સતીમે કહ્યું, ‘આપ જમીનદાર સાહેબની બાણુજ સાથે શાદી કરવા માંગો છો ?”

“હા”

‘આપ એની સાથે શાદી નથી કરી શકતા”

“મને કોણુ અટકાવી રાં છે ? લોરીની નદીએ વહી જશે, નદીએ”

‘હું અટકાવું છું”

“તમે કોણુ છો ?”

‘એનો પિત્રાઈ”

નિસાલદાર અપકુદનાકબાને ચોનાની મોગી મોગી મૂનો પર તાત્કાલ સતીમના ચહેરા પર નજર પડેલી મૂંઝી બરાબદાર ચરીરગો સુદર નાજવાન, પરંતુ ચહેરા પર મજામતી મજામતા એણે કહ્યું, ‘જા છેકા ! જા અને તારી નાજવાની પર રહેમ આવે છે”

સતીમે જવાબ આપ્યો, “મને રહેમની જરૂર નથી”

“શું તું તારી જીવગીથો કંઠાળી મથો છે કે મારી સાથે લગ્ન આપ્યો છે ?”

“અને તું શું તારી જીવગીથો ત્રાપી મથો છે કે મારી પિત્રાઈ બહેન સાથે શાદી કરવા ઇચ્છે છે ?”

“જો મેં સુકડો માથુસોનો તલવા થી લટ પડી નાખ્યો છે હાન માતાથી મોગી રામ ગીંગાજ કુન્થાની સપાટી પર મોન્દ નથી”

‘મને પથુ કોઈ આવા સપ્રામવીરની જરૂર હતી કે ને મારો સમોવડિયો થઈ શકે” નિસાલદારે સિદ બેની મજાનો કરી, શું ખરેખર તું મારી સાથે લગ્નવાળ માંગે છે ?”

સતીમે જ્વરથી મેજ પર મુઠ્ઠી મારી જવાબ આપ્યો “અને તું શું મરકરી સમને છે ?”

“જો, તારી મા માથે હાથ મૂકીને રોજો”

“વાહ, હું મારી માને પચેજા રોજ ચૂકવો કહે કઈ વસ્તુથી લકીશ ? તલવારથી,

બહુકથી કે રિવો નથી ?' મેજ પર બે બે ગિવો વે? પડી હતી તે તક હાથ લખાના સનીમે ક્યુ, 'આર રિવો નરોયોજ લડીએ એક તુ ન એક મને દે"

રિસાનારે ગિવો વરોને ખસેડના કહ્યું "મિયા સાહેબજી ! અગિન-શસ્ત્રોને હાથ ન લગાડો એનાથી રમવું એ મરમરી નથી બનના બેખમ છે"

સનીમે જવાબ આપ્યો, 'તુ મરવાથી ગભરાય છે શાને ? તુ ડરપોક લાગે છે"

• "હું ડરપોક ? આપનો મરજી લસકરી અદસર !"

'વાહ ! શું કહેવું રિસાનાર બહુ દુનતુ ! મોનથી તો લય પામી યરયર કાપી રહ્યા છે"

હું લયથી નથી કૂજતો જરૂરે અત્યારે ઠંડી નિશંપ છે"

'જે લયથી નથી કૂજતા તો મારી સાથે લડો '

રિસાનદારે નમ્રતાથી કહ્યું મિયા ! લડવા ઝગડવાથી કે કાયદો ? સજ્જન પેડે બેસીત વાનગીન કતા આપરે તમારી કમજલી છે ?"

સનીમે પોતાનો સૂ બતાવત કરતા કહ્યું, 'બસ એજ કે તમે નસીમાની સાથે શાદી મરવાનો ધરાયે ડોડી છે"

રિસાનદારે કહ્યું 'સાચી નાન આ છે કે જમીનદાર સાહેબની ભારોજ સાથે શાદી કરવા હું પોતેજ ના જા દનો એ સોગસતગ વરસની નવજવાન છોકરી અને મારી ઉમર પચાસ વયની એનાથી મોટા તો મારે દીકરા છે પણ જમીનદારે મારી માનમિદકતની વાનગી મને બૂગી રીને ઘેરોતો હું તમારા હોદ્દા પૂરે પાડમ સહર્ષ તૈયાર છું પણ મુશ્કેલી એ છે

કે તમે મને ધમકાઓ આપી છે, અને આજ મુઠ્ઠી કાઢનીય ધમકાને હું વશ થયો નથી"

સનીમે જવાબ આપ્યો, "અર મહારાજ ! હું મારી તમામ ધમકાઓ પાછી બેચી લઉં છું આપ તો મારા વિતા સમાન છે અને વળી આટલા મોજ રિખવાન અફસર હો આપને હું શું ધમકાઓ આપવાનો હતો ! કરો તો હાથ જોડી આપની મારી માગી લઉં "

રિસાનદારે એની પીઠ પર હાથવેધો ટાપની મારી કહ્યું, "જે આમ છે તો મને તમારી કમજા માન્ય છે હું તમારી વિવાહ બદેન સાથે શાદી કરવાનો ધરાયે મૂકી દઉં છું "

સનીમે કહ્યું, 'તો મહેરમાની કરી મને એ જાન લખી દેશો !'

રિસાનદાર સરિમલ બેઠવા, 'મિયા સાહેબજી ! તમે હો સજ્જન સહેનાઈથી છોડો એમ નથી ' એટલું કહી એણે શાદીનો અસ્ મરપત્ર નસીમાના મામાના નામ પર લખી આપ્યો.

સનીમે સાચા છ વાગે રિસાનદાર પાસેથી વિદાય લઈલગલગ સાન વાગે નસીમાના મામાને ઘરે આવ્યો.

જમીનદાર સાહેબ દીવાનખડમા બેઠા બેઠા હુકો ચડગડવી રહ્યા હતા સનીમને જોતાજ તે બોલી ઉઠ્યા 'ફરી મને હેરાન કરવા આવ્યા ને ?"

સનીમે જવાબ આપ્યો 'હું તમને હેરાન કરવા નહિ પણ ખુશ ખબર આપના આવ્યો છું રિસાનદાર સાહેબે શાદીની કમજરી કરતા પત્ર લખી આપ્યો '

જમીનદારે ચોક્કી ભીડી પૂછ્યું, "શું ? સાચેજ તમે એ બદમિલજ રિસાનદાર પાસે

ગયા હતા ?”

“હા હા.”

“તદ્દન અસહવિત ન્ને ત્યા ગયા હોત
તો છવતા પાછાજ ન આવી શકત.”

“અરે, જુઓને આ રહો રિસાનદાનનો
પત્ર.”

જમીનદારે પત્ર લઈ એને વિરમધથી
તપાસતા કહ્યું, “તમે એના પર શું બદલું કર્યું ?
એ તો બહુજ નિંદા માણસ છે.”

“અને હું શું એણે નિંદો છું ? લાગે
આ ખુશીમાં હું તમને સિવાય એકાં જીવ
તો સહજાવું.”

એટલું કહી એ મકાનમાં નામે જમી
નદાર સાહેબ એની પાછળ બ્રમે પાડતા ઉંચા
“જો ખબરદાર, મારો સિવાય ન બગાડતા,
નહિ તો માથા જેવો કાષ્ટ ખરાબ નથી.”

સતીમે અદર જઈ નસીમાની તપાસ કરી
એ રનાનગૃહમાં હતી સતીમે બ્રમે પાડી દાર
કરી, “નસીમા, નસીમા ! જલદી બહાર આવ.”

સતીમાની આજ્ઞા સાંભળી નસીમા જનતા
નરાએ બહાર આવી એના વાજમાથી ટપકતા
જલમિદુએ એના સૌંદર્યમાં વૃદ્ધિ કરતા હતા
એણે સતીમને કહ્યું, “આજ સવારના પેટોરમાં
આ રસ્તે કેમ બુલા પડ્યા ? મામુલન કરેતા
હતા કે રાતે ત્રણ વાગે પછી તમે આવ્યા હતા
હો તો મળીમાને, તાર શું છે ?”

જમીનદારે કહ્યું, “વાત શું છે ? તાર
પિત્રાર્થ જાણતું મગજ ખરાબ થઈ ગયું છે
આખી રાત પોતેય હેરાન થયા અને જીજ
ઓળી ઊંઘ પછી ખરાબ કરી.”

નસીમાએ પૂછ્યું, “આખરે એ કરતાં
શું ?”

જમીનદારે કહ્યું, “એ એમનેજ પૂછી લે.”

સતીમ બોલે, “હવે પેલા અજ્ઞાત રિ
સાવદાર સાથે તારી શાદી નહિ થાય. મેં એની
પાસે એમ લખાવી લીધું મામા સાહેબે મારી
સાથે કર કર્યો છે કે હવે શાદીની બાબતમાં
તું સ્વતંત્ર છે જ્યાં તારી ઇચ્છા હશે ત્યાં
તારી શાદી થશે.”

નસીમાએ માથું નીચું નમાવી વક્રદષ્ટિએ
સતીમ સાથે જોયું તદ્દ જમીનદારની અનુભવી
આંખે નસીમાની ચોંટી નિગાહોમાં સર્વસ્વ
જોઈ લીધું એ બધું સમજી ગયા એણે કહ્યું,
“સતીમ ! હું નસીમાની શાદી તમારી સાથે
માન્ય નાહું છું.”

સતીમનું હૃદય જોરથી ધમકવા લાગ્યું
એને કષ્ટે પરસેવો વળી ગયો એણે કહ્યું,
“મારી શાદી નસીમા સાથે ! નહિ તો એની
છાછી ખરાબ કરવા નથી માગતો હું આપની
પાસે માથા એટલા માટે આંખો દોનો કે ખાત
મર્મ કાઢાતું એક માત્ર રમરણ, એની નસી
માને છુટ્ટા રિસાનદારના ત્રાસમાંથી મુક્તિ અપાડ
અને એને માર વસીયતનામું સીપી દઉં.”

“વસીયતનામું ? રેતુ વસીયતનામું ?
જમીનદારે પૂછ્યું

“માર વસીયતનામું મેં મારી માનખિન્નત
નસીમાને નામે ચાપી લીધી છે.”

“શા મારે શા”

“આઠ વાગવાના છે હવે હું આ કુખમાં
કલાક સવા કલાકો મહેમાન છું હવે હું ધરે
જઈ છું—મરણ મારે.”

નસીમા માથું નમાવી સુપચાપ બેઠી હતી
એણે મજાજી જઈ સતીમ તરફ જોયું “આજ
તમને શું થઈ ગયું છે ? કેવી વાતો કરો છો
પોતાના મોતની કોઈને ખબર પડી કે ?”

સતીમ કહી નિશ્વાસ નાખી બોલે “હા,

નસીમા ! મને મારા મૃત્યુની ખબર છે મે
ગઇ કાને એક ઝેરીલુ ફલ સૂધુ હતુ, એના
પરિણામે હું આજે નવ વાગે આ દુન્યા ત્યાગી
આ ચો જઇશ”

નસીમાએ પૂછ્યું, “તમને આ કોણે કહ્યું?”

“દાકતર” સતીમે જવાબ આપ્યો

“ક્યા દા-તરે?”

“દાકતર બદરીદાસ કે જે દેશમાં ઝેરશાસ્ત્રના
સુધી વડા નિષ્ણાત છે અને જેમની ચિકિત્સા
ક્યારેય ખોટી ઠરી નથી”

દાકતર બદરીદાસનું નામ સહગી નમીમાં
અને તેના મામા બન્ને ખડખડાટ હસી પડ્યા
સતીમે આશ્ચર્ય થઇ હસતાનું માર્ગ પૂછ્યું
નમીમાં દોડીને કમરામાંથી એક દેનિજનું પાનું લઈ
આવી અને સતીમને એક સમાચાર જતાવતા
ખોની “તમારા દાકતર બદરીદાસની સ્થિતિ
વિષે તમે જાતેજ વાચી લો”

સતીમે વાચનાનું શરૂ કર્યું અખબારમાં
લખ્યું હતું -

“જણાવના અલત અરસોસ થાય છે કે
અમારા શહેરના જાણીતા વૈદક-નિષ્ણાત દાકતર
બદરીદાસના મગજની સ્થિતિ એકાએક ખરાબ
થઇ ગઇ છે વાચકોને ખબર હશે કે તેઓ
દેશના ઝેરશાસ્ત્રના મહાન અને અજોડ નિષ્ણાત
હતા અને દર્મશા ઝેરીલી વસ્તુઓની ચિકિ-
ત્સામાં મરજૂન રહેતા હતા ઝેરશાસ્ત્ર પરના
એમના સતત મનન અને ચિંતાને પરિણામે
એમને એવો વિચાર ઈસી ગયો કે જે કોઇ
વ્યક્તિ એમને મળ્યા આવે છે એ ઝેરી
અસર તળે છે, એટલે રાતના નવ વાગે પોતાનું
દવાખાનું બંધ કરતી વેળા એમના મગજની

સ્થિતિ તદ્દન બગડી ગઇ અને એમણે “આ
દવા પણ ઝેરીલી છે, આ ખુરશી પણ ઝેરીલી
છે, આ મેજ પણ ઝેરીલુ છે એમ કહી કહી
દવાખાનાની તમામ શીશીઓ દવાઓ અને
સરસામાં બહાર સડક પર ફેંકવા માડ્યો
એમની આ પ્રવૃત્તિએ કેટલાક રાદવાગીઓને
સ્વર્ગ એની ઈર્ષા પણ પહોંચાડી પોનીસે એમને
મહા મુસીબતે કાબૂમાં લીધા અને તેજ રાતની
ગાડીમાં એમને અમદાવાદના દવાખાના તરફ
રવાના કરી દેવામાં આવ્યા”

સતીમે હાથમાંથી અખબાર મૂકી દીધું
અને નસીમા તરફ જોઇ ખોંચી, “નસીમા !”
નસીમાએ ધીમેથી કહ્યું, “સતીમા !”

બન્નેની આખોમાં બળે અશ્રુમિ ફુંગાડી
રહ્યા હતા *

*(હસ્તવિખિત “સારા”માંથી)

‘કારવા’ના નવા ગ્રાહક બનનારને.

‘કારવા’ના નવા ગ્રાહક બનનારને
કાઠિઆવાડના એક હંમદદ ગૃહસ્થ
તરફથી

મોહાના ‘મહમદઅલી’

નામનું પુસ્તક લેટ મળશે માટે
ગ્રાહક બનનાર મિત્રો આ તક ઝડપી
લેશેજ એ આશા રાખવામાં આવે છે
આ ઉપરાંત ‘કારવા’નો ખાસ ઇટે
કુરખા આ કે પણ લેટ મળશેજને?

-તત્રી

વતા શીખતુ જોઈએ તું મિત્ર ધર્મ જાણી
શકુ, પતિ ધર્મ નહિ જોતો તમારે ખેમાથી
શુ જોઈએ છે ?' ઉઠા એકદમ જતુજ
જોતી મધ

મ ઉપાને સમજાવતા પ્રવલ કળા કહ્યું
“ઉઠા, કવિતા કરતુ જાનુજ સંયુ છે જીવ
વની નકકતા એ જીવની વસ્તુ છે મિત્રતા તે
કહ્યું તે મુજબ-માન એક મરિની કદમના છે
આજે જમતામા મિત્રતાએ જે અવનવા પ્રકલો
લખામ્યા છે તે જોવા પછી મદને મિત્રતા
જગીએ જરૂર દેખાતી નથી મુજ વિચાર કર
ત્વારી અને મદારી મિત્રતાનો અર્થ શો ? કકત
એટલેજ કે તમે અસારે જે કવિતા મદને
સલગારી એવા કવિતા ક્યાં કરતુ” યોડો
વિચાર કરીને ઉઠાએ પૂછ્યું ‘નિતિ અનિતિમા
માનો છે ?’ મે જવાબ વહ્યો “નિતિ
અનિતિમા અખા.એ કાષ આજે પછેની વાર
નજરે પડતા નથી આજે તો કકત કાવ્ય અને
સમાજ સુધારાએ એને બહુ મોટું રૂપ આપી
દીધું છે નિતિ અનિતિ કાવ્યથી જ ધ્યાની નથી
કાવ્યનો આસરો લાઇ જીવી રહેવ આજનો
માનની નિતિ અનિતિ જોતો નથી આજેનિતિ
શુગી છે અનિતિ આજકાલ છે-કાવ્યના જગ
ઉપર”

ઉઠા, મદાર ઉપડુ વ્યાખ્યાન સલગતી
રહી થલો વિચાર કરીને જોવી “દયામા માનો
છે ?” મે કહ્યું “દયા ? એ તો જાપડી અમુક
તમુકને પ્રગરો જની ગઈ છે પ્રમુખાજનમા
“દયા”ની આજે જે કેકડી ચક્ર રહી છે તે
જોઈને કહે મદને તો ‘દયા’ માગના ઉઠર
શુસો આવે છે શુ તું મદને દયા જાણવા
માટે વિચાર કરી રહી છે ? જો એમજ દેખ
તો તુ ત્વારી પથ કાપ પ્રમુખા મદા હોવા

ઉપગત પુ ત્વારી દયા માથુ ? ઉઠા, તું મે
તે ‘પ તો’એ મદારે તારી દયા ન જોઈએ-
કેઈનીએ દયાની મદને જરૂર નથી’ ઉઠા
ઉઠી અને આની મઈ એક તમ પથ જોવા
વગર

એકાદ અંદાજીઆ પછી ઉઠા મદારે ત્યા
આસી મદે એને જાણીને આવકાર આપ્યો
ઉઠાએ કાવ્યમાત્ર પુરતક મદારે પુરતક ઉપર
મૂઝું અટોનહીની વાત ક્યાં પછી એલો પુરતક
પાથુ તાવમા લીડુ અને કહ્યું ‘આજે તો
તું એક બે કવિતાએ જાણ્યું શીખતા આવી
છું, કેમ, શીખવશોને ?’ મે જોડી કાવ્યમા
લીધી

એ પુતકનું નામ દગ ‘પગના’ મે
પૂછ્યું ‘કષ કવિતા શીખતુ ?’ ઉઠાએ એક
કવિતા કાઢી એને જાણ્યું કલે આજનો
ધમકી યુવાન જે પગના માટે છે, જે ઇતિહાસ
રચે છે તે પગના ખીજે દીસે જાણવ જાણવ
છે, જે ઇતિહાસ આજે એ રચે છે તે ખીજે
દિવસે જાણવ જાણ છે આ તમા પાનો ઉપર
સુદરતાન જાનુ યાને છે એટલે એ નમાનો છે

જાણ્યું સજામા પછી ઉઠા જોવી “રવી
સુદર કવિતા” મે કહ્યું ‘એનારી સુદર
કવિતા તું તને જાનાતુ” એટલુ કહી નીચલી
કવિતા જાણી મયો—

“જે પોતાના ખેવમા કુળીમૂત યતો નથી,
જે પોતાની આગની જૂનાનો વિચાર ક્યાં વગ
રજ વર્તમાન અને જરિઅપ ઉપર મોઝ માટે
છે એવા વિરલ આત્મા આજે આપણે લ છે”
ઉઠા ખુબ થઈ હોવ એમ મને લાગ્યું

(સપ્તર્થ)

રાંદેર : મુસ્લિમ-શાહી, અને જન્મ-મરણ.

શાહી

- ૮-૧૦-૪૩ ગુનામળી ગુનામ હુસેન
ખતુ-ફાતમાળીખી ખીનને મો-
મદ ખતુ
- ૧૦-૧૦-૪૩ યુસુફ દરિદ હસમાઇમ શના-
અદીખાલી તી ખીનને હાજ મો
દ મદ હુસેન ઇલાહીમ મોનામા
- ૧૬-૧૦-૪૩ ગેખ હસમાઇમ મુતુકા પીરભાઈ
પોટર-મરીયમ માળીખી ખીનને ગેખ
મુનીર રોખ દરમાઇન
- ૨૯-૧૦-૪૩ મીરજા અદમદ મીરજા અબ્દુ-
લ્લાહ મી. મોદ મદ-ઝીનખીખી
ખીનને ગેખ અદમદ ગેખ મોદ
મદ અલરફ
- ૨૯-૧૦-૪૩ મીરજા મોદ મદ મીરજા અબ્દુલ્લાહ
મીરજા મોદ મદ-સા ખીખી
ખીનને ગુલામ હુસેન
- જન્મ
- ૩-૧૦-૪૩ મોદમદ અદમદ ખયેરીયા-છોકરી
યાકુમ
- ૩-૧૦-૪૩ મોદમદ દસા ભરૂચી ખાટકી
-છોકરી હસમાઇમ દસન
- ૪-૧૦-૪૩ ઉમર અની નાદનામાઇ-છોકરી
અની
- ૪-૧૦-૪૩ મેયદ હુસેન સેયદ અની-છોકરી
ખતેજા ખેગમ
- ૬-૧૦-૪૩ દામમ અદમદ આજમ હસમા-
ઇન-છોકરી હસમાઇમ
- ૮-૧૦-૪૩ માદમ-ખાન રસુલખાન-છોકરી
રફેખાળીખી
- ૧૦-૧૦-૪૩ હસમાઇમ અદમદ સુ તી-છોકરી
યાકુમ
- ૧૩-૧૦-૪૩ હસમાઇમ શુ મો ધુપવી-છોકરી
દારેખાળીખી
- ૧૫-૧૦-૪૩ મસમ ગુનામ મોનમદ દીની-
છોકરી યાકુમ
- ૧૬-૧૦-૪૩ આજમ દામમ દીની-છોકરી
દાખીખી
- ૧૬-૧૦-૪૩ મસમાઇમ -દીમ-જોડકી સુખીના
ખાળી
- ૧૭-૧૦-૪૩ મુસમાઇમ હસમાઇમ ઝોના-

છોકરી હસમાઇમ

- ૧૮-૧૦-૪૩ યાકુમ મોદ મદ સાનેદ હાસીયા-
છોકરી હાજમાળીખી
- ૧૮-૧૦-૪૩ ગેખ ગુનામ મોદમદ હુસેન-
છોકરી મુરતાક અહમદ
- ૧૯-૧૦-૪૩ હસમાઇમ ગુમોદમદ જમાલ
ખાટકી-છોકરી અલ્લાખા
- ૧૯-૧૦-૪૩ દમમાઇન અહમદ ખાટકીવાળા-
છોકરી યાકુમ
- ૧૯-૧૦-૪૩ ગુનામ હુસેન મોદમદ નાખુદા-
છોકરી હસમાઇમ
- ૨૪-૧૦-૪૩ મોદમદ દાસમ તીનતાગી-છોકરી
રફેખાળીખી
- ૨૫-૧૦-૪૩ અહમદ મોદમદ જ અગલીયા-
છોકરી ખે
- ૨૭-૧૦-૪૩ ગેખ પીરસાઇ ગેખ આજમ-
જાકરી ફાતમાળીખી
- ૨૮-૧૦-૪૩ ઉમરજી હસમાઇમ-છોકરી જુ-
બેદાખીખી
- ૨૮-૧૦-૪૩ પીન્સાગ સેયદ મોદમદ-છોકરી
હાડી ખેગમ
- ૩૧-૧૦-૪૩ દામમ આજમ હોડીનાવા-છોકરી
જુબેદાખીખી
- મરણ
- ૫-૧૦-૪૩ દલીમાળીખી રસુલ ગદીમતી
ઝોરત ઉ વ ૬૦
- ૬-૧૦-૪૩ મદીના ખેગમ સેયદ ગુનામ
રસુલ મુરતુફાની છોકરી ઉ વ ૨૦
- ૬-૧૦-૪૩ અબ્દુલ દમોદ આરેફ મોદમદ
ઉ વ ૪
- ૧૨-૧૦-૪૩ ફાતમાળીખી તે અદમદ અબ્દુ-
લ્લાહ કેલામી છોકરી ઉ ૧ ૧૧
- ૨૦-૧૦-૪૩ શાદળ તે હસમાઇમ મોદમદ
સેનેદને છોકરી ઉ વ ૧
- ૨૩-૧૦-૪૩ આસાળીખી પીન્સાગ કમરની
ઝોરત ઉ વ ૫૦
- ૨૭-૧૦-૪૩ અહમદ માદમદ ઝોનીમ ઉ
૧ ૮૫
- ૨૮-૧૦-૪૩ જુબેદાખાળી તે હસમાઇમ મોદ-
મદ હાસની છોકરી ઉ મા ૮
- ૩૧-૧૦-૪૩ યુસુફ અદમદ મોસાવાળા ઉ વ ૨૩

● ● ● તમારા માનીતા પાત્રે ● ● ●
અશોકકુમાર, વીણા, સીતારા, કુમાર, યાકુબ

૭ મું
સદ્ગુણ અભ્યાસીય

મળીને સર્જે છે તમારે માટે મનોરંજન
અને
મદ્યોદયની મામૂલી
અનેક મદ્ય ચિત્રોના નિર્માતા મેહુબુબ

ન જ મા

સમાજને ગાદ અધકારમાંથી
પ્રકાશ તરફ દોરી જાય છે

ખાનદાનીના અપ્પરમાં
હોમાઈ હૃદયલગ્ન
થયલા એક સુવક
એક સુવતી
અહેરમાંથી અમૃત
ખનાવે છે

આપતા ચિત્રો ૧ એનીકુતિ
ન્યુ ઇન્ડિયા ફ્રીટ પુછ
શ્રી રામાનુજ મિનરવાકુતિ
કમલોપ ફ્રીટ પૃથ્વી વલ્લભ
રાહનશાહ ૧૭ જાન ફ્રીટ
અકબર ત મ રતે

ખેનો માટે ખાસ
જોવા લાયક ચિત્ર

કેપીટોલ
આજ રાત્રે
પા., ૮૧ ને ૧૦૧૧

عَلَيْهِ السَّلَام

मुद्रा, भारत !

પ્રેમનું ધર્મ શું છે નામ ખગલ,
 દોષ દંતા ન એવું કામ ખગલ !
 પ્રીત દિવસા ગ્રહે તો સુદ છે,
 એનો દેખાવ હુમધામ ખગલ !
 નેખના મોધની છે એ મલકન,
 હુલ સારો ને આણુ ગામ ખગલ !
 પગની 'ગુડમાય' ને 'પ્રણામ' મરસ,
 નાગી વ્યવસ્થાક્રમગતીન ખગલ !
 મારો નહિલ છતાય પણ આઝાદ,
 નાની રોસા જતા ગુલામ ખગલ !
 કંઈક લેનાતુ હો તે મિત્રિમઆહ,
 પાછ દેવી પડે, હગમ-ખગલ
 ઈ-મજાસા આપ ના આત્મા
 થઈ ગયો મરે પ્રેમામ ખગલ !
 'શિખરદલી'નું કાન્ય માંડ છે,
 દેવા નેહએ એને ડામ ખગલ
 — નેખવદલી

સી. સી. સી.

આજરાત્રે:— હિંદના રૂપેરી પડદાનું ગૌરવ

: ગુજરાતના સાહિત્ય સમ્રાટ :

શ્રી કનૈયાલાલ મુન્શી

— ની અમર નવલકથા ઉપરથી —

કાળેલ કલમબાજ

અને

કથકાના ઈલમબાજ

એકલા ધર્મ જનતા સામે ખડા કરે છે

-ભારતના ભુતકાળના ભવ્ય પાત્રો-

મુંજ-અને-મૃણાલ

— જ ગી કાફલો —

સોરાબ મોદી અને દુર્ગા ખોટા,

સ કહાપ્રમાદ, કજ્જન, મીના,

સાદીકઅલી, કે એન સીંગ,

અલ—નસીર, નર્મીન યાજ્ઞીક ત્રિ

ચિત્રકથા-સવાદ ને ગાયનો
‘ધુપલાવના’ના પ્રખ્યાત લેખક
પ્ર મુદ્રણ

શયરેકટર.-સોરાબ મોદી

“ મીનરવા ” એ લાખખોને
ખર્ચે ઉનાડેલું

પૃથ્વી વદ્ધ ભ

ટ. ન. ૨૨૩ કે પી દો લ

પ્રજા એવ —

પાા, ૮૮ ને ૧૯૧૧

ત્રી વેણી-સંગમ

શ્રી. હુંગરસી ધ. સંપદ

ક. મિણુલાલ વસતલાલ

મજે

હેસાઈ

અને

રામરાજ્યના કલાનિદેશક

શ્રી. કનુભાઈ દેસાઈ

આ પ્રણેતા સચુક્ત સહકાર

દ્વારા સંપાદિત થયેલ દાખલ્ય-

જીવનની અપૂર્વ ગમકથા

જીવન સખી

ખા. ૧-૨-૩ સાથે

કર્તા:- શ્રી. હુંગરસી ધરમસી સંપદ

પ્રસ્તાવના લેખક-સાક્ષર ટી રમણુલાલ વસતલાલ દેસાઈ M A

ચોલ એજન્ટ-એન એમ ઠક્કરની કંપની

બુકસેલર્સ પબ્લિશર્સ, ૧૪૦, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ-૨

કિંમત : ૩ ૪-૪-૦ ; વી. પી. ખર્ચ' હમ આના જુડુ ૯૫ જેટલાં દ્વિરંગી

ત્રિરંગી ચિત્રો સુદર ત્રિરંગી બોક્ષ સાથે

[વિશિષ્ટ માટે પાછળ વાંચો]

સરકાર લક્ષ્મી અને ધરની નાણીને
મહેલા અનનિમ આવશ્યકી પ્રેરણને થી
કુ મન્સી ધન્ધસી સપટે આ પુસ્તકની રચના
કરી છે તેમના પ્રસિદ્ધ સર્ગ । સરસ્વતીદેવીમા
ને છે તે ધરની રાણીમા નથી અને ધરની
રાણીમાં ને છે તે સરસ્વતીદેવીમાં નથી અને
એ બન્નેમાં ને નથી તે જીવનસંખીમા કે,
એવી કમનુ આ બનોખુ અને ચિત્રાકનોથી
પૂર્ણ સુવાળુ સર્ગન છે શ્રી કુચરસી સપ
ટ મી નેખીની માટે એ મન નથી ગુચરન એમને
એક મિલદરન બેખક તરીકે માને છે અને
આ પુસ્તકની પ્રગાથનામા ગુચરના પ્રસિદ્ધ
નવકાર સાદાર શ્રી રમણના વસતવાસ
દેસાઈએ કહ્યું છે તેમ “તેમનો વિદ્યાઆસન
બદુરિષ પ્રાગ્ને છે અને અર્થશાસ્ત્રના શુદ્ધ
વિષયથી માડી નવનકથાના રસગદ્ય લેખન
સુધીની તેમની નેખન-પ્રશ્નિ પ્રચલ છે”
આવા પ્રસિદ્ધ લેખકની આ કૃતિ હોવાથી તેની
સંરળના માટે એ મન છે જ નહિ.

જીવનસંખી એ એક
રસકથા છે અને રસકથા કહેલી
કે સ્ત્રીઓ માટેની સસાગરકથા
કહેલી એ બન્ને સંખુજ છે
પુસ્તકને નવ ખન્ધા વડેથી
નાખવામાં આવ્યું છે પહેલા
બે ખંડ વિવિધ વિષયોથી
ભરપૂર છે આ તે સુન્દર
સંયિત રસપ્રમા અપાવતા
છે ખંડ પહેલામાં અષ્ટ
નારીશ્વર અને માતૃસ્તેવ,
સ્ત્રીઓની મદત્તા, વદ, મન
ભારત અને સંસારમા તેમનું
રચાન વગેરેની ચર્ચા કરવામાં

આવી છે સ્ત્રી-પ્રશસ્તિના અનેક વચનામૃતો,
લાવી ગાદણી ગતવા જીવનસંખીએ પાગલ
સ્તેર્મન નિવમો વગેરે આ વિભાગોમા સુન્દર
અને આકર્ષક રચનામાં આપવામાં આવ્યા છે
એજ ખંડમા ‘મરુવૃદ્ધ’ને લગતું એક પ્રકરણ
પણ આપવામાં આવ્યું છે આપણી સ્ત્રીઓને

ધરમરુ વેડેનું ગ્રાન પણ હોય જરૂર
અને તેઓ જે આવા જ્ઞાનથી પૂર્ણ હોય
તેમનું પોતાનું જ નહિ પણ ધરના માણસો
સતોનોનું આરોગ્ય પણ સ । કાયમ જ
પામે છે નાના પ્રકારના અનેક રોગોના
ધવાને આ ખંડમા ગતાવતમા આવ્યા

ખંડ બીજામાં ભારતની આદર્ સત્તા
ઓ જેવી કે અરુધની અનસુવા, હમપા
શકુનલ માર્તી, મૈત્રેયી, લીલાવતી, અદ
ચંદનીમી, રાણી લક્ષ્મીનાઇ, કમળા ને
સૌ હરતુરમા રોગેના પ્રેરણાત્મક જીવનચરિ
તેમના જીવનસંદેશ માથે આપવામાં આ
છે આ ખંડની નીતતા શ્રી કનુ દેસાઈ
ચિત્રોથી ભરેલી છે શ્રી કનુ દેસાઈએ
ખંડમા આપણી મતી-સાધી સ્ત્રીઓના જીવન
એવી તો કથન આપ્યાં કતમે ત્યાં
ક્યાં છે કે એ ખૂન જ મજીરન ન પ્રેરક લ
છે આજ વિભાગમા ‘સ્ત્રી અને પુરુષ’ પર
મદદમા ગાંધીજીનો રેખ પણ સ્પષ્ટ રીતે મ

દર્પ આ ગ્રન્થનું મદદર વધારી દેવામાં આ
છે આ લેખ હરેક સ્ત્રી-પુરુષે વાચવા જ
છે એમા સ્ત્રી-પુરુષનો સંબંધ, એકબી
પ્રત્યેની રજા અને હિંદુધર્મમા એનું સ્થાન
છે તેની ત્રીજીવદભરી મીમાસા કરવામા આવી

ખડ ત્રીજો એક સમય કયા તરીકે આપણી આગમ રત્ન થા છે ગુજ ૧૧૪ સ ખેડ જેના અનામ રિલાયમાં આવેલા ગામથી એની શરૂઆત થાય કે અને તેનો વિસ્તાર સુખત પ્રાનો, પગમ, તેપામ અને વાપના સરદદ તેમજ અફધનિરતાન સુધીના પ્રદેશ ઉપર ફરી નયે છે પાત્રોની ગ્રથણીમાં પણ નરીનતા છે સ પાસીથી માડીને સોરવા લિરટ અને કમ્પુનેરટ પાવો ખેતી જમીનદારી, નવીન કેળવણી અને મિનેમા ૧૧ ધધા સુધીના કાર્માં ૨૧ જેના ચિનસયેતા છે જુના, વચગાળાન અને ક્રડપથી ફરતા વાધ જમનામાં પણ શ્રી કુ મરરીશાર્માં અને કુશળતાપ્રવેક આ નર્માં ઉરેના છે આપીય વર્નામાં આર્થ સોએર માટેની ઉચ્ચ જાવના સુકત કુટુંબની મધ્યમ વર્ગીય મમાજમાં રપતી જતી મરાબાર્માં એ મધા વિપયાને પ્રાચાન્ય આપી તેનો ઉકલ પણ તેમજે વ્યવદાર કુદિથી સૂચયે છે અને આથીજ રસમર્વા ઉદેસાળા આ વાર્તા રસભરી બા ૧૬ એમાં જરાય શકા નથી

આમ 'જીવનસખી' અ-જીવનતેજ નહિ પરંતુ સમગ્ર કુટુંબજીવનને રપર્ડતુ એક અનોખી દળતુ પ્રકારાન છે આપુવ પુસ્તક યુવાન ચિનમર શ્રી કનુ દેસાઈની કના-કાગી ગરીથી શણગારવામાં આગ્યુ છે પાને પાને શુભોક્તો ત્રિરંગી-દ્વિરંગી ચિત્રો અને આટ નિઓ મૂકવામાં આવ્યા છે ત્રિરંગી ચિત્રોમાં જીવનસખી, જીવનનૃત્ય, સ્નેહ અને સવેદના ચિત્રો ખુબજ કલાપૂર્ણ જાવ જતાવે છે

દ્વિરંગી ચિત્રોમાં વટસાવિના, વ્રીજમાની વેલડી, માનુસેદ, પ્રાગીન અને અર્ચીન યુગલ આદિ ચિત્રો ખાસ આકર્ષણ ઉપજાવે એક કે આપુ પુસ્તક જે રંગી શાહીમાં જાપવામાં આવ્યુ છે અને આપણુ પુસ્તક-પ્રકાશનમાં આ એક અતિ આવકારણ્યક અને અનુકરણીય નવીનતા છે

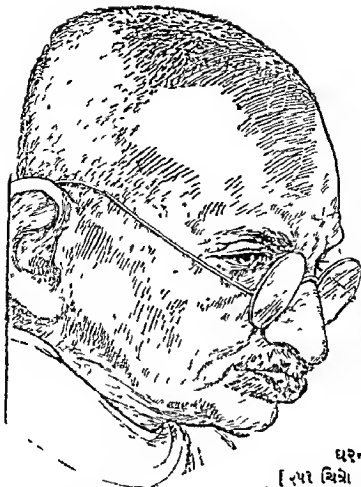
પુસ્તકની પ્રસ્તાવના પ્રસિદ્ધ નવલકથા. કાર મી. રમણલાલ દેસાઈએ લખી આ પુસ્તકનુ મુદ્દાકન વધારી દીધુ છે શ્રી રમણ લાલ દેસાઈની સાદિત્ય-પ્રસાદીથી સારૂય ગુજરાત પરિચિત છે આવા વિદ્વાન ચેખકની કલમથી આ પુસ્તકની પ્રસ્તાવના લખાઈ છે તે સોનામાં સુમધ મળ્યા જરાયર છે

કનુ દેસાઈ ચિત્રિત ત્રિરંગી ચિત્રથી અને એક ત્રિરંગી ચિત્રથી આપતા જે ચિત્રોવાળા આકર્ષક ઔકસમાં આ પુસ્તક મુકનામાં આવ્યુ છે પુસ્તક -પરગમાં ખેનમૂ છે ભેટ આપના માટે, જાનસરકાર ખીતરા માટે, રમૂતિ માટે આ પુસ્તક જેટુ ખીજી કાષ વાચન કે ભેટ નથી પ્રસિદ્ધ પણ 'સદેશ' લિમિટેડનુ આ પ્રથમ પ્રકાશન છે તેને સુદર રૂપરગમાં તૈયાર કરવા 'સદેશ'ના રદાઈ તેમજ 'સદેશ'ના ઉપ તત્રી શ્રી રતીલાલ સરનેશ્વએ ખુબજ પરિશ્રમ ઉર્વા સર્વોત્તમ રરૂપ આપ્યુ છે આવા સુદર અને ઉત્તમ પુસ્તકને રસાયવાની અમે અમાસ વાચકોને આગ્રહભરી ચિનતિ કરીએ છીએ કિ રૂ ૪-૪-૦ થી પી ચોરટ ખર્ચ ૦-૧૦-૦ અનામ, આ પુસ્તક નીચેના રથળેથી મળશે

એન. એમ. ઠક્કરની કંપની

લુકસેલર્સ પબ્લિશર્સ ૧૪૦, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ,
મુબઈ-૨

સોના ચિત્રમય મહોરોથી

ગાંધીજીને

જગવદના

કિ મત રૂ. ૧-૧૨-૦

વી પી ખર્ચ છ આના

સ પાદક

શ્રી સર્વપક્ષી રાધાકૃષ્ણ

અનુવાદક ચ દશ કર શુકલ

ધરની ગણી

[૨૫ ચિત્રો પથંગી સુવાસિત
બોક્સ ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, સાથે]

કિ મત રૂ. ૬-૧૨-૦ વી પી ખર્ચ આર આના

લેખક શ્રી કુમરસી ધરમસી સપટ

ધરની ગણી એ એક ગૃહકૃષિગી મુવાર્જી
સર્જન છે આજની સ્ત્રીઓને શુ જોઈએ છે ?
તેમને શુ ગમ છે ? સ્ત્રીએ સુદરતા કેવી રીતે
મેળવવી ? પતિનો પ્રેમ કેવી રીતે જીવે, સસરા
જીવનની માત્રી સફળતા એમા છે તે બંને
ગણીપદ મેળવવા માટે સ્ત્રીએ કેટલું બહુ જોઈએ ?
પતિ સાથે સસરા દેખી નેહાણી, નમ્રદ,
વગેરે સાથે કેવી રીતે વર્તે તેમના હૃદય જીવતા
તે બધું આ ગ્રંથમા સચિત્ર રીતે સાદી અને
સરળ ભાષામા આપવામા આગ્ય છે વિશેષ
નરીનતા તો એ છે કે બોક્સમાથી પુસ્તક
ખુલ્લાર કાઢતા તેમાથી સુદર મધુર દ્રારમ
આવના માટે છે શ્રી કનુ દેસાઈ અને ગુજરાત
કલાસંઘના ચિત્રકારી કલાકૃષ્ણભાના નમ્રનારેષ
સુદર બોક્સ ચિત્રોવાળુ સુવાસ પ્રસંગનું આ
પુસ્તક મંગાવી લે.

જીવન સખી

[દામપત્યજીવનની ૫૫ કથા ભાગ ૧-૨-૩ સાથે
શ્રી. કનુ દેસાઈના ૬૫ ચિત્રો-ચિત્રગી બોક્સ]
કિ મત રૂ. ૧-૪-૦ વી પી ખર્ચ દસ આના

લેખક શ્રી. કુમરસી ધરમસી સપટ

મદેશ' નિમિટ્કના આ પ્રથમ પ્રકાશનમા
શ્રી કુમરસી સ ૧૮, શ્રી કનુ દેસાઈ અને શ્રી
રમણલાલ વસંતલાલ દેસાઈ આ ત્રણેનો સહકાર
મળ્યો છે 'જીવન સખી' એ સ્ત્રી-પુરુષ ને ને
માટેનું એક સર્વોત્કર્ષ પુસ્તક છે એમા
સસારજીવન, ગૃહવ્યવસ્થા નૈતિક બોધ અને
પતિ-પતિની પ્રેમને દ' જતાવનારી દાખલા-
દલીલો સાથેની ગંભીર રાજ છે એમાના
સસારચિત્રો રસિક ને આનંદ આપે અને આપણા
ગૈર-જ રોજના જીવનને આનેખવારા જ
રામ ભાવના કનાનિર્દેશક શ્રી કનુ દેસાઈની
કલાસૌભાગ્યી આ પુસ્તકનું પ્રત્યેકનું પ્રત્યેક પાનું
મહોદી રચ્ય છે શુભ પ્રસંગે ભેટ આપી શકાય
તેવા ત્રિગી બોક્સમા તે આપવામા આગ્ય છે

એ ન. એ મ. ઠ કુરની ક પની :

આં દી ના ઢગ સ મા ન ગ્રંથ ર ત્નો થી ત થા લ ક્ષ્મી ત મા રં ધર સ મૃદ્ધ કરો

જગતભરના ફિલસૂફો દાર્શનિકો ચાળીસીઓ, સારાશાસ્ત્રીઓ અને નામાકિન વ્યક્તિઓ દ્વારા વિષય ઘ મહાભારતને જે અર્જુનનો અપાધ છે તે વિશ્વપ્રકાશ તરીકે તેમને જેઓએ અપનાવ્યા છે એમા સી એફ એન્ડ્રુઝ, પર્સ ગક, રોમા રોના, અષ્ટન સીકનેર, આઇન્સ્ટાઇન, સ્મટ્સ, જ્યોર્જ લેન્ડમરી વગેરેઓ આ પુસ્તક દ્વારા તેમને અલ્લિઓ અર્પો છે 'હરિજન બધુ'ના તત્ત્વો શ્રી ચંદ્રકર ગુપ્તાને આ અનુભાવ તૈયાર કર્યો કે દિદના આ અલ્લેક સન પુરુષને અર્પણ કરાવ્યો આ મધ્ય દેક ગુજનનીના ધરમા હોવો જોઇએ મહાત્મ દેસાઇ સાથે શી ગાધીજીની છેલ્લામા છેરી તર-સીર નેમજ ભોજન નેના ગાધીજીની દુષપ્રાપ્ત ઈમી આગ્રયમા મૂકવામા આવી છે તમારી પ્રતિઆજ્ઞાન ગાધીજીના આસયમા આકિ મતથી એ મળી મુરકેલ મર્ધ પડશે

સ રકોર લક્ષ્મી

શ્રી લક્ષ્મી મહોર

[૧૦૫ ચિત્રો સોનેરી બેકસ સાથે ભાગ ૨] કિ મત રૂ. ૧ પી પી ખર્ચ પાથ આના
કિ મત રૂ. ૬-૧૨-૦ પી પી ખર્ચ રૂ. ૧૦ આના

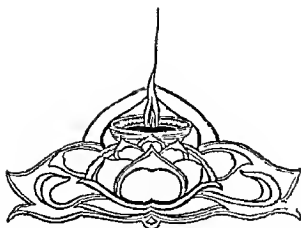
લેખક કુમરસી ધરમસી સપ્ત

આ પુસ્તકે પ્રગટ થવાની સાથેજ દરેક ધરમા પોતાનુ સ્થાન મેળવી લીધુ છે મદિને મદિને જેની ત્રણ ત્રણ આરતિઓ ધગટ ધગ છે તે પ્રસિદ્ધ પુસ્તકને માટે પ્રનયા કરી તે સોના પર ટાંગ ચલાવના જેવુ છે ગદ્ય જીવનને સ્પર્શતા દરેક વિષયો આ ગ્રન્થમા ખીચોખીચ લખ્યા છે એમા કળા, હુન્નર, શાગર, ઉદ્યેશ, નીતિ તથા જોએને જ્યે તેના રંગિયો સચિયા-રંગોળી, તોરણપદ્ધતિ-મીનચુ જરનકમ, પકવાન-પાકચાલ, વજ-સગવડ વગેરે વિષયો પણ આમા છે પુષ્કળ ચિત્રો, આકર્ષક ખેરમી છપાઈ, આખને ગમી જાય એવા લખકાર જોડસવાળુ અતિ પદ્યવદ્ધ આ પુસ્તક તમારે લા ન હોય તો આજેજ અને સત્વર જરૂર નસાવી લ્યો.

ધરમા જળવાઈ રહે તે માટે તથા લક્ષ્મીજીવિના ચિન્હવાળી આ મગળમય બાવનાવાળી મહોર જેની એક બાજુ પર કો લાલ-શુભ સહિત નિર્માણે લક્ષ્મીજીનુ કલામય રસપ્ર આપાય છે તે જેની બીજી બાજુમા વિક્રમ સવન ૨૦૦૦ જે દાખરે નાટ્યગૌરવ વધારે તેવુ રસતર દિદના પ્રતીકનુ ચિત્ર અપાયેન છે તે આસ નેવાર નવામા આવી છે શ્રી પચ્ચાતુની બનાવેન આ શુભવતી મહોર સીત્તર નેટેક હોવાથી કળા પડતી નથી ને ગુણ બાવના વાળી મગળમય રસપ્રે હોવાથી પૂજાધર્મમા વાપરી શકાય છે રંગેલી મિત્રોને સગાસગથી જોને, વેપારી-વેપારીઓમા લક્ષ્મી દીદની શુભે મહાન ચિદ તરીકે તમે આ લક્ષ્મીસરૂપી મહોર લેટ આપી શકો છો ને સપર્ગી શકો છો આજ ગચ્ચીનીજ મહોરો છે માટે ઉત્તમ દેશ ખનાસ થતા મળશે નહિ

૧૪૦, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ : સુબર્ષ-૨ [પાછળ વાંચો]

તમારા ઘરનો

આ પુસ્તકે તમારી
તુરતજ મગાવી લે. ખલાસ
મળી શકશે નહિ આજે
(લક્ષ્મીમહોર) છુટક છુટક
રૂ. ૫૦-૫-૦નો ચાલ છે
મગાવનારને ફક્ત રૂ. ૪૫)મા
ખર્ચે ઘેર બેઠા પુસ્તકે
તકનો આજેજ લાભ લે. આ
અથવા વી પી થી મગાવવા

આમ્રપાલી

(ભાગ ૧-૨ મા સપ્લું)
શ્રી કનૈયાલાલ મુનશીના આવકાર સાથે
કિંમત રૂ. ૬-૦-૦
વી પી ખર્ચ ૧૨ આના

લેખક શ્રી રામચંદ્ર ઠાકુર એમ એ

બૌદ્ધ યુગની પ્રસિદ્ધ રાજરાજેશ્વરી નૃપા
ગના આમ્રપાલીની આ એવિશ્વાસિત છાન ગાતા
પર્યંત વાંચના સંગોને તૈયાર કરાઈ છે એક
બેઠેજ નાના પૂજી કરવાની તમજા જાગે તેમ
આ પુસ્તક માટે પ્રસિદ્ધ સાક્ષર શ્રી કનૈયા
લાલ મહેલકલાલ મુનશી લખે છે કે 'આ
ગાતાનો વિષય બૌદ્ધશાસ્ત્રના હોય મોટક છે
એમની રીતીમાં સચોટતાના લક્ષણ છે વાર્તા
રૂઢિવાની કક્ષામાં શક્તિ છે અને અપ્રખુષ
પુસ્તક રસથી નચાવ તેવું છે'

સૌન્દર્યમૂર્તિ પ્રેમ-મૂર્તિ ને ત્યાગમૂર્તિ
એવી આમ્રપાલીની આ બધા કથા જાત
રસના જૂનઠાણાં । સરળ યુગનું એક મુશ્કે
સર્જન છે શ્રી કનૈયાલાલ મુનશી રેખક
ચિત્રોથી ન વધુ સજીવ બન્યું ૭ તમારા
કુવાને સર કરી બેઠી આ નવનકથા જરૂર
વાંચે અને રસાવે

મગાવવા
માટે લખો-

ભવિષ્યવાણી

(૮૦ ચિત્રો ભાગ ૧-૨-૩-૪ સાથે)
કિંમત રૂ. ૬-૧૨-૦
વી પી ખર્ચ બાર આના

લેખક - શ્રી આનંદકુમાર બાટ્ટ

સાચે સાચા કાથા પાતા આ પુસ્તક-
માના ભવિષ્યદર્શનને અનેકો મા લાભ ઉપજાવે
છે તમારીજ નહિ પરંતુ તમારા મિત્રો,
સગરો અને પાતા કુટુંબીઓની જન્મભાગીબ
પ થી તેમનું ચરિત્ર તેમના ગુણ-અવગુણ
જાણવા માટે ગુરુશાસ્ત્રીમાં આ એકજ પુસ્તક
છે આ પુસ્તક જોઈયુ સચુ છે તેટલુંજ તે
અદ્ભુત છે અસ્તકવિજ્ઞાન ચક્રે । પરથી
માણસને પિઠનવની કળા પશુ એમાં બના
વણમાં આ છે લોકોને સ્વા ૨૨૩૫માં
જોગખવા માટે, ધર્મો, વ્યાપાર તેજમ દી તેમજ
શાસ્ત્ર-વ્ય-શાસ્ત્ર બનતા નવાંવેલું ને બા માસનું
ભવિષ્યદર્શન મારસીમાં મુખ દેખાય તેમ જોવા
માટે આ ગ્રંથનો લાભ ન્યો પુણજ ચિત્રો
અને વરસોની જાહેરત બાદ તૈયાર થયેલો આ
ગ્રંથ તમારે વસા થેજ દૃષ્ટો છે ખનાસ થતા
ફરી મળશે નહિ

એન. એમ ઠાકુરની કપની

સંસ્કારી શાળા ગાર

પાસે જે જે ન હોય તે તે
થતા ફરી આ કિમતમા
સેટ (૮ પુસ્તકો ૧ શ્રી
મગાવતા દપાલ ખર્ચ માથે
પરંતુ એકી સાથે આ સેટ
(ચેકીંગ ખર્ચ માથે) અમાગ
પહોચતા કરીશુ આ સોનેરી
મનીઓડંરથી રકમ મોકલો
આજેજ તમારો ઓડંર મોકલો.

લગ્નનો આનંદ

(જાતીય દામપત્ન્યજીવનની મુદ્દારેલી
પુષ્કળ ચિત્રોવાળી ત્રીજી આવૃત્તિ)

કિંમત રૂ. ૩-૧૨-૦

વી પી ખર્ચ આઠ આના

દક્ષિણમૂર્તિવાળા અમિત કુળવણીકાર અને
માનસશાસ્ત્રી શ્રી હરભાઈ ત્રિવેદીએ આ પુસ્તક
કની પ્રસ્તાવનામાં લખ્યું છે કે "આ પુસ્તક
રોજના જીવનઅવધાર પરત્વે લાન બતાવે છે
છે વાચનારને આ પુસ્તકથી એક દરે લાભ
થાયનો આ રિપય હેડના આપણી આરબની
નિયતિમાં આ પુસ્તકને આપણે સમાજ આપ-
કારજ આપે આપણે પુસ્તકના વાચનથી જ
પ્રાપ્ત કરી શકીએ છીએ"

આ પુસ્તક માટે એનાથી વિશેષ કરેલું તે
સેના પર દોષ ચઢાવના બતગર છે જ્ઞાતીય
વિજ્ઞાનને લગતા જે પુસ્તકો છે તે બધામાં આ
પુસ્તક અનોખું જ સ્થાન મેળવે છે પુસ્તક
સમજવામાં માર્ગદર્શક સાથે તેવા ચિત્રો તેમાં
અપાયા છે દરેક સ્ત્રીપુરુષ અવસ્થા વચ્ચે જે
લગ્નજીવનને ખરો આનંદ મેળવે એની આ
કજી આવૃત્તિ છે તેજ એની જરૂરિયાત અને
મહત્તા બતાવે છે

વાત્સ્યાયન કામસૂત્ર

કિંમત રૂ. ૬-૧૨-૦

વી પી. ખર્ચ આઠ આના

લેખક

શ્રી વસિષ્ઠ સાસ્ત્રી

ધર્મ, અર્થ અને કામશુ સાચું મહત્વ
વર્ણવી જેમણે જનનભરના જાતીય ચર્ચામાં
પ્રથમ સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે એવા પ્રસિદ્ધ
વાત્સ્યાયન મુનીના સુગ સંસ્કૃત ગ્રંથનો આ
સુદ્ધ અને સરળ ગુજરાતી અનુવાદ છે આ
પુસ્તક પ્રગટ થવાની સાથેજ અધ્યાયક લેખ-
કાઈ મર્યું છે પરિણીત જીવનનો ખરો આનંદ
બોધક થાશે, સાચું સામાજિક સુખ પ્રાપ્ત
કરવા માટે તથા જીવનને સુખ, આનંદ અને
સ્વભવિય બતાવવા માટે આ પુસ્તક એક સાચો
સાધન છે જાતીય વિજ્ઞાનને લગતા આખી
દુનિયામાં અજોડ એવો આ માન એકજ મંથ
છે કે જેની કૃત્ય તથા અગ્રીહ બાધમાં લાખો
નકરો વેચાઈ મર્યાદા છે આવા મહાન ગ્રંથની
આ ત્રીજી સુધારા-વધારા સાથેની આવૃત્તિ છે
પુસ્તક સચિત્ત પ્રોક્તમાં આવે છે આ અમૂલ્ય
ગ્રંથગત આજેજ મેળવી રહો

૧૪૦, ચિન્સેસ સ્ટ્રીટ

મુખર્ષ-૨

આજેજ
ખરીદો

વિક્રમની વીસમી સદીની છેલ્લી યાદગીરી

શ્રી લક્ષ્મી મહોર

અ

ને

વસાના યોગ્ય આઠ અંથ ન્નો

ગણીતી પ્રકાશક પેટ્રી મનસ એન એમ દક્ષની
ક પની (મુ ગધ ૭) ત દથી આનુ યુદ્ધ કામ દરમિયાનની
સખત મોધારી છના પુસ્ત ક્રેનુ પ્રકાશનકામ આનુગ
રહેવા પામ્યુ છે તે આનદની વાન છે આ ક પનીકાગ
નિકેમ સ વા ૨૦૦૦ બે દળરની વાદ વરાવર પરા
ધરમા જળાપાદ રહે તે માટેમજ લક્ષ્મીદિ ની શુભેચ્છના
ચિન્દ તરીકે બેટ આપી શકાન તેરી શ્રી લક્ષ્મીમહોર
જેની કિમત માત્ર રૂ ૧) એક વી પી ખર્ચ પાચ
આના છે તે આપરામા આવેન છે ઉત્તરન સદેશ

પ્રકાશન મદિરનુ પ્રથમ પુષ્પ છાનસખી
(રૂ ૪ મા રી પી ખર્ચ ૧૦ આના) ધરની
જીવી (રૂ ૬ મા વી પી ખર્ચ બાર આના)
સમકાલિનલક્ષ્મી (રૂ ૬ મા વી પી ખર્ચ ૧૨
આના) આ ત્રણે ત્રયો ખાસ જ્વાન બેચે તેરા
છે એ ત્રણે ત્રયોના કાર્ત સાક્ષી કુ મરસી
ધરમમી સ ૧ ૬ આ ત્રણે પુસ્તકો શુદ્ધિ
યોગી નિર્ઘાત તિથવના અને એક એકથી
સામગ્રી ચિત્રોને રૂ ૧૧ થી રૂ ૧૧ જ્વા એમ
છે અ ત્રણે ત્રયો શ્રી કનુ દેસાઈ ત્રિવિત
સદ્ગ, કામમય ચિરગી બોક્સમા રોગથી
જેમ પશુ આપી શકાય છે મહાત્મા ગાંધીને
દનિવાના પ્રેમિષ્ઠ પુષ્પો તન્દ્રી જે અગ્રસિ
એ અપાઈ હતી તે પુસ્તકરૂચે ગાંધીજીને જમ
વદના એ નામથી આ ક પનીકારા મગે છે
ગાંધીજીના છંદના મે ફોગાણુ આ પુસ્તક
ગાંધીજીને આદના આએ તરન વસા પી લેતુ
જોઇએ (કિ મત ૧ ૨-૫૨ ૦ ની પી ૭
આના છે) વાત્રવાય ૧ મીના મરૂત અન્ય
વાત્રવાયન કામચૂનની શુભાતી ત્રીજી આગતિ
આ ૬ એ તાજેતરમાજ પ્રગટ કરી કે આ
પુસ્તકે ગણેતો અગર આદ મેગસી લીધો છે
(કિ મત ૬ મા રી પી ખર્ચ ૧૦ આના) જ્વાનિય
મે થોમા મોખરે ન્હેતુ લગતો આનદ (કિ મત
૩ મા રી પી ખર્ચ આના) પશુ વસાનય યોગ્ય
પુસ્તક છે એમા જ્વાનિય જાનને ધગતી સળ

સમજ વૈતાનિક એ આપવામા આરી છે
શ્રી દરબાઈ ત્રિવેદીએ આ મ યને આમ
આથો છે જેને જન્મ તારીખ ઉપરથી ભવિ
ષ્ય જોરા માટે તથા તેજ રૂ ૧૨ વધધદ,
ઉત્પન્ન અને ભવિ ની આગાહી મેગસી
ભરિતવાળી (રૂ ૬ મા વી પી ૧૨ આના)
જેનુ એકેક પુસ્તક શુભરાતીમા નથી એ કે
સિવે દર્શકન છે આનીજ રીને જાંધીજી ન
લકથાઓમા મોખરે નિગમતી નેમજ જેને
કનેવાલાન મુનશીએ આપ ર આથો છે
આમિપાલો વાગ ૧-૨ રૂ ૬ વી પી ૫
આના) જેમા રમતી જમાવટ એરી કુશળતા
કમળ છે કે એકી બંદોજ તે પરી ૧૦ વી ૭
એરી છે આ નધાજ પુસ્તકો એન એમ ૯૩
ક પનીના ચક્રકલગી સમા જ વા કે સિંગ
એને ખૂન રખાવવા છે ને આગતિઓ
આગતિ બહાર પાચે જ્વા છે આ આ
સેગી કિ મત રૂ ૪૫) પેગોં સથો છે
આ કિ મતમા તે થોગેસ (દેલવે તથા પોરો
ખર્ચ માફગી) આથો સેગ મોકનવાની બાર
કરી છે અમે અમા વાચો ૧ એ વખ
નેગની આમદભરી જનામજ કરીએ છી
આ પુસ્તકો મેમસે એન એમ દક્ષના
ક પની યુકસેલસ પબ્લિશર્સ ૧૪
પ્રિન્સસ સ્ટ્રીટ, સુબઈ ર મા મળશે.
[જા.

અનુક્રમણિકા

વિષય સૂચિ	પૃષ્ઠ	બાહ્યર ખખર	
ગુલામ ખગળ (કાવ્ય)	૧૧૭	કેપીટાલ ટ્રોફીક	સુરત
પહેલી નજર		એન. એમ. કમરની કપની	મુળાઇ
નિવેદન		મગોત્રી પ્રિ પ્રેસ	સુરત
આગમથી બાગ (કાવ્ય)	૧૨૫	મહમદઅલી એન્ડ સન્સ	,
હદ કુરમા	૧૨૬	રેડીઓ ઇલેક્ટ્રીક હાઉસ	"
માર્ગ નિગાહથી (કાવ્ય)	૧૩૨	હાઉસ સાપેઇ હાઉસ મહમદ	રાદેર
I અને III કલામ	૧૩૩	ગીન એન્ડ ટેક રેડોર્સ	સુરત
ભેટ	૧૩૮	ધી નેશનલ ડેરી કો	"
ખોવાયયા પાના	૧૪૧	મુરાદ ટેલરંગ વર્ક્સ	રાદેર
કનિતાતુ સૌદર્ય-સન્ન	૧૪૪	અહમદ એન્ડ કુ	સુરત
શાહરીના તુરાન	૧૪૭	લકી બુટ હાઉસ	"
એ નહિ, આ	૧૪૨	રવીલાલ એન્ડ અધર	,
પ્રગતિસદી-દશરતાન	૧૪૫	અલીબાઈ તાજબાઈ કીનખાખવાલા	"
હજરત ઇસ્માઈલ (અલે)	૧૫૨	સસ્તની પ્રકાશન મદિ	બાવનગર
કારકુટ	૧૫૮	ધી હામીરીયલ ટેલરંગ હાઉસ	મુળાઇ
છવનના પ્રયોજન	૧૭૩	એ એસ એચ ખાન	મુળાઇ
મેહફિલ	૧૭૫	નેગ એન્ડ એલીસ	મુળાઇ
કુર્માનીની બાવના	૧૮૪	ધી રાદેર રેડોર્સ	સુરત
કુર્માની	૧૮૫	હબુરી એન્ડ સન્સ	
તને હુ વેચાયો (કાવ્ય)	૧૮૬	બાહસાહ એન્ડ સન્સ	,
મને તે (કાવ્ય)	૧૮૭		
દીદારે રસ્તન (સલ્લ)	૧૮૮		
નઝમે કુર્માન	૧૯૦		
ઇસ્લામ પ્રચાર	૧૯૨		
ઇસ્લામી શિક્ષણ	૧૯૪		
ખગાળ સકટ	૧૯૭		
મૂર્ખતા મારી (કાવ્ય)	૧૯૯		
સાધ્યાજ કરે છે	૨૦૦		
ઇન્સાન	૨૦૩		
પોઠ	૨૦૭		

એક ઉત્તુ અવલોકન

પૃથિવ વલ્લભ . ઇતિહાસિક ચિત્રે
ઉત્તરવામા મીનરવાના સોહરામ મોદી
મોથી અગ્રસ્થાન ધનાવે છે 'પુકાર'
અને 'સિકદર' પત્રી તેનાથીય ચાર
ડગલા આગળ વધી જાય એવું ચિત્ર
સોહરામ મોદીએ સીને જગતને આપ્યું
છે અને તેનું નામ પૃથિવ વલ્લભ છે
કનૈયાલાલ મુન્શીની કલમને મી મોદીએ
ઓપ ચઢાવ્યો છે અત્યાર સુધી કહે-
વાતું હતું કે આપણા સાહિત્યકારોની
ઉત્તમ કૃતિઓ રૂપેરી પગ્દા પર ફેલ
જાય છે તેમને આ ચિત્ર સરસ જવાબ
આપી શકે છે અભિનય સમ્રાટ મી

મોદી અને અભિનય સમ્રાટી દુગી ખોટેને
સામસામા ભેવાએ પણ એક અણમોલ
તક છે આપેટોનો પ્રેમ એમા ખૂબ
બહેલાવ્યો છે પણ સયમ જળવાયો
છે વરતુ શુથળી અને મવાદ ઉચ્ચ
પ્રકારના છે પડીત મુદર્શનની કલમ
સવાદોમા ખુબ ઝગડી છે અને સેટી
એની બ વતા રમુ કરવામા રૂસ્તીએ કરે
પણ કમાલ કરી છે એક દરે ચિત્ર
સર્વાંગ સુદર બન્યું હોઈ મીનરવાની
કીર્તિને વધુ ઉજવણ કરે એવું છે
સામાન્ય પ્રેમકો કરતાય માહિત્ય રસિ-
કોને એ વધુ આકર્ષક જણાશે

— 'સીનેપ્રિય' —

● કળામય દરેક ભાતની ધેની

● સીવેલા તૈયાર કપડા.

● કંટપીસ.

● સાઈકલની ગાદી
કનર.

મહુમ્મદઅલી એન્ડ સન્સ.

જયાજ ધ વેચનારા પનાવનારા

આપાબજાર, પોસ્ટ ઓફીસ પાસે,

મુરત

કાઉપિલુ જાતના

છાપકામ માટે

ખીજે જતા પહેલા

"ગંગોત્રી પ્રેસ" ની

મુલામત લેવાથી

જરૂર ફાયદો મેળવશો

'ગંગોત્રી'

પ્રીન્ટીંગ

પ્રેસ,

કલુપીઠ ખાડબજાર, મુગ્ત

આ સ્થાને બેસવાનો અમને પણ હક્ક છે

‘કારવાં’ ૬૬ બા.૩

અધિકાર

પહેલી નજર

લેખક યા ઝવિની કવચથી નિર્ણય પાનાઓ પર ટપકાવેલા ચોટાડ-કાળાં વા બેથુ-સાલીના ટીપાને ત્રણ મુખોના નાનૂત માનવી 'કળા'ની મઝા નહિજ આપે તે તો અત્રે કળાકારની રમીન સાલીના રથાને એના રધિરના લાલ લાલ બિંદુઓ લેવા માગે છે મતનજ એ કે કળાકારે રવપ્રત્યે લખન પ્રત્યે અને કળા પ્રત્યે પાર્ણ સચ્ચાઈથી વર્તવાની નજર છે

સાહિત્યથી હૃદયની ભૂખ ભાગવા નાહતા આજના વાચકને લાખા નાખા લેખો વાચવાની કુતસહ કયા? તેને તો હરતા કંતા એના માને રપરો એવું વાચન ભોંળે છે અને મેજા મેટુ સાહિત્ય દોઈ શકે છે

યા અકબાની વાચન સામગ્રી કઈક અસી પણ વાચકના હૃદયને રપરો તેવી, 'કળા'ની સજા પામે તેવી હસો તો પ્રવન ચક્ર લેખારો સપાદક વીકે ગ્રેથી પણ મારે ક્યાં કહેવાતું નથી

તે મિત્રોએ મદદગી માગતીથી પોતાની કવિઓ મોકલી છે તેમનો તથા ભેગલે માનવી સિવાય પણ મોકલી આપી છે તેમને પણ આજારી છ અને તે આ અકબા લેવાઈ હોય યા ન લેવાઈ હોય

ભાઈ 'એકાર', 'વહુરી', અને 'તાજ' તથા 'અજારી પ્રેસ' ના મ વિકાસ વગરનો પુરેપુરો આનાર માનવા એસુ તો પછી એ આજાર નો બાર ફંગળીને ગદાપત્ર કેમ? હતાય માનુ છે અને ન ચલાવાથી અને વિરસુ છે

—સપાદક

કોહલા,

તા ૫-૧૨-૪૩

નિસાર

નિવેદન

ખુબના ફરજો કમચી અને તેના હાથીને પાકના રનીનાથી 'હારવા'ના વાચકો સમક્ષ
અમે છંદે કુમાંના આ સુધારક પ્રયત્ને, આવી કાગળી કારથી મેલવારી છતાં ખાસ અંક પેઠ
કરીએ છીએ. મરના ની પ્રગતિમા છે ના દોઢ વરમથી પોતાનો ખમ્મ ફાગો આપનાર મુસ્લિમ
યુગરાતના જાણીતા વિવેચક નેખક, આ કવિ જનામ 'નિગામ' (શિખર તી) ને આ અક્ષુ
સપાદન કાર્ય મોખ્ય હતુ અને તેમણે તે કામ મતોતકાર રીતે બખત્યુ હોઈ પહેલી તર
અમે તેમનો આ સાગ માનીએ છીએ ખુદ 'મરના નો અંકજ ગવાડી આપી રહો છે કે,

તા તિ મેલી મરી શોખીશ રજન દેમી.

લેખન ર્થના મરના માપરા માપત જનામ શુ હુનેન મુજરા તથા કાગિતમા
મદમર આપરા બ ન નિગમ કાવાનપાગા મ નમનિસાનો આભાર માનીએ છીએ અને
સૌથી વડુ જકેમન હાથી 'કારના' ના ખાસ અંક માટે ઉમ્મગ. વેનાર બાહ 'તાજ' નો
આભાર કેમ રિમગાય ?

અમારા નેખકો અને કવિઓનો મરના નુ આમતથુ મળતા તરતજ દેકારામધ લેમે
તથા પ્રિતાઓ મોખરાયે જ તેમનું નામ નો ન મિસરાય એકુ છે. આ તેમાય ખાસ શ્રી
કુમળની સપ, જ શપ. કવિ શ્રી સુદરમબાહ, અને કવિ તી હુભાઈનો ખાસ આભાર
માનીએ છીએ. પડ રમગ સકાયને તીરે ખાસ અંક માટે મોકલાવેની આવેની ઘણી મામતી અમે
પ્રગા મરી શાખા નરી તે બ વ તે લેખક અને કવિ મિત્રોની દિગમીરી સાથે નાશી માગી
વડે છીએ.

અને છેવટે 'કારના'ના વાચક કે જે તેમનો દેમ
ન હોય નો અમાર મુજરા નમની શરૂ નેમનો આભાર
ન માનીએ તો અમે નમુસુજા મદેસહએ. તો પડી
અમામમા વિધાસ મૂકી પોતાની જાડુનનો આપનાર
વડેસાગી મધુઓ, તથા પુત્રેપુત્રી જકેમન હાથી અમે
દીસારનાગ મગોત્રી પ્રેમના મારિયે રામુનર્જ આ ની
પરે તથા પ્રેમના અસ પરમેશરી આ અંક નિષાગ રયો
છે ત મગોત્રી પ્રેમના કામતરોનુ નકચુ પચુ કમ રિમરાય ?
એ મધાય શુગીજનોના આભારના બા નો દેમદને
પચુ અમે મરાગ મદન અંક કારનાની કોશિષ કરી છે
પડી નો જે વાચકને મમે તે ખરે.

"મર કમચ વેદાન કહે ઈજો સરર"

—'પહરી' તરી 'કારના

આગમાંથી આગ

ના કર્યું તે અવગુણોની મર્નિનું ખગડન હતું,
આગમાંથી આગનું ના થઈ ગયું સર્જન હતું
મર્તિ-પૂજક એકેએ ને મર્તિ-ભાજક એકેએ,
એમની એ વીરનાતુ થઈ ગયું ચિતન હતું ?
ને અદબને પુત્રને કુશાન કરવા નીકળ્યા,
રા ન મમકરો એ ખરીનુદાહનું ય્યન હતું ?
પુત્ર-ગ્રીવા પર ઝૂંકી મનારનું કનામ લે,
એમના જેવું નરભાણું તે જીવન-મથન હતું ?
સીતલ્યા નેણે પિનાને ઝર્જ નિરતી પાળતા,
એ કમ્પીકૃષ્ણાદના કિન્નર કર્યું મોષન હતું ?
તે તમન્ના છે થવાની મેલ-સાથક ભક્તગાય,
રા ન શદ્ધાથી કેરે તુ ના તાડ પૂજન હતું ?
આયુનું સાધ્ય, આભોદાગને કળે, જતા
નલ્ય કાળે નડોના તે કર્યા દર્શન હતું ?
રિશ્તના કનિકામના મંચી લવી છે નામના,
નામદર નમ આચરે ના દેમ મર્જવન હતું ?
આનંધ્યુ-મદેગ વ્રજ આસી હતી ધિરુદા,
એ સ્ત્રી 'કિન્નર' હતી ને નિરતી રેલન હતું

કિન્નર

“ ઇદ - કુરબા ”

(મરવ અમુદાબાદ માં તાહેમની મા તકવી ૨૯ મી ડિસેમ્બર ૧૯૧૧ના રોજ લેવારે ૧૬૧ સો-રહેશનેથી ખોટકારટ કરવામા આવી હતી, જે બોલ હંદીયા રંગબોની આજ્ઞાથી તત્તુમાનુષ-કુઆન ૮૯ ૧૦ મા પ્રા ૧૦ થઈ છે - અનુવાક)

તહેવાર અને ઇન્માનના સામાજિક જીવનમાં આ મહત્વ હોય '૭' વ્યાપ્તી મનુષ્યે આ ભૂમી પર સામાજિક-જીવન બંધાવવાનો આજ્ઞા કર્યો છે ધણે અગે ત્યાગી-૪ ઉત્સવ-ઉજવગીનું પ્રણ પણ શરૂ થયું છે જમનમાં કોઈ કોઈ એવી નથી અને કદી ગી પણ નથી કે જેઓ એ કેનુસર નમ્મમાં એ ચાર કે પાચ દસ દિવસ નહીં ન કર્યા હોય ! એ તહેવારો વાનતરમાં મમાજનો આત્મા છે લોકોનું એક સ્થળે એકત્ર થયું મામલિખ બાનાઓ પ્રશ્નિત કરી હમીમગીને અતદ ઉજવનો, એજ પ્રમગની રિતુમ્ત થયેની નમ્મ પાગી વગેરે વસ્તુઓ પોતાના અદર મરમ્તો ગુણ ધરાવે છે, જેનાથી યક્તિઓ પરપર મર્પ માંની એક અનુ સામારી બને છે, અને તેઓમાં મામલિક-આત્મા પ્રેમ જપ્ત થાય છે, એટલુંજ નહિ પણ અમુક નમયના અતરે તાજે અને જાગૃત થતા રહે છે !

આમાન્ય રીતે જે તહેવારો વિષના વિવિધ દેગો અને કૌમોના ઉજવરામાં આવે છે તેમનું અવરોક્ત કરતા જણાય છે કે પ્રત્યેક તહેવાર પા તેના ગર્ભ મરમ્ત કૌં અનિહાસિક ધાન્ય 'આત્મક તરીકે ઉજવરામાં આવે કે વા કોઈ મહાન વ્યક્તિની જન માથે સમધ ધરાવે છે, વા કોઈ વિશિષ્ટ ધાર્મિક ઉત્તર સાથે નમય મળે છે, સરથા તહેવારને માટે કોઈ ન કોઈ એવા પ્રમો-પ્રમગ આદર્યક છે જે એક કૌમની વ્યક્તિઓ અથવા એક દેશના વસા

હતીઓને માટે સામુદાયિક દ્રષ્ટિએ રમખ વસ્તુ હોય, અને જેની માથે તેઓની પ્રમગ બાવ નાઓ સમજાએની હોય, એજ નગણમર એક 'કૌમ' વા 'દેશના ઉત્સવમાં બીજી કૌમ વા દેશના લોકો રસ લેતા નથી ! અને નહિ હેતુ સર અનિહાસિક કદાચ રમ લેસા હિંડે તો પણ લઈ શકતા નથી ! જરણ કે એક કૌમનો તહેવાર જે પરપરા અને પ્રણામીઓ માથે મનધ રખે છે, તે બીજી કામની ભાનાઓ અને ઉત્તારોમાં એનું આદાન પે ! કમીજ નથી જે ખુદ તે કૌમમાં પેન મ છે !

જમનમાં જુદી જુદી જાતીઓમાં ઉમર-ઉજવગીની વિવિધો પણ અગતિન છે કોઈ અથે તરેવા કેવળ અનમન અને ગમરમ, તેમજ આગો-પ્રમો મુધીજ મયાનિ રહે ૭ ! કયાક એ દિનનગી સનવાના નીમા બોગમી દુઆર તથા કર્ન-વિમર ૬૯ મુરી પહાચી ૧૫ છે ! કોઈ જાતે મુરેની જમની વિનોદી-કોઝ મારે રેન-પ્રમગ ૬૯ મી મો પણ આ ! કનામાં આવ છે ! અને કયાક એ સામુદાયિક ઉત્સવ-પ્રમગોનો વાલ લા ! હોગેમા હિંચ પ્રકારનો તેતિક-અજમા પુરવા, તેમજ કોઈ મહાન ચેર સાથે મહુખમ અને પ્રેમ ઉત્પન્ન કરનાનો પ્રપામ કરનામાં આવે છે ! મારા કે એક મેનની જમન ઉજવરાની રીત જાણે એક માપ છે જેના રૂઝે આપ તેની નાડ તેની હામ અને તેની ઉગગોને પ્રત્યક્ષ રીતે માપીને જેઈ શકા

છે। જે કૌમના જેટલા ઉચ્ચ નૈતિક આત્મા હશે તેટલાજ પ્રમાણમાં તેના ઉત્તમો પવિત્ર અને સવ્યતામય હશે, અને એજ પ્રમાણે ગર્ભ ગ્રૈમ નતિષ્ઠ દ્રષ્ટિએ જેટલી નીચ કક્ષામાં હશે તે પોતાના તહેવારોમાં તેટલાજ અયોગ્ય અને બુડા દ્રવ્યો રજુ કરશે

કારણ કે 'ઈસ્લામ' એક વિશ્વ વ્યાપી મુશ્કેલ મસલે છે। જે ગર્ભ આમ દેશ સા કૌમ માથે મબદ ધગારતી નથી, બન્ને જગતભરના માનસીઓને એ- 'નુ-મવ-નમ્ક' નિના અનુયાયી મનાવના ઈચ્છે છે એના માટે જે રીતે તેણે છાનની એક ટ્રિંગો પોતાની ખાસ પદ્ધતિ પર દાખેરી છે, તેરીજ રીતે તહેવારોને પણ એક નૂન રસપ અર્ધુ છે। જે સમગ્ર જગતના તહેવારોથી નિગણુ છે।

નામાનિક છાનના તહેવારોની જે અગલના છે, અને સમાજમાં મામુદાયિષ ઉત્તમ પ્રસંગો માટે જે એ નૈમગિ- ના દ્રવિઓઅર યાય છે ઈસ્લામે તેની અવગણના કરી નહિ બ કે તેનો લાભ ઉદારતાને મપૂર્ણ પ્રધામ મ્યો છે પરંતુ તહેવારના પ્રમગો તહેવાર ઉજવવાની પદ્ધતિઓ અને તહેવારની નૈતિક સ્પીરિટમાં મુગલત ફેરફારો ખી દીધા છે, જેની નજી મદામ વિશિષ્ટતાઓ પ્રતિ આપનુ લખ દોરીશ

(૧) એક વિશ્વ-વ્યાપી મુશ્કેલ ગેમ- ઉત્તમોને ઈન્ઝનિન દ્રષ્ટિએ જોઈ ગ ની નથી જે તહેવારો દિવા ઉત્તમોની મુન્દાદ વિમિન્ન પ્રમેલી પ્રખાનિમઓ પર અવનમિત હોય જેમની સાથે માન એકજ કૌમની બાવનાઓ અને ઉમગો સકળાઓરી હોય, અને જેમાં એક કૌમ માથે બીજી કૌમ અવબાધિત રીતે ભાગ ન લઈ નમ્તી હોય, તે ખરે જોના

માનવતાની વિમિન્નતા અને નૈમદી ભાગનાને પ્રમળ બનાવનારી શક્તિ છે। તે જેરી રીતે એક કૌમને પોતાની અદ્ધ વ્યવસ્થિત થનામાં સ્થાય રૂપ છે, તેરીજ રીતે દરેક કૌમને બીજી કૌમથી વિષુદ્ધા અને અવગ પાડવાની સેમ પણ મમ્બે છે। માટે ગર્ભ એરી મુશ્કેલ કે જે કૌમવાદથી પર ચઢતે માનવતા માથે ચર્ચા કરતી હોય, અને મમમ્મ દુન્યાના મામ્લી ઓને એજ સમ્કૃતિની હારમાળામાં પસારના ઈચ્છતી હોય તે એ પ્રકારના તહેવારોને માત્ર સ્વીકારતી નથી એટલુજ નહિ, પણ સાખીએ શમ્તી નથી। કારણ કે એ તેના હેતુની મિદિયા એક અતગાય રૂપ હોય છે। જેથી તેની દ્રષ્ટિ મમોપ હેતુ-માદ્દ્યતાની સ્વ બાવિઝ માગણી એજ છે કે જે કૌમો તેના અગલ હેકા આવે તેમની પામે તે કૌમો- ઉત્તમોની ઉપેક્ષા કરાવે, અને એના ઉત્તમો નફી રૂપે જેમાં સમગ્રી કૌમો ભાગ લઈ શકતી હોય। જે એમ સાથે કૌમો પણ હોય અને "આતર-કૌમો પણ। જેની બુન્દાદ કૌમો પ્રણુરીમઓ અને બાવનાઓ પર ન હોય બન્ માનવતાને માટે નામુહિત અને મસુમ્મ અગલના ધગારતી બાવનાઓ અને પ્રણુરીકઓ પર હોય।

(૨) ગળી જે મસલેટ વિશ્વ વ્યાપી હોવાની માથે પ્રભુ-મક્તિથી એતમોન પણ હોય તે એના ઉત્તમોને પસદ કન્તીજ નથી કે જેમાં 'શિર્' દિવા 'સુટિ-પુજન' તથા ગિર્-મય શકાઓનો અગ માત્ર પદ હોય। તે પોતીમ 'મિશનના અવવાની દ્રષ્ટિએ લાચાર છે કે જે કૌમો અને ગળ્દોના તેનો અમલ દસરે તેમના પુગણા ધાર્મિ- તહેવારોને તેમજ તે બધા ઉત્તમ-પ્રમગોને કે જે પુરાણી માન્યતાઓની યાદ તારી મરનારા હોય, બધ કરી દીએ, અને તેમની જગ્યાએ એવા તહેવારો

* આ સ્થળે મુગ દેખડે પોતાની વિશિષ્ટ પત્રિયામાં વિશ્વ-ધર્મ 'ઈસ્લામ'ને એક 'વિશ્વ વ્યાપી' મુશ્કેલ ની ઉપમા આપી છે। અનુવાદ

નવી કંઠે જે પ્રત્યુ-ભક્તિ તો યેગ નગ ધન
વતા હોય

(૩) પ્રત્યુ-નતિની-મારે નીનિ ચાગિયના
એ-ઉચ્ચ પ્રેયનુ-પત્ર યનુ-અનિસર્થ જ
અને તે આ નાના સાડા એ પ્રત્યુ-
મય-મુનમેન્ટ' પોનાના અનુચારીઓને એવો
તહેવાર અર્પે કે જે દુનિયા અને ધર્મ દોડતી
તડત કરેા હોત. જેના વિનોદ અધ્યત્ત માયે
અને ઉત્સાહ વિનય સાયે તાય. જેની ઉચ્ચાલી
વેળા રમનગમનમાજ પૂર્ણ ન થઈ જાય
બ કે તહેવારથી માનુષિ-ઉવન મા જે એ
ધગમપૂર્ણ આગેનત ઉત્પન્ન થઈ જાય છે,
તેનો ઉચ્ચ પ્રત્યુ ના નેતિ હેતુ માટે સપૂર્ણ
પરો ઉપયોગ કરામા આવે.

દુનિયાને રોનાના અનુચારીઓ માટે જે
તહેવારો નક્કી થયાં છે, તેના એ નો વિતિ

તાઓ સ્વપ્નને નેનામા આવે કે અન્ય
સ્નાન દગા, મિમર, ગ્રામ અને અન્ય નોના
જે મનોએ ઇન્દ્રિયામનો અગિયાર થયે છે, તેમના
બધા ધર્મિક અને ધૈર્યી નોનાગેા દિનામે
લાગ કરાઓ, અને તેના મન ને તહેવારો
પ્રચલિત થયાં જેમને આપણે 'હૃદ' અને
અધર કદના નામે ઓગળીએ છીએ, જે
પૈળી પ્રથમ તહેવાર તો આ ખુલાસીમા કર
વવામા આવે છે કે ખુલાસા નામ પર રમજાન
નીન રાજા રાખસાનો જે રુખ આપણને
આપસમા આન્યો દતો તેના ઉપર મર્ત્ય
પરાયણ થામા આપણે મફત થતા, જેથી એ
આત્મા-પાનનમાથી નિજ થા આપણે આપણ
માનિતો શુક બજારી લાવીએ છીએ. રજો
બી ને તહેવાર તો એ તે અન્યેક આનનમાગતી
ચાત્રાર કે આત્મી ચર દગા રા પૂર્વે
ખુલાસા એ આવ્યા આગમિત બન્દામે પોનામા

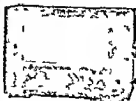
૦ મુબઈ જતા નહિ!!!

૦ મહીનાઓથી રાહ જોવાતા

અમેરિકન રેડીઓ

૨૨ જુદા જુદા મોડેલ્સ.

મુબઈનાજ સાથે મુન્તમા પણ મળી ગયો!!!

તમારા જુના રેડીઓના ઉચ્ચ વળતર મેળવો
અમારે ત્યાંથી એક્સચેન્જ પણ કરી શકશો
જોવા, સાબમવા તથા ઓછામા ઓછી રીમતે
ખરીદવા, અમારા શો-રૂમમા આજેજ પધારજો

રેડીઓ ઇલેક્ટ્રીક હાઉસ

બીલીમોરીયા બેકરી પાસે, ભાગાતળાવ ગેઠ, મુન્ત

માનિની સેનામાં અર્ધો હતો! એ બને તહે વારેમાં આપ સ્પષ્ટપણે જોઈ શકો છો કે તેમાં કોઈ ખામ કૌમનાદ કે વતનવાદનો અંશ માત્ર પણ નથી! બન્ને તહેવારની બુન્યાદ એ એની સ્તુતિઓને બાદમાં આવી છે કે જેની સાથે જગનના મરણા પ્રભુ-બદ્ધ માનવોની ભાવનાઓ તથા ઉર્મીઓ મરખી ગીતે મકળા એવી રીતે રહે છે! એવી રીતે બને તહેવારોમાં જગન-કર્તાની શુદ્ધ ભક્તિનો પ્રેરક રંગ દ્રષ્ટિગોચર થાય છે! જેમાં કોઈ નાશનો વા ખુદા મિત્રાપ અન્ય પ્રાણી ભક્તિ (પૂન)નો અહીં મા! પણ તેથી જન્મ નથી! વગી એ ઉત્તરોત્તરે ઉત્તરવાતી જે રીત નમી દરમાં આવી કે તે એટલી પરિજ છે કે તેથી વધારે મનહન, અને હૃદયપર્શી, તેમજ મા સૃષ્ટિ અને નિષ્ઠા હિતોથી નિર્મલ પ પ્રતિ ક્રમમાં આવી જમી નથી!

જે કે પાળના મુનિઓએ ઈન્દ્રામી-યુગની મળ મહત્ત્વને બાદ દર મુની કુદ-યુગના ઈન્દ્ર વડે કામી રીતે છે! પન્નુ ન્યુ-કનાદ મનના ક્રમાંમાં જે રીતે છ દિવસમાં આપતી હતી તેનો ચિત્તાર કે આપતી ગમગ એમુ છ જેનાથી આપ ને ઉત્તરની પરિવર્તન બદ માપ નહીં જમી-

જેના દિવસે જ્ઞાન મધના મનિનમ, નીઓ, યુગો બાદના આન કરના હતા બો પ્રનુએ આર્જના મુદ્દમાં મુદ્દ રહ્યો પાનિન રી નીકળના હતા મજાનની રના નમીએ માટે જતા પદના મધના મુનામી માન એક દિવસ માપ પ્રમાણે મદને (૧૬) ની ગરી બોને આપના હતા! એટલા માટે ન નર્મ મનુષ્ય ઈદના નિતે બધો નેનાદિ 'મદ-દરમાં એનાથી ઉડુ નમાત પડી કુનામી કરમાં આપતી હતી, ૨૦૦૦ સર્વ સત્તા બધા લાગ ધગમાત્રી નીકળી જતા હતા આપ (મન)ની આપા હતી નીઓ, પડા, અને

પાળકો બધાજ નીકળે કે જેથી મુનિઓની મહત્તા, અને તેમનું મિત્રાણ મધ્યા-મળ પ્રદર્શિત થાય! ખુદા પાસે હુઆ મારામાં પણ બધા એક માથે ભાગ લીધે અને એ સમુદ-ગન આનદમાં પણ બધાઓને ભાગ લેવાનો પ્રયત્ન માપડે! હદની નમાત મરિજદને બદલે વસ્તીથી બદાત મદાનમાં થતી હતી, એટલા માટે કે મોટામાં મોટો મમદ, એટલે સર્વ રહે, નમાત માટે જતી વળતે મધના મુનિઓ આ તકવીર પદતા પદતા જતા હતા "અહલાહો અકબર, અહલાહો અકબર, લાહલાહ રહિલાહો વહલાહો અકબર, અહલાહો અકબર વ લિહલાહિલ હુમદ" અર્થાત "અહવાદ મોથી મોટો છે, અહવાદ મોથી મોટો છે, અવાહતા મિત્રાપ પ્રાદ ઇમાદને પા! નથી, અહવાદન મોથી મોટો છે, અને અહવાદન મોથી મોટો છે બંન્ના વખાણ આદનેજ માટે છે 'દરેક ગરી, દરેક મની, દરેક બજાર, અને દરેક મદ પડ એવ મર્જના મારતી હતી જેનાથી તમામ વસ્તી મુજબ ઉત્તરી હતી! મદિલાહના મદાનમાં જલને બધા લોટા મુદ્દે-ખુદા (મધ)ની ઈમામતમાં સપૂર્ણ નિવમ મદ થઈ એ રમીત નમાત બાન કરના પડી ન્યુ નાહ મધન દિના થઈ 'મુ મદ' પદના, જુઓની નનાતરી ઉડુ આ ખુદા નમાત પડી પદનામાં આપતો હતો આ માટે કે વધારેમાં વધારે નાથુગો પોનાના મદાનની મદવતી તન્ગી સમયે દાર્ઝન ને જતો રમગ આપા વમના માન મે રખતેજ આવ ન પ્રથમ એક તન્ગી પુન રમમાં થતી, પડી આપ મદાન તે મિત્રામમાં પરાગના ન્યા નીઓ એવ થતી હતી અને ત્યા પછ તન્ગી કનાવના હતા એ તન્ગીના રિત મ અને મોત તથા સ્વત્ત અને નવીદન ઉપનાન ઈન્દ્રામી જમાવન બધી ને નરણા મદવના પ્રમા પન્ પ્રમા

નાખરામા આસતો હતો જે તે મનમે ઉપરિચિત થતા હતા, જે મોઢ લગ્નગી યા ગાજીય ઝગત તે મનમે ડ્રિ નમન હોય તો તેની વ્યવસ્થા પણ ત્યાજ, તેજ પ્રમને કરી રેવામા આસતી હતી ! માયુનાયિક અગત્યનાઓ પ્રતિ પણ લેગેનુ લક્ષ દેવનામા આસતુ અને દરેક વ્યક્તિ પોતાની શક્તિનુમાર તેની સહાયમા ભાગ લેની, આ મુધી કે ગિચાલેતામા આ પુ છે કે ત્રીઓ પોતાની જાણસે સુદા ઉતારીને જમાઅતની મેરા માટે આપી દેતી હતી ! પછી એ સમય દદગાદથી પાડો ફગેનો હતો, અને હુમ આદતો કે જે માર્ગે ચક્રને આપ્યા હોય તેનાથી ઉઠા ખીમ માર્ગે ચર્ચ ધરે તરફ પાડા ફરે ! જેથી લરતીયો કોઈ પણ ભાગ તમારી તખ્ખીગેની મુજથી રચિત ન રહી જાય ! નમાઝથી પાડા ફરી 'અમર-ઈદ' ના દિવસે મરણા મુમાગી અને શમિદાળી મુન્નિમે કુર્માની કરતા હતા એ કુર્માનીનો લેતુ માન તે ઘટનાની વાદનેજ નહિ બ ક તે ભાનમા અને ધગરાને પણ તારી કરનાનો હતો જેમની સાથે ધગમો રનાહની એક મુતાફિર મુઝે મનુખ્ય [હઝન દશ્વાગીમ અર્] મકામા ખુદાને ધશિગે મગતાજ ખુદ પોતાના પુત્રને ખુદાના પ્રેમમા કુમાન મ્મસ તત્પર ચર્ચ ગયો હતો અને અણીના મનમે ખુદ તઆનાએ પોતાની દયા અને કૃપાથી તેના પુત્રને મને ઘેરા ની કુર્માની કરવાની આના આપી હતી મિ કુન તેજ તારીએ તેજ દાએ મધળા મુન્નિમે તેજ મર્મ નકીય રપમા ગી તે ભાનમાને જગજન કર છે કે હઝન દશ્વાગીમ (અર્) ની જેમ તેઓ પણ ખુદાના મુન્નિમ અને આજાહિત બદાઓ છે, તેમની જેમ પોતાનો જન, માન, જૌનાદ અને પ્રત્યેક રમુઝે ખુજની આજ્ઞા અને તેના પ્રેમ ખાતર કુર્માન આ માટે લેવાર છે ! અને તેમનુ મનુ, ઉવવુ, બહુ ખુતને માટેજ છે ! આ ધર્મદો જનવર (પ્રાણી) ઝમ્મ

કરવાના કર્મથી તેમજ તે શમોથી ઝાહિઝ યાય છે જે ઝમ્મ (૧૫) સમયે મુમાનથી ઉચ્ચાવવામા આવે છે ! "ઈન્ની વન્નહુતો વજહિય સિલ્લઝી ફતર રસમાવાતિ વવ અરદ હતીફ વમા અન મિનલ મુશ- ઝિદીન હન્ન સલાતી વનુમુઝી વ મહયાય વ અમાતી સિલ્લાહુ રખિયલ આવમીન લા ગરીક લહુ વ બેઝાલિક ઉમિરતુ વ અન મિનલ મુસ્લિમીન અવ્વાહુમ્મ મમ્ક વ લક બિસ્મિલ્લાહે અત્રાહો અકબર' યાને 'મે માઝ મખ તેના તરફ ફેરવી દીધુ, જેણે આપ્માનો અને ઝમીતોને પેદા કરી છે, હુ મિ કુવ તેજ પદનિને અનુ સરનાર હુ જે દશ્વાગીમ (અર્) ની પદનિ હતી, અને હુ ખુદાની સાથે બી નઓને "ધમા દત પાત ગણનાગઓમાથીજ નથી મારી મમાઝ અને મ્હાઝી કુર્માની, મ્હાઝ ૨૧ અને મ્હાઝ મન્સુ એ મનુજ જગતના પાનનદાને માટેજ છે, જેનો ગેઢ નરીમ નથી જેનો નાઢ ગરીક નથી એનોજ મને હુમ આપવામા આ પો છે અને હુ ખુજના આનાકિત બદા ઓમાથી દ, દ ખુ ! આ તદાગજ માન છે અને તદાગ માટે હાજિઝ જે નિનિ નાડા અસાડો અકમ

નર્હુ મમ્મો મુમાનથી ઉચ્ચાવના માથે જા.૧-ઝમ્મ (પ્રાણી-૧૫) મેરામા આવે છે અને એ દ્રવ્યો વ ની ત્રીઓ તથા માગમે બસાજ જુએ છે એના માટે જાય મા દબોમા તેજ (કુર્માની) આમનોમ અને ખુજનો પ્રેમ તમા આના-પાનનતી બાવના જગજન ચલ જાય પછી તે માન ગરીમે તથા સગામ્નેકીઓમા વહેલી દેવામા આવતુ હતુ અને એમાનો એમ ભાગ ધરમ પોતાને આના માટે પણ ગમી લેવામા આવતો હતો જનવ મુ આમકુ યા તેની ઝિમત ગરીમ લેએને આપી દેવામા આસતી હતી અને એ ઉપરાત

દિન ખાળીને દાન પશુ આપરામા આનતુ હતુ । એટલા માટે કે હું એવા મૂઠીસદેનોજ તરુવા જાનીને રી નય નહિ ।

બસ એ હું હતી જે નમી નવળા મમયમા ઉગ્ગરામા આવતી હતી જે 'મરુ-કારી' (સ્ત્રીમા આના પ્રમાણેની) કદીઓ ઉપનામ 'મિનમસકારી' રીતે યુવાનો નેકે નિર્દોષ એન પચ ની ચેના દના । અને ધરેલી બાળકાઓ હામીમીને મૂકી રીન પશુ માર્કિયેની હતી । પરંતુ એ ચીત્રા મન એક હૃદયી અદ્વૈત હતી, તેનાથી આગળ હાતુ ભગવાની આના ન હતી । બ નેમોમયરીના મરમાગ તો યુવાનોની એ મયજ, માત્ર ની અને વાન્તરિક ખુલાસીમા પશુ બાગ ચેના બચના હતા । એટલા માટે કે તેઓની એની દિમ્મન ન વંડી મય ને આગળ દના તેઓ નાગમજ, ને-આનમી અને અસન્નરિક દેખાવે કન્નાતી દિમ્મન નગા સાંતે આગેસાનોની જે કાર્ય પધ્ધતિ હતી તેનો ખાપ આ મનારથી કાઢી શકાય છે, જેનું નિવાનપાન નિમયનોમા વર્જન થયુ છે, કે એક મમયે કદિના દિરમે નમી મનએ પોતાના ધરમા પ્રવન થયો, તો જોયુ કે હજરત આયશા (નિ)ની જામે પાણગની મે આગળીઓ મેગિતે ગીન માર્કિયે હી છે એ ગીતો કોર્ક પ્રેન-કદા નીઓ કે રાગમ કાગમતા રિયો મબધીન દના, મરુડે "બુગામ-બુધ્ધ મમયના દરનોદના લાકાઓ પશુ કોર્ક ધધાદારી અને મગીત-મજાનાગ । હતી બરુકે ધરેલી વડુ દીકરીઓ હતી જેઓ કદી કદાચ દિન બહેનારામા માટે મેગીને પરખર

નિર્દોષ ગીતો માર્કિલીએ છે મસુ' નાદ મય એ તેમીઓની એ ખુલાસીમા હબનગીરી કાધી નહિ, અને છાનામાના એક ખુણામા જાઇ આદર ઓછીને સૂઈ ગયા । ચોરીસા પડી હજરત અમૃમદર (મદી) આ-આ અને તેમજે પોતાના મળેમજાની (પુત્રી)ને દપડે આપ્યા ને "મસુના ધરમા આ કેરી રીતાની દરમન થઈગદી છે" તેમજે અસાત્ર મામળી નમી મયએ એહમ પરથી આદર હરાસી દરમાબુ કે "એવા દીઓ ! દેકે મૈમની એક હૃદ હોય છે, આજે અમારી હૃદ છે" આ હજરત (મન)નો આ હુકમ મામળી દરમત અબૂબકર (મદી) ખામોશ થઈ ગયા પશુ તે "ગીન-પ્રમણ" માતુ રી મનુ નહિ । તેમજે શીક ફેરમતાની માયેન દરમત આયશા (મદી)એ લાકાઓને આખતો દશારો ર્યો, અને નેમીઓ પોતાના ઘેર નાપી મન આ જાપારવી મમૃમ પડે છે કે યુવા નેમી નિર્દોષ મન અને મહા ગાર્કિયેસાને જનજ તો નખરામા આનતુ હતુ પરંતુ મોગઓ (આગેસાનો) પોતે એ નમ પ્રગતિ ઓમા બાગ લાને તેઓની દિમ્મત રધાનતા ન હતા । પાળળી જેમ જેમ આગેવાનોમ મયાદીઓ નમરની ત્યાગી દીપી તેમ તેમ ફેર દીની થતી ગત ત્યા મુધી કે દવે નાયગમી હૃદ વરાની વાન આદી મુધી ચેમેગી છે કે 'રાજે-હૃદસ્વ લવે-ખુશ મય-આન કને' । ચારએ-કાગે-ખુ નય નિરના લમા ન કનેદી' ।

[આજે તો હૃદને દિમ્મ છે, માટે મુમ એના રોટોને રાગમથી લીના બનાવે, । છે, શુષ્ક એકાગ્રાણીઓ । પોનાને ઉપાય નહી કરો]

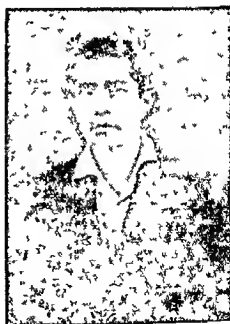
* હૃદવા નણ દાયકાથી શુદ્ધિમ આકિત્યકાગે સુજનાતીની મેવા કરવામા ઝળ માી રહ્યા છે, પશુ કોણ નજે સાકિત્ય પનિવદને એ દેખાતુ નથી । શું હુકી દ્રષ્ટિ કે ન્તાથળાપાર પ્રાપ્ત થયુ હશે ?"

"આજના ડિવિની દ્રષ્ટિ આમગની ચદા ઉપ-મી ઉતરીને અવતિના ઉકડા પર ઠરી છે આજના કચિ એ મગનગામી મમી વાસ્તવિક બનવામા બૂવ કરી છે કે સાર ઠયુ છે, તે માધાર્જક કરવાતુ કાય નવરા-નિવેચકોને સોપીએ છાએ "

—શી ' હૃદમત યોગા '

મારી નિગાહથી

ચા. તો જગને બન્ન કરે હૃદય દહથી
 દુન્યો મદરી નાણુ કે એમન નિગાહથી
 એ પળમાં આ ગગનના પુ નુખા હાસી હૃદ
 વામિદ હૃદ નથી તુ નિગર એી આહથી
 સમજ સુગતુ પાન બને ગુનાહ હે
 ઉદાર તારો થઈ જશે એના ગુનાહથી
 દેખી મન મગમથી નિગાગ દગી પની
 તુ મેળવે નિગાહ તે મારી નિગાહથી
 જનની પ્રીત્યાની હવે મનનગો દગી
 તડે પડી ગયો હું મનનની મગથી
 પાન જારો નિમા માર તોર ચર્ મકુ
 તામ છા તુ તમે મને એી નિગાહથી
 જનની મનાઓ પગિપૂણ થઈ જશે
 ચા. ૧ તા. 'ગીતી' તુ સાચા આહથી

I અને III કલાસ !!!

મવાલ

હિંદમાં અર્ધવ પર ન બેલ દોષ એવા તો અમખિલ જેમજેરા દરો, પણ
ટ્રેનમાં ન એડુ દોષ એડુ તો કાઈ બાગમેજ દરો I અને ટ્રેનમાં બેસનાર દરેક બેસાર
(પેસેન્જર એટલે ઉતાણ દાલમાં એ અર્થ ખોટો દેખાયો છે) I II, III ની ઉભી
લીટીઓ ચાને કે ફરફ, સેકન્ડ, અને થર્ડ કલાસના દબાથી તો થોડે ધલે બરો
પરિચિત દરોજ ? એમજ માની લઈ આમજ વધીએ છીએ

—લેખક

એ દિવસ મવાળના પરોઝના ચાલ પીધા
ચિનાના આફ્રીકાની જેમ ફર્ટ દવામનો એક
હોમો જેવે મટેલનની માલડીમાં લુપી ગ્લો
હતો એવામાં મેન્ડીંગવાળાઓએ એક થર્ડ
કલાસના ડાખને તેની માથે અથાડી દીધો
એકાએક ધક્કો લાગવાથી ફર્ટ કલાસનો હોમો
નહુજ પાડો તો દડી ગયો, પણ ગરદન ઉચી
કરી લાનખ જેરી આખ કરના બોયો,

I કલાસ—અથા, તુ III કલાસ ને દુ
I કલાસ તારી ની મગફ કે તુ મને અડધી
લટ્ટે ? મનાતની મદાનતેથી જેમ દેડ બગીચો
ફર ને છે, તેમ તારે તો માનથી ફર ને ફરજ
નહુજ નેલએ ? મનાના નપરના વખતમાં
તાગ પડાયો મારી ઉપર પડવાથી મારે આ
શિવાળની મીઝનમાં પણ દારે પાછીએ નહાલ
પડ્યો ? હ, અપવિત્ર ! આટલો ગુન્ગ તો માર
દુ, પણ ને હવેથી આરી રીને મારી
માથે અથાઈ પડીગ તો પડી તારી વાન
તુ નહો ?

III કલાસ—પણ માયા' એમાં આટલો
બધો લાન-પંતો રાતો થઈ નહુ ? તુ
કલાસનો મોટો પરિભ્રમ પૂઠકુ થઈ ગયો ?
અથા, જે લાકડામાંથી દુ બન્યો હુ ને લાક

ડામાંથી તુજ બન્યો છે તને અને મને લડનાર
નુધાર ને જુલાર પણ એકજ છે, પડી તુ
કયાથી ઉઘો ચક્રને આપ્યો ? આ જગ એક
એ માદીરાળી બેટો, અને ઉખા ઉખા લુલુકા
કરનાની મોઝલુ તાગમાં વધી મર્મ એટલે તુ
ઉઘો થઈ ગયો ? અમરજા ! આ હગિન
યુગમાં ઉચ નીચની વાન જી તો ઉડે તુજ
નાન ખ્હાર થઈશ અથા, તારી માથે અથાડ-
વાથી મને કાપદો ગો થયો ? ઉડા માર તો
હાડન, પામળા દુખી ગયા ! એ તો દુ
ખીમાર અને રળી તાર જેવા મગદિલ માથે
બટલઈ પડવાથી ફર તમીચન બગડી છે માળા
આ મેન્ડીંગવાળા પણ જમજ એપરવા છે
આ ને ત્યા મને બગડારી મારે છે ?

I કલાસ—અથા, તુ જાનુ દમતો
આમાંથી, આરી મોટી ફિલ્ડુરીની વાન કયાથી
લાપ્યો ? અમજ તુ ને દુ એ નાનના તો
અગર, પણ નીચ લોનની નોનતથી તુ નીચ
થયો, ને ઉચ લોટાની મગતથી દુ ઉચ થયો ?
જેને અલારે પણ તારના બેલેલા થઈ કલાસ
માનસીઓના આમ અને પડમેવાથી તાર અમે
અમ મધાર્મ હુપુ છે ? બાપા આપો દર,
નદિ તો નને લોનિર થયો ?

યરના ગયા સાથે છે યા સુપચાપ મીચેટ
પીએ ૭ પોતાના પાડોની પેમેનગની મમે
તો નેતોન નથી ને બેતો હોય તોય પચગના
પાગીયાની જેમ મુએ મત્તર મટે ૩ । ૫૦૦
માનવિની મમાદરી કંઈ તોય પાડોની પૂઠે
નહિ કે તુ કયા માનુ પોહીયા ૩ । ૬
અમાન યડ કવાગીયા માનરીઓ ટેસ લારબી
વાળા ક સાથીઓની માન પેદીને ધનિહામ
ધડીરામા મળી લસાનો પ્રથલ કંઈ, અને
પૂડી પૂડીને દૂમ કાદી નામે ।

I કલારા—દમગા ઇડીયટ । જગવી ।
ઓયોડોન ઇડીયનો । એ કયાં નુપુનગે ?
સહેની મડો મુરરી, ગરૂં મુરૂં, ન્યન
પેગીઓ મુધરી, પણ યડ કનાસના પેમેનગે
ન મુધરી તે નન મુરૂં । માગ દીડગ વાતોના
એસ તડાળીયા કે બીજાઓની તો કનાસના
ન ગમે ! મટેન આપના મડના પેમેનગે માયે
ગાઠાનાળી કનામાય એ નમન નચાને
માટે મવારીઓની જેમ ધમમધી કનામાય
પાસગા । ને પાડી ગાડી ઉપડી કે આતમાન,
અદગાન, ને આપાતમાની વાતો કનામાય

એમ । એ ગરૂં, બરૂં, અશીનીયા, ને
બીડા કુનાગ મદ માનરીઓનો મનુમેગો
એમને તો એમેગીએ અગન આપરાની રમીને
ના પાડી છેને । માગા ન્યા એમે ત્યાને ત્યા
ટગીના ગોટયા, ટેળાના છોતન ઓગના છીયા,
મનદળીના છોડા, મેડીના કુચા કે કુચનના
બળખા મુદા નામે, તથા પાનની પીચગીઓ
માટે । લાગ મળતા કોઈની વડુ દીડગીઓ સામે
આખો માટે ને માગો બોનતા કે મિત્ર મ
આજા કુતાય ન શમ્માય । કુટલાક તો મેરડો
કે તાડી પીને તોકાન કરે । લારે ટેચાન ડામ
મુધી બળેયા અડુગ વડાઓ પેત્તીન નન
સાથી ગાડીના બળગના રીંતો લેખ લખ
ગાર્ડ, દી દીઓ તથા મટેશન માતરા, અને
જેને કાંતે તેને માગો લખે તથા મિત્ર મ ચિના
મે । એસાઓની માય, મધાતમા મેનરા કુતા
આપસન મંદા નુ બોટો ?

III કલારા—મને આપસન મરીને
મટેને ક્યો બા તમને અટકાવે છે ? અમાગ
ઓડુ બળેયા પેમેનગે કેવેના મળગમા
માગો લખે છે તો તમાગ વડુ બળેના પળ

દિલ અને દિમાગને તાઝગી બપરાનાર

નાયાબ અતરો

ઇત્રે અજગ તો ૧ ના ૩ ૬ ઇત્રે ગરીબ તો ૧ ના ૩ ૫
ઇત્રે લાજવાળ તો ૧ ના ૩ ૫ ઇત્રે શાહી હિના તો ૧ ના ૩ ૧૦
ફક્ત એકવાર વાપરવાથી બીજુ ૫મદ ૫૩મે નદી ખુસ્ખ લાગા સમય મુધી ટકી રહે છે

સ પૂર્વે નિદ્રા અર્પનાર, ખરતા વાગોને અટકાવનાર, કાયમની કાળાશ સાચવનાર,

હેર ઓઈલ

જાઈએ ઓઈલ કે રખીરિટથી તદન મુક્ત કી શીશી ૧ ના ૬૨ આના

ફેક્ટુ ટપાવ ખર્ચ વીન બુદ્ધ

આનેજ લખો - હાફેઝ સાલેહ હાફેઝ મોહમ્મદ

હાફેઝ મલિક, રાફેર (૭ મુરત)

મેક્સ અને જાતીય શાસ્ત્રના ચિત્રો ન્યા ફોગ્તા નથી ? અમારાના યર્ડ પ્રામ માથે વખે છે તો તમારાના ફર્ડ પ્રાસ લા અરે ? મગ્તા શમ્પે લખે છે એ બધુય એનું એ તારા વિનાયતી આત્માના દેરી બેાળીયાસાળા પેમેજરે પ્રિનાયતનો ઉભો દાડ પીએ, ઉઘી જાતનો પ્રિનાયતી ગ્રેમ કરે ને ગમે તેમ નાન એનયાળા પ્રે તોય કામાને પાત્ર ! અમારા ગાડા ગમના પેસેજરે ગરીબોના ગળા પર ઠરીઓ કગ્તા નથી ! વિધવા અનાથોને ગ્વાવતા નથી ! લુગડે મેના છે એવા હૈયાના મેના નથી ! તમાન 'તનકે ઉજલે મનકે ગરે' પેમેજરે જેના પુગણા પારી નથી ! ધોળા બગના રૂપી ' જે હોય ને બગડી નાખે એના બન્બડીયા ખન પણ ગેરનું વગ ન માટે ગેરનું ઘર ન ખો ! દેશભેદ ન પ્રે ! તારા અક્કડ ને ફક્કડ કપડા વાળા શુનામ મનોદરા ધરાવતા લાગળીશુન્ય પચગ્તા પાળીયાઓ મગ્તા અમાગએ ગાડા ગમના કુમળા હૈયાના, વધુ લાગળીવાળા રોય છે તમારા દેખાવમા શોભાતા ગાળીયા જેવા સફેદ શયનાનો પ્રેતા અમારા એ મેનારેના માનવીઓ હજાર દરજ્જે મારા છે !

। કલાસ—તુ શયના ! તારો માપ રાયતાન !

।।। કલાસ—પીગે પડ બાપ યા, પીગે પડ ! કઈ તાનારી ડરી જવાનો નથી ? તુજ જગ કડા દિને રિચાડ પ્રી જોને ? તાન કોન ફર્ડ કનાસીયા પેમેજરને ચકરી આવે તો તેની મામેની મીટરાગે પેસેજર આપો દમ્પારો કે ? અરે ! આપો દમારાની વાન તો બાજુએ ગઈ મોહુ ફર્ડી રેશે ! સાચાગો પેમેજર માફો રોય તો તેની ખમન રેશે કે ? પેનાને ઉડી યાય તો એ એની માન્યાર પ્રમેજર ? અરે ! ઉટો અધરઅ રુને આખળ ખેચી તે પેસેજરને ઉનરાસી મુવાની ઉજવળ મગિય ગશે ? તેના મોનેના જતુ પોનાને ઉડીને ન

વળશે ! અમાન યડ પ્રામરાળા તો પોનાની મુમાફીનો રિચા અધરઅ પડતો મુખ પોનાનું મનમગ છોડીને પેનાને ધમેજરો કે ફરિપીતાન બેગો પ્રીનેગ ઠોડે તમા ! કગ્ પ્રામીયા અપ્રેખાઓ તો મામેરાળા મામાને મેનેગિવાનો મન્ચર, રાડકોડ-મનેગનો જતુ પેમેજરો ઉદગ્ગર મમજ ખેરો મોડ છે ! નામમા ગધ ન છુડી જાય માટે દગ્ગ નાંડમાન ધરી ગણે છે ને આખતીય શમન ન પડે માટે આપે મળા કે જતુ ચરના ચગારી નાખે છે એટલે બધી દુન્યા એને મળીન દેખાયને ?

। કલાસ—પિત્તો બેદ તો બગનાન જારો બાન મારી તો એ માન્યના છે કે ને બદાનથી મેવો તે અદરથી પણ મેરો હાય ! જે હયે તે હોટે એ મેવનમા પણ કઈ તથ્ય હોને ? લાખ વાર અમારા પેસેજરે અના ને અળ ખામણા પણ તાન યર્ડ પ્રામીયા જેવા બ્યા ને ત્યા વપરી પડે એના તો નહિને ? એ માન દીક ! મન્નુ ને પ્રદાદના સીધા રામ્પદાગે જરા અપ હુ-ડેટ સાડીના દર્શન થયા કે ધડતુ ને આશન ધડના ને મીનેમતુ મઈ મુરીયાણુ ગાણ ગણમણસ લાગ્યા

‘ હમ્મીને મુજકો પ્રેમ સીખારા ’

ત્યો જાણે મીનેમાનો પીગ યર્ડ પ્રામના કમાના હારી નીમ્મો છે ! ને રમી ને રી યર્ડ કનામમા બેરો ફાર્થ પ્રામ તમીયનનો આખ ટોપીસાગે હડખાયો પ્રેમી હોને તે તો તાન પગ મામેજર વનમાગે -

દેખ લેના હમરો સર ગઈએ

રિચે વાખાકે બાદે ઉતર જઈ !

હમને ચલ્તે હ સીના ઉમારકે !

યા તો મઈ મુરીયાણી પ્રવારી નનમ શે ?

મેહરબા હો નહિ દઈ જિગર હોને તો હો ખુફ ગલે બાઈને નાહોમે અસર હોને તો હો ?

અને એ ગામડીયો પ્રેમી દરેકે તે તે
ગામે -

‘મેં ૧૧૧ નીડુ ગીર અહિં

બસ નમમે તેર ચાલે’

આસાઓની સખાના કન્યા તમે ગરમ
નથી આસની ? આમાગ કન્યાનામ સાળાઓનો
પ્રેમનો ડેર પગ ફરે તેણે છે, અમમ્યાતિ
મીઠા મુઝડુ નાચા ન મન ન બાદની
પ્રેમ નહિ !

III કલામ—અનુચિત તેણે મનાસી તો
ખરેલને ? તમાનાસાળાઓના પ્રેમના પ્રેમીનો
પડાવો તેણે છે. યુગપતી ન રાણ છે
બે તમે વિનાસની અપૂર્ણ આપસન ક્રે
નામે દેવી કીરી કરીએ ! પણ થઈ ક્રામમાં
અધાણ જેમજન કઈ ધમ્મીયા ક્રામ પ્રેમીએ
તેના નથી એના પડમા નાન ૧૫ । તેણે
તો મનાનમાં તોડતો ગાના થાય ? નમામમાં
નર્મલ ઉતરને ? આખી એવું તો ખરું
તમાગ ફરે ક્રામના ૮૦ ૨ । મનામના
પ્રેમીએ તેણે છે, ત્યાં અમાન થઈ ક્રામમાં
૮૦ ૨ ૨ ના વિના પ્રેમીએ તેણે છે પણ

અના । પ્રેમીએ ક્રમ મેળની
સાના ક્રામખના નામથી
આપ કને ચૂપ નર છે
નામ નાના પ્રેમીએ તો
પ્રેમી બાન આપસન ક
ખૂન નથી પગની મળ ૨ ।
પ્રેમ ક્રામના ખાન અપદ
અહીં ખૂન એ પગના -
ખાન રમનો પડેના નળ તો
વાગે છે । અના । જેમજન
ખૂ, ખૂ, તો પાગ પાન ।

પાખી તફાસનાગ હોય છે પગ તમાન
જેમજનના તો મેળના આવીની પાગ નાગ
જેમજન, - ૮૦ ૨ । ૧૧ દરેકે તે તમાના
પગના નળના નેર, કાન, અને અપ-કુ-કે
ખૂનીએ પણ હોય છે । પ્રથમ નામ કીવનને
પગના વર્ગનો જેમજન ન બનાવે !

I કલામ—આઈ, તારી એ વાન ખરી
છે કે દરેક દરેક તો ફરે, મેકનમાં પમા ખાત
અનેના ખૂન થાય છે ‘તેથી કેનાક કાનીયા
ને મળ જેમજન શૈયા અને પ્રાણનુ ક્રમ
ક્રામ થઈ ક્રામનો આમને તેના જણાયા છે
પણ એ નથી કઈ તારી વિજય મિલ થતો નથી ?

III કલામ—અરે ! અઈના, પણ ના
વિજય ક્યા મિલ ક્રામનો છે ? તારી બુન
બામરી એ નારી ફરે હતી બાખી આપનો
તો એ ન માનાપના છેલ કીએને ? તુ જુના
છે ને, ધનો છુ એકેનાર ફેર બાખી ફરે
ક્રમને તો આપને એની રમને પડેલીએ
કીએને ? કઈ તુ પડેનો તો પગની જોનો
નવીને ? બના બાઈ તારુ ઉપાડ માથુ, ફેર

- નાકાની ક્રમી તો મુળ
૨૦ અને આ મેનુમેડ
કામીડે નવીપુનાની રોખી-
પાવડી મને મનાઈક ।

[બને દાથ મિનાસીને
બગમીર થઈ એક એક
નાની નાથે નેકાઈ નહિ એક ।
અને ગાના ગાના હોડા
નાડે છે]

‘અરે પગની આઈ
જમમે અરે રમની નાડા’

‘એકાદ’

‘કેવરની નાગે કેવર લઈ આવ તો’
ઈશાનીમે પોતાની પત્ની અમીનાને જૂન પાળીને
મળુ, જતાય ને મનરમી નહિ તે કુચીથી
તેની ઘાટે કાઢતા તે બચડો

હો રૂપથી કેવર લઈ આવ મનરમી કેવર
હવે અમીનામે ઈશાનીમ તન્દ્ર નેયુ
અને મોરી

તોનું કદી નવા જા

એ પ્રેમના તો નહિ કેવર

ની તોર મારી પામે તોર ક્યા

માન ક્યાન કહેતો તે વલેજ કેવર અમે
અને કેવર પામે તીલ અપારી બહાર જરા
નીકરમે

ગીત તેનો બાજા પા માન નાથ નો
મતાના કુચીલીમ મડબડા લાગે મા
માનુ બેગરી પાનુ ન પાડે ક્યાન મુધી
માના કીયા સામે માનરુ અને માનરુ
પણુ નુ નાનું તો અને તો આવે
એમ માથા ના એ એક કાળા તો
પોતાનું માન પામેજ કી નાથ વડુ મારે પડે
નએનો ત કી મનરમે કેવર અમે અમે
અમારી પણ કમનખી

ગીત જે મામાની માન બહુ ક્યાની
માબગી કલો હતો ક્યાન લાગે “માનીની
આ હાનન ક્યારથી થઈ નુ તેઓ મુગથીજ
જેના છે થા હમબા હમબા થઈ જનાર

ઈશાનીમ-માના તો આપનું બહુ નહેનું
પનું હવ તો હવે થા માડી કે એની માની
પર એજ હાનન હતી નથા મામે પણ
એમા દેખામાજ નહિ

ગીત-ત્યામે તો એમની માન રથન
એમને વેરા માડ્યુ કે એમ માડ્યુ, ક્યાન
તો બારે ક્યા

ઈશાનીમ-પણુ તો પૂજા નહિ હવે
તો એ મને થા મર તો એ કુબથી છા
મરે થા ક્યાનપણુ શુ આન્ય માનપન
પણ માન રેનુ આન્ય માનપણુ આલીને જુ
પણુ એનું મરુ કે એમને તો એમની
માનન પનન કહેવા સા

એન માનવીન મતા ન મા ન મા
અનન નથા નથે હાનકાનના કુચામા

ગીતની આરે તેની પત્ની નિના પગ
અન માથી આરી હતી મમીના મન પા
નિતે મા હાનન હતી તે કી વિશા મા
નીન હતી સા અમીના તેની પામ આરી
અને મોરી

“મેરી નિના

નિના આ મમતાનુ થા ની માબગી
મામે હતી તેનાથી પૂજા મિતર “અનન મામા
મામા તો કોરે”

“હવે તો બેગી અમીનામે વરમા
વાળે

નિનાના આ રથનો પાન ન હતો તેનો
હવે સા પડુ અમીના માનરે છે એ માની
તે નાન પામી અને પૂજા લાગી માની
તમે જાન વરમા માબગી ક્યા કોર

અમીના અખડા હતીને ક્યા નાગી
માન મામરુ મરે શુ થયુ કે તે ન
મામરુ

સામે તમે મરે નથી? તમે તમે
માન ન હોનાર નિનાએ કુચ નાથી ક્યા
માડ્યુ

“ઠહિ નહિ, હું ના મારે બહેરી હોડ ૨
ખુદા ન કરે”

નિહાનાથી મમનનુ ન હોતુ આમા ખડ
શુ ? તે વડુ પડના લાગી “તમે ત્યાણી જોતને
નજેગ બની બેઠા એ એમ ?” અમીનાએ મહેરા
માડયુ “હા બેટી, બહેરા થઈ જતુ એ અમારી
ખાનદાની બેટ છે એ વાગ્યો અમાગ કુળમા
કેટલીએ પેઢીથી ઉતરતો આવે છે તમારી વધે
હુ હતી ત્યાં મારી માએ એ બેટ મને બાપ્તી
હતી મારી માને એની માએ તે બેટ આપેની
અને ત્યાંની ને એની માએ બાપ્તી હતી

માબજો બેટી ખુશ ખ્યાનથી માબજો
હસના રાતિ અને મુખ પામના માડ સૂતે
મૌથી વધુ ડોઈ વગુ ખપ લાગતી હોય તો
તે આ બહેરાપણુ છે, એનાથી નહિ તુ તુ
મે મે તી તોબનજ અજાતી નથી પુરખોતો
મિત્રજ જુદો એમતો મુગ્યો તીમ એટલ
પ્રમગે અપ્રમગે સાબજુ ન માબજુ કરી
નાખરામાજ માં કે મૌ ડોઈ આપણને કો
કર્ડ ન્દુ અને તે માબજી માબજીને આપજો
બડુ મદલુ કરીએ તો કિંદગી દોઝખ બની
નય એટલે જદરનુ નાબજાનુ બાકી બધુ
બહેરાપણુમા ટાળી ફવાનુ મારી આ વાત તાર
ગમે ઉતરતી હોય તો હુ તને બહેરાપણુ બેટમા
આપુ છુ એને કહુન કર અને પડી ને”

નિહાના મામીનુ મોટુલ નેતી રહી ગઈ
એને એ વાત તો અગમર મમજાઈ કે હવ
તમા માબજુ ન માબજુ કરવાની જરૂર છે
ગીની વોતો નામજીતેને કેટલી બગી હુલી
હતી” અને તે માથે એની મામુ અને નજુદની
પ્રાય પ્રાય, હુ તૌમા ! એ ધરમા ચોડો
રાઈમ રહે તેને હાવજ થઈ જાય પનુ હવે
તેને હવતમર્મ મમજો ન મામજા બેટુ
હાય ત્યાં મજેગ બની જવાતો પનુ તે
ચિચાગી હતી કે તેનાથી મહેરી થઈ રહતો ખ. ૨

મોડીસરે ઈસાદીમ અને ગીદ ધના
પધારી ગીદને લેઈ નિહાનાથી સ્વગત બોલાય
જરાયુ “તુ આપાણી તો એ નહિ અને”

ઈસાદીમને આવેતો નેઈ અમીના વહેલી
વહેલી ખાણુ પીઅવામા દોખા અને ગિદા ॥
ચુલા પામે બેટી ધમગતા અગામમા પોતાનુ
પ્રતિમિજ બાળવા લાગી અમીનાએ ત્વગથી
બની વગુઓ સુરડ અને મદ્રામિધ પીગગી
કાઠી એ લેઈ ગીદ બોલી ઉઠ્યો “મામી
બહેરા છે પણ એમનુ કામકાજ બોરનુ છે
કેટલી ઝડપ, કેની વ્યવસ્થા ! ઈસાદીમ બોલ્યો—
એમા તો કઈ કહેવાનુ છેજ નહિ પરતુ આ
બહેરાપણુથી તો મારો નાખમા દમ આરી ગયો
છે મને તો ભય રહે છે કે હુ કયાક મુગો ન
થઈ જાઉં મારી આદત રહી બોલના ચાનવાની
અને એમને ત્યા કલાકો મુખી બોનો, બગોડા,
માતે, વગમોતે ? માબજનુ કે કાને ? પરિણામે
મારી બોનવાની દેન ઝાંઝી થતી જાય છે

ગીદ ઈસાદીમ પ્રતિ હમદર્દીથી નિહાળી
ગ્યો ઈસાદીમ ગીદ પ્રતિ નેઈ બોનવાનુ
નરી ગમ્યુ ‘ભાઈ, તારા પર ખુદાની મહેર-
બાની કે કે નિહાના બહેરી નથી”

ગીદ બોલ્યો બેરાન ! અને એટલામા
એને કઈ વાદ આરના તેજે પોતાની પત્નિને
ખુશ મારી “નિહાના”

નિહાનાના મોંમા પર લારી દોડી ચારી
તેજે આખ ઉઠારી એકવાગ મામી પ્રતિ લેયુ
પરતુ ડોઈ પણ રીતે એ જાણુ પડના કીરીજ
નહિ કે તેજે માબજુ છે હાલ્યા ચાલ્યા રિના
બેટી હતી એમન ને બેટી રહી ગીદ ફરીથી
ખુશ મારી “નિહાના”

નિહાનાએ નેગથી હેઠા ભીંચી લીધા અને
ચૂપચાપજ ન્દી ઈસાદીમ સુચર નજરે ગીદ
તરફ લેયુ, ગીદના હાથમાથી નાળીઓ છૂટી
ગયો તે ઉભો થઈ નિહાના તરફ જરા વાળ્યો
અમીના મામેથી પાખીના બે ગવામ લઈ આરી
ગી હતી તે પળવાગ થબી ગઈ અને
સુચર હાથ દમતી આગળ વધી

ખાનદાની બેટ વાગમદારને મોપારી મુખી
હતી અને એનો સ્વીકાર પણ કરી વેરાયો હતો *

લેધટેસ્ટ ડીઝાઈનના

● સુટી ગ્લેસ—શરટી ગ્લેસ

● લેડીઝ ડ્રેસ ફેબરીકેસ

● ફેન્શી કાપડ

● નાનકલાક ● મલમલ ● સાટીન ડેક
● દુવીલ ● દોરીયા ● તમેલવાર વૉયલ ● ફ્રીલ
● ચોપલીન ● પ્રી-ટેક ટોબરાલકો ● દુનાલ
● નેપકીન્સ ● ચાદર ● ચારસા ● રમાલ

બાત બાતના કાપડ

બરોમાપાત કૉલિટીઝ

બરોમાપાત બાવે ખરીદવાની

બરોમાપાત દુકાન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક—ખજાર : સુરત

— ખોવાયલાં પાનાં !

શિયાળાના આ ના દોન ધયા આજે
વાર્તા જની / જોએ એને કાંઈ કન્નારે
આપેન પાના જનદી વાચના લાગ્યો

હજુ મે પાના વાચી ત્રીજુ દિવસુ હતુ

હુ શ રાચી નહો છુ એ ન મનન
તે નખતે મ્હારી દલા આમણા મ મરે,
કિનમ જોતી વખતે પ્રેમોતી થાય કે
તેનીજ છતી

એમનાં ફરી બધા પાના જોઈ ગયો કે
એમની એ જોતી તો મયા નથી પણ તેન
ન હતુ મનનનુ ન હતુ આ રાતો છે
ન શુ કે ?

આજે મન જોપેન પાના જોયા તો જોના
નશ આન આપન હતા

ધીમા માણસાગે દરોડે પ મો મરે
કોપી મ નાનને પૂરુ તો તે મોલો મ્હારી
પામે જોડના પાના વાચા તેજાની મોળી જી
આ રી જવાન નાખી મનગર ગયો કે આજે
વાર્તા મો મારે નહીં પણ મને ?

અજુ મને આ વાત મના ઉસાહ
પૂર્વ નખાઈ હતી તો હવે ફરી લખવા મેસુ
તા મન જોવો ઉસાહ નારંગ કયાથી ? પણ
પાના મયા મયા ? અપિતાગે પતંગ ચદા
મે દોડી તો ન તારી નાખી હોય ?

જોરના જોરના મનોમન ધનના મનાઓ
પર મડકડી લો હતો પામેજ ટેમન પર
પાપનો દગ પડ્યો તો રખતો નખન કમ
પડે એને વેચી માર્યા ન હતા ગયા જના
જોના ધતિહામના મનોધા પ્રતિ મ્હાન હૃદય
મા મનમાન ન હુ અને મરે નિર્ણય ફરી લીજો
મે નિર્ણય નહાન આપે તો પણ ધતિહામ

તો મનોધ તો મની નહિ એક
પત્રી એક બધા પેપરા જોયા પરતુ
એક પગ પેપર એન ને માત્ર કે જોયા
મોજ પ્રેમીડા ન નતી ખુશાનીનો
હ જોય નરામા ન આ મો જોય

પણ એમી મારે મ /

મ્હારી વાર્તાનો નિય પપુ એજ દલા કે
એક મદ પુરુ નુ દિન પોતાની નાનની મીકાઓ
માની જતી જના મારે મના વૈવનની મનમન
મર્મ ના કે

પત્રી અનમાર્ગમાના રા પુન ન જોયા
શ્રીમતીને માણ આન એના મારે ગુમાન ને
ગુમાના મનમયો પણ કયા મન નહિ બન
નિગમ યજ્ઞો રિવાજ લાગ્યો મ્હાન દનન
આપાતોસી જનાન બૂન હોય ને મના
નિા જિનને એ ન મનો મયો તોય કે મ્હાન
મન મનમન ન પપુ નમન ચાર એક
પછી એ મ્હાની કિદીમા મને મનાવો
આમો મનમ આપના લાગ્યા મ્હાન મે રા
લાપ મડ્યો હતા પહેરીસા મીન આ મિત્રો
હોવા જના મ્હાન આ દલા હવે મનમન
મે હે જગ્યાએ મ્હાન ન મય વેવાનુ ?

હવે ફરી વાત તખતીજ પડતી પણ
મન જોતી નખામે ? ના ? પહેરીવારના બધા
પુષા અનાથુ નાનુ હોય કે પહેના જોવો
મુ રના લીસા આસી નખતી નથી લ્યો
મ્હા મીજાનુ નખાણુ માત્ર નદની હરો
એના શાતી મુરતી લાથી આરો ? નાએ
માયુ મ્યુ ને મના વિનળી છે મડ
નિષ્ણાન આજિવાની મોર્ડ પણ નય રખતે
માર્ગ મેલી નથી તો માલિત્યની રાનગ
કયા મી

મા મન મોરાવન પાનાઓ નિા
નિવા ના લો મોડી મને વ્યાન આ મો કે
પેગીમા તા મુન દેવાયા નથી ? તમનજ પથારી
મારી કે દાનગ રાગારી મરી પેગી જોગી

વળે પગ મૂક્યા રોષ તો મારે ? અતે
નિરમ યર્ષા મુકી ગયો

વડેરી તારાં ઉગી ચૂપચાપ લખવા મેળી
ગયો, મારી ઘિનિ તે રખત પટેલીસા સ્ટેન
પર આપના ના જેવી હતી અતે ખુલ ખુલ
મી વાર્તા પૂરી મી પગ પ્રયે મમમે લખની
રોગા ખુલી ચાપ છે તેરી ખુલી તો નજ
ઉતરી આજે વાર્તા નાના મી દુનનાનીઓ
નિ ઉદામ હતુ આમગના પરિમ શિષ્યે
ખુશગમી દુસા જેતુ દ્રવ્યને મેલે હદય
ઓ ઉમ યર્ષા નહુ સધ્યામગની તોના કદી
ઝાખી પડતી નથી એ તો નાની બીરેરી સાન
છ પણ માનવ હવનની તોના જુદીજ વખતુ
છે માનવ વખત / એ એતુ ઉપનન છ જે
જેની વેરીઓ એકજસા ફોફોરે જે ત્યા
નાનની લખાએરી નાની આજે નથી લખી
સકાતી

થેર પાગ દ્યા તો બીનતી બોલ્યા કે
બોલાયના પાના નગી ગયા છે એ મામગી
સુખને બહેર દુખ યતુ ત્વે તે પાના વાયુ
ને આજના લમન ની નતીમ્યા તો ? ધૂનના
હાયે પાના લઈ એ પણ ન પૂરુ કે ક્યાથી
જડયા ? મીરો એ કામા જઈ જનદીથી સાગી
ગયો વાલ્યા પછી એવો બમ થયો કે તોગી
સમ બોગરી આજે છૂટયો છુ

કાનના અને આ તના લખાયુના આમગ
પાનામતો રૂકે હતો આજનુ લખાયુ મન
મના ધણ સમ લખાતુ હતુ કેમકે આજે
એવા ધણા નરીન મિયાગ મૂર્યા હતા કે જેનુ
કારે નામો નિશાન પણ ન હતુ

હવે મમમયુ કે કાયમક દુનસાથી દીવો
ઉઘો વગી અણમોન પુનઃ જગી જરા ઠના
ન્યુન કેમ ઉદામ થયો નહિ ? કેમકે તેને
મિત્રામ હતો કે બગી ગએલા પુસ્તક કરના તે

એનાથી મ મ લખી રાજો તે બનમા પ્રતિ
ગાલાસુર્વ કીટેએ જેના ન હતો પણ બવિય
પ્રતિ હમના મુમે ગનિમાન હતો

મહેર થયુ કે ટેનીમનની પેરી Home
they brought her warrior' વાયુ
'મત્ર પગ એતુજ ઉદન-ગુ છે તે મત્રના
પરિા મન પતિના દેદ પર અધુ માનની નથી
પણ નાના બાગમી તોગામા તેના / તેની
આખમાથી અધુઓ નેસા તો ડ તે અધુ
ઓરી એ નથી સમનતુ મ બનમા નિર્જય
અને મવિય નહન ડ

દુ મને આખી નન તોસાનના પાનાઓ
મિરે તડકડી ગયો તો અને આજે તે પર
હમતુ આજે છે કારે માજે , નમ તના હતો
કે મધ્યામગની રોના કદી ઝાખી પડતી નથી
હવે મમમયુ કે માનવ હવનનુ સોદ્ય
મધ્યામગની રોના હના વધાજે મળીય છ

આજે મનુષ્ય પુનઃ કાળની ચૂપડીમાથી
આનીશાન મિ ગમિમા રહેના તા થો છે પત્રથી
પથન ધમીરો દીવો સગા માનગે મીય દાની
દીવો સજગાસવા સુધી પ્રગતિ મી છે મીમા
ગીમા પ્રતુ ને ચાચના મના આજે પોને
તેને ઉપાય કરી શકે છે આ મતુ માનવના
બવિય પ્રતિ વિશ્વામથી પ્રાપ્ત નથી થતુ ?

ત્યાર મહે કેમ ન મિચારું કે બોલાયના
પાના મના સમ લખી રાખી ?

મહારી અગકિતનુ મણ માનાન્ય માણ
નની જૂનમા પ્રતિની આપ બદા તો ન હતી
મનુષ્યનુ બવિય પ્રતિ રાગિ નહેતુ ચોન્ય
લેખો કેમ તે અશ્વ છે પણ તે વર્તમાન
પર વિશ્વામ કેમ ન રહે ?

સિંગેનૂ નામક નવનપથાના એક જગ્યા મે
દૂરી પડેન ખીણમા એ મળુ ના હાય માધ્યા
મિના ઉપન દારી સમના ન હતા અંજો હાય
કપસા માટે કોરોદોર્ગની સખત જરૂર હતી

પેટી ખોલના કોરોઝોર્મની ફૂગી મચેલ તીલી
જડે છે વળી ને જગ્યાએ ડોઢટ ઉભા હતા
તે જગ્યા તૂટી પડાનો બપ હતો ત્યારે ડોઢટ
અશીશુનુ ઈન્કન્ડગન આપી એવાન થવા પહેલા
તેના હાથ કાપ્યા તે વેળા ડોઢટ ટૂટે છે કે
અહિ પુત્રકોનો ઉપયોગ નમો છે'

બૂનમગ પણ આ પુત્રકનાન જેવો નથી?
મહારામા જે તે ડોઢટ જેની વિચારશક્તિ
હોન તો હુ આ ખોવાયના પાનાઓ રિં
વિચારનેજ નહિ પણ ચૂપચાપ તપસ એમી
નત

જગનના પ્રત્યેક આણુમની ઇચિની પેના
ડોઢટ જેની ચાપ છે ખોવાયવા પાનાઓની
વાન જવા ને અગે? એનાથી પણ મુશ્કેલ
વસ્તુઓ ખોરાપ નવ છે કોઈનુ જાન આપ
હોય છે, તો કોઈને આન આટવાનો મોકોજ
પ્રાપ્ત થતો નથી અને કોઈ શાપનોતે ઉપયો-
ગના લાગી શકતો નથી અને કોઈની આરસ-

પડાણની દેરી ધૂળની થઈ ગય છે અન્સર
એનુ લાગે છે કે આ હુન આપસનેની
જગપન છે તો યશન માણુઓ ખોરાપથી
વસ્તુ માટે ગુના ગેર

ન્યારી નામે પ્રાનના અને આકરના વખેન
પ્રાનાઓ પડવા હતા બન્નેમા પોનાની નાનની
દીપઓમાથી બચેલ અને તેના પર નિર્ભર
ચ્છેનાર નાના હવા માટે તડપનાર એ સ્વનુ
મખાર ચિત્ર હતુ તે સ્વખાન ચિત્રજ એનો
તોડ લાગી મનુ હતુ

પગનુ આ સ્વખાવ ચિત્ર ને મગન પર
ચિનાએનુ હતુ તેના ખોરાગ જમાથી હુ ગમ
ગઈ નવો હતો

પેના નવનથાના ડોઢટનુ કથનન મત્ય
છે - 'એના પુત્રકોનુ નુ કાન? કે જે
વાચ્યા હોય કે બધ્યા હોય'

સચિત

વી ને શ ન લ ડેઈરી કું.

એક જગર,

આપાનેરીઆ

ફોટોગ્રાફરની

ગાનુમા,

પ્રાચ.—

હમુરી કોલ્કોક

ઉપો સામે,

નવસારી જગર,

સુરત.

" એક ત દડસ્તી દળન ને અમત "

જરાયે લેણસેણ ચિનાનુ * એકેણુ અને તાણુ

ધી ધાડ્યા અને કીમમાથી દુધ અમારી પાણેથી
બનાવેલું લેસોનુ મનુષ્ય

● માખણુ

૦૬૬ી

ભતીય દેખરેખ * અંપૂર્ણ સ્વછતા

શાહકોને સપૂર્ણ મતોષ

શુભ અવમરે માટેના જોડાર અગાઉથી મળતા માન

પૂરો પાડવામા આવે છે

ફેક્ટ એકજ
પ્રાયલ

આપને

સતોષ આજેજ
આપશે. પધારે.

કવિતાનું સૌંદર્ય-સર્જન

કવિતા એટલે શું એ રસ સમજવો મળે તો નથી પરંતુ એટલું તો ખરું કે પ્રથમ કવિ કે પ્રાણને આ બાર યોગ્યતા સાથે ન જોઈ જાય તો એ એ સમજાવવાની અમર ગાથ થઈ જાય તો કવિ કે કલાકારની દૃષ્ટિ કે દિ નીચી જાય એના એ સ્વભાવને ઉદાહરણ તપાસવાનું હોય છે પરંતુની મુદ્દા અને કે પતા એરોગતા-એ મનેતો તમને ગણના આપ તો પતી તને તના ખા મરશે જોઈ મધન

કેટલા વિવેચકો આપણે કે કેટલા એ સૌંદર્યનું અભિનિયમ રી પતુ અમરતા છે એ સૌંદર્યનું એક અભેદ કે પતુ મળાના સૌંદર્યની ઉપત્તિ અનુભવ અને મર્જના પછિએ યાવ છે એ અનુભવ કે સમર્થને લીધે સ્વનુ સૌંદર્ય જાણી શકાય એ દર્શાવવાની જીત રસ કે શક્તિ એટલે જ સૌંદર્ય જેટલું હદ મુડી એક વસ્તુક સૌંદર્ય જાણી નામ એટલે જ હદ ન વડુ મુદ્દા એક ચિત્ર

કા નુ ચિત્ર હેતુ એ ચિત્ર મૂર્તિ રીત તમા કુના બાતો વ્યવસ્થા કરી શકે તમાનું વાતાર છે મર્જા છે તો તેમ જુઓ યે ઓળખી શકાય એ બાતોને વ્યવસ્થા કરવાની શક્તિનો ચિત્રમાં પચિય અનુભવ ન હોય તો એ સૌંદર્ય મર્જ નહીં નહિ આ છે સૌંદર્યની વ્યાખ્યા

પરંતુ મર્જ પછે સ્વનુ મર્જ રીતે તની ને ક્યામા પુરુષી દશાની નમની નથી

એક ચિત્ર મને તારી કે પતા અતે કલામય રીતે હોવાના આપણે હતા પણ તે ચિત્ર ચિત્રની સ્વભાવે તદા એકરૂપ થતુ નથી તેજ પ્રમાણે કવિ પણ કવિતાનું મર્જન જાણે પહેલા મર્જિતિય કે પ્રમગને મુદ્દા રીતે મુદ્દા પ્રમાણે અર્થ જુમીથી દશાવાની આતા નમે છે પતુ જેન જેમ નાવ છે આમ જ રસ નામ તેમ વસ્તુમાં કે તે મર્જિતા કે પતા રસ છે એ મર્જ પૂર્ણ થતા જાણી શકે કે રસ મની વિચારનીમા અર્થ પડીના આનામા કે તો પળોજ છે

ધ્યાન એમ માટે કે કેટલા કલાકાર કવિ કે ચિત્રકાર જાણે આ રીતે પદ્ય પોતાની કૃતિમાં પોતાના વ્યવસ્થિતને વડો છે ચિત્રકાર ચિત્રમાં તનુ આમનિરૂપણ તપાસે મર્જિતા કાવ્યમાં પોતાના અભિનિયમ પ્રતિમા અમર આમ અને તેનું વ્યવસ્થિત દર્શન યાવ એ સ્વનુ જુની છે પતુ ગ્રામ મને અમર પ્રાણી અભિનિ

કે એ કે મુદ્દાવ નહિ હુ તા મેમ અમર હુ કે નહિ મર્જનુ નર્મી ન તા પતા મર્જિતાના વિચાર અતે સ્વનુ કે પોતાના અમર રી પાત આપ છે તેમને તે પોતાના વ્યવસ્થિત દર્શન વિચાર કે તો મેરી તા નથી

માત્રની મામાન્ય મર્યા પતી આમની સ્વનુ નમજી મનેતી થઈ પતે પ્રિકાન્ય

એ છે પરંતુ હું ધાર છું ત્યાગી એ મરિ
તાનુ બા મોદર મરિએ પદ્મના નમ્રોના
અને તેની નમ્રુચ્છાની મંદુરુ હાથ કે
ગજોની પમદનીમા અને રાજોની ગુણગીમા
ના કે જે મરિના મર્ગ કે આપણે એમ
મીએ કીએ કે 'નમન વિનય'
એ નુરુ ગ્રન્થ છે, એટલે એમ માની ગમય
કે એની મુદ્દના એના નમ્રોના ગદેવી કે,
કેમકે એ સમ્રોના જ નમ્રની અમ આપણા
માનમિત્ર નરુ હવે છે તેન કીને તેને
મુદ્દ ગમી નમય કોલ એમ નરુ પુત્રી
ગ્રુદે મરિનાનુ મોદર શમ્રોમાન હાથ તો
પત્રી તેના પ્રમગો કે નરિનાના સિપનુ નુ
એને લીરે મરિનાની મુદ્દના નથી હોતી કે
એમ કહેના નથી માદતો કે પ્રમગોના કે
નિપયમા મરિનાનુ મૌર્ય નથી, પરંતુ એટલુ
તો ખરુ કે મરિનાનુ ખરુ મૌર્ય અને
ઓનમ તો તેના મજોમાન કે એમાન
ખરી પ્રનિમા છે, અને એનુ કાગલુ એટલુજ
કે એન નમ્રોના વાગનથી અમુ અમુ પેદા
ગમીને તે ગમિન થાવે જે અમુ સમ્રો
વાસીને જે અમુ થય કે તેન નમ્રાએ
તેન ભાર્યવાગા ખી ન નમ્રો તેની અમરમા
અનર પાકી કે કે 'નમન વિનય' ગ્રન્થની
ધારી પદિનઓ દાઢ

ધીમ ધીમે દસથી કુનુમરુ વડ દોરતો વાધુ વાય,
મે પાસે વહિઓથી પાંચ પ્રમરે, નેત્રને નુમિ પાય,
ભરીને કોલ ભને પગૂતિકા નાન સ્વગિય ગાય
નાપ તામે નાપારી ગસિક ક વરે, દમિથી દાસી ભવ

કિંગમનુ નમ્રોના જે મણુન (કાન્તે)
તુચ્છુ ક ન શ્રામન મુદ્દ છે, અને એ
પ્રધાની અમ પેના મે છે ને એજ ગદેને
ખીન શમ્રોના મનીને એન નાનાવગ્ગ મર્ત્યુ
હાથ તો ધાર હુ કે નરુ એમા કદે પડી
નય એટલેજ આ પદિનઓની મુદ્દતા
એના સમ્રોની પનગી અને ગુણગીમા
ગેરી કે, અને એ પનારાએ પદોએ કે

આપણા નમ્રમા એ તમ્રો નુરુન મી
ગદે કે એ મમયે આપણને નરિ માનમનો
કે કાવ્યમર્ગન પદેના કા સિવાનએ નરિના
કિમાનના પ્રવેન મી હો તેનો, કે ન્યા પ્રમ-
ગને કા તેને આ પ્રેમગા નરુ હો તેનો
ખ્યાન આરનો નથી આના તો કન એન
વગ્ગુન માદામ કે અને તે સીમાધિન અમ
નિપયમાની નરિનાની મર્ગનના

આ ગ્યે કિરિનાના ગ્યે નેના નરિ
તાનુ નરુપદર્શન ખરુ છે કે નેવગ આનાન
મરિનાના અનાગિનરિના, કોલ કે દબનો
અન ખગેર નરિના એ નરી મર્ગન છે કે
નાન ગોવરાની મિમારી નરુની વગ્ગુ
કુ રાઠ ક કે એના આ મુરુ દોરિ રાકે
કે આ મધાની પ્રનિનિ વોદે થને અગે
દાય નેન નેવે કે નમ્રના કોલ કે દબ
દેરી ને દા પરંતુ આ દબની પાળ
કોલને નેવરાનો હેતુ હોતો નથી મા પ્રમ-
ગના આગપતી તાનમ હોતી નથી એનુ નરુપ
મખી હોતુ નથી નેરી કીને એ માનુ માગ
ગમના ગમના ક્રેન પ્રમગનો કોલ કદે, દબ
પ્રમગન કે એજ પ્રમગનો કોલ કાવ્યના હાથ
કે મરિ એજ કાપનિક મરિ ખરી મે કે
અને તેની માથે માગ નમુ હાથ તેમ એ
ક આ અર્થના એને કોલ કે દબ
ની વનય

આટલેથી નરિનાનો ગ્ય નપૂલ થતા
નથી હુ પળ તે સિમાન ક કિરિના એ
નમન છે કે ન ને નેરુએ એન 'નમન
વિનયનુ દુદાન હા 'કાન્તે' એ ગ્રન્થ
વગ્ગુ જે તેની પદેના ન હુ, પાનુ મરિએ
કયા ન રને મર્ત્યુ ર પાનુ કે મહીના પાનો
મન્યા કે તેમના ગાય અને કુખ નન્યા
મગના નેરુએ તો મરિએ આમા કદર નમુ
નથી મર્ત્યુ એન વગ્ગુ અને તે નરિના-કાવ્ય
મરિની નરુ મમય પાત્રા પદનાથી દવા,

તેના પ્રમગા પડેથી ન હતા કવિએ તે ઉચ્ચ લઈ તેનું આનેખન કર્યું તેથી તે અસન, મુજ મૌનિ મર્મન નહી વસ્ત્રવિક પશુ નહિ, નાસ્ત્રવિક જેવું જાગે છે

કવિ કાવ્યમા મલ્ય દર્શન કરવાના સસનુ સમોધન કરે છે પોતાની ક પનાના બધે સૌર્વ્ય ઉપગ્રી તેનો આવ પડે હુ કરે છે અને આપગી મમય તેના નર અને મલ્ય મરપમા નજુ કરે છે કવિ મારિમી પશુને મને તેટલી ઉગાપુ નહી જોઈ સહે, સમગી રહે તો પશુ હુ માનુ હુ કે તે અમુક અસે મર્મોદિન બની ગે છે અને એને લીરે જુદી જુદી વ્યક્તિઓની દૃષ્ટિ એકજ રસુને જુદી જુદી હુ સુધી નિહાળી રહે છે કેટલાક પ્રેમને પડાયા સમાન ગણે છે તેઓ જણાવે છે કે મને તે કાગે તે વિરિન યા જાપ છે એ અમ્મ જેટલુ હુડ છે જાગી ગયા પછી માન તેને આભાસજ ન્દે લાગે કેટલાક કહે છે કે પ્રેમ કાળની મર્યાદી પડ છે એ તો અનલ કાન સુધી વહેનાર મળુ છે અને બાવા હમ્મ છે લાગળીઓને અગર કરવા જેટલી બનેમા સકિન ડ

કાવ્યમા શરો અને રમુ મુથાલી મરિના ઉપર આધાર રખે છે અને તેમ સિયારો પ્રમાણે તે ખાલા ખોટા હોઈ શકે એ તો નિમક છે પરંતુ એટલુ ધ્યાનામા નખસ યોગ્ય છે કે એ મલ્ય કે અસલ્ય વસ્તુ જે મને લાગળીઓને આડકે તેટલી દહે તે વધુ અસર કરતુ બની શકે અને તેમની દહે તેનુ વધુ મહત્વ હોઈ રહે એમ હુ માનુ છુ નીચેની પકિનઓ જુઓ,

હુ મુઝાઉ છુ મુઝને હુજવ દેવી નથી કિરમન, પગીએ મગીયોથી નાવ દુશનોમા લાડ છુ

પ્રમુન મેગતો નર્થે તો મેઝે મમગી શકાય એમ છે એના વર્ણના સત્વનો અસ નથી કવિ પોને નૌકા લઈને ખરેખર દુશનમા કુની જવા વતો નથી એ તો દુશન કથના છે અને

જે રીતે લાગળીઓને મર્મો છે તે રીતે મુઝ છે આદિબાર મુખ્ય લાગ બનવે છે આમ મરિના માટે મુઝર શરો, મુઝર ધનિ ઉપાન લાગ લીઓને જાગે બેદી રીતે મર્મો તેની સર્મન શકિતની પણ આરસકતા છે આ સર્મ વસ્તુઓનો યોગ્ય મેગ હોય તોજ કવિનાનુ મૌદ્ય મર્મન થાય

કવિ કે ચિત્રકાને જે કઈ મહેવાનુ હોય તે પોતાના મલ્ય કે ચિત્રના મા આપે તો મમ નામવિદિના મૌદ્યમા છે અને સૌર્વ્ય દૌક વસ્તુમા છે એજ રીતે ક પાઓ રિચા રોમા પણ એટલુજ સૌર્વ્ય હોઈ નકે જેટલુ એક ચિત્રમના ચિત્રમા રડ પડતા અનુભવો આપ મેગેજ વાસ્તવિકતા પ્રતિ ખેલે છે અને દૃષ્ટિ રાપ તો તેના સૌર્વ્ય નેજ શમ્ય એ મોમમ છે (સપૂર્ણ)

પુરુષોના કપડા
સાયન્ડીકીક
રીતે વેતરતા
અને સીવણ
શીખવા માટે
ફળદ મળો યા
લખો

મુરદ ટલરીંગ વર્કસ
અને ઇન્ડીયન

MURAD TAILORING WORKS

Try our Secret Good Fit for Scientific Cut, up-to-date Fitting & Modern style

પ્રો. એમ. જી. મુરદ
મુનારનાડા મારબદ પાસે સંદેર

શાહરી

તાં

વૈદ્ય

લેખક

—વલી

મારા મામથી ચોરે ફર, રાહેને મીઠાડે,
જ્યા શરૂગીઓ મનીમાનથી માડી મનના બાર
એક વાગ્યા મુખી પોતાના આખાપ દિગ્ગમે
ચાક ઉતારા આવે છે, રાહેગીઓનું રિવાજ
મ્યાન છે આરે તરફ ધરાણ આપાઓતુ
શુભ, જરાધારી જેગીની માફ આદરે
જગાવનો વડ, અને વડની બાળુના આવેતુ
આવીશાન તજાર માગ એ માનીતા રથો
વાગવા જઈ પુ એસુ છુ અને 'ઉડતી કુદ-
ગત'ને અને લગી જાહેગીઓ જેડે દિનવગી
કર્પા કરુ છુ

તામડીમાથી દોળાઈ જતા દૂધ જેડી એ
આદની આનાની ધરાઓના નીમરીયા સાથે
મતાકુડી ગી ગી હતી આદની—જગાન
હતી એની ઉડતી જગાનીએ જાન લીરો હતો
અને એ લીરેયા કાલને ચૂંચસા કોઈ જેડો
હતો નવરોડીરો નવચુસાન, કે જે, ખીલતી
આનીને બાધગા બીડી બર્પા કરે એના નેમ
ગીક સૌર્યના ઘુટકા

કહેવાય છે કે, 'હ' પનીયા કાળ' દંનિયાન
કોડો લાનો રિતા કદન આ ટેકરી ઓથે
દકાર્ક છે બાળુઆ વડી જતા આ તમાર
માટે કહા કેટલાય પ્રાણોની બેઠ અપાયતી છે
એડી દતકયા તો પુ જેના તેના મુખેથી મામજુ
છુ થયુ કોઈ મોઝમ સમજતુ નથી કે
ટેકરી ઓથે હુપાયતી લાગેને કોણે કયા મગ
બુમર, ના માટે મારી નાખી, અરે હા બાહ,
મ્હે એ જાગુ કે મેડીના ટૂંકા માટે, કા
એમ-રને ? માથી વાન હુપાવસાનુ કોઈ કાળુ
નથી તો એમન કડી હો ને કે ચુગાનના

"હ" પનીયા મગ નુ પુનગતન જમાગને
જેહ તો

કોણ નામે ગા કાગમર મહનુ કોઈ
માણમ આજે આ તન્દ આનુ નથી અરે,
આ મનુ નુધ્યાય કમ્પુ નથી ટેકરી અને
નગાનની રચમા પથગયતી આનીનાન ગિના
પન જેગ જેડો પુ એન રિચાને મોતી રેલો
હતો કે આદની અને અરોપ થઇ મઇ રિચા
ગીની દુન્યામાથી લચુ કોકીયુ મ્હે છુ આ
જેયુ કે એક પ્રાણ સાતી ક્રિયાવેગમા આદનીનું
મગ વર્તી ની છે

અરે ! મારી આનુનાનુ આ નાચગાનની
"મેલદિર" કેડી ? અરે આ પુ ધારન
મચતી મ્હેયુ કે ? મુ નુ ? માગી, જાન,
જનમ, અને આ મગ મન બની મુખી
રથા છે નવરો ? અરે મર્નિની પૂર્ણિમા !

હા પેના વરોડી મ્મનસાગા મુદ્દાએ મઇ
કરેન અને અર્દા ન અરસાનુ મચન કર્યુ
હતુ અને નેરીન તો રાડેન મનુ મુદ્દાય
આ તન્દ આનુ નથી લાન લોટી જેવા
લીમોડો પાડેને તાગે આ નાનથી ખર્સો,
કાલે વાટગીના નળ પત્તમા મચકાયતી
"આદની" હટતી, નવે પામીના પત્તેથી
છેડી દરબી બાગતી વાટગીનુ નાદુ તેસ
ખીજા રાડાની કોડી રી હતી આની તન્દ
આની બાગતી હતી

જેમક તન્દ અરે ! અર્દા તો રોન પ-
તાન પમ આનજઇ ચુખી, એવ મુદ્દની
મ દન, મનમ, વાર, રથડીયા ખાતી એક
આનુનિ મ્દાન તન્દ ધની રી હતી નાક

આખુલ અગ ક્રુષ્ણ ઉઘ્યુ, મારી મૂઠીઓ
તે શી ભીંમણ મન, આમો મજામૂલાથી
મીચી મહં અને મહુ તેની એક નહ
નાખી મેહકિનથી રિદ્ધ 'લખી શામી'
સાઝ કી માગ પદાર્થ અસાઝ ધજેરુ મુડી
પગલી ગયો મેહકિનસાગા મહામ આસાઝ
ગાનગી આમી પદ તમથી જાનુ તાન
લોગી ઉતરે જરા લગન 'માગ ક્રમસા
લગસા મુગએ આમરેગે ખાસો 'માગનુ
મોડુ શીજી ઓઝા વામ્યુ મામુ ના દગ્ગ
પપગ ફેરી પનની તેજ નમી તેને વર્ષ
ઉગી મર્ષ અને ડુનદી નુ ગર ખાતી
જુગા પરનાના મીન'દ ન તાન પોરસ મીન
પનની નમીઆના મૂથાય
ગતુ ત્યા ના મધીય આ
નિઓ મહાની આનુમાનુ
આતીને મેગસા ભાગી

અમ અને 'સાગન'
અહોઅહ અથકાને તુગી
ગયા શાનમ મ્ય નીએ ઉડી
મર્ષ મધા માતી નાગી આગળ
દીનના દુરંદ નમી પડયા મુગી
પસા સાઝા નિગમ થર્ષ
પાન રગ મેહકિનથી દૂન
મિડન દૂન કિડગી પડયો

તેના હાથ ક્રુષ્ણના રાખ્યા નમ અને
સાગન હાથમારી છૂગી બોરપ પડી ગયા
હાથેના થોદા જેના તે એક ખુલામા જાનિયો

મહાગના વિરગીર નમ આતી રુ દર
મહકિનસાગાએને મમેથી કગીસા ને ના
નાખી આદિઆ તુડ ઉગી

હુ અદાશ નમ
તમાઝ મગન ઉઘ્યુ મે માતી મે
માથુ નમારસ માત નથી પચ મ્યલના
નગાકાવના પીમાવના નિગે આનદ મ્યજ
આનનિ મનાવવા માટેનો આ મરેગ છે
હો! મહારા આ આનનિ મદેન લદમાન

‘દલી’

નિર નિાગમા તાઝમી બગી દો તમા
તેમાન હુ થોને બાનવાળા નાને કામ નિોને
કિ નામય માતી દેને

મીન એ દૂધ માટે કિમતી પ્રાકૃતી
આનિ આપનારી રેઈનત નાગો આમરો!
તમે કી પાટુ કીને એ પશુ તુડ કે
આજા આડેન્ડ મા પથનમેરી નદીગેની
સાગો! તમારી આપેતી ન ગેને સાન થોનીરી
પચ રુ નાન ની વેા આગ ક તેમના
ની અને કાતીના માથા પરી આપેતી
ભાતી નમેમારી રાગુ ની જુઓ
જુગા નવા મમાથ અગ ક જુઓ
નન નિ છી નમર જુઓ મા લોની નામ

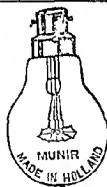
મ્યા દેમાન જાન્યાઓ
ધની અી આમમા
તમે નગ પલ પ મરી દીરો
હે નાલ અન પોથી પગ
રુ બાન
મમ્ય મુગપ અન એ
નિયાગો નિાગ મોકીની
દોગી મેરી રજો છે દા
પશુ તમેને શુ અમન!
તમેએ તો મ્યાનમાથી નપ
જતી તસાના તાડમા
તેવા નો દેર રમે દન

આાના મગનાઓના જુધ જેસા દાગેની
ન સામા માત માથે હાથતાગી લેના મિમાનેનો
પુષ્ક અને તેમાથી પ ના આગના સાન આહ!
મ્યાનન ખગી મરી ક આ મડુ થુ પલ
તમા ના આઝોતુ દુખ તમને નથી લાગતુ
તમો અમન હેર દિલગનાન-અર આસાનની
મન તો મોરમે મમ થર્ષ જો કે નુ
તમારી લાગ કિઓ ની પગાની ન તમાઝ
આમમાન તમાગી ને રાસાન મક્તિ નુ
મર્ષિએ લગી લીરી હેર મોનો! અન મ
તો મોનો! નુ તમારી જાનિત નાન મોરી
નમુ પડી ગયુ હેર મોનો ન તો મોનો!

એનએ નેજ દલાની લેરી આવી અને મમીપમા બેરી આનિએની લાગબી બડબી ઉપી જુડેના મન્નડો ઉચ્છાઈ ગયા મારેઆદે ચર્ચા થના લાગી યોડીકવાર પડી એઝ આઠો કોનાહય મચી ગયો નિશ્ચય અને રુદ્ધ, યુગ બગાડ અને વિનાષ નાટ અને દુર્ઘટ, કઈ એની રીતે નર થયુ કે એક બધકા તૂકાન મચી ગયુ યુદ્ધ અને મ્તાપના હથિયાર તેજ થના લાગ્યા નમના એનરે પઝ એપ ચરના માડયો તના હથિયાર બનના લાગ્યા અને બનીને તંવાર થના લાગ્યા

ફાલુબગ આ પરિચિતી કાષમ ન્દી બધીય શ્રુત લાગેમા બાગિયાગતી બોનમાયા દની બનાય મદગે દુષ્મ પાળરા, તમે ઉપર હના મારો વિન્ય હનો મારી છત નહમ્યા હતી કે તેમને દુષ્મ માટે ફરી દડ ફુલ અને ત્યા મેહરિયમા આઠો કોનાહય મચી ન્હો દધક હોડા, કેલ્ડ કચરા, પચાન, અને દલક

૮, ૯ મે મે થના લાગી વાત એમ હતી મેનિન વાળાઓ પોતાના નરતા જતા નગમન, રીગ્ત બાનુબાનના મદ-પોરક સાતાનગમના બાની થઈ ગયા હતા મહેજનાગમા પોતાની ડુગ પરિચિતી બૂવી બેય હતા અહબાનના બદલે ધમડ “હમ લી કુલ” ની ઇંગળમા શુચના જયા હતા બનીય મેહબાનની વહેચાળીમા મેહરિયનાળાઓ વહેચાઈ ગયા ઉચ, નીચના પ્રમાણે અહીયા પાશુ ઠાઠા ઉગડયા નેતનેતામા એક વ્યવસ્થિત સમ્યા, વ્યક્તિગત કનલમા ફમાઈ ગઈ ધમડે એમના દિવો દિમાગમા મ્યાન વીધુ નેઓ અયા મુડી બુમીઓ સામે નિદાહ જગાડવાના આદેવનો જગાડી ગ્યા હના, તેઓ માહોમારે અથડાનાની અણી પઝ આની બેડા અન્યનુ અન્તિત્ય મીટાનના નીકરેયા પોતાનુ નર ગયુ કેધના આનર બન્યા ધરાધર વડતી બખોનમાયી એ આગા-

અહમદ એન્ડ કું.

કમુખીં બજાર, સુરત

* પ્રાથમમ સ્ટવ	* પ્રેડેમેશ બત્તીઓ
* સોનીના ચુલાઓ	* ઇલેક્ટ્રીક ફેન
* ઇલેક્ટ્રીક લેમ્પસ	* ઇલેક્ટ્રીક તોરણો
* ચોટર લીટર	* ઇલેક્ટ્રીક આરસી
* નાઈટ લેમ્પસ	* એવરેડી ફુલેગલાઈટ
* બેટરી બલ્બસ	* વીજળીનો દરેક સામાન

અમારા કારખાનામા બનતી દરેક સાઈઝની
* સ્ટીલ ટ્રેકમ * ગુટ કેસીસ * બેગમ વી.

ઉચ્ચ ક્વોલીટી — મિશ્નન લાવ
માહકેને સ પુર્ણ સતોષ એજ અમારુ ધ્યેય છે.

ચીડીયુ ઉડયુ અને માગ મોદા પગ લખપ
અપ્પુ પમાર થઈ ગયુ ફરી પાછી ચાલની
પણ એક દુધનણી વાગીની ચૂગાનમા ફસાઈ
પડી હતી ચાલનીતુ મુખ શીકકે રડવા જેતુ
થઈ ગયુ હતુ, અહીંયા મેહફિનમા પણ કાગી
વાદળી દરેકના મોદાપગ ચરેતી હતી શોકતુ
વાતાવરણ હતુ ચામચીયાની વપકડે ચારુ
આમનાન જમાડયુ મેહ આ યુ જ્યેયુ

અરે! ત્હમે આમ અદરે અદરે લડી
ત્યા હો? મેહ ફરીનાર એજ ફોનાદી પત્યરતી
ટેકરી પગથી શાહરીને નહેતી મૂકી ઉચ્ચ
પણા ઉચ્ચ આવાજથી મેહફિનમાળાએને પગાર
મ્યો પનનની એક ખેરદાર સિકરી
મળળામ સામેવાગુ આનાવાડિયુ ધમાક વડ
અને આનુમાનુતુ યાતવ છુ ચરયકી ઉચ્ચ
કુજેના સાતાનજીને સાત મગા મહારો પડાડી
આવાજ ત્યા પગથી મધો અને બધુય શાત
એક કાણમાત્ર માનિતુ સાત્રગમ્ય સ્થાપાઈ ગયુ
મારા એ પ્રયડ બનિ સામે પહેતી નર્મદા
નદીની ઉચી મેખડાએ હકતારી દીધો
અને મેહફિનમા વાતાવરણમા એક આછી
ગરમી ન્યાપી ગઈ

એક ગેગીના દૂકડા માટે વનખા નાની
જુરીજુરીને મગના આ મૂતા માએ ત્હમેએ
મદી પાણુ ફગીને એ પગ જ્યેયુ ડ

આજનુ બગાળા અરે કનકતામા કક
કેટલાય છવેા દિવસ ઉગે રેણનીના એક મજ
માટે વનખા નારી સાન પડે પગ ધમી ધમીને
મોનને ઘરશે જાય છે તમે કદી 'વદેખાનરમ્
'જન્મજુમિ વતન 'પાછમ્ 'નુ
કોનીકન ના પાનાએ ઉડીને બગાળના
"કુલુ સત્ય ને જોવાને પરના કરી છે? બગા
ળના જૂખમરા પર ન્યાતી કવિતાઓ અને
બનને ત્હમેએ 'કવિતા (માસિક) કે ચિત્રપ
ઉડાડીને વાન્યા છે ત્હમે કયાથી વાએ

એવ ફોગાગીયાના બહુસાથમા જકડાને
મરી પનરેતી વાગો તમારુ એ પણ કંગુ
આનુ કે બગાળને અગમપને ઈન્ને માર,
તરફથી ડા ૨૦,૦૦૦) ની પર્મ, હાંદના કાપે
આગમ તરફથી હજારો એક અને એરી
કેનીય નાણાકીય મદદ મળી રહી છે
તમાક મ્યન મત્ય છે પરતુ એ મનગુય
ત્યા પગેચના પછી તેતુ શુ ચતુ હરો તે
કાણુ બાણી બેઠું છે? હા તમારે એ પણ
કહેતુ સત્ય છે કે અત્યારે હિંદુસ્તાન પાસે
નાણાની નધુ છૂટગટ છે પરતુ તીતેગીમા
સડી જતી એ નાણાની ધરીઓને જખ
મારતી ત્યા અનાજજ નથી મળતુ ત્યા
નાણુ શુ કામ લાગે? ત્હમેએ એ પણ રિચાર્ડ
છે કે રા ના હો' શેર ચોખા એક રિલા
કુડબ મારે કેટલા બાગી પડના હરો? તમારો
તે જમાનો હતો ઝખનીયા કુકળ તો કેવલ
મહારાણી વીકટોરીઆની પણ મહે માની હતી
કે તમને ટ્રેનિક બજેવ મોખા બાજરી અને
જુવારની ડોન વ્યક્તિમત મળતી હતી આજની
નાણાગીય મદદ આગળ એ બરીગીયા ડોન વધુ
કિંમતી હતી મમત્યા પરતુ આજે તો નાખાર
મ કાગળ પોતાના લગકરનો ખેરાક પુરો પાડરા
નારે અનાજ મોથી રહી છે ત્યા બગાળો
ડોન તે શુ પણ ટોપરી અનાજ પચુ કયાથી
મરે? શુ કલુ? 'જૂખમરો અને હિંદુસ્તાનના
થેગેર જૂખમરાએ પ્રજુત જમાવવા માડુ
છે ચાતુ મોધવતી અગે ત્હમેએ જૂખમ મુ
ખેનાતુ દારણુ યુદ્ધ કયા જોડ છે? નામદો!
તમે તો મોન આવતા પહેના મરી ગયા
પનતુ અહીં તો મોન પણ જૂખમ! સાથે
સત્કુકડી ને છે શુ કલુ? અમારે રિલા
મેને મનુ જોઈએ! અમે મીએ છીએ
તો મદદના હિંમતથી 'નામદ મની નરી
મગ્યા બરે તરફથીયા ખાઈ, ગરીબોમા એમ
પણ પતિના બારવે આરોગીએ 'બને ગાડખાન

તેાઓને આદાર ની આત્માને ચતોરીએ' પગતુ અમે ચીરીચાગા છીએ મનના ? તમને ખચકાઈ કે મગામના બૂખમગ માટેનો નામ આ માણ ગર્વનું બનર ને હોઈ લીનરીયોના રીંગર ઝંઝૂમે છે "લેખત નામ ? હા નેમનનનમુ હોઈ લીનરીયો પગ નેઈ અમારી આજાદી !

મયાન રોને છી, બનેને એ અનને ત્રાગી આખી નેઈરે એમની બીય મૂગના ચુએચુન મગની શક્તિ હગાગમા આવી ગી છે . હમે હવે તૈયાર થઈ ગયા છે તૈયાર મગન તૈયાર લાગેની સખામા ટેમનિકન, રીફૂર્મ, મિનીમરી એ આગ પી આ મ ન આગ માટે ગેહના બાળા છાની હોખને ના મગરે કિરાડા મૂખ્યા છે સમજ્યા નમેએ ૧૪ની નકામિ નદિ નેએનુ બહુ હવે નેના મને કે નુ મુ ? બગનીમા, બગનીમા હમાટે દાખન ચલુ કે ? તૈયાર બેઠાવ વગર નમાગ માટે રેકેડાને દગરાગ ખુના છે

'ગાહી બૂખમગપ, ત્યારે હમેએ માબ બુજ શુ છે ? અરે ! કનમતાના નહેમનન નેન બગાળ બૂખમગ પગ પચગમ પદોચાડી રવા છે ઝપનીયાના પ્રાગના દુહાએ તો હમેએ અખા બગન કે ચક્રમણિના બનાવના ધ ધાય ના યા હશે પગતુ નેઈની ગીન ગાહી, કાન્નિમરી ગાડી આગળ હમાગ એ મો બગનડા પાગી બરે કે પાડી નિમગની મામરની નીક ને બપ એરી 'લેસ'ની ચાહી કે અરે હમેને ને મામગ તો હમે ઉગી, ઉગી, ને મામગ માટે ?

વડની ઘટામા મુરડોએ પાખો ફરડાની મ્હાડ બાખ્યાન હવુ બધ ન ચલુ હવુ નેહદિનસાગાએ એક આખ ઉડાને માગ મામુ ન નેતા બધાય એ કલ ખ્યાન મગ દના ખૂણામા લપાયેનો માળી વિજેનાની હમે ઘેડી ઘેડીને મારા સામુ નેઈ નો હતો.

અમ મા શરામ નાચી ગ્લો હતો વળી પાડી મેહદિનસાગાએની આખ માળી પ્રતિ એચાઈ સાગર કુમવા લાગ્યો પ્રાગે દકક પલુ નિર્મળ આનાક આઓ 'એપ ! બુ હુ શરામ લાન નગમ" શુ મ્હુ શરામ, ભમ-માડી વળી પાડુ એન તાનમધ નાય-ગીત-એન ગ તંગ-મ્હે ફરી પાડો એન પડકાર કયો એય લાગણીકીન નફરોડો નુ તમાગમા દિનનો જરાય ડાગે નથી ? શુ તમાગ મરવા માયે તમારી લાગણી પલુ મરી ચૂની છે ? તમાગ કગતા હમે તામે દરજે ચરીયાતા છે મરીએ છીએ જ્તાય વિનને અને નાગચીને છનતી મુટીને મેહદિનનો ગગ ગગમ થતા મ્હે ત્યાથી મુટીએ વાગીને દોડ મુટી મેહદિનસાગાએ અત્યાર પર્યંત આખા જગત શિદ્ધ નાયગાનમા તનીન હશે અને હવુ મુધી હુ પલુ મનમગ એન રીને ભગતિનો સંદેશ મબળાવેનો મુટી આવાગીને દોડ મરી ન્હો છુ (ન પૂર્ણ)

ૐ સુ દર,

ૐ ટકાઉ, અને

ૐ સરતા

બુ શ્રી, મેન-મ અને ચ પદમ

કયાંથી ખરીદશે ?

એક જ જુની અને સરોસા ન ન

દુકાન —

લકી બુટ હાઉસ

કલુપીક બલાર,

મુરત

वासा पत्नी २ १०१० म म्मा हृदि—

→ એ નહિ, આ.

જ તે સ્વચ્છા હાલે મચત મન્ના સ્વચ્છા
 હાલે જોયત ના નખરા ધની નખરામી (ક્રી.)
 અમો વગેરે તે જોયેલી ના હાલે જોયેલી
 મીઠાન દમ ના જોયે તેમ જોયેલી ખુ
 ખુ- ખામની યાદ ન હોય પડી ગઈ

મન ૫ કિર્તી તો યા આત્મ -
 યતી ૧૦ આત્મ તા અભાગી અધ્યક્ષ છે
 ૫ તુ - સમસારી અત્રે નાચા મગમગાતી
 ક્રિા માયુની મા પાડના ડખામા છે
 યેમની વે ॥ અને મુએ નમસ્ત તુ ૫ મુદ્ધમા
 અનના રા મોચની જગ નથી અહીંયા
 અભાગી આય મગોના યામા ૮ બેડી જન
 મા ૧૧ન મેમ ત ૫ તુ એક ન માની અને
 અ અ નાજની મની પાડના ડખામાજ પેની
 અને ના ૧૧નાની આનામ ૧મા નાખ્યા
 ૧૧ મર્મ સમજાવી ખીયાખીયલજુ દુત
 જા ૧ પ્રાડાવાર નમનુ ગેય તેમ માનવ
 ૧૧ડીઆ આમ તમ થઈ ની હતી ચાનરાની
 ૧૧૧૧ મા રી મુ ન હતી જાએ રડુ સા
 થને તો એ અ જાતો ॥ ખ્યાન અસરના અમે
 આમન ખમ નાખી રાથમા વની જાની માનવ
 મેન્તી બી ના દિવાલિ ॥ ત ૧ ૧૫યા ડખામા
 ૧૧તા ૧ના ખન મે ના બાતુમે એક મિયા
 ના ૧૧ની ટોડીનુ ૧મનુ ખચ્યુ અને ૧૧
 ૧૧૧ વિનાની ૧૧૧ ૧૧૧ વિનામ ૧૧

॥ भो ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 सा नो भद्रं कर्तुमीच्छते वासुदेवाय ॥
 नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 नमो भगवते वासुदेवाय ॥

અને ફરિયાદો મળી આવે છે કે
છે. મુશ્કેલી પડે તો જાણી શકાય ન
લાગે તે માટે તો અધિકારીઓને જાણ
વેશે.

આ તે ઇંદ્ર જનનુ ? આખી ને આખી
ભેગી ચુના હોય ! નહિ માનવ મેલીમાં
આમનેન થઈ ગઈ હો એને ભેગો ન થયા
લાવ ફરી રી નેંદ્ર વણુ એમ તે ઈંદ્ર હોય !
ગઈ સાનગે ઈ ગઈને પૂછીએ તો નાં
ખડ ? ભેગીએ ગઈ ખોડાઈ નય ખરી ? તની
હને એંદ્ર બાણુ પંચુ આ તુ ? ખીને ઈંદ્ર
આની નેતા પણ પતો રી ! અંદ્રે તનીની
પીડા !

આમેના રોગામ પૃ. તો જુવથી ન પડેની
 હાથ લાવ ત્યા પૃ. જોઈ આતુ ની. ૭૧
 આમિમનાતુ ક તો દતો ત્યા મનાતો વીથોય
 - શુ. ૨ જોતો નરી કનીયઃ આરી થો
 તે કની જોઈ ની ની જો નતે ગ થો

માબ હોને જોગ મે ઉનાનગમ
 નેવા મા તુ આ નાબળી તે નાથુ ગમે હ
 મનજ્યોતે ગરજ ઉચો અમ દુમા । ઓ ૧ ?
 ન્યા બન્ગ દવ ? કેમ થુ અને ન ૧ ધર્મ
 હુ સ્વામી પાકો વચો અને ખિત્ર વદને મુના
 - ખાનાના નહ મેરે રિયાન મા થો ૩ તે ગાપા
 નાગ નીન્ગી આરી ન દાદ ? લા અને નેઈ
 વહ ? ૥ અને રો વાની મગી તેમા સુસાધ્યા
 અને રિસપતિના રિતની પે ૦૦ મરીના
 મુખનુ નિગીવપુ મરી વચો પાથુ "દુગી ન
 આગ આમગી ૩ તે આરીને નાથુ પામે

મેડો બાપુ નિનને હરી ગયો હતો એવે
મીઠાઈ મળ્યાની અને આજના બનાવ હવે
ચિત્ત અને મન નના માણુ.

રોશન પરતી બીડબાડમા એક જનની
બેરી ખીંછ જનના વગ માથે ચારી જરાના
અને એની રીતે વન-વનુ બદનાઈ જનાના
મનાચારા પેપરમા વાચરામા આન્યા દત્તા
પગલુ આવી રીતે મદતર મેરીન શુન ચરાતી
વાન એકી મળુનામા આવી હતી

‘ગાઈની માથે નામી ગઈ હવે એમ ?
હવે આપણે રિચા’

‘આગળના મેગન પગ તાર કરે ? પગલુ
ટ્રેન તો, અહીંઆન ચારીમા પડી છે આનગ
ગઈ છે જ કયા કે તેમા ચારી ગઈ હોય ! અને
ફનીય મેગ આનરા પડેના તો તે બેનકોર્ન
પર હતી નહિ ગાઈ ડિટેક્ટીવને રોડી એનો
આસરો વડે ? પગલુ એને કહીને કેરી રીતે ?
હુ આનો નામરગ માણુમ એની બેરી આમ
મેગન પડથી શુભ થાય ! રાગમ નગન !

પગલુ એ કમ્પામાથી કુતરીને ત્યાંથી
હનીન શા માટે ? જરૂર એક કમ્પાન ઉ
મેનકા મેનકા ની ? હવે મળા આવે નોય
એ માગીનુ રામણુન મધર શુ મમજની હતી
મને એ ? એક લેખકને ? એક કવિને ? પેપર-
વાળાઓ આની અનર પડને તો જાણી માગે
કે ગુજરાતના પ્રખ્યાત કવિ મી ની પત્નિ
ખોસાઈ છે ? કેટલું રામણુનું ? હજી મના વેગ
જના નીકળ્યા છે બારી જનામા હજી થય
મળ ! હવે તે મના મોટે જનુ ? ધનરામા
પૂરને આના શુભ દિને એકનાન કેમ ? વડ
કયા ? એની મા વગર આ હોમને એક
વેદાન્તે ?

કહી દેલ કે ‘મરી મળ પલ પાડી
પૂરપગ આનને કે ગઈ માનના પદમ. તો

નાયે આવવાનુ વાપુ હતુ ને એમએક નુ
થયુ ? મરી ગઈ તો તમે મળુ પલુ ન કરી ?
વગેરે થા અ નાહ ! આ કેરી રિપ્ટ દગા

અને આ માપુ ? હમણા લગી તો ચૂપ
હે પગલુ મિકેનો તો શીમન મગમ ગાયત્રાકથી
પલુ અને મેરેવો મુદ્દેય એ તો એની માને-
માગે

મા ? એની મા ? કેરી મા ? આના નિદા.
લુનમને પલુ લૂરીને જે ચારી ગઈ એની
લાગણીની બરી એની મા ધિન્ગ છે એની
મા પગ ! માડ ચિત્ત અને મનન હલએ
આગળ લગાયુ હોત પગલુ ટ્રેન આનરાનો
વગ વાપે અને હુ બાપુને લઈ દાદ તરફ
વધો ને દાદને એક દોડના મરી નતો દત્તા
એને ચરતા કુતરા પદાડ જેનુ લાગુ મામેના
પ્રેરણા પગ નહિ એક માપુ ટ્રેનની પ્રતિમા
મનો ધોખો મરા- ધરા બાપુ હતુ ગમા
વાળાની બૂમ પડી ‘આનુ પ્રખાન’ ટ્રેનમાથી
મળી આવેલી એક બાનની લાગ ‘એન’
નામના માર્ચે આપરાત કરી બેરી હુ લેનથી
બગડી કયો ‘એન’ સાથ થયુ ! એકી
થા ‘એન’

‘અરે એ નહિ પણ આ’ માન મગમ-
અ નો નોંધી રાપો પડયો પાગ્ર નીતે
નેડ છુ તો મીયા હુ કની કની મેરી મેરી
સાથે હતી રની હતી

‘નકરટ મ્યાની’ મેનાની સાથ મ નાનરા
માણુ સા ધણે માનના મી ખો મને ન થો
‘મ્યા સાના મિગર કુખ્યત, તમારી વડ
નસાને તો માથે લેના નાન’

‘એ મકુન્તનાને દવે આજમમાન મળી
આનો નાન સા એનુ મ્યાન નથી’

એમના : માનુન હતી સા ટ્રેન ‘મારી
અને’ તથા મિગર ખાન મદિન મીયા

અને એની એન ટ્રેનમા ચડવા ટ્રેન આની
અને મી ખાને બધીય બીનાથી મને વાઝે
કગતા કહ્યું કે “એમા સ્ત્રીયા બીન કમર છે
આ બધીય આકૃત તબી કગનાર તમારી આગી
અ એમ એ વેડિંગી ઝમમા ધમડી લારી
હતી, અને મને પણ કઈ મોતરાની મનમડી
તબી તમને પગલા દવા, અમ્બાવરા દવા,
તેથી આ બાકુ ગ્યાઈ હતી અમે રિશ્તાનિત્રી
રેશનથી બેસા દવા’ ખાનસાહેબ ફોગનર દવા,
અને એમની પત્નિ મારી પત્નિની એન હતી
અને તે પણ મોગી એન એટલે મારા મસાવ
આપોઆપ દગી ગયા ખાનસાહેબે સ્ત્રીયાને
સંબોધતા કહ્યું ‘તેને સ્ત્રીયા આ મિયા
સાહેબને માયસને આજુદ રેશને મ્યાં તેઓ
ન સુમ થાય તેઓ ખોસારો તો જડવા મુરકેન
કે’ અગી બધા હમી પડ્યા સ્ત્રીયાએ મામુને

ખોગામા લીરો અને કામા આહતી હોય એરી
રીતની ચોરીથી ધરારત કરી હુ જવામમા
ખામોદગ ન્હો અને પડી તો આજુદ આવી
ગયુ

“પગતુ આપની પત્નિજ મ્યા છે તે ખોચાઈ
જતો બધ ન્હો! બધાય મિત્રો હમી કહેવા
લાગ્યા

“અરે બાઈ, એ તો એરી વાંગમા ધાગી
લેવાનુ કે-‘છે’ આનો લારે બામુ અને બામુની
માને મારી માર્ગાના પાત્રો સમજે પગતુ વારી
તમને કેરી નાગી

“બીનકુલ નરી’ કહેવાની સાથે મી મિત્રો
રિમેનયા અને હુ મામુની માના સ્વખા
મેવનો ‘કાન્સા ઉચરાવરા નામો

(મપૂર્ણ)

દરેક જાતના લોટઅર ફેશનના

ઘડીયાળો

તથા

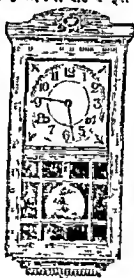
રેડીઓના

ગજવર

શો!

— રૂમની —

જરૂર મુલાકાત લેશો

રેડીઓ

— અને —

ઘડીયાળ

ગેરટીથી રીચેર કરી
આપનામા આવે છે

રેડીઓના

દરેક જાતનો મામાન
કીશવત બાવે વેચનાર

સ્ત્રીના નામ એન્ડ બ્રાન્ડ

પ્રગતિવાદી-કબ્રસ્તાન

(૧૦ માહત હપન મિન્ડોના એક લેખને "સામિન્ક" નહિ પણ

૧૦૨આદિક તરજુમે કેટલાક સુધારા વધારા સાથે)

લેખક-અસર સાલેરી એમ એ, બી ની

આપણા દાર્શનિક માટેમોની સરકૃતિ અને તેમના સરકારના ગંગા જેટના નાણીએ તેટના યોગ છે અસરક્રમ અને જગતી દિન્દીઓ પર તેમણે જેટના કપકાર કર્યા છે તે અગણિત છે આજ મનુનિના કાન્ડે અમારી ગામડી યજ્ઞોએ મુદ્દગાના અતેગ પારો મિષ્ટા છે તેમના ઔદ્યોગના પ્રદર્શનાર્યે અડધી બાયેના પ્લાસ્ટિક અર્પણ થયા મેમ અને કાનનની જગ્યા લીપરગીઝ રૂઝ અને પાવડે લીધી અને મળી મમલુમારીઓ લાન લનનાઓ મની

આજ મમમના પ્રનારે અમારી યુવની માધ્યમનના ઓથા કેટલા પોતાના યૌવનની દુકાન ઉરાડી પોતાના શરીરને અમક કપીઆમા અમક નખન માટે અમક રીતે પણ મિન શ ને ગમે ને પુડના ચગ્ગે ધરી દેના શીખી પ્રગતિમય આ પુડાએ ચોરીયા નેયા વિના મીનીન મેરે માટે કોર્ડના ચાન્સા હોમના રજુગે નોધાએના નિવાદ ગમે ત્યારે કેદી ગકાય છે એ લનીકનથી તેઓ માદિનગાર થયા નગ નમને ન તો અગ્નિ સાધીની જગ ૧૦૨ ૧૦૨ ફવાની મેનન લમ ગાહજ બધાતી નથી અને તેજ કાગ્ગે આ લખ તેગીજ મહેના થી છટા થઈ નવ ૧

નાચરેગ ઉરાડી છે લપ જાહ તમે તમાગ નમના અનગેને મેડિ કપગુદીની નગે ગગ ની-ની માથે મપર્ આરી દાનની નગે એ કનમોમા જર્ડિયો રીમ અનનસરોની દાનરીમા તેમનેજ હાથે તમે તમારી મધી દોનત જુગા

રમા હારી શરે છે સુકા પરદેરાના કોઈ બાર-ટેબન પાસે મેગી એપ્સાઈઝ ખાનાના ઇન્સ પેક્ટરનેજ તમે તમાગે સાધી બનાવી શકો છો એ તો બધુ જાણે છીં પણ આ સરકૃતિએ જેવટના પારો આપી 'નન કનમ જેવી મમ્માઓની વિચારણા જગતી દિન્દીઓના બેજમા મળી દીધી છે

અજને બાન્ધા જાન જેના સુચોના ધડનારા એહમાન કમેમાગ નથી? એક શર પાસેથી આપણુ આપણુ શિખ્યા પછી તેમને શર-દક્ષિણા આપ્યા વિના કહેડુ આન્ધા જાન તે ખરેખર દિન્દીઓજ કરી શરે શર-દક્ષિણામા તમે તમારી આજાદી આપી તે બોગી વાત એ લોકો તો મિયાન વેપાગયે આવેના તમે લોકો એજ તેમને રાજ્ય ચનાવરા મજબૂર કર્યા મિયાન પરદેશી ૧

જગ વિચારે! અ નજેના ગયા પછી 'નમ કનમ ઉરાડવાની યોજના મેલુ અનનમા ચમને? આ નાયધગેની મબાળ નેના કોણુ તૈયાન ચરે? કોની ગાએ ગેર મૂ બાની છે જે નનનાઓને માથમા લઈ નાવના પગના માડરી? આપણા મમનામોની સંભાળ મેલુ લેજે? એક બીજા નેડે નડી મરસા ૧ પ્રે લુ કોણુ આપજે? આ મહેરમાતોના ગયા પછી આપણી મુજિમરીઓ અને દિન્દુ મબાઓ કેન ન્યાપિત થગે?

દુકમા જે પ્રગતિ અમે અને અમાગ દેગે અએજ શાસકોના સમયમા સાડી છે તે બૂત

કાગળના પાણી વખતે નજરે નોતી પડી
આજે આમી દોડતો, મને જીનેલાઓ
અને આમી નાચરો કુદકે અને જમદે
આમી રમે છે એટલું નહિ પણ આમી
કચ્છનાનો પણ પ્રગતિ તરફ ઝડપભરે પગના
માડી ન્હા છે

જમની દેગોમા મેનને બોલ મોની દામીજ
દેરામા આવે છે, જાશે મર્ધા પડી કમ્પાનની
મર્ધિમિતજ નથી પ્રગતિસાદી કચ્છનાતોમા
આવુ જનનુ નથી મને આ મન્ય ત્યાગે
મમજનુ જ્યારે માગ માનુશી મુમખમા શુભી
ગયા નાના ગાનજાતો રહીયા મને આ
વાનની જાણ નોતી કે મોગ શહેરોમા મેવન
હપા પણ કુદમની નાન્ય ચારે છે

માનુશીની મેવન ખીમ્મ એરડામા પડી
હતી અને કુદમનો માર્થો એક મોડા પા
નિયાગમજ બેગે હતો કે એવામા માન એક
મિત્ર જે લામા મમપથી મુમખમા નેના
હતા પરાયા અને કટેના લાગ્યા બાઈ હવે
આપણે કચ્છનાની ચિંતા નથી નેકએ

મે કહ્યું 'એ તો હવે તમે જાણો
તો અહીં નવો રમનાનું છું

એ ૧૬ મીન ચલ નેકે પણ સૌથી
પટના ખમ્મ મોડની ઢેરી નેકએ તમરી
મા શુભી ગયા

નો

અહા નેકમાજ સુધાઈ જોરીમ છે
ત્યા સુધી ત્યાની મર્ધિમિટ નહિ મને તમને
કચ્છનાતમા દક્ષનાવનાની પનાનગી નહિ મને
મિત્રે હમીમ કરી

જોરીમમા ખાન મોનના ત્યાથી એક
મદદદરજ પધારા અને પ્રતોત્તરી નાક થઈ
મ્યાન જુન્યા ૧૬૦ જીમારી હતી કેટલા
દિનથી માલ હતા કે મ્યા ડોક્ટરની દવા કન્ટા
વનુચિનિ એમ બનેલી કે મારી એ
હાજરીમા મા લલમધ ગવાથી શુભરી ગયેના

અને મદદપણ ડોક્ટરની દવા કેવા જેની
કુરમત નેમણે નોતી આપી આ સત્ય મે તે
મારે આમી ગયું મ્યું તેમને સતોદ ન
યથે નેના લાગ્યા 'તમારે ડોક્ટર મર્ધિમિટ
ગયું કયુ પડે કે મનુ હલમધ પડવાથીજ
થયું છે

કુ ખીનવારો થોડા હનમ પા મકન
શન્તે મારી એ આન્યા મામનો નુ ૧૧૩૦
નેક માન મિત્ર પેના સાહેબને એકાતમા લઈ
મયા થોડીક મમનત થઈ જ ને પાઠા ફર્યા
મિત્રે મારી તક હિસારો કરી માહેમને મેમોથી
મ્યું, આ તો મર્ધ છે નવો આવેના છે
શહેરની વાતો શુ જાણે? ત્યા પડી તેમણે
મા ખીમામાથી બે રૂપીઆ ફાની મારેમો
ધર્ધા મારેમે રૂપીઆ ખીમામા મમતા આન
નિ વલને કયુ 'હવે એમ ફરે કે દવા
જોની ખારી બે ત્રણ બાનીઓ મને આપો
જુઓને મળુ મા ખીમારીનું કાનુ તો જુ
મ્યું જોકએ? તમારી પામે જુના પ્રીકાપ
નન દોર તે પણ મને આપી મે નામ ગમે
તે દોર દુ સબાગી લઈ

આ વાતો એની હતી કે મને થઈ આન્યુ
જાણે મારી માંખા ખૂતી છું અને આ તોમ
મારા પન દવા લારી આ જોક પગ પડ્યા
પાડવાના ભગીન્ય પ્રયત્નો મેકે અને તમને
મનાવે કે નેવી જુનની નિશાનીઓ મામ ન
ને રિયાન થયો કે માહેમને ધક્કા મારી ધા
જાગ મદી મકુ અને ધરમા પડેલી બધી
ખારી બાનીઓ એક એ કરી તેમના માથા
પગ તોડને જાડે પણ હાથે રિવેક! મારે
તોમ ત્યા પ્રગણે મ્યું પડ્યું

૧ રૂપીઆ સામેના ખિમામા પડતાજ
નુધરાજો દાખરો મને મળી ગયો હવે કચ
મતાનના થોખડી બાગલા અમા મા મો દરામ
હતા બે મોગ બારણાની નેકમાજ એક મી
હતી જાણે મીનેમાની મીમા-ઓશીમ જનાઓ

આજણ પામે પડેચનાજ એવી હતી મારીવાળી
એ હતી આજો અમારી તરફ ફરી કક્ષ
આનની એવાળી હતી આ મહાન અપ્રિત
કાનક શમ્ભોઆન કરે તે પહેલાં તો આન
નિત્રે મારી રાટે મુધગાતો દાખતો તેની મમ્મ
ધરી દીસો કક્ષનાનના મેનેજર અમારી મામે
નેયુ મળે તેને ખાલી ચર્ચા કરે, જનાઓ
વગર મીંગે કામચ થયો નથી

અનનામા દાખત ચતાન મને લાગુ
તમે હુ ખેતીસાડી ખાતાના કોઈ દેવદા આવી
પડયો 'હુ કમરો જુદા જુદા પોટાના બેચી
નાખસામા આરેતી ઔથી પહેલાં ને કમરોની
હાજ નાખાઈ તે પાછી હતી તે પોટામા કેમજે
કેકાજે કાઠો લગાડી જનાને તીનજ અને ધરાજ
ખસરામા પ્રયામે થયા હતા તો આ અમરમા
પડેના મુદ્દાને પ્રનનાજ એ-મિનુ પછા ન
મને નેતા બનના પ્રયાનો મેનેજમેન્ટે જના
દેવે કમરની આમપાન શુદ્ધાત, ચસી, મોગજ

મિંગેના છોડ હતા આ નમાનામા કુન ચદા
વવાની ધુનન થાડી એવી મને એ દમી
કતનું મેનેજમેન્ટને બાન દોઈ દીર્ઘદષ્ટિ સાપરી
આ ડોઝ મેપેના પુરાથી જણાયુ કે દક્ષ
આનતો આ હાજનામ છે નજીમો રૂપીઆ
આપસથી તમે તમારી પોતાની જે તમાન
મેદિ મબધીઓની દમરો આ શિનજ અને
હસાજ જગ્યામા ખોદાની બનારી મને જે
કબજ બનાઆ પડી તેની દેખરેખ માટે વર્ષ
દહાડે બીજા જે રૂપીઆ ખર્ચા એટલે મેનેજર
માટેય એ બીજી ચિના પોતાને માથે લેતા
તેવાજ કે તે પડી કમરને મળતી દેવ આમ
મગરડો પડે તેઓ પુરુષ પાા આપરો

માન નેતા ને ત્રણમો રૂપીઆ
ખર્ચા મક્તા નથી તેમની પ્રમે તપા કેવા
વર્ષ પડી નેત્રી મડી તેઓ નામુદ ફરી દેવામા
આર છે અને મીન બીજા મુદ્દાઓ માટે
જગ્યા ખાલી થાય છે આ પોટામા રડાજ

અલીસાઈ તાજસાઈ કીનખાબવાલા.

Est 1829]

[Tele Add FAJ

એમ્પ્રુડ ગવર્નમેન્ટ કોન્ટ્રાક્ટર ધડીયાલ પાને. મુરત

આથ હુસેન ધંધલ

Est - 1929

પા. એ. ૨૮૬, કે પાલા (યુગન્ડા) ઈ આફ્રિકા

સીંગાપુરી લુગી (સ્ટ્રીટ રેલ માફ)

અમારા કદરદાન ગ્રાહકે ના ખાસ આગ્રહથી અમેએ પાકા સ્લરની

સીંગાપુરી લુગીઓ બનાવવાનું કામ શરૂ કરેલું છે

એક વખત અમારી દુકાનની મુલાકાત લેવા વિનંતિ છે

નિવાર-અમારા મારખાનામા ગવર્નમેન્ટના ટ્રન્ટ માટે દરેક જાનની નિવાર માટે
મથામા તૈયાર થાય છે એક વખત અમારો ગૃહ મંગરસ ખાસ આવડ છે

આઠ નોના મરીમીના હાથ રોમમાં મળ્યું
પામેનાઓની કમરોને પણ હાથ વાળુ ન પડે
તે કારણે સૂર્યનો તાપ તડકો અને પુલ્કની
હવાની પૂરેપૂરી જોગવાઈ કરવાના મેનેજમેન્ટે
કચ્છમાં નોની રાખી ત્યાં મિચાગી કમરો ત્રણ
આઠ વર્ષનાગ લીધું થતા નાખૂદ થતી દુન
ક્રિયા નખને મટોડી માથે એસા ગ્રામલોક
પદાર્થો મેળવી દેવામાં આવે છે જેથી લાસ
અને તેના હાથમાં અને ત્યાં સુધી જતલી માગીના
મળી જાય ઈન્ના

કચ્છનાનમાં આમ બે કામો હાથ અને
લાભના ખોટો હતા ક્રિષ્ણીતાનમાં જેમ પચ્ચે
હાનમધ ગોસ્થેના હોય તેમ અર્ધો પણ કમરોની
લામી હાત હની દરેક કમર ૫ ઓળખાણ
માટે નમર તમામમાં આવેલા આ નમર
ચાગ આનાની કિંમતે કમીનમાંથી મળે છે
હાથકાત સીતેમાના આજ પ્રમા ડે કે મીટ
૫૦ નખર નાખી દેવામાં આવે છે અને તેજ
નમર દીકરી બગી નાની મીટ ૫૦ હોય છે
જેથી લાકડા કુન હોય તો ટટો કિમ્બદન થાય
અને તમે જુનમાં બીજી સીટપર એસી ન જાન
ત્યાગે લાસને કમરોની દેવામાં આવે છે ત્યારે
કચ્છનાનમાં મેનેજર એક રોમમાંની તમામ
વખેલા નમરો કમરની માણુમાં ખોલી પાન
ડે આ નમર ત્યાં મુધી બીજા મડદા માટે
કમર ખાતી ન થાય ત્યાં મુધી ત્યાગ નહેા
દેવામાં આવે છે જેમ એક ગો પૂરે થતા તમાગી
જગ્યાએ બીજે પ્રેમ આવી મેમે ડે તેમ

આવા નમર મળવાથી મીટ પણ નરજા
યદ છે તમે તમારી કાચરીના તમાગા એવિ
મજાકીઓની કમરના નખર પચે લખી રામ
હા કલાય મવન ૨૦૦૧ ની કાચરીનુ ૫૮૩
પાનુ નીચે પ્રમાણે લખાયે —

બુ ૧૫

માન નમર

૧

૨

ટે સિફિન નખર

૨૫૦૦

વીમે પોલીમી નમર

૨૫૧૭૧

નાની કમર નમર

૪૮૧

અને જે જમાનો ઇંડુ પ્રગતિ કરશે તો
તમારી પોનાની કમરોનો નખર તખને તમાગા
જન્મ દિવસે મળી જશે

કચ્છનાનમાં પ્રવેશતાજ એક મુદર મરિજ
જાણ્યું જેની બહાર એક પાળીયુ નોટિમના
સ્વરૂપમાં લાકાવેનુ હતુ તેની ઉપર 'જરૂરી
મુચના નીચે પ્રમાણે લખેલી વચ્ચા —

જે કાઈ સખન પોનાના વાનસનો કાનો
ઓળે બનાવવા દખ્ખનો હોય તો તે જો
ખોદીએ બનાવી દેશે, બીજે કાઈ બનાવી નહિ
શકે મોગી મર બનાવવા મે પીયા ચાર
આના, જેમાં મવા રૂપીઓ ગોખ ખોદીવાની
મજુરી અને એક રૂપીઓ કચ્છનાનનો હા, નાની
કમરોના મવા રૂપીઓ, જેમાં ગોખખોદીવાના
ખાગ આવા અને કચ્છનાનનો હા આ આના,
જે નહિ આવે તો તેમનો ઓળેનો પાડી નાખ
વાના આવશે કચ્છનાનમાં કોઇને નહેાની
પચાનની નથી હા, નેપન માથે આવે અને
પોનાનો નોટિમ" લઈ બહાર ચાલ્યા ૧૧૫
જે કાઈ મેવન મદા થી શુનત રમ આવે
અને તેની માથે શુસન દેવારા હાય તો પજુ
તેનાથી કચ્છનાનનો હા આ આના નેવામાં
આવશે જે નેપનને રાજે શુસન દેવામાં આવશે
નેને જે આના ખતી ખર્ચ આવશે પડશે
કચ્છનાનમાં ટટો કિન્ના કચ્છનાને પોલીમ રવા
ધિન મરવામાં આવશે કચ્છના વાગન પોનાના
ઓળે પડ પાળી નાખવા અને છોડ રોપવાનુ
મન ગોખખોદીવાને સિપુર્દ કરી મળે છે તે મા
નાસિક ચાર આના આપરા પચે જે નહિ
આપે તેમની કમર પર ગોખખોદીયો પાળીએ
નહિ નાથે અને છોડવા પણ નહિ રોપે

મેટ — ગોખખોદીયો નોનીસે મવા નેપન
મળશે

નવના નેગ છે કે મમયના નવન નાથે
આ સુચનામા પણ સુધારો વધારો થઈ નીચેની
કલમો વધારવામા આવે

“વાવાઓઃ અથવા બેનરુદિ જેવી આસ-
નાની સુવનાની વખતે કબરોના પૈમા પગલ
નહિ મગે જે હમમો પોનાના મોદિ મ નથીઓની
કબરો પર “અંર રેહ રોહર” બનાવના છિજતા
રોમ તેમજે અદીમો ડપીઆ વધુ આપવા આ
હાનવમા પણ કબરની લેખમદગી અમારે
શિર નથી કબરને “અંર કન્ડીશન્ડ” બનાવના
નાના નાના નકમાઓ ઓરીમમા નેવા માટે
બુદ્ધના છે દરેક મામ જેટલો વિનયીક પાવ
અચારો તેની કમ કમના વાગ્મે ચૂકી આપવી
પડશે”

આ મોટા પાટીયાની પામે એક બીજી
નાનુ પાળીયુ હવુ લેના ૪૦ સુગન વિગેરેના
આવો ટાકેવા હતા તપાસી શુવા

નમાએ જનામા ૦-૧-૦

સુમય મોરી મૈયત ૧-૪-૦

“ નાની ” ૦-૧૪-૦

મૈયતનું પાણીગરમ કરવા કાકડા ૦-૪-૦

પાણી બરવા અને ગરમ

કરનાની મચુરી ૦-૨-૦

મોરી મૈયતના બગ્ગા બગ્ગા દીડ ૦-૨-૬

નાની મૈયતના બગ્ગા બગ્ગા દીડ ૦-૧-૬

મોટ — “મરગા” તે પાટીયાઓને કહેવાય
છે જે કમગના ખાડામા મૈયતની ઉપર મુકવામા
આવે છે, જેથી માત્રી નીચે દખાઈ ન ભય

કોઈ અપ-દુ-રેટ હેરકદીંગ મચુનમા જઈ
શુવો તો ત્યાં પણ માદકોની મળના આજ
પાટીયાપર નીચે પ્રમાણે લખેલુ જમ્મો —

પુ પોના જાન ૦-૪-૦

બાળકોના બાલ ૦-૩-૦

લેડી બાલ ૦ ૧૨ ૦

બેની માન ૦-૬-૦

દાડી ૦-૩-૦

બાલ દાડી ૦-૪-૦

ગેરુ ૦-૩-૦

બાન-દાડી અને ગેરુ ૦-૬-૦

તમારે બાલ માથે દાડી પણ બનાવવી
રોમ તો એક બે આનાની ગહત મળે છે
બનવા નેગ છે કે વખત જતા કમગનાવળા
પણ આ પ્રધાને અનુસરી પોનાના માદકોના
લાભાર્થે નવા ભાવનિયમન નાની કરે અને
“ગહેર સુચના” બહાર પાડે કે, “જે હમમ એક
વર્ષમા બે મોટી કબરો બોદાવશે તેમજે એક
નાની કબર મહત મોટી આપવામા આવશે
જે હમમ એટલી માથે બે કમરો બોદાવશે
તેમજે સુલામની બે કમરો મહત મળશે જે
હમમ કદન કદનની બધી વસ્તુઓ, અમારે લાધી
ખરીદશે તેમજે કમરોના નબર એક સુદર તકતી
પર મહત મળશે”

બનવા નેગ છે કે કમગનાની પ્રગતિ
સાથે કમરોની “એડવાન્સ મુર્કિમ” ની પ્રથા
દાખલ થાય, એટલે અમાગ વરોટક રનેદીઓ
માટે બખે ત્રણ ત્રણ વર્ષ અગાઉ મુદર અને
દરાદાર કમગનામા “સીટ બુક” કમગી સકીયુ
તે મમયના મદદાઓને કદન કદનની પ્રથાઓમા
પણ નવિનતા નજરે પડશે કોઈ પ્રગતિમય
ગોઠવોદીયો “કાગવા” કે “દોન” જેવા પેપરોમા
“ફાનાના પેન નીચે એક ગાદેગાત આપે -
કસાલ મુસાલ એન્ડ સન્ડ, કદન કદનના
નિષ્ક્રાંત

સુરત બુક સ્ટોલ

બગનપુરી ભાગોળ, સુરત

‘કાગવા’ના બુક અંક મળી શકે છે.

પ્રિઠ બેચરદાસ નાથુભાઈ

સરસ્વતી પ્રકાશન યોજના

૧૯૯૯ નાં ચાર સુદર અને ઉપયોગી પુસ્તકો

વાર્તાના બે સુદર પુસ્તકો

ભિર્મિલા

(૫૬૬ નવલિકા)

સે પારાગર્થ પાકુ પકુ રૂ. ૩૦
ભિર્મિલાના પત્રોમા મળે છે. જેથી
સંસારનો અનનવો દિવસો ગુનાઓ છે.

૫ દેખાવરમ
ન્યા સંધી પુનાની અને આજની સમાજ
છે ત્યા સુધી આ વાર્તા તેના કુખ્યા રૂપ
બીકરણથી નવા સુખનો મર્થ સમજાવે
તેમ હિંમતુ છુ -સરસ્વતી

વૈશાખી પનમ

(ચાર ભૂતકથાઓ)

સે મયૂર પાકુ પકુ રૂ. ૩૦
દરેક વ્યક્તિએ નાનપણમા તીવ્ર ગિર્યાસ
સાથે જુન, ચૂરલ, ઝાલુ, મામા, જુન, ને
ખડીસની અનનવી કથાઓ સાંભળી હોય
છે પરંતુ આવી લોક કથાઓને શમાયક
વાર્તા નૈસર્ગિક વ્યવસ્થિત મંથર રૂપે આપવાનું
આ પ્રથમ પગલું ગુજરાતી વાર્તા સાહિ-
ત્યમા છે. શ્રી મયૂરનું વાર્તા કૌશલ્ય આ
અદ્ભુત વાર્તાઓમા જોર ખીલી હોયું છે
આ પુસ્તક વાચવા ચૂકશો નહિ

આરોગ્યના બે ઉપયોગી પુસ્તકો

પ્રતિદિ મઠે કમળે લખાનો કે પ્રેરણા કરાનો નેમને ઉશરો ન હોનો
પરંતુ નહોરનું યનગિચિત મલુ મકલવાના હેતુએ એક મૂળા સેવકને
દ્વારે ગુજરાતને સામાન્ય આરોગ્ય અંગેના આ બે માર્ગદર્શક પુસ્તકો
સાપડી મળ્યા છે. દરેક વાર્ષિકી અને કુટુંબે અવશ્ય વસાવના

કુદરતમય જીવન

આ અમનસાલ મા વૈષ્ણવ કિ. રાઠ
એરોફ્ટ મુસ્લિમ રીટર્ન દુ નેચરનું તમારી
માનુષ્ય (ગુજરાતી)માં લાક્ષણિક કરવાનું
હો એ જાણી ચોક્કસ મને જુન આનંદ
વધો છે -બેનેડિક્ટ હુરે

આપણે આપણા સરીર રચના, મજબૂત
અને ખર્ચ રાખવા નેમને કુલરના
કારન પવિત્ર કારન છે તેને જીનસ એ
મુગ્ધ આરોગ્યને જીવવા જાગર છે

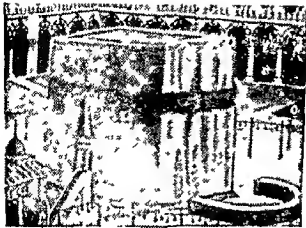
આ ચાર ઉત્તમ પુસ્તક વગરનું આપનું ગૃહ કે પુસ્તકાલય અધુરું છે
આ ચાર પુસ્તકો મળતે મેળવવા માટે યોજના પત્રિકા મંગાવો

ખોરાક

સે અમનસાલ મા વૈષ્ણવ કિ. રાઠ
નાના લીલા વામનજી અને દાંડ, ઘી તથા
સપૂર્ણ પોષણ તત્ત્વવાળો મિશ્ર ખોરાક ને
આપણે લઈએ છીએ તે કેમ ખાવો તે પણ
આપણે જાણવું પડે એમ છે. આ જાન-
વનું આપણું ઘોર અત્યાચાર ખાણી
આપણી ખર્ચાતી સપતિને અને તેથી
ધણી જાણે પેટીને કેટલું અર્થદિન છે
તે આ પુસ્તક મુદ્ર રીતે દર્શાવે છે

સરસ્વતી પ્રકાશન મંદિર

દાગુપીઠ—ભાવનગર

હજરત ઇસ્માઇલ (અલૈ.) —સાલેહ બકીલી

મહાં મુઅજ્જમા અને
કબ્રા મરીફતી રજાપતા

૯

હૉં ઇસ્માઇલ (અલૈ) મહામા

હજરત ઇસાહીમ (અલૈ) જલામ ખીખી
નાનદતી નાગઝીના રિઆઝે ખીમી હાજરહ અને
મગ્નહ ઇસ્માઇલ (અલૈ) ને તે કમ્પરહ અને
નિજા સંગીમા મુતી ગયા જયા હાન મમ
મુઅજ્જમા આમા મુમનમાન દનિદામ ગ
એમા અનેકમત રંગવે કે કે હૉં ઇસ્માઇલ
(અલૈ) ને ગેટલી રથે પોતહના પિતાના થમમાથી
નાકરામા આન્દા હતા કેટલા કાલે કે
મોગા થા નયા હતા અો હૉં માનદના પુત
૯૦ હૉં ઇસ્માઇલ (અલૈ) માથે ઝરડો કુસાને મળ્ય
પેલા જરુ પગુ હવુ કેટલકેનુ માનવુ કે
કે આપ જી નમથે ત ન મન્મમુમ માળક હતા
તો હાની પ્રથમ સાનતી સામિતી મજે છે
અને મુમનમાન દનિદામમો ખીજી વાનતે
માનનાન છ

આપની તપા

હૉં ઇસ્માઇલ (અલૈ) ના મુખને આ સા
જલા પડી હૉં ઇસ્માઇલ (અલૈ) ને ત મ
લાગી એટલા જાસ તપાજ થયા કે ઝીખી
કપર પગની એડીઓ રમડા લાગ્યા આ
મનીમન દુખી માતાથી કેખી રામહ નહિ
અનિ પગસાની અો આતૂતાપૂર્ક હોજતા મયા
અને મામેતી મે કુમગીઓ મહા અને મરહ

કપર એક પડી એક ચગી ચરીને નેવા લાગ્યા
કે દોહ મથો પાણીનુ ઝાડ હોય તો મલુ
નરે પહોચેના વ્હાયા પુત્રની તપા શાન કે
આ મેમગીની હાનમા આપ તે કુમગીઓ
કપ માનના એરી રીતે દોહયા કે કદી મદાથી
મન્મા, કપર જતા અને મી મન્મદથી સહા
કપર આજર તે મુતન ક મો કુઅમા ગી ના
લાડઓ મહા અને મરહ કમર દોડીને મયમ
ગમે છે

ઝમઝમ

જયાએ પાણી મ્યાએ નજર પડ્યુ નહિ અો
નિગમ થકને પાઝા કયા લાગે ખુ લા ફરિયામે
આમરામારી પોકારીતી કલુ - હૉં હૉં હૉં
હૉં નુ થકુ કે હૉં નહિ ને માળકો
અસાજ ને ન્યા પડ્યો છે, ખુ એ માખતો
૯૨ અને મામ ને કમડ અને પાનાના હાથો
કે નલામ - એને એક મોગી કીમ મના
સીગ પડી ખુદાએ હાજરહની આખો ખોરી
તેમજે એક કુસો નેવા તુરત ત્યા જરહને પાણી
બરી લારી અને પોતાના પુતને પાડુ +
મનનમાનોનુ મયા કે કે હૉં ઇસ્માઇલ વ્યા
ઝીખી કપર પગ ગાડતા હતા, લાજર આપના
પગનીને આ પાડ અને માફુ જગડ નગી થકુ
રિઆમપાત્ર અદાગીમથી સામિતી મુજે છે

* અહીં 'જીમ' પે ૧૮૨૧ બાબ ૨૧, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૦

+ અહીં 'જીમ' બાબ ૨૧, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૦

૧૦ ઉદ્ધતે ખુલા હૃદયથી આ જગ્યાને
વટેને ક્યો હતો જેને નેતાજી ૬૦ હાજર
ખુલ્લો નુક મનની સાથા ૬૦ હાજરની
તમ મટાડી અને આ જગ્યાને લાથથી રોકાને
કહેવા સાથા - "જમજમ" (ચાલ ચાલ) જમ
એજ મનથી આ જગ્યાનું નામ "જમજમ"
પડી ગયું જેનું પતોનું પાણી આજ મુઠી
હાલથી માફને કન્યાના દેને બાગેમાં પહેલે
કે અને અત્યંત અમર માથે મહાન મનની
વનુ તરીકે પીવામાં અને આખોમાં લાગેલા
આવે છે

બાહ્યલની અગાર

આ મનાવો ને કે એક મામાન્ય ખાનગી
જગ્યાને પછિણમે બનવા પામ્યા પગુ એમાં
ખુલ્લો મોટા મન્યેદન હતી આ ખાનગીની
જગ્યાએ અમ કૌમી ઉમનિ મી એનાજ
પછિણમે હજાર મન્યે ખુલ મન્યામ પૈલ થયા
અને મુલાક દીને ક્રિયામ કન્યામાં જાદો
થયો આ વાનો પ્રયે ખુલ્લે પટેનાયીજ હસાગે
ક્યો હતો, તે મન્યે ન્યારે કે જગ્યામ હાજર
ફિસ્મનિ (પિરેમ્હાન) આ હતા ખુલ્લો ફિ-
સ્તાએ આ જગ્યામાં તેમને આ આખામન
આપુ દનુ 'હુ તારી ઓન ને ઘણીજ
વધારીજ તે અમ ખુલ્લો મન્યે નારી" ૧
અને એજ મનથી મનીષ ખુલ્લે ૬૦ હાજર-
લીમ (અમ) ને વચ્ચે મ્યો હતો "ને, હુ
તને બચ્ચ આપીજ અને તેને ઘણાજ પનદ
મીન અને નેને ઘણાજ વધારીજ અને નેનાયી
બાર મન્યે ૩ પન થયે અને હુ તેનાયી
મોટી મૈમ મનથીજ" ૨

જરુરમીઓનું આગમન

હજાર જરુરમીની મનથી ન્યારે આ
નિર્જન વાદીમાં જમજમનું જગ્યા ની થઇ ગયું.

ન્યારે તન દુષ્ટપના અને આખાના ચિનો
જાણના સાથા ખુલ્લો મન્યે કન્યા પક્ષીઓ
તેના ઉપર હડા સાથા અને ૬૦ હાજરનો
આવનિમ માટે પક્ષીઓનો રામઃ કવાનો
મોટો મન્યે માત્ર આ એજ આવનિમનું
માન દનુ, જેના ઉપર પ્રથમ ૬૦ હાજર
અને ૬૦ હાજરને પોતાની જિન્દગી મુલાવના
માડી વેગા દિવન પડી જન્દમી રંગમાં
ચિનાઓને એક કાલિયો પાણી અને ખાલુ
જામીની ગોધમાં ફરે ફરે મહાના પર્વોનો
તોષીમાં ઉતર્યો પક્ષીઓને હડતા જોડેને કદ
નજીકમાં પાણી મળવાની આશા ઉપન થઇ
ગોધમાં મોધવા તેજ વાદીમાં પહેલ્યા, ન્યા
૬૦ હાજર પોતાના આગ પુત્ર માથે બેડા
હવા ન્યારે ને શોને જાણ થઈ કે જગ્યા
આપનીજ નાલિનીજ છે, સાથે તેમને અદિ
મહેવાની આપની પામે ગા મેજરી અને
પોતાના બધા માપીઓને બોવારી લારીને એજ
વાદીમાં વધી ગયા હવે ૬૦ હાજર અને ૬૦
હાજરની જિન્દગી એરી રીતે બનિત થની
કે એમના પાણીની જન્દમી શોડો પોતાની
તથા વાન કન્યા અને જરુરમીઓના ખાલુથી
આ મને પહેલી મા બેડા પોતાનું પેટ પાળના
આરી રીતે આ વાગીમાં યોગ્ય રંગ બની
ગયા બ કે એમ હેલુ નેએ કે મહા
આવાદ થવાનો પાયો પડ્યો

એમની મૂળ હુકીકત

આ જન્દમી પોતાની ગાનુજ અમ આ-
બદમાં કે આ મૈમ આદતી લમકાવીન હતી
કદનાનીઓ પટેલા આવાદ હતી અને અમ
સ્તાનના બિન્નબિન્ન બાગોની હુકાન પાણી
એમની પામે હતી વનનને પ્રાચીનમગમ એક
મહાન જગ્યાપ્રયે તનાક કરી નાખ્યું દનુ જે
"મન્યે અમ" ના નામે પ્રખ્યાત છે આ જગ્યા
પ્રજાપતી મુનીશનથી ઘણા જન્દમી ખાનગી
ધર્માર ચિનાના થઈને અમન્યાનના અખ્યામાં

૧ અહરે કરીમ* બાબ ૧૬, આયત ૧૦

૨ અહરે કરીમ* બાબ ૧૭, આયત ૨૦

બઠકના ફરના હતા એમાનુજ આ પણ એક ટોણુ હતુ, જે ઝમઝમને કડિ આવીને વસી ગયુ અને જેમના બાળકોની સાથે ખેતીકુટીને ૬૦ હજારના મેદાન થયા હતા

જે થોડા જગતીઓ મક્કામા વળી ગયા હતા અને જેમને જનામ હાજરહતી બરકતથી તપી હોતી મિયાઓ અને બાળી નાખતી રતી નન્ને એક નિર્ભળ ગરજ મળી ગયુ હતુ એમની સફળતા અને સુખાચવી ખમ જ્યારે એમના દેશબધુઓને પતેલી ત્યારે જીમ પણ ધણુ જગતીઓએ આ તરફ આનનાની તૈયારી કરી નાખી અને આદિ આનીને રમણ કરી લીધા

મદદગારિન અમ્ર જગતી

પાળી દુકડીમા જગતીઓનો સંઘાર નહાલ મિન અમ્ર જગતી પણ આવી ગયો જગતીઓ આરસા પડેના આ રાત્રીની અ ખે પડો કુતુહ નામે બીટ કોમ આનાદ હતી જે અમાનકામાથી હતી જગતી પ્રથમ તો આ મુશ્કેલીનીનાના મેદમાન હતા પરતુ થોડા દિનમ પછી એમનો સંઘાર નહાલ મિન અમ્ર આવી ગયો એવે મને જમાવ્યોમા નિરહતા થવા નાખી અતે આ નિરહતા એમને સુધી વધી ને તે તરફથી આનમાથી તનવારે નિકળી પડી જુની કોમનો જુઓ મદ પડી ગયો હતો આ નરી જમાવ્યોમા મેદમાન અને મહનશિલતા સાથે હાજરી પણ વિશે હતી એનુ એ આવમ્ય પગિઆમ હતુ કે મદદની દિગીએ મુશ્કેલીઓને પગાલત કર્યા અને જે મેદમાન મનીને આન્યા હતા તે ધરમાગના માનિ મની ગયા જગતીઓએ મુશ્કેલીઓ એને હનવી એટલા મધા દયાના ક આ કોમ પણ પોતાની બીટ મનમાની કોમો પ્રમાણ હતા થાંગ

૬૦ હજારના (૫૦૦)ને જગતીઓમા ની અને એમણી દમીનમીને અરમી

બાસ શીખી લીરી ગજોવાપ યા પણ ગીપ્યા અને જ્યારે મોટા થયા ત્યારે જગતીઓની એક માળા સાથે જેનુ નામ કમા ૬ હતુ નિમલ મી વીધાન

૬૦ જગતીમા પુત્રને જોવા પનારે છે

હજાર ઇબ્રાહીમ (અને) હવે ધણુ જૂદ થઇ ગયા હતા અને પોતાના પરદેશમા પડેના પુત્રને યાદ કરીને ધણુ મેતામ થઈ જતા હતા આ બેનામીને દેખીને જનામ સારાહે આપને બેવાર પુત્રને જોવા જવાની રજા આપી પરતુ એરી શર્ત કે ઉમા ઉમાગ વાનો કરે અને તરત પાડા ફરી આવે આરી ગીને જ્યારે આપ પહેલીવાર આત્રા ત્યારે જનામ હાજર રહ મક્કા આરામ કરી ચૂક્યા હતા અને ૬૦ હજારના મિશર મારે બદલા ગયા હતા ધમા માન વડ હતી જેણીએ આપની સાથે ધમી નોહડાઈવાપરી ૬૦ હજારીને નામ બેરે વિગત પૂરા પછી જ્યારે ખાત્રી કરી લીધી કે આ દરમાનનીજ પતિ છે ત્યારે પોતાનુ નામ નર્તિ બનાવતા કહ્યુ, તમાગ પતિ આવે ત્યાર કહેજે કે એક જૂદ પુરુષ આ થો હતો તે તમને પંગામ આપી ગયો છે કે તમારો ઉપર સાગ નથી એને બદલી નામો બોળી બાળા આ ઉખાણાનો અર્થ મમલ નહિ અને

* તોરના બધાથી જણાવ છે કે હજાર ઇમર હવે એક મિસરી બાળા સથે નિકાદ કર્યા હતા પરતુ ઇમરમા મજહબી રિવાયતો અને અરબ રીતિદામનો કહે છે કે આરે જગતીઓ માન નિકાદ કર્યો હતો અરબી રિવાયતો તોરતના મુકાબલમા વધુ માનવા લાયક જણાય છે, કેમકે હજાર દરમાધ જ્યારે જગતીઓમા રહેતા વસતા હતા તો પછી કોઈ ફરન નથી કે પેતને મદિ મિસરી કોઈ જાણે ને વેરે પરતુ કરી શકાય એમ છે કે જગતી લોકોને મૂળ સબધ પણ મિસર સથે હતો કેમકે તેઓ આફ્રિકાથીજ આવીને અરબરતમા વસી થયા હતા

માને ન્યારે પતિ રમ્યા આન્યા ત્યારે અત્યથા
 ૫૬ પુત્રનો પૈવામ ન મટેગમ્મ કહી સખાઓ,
 હું ઇન્માર્ગિ આ માબળીને ચોક્કી કહ્યા
 તૂ પુત્રપત્ન સંગે વર્ણન પૂરું અને ન્યારે
 આતી થઈગઈને તે ૫૬ પુત્ર ૧૬૦ સંક્રામીત
 હતા ત્યારે પોતાની પતિને કહેતીને જોઆ
 "તેઓ માન પિતા હતા ઉગર એકને ખુર
 તુજ છે ખુર અને તાનરી મુ કહેનાઈ
 થઈગઈ તેની મને આના કી ગયા કે કે
 તને તપ્ત દઈ" આટલુ કહીને હું ઇન્માર્ગે
 ઉમારખને તનાક આપી દીની અને એનીજ
 ભત્રીજ એકથે ભારતી ડોકરી મામદ મિન્ને
 મહાદય મિન સખા માથે નિનાદ મ્યાં થોડા
 વિવમ પરી આપે એક થીજે નિનાદ ક્યો
 અને આ પાત્રના નિકાક ઉપનથી અગ્રજો થઈ
 શકે કે કે જગદમીઓમા આપ દેરી માનતી
 પ્રિયે જોસાતા હતા કેમકે આપની ત્રીજી

પત્નિ આમ જગદમીઓના મનસર અને મક્કના
 મન્યમ્નાં મનસ મિન અગ્રતી પુરી મેયદ હતી
 હું પ્રિયારીન જ્યારે હું માગદતી નગ્રધી
 થીજાત આપ્યા સાથે મેયદનેજ હું ઇન્મા-
 ઇનના પત્ની ગાળી તરીકે જોડે હું ઇન્માર્ગિ
 આ વખતે પણ થેર ન હતા મેયદદ મળી
 અને કહ્યું "હું તેમની પતિ છું" આપે નરી
 વડુને પણ પોતાની ઓળખ આપી નહિ અને
 તેની નૌનિક ખૂરીઓતી પરીમા કરવા લાગ્યા
 સંયદદ પોતાની શગદન અને નેકાને લીર
 અપત અખનાકપૂર્વક વર્તી ઘણી ખાતર મર
 દાન મી અને ખુરીખુરી દોડીદોડીને મેયા
 કરવા લાગી આ ભાગ્યશાળી વડુનો આવો
 ઉદાર વર્તન જોઇને હજારન ખવીનુ'નાઈ ઘણાજ
 ખુની થયા અને વિદાય થતી વખતે કહેતા
 નસ "તમાન પતિને મટેજે કે હવે તમારો
 ઉગર થજો સારો કે એને વધુ શ્રદ કરો "

● દરેક ધરમા રાખવા લાયક

● ધેન બેઠા ઉસ્તાદ દરજી બનવાનું પુસ્તક

● ગુજરાતી ભાષાનું પહેલું પ્રમાણભૂત પ્રકાશન

ઈમ્પીરિયલ સિસ્ટમ ઓફ કટીંગ

મુચના પત્રક બે આનાતા

૧૯૨૫ મોઝલી

મગલો

લેખક-વી એ પૂનાવાલા

વેતરણ અને સીલાર્થ વગેરેની સંપૂર્ણ સમજણ,

૨૦૦ ઉપનાત ચિત્રો અને ડાયાગ્રામો સહિત

ઉચ્ચ કાગળ

પાકું બાઈન્ડીંગ

ભાગ પહેલો કી કપીઆ અઢી

ભાગ બીજો કી કપીઆ સાડાગણ

ધી ઇમ્પીરિયલ ટેલરીંગ કોલેજ,
સુરત. R. S.

હં ઇમાને ત્યારે ઘેર આતીને પિનાતીને આ
નવે પૈમાન સાનત્યો ત્યારે ધણાન નાતી થયા
અને નંય દને તેના મુખાગ્ય માટે મુખાગ્યના
આતી *

ખાનએ કમ્પાની આપના

એ પછી નીચ નાર દત્તગત ઇમાતીમ ખની
તુત્ત્વાદ જૈનુનાદની તત્ત્વમીર માટે તશ્તીક
લાયા લાયા મળીથી વિમુગ પટેના પોનાના
ફરજન્દને મળ્યા આ મળયે હં ઇમાતીમની
વય ત્રીમ વાની હતી પિનાતીને મળીને
ધણાન ખુલી થયાઅને ખાનએ ખુા મનાવવાની
તૈયારી કરવા લાગ્યા આ શુભ કાર્ય માટે ન
ઠાઈ મોળી વ્યવસ્થા કરામા આતી અને ન
તો થઈ રહે એમ હતી જૈનુન મુદ્દમ મજિદે
અકમા જેમ આ ન તો ઠાઈ મીમી હમારન
હતી અને ન તો ઠાઈ કૌમી જુમ્માએ એની
તૈયારીમા પોનાતી શાનો શૌમ્ન દેખાડાના
અયનો ક્યાં હતા આદિ તો માન મે નેક
ખુા પગ્મત પૈમાનગેના ખુદમતુ અયુનર હતુ
જે હમેશાને માટે પોનાતી બન્કન અને દુઆના
મજબૂત પુસ્તા બનાવીને મૂકી ગયા ખરેખર
આ ઇમાતીમની આત્મચર્ચની વાન નથી કે
કમ્પા પોનાતી તત્ત્વમીર પછી મેકડો વર્ડ
સુધી મર્તિપૂરગેના મજામા ગરવા છતાએ
નિર્ધામ તત્ત્વમીર ગદ્ય અને એની સાદી
ઈમાતીને કદી પશુ તુકમાન પગેચ્યુ નહિ
પરતુ મજિદે અકમા જે કે કમ્પા પછી
બની અને મોળી વ્યવસ્થા તથા શાનો શૌમ્ન
પૂર્વે તૈયાર થક છતા કીપણ એમ સ્થિતિ
ઉપર રી શખ નહિ હમેશા એની હાનત
ગદી છે કે ખોળાતી હતી અને ફરીથી બનતી
હતી કમ્પાની તત્ત્વમીરનો માન એટલેજ
દુધ અહેવાત છે જે અમે ગાની શમ્યા છીએ
કે હજગન ઇમાતીમ પતરો ઉચ્ચા ઉચ્ચાને

આપના દના અને હજગન ઇમાતીમ અયુના
જતા દના

હજગે અરવ

હીવાન પોકી હતી ધવા આતી હતી કે
હજગત ઇમાતીમે એક મારો ધાતીનો પથર
માગ્યો જેથી નેને બહાની તન્ક અયુવામા
આવે અને એક યા ગાર પ્રમાણે હમેશા કાયમ
રહે કેટલીક મજદમી રિવાયનો ઉપચી જણાય
છે કે એ પ્રમગે અમૂ કમીમ પર્વતે પોનાતી
મયાને હાનથી પોકાતીને કથુ આ અમા
નન તો આગી કાઠની મારે સિદુ કે
જેથી એજ પર્વતનો એક સપા અને ચોગ્ન
પથર હં ઇમાતીમ (અનં)ની યા ત્રીગી માટે
મનામા આ પો જે લગનમ આ હજાન વર્ડ
થયા આજે પશુ તેજ પ્રમાણે તેજ મધે
કાયમ છે અને હારે અમ્મને નામે મરદ
થાને મોળા અન્નપૂર્વક ચૂમવામા આવે કે
આ પછી ત્યારે દીવાનો ઉચી થક મર્તિ ત્યારે
આપ એક ઉચા પથર ઉપર જમા બીને
અયુનર માન કરવા લાગ્યા જે પથર પશુ
આ સુધી મકામે ઇમાતીમને નામે પ્રખ્યાન છે
કમ્પા માટે દુઆ

આતી રીને ત્યારે આ ઇમાતીમ બનીને
તૈયાર થક મર્તિ ત્યારે બને મનુને ઇમાતી
ચિતા પુન જમા થઈને દયા કરવા લાગ્યા
હે ખુાનદા અમારી આ માનતને મૂન
કર અને આદિ એક પૈમાન પૈદા કર જે
આખી આનમને હિદાયત મે એ પછી
આને લોમને દમાદને દનાહી અને હજગે
તુકમ આપે તોના તરીમ અને કાયમ મનાવ્યા
જે આજ સુધી મુમનામાને રીધે મયમ છે
આ બધી વાનોની વ્યવસ્થા કરીને તજગ
ઈમાતીમ (અનં) પાલા કિનતીન ગયા અને
હજગત દરમાઈન (અનં) નમૂવત મેગીને
જરહીઓ અને અથ અરની કૌમોમા તોહીક

અને મિલ્યને દનદ્રિયદ હાહાહીમિલ્લનો પ્રચાર
કરના લાગ્યા

પુત્રની કુર્બાની

મેતુન્નાહની તત્પ્રમીર પછી આ પરિત્ર
પિતા પુત્ર કુર્બાની માટે બેગા મળ્યા જેની
અગત્યથી ચંદીઓમા તેમજ મુમત્માનોમા
એવો હમણા સુધી ગિરાજ છે અને ક્યામત
સુધી આ મુતને ઈશ્વારીમાં ગાયમ કરજે મજ
બનાવ એવો છે કે હં ઈશ્વારીનો ખુદ તર
દુધી પોતાના એક પુત્રની કુર્બાની મનાવો
હુકમ મળ્યો હતો ઉ માએ ઈશ્વામ અને
હનિલાગપરે આ વાતમા ધજોજ મનબેદ
ધગવે છે કે આપ ક્યા પુત્રને કુર્બાનીને માટે
મંદાનના લઈ ગયા હતા ત સામાન્ય ગીતે મુમ
લખાનોમા પ્રખ્યાત છે કે આ ફરીન હં
ઇમમાનને પ્રાપ્ત થઈ હતી અનેક ઉ માએ,
તામને આ કથનને હં અમુન્નાહ મિન
અમ્મામ પ્રત્યે માન્યો છે એવી રિહ
ગોધળોજ કરનાગ રિત્તોનું મોટું યોશુ
હાવો કરે છે કે આ ફરીન હં માનહના
પુત્ર હં ઈશ્વાક (અર) માટે ખાસ હતી
મદામીઓમા હજરન ઉમર શારક (લી) હજરન
અની મુર્સા (૨૨) અને હજરન અમ્મામ
મિન અમ્દન મુત્તરિય (૨૨) નુ એજ માનુ
છે આને કે નામ રાગિઓએ અમ્દનાહ મિન
અમ્મામ (૨૨) ના એક કોનથી પણ એ માન્યતા
મામિન કરી છે - તોગનના કુર્બાનીનો બનાવ
હં ઈશ્વાક પ્રત્યે બનાવેલો છે, પરંતુ અર
એ કે આન અ નાનની કૌમી ગિરાયનો અને
કુર્બાને મુદ્દ આને હદીમ મા અને ઈર્શિદોથી
આ મપૂર્ણપણે સામિન છે કે ત્રીનદ હજરન
હમાનિ હના પ્રનામ સમાયદ ઉત્તમ
તામઅદને ઈમગની ગિરાયનોએ શકામા નાખીને
એવો રિયાઝ આ થો છે કે ત્રીનદ હં હાદા

હતા પરંતુ એ વિશ્વામપાત્ર નથી

કુર્બાનીનો બનાવ

આ કુર્બાનીનો ખરો બનાવ એવો છે કે
હજરત ઈશ્વાહીમે કોઈ હાલો નગનો ફરજ
ન હોવાના કુખથી પરેશાન થઇને માનતા માની
હતી કે જો મને ખુદ કોઈ પુત્ર આપશે તો
તને જેના નામ ઉપરના કુર્બાન મરીશ આ
માનતા માન્યા પછી હં ઇમમાનિ (અ) પૈદા
થયા મટનાક વખત સુધી ખનીતુસહે પોતાની
માનતાનો વિચાર ક્યો નહિ પરંતુ બપોરે હં
ઈશ્વાકનું મોટા થઈ ગયા તારે ખુદાએ એક
ફરિસ્તો મોમ્તીને તે ભવકર માનતાની યાદ
અપાવી આ અમ્માની પેગમ સામગીને આપ
તેવાક થઈ ગયા અને ખુદાનીજ આજ્ઞાથી
પોતાના બ્દાસ પુત્રને ફારામની કુમરીઓમા-
ન્યા આરનાક પુગમી હજરન રમુને આખિ
ફરજમાન (સન) નો ઝૂક થવાનો હતો-પર
ગયા કુર્બાનીનો એ મમથે એવો તરીકો હતો
કે લામ્પાઓ વીણીને એક ચીના બનાવનામા
આમની અને જે બનાવની કુર્બાની મનાવી
હોય તેને બાનીને ચીના ઉપર મુકનામા આરનો
પછી તેને ઝુલ્લ મરીને લાકડીઓ મળગાવી
દેવામા આમની આરીજ રીને ચીતા ઉપર
સુવાડીને હં ઈશ્વાકને ખૂમ મજમૂતીથી
બાધી વીધા અને ડગી મગાઉપર ફેરવાનેજ
હતા કે ખુદાએ પોકારીને ફરમાન્યુ 'હાહીમ !
તમારો હાથ રોકો બસ તમારી પરીમા પૂરી
થઈ ગઈ હો કુર્બાની માટે થેકુ મીજૂ કે"
આપે આ જલારી અવાજ માતમી ફગીને જોયુ
તો ખુદાએ મોકલેલ તે થેકુ ઉચ્છ હતુ અને
તેના નીંગડા એક જાડીમા અડેના હતા
આને તરન હં ઈશ્વાકનના હાથ પમ ખોરી
નાખીને ચીના ઉપરથી ઉતારી વીધા અને એ-
મી જાહેર પેગમે સુવાડીને ઝુલ્લ કરી નાખ્યુ
આની ગીને ખુદાએ આપની માનતા પૂરી કરી

અને ખુલે પી નાના પુત્રને પણ મચાવી લીધો.

પ્રથમ પરીચા છે એનો બન્ને એ મદાન કુમાનીના કપમા અમે તમને આપ્યા અને એને આવનારી નજા ઉપર મથમને માટે વાનિય કરી દીધો મનામ દાને ઈલામી ઉપર અમે આમજ નેમીનો બન્ને આપના રહીએ છીએ (સપૂર્ણ)

કુઆનમા કુઆનીનું નખું

હમરત દયાળીમ (અને) એ સ્વખાના વાગાર એક કે મણે તેઓ પોનાના પુત્રને ઝુમ્મ કરી નહો છે તો આપે મનજી નીક ક આ નાહનો એજ કુમ છે આરેહમ ન છમાનિ (અને) ને આની મીને કવુ હે પુત્ર! કુ રનામા તેકે કુ કે તો ઝુમ્મ કરી નહો છુ તાક શુ કહેકુ છે? હમ છમાનિ નવામ આપ્યો દે પિના! ને કાલ આપને કુમ થાય છે તે (મુજમ) કરી નાનો ને અ નાહો દમજી તો આપ મને ધીજી ધમનાજી તેશી દમજી ઈલામી પોનાના વ્હાના પુત્રનો નવામ સામજીને અ નાહનો કુમ બમરા તયાર થઈ ગયા પુત્રને મીન ઉપર સુનાહીને ગળા ઉપર હરી દમનાનેજ હતા કે આવાલ સબગાયો હે ઈલામી! તમે તમારે અખ સાચુ કરી દેખાડુ છે એનીજ રીતે અમે બનાઈ કરનારાઓને જ નો આપીએ ડીએ મેગક આ રપજી કમોગી અને

‘સાનેહ બજીવી’

* તરીખ અરબ કબનન હરન મ ના અધર

‘ પાણી વગના સુક્કા નાજિએરોની જામરમા જાઝી કીમન અ કાલી નથી, તેમ સુક્કા લેજવાળા માનવીઓની નાહિત્ય-મારકેટમા જાઝી કીમત અ કાલી નથી ”

✕

‘ ઘરમા બાજરી ખૂરી પડે તો કવિતા રચવા મેસી જઓ કવિતાથી પે ની ભૂખ મરી નય છે! આ ઉપરથી હેઈ એમ ન સમજી લે કે પ્રેરણાનો અર્થ દોટલી હોય? ”

✕

“ પ મેધર સર્વશક્તિમાન અને મર્વંધ્યાપિ કહેવાય છે, તેમ હવે હવે તો માકડ અને મચ્છર પણ સર્વશક્તિમાન અને સર્વંધ્યાપિ થઈ ગયા છે! ”
શ્રી—‘ હકમત ઓઝા ’

✕

પ્રોફેસરે કહ્યું -તમે જીવનમાં થયું થયું કરી રહ્યો ।

અને તેને જીવન આગળુ તો એ

બનો માન—

કા રહુ ન

એને પોતાની એક પામ પુત્ર ઉપાડી.
તેના જ એની આખાથી આસુ મરી પડ્યા
અને તે પાસ પુકમાં નજીક મથા મથા
નિશાંતિ અવસ્થામાં એક સદિની નથી-
કમાઈ એમાં મથાઈ મથાઈ હોય । એને આજે
પહેલી-જાગ અનુભવ થયો કે આજની ડુન્યામાં
એનું ભાગ્ય એને એવા આસુ ઉપર
એમાં રમનું ભાડું અને એ રકનું ખાસનું
આપી શકે છે ધૂસનીમાં એવે એની મન
સદિ તો ક્યાનીએ એની આંખેથી ખળી મલ
હતી હતા એ માનતો કે મહા ભલન,
મહા જાન છેક આડનું બાડું નમણું તો
નથી-જ આજે પહેલી-જાગ એની એકાંત
મથા "હાલ જીવન હાલ જીવન"

આજે દસ માટે એને પેતાની જગત
પડી પામ પુકમાં તેણે તો કદા એક
કપીએ અને એક આતો એના ખાતમાં જમા
હતો એ પોતે એકાંતમાં દસાંતેથી પેતા
ઉપાડવા વગર પાડો કર્યો અને આનંદ આનંદ
એજે કોને-જ અને રૂપ જીવન અનેક કળે
તેણે ત્યાંની એની દિશી ઉડી હમી બ્યારે
એની આંખો સામે આવી ત્યારે એ જાણી
ઉપર એના મથા એની તે જાણી એના ઉપર
હતી રી હતી । સદિ બુદ્ધિમાં હમી હમી
તેજ એજે પોતાના સંગી ઉપર એ નજર
નાખી એજે પોતાની જાનને રિમ્મી એને
લાગુ કે, એની અંતર મર્મિ તો વર્તો થયા
મરી મલ છે હવે તો માત્ર તે હમીની એક
આનિ બુડી કેખા ની મલ છે એને લાગુ
કે એજા એકાંત મથા નજીકની આજા મેનો

શાકિં ઉનીયા બી એ

પૂત્ર તો ક્યારેનો મરી મથા છે સમાન
અને મગ્ગમાં અનેક પન્નિર્તન લાવવાની
અબીલામાં મથનાર પૂત્ર આજે પોતાના
દેહમાં પન્નિર્તન લાવવા અશક્ત છે બરાબર
સ્પોર્ટમાં આગળ પડતો ભાગ લેનાર મનજીવ
બાધાતો પૂત્ર આજે પૂત્રની માળીને માત્ર
માની-જ તકે છે, દોડી નકો નથી એને લાગુ કે
માળી-જ માળી-જ કપીએ એનું જીવન અને એની
જૂસની ખૂસી નીતી છે એ આગળ કપી
આના પગારે એને માળી-જમાં એક વચ
જોતો નિર્જન બનાવી દોરો હતો મગ્ગની
પુગ્ગીએ એના જીવનને રમ ચૂકી નીતો હતો

પડતો આખાનો એ પેર-કમ ઉપર-પડે
એ એજે અને- વિચારો પડી કાપા એને
વિચાર આજો કે આજના જીવનમાં આગ
વગાડી રી નેપ્રજે પાડુ એકાંતમાં ફરી
પાડી એની નજર સામે એના કોને-જ જીવની
હમી આવી અને મદુરા થાગી, "મર્મિ ચાળીસ
કપીઆના દેહ લેવાના જીવનમાં આગ લગા
ડવાની શક્તિ ધરાવવા નથી તો પડી તુ નજ

તમા શુ આમ લગાડવાનો હતો! એને જાણે
વિચાર આવ્યો કે હવે મ્હારે નોમરી છોડી દેવી
તરતજ એની અસન ઠમી એની સામે આવી
ઉભી અને કહેવા લાગી “જનનની કુમાર અને
સ્તુતિ, કાંઈ ખુશીયા સાત સાત કલાક બેસ
પછી બાકી રહેતી હશે! પણ તે કંઈ જનન
ધડતુ હશે! મારકુનીના ગળાઈ મએલુ શરીર
તે કંઈ નહીં જનન ધડી સમવાતુ છે!” એની
આખે અધાગ આવી ગયા એ સ્પષ્ટ મંથો
એને અનેક સ્વપ્નો આવ્યા ઘણા ખરા સ્વપ્નો
તો એના કોનેજના દિવસોનાજ હતા એ જાણે
પોતાના પ્રેક્ષક સાથે વાન કરી રહ્યો હતો
એના પ્રેક્ષક કહી રહ્યા હતા, “તો તમાન
જેવો ભણેવો યુવાન જનનમા ઘણુ કરી સમશે
તમારે માટે કામ કરાતા અનેક મેદાનો પડ્યા
છે તમારી પામેથી અમને બહુ આશા છે”
એ જાણે બહુ નમ્ર ભાવે બહુજ કરી શકશે

એમ કહી ચલો હતો પછી એણે નેયુ કે એ
કોનવેન્શન હોનમા ડીપીતો ગયો પરંતુ
આનમેવરતુ બાણ સામગી રહ્યો છે એમએક
એ યોડી ઉત્થો

જીજ્ઞે દિવસે એ એની સરયુ પામે ગયો
કોનેજની સરયુ આજે નોતી આજે માતા
બની મએન સત્યએ મુમનને આવમા આવ્યો,
અને પૂજ્ય “મુમનભાઈ, હવે કયા લગી એકના
નરેશો?” મુમનને પાઠા કરી જવાતુ મન ધર્મ
મયુ પશુ અત્યારે એ કામસર આવ્યો હતો
એટલે જોયો “આ મારકુની છુટે નહિ ત્યા
લગી” “કેમ એટના કટાગી ગયા છે! સરયુએ
પૂજ્ય મુમન જોયો “સરયુ ત્હારી
સનાહ લેવા આવ્યો છુ હુ આ મારકુનીથી
કટાગી ગયો છુ મ્હારે હવે શુ કરતુ?”
સરયુને લાગ્યુ કે બહુ દિવસ પછી મોમ
મત્યો છે એવે યોડી મરકરી ની રડશે
એટલે એણે કહ્યુ “નીડર બનો તત્રીથી ધડ
જાવ તોએ સાઈ છે અને જો એ પશુ
ન થવાય તો પછી એકટર બનવામા તમને
ચોક્કસ સાર્જના મગશે” મુમનને લાગ્યુ કે
સમયતી નિર્ધનના છાટા અહીં પશુ એના
ઉપર હો છે એના ભણતરમા રાત્રી ખાખીઓ
એ પછી એક એની આખો આગળ આવ્યા
કરે છે બહુનરતી મપાંદાઓ હવે એને માનૂમ
પડી એને લાગુ કે “જગતમા એના મુખને
માટે એક પશુ કાપહો નથી” જનનને મુખી
કગવા માટે લખાયના બધા પુગનકો એને
ખાખીવાળા લાવ્યા બધાજ એના લેખકો અનુ
બન વગરના વાચ્યા સરયુને ત્યાથી એ એકદમ
આવી નીમ્યો

ગુને આનના ઘણા લોમે એને સાહેમજ
સનામ કરના એનો અતન આત્મા પુમરી
હતો “સાહેમજ મનામ કગનારને શુ ખનર
રોમ કે અહીંયા છુ વૃક્ષન ધડ રહ્યુ છે યુનામ
શતિએ આપણને બુધ્ધી વગરના બનાવી દીધા

બંધ માસિક “માંદગી”

ફક્ત ત્રણજ નિસતી અદર ‘કો નેશ’
ગોગીઓથી ચલુ ચાર છે માસિક અડ-
ચપી કોઈપણ ફરિયાદ માટે રગર મળ
દા સાથે ગેરની પન આપનામા આવે છે
કીમત રૂ. ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

— ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

“રાહુત” દવા ફક્ત ત્રણજ દિવસ બધ
લેખથી હાઈલી બરમા કહી ગર્ભ રહેતો નથી
મસિક આતુ કશુજ નુકસાન નહિ હેકટર
વેદાએ અજમાવેની દવા સાથે ગેટી ૫૪
ચોકવવામા આવે છે કીમત રૂ. ૫-૮-૦
પરદેશ શી ૧૦

ડૉ. એમ. એચ. ખાન,
૪૨ ચર્ચગેટ સ્ટ્રીટ, મોનજની સામે
કો, મુબઇ, ફોન ૨૧૩૪૩

લાગે છે' ઘણા પૈમાન અભણ લોકો બધાં એને મનામ કૃતા સાંચે એને લાગ્યું કે એની આગેશનાગી ખુશી બને છનનનો નમ આવી લે, પણ એ ખુશી બનમનાઓને સનામી ભગના મરી દે છે 'ચુનામ દેગોના નાનરી તરિ પણ ખુશીઓ ખુશી છે તે મુ આનુજ નામ હને? એના આત્માએ સનામ મ્યો એની બુદ્ધિએ જવામ વાલ્યો 'મોઈ ઓરીમના અગર મોઈમાહેમના પગવાળાઓથી બહિન્નતે માનતા મીલમાનીકો મુધી એ સસથી નરિક છે એને ઘણા વેરો પહેનાતી એક વાત પાદ આની મલ એક અભણ મિત્ર પોતાના પુત્રને સમજારી ગલા હતા 'મેગ, બધા સુધી સગ કાર ના ગાપતુ રાજ્ય હોય ત્યા લગી, માહેમ ન થાય તો મગકતી પણ કાઠ ખોગી નથી, અને જો એ પણ ન થાય તો પગવાળાનો એ કાઠ આઠો મોલ નથી હા, યાદ મળજો હો કપલી મા આપના મળ્યમા તો સાહેમ એ માહેમ અને કાગકુત પગવાળાએ માટેમ સુમનની બુદ્ધિ નજો આ છે નાકય માનતા તંપાર નોતી જના એને લાગ્યું કે છનનમા ઘણીરાત એનું બને જરૂર છે

આમ ધીરે ધીરે સુમનમા હિંમત આવતી

મઈ, પણ ચિંતાથી ખનાઇ ગએન શરીરમા સ્ફૂર્તિ આવી આગીતે ટેલી આની શરે? સુમન પણ થોડીક વાગમા પાછો ખૂન થાકી ગયો હોય એવો મઈ મયો છવન દીપક નજો છે-નો પ્રનાશ આપી રહ્યો હોય એમ છવનની છેતી ઘડીઓમા એ કારકુતને પણ છવન અને કાગકુતીના વહન્ય સમજાઈ ગયા એનું થાકેનું શરીર હમેશને માટે આનમ કરવા પોતી મથુ બીજી મહાવે પાડીમીએ નાવ્યું કે 'સુમન બાહ છનનની છેલ્લી કમાઇમા એ આસ પાસ ખુશમા જમા કનરી ચાન્યા ગયા છે' (સ પૂર્ણ)

‘કારવાં’ એજન્ટસ:-

- (૧) મેસર્સ સિમ્પાડા એન્ડ કું
પા બાક્ષ ૭૬૩૬, બોહાનસખગાં.
- (૨) મેસર્સ તમા ન્યુસપેપર એજન્ટસી
નાનકવાડા, કરાંચી
- (૩) ઓમમાનીયા ટ્રેડિંગ કું
ન્યુસ પેપર એજન્ટસ, રાણાવાવ.
- (૪) એમણુ ઉરમાન ઇબરાહીમ
કમલાની બીડ ગેટ, રસકસની દુકાને,
ભુજ-કચ્છ
- (૫) અ મત્તાર ઇબરાહીમ
ખુરેશી ચોગ, વેરાવળ

‘સહિત્વ પપિદ્મા પ્રેક્ષકો યા ચોતાઓ કાપરા નેખતા હોય, તો સમજી લેવું કે નિબધ વાચન થાય છે તે ગેલમા આવીને તાળીઓ પાડતા હોય તો સમજી લેવું કે કોઈએ લાવણમા કાચુ કાચુ છે”

“એ તમે પુનર્જન્મમા માનતા હોવ, તો માનજો કે, છાપાના વિવેચકો, ઈન્કમેક્ષ ઓફિસરો, ને તવાટીઓ મરી ગયા પછી બીજા જવમા ઉદર તરિકે જન્મે છે!”

શ્રી-‘હકમત ઓઝા’

શિયાળાના દિવસો શરૂ થયા છે

જીવનના સોનેરી સ્વપ્ના સગી પકતાં હોય
શરીર તંદુરસ્ત અને સુખાકારી ન રહેતું હોય
જીવન જીવવા માટે આકર્ષક લાગતું હોય-તો

પ્રુથો માટે રૂપેરી
અને
સીઆ માટે સોનેરી
ગોળાઓમાં
વેચાથ છે

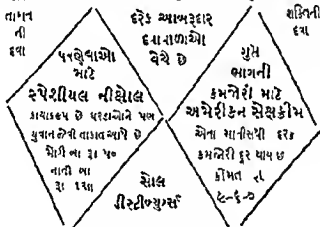
નીક્ષોલ

કોમન
મોગી માટી L ૮)
નારી માટી રૂ. ૮
દરેક દવાગળાઓ
વેચે છે

દરેક વાપરવાનું ચાલુ રાખો.

— નીક્ષોલથી થતા ફાયદાઓ —

જી મગજ અને શરીરના જાનનુષંગિકી નળીઓને દુર કરી સાચી રક્તિ અર્પે છે
જી કમગની અસહનતા, અલેની શીયા અને મદ રમરજીરકિ દુર થાય છે
જી ખરાબ સોડીને સુધારી તાજી સોડી વધારી શરીરમાં રક્તિ અને શક્તિ આપે છે
જી વિર્ષ નિગરના બધા દરેકને જડબૂધથી નાજુદ કરી અનુન રક્તિ અર્પે છે

નેશ એન્ડ એલીસ

અમલવાદના રોગોરૂદ -

અંધ એન નાતાવવાડા

તથા દરજાન, અમદાવાદ

કોમન એન્ડ એલીસ

ત્રીજે માથે રૂમ ન નરૂ ૩૩

મેનની ગાઝ, કોટ મુંગધ

શુ મળના રોગોરૂદ -

સુલતાનીઆ મડીકન

રોડાર મદમદ અવી રોડ

ખાસ નોંધ - આ બહુશનુ કટીંગ કાપી રાખો મા સરનામુ નવરીમા નોંધી દ્યો બનવા
નોંધ છે કે તમને અથવા તમારા મિત્રોને આજે અથવા આગલી રાત્રે આ
દવાઓની જરૂરત પડે

હિન્દી શિક્ષક પાઠશાળાની પરીક્ષા લખાતી માત્ર સાદા ગણિત અને ગણિત

કારનાર, ૨૦/૧૦/૨૦

ત્યારે માનવ હંયામાં બૂખના દુતાગત બગડી હોવા હતા, ત્યારે માનવ મગજનાંએ એના કર્તવ્યનું કેવળ દેવાનું જ દેખાડ્યું હતું, ત્યારે જ ક્ય-તાની આ કનભાગ્ય બૂખી જ રહે પગાંદી મૂકી

અગાઉ પણ આ સંદેશમાં હું અનેનાર આવી ચૂંચ્યો હતો જેમ આ વખતે આપ્યો તેમજ, પરંતુ આગળ તે આજના કલંકના વચ્ચે ધણીજ તજાવન હતો, ત્યાગના કવ-તાનું ચોવન, ચોવનમય હતું, એના ધોવનના માર્ગે હતું કૂંચના ન્હોતી,

આજની જેમ સારે પણ પ્રયત્ન, જના-લવ, યોનાટ અને ધમાન હતી, અને એ ધના ક્રિયા ઉવનમાં ઉવની-માનવના ઉવની હતી, એની માનવના મરી ન્હોતી, ત્યાર માનવના મુખી હતી, આગાહ હતી, સારે તો મર્ત્ય તાન્તી મમુદ્ધિ, ને ઉવનની પ્રકૃતના ચોમેર વેગએડી દ્રષ્ટિમાન થતી એ મધને આજે આ બૂખ, આ વેદના, આ માનવ-મન્યુ કેમ ? દુ નિમાનનુમાજ રહ્યો,—

એક દિ, કલ-તાના જન-માર્ગ-ચીત્રવન એવન્યુગેડ હપચી પમાર ચપ રહ્યો હતો, સાર એ-મધે મુધગર્જ ખાતાએ મુકેલી કમરપેડી તરફ મહત્તી નજર મર્જી ત્યેયુ તો કોઈ જનાકથને ત્યા યએની ઉત્તરણીના એજ પાછાનો ત્યા મોટા હગ ખડકાં હતા, તેના પર ચોરેલા દાણાઓને ચૂરી લેવા કમુનગેડી જેમ મુજાંતીનું

પ્રેમ એકતથયુ હતું, એ એક દાણા, દાણાને વીચી નીડી પેટના પ્રગટેલી બૂખની આમને ધાન્ય કંવાના કાર્યમાં મનમ મુધાનો નિમગ્ન હતા

પાછાઓના હમને કેવળતા કેવળતા એક મુજાંતી આના હાથના થોડા માનવના દાણા ચોરેલ પાત્ર આવી ગયું, સાર બીજી બૂખી રૂઝે આ ત્યેયુ, જેનાની માયેજ એની બૂખ વેના વિચારમુન્ય બની અને કાપે મારી પેચીના દાયમાથી એ પાત્ર છુટી વીડું, બને વચ્ચે કપ કપી નમી, બનેના પેટમાં બૂખની આન બડી હતી, બનેને એ પાત્રની જગ્ગ હતી,

મે ત્યેયુ, આ કમ્પુડ કથ્ય હતું મહત્તી આખ આગમી દૂર થતુ નથી, એકાદ હાડમ નારે આપમના લગના મે કુતવઓના કથ્યે ગામના કાંઈનાં ત્યેયા હતા, આવીજ કઈંચિનિ આજે મ્હે માનવ નનની થતી નેઈ

મ્હેને થયુ કે લેડિ આજના મુગને નવ મુગ, પ્રગનિચીક મુગ, મગમી મુગ વગેરે નામેથી વધારે છે એનું હાર્દ આ મુકીવ દી મમાજ સ્વાતાનું નિર્મીલું હશે, અને કદાચ આનુજ નાત નવમુમ દશે એમજ માનવનું ?

મ્હેને થયુ કે આ મતુ કેમ કે મુગ પલ્લાયે કે માનવના કે લેડિએ જનામ આપ્યો “મુમ” ત્યારે મ્હેને કદ્યે હતું “માનવના” દુ દુની વિચારના પડયો

મહત્તી નકરેએ ત્યેયુ, એમાજ નહી અનેજના ત્યેયુ કે આજની માનવના એના મગજને, એની મમાનનાને જુલી માનવનાને નિમરી, નકાખોતીની કાવનાને વગવી રહી છે દવે એને ઉવન છવી લવા ખાતર ધમાય કંવાની નહી, આજે તો એના હંધે નહી-ઉમગો, નહી મુજાંતીઓ, અને કઈં નહી નવી મહત્તવા ક્રશાઓ મનાઈ કે

મ્હે વેપારી માનવતાના દર્શન કર્યા ત્યેયુ

તો એમના અનની નાની આજે ખુમન
ખીની હતી આજનુ એનુ હાથ એ મદ
હાથ હાઈ થેનુ એ હાથ ખુમન પ્રફુલ્લ હતુ,
ખુમન આનંદમય હતુ જાણે એમનુ જીવન
આજે વમતની ખ્યાના મ્મ અને જૂની રેડુ
થેનુ થઈ હતુ હોય એમ માફ માફ દેખાતુ
હતુ આ તરફ વેપારી માનવતાનો અન
ઉન્માદ અને એ ઉન્મા મા હુપેરી ઉન્માદીની
આશા નક અધમનાના આરે ઉની ઉની અદ
હાથ વેગી ન્દી હતી જ્યારે ખીજી તરફ આ
હાથના પ્રતિરોધોને ઝીલતી એક માનવતા
ખુમન વ્યાપ્ત અને વેદનામા હતી એ માન
વતાને ધેમા ન્દોતો જોઈતા, એને મુઠ્ઠી આન
જોઈતુ હતુ, એના પેગમા જાગેરી જૂખની
આગે શાન્ત કરવા એને યોગ રોગીના હુમ્મની
આસ્થાતા હતી પરતુ ઉજ્જીયાનમા અપતી
માનવતાને એની શુ પડી હતી કે એ એના
તરફ ધ્યાન દે! ઉજ્જીયાત માનવ સમાજની
આ લાપરવાઈ, આ નફાખોરી, અને આ સઘ
રાના પ્રતાપેજ જૂખની બીજાતા ધીરે ધીરે
વ્યાપક બની અને અતે એ વિવસ પશુ આસીને
રહ્યા કે અનેક મેથુનાદ માનવો જૂખના નામે
મૃત્યુની ગોદમા સમાઈ ગયા

ઉજ્જીયાત માનવ મમાજની આજ સમ્યના
હતી, એમાજ આજના નનુગની ત્રિસિલ્તા હતી

ઉજ્જીયાત માનવ સમાજ સમ્યના ખુમન
વિકસીને રહી હતી સમુદ્ધિના મોપાન ચી
લીધાનો આત્મ મતોર લેતી માનવતાની નજરો
રોજ-બ-રોજ-જૂખ અને એ જૂખની કલ્પિત
વેદનાથી રીનાઈ રીનાઈ મરી જતી માનવતાને
જોતી હતી જૂખની કૂ વેદનાથી તરખના,
અનેક માનવ-હોલુ સાક્ષાત દર્શન થતુ હતુ
માત્ર ખોના જોટના ધાન્યના અભાવ મરી
ગયેરી માનવતાની સેમ્પે લાગે એમના માર્ગ
વચ્ચે મોગેરે પથરાયેરી હતી સારે પશુ
એમની મમ્મરિતા સૂતી હતી

ધ્યામતથી જરાએ કમ નહી એરા દ્રષ્ટો
દ્રષ્ટિ મમી દોડી જતા હતા છતાએ કે બોધ
પાઠ લેવાની જરૂર ન્દોતી સરકારી માનવતા

એની મસ્તીમા નચ્તો, પ્રેરણિયનિ થઈ જતા
સ્વપ્ન સેવનો, એની નજરને ફેરીને વડીજ જનો
ફેરી ગિલ્તા ફેરી મુદર સમ્યના ફેરના
હવ્ય મસ્કાર

સમગ્ર, સમ્યના, મમાનતાના નામે ફેરના
મુદર ફેરના ઉજ્જવળ ફેરના ભ્રમકભર્યા છેને
જાણે આ રામ્પો સાવેજ દયા, બાનના, સહિ
પડતા સહન્યતા કેમ કુડી કુડી ન બરી હોય
પણ એના સાક્ષાત અનુભવ પછી જાણે નવ
મુમ્તા આનૃતિ ખીજો આ નામે, માન માનને
આતર કેમ ન હોય એની વાત્તરિમ્તા નજરો
સામે ઉભી થઈ જાન છે ત્યારે હૃદય ન્દી
ઉડે છે, થડીમર આ મુનાળા રામ્પોનુ નાશ
કરી નાખાતુ મન થઈ જાય છે, પશુ યાય
શુ, વ્યા માનવતાના એક ત્રિરા સમુદ્ધને આ
વસ્તુ ત્રિય હોય, ડોળ-મામમાજ જેમો મમ્મ
તાની બાવના દેખાતી હોય જે આ રાત્રી
નીતીમા જતાએ મુધારો મરા તૈયારજ ન હોય
ત્યા શુ થાય ?

ધ્યાર-મયુ સોનુ પકરતી બગાનની
જૂમી પર હતુ પશુ એ મહાજનો અસ્થિત
છે કે જેમના ગોદામે અગ્ની ગુણીઓથી
બગપુર છે, એમના પત્રો હતુ પશુ એવાજ
મતીમાન છે જોટના પૂર્વે હતા, ખુણે ખુણે-
મોટરોના મોટરો, ઉન્મા અતી ઉન્મા મહાનયો,
કરોડો રૂપીઆથી ઇનમારતી એમની નિન્દેરીઓ,
દિવસ ઉગ્ધે એમની ગોળમોની છાતી પર પડ
ગતી ધાન્યની વેગનો

આ પૈમ્પીના હજારો મહાજનોમાથી માત્ર
એમદ મહાજને પર હૃદય પર આ વાન લીરી
હોન તો આજે જૂખનુ નામ ન્દોન એકે મૃત્યુ
નજ થયુ હોત-નિમદેહ

યુગને દોર દેનાગઓએ જો આ તરફ દ્રષ્ટિ
ફેકી રોતતો વમ્બુની નમ્મતા સાદ નજરે પડી હોન
ધન ધાન્યની આગલી રિપુનતા પછી
વેદના, જૂખ, કે મૃત્યુ કેન મભવે ? માનવ
જીવનના પ્રતોબનજ એના માટે જવામદાર છે,
અને ગોરૂં અસ્તુ

મેહરિલ

સપાદક

— પકિત —

“નાશભાથી એક નવું સર્જન થશે.”

દર્શન, સર્જન કારિયા થશે, સ્ત્રીક

—[૧]—

ની ખમર આવું પરિવર્તન થશે ?
દિન મરીઓ દોસ્ત પણ દુરખન થશે !
સુનિચાગે છે તો મરુર્તન થશે,
છે ચિગગો તો કદી ગૈશન થશે
ત્રણ મરીને એક તન, મન, ધન થશે,
શીંગ સાટે શબ્દનું પાવન થશે,
ને કહીશુ તે કરી રેખાશુ,
વાનની સાથે હવે વર્તન થશે
ડગ પ્રલયનો કંઈ નથી, ગમ એવ છે,
નષ્ટ સરજનહારનું સર્જન થશે
તુ મતારીને તો ને માડ હદય,
માર દુખ, તાર મનોગળન થશે
ઠે શણિક તો પણ નથી છલ્લુ જતુ,
શુ થશે વ્યાગે અમર છવન થશે
વાન છાની લાખ વાતે ના રહે,
છમ કા તો આખથી રૌગન થશે
દોન્ટ ! તાર દોન્ટ જુના છોડ મા,
દોન્ટ સૌ જૂના નવા દુગમન થશે
મોન પર મરનાગ મુખ માનની,
નુ થશે ને મોક્ષ પણ જવન થશે !
પાપ મમજી પાપને તરડોડતા,
પાપથી પણ કિંદરી પાનન થશે
હર લક્ષત ‘ધાયલ’ તુ લક્ષને પ્રેમથી,
નેગ એ ‘અમૃત’થી સૌ દુરખન થશે
—‘ધાયલ’] [પાનેદ

—[૨]—

એક અતોપુ ઉર મહો ઉપવન થશે,
કિંદરીનું ગુલ ખીલી શુશન થશે
ત્હાર દિવ ને પાપ વિમોચન થશે,
તોજ માનવનાના કંઈ દર્શન થશે
ચિત્તના ને બ્રહ્મનું ચિત્તન થશે,
તો તને માનન થવાનું મન થશે !
તુ બને ને કોઇના કદમોની ખાક,
તો કોઈની આખનું અગન થશે
પાનખરમા ખીલશે દિવ વારિકા,
અશુના નળથી પદિ મિચન થશે
દિતના દગિયામા ને દુખડી મારશે,
તો નને ચૌદે તમક ગૈશન થશે
બ્રહ્મ તત્ત છે અનિનાથી છતા
નાશભાથી એક નવું સર્જન થશે
ને ધડી બમ કાળ-કોરક લાગશે,
તે ધડી વિસ્મિત તુજ લોચન થશે
મેકડો નાનન નિતોથી વધુ
કીક છે દાનો ને એક દુરખન થશે !
અન્યને ને ઠોકરે ઉડાવશે,
તો તમારા ચર્ચનું પૂજન થશે !
કંઈ નથી પન્વા બને રૂઠે જગત,
એકનો મારો ને તે માનન થશે
આયડે કયા રોધરા ‘એકાર’ તુ,
દિવમા ને ઈશ્વરતણા દર્શન થશે !
—‘એકાર’] [સદે

- [૩] -

દિનથી દિનનું વેશ પણ વર્ણન થશે,
યાતના અગ્ન એક જગતું નન થશે
મિત્રની નજરો કરે છે શોધખોળ
નયન અશ્રુ-સ્નાનથી પાનન થશે
પાનખરની થાય છે પધરામણી,
ત્યાગ બુલબુલ લયને ઉપવન વન થશે
એટલે મુજ નાશ પગ હર્ષિત છુ હુ,
કોઈનું મન કેટલું રજન થશે !
રૂપ પ્રત્યે પ્રેમ મીઠો માઝ મા,
તેજ સૂતા કપાક તુજ લોચન થશે
આપ સાથે કાળ પણ દુઃખન થશે,
કેટલા મારા હજુ દુઃખન થશે !
કોઈ મેઘના મિત્રમ વર્ણવેા નહો
મનને જોનાનું ફરી પણ મન થશે
આત્મ-સ્વામી એટલું દર્શાવને
મુજ અક્ષી કંઈન મક્ષી કંઈન થશે ?
પ્રેમનો પ્રારબ ને નાનું હૃદય,
કેટલા અરમાનનું આમન થશે ?
કષ્પનામા થાય છે સુખ-દુઃખનો બામ,
કેંકે પણ મુજ બામ્યમા નૂતન થશે
મસ્તકે આરી થગાઓ સ્થામ સ્થામ,
પુન મુરા-ગમોનું નયોજન થશે
કપારે થાગે સ્વાદ નપતોને નમીન ?
તેમના કપારે અરે ! દર્શન થશે ?
માર્ગ-સૂચકની ન કર પગલાં 'કુલીમ'
વિદ્યથી પથે વધુ સ્થાન થશે
- 'કુલીમ' વાકિદી] [ધોરાજી

- [૪] -

જો યુવકના રક્તનું સિયન થશે,
તેજ દિદુસ્તાન નદનન થશે !
થઈ જવા દો નાશ દુન્યાનો બને
નાશમાથી એક નવું મર્જન થશે
વીર કોઈ દિદમા બાકી નથી
શુ પરિવર્તન કે આદોનન થશે ?
લોહી પી લે માનવીનું માનવી,
શુ ખખર એરા પરિવર્તન થશે ?

[૬]

આપ સન્ને તો નવું સર્જન થશે
માર દુન્યામા અગ્ન કંઈ થશે
સાક્ર તારે ન્યારે સદચર મન થશે
વિનના દર્પણમા તને દર્શન થશે
દિનની પૂજાને જગ સભાનું વૃ,
દિન વિના દુન્યામા વૃ નિર્ધન થશે
જો થકી બેસો તમે મુજ થન કને,
હજમા કપારે ફરી મિના થગ !
જોને જગમા વૃ ગણે તા ! મગર,
તારા થર્મને તરા એ દુઃખન થશે
શેષ આરો મયમ્હે તો આપના,
અર્જુથી ધર સાગીતું પાનન થશે
ના હસો મુજ અશ્રુઓ જોઈ તમે,
રક્ત બીના આપના લોચન થશે
ખેન ના વૃ પ્રેમ થેના નુકથી,
પગમા ખેડી મર મા તુજ બધન થશે
આપ મનનું હો વિચારો શુ કરો ?
એ વિચારોમા નરી ઉત્તન મનો !
નાત્ર તમને છે યુવાની પગ મગર
ચાર દિનમા નટ એ પૌવન થશે
પુષ્પ ખીને છે ખીની કરમાય પણ,
નાશમાથી એક નવું સર્જન થશે
ધૈર્ય ધર વૃ હે અભિનાતા જરા,
હર મુખથી કોઈના ચિ મન થશે
વેણુમા તુજ છે અનન્ય જા, 'દુના'
ખોન પર તાગ દિદા દુરમન ધરો
- 'દુના'] [રાદર

- [૬] -

એ અદલુ થાગે નવું દુન્યા મહો,
અન-મુખપગ નુકથી ચિ મન થશે
જો નિગાને હમીને સન પ્રેમમા,
'નાગમાથી એક નવું સર્જન થશે
જ્યા જાહે કો' ફર્યો છે મુકમા,
છુટવાનું ના કોઈનું મન થશે
દિગ્ગમા આસુ ટપકના જોહને
પાદોમા પણ અનન્ય ઉત્તન થશે

ખેડવાની છે ગઝન બૂમિ હડ, ગુર્જનીમા પણ ગઝન ગુરતન થશે એને લેવા દો અનુભવ ગોદશે, એજ દુર્જન આખરે મન્યન થશે એમ જો પર્ગેજ આડે આવશે, કેવી રીતે આપણ દર્શન થશે ? માગ મર્થા માંદે મિત્રોને 'અમીન' ? માર છવન છવવાનુ મન થશે ! - 'અમીન' આઝાદ] [સુગત]

- [૭] -

પ્રેમગમ ઝરો, અખી વપન થશે ન્યારે ન્યારે પણ હલ્ય મથન થશે જોન દિનની આખ જોડુ હોય તો, જિન્દગી તુ ! યાગના દર્શન થશે પ્રેમ ગાજી છેડ દિવના તાર તુ, નિન અનેન દર્દનુ ગુરતન થશે ખીજ પરેસ વાવ તુ ખાતી મહી, 'નારાયણી એક નવુ મર્જન થશે' ધીર ધર દિન ચાર તો બોગી જમગ ! અવનવા પૌષન પર્વિર્નન થશે આખમા નાખીને આખો જોછ લો, દિનની હાવન આપ પગ ગેશન થશે કોઇને આપી હલ્ય તો જો "હઝી" એક આઝાદી પ્રણય બધન થશે - 'હઝી'] [મદે

- [૮] -

હક મોડુ આપનુ એ મન થશે ? જોડુ મુજથી મદર્નન થશે ? નવ હતો વાઙિક કે મુજ ગહમા, ગહમગ મોગેજ ખુદ ગહન થશે આપ આત્મા પ્રેનુ માઝ જ્યુ ! આજ મારી જુપડી પાતન થશે એ મુખીમન ! હદ યહ જાદિમ હવે-કહક વર્નનમા પરિવર્નન થશે ? ખારતી વાતો કરો મૌ ખારથી, ખાર કેર ખારથી પાતન થશે

જિન્દગી ને જિન્દગી મમઝા તમે, જિન્દગીથી જિન્દગી મર્જન થશે "અમે અગતી" શીઢ કમે મૂસા નમી, "વનગતી" મરતે અયમન થશે ભમ થમને પણ કડ દુ ઉતનિ, ખાનુ મારી કદી અન્યન થશે જોવા બેપદા ચહે તુ અય "મઝાક" જોઈ લે, આકાશમા દર્શન થશે - 'મઝાક'] [કોઈ

- [૯] -

આખથી જો આખના ખેન થશે, ઊર્મિઓના ઉગ મહી ધકકન થશે નડખી ઉઘે આરમુઓ દિવ તણી, જો ન્યારે મુખ થતી ચિલ્મન થશે હાથ રંગીને મ્યુ મુજ ખૂનથી, આ હવે મુજ રપનુ મોમન થશે માખળી રંગો શુ મારી દુષ ક્યા ? દર્દ-ગમ પૈદા વધુ નતન થશે જિન્દગી જોના બગેમા પગ હતી, તી ખમગ કે હાથ, એ દુસ્મન થશે તાજ ! થશે કેમ કરના નાથ તુ ? 'નારાયણી એક નવુ મર્જન થશે' વીનના "અમકાર થી પણ વેગમય, નિશ માટે કોઈ દી છવન થશે - 'અમકાર'] ["આવનગર"

- [૧૦] -

દિવની માથે એક જો તનમન થશે મીઠા મીઠા દર્દનુ ગુરતન થશે આશા તો હા, એ હતી મુજ દિવ મહી એ ખમગ મોતી ફલ દુસ્મન થશે કલ્પના કોને હતી એ પ્રેમમા, કે હલ્ય આશા તણ મદરન થશે તુ વિચારે છે ? હે ! જાદિદ ખી ભણા, સ્વર્ગના તો અમ ધડી દર્શન થશે નર્ક છુ નિલમા ઉમગોને લઈ, બેકસીમાં, કમ પર રદન થશે

સુબલ (૪)

ગીચામ ચોરદ તા ૨૦-૬-૩૬

તમારી પત્ર અને પુસ્તક મેં આ અગ્રણી ચાળીસ વર્ષ પૂર થી પેરનામાં (Perrona's Record) માંથી I figures of speech નામનું એક નાનું પુસ્તક લખ્યું, એજ ધાગે ઉપર તમારે પુસ્તક લખાવ્યું છે તે અગ્રણી છે તમારે ગુજરાતીમાં છે એટલે ફેર અને ગુજરાતીમાં આપા પુસ્તકની આવી ઘણી જગ્યા હતી ગુજરાતના બે અગ્રણી સાક્ષરોએ ફાસી પીગાળવા જે પૂરે અને પૂરું એમને ફેર વ્યવહાર લેવડ ઉપરાંતના પીગાળાના તથા ૧૮૨૦-૬૦ કાલ પુસ્તક સિવાય બીજું કંઈ નગાતી શક્ય નહિ થતવન કે ફારસી પીગાળાના સમયે જનવધાની ગુજરાતીમાંથી ઉતરી છે, પછી તે પૂરી થતા પાઠે લખ્યું પુસ્તક નહવ તો પાઠ તમારા પુસ્તક પૂરી પાડી છે તે પુસ્તકમાં ગુજરાતી પીગાળાના લેખને જોઈ તમારે જાણવું જોઈ તમે ઉપર ઉપરની એ બે લખાણો પિગાળાના સાક્ષર પુસ્તક કે આ બીજું આવું છે અને કયા કયા તેમાં ફેર હોય છે એ બધું સારી રીતે બનાવી આપી તમારા પ્રયાસની કામગીરીને ઉપયોગીતા વધતી છે

આપણા લાંબા ગુજરાતી સાક્ષરતા તો તપશ્ચરિયા પ્રયાસ ધોરણ ઉપર છે એવી જોડીનું બીજું પુસ્તક મારી જનવધાની નથી (દી. બ.) ફેરવનાલ તાલુકાના અગ્રણી (અમલ ને એક એક બી)

કવિઓને શાહરે

અને

શાહરેને કવિ બનાવનાર

ફક્ત અગ્રણી પુસ્તક છે

અરબી પિગાળા શરૂ ગુજરાતીમાં

“આર, ” શાહરેની ફૂલ

‘શાહરે’ શા ૫-૨

સાગ પહેલાંના - અરબી પિગાળા બદલ મારે છે ફેરની સગ સમજૂતી, અરબી સરખેન પિગાળા મિલન, કાલ પરીવાની રીત, બનાવી

શાગ બીજામાં પ્રાસ (કાલિયુદ્ધ) તમાન (દી.) પદ પ્રાસ, કલાલીનું રૂપને સમજૂતી

કીમત કે આન, પદસ્ય એક શીતો, (પરેન અર્થ સારને)

પ્રકાશ - ‘વહલી’ સાક્ષર કાર્યાલય, ગુજરાત

જોગ-દે. —

ફા રાહરે રટોર્ન દાવર રોડ, સુરત

અમલના તા ૨૦-૬-૩૬

તમે શોકરના સાક્ષરતા બે પુસ્તકનું શ્રુત ચોરદ શોકરુ છે તે અગ્રણી છે કારણે અગ્રણી પિગાળા ગુજરાતીમાં ઉતારવાના આ તમારા પ્રયાસ છે તે જોઈ હું ધણી ખુશ થઈ, તમારા બે પ્રયાસને સંપૂર્ણ સંકળના જન્મ છે (દી. બ.) ફેરવનાલ તાલુકાના અગ્રણી (બી એ)

આ શાળાની ઘણી આવી પત્ર છે અગ્રણી પદો અને ૦ ગુજરાતી ગણિત-ભાષા ઉપરાંત અને દી ૧ ગુજરાતી ગણિતના પુસ્તક દિવાળી પછી છે અને વધુ લખવું પુસ્તક દિવાળી પછી માટે સળ પછી નથી અગ્રણી પદો અને કદ

રચનાની કાલ ‘કાર’ની પ્રતિષ્ઠા એ વિષયની ઉત્તમ પ્રવૃત્તિ છે ગુજરાતી પિગાળા વાંચની, આપણા જગ સાથે સંબંધિત કરી માટે રહે તમારે પૂર્ણ આપી વિષય વિષયને સળ બનાવ્યો છે અગ્રણી પદો અને પદ-ચત્ર સાગ પીગાળા ફેર શરૂ થઈ અને આ પ્રતિષ્ઠા ફેર શરૂ થઈ અને આ પ્રતિષ્ઠા ફેર શરૂ થઈ

સાગ પહેલાંના - અરબી પિગાળા બદલ મારે છે ફેરની સગ સમજૂતી, અરબી સરખેન પિગાળા મિલન, કાલ પરીવાની રીત, બનાવી

શાગ બીજામાં પ્રાસ (કાલિયુદ્ધ) તમાન (દી.) પદ પ્રાસ, કલાલીનું રૂપને સમજૂતી

કીમત કે આન, પદસ્ય એક શીતો, (પરેન અર્થ સારને)

પ્રકાશ - ‘વહલી’ સાક્ષર કાર્યાલય, ગુજરાત

જોગ-દે. —

ફા રાહરે રટોર્ન દાવર રોડ, સુરત

અમલના તા ૨૦-૬-૩૬

તમે શોકરના સાક્ષરતા બે પુસ્તકનું શ્રુત ચોરદ શોકરુ છે તે અગ્રણી છે કારણે અગ્રણી પિગાળા ગુજરાતીમાં ઉતારવાના આ તમારા પ્રયાસ છે તે જોઈ હું ધણી ખુશ થઈ, તમારા બે પ્રયાસને સંપૂર્ણ સંકળના જન્મ છે (દી. બ.) ફેરવનાલ તાલુકાના અગ્રણી (બી એ)

દર્દે રેડ થઈ ગયું, માત્ર થયું,
એજ અતે મુજ ગિરન મારન થયે
નાજ પડ તારા ન અશુ માર તુ,
'નાજનાથી એક નવું મર્જન થયે'
ધ્યેય પર માન નહીજ સામિત કદમ
ગળ પહુ મારે કડી દુસ્મન થયે
ક્યાથી ક્યા 'અશરારક' તુ આયો ગયો,
કોણ નવું ક્યા પળી મદદન થયે ?
-અશરારક] [વહાતુ

-[૧૧]-

કપનુ બ્યારે જગ દશન થયે,
તો પણ્ય આશા-તાણુ મડન થયે
એ ખમર કોને હતી કે છેરે
હમગોનુ મુજ હૃદય મદન થયે
પ્રાણ છે મુજ જોગિયામા બ્યા લગી,
સા લગી હર રમનુ મિચન થયે
પાનખર જોઈ કયે છે જુ'મુયો,
પુષ્પનુ હરાનમા ખડન થયે
હુ નવા નિન ઇન્ડિનાગો જોડ છુ,
ભાગ્ય-તારો ક્યારે મુજ મેઝન થયે
આ જગન આ જ્યોમ ને આ જોમ પણુ,
એક દિન મારી તારુ મઝન થયે
ક્યા ખમર 'મુઝતર' હતી એ કોઈને,
ભાઈ પણુ ભાઈ તણો દુસ્મન થયે
-મુઝતર] [પોનાઇ

-[૧૩]-

આપ આગ્યા, માત્ર દિવ ઉપવન થયે
આપ આગ્યા, પાકુ ઉપવન વન થયે
દિનમા જ્યારે પ્રેમના સિચન થયે,
રોજ એમ આસા તણુ મર્જન થયે
આપના તીજે બધે દિનમા ગ્લા,
દિનમા દર્દે-દિન તણુ માધન થયે
યાદની દોનન મરના દિન મહી,
નીંઝ વહેના અપુચો નિર્જન થયે
અશુ-મિન્દુ, દિનનુ દર્પણુ, આમ-નાર,
જ્યારે પણુ તૂટી જશે પાન થયે

પ્રેમ મારે રહી જશે અગધરને,
આપના બ્યા રૂપા દર્શન થયે
મૂટ માલી ખારે ગુ'શન થયી,
બાગમા કહ એજ મુજ દુસ્મન થયે
છો બધે જગ-નાજ થાયે અમ ધડી,
'નાજનાથી એક નવું મર્જન થયે'
મોન સાયે થઈ રહી છે મતણા,
'તાજ' તેનુ અમ ધડી મિચન થયે
-તાજ] [નહેર

-[૧૨]-

આખડી અશુ થપી પાવન થયે,
આપના ને કોવનુ પાવન થયે
ખાખ ખાલી થાય છે ક્યા દિવ બળી !
કોઈની એ આખનુ અજન થયે
પાક તારો પ્રેમ હો ને વિશ્વા,
આપ મેરે "કપના" દર્શન થયે
પ્રાણ પધારે પ્રાણને કરનો નથી,
પ્રાણ મારે મશુ 'હુ દુસ્મન થયે
રોકોથી ક્યો મિટારી દો મડુ,
નાજનાથી એક નવું મર્જન થયે
દામ મારા હરના બ્યાપર બતી,
જોઈ લેમે દોઢ દી મૈશન થન
ચાવ ચાવો જોગખી મયોગ તો,
માળના 'મજબૂર' મો માધન થયે
-મજબૂર] [લેનપુર

-[૧૪]-

મુનમુયેનુ જાનમા ગુજન થયે
ને કડી પુષ્પો તણુ નર્તન થયે
આખથી એ આખ મિચારી જયે,
એથી દિનમા પ્રેમ - મરેન થયે
આમ જાણ જોડીને ચા'વા ન જા,
આજ જીવન - મોતના ખેતન થયે
આપના કા આકતો અચકાવ હો ?
આકતો ખુદ માત્ર આશ્વાસન થયે
શીદ ગબરાયો પ્રપચ - સહાથી ?
નાજનાથી એક નવું મર્જન થયે

મેળનો છે તમ મને, પણ “અમર”
એના પીરાથી જીવન પાવન થત
-‘અમર’ સાહેરી] [વરોહગ

-[૧૫]-

પ્રેમ મ્હારા રિધમા નેશન થશે
૩૫ જેજે તારૂં તો લોપન થશે
પ્રાણુ મારો મોતરે છે મેળને
નાશમાથી એક નવું મર્જન થશે
સાથ તારો પૂણ્ય હું માગીશ નહીં,
પાપ જે આપ્ત થઈ પાવન થશે
દામ દારી હટ નહીં સમ્રામમા
ધર્મનું તો શૌર્યથી વર્ધન થશે
પા હવે તું લોહી તારા દામને,
પ્રાણુના ભોગે નવું શુદ્ધન થશે
કાળની કાળી કથાઓ સામળી
આપથી ‘શૌકીન’ શક વરન થશે
-‘શૌકીન’] [જોતપુર

કેનરો “દારિદ્ર” પણ દરિત મની,
જ્યારે નિન્ન ઉર-વાદનું વાદન થશે
-દારિદ્ર] [ભાવનગર

-[૧૬]-

આથ કંઈ જે સમે ખડન થશે,
તે દિવસ મામે જ તું સમજન થશે
આદમિયત - નીગમા તું નાહી લે,
ઝિલ્લી એ રીતથી પાવન થશે
પગ્નુ ખો પીરાતું જે યારો વસન
આશિરોથી ધન્ય તુજ જીવન થશે
સરકૃતિ જાહે બમે જગની જા,
નાશમાથી એક નવું મર્જન થશે
જીવતરનું ધર આપ હું આશથી,
જેને આગણુ પ્રેમનું યુગશન થશે
તું બૂની અપકામને ઉપકાર કર,
અર્ગ મા જાતનું એ વાદન થશે
-સમક્ષી] [પૂના

મુશાઈરા—

ગુજરાતીની પ્રથમ રાષ્ટ્રઆત કરનાર

મુસ્લિમ-ગુજરાત સાહિત્ય મંડળ, રાહેરના બંધ કવિ સ મેલનોમાં
વ ચાએલા કાવ્યોનો સ ગ્રહ

કાવ્ય કુજ (પ્રમુખના ભાષણ સહિત)

નામે પ્રગમ થયા છે

દરેક કવિ અને કાવ્ય-પ્રેમીઓ પાસે અકેક પ્રત હોવી જરૂરી છે

પૃષ્ઠ ૧ હું } નથી પૃષ્ઠ ૪-૫ ને આના ૪૮ ખ આ ૧ | ત્રણે પ્રસ્તિકાની કીમત
“ ૨-૩ } , ૬ , “ ૪ ” , ૧ } ૮ ખ સાથે એક
“ ૭-૮ ” , ૬ ” , ૨ } ૩ થીઓ ને આના

મનીઓઈરથી ૩ થીઓ એક વસન થના ત્રણે પ્રસ્તિકા જુક ચોરટથી રવાના થશે

ધી રાહેર સ્ટોર્સ : બુકસેલર્સ : ટાવર રોડ, સુરત.

- [૧૭] -

સ્વપ્નના જે આગના મર્જન થયે,
આયુષા મિદિ તાણા મિચન થયે
પર્ણીની નિશ્ચય તરફ પર કદી
પાપીઓ કેમ મરુતુ ગુજન થયે
આ બચાવનું આમ માનન મતભા
અઢિકાના ડો' મમે કીડન થયે
જળા મિલાણા આ નિમાણના હરે
કેકની નૌકા તાણા નર્નન થા
નિમતાના મિદગી ડુખી નન,
દિવ્ય એવુ આત્મનું વર્નન થન
કોણુ તુજને રોકેને ગાના 'શિતામ્' ?
કોઈથી ના કહેનું થન થન
-શિતામ્] [બાનગર

- [૧૮] -

નિગ્રી જે માનુસ તાપી ચિનન થયે
આમિડોનુ ત્યા ને ત્યા મરુતુ થયે
જે કદી કોને - વેનન થન,
એમનું અધાર્ય મહો એગન થન
અધાર્યોનું જિનન કેવુ મરુતુ ?
અનથી તો કોઈ નહુ બધન થન
જે વળી વમ્તી વરે મમ્તી બની,
તો પંડી આત્મનું ધન થને ?
મનુ મડન થયુ તો નુ થયુ ?
ગૌરતાનુ ના કદી ખડન થને ?
વાળના પરિધા ને નાનુદ આત્મી
મરુતુ મરુતુ તાણા દર્નન થન
નાચનુ પાન આજ તો એ આઈ હે,
જેનેને અપોનુ દિન મળન થન
આકરો અબચામકમ કોને-તો,
એમીઓથી ના કદી ચેનન થયે
પૂર્વ ને પશ્ચિમ તણા નમે ન મેમ,
શબુમેળાથી ન કઈ નેગન થને
હાલના 'હુમત' બને તરી જયે,
નાશવાથી એ નહુ મર્નન થને
-હુમત ઓઝા] [મરુતુ

- [૧૯] -

કાળ માયે હામ્યમય કીડન થયે,
મોત માયે હર્ષમય મિચન થયે
તુ ખડન પ્રમે ધમે ન - હોવાથી,
ત્યા વીવાહકી તાણા દર્નન થયે
બધ કર યા દે મહારી રિથને,
કલા મુતી હે દિવ્ય છપા કદન થને ?
કેક છે આ, દર્દથી અમળા નહો,
છરુકા તો આત્મના અર્થન થન
કિદગી તારી પ્રથમ મળગાવ તુ,
તેજ તુજ ધર્માનિયત મૈગન થયે
વેલુ તારા કર મીલા 'એકામ' તુ,
નાગ મમ તુજ મન તાણા કોનન થયે
એકામ] [બાનગર

- [૨૦] -

તાપી નીકે એ નગરન થયે
કો' તરણુ જુલમુન તાણુ મરુતુ થયે ?
વાહગી મુમર્ગી નરે દરની
તાપી તરણુ અચુતુ વર્નન થન ?
વાન 'લીના', વામ લીના' ને તન
'લીના લીના' કોનુ કિપન થયે ?
'લીના' પે, 'લીના' કેળા-નર્ગી,
પદ્મીના આદાનુ મારન થન
નળા રમે-નગન કોપન મરુ,
નરુથા ચેન-હુ મન થન ?
ની ખમર દે એમ લીનાને તરુ-
કાળ 'લીનાના દુખ દર્નન થન
હાય જુલમુનને નરાની' નર્મના-
તારી 'લીનાના કી દર્નન થન
શુ થયુ ? કો ખાના નુ ખાન ?
નાતમારી એ નહુ નર્નન થા
કો મગીન રથમા કિનારમા ની ને ?
આપુ પછ એ નિર્તન (?) થયે
કુનકુગી' નહુ વગાડે એકથી-
તો પ્રથ-લીના નાક દર્નન થન
-કુનકુગી] [મુગ

- [૨૧] -

જાના નાના પંતુ નિર્મિત થયો
ત્યા ની ઝટિ નતુ મર્જન થયો
એ એક માત્ર મધ્ય મથા થયો
માર તો આપીન માત્ર મન થયો
શુ ખમર કે પ્રેમમા નિ નમ્ર થયો
કે ના નયતો તાતુ અજન થયો
અને થાઉં હરીકૃષ્ણી નામ
નિર્મલથી હો જોમનુ વર્જન થો
તુને તોના તો જગ હો-આરમી
મન મને તુજને તુજ દર્શન થશે
એટલી કૃપાનિધી મરો કૃપા
માર નિમ્ન જોડે દામન થશે
મન - કથાની તુ કથુ સ્તાનના,
હો છો એમા હુ ખનુ મુજ વણુન થશે
દામની તારી મોની થઈ જરા
અશુભીના યશ જો લાચન થશે
નાશના મોનુ દિન ને જાન છે
નાશમાથી એક નતુ મર્જન થમ
નાજ નખગમા અદા ને મનમા
ઉપનુ એમજ વ્યનિત યોવન થમ
જગ યવસ્થા કાજ મર્જયા હુ ક
માન તુજથી માર નમજન થશે
વ્યકત હર ન્યાયજતા 'મિસ્મિમ' ન
એમ તુ કૃપા તુજ દિન થશે
- 'મિસ્મિમ'] [ધાગ]

- [૨૩] -

આખમા એ નના અજન થયો
ત્યા નજર ત્યા નુના દશન થો
હો દિનના જોન ના ત્યા દે છે
ત્રમના હાથે હુદાદન થો
અશુભોને કા યાતે છે હુદ
એ નિના તો માન તુ નિર્ધન થો
જયતિની આશ જોનાથી ધરી
રી ખમર એ ડાધનુ યોવન થશે
રી ખમર 'મુરાદ' તો હાથથી
નાશુગદીનુ સત પાનન થયો
- 'મુરાદ'] [જાનમર]

[૨૨] (અ)

જિંગીનુ એ અમત થઈ
તુર અમી ક્રિતે મપાદન થન
યાનના તો કે મદનનાની લીન
એ તો ત્રેમનુ વાદન થયો
અજઓનુ આખી મર્જન થના
હુ ન દિન દૂરી કિપવન થશે
દિને તેની યાલુ રમણ થન
આખા હોરાન તને માધન થયો
સારના કે 'અમ' માચી રાય તો
નરુ હો તુર પગ દર્શન થયો
- 'અમ'] [કયા]

[૨૨] - (બ)

મોનથી પૈદા ફરી હવન થયો
નાશમાથી એ નતુ મર્જન થો
મન તુજથી નિશ મવરોમન થો
આમનુ તો તને દર્શન થયો
અ તો નાખી નજર ચાની ગયા
વૃદ્ધા તો નાનુ યોવન થયો
ઉપ મર દિનની વફા તો નેધને
ત્રમ મારાનુ તને પલુ મન થયો
નિત થઈ પાતે મુજને છે કમો
તુ થમ તેઓ અમર હુમન થા
મર્ રોજ ઉમ જર 'મજનમ' ન
અપના પલુ આપના દર્શને થરા
- 'મજનમ' જેતપુરી] [નતા]

- [૨૪]

આશ છે તો જાનમા વધન થયો
ન નિગળામા નિમોગ જાવન થયો
ઉપ ડાપ મર્ દુરો વ્યર્થ છે
અપનુ પગ એ દિન ખડન થયો
તિનારન રો તુ કુલાનની
ત્રમ ને મતોર નપાન થયો
મોન આપીને દોએ મદે
નાશમાથી એક નતુ સર્જન થના
રાય 'મુજનિમ' એસ ના લખજો ધરી
જોતલી કર્તવ્યથી જોશન થયો
- 'મુજનિમ'] [જેતપુરી]

- [૨૫] -

જુ'મના નિત નિત નવા ગોપન થયો,
 ૨૫-મંત્રિય જે દિને ધૌન થયો
 રે, હલય-આજ્ઞાત્ય દેતા એમને,
 રી ખમર કે આપ્ત નામન થયો
 દોષ્ટ, દુષ્મન મૌ વિગરો પાપ મુજ,
 ૩૬ મારી તો પતિન પાતન થયો
 એ રિનાગક ! એત પ્રત્યાસાનથી
 નારામાયી એ નનુ મનન થયો
 માનની છે લાનયુ, મુખ 'નવ
 તુય તે એ કાળ' શ દુષ્મન થયો
 આ કપાળો દેહ છે એ કુષ્ પગ,
 ૬૮ કુડના એનુ રિમર્શન થયો
 ગતથી ગગીન અતઃ-આચાર,
 એમનુ જે દિન મહા આનં થયો
 -અનામી] [ભારત]

- [૨૬] -

આમની છે આપના રાકા મને
 કોઈ રાખે નિજતણો દુષ્મન થયો
 થાગે જે પીક તારી રીગતા
 મડોનુ તો નિરાધ ખડન થયો
 આપ્તુઓ ઉચ્ચ પાત્રી ડગી
 ગભ જાણે કયાં વગ પાતન થયો
 ગમ એક પાથગીને વૈભવો,
 એનુ એયાગ જે બધન થયો !
 -એયાગ] [નેતપુ-
 - [૨૭] -
 -પને મનુષ્યના દર્શન થયો,
 ૨૫ પથ એ પ્રેમથી પાતન થયો
 આપની મર્તિતો દિલમા પાસ છે,
 જિય ન તોડો આપનુ ખડન થયો
 આગ કોળેય એરી કયા હતી
 માથમા 'મુન્શી'ના શુભ વર્તન થન
 -મુન્શી] [કમો-

[૨૮]

અપના ત્યા આપના દનન થયો
 પ્રેમના મારી ત્યા બધન થયો
 મારી નનને કોઈ જાડો નહીં
 દિન માતા દાયે કરાવન થયો
 પ્રેમ તોડો જગમા ત્યાં ધર્મ જગો
 ત્યાં મન્ય નાન આ જન થયો
 ખાન ધર્મ પદ આગિડા મનો
 એ તમાન દાનનુ મનન થયો
 નર્મમા ગણો તમા કે સ્વર્ગમા
 આનનનેનુ મમેન થયો
 નાન દીન્ય થાય કે મિગન બન
 મેખનના વગ નુ લડા થયો
 આપડા જગમા ત્યાં કે નાપડી
 નુ દવે આમી' પરિવર્તન થયો !

'આમી']

[મુન

-કુર્બાનીની ભાવના ! ? !

‘ જેમ નાથ મળાને લીલામ લી નથા ’ તેમ મુનવમાનોનાથી ખનીરી કુર્બાનીની ભાવના
 ૧૨ થઈ અને એવી જોડન ખાસની તૈયારી માખે રહી ગઈ. ‘ ખુલા નાથ પંચુરને કુસન
 મનવાની વાન તેો ’ ગિના આજે તેો ખુલા નાથ જુની મમ્મો ખાત્ર વનીખાના દર મારામા
 આદ કે રિધરામોની થાપમુ આંધરસાન આન છે. ’

નન્યતા મામ પ મરી પ્રિતાન મનવમાનો આજે મ ના તુમકાથીજ બરનાગર તરી
 વા, મરીમ પોગોની બખવી મરીયા પાસે મરી વનય તેની અમીર પાડોશીને પડી રથી.
 નાન અને દુગતી તેો મેરી રનુ છે અગા ના સાનુ દયાએ પળુ ત્રિજતાના હમ્મનાથી
 કુસરો લીસા છે! પાડોગી ધર્મ, બાહ તરીકેની દુસ્તર એવે સુરતન જુની સાન થ ગઈ!
 મનવમાન મામ મનવમાન મરી દિગતો દતો તે વમાનો મયો આજે તેો જાવેને જો એને
 મોને મરે આપજો નુ ર ની બારના કેળસાની ગાડ

નાનએ તકરીર-અસાન અમમ ના મનનેદી નાગે તેો આજેય ગાજે ડ પા!
 ૧ ના તેમા મન મિનલા કથુ! દસારસાની તામન કન નરે ખેગર દુખાડવાની નમિન કે’

‘ ત્ય એ ના મ ના ના
 આલીપનથી રીકામ્ય થએના
 મમાર મુખા નેત્રકને મનન
 દરી નુ છે ’ મનના નાગી
 બોના દાગીયા જીનન પડ દતો
 નરી બૂખના દુપા કુન ના
 કે ’ મ મી કમાની રતો અન
 બનાએ એમન મ્યાવના નાખ્યા
 નથી! થોડા સાથા ના
 પચારો અન મ ના વિચ
 આગ કિજીયાન રગ બન
 મોગી મોગી સાતો તેો રાય
 પચા એ ઉપ રી મુર દેખાના

તાજ

વિદુદા પળુ અદ થી નાર થા!
 રાય છા મૈમની દમ દીના
 લાગા લાગા બાપો કમાન
 જમાનરી વીડરો લાગા પીથી
 માવ ને! હાય છે એ કુમળા
 વીડરોને તેો પોનાની ખુ નીની
 પડી છે મેરી નેકેપી મૈમની
 તેો માર્કને ચિતાર નથી!
 મીપી મીપીને બારુ મના
 મે આજેસાના પોનાની આ
 સની દમરી મખરા નમ
 કપીને મ ને પટેરા જેવ વ કે,
 કામની મેરા કરસાની એમને

પડી નથી એમના અપ-દુ-ગે ના પાટન અને નુકી ના ચોનાની કે દાગરુ થવી મે સની
 નરો એમના તનની ચોના વસાર કે પાડ એમના હલો મૈમની નસમગરીથી માવ મેન છે
 દખાડસા જુના ને ચારસા જુદા કેસ લાથી ના જેવા વીડનરી ખુલા આપજોને બચાવે
 ગિના ગદા ખામેરીયામા પટેની, રિસનના ખુલા વગમા દમે રી, આપા મરીમ જમાનને
 ગા નાન આજે નાઈ નથી, નાન ના દુસમા આમળ દેખાતા મુનવમાનો મામાદક ક્ષેત્રમા
 નાન આમળ પડતા નથી! મુનવમાનો પોનાની અબજુનાની, કુસન ખર્ચાની ઉડક રીની
 રિસનેતી કુર્બાની આપના ક્યારે નાખજે કલોમની અને મોદિની કુર્બાની એજ માથી કુર્બાની કે

દક્ષગત ઇશ્વારીય (અર્થ) અને દક્ષગત મુહુર્તમદ (મિલન) મા શુક્ર છે. દક્ષગત ઇશ્વારીય (અર્થ) ભેદ પુત્રોના ક્રમતા નથી અને ૬૦ મુહુર્તમદ (અન) એ બેઠેને જાહેર કરે છે એવોના-એ અને પંચમગેશમા કરે છે એવી-૪ રીતે અને પંચમગેશમા લખતે જિગેશમા પણ છે ૬૦ ઇશ્વારીય (અર્થ) તે શલાહતની એક આગ્રહ અને ઇગિદો છે, પણ ૬૦ મુહુર્ત (ની) ઇગિદો અને આગ્રહની તખ્તખી છે

૬૦ હિમ્મતિ (અર્થ) એ જ્યાં યસની હિંમત ગાંધી પણ આપની યસારી નમનમાં એ મગતો મળ્યો, અને આપને યસારી લેવામાં આવ્યા અને એજ હિમ્મતને મચાવવા માટે ૬૦ હુસૈન (ગદી) એ જ્યાંની આપી એટલે જે હિમ્મતને માટે ૬૦ હાસીદીમ (અર્થ) ના વળતે નિમગ્ન થયાની લેવામાં આવ્યા હતા તેજ હિમ્મતના બધાને માટે ૬૦ મદમદ (મન) ના મનન કેવુ ગીયુ કર્યો. થયુ

૬૦ હમિનાઈન (અંનં) નિહાદા ઇરાના અગીયાની ઇગી નના એ માટે માગી - થા
અને ૬ હમન (ગદી) એ અનુમા ખીને પુષ મતી મંદાનમા આપ્યા - મારે જલે
જુટી થીધું, તોડીને ઇગી નામ્ય

કચ્છના એક માનેસ પ્રમોડે (રત્નસા) ૬૬૦ રૂપિયાના
(અનંદ) ને કાપીનીતો પેરા આ પ્રમોડેનો એક મુખો
(જિ) કે અતે ૧૫ રૂપિયા (નગી)ની મદાન (નગી)
આ પ્રમોડેનો ઉડા બે, અન ૬૦ રૂપિયા ૧ (અન) ૧
ની કેની ૧૬૫૦નો કેલો પ્રમોડે બદ ૬

સુત્રે અમરનાનોત્ર પાચ મયુગ ૧૫૫૦ જો.એ - ૬૦
કમિયાતે (અમર) ને દુગાતીતી આનુ મળી ૮૫ -
૫૩૧ ૬૦ હુમે (અમર) ને ના ૫ અમરના નોપર
૫૩૧ ૬૦ હુમે (અમર) ને

તને

હું

વેચાયો

તને હું વેચાયો, નથીજ કશું કહેવું વધુ તને,
ખરીદી લેવાનું ગજુય નથી મારૂં ગરીબનું
તને વેચાવું એ પણ નથીજ સામાન્ય કશની,
ખરીદી લેવાની રહીજ પછી કયા વાત સજની ?
હાથ અધારાનો મરમ મર જે હોય કવિનો,
પ્રકાશથી હું તો ચહું છું જરૂં અધાર ગલીએ
પ્રકાશે જે હૈયું મૃદુ કઠણ નિખાણ દિસતું,
તિમિરે એમાથી અમીઝરણ લાગે પ્રગટવું
હું તો સાદી વાતો સમજું નથી ઈન્દ્રાણી સરખી,
તું, કે હું ના પેલા સરપતિ સમે રવામી કુટડો
ગમી આપે એથી અધિક ગમી હુઆ હુઆને,
ગણે એને પ્રીતિ, તરત-બૂખ કે તુચ્છ મનસા
મળે છે ત્યાં, કેરી પરમપદ વાણુ પરખને,
પછી તો વેચાવું સહજ બન્યું છે સો મનખને

—ઈન્દુલાલ ગાંધી

આખા કાન્યનો મુખ્ય પ્લન ગ્રંથિયને સંભાળવાનો છે એમા નેટલી
વિવશતા છે-રૂપક વિવશતા-એથીયે અલગ તત્વ તો બનેલી અસપરસની મૃદુ
પ્રેમભક્તિ છે અધારામાથી પ્રકાશમા જવાની વાત તો ખૂબ ચર્ચાઈ-ચર ઈ ગયેલી
છે પણ પ્રેમ તો દરેકા અધારામાજ કશું અદ્યુત શોધે છેને ? આપણે અસપરસ
પરસ એટલા બધા રૂપાળા-ઈન્દ્ર-ઈન્દ્રાણી સરખા-ન દોઈએ તેથી શું ? આપણને
જે અમ્યુ તેજ અને ત્યાજ આપણે મોક્ષ, એટલે સાચી કેરી-પ્રેમ કે પછી વનનની-
એવી વિવશતામાથી, એક દિલીમાથીજ નીકળે છે પરમપરના વાણુએ પણ
આનાથી મોક્ષ મારે અધિક શું હમ્મે છે ? એટલે વારામા લયલીન ધવાની, ને
વેચાઈ જવાની અશીષા નેનામા ન દોષ તેની પ્રેમભાવના બૂઝી, તપમયી બૂઝી

મને તે—

મને તે ફૂલ લીધું, ફૂલની ખુશબૂ મળી રીધી,
કરામત પ્યારની કે'કે' અનોખી તે મલી લીધી,
અને છેલ્લે જુટાવી ફૂલ મારા હાથથી લીધું,
જુટાવી માત્ર ના થયો, અરે તે' ફૂલને વીંધ્યું,
અને હર પાદડીએ તેહની તાડ્યું ખુંટી કીધું

હવે હા, એકલી ખુશબૂ મને તું આપવા આવે,
મનાવા કે' કસબ ભાવે,

પરતુ ફૂલ વિષ ખુશબૂ

હવે સુઝને મળી તો શું ?
અમર બે તા મળી તો શું ?

દીદારે રસૂલ (સપ્ત)

[સર્વ દેક સપાડને રાધિન છે]

મજબુર નમાઝ મનાતુલ્લખીદની નમાઝ જેમજ પચાસા આવે છે પણ એમા તખીદી મુન્દાન ત્યાદે નવદન્દો નિત્યાદે ને બે નીચે લખેલા (અગર જે ખુલી ફેમ અગર જે યાદ હાય તે) દર શરીફ તખીદની ગણુની પચાસા આવે છે ઘણા ખુશુર્ગીને દીન પણ આ નમાઝ પચાસ દવા

(૧) અન્નાહુમ્મા મદ્દે અલા સય્દે દેના મોહમદે ઈન્તખીયીય ઉમ્મીયે

(૨) અદવાુમ્મા સદ્દે અલા અદ્દે દેના મોહમદે અન્નાહુમ્મા વ ખીયેગા વ રસૂલેકન તખીયીય ઉમ્મીયે વ આવેહી વ ખાન વ સ વેમ

(૩) અદવ હુમ્મા મદ્દે અલા મોહમદે વ અના આવે મોહમદે વ ખાદેક વ સ વેમ

‘સલાતુલ હાજત’

આ નમાઝ દર દાજન પૂરી થયા અ ઈર મિકત ૭ અને વણા ખુશુર્ગીને દીને (૭અ) પરી ૯ અને પચાસ માટે બનામલ ઝી છે

મા નમાઝ પણ મજબુર મનાતુલ્લખીદ અને મનાતુસ્મવાન જેમજ પચાસા આવે છે અને એમા તખીદ અને દર શરીફને મને નીચે લખ્યામાથી નવ પછુ એ તખીદની ગણુની પ્રમાણે પચાસા આવે છે—

(૧) હરથીયલાહો લાઈનાહા ઈવા લેવા અંવયહે તાક્કવતો વ હોવા રખુવ આર્ગલ અઝીમ

(૨) હરથો-નવાહો વ નેઅમલ વધીલો

(૩) હરમોનવાહો વ નેઅમલ વધીલો નેઅમલ મોવાવ નેઅમલ નસીગે

ને ઈલ રીતની હાજત ન હોય અને ખાસેમન રિવાઝ મજબુર ત્રણે નમાઝો એ દરો મેં પરી એક એમ પચાસા આવે તો ખુલાસા પ નાગી દરે મીને દને નામરી ઈ અ મદ્દ મને એ કપાત રીતી અને કાય ને આપમે જે સામન પ નાગ પોત ના ને અનુમતી રાશે લખવામા નાઝ જાન થા જાન અરે નુવા ઈન્તને ખાત તમ મેમ વપયોગ મર જેથી કામી મકાય મેમ નરી

મર જે નમાઝ પરી ત્યા પરી અમ ૧૧ વખત દર દારીફ પરી નીચે નમેન દુઆ એક વખત પરી જે ઈલ હાજત વગેરે હાય તે ખુલાસા પાને માગી અને તે પરી કે જે ૧૧ વખત પાતુ દર દારીફ પચુ જે ઈલ હાજત વગેરે દરો તે ખુલાસા મર નરી પૂરી મરને—

અન્નાહુમ્મા ઈની અસ્અલોકા બેરિમેકા બિસ્મિલાહ હિરહુમાનિરહી મિતવઝી લાઈલાહા ઈલા હોવલ હરુથુવ કેયૂમ લા તા ખાઓહુ મેનતૂવ વવા નોમલ્લહી મલાઅત અઝમ તહુ રમમા વાતે વલ અદિલવઝી અતા લહુવ વે તૂકો વ ખાશઅતિતહુમ અન્નાતો વ

વળ-લતિલ નોડ્યો. ધિન ખડ્યતેહી
અતોસહી અલા મોહ મહીન સહુલાહો
અલેહે વ મહલેમ વ અતાઅતેની હાજતી

અગર કેમ ખોલના વખત હોય અથવા
કહ મુસીમન આતી પડે ત્યાં પ્રથમ ૧૧
વખત દર શરીફ પદી નીચે લખેન દુઆ
એક વખત પદી દુઆ માગી અને છત્રે ૧૧
વખત દર શરીફ પદતુ આ દુઆથી જે કહ
હાજત પગે હમે તે પણ માગવાની ઈચ્છા
પુરાપાક પૂરી કરે —

અલ્લાહુમા બેખેશુર્ફલ રહે એ ઇન્દ-
સ્સોલુદ લકા યા એયેહી બેગેરે બેહુદીવ
વ બેકા યા અલ્લાહો યા જમીલો ફલા
શૈઆ એદાનીકા કીમલીલિક એહુદે વ
બેકુમીશ્યેકલ મોકલલે બેનુએ એલા
અમેકલ અબીમલ મઅહે વ બેમાકાના
તલતા અરેકા હક્કત રહલા અતખ
લોકરસમાવાતે વ સૌનિનકે લકા ઇન
કુન્તા મિસ્લા માલમ તજન કર્તો એલા-
હન એરેકતા બિન્તૌહીદે ફજઅલની
મિનલ મોહિબની
નલ મબૂનીનલ
મોકરેબીનલ આ-
મેકીના લકા યા
અલાહો, યા અ-
લાહો, યા અ-
લાહો, યા અ-
લાહો, યા અ-
લાહો, યા અ-
લાહો, યા અલ્લા-
હો, યા અલ્લાહો,
યા અલ્લાહો

સુધારો

‘કાપા’ આમ નવેમ્બર ૧૯૪૩ના પૃષ્ઠ
૧૦૨ માં નંબર ૮૦ માં જે દર શરીફ છે
તેમાં નીચે મુજબ સુધારો કરી લેશો —

- (૧) ઝીવત ને બદલે ‘હુર્મીવતેહી’
- (૨) કમા મનતા ને બદલે ‘કમા મલ્લેતા’
- (૩) હમીદન ને બદલે ‘હમીદુમ’

હુમ્મરહુમ ઉમ્મતા મોહ મહીન” પછો
એથી તો પુરાપાક તેનું નામ અમદાવાદ
લખતે એટલે અમદાવાદ પછે તેને આપમે

આગે તમે માહો કે પુરાપાક હલ ખીમરી
કે જેના મૌથી દલપટી માલખણની ખીમરી છે
તો તમોને જોઈએ કે કસરતથી —લાહોલા
વલા કુવતા ઇલ્લા બિલ્લાહિલ અલી-
ચીલ અલીમ પદવા કરો મજબૂત મિતાવ
એના અનેક ફાયદાઓ હદીમ રજીકમા છે
તેમજ બુકુમાંને હીન પણ ફગમાતી ગયા કે

મને તેથી મખત હાજત, મુબીખત, વગેરે
આતી પડે લાગે મગિનદમા જઈએ કાન નહિલ
પદી તેમો મવામ હુમ્મર (નલ) ને અખી દર્દી
નીચે લખેલ દુઆ પઠવા પઠેલા ૧૧ વખત
દર મરીફ પદી એક વખત દુઆ પઠી, જે
ઈ હાજત, મુબીખત વગેરે હોય તેની પુરા-
પાકથી માગણી કરી અને પાકુ ૧૧ વખત
દર શરીફ પદતુ ઈચ્છા માલ જમી કામ મલ
જશે કામ પૂર યાવ ત્યાં સુધી દરગજ પઠતુ
જોઈએ પોતાના મકાનમાં પણ પદી શકાય છે,
પણ જમ્યાની પાળતો આમ ખ્યાલ નાખતો
જોઈએ તેમજ નહીં કરેન વખતે પઠતુ જોઈએ —

અલ્લાહુમા ઇન્ની
અઅલોહા વ તવ-
જમહો એલેકા એત-
બીયેકા મોહ મહીન
મહલવાહો અલેહે
વ અલેહી વ અરહા-
બેહી વ અલ્લાહા
નખીચી હુમ્મતા યા

દરમત મઅકક કર્ખી (રેઆ) થી મિત્રાવ
કે કે ને કાઈ દરગજ કમતથી અમદાવા-

મોહ મહીન ઇન્ની અતવજમહો બેકા
એલા રખેકા લેલકલા હાજતી અલ્લા-
હુમા ફરફઅહલી (ખાહી)

“નઝમે કુર્આન”

(‘ અલિફ—લામ—મીમ ’ કા ચોથા કુશ)

بسم الله الرحمن الرحيم
سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ

કહા જબ તેને ખબરે મારે દુન્યાકે ફરિસ્તોકો,
તન-તુન્જા મસ્તોકા મુકદ્દરકે નિસ્તોકો
બનાવેવાના ' દુન્યામે અપના જનશી કાઈ,
બના કયુ કુ રહે એમ ઉમ તક ખિન્નત શુખી કાઈ
ફરિસ્તોને કહા કયા તુ બનાએગા જમીમે વોહ,
ફસાદો ખૂન રખેગા જો આઈને મુર્બોમે વોહ
હમી કયા કમ હું જો હુ વખત દમ લેગી બગતે હું,
તેરી તદબીદ એર તરબીદ એર તકદીસ કમને હું
કહા અનાદને મુનકર મે સમ મફદમ હું મુઝકો,
તુમ્હે જો કુલ નહીં માનુમ વોહ માનુમ હું મુઝકો
મિખાએ હઝને આત્મકો નમ એર નામકી ખાને,
કે જિન ખાલોસે જાદિગ દો મઈ હર કામકી ખાતે
ફિર આત્મને ફરિસ્તોકો મુનાકર નામ યૂ પૂઝ,
અગર સન્મે હોતો સમજાઓ ઉન નામોમ કુલ મનગા
કહા સગને કે તુ હું પાપ, હમ લા-ઈમિ હું લેકિન,
જો કુલ તુને સિખા રખ્યા હૈ દમકો હૈ વગી મુઝિન
ખેનાશક હિકમતોમ જનનેવાના તુહી તો હું
હમારે હિમકો પદેચાનેવાના તુહી તો હું
કહા આત્મસે ઉન નામો । તુન ઉનપર અયા કરદો,
તુમ અપને હિમતી દૌલતકા કુલ કુલ નઝદા કરદો
જબ આત્મને ઉન્હી નામોકો ઉનપર કર દિયા જાદિ ,
જો થા ખાતિનકે પરદોમે વોહ આખિન દો મયા જાદિગ
કહા કયુ મે ન કહેતા થા ખેનાશક જનના ' મે
જમીનિ આસમાક જમકો પેદચાનના હું મે
ઉસે બી જનના હું જિરકો મિન એલાન રખને હો,
ઉસે બી જનતા હું મિનને મિનખીનમાન રખતે હો

કરો આમકે મજદા જમ ફરિતોસે કહા હમને,
 મિયા મજદા મગર મુઝતર મિયા હુખીમકો ગમને
 દિયા હન્દાઝ ફિર હમને તકબ્બુર બી કિયા આખિર,
 હુવા વોહ કાફિરમે તુકસે માગ ગયા આખિર
 કહા હમને કે અથ આદમ ગેહો જન્મતકી બન્તીમે,
 તુમ ઔઝીરી તુમહાની દોનો હમ રેહમતની બન્તીમે
 ને તુમ આહો ખુશીમ દોનો મિનકર ખાઓ જન્મતમે,
 તુમહે મિન જાઓગા નમ ફર હમાની ફરે મોહબતમે
 ન તા ॥ હમ દુખને ખામકે નહીકે બૂલેમે,
 અથે ન નહી આતા ખતે બારીકે જૂલેમે
 વગર ॥ જાલિમેમે હોકે નહ જાઓને તુમ દોનો,
 ખતા હમમે હમાની કયા હૈ મદ જાઓને તુમ દોનો
 મગર મિ બી હન્દી દોનોમે નીતાને દિયા પો જુલ
 યે નનસાઈકે ખેખી આનમે વાકિફ ન યે મિદકુલ
 નિકાયા ખુદમે નિન્ને યે દોનો રેહતે બન્ને યે,
 જહા ઈનાનકે વેદમે સુખાક બદ રસ્તે યે
 કહા હમનેકે કિતરે તુમ-કે તુમ આપમમે દુરમન દો,
 જર્મી પર દેહરે હમ હદ તકકે એક વખતે મોઅયન દો
 તમ આદમ અપને મમે અદ ખાતે સીખકર આપે,
 ખુદને તૌબા કી મજૂર તો મિગરે મવર આપે
 કે તા તન્વાળા નિન્કી જાનમે ધાને રહીમી હૈ,
 કે નિમ માને રહીમીમે મજનની આલ ખીમી હૈ
 કહા હમને કે હનરે મમ જર્મીમે હન મહનોમે,
 કે નંમે સુગને જાતે હ પન્કિદે આશિવાનોમે
 જર્મી સાતામે જમ મેગી દિગયત તુમકો નિય જાપે,
 ફિર હમ મેગી દિગયતકા તતમ્બો-કોઈ ફર પાપે
 ન હનરો ખીફ દોના હ ન વોહ મમગીન દોતે હૈ,
 કે નિન્કો દીન મીન જાઓ ન વોહ બેદીન દોતે હૈ
 વોહ ને કાફિર દુએ યોગ જૂટ આગી આપને જર્મી,
 અન્ન જૂલેમે જૂલેમે બી યે ખાતે નહી માની
 યેહી દોઝખકે ખાશિન્દે હમેગા નિમમે રેહના હૈ
 નિન્કે દુ ખ હૈ મેહના હૈ નિન્કે દુ ખ હૈ મેહના હૈ
 (સર્વ દર "મજાહ"ને રવ ધિન ૭) (ચોથા રૂઝ ખતમ)

• જુલ=રૂઝ

• તન્વાળા=તૌબા કી નહ કરનેવ તા

• તમખો=તામેની કુના

અન્યથા (અર્થાત) 'પુનુનુન દુઃખ જ્યને 'અ
વાગિઝ' (નનનુનુક)ના તર્થુ માઓ પણ આનખ્યા
હતા મેયદ સુનેમાન નદીના નજ્દોમા કીજે
તો આપ ચિખ્તીયા ખાનદાનના મુલ્તાને કલમ'
હતા

હજ્જન ચિન્ન હોદ્દાની પડી વિસ્તિતતા
અને નિઝામીયા પધવી આખા દિલ્હીમાં
ફૈઝ પહોંચ્યો, તે અંતેક યુદ્ધો જીતી જીતી
પધવી માઠ મજબૂત થયેલા, જેથી એ માનતો
નિર્ણય લેવો જીન પતો કે કયા યુદ્ધનું નાન
ચિન્ન, નિઝામી કે મામેરી કે હાદવા પ્યામ
હમન નિઝામી જેઓ સુતાનુલ મગાઈખા
મગાઈખા નસીન હે તેમ ॥ પ્રથમોથી ફરી
પાડો નિઝામી પધ ઉન્નતિ પર આવ્યો હે તે
એમણે આખી જનનામા ખર્ચ દીતી નાનીમ,
તમબુદ્ધ અને હિન્દુમતી ધણી મેવા ફરી છે

મહાભાર — ઇતિહાસકાળે વર્ષ ૭૬
'જ્યારે સુતાન આસાડેલે પીનજીને નેત્ર
દક્ષિણમાં પહોંચ્યું ત્યારે મદન નજીક એમને
કહક એવા મુમનનાતોથી ભેટા થયો કે જેઓ
અર્થ મુમલમાન તે અર્થ હિંદુ જેવા હતા,
તે તેમના રીતરીવાજો પણ દિદ્વેષા જેવા હતા
પણ ધર્મે મુમતમાન લેવાના મનમાંના
મોપવા મુમનનાતોથી કિતર હિંદુના મુમતમા
નેતો આ પ્રથમ પરિચય હતો મોપવા ક્રૌંચ
હિંદુના વણુ રખતવી આવી વળી હતી, તે
હિંદુનાયેતો એમને મળ્યે આતમા મૈમથી
ન થયો હતો કટવાડ દુષ્ટી મુમનનાતો
હિંદુના કાંડે આવી વચ્ચા મગમ મનાતો, હાલી
દાન, તે ઝવેગતતો વેપાર અળ્યો અને દુષ્ટ
નીઓ માગદત સેકડો વચ્ચ પહેલાથી

હિંદ અને યુરોપ કમ્યાન થતો મુસલમાન
થયા પછી પણ એમણે એ નપાક ચાલુ
રાખ્યો ને હિંદના આવસ નવા લાગ્યા
તે સમયે ડેટલાક વેપારી શહેરોની વચ્ચી અર્ધ
હિંદ ને અર્ધ મુસલમાનોની હતી'

ઈતિહાસથી પૂરવાર થાય છે કે મહામાગ્ની
દિંદુ ગજગચ્છે પોતાના દેશની ઉત્પત્તિ સ્વર્ગ
ને વપાતી ખીલવણી માટે એ લોકોને આપશે
આપ્યા હતા, ને મુમલમાને ઇશ્વાન પ્રચારનું
કાર્ય કરના, તેમના કાર્ય મા કદિ વિશેષ ન કર્યો
એનું પરિણામ એ આવ્યું કે મહામાગ્ની કુલ
વખતોના પાગમે બાગ આજે મુમલમાન છે
કહેવાય છે કે પોર્ટુગીઝો એ દિંદુના ન આવ્યા
હોત તો ધીમે ધીમે મહામાગ્ની બધીજ વખતી
મુમલમાન હોત

મેષપક્ષા કૌનનો દાતદામ હરિનામના ગાત
પ્રચારનો એક અમૂલ્ય પ્રસંગ છે તદુપરાંત,
મવા, મુનાગા, અને મનાયામા હજીલામ એમ
નામ પ્રતાપવી દેવાયો હિંદુનામના યોદ્ધા
માનતુ છે કે એ બાગેમા હજીલામ અગમ
વેપારીઓએ ફલાઓ, પરતુ હોયેન્ડાના ઇતિ
દામધર્મે જેઓએ આ માનવનો ધર્મો અવધામ
હી એ નિર્ણય આદરે ન્યો છે કે આ ત્રિપોમા
હજીલામ તે વેપારીઓએ ફલાઓ તે જેઓ જાતે
અગમ હતા પરતુ રાહી મુનથી મધ્યમારમા
મોતાહતા એ દેગેમા હજીલામની તેજ દાનત
કે કે જેની હજીલામ છે ચમતી વેપારી ન
આજગજ નવામા વધુ પડતા છે, તેઓ ત્યાજે
આજ્યા કે ન્યાજે આ બાગેમા હજીલામ દેના
સૂચો હનો, તે યોદ્ધા અગમ તે યમન વાણીઓને
આસ્થા અને માનવની દ્રષ્ટિથી નિદાનના હતા
(અપર્ણ)

‘આ તરફ આધી તણી કે બેકડી,
તે તરફ ઝીણાની વાન દોકડી,
અવનવી એ ખેડતાલોમા જુવો,
હિંમની સુકાઈ ગય છે દોકડી’”

‘ਉੱਖਾਰ’

હજીરીનાં

સર્વે મુસલિમ ત્રિરાદરોને

ઈદ-મુબારક

હજીરીના ઠંડા પીણા

— એટલે —

અંતરનો આરામ

હજીરીનું તદ્દન નવું રીક

“ સોસીયો ”

(નોન આલકોહોલીક—ટુંટવાઈન રીક)

તાકત, તાઝગી અને સ્ફુર્તિ આપનાર હોઈ

દરેકને પીવા અમારી ખાસ

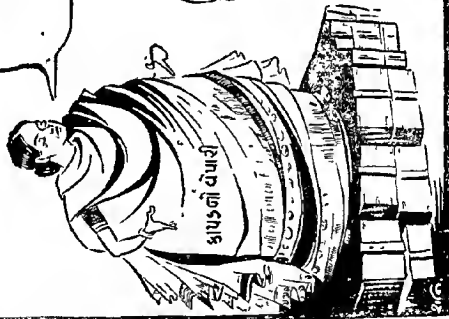
સલામણુ છે

હજીરી એન્ડ સન્સ

સલાબતપુરા રોડ,

મુરત. SURAT.

જેઓ, જેઓ, ભાગ નીર જેઓ,
હે નસલાઓ! હું કોપલી રૂપે
તમને વચ્ચેકરજી કરવા વિનવું છું

બંગાળનું અનાજ

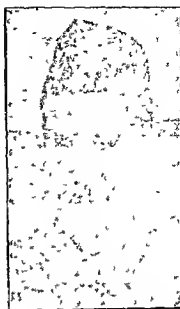
સંકટ

બંગાળ એ હિંદનો મોટો વસ્તીવાળા પ્રાંત ગણાય છે એનું ક્ષેત્રફળ ૮૪૦૯૨ ચો માઈલનું છે એની વચ્ચે ૭ કરોડ માણસોની કે બંગાળના ઉપમાગર ઉપર એ આંચો છે આમા કુચમીહારના અને બીજા દેસી ગન્નોના વિસ્તાર પૃથક ચો માઈલનો છે બંગાળનો પ્રદેશ ગંગા અને કલ્કતુયાના કાંપનો બન્યો છે એ પ્રદેશમા આ બન્ને નદીઓ જિભાનયવી થાય લાગીને ફવેરે કે, બંગાળમા નદીઓ કારા જગ વ્યવહાર મોટા પ્રમાણમા થાય છે આ પ્રદેશમા પુષ્કળ પ્રમાણમા વચ્ચાદ વચ્ચે છે, બંગાળ મહેજ ગરમ પ્રદેશ છે પણ કળકુષ ધણો આ પ્રદેશ હિંદમા બહુ અમલનો ભાગ ૬ બંગાળનું મોઝું મેદાન નદી નાળાઓથી ભરપુર છે સહેરો ગામડાઓ પથુ પુર્ણ છે વસ્તી ધીચ છે ખુબ વધે કે આ વચ્ચે બંગાળમા સર્વજન લુખમરો છે

વસ્તી-બંગાળની રસ્તી ખુબ ગરીબ કે વિવેશી માન અને બુદ્ધિવાન કે બંગાળમા ૭ કરોડ માણસો વચ્ચે છે તેના પર દકા મમલ વાલ, ૪ લાખ બુરિંગો અને ૪૭૮૬ હિન્દીઓ બંગાળની રસ્તી વડાચ- ગણાની નાંખી એનો મુખ્ય ખોગક ચોખા કે ધનસાન વર્ષે માન્યા આવ કે ધનસાન વર્ષેના મુખ્ય નમી હામે છે એઓ ગાદમિ- નવી મોટાનું સુન્ત ઉવત માને છે

બંગાળમા વડુ બહુર મોડા ખાદે છે એટલે ઘડનો ઉપયોગ મોટો કે મગાળમા

કુળગમી ધનમની નકષ

બહુ ધીચ વચ્ચી ૬ દર ચો માઈલે ૨૫ માણસ રમે છે બંગાળની વચ્ચી ખુબ રીક થાય છે દર એક રાઈ ત્યા દગ લાખ માણસો પધે છે આથી મગાળની ફળકુષ જમીન આરડી મોટી પ્રજાને ભવિષ્યમા કેમ નબારી રાગે એ મોટો પ્રશ્ન મમાળ પામે છે મગાળમા નીચી જમીનમા પાણી ભરાઈ મેન-સોનમા જગનો બન્યા કે એમા રસ્તી બહુજ થોડી છે સારો અને મગરો મુદ્દ વનમા વસાને મહે છે સુદન વનમા પાણીના ખાળોથીઆ ભર્યા મહે છે આથી મગાળમા મેદેરીઓ તાર ઘડે હી મહે કે વચ્ચે લાખોનો ભોગ વે કે

ભાષા-માહિત્ય મગાળી ભાષા એ મમ કૂનની અને પ્રાટનની પુત્રી છે એ ભાષા ખુબ ખેડાયેલી છે મોઝવે નકુર કે એનું માદિય રિગમ કે મગાળમા મદાન મેખડો થન ગળા કે બંગાળી ભાષા દિંદનાની મોથી વધારે ખેડાયેલી ભાષા છે બંગાળી પ્રન્ત ચિતરગા, નગીત, નાટ્ય એવેમા ખુબ કુગળ કે, પન્ડ

કેંગેલીઓની જાળ નેરી બાપી મનનન હજી
પણ ત્યાં થાય કે નખતી નુકીઓ ધાતુના
વામણો માગીના રામણો પણ મોં કે

આખા પ્રાનના હાથ વણાઈની રાખો ગાળા
તમ કંઠે કે રામણો મનારકનો કિયોન બ
ગાળના માં પોં થાન છે સમના અડ
હોગ પણ મિત્ર મિત્ર અને હ ગાળીનુ પ્રમ,
તેનુ ઓ નમ પાટુ મો ન મની નમીઓ
વગેરે અને કિયોના મનામના થાને હ

સ્ત્રીઓ - ગાળાની સ્ત્રીઓ ધન્ય પ્રમ
કન્યાવાળી, અને મલતીની છે એમાં મિત્ર
મિત્ર બહેની છે મિત્રની નામ તો ન મિત્ર
નમ્યાન સ્ત્રીઓ બગાળના થાને હ બગ
સ્ત્રીઓ પ દો પાતે કે

ઉપરનો - ગાળાના જુદા (નખ)નો કિયોગ
મુન્ન હ એની ૧૦૦ મીના બગાળના હ
એમાં નજી લાખ મજુગ તમ હ છે મીને
હોયોન બનમાનો કે હ મીન પગની પણ

છે આદતી પણ બગાળમાવી મિત્ર થાય
કે ઉગો પણ બગ મોં નાં પૂગેલીયો
માન્યાડીઓ અને મુત્રાની મોના દાયમા છે
મગાળી જમીનમો પેગાલ છે પણ માહમિ
નથી વેપાર પણ હશે ખરો પગેલીઓના
હાથમા છે

મુખ્ય ગાળો - નમતા એ નખત આખા
હિદુ ગમ્યાનીનુ ગરુ હુ એની વમી
૨૦ નાખ મનુષ્યો લખતી છે નમતા મુદ્દ
સેન હ મોગ નમતાઓ અને મહેનો જેવા
મનો ધમને કે મોટુ બદ અને મોગ
પ્રમાણના વહાણુનુ અહીં આવે કે વેપાર
પણ મોગ કે મનમા નાનુ ગણ અને આ
એ મુખ્ય વેપાર કે મીન ગરેરો હામ
મીનાનુ ગમ્યાન મર્મીદામદ વગેરે છે
માઝ હ કેમ બગાળી એ જ ભાસ, નીપી
આને મનુષ્ય ધમને કે બગાળીઓ લગમક
પ્રદીનના તથી મપૂર્ણ

‘મૂર્ખતા મારી’

મદખમત એમની શુ ધર્મ ! હારો ધર્મ ખતા મારી ! !
અને દિવ એમને દીધુ, ખરેખર મૂર્ખતા મારી ! !
કર કિયાદ કેને ? એજ જાનિમ ન્યા બની બેડા ! !
ન્દમ સજી ને તથી ખાત, એને ફુદા મારી ! !
ઢોઈની યાદ પણ સર, જેન પણ લેવા તથી દેતી ! !
વહુ કેને ? પ્રણય બદલે ગળે મુજને સજા મારી ! !
મને મનુષ્ય, મારી હાર છે, કયા ના કહુ છ હુ ?
જક્ષાઓ એમની છતી, ને હારી છે વકા મારી ! !
એ મારી મૂર્ખતા નમને, કે માઝ બોળપણ સમને,
કે એવાને કહી નાખી, બધી છવન કયા મારી ! !
હવે પગ્તાહ છુ ‘ઉત્તમ’, કમીને ખ્યાર સગ દિલથી,
હરક હુકા હે છે એ, હમેશા ઇતેન મારી ! !

‘ઉત્તમ’

નારોએ કુખાનુ છે,
ચુકાન્યો વેચાય છે,
પીવતો પીસાર્ધ રહ્યા ર,
તેમ છતા જગતનુ વહે—

આલ્યાજ કરે છે

તેણે એક મંનિકને પૂછુ આ યુધ્ધ શા માટે ? કયા હેતુમર ? પુત્રી પ્રમત ! મૈનિકે જરાય વાલ્યો હુ કઈજ જાણનો નથી અને જાણીને ન પણ શુ ? લડતુ એ મારો ના સાય હુ મૈનિક હુ મહને પગાર મને છે પ્રાણને હયેરીમા લાગે ફર હુ મહાગ કહે બનુ પોરણ અમાને નિર્મલ એ કમાળીમા થીજ થાય કે હેતુઓથી મને શુ લાગેજાગે ? શ્વિયા મહને ખરીદી રહે કે થોડા મિત્રા ઓમા મહાગ હરને વેચી રાહ હુ ને હિદુસ્તાનીઓ મહને હગનવામીઓ કરતા વધુ નાણા આપે તો હુ તેમના પડખે મીને લુ તમારે યુધ્ધનો આગય અને હેતુ જાણવાતાર તો અમારા મહાગને પૂત્રો પડી તે મહાગ મને ગયો

હુ શુ ? ત્રી રીતે મુ ? હુ ? પોતે પણ નથી જાણતો પાતનગમથી હુ એક નાના કપડામા હુ હુ મને આટલે માર્યો કે લડાઈ શરૂ થઈ છે, તમારો તમારો લશ્કર બાજુ નજાબુમિ પર હાજર થાવ હારી ફર્જ બગરી ગણી હુ એવી વિશેષ કનુ જાણતો નથી

તમાના માથીઆમાંથી ગ્રહને ખસાડે ? તેણે આશ્ચર્યમ ભેન પૂછુ

‘હા, નહિ’ તેઓ પછુ ખારી જેમ દોનન અને નાનનાની શોધમા નીખેરા કે નિજ્ય મને તો નિકેતાનુ ગૌસ્વર્થનું મિત્ર અને ખપી જરાય તો મીલે”

ત્યારે હને હુ કેવી રીતે મળી શકુ કે આ મહાગ અને વિનાશક જગા શા માટે ? તમે નહિ અધિનગીઓને પૂત્રો નહાય તેઓ બતાવી રહે

તે એક હવ્ય અધિકારી પામ ગયો તેણે જરાય આપ્યો, લડાઈ કાળુ નાવ સાધાગલુ કે આગથી ધીમ ના પૂર્વે હગનના એક ખામસના અને હિદુસ્તાનના એક મુસ્લીમા પ્રમ બેનાચારી થઈ હતી જેની યિદા હુવાને આ રીતે મળી ગઈ છે અમાન પ્રધાનો તો અનને વિશ્વાન અપાવે કે કે આ યુધ્ધ માનરતાના ઉધાર માટે અને હગનની ઉત્તિ માટે ખેનાઈ ગયું કે પરતુ સાચી લાન એ કે લાભો બાળકો અનાથ થઈ ગયા અને લાભો માનાઓની મોઢા ખારી થઈ ગઈ અને મરીય સ્ત્રીઓ વિના થઈ ગયા શા માટે ? બન એમજ મગાર કાળા વિના!

આ કોઈ તેણે વિચાર્યું હગનનાનીઓ મનુષ્ય નથી, નનપણુઓ કે નાનગ દીનન બર્માઈને લાયક છ

(૨)

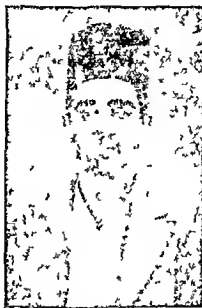
તે ગતનુ ખાલ પોતાના એક મંનિક મિત્રની પત્નિ સાથે ખાવાનો હતો તેને રો મિત્રનો પર પણ પડોચાડવાનો હતો તે ત્યા પગલ્યો તેનુ મમન મેટન મુદ્દર અને ગલ ગારેતુ હતુ ! તેણે વિચાર્યું કે આલુ બન્ય શહેર ના માટે ભગમીજન કરતુ નેદરે ? પરતુ બોમન પાનેરા અને બોમન પડી એણે એવી,

ધણી વસ્તુઓ તોઈ ધણી એવા કસ્યો તોયા
જેનાથી એના દિને આધાન થયો મૈનિકની
પતિ એ મોહામણા યુવાન સાથે પ્રેમદીપ્ત
કરી ગી છે એ ન્યાયાધિશ પોતાની સ્ત્રીને
છોડી એ વિધવા ત્રણે લાસ્યુ નજરે નેહ
ગ્યો છે અને એની પતિ એ દુઃખ યુક્તની
આથે મોક્ષ પગ મેળી કહાં સુમધુમ ની
ગદી છે આ તુકતી મનનશક્તિ આ નરુ
ગદ્ય નનનવાને અગત્ય હતી એ નન તો
કે માગમેના હૃદય પર પાપનુ નાત્રા ત્ય
છવાયે છે તેને આમશ પ્રતિ નિાદ મી
કથુ આ મના અને નરુકમા મી નરો
સ્પર્ધા દેવ અને વૈગતિ આ જગતમા ઉધન
પાયત મનાગ આદિયા કધીની મગિા અને
અશુઓના માનગ વહેનો ગહેગે પતિઓ પોતાની
સ્ત્રીઓને પોતાના મિત્રોને કાગ માગે અથવા
પ્રેમીઓ સ્ત્રીઓ માટે મળી તેના પતિઓનુ
મશળ કાદી નાખગે કુરન એવા થના પડેના
આ શહેરને રિષય પગથી બૂની નાખ તે
મા. તેવાજ વિચારમા નીન હતો કે તેને એક
મદને તોયો તોયે કાગા સ્ત્રી પહેરેના હના
તે પેના નરજવાન ન્યાયાધિશને મળના ચાહતો
હતો ન્યાયાધિશ કામગતો એ પોમો ગમી
તેની તરફ દેખ્યો ને વાન સુદ્ધ કરી નહિ
પેતો વૃદ્ધ નગરનો એક અગ્રગણ્ય ધારાસભી
હતો તેણે પોતાના છવનમા પચામ વર્ષો
કાદનના અવસાનમા ગાત્યા હતા જ્યારે પેતો
ન્યાયાધિશ હજુ કિશોર રૂપનો હતો બહુ તે
પચ્ચીમ રૂની એની વય હતી અને કાયદાનો
તો એણે બે દિવસ પણ અભ્યાસ કર્યો નહોતો
પેતો વૃદ્ધ વળીન વેદમા પકડાયેલો હતો અને
તેને મુન્મદના માટે મુકદમાના ચુકાદા લખવાના
હના તે કે એ નવજવાન મુન્મદ સુદિમાન છે
પરંતુ પેતો વૃદ્ધ અને અનુભવી કાયદાસભી
શા માટે ન્યાયાધિશ ન બની શકયો આપ
મનજ્યા નહિ આ દેશમા શ્રમજીવીઓને બહુ

માનથી નવાજવામા આવતા નથી આ નવજવાન
એ ધનાઢયનો પુત્ર છે અને મપતિના બન
આ હોહો મેળી શકયો છે કરાનમા ન્યાય
સ્વાતો અધિશ પણ વેચાતો મને કે આ
દુનીયા દેશમા નોકરીઓ પણ તેઓજ મેળી
શકે છે જોઓ અમીર હોય જ્યા ન્યાય મ
વાનો હક વેચાતો હોય ત્યા ચુકાદા પણ વેચા
તાજ હોવા તોઈએ એક અધિકારીએ કહ્યુ
એમા અથવા જેવુ શું છે ? મનેજ જુઓ મે
આ મારી પક્ષી ખરીદી છે મારથી વધુ
મનેન એવા માણમે હજુ નીચી પાવગીમા
વર્તોના વર્તોથી અગવાયા કરે છે પરંતુ મારા
ધન વડે હુ આટલો મોટો તોહો મેળી શકયો
હુ આ દેશમા ગરીબોને વમરાતો માર્ક અધિ
શ નથી આ દેશ અમીરોના માટે છે, જોઓ
ગરીબોનુ ખુન ચૂમી ચૂસી હૈનન મેળી
કરે છે

હવે તેણે વિચાર્યુ કે આ દેશમા વિદ્યાનો
આથે મુનાકાત કરી તોઈએ કાલ્ય તેઓ
કાગ એતો મર્મ જાણી શમય ખીજેજ દિવમે
તે એ શિક્ષણનયમા ગયો જ્યા શહેરના
બાબકા શિક્ષણ મપાદન કરી ગયા હતા જરા
પહેના એક અધવા દેનાઈ મહ કે તે આ
શિક્ષણનયના સુધારા માટે અદિ પધારે છે
તન્તજ શિક્ષકો તેની પામે દોડી આન્યા અને
એ ખીજની નિદા ચાકી મગા લાગ્યા મર્વેતો
એન સૂર હતો અમનેજ ગયો અમેન મનેન
છીએ ખીજ નધાઓને કાદી મૂમે તેણે
વિચાર્યુ કે કેવા છે આ યોમે ? વિદ્યાન કે
બરોગગજોના કે પ્રમને શિમણ આપી રહ્યા
કે પરંતુ પેતે કયા જઈ રહ્યા છે તેની ખમર
નથી નીચ કર્દાના શા માટે એ ખીજની
નિદા મગા હમે ? એ ખીજની લુગદઓ
શા માટે કન્યા હમે ? શુ તેઓ મપથી ન્દી
શકતા નથી ? આપલા બધા સ્વાર્થી કેમ ?

આવી બધી દવડ
શમાની ચિંતા શા
માટે આ બધું
સુખના ચોખ્ખું
પરંતુ એમનો મુધાગે
કાંતિ આવે તો
અંધ શકે છે નવો
કાળ, નવી વસ્તુઓ
નવી પ્રજા દાન
શિખાવશે મારા
એક-ધનિષ્ઠ થાય
અને ધનન મરક
થઈ જાય અને
આજ માગીમાથી
નવું રાત્રી મરક
જેમા આ પુણ્ય
મસ્કારોનું નામ પણ
ના હોય

હારિશ મીશલ

કાંતિ કે કલિતાવ
તાગે મારા ગમિ
મ્યા મારા મુ તાનમા
હવે જેનન નથી મુ
તેજો કુસ્તની રેકી દીધા
અને મટોગી જેમ
મહાગ ની મી આ થો
તેનો એક વિજ્ઞાન માય
મેટા થયો તેની નમન
પાતાનુ અશિન હવે
કાનુ તે મર્ક કલો
આમ શા માટે વિજ્ઞા
કલો લાગ્યો કુન્ય એ
તો પગપૂર્વી કરેલી
આરી છે અને કની રી
છે છુડી દુહના મયે
નમમા અભિનયમા હોય

(૩)

એ પછી તેજો પુનઃકાન્યના નવ દાનના
સાહિત્યો અભ્યાસ થયો મયે કૃતિ વિનામ
સ્વ-દાના અને આગિય વિનામક તરવોથી
મરક હતી આવું હતું લાડ સાહિત્ય મુખ
અપત સુર છે મુનમુન તેને ચાહે છે
વાટિકાને વમત પોતાની હાથિયાથી મુખ
કનારી નવોગ સમ શણગારે છે પાનખરના
નિર્દય હાથો એવું લાગ્યું હતું લે છે-આહા!
હવે પ્રેમ છે અને પ્રેમ હવે છે અને
આનામ પ્રકારની બીજી અર્થદીન વાતો!

આ સાહિત્યકારે મ્યા પવે જઈ નહા છે
મુ તેઓ પોતાની મૈત્ર અને દેશને પતનની
ધોર નિનામા પોતાની દેવા આદે છે પોતે
તકામા છે નિર્ભીન છે ત્યારે કાંઈને ની મીતે
જાગત કરશે તેઓ કાંતિ શા માટે પોકારતા
નથી? રહીના શુનામ કેમ? સમાજના અનિ
હોને નિર્ધનને ચૂમના મૂકીવાદીઓને હથાક
કેમ પાડતા નથી? ઉલ્ટા એમના ઉપ પ્રસાના
મુખ્યો વેર છે!

હવે અમે કીએ છીએ કે તમામ મુખ પ્રકારના
પ્રકાર આમારા નડવાઓ પણ એજ કરેના
હતા સાહિત્ય મારે પણ હોય છે અને નરમ
પણ જમનમા મનાતન કાળથી રીતિ અનીતિ
નો જમ થતો આવે છે છુટ અને અનિષ્ટ એક
બીજા માથે મઝામ એવી ન્યા હોય કે
જમનમા અધકાર અને અનીતિનું સામ્રાજ્ય
હવે મુ છે તેથી મુ થયું? આ કુન્યા
છે એમા એમજ થયું રહે છે માંત્ર દરની
એજ શા માટે જેઓ વૈમવમા ચૂન થઈ જાય
છે પાપના ખાડામા ખુપી જાય છે કાંતિમ
અને અન્યાયારીઓ અને છે એક દિવસ તને
હના નહતા થયુજ પડે એ વિદ્યાતાને અધર
કાનુન છે જે દેશના વતનીઓ પોતાની મુખ
હવે હર ન કરી મરે કાંતિના નામ માથે
કપી હો તે દેશ અને પ્રજાએ બર્માદ થયુજ
જોઈએ જમનમા હવવાનો અને રહેવાનો
તેમનેજ અધિક છે કુન્યા તેમના માટે છે!
જેઓ પોતાને એના પાત્ર મિથ્ય મરે કે તેઓ
કુન્યાના રહી શકે છે!

• ઉદ્દેશ પસંદ

ઈન્સાન

ગત અધારી હતી આકાશમાં તારના ચમત્તા હતા નિન્દી હૃદયના ઝખમ પ્રમાણે માર્ક કોર્ક સ્થરે કીણી કીણી વાદળીઓ તારના પર ફરી નળની હતી, ઝખમ હૃદય મન્દન માફ

ગગનાની ખત્તીઓ મળતી હતી, હુ ખીયાન અતર જેમ દુખીયાના અતરને જેમ જોડે નથી મળતુ એ રીતે ગગનાની ખત્તીને જેના કાઈ તોળું ન્હોતો મુમસામ હતો, કષ્ટતાન જેવો, અથવા વેગા રંગા માફ

ગગનાની મને બાજુ ઘૂમે પાનથી જન જગ આનદ જેના હતા પાડા દળવે દળવે હોયમ ખાના હતા, પરન દોર પર

ઝોદરા પોનાના આંગડાના બેને હતી, વિચારના લીન એના મગજના અનેક વિચાર આવતા હતા .

ઝોદરાની જુવાની બળતા બધો જેની હતી આયોના તેજકોર્કો સૂર્ય માથે દોડતા ઉતરે એવા હતા ઝોદરાની આખ માથે નહ આખ મેળવે એમ ન હતુ. આખ મેળવનાર પળના માટે નજી મુઝી પામતો

જુવાન ઝોદરા માટે માગા આવતા બાપ ઝોદરાને માગાથી માહિતગાર કરતો ઝોદરાની નાનમાં બાપ ગણ હતો, ઝોદરાતી મગજ વિના માદી કરનાની હિંજા ઝોદરાના બાપને ન હતી

ઝોદરાના કાઠના બે નાજીએનો આસાઝ બહુમગ નેતો હતો એક હમિગન, બીજો અગી

હિંમતના વખતે આ બન્ને જુવાનો ઝોદરાના બાપ પાસે આવ્યા હતા, એક પછી એક

ઝોદરાના બાપે આવેન યુવાને સવાનો કર્યો હતા ઝોદરાએ એ સવાતેના જવાબ

માનવ્યા હતા બાપે હમરાને પુછ્યુ હતુ "નમો તુ કરો હો ?"

"હુ ઝોદરા છુ હાર્ટ એસ્પાલીટ મારી આસઝ અનગળ કે ઝોદરાને હુ મારી જન માથે ગખીશ "

બીજા અસીરે કહ્યુ હતુ કે "હુ ઇન્સાન છુ હુ ઝોદરા-માથે એમ સાચા ઇન્સાન તરીકે યર્નિશ "

ઝોદરાને આ ઝોદરા અને ઇન્સાનમાંથી એકતી પમદગી કરાની હતી પમદગીના વિચારના એ દમશા કુબેલી હતી કોને પમદગી આપની, એ વિચારે ઝોદરાને મુઝવી મારી હતી

ઝોદરા જન માથે રાખનાર હતો અગીર ઇન્સાન તરીકે ગખનાર હતો

કોને પસદગી આપની એ ઝોદરાથી સમજાતુ નોળું વિચારના ને વિચારના એણે સમય કાઢ્યો, અને એવામાં કુઝાએ આસાઝ આપી

કુઝાની આસાઝ કન પર આવતા ઝોદરા ઝખમી, અર્થ નિઘ્રામાંથી નગી, અને તરતજ ઇન્સાનમાં મમ્મુલ થતા હતા

મરાતના દમ વાગ્યા બાપ ઝોદરાની પાસે આલ્યો ઝોદરાની આખો શરમથી દગી ગઇ બાપે મરાત કર્યો —

"સા નિર્ણય પુર આરી બેટા ?"

ઝોદરા ન બેસી સકી એના અતરને જાર બાગે થયો અતરના બાગથી ઝોદરા દમાઈ ગઈ બાપે ફરીથી પુછ્યુ —

"દીકરી ! તારી મદજા વિના મારાથી કશુ થાય તેમ નથી બોલ બેટા ! તારો શુ વિચાર છે ?"

ઝોદરા દમાતા દિનથી બેસી—

"આપ ને કરશે તે મારા બધાનુજ

પુદ્ગલ લાક્ષિક , ગીમનર પર કેમો યાય છે તેના ધધાને તેના કુટુંબને અને તેને વિશ્વપર પરથી નેસ્તો નાખી કરી નાખના ॥ શમ્ય તે પ્રયત્નો કરી છટાય છે અને બીજી ધણ ધણ તે મિચારાને મહેતુ પડે ૭

તે લેખકે યા શાહરોની મુનામ મનો દશાનુ શુ કહેવુ કે જેને પોતાને લેખક યા શાહર સામિત કરવા માર વખોને ખગવે છે સાહિત્ય પણ અંગે વાદી અને પ્રતિવાદી વચ્ચેના વિચય હોય તેમ એની લક્ષણ શાસ્ત્રાર્થને બ ને મંડીયત પીતન ટેડના કાચનાની બાંધીગીઓની લડવામા આવે અને એનો મુકાદો કોઈ વિદ્વાન નહિ પણ મેટરફોર આપે । મુનામોનુ રક્ષણ પણ બહારનાઓ કરે તો મુનામોના સાહિત્યનુ રક્ષણ પણ બહારનાઓ કા ન કરે ? સાહિત્યમર અને કવિ થવાની અને દેખવાની ટેટવી અને કેવી એજ । પોતાની કનમ પર એવો બધો અવિશ્વાસ કે તે પોતાનો બચાવ પણ કરી ન શકે ? અને શાહરને મન કરે મન કરે કદેના મરકાની, શરણુ મનિ મોલ્લી પડે ?

સાહિત્યના ઝગડાને ન્યાયમર પતારી દેવામા કષ્ટક મરી શકે તેમોએ કષ્ટ નથી કર્યુ એ પણ મારે સખે કહેવુ પડે ૭ દુન્યી જોને હમનાશઓ પોતે એનો ભોગ યા પડશે ત્યારે બજાશે કે આપણા સાહિત્યમા આ અન્યાય અનિશ્ચ અન્યાય થયો છે અને એ અશ્વમત્તિને પરલાથીજ દામવી બડગી હતી

જગ વિચાતર થયુ વાત એ હતી કે દીકાકારને ભુડી વીતે છે મારા એ મુગ્ધી મિત્ર એના માટે મારી સાથે સીધે મોટે વાત નથી કરતા કે મે એમની મિચિત વચણ પર હળવી ટીકા કરીજ કેમ ? જો કે તેઓ પોતે બાને છે કે મે એમનુ અન્યાય નથી કર્યુ પરતુ એમને દુખ એવુ છે કે મે ટીકાજ કેમ કરી ? એમની પોતાની બાન કદિ પણ ટીકાપાત્ર થઈ નથી શકતી એમ તેઓ માનના લાગે છે અનમત તેઓ ટીકા ટીમળ બહુય કરી શકે છે, પરતુ બીજાને એ હક આપના ખુશ નથી

એક કવિરાજ (?) મારાથી એટલા માટે બહુકેના રહે છે કે તેમના 'દાબજાને હુ કરિતા

મરી ગા માટે પોતામા વખાણનો નથી ? અને એમને ઉત્તાદ મ લેખનો નથી

એ મિત્રે મને એના માટે ઉમડા પાડવા નીમ્યા હતા કે હુ અમર પેપરમા વધુ છુ શા માટે ? તેમણે તો શગદતના એના મન કાલી લીધા કે એમના પર અગત લખેના પત્રો પેપરે ચટારી દીરા અને માગેનો લેખ ન છાપી એ અગત લેખની પણ ટીકામા અમર લખી નાખી અને મનાર આપી દીરી કે કોઈએ એમને પામે કમકવા નેવા નહિ

બીજા એક મુનામની મિત્રે (જેઓ નામ નારાયણ પાડકનુ મ્યાન માચનનાર છે) એના માટે મારા પર વેળ વાળવા માડયુ કે મે તેમને એક લેખ અમથી મોગમો, હળવી દીકા કરી હતી

આ અને એવા તો ઘણા કડના અનનવાની હારમાળા મારી પાસે છે આ બધુ શા માટે થયુ ? કયા મુન્દામર થયુ ? મારી નજરે જે દેખાયુ તે મે લખ્યુ એટલાજ માટેને ? બાળા અને માર્ગની સાથે દરનનારત તો હતીજ નહિ આટલા નવા મસૂરની આટઆટી સમજો । આવી આવી આ પછો ? મુ લખને કોઈ ? મારા પર ટીકા કરી કોઈ ? વિવેચન અને સમીક્ષા ટાની ફુનિ પર કરશે ? પહેલા સત થવાનુ મુતો અને પછી ટીકા કરે પહેલા પીસાઈ અને મરી જવાની તૈયારી મેરા અને પછી મનમ ઉચકો । નહિતર પેની કહેવનની પોંડે ચૂપચાપ જોયા મેરા કે લોહુ જાણે ને લુહાર જાણે કેમકે અહીંના દરેક ગઝલમર જિગર અને જબીન છે અહીંના દરેક વાર્તા કાર શબ્દ અને ખાડક છે અને અહીંના દરેક લેખક એમી સાથે મારા નરવિકાકાર સિમધ કાર હાસ્યકાર વિવેચક અને ન જાણે શુ શય છે અહીં કોઈ એક પણ કાઠધી કેમ નથી બન્યું તે એકજ સર્વથી ઉત્તમ છે ।

જોધુને 'કારવાના તત્રીએ પણ ટીકાકાર હોવાના કસર બન મારી પોંડ ને છેક છેવટુ રથાન આપ્યુ નહિતર હમેશા અકમા આગળ રહેનારો વણુમરો આમ પાળી શા માટે ધડેલાયો તે મમજનરો ?

ઈક સુખારક

ઈક સુખારક

બાદશાહ

ના

દિલપતીર ડ્રીકસ -

ઓરેન્જ

મોસમ્બી

વીરાકશ

સહેજતદાર -

આઈસક્રીમ્સ

સ્વાદિસ્ટ

બરફ શરબત

— વિગેરે —

સ્વાદિષ્ટપણા માટે બિન હરીફ
પુરવાર થયાં છે.

[બાદશાહના પીણા ફક્ત બાદશાહો માટે જ છે એમ રમ્પે સમજતા
બાદશાહના પીણા બગીરો ગરીબ સાને માટે છે]

લગ્ન, મેળાવડા, પાર્ટી વિગેરે શુભ પ્રસંગે

આઈસક્રીમ, ડ્રીકસ વિગેરે પુરો પાડવામાં આવે છે.

એકવાર ઓર્ડર આપી ખાતો કરો

આપની હાયરીમા ઠેકાણું નોખી નાખો

બાદશાહ સોડા ફેક્ટરી

ઝાંખાબજાર, કુરવા રોડ,

સુરત.

Printed by Maganlal Mangabhai Patel, at The 'Gangotri' Printing Press
Kampli, Khand Bazar, Surat

Published by Asim Ahmed Esmail 'Vahshi' for Vahshi Sahitya Karyalaya
Tower Road, Surat

૧૯૪૩

- Philips
- Westinghouse
- RCA
- અમેરિકન
(ગેનર્લમેન્ટ)

radioplayers

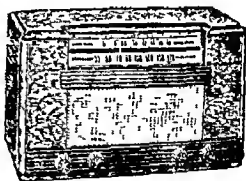
બેન્ડ રેન્ડ ૫-૬-૭-૮ વાદવ

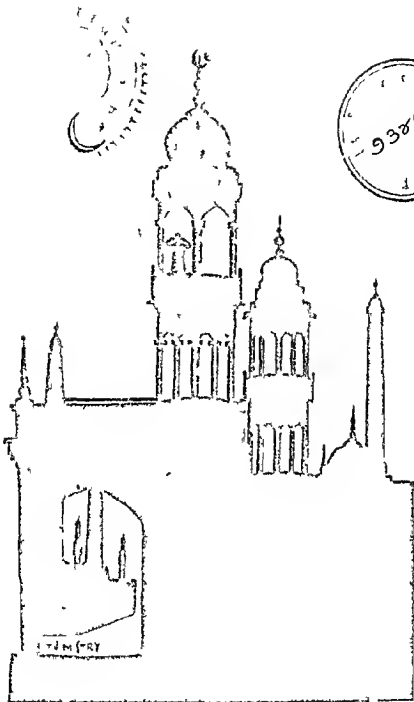
રેડી સ્ટોક

આગેજ પધારી સાંભળો

ધી જનરલ
રેડીઓ કું.

લાલગેટ, : સુરત.

કલર વાં

કલર વાં

સાચી
સાચી
સાચી

અનુક્રમણિકા

(વપય મૂલ્ય)	લેખકનું નામ	પૃષ્ઠ
અશુ-અ જની (સામ)	ગિરિમલ	૨૦૬
હરનામી શિક્ષણ (કુર્આન)	મોં અ રહીમ	૨૧૦
, , (હદીસ)	" " "	૨૧૧
આ-સજીવી દુન્યા	"એકા"	૨૧૨
માનવી પર હયા કુરે ૩૫૮ (માઅ)	"અમીન"	૨૧૬
ચોઢ	મ વણુગરો	૨૧૭
શાદીખાના આનાદી-સેકત	તાજ	૨૨૦
રણુ	જુમાઇન ફેસાઈ	૨૨૧
ફનાવા	મોં અ અલ્લરફ	૨૨૧
વમીયન	"ફેરમત"	૨૨૪
તુર્કી વિધે ક છક	"સાન્ત"	૨૪૧
"નઝમે કુર્આન"	જાં "ગાલિબ"	૨૪૩
શહેન્શાહ આલમગીરની શાખામજો	સાનેદ બકીવી	૨૪૪
અ માર જો" - "ઝમઝાર જો (કાગ)	શોબીન-મઝદૂર	૨૪૮
મેહફિન	સાલક	૨૪૮
ધરનામ પ્રચાર	'તાજ	૨૫૧
દીવારે રસૂન (સન૦)	રફેઇ-મહેરી	૨૫૪
સ્વીઝર અને સમાજોચના	વત્રી	૨૫૭
સરેઝ મુસ્લિમ શાદી-જન્મ-મરણ		૨૫૮

વાર્ષિક લેવાજમ દિવસ ૫ જમા ૧૬ પરદેહ રી ૧૦ (શ ૧૩૩) હુકમ આના

લવાજમ પુરે ચવાની ખમ બાજુના ચોક
શમા આપી છ, ખીજે અક પ્રમટ ચાપ લી
સૂચીમ જો લવાજમ નહીં મળે તો પી પી
પી નવો અક રવાના થશે રેપર હિપર આ કે
નબર દ મંઠા બખાષ છે તે નાધી નખો
મનીઓડર અથવા પત્રનાનદાર વખતે તે જરૂર
લખો અક નહિ મળવાની ફર્યાદ તારીખ ૨૫
સુધીમા દિવસ આદેશએ કરી

સરનામું નીચે મુજબ —

VAHSHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road, Surat

પુ. ૫ અક ૫મો

અશ્રુ-અંજલી !

(શબ્દોરની પવિત્ર સેવામાં)

અસ્સલામ અલૈ કરીમના વીર રજુધીર અસ્સલામ,
અસ્સલામ અલૈ હૈર્થના ધરનાર શબ્દોર અસ્સલામ
અસ્સલામ તુજને મુદ્દમદ મુન્તાહના લાડલા,
અસ્સલામ અલૈ કાતેમા ને મુતેઝના લાડલા
મગ્દળા તે જુડ પાસે નવ નમાઝુ શીશને,
મગ્દળા તે મનના ખાતિર કપાઝુ શીશને
લાંબા મામે માત્ર બોતેર લઇને આઝમે નીરલા,
ગ શત્રુ-મૈનમા ભાગે જમાઝમે વીગલા
હાક તારી સાબળીને મૃત્યુ પશુ કપી જતુ,
જોડને જુજ જોડતાં જો શરકરી શબી જતુ
કગળવામા હોઝવી પીધો શહાદત-ગમને,
ને અમન્તાને વગી કર્યું અમર તુજ નામને
તે ખુદની શહમા ક્યા કોઈની પરવા કરી,
ગમને કુગ્યાન ઉગમત મુક્ત બસ કગવા કરી
મકરો હમતા મુખે ધીરજથી સેદનાગ હુસૈન,
ન્યાય ને સ્વતંત્રતાના સત્ય ચાહનાગ હુસૈન
હો સલામ અગણિત તને અગણિત મલામીના ધણી
અસ્સલામ બને જમાતની નેકનામીના ધણી
અજલી અત્ર તણી અમે છે “અસ્મિલ”ની કમ્પન
વીગ નગ આજે મલામી દિલથી મુજ દિનની કમ્પન

“અસ્મિલ” ધોગજની

અહલાહ તચ્ચાલાનુ ફરમાન

(૨૮૩) અને યતીમોને નિકાહની વયે પહોચતા સુધી અજમાવતા રહેા ફરી ને તેઓમા કંઈક સભ્યતા માલમ પડે તો તેમનો માલ તેમને હવાલે કરા, અને તેમના મોગ થઈ જવાની ચિંતાએ તે માલ ઉઠાવપણે અને ઉતાવળે વાપરી ખર્ચ ન લાગે, અને ને (વાલી) શુબાશવાળો હોય તો તેમણે યતીમના માલથી બચવુ નેહએ પણ ને મોહતાજ હોય તો (તેમાથી) રીતસર ખાવુ નેહએ, ફરી જ્યારે તેમની મિલકત તેમને સોપો તો તે ઉપર સાક્ષી રાખે, અને ખુદાપાક હિસાબ લેનાર બસ છે (કુર્ચાન)

+ + + +

(૨૮૪) તમારી માઓ, દીકરીઓ, બહેનો, ફાઇઓ, માસીઓ, લાત્રીજીઓ અને બાણજીઓ તમારા ઉપર હરામ કરવામા આવી છે અને જે માએ તમને ધવડાવ્યા છે તે તથા દૂધ બહેનો તથા તમારી સાસુઓ, તેમજ તમારી જે સાથે તમે સમાગમ કરી ચુક્યા છો તે ઓરતોની (આગલા ઘરની) છોકરીઓ, જે તમારી દેખરેખમા છે, (તે પશુ હરામ છે) પણ ને તમે તેણીઓથી સોહબત નથી કરી તો (તેણીઓ િ છોકરીઓ નેડે પરણવામા) તમને કંઈ શુનોહ નથી અને તમારા વચ છોકરાઓની વહુઓ તે તેમજ જે બહેનોને એકઠી કરો, (તો તે પશુ હરામ છે) પરંતુ (આ હુકમ પહેલા) જે ચંઈ ચુકયુ (તે માફ છે) જેણે ખુદાપાક અનિ ક્ષમા આપનાર (અને) મહા દયા કરનાર છે (કુર્ચાન)

* + + *

(૨૮૫) જેઓ ખુદાઇ ફરારનો તેની મજબુતી પછી બગ કરે છે, અને જે વસ્તુને ખુદાપાકે નોકવા ફરમાવ્યુ તેને તોડી નાખે છે અને દેશમા ફસાદ મચાવતા રહે છે, એ લોકોજ બાદે નુકસાન ઉઠાવનાર છે (કુર્ચાન)

સ પાઠક -મોં અબદુર્રહીમ-

રસુલુલ્લાહ (સલ૦)નું ફરમાન

રસુલ

મી

શિ

ક્ષ

ણ

(૨૮૩) રસુલુલ્લાહ સલ૦એ ફરમાવ્યું કે સ્વર્ગવાસીઓ પોતાના ઉપર ઉચે મહેલવાળાઓને એવી રીતે નિહાળશે જેવી રીતે કે તમે આકાશના કિનારા ઉપર આવે પ્રકાશિત તારાને જુઓ છો. પછી તે પૂર્વમાં હોય કે પશ્ચિમમાં હોય, આ તફાવત તેઓમાં મરતખાના કારણે છે, સહાબાઓએ અરજ કરી ત્યાં રસુલુલ્લાહ ! તે લગ્ય મહેલો તો પેગમ્બરોના હશે તેમના સિવાય અન્ય કોઈ ત્યાં પહોંચવા પામશે નહિ ? આપે ફરમાવ્યું કે ઠેમ નહિ (પહોંચશે ?) મોઘદ છે તેના, જેના કાબૂમાં મારો પ્રાણ છે કે ત્યાં તે લોકો પહોંચી શકશે કે જેઓ અલ્લાહ પર ઈમાન લાવ્યા અને રસૂલોને સાચા માન્યા (સહીહૈન)

(૨૮૪) રસુલુલ્લાહ સલ૦એ ફરમાવ્યું કે એક માણસે પોતાના સુન્નતમાન બાઈની જે બીજા ગામમાં રહેતો હતો તેની સુલાકાતને ઈરાદો કર્યો, તો અલ્લાહે માર્ગમાં એક ફરિશ્તાને બેસાડ્યો. જ્યારે તે તેની પાસે પહોંચ્યો તો ફરિશ્તાએ પૂછ્યું કે કયા જાય છે ? તેણે કહ્યું કે આ ગામમાં મારા એક બાઈને મળવા જાઉં છું ફરિશ્તાએ પ્રશ્ન કર્યો શું તારો તેના ઉપર કઈ ઉપકાર છે જેને વધારવા ચાહે છે ? તેણે ના પાડતાં કહ્યું માત્ર ખુશને માટે તેની સાથે મહબ્બત રાખું છું ફરિશ્તાએ કહ્યું કે હું ખુશના વરક્ષી આ ન દેશો લઈ તારી નરફ મોકલવામાં આવ્યો છું કે જેવી તું અલ્લાહ વાસ્તે તેની મહબ્બત રાખે છે તેમ અલ્લાહ તારી સાથે મહબ્બત રાખે છે. (મુસ્લિમ)

(૨૮૫) રસુલુલ્લાહ સલ૦એ ફરમાવ્યું કે ખચીત સત્ય બોલવું નેહીનો માર્ગ જતાવે છે અને ખચીત નેહી સ્વર્ગમાં પહોંચાડે છે અને ખચીત એક ગાણુષ સાચું બોલ્યા કરે છે, તે એટલા સુધી કે અલ્લાહને ત્યાં તે સાચો લખાય છે અને ખચીત જુહુ બોલવું નાફરમાનીનો માર્ગ જતાવે છે, અને નાફરમાની દોઝખમાં લાગી જાય છે અને ખચીત એક માણુષ જુહુ બોલ્યા કરે છે, તે એટલા સુધી કે અલ્લાહને ત્યાં તે ઘણો જુહો લખાય છે (સહીહૈન)

-સાદિક સા૦ રાહેરી

આવાઝકી દુન્યા

સહાયતા 'એમ'.

આવાઝકી દુન્યાકે દોગ્તો ! જાણો છો
રોઢરામ યુ આદિત્ય પરિવર્તુ ૧૫ યુ સમેન
બગાઇ ગયુ અને તે પછુ પુરા કાઠમાથી વરો
દગના ન્યાયમદીગમા એ તરફ અમનધરો,
ખીજી તરફ કેમિયાએ અને ત્રીજી તરફ રહેજ
તરફ કેટલાક નામનીન સાહિત્યધરોના સહ
કારથી એ જન્સો ઉગરાઈ ગયો અને બહાર
રૂઢી ગયા થોડાક બૂખડી-બારસ સાહિત્ય ગમિકો
ને માહિત્યકરો. ગરજવારી વ્યવસ્થાને પ્રનાષે
ગટનાક સાહિત્યધરોના અપમાન પછુ થયા
પછુ અપમાનથી ટેવાયના સાક્ષરો માન્યા સાના
ભય રહશે ! વગસો થયા નારીજાતીને નરજાતીએ
રમાડી, હવે નારી ! કુખ જાણુવા એક નારી
નીજ નીમલુકે ચર્ધ દેઈ નારીએ નારીની
નાક પાગખી ! નમન્યા ન મનન્યા દોષ તો
મનને કે પરિવ નારી જાતી અને તેના
પ્રકુખ પછુ વિદ્યાગૌરી નારી જાતી દોષ તેમજ
એની નાક પારખીને ત્રીજી નારી જાતીને જન્મ
આપવાનો પ્રયત્ન કયો ત્રીજી નારી જાતી તે
જુજાતી યુનિવર્સિટિ પરિવર્તમા ગમે તે થયુ
પછુ યુ યુનિવર્સિટિની રચાપના માગે મગજ
ગીત ખૂન મરાયા આમ ત્રીજી જાતીના ઉત્પત્તિ
આતુ નમી ચતા નાથી નારી રખડી ગઈ
એથી નારી તે શ્રીમત ગાયકનાક નરેશ પ્રતાપ
રામના પત્નિ એમજો સાહિત્ય પ્રદર્શનનુ તો
ઉદ્ધારન મ્યુ પછા ગૃહસમાનુ બારડ દેવાઈ
ગયુ ! યુ સાહિત્ય પરિવર્તુ ઉદ્ધારન કંગવાનુ

કાય પ્રતાપરાવે પોનાને માથે લીડ રંગ પછુ
સાહિત્ય પરિવર્તુ પ્રતા પછુ હમ મનાન વરુ
દોષ એમજો પોતાના દીરાન કૃષ્ણાઆચારીને
માથે પરિવર્તુ ઉદ્ધારનનો બાર નાખી પોતે
મુનહ જાને ખીજી રાખી વગણી એવ બિચારા
સાહિત્યધરો તો ન્યાયમદીરમા એમને ગાયકનાકી
જનગ્રાયા નીચે ગાયકનાક નરેશની કીર્તિના
રણનીગા વગાડીને દંતુ થેગ પગ પહોનવા
નદિ હોય કે રાજાએ 'રાજા વાજાને સાલગની
પિન'તીને સાચી દેરી એમ તો બખાય ખીજી,
ત્રીજી ચોરી, કે પાચમી રાગી કરે કે ! તેમા
મુ થઈ ગયુ ! અદો જુદી વાન છે ગાયકનાક
ગટમા તો 'એક પગ ખીજી ! કંગવાનો કાયદો
કે' એમ પર ખીજી કંગવાને સખત સખત
થાય છે ! પણ આનો જેજો માયદો રચો તેજો
તોડો મનુ થયુને ! કઈ દીવાન અને રાજા
વન્સે દરીશાહ તો નથી જાતી ! દીરા ! અગર
હરી હરીને નરી નરી તાનદારી રમને ગાયક
વાગની જનગ્રાયા ભીને આખ્યા કુગ અને નંગ
હી નરી ગાખીએ રમાન્યા કરે ! જાનના
દેરો અગર હોય છે ! એ પુરા ત્રી પ્રધાન
અનુમરી માયદાનાને એમનો આગતો યુનો
દરજાગર પ્રે અને કુકુ જોઈ વીડમગ જનગની
એમને કુ જ ન પાડે તો નાર નદિનગ અમા !
નખાનુ નંગ અગરોસા કેટાય નાકકાયા માગ !
ખુદી જરો !

કંગડી ખાતે લેડી હારના પ્રસુષપદે એ મુસ્લિમ મદિલા પગિદ પહુ ભગઈ મઈઅને તેના પ હમ્મ ઉપરાત મુ આનુઓએ ભાગ લીએ હતો પગિદ સપુષુપએ સદમ થઈ હતી, અને તેના એનુ જણાયા હતુ કે "મુસ્લિમ કોમની જાગૃતિ માટે સ્ત્રી વર્ગની જાગૃતિની ખામ આરમ્મ થતા છે સ્ત્રી કેળવણીનુ પ્રમાણ બીજી કોઓને મુકાનને ધણુ ઓછુ છે, જ્યાં મુધી મુ સ્ત્રી કેળવણીને ફેલાવો થશે નહિ ત્યાં મુધી મુ કોમની મામાનુ, આર્થિક, કે મજદુરિ એક તરીને લગતા સવાયોનો મતોપકાગ કેવેલ થવો મુકેલ છે" વાત તો માત્રી છે આપણો અભણ સ્ત્રી સમુદાય આવી પરિવેશી જાગૃત યાય અને કેળવણીના ક્ષેત્રમા દાખલ થાય એ હમ્મના જોગ છે, પહુ આર્થિક કોમની

સ્ત્રીઓ દિદુ ને પાસની, કોમની બલેથી ને ગણેવી મણાની સ્ત્રીઓ, કેળવાયા પછી કપડાની દાષટીય વપારે, જંગી ઘણીને વધુ ને વધુ બાર પાતી જાય છે, એની ઉપલક્ષમા દાષટીયા કેળવણીથી કઈ શુદ્ધવાગ વળાનો નથી' છતામી સરકારના વર્તુળમા નીને કેળવણી અપાય કે નેથી મુસ્લિમ સ્ત્રીઓ નેક ખીમીઓ બનીને રહે રૂપ-મૌનદર્શની ફરતી હાટકી નેવી મુધરેવી દેશી મામો નહિ! આદસ ગૃહિણીઓ બને, પ્રગતિવાદી માતાઓ બને શમ્મે મેહફિલ નહિ! કારણ કે જ્યાં મુધી પશ્ચિમી તાલીમને આધારે આપણે છવરાતુ છે, ત્યાં મુધી યુરા પતી નહલ યુરી જનાનો ઘણો ભય રહે છે। આપણા મમાનને મનુષિતિને બધમેસ્તી તાલીમ આપરાતે પ્રમુધ થાય અને તેમા મુસ્લિમ

મક્ત! FREE મક્ત!! FREE મક્ત!!

શ્રી પુરૂષના ગુપ્ત સ જ ધ માટે અલોક પુસ્તક
(A useful guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ઘણી અને ઘણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લેખીઓ

દરેક પરચિત નવજાન માટે આ પુસ્તક વાચતુ ખેલદ જરૂરી છે ગુપ્ત વાતેથી લગ્નપુર લેખો, અમુદય લેલની વાતે જાનમા કહેવા લાયક શીખામય, એકાતમા જેસી વાચના લાયક યીજન, જેની દરેક સ્ત્રી-પુરૂષને જરૂર છે ને જાણ પોતાના સહેર કે આચના દસ ગુજરાતી મણીતા ગૃહસ્થોના નામ અને પુર સીરાતા મગાની એક ખાણુએ અ જો જમા લખી મોકલશે તેમને ૩૬ પાનાતુ આ પુસ્તક મફત મોકલવામા આવશે

ધન્ડો જીન્યુઇન કેમીકલ વર્કસ (૨૭૨૮૬)

પોસ્ટ ઓફીસ જીનમા મસ્જિદ, દીલ્હી નાં K S

(પત્રવહેવાર અંગ્રેજીમા કરો)

મલિનાઓ પુરક નદિ પણ જ્યાંય તાલીમ લે એ ઇચ્છના નેગ છે અહુરી ઓ ઉપન યાયા તાલીમ યા પરિમતી ગિન્મીગીસ તાલીમથી સીઓના આચાર કે રિચાર સુર રસો મને બગડે છે બો એ બનામમા અધ્યક્ષરી કેળવણી આપણી બાનુઓને મીલેવાના જના ॥ ગો પુરેપુરી બગાડે છે અને બારીધ નમતી અરનિની અપ્પન જેની દેખાતી યુનિઓ જેની થવાના મુનિમ યુનિઓને પણ ૧૩ બો છે તે તરફની બેપ રાજ પાનવ તેની નથી મહેન્ની મલિ બાગીની તાલીમ મુધરી જસો જેટલે સબર હ તેમન રિનેમાથી બગડી જતાનો પણ હુનો મનવ છે અ તર બાનમતી વરના બીન્મીની કીએ !

૭

મગ અગીઠન હશે અરીગ યુનિર મિડિ ॥ મનેચેસન મગકા આપેના આગુઆ હનામ ॥ પતિદાસ અને મગુનિનુ ગિયણુ યુનિર મિડિઓના આપણી મજબુત દિમા યન રી જી તેમજ આયગીરીક શોધમેળ વેપાર કસોમ સારી મામ તર મુનિઓને આગળ આપણની મૂલના કરી હતી એમના આખા બાળમા આગે બઢેા નો સર હતો ગામ જે રોય તે બાણુ ના મમનમાન યુસ નોને આગે મગે ॥ આગે મગે ની ના ॥ નબળાવ ૭ તો તે જ ॥ આગે હાડીને નેતના પણ નથી કે મમનમાતા નોથી આજે બઢે ॥ હોર ૭ જીવાના પાગ્ર છે ૭ જીવા ૧ રોડાની આમ ૧ સમજાવા અને તેની નસમજ નામસામા પપુ મમનમાન ૭ ॥ મોગ માગ અમન રોડી આગળ વાન મનાના પગવામા રણુ મમનમાન ૭ ॥ મુદરમના તામૂત નાનનાર તે તેની આગળ સાર બનીને

ફનાર પણ મુમનમાન છે ॥ ઉપર ૭ આખી નત્યની તાલીમ આપણની માનવ બરે માની પણ નામને અપનાવનાર નો મમનમાનો ૭ છે આગુઆની મોનવાગીથી દેશ ખીડાય ૭ બના માગીઓમાનામનાગી મોની દુગકી નમચાનની કલાને અપનાવનાર તો મુમનમાન ૭ અગ વ તારી રોગેને દુગલામે બરે દુગમ રોગ્યા છતાય ખીભા મેનેગી ધનનાર તો મુમનમાન ૭ છે ॥ જુમાન ॥ આહમમાય મોવી મોખરે તો મુમન માનવ ૭ ॥ તાડીના જાડ માચનાર કે મોગ્રા મા મીનમાને ના દનામ માચવન ૨ પણ મસનમાનો ૭ ॥ મો રીએ વાચોઆ મને તેના રોદા રડે પણ ઓરસોમા રોડા નચાય

સાયન્મની એક અદ્ભુત શોધ

જેણે દુન્યાને આશ્ચર્ય થોદગ કરી દીધી કે

રોગને તિલસ્મી- (Riased) આ તેત નથી,

ખતે જનુ છે જેની આશ્ચર્ય મારક અસર

તીબ્બી (વેદક) દુનિયામા અદ્ભુત કાનિ

ઉપવ કરીને મોગ મોગ નામગીન હજીમોની

અડવને ચક્રમા નાખી દીધી છે આ

દનાતા ઉપયોગથી ૭ માસ જેટલા દુકા

રાગમા પાય હજાર કરતા વધુ નિરાશ અને

કળરને કાઢે પહોંચેલા દર્દીઓએ નવજીવન

પ્રાપ્ત કર્યું છે પુરુષેન્દ્રીયની તમામ ખામીઓ

અને ખગળીઓ જેમકે વાકાપણ દુકા

પણ, મુસ્તી અને નામરદી વાગરેન દર

કરવા માટે બકરીંગ અને અસરકારક છે ને

એક અદરાડીયાતા ઉપયોગથી ઓટલી સબઈ

અને જાઈ થા છે કે મનુષ્યની શુદ્ધિ

દત્ત થા જાણ છે એક જીવોને માટે એકજ

રીસી પૂરતી છે મીમન ૧ શીશોના રૂ ૩)

હિંદ બહારના દના મ માવનારોએ દનાની

કિમત પારદલ ઓડરથી એડનાન્સ મોનની

ધરો છ યુર્ન કેમીકલ વર્કમ (૧૭)

જુમ્યા મરિદ દીલ્હી ન K S

નામ મુસલમાનોના છે. હોય મુસલમાનો કંઈ બાંસતમા પડાત છે? હા! કેળવણીના પડાત હોય, હાથી નોમીઓના પડાત હોય, વહુપાર નણજ કે હુમર ઉદ્યોગના પડાત હોય તેમાં શું થયું? વાંકીપટાના અપમાનમાં તો આમળ છેને! આવે મેદાને દુશ્મની કંઈ હોય તો! જુને જામન એમીયન મન આમાં પણ મુસલમાન છેને! શાહીઆલ મુસલમાનો કયા પાઠન છે? કામ થયા પડતો મનને અને સતોના ઉત્તમ! મુસ્લિમ શાહી અને તેમને આજવા મુસ્લિમ જનતા કર છે! દોષ પણ મુસ્લિમ જાસાની ધામધુમ નેજા, તેમાં અપાતા બાંસ શોનો જુસ્મો નેજા, આગેમનોનો બપકો

નેજો, તો તેમને ખાતરીજ થઈ જાને કે મુસલમાનો કોઈ વાતમાં પાઠન નથી!

અનેક બધી માટે આની અને ગઈ, પણ મુસલમાનોમાં કુખ્યાનીની બાવના સતોજ થયાને બાદ્યે હાથી મદ થતી જાય છે હા! ગોળ ખાસાની બાવના ખૂબ વધતી જાય છે એ ખાતર! તેમજ અનેક મુહર્મની ઉજવણીઓ વગેરે વરમ થતી જો છે ને શહાદતની બાવના હાથવાળી સાન નિસરતી જાય છે! મુહર્મ ઉજવના નીજાનાર મુસલમાનોને પૂરો કે હુમેન (અને)એ હાથે કમીને મીકરેરી નાકા દત્તો મર્મ શું છે? તો તે કાને હાથ થંગે! સાપ ગયા ને લીધો! રહ્યો ગયા તેમ ગિરાઈ તહેવાર તરીકે મુહર્મને પોતા વાદ કરે છે સ્વયં વચન ને કે ખાતર શહીદ ચનાર તે શહીદના શત્રુઓની શહાદત પડ્યો બોધપાઠ લેવાનું નેની મુજબ નથી

અહમમ કિસ હોના કય હર કમનાએ બાન

એવું તો ધણાય જિવાથી લેખને લખે છે અને સાચોમાં જોરોનથી કહેવાય છે પણ દોષ માને સાચાનીને ધ્યાનમાં લેતું નથીને! સત્ય ખતર પોતાની જાતને, કુદાને, ઘર બારને, તારાજ વગેરે ને અહમમીને માનનાર મુસલમાનો પોતાના ખ્યામ નથી મનની ઉમ્મતની ખાતર આજુ ખાનદાન તમામ કરનાર તે સહીદો! મહુનાજાતની યાદ મુસલમાનો આવી પીપીત રીતે ઉજવી રહ્યા છે! પોતાની અવળી ખોટાસાથી તેમના નામ અને કોમને બદનામ કરી રહ્યા છે! મુસલમાનોમાં જુદાના ફજરની મેગરિતુ પ્રનાણુ તો વધુ જાય છે, હતા આની ગિરાઈ જાહાનનું પ્રમાણુ તો જગલ થયું નથી! ખુ! મુસલમાનોને મનિનનો મનિમા અને નવાદના મર્મો સમજવાની તોરી અના મે! આમીન

ઓપરેશન વગર હરનીયા અને અંડવૃદ્ધિનો ઈલાજ

અહોપમા આતરક કે પાણી ઉતરી આવ્યું હોય તેના પનાજની આશ્ચર્યકારક દવા સાહિત્ પ્લાસ્ટરનો ઉપયોગ કરો. મર્મો તેટની જુની બીમારી કેમ ન હોય, એકજ અહનાલિયામાં કાચથી ફાંદો કરી દે કે આ વાય કર બીમારી માટે આ એક અસરકારક દવા છે જેના ઉપયોગથી પરસેવાદાર ખતાજ તરો બહાર નીકળી મડ એની અસરી હાનત પર આની જાય છે ઓપરેશન કરવાની તો જરૂર નથી સ પૂર્ણ કાયદા માટે એક સીટીની કી મત રૂ. ૪-૮-૦ પો અર્થ અલગ જવાબ મારે, ૧૧ આનાની ટીપ્પટ મોકલવી હિદ બહારના દવા ગ મા વના ઓએ દવાની કામત પોસ્ટલ ઓર્ડરથી ઓડવાનસ મોકલવી

ઈન્ડો જીન્યુઈન કેમીકલ વર્કસ (રજી)
જુમા મરિજદ પાસે, દીલ્હી K ૭

યો છાપાસાગાઓને પાઠ જોગલ મળી
 ગયો છે મિયામ એન્ડ્રેસીયાવાગા કે રી નારેમ
 ની મગાળના ચરનર પદે નીમાલક ચનાજ
 છાપાવાળા દેડકાની જેમ ઉઝળી પડયા છે
 નામેવાનો કનનાની મળી ચગી ગયા છે ને
 જેમ અને તેમ લખાણોમા ને ખાસણોમા મી
 કમીની મનનર તરિમ્તી નીમાલક આમે ધૂળ
 ઉગડી ગયા કે કહે છે કે આંદ્રેસીઆમા
 જોગલો દિદના મળા માનસીઓને કા દાખન
 ચરા દેતા નથી ન આવા એમ આંદ્રેસીયન
 આદમીને દિદના એમ પ્રાતમા ચર્ચન પદે
 આપીને વિચિત્ર મનગરે દિદનુ અપમાન થયું
 હવે દિદને એસા અપમાનોની આજો
 છ ? આમિના કમી કાલદથી ૧૪ કયા
 અપમાન થયું ન રજુ ? ચુનાએને વળી માન
 શા ને અપમાન શા ? નવાયુ ત્યા મો પુગ
 સમજને સપાર્થ વાએને ? અને બુ ધમપગડ
 હમોતોય પીળ નગાખલામા તમાલી પપુડીને
 અસાજ ણજી મામજસાલુ હતું ? આ જોના
 તો દિદાઓએ ભગવાન મામે કપમી દર
 ખામ્ન યમાર કમી લેએ એ કે તેએ આપણી
 ગામડીને મ મોલ કે લકર તા મન નવા
 હો ? શુ એના કારખાનામા કિતળ રમી
 જોડ પડી હતી ? બને આંદ્રેસીયાથી નવનરની
 આસાન થઈ છે તેને આપણે ઘાનિથી મધરીયુ
 તો આંદ્રેસીયાથી એને પાળ પાળ લકની
 પાળ આપાન થમે અરે મી મી પોતામા
 માન્યારને દીપારા પુ નાય મગાળને મુમે
 મગવા નહિ દે તો જમ દિદની બુખના
 નિવા છુને મને આંદ્રેસીયાથી બાવિના આસ
 નાં લકની શુ રીએના કા ને જલુ નૂપ
 ગેડનામા માં કે જતાય આગમા તો ધાડો
 બેમી જમે બીચુ શુ ?

હાહનાહનો જોડજનક છેતમવ-
 રાદેનમનના સુમુર્ગ તરી કાહ સુનાવજી
 માહેય કે જેઓ પડ નમથી ગહે નમન
 નામે મામિક ચનારી ન્હા હવા અને લીન્ના
 હજાઅમરી જમાનત એક આગસાન હખર
 દતા અને હાનમાજ તેમના પતની મોડન
 ન્યુળીરી કલનપ દતી હજનાઅમરીએની
 દીની અરે દન્યરી ભતલો મારે જેમનેમકકો
 કિતામે નખી દતી અને અજો મામદઈક
 ફગ અને મગ્યાઓ ચનાસતા રના એસાએક
 મુકુર્ગ આજેસાન પતકામ્ના ક્રિતેમાનથી હરેમી
 આનમ અને શુ માદિયો વસો મુર્મી ન
 પુનય મથી મોડ નરેજો સુદા મમને મરીક
 રમત દર અને તેમના ન નથીએને નરે
 જગીન ભતા મર આગીન

માનવી પર દયા કરે કોણી ! !

ન્યાય કેવો,	જક્કા	કરે	કોઈ
ચુપ રહીને	સદા	કરે	કોણ
દદ છે તોજ	દિયનુ	દુવન	કે
હંની	શુ	દવા	કરે
છે શુનારોમા	પણુ	આગળ	સજ્જત
કેમ	પાણે	ખત્તા	કરે
એવા	કેવો	દુ	જમ મુસફિર
જેને	ખસ	હુદય	કરે
દિશી	દાસ	તમે	તો
શુ	દમેશ	કલ્યા	કરે
ને	ખુ	નાપુદા	નથી
નાપુદાન	ખુદા	કરે	કોઈ
દદ	નથી	એના	જોગી
માનવી	પર	દયા	કરે
દુ	નુ	પીતો	આખરી
પ્રેમે	પીત	આપા	કરે
દઈ	છે	મારા	સિતન
મિત્રને	શુ	મના	કરે

‘અમીન’ આગ્રાદ [મુગ

પોઠ

તા
ક
ના
ર
વૃક્ષગતરે

ગાયકરાડી છત્રપત્યા હેઠળ મનુ મુન્શી આથી નુ એ લગ્નવેલુ 'શુભરતી' સાહિત્ય પત્રિકા 'નુ નાટક ખ્યાસ થયુ અને એની પાછળ ઘણી ઘણી યાદો હોયતુ થયુ છે કેટલાંકને એ "લગ્ન જન્મસે અને અપ કામ ગીરી" જેનુ લાગુ, ત્યારે રેટનાકાને એ 'ઉમરાવોની સલા' જેનુ લાગુ નાટક લગ્ન પવાનુ' રમણ ન્યાયમદિર હોવા છતાં એ નાટકમાં ઘણાંએને ન્યાય ન મળ્યો 'ખતરદાર' ને પ્રમુખસ્થાનેથી કેમ ખસવુ પડ્યુ એ સવાન એમનો એમજ રહ્યો અને એ ખુરશી પર લેડી વિદ્યાગૌરીને બેસાડી દેવાયા એની દરખાસ્ત લાવનારા અને એને ટેકા આપનારા બધાથે વિદ્યાગૌરીની તારીફના એટલુ અને એવુ મેં પણ કે ત્યારે કોઇએ પકેરાયી એમને એમ બોલનાનુ મુસતજબ કરી રાખ્યુ હતુ જનાય એમાં રમણનાલ દેખાઇએ તો રંગ રાખ્યોજ લેખાય એમએ તો આખી દુન્યાની નેનાગીરી શ્રીનેજ સોંપરી નોંધએ એટલે દરજ્જે કહી નાખ્યુ શખેરા વાપરના હોય ત્યાં કંઠુઆઈ શા માટે કરતી ? જગત પણ ઉમરાવે પૂજે છે, આનકારે કે આધારી થયેનાન, જતા રહે નારને, કોણ સહારે છે ? સાહિત્ય પરીપરે આમ જનતામાં પડેયતુ નોંધએ એમ માનવા જતા કોઈ કંઈ બોલ્યુ નહિ "કનેવાની લીલા" આગળ ગળે કોઈનુ કંઈજ ચાલતુ ન હોય તેમ ! કનુ દેસાઈ બોલ્યા ધૂમ'તુ બોવા, બેગીનાવ બોલ્યા અને એ ખડુ હાવામાં છપાઈ ગયુ ઠીક છે, સાડ કહેવાય, અને બસ મામ બામ શુ હોય ? પરિપક્વતા સદા અપાયા છંદગો વહે-ચાયા, પાંખર્નિઓ બોધાઈ નિગધો વચ્ચા, અને સગીત પણ રજુ થયુ, ગરબા પણ

મરાઠા અને ઘડીઆ નાસ પણ રમયો મનો રંગના એ પ્રેમીઓ સાથે મનોભાજકના બનાવો પણ જન્મા પોવીસનાઓએ ઘણાંએને રોક્યા, ઉતારી પાડ્યા, લોકર કહ્યા ટીકીટો ન મળી બચસ્થ પણ બગાવર ન જળનાઈ સાહિત્યની સલામાં સાહિત્યકારોનુ અપમાન થાય ઉમારા કરુ સુન્દરમ, વીમાનાળા ચાપગીલાઈ જેનાંએને પોલીસ પેસના ન દે એ શુ કહેવાય ? પાછળથી એ બદલ મારી માગના કરતા પહેલાંથીજ એની બચસ્થા જળનાઈ હોત તો સારુ સાહિત્યની સલામાં પણ એક જાતનુ અપમાનથી રાજશાહી વખતારણ છતાંએવુ રહેતુ, અને ઘણાના ગળા રૂધાના આમ હોવ તો પછી એના માટે કોઈ બીજુ રથાન કેમ ન રખાય ? મગ વગ, સાહિત્યકારોની સલા એક અરકારી મકાનમાં શા માટે ? સાહિત્યકારો, જે આગ્રાદી ધરણે છે તે સલામાં ન હોત ત્યાં શુ મજા આવે ?

નવલકિટ માટે ગમનારાયણ પાકને ચદ્રક અપાયો એમાં બચદાર દક્ષના માત્ર હતી તેઓને પ્રમુખ ન જનના મળેતુ તેની બેટ જેનુ એમાં લાગ્યુ પાદર્પિન માટે મનુ દવે, અને બીજાઓને અપાએલા છંદગો જુઓ અને એમની કૃતિઓ જુઓ, સાધારણ પ્રાસંગિક વસ્તુ રજુ કરવા સિવાય એમાં કાવ્ય જેનુ શુ છે ? કવિતામાં સદ્ગતતા, અર્થવનતા, ની વાતો કરનારા ત્યાં બેઠા દના જતા કેમ કંઈ બોલ્યા નહિ ?

નિગધો કોઈએ રસથી સંભળના નહિ, દ્વિયાક્રખાનુ મગીત ચાલતુ હતુ ત્યારે લોકો રિખેગઈ રહ્યા દના નિગધોમાં પટણી સાહેબે 'દુધ' 'ધી' ની વાત કાઢી એમને જુનાર ચોખ્ખાની વાત કેમ પાદ ન રહી ? અને સાહિત્યની એ પરિવ્રામ તેઓ બીજુ કાષ્ટ કહેત તો સારુ ! કેમકે, ભાવનગરમાં તેઓ દુધ ઘી ખાજરો અને એ વિપથો પર બોલ્યાજ કરના હોતે ?

ધૂમકિટુ બોલ્યા "કાશ કારકૂન થયો, લેખક ન થતો" આ સવાદ સાક્ષી એમને "ખડુ ગુલ્યા" કહેવાતુ મન થઈ આવ્યુ ભના આ મી એ નથી જાણતા કે કંઈ પણ થવાની સજ ન પડનાથીજ લોકો લેખક થાય છે કાપકારકુન

ધાની મનાદ આપી તો શુ મેકર નથી થા
રામણ ? પરંતુ વેખામને બીજી કંઈ થયુ
નથી વેખાક થયુ છે, અને તરડું છે તમે ના
કરેગો તોપણ એ આત્મ દવે છૂટી મુકેલ છે
મારે એ સત્તાદ કંઈ કામ ની નથી

બીજી વાત 'વેખાક મિતન'ની પણ વાતી
મૂઝાણ છે જો કે એમા તરડું ઉઘાડે હોયે છે
જાહેર થયુ નથી પરંતુ લાગે છે ખરે કે
લેખાનું મદદા મ્થપાશે ખરે

છેતર એકજ વાત એ સમાચાર મેલને
મેટામાં ના હોવા અને તે મુરિલમ સાદિત્ય ની
મુરિલમ સાદિત્યમગેની ! ગુજરાતમા આટઆટા
મુરિલમ વેખા પત્રાગે અને કવિઓ નેના
જાના બૂબથી પત્ર કાઢ્યો મલામા એમને
સલાયા નહિ એનું મગલુ દુ દતો ? એમા કમર
વાર કોણ લેખાનું જોઈએ ? એ સવાનના જવાબો
જવાબો વાચકો ચોનેજ વિચારી લે

આપણા આરેધ. ચી ગએત મગજને
મેલે આજવાન તમમાજ એકર છે- 'ચોદમુ
સ્તન (૫ કે દોર)

સાક્ષરમાં બગાનમય દારે પોનાના લાખા
હાનમાંથી રોધી કાઢેલી સાગી વદા છે
"ચોદમુ તન" કિવા મધીપાક યાને માર
મનેનું સતન અને કાચાઓનું દહાપણ ન્યા
નમામુ નીવડે છે ત્યા એકજ વસ્તુ સર્ગ થાય
છે અને તે માર અને તેથીજ તો કુદરતે
જગતપર દિનદર, રોજે રેવીન, જેવા માઝા
મોડલી આપ્યા છે જેથી આડે ચઢી ગએના-
એને ચોદમુ સ્તન ચખાડીને સન ડેકાણે લાવે
વેવી ગુજરાતીની જુની કરેત "મા" જુક
અને કર સીધુ" પણ એ મત-ચના ટેમરૂપ
છે અહિસાની આટઆટી ચર્ચાઓ મના જા
અને મધેથી દિદપર, ગુજરાતપર અહિસાના
પૂર ફૂટી રજવા જા બનુ કાકા પોને પોતાની
શ્રદ્ધામા પાકા છે તેઓ દિસામા માને છે
તેઓ છેવટનો અને સર્ગ મુકદે વિવાદથી
નહિ પણ એમને યોસથી લાવવામા માને છે

સારે તો આપણે પણ પેનું જનુ ગીન ફરીથી
આનું સરે મીન ?

ભુમે નર બાજની
ભુમે નાર પાધી
ભુમે રાનુ કોદવા ન
ભુમે જાકર હાનુ રી

આ ભુમે એને ભુખવારે નહિ પણ ભુધ
મારે કિવા ચોદમા મનના પ્રતાપે

'સર' મુખની સીમા માન" એનું કરેનાર
પડિતે પોનાના કથનમા માન એકજ અસુગની
બલ મી છે અને તે મા નહિ પણ અનાન
વખનુ. કેવું જોઈતું હતું એથી જગતને આજે
વડુ પીડી રહ્યું હોય તે વિમાન છે ચોકો રહ્યું
દુખી થઈ રહ્યા હોય તો તે નાનીઓ છે
આજનું ધોર મુક માને જમાય છે અને
વિમાને વિરનાયુ અને ભય કર બનાયુ છે
આવના સમાચારો બનતા મનાવો, એક જાનીને
એટલા મૂળવે છે તેટલા અનાનીને નથી મૂળ
વના "આ શુ થના એકુ છે ? દવે શુ થશે ?"
એ રિચાઝ જેટલા જાણુમાને આતીન પગથતા
દને તેટલા અનાનને નહિજ સામા ય રીને જોના
સામુ યિક વિવર્તિઓથી અનાનનીઓ બચી
મકતા નથી પરંતુ તેઓ અક વસ્તુ જરૂર
બચાવી શકે છે હદયનુ સ્વાસ્થ્ય મનની શાનિ
પણ જાણુમાને એ વસ્તુ મગી મુકેલ છે
અને એ શાનિ ન મળતા તે દુખીજ થાય
તે નાની અને બાજની કરીએ જોડપ ન
હોવા જા એક સદચને મોટરમા ફરતા જોઈ
અને પોનાને પગપાળા દેખી જે દુખ નાનીને
થય છે તે અનાનીને થતુ દરી કે કેમ ! એ
એક સવાન છે મમે તેમ હોય પરંતુ એટલું
તો હજ કે મખમા તે રહી વકે છે જે આશન,
અજાણ હોય છે જાણુનુ, સમજનુ, ઉં
ઉંનુ, જે કાઈ આપી શકે છે તે અસતોષ
હોય છે અને અસતોષમાગી દુખ પેના થાય
હજ માટે વધુ જાણુ ની અને વધુ સમજવાની
કેસિસ ન કરવી એજ એક સુખી થરાનો
ઉપાય છે

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાયન્ડીકેટ ઓઇલ (૨૭) આશ્વર્થજનક તેલની અસરકારક અસરથી બાહ્ય ઉદ્યોગ ન પાન બાધવાની જરૂર છે કે ન તો કપડું લપેટવાની અગર, ન ફાલતા ઉડવાની બીક છે લગાડતાની સાથે જ નસોમા પ્રવેશ થઇને બેચેન કરી દે છે માત્ર એકજ રીતીતો વપરાશ ચાહે ગમે તે કારણે વામપણ, સુખી, નપુસકતા કે છંદા ન થવાની શક્તિ પેશ થઇ મઇ હોય, તો તે દૂર કરી શરીરને કુદન ને પોતાદ સ્વ બનાવે છે ખાત્રીથી માને કે આ તેલથી ઉત્તમ તેલ આ જગતના પદ ઉપર કયાય નહિ મળે આના વપરાશ પછી નસો અને પર્વચોમા નવ છાન, ઘણી સખતાઇ, ન મહન થવાની તેજી આવી અવ છે જેને જાહેર કરતા સખમતા આક આવે છે આ તેલ બધા વાતો માટે ચમત્કારીક છે દરેક વય ને દરેક મોસમમા વાપરી શકાય છે તે તમામ ખાત્રીઓને દૂર કરી નકામામા નકામા થઈ ગયેલાને ગર્વ લેવા ન્નજ સાચો પુરુષ બનાવી દે છે કિ મન માત્ર બે રૂપીઆ. પોસ્ટેજ જીલ્ડુ આના વપરાશ પછી હમેશના માટે પુરુષાતનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઇ જાય છે તદ્દન બીનબિખમકારક અને અચુક આનંદ આના છે કિ મત માત્ર બે રૂપીઆ : પોસ્ટેજ જીલ્ડુ.

હુબ્બે મુશરત (૨૭) આ ગોળીઓ ભારે ટકાઉ છે ખાસ પ્રસંગે ઉપજતી લાજની બચાવી લે છે જલદી વીર્યખતનની ફરીયાદ કઇપી થતી નથી અબીમાની અબીમાન પણ વારમા દૂર કરી તેને શુભામ બનાવી લે છે કીમત બારલી એકના બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ મગાવનારને શીર છે બે દવાઓ સાથે મગાવનારને પોસ્ટેજ માફ.

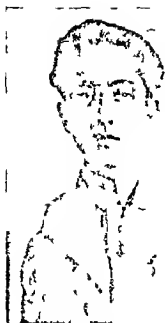
હાફે છર્યાનો એલુતીલામ (૨૭) આ જીલ્ડુ અસર મગવાની ટીકડીઓ દરેક પ્રકારના હડીલા ધણુત્વાર અને રુવનમા જતી ધાતુના રોગને ખુબતા રજનથી દૂર કરે છે પેશાનથી પહેલા અથવા તે પછી આસતી સંદેહ અને ખાત્રી ધાતુને ૪૮ બનાવી પુરુષાતનને બગાડન બનાવે છે ગરીરમા તાજગી અને બળ પેશ કરે છે ચહેરાને લાલચોળ બનાવે છે ચોથક દિનસના વપરાશથી શર્મ પર અસર કરી વીર્યને ઘટ ને મજબૂત બનાવે છે અને ૧૫ થઇ ધાતુ નવેસરથી પેશ દરે કે આના વપરાશ પછી ધાતુને લગતી તમામ ફરીયાદો છાનવાર માટે દૂર થઇ જાય છે હાનરો બીમારો પર અજબાવેલી દવા છે ૮૦ ટીકડીઓની નીતીની કિ મત રૂ. ૨, પોસ્ટેજ જીલ્ડુ આ દવા અવરાનમા લોવડને લાચક છે હાનરો નિરાશ ચએલાઓને આશાવત બનાવી દેવા એ આ દવાનો અદના ચમત્કાર છે દિલની બહાર પણ આ દવા ભારે ગ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધાતુઆસનો જડચુળથી નાશ કરવા માટે આ દવાની બરામરીમા આવે એવી દવા હાજર કરવાની દિલના દરેક દવાખાનાને અમારી ચેતન છે જેનું મન ચાહે ને અજમાવશ કરી લે

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના રૂ. ૨ પોસ્ટેજ જીલ્ડુ (દિલ્લીનું જગમગદુ શરખાતું)

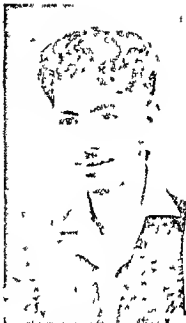
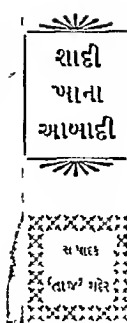
UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો જેન્યુઆઈન કેમિકલ વર્કસ (૨૭)

Phone 6920 જામે મરહુદ, પોસ્ટ ઓફીસની પાસે, દિલ્લી ન K S

ક્રિષ્ના વા?

આખિડી

ધૂમ કા રશ્મિમા આ યદ રૂઝ
કેમ જ્ઞાનની બસા ખર હૃદ
જ્ઞાના સદ એ અબગ રૂઝ
'વહુશી' પુત્રો લગ્નથી ના ભય છે

કાવનાના ત્રી જ્ઞાન આજમ અદમ હરમાલન વદલી 'તા પુત્રો અને દિશા
મરુત હરમાલન ખાનલાના આગેવાન તેમજ અમ ન ન પી દુરમતા દુગી જ્ઞાન તાજ
અદમ આજમ હરમાલન સાહેબા પોનો બાહ હરમાલન ને આખિડી દાગી તેમના નિવાસ
સ્થાન નાખુદા રૂઝીદમ તા ૧૮-૧૨-૪૩ના મેજ વધી સાળીથી યદ દતી
જ્ઞાન વદલી આદેવના જ ને ફરજદી તાનીમ રિયે જ્ઞાન મજા સણેવના સમોમા
શદીએ તો—

બમે રૂઝદ હ કે તો તો હરમ હૃદ ન મી દે
સાદ બી એ માર રી મેળમ બા મારે નિવાસી દે
તે મરુદ હૃદ કે " હૃદ ને વિર હરમે દે
યે એમ જે પામ હ મા બાળી આખોડે ત દે

આ શાદીમા રહેરની જ્ઞાનમા મે ધણુજ ઉત્સાહી બાગ લીધો દતો નાના મોગ સો
પધાર્યા દતો બદામથી આમ ત્રીન મેદમાનો પણુ પધાર્યા દતો જોમા ખાસ મરી એમ એમ પી
મકુનના એડ બો જ ને શાદીમા મૂખ્ય દતો જ્ઞાન અસરના સમોમા શદીએ તો—

“બામ પર મરુદ કે હુર ચખવાલા આ યા,
જિસ તરેહ વહુશીકે ધરમે સાધંગેકા હુમવયા”

રાદેના જતાળ 'દના', 'બેકાર', 'મુન્દી ઉમરખાન', 'હેઝી', ઉપરાંત બે ધડી મોઝના ત્રી જ શયરા, જ 'તમીલ', 'ધાપન', 'નિશ્ચર', 'અસર' સારેરી, મીન્દી, મન્ત 'દબીંગ', 'અમીન' આઝાદ, 'મઝાક', 'અમી' 'અઝામઝી' વિન શાહરી બહાગમથી પધાર્યા હતા.

નાના દસ વાગે જતામ વહણી આહળના ઘર આગળ અપૂર્વ માનવ મેંદની જમી કેમ ન જાગે? એક તો રાદેના ચરફ ખાનદાનના નખીરાઓની શાદી ને બીજી શાહરી સાલગવાની ઉત્કેહ.

પ્રથમ દાર્દિક યુદ્ધ ગુલામમદમદ હાથએ કુખાન શગીરી તિલાવન કરી એ પડી શાહરીએ પાતાના મેહગઓ વામ્યા હતા પ્રથમ ગુજરાતી ને પડીથી ઉર્દૂ સેહગઓ વાપા હતા.

આમ મેહમએમાગ બે કનાક નીકળી ગયા એ પડી ફૂવદાર અર્પણુ યથા બા સૌએ કોકિના પીચુને ઇન્સાફ આપ્યો ત્યાથી સૌ રૂપસમા ભાઈ હમ્માઈલની નિકાહખાની મારે જ યુદ્ધ પદમ હાડીયા સાહેબને ત્યા ગયા હતા. ત્યાથી પરચાર્યા પડી સૌ ભાઈ આરિફની નિકાહ ખાની મારે જ હાહ હખાહીમ મદમદ યુદ્ધ મરમાઈન સાહબને લાગ્યા હતા નિકાહખાની પડી ત્યાથી મો સરખમ રૂપ જ વહણી સાહેબના ઘેર જઈ મુબારકખાદી આથી રિમજન યથા હતા.

આ અર્પર્વ શાદીના યાદગાર પ્રસંગે વાચેલા સેદરાઓમાગી યાદીક પ્રસાદી અને રજુ કર છુ.

- [૧] -

મુ મ છે મુદર અને મુદર પેરે મુદર સેદરે રહી જરી યાદ બધાને એ છવનભર સેદરે પ્રેમ પડકારો પાતાનો પચિય પોતે, બધાને બાધરો બન્નેને બતગર સેદરે નાવ એક બનશે ને બીજો મુગની બનશે, પ્રેમ તોફાનના છનકાશે સ્વગર સેદરે એ મુતાકાતો નવી, રાતો નવી, વાળે નવી, રચરી દુદન અને દુહાલુ પ્રણય પર સેદરે આપે સેદાલુ યયુ પ્રેમથી શીંગ પર બધન, મુખને નૌયાદના ભેતો રહો દમભર સેદરે.

—અમીન— આઝાદ મુન્ત

- [૨] -

જોઈને શુભ ધડી, જોઈ શુભ અવસર સેદરે રચર્ચ એક રચર્ચે નડુ આજ વખત પર સેદરે સર્ જોનાર કહે છે જોઈ સેદરની બહાર રહી જશે યાદ અમીને આ છવનભર સેદરે અમીથી આની છે મહબૂન દુઆએ ચમને પામે તે કયા ન પછી યેકમા આ ર સેદરે.

અદે પથ કેહી દીવો દાર એ જગાહ બનો, મનોગમ મુખથી ઉપર જોઈને મનહર સેદરે. ઉર્મીઓ, આશાઓ હમ્માઓ બરાબર જોઈ, બાધવા રતેદતા બધન યથો તરખર સેદરે.

—મરત હુધીબ

- [૩] -

અતેરી બાવના હુ ચન્દ મહીં લાલુ છુ અમુખ્ય મોલીઓની મુલાહડી લુચલુ છુ હદમની ઉર્મીથી દુહાઓને વધાલુ છુ નથી તો કામ્ય તો હુ આપડી બીજલુ છુ નવીન આર્થ નિચે બાળ તમે જાઓ છો, દિલામ છે નવીન બેના એક ચાઓ છો, તમારી આશતો સો દુર દુર ચે જાએ, તમારે કાજે વિશ્વ પુનર ચે જાએ, ખેર છુ તર ! નહીં જો તુર ચે જાએ સગથ દિવ મહીં હિતામની દોનત ગણો દુઆઓ દઉં છુ મુબારક સનામત રાખો.

—શયદા (મુબદ)

- [૪] -

સભા છે લગનની ઉર્મિના થઈ રહ્યા વિકસન,
ધડી છે આજ કે રસની સુરા ભરે જીવન
પતંગ છુનછુનું છે-તે ચિરાગ છે ફૂંચે
અદિ રચાયેનું નિરખુ છુ-એક નવું ગુચ્છન
શિખા ચિરાગની-એક નવ બહાર થઈ ગઈ છે,
શિખા નથી કઈ-જ્યોતિના ફૂન છે ગૈશન
કે, બગ્ગ મંચીઓ ગુ થે છે આરિક ધરમાધલ,
રે, બાપ એના સુખદ લાગતુ કરે નુયન
સદાય હવની જીવનમાં નો મહાર રહે,
હવથી હવ છુ હું શાહી તથા અભિનદન

- નસીમ (મુબલ)

- [૫] -

એક આક્રમક છે જ્યારે એ લાંબા સેદરાની
પછી દિલમાં ન થાયે કેમ રીઝવે રીટ સેદરાની
નજર ગુ હરની માફક સર્વની ચોટી છે નૌશાદ પર
ખરેખર મોટી છે રીટો અને કેડીટ સેદરાની
અન્ધો સુરજ ને ધરમાધલ તો છે ચદ્રમાં આરિક
જગત અન્નેને સામે સો દકા છે શી સેદરાની
ચુઆરક હો મુઆરક લાંબા આજમ આપને જમમાં
ધડી એ જશનની સાદામણી નાંદા સેદરાની

- આસી સુલત

[રીટોના સેદરાઓ પોરટ મારફતે આજા હતા]

- [૬] -

રજો ગમ દર્દો-અનમ દર નિરાશા હોજો,
હુ'દા ફૂલનનું કરે ઉચ્ચ મુકદર સેદરા
ફૂલદા-ફૂલનના માનાપ મુઆરક તમને,
આગળે લાગ્યો છે અજ આ શુભ અવસર સેદરા
ખુશ થઈ આજ દર એક પુષ્પ દુઆ દે તમને
દેખો ઔલાની ઔલાદના સિરપર સેદરા

- મઝલુમ [કલમતા]

- [૭] -

માટે માહે માળીઓ ટકરાય છે !

સેદરા ઉત્તમ આજ કોનો માપ છે !

એ સ્પર્ધામાં થયા બને અન્ને,
ગીર્મિ સેદરા સડુ રીઝાય છે
બને વરણ કામ લાગી નય છે,
સેદરા ખુચોના અદિ બધાય છે
શતુઓના દિન તપાસો ત્યા જઈ,
કેરા તીણા કટા બોકામ છે

- સૈયદ અમીરુદ્દીન [અબી]

- [૮] -

જીવો દાદા-પિનાને આજ શાહી-ભેદના રૂપે
તમને મોખ્યા આહી સહર્થે ગુચ્છને સેદરા
મુઆરક કારના-તત્રીને હો પુરો તણી શાહી,
મૂડી છે આજ માઝા ઉર્મિઓના નતને સેદરા
સમર્પી રગરગ સુખ, સફલ, સમૃદ્ધિ ઉભય દિવને
મગલવા જિંદગીને નિત પ્રથુના ગુજને સેદરા
રદમ વરસો ખુાની નિલ બને દાતીના પર,
રફગ આગુ બને કર્તવ્ય કરા પાનને સેદરા
અભિનદન, શુભેચ્છા આપી ધરમાધલ, આરિકને,
ગો કિરમત બધ છે બેમી હવે નિજ આસને સેદરા

- કિરમત-પૂના

[ઉદ સેદરાઓ]

- [૯] -

શુક સદ શુક ફિર આઈ હૈ આનમમે બગર
શુક સદ શુક કે પુર કૈર હુએ લીરો નિદાર
તસ કદર આજ હૈ ફેના દુઆ દર સિમેન સફર
જિરો દેખો નજર આના હૈ ખુશીસે માગર
ધરમાધલ આજમકરી ચે શાહીકા ખુશીકા હૈ અસર,
આરક આજમકરી ચે શાહીકા હૈ એક ખુશ મન્ગર
વાદ કયા ખુમ ચે શાહીકા મધા આજ સમા,
કે ફિજ હો મઠ વાદેરશી મુનઝરે જના
મુન્ના બેકાર બી અન દિનસે ચે દેતા હૈ દુઆ
કે દમેશા હી નહે શાદ બની ઔગ બના

- બેમર [ગિર]

- [૨] -

અગર તુમને નહીં માન્ય તો સુનો સુનાઈ મે,
 ઓર ઇસ્માઈલ કે ઘરવારોની બાતે બનાઈ મે
 ઇસી એક ખાન મેં હજારો અહમદકા નામ આપા,
 સુનારક નામ વાને હેં મુબારક હી પયામ આપા
 દુઆએ તુઝા દેની ચાહીયે ને દિલસે નિકલી હો,
 વોહ વૈનાએ ઉમીદગી હો ને ચેહની નસે નિકલી હો
 દુઆ યે હૈ કે ઇન્શે શા માનો કામશ રખએ,
 વોહ જગતક રખને નાના ચેઝીનો આસમા રખએ
 —મજાકે [કોષાઈ]

- [૩] -

મેરી નજરમે હૈ વોહ ખાન ને ઇસ્માઈલ,
 બયાન કયા હો મિન્જબાન યા કે મિત્તફસીન
 મગર કે ઉન્કે ભુતુર્મ એક અલમદે વાના,
 કે જિન્કે નેક નિહાલ આઝમે યરાફત ઝા
 જનાપે આઝમે અહમદકે હૈ હૈ લખતે જિગર,
 સુરે કહ્યે સલીમો વગુલ દૂરે નજર
 કયા ને ઇન્મે હૈ બી એ જનાપે ઇસ્માઈલ,
 વોહ ખુદ આરિફે એમ એ શાદ રો ફલીન
 ઇન્હોસે કારે પિદરકી હૈ શાન બસાદો મદ,
 “અગર પિદર ન તવાનદ પિસરે તમામ કુનદ”
 હન્દોકી આઝ હૈ ચાહીયે શા માનીય રોઝ,
 હયાત જિન્કી હર્ષ રોઝનીયે મહરે ફિરોઝ
 યે નાહ નૌ હૈ બને આરિફે આંઝ હરમાઈલ,
 ખુરીજહ, આપચાહ દુલદા બનીકે રખએ સખીન
 ખુરીજહ આરિફે એમ એ કી શાનકી તમ્બીલ,
 તો આપચાહ હૈ સુરે જનાપે ઇસ્માઈલ
 દુઆયે ‘ગાલિમે’ હીની કુખલ હો બજમે,
 કવી કવી ઇસી સુદાનકી દલ હો બજમે
 —અબ્દુલરે ‘ગાલિમ’ બજાદા

- [૪] -

કયુ હૈ તાજા યે સખાઝા ઝારે ચમન,
 વજમે ઝીનત હૈ કયુ બહારે ચમન

સુનો લાના હૈ કયુ નિસારે ચમન,
 ચહેઆતે હૈ કયુ હઝારે ચમન
 મઝદમે બાફિઝા સખા લાઈ,
 બામે આઝમ’મે ફિર બહાર આઈ
 શયમે ઉમ્મીદ ફિર ન કયુ હો હરી,
 ખિલ ગાઇ દિલકી એક એક કવી
 રોઝ અહમદ કે ઘર રવી ચાહી,
 મિયા આઝમ કે નૌ નિહાનોકી,
 હો મુબારક બહાન રખએ જનીન,
 તુમકો બી આરિફે ઓર ઇસ્માઈલ
 ઇન્મે દુનસે હૈ ખેદનવા દોનો,
 તુકતે તુકતે સે હૈ બાખબર દોનો
 આહમે દુદમો શી દુનર દોનો,
 પાક તીનત હૈ નેક તર દોનો
 ખુશ સયરે ખુશ ખુશન હૈ દોનો,
 ખુશ લકા ખુશ જમાન હૈ દોનો
 લહીયતનામા ઇસે ખામ કરો,
 એક નહ બાન જિરસે હાસિલ હો
 ફિક તારીખ આવ ઉમર કર લો,
 મિસલ તાજા યાની કોષ લિખો
 લો નિદા જેનસે યે આઈ હૈ
 માયએ દૂર કતખુદાઈ હૈ
 —મુન્શી ઉમરબાન

નોટ —ઉદલી લાઈતના અહલ મલતા સને
 ૧૩૬૨ દિનની નીકળે છે

- [૫] -

કયુ ર નહિ પેહચાનતે આઝમ કે હૈ દૂરે નજર,
 જિન્કો શાદ કે જશન મે આવે તો તુમ દોગકર
 યે હૈ ઇસ્માઈલ અહમદ કે ભુત્તાયે કી ઉમર,
 યે હૈ આરફે ચાખની આઝમકી તમન્નાઓડા રંગ
 ઇન્કી ચાની જગમએ ખુદતાકી ગોયા સુદનઝ,
 ઇન્કે સેદરે અહમદો આઝમકી ચરહે આરઝ
 હર લગી હૈ ઇન્કે સેદરેકી મુકમ્મીન પ્રદક્શા,
 આમઝન હૈ ઇસપે ઉમ્મીદકા આઝમ કારવા

ઉન્કે સેદરેકા ખમોલી એક સરોદે વન નવાઝ
 ઇન્કે સેદરે દેખાર મમતાકા આખોમે ગર
 એક સેદગ બાગે જનન એક રિરેસે મહાર
 જે પર રદગ તરુદુક, એક પરદર નિસ્સર
 એક સેદગ બાપકી અજમત હ શાકા વિકાર
 એક ખેલનોકી તમતા, એક માકા ઇસ્તેખાર
 ફલકી લળીયોમે બલ ખાતા હૈ યૂ રંચે સયામ
 જૈસે ચિલમનકે કરીય આ વળયે કોઈ માહનામ
 આખમે રખન ઉકર દેખરે ગર હમનલોં,
 મમમ કોષ ખાર ઇન સેદરોકે કુનોમે નદોં
 ફુલતે નાઝ આઈ નાહુક બલ નાહુક ખિનામ,
 બિનમે ઉતરી આ રહી હૈ જૈસે શાદરકા કયામ
 બેનમગ ઉન્કા અગર જલનમે ફર દેખને
 હૈ તમતાયે અફસી ઉન્કે દિલમે કરવટે
 એક ફુલદન ગાખે યુન હૈ એક હૈ બદા યુતામ
 એક શનનમકા સિનારા એક દુરેં લાખનામ
 એક હૈ ઇસ્માઈલને અરમા ખેદરે અફગ લનામ,
 એક હૈ આરિફે પુર હસરત જના રાનોકે ખવામ
 જખતકે કસીયા ખિન સેદગ બને શાદી રચે
 મકુમે ફુલદનમે કોષ જખતકે અફસા ભરે,
 જખતકે ગદરેસે ફૂકર બહે તાપી નદી,
 જખતકે તાપી નદીમે રહવાય હો તેરતી
 આરેફ ઇસ્માઈલ ઇસ ઘરમે રહે કાયમ મુકામ
 યાદ હૈ જખતકે ખલીનુદનાડકે ખેટગ નામ
 મદુને આઝમકી જિયાસે હો મુનગર ઝિદગી
 ધર્મ અહમદમે રેલકર હસ પટે દિલકી કલી
 માકી મમતા ઔર ખેલને કી દુઆ બી સાથ હો
 દસ્તે ઇસ્માઈલ મે આરિફા દાખમ હાથ હો

—‘અસર’ સાયેરી (હોન્ત)

અમે બને વગરબુને ખગ અત પૂરક
 અબિનદન આપીએ છીએ ને દુઆ કરીએ
 છીએ કે તેઓ સદા આનંદ અને ઉનાસમા
 રહે બને વરવધુઓને ખૂદ મોગી ઉમર અને
 લાજુ નિરોગી આયુષ્ય અતા કરે આમીન

જ વહરી સાદગ ને જ હાજ અહમદ

સાદગ તેમજ કુટુબીઓને મુબારકબાદી અપી
 હુ પણ વિરમુ છું ‘તાજ’

શુક્રિયહ

માત્ર ફરજ દો ઇસ્માઈલ અને આફિની
 શાદીની મુબારકબાદીના ટેલીગ્રાફ અને પત્ર
 લાવ ધણા સદેશ માર વાનિ સાં મા
 નામે અને ફરજનોના નામે ધણા અગત
 મિત્રો કારવાના લેખક-કવિ મિત્રો અને
 એમ એમ પી ઓલ ખોલ બધુમે
 તરફી મળ્યા છે કામના અનિશય દબાવના
 સીધે બધા સદેશઓના જવ ખો આપી શક્યા
 નથી તેથી કારવા કા। બધા શુભેચ્છાઓને
 મા। વાનિ સાં અને ફરજ દો તેમજ
 મા। પોતા તરફી શુક્રિયહ અગ કરે છું
 વહરી

સોના ચાંદીની મંદીનુ

રહસ્ય

આજે ખુલુ થાય છે

વેપરીઓએ લાભે રખીયા મેમ શુભા યા

માગશર માસમા ચાંદી સોનાના ભાવો પદમે

એમ ‘વ્યાપારી અધિષ્ઠ અને ભાગ્યોદય’

પુસ્તકના પાના ૧૪૨ ઉપર આવામા આવેલ

છે પરંતુ જે જે વેપારીએ આ પુસ્તકનો

લાભ-હોતો ઉપયોગ્ય તેઓએ લાખોતુ તુક

સાન કર્યું ર સોનુ ચાંદી અગારી ખીયા

ખાનગી તેજ મદી માગે શે અનાજ,

કપાસ બાજરતી વધાર માગે વ્યાપારી

ભવિષ્ય અને ભાગ્યોદય ની સનાહ સ્થે

(આ પુસ્તક ની વધુ વિગત

પાના ૧૪૬-૨૪૭ ઉપર જુઓ)

રણ

કુમારજી એચ. દેસાઈ

તે સિવાયના કરે ન સિવારનો અત આવે
કે ન તેને જાગૃતિ સ્પર્શે । સુખની દુન્યા જાણે
એના જીવનમાથી અનોખ યર્ષ ન ગઈ હોય
એમ કશુંભરી દ્રષ્ટિએ જડ માનની જેમ
મતલ જોયા કરી નયનોમાથી ઘોડાક ઉન્દા
આસુઓ સગડાની હાથને ઠકુ પાડતો ।

— એના માટે અનેક મવાનો ખડા થયા —

પેન્શનીની આછી રૂપરેખા, અપૂર્ણ અન-
યો એને તે પછુ તનુ-માર નિગમ-આ
ખધાનો મેળ એ જાણે એનું જીવનચિહ્ન હતો
એ પછુ એક યુવક પરુ ખીજાઓ છતા
જીદાજ પ્રગરનો સુખ પર હમેશા નિગમના
ગરીબના અવધવો હમેશા દીકાકા યર્ષગએવા
પાગળા માલમ પડના ખમીસતા બદન હોના
છતા ન બીકાની તેની બેપગસ રીત જીવન
એને માટે જાણે જુરીઝરી ખરી પડેના ગાડ
જેવું ! હાસ્ય કાચિત જ માલમ પડતુ, અને
તે પછુ શીકકુ-દુઃખ-હાથની નમનિ વિનાતુ,
જર્મિ વિનાતુ નિમત્તા તો એને કદીયે ન ગમે
ગમે એને કકત એકાત ગજકતુ એ તે જાત
દિવમતુ કાર્ય યર્ષાકયુ હતુ કોઈ બોલાવે
નહી ત્યા સુની એ જાણ પછુ બોલતો નહી
અને બ્યારે કોઈકે તેને બોલાવવા દબાણુ હતુ
ત્યારે તેના વદન પર કટાણાખર્ચા મિતો દેડી
આવતા, અને પોતે ગળ્યાગાદ્યા અર્થસૂચક
મન્દો બોલી આગળ ચાલના માડતો

તેને નેતા મહેન અતુમાન યર્ષ શકતુ કે
જગતથી તે દગાએવો હોવો નેઈએ તેના વદન
પરથી બહુધા કશ્ચુખર્ચા જાણે તરલા મધ્યા
નમથે, નદીના બીનાજમ ધાનથી બજેલા તર
પર તે એકબીજા બેમી રહેતો ક્યમિન હજીના
પાણી તરફ તે દ્રષ્ટિ ચોટાડી ન ગમતો કોઈ
કોઈ રખતે નજીબા ગડ પર બેટેલા કોઈ
ખૂનસરન યુગન-પખીને નિહાળ્યાજ કરે, તો
કોઈ વાગ દૂર દૂર નજી પોતાની જાનને
સિવાર-સટિમા દર ધજેલતો મોડી જાત સુની

આવો ખુશમીજનમા રહેનારો, મિત્રમહીમા
નિલ નહાલનારો, નત નસ કપડા પહેરનારો,
અને સુખનીવું છકકતુ મોહ્યવાળો આ મુરેશ
આમ કેમ ? એના જીવનમા આ એકાએક
પડે કેમ ?

જણાઓ એને પૂછના, “કેમ મુરેશભઈ
આમ કન ?”

“જાય એ તો જીવન છે ને !” દુઃખ-આદો
પરતુ દર્દબર્ધા જવાબ મળતો

“અરે પછુ આ શરીર દિવમે દિવમે કૃપ
કેમ થતુ જાય છે ?” કોઈ હીમાયતી મિત્ર
લાગી મખવવા પૂછતો

“એમ ન ચાને-એ તો માદીની કાયા છેને
એનો જો નિધામ ?” દુઃખ-ધાર્મિક પ્રરથના
સુખમા ગાલે એવો જવાબ મળતો

“મુરેશ જાણી લેને ?” માતા આશ્ચર્ય કરી
“અરે રા હુ જન્મમાનુએ ભૂલી ગયો ?”

જાણે જીવનાથી જાગૃત થતો હોય તેમ મુરેશ
અમળને આમે મરાન પૂડતો

પરતુ મુરેશતુ જીવન એકધાર્ણ
ચનનત ગતિમાન થયે જતુ હતુ નિરમત્તા,
નિગમ અને દિવગીરી એ એના જીવનમા જાણે
પ્રયોગો ! ઘણી વખતે પોતે બીખારી જોવો
લાગતો જતા એ અનમ્થામા પછુ એના મસ્કારો
પોતાનો પ્રકાશ ખીજાવના હતા

એના તરફ કટવાક દિવમો થવા માડ
ધ્યાન બેઆયુ તેના વિશે ખીજાઓને પૂછના

હું ફક્ત એટલું જ જાણી શક્યો કે છેવટના એ વર્ષથીજ તેની આંતરિક સ્થિતિ યથા પડી છે એક દિવસ એ તેને નવી કીનારે બેઠો જોયો હું પણ ત્યાં ગયો તેની દ્રષ્ટિ અસ્થિરતાના વહેવા જળના તરંગો પર હતી હું તેની છેક નજીક ગયો અને યોડીવાર સુધી ઉભા રહ્યા પછી એક બાજુ બેઠો સહસા તેનું ધ્યાન મારા તરફ ખેંચાયું હું બોલી બેઠ્યો 'શું બેઠી રહ્યા હતા ?'

મારી તરફ ટકરવર આંખોએ જોયા પછી તેણે કહ્યું, 'કંઈ નહીં',

હું બોલ્યો, "તરંગોનું જીવન કેટલું ક્ષણિક છે ક્ષણભરમાજ અશ્વ્ય યથા જાય છે હવેનું પણ એમજ છે તરંગીત ધામ છે પરંતુ " હું આગળ બોલું એ પહેલાં એ મોની બેઠો.

'બાહ ! તરંગોની કુન્યા સોહામણી છે મારી એ સ્થિતિ છે મારા તરંગો અને નવી કુન્યામા ખેંચી ગયા છે '

તમારા તરંગો

હા હા મારા તરંગો ! એ મારા કંઈ નાના તરંગોએ વિસ્તૃત સ્વરૂપ ધર્યું છે હું સુખીમા સુખી માણસ છું તમે સુખી નથી "

તમે સુખી ?' આશ્ચર્યસહિત બોનાઈ જવાયુ

'હા હું સુખી છું ! મારા તરંગો અને અપૂર્વ આનંદ આપી રહ્યા છે મારી સ્થિતિના ક્ષમાધાતા યથા શક્યો છું '

વાહ ! એ તો બહુ સરખા ! હા અને તમારી માફક સુખમા તરંગોળા કરોને ?

એણે કહ્યું "મારી સ્થિતિમા તમારા જેવાનું કામ નથી "

'કારણ ?' એ પૂછ્યું

"ત્યાં પ્રેમીમતી ઇચ્છા વિના જઈ શકાતું નથી "

'પ્રેમીકા !' હું ચોકચો

તેણે શબ્દો પર બાર મુદ્દા મધુ "હા પ્રેમીકા "

હું વિચારગ્રસ્ત બન્યો, એ પૂછ્યું, 'તમે કોઈ ખિસ્તી મન્યાના પ્રેમમા તો નથી પડ્યાને !

'ના પરંતુ ખિસ્તી મન્યા પૂછાનું મન્ય ? એણે એકદમ મનાઈ મ્યો

"એ બેવકાલનું પ્રદર્શન મહેતાબી કરી શકે એમ છે એવા પ્રદર્શનમા એમની સમ્માન કોઈ કરી શકતું નથી માટે ' મેં મારા અન્ય બંધુઓ

સહમા તેની દ્રષ્ટિ બ્યોમ તન્ક ખેંચોઈ ત્યાં હતી સધ્યાને જોના હોઈ બહાર એક નિશાસ મરી પડ્યો મારાથી બોનાઈ જવાયુ 'નિશાસ !

તેણે કહ્યું "નિશાસ નહીં પણ ઉચ્છવાસ તમને મારી કુન્યાની ક્યા ખમર છે ? મારી પાછળ છુપાએલા હૃદયમાની ક્યા ખમર છે ?

"જણાવશો ?

"સાબરો હું મારી કુન્યાનો ! માનની છું તમારી કુન્યાનો નહીં, હા પ્રથમ હું તમારી સ્થિતિમા વિહારનારો હતો પરંતુ હવે નવી તમે જણા છે ? આહા ! આ અથો જ્યાં અત્યારે હું બેઠો છું ત્યાં આજથી એ વધુ પહેલાં મેં અનેક ગમ્ય સ્વપ્ના ધડ્યા હતા અનેક તરંગો મન્યા હતા અને તે કોની માથે ? મારી એક વખતની સાધના માથે ! સાધના ! અમના ! એ કેટલું અનુષમ નામ તે વખતે મને હિમતુ હતું ! એને મેં મારી સમજ હતી, અને અનેક સ્વપ્ના આ સ્થળે ધડ્યા હતા અને બનેએ પ્રેમગીતના પાના ઉઘાડ્યા

લેઊટેસ્ટ ડીઝાઈનનાં

● સુટીંગ્સ-શરટીંગ્સ

● લેડીઝ ડ્રેસ ફેબરીકસ

● ફેન્શી કાપડ

● તાનકલાક ● મલમલ ● સાટીન ડક
● કુચીલ ● હોરીયા ● નરેહવાર વાંચલ ● ફૂલ
● પોપલીન ● પ્રી-ટેડ ટોળગત્રકો ● દુવાલ
● નેપક્રીન્સ ● ચાદર ● ચાગસા ● રમાલ

જાત જાતના કાપડ

બરોસાપાત્ર કૌસિટીઝ

લરોસાપાત્ર ભાવે ખગીદવાની

બરોસાપાત્ર ડુકાન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક-ખઝાર : સુરત.

■ ૮૮૫૩ ૪૦૪૩ ૪૩ ૪૩ ૪૩ ૪૩ ૪૩ ૪૩ ૪૩ ૪૩ ■

હતા આકાશમાં ઉમે ઉમે ધરો ફર ફર ઉડવાના
મનોગથો મેં આ હતા અને જૂઓ આરા આરા
કદીયે ન બનાય એના પ્રમગો પણ બનેના
તમે મિતેના બેના હો એની રીતે એ પ્રમગો-
એ બનારો અને સવારો તમારી આખો મમમ
ગુણ કરો

“બે માનના તારાજ ખરેખે ખારો નિરાદ
મેં તોડાઓ છે માનાપિનાના હૃદયને દુઃખ
પડાયાદીને જેને તુ ખારો નિરાદ ક’ને”

“શુ સુરેશ તમે પણ એવું એવું બોલો
છો પ્રેમ એમથી થાય છે નહીં કે અનેકથી”
સાધના આમ કહેતી અમાગ બનેના પ્રેમ
અખૂટ-નખે નાની મમતગમન કમ્પી-નાજીક
દોડતી સરિતા જેવો અમે જઈએ પણ માથે
ફરીએ પણ સાથે આવીએ પણ માથે ચાનના
ચાનના વાત-ફરતા ફરતા વાત-નજી અમારી
વાતોનો અતજ ન આવે એ અને લગીયગીને
સાત કરે-ધડીમા આગળ ફરી નાન કરે તો
ધડીમા બને હાથ એક ગાંધી લીગીમા રાખી
રત્નો રોકી લાડ કરતી લોકો ટીકાએ મરતા
“શુ વાત કરવાની ધરમા કુસંગ નથી” બધા
જાણતા કે અમાગ રનેહયઅ યગે-ગાનગ્ગનિય
સન્ન થશે

“સાધના! મારું જીવન મુઠ્ઠી તારે ચઢશે
હા?” કાઈ કાઈ વખત હું કહેતો

એ કહેતી, “હા પણ સુરેશ તમારો અ
જાવ દિવસે દિનમે આમ કમ થતો જાય કે
જાલો વિશ્વાસજ નહીં હું મારી પણ મનેગોમા
તમને નહીં મૂકું-નહીં મૂકું પછી છે કામ?”
નો આશ્વાસન મળતું ને મતોય થતો

એક દિવસની વાત છે મેં પૂરું “જૂઓ
માધના આ શું છે?” મારા હાથમા ચિત્ર

પ્રત્યેક દંતુ

“પાણીથી બરેલો દંડિયો” ચિત્રમા નેપા

પછી તોણે કંથુ

“અને આ?”

“પુરાન

‘મામગો તારે આ પુરાનો એન ચાન
છે કે પાણી પીધું પુનુ આગળ મામે ગળા
નુ જ જળથી બરેલા આગળ તરક આમળદંડિ
નિરાદ મર છે કે આ તો પાણી ખારું કે મા
ને મીઠું મજાનું પાણી ત્યાજ પીરો” પુનુ
ચિત્રો એવા બધા આમે મ દોગવા દના કે
માધના તો આચાર્ય બની ગયેની પછી મે
તરતજ બી-તુ ચિત્ર ફેરવું અને પૂરું “આ
મ નાથ”

“તીનુ ગણ”

આ પુરાને ફરીયાનું પાણી તરુ નો દીક
પુનુ આ નથુમા તો એને નામ ત મ લાગે
છે શુ કરે મિત્યારા?

“અગે” અહીંઆ તો પાણી નથી ના
આ ચિત્રમા આગળી મ મ બનાવું

“પણ પલો પેતુ પાણીનું ખામેલીયુ તા
છેને?” મેં સાધના માથે નીં ન ફરી બો
ત્રીજુ ચિત્ર ઉઠાડ્યું “જૂઓ પુરાન મુજનો-
મૂગળાતો આગળને આગળ પાણી આ
તરક આ મોજ જાય છે નેયને?”

“હા

પછી ને એવું ચિત્ર ઉઠાડ્યું “પલો
શુ દેખાય છે?”

‘ઘાજરા પાણીથી બરતા નુજ આડો’

પછી મેં પાચમુ ચિત્ર ઉઠાડ્યું અને કંથુ

“તે પુરાનની દષ્ટિ તે તરક પછી ને તે ગેનો

પછી તો છૂટા ચિત્ર કાળાબરી દેખા દેતી

ચિત્રનું પાનું ફાડક દળને ઉઠાડ્યું

“જૂઓ આમા યુવાનનુ મશુ કધાય કે પોને ઘણો અઠગાય કે જના પશુ પાણી તરફ ધમકાય છે”

“હે !” માધનાની આખો ચિત્ર નેઘ મટકાટ થવા લાગી

“પરંતુ તુ થને તે તમે લેશુ ?”
“જુઓ” અને માતમા ચિત્રે દેખા દીધી

“યુવાન મમે તેમ કઠી ત્યા પડેએ કે પરંતુ ત્યા કનુએ નથી એના જતા પહેલા પાણીનુ આધખમન થઈ લગભગ પે-સ્યેના જમન તાપથી ઉડી નાથ છે ને જૂઓ આ છેડનુ ચિત્ર યુવાન નિગન અને કે મળાને લેગથી દમાવે છે મશુ મુઠકુ થા મએડ નાલમ પડે છે અને તેનીમા પટલાનુ અચમ બેડે છે અને એ નરકી મરી નાથ છે”

આટલુ બનાવ્યા પડી મે એ પ્રકારે નિમાઓ નાખ્યો-પુરતમ થા કીધુ અને માધનાને પૂછ્યુ “માનવાની આમા મટ મમન્યા ?”

“ના” એણે અનામ જની દૂરો ડનગ આખો

“તો મમને માગ રિસાકને માટે મને અનેક મુશ્કેલીઓ મળતી હતી-નાગ પિનાની આમક કનનત અને યામરગને લીરે નાને નાનપણુનો વિવાદ પણ મે તોણની નાખ્યો તેની પાપુ તમને ખબર દેતે ?”

“હા” કઈ અનવા આણે પ્રમથાની ને બોલી

“તો તુ પણ તે યુવનીઓના કવિયાને કેડી એ મશુ તનુ આની ઝોલો કુ કમ એક નાના મુઠમગ પા ફીટી બેગના આમ તરફ આમકને-એના રિધામે-તો એનુ ન યાથ કે

પાણી આપમન થઈ-સ્યેના પિના તાપને લીરે-કડી નાથ”

“ના ના ખાનુ પાણી તે શુ હુ ?”
સાધનાએ સવાય કર્યો

“હા તુના તે અમમ પાણી” મે દડા ક્યેને જવામ વાલ્યો

“અને સ્યેનો પિના તાપને વગી કાણુ ?”
કપોન પ્રદેશ પર અનની મૂલમળુ બેગી રેખાઓ ઉપરિયન કઠી તેને મવાન કર્યો

“તે તમાગ કુકુબનો વ્યથા તમને મમ નવસાને માટે થાગ પ્રયોગો-પ્રયત્નો”

નગ આટલુ મામગી માનના અવાચમ જની મા ટોર મદાન આદન આગામ પન્વી ઉનગ એની કપગ પડતી દોષ એન તેને લાગ્યુ લાલુબના રિજગીના મકમકાટ ક્યે અથડાયા ભાગે મગ દમણુજ તૂટી પડેને એરી ટોડ અકથ કપાની સામનાને-નેના દેહને અપર્ધી જતી લાગી

પડી કુ આગમ વ રો માવના ત્યાગ થોગી કુ જગન આરે મપો ન દોલથ ત્યા તો ‘જગ મામગોતો ક્યેચિય અવાજ મે મામલો કુ વચરન પાડો કર્યો

‘મુઠગ કુ સામના કુ માની માનના અગર કે રિજગીના કટન થઈ પડે જના પશુ કુ નાનિ કમ’ નમ આટલુ કહેનાતી નાથે તેજે માગે દાથ પમથો ને ન વાલ્યે મોલેગી ઝો પૂરી આગમ રમગેની બાનુ

આમ નિ પગ નિ રિચે જના દના
યોગા દિરન પડી વગી મને પડી એમેની લાચરા માડી માધનાના થમનો મમાન તેના ધગમા ચર્ચાઈ ઝો દનો પુરેપુરી લમરમ માધના પર અનજનાની હતી ‘મા’ ખૂન

ગતી હતી ગે-નને ? આતઃગ્નિય વખતે એ
મરાત હતો કાગ, મામા, બાઈ અને બોના
વિગેરેના આક્રમણો-મહેણાઓ ઉપગડપડી નૂત્તા
હતા પત્થર પણ પીગળી પાળી થઈ લઈ
વહેના થઈ જાય એની મોડી વાળી પણ વપ-
રાતી હતી છે-ત્યા ચાગ દિવસો થયા સાધના
પણ અને મળી ન હોતી મામ અમરત દેહ
સળગતો હોય એમ અને લાગતુ

અને એમ નધ્યા સમયે બ્યારે
એની રાહ હુ જોઈ રહ્યો હતો, ત્યારે સાધના
દૂરથી આવતી દેખાઈ અને ધડીબગ થયું કે
મારા હવનની આશા પ્રગળી પડતુ એની
આનમા અને જગનનો ચામ લાગને મોગ પગ
નિગરાના બાલો છૂપાએના હતા છતા તેને
પચાની સમવાની શક્તિ તે ઉપજા કની દોષ
એમ લાગતુ તેના મુખ પગ રીમસ-હામીનના
તેમજ શામ્ની ઘેરી છાયા લીંપાએરી હતી
આટલુ હતા પણ તે બધા બાલોને છૂપાવવાની
તે નિર્ઘંક મલિસ મરી ગઈ હતી તે એમદમ
વત્રવત માગી પામે આતી, તે નુ જડની
જેમ-તેમને તેમ ત્યાગ મોગી ન્યો તે મોરી,
'મા ૬' !

તેનુ મણુ રાષ્ટ્ર મણુ એ આગમ મોની
'માના પ્રેમને હુ હુમરાવી શકતી નથી નુ
'માની એકનીએમ હુ-એની આરાનો છોડવો
હુ-મને પાળી પાહ મીચી-યોહી પાઈ પ્રાદીન
કરી ખીનાવ્યો છે અને માફ કર મુરેશ અને
મા ૬ કર તુ બૂરી જા !' એની આજો
નાથી દાદા આસુઓ નરી પડ્યા ને ને
આગળ આની નીમળી

તે આની ગ હી

માન હવનના મુગેમળ તવો નીચેલીને !

માન આરાના ફોતને બે દધેરીમા પી ળિતે ! !
માગ ખીનના-હમતા મોદ્યને મૂગી ! ! !
માન આગાના મિનાગને માગીમા મેગરીને ! !

મારા નમનીયાળ, નિહોંપને આવનયાં છવ
નને મુકકુ-નુખુ-શીકકુ ને નમ વિડો !
બનારીને તે આની ગણ

બમ આટલુ કહેતાની સાથે મુરેન દબો
યયો "સાધના, સાધના એમ જોરથી પુકા તો
દીવાના માફ દોડ્યો ને ત નવ "લુ " બ'
'લુ' એમ જોરથી મીમ પાડી જમીનપર
ધમામ દઈ પડાઈ ગયો મે મુરેશ ! મુરેશ !
એમ બૂમ પાડી દોડ મૂખી

પુરોધાના કપડ
માય-ટીડી
રીતે વેતરતા,
અને સીવણ
શીખવા મા
ઉખડ મળો વા
હજો

મુરદ ટેલરીંગ વર્ક્સ
એડ હન્ડીટ્યુ

**MURAD TAILORING
WORKS**

Try our secret Good Fit for
Scientific Cut, up to-date
Fitting & Modern style

મો એમ હ મુરદ
ચના વાડા મારદ પાસે રહેર

ગવાસ-છડ નહિવ
બને ગનિસા થઈ
પણ અહીંથી પદ
માઈનના અતરે આઠ
ગુફાએ ગને જાણીએ
પોતાની હદ શુક્રારે
થઈ તેમજ અહીંના
નવારીઓ પામે ડી

મૌવાના અદ્ભુત અગરદ રહેરી

જગ્યાએ શકવાને દર્
ઉત્તરવાના આવી હોય
તમારે મોં મોઝો હગમ
નથી

સવાસ-નિમદ પછી
ધોડો વખત ધણી ધણી
આણી તરિકે આવે રવા
પછી એક મુની મુમ

ફાન હોવાથી બહાગામથી ગિષા મળ્યા કે ગાદ
દેખાઈ ગયો છે અને ગુફાએ છદિ છે અહીંના
વેળાઓના માણસો લેન ઉપર ગએન હોય
અનથી પદ નાઈનના દુનના ગામના ગુફાએ
હૅ યદ એમ જણુ નુ આ ખુસામીઓ
મળવાથી અમુક માણસો શહેર મઝી પામે
જતા શહેર મઝીએ આ વાત મુન મી નહિ
અને ગુફાએ રોડો નખરા બતાવા કી
તેમજ ગામ નુ મળે પગ ગનિસાની ન હદ
મુન નખી બીન માણસો કે જેના માણસો
વેળાથી આપ્યા હતા તેઓ તથા ટેરીંગ
વાળાઓએ તે માટે વાગે લીધો તો હવે એ
બાનતનુ નીનકણુ કેમ કુડુ ? હદ શુક્રારે
કરી કે ગનિસા ? અને ગુફાએ ઓ ગમે
તો તે રોડો હગમ થાય નહિ ?

જવાબ-આદની માનેની નિ ડીરિન
ઉપર બેઠે આપે નેહએ નહિ ફેનથી
ગણી માનમ નથી અદમન ટેરીફાનથી
વાત મનામના અવાજને જે માણસ બામ
ચોખ્ખ રીતે ઓળખતો હોય કે જેના અવાજમા
જગએ શ્રમ પડતો ન હોય અને તે વાન
મનાર માણસ પણ માતમ આજકાલ હોય
તો એની મુનમા આનિમેએ ટેરીફાની
મણકીને માન્ય ગણી કે ન્યાયે તમારે લા
મઝીએ ટેરીફાની ગણી માનમ નખી નહિ
અને ગનિસાએ છદિ નથી મી એન તમારી હદ
શનિસાએ થઈ મી એમા નહ કુડાની કસરત
નથી અ સાદ વડુ ગમનાર છે બંને બીજી

લમા પોતાની ઓરતને મોગનમા એને
જણુ તવામ આપે છે ધણીએ પોતાની ઓગનને
એ નણુ તનાક પોતાની તન તદુગ્જીની
દ નમા આપી છે પણ છદિતના ૮૦ દિવમા
પૂગ થયા નહિ ને એ માણસ ગુજરી ગયો
હવે આ મનેગોમા એની ઓગત મના
ધણીના માન અને મિનતમા શ્રમ થને ન
નહિ ?

જવાબ ધણીએ પોતાની ઓગતને તન
આપી અને તનામની છદિ ખનમ થયા પહેલા
ધણી ગુજરી ગયો તો તેના માનમાથી તેણી
વાનમ થને ધણી ઓનાદ છોડી ગયો કે તો
તેણીને આપ્યો બાગ એમયે ગણીઆ એકમાથી
એ આપ્યા અને ને ઓનાદ ન છોડી હોવાની
બાનતમા ન રિતે ચોયા બાગ એને ગણીઆ
એ માથી ચાન આપ્યા નજારે તેમજ તેણીના
નિમદ વખતની નથી કરેની મહેર બાજી હને
તો તે પણ વાગમા વગેરે આપણી નેહએ
અન્યાદ વડુ ગતાનુત હ

સવાસ-અન એક મોડુ ભનમ કુ માની
માટે ખાડુ કે જેના અમરના ચાન બાગ
કે બદના ને બાગ છે અંતે છેદતો એ
બાગ હ હવે એ રોડો જગ આ રિયાન પ
આપ્યા છ કે આપણે એ ભનમને કમ્મ મી
લાગ મમાકીન તથા અદબાનને દિમા ત
ગીમ કયા વગર ગોગત વગેરે દેવ અને
આપણે ન નજો કસરત જેડુ વધ નુ
અમરને પાચ મોં બેઠીએ છે બદરને બગે

અને એકને ત્રણ રોડ તો એ સરત મનઃકે છે કે નહિ ? અને હિંમ્માદાને એકુનનુ જોડન લઈ શકે એના માટે શરીરનનો શુ તરીકા છે ?

જનામ—કુળાનીના જનનવગમા બધા બાગીદારોની નિધ્યન કુળાની અથવા અધીકારી હોતી જરૂરી છે એક બાગીદારની પણ નિધ્યન માત્ર જોસ્ત ખાતાની હશે તો કુરમની ઝાંઝી પણ દુસ્ત થશે નહિ જે બાગીદારના નેટના હિંમ્મા હોય તેટલા હિંમ્મા બગાડ તોન કરી આપના જરૂરી છે પરંતુ કોઈ બાગીદાર પૈકી બાગીદાર પોતાની રાજ્યપુત્રીથી પોતાનો બાગ બીજાને બદલે કરી આપે એ પણ દુસ્ત છે કોઈ પણ બાગીદાર પોતાની હાજરને લઈ બિયાડ આપે નહિ અથવા બુ પોતાના ખપમા રામે એ પણ જાણ છે મનન કે એ બીજાની નાશક્રીથી બોડીવત્તો વહેય તી દુસ્ત નથી

સવાલ—નીનગાય (ગિઝ) પાગેતુ છે, તેની કુરબાની થઈ શકે કે નહિ ? બે વરસ ઉપરતુ છે

જવાબ—નીનગાય (ગિઝ) તેમજ હજુ વગેરે જગતી જનનરની કુરબાની દુસ્ત નથી

સવાલ—કેસાદને હુકકો પીવાની આદત છે તે હાફિઝ પણ છે તો હવે હુકકો પીના પીતા હાફિઝ થનાર હોમગુ દૌર યા સગક સામગી શકે કે નહિ ?

જનામ—કુળાન શરીર પગી કે પદમની વેળા હુકકો પીવે નેધએ નહિ એમા મોગી બેઅદની થાય છે

સવાલ—હિન્દુઓ બાગુ કરે છે તેમના ત્યા ખાવા ને મંથ, છતાં પણ મંથવને બીજે તેમના સાથી ખાણુ આવે તો મુમનમાનથી તે ખાણુ ખાઈ શકાય કે નાનવક છે ?

જનામ—ગેરમુસ્લિમની કોઈ પણ રિવાજ ક્રિયામા મુમનમાને બાગ લેવો નેધએ નહિ ખાસ કરી બાગુ તેઓનો ધાર્મિક રમખ નિવાજ છે નાહુકે ખાણુ લેતુ પડે તો ખાવ નહિ અને બનતા મુધી એકતેવાન કરે

સવાલ—એક માણસની શાદી એક નાનાવિખ હોતી સાચે થઈ જે નિનકુન અલુમખ હતી તેનો બાપ ત્યા મૌનુદ ન હતો અને શાદીથી ખુશ પણ ન હતો હોતી બાનિગ થતા પછી તે પીએ આ નિમક તોડવાનો દિવસ પામ્ને ધનિદો કર્યો તો પૂઠ વાનો મતનમ એ છે કે શરીરનના મારા મુમન આ નિકાહ ત્રી શમે છે કે નહિ ?

જનામ—જે નાનાવિખ હોતી નિકાહ બાપ અથવા દાદાએ પગાયા હોય તે નિકાહો તેથી કોઈ પણ સન્તેજે રમખ કરારી રાકતી નથી બાપ, દાદા મનરોમ બીજા બેગીએ નિમક પગાયા હોય તો એરી સરનમા તેગી નાગક હોવાથી બાનિગ થતા છુલ નિકાહો નામનુર મને તો તો પી રમખ મગનાનો હક ધરાવે છે (દુર્ મુખતાર)

સવાલ—મા. નાનીને ડગરસની ખાનગે મારી જોગનને મે પહેલી એમ તનાક તા ૫-૮-૪૭ના આપી કરી બીજી તા ૫-૧૦-૪૨ ના આપી ત્રીજી તનાકની મુદન ખાનગા મે છુપી રીતે તા ૧૮-૧૧-૪૨ ના આપેની મે તનાક વાપસ બેચી લઈ મારી ઓરત પર પોમ્ત માનકને ગળુ થયાતુ મગમ મોમ્તુ, કાણુ કે મારી નીયત ખાસ તનાકની હતી ની માત્ર મારા મપને બીજાવા આ કાનતુ મેતુ કે જેથી મો અર્થ આપે આ સાચે રજુના મગમની કાપી તમાગા બેમા માટે

મોકલી છે તેથી આપને જણાઈ આવે કે સાત એ તનાક આપી છે તથા તવાક આપેલી નથી

જવાબ—તમારો સવાલ ત્યાં રજુઆ કરવાના કાગળથી સીધા થાય છે કે તમેએ એ તનાક આપી છે, તથા આપેલી નથી, અને રજુઆ મુદતના અંદાજ નથી માટે બાકીને તવાક પકી મઈ છે નવેમરથી નીકાડ પડવા બેઠાએ નીકાડ વીના ઔરતને તમે રાખી શકતા નથી

સવાલ—એક માણસના ત્રણ દીકરા અને પાંચ દીકરી હોય તેમાં ત્રણ દીકરાઓએ એક દીકરા પૌતાનું ગુજનન કરવા અશક્ત હોય અને બીજા બે દીકરા બાપની હયાતીમાં જુદા થાય અથવા જુદા થવા માગે તો એક દીકરાને અથવા તે બન્ને દીકરાઓને બાપે શું હિસ્સા મીલતમાંથી ભાગ આપવો? બાપની હયાતીમાં શરીર અત્યંત મુજબ વહેંચવાનો શું હુકમ છે? અને મરવા બાદ ધી રીતે દરેકને પૌતાની ઔગત સુધા હિસ્સા મળવો જોઈએ?

જવાબ—અગર જો હયાતીમાં બાપ છોકરા છોકરીઓ વચ્ચે વહેંચણી કરી આપે તો હનરી મરનાના હુકમ મુજબ દરેકને મળવો બાપે આપે, કારણ કે હયાતીમાં આપનું બખજીમ તરીકે છે અને વારસા મરના પછી વહેંચવામાં આવે છે પરંતુ કોઈ માણસ પૌતાના છોકરાઓ પૈકી એક છોકરાને વડું બજાજનાજ તેમજ હાજતમદ મમલ (બીજાઓનો હમ્મ ન માગવાની નેપતે) અમુક રકમ અથવા મીલકત વડું આપે એ ઝાંઝોર છે અને જો બીજાઓને હક્ક બાતેલ કરવા એમ કર્યો તો યથા જરૂરે પરતુ અવાહના નજીકે ગુનેહગાર થશે અને હયા-

તીમાં વહેંચના ઉપગત બાપના નામે જે મીલકત બેઠાલી હશે, તેમાં બાપના મરના પછી બધા વારીમદાર થશે છોકરાઓને કબજા અને છોકરીને મીગન અને જે છોકરાને બાપે હયાતીમાં વડું આપ્યું છે તે પણ બાપના નામે બેઠાલી મીલકતમાં વારીમદાર થશે એમની મીલકતમાં છોકરાઓની ઔગતનો કોઈ હિસ્સો નથી

સવાલ—નીકાહનો ખુલ્લો અરખીમાંજ પડવો જોઈએ? ખીજા બાપ માટે શું હુકમ છે?

જવાબ—નીકાહનો ખુલ્લો અરખીમાંજ પડના સુભત છે ખીજા બાપના પડવાથી મુતનની વીરક થાય છે માટે અરખીમાંજ પડવું જોઈએ ઈજાબ અને કબૂલ કોઈ પણ બાપના યથા રીતે છે

મુસ્લિમ ગુજરાત સાહિત્ય મંડળ, રાંદેર

તરકથી થેગએના મુશાહરાના સંગ્રહ

કાવ્ય કુળ પુ ૧૫ કી ૮ ખ સહિત (નવી)

“ “ “ ૨-૩ “ “ (“)

“ “ “ ૪-૫ “ “ પાંચ અંકના

“ “ “ ૬ “ “ પાંચ આના

“ “ “ ૭-૮ “ “ આઠ આના

દરેક કવિ અને કાવ્ય રસિક પાસે આ સંગ્રહ હોવો જોઈએ

પુષ્પ ૪ થી ૮ જેની કી મત ૮ ખ સહિત

રા ૧-૨-૦ આપ છે તે ફક્ત રા ૧-૦

મોકલી મ માવો

ધી રાંદેર રેંદાસ રાવર રોડ મુગત

વસીયત

મેખક 'કિસ્મત'

સાંજના ચારેક ાગે એક સાધક કચ્છરતાનના પ્રવેશદાર પાસે ઉભી રહી અને એક યુવાન એના ધરથી નીચે ઉતરી એને બારણાના થાભવા સાથે ટેકવી અંદર દાખલ થયો.

પ્રવેશદારમા પ્રવેશનાજ કચ્છરતાનના રખ વાળની નાનકડી ઓરડી નજરે પડતી હતી જેલા યુવાને ત્યા જઈ બૂમ પાડી, 'કાનુમિયા, ઓ કાનુમિયા !' પછી કશી જવળ ન મળ્યા થડીક તો યુવાન ચૂપ ઉભો રહ્યો થોડીતરે કાંઈ વિચાર આનતા તે આગળ વધ્યો અને એની ધારણા અનુસાર દૂર એકાદ કંપર સમારી સહેલા કાનુમિયા એની દ્રષ્ટિએ પડ્યા કાનુમિયાએ પછી યુવાનને જોયો એમણે યુવાન ઠી નજીક આવી કાગળેથી પરસેવાના ટીપા નિતારી પૂછ્યું "કેમ બાધુ ?"

'કાનુમિયા ! એક મોડી કનર બોલવાની છે" યુવાને જરા શોકપ્રસ્ત અવાજે મંત્રી

'કંઈ તરફ ?' કાનુમિયાએ સંપેતા મુઝબ સ્થાન પ્રછયું

'સા કૂનાની બાબુમા" કચ્છરતાનના એક ખૂણમા આવેતુ ચોતાનું અવિરતવ કોષ કોષ વાર બૂલી ચરખીના કિચ્ક કિચ્ક અવાજથી જનહેર કરતા કૂવા તરફ આગળી ચીંધી યુવાન બોલ્યો.

'ભને લાઈ !' કહી કાનુમિયા ચોતાની ઓરડી તરફ આગળ વધ્યા

'જુઓ કાનુમિયા ! મેમતને તેમાર કર બધા વાર નહિ લાગે મા' કબર પછી જનડી તેમાર કરજો" ચોતાની સાધકસ તરફ જ્યાં યુવાને કહ્યું

'હમણાજ કામ શર કરી દઉ છુને ?'

કહેતાકને કાનુમિયા ચોતાની બોલકીમા વેરવા યુવાને સ્વેચ્છકનને પવન વેગે ઊડી ચૂકી

શહેરથી દૂર આવેલા, જીવનની કાચુબ ગુસ્તા અને મોનના વશોભન ગાતા કચ્છરતાનની પ્રસાત આશગગાડો નાનક માટે માત્ર માગીના હમ સમાન હતી જ્યારે છુદ્ધિમાન માટે એમા જાનના ભગર બરેના હતા રાખ અને રકનો સમાન સતકાર કરતી કચ્છરતાન-જમિની કરજી સાતિમા પછી જીવનને પ્રેરણા પાનાર માન અવિરતપણે ગૂંજ્યા કરે છે એની માથુ ના કહી સહે એમ છે ?

કચ્છરતાનના રખસાગ કાનુમિયા આજે તો જીવનની અર્થી સદી રહી રહ્યા હતા કાર બોલસાનેર અને કચ્છરતાનની રખવાળી કરવાને ધધો કાનુમિયાને એમના પિતા તમકૂદી વાર સમા મચ્યો હતો એમ કહેવામા કશી અવા રતવિતા નથી કાનુમિયા એને એકમિણાએ સલાહયે જતા હતા કદી કદી જે ચોતાના આધુન્ય પ્રથના પ્રેરણુ વાચના બેસતા ત્યારે એમની આખ અજુબીની બની જતી એક દિવસ કચ્છરતાનની ભય કર રખવાળી વીંટળાઈ

ગહેલી એમની નાનકડી ઓટડીમાં આનંદનું અનન્ય સાત્તાત્મ્ય જામેનું હતું એ સાત્તાત્મ્યના સજ્જા એટલે કાનુભિયા, એમની નેક પરિત, એમનો સોળ વરસનો પુત્ર અને એમની મારેક વરસની પુત્રી, પણ વરસો જતાં ઓટડી પર કચ્છતાનની ગાદી મેંચીની અસર થતા માડી માત્ર બે વરસના શાળામાં કાનુભિયાને પોતાના ત્રણે સ્વજનોની કનરો વેદના ભાષાં જિગરે બેઠવી પડી અને આજ એમની જીવનસંધ્યા સમે એમની હૃદય-શ્વિત્તિને કુટુંબસંખ્યાની મુવલ્યે રચાયેલી રેલાયેલી નહોતી સે કડો કનરો ખોદી ચૂકેલા કાનુભિયાની કાયા આજ પડે મેં વરસે પણ રત વરસના યુવાનને લજ્જિત કરે એવી હતી જીવનના કાત્રમાં આધ્યાત્મ અને પ્રસાદાત્મી અકિત ધણેલા એમના પ્રસાદ ગહેવા પર, એતારને સન્માન પ્રેરતી મ્હેત દાદી ખૂંસી રહી હતી જીવનની લગભગ તમામ લાનસાઓથી પર ચડે ગણેલા કાનુભિયા પોતાનો ધણેખરો સમય યુવાની જ ગીમાજ ગાળતા ઝડી કંડી મરવજનાની કશુ પાદ એમના આર્દ્ર હૃદયને અક્ષિત કરી એમની આયોમાથી અશુભિદ્ધ ઉત્સારી જતી

યુવાનના મધ્ય પછી દુરતજ કાનુભિયા પાવડો, ત્રિકમ, કોથ અને જકડિલુ લઇ દર્ગાવથી જગ્યાએ કનર ખોદવા બેપડા થોડી વારમાં તો એક માનના જીવને આજ્ઞા આપવા માટે ધરતીએ પોતાનું ક્ષેત્ર ખુલ્લું કરી દીધું

‘આજકાન ગામમાં મરણ વધારે થતા હોય એમ લાગે છે’ હજી સારજેજ બે કનરો ખોદી ચૂકેલા કાનુભિયા મનોમન ખોદ્યા, શહેરમાં મેરેરિયા તો ઘણા દિવસથી ગતિમાન હતા પણ હમણાં હમણાં જાણે એણે ભયકર રાદય પડ્યા માડયુ હતું

“માણસો પી જિ દગી કેટલી દર્દભરી છે ! પોતાના સજ્જનોને દેનાવતા એમના જિગરમાં કેવી વેદના જાગતી હતી ?” કાનુભિયાની વિચાર-શ્રેણી આગળ વધી એમના સમર્થ હાથ પર તીના હૃદયમાં ધ્યાન પર ધાવ કર્ષણ જતા હતા

“જેનું કોઈ નહિ હોય એના વિચારો એકદોકલનું શું થતું હતું ? કું મરી જઈશ તો મને કાણુ દેનાવશે ?” અમાનક કાનુભિયાના દાયમાં ત્રિકમ ચઢી ગઇ, એમને પોતાની મોત પાદ આપી ગઈ એ બેકામ ચઢને કનર સામે તાકીને ઉભાજ રહ્યા કચ્છતાનના હાંધિ યાગ ધાસનો રનાદ ચાખના માટે કચ્છતાનના પ્રવેગદાને ઉવાડવા મનો કરી રહેલી ગાયે જે એમનું પાન ન આકર્ષ્યું હોત તો કદાચ કનરમાં સૂનારની મૈયત આવી પહોંચત ત્યાં સુધી કાનુભિયા એજ દશમાં ઉભા રહેત

હું, હું ! ગાડી !’ એમણે ત્યાં ઉભા ઉભાજ પડાર કર્યો લીસા ધાસને બદલ ધોગા દાયનો માર આપને ગાય તરફ નહોતી એકને એણે આગળ દૂર કરી અને કાનુભિયા પલ્લુ પોતાનું નકી રહેણ કાંઈ સંપૂર્ણ કરનામાં પ્રેટા થયા

લોહિ મેમતને દેનારી ચાત્યા મધ્ય એટલે કાનુભિયા પોતાની ઓટડીમાં આવી ખાટના પર આડ પડ્યા ફરી એમના મગજમાં પેગે અમાનક ટપકી પડેગે વિચાર સજ્જનો કેમ જાણે એમના સિરામ અન્ય કોઇ કનર ખોદ નારજ ન હોય ! ધડીકે તો એમને પોતાના એકલચાણ જીવર પર ખૂન તિરેકાર આંખો પાનના અરસાન પડી તકે છતા ફરી લગન ન કરવા જાલ આને એમને પરતાવે થવા લાગ્યો ઓટડીના નાનકડા દારમાંથી દેખાતી આરસ, પદ્યર અને માટીની કચ્છાનો સામે એમણે જોયું અને એમનાથી આંખે નિશ્વાસ

જુકાઈ ગયો “મારી પાછળ મારી આવી ક્યારે
કાણુ બધાવશે? એના પર ફલ પશુ કાણુ
અધાવશે ને કાણુ કાતેલા પદશે?” એટલું
નિચારતા તો એમને પાસનાર લેલના થઈ
હોય એમ એમણે ચોતાડી આપી બધ
કરી દીધી, થોડી વારે જ ગલતી વનરાજિયા
ઝળ્યા રોડે તેમ એમની અશ્રુવારાઓ એમની
દાંડીના સફેદ વાળમા લકી ગઈ સાજ તો
કમારનીય આયમી ગઈ હતી છતાં એમને વાનુ
માટે ખીચડી ગાથવાનું પશુ યાદ ન આવ્યું
દૂર દૂરના દાનરમા રાત્રિના નરના ટોકામ વામના
સાડયા અને અચાનક કાનુમિયા ચોતાડી
વિચાર તદ્દામાથી ઝમકી બેઠા થઈ ગયા એમને
નમાઝ થઈ આવી અને એમણે એરડીની
પાસેજ આવેલી નાનકડી મરિજદ તરફ પગલા
માડયા

ખીજા દિવસનું પ્રભાત ગરમ હતું હરેક પગે
પ્રસાત જથ્થાનું કબજાતાનું પશુ પ ખીઓના નાદે
ગાજી ગયું આજે તો શુક્રવારનો પરિચ દિવસ
હતો કાનુમિયા અકવાડિયામા એકવાર શહેરમા
જુમાની નમાઝ પઢવા જતા બપોરના જમીને
નીકળતા તે છેક સત્રે ધરે આવતા અતજત
પ્રુદ ન કરે ને કોઈ મૈથત થતી તો તેમને
જલદી પાછા ફરવું પડતું અકવાડિયા પૂતી
ખરીદી પશુ તે દિવસેજ કરી આવતા જામે
મરિજદની આસપાસજ એમના જની દોરાત
લતીફની કરિયાણીની દુકાન હતી કાનુમિયા
જુમા બાદ ત્યાજ જઈને બેસના, ચા પાણી
પીતા અને ચોનાના મિત્ર સાથે પેટ ભરીને
વાળો કરતા

“કાનુમિયા, ચાને” નમાઝ બાદ કોઈ
સાથે પાતે કરવામા રોકાયેલા કાનુમિયાને લતીફે
જોગ પહેરતા પહેરતા બ્રમ પાડી

“આવુ છુ, લતીફભાઈ!” કહેતાકને
કાણુમિયા પેલા આથે વાન પતારી આવી પહોંચ્યા
અને બન્ને બેઠકમા લતીફની દુકાન તરફ

“બેસો” લતીફે કાનુમિયાની થા સામેની
નાયમની બેઠક આપતા કહ્યું

“વા ખુદા!” કહી કાનુમિયાએ બેઠક પર
ઝૂંપવું

દુકાનની માલ્લીનું હંકુ પાણી પીનાને
કાર્પકમ પૂરે ચતા ચાના પ્યાના આવ્યા એને
કન્સાઈ આપતા આપતા બન્ને મત્રોએ અરસ
પરસના કુરાન સમાચાર પૂછી લીધા

“આજકાન ગામમા મેચરિયા ખૂબ જોર
પર છે” લતીફે ખીડી સગણનાં કહ્યું

“હા, લતીફભાઈ! રોજની બે મૈથતો તો
દમણા દમણા આ જાણમા હોયજ છે” કાનુ
મિયાએ લતીફની વાનુ સમર્થન કરતા કહ્યું

“અરે, મન અહીં મરિજદમા એક પર
દેશી મરી ગયો તે મદામુસીમતે એના કફન
ફરની જોગવાઈ થઈ” લતીફે આગળ અગ્રાધ્ય

“હા, ભાઈ! આ એકબેસીકલનો તો જમા
નોજ નથી પાછા કોઈ કાતેલા દરદ પગનાર
પશુ ન હોય એરી જિદગી જીવ્યા તો પશુ
હીક અને ન જીવ્યા તો પશુ હીક” કાણુમિયાએ
ચોતાની દેવારી વરાળ દાલરી

પડીકે શાંતિ પ્રસરી ગઈ

“હું મરી જાઉં તો મને દેનાવવા આ
શાને લતીફભાઈ?” “કાનુમિયા શાંતિનો લગ
કરના અરિમત બોલ્યા

“અરે, ચાર! શી ખમર કે તમારી પહેના
હુજ નહિ ઉપડી જાઉં!” કહી લતીફે દગી
પડયો અને આથે કાનુમિયા પશુ દરયા

ઉપરી વાનને પાચેક દિવસ થયા હશે ત્યા
તો કાણુમિયાના મિત્ર લતીફનું અનસાન નીયજ્ય
એટલે કાનુમિયાને લાગ્યું કે ચોતાની અતિથ

શિયાળાની હવા

અને

શક્તિની હવા

- આ બન્નેને જગજ્ઞતા સખીપણ છે એ બન્ને જુદી પડતીજ નથી શિયાળાની હવા લાગી અને શક્તિની હવા કામે લાગી શિયાળાની મોસમ એ બાદશાહી મોસમ છે એ મોસમ દરમ્યાન તમારા શરીરના બાદશાહ એટલે વીરને સધારતુ હોય, મગજશક્તિ, યાદશક્તિ, અને શરીરની નિર્મળતાની ખીવવણી કરવી હોય તો સારી હવાતુ શરણ લેવું જોઈએ ધણીવાર બગર કે પેટ દવાઓનો સાથ શોધવા જતા તો “ઉનમાથી સુનમા” પડવા જેવું થાય છે માટે તમારે શક્તિનો સંગ્રહ કરવો હોય તો આજથી “નીક્ષોલ” વાપરવાનું ચાલુ કરો. એવું પરિણામ જોઈ તમે અગ્રગ ધરો સ્ત્રીઓ અને પુરુષો બન્નેને લાભકારક છે કીમત મોટી બા રૂ ૬ નાની બાટલી રૂ ૩-૪-૦ સ્ત્રીઓ અને પુરુષો બન્નેને લાભ ૧૫ છે

નીક્ષોલ સાથે “અમેરીકન સેક્સ કીમ” જરૂર વાપરો

ગુપ્ત લાગતી કમત્તેરી દુર કરવા માટે મરફર છે

કીમત એક ટયુનવા રૂ ૯-૬-૦

પરણેલાઓ માટે “રુપેશીયલ નીક્ષોલ” મજ્જુર છે.

વરણોને પણ યુવાન જેવી તાકત આપે છે એવાર જરૂર ખાત્રી કરો

કીમત મોટી બાટલી રૂ ૫-૦ નાની બાટલી રૂ ૧૨-૮-૦

સોલ ડીસ્ટ્રીબ્યુટર્સ - નેશ એન્ડ એલીસ

સુ ગાર્ડના સ્ટોકીસ્ટ —

સુલતાનીઆ મેડીકલ સ્ટોર

બેગ મોહ મદ હાઈસ્કુલ બીલ્ડીંગ

મહમદઅલી રોડ

પ્રોપ્રેક્ટ એગ્રસ એનેક્સી, ત્રીજે માળે, રૂમ

નં ૩૩, હોન'બી રોડ, કોટ—સુ બર્ધ નં ૧

અમદાવાદના સ્ટોકીસ્ટ —

એમ એન. નાતાલવાલા

ત્રણ દરવાજા

કિયાનો બહોળાત જલદી કરી યેવો જોઇએ
કબરના મઠે આવી ઉભેલી જિંદગીનો શો
ખરોસો ?

આજે કબરસ્તાન આખું મેથનીથી ઝમકણી
ઉડ્યું હતું એના પ્રવેશદ્વાર પાસે ફકીરોની દાર
લાગી હતી, જરા દૂર લાગીએવાયા અવનની
વાણીમા પોતાની વસ્તુઓની જાહેાન કરતા
ઉભા હતા અને હમેશા સુખસામ લાગતું
કબરસ્તાન આજે અજબ ધ્રમ્મતથી ગાજી ઉડ્યું
હતું આજે શમે ખગત હતી માખસો પોતાના
વકાલા સ્વજનોની આમગાહો ઉતર સુગંધિન
ફૂરો ચડાવવા અને ફોતેલા પગવા આવી રહ્યા
હતા કોઈ મોટર કે મટીમા આવતું તો કોઈ
સાધકય પર સ્વાર થઈને આવતું અને ધણુઓ
રોજાખંધ પછે આવીને આનંદા હતા

કાનુમિયા પણ આજે અવનચ સ્વામમા
હતા કબરસ્તાનના સમવાળતું આજે માન ન
હોય તો ક્યારે હાવ ? રિવાજ મુજબ કાનુ
મિયાએ પોતાની ઓરડી પાસે સફેદ ચાદરનો
ટુકડો પાથરી રાખ્યો હતો માખસો હોરો હોરો
એમા મનગમતી રકમ ફેકતા હતા કાનુમિયા
તો પોતાના સ્વજનોની કબરો પર ફૂલ ચડાવી
ફોતેલા પડી કુઆઓ મથુમથુના કબરસ્તાનમા
ખૂબી રહ્યા હતા જે કોઈ એમને મળતું તે
પોતાના આત્મજનની કબરની સભાગી રાખવાની
કહ ને કહ સૂચના કરી જતું કાનુમિયા તેનો
સતોષકારક ઉત્તર વાગતા

પાછની રાત્રે ધીમે ધીમે માનન એની
વાંખેગવા માઢી કબરસ્તાનમા ફરી પૂર્વવત્ સારિ
પ્રસરવા લાગી કાનુમિયા ફરતા ફરતા એક સફેદ
આસપહાણની કબર પાસે આવી પડેઆ
કબર પાસે જનતી અગરબત્તી અને કબર પર
મુઘલેલા સુવાસિન સુમનેથી આસપાસનું
વાનાતણુ મધમધી રહ્યું હતું કાનુમિયા કોઈ

મદન દ્રષ્ટિએ એ કબરને તારી રહ્યા થોડીવાર
એ આગળ રૂપા ઝગડળતી રોશનીમા એમની
નજર એ નજી માગીની કબરો પર પડી એ
નજીક સર્પા એમણે જોયું તો એ કબરો પર
એક પથુ ફૂલ નહોતું એમના પરની મારી
ખરી જતા સ્વદગ ખાડા પડી ગયાહતા 'મારી
કબરની પથુ આવીજ દાલન થયોને ?' એમ
નાથી મનોમન પૂછાઈ ગયું અને એમણે એક
આદ નાખી "ના ના હું મારી કબરની આવી
રહ્યા નહિજ થવા હું મારી કબર એવીજ
થી જોઈએ" પેતી આગસની કબર તરફ જોઈ
એ મથુમથુના જમારે એ પોતાની ઓરડી તરફ
આખ્યા ત્યારે કબરસ્તાન કે એની આસપાસ
એમની જન સિનાય ખીતું કોઈ રહ્યું નહોતું
લારીજગા અને ફકીરોના અવાજને શરી થવા
હતા અને ફરી સમસ્ત કબરસ્તાન પ્રગાઠ સતિની
ગો મા લપાઈ ગયું હતું કાનુમિયાએ પોતાની
ચાદરમાના પૈસા જમા કરી લીધા આશરે દશકે
રૂપિયાનું એ પરચૂરણ હતું "આ મારી કબર
ખાધનામાજ વપાઈ" પેતીમા પૈસા મૂકતા
એમણે એ પૈસાનું ભારિ પથુ નિયુક્ત કરી
નાખ્યું

કબરસ્તાનના સમવાળને ગર તહેવારે સારી
એવી આમદાની હોત છે કાનુમિયાની એકલ
જાતનો વધારે ખર્ચો નહોતો એટલે એમણે
ઠીક ઠીક ખચત કરી હતી

ખીજા ત્રિસે કાનુમિયાએ પોતાની મૂડી
મણી એમની પાસે એમન રૂપિયા પચ
આના રોકડા હતા "આટલા રૂપિયા તો ઘણા
થઈ પડશે એમાથી મારી કબર ખાધવાની
અને જીવેરાત ચાદરને એના પર ફૂલ ચડા
વવાની વસીલન કરી જઈશ" એમણે ફરી
પૈસા ગત્તામા મૂકી પેતી નધ કરી કલય
હેલા પાચ વર્ષમા પહેલીજ વાર એને તાણું
મારી દીડું

“પણ વસીમત કરી કેને?” ખાટવા પર આવી બેસના કાનુમિયાના મગજમાં નવીન છતાં મહરવનો પ્રશ્ન ઉપરિધન થયો આજસ મરહીને ઊભા થયેના એ પ્રશ્નનું નિરાકરણ શેઠના જતા વૃદ્ધ કાનુમિયાની શક્તિઓ દારી ગઈ પોતાની વસીમતનું અદારશ પાલન કરતર, એમને ખૂબ વિચારવા છતાં કોઈ નજ મળ્યું આખરે કસાળીને એ બદાર ચાલ્યા મધ્ય

જયોરે કાનુમિયાના હાથમાં ટપાળી એક પોસ્ટ ડૉ મૂકી ગયો કાનુમિયા તો પત્ર જોઈને આશ્ચર્યમાં મરકાવ થઈ ગયા કેમકે છેલ્લા કેટલાક મહિના નહિ પરંતુ કેટલાક વર્ષ થયા એમણે કોઈને પત્ર લખ્યો નહોતો કે એમને કોઈનો પત્ર મળ્યો નહોતો એ પત્ર વચ્ચે મળ્યા એમના એક દુઃખ લાગેજો એ લખ્યો હતો નામ એવું લાતમિયા હતું એ કેટલાક વખતથી બેકાર હતો એટલે એણે મામાને કોઈ નોમી શીધી આપવા લખ્યું હતું

“ભાઈ, હું તે ક્યા નોકરી જોતવા જાઉં ? મારી ક્યાય લાગનજ શોધીજ ચાને છે ?” પત્ર વાંચી કાનુમિયા બોલી બેઠ્યા, અને પત્ર બાંધે જોઈ કંઈક વિચારવા લાગ્યા શોધીશરે એકએક રૂઝિયાં ઊભા થઈ ગયા એમના ચહેરા પર અજબ આનંદ છવાઈ ગયો હતો

“નસ દમજાજ એને કાગળ લખી બહો બેનાની લઉં ખુદ તઆનાએ મારી દાંડીની લાજ રાખી મને પણ વસીમતનો પાલનાર આપી દોયો” કહેવાકને એ હાથમાં લાકડી લઈ ચહેરની ટપાવ એકિસે રખાયા થયા

પત્ર લખ્યાને યોયે દિવસે તો લાલમિયા એની સ્ત્રી અને એના બાળકને લઈને આવી પહોંચ્યો કાનુમિયા એ નાનકડા પરેશાને જોઈ ખુશ થઈ ગયા એમને લાગ્યું કે એમની મેળ રૂઝરી ગઈ

“જો ભાઈ, હું હવે કબરને કાઢે આવી

પહોંચ્યો મને હવે મારી જિંદગીનો બારાસો નથી તું તારા બાલબચ્ચા સાથે બહો રહે અને મારે કામ સલાળી લે” કાનુમિયાએ પોતાના બોળામાં બેઠેલા લાલમિયાના બાળકને માથે હાથ ફેરવતા ફેરવતા પોતાનો સમરત કસેલાર બાણેજને સોંપી દીધો

લાલમિયા પણ સત્પનિષ્ટ અને તદુરત જવાન હતો એણે પોતાના મામાની જવાબદારી ઉપાડી લીધી પોતાને આત્ર સમયે મદદ કરવા જઈ પોતાના મામાનો અને પરાર દિશરનો એણે દાર્શિક આભાર માન્યો

કાનુમિયા હવે પોતાનો લગભગ બપોમ મમય બદગીમાં જ ગળતા એમના પેના વિશ્વ પ્રશ્નનું નિરાકરણ થઈ જતા એમનું મગજ પણ સ્વસ્થ અને પ્રકુલ રહેતું દિવસમાં અનેક વાર એ પહેલા આરસ અને માટીની કબજા પાસે જઈ જઈ વિચાર કરતા ઊભા રહેતા લાલમિયાને એમની એ રીતભાગ જરા નિચિત્ર લાગતી પણ એ કદોયે એ વિશે એમને પૂછતો નહિ

આખરે એક દિવસ પેલી કબજો અને પોતાના રાજતોની કબજો તરફ જઈ આવી પોતાનું વસીમતનામું લખી નાખી કાનુમિયાએ સંતોષનો શ્વાસ લીધો

લાલમિયાને આશ્ચર્યને એકાદ મહિનો થયો હતો ત્યાં તો કાનુમિયાને ખુદાના ધરતું અફર તેડે આવી ગયું એ પચારીવસ થઈ ગયા કચવાને મને એમને નમાઝ ઊઠી પડી પણ દરદમ એમની જિંદગી ખુશતુ નામ મટતી હતી લાલમિયા અને એની પત્નિએ એમની યથાશક્તિ સેવા જનતી મ જુનો કારયો પત્ને પોતાના પત્ર પડ્યો લા સુધી કાનુમિયા સજા નજ દવા મરજી પહેલા એમણે લાલમિયાને પોતાની પાસે બોલાવી કહ્યું, “લાઈ હવે હું શોધી શકીશો પછી મારી આખો મીચી દુકલ એમ મારો કાત્રા મને કહી વહો છે તે” અને નારી જોરતે મારી ખૂબ સેવા કરી મારી

મોત ઉઠાવી છે ખુદા તમને એને જન્મો આપશે” પત્ની એસીકાની નીચેથી ચારી કાઢી લાનગિયાના હાથમા આપતા ઉમેર્યું, “જો ભાઈ, આ પેલી પેગીની ચારી છે એમા એક ગળનો છે તેમા પચાસ રૂપિયા છે અને એક કાગળ છે એ કાગળ માફ વસીયતનામું છે ભાઈ, મારે કંઈ મેળી જાગી નથી કે લાખેની મિનકત નથી હતા મે માફ વસીયતનામું લખ્યું છે મને ઉચ્છીદ છે કે તું મને એ વસીયત મુજબ વર્તન કરવાનું વચન આપીશ”

“મામા તમે નચિત રહે હું તમારી વસીયતનું બરાબર પાલન કરીશ મામા, મામા” એ કુરુકે કુરુકે રડી પડ્યો અને એવું માથું કાનુમિયાની છાતી પર નાખી દીધું કાનુમિયાએ ધીરે ધીરે એના માથા પર ખોતાતો વસન હાથ ફેરવવા માડ્યો દૂર ખુશ્મા બાળકને તેડીને જાહેરી લાનમિયાની પત્નિને પણ એમણે પોતાની પાસે બોનાવે એના અને બાગકતા માથા પર હાથ ફેરવી એ પરિવારને દુઆઓ આપી આખરે અદતાદનું નામ લેતા લેતા કચ્છરતાનનો એ ભગ્નરમાન વૃદ્ધ રખવાળ કચ્છરતાનની શાંતિમા લખી જવા તરફ ચલ ગયો એ વખતે મહેરની વસ્તી માથી બીજ માગીને પાંઠા ફાટો કાઢી સાંદલ મલમરતો જતો હતો —

“આક કા પૂતળા બનાવા આકડી તરવીર હવ, આકમે મિલ જાય જ દે આક દામનગીર દવ”

કાનુમિયાના મરણને બીજે દિવસે લાખ મિયાએ પેલી પેટી ઉધાકી એમાથી કાનગો કાઢી પેલું વસીયતનામું મેળવી એની પત્નિ સમક્ષ વાંચવા માડ્યું —

“ભાઈ લાનમિયા,

હું મારી પાછળ આ થોડાં ધણે કામન અને પચાસ રૂપિયા મૂંઝી જઈ હું મારી તમન્ના હતી કે મારી આરામગાદ આરસથી બાંધવામા આવે, એના પર દૂધના દગ ફેરવાયા

આવે પણ એ તો અત્યંત આત્માનો મોદ હતો ખુદના લાખ લાખ શુક કે દિવસો વધા ધડી રાખેલું વસીયતનામું લખી નાખું એ મહેલ પેલી માટીની કબરોએ મારો એ મોદ નષ્ટ કરી નાખ્યો. મજકૂર રકમની મારી પાઠગ ગરીબોને સખાવત કરી દેને મારી કબર માગીનીજ ગઢેવા દેને, એને બાંધવાની જરૂર નથી અને હા, તમને કયારેક પુરશ મળે તો મારી અને માતા આપજનનેની કબરો પર ફોદેલાં ફૂવા મલનતા રહેજે ખુદા તમને આગાદ રાખે કાનુમિયા”

વસીયતનામું વાંચી લાનમિયા અને એની પત્નિની આંખો અશ્રુથી હનકાઈ ગઈ પોતાના મામા શા માટે વારવાર પેલી આરસ અને માગીની કબરો પાસે ચિચરના ઊભા રહેતા હતા તે પણ લાનમિયાને બાળે સમજાઈ મધુ

બંધ માસિક “માંદગી”

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર ‘ધી નોહ’ ગાળાઓથી ચાલુ થાય છે માસિક આ-ચક્રી કાંઈકિયું ફિયાદ માટે ફળ મળે. દા સાથે ગેરટી પત્ર આપનામા આવે છે ફીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ સી ૧૦

—ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

“રાહુત” દના ફક્ત ત્રણજ દિવસ બાંધ લેવાથી છ દગી ભરમા કદી ગર્ભ નહોતો નથી મસિક માનુ ફરુજ નુસ્તાન નદિ ડૉક્ટર વૈદ્યોએ અજમાવેલી દના સાથે ગેરટી પત્ર મોકલવામા આવે છે ફીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ સી ૧૦

ડૉ એસ એચ ખાન,

૪૨ અર્ચગેટ સ્ટ્રીટ, મોનજીની સામે

કોટ, મુનઈ, ફેન ૨૧૩૪૩

તુર્કી વિષે કાંઈક

(તા. ૩૧-૮-૬૩ ના રોજ મુળ્ય અનુમાને ઇન્દ્રામ હોવામાં પરદેશીના કો-સલ નગરલેખીના હાજરીમાં, જીનાહ કેલેજ ફોર લેડીઝ, લાહોરના પ્રીન્સીપાલ મેશમ ફાતીમાબે, હુર્દીની સફર અને ત્યાંના અનુભવો બાબત બાષ્પ કુર્ચી વતું તેમને સાથમાં ગરને આપ્યો છે —લેખક.)

તુર્કીની મજલુમ પાળ દી - હજીથી પર-
વારી વગના આમોએ તુર્કીની સફર કરી તુર્કી
સરહદ પર તુર્કી-રેલવેના ડામા ઉપર "દિવાન"
ચીતરેલા નેપં આન દ થયો શાંડ, સ્યુટ
(Sua) પહેરેલા કપડે દરખત નીચે નમાઝ
અંદા કરી રહ્યો હતો સીપાઇ કે એલિસેસ
પથુ ગળામાં પળસરામાં પુર્આન રાધે નેપ મા
આમ્યા

અમી ગોરા-શહેર સુધી સર્કલ અને બાઈપાસ
અમી ઉત્તરથી તે હોટેલ સુધી હતી કયાં
અમીના શહેરને ઉત્તર બનાવવા સાત માઈ
લના રસ્તા ઉપર કે પીટસના બનાવેલા બાવેલા
છે સડક (Road) બનાવ કે પેરીસથી પણ
સારી છે ગાડીની બાઈપાસ, બગીચા, રસ્તાની
બંને બાજુ પાનની પાક, મગના, રકુવો,
સગે મરચ તેા પ્રત જેટલો છુટા ઉપયોગ
યથે છે નવા મકાનો વૃક્ષોની શાન બહાર કરે
છે કાપડ બારીઓ બીડેર કાચની છે

મુસાફરો તરફ વિવેક-સંથીરે છુટાએ
અગો. 1 મનાગ્યુ ચરીય મુસાફરો પ્રત્યે સદ્વતનત
તરફથી હામદર્દી છે ચાહતી હાત આપી
દક્ષતર કચેરીઓ મનાવી મકાનો આનીચાન દના

તુકીં સ્રીઓની તાલીમ : ધરમત
ખતુનુએ જનાતા રકુન ખનાવેલ છે તેમા
સીડીઓ, ધનાસ-ગડિા અને ચચુનરકામ એવા
ભવ્ય છે કે જાણે ખાદ્યાદનો મહેલાં યુરોપમા
એ શાન નથી જણાવી એ સાખામા દ--

શ્રદ્ધા આપુન લાગે છે કસરતનો કમરો ખાસ
ધ્યાન એ એ છે આળસથી કુદીને જત ઉપર
ઉછળીને કુદતી આપણા દેશનાં ઊંડાંકાઓ પછી
એ ન કરી શકે! હનાયાત-ઓક્સિર બી છે
મુશ્કેલી બિદમત અન્ધી તરફ કરે છે "લક્ષ-
ગ્રામ તેજ આગ્રા બની દુહા દય"

શિક્ષણ અને સ્ત્રી ઉદ્યોગ વગેરે તાગીર અનીબેને પોનાની કારખા ફેરવી પાણીના રીઝ રોયર (Reservoir) તથા નવુ તળાવ બતાવ્યા પોતે મજબુત બાધાના અને કાર્યશક્તિ સારી ધરાવતા હતા. ધણી ઇજ્જતથી ચાલ પીનગથી દેશનથી એકાદસ આવીશાન હતી જાણે કે સજદરયાન। પુરાણી તથા નવી મીન્ત્રના મોડેલ જ્યાં જર્મન મીન્સીપાલથી મુલાકાત થઇ તેમણે શરાવની મોડલ મુકી જે જાણે કે અમારે શરાવ દશમ છે મીન્સી-પાને કહ્યું કે તેણે પહેલીજ વખત મુરિનમ બાંધને જોઇ પોતે પુરા મીન્ગલ હતા કેનેજ બતાવી પહેલા બહારના પ્રોફેસરે કહ્યું હતા, હવે મુખ્યત્વે કરીને તુકીય છે અશુરના ખેતરે હતા સહસિકાણુ ત્યાં હવે જ્ઞાનસોમાથી બસો છોકરીઓ હતી, જે બાગવાનીનું પશુ કામ શિખતી હતી સો હોડસો છોકરા છોકરીઓ લાખછેરીમા વાચના હતા, ત્યાં એની તો શાનિ જળાવાતી કે જાણે કેમ નથી અરબી લીપીમા લખતા હતા બધા અરબી ખત લખે છે રગનામા જોઇ કે બાળીકો અરબી પદી ચડતા

દેવેજ ટોન્ડેલની વ્યવસ્થા - ૭૦૦ વિદ્યાર્થીઓ રહી શકે તેવી સગવડ હતી આઠ સાલ બાદ સરકારી નોમી સારા પથારી મળતી ગોસાફ આધુનિક કમે ફર્નિચર મેગેમા ગેસથી (Gas) ખાણ પાકવું ખર્ચ સરકાર આપતી

ઈસ્તમબુલની મસ્જિદ - મીસરની મસ્જિદ હતી મોગી અને કુખ્યામાં પણ મોગી લખાય છે 'અમા રૂરીયા'ને મુઝીયમ ક્યું છે "સુલતાન મસ્જિદ" તથા "નુસલ ધરનામ સારી મસ્જિદો છે મનેસાના કમરા પચાસ દળર તાલીપુન ધમ પદો શકે તેવા કુશદે છે મસ્જિદોને 'કુશદનગી તરફ' સજેલી છે, જેમાં વીજળી અમલ છે તુર્કી રોપીથી કેમ નમાઝ પઢે છે? મુલ્યા સાહેબ રમુદ પહેગીને આગા ગાપી ઉતારી પાધડી પહેરી છુ ઉતારી નાખ્યા બધાએ રોપી ઉતારી કેમલ બાધી નમાઝ પઢી મેરાઓ અવગ નમાઝ પઢે છે દરેક મસ્જિદમાં જુમ્મા યાપ છે સુલતાન અહમદની મસ્જિદ છે ત્યાં ૧૫-૨૦ જણા તિનારને કુર્આન કરતા દના અજાન અરબીમાં તેમજ ખુતબો પણ અરબીમાં દે છે મને બોરેનોએ કહ્યું મુરમે નૂન પદો? હાહની તાઝીમ કરે છે 'તુરક ધરિલામ' મસ્જિદનુ એક બજાર છે તથાથી ચાર દળર કુશનો છે ગલીઓ બાજુમાં છે વક્ર આમદાની મુસાફરો અને મસ્જિદ માટે છે બધાને પગાર આ બજારોના અકવાફમાંથી મળે છે મુલ્તાતાનીય ગાગા હોય છે

ઔરતોની આઝાદી - ગત મહાન યુદ્ધ અગાઉ મોટા મંદેસા ન હતા જગ બા આ રીરાજ મદદથેલ સ્ત્રીઓએ તાલીમ લીધી હાનમાં સ્ત્રી-મુન્સફે, નેડી જેરીરગર

દગાગજ, ડામર, મુનિમીપાન ઓદિસા અને અન્ય મુખ્ય હોટા સ્ત્રીઓ બોયવે છે મોગી રકુલમાં નરી વીસ વર્ષની સત્રીયા ખાતુન મી-સીપાન હતી ઇંગ્લીમાં જાણી હતી હેકગીઓ દાય-મરીગીમાં ઉતમ જણાઈ કાજગના ફૂલ, બગવા મોઝા વિરિધ તરેદની મિલાઈ બનાવે છે શોરૂમ્સ (Show-Rooms) આના દરજ્જાના દના તેમને શોખ છે તે મુરો આને છે હાકરીઓ માટે ટ્રેનીંગ સ્કૂલ છે તુર્કીના સમ્રદરયાનો (Museum) એટલા બધ કામેન છે કે મલીનાઓ સુધી જાવજ કરીમે સુનતાનના બમનાઓને મુઝીયમ બતાવ્યા છે તેમાં સારા ઝવેરાન તખ્તે તાઉસ સેકેડા વર્ષોના સત્તાનતના નમુના વિગેરે પગીક માટે ખુશ દના

‘કારવાં’ એજન્ટસ:-

- (૧) મેસર્સ લિમ્બાડા એન્ડ કું પો બોક્ષ ૭૬૩૬, જોહાનમખગ
- (૨) મેસર્સ તન્ના ન્યુસપેપર એજન્ટી નાનકવાડા, કરાચી
- (૩) ઓસમાનીયા ટ્રેડીંગ કું ન્યુમ પેપર એજન્ટસ, રાણાવાવ
- (૪) મેમલુ ઉસ્માન ઇબ્રાહીમ કેમલાની લીડ ગેન, રસકસની દુકાને, હુજ-કરછ
- (૫) આ સત્તાર ઇબ્રાહીમ ખુરેશી ચોરા, વેરાનળ

“નઝમે કુર્આન”

(“અલિફ—લામ—મીમ” કા પાચવા રકૂઅ)

(સર્વ દર અબ્દાક ને રવાયિન છે)

અમ હંસરાહનકે ઘેરો કરો તુમ યાદ વોહ નેઅમત,
કે ને મે ને તુમહે બખ્શી હે અઝ તહે કરમ ઇઅઝન

કરો તુમ અહદ પુરા, અહદ પુરા મે બી કઝ કુઆ,
તુમહારે પર ઝમાને લાગી આસાહશ સે હર કુઆ

અગર રહયાનીયત મેરે લીધે કી હૈ તો અમ્મી હૈ,
કરો મુઝસે કે ઉસ ડગેકા ફત બખ્શતકી કુશ હૈ

ને કુહ મે ને ઉતારા, ઉસપે તુમ ઇમાન લે આઆ,
ચેકી ઇશાફ હે પાગદીએ કુર્આન લે આઆ

તુમહારા ને ઉસને દીન હૈ તરદીક કરતા હૈ,
દકો બાતિલમે ચે કુર્આ બખ્શા તેદકીક કરતા હૈ

ઈસી કુર્આનકે, પડેમકી તુમ મુનકિર ન હો બખ્શો,
ન મેરી આયતોકો લોકે કમ કીમતપે તુમ બખ્શો

મુઝીસે ઇતકા કરસો, કે રહયાનીસે બહાર હૈ,
મુસલમાની ફકીરી ચાને સુનાનીસે બહાર હૈ

અબી તક મુન્તઝીર ચે બાનીએ પ્રલામકે લેકિન
અબી કયા હો મયા દક બાનકો કેહતે હો નામુસ્કિન

હમ બાતિલકી આમેઝિસે તુમ અપનાહી ખોતે હો,
ચે મફતત કયા હે તુમ નજે કુએ હો, ઔર સોતે હો

સમઝકર બાનકો દક બાતકો ચોશી રખતે હો
પુરા કઠતે હો ઇઅમાનોકો ચોશી રખતે હો

નમાઝે પઞ્દતે હો લેકિન બ બાતીન ધરમે પઞ્દતે હો,
ઝકાતે દેને હો લેકિન બ ઝહીર સનસે બઞ્દતે હો

કરો કાપચ નમાઝોકે દીએ તબો ઝકાત અપની,
કુશ તુમ કુકનેવાનોમે ઉસે સમઝો નામન અપની

ચે કયા તુમ નેકીયોકા હકમ ઇનસાનોકો દેતે હો,
અગર અપની તહી રખતે, અગર અપની બી લેતે હો

હિર ઇસ પર ઔર ચે તુર્ન કિતાબ-અલ્લાહ પઞ્દતે હો
તુમહે અબ ક્વાન, સમઝાએ કે ધરતે હો કે બહતે હો

સમઝકર નાસમઝ બનનેકા ચે અલ્લાહ હોવા હૈ,
કે નાસમઝે ધ ભો અપની સમઝ પર નાઝ હોવા હૈ

નમાઝો સખસે ચાહો મદદ ને સપસે મુસ્કિન હૈ,
મગર ને ઇઅઝનાને હે ઉન્હે ચે બાન હાસિન હૈ

જિન્હે માનુમ હૈ વોહ બનતે હૈ રખસે મિલના હૈ
ઉસીકી રીમન હોઝમે, ઉન્હે હિસ દખસે મિલના હૈ

કુ પારો ખતમ પાચવા રકૂઅ ખતમ

શહેન્શાહ આલમગીરની શિખામણો

૨જી કરનાર સાહેબ બકીરી

શહેન્શાહ આલમગીર (૨૬) દમેશા પોતાના પુત્રોને શિખામણની વાતો લખતા રહતા હતા એકવાગ શાહજાન મુહમ્મદ આલમશાહને લખ્યું કે, એક વખત આલાહઝરત (શાહજાહ) ની સેવામાં સાદુલ્લાહખાન વઝીર વિનબ મરી આન્યા આપે મરણ પૂછ્યું વઝીરે મધુ એક પુસ્તકમાં કેટલાક કૃષ્ણ નગરે પડ્યા તે આપ આલમગીરની સેવામાં પેશ કરવાને ઉતાવતો હતો તે કૃષ્ણ આ છે

(૧) સત્તતતનો પાયા ન્યાયથી કાયમ રહે છે

(૨) વીરતા અને ઉદારતાથી સત્તાનન વિશાળ થાય છે અને માન વધે છે

(૩) નિહાનો પાસે બેસતું અને અસાનોથી દૂર રહેતું અપ્રમદીની નિહાની છે

(૪) અકબર (આન્યા) પર અમન કરવો જોઈએ (અર્થાત એવું ન હોય કે આન્યા કઈ અને કાય નહ)

(૫) દુખો નાચે પણ દ્રઢ રહેતું જોઈએ (અર્થાત કેટલીએ મુખીમતો આવી પડે તેનો મુકામના મજબુતીથી કરવો જોઈએ)

(૬) દન્યની કામોમાં તદ્દમીર કરવામાં હીન કરવી ન જોઈએ અને તકદીર પર રાજી અને શાંતિ રહેતું જોઈએ (અર્થાત ન્યા મુખી અને ત્યા મુખી તદ્દમીરથી કામ લેા અને પરિણામ તદ્દમીર પર છોડી દો જે સફળતા મળી તો સારું, નહિં તો સમજી લેા કે તકદીર એવીજ હતી)

(૭) ખાનદાનનું લાખી મુદત મુખી કાયમ રહેતું થતીમો-અનાયો પર દયા કરના ઉપર અનનમે છે (અર્થાત તેજ વશ કાયમ રહી શકે છે, જે થતીમો ઉપર દયા કરનારો છે)

(૮) મુદતાએની હાજત પૂરી કરવી મુહ તાઠથી બચાવે છે

(૯) સનનનની વ્યવસ્થા વઝીરોની સનાહ અને કાઢ્ઢીનથી મરવી જોઈએ

(૧૦) કૃષ્ણોની દુઆની મદદથી કન્માન સફળ અને નિગમી થાય છે

(૧૧) દમદોનુ દર્દ દૂર કરવાથી મનુષ્ય તદ્દરત રહે છે

(૧૨) માણસને મુશ્કેલોના મુશ્કેલોની ખાશીની ખુદાની રહમતની ઉમ્મીદ લાખી નેઈએ

આ શિખામણો સામગીને આના હઝરત ધણાજ ખુશ થયા અને તે બના ખાનની પેશા પીપર મુબન મુર્ખ પાઠના પદારે ફેટનકે આન મદમૂદી ઝરદોઝીના તે ખાનને અપણ મ્યા આ નયાન કરીને આલમગીર લખે છે અમે આ શિખામણોથી મોતેજ લાન લેશે મુનાસિમ અમગમુ નહિ, જેવી પોતાના બહાવા ફરજ દને તે લખી મોકલી છે ખુદા સાને અમનની તૌશીક આપે

હુઝરત શાહ આલમગીર પોતાના પિતાશી શાહજાહ આલમશાહની નોટમુખાથી પોતાના ફરજન્દ મુહમ્મદ આલમશાહ તરફ થોડીક સારી શિખામણો લખી મોકલે છે અને ફરમાવ છે 'હુ પસદ કરતો નથી કે એનાથી હુ એકનોજ લલ લઈ જ કે હુ હમ્મુ કે ફરજન્દ આતીમદ પણ ફાયદો ઉઘવે

(૧) ખરામ નોખે પ્રત્યે ધ્યાન આપતું ન જોઈએ

(૨) મતલમ પૂરી ન થવાથી દુખી થતું ન જોઈએ

(૩) તેક વચાવના માણુમને નારાજ કરવો ન જોઈએ

(૪) અતિશય ગદ્યરત વિના સવાય કરવો ન જોઈએ

(૫) દીનદાર માણુસોનો ગદ્યરામ વચીકાળવો જોઈએ

(૬) જલકિયોને પેતાની મજાદામના જોસાડવા ન જોઈએ

(૭) લાયક માણુમોને પુગ પ્રપનોએ ગોળી કાઢવા જોઈએ

(૮) હરદારોને મનાજ કરવા પહેલાંજ ખની શકે તે આપી દેવું જોઈએ

(૯) પોતાનો વ્યવસય મધ્યમ રાખવો જોઈએ

(૧૦) આમાન્યના કલન પ્રાપ્તિ બ્યાન આપવું ન જોઈએ

(૧૧) નિકામોની ઈજ્જત કરવી જોઈએ

(૧૨) તનુજ્ય રાખનાગ્યોની ખમરગીરી કરવી જોઈએ, પણ તે મજદાર ન હોય

(૧૩) તે એકવાનું અગ્નિતત મનીમત સમજવું જોઈએ જે ખમરતથી આગતો હોય (અગ્નિત તે અવસાદવાળા હોય દુન્યાનો બરો ન હોય)

(૧૪) તે કામને અપસાર કરવું જોઈએ, જેમા દુન્યા અને આખિરતનો કામદો હોય

તમને રાખ કરવાની ઈચ્છા છે, તો માત્ર માણુમોને શોધી મેળવો એ લાભ હોયવો"

હુંજગત આલમગીર ગાદગાહ એક ખમર પોતાના પુત્રને સેનકેલા દિવ પુગ રાખનાને માટે શાહજહાની વચીરોનો તરિકા બતાવે છે, કે તે હરોજ પહેલી સયારે કાઢાયથી રવાનત કરતા હતા પછી તાસ્ત રખને નારતો અને ખાણ વખતે ખાણ ખરાડતા હતા અને રખમત વખતે સુમધી નાને પાન આપતા હતા તેમજ સેનકેલા આલમગીર માટે પશુ ખાણુ

મોકલતા હતા, કે જેથી તેમના બાળબચ્ચા તેમના એકવા ખાણ પર અને અખીરોની નાહિ-મતી પર ટોણો ન મારે અને હસરત ન કરે

આલમગીર અથ વખીને ફરમાવે છે કે

"આમાના સમયના એક યુગ્યોની પાસે એક

શખે ગયાનાની શિકાવન કરી આપે ફરમાવું

હમણા તો શાહ અને હમ્દનો મૌકા છે કે

ઈન્સાનને ન રાહીની ચિતા છે, ન તો જાન-માલના નુકસાનથી, અને ન તો દીન ઈમાનની

સુરતીનો અદેગો છે, પરંતુ તે ગમનો આવનાર છે

આરે ૧—(૧) દુન્યાવાળાઓની નિયતો બદલાઈ જશે (૨) જીનગતના કુદ્દો આદિર

યશે (૩) ન્યામ અને ઉપકાર તદ્દન રહેશે નહિ

(૪) શહેરો રહીકો અને વનરચાપકો હુદકાટ કરના બડી પડશે (૫) સમયનો મતાવિશ

ફાંદીઓ તરફથી આખો બધ કરી લેશે (૬) અખીરો એક ખીજની અવાઈથી ઝાંખિયોની

મદદ કરવા લાગી જશે (૭) ખોરા અને અન્યાયી દકા ગ્રાહ યશે (૮) ઔરતો દિવેરી

સાથે આમણ વધશે (૯) છોકરીઓ વગારન સાથે મનુષ્ય ધરાયશે (૧૦) લાયક શિકાને

બેદિથી અને બેકદીથી નાણી બેઠને કુધારણાના કાચોમા શાગિન કરામા ન આનશે (૧૧) કામ

કરવાને લાયક લોકો એકાતનાસ સેવવા છતા મયાખતીમા ન હશે (૧૨) કુખયુધ્ધ અને

નકામા લોકો કામે લગાડારો (૧૩) પુત્રો પિતા-ઓને દુખી કરશે (૧૪) પિતાઓમા ગ્રેમ

રહેશે નહિ (૧૫) તેક ઔરતો ખરાજ પતિ ઝાંખી બદારી અને ગ્રેમ વિના દુખી યશે

(૧૬) વણદ વખત પગ યશે નહિ (૧૭) હાકિયો અનાજને પોતાના સ્વાર્થ માટે ખોટું

વેચાચશે (૧૮) હાકિમોના કુખયી સુક પેરા યશે જશે (૧૯) બાદશાહી અને અખીરોમા ધરોમા બદમર ઔરતો લાખય યશે અને (૨૦) મદ ઔરતોનો સિનાસ પહેલાની ઈચ્છા કરશે

વિ સ ૨૦૦૦
ના તથા ઉ સ
૧૯૪૪ના સ પછી
વતોરા સાથે

વ્યાપારી ભવિષ્ય અને ભાગ્યોદય

૨૫૦ વિષયો ૨૭
પ્રકરણો કિ મત રૂ
૫-૦-૦ વી પી
ખર્ચ દસ આના

લેખક જ્યોતિર્નિદ રતનલાલ આણેકલાલ દિવદી

વ્યાપારમાં વસતી સફળી થેગવવા માટે જે ચાર્જ હોય છે પરેલા માર્ગ છે કુનેલસુદિથી વ્યાપાર કરવાનો અને બીજો માર્ગ છે બોમ્બેને આધારે ન્હી, જ્યોતિર કવિય પી દ્રવિયથી વ્યાપાર કરવાનો પહેલા માર્ગમાં કુનેલસુદિની જરૂર રહે છે સાથે સાથે પેસાની પણ જરૂર પડે છે કુનેલસુદિ ધર્મીવાર નિષેધ પણ બન્ય છે અને નિરાશા પણ મળે છે વળી એમાં અગત્યા સન્નિગો પણ મળતા નથી બીજા માર્ગમાં અગત્યા સન્નિગો થળી રહે છે, સફળીની છાંગો હિજરતી દેખાય છે બાગ્ય ચમકવું હોય છે તેા બોમ્બેએ । નાજા તિન્નરીમાં ફનવાના બન્ય છેજ જ્યોતિ ફન માન હોય-સન્નિગદ ભવિષ્ય ખતાવતા સાધેનો તમારી આગળ હોત તેા આ માર્ગે સુલભ અને વિના જોખમે ને વગર મહેનતે સફાવિધિત બની જવાય છે આમ્ણ છે એના લેખક જ્યોતિરશસ્ત્રના અભ્યાસી બે અને આ ય યની રચનામાં તેમણે કંઈક વર્ણવેા ગાયા છે આ ગ્રન્થમાં વિક્રમ સત ૨૦૦૦ની સાધેનો તથા બે સ ૧૮૪૪ની સાનનો સ પડે વતરો છે જાનર ભારતી વધવદ, પાકની ઉત્પન્ન નાશિવાર ભવિષ્ય યુદ્ધ, અંકરમાન ને વ્યારોગ્ય વગેરે અનેક વિશિષ્ટ એમાં સાંભીય રીતે ચર્ચવામાં આવ્યા છે

આ પુસ્તકની કુખ્ય તરતો એ છે પેનામાં એ વ્યાપારી નામના સજબગ બમાજ વિષયોને અર્થે છે અને બીજામાં વિ સ ૨૦૦૦ના અને બે સ ૧૮૪૪ના વર્તિન સ પછી ગણીવાર ભવિષ્ય આપવામાં આવ્યું છે એટલે આ પુસ્તક જેમ વ્યાપારીઓને છે તેમ તે સાધા બુ જનતા છે જેમને પણ પોનાનું શીલ્પશુભ ચઢતી-પ તી જાળવાની કુશલતા છે તેમનું પણ છે

આ પુસ્તકમાં ક્યા ક્યા વિષયો છે તેા કંઈક સારીતી અને આપીએ-એમાં ૨૦૦૦ની સાલનો વતરો છે ૨૦૦૦ના વર્ષમાં શુ ખનનાનું ક વ્યાપારી આર્થિક રોજદારી તથા સમાજિક દ્રષ્ટિએ તેનું ચલન થી છે એમાં ક્યા ક્યા ખનાલો બનશે તેા વિગતવાર ચર્ચા છે ફરેક મહીનામાં ખનર ભાતની વધવદ માસનાર ખતાવવામાં આવી છે વગરના ભાવો ફરી રીતે અને ક્યારે વધે તે જ્યોતિરતી દ્રષ્ટિએ જાળવાની સુચન અને સળ પદતિ અદર વ્યાપવામાં આવી છે વ્યારે ગણિતનું ભવિષ્ય સદર અને સજોદ રીતે ખીતતરંગ આપવામાં આવ્યું છે ત્યાજ્ય માસ તરથી શોખ, નરેશ્વરના પ્રકરણમાં શોભ દીસો શુભ ઝરો વરણીએ વેચવાના-ખરીદવાના નકશો ગ્રામ મહીનાઓ સારા ચક્રમાંના રજો

સજેજ વ્યાપારીને લાભસદાયક શુભવના ચલોદિના પ્રકરણમાં અંક ફાલેશ નિર્ણય મેળોના ફળ સકાન્તિ-પરિના મેળ

મહે, ચંદ્રોના ઉચ્ચનીચ, અમદાવાદ, સુગત, યુનાઇન પ્રદેશો લાલ્લ યતો કે નહિ, બીજાના ચંદ્રનો વેપાર, રાશી, પતેલી, ફાળક કોળમકાનક મહીનાવર તારીખો મકરસ ક્રાંતિના લાલાલાલ આદી બાળોતોની સુદમ ચર્ચા છે

ધધારેજગારના ભાવતાલની સાધનાસામગ્રીના પ્રકરણમાં રાશીના આકે, આકેરા અક્ષય પાત્રનો તથા યત્રનો ફોટો, રોજની તેજમ દી મળવાની રીતો, વીજો મત્ર વગેરે િ સમજ છે

રેસમાં છત્તનાર ઘોડા તથા અકીલુના ધધાના આકે નામના પ્રકરણમાં કચો ઘેડો છત્તરો, વિજની ઘોડાની રોધ, ધનબિન્ડ, ઘોડાના નામ પસી નેહો વિકશન કાદવાની રીત, શાન્તમાં કચો ઘોડો આદરો અપીલુના આકેના નીર્ણય વગેરે આગતો સ્વોટ રીતે બતાવેલી છે આજનાર વાર્ષિક વ્યાપારી ભવિષ્યના પ્રકરણમાં દરેક મહીનાનું ભવિષ્ય વ્યાપારી દ્રષ્ટિએ આપવામાં આવેલું છે આગાહી, વધધદ, લાલાલાલ તેજમ દી પ્રદબળ વગેરેના કોમ સ્વોટ વર્તીયા છે

આરે રાશિની ભવિષ્યવાણીવાળા પ્રકરણમાં દરેક રાશીનું પુન બાર માસનું ભવિષ્ય વિસ્તૃત રીતે આપવામાં આવ્યું છે કયા દીવસો લાભકારી છે કયા મહીનાઓમાં છનાકવનો, ઘેખસ પતોનો યોગ છે તેવી પણ ચર્ચા એમાં છે

વાર્ષિક સરવર્ણયાને વર્તારો—આકારાવાણીની વેપારી વર્ગની સાવધાની આ પ્રકરણોમાં ૨૦૦૦ ની સાલની સરવર્ણયુ સમગ્ર દ્રષ્ટિબિંદુઓની ચર્ચા સુદર અને સ્વરણ રીતે અર્ચવામાં આવ્યું છે, વળી એમાં પ્રદબળ, આકાર, વ્યોમ, પુદ્ગી વગેરેને લગતા મહોની રચીતી, તેમના ઉદ્ભવ અને અસ્ત અને તેથી થનારા લાલાલાલની ચર્ચા પણ કરવામાં આવી છે

આમ ૨૭ મેટા પ્રકરણોમાં ૨૫૦ નેટલા વિવરો ચર્ચાનું આ પુસ્તક વ્યાપારી આતમને માટે તથા સાધારણ જનતા માટે રોજી આગીવાની ગરજ સારે એવું છે આ પુસ્તકમાં આપેલી બાળોતોના પદ્ધતિસર અભ્યાસ કરવામાં આવે અને તે આધારે ચાલવામાં આવે તે વ્યાપારની રીતિ યથા વપ્રર રહેજ નહીં જેમને આસમાની-સુલતાની જોવી છે, જેમને તેજમ દી રે, અગ્રણી બધાના બળદોની સામ્યી રૂપ જાણવી છે, જેમને રે-અનજ-સોના આદી ગ્રે અને કામના બળદોની સ્વોટ તેજમ દી-આગાહીઓ ન્યોતિતી દ્રષ્ટિથી જાણવા છતાંકા છે તેવાઓને માટે આ પુસ્તક જોનમુત છે એમાં ૨૦૦૦ની સાનતો વર્તારો રાશીવર આપીને આ પુસ્તકની મહત્ત્વ વધારી દેવામાં આવી છે

વ્યાપારમાં વસતી લક્ષ્યને યેજવવા માગ આ પુસ્તકની મદદ લો એમાં આપેલી જોતેરી ચાવીઓ વડે તમે તમારા બાળમની રોડીઓ ઉધારો લક્ષી, સિધ્ધિ, ક્રાંતિ, માનપ્રતિષ્ઠા અને સુખ કોમથી રમકુમ કરતા બદાર નીકળશે અને મેજળી તમારો કાર્યોદય કરે

આ પુસ્તકની રચના પાછળ અનેક વર્ષોની મહેનત છે અનેક પ્રાચીન-અર્ચોચીન ગ્રન્થોના આધાર છે એટલે એની કોક પણ વાત ખોટી નથી જે છે તે સ્વોટ અને સાચુજ છે એની અવગણના કરવી એટલે પોતાની જાતનેજ નિષ્કેળ બનાવવા પારાજય છે આજેજ પરીદો! કિમત રૂા પ) વી પી ખર્ચ ૦-૧૦-૦ અલગ

— ન્યોતિપશાસ્ત્રનાં બીજા લોકપ્રિસિદ્ધ વ્યાપારી ઉપયોગી પુસ્તકો —

ભવિષ્યવાણી રૂા ૬-૧૨-૦

કોચની ભાષા રૂા ૫-૦-૦

વી. પી. ખર્ચ ૧૨ આના.

વી પી ખર્ચ ૧૦ આના.

— આ તથા તમામ જાનના પુસ્તકો મળવાનું કોજર પ્રખ્યાત ઢોઝલું —

શ્રી હરિહર પુસ્તકાલય ધાવર રોડ, સુરત.

રાશીર સાસુદ્રિક રૂા ૩-૦૦

વી પી ખર્ચ આઠ આના

અંગાર ને,

આખડીનો એમની પતકા ને,
વીજનો ભણે થયો ચમકાર ને
પાય છે સાફી મને રસ-ધાર ને,
બેઠ જગમા થાય છે ચમકાર ને
કાંઈ જગમા પ્રાણુ તો સોપત નહીં,
મોત માથે હાત ના સણુગાર ને
હોરા માગ હોરામા રેતા નથી
થાય છે દબી તણા દીદાર ને
ના, નથી બેચાર પલુ કઈ લાખ છે,
શત્રુના માગ ઉપર આભાર ને
રૂપ એ તો દામ છે શુદ્ધ પ્રેમનો,
પ્રેમ તો છે હશનો અવતાર ને
યાદ પોથી ઉઠ મહી પગતાઉ હુ
જખના છે રૂપની અગાર ને
નીચ એવા નીચમા હોતા નથી,
પારકા હાથે અગે! ખાનાર ને
નેતરે છે નાશ મનર દાચથી
જીવના જીવન બને લાચાર ને
વિશ્વમા હસનાર 'શૌકીન' કાક છે,
લાખ છે ઝાને ખૂબે રડનાર ને
[શૌકીન] [નેતપુર]

અખકાર ને;

૨૫ થર ને, પ્રેમનો મણુગાર ને
આ તારનો નવો ચમકાર ને
પૂન્ય માથે પાપનો અખાર ને,
એકથો છે સિન્હગીનો સાગ ને
એ બનાહમા બરો થાતો નથી,
છ મુગ-મિા બુરો મમાર ને
પાગથી પચાનમા તારો હવે,
વૃજધાત્રી થાય છે અવતાર ને
૨૬ પોતે આવશે ખેચાળે
પ્રેમનો ત્રિમૂર્ત કાગિતાગ ને
પ્રાણ ખારો મુખ મહી કમ્તો નથી
પાનમ કુખથી ખગી જનાર ને
દામ્ય એનું હોહ એના દાત ને,
મીપ-મોનીનો ખરો અમકાર ને
આમરના કાકરાઓ થાય છે,
નામનાની ધૂનમા રમનાર ને
છે જિજ્ઞાસુ એકને મળનારી યુ
કા ? થયો ઉરમા ફરી ધમકાર ને!
દામ થર 'મજબૂર' દિનમા દામ થ
ને પછી છે રેટના નમનાર ને
[મજબૂર] [નેતપુર]

મેહરિલ

[ચાલુ]

(ઈદ બક્રા આ મહલો મોટી મલવાથી અને

પ્રગટ કરીએ છીએ) — ત્રી

— [૨૯] —

વક એના ને કહી લોચન યશે,
કાળને પણ કાળનું દર્શન યશે !
દુઃખી ને આપના દર્શન યશે,
આસ છે, નિઆસ પણ દુરમન યશે
તેજ પગતાથી તમે આવે નહો,
તેજ મારા દિલ તણી ધકકન યશે
કોન આપો છો તમે આવેશથી,
પણ બના એ માલનું પાલન યશે ?
ચતુ દરે કોઈ દિવસ મિતતા,
કોઈ દિવસ દોરત પણ દુરમન યશે
કોઈ દિવસ હવેથી સત્કાર્ય,
કોઈ દિવસ અશુધી પૂજન યશે
ને યશે ત્યા આપની પધરામણી,
વન હશે તો વન એ, નદનવન યશે
આશી ધર આગળે, એ સુલથી,
ખલથી ધર આગળ પાવન યશે
આશ મૂકી ધર મહી દુરમન યશે,
તુ ન સમજ્યો ધર બધું રોશન યશે ?
ના રહ્યું ચિરગમ એ રહેશે નહો,
નાશ તાર એક દિન માવન યશે
વાન નિર્મળથી કશું વળતુ નથી,
વાન જેવું કોઈ દી વર્તન યશે ?
એટલે તો એકને હું ચાહું છું,
એકના અપાર્ણિતમા દર્શન યશે
કાળ તો કે' છે અપાઠી કાળથી,
એક રીત ધનવાન તું નિર્ધન યશે
નાશ તો ચાલે નથી કદિએ વિનાશ,
નાશમાંથી નિત નવા સર્જન યશે
રજને કદ રજ 'શાયદા'ને નથી,
રજથી પણ એનું મન રજન યશે
— 'શાયદા'] [મુબ

— [૩૦] —

રસતણી કુન્ને ફરીથી વન યશે !
રસ કોરોશનુ ફરી માયન યશે !
રંગથી આવી છે, આને નવ બહાર,
વિશ્વના મુશ્કાત ફરી શુશન યશે !
પ્રેમના કપારા બધે રોપી દિયે,
વિશ્વમા આ, રવગાનું સર્જન યશે !
રૂપ એકજ છે આને દ્રષ્ટિ જુદી,
લેહની દ્રષ્ટિને શુ દર્શન યશે !
રમ તારા પ્રેમનો ઘેરા નથી
કપાથી ઘેરા રમતુ જીવન યશે !
રોકના અતગની ને રંગીનીયો,
જિદગી 'તાર' નવુ શોભન યશે
રનેહની વાતો ન કર, સદચર ફરી,
અશુભોશી માર તર દામન યશે !
રમ દર્શન શુ કરે નરગિસની આખ ?
ગુજને કપારે ગુરતી લોચન યશે ?
ઉર દહને તુ નહિ સમજ શો,
રસતણી ભોગીને શુ દાન યશે !
જિદગીની આવના મરતી નથી,
મોતની પાછળ ફરી જીવન યશે !
છે કલાનો ધર્મ કયા કોઈ 'નસીમ' ?
હરતી સુગંધ છે-ઉર અકન યશે ?
— 'નસીમ'] [મુબ

— [૩૧] —

એકથી છુટા બધા બધન યશે,
વેર સહનાયનું સાધન યશે !
રેશનિંગની સમા જ્યા રોશન યશે,
કષ્ટના વેપાર રિસર્જન યશે !
કોઈ હારે ચા કે છોતે વારમા,
આપણે તો જેવણ ચદન યશે !

બાકો હો કે સુરો પાપડ ખેલેતુ,
સરખુ રેશન કાડ મા રાશન થશે
'આજ' 'ખા કનકી ખમર અદવાદ કો,'
એ કહેવતતુ બધે પાનન થશે !
ખાખ જે બનીને પર દનવાય છે,
તેથી ફીટલરનું પરિવર્તન થશે !
પશ્ચિમી સાથનસને નોતી ખમર,
ખુદ જગતના નાશનું કારન થશે !
એ કલકિત કાગિમા બાગાના,
'નાશમાથી એક નવું સર્જન થશે '
હુનહુનોતી આદથી સેવાદનુ
અપ' 'ગની' સાચેજ નિ કદન થશે !
- 'ગની'] [સુરત

- [૩૨] -

હિન્દુ મુસ્લિમ એકતા એકમત થશે,
જ્યારે સદુ દિદીએ દિદી જન થશે
એકતાથી જ્યારે આરોહન થશે
તો યુનામીના છુગ બધન થશે

આરથા સયે અચગ જે મન થશે,
તોજ આઝાદી તથા દશન થશે
નાનરી શે નાશ, તન, મન, ધન તથા
'નાશમાથી એક નવું સર્જન થશે '
લાવશે કુરમાભીએ કઈ એવો રગ,
દાદ દેવા ખુદ પ્રભુનું મન થશે
જેમણે લેશે હિન્દને આગા પથ
આપ મેજે દિન્દ ન દનવન થશે
દિ દ ત્વારી દુર્દશા આ શી થઈ ?
એનું શું કલિદાસમા નર્ણન થશે ?
કઈ રિચારો દિન્દીએ દિલમા જરા
કયા સુધી આવું બતીત જીવન થશે ?
દશે જે બગિચન મૂકિત માર્ગમા,
એવા યુવકને સદા વદન થશે
દિન્દથી પેદા કરીશ એવો શરી,
જેના ચ ભોથી જગત પાનન થશે
કારે આઝાદીના જાએ પ્રાણુ જે,
તા સફળ સમજશ મુજ જીવન થશે
એજ મુજ હિલને ધગરા રે છે 'હુબીમ',
દિ દ ક્યારે મૂકત થઈ પાનન થશે !
-મરત 'હુબીમ'] [સુરત

દિલ અને દિમાગને તાઝગી બજાનાર

નાયાબ અતરો

ધત્રે અજીબ તો ૧ ના રૂ. ૬ ધત્રે ગરીબ તો ૧ ના રૂ. ૫

ધત્રે લાજવાબ તો ૧ ના રૂ. ૫ ધત્રે શાહી હિના તો ૧ ના રૂ. ૧૦

ફક્ત એકવાર વાપરવાથી બીજી પસદ પડશે નહીં ખુરશ લાના સમય સુધી ટકી રહે છે

સંપૂર્ણ નિદ્રા અર્પનાર ખરતા વાગેને અટકાવનાર, કાપમની કાળાશ સાચવનાર

હેર ઓઈલ

બ્રાઈટ ઓઈલ કે રપીરિટથી તદન મુક્ત કો શીશી ૧ ના દશ આના

દરકનુ ટપાલ અર્થ વીન જીલ્લ

આજેજ લખો - હાફેઝ માલેહ હાફેઝ મોહમ્મદ

હાફેઝ મજીબ, રાહેઝ (જી સુરત)

• ||| ઇસ્લામ પ્રચાર ||| •

લેખક 'તાજ' [રહિર]

(ગનાકથી ચાલુ)

ગુજરાત—કચ્છ.—મનમાર પડી ઇસ્લામ પ્રચારનું કેન્દ્ર મુસ્તાન અને એના બંધુ કે જે મુસ્તાનથી એ સી માઇલ દૂર નેચલ ખુશામાં આવ્યું છે એ આશ્ચર્યની વાત છે કે અત્ય નિઃશ્ચીઓથી કષ્ટ સળધ ન થતાતી એક ટોળીએ આદિ વ્યવસ્થાપૂર્વક ઇસ્લામ પ્રચારનું કાર્ય આરંભ્યું એ ટોળી હપત બિન સજ્જાદના અનુયાયીઓની હતી દસત બિન સજ્જાદની વફાત ઈ સ ૧૧૨૪ માં થઈ એના પ્રચારકો તરખા સૈકામાં કાહેગથી હિદમા આવવા લાગ્યા તે ધીમે ધીમે એમણે સિધ ને પશ્ચિમ પગ બમા પોતાનો કાષ્ટ મેળવ્યો દિલ્હીના ઉપર મદમદ ગીઝાવીની ચલાઈએના મૂલ છેલ્લે આ લોકોનો નાશ કરવાનો હતો જેથી એણે મનસુગના ઇસ્માઇલી ગવર્નરનો પતાવળ કરી ત્યાં એક મુજી મુસલમાનની નિમણૂક કરી મદમદના ગયા પછી ફરી આ લોકોએ કચ્છને ફરી લીધો જેથી મદમદ ધોરીએ બોંછ વખત ઈ સ ૧૧૭૫ માં મુસ્તાન સર કરી તેમના કાયમથી પગલા લીધું મુસ્તાન મદમદ ધોરીનું મુલુ પણ આ લોકોના એક પ્રચારકના હાથે મલુ હતું કનિદાસકારો એ લોકોને કચ્છ મતીન પણ કહ્યું છે ઇસ્માઇલીયા પચના પ્રચારકોએ પહેલાં એાળને પોતાનું કેન્દ્ર બનાવ્યું હતું, પરંતુ યોગજ સમયમાં એ વજ્ર સુન્ની પીરો અને હાકિમોનું કેન્દ્ર બની ગયું જેથી ધણાખરા ઇસ્માઇલીઓ ગુજરાત અને કચ્છમાં આવી વસ્યા હાલમાં વહોરા અને બોળ કૌમમાં કેટલાક લોકો એવા છે કે જેમના

વશજ સિધને મુસ્તાનનો ત્યાગ કરી ગુજરાતમાં આવી વસ્યા હતા

ઈ સ ૧૬૨૧ની વરતી ગણુની પ્રમાણે વહોરા કૌમ રોડ લાખથી કાષ્ટક વધુ છે તેઓ બધા હિંદુઓમાંથી મુસલમાન થયા હતા એ લોકો કાનગી ખસીદ અલ મુસનનસરના ગાદી ગરસ અનમતઅલીને માને છે, પરંતુ બોળ કૌમ અલમતઅલીના લગ્ન નકારને માને છે કેટલાક વહોરાઓનું કથન છે કે હિદમા એમના ધર્મનો પ્રચાર સૌથી પહેલાં અબ્દુલ્લાહ ચમનીએ કર્યો, જેઓ ઈ સ ૧૦૬૭માં ખલાન આવ્યા હતા જેમની વફાત ઈ સ ૧૧૭૭માં થઈ મજાર આજે પણ ખલાનમાં છે

વહોરા પ્રચારકોનું ચાત પ્રચાર કાર્ય સૈકાએ મુધી ચાલુ રહ્યું કેટલીક વેપારી કૌમો એ પચમાં નેગમ્મ એ લોકો ઘણી ખરી ખાનગીમાં હિંદુઓથી મળતા છે વારસગી કાર્યમાં એ લોકો શરીઅતના પાનદ નથી બ્યાજ લે છે તે આપે પણ છે દિવાળીના પ્રસંગે હિંદુઓની જેમ પોતાના ઓપગ્રઓ ખડપે છે તદુપગત કેટલીક ખાનગીમાં તેઓ આમ મુસતમાનો કરતા શરીઅતના ધણા પાનદ છે એમનો ખરોદેશ આમ જનતાથી બુદ્ધ છે ધણા ખરા અગ્ર મદાના વહોરા દાદી રાખે છે, હિંદુઓના હાથની મિહાઈ પણ ખાતા નથી અને હિંદુ ધોખીઓથી કપડા પણ પોતાના નથી નો ધાવગ્રવે છે તે ફરી તેને પવિત્ર કરી દે છે

વહોરાઓની એ જમાત છે એક મુસ્માની

અને બીજી દાઉદી એમની લિનના પણ વ્યક્તિત્વ પર છે કેટલાક વહેગ ગુજરાતના સુસ્તાનોના સમયમા સુન્ની મુસનમાન થઈ ગયા તેઓ ઘણે ભાગે ખેતી કરે તે ધણ ખરા શિયા વહેરા વેગાર કરે છે એમા દાઉદી વહેરા આગળ પડતા છે એમની જમાન વ્યવસ્થિત તેઓ સુરના વડા મુન્તાજના દુકમને આધીન છે મુન્તાજ સાહેબને જમાત સબધીના તમામ અખતીવાર સોપનામા આઆ છે એ લોકો આમ મુસલમાનોની મરિજમા નમાઝ પણ પઢના નથી એમની ઇખાતમાહો જુદી છે કશરતાનો પણ જુદા છે ઇંદો અને બીજા તહેવારામા પણ તેઓ આમ મુરલમા નોથી જુદા પડે છે માત્ર ત્રણ વખત નમાઝ પઢે છે સવારે બપોરે અને સાંજે જુઝમાની નમાઝ જમાતની સાથે પડતા નથી ગુજરાતી ભાષા બોલે છે દાનના મુદનાજ સાદબ અરમીના ફાજીન છે દજ પણ કરી ચૂક્યા છે ખેતતી કાર્યમા પણ સારો ભાગ લે છે એ પણ પોતાની જમાતને માટે જુરો વાડો ખાવાનો મક્કમ ધરાદો ધરાવે છે આજે પણ આપણે કોઈ વહેરાને પૂછીએ કે તમારો ધર્મ શે છે ? તો તે મુરતમાન કહેવાને બદલે વહેરા કૌમ ખતાવશે

ધરમાદ્ધી આરથા ધરાનભરાઓની બીજી જમાન જોળ જમાત છે જે પળમ, સિધ, કન્ઝ અને કાપીવાડમા જોવામા આવે છે એમના પ્રથમ દાઈ નૂર સગર હતા જેઓ ખારતી સદીમા કીનાઅવ મોનથી મોકલવામા આઆ હતા એમણે ગુજરાતમા આરી પ્રચાર કાર્ય આરબુને પોતાની કશમતોથી ઘણુ લોકોને પોતાના અનુયાયી કર્યા એમણે પોતાનો નામ હિંદુ જેવો નાખ્યુ છે પરંતુ મુસનમાનો એમને નુરદીન કે સૈયદ સઆત કહે છે એમણે

કહુખી રો' અને કોળી લોકોને કે જે ગુજરાતની નીચ જનો ગણાતી તેને ધરમાદ્ધી લીયા પથમા દાખન કર્યા એ પથના બીજા જુઝુર્થ પીર યમસુદીન હના જે ઇરાખી જોહમા અવી વગ્યા હના ત્રીજા પ્રચારક શેખ સદ્દીન કે જેઓ ખરાસનથી સિધ આઆ હના અમણે પોતાના પ્રચાર કાર્યના નિયમ ગુજરાત પોતાનું નામ હિંદુ સમ નાખ્યુ હતું અને કેટલીક હિંદુ ધર્મની મા પતાઓને એમણે સય મેની હતી કે જેથી ધરમાદ્ધીના ધર્મનો પ્રચાર સહેનાઈથી થઈ શકે એમણે એક પુસ્તક દસ અવતારના નામથી લખ્યુ છે જેમા રમુને અકરમ (સ અ વ) ને અલ્લા હકશતઅની (ર અ) ને વિષ્ણુ અને હક્રત આદમ (અ સ) ને શીવ તરીકે જાનેખ્યા છે આ પુસ્તક જોળ કોમનુ પરિત પુસ્તક લેખ્યુ છે અને એનું વાચન ધાર્મિક મેહકિનોમા તે મરણ પ્રસંગે િખા ના ખિરતર પાસે પ થમા આવે છે પીર સદ્દીન સાહેમે પહેલા સિધમા પોતાની માન્યતાઓનો પ્રચાર કર્યા પછી કન્ઝ અને પશ્ચિમ દિના બીજા ભાગેમા જેથી જાણે પણ જોળ કૌમના લોકો એ ભાગમ વડુ પડ્યા નજરે આવે છે

હિંદુસ્તાની જોળઓની પણ બે જમાત છે એક તો હિતર પળમ અને ચિરાલમા રહે છે અને બીજી આગાખાની કે જે કન્ઝ કાપીવાડ અને પશ્ચિમ હિંદમા રહે છે એમની સખ્યા વધુ નથી પરંતુ જમાતનું બધારણ ઘણુ જ સરસ છે વેપારમા પારસીઓ અને ગુજરાતીઓની હરોળમા છે વહેરાઓની સર આમણીમા કે જેમણે પશ્ચિમ વિદ્યાને મહત્વ આપ્યુ નથી પરંતુ જોળ કૌમે એ વિદ્યા સારી રીતે માખે કરી છે પહેરવેશમા પણ વહેરા અને બીજી કૌમે કરતા તેઓ પશ્ચિમનું

અનુકરણ વડે છે સ્ત્રીઓ પડતો કરતી નવી એમના કેન્દ્રાક ખાનગન ધરાવી વચના છે, તે એક આમળ પત્ની કોમ છે સગ આગાખાન, મીરટર મદમદઅલી જિજ્ઞાસ ને સર કાસાદીમ રેદમતુ તા કે જેઓ એ જમાનના છે પરંતુ એમના વ્યક્તિત્વનો પ્રભાવ તમામ મુસનમાનો ઉપર છે એ જમાનના હાનના સરદાર હિંદ હાલનેસ આગાખાન નીચ છે જેમ ૧૧ દાલ ઇ સ ૧૮૪૦ માં દિદ આગાખાન આગાખાને પોતાની સહયુદ્ધિ ન અનુભવથી એ મૌમને આર્થિક તેમજ તંત્રમંત્રારી મગવણી આપી છે પોતાની જમાનતુ બધારેય પુગતન નિયમો ઉપર કાયમ રાખ્યું છે પોતાની જમાનતુ લશ આમ મુસનમાનો તરફ દેરી તમામ અગતના અને કટોકટીના સમયે મુસલમાનોને સાથ આપી મુસનમાનોમા સાર માન સપા ન કહ્યું છે પરંતુ આમ મુસનમાનોને વહેરા અને જોગ નોમથી એ શિખાય છે કે એમના નજર, દનાખાના, અને રૂપોનો માત્ર એજ કૌમ લાભ ઉઘેવે ઠ ખીજી મુસલમાન કૌમને એમાં કંઈ ફાયદા પહેચાડના નથી પરંતુ કહેવાય છે કે હવે જોગ જમાને ધીમે ધીમે એ કાર્પમા પોતાની દ્રષ્ટિ વિચાર કરી છે અલીગર મુનિવર્સિટીના બધાસમા એમજો સારો ફાયદો આપે હતા ને હવે તમામ કોમી કાર્યોમા લાયક છે

વગેરે એમ અત ખોજાઓની માન્યતાઓ અને જમાનતના બધારેયમા ફેટલીક જાવન એ ૧૧ છે કે જેથી યોગેને આશ્ચર્ય ઉપજે છે હાનમા એ પચના નરયુનનોએ એ જામતો સમે દવાતનો સર ફક્રો છે એ વાન મીક છે કે જમાનના બધારેયમા તેના સરદારને કટના અખનીયારો આપ્યા જેમજો પરંતુ એ અખતીયારો જમા તના ઉન્નતિ અર્થે વાપરવામા આવે એ લીક

લેખાપ જેથી જમાનના લોગે એમની સામે કંઈ પણ યોરી શકના નથી

ગુજરાત અને કન્નડમા ઇસ્લામીયા પ્રચાર કાર્યના પ્રવર્તનો માત્ર સુલ્તનરિયન નહિ બ કે ખીજા મુસનમાનો કરતા પહેલા આગલા હતા જે કે ખીજા મુસનમાનો એ વખતે ગણિત ન હતા સેવદ મુસુફીટીને પ્રથમ સિધમા અને પછી કન્નડમા ઇસ્લામનું પ્રચારકાર્ય મ્યુ ને યોદાણા કૌમના લોગે એમના દાંય મુસવમાન ચયા ઉપરાંત કન્નડા ફેટલીક કોઠાને મલેક અબ્દુલ લતીફ દાદલ શાહે મુસનમાન કર્મા જમારે ગુજરાતમા મુસવમાન સુલ્તાનની હુકુમત જામી ને ખલાત હિંદુસ્તાનતુ અગત્યનું બદર બન્યું સારે મહાને ઉત્તર હિંદુસ્તાનથી લોગે અહિ આસતા જતા એમા કેટલાક ખોવીયા અકશમ અને મુલાઇમો પણ હતા જેમના મજાર આજે પણ જમા લા નજર આવે છે એમજો અદિ ઇસ્લામ પ્રચાર કાર્પમા પહો અગત્યનો લાભ બજાવ્યો મુની મુસનમાનોએ માત્ર ખીજા મુસ્લિમ કૌમમાજ પ્રચાર કર્યો નથી બ કે રોજ તાદીરિટીને (૨૬) ને ખીજા બ્રહ્મગોએ વહેરા કૌમના અનેકોને મુની મર્મો બનાવ્યા જેથી આજે ગુજરાતમા મુની મુસલમાનો ચિયા મુસનમાનો કરના બહુમતીમા છે એક કૌમની વસ્તી કુલ વસ્તીના દસમા ભાગ જેટલી છે

સુરત યુક સ્ટોલ

ગરાનપુરી ભાગોળ, સુરત

કારવાંના છુકં અક મળી શકે છે.

પ્રાં. બેચરદાસ નાથુભાઈ

—: ભવિષ્ય મુઝવણનો ઊકેલ —

—જગમગાડું—ખણીતા ભવિષ્યવેત્તા—ગજન્યાતિપી—

જ્યોતિષી પી. શર્મા

—જેઓના કામકાજ બંધ જગતભરમાંથી રાત્રી, મહાનામ્, કાઠેર માહેબ, જમીનદાર, વગેરે માન પડતા તત્ત્વીયી સુપ્રસિદ્ધ નિનેમા ગ્રામ, પ્રતિષ્ઠીત વર્ગ અને જાહેર મનજનો તરફથી મધ્ય મધ્ય પ્રમાણ પત્રો, ભેટ, પાણી તેમજ બીજો મળ્યા છે

—: હાલની અહેવાલ —

—આ અહેવાલની એક જ જાગૃતી લાભ થતી તેમ અગમચેતી હોય જ્યાં સધાના સધાનું અભિપ્રાય મળ્યા છે સુપ્રસિદ્ધ માસ 'નવચંદન' માં મહાનિવાન તરીકે નામનાર શ્રીયુગ ચપલીબાઈનો અભિપ્રાય — શ્રીયુગ જ્યોતિષી પી શર્મા એ મારા જીવનનો જે અહેવાલ લખી મોકલેનો તે ધરો ખાસ સાથે પડે તો જ તેમજો બંધાનમાં લખેલી એક ધરના જે સ્વપ્નમાં પણ સાચી નહિ પડે એમ હું ધારતો હતો, તે અચાનક જાતી અગેરાનની સાથે તમજે માર માનસ ૭ મારી ખાસીતો લખી મોકલાવે તે પણ ખાસ હતા તેમજ તેમજો મારી આસપાસના જે સજ્જો લખી મોકલ્યા હતા તે પણ સાચા હતા આ સર્વથી શ્રીયુગ જ્યોતિષી પી શર્મા તરફ મારા શ્રદ્ધા—જ મી છે

—હાલની અહેવાલમાં અનેક જાગૃતી જ મધ્યમ રામાર ખાસીયત હુખ દો ખાગપણ રિદાબ્યામ લમયોગ પતિપત્ની મુખ, સત્તાન હુખ મિત્ર રાત્ર, પ્રેમને કૌટુંબિક રાત્રિ માનસિક આધ્યાત્મિક ધાર્મિક યોગ આર્થિક વ્યવસાય સમાજિક જાનતો ધરો મારગ મુસાફરી, વાણિજ્યના પ્રકાર લાભિક વર્ષો નુકસાની તમજ નબળાઈના ધાર્મિક વર્ષો દાસના તેમ જાતબંધના સજ્જો, જાગૃતી થાય દહીકેત આધુનિકયોગ ધરો લખાણ જુનામાં જાગૃતી જાગૃતીની જાગૃતીમાં અથવા પત્ર લખવાના ટાઇમ સાથે આનુ ક્રમર જાગૃતી લખવું હાલની અહેવાલના ચાર્ટ ટાઇમ અર્થ સાથે ડીપ્પી આ એકરીસ પરદેશ માં ખાગૃતી હાલની ખાસ અહેવાલ (Special Life No 1) રૂપીઆ એકાવન પરદેશ માં ખાગૃતી ચાર્ટ

—રૂપર મુલાકાત—ભવિષ્ય મુઝવણના જમ તેમ વિમ્બ ક્રોડોના ખાસાસ તમજ સચોટ ધરો જાગૃતી છે તમજા વચરે ખાગૃતી તમામ દહીકેતથી તાજાન થશે એક જ મુલાકાતથી ખાગૃતી થશે રૂપર મુલાકાત સચોટ નવ પછીથી રહીકેત ન. ૬૦૬૭૮.

પ્રોફેસર શર્મા:-

મી એમ ખાગૃતી ન. ૬૬
હિન્દુ કોલોની રોડ નં ૧
તિલક બ્રીજ સામે, દાદર
પોષ્ટ બોક્સ નં ૫૫૦૭
સુબર ૧૪.

દીદારે રસૂલ. (સત્તર)

૦

[સર્વ દેવ સ પાદકને સ્થાપિત છે]

દીન દુન્યાની બેદબ્દી, દરેક ગુનાની માથી નગેરે માટે - હજરત અથ્વા હાજવગાદ (ગદી) થી વિખાત છે કે "જનામ રસૂલિ હાદ (સત્તર) એ ફરમાવ્યુ છે કે રૂકને પમાળી પર ૭૦ ફરિશ્તા છે તેઓ જયારે ડાઘ માયુસ (નીચે લખેલ) આ દુઆ પઢે છે તો તે ફરિશ્તાઓ "આમીન" કહી કે આ દુઆના ખીગત અનેક ફાયદાઓ હકીસ સગીરમા છે તેમજ જુહુગોને દીન પશુ ફરમાવી ગયા છે પદનાગને એના શપથ માલુમ પડતા જાયો

અલ્લાહુમ્મા ઇન્ની અરઅલોકલ અફવા વલ આફિયા કીહીને વદદુન્યા વલ આખેરા અદનાહુમ્મા આતેના ફીદ દુન્યા હસનત વ વ ફીલ આખેરતે હસનત વ વફેના અઝાબના

અગર જેહા માથી નહિયે હોવ નેમન દરીયાઓથી પશુ વધુ ગુના હોવ તો મજકુર દુઆ કસનતથી પડવાથી ઇ અ બધા ગુના ખુદાપાક માફ કરી દેશે, તેમજ અગર કાષ્ટએ એવી દુઆ માગી લીધી હોવ કે 'યા અ નાદ તારે જોઈએ તો દુન્યામા મને એમે તે ક્ષાનમા નાખ પશુ આખેરતના અઝાબ વગેરેથી નમા વગ્ને" અને જો તે માણસ ખીમાગી, મુરખી, મુસીમ વગેરેમા પકડાયે હોમ તો મજકુર દુઆ કસનતથી પડતા રહી દુઆ માગેથી ઇ અ દરેક મુસીમ વગેરે ખુદાપાક દૂર કરી દેશે

ત ગદરતી-ગરીબાઇ દૂર થવા વગેરે માટે -

જુમ્માને દડાડે બપોરમા વખત, માત્ર ચાર શકાબત નરીવ પડે આ નમાઝ બનતા સુધી દર જુમ્માએ પઢવી, જો ન થઇ શકે તો દર

મહીને, અને એ પશુ ન થઇ શકે તો વરસમા એક વખત જરૂર જરૂર પડવી જોઈએ, એને હરગીઝ છોડવી જોઈએ નહીં આ નમાઝ પદનાર કદીપશુ ફરીર થયે નહીં, ફરીર (એટલે ગરીમ) હશે તો ઇ અ ક્ષતનાન થશે, કમનસીબ હશે તો ઇ અ નસીબદાર થશે અને દીન દુન્યામા ઇજ્જત હામિલ કરશે એ ઉપાત જમીન અને આરમાનની મખયુક એકન થઇ એનો સનામ લખના માગે તો પશુ એનો પૂરેપૂરો સનામ લખી શકે એમ નથી માશા અલ્લાહ ! કવી નેક નમાઝ છે, ખુદાપાક સૌને એની રમગત આપે આમીન

ચાર શકાબત નરીનતી નિચત કરી નમાઝ લડ કરવી દરેક રકાબતમા સુરએ કોનેહા એક વાર, પછી પૂરી આયતુલ ફુરકી, સુરએ ફલયા અરેયોહલ કાફરન, ફલહોવલ્લાહો. અલ્હદ, ફલ આઝિઝા બેરખિબલ ફલક, અને કુલ આઝિઝા બેરખિબલ, દરેક પૂરી સુરતો દશ દશ વખત પઢવી એ મુખ્ય ચારે રકાબતમા પઢવુ અને સનામ ફરમા પછી અમતગેરફલાહ ૭૦ વખત અને શુબહાન-હલાહે વલહુમ્મો લિલ્લાહે વયાહવાહા ઇબ્રિહાહે વલ્લાહે. અકબર ૭૦ વખત પઢવુ, અને અગીઆ વખત અથવા કમતીમા કમતી તથા વખત નીચે લખેલ દુઆ પઢવી - અલ્લાહુમ્મા ઇન્ની અરઅલોકા વ અત-વલજહો અલ્લેકા બેદબ્દીબેકલ મુન્નદા ઇન્દકા યા હુબીબના યા સૈયેના મોહ મદા ઇન્ના નતનસસો બેકાઈલા રખબેકા ફરક અલિના ઇન્દલ મોલલ અઝીમે યા નેઅ

મર્મસુહુતાદિરો એની શરૂઆત તેમજ પદી
ગવા પછી અગીઆર અગીઆર વખત દર
શરીફ જરૂર પડે મજબૂર કામ આ ઉપરાંત
જે કંઈ હાજત, મરાદ કામ વગેરે માટે તે
કામ પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી દર જુએ એ મજ
બૂર રીતે મજબૂર નમાજ પઢવામાં આવે તો
ધ અ પારેશુ કામ અલપાક જલુ જવદી
પૂર્ણ કરશે

દુઆ ટપુલ થવા માટે —

જેને ખુદાપાકથી મ્મ હાજત વગેરે હાય
તો તેને જોઈએ કે પોતાના નામના અદદ મની
તેદવી વખત નીચે લખેલ દુઆ દરોજ પદવી
કામ પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી દુઆ શરૂ કરવા
પહેલાં, વચ્ચે અને છેલ્લે અગીઆર અગીઆર
વખત દર શરીફ જરૂર પડે ધ અ જલુ
જવદી કામ પૂર્ણ થશે

(૧) અલ્લાહુમા ઇન્ની અસ્અલોકા
ફધન્ની અરફદોઅન્નકા અતદરાહુલ્હી
લાઈ લાહા ઇન્તા અતલ વાહેદુવ અલ્-
દસ્સમફુલ્હી લમગનિદ વલમ યુવદ
વલમ યકુલ્લાફુ ફાદાવન અબ્દ

(૨) અલ્લાહુમા ઇન્ની અસ્અલોકા
એઅન્ના લકલ હરદો લાઈલાહા ઇન્તા
અતલફન્નાતુલ મન્નાનો બદીકસ્સમા-
વાતે વલ અદે યાહુજલાલે વલ એકરામે

(૩) યા હર્યો યા કર્યુમો એલકકે
લાઈલાહા ઇન્તા અતા મુષ્હાનકા ઇન્ની-
કુન્તો મિજાલેમીન

ઇન્તે અન્નામ (રદી૦) થો રિવાયત કે
કે-હુરે (સન૦) ફરમાવ્યુ કે-જે માયુસ
જુમગતે ઝોદર અને અસરની વચ્ચે જે
રકાઅત નમાજ જેની પહેલી રકાઅતમાં 'સુરએ
ફાનેલા' એક વખત અને "આયતુન કુસી" ૧૦૦
વખત અને બીજી રકાઅતમાં સુરએ

ફાદા' એક વખત અને "અએ ઇન્શાક
કુન્હોનનાદ" ૧૦૦ વખત પની સનાપ ફેવી
૧૦૦ વખત દરદ નરી પડે તો તેને રજા
શાએગત અને રનજાત એ ત્રણ મહીનાના
રજા વખત જેટલો સમાપ, તેમજ દર
જેવુ લા' ૫૨વા જેટલો સમાપ મળશે અને એ
ઉપરાંત જેટલા મોમિન-મુસલમાનો હોય તેમની
મથુરી પ્રમાણે નેકીઓ મળશે

દરકે મુરિકલ આમાન થવા તથા

દરકે હાજત પૂરી થવા

હજત અન્દુનાક બિન ઉમર (રદી૦) થી
રિવાયત કે કે-હુરે (મલ૦) ફરમાયુ કે-
જે ઠાઈને ગમે તેવી મુરિકલ આની પડી હેવ
અમર ગમે તેવી (શરીઅત મુજબ હાજત)
હાજત મોલ તો તેને જોઈએ કે જુવ જુમે
રાત અને જુમમાના રોજા રાખે અત જુમમાને
દાદે નવ ઘોઘ સાફ કપડા પહેરી અને જે
તકત હોય તો અમુક સહે લઈ મરિખદમા
જઈ જુમમાની નમાજ પડી રહ્યા પછી (નીચે
લખેલ) આ દુઆ પડે ધ અ જલુ જવદી
કામ થઈ જશે આપે (સન૦) વધારામાં એ
પણ ફરમાવ્યુ છે કે 'આ બે અને રાજ
એવકુદીને કોવો નહિ કેમકે નહિ તો તેઓ
ગમે તે (શરીઅત વિરુધ્ધના) કામ માટે એનો
ઉપયોગ કરશે

અલ્લાહુમા ઇન્ની અસ્અલોકા બેઈ-
રમેકા બિરિમલ્લાહિરફમાનિરફામીહી
લાઈલાહા ઇન્તા હોવવ હુયુલ કર્યુમ,
લાતાબોઝોફુ સેનતુવ વલા નોમહી
મલાઅત અજમનેાહુસ્સમાવાતેવલ અદિ-
લ્હી અતા લાફૂલ વોહૂહો વ ખશઅ-
તિલ્હુલ અસ્વાતો વ વજલતિલ્હી કોલૂમે
મિન ખશયતેહી અતોસતવી અલ
મોહ મદીન સહુલાહો અલેહો વ સલ્લેમ
વ અતાઅતેની હાજતી

સ્વીકાર અને સમાલોચના

ચિત્રપટ દિવાળી અંક [મુખ્ય]

કી ૩૧ ૧૧ મુગધરી તીજના તમામ ગીને પચોમા આત્મા ચિત્રપટનો પોદો સીન છે મગન્યુમેશનની કટિએ એનો પદેનો નજર ૮ એ ૧૧ મર્દમ તનો નગીનમ નાના આ ન બોમ અને જાનાનીથી એ પત્ર મોખરે આ યુ છે તેની કીર્તિને જ્યેષ્ઠ આપે એવો દળદાર અને જોસામા ગીન તથા વાચના મગીન અંક મદરાજાન વર્તમાન મપાત્ત જગનાતમ નેનજને અનિદન ૧૧ છે યુ ૧ ગાદ, મુનુ, મગનકુટીર મેમર દિવાળ પ્રપ્ત ન નાહ નમુ દેવ, હજીત જોડા સમેના નેમો ને મન્થો આમ ધ્યાન જેમે છે

એ છરી મોજ દિવાળી અંક [મુખ્ય] તની ગી નયદા કી ૨) મમદગા ૧ અક અર્પણ કરાની નરી પ્રથા ગી-ધ્યા ૧ જેમે છે નમેતા મુનમ મપદ્યજો દિવાળી અંક બવાથી મોખોજ તરી આવે છે મુગધરી તીજનેના બધા દિવાળી અંકોમા મે રડી મોજના દિવાળી અંકમા મૂંધી રડુ નરવિમલો પીન્માઈ છે ૧૫૬૫૫ ગેરઅપ અને ગીતા પાલુ ધ્યાન જેમે એની છે મેજમા મરા સમે અને મન્થો છે - તેનો ઉચેષ નસતેષ અરમાન નથી આવો નસમ નુદર અ-મદવા મદન મગન મમ્રાને મગા મમાની પેગ મીએ છીને અને માવે એ પાલુ જગારીને છીએ કે નણ નગ વાગ ઉત્તર ની રૂપા પડી અવ્ય-પ્રાપ્ત થયો હતો

દેગબલુ દિવાળી અંક [નુ-૧] [૩૧] ૧) ની-૧ અંગે મુમરને બપનમા આ અંક મદેન જામે આપ ૧ પમુ સાચન દિનામ નગીન ૮ સાચ અને મરિતાની પમદગી કી મોનુ ઉનુ ૮ શ્રી હમ્મ રીમાસમા આ ધામધૂમી ૧ જગનાતમ આવો મોજે અંક નહે લે એ પગરે ૨ આજ તો મોમ અંક ૧૧ ૩૧ ૧૧ને નદિ પન ઉપનતા કામકાને વ્યુતે છે

તેજ ચિત્ર દિવાળી અંક [મુખ્ય]

મખમ્મ આ યુનનુ મામિ-કીમી પીનનુ જાય છે ૪ આમામા મૌથી મુદર દિવાળી અંક કાઠવામા ખરેખર માદમ મુકુ છે ચિત્ર અને લેગોની મિરિધતા મરી છે ૨૫૦-૧૧ લેનુજ એ મખપ ૧૦૫ એમ ૧૪૫૪ છે પૈમા અને મહેનત મુન થઈ છે એમ ૩૧) પાલુ વાચ-મરી ને

લીમજ દાદેવ દાદર બીમ ને રીવાનુ નામ વગેરેથી મુનમતમા ગામનુ થકુ છે આજેય તેમના ૩૧ મના અને દાદરે ૧૦૨, મુન, નમમારી અમદાસદ ૧૦૨ે અપા ૩ એ લીમજ દાદરેનો કુક ઉપન મુન નમદ માદિય મમાના નની મન નુ માન્શન આ નાનકડી પુન્નિમમા આયુ ૮ અન્નન જોવાણ પડી આ તેમની બીજ અપિસાર્થ ન ઉપયોગી પુન્નિમ ૮ નખમી ધમ ૧ અ ૧ ક્રિમિદ અગિનનને પાન છે

અદાસત ૦૬ અંક [મિમમગો] કાગી આસના એમ દૂર મુગામારી પાલુ માનિય મેરા મગનાઓ મરા નીજ હદે ૮ બાહ કુતુપ આજા એના નની હાલ મરામાવે આ પત્ર પ્રમ ૨૨ છે કુમ સારનોમાય આરી દિમત દાને મમિન છે અ-નાના ૧૧૧ માગે છે

પટીન લલીદા ૧૧ હાનશાદ દુનન (અને) ની વાન્મા બાવનગથી રમ થએની મા પુન્નિમ હદયની સાગ ની મે સીન્પના ૨૫૫ પુનસ ૩૫ છે અગીન એ મુદર્મના રમએ પ્રમ યુ રીનુ વાર્તિ ૮ બાગમ ના મોજ મમગવાળા મનિન માદિયનગેશ દિવાળનુ એ ૨૧૫ ૧મુ કાન છે બ ૧ બચુબની ૧૧ પડેન મોન્નમની એ નુ ૧ નીની મોનન મે નાગી કે મે મગામગીના દમન ૧ આ ૮ કી ૧ આના નસા-ની પોયની કુ નહેન મી ૧ સાનનન

[આગી આગ અમે] — ની

રંદેર મુસ્લિમ-શાદી, અને જન્મ-મરણ.

શાદી

૧૨-૧૧-૪૭ મેદણુખીયા મુનીરમીયા દાદામીયા-ઝીનતખાનુ હાશમખા મળેલેખ. ૨૮-૧૧-૪૩ હાશમ મોહમદ મુસુક જામ-હસીખી દાઉદ આરેફ જામ

જન્મ

૧-૧૧-૪૩ ઇસુક મોહમદ મણી-છોકરી ફરીદાયાનુ ૪-૧૧-૪૩ હુસેન હસમાઇત-છોકરી ગુલામ મોહમદ ૫-૧૧-૪૩ મીરજી અબ્દુલકરીમ મીરજી મોહમદ-છોકરી મીરજી મોહમદ. ૫-૧૧-૪૩ અહમદશાહ મમદુશાહ છોકરી પાનુખીયા ૬-૧૧-૪૩ ગુનામ મલીયુદીન મોહમદ ઇનમ-છોકરી ગુલામખાનુ ૭-૧૧-૪૩ મોહમદ અહમદ સુરતી-છોકરી અયુબ ૭-૧૧-૪૩ સૈયદ હસમાઇત સૈયદ મોહમદ-છોકરી તાહિરા બેગમ ૯-૧૧-૪૩ હાશમ અહમદ નાબુલ છોકરી ઇસ્માઇલ ૧૦-૧૧-૪૩ રહેમાનખાન હુસેનખાન-છોકરી શીરોઝખાન ૧૦-૧૧-૪૩ સૈયદ અબ્દુલકાદર સૈયદ ખતુના-છોકરી એનજી બેગમ ૧૧-૧૧-૪૩ હસમાઇત મુસુક તમારા છોકરી કાનમાખીયા ૧૨-૧૧-૪૩ શેખ રસુલમીયા શેખ અબ્દુરહીમ એલપાઝ વાલા-છોકરી શેખ અબ્દુલ મજીદ ૧૩-૧૧-૪૩ અબ્દુલ મજીદ રસુલ સરખુદીન-છોકરી સહરાખીયા ૧૬-૧૧-૪૩ અકબર દાઉદ છોકરી-રેહમતખાન ૧૭-૧૧-૪૩ મોહમદશાહ રસુલશાહ-છોકરી હાજરામીયા ૧૭-૧૧-૪૩ અહમદ મોહમદ મનસુર પેદીવાળા-છોકરી હયાલીમ ૨૫-૧૧-૪૩ મોહમદ અહમદ કાઝી-છોકરી મુસુક ૨૭-૧૧-૪૩ હયાલીમ ગુનામ મોહમદ ધુપી-છોકરી માનુખ. ૨૯-૧૧-૪૩ હાસમ હસમાઇત-છોકરી રાખીરાખીયા ૨૯-૧૧-૪૩ આજમ મોહમદ આજમ હસમાઇત છોકરી હાજરામીયા ૨૯-૧૧-૪૩ અબ્દુલ્લા દાઉદ મુલ્લા ખી એ-છોકરી અમીનાખીયા ૩૦-૧૧-૪૩ મીર કાસિમ હાજી હયાલીમ મુલ્લા-છોકરી ફરીદા ૩૦-૧૧-૪૩ કાસમ મોહમદ સોની-છોકરી સા ખીયા

મરણ

૪-૧૧-૪૩ આસાખીયા તે હયાલીમ આરેફની રિધવા ઉ વ ૮૦ ૫-૧૧-૪૩ કાન માખીયા તે હાજી આરેફની રિધવા ઉ વ ૬૦ ૫-૧૧-૪૩ ગુનામ મોહમદ તે હુસેન હસમાઇત પાનુખીયાના છોકરી ઉ રિધવા ૨ ૬-૧૧-૪૩ હખીયુલ્લાહ મુરશી પટેલ ઉ વ ૫૦ ૧૬-૧૧-૪૩ મરીયમખીયા તે મોહમદ ગુલામ જીજી સાડવાની છોકરી ઉ વ ૧૬ ૧૮-૧૧-૪૩ સૈયદ મોહમદઅલી તે મુ-શી ગુનામ નખીયા છોકરી ઉ વ ૯ ૧૯-૧૧-૪૩ સકીનાખીયા તે ખોજ લતીફ ખોજ હખીયાની ઓરત ઉ વ ૫૦ ૨૦-૧૧-૪૩ હયાલીમ તે કાપુ હયાલીમ મીરઅલીના છોકરી ઉ માસ ૪ ૨૨-૧૧-૪૩ માકુળ મુસુક અશરફ ઉ વ ૧ ૩ માસ ૨૪-૧૧-૪૩ હમીદાખીયા મલેક મોહમદની છોકરી ઉ વ ૭૫ ૨૪-૧૧-૪૩ રસુલ ધસીટ ઉ વ ૮૦ ૨૬-૧૧-૪૩ મજીદ તે રેહમાન રસુલ બહાદુરનો છોકરી ઉ વ ૧૫ ૨૭-૧૧-૪૩ જીનખીયા તે હાજી મોહમદઅલી મોદનની છોકરી ઉ વ ૧૭ ૨૯-૧૧-૪૩ હયાલીમ માસમ હયાલીમ પટેલ ઉ માસ ૬ ૩૦-૧૧-૪૩ હાજરામીયા તે હુસેન હાશમ ગાધીયાની છોકરી ઉ વ ૨૨

‘કારના’ના જાણીતા વેપક, કરિ અને વિવેચક ‘વલી’બાઈના એક પુત્રના ગુજરવાના મહાત્યાગને પુરુષ મ પલ યસુ નદી તેરાખા બીજા પુત્રના જન્મનગરીન ચરાના મહાત્યાગ નાપડયા છે (ઈન્ડિયા) બાઈ ‘વલી’ની ધીજની જાએ કુદરત કમોગી કરી નહી છે પણ ખુતાના હુકમ આગળ બદલાય છે ‘વલી’બાઈના મોકલા અને પુરી દિની હમદદી જાહેર કરીએ છીએ ખુદ મ મને ગરીબ ગહેમત કે અને તેના માત-પિતાને જાએ જમીન અતા કરે આમીન

(રાદેર યાદી, જન્મ-મરણ માટે ડીસેન્સ)

શાદી

૧૨-૧૨-૪૩ સાનેહ શુભાગદુસેન ઇસમાઈલ કુ આયશાબીબી યુસુફ ઇબ્રાહીમ મુલતા
૧૭-૧૨-૪૩ આજમ ઇબ્રાહીન માકડા-સારાબીબી યુસુફ ઇબ્રાહીમ માકડા ૧૮-૧૨-૪૩
ઇસમાઈલ આજમ ઇસમાઈલ-આયશાબીબી યુસુફ મોહમ્મદ હારીયા ૧૮-૧૨-૪૩ આરિફ આજમ
ઇસમાઈલ-ખદીજાબીબી ઇબ્રાહીમ મોહમ્મદ યુસુફ ઇસમાઈલ ૧૯-૧૨-૪૩ માલમ શુભામહાદેર
માનમ શુભામ મુરતુકા દુસેનખીયા-મેરાબીબી ઇસમાઈલ હસેન મોહમ્મદ મીલી ૨૨-૧૨-૪૩
હાજીખાન ઇમામખાન આજમખાન-ફરોખાબીબી આજમ દુસેન ૨૩-૧૨-૪૩ મહમ્મદ મોહમ્મદ
વાવડા (કોટાર)-રસુલખીબી મેયદ અહમદ (રગુન)

જન્મ

૧-૧૨-૪૩ મોહમ્મદ આરિફ દાખલી સેનક રાદેરી-છોકરો શૈહાબુદ્દીન ૨-૧૨-૪૩
અબ્દુલ્લીમ સૈયદ હખીમ-છોકરી જ્વેહરા બેગમ ૩-૧૨-૪૩ આગા મોહમ્મદ હાશમ મેદતર
છોકરી-જુબેદાખાનુ ૩-૧૨-૪૩ રોખમદર મોહમ્મદ-છોકરો ઇકબાલ અહમદ ૫-૧૨-૪૩ કાસમ
મુસાજી માકડા-છોકરી ૫-૧૨-૪૩ રસુલખા હામેદખા છોકરી-જુબેદાખાનુ ૫-૧૨-૪૩ કરીમ-
શાહ કાસમશાહ છોકરો-ઇનાતશાહ ૭-૧૨-૪૩ કાસમ મોહમ્મદ આના છોકરી-સેદરેખાનુ
૧૦-૧૨-૪૩ પીરશાહ કાસમ હખમ છોકરો-યુસુફ ૧૧-૧૨-૪૩ મલેક ઉસમાન મલેક બંદર
છોકરો-મલેક રસુલ ૧૧-૧૨-૪૩ નુરમોહમ્મદ નાથુ છોકરો-ગુલામ ૧૩-૧૨-૪૩ હાજીકાસમ
હાજીમોહમ્મદ યુસુફ હામ-છોકરી આયશાબીબી ૧૫-૧૨-૪૩ મકુરમીયા અબ્દુલનબી છોકરી-
સકીનાબીબી ૧૫-૧૨-૪૩ મોહમ્મદ હાકિમ અહમદ શુભામ મોહમ્મદ-છોકરી મગીયમબીબી
૧૫-૧૨-૪૩ શમસોરખાન મોહમ્મદખાન-છોકરી ખુતેમખીબી ૧૭-૧૨-૪૩ આજમ કરીમ
છોકરો-અબ્દુલ્લીમ ૨૨-૧૨-૪૩ શુભામ મોહમ્મદ ઇસુફ કુધા-છોકરી હાજરાબીબી
૨૨-૧૨-૪૩ ઇબ્રાહીમ હાશમ મનસુજ બખ્તવાલા છોકરો મોહમ્મદ ઉમર ૨૫-૧૨-૪૩
કાસમ આજમ મુસાદ છોકરી-હાજરાબીબી ૨૫-૧૨-૪૩ આજમ ન ના અહમદ છોકરી-
શીરીનખાનુ ૨૭-૧૨-૪૩ હાશમ મોહમ્મદ આજમ ઇસમાઈલ-છોકરી હનીશાબીબી ૨૮-૧૨-૪૩
યુસુફ શુભામ દુસેન ધુપરી-છોકરી શીરીનખાનુ ૨૮-૧૨-૪૩ ઇસમાઈલ હાજી મોહમ્મદ
અલી મોહમ્મદ-છોકરી ઝેનબખીબી ૩૦-૧૨-૪૩ ઇબ્રાહીમખાન વજીરખાન-છોકરી ખીલકીસખાનુ

મરણ

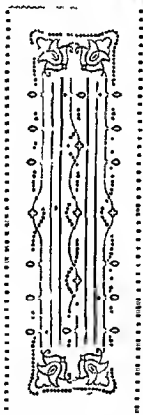
૩-૧૨-૪૩ ખતીજાબીબી ને મોહમ્મદ પીરન ખાજરીગગની છોકરી ઉ વ ૨૧
૪-૧૨-૪૩ હવાબીબી ઇમારાબીબી ખતીજાબીબી છોકરી ઉ વ ૩૦ ૬-૧૨-૪૩ જુબેદાબીબી
અબ્દુલ્લીમ કાસમ બગતીની છોકરી ઉ વ ૨ માસ ૧૦ ૭-૧૨-૪૩ આસાબીબી ઇબ્રાહીમ
કાસમ મેદતરની છોકરી ઉ વ ૬૫. ૮-૧૨-૪૩ હાજી મોહમ્મદ અહમદ મીયાના ઉ વ ૩૫
૯-૧૨-૪૩ રોખ અહમદ મોહમ્મદ આનાપાટી ઉ વ ૫૬ ૯-૧૨-૪૩ મોહમ્મદ આજમ
મનસુર ઉ વ ૬૦ ૧૩-૧૨-૪૩ માનમ હમીદખાન તે માનમ શુભામમીયા વાહેદખાનને
છોકરો ઉ વ ૩૦ ૧૬-૧૨-૪૩ આસાબીબી મહમ્મદ અહમદ બપોરીયા ઉ વ ૨૪
૧૭-૧૨-૪૩ આજમ ઇસુફ મોહમ્મદ ઉ વ ૩૫ ૧૮-૧૨-૪૩ આગામીનો કાસમ હામની છોકરી
ઉ વ ૮૫ ૨૧-૧૨-૪૩ જુબેદાખાનુ તે રસુલખા હામેદખાની છોકરી ઉ દિવસ ૨૦ ૨૩-૧૨-૪૩
અહમદ ઇસમાઈલ મહમ્મદ ઉ મહ ૧૧ ૨૫-૧૨-૪૩ જ્વેહરાબીબી તે ઇમામ ઇમાની છોકરી
ઉ વ ૧૫ ૩૦-૧૨-૪૩ કાસમ મોહમ્મદ કાઝી ઉ વ ૫૫ ૩૦-૧૨-૪૩ જીનબાબી તે
હાશમ નવાની ઓરત ઉ વ ૬૦ ૩૧-૧૨-૪૩ શુભામ દુસેન પીરશાહ ઉ વ ૫૦

Printed by Majanlal Mangaldas Patel, at The 'Gangotri' Printing Press
Kanjibh, Khand Bazar, Surat

Published by Azum Ahmed Esmail 'Vahshi' for Vahshi Sahitya Karyalaya
Tower Road, Surat

મુદ્રા નં ૨૬

ખાટી જશે

મન માન નેઓજ ખાટી જશે,
 તો અડચણ પાતે કાગી જશે
 મથા માદની રી રિકર મરતને,
 નર ને કોઈ આવી કાટી જશે
 જન પીઠ સાહબથી ખચતે જતામ
 દેવ પીઠ માનીત ચાગી જશે
 ન કર ગર્વ, ના એક, ગર્વિષ્ઠ પ,
 કલ 'નર' ની આખ કાટી જશે
 ખખખા દત્તી જોખના મિત થઈ
 કમજોના પા ને તાજ જશે
 —નેખચક્કી

પ્ર. પ અક ૧ કો

ફાળુ આગી

૬૬૬૬

ત્રી—'વહશી'

અનુક્રમશિકા.

વિષય સૂચિ.	લેખકનું નામ	પૃષ્ઠ
ખાદી જાગે	શેખરચાલી	૨૪૨૯ ૧૯
ગઝલ	મીલાના 'આઝાદ'	૨૫૬
ધરતીથી શિક્ષણ (કુર્આન)	મોં અ રહીમ	૨૬૦
" " (હદીસ)	" " " "	૨૬૧
આનાઝી ફુઆ	"એકાર" "	૨૬૨
પરદેશના આદેશો	એને જર	૨૬૫
મિયારી ઝિદગી (કાવ્ય)	"મની"	૨૬૬
ચોઢ	રા. વણુમરો	૨૬૭
ફતાવા	મોં અ અશરફ	૨૭૦
માતુ-વિતલ (કાવ્ય)	'અબ્દ'	૨૭૧
સ્વીકાર અને સમાનોચના	ત ત્રી	૨૭૨
મહબુબની ફુઆ	'મ.જાક'	૨૭૩
જનેતાની યાદ (કાવ્ય)	'અબ્દ'	૨૭૩
બરમા ઇડીવન એસોસીએશન સુરતનું માનવત્ર	ત ત્રી	૨૭૪
"નઝમે કુર્આન"	જા. "આયિબ"	૨૭૫
ફઝલ	'સીરતી'	૨૭૬
કે'વાઈ જા (કાવ્ય)	'અનામી'	૨૮૫
રશાઈ જા (કાવ્ય)	'અમકાર'	૨૮૫
એકારો	'સવીમ'	૨૮૬
બાગોનો બૂખમરો	'મજનૂમ'	૨૮૮
ધરનામ પ્રચાર	'તાજ'	૨૯૧
દીદાર રસલ (સાન)	રિકાઈ-સાબેરી	૨૯૪
પદસાહિત્યમા ગઝલનું સ્થાન	'સબિર'	૨૯૭
સમાનતાનો સાદ	ડીગોલ	૩૦૪
રાદો મુરિદમ શાદી-જન્મ-મરણ		૨૪૨૯ ૩૯

વાર્ષિક લવાજમ દિવસ ૫ જામાં ૧૬ પરદેશ શી ૧૦ (૨૧ ફા) છુટક આન આના

લવાજમ પુર થવાની ખબર બાબુના ચોઢ
સાથે આપી છે, બીજી અ ક પ્રગટ થાય સા
સુધીમ જો લવાજમ નહીં મળે તો વી પી
ધી નવો અ ક રવાના થશે, રેપર ઉપર આવક
ન બર દરેકેશ વખાય છે તે નોધી રાખો.
મનીઓડર અથવા પત્રવ્યવહાર વખતે તે જરૂર
લખો અ ક નહિ મળવાની ફર્યાદ તારીખ રપમી
સુધીમા દિવસે આડાએ કરવી
સરનામું નીચે મુજબ —

VAHSHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road, Surat

पु. ५ अ. ६ दृष्टो

ग. ३६

जनाय भौ. भुङ्गती मैयद मेहदी दुमन "आआह" सा. शाहजहानपुरी

भहे ताभा हो शर्माह न भू उस रोजे शैशनमे,
 डे होता है तुम्हे मेहदे रफ्ता जिन्हा बिहमनमे
 लगी ही रहती है जहाँ जवा भेरे नरोमनमे,
 निकल जल कड़ा मे उठो खेहर छेदे शुशानसे
 ननीज ये हवा मज्जोलीये मैपाहो शुर्माही,
 निकल जल जल जल जल जल जल जल जल जल
 तेरी तेजे नज है नि जवाही छिम ह्यामतनी,
 डे जिलडे यतोही पन्नाह ले जाती है जल तनमे
 जदारे उल्ले गुलको फेभको धुलता है हम भेग,
 अगे मैपाह रफ भरे फभको हू शुशनसे
 ये क्या आभा है कैसी आभू है क्या तमन्ना है,
 न मैं जूट कभी छामे जवाजे मैह अहमनमे
 नभरे पुननी जातिगदी बिमनको उगो पुन,
 डे जेह हसरतका भागनी लगा जहाँ है बिहमनमे
 हदी अम्मा नही भाक छिन्ही हागनीगो हो जलजे,
 अजर शुत्रे कोह तो जयजे शुत्रे भेजे भदनमे
 ह्यामतनी धनायत है भरे गहतन ये निम्नीन पर,
 डे कानिन छेको देता है हवा अलक के हातनमे
 गे न्नेजे पुनके हो फभो छिले गुत्रे है,
 को पूजे ये मेरी आरतमे भेजे फानमे
 मे लुगयत पमद 'आआह' है दुमन तय्युनका,
 न मैं भजितमे रफता पाता " ३७ न नभमने

ધ

કુર્માન

અદલાહ તઆલાનુ ફરમાન

રહા

મી

શિ

ક્ષ

ણ

(૨૮૬) અને જો સુલભમાનોના જે ટોળા માહોમાહે લડી પડે તો તેઓમા મેળાપ કરાવી આપો, ફરી જો તેઓમાથી એક ટોળું ખીજ પર જીવમ તો તમે સૌ જીવમ કરનાર સાથે લડો, એટલા સુધી કે તે ખુદાના હુકમ તરફ રજુ (આધીન) થાય, ફરી જો તે રજુ થાય તો તેમની વચ્ચે ઈન્સાફથી મેળાપ કરાવી આપો અને ન્યાયથી વર્તો, બેશક ખુદાપાક ન્યાય કરનારાઓને પસંદ કરે છે (કુર્માન)

* * * *

(૨૮૭) હે ઈમાનવાળાઓ ! એક કોમ ખીજ કોમની મફકરી કરે નહિ કદાચ તેઓ એમનાથી બેહતર હોય અને સ્ત્રીઓ પણ એઓની મફકરી કરે નહિ કદાચ તેણીઓ એણીઓથી બેહતર હોય, અને એક ખીજને મહેલુ ન મારે, તેમ એક ખીજને, ખીજવવા માટે નામ ન પાડો, ઈમાન લાવ્યા પછી ગુનેહગારીનું નામજ ખોટું છે, અને જે કોઈ તૌમહ ન કરે તો તેઓજ બેઈન્સાફ છે. (કુર્માન)

* * * *

(૨૮૮) હે લોકો ! અમે તમને એક પુરૂષ અને એકજ સ્ત્રીથી દિવનન કવી અને અમે તમારી અનેક કોમો અને કુટુંબો બનાવ્યા કે જેથી તમે એક ખીજને જોળો, બેશક ખુદા પાકની નજદીક તમારામા વધુ માનવત તે છે જે વધુ પર-હેઝગાર છે, બેશક ખુદાપાક સર્વત્ર (અને) ખબર રાખનાર છે (કુર્માન)

* * * *

(૨૮૯) પુરા ઈમાનવાળા તો તે લોકોજ છે જેઓ અદલાહ પર અને તેના રસૂલ પર ઈમાન લાવે, ફરી કઈ શકામા ન પડે અને પોતાના માલ અને જનથી ખુદાની રાહમા લડે, એ લોકોજ (ઈમાનના) સાચા છે (કુર્માન)

સ પાઠક - મોઝ અબ્દુરહીમ -

(૨૮૬) રસુલુલ્લાહ સલ૦ એ ફરમાવ્યું કે એક દીનાર (સોનાનો સિક્કો) તેં અલ્લાહના માગમાં (જેહાદમાં) ખરચ્ય કર્યો અને એક દીનાર તે શુલામ આઝાદ કરવામાં ખરચ્ય કર્યો અને એક દીનાર તે મોહતાબને દાન આપવા ખરચ્ય કર્યો અને એક દીનાર તેં પોત ના ઘ-વાળાઓ પર ખરચ્ય કર્યો એ સૌમાં જે તે પોતાના ઘરવાળાઓ પર ખરચ્ય કર્યો તેના સવાળ મોટો છે (મુસ્લિમ)

(૨૮૭) રસુલુલ્લાહ સલ૦ એ ફરમાવ્યું કે મુસલમાન પુરૂષ ઉપર અમીર (મુસલમાન હાકિમ) ની તાબેદારી વાજિબ છે પછી તે તેને મારી લાગે કે મારી લાગે એટલા સુધી કે તેને કોઈ શુનાહનો હુકમ કરવામાં ન આવે પણ જ્યારે શુનાહ અને શરાઅત વિરુદ્ધનો હુકમ કરે ત્યારે સાબળવું અને તાબેદારી ન કરવી બેધરમી (ખદીહૈન)

(૨૮૮) રસુલુલ્લાહ સલ૦ એ ફરમાવ્યું કે રાતમાં એક ઘડી એવી છે કે મુસલમાન જાહો અલ્લાહથી પોતાની બેહતરીની માગણી કરે અને તે ઘડી તેને માફક આવી જાય તો અલ્લાહ તેને જરૂર આપે અને એક રિવાયતમાં છે કે હુન્વા તથા આખેરતની બેહતરી માગે તો તે જરૂર આપે અને તે ઘડી દરેક રાતમાં છે (મુસ્લિમ)

(૨૮૯) રસુલુલ્લાહ સલ૦ એ ફરમાવ્યું કે આગળ વધીને અનાજની ખેપ ખરીદો નહિ તો જે કોઈ આગળ વધી ખેપ કરનાર પાનેથી ખરીદશે, ફરી જે તે ખેપનો માલિક બજારમાં આવે તો તેને અખત્યાર છે. એટલે આગલા વેચાણને મજૂર રાખે અથવા નામજૂર રાખે અને પોતાના તે અનાજને બજારમાં વેચી નાખે (મુસ્લિમ)

આવાઝકી દુન્યા

સભગાનનાર 'એકાન્ત'

આવાઝકી દુન્યાકે દોરસો! સમયના રમ
ન્યારા છે આજે ન્યા ત્યા દરેક વાતની અહત
વર્તાઈ રહી છે, છતાં જન વધતી નય છે
જીવો કાગળની અહત જતાં છાપાની અને
કરન્સી નોટાની હત વધતી નય છે! ધરમાં
આનાજની અહત પડે છે, છતાં જોકરાની હત
વધતી નય છે! કફનની અહત પડે છે,
મસાધુમા લાકડાની અહત વર્તાય છે જતા
મૃદાની હત વધતીજ નય છે દવાની અહત
છે, છતાં ખીમારોની હત વધતીજ નય છે!
રશુખમિપર ખપી જતા સૈનિકોની હત ઘટતા,
વિધવાઓની હત વધતી નય છે! ઝમ કર
નારાઓની અહત થતી નય છે તેમ તેમ
ભાવજીવોગોની હત વધતી નય છે! લાછધી
દુન્યાની સિકલ ખગડતી નય છે, તેમ તેમ
વંતનરચનાવાળા એક્ષપર્ટોની હત વધતી નય
છે! નમાઝીઓની અહત વર્તાતી નય છે, તેમ
તેમ મરિજોની હત વધતી નય છે અસીનોની
અહત થતા, વડીનોની હત વધતી નય છે!
આસ્તિકોની અહત થતા, નાસ્તિકોની હત
વધતી નય છે! દિદો સલાદ-શિખામલ્ય
આપનારાઓની જરૂર નથી છત્રાય સલાદકારો
ઉપદેશ આપવા આવ્યેજ નય છે! વાચનારા
ઓની અહત દેખાય છે, જતા પુસ્તકો છપાયેજ
નય છે! ખાડતી અહત વર્તાય છે, તેમ તેમ
ચાદ પીનારાઓની હત વધતીજ નય છે!

સેવાધારીઓની સખ્યા ઓછી થતી નય છે,
તેમ તેમ ખિનાબધારીઓની સખ્યા વધતીજ
નય છે! મુદ્દાગઓની સખ્યા ઘટતા, દાયાઓની
હત વધી રહી છે! રેલ્વેની અહત થતા,
ચેલેજરોની હત વધી રહી છે રેડીની અહત
વર્તાય છે જતાં પ્રેમનો હત વધી રહી છે!
લખના કરતાં છૂટાછેડાની હત વધી રહી છે!
એક પત્નિવ્રતની ભાવના ઘટતી નય છે, ભારે
એક પર ખીજ ને ખીજ પર ત્રીજ કરવાની
ભાવના અદ્રપુરુષોમા વધતીજ નય છે! સરી
રમા લોહીની અહત વર્તાતી, નય છે, તેમ
તેમ ખિસ્તશામા માકડોની સખ્યા વધતી નય
છે! મન્દજરદાનીઓના કુકાળ પડતો નય છે,
ત્યારે મન્દજરોને કુમાળ વળોતો નય છે!
કપોતીદરો ઘટતા નય છે ત્યારે લેખકો વધતા
નય છે! ગાડપણ ઘટતું નય છે, ત્યારે કવિતા
વધતું નય છે! લાછકે ખાને ઝિદગી દુકી
થતી નય છે તેમ છેમ લાછકે ઈન્દુરન્સ
કપનીઓ વધતી નય છે! ગજના તગ થતા
નય છે, તેમ તેમ વેગ વધતા નય છે!
આ રો તગ થતી નય છે, તેમ પગ લખાતા
નય છે, અને પગ દુકા થતા નય છે, તેમ
તેમ પાટ્યૂન લખા ને પરીણા થતા નય છે!
ઝોરડીઓ સાકડી થતી નય છે, તેમ લાડતો
વધતા નય છે! બેળ ધસાતા નય છે, તેમ
તેમ યોગનાઓ વધતી નય છે! આમ જમાનો

અછતના ગર્ધન પર છતની અબારી ફગતોજ
ચાય છે !

લગ્નની અસર જગતના અણુએ અણુ મા
પ્રસરી નહીં છે, જેથી લોગ પણુ એ તો 'ઘોર
કવોનીટી'ની વગતુ જાણી નહાવી છે છે
જુવે પહેલાં જાણી શોળા ખતામી જેવા કાગળ
પર જાણતા હતા તેને બદલે કેટલાય જાણ
સાધોડીયા રતે જાણતા ગયા છે ! રિવાજનીની
પેટી પર ૬૦ દિગજાણીએ લખેલી હોય જા
ઉપરની કાપલી દૂર કરી અદર જુવે તો
૪૦-૪૫ નીજ સમજા નીકળે અને તેમાય
દસ-૫ દરજ તે તૂલી હોય ! ધઈના પદર
રૂપીયા જાણ આપો તોય નર્પા મુદદાલ અને
સાના દાણા પહેા તો કપુરિયા કહેરી કે જાણ
સાન એ તો ઘોર કવોનીટીનો માન છે લગ્ન
શુ ધઈના દાણામા પણુ દુસી મઠ દરો ? માન
જને લગ્નને સીધે મેલો ચાપ પણુ જગરી શી
ગીતે જાય ? દાદી જોસાના અચરજથી ધગ
ભડકે તો તગત વાળુદ જાણ કહે કે શુ કરીએ
ઘોર કવોનીટીના અચરજ છે નવા તો મળતા
નથી જેથી મસી ધસીને નહાલીએ છીએ !
ઝરી તો કે દસ ને પદર રૂપિએ જાણ એના
તકવાદી કે એક જાણકુય ન વેટે ! અદ્યા,
કોમલ વધી તો જને વધી પણુ આ દાણને
સળીયા કા તકલાદી ચલ ગયા ? અને કપડુ કેમ
જડડ ધઈ ગયુ ? તો જગીરજો જગમ દે કે
'જાણ સાન એ તો ઘોર કવોનીટીનો માલ છે,
વેળા હોય તો દ્યા નહિ તો રસ્તો પડે !'
મપડમા ઘોર કવોનીટી દુસી મઠ ! દરજની
સિનામુમા ઘોર કવોનીટી દુસી મઠા પ્રિરકુટ ને
પાઉરેડીમા તો કીક, પણુ વેગજા ને બડકામા
પણુ ઘોર કવોનીટી દુસી મઠર શુ જગીરજો

મડમા પણુ લગ્ન દુસી મઠ દરો ? મેલપણુ વરતુ
મમે તેટલી મોઢી કોમલે ખરીદી પણુ તે અસન
જેવી તો જોતીજ નથી તો શુ જડ અને ચેતન
જધાયમા ઘોર કવોનીટીનો માન જોતા ડો
જડની મોઢને માન્યા વગર છુટોજ થતો નથી
કે જડવરતુઓમા પણુ જીવ છે, અને તેથીજ
લગ્નનું વાળવરણ તેમને પણુ રૂપરૂપી શક્ય છે !

ધડો વળે કે ન વળે છતાં 'નિ' ઉજવ
વાની પ્રથા રુજવામા દડોડે દડોડે કીક મર
કરતી જાય છે તા રહની જન્યુઆરીએ પ્રાત
જરની માધમિક રાજાઓમા શારીરિક તાલીમ
દિન' ઉજવાયો હોને જડનાઓમા આવી તાલીમ
અને ઉત્તેજન મળે માટે સરકારે એવી સામુ
દાયિક કચાવતમા જાણ લેનાર પ્રત્યેક હજાર
જાણક દીક જણ રૂપિયાની આટ આપવાતુ
દરજુ છે શી ઉજવ ઓદર ? અમદારે ! જણ
રૂપિયાના દાણા લઈએ તોય એક એક ઉઠકાને
એક ઘંસાહાર પણુ ન મળે ! જાણી આ રેલ
નીગજાજમાનામા આવા શારીરિક તાલીમ દિનને
પગાવવાની જરૂરત શી પડી ? શરીર કેળવાતા
જાણકને વધુ જૂખ હાગે તો ? અને અનાજ
તો માપસર મળે છે ! ઉદ્ધુ હવે તો 'જૂખમગ
દિન' પાળતો જોઈએ કે જેથી જાણકને જૂખા
રહેવાની તાલીમ મળતા એમના આત્માની પણુ
કાંઈ ઉત્તેજિ ચાય ! "જૂખથી સરીર નમણુ
પડે પણુ આત્મા વધુ સતેજ ચાય છે" એણુ
જોઈ જૂખથી ચરસ મદાતમાતુ કયન છે ! જાણી
આ તમે એક વાત યાદ આરી જાય છે કે આ
રેલનીગજાજાઓએ 'રેલ મેર ભાજી રેલ રોર
આજા'ની કહેવત ખરી પાડાનો કીક પ્રયત્ન
કરવા માડ્યો છે પહેલવાન અને પ્રેદેસરને
પણુ સરજો જોગ ! સડ અને જડરીતું પણુ

સરખુ પ્રમાણ જોગમાં જળવાય ! આ સમાન
લાની યોગના અને એકજ નજરે જોવાની
નીતિ જોતા પેતા અધેરી નગરીનો અર્થ રસેન
રાજા પુન આપણા સ્મરણ પદ પર તાલે
ચાલ છે

“સુતેલા શી પ્રમુછના મનુષ્યો મને સરખા હા”

આગકાન મેલાઓના નામ સાથે રેસના
ધોડાઓના નામ જોડવાનો મેનીયા ખૂબ થાય છે
છે રોની ! અને રજવેસ્ટ નામે ધોડાઓના
નામ તો આપણે સાબળાજી હના, હવે વાવેલ
નામે ધોડાનું નામ બદલે આપ્યું છે રેસમા
ધોડા ધોડાવનારાઓ રાજદારિ દારોને પણ શુ
રેસનું મેલાન સમજી બેસા દરો ? જ્યાંકે ત્રીજી
વટથી જોતા દ્રુમ જળાય છે ખરું ! જુનાને
જમતના મેલાનમાં અભારે રોસીન, હીલસર,
અર્થાલ, રજવેસ્ટ ને ટોળે એ નામના પાત્ર
ને પમા રોડા રોડી રહ્યા છે છો મુસો
નામે ધોડા અધવચમાં અટવાઈ ગયો છે આપુ
જમત પ્રવિષ્ટએ કે વજર હખાબે એ રેસમા
રસ લાઇ રહ્યું છે જોડાએ છીએ ડાચ વીન
આવે છે ? અમારે તો મૂંઝાણો ધોડા રોસીન
નીન થવાના ચિ હો જળાય છે પછીનો જા
લાવિતી વાતુ લગવડન જાલે !

જુનો એક તરફ આમ સરખાવારો કે
વડ પ્રથાનેના નામની સાથે રેસના ધોડાઓના
નામ જોડાય છે તો ખીજ બાજુ હીડગના નામ
સાથે હોલસો અને મેકરીઓના નામ જોડાય
છે જ્યાંકર મેકરી, ઈકબાલ રેસ્ટોરન્ટ, ગિન્નાદ
હોટલ એવા નામો રખાય છે તો ત્રીજી બાજુ
હજમથો ગર્જભક્તિ દર્શક નામો પોતાની સંજુના
પર લટકાવે છે હાખીરીપત હર કદીંગ સંજુન,
દુપલ હર કદીંગ સંજુન, એમવાપર હર કદીંગ

સંજુન ! આમ ખિતાબની લાલચ રાખ્યા વિના
હજમથો ગર્જભક્તિ બળવે છે બાકી આમેચ
તોના નામો રસતાઓ સાથે જોડવાનો રહેયો તો
જુના વખતથીજ સાદ્યો આવે છેને ?

હવે લગાઈના લેન તરફ દ્રષ્ટિ દોડાવીએ
આરાકાનના મોરચા તરફ તો જાણે સનાકુહીની
રમન જેની લગાઈ ચાલી છે ત્યારે રસિયાના
મોરચે રોટીનના લાન ધાણ છેક પોનેક અને
છોટીયામાં ધુસી ગયા છે મુકેન અને વ્હાઈટ
ગસિયામાંથી પણ જર્મનો બાગી રહ્યા છે આમ
રસિયા આગળ લપટુ જાય છે તો જર્મનો
ધાણ હાંથ જાય છે કાત સુધી હુકાર કરનાર
હીલસરને હવે હોચોક કહેવું પડે છે કે કા તો
રસિયા છતે કા તો જર્મની છતે પણ જો
રસિયા છતરો તો આપુ મુરોપ તરોળાશી !
અને જો જર્મનો છતરો તો શુ મુરોપને
પુરોપથી વધારી લેશે ? લાલની હાડપ જોતા તો
રોટીનના મોડા બર્લીન સુધી રોડવાની આચ્છ
રહે છે રોમના મોરચે પણ પાત્રી ક્રમક આરી
છે મિત્ર લશ્કરોએ એનએક ધણો કર્યો હતો
પણ જર્મનોના મામા પ્રતિમરથી રહ્યો લગાઈ
ધીમા પડી દેખાય છે હાથ ધીમ ધીમે પણ
મિત્રો આગળ વધે છે ખરા આમ જર્મનો
ચારે દિશાએથી સાબુસામા સપડાના જાય છે
જોડાએ છીએ કથો કુશળધારી એ કુશીધરને
પોતાના કર ડીવામા કેદ પુરે છે

નાયબ એ પણ એક કથા ગણાય છે
કમ્પની પીસબી સદીમા નેટલું ન થાય એટલું
આપુ છે ! અને તેવ જી નૃતિકાએલુ રથાન
હવે તા પુરવ ત્રાપકારો ઝડપના જાય છે ઉદય
ચકરે તો નૃત્ય ત્રી કાનજ પણ રથાપી દીધી છે

અને ભાગીય કામને નામે તેને અપનાવનારા
હાની નીકળ્યા છે જે પુરુષો જે બાલકોએ જે
યુવનો આશના ખેત માટે તરફ રહેવા નોંધ્યો,
મર્દાનગીના કાર્યો કરવા તૈયાર રહેવા નોંધ્યો.
તેને અદ્યે પછે યુવરા શાધીને રહેજ પગ
નાથવા તૈયાર થાય અને તેને લોકો તાણીઓમાં
વધાવી ને! મ્યુનિમિતે અદ્યે રમ્યમિતે મર્દો
દીપાવ એ દિદની કમનસીબી નહિ તો બીજી
રાત્રિ અને દલ તો ખાનદાની ધરેમા પથ્થુનુપ
યુરુ છે જે કુમારિકાના નામની પાછળ
ઓછામા ઓછી ની એની ડીઝી હોય અને
જે નૃત્યમા પ્રાવણ્ય હોય, તેના લગન ખાનદાની

ધરેમા થવા શરૂ લાગતી નથી મોટા ધરની
ઔઓમાથી નોંધાઈ કળા બવાતી જાય છે ને
નૃલકળા મિકસતી જાય છે પશ્ચિમના મુધારાનો
જવન આ ગીતે પૂર્વની મરુતિને એકજ ઝાપાટે
ઉગ્રી દઈને આપણી શૃંગીણીઓને મદ્યરવટી-
યજ્ઞો બનાવવાની ફરજ પડી રહી છે લાખોઓ
ધરનો ભાર પોતાના ખલા ઉપરથી ફાટીને
બહાર પડે જાયજ પછોરતી જાય છે અને તેમાં
પછો મેજ બદલાતી સીનેઆની ફેરવે તો સુધ
રેની સત્કારીઓને અદીની કે તદીની પથુ રહેવા
દીધી નથી!

૭

પરદેશના ગ્રાહકોને

‘કાન્વા’નો એક્ટોબર ૧૯૪૩નો અક નિયમિત રીતે તા ૧૫ ૧૦ ૪૩
ના પોસ્ટ કરવામા આવ્યો હતો. એક્ટે ૧૯૪૩ના છેલ્લા અઠવાડિયામા જે
અકો પોસ્ટ થયા હતા તે Export Prohibited ના નિષ્કા લાગી દખાલ
ખાતાએ પાછા ફેરવ્યા હતા તે કાન્વાનર તા ૨૦-૧૦-૪૩ પછીના અકો જાન્યુ
૧૯૪૪ ની આખરી સુધી રવાના થયા નહોતા તે ફેબ્રુ ૧૯૪૪ ના બીજા અઠ-
વાડિયામા પોસ્ટ કરવામા આવ્યા છે જે ગ્રાહકોનુ લવજમ ત્યા સુધી પહોચતુ
હતુ ત્યા સુધી તે મામની પૂરી નકલો રવાના થઈ ગુપ્ત છે

પરદેશના ગ્રાહકોના ઘણાખરા લવાજમો ડિમે ૧૯૪૩ મા પૂરા થાય છે
તેમને જાન્યુ ૧૯૪૪ અક રવાના કરવામા આવ્યો નથી

જે કે લવાજમ પુરૂ વધારી ખર જે માસ અગાઉથી આપવામા આવે
છે, છતા વળતસગ લવાજમો વસૂલ થતા નથી જે ચાર માસ પછી તબુ લવાજમ
ગ્રાહકો મોકલે છે અને તે સાથે પાછલા મહીનાઓના અકો માટે માગણી
કરવામા આવે છે કાગળની અતિશય મોઘવારીને લીધે ખપત જોગીજ નકલો
મગટ થાય છે જે નકલ મીલકમા હશે તોજ રવાના થઈ શકશે ગ્રાહકોએ આ
મામતની નોંધ લઈ લવાજમ અગાઉથી મળે એવી વ્યવસ્થા કરી

—મેનેજર

‘બિચારી ઝિંદગી’ -

મોહ, માયા પાપથી મુજને ઉધારી ઝિંદગી
કાર્યપથે દોરવે છે આજ મારી ઝિંદગી

પાપ કે’છે હું વમળ છું, કાષ્ટમા લપ્ત કુશુ તને,
પુણ્ય તારા જો તને તારે તો તારી ઝિંદગી

કાળ જો મદવાડ લાવે તો જીવન સાચુ કરે,
મોતતે પાછી ધકેચે માર મારી ઝિંદગી

રાજપુતે રણુમા દરતે મુખ દષ્ટ દીધુ જીવન,
વાણીઆએ મોતને ખાતે ઉધારી ઝિંદગી

આજ મુજને જોય જોશે તે કરી દીધો ખરે
કાળ, તુ જીવે અને દારી અમારી ઝિંદગી

મદ એક અજાણને મારે એ કોઈ મદદ છે ?
કાળ નર જાતી રજો નારી બીચારી ઝિંદગી

આવુ, આવુ, શુ કરે આવી તો જો વિકાળ કાળ,
તારી વધેલો કરે છે છતેજરી ઝિંદગી

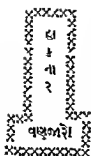
મોત તુ આવે તો મારો ભાર કેમ હળવો કરે
પાપથી શિલા સખી લાગે છે ભારો’ ઝિંદગી

મનને મારી તુ મરણ પડેલા મરી જાએ “ગાની”
મોતની ઝુલ્મી બને શુ કામ તારી ઝિંદગી

સૂત]

[“ગાની”

પોઠ

એમ તો આખી દુન્યાનો મુખ્ય સત્તા અસારે લગાઈ છે પરંતુ એ સવાલ-સમસ્યા તાબામાના ખીળ ખડીઆ સવાનો પણ કંઈ એળા નથી અને ખડીઆ નામ પણ આખરે તો રામજી દેવ જે તેમ એ સવાનોનો દમામ પણ કંઈ એળા નથી દાખવા તરીકે ખોલે છે. સવાલ એક જમાનો એવો હતો કે ખેડાકે કિંવા મામને રડનારા નામદં લેખના હતા આપણી પેલી કહેવત મુજબ કે 'નામદં રડે મામને, અને મદં રડે નામને' પરંતુ આખરે તો નામદં અને મદં બંને કે સ્ત્રીઓ અને બાળકો બધાય મામને (ખેડાકાને) નડી રહ્યા છે કેમકે મામ જેની પાસે હશે તેનું જ નામ રહેવાનું છે નહિતર ધણા નામો બ્રહ્મણ ગયા તેમ જ સાધ જવાનું છે એમ જોનારો સવાન મુખ્ય સવાલ બને છે ત્યાં તો બાળકો સવાલ ધડકો મારીને તેનું રચાન લઈ લે છે અને તે ખોલે (કિંવા અનાજ) મેળવવાનો સવાલ એ સવાલ કંઈ પણ બોળ્યા સિવાય પોનાનું મદન ખીળ સવાનને આપી દે છે અને એ આનારા સવાનનું નામ હોય છે "હાં ગીતે મેળવવું" હવે 'કરી ગીતે મેળવું'ના પગ નૂત્વા લાગ્યા કેમકે દરથી આવી રહ્યા છે મીન શુ મેળવવું" સાહેબાં હવે 'શુ મેળવવું?' સારંગ પ્રમુખ ગયાને બેઠા છે અને એમની સામે એમનું રચાન રેગ મારે ખીળ સવાનો ધુરંધી ન્યા છે ઘડિં સાહેબ, જીવાર બાઈ, દાગબાઈ, સાકરબાઈ, ચોખા સાહેબ, બાજરોબીબી, મગસાઈ બગેરે એક વેળા

લાકડાબાઈ પણ લડી મયા અને કોસસા સાહેબે પણ પોતાનું અસન કાળાપણાનું ખમીર બતાવી દીધું આ બધું જોતા એમ લાગે છે કે જાણે 'શુ મેળવવું'ના સવાલમાથી આખી સવાનોની દુન્યા પેલ સર્વ ગાંધ અને સાચી વાત તો એ છે કે આપણે સવાનોની દુન્યામા જીવીજ ત્યાં છીએ કેટલાકો મધીમધીને થોડાક જવાનો જોધી કાટે છે શોધી કાઢી રાક્યા છે પરંતુ ધણા સવાનો એવા છે કે જેના જવાબો મળ્યા વા મેળવવા આપણી વરાળી વાત નથી અને બધા કિંમી દુન્યાની વાત જુદી છે કેમકે એમા 'જનાબ' પહેલા જન્મથી હતો અને 'રાવાલ' એના પછી, એટલે કે હમણા જન્મથી છે અને જન્મને કરી નિરજન પણ નથી જાણ તે સવાલ જવાબ તો છેજ

પરંતુ તમે કહેશો કે સાહિત્ય મર્યાદરવાડી છાકીને આ સવાનોનું પીંજણ શુ પીંજવા માંડ્યું તો હશે, હું આપની સાથે સાહિત્યની દુન્યામા પણ વિચાર કરવા તૈયાર છું પરંતુ ત્યાં સવાન તો સામે ને સામેજ આવી ઉભા છે જુઓ તે બોલી રહ્યા છે તે સાબો, આપણી સાહિત્ય પરિષદ જોતે છે કે 'મુખ્ય સવાન તો એ છે કે 'સાહિત્ય કેવું હોવું જોઈએ' ત્યારે વિનોબા ભાવે કહે છે કે સાહિત્ય કેવું હોવું જોઈએ એ સવાલ મદનનો નથી મુખ્ય સમસ્યા તો એ છે કે સાહિત્ય શેનું હોવું જોઈએ?' પ્રગતિશીલી રેખા કહે છે કે "સાહિત્યમા જીવન ધમધમ જોઈએ" ત્યારે જીવવાણી લેખકો અને સાધુઓ મદનનો સવાન એ છે કે 'કળા કળા મારેજ મર્ગની જોઈએ નહિતર એનું સર્જન ખરમચકુ બની જાય છે" લાઇમથ રિવેચક કહે છે કે અમારી દ્રષ્ટિએ મુખ્ય સવાલ 'કેવું હોવું જોઈએ' અને શેનું હોવું જોઈએ'નો નથી, મદનનો સવાલ એજ છે કે તે સાહિત્ય 'શેનું' હોવું જોઈએ કિંવા શબ્દબાઈ, નાથુબાઈ, કનુબાઈ અને રમાબાઈ, પતીલ લખે તેજ સાહિત્ય રાખા,

ખેડાર, કલીમ, નરીમાન અથવા નિમારનુ લખેલુ વાચના થા તે પર વિવેચન કરવાની અમને કુતસદ પથ્ય નથી અને એની જરૂર પણ નથી તમે પૂછશો કે એનું કારણ? તો હું જગતમાં જણાવીશ કે મુખ્ય સનાય એ છે કે । અને પછી તો સવારોની આખી કુન્યા છેજ

“વીસેક વરસથી પુસ્તકો વાચુ છું અને દસ વરસથી તો તમારા માસિકનો ચાલુ આદક છું પરંતુ હજી સુધી હું એ સમજી શક્યો નથી કે ‘સાહિત્ય એટલે શું ?’

લાદોના એક માસિકના તત્ત્વી પર બધા નીચા એક આલોક લખેનો ઉપર મુજબનો પત્ર ખૂબજ રમુજ ઉપજવનારો છે પરંતુ આપણે ત્યાં એનાથી પણ ઉત્તમ નમુના લોકેએ તેટલા મળી શકે તેમ છે ગતીમત છે કે એ જાણ વાચી તો છે અને એમને ‘સાહિત્ય’ એટલે શું તે જાણવાની જિજ્ઞાસા તો થઈ? અમારે ત્યાં તો વાચવાની અને જાણવાની પણ ખણીને ધમ્મજા થતી નથી અને એની જરૂર પણ લેખાતી નથી વરસોથી દૈનિક વચના એક મિત્રે મને એક વેળા પૂછેલું કે “તાજેતર” શહેર કેટલુંક મોટું છે? અને તે કયા આવ્યું? મેં પૂછ્યું કેમ? એની શી જરૂર પડી? જગતમાં ફરમાવ્યું કે “તાજેતરમાં બહુ બનાવો બનવાનું પેપરો લખે છે કે બહો રોજને રોજ તાજેતરમાં કંઈ ન કંઈ તો બને છેજ હવે એ જાણતી સમજશક્તિની શી દાદ દેતી?

વળા પાછી ‘સમદા’ સાહજતા એક શેઠરે મારી સમજશક્તિમાં ગુચળું પેદા કર્યું છે તેમના મુખેથી એ શેઠરે સાબળ્યો ત્યારે એનો ઉકેલ પૂછવાનું મન થઈ આવેલું પણ બીજી વાતોમાં એ વાત જૂલાઈ મઠ તે આજે

‘શામદા’નો તત્ત્વી અક જોના વાદ આવી એ શેઠર નીચે મુજબ છે

“એ સમયની વાત છે જ્યારે સમય બદલાય છે સમજ એના એજ એનો અર્થ જુદો થાય છે”

સમય બદલાતા શબ્દોના અર્થો બદલાઈ જાય છે એ વાત સાચી એમ? મહાર મન તો એ વાત માનવાની આનાકાતી કરે છે એ હું માનુ છું કે કેટલાક શબ્દોએ પોતાના અર્થની સીમામાં વધારો કર્યા છે એટલે કે દ્વિઅર્થો થા એથી વધુ અર્થો બન્યા છે પરંતુ તેથી એનો મૂળ અર્થ કંઈ પરવારી ગયો નથી એ પણ એની સાથેજ રહ્યો છે દાખલા તરીકે ડોક્ટર, નર્સ, ખસત, ફિરમન, કવિતા વગેરે શબ્દો લઈએ તો તેના અર્થ નીચે મુજબ થાય છે

ડોક્ટર-(૧) મૂળ અર્થ	(૨) ફિરમનું નામ
નર્સ-(૧) -,-	(૨) , ,
ખસત-(૧) -,-	(૨) બહિતનું નામ
	(૩) ફિરમનું નામ
ફિરમન-(૧) -,-	(૨) ફિરમનું નામ (૩) કવિનું નામ (૪) પેપરનું નામ (૫) અર્થના રૂપમાળીજ
	ફિરમનું નામ

કવિતા (૧) મૂળ અર્થ સાથે (૨) પેપર, (૩) ફિરમનું પણ નામ છે

એ માન્ય કે અત્યારે એ શબ્દો મુખમાયા નીકળતાજ એનો ઇશારો ફિરમના નામ પ્રતિ થાય છે પરંતુ તેથી તે શબ્દોએ પોતાનું અસલી ખમીર ગુમાવ્યુંજ છે એમ કેમ કહે વાચ? આ રીતે તપાસના તો ‘શમદા’ સાદૃશ્યની પકિતમાં ‘જુદો’ની જગ્યાએ ‘નવો’ થાય છે’ મુકાત તો વધુ ઠીક થતા પરંતુ મહારે આદ લીજ સૂચના કરીને અટકવાનું નથી હું તો એમ માનુ છું કે એ નિયમજ બૂલ કારેના છે” ‘સમય આવ શબ્દોના અર્થ પથ બદલાય

હે" ના, મહારી તો માન્યતા એ છે કે "અર્થ એનો એજ રહે છે કતા સમય બદલાતા સમયે બદલાઈ જાય છે" આ વાત જરા ઉમટી છે એટલે વાચકોને મને સહેવાઈથી ઉતાવળી અવગી છે જાણ હું દાખલા આપુ છું નેનાથી મહારી વાત સમજી શકાશે અને એના ખગાવણાની કસોટી પણ થઈ જશે મૂળ અર્થ છે 'ભેરૂં' એને માટે પહેલા શબ્દ વપરાતો હતો "મૂર્ખ" પત્તુ હવે સમય બદલાતા 'મૂર્ખ'ને બદલે બેળા' વપરાય છે જેમકે "તમે બહુ બેળા છો." એનો અર્થ આપારે 'મૂર્ખ' છે" એજ દેખાયા થાય છે દયાબાબાઈ બારે "મુરસદી" છે એમ કહેવાતો મૂળ હેતુ તેઓ અથવા બા હુમ્મય છે પહેલા એ અર્થ માટે 'શમોડા' નો પ્રયોગ ચાલુ હતો પત્તુ સમય બદલાયો તેમ અર્થ ન બદલાતા શબ્દ બદલાઈ ગયા એવીજ રીતે 'રાજા આદમી છે'નો પ્રયોગ થાય છે ત્યારે એનો અર્થ ખીન જવાબદાર, બા બેટકાર થાય છે એને માટે પહેલા 'એપગવા' શબ્દ વપરાતો હતો એવીજ રીતે ટેલગીના રથાને હરિજન, ગરીબના રથાને જ્યોતિષ, બાળમીન રના રથાને પંચમી કતાન, પશુપાણીના રથાને સદષમ'ચારિણી, ગાયબના રથાને બાર્ડ, ચિત્રાના રથાને ચિત્રકાર, અને કાળીચ્યાના રથાને કાળીદાસના શબ્દો બિરાજવાયાં એના અર્થાં એના એજ રથા છે આજ શબ્દો બદલાયા છે અને તેથી સમય સાદબની પડિતમાં આમ સંધારે થાય તો એ ઠીકજ યેખાગે કે 'એ સમયની વાત છે જ્યાં સમય બદલાય છે, તર્થ એના એજ પશુ મળે નવા ધોળય છે" પછી તો કોણુ જાણે ?

"તમે કહો છો કે સારી નવલિંગ નથી લખાતી તો હજી સહજો." એવું દિમતથી કહેનાર એક યુવક મને નહિ કિનારે મળી આવ્યા અને આમતેમ જોઈને તેમણે પાનાતુ બચાવ્યું

ચર કહું (હિંમત શુ હતુ તે હું જાણતો નથી)

"દાસ અને દાદીના જવા પછી પિતા પશુ ગયા અને એમની પાછળ માતા પણ મધ એ સીતે વારસ હું પણ જઈશ અને પછી એક દિવસ તમે પણ જશો કેમકે આપણે જના માટેજ આવ્યા છીએ મરી જવા માટે"

"બસ, બસ, બસ" મે તેમને આપણ વધતા રોક્યા "કેમ ?" તેમણે પૂછ્યું

"જેમા મને સાબળનારને મરી જવાતુ કહેવાતું હોય એવી વાત મારે નથી સાબળની"

"ત્યારે તો તમે મરવયાં કરો છો ? ખીકણ કંઈના ?"

"મને લાગે છે કે આપ ચાર પાચેકવાર મરી ચૂક્યા હશે"

"મરી ચૂક્યા તો નથી પરંતુ હવેય પણ નથી આદતો"

"તમે હવેવા નથી આદતા ? કેટલુંક છપી નાખ્યું તમે ?"

"પીસ વરસ થયા દરે"

"અરે ! આટલી નાની વયમાં મરી જવાનો વિચાર ?"

"એવું જ છે કહું"

"એ મને તે હોય પત્તુ વાચકો પર તો આપે છતા ખાવી જોઈતી હતી એક તો તેઓ હવેવા માટે વલખા મારી રહ્યા છે તમા તમે એમના ઉત્સાહને મારી નાખવા બેળ છો તમે સમાજનું, સોશીય વાચકોનું તો બહુ હજી ?"

આવી વાનચીન ચામતી હતી ત્યાં એ બાચુથી કુતર અને એની પાછળ ઘેંગા મળીસે નજરે પડ્યા મુઠા પડ્યા માગી કે "હડખાધુ છે જીવવજે" અને હું ઉઠી થઈ સ્વસ્થ થયા બાઉ છું ત્યાં મ્હાત એ જીવાન યેખક મિત્ર કેટલેક દુર પડેથી મળા દગા પાંજુ વળીન ન જ્ઞેનાર અને મુઠોએનાતો નાસે છું એ મિત્રના શબ્દો કરીને મા ! કાનમાં ઝુલ્યા "હવેવા નથી આદતો, હું મરી જવા આદુ છું"

ફત્તાવા

મોલાના અલ્લમદ અશરફ શહેરી

સનાલ-એક ખસે કેટલોક કાપડનો માથ
છે અને સરકારે નક્કી કરેલા બાવળી ન
વેમતા વધુ ભાવે વેચે છે જો કે સરકાર રેવતની
રાહતને લીધે મજૂર કાપડો અમલમાં લાવી
છે પણ જો સરકારી ઠરાવેના દામે ખરીદવામાં
આવે તો કાપડનો માથ પુરી રીતે મળતો નથી

જવાબ-જ્યારે લોકો માલના બાવળ બેદર
મમાલુમાં વધારે, તો સરકારને લાન ડેન્ડવે
જાએ છે આજકાલ જે રીત વેપારીઓએ
અખિત્યાર કરી છે, કે બેદર માથવારી કરી
ખુદાની મખલૂક ઉપર ઝુલમ કરી રહ્યા છે
એ ખરેખર નામનાસીય વાત છે લોકો છુદ-
ગીના દીનસો ગુનારવાથી લાચાર થઈ રહ્યા છે
અને એના માન પેસામાં કદી બરકત થઈ
શકતી નથી ખુદાની મખલૂકને રાહત અને
સુખ પહોંચાડવાની નૈયત રાખવી જોઈએ
આજકાલ બધા વેપારીમાં સદા થાય છે અને
એ જુગાર છે અને જુગાર વિષે સખત વાઈ
અને અજાયબ કુર્બાન શરીફ તેમજ દદીસ શરીફ
મા વર્ણવામાં આવે છે

સનાલ-એક માલુસ ફજર, ઝોહર, બસર
મગરેબ એ બધી નમાઝો ટાપમેા ઉપર અદા
ન કરતા ઇશા બા મજૂર નમાઝો અદા કરવા
રિવાજ રાખે છે એ વિષે શુ હુકમ છે ?
તેમજ કઝા કરતી વખતે સુન્નતે મોઅકદદ
ને પણ સાથે પડવું જરૂરી છે ?

જવાબ-કોઈ વેળા નમાઝો કઝા થઈ જાય
તો તેને ઇશા બાદ પડશે તો નમાઝો અદા થઈ
જશે પરંતુ હ મેશા એવી રીતે ફર્જ નમાઝો

કઝા કરવાની ટેવ પાડે નહીં મારણ કે કઝા
કરવાથી સખત ગુનેહગાર થશે એ વિષે સખત
વાઈ આવી છે અને નમાઝો તેના ટાપમમાં
પડવાની ઘણી તાકીદ વારિદ થઈ છે સુન્નતે
મોઅકદદની કઝા નથી માત્ર ફજરની બે રકાત
સુજન રહી ગઈ હોય તો ફજરની નમાઝ બાદ
ગુરૂત ન પડતા સુરજ બરાનર નીમળી જવા
પછી પડી શકે છે

સનાલ-અકરી બદની નમાઝ આગળ
મરિજદમા લોકો બેગા થાય છે બદની નમાઝ
પહેલા એક માલુસ તકબીર પુકારે છે પછી
સર્વે માલુસો પણ તકબીર પડે છે ફરી સર્વ
સક્ષે બરાબર કરી હમામ મુસ યા ઉપર ઉભા
રહી જોઈથી કેટલીક વખતે તકબીર પડે છે
તેમજ પાઠનાઓ પણ તકબીર પડે છે એ
વિષે શુ હુકમ છે ?

જવાબ-એ વિષે કાંઈ સાબિતી નથી
વખતકર લોકો નમાઝ માટે હમામની પાછળ
ઉભા થઈ જાય અને સક્ષે મરાયર સીધી કરવા
માટે તાકીદ કરવામાં આવે સરાસમાં દર્શાવ્યા
મુજબ તકબીરો જોરજોરથી પડવી જોઈએ
નહિ એ તો માત્ર એક રિવાજથી છે અને
એને જરૂરી મમજુબ ગિદઅત છે માટે એમ
ન કરવું જોઈએ

સનાલ-હફુલ ફિજ અને હફુલ દોહામાં
મરિજદમા તકબીરો જો થી પગલામાં આવે તો
શુ હુકમ છે ?

જવાબ-હફુલ શીતમાં હફુલ જતા મા
ર્ગમાં ધીમે ધીમે તકબીર પડે અને હફુલ
દોહા માટે જતી વેળા જરા જોરથી સાધારણ
અવાજે તકબીર પડે મારજદમા તકબીર જોરથી
પડવાનો હુકમ નથી પરંતુ મરિજદમા લોકો
ધીમે ધીમે અદનાહતા ડાકરમાં મજબૂત રહે
ફુવાની વાતો અથવા ગીતો કરે નહિ એ
જાગતો આસ ખવાન રાખવો જોઈએ

સનાલ-એક માલુસ ફજર ઝોહર અસ
ગી નમાઝ પડી નહીં અને તે માપુસ

અસરની નમાજના બાદ જેવું કે અસરની નમા
જનો વખત પામ વાગે નમાજ થઈ ગયા પછી
નધી નમાજોની કયા પદવા આહે તો પડી
શકે છે

જવાબ-નમાજો છુટી થઈ ગઈ હોય તો
અસર બાદ ફરજ નમાજો કયા તરીકે પડી શકે
છે દનશી મઝહબમા અસર બા- નફિસ નમાજ
પડવી મઝહબ છે

સવાલ-અસરની નમાજ બાદ કયા નમાજો
તેમજ સજ્જએ તિલાવત કરવો, વિતાતની કયા
પડવી મઝ છે ?

જવાબ-અસરની નમાજ બાદ કયા નમાજો
તેમજ સજ્જએ તિલાવત અને વિતાત કયા
તરીકે પડી શકે છે પરંતુ મરિજમા અસર
બાદ હોમીની મેલુદગીમા કયા નમાજો પડવી
જોઈતર નથી જોઈતર એ છે કે, મોઝ જમાએ

અથવા મહાનમા એકાતમા પડે ૧ જોયી હોમીને
કયા નમાજ પડવી માન્ય પડે નહી

હિજરી સન ૧૩૬૨ના સાલની

ઈસ્લામી બળી મુહમ્મદી

તકવીમ ઉર્દુમાં

કીમત દપાલ બથ્ સહિત રૂ. ૧)

—૦—

મરિજો, મદ્રેસાઓ અને દીવારો

ઉપર ચોટાકવા માટે

ખુલાસા ઈસ્લામી બળી

મુહમ્મદી તકવીમ ઉર્દુમાં

કીમત દપાલ બથ્ સહિત ત્રણ આના

આજેજ ઝોડરે સખી નાખો —

ધી રાંદેર સ્ટોર્સ - ટાવરરોડ, મુરત

—માતૃ-વિરહ!—

જનેતા, રે! તારા મનુજની લે જાળ,
માતૃ વિયોગે બાળક રહતા, દ્રષ્ટિ પ્રેમ નિહાળ-જનેતા રે
તાત ગયા ને માત જતા અમ છુટયો સઘળો સાથ,
સ્વાયં ભરી આ અવનિ વિષે ઠેઈ ન નાથ અનાથ,
મોલારી લે બાલુકાને તુજ પાસે તત્કાળ-જનેતા રે
વિશ્વ જોગી ગઈ સ્વર્ગમા માતા,
વેરણુ થઈ શુ હાય! વિધાતા,
નયન ભરીને રહે તનુલો, પ્રણય-અશુ નવ ખૂટે,
ખ્યારી જનેતા, વસી છે ઉરમા કદિયે નવ ઝલુ છૂટે,
અરણુ-જને "અનુકર"ને વામો, રેજે દીન-દયાળ-જનેતા રે

(સુચ)

—અબદ

સ્વીકાર અને સમાલોચના

કેળાની [સુગત] નામ પ્રમાણેના ગુણ ધરાવતું એ ત્રિમાસિક પત્રના અધ્યક્ષ વીર રોળાની પાથરી રહ્યું છે. રેખન અને છપાઈ ઉત્તમ છે એની નરિનના 'કેટોઆર્થિક વિભાગ' છે એના તત્ત્વી બાઈ ફિરોઝ મગમ એક નરનિમકાર અને સાહસિક એમેચ્ચેર કેટોઆર્થિક છે કીમત તો તેમણેના છપાવી નથી તો અમે કયાથી લખીએ ?

યુવક મુબઈબોહગ એલયુકેશન સોમા વગી તન્દથી પ્રગત થતુ આ માસિક નામ પ્રમાણે ગુણ ધરાવે છે યુવન જેવુ ચેતન તેમા દેખાય છે વિરયોની પમદગી અને છપાઈ ઉચા પ્રમાણના છે છુટક નકલ ૪ આના

ગાઉ નગત (મુહર્રમ ન મગ) બાર નગરથી પડ વરસ થયા નીકળતા એ માસિકે ધરપણ ન અનુભવતા હજુ જુવાની જાળની રાખી છે મુહર્રમના અબ્યાની શેખો ને કાચોથી અક ભગ્યક કર્યો છે દિન અને દિનાગને પુરી તપનીક આપી હોય એમ જણાય છે

ધી અમલુમને હિદુલ્લ કસ્લામ (કર માડ)નો સાતમા અને આઠમા વર્ષનો દિસાખ અભિપ્રાય અથે મળ્યો આ મર્યા તન્દથી લાયજેરી રેક્ટોમ દવાખાનુ, કફન દફનખાનુ અને દીની દુન્યવી તાનીણ લેતા વિદ્યાર્થીઓને કિતામો-ચેપડીઓ અને નેક નરગીપો આપરાના જરૂરી મર્થો થાય છે ગામમા અગ્રેષ્ઠ શાળા સ્થાપવાના પથુ પ્ર પ્રયત્નો થઈ ન્હા છે સરયાની મર્થવારી વ્યવગિયત અને પ્રશ મપાત્ર છે અને મર્થો ઉત્તેજનને પાત્ર છે ઉમાહી કાર્યકર્તાઓની મેવા ને ધગગ અભિનદનીય છે

આપણા રસ્તૂલ ભાવાન્તરમા 'અમીર ધી હોમ નિગરરી મોમાયી કુતિયાલુ (કારિ આનાડ) કી, ૦-૧૦-૦ જમિયદ મિનિયદના વિહાન પ્રોફેસર ખ્યાલ અબ્દુલ હે ફરશીના

હમારે ન્યુ નામે પુ તમો મળ અને મફળ તૈરીમાત જુમો મરી મનિનમ ગુનગતી વિદ્યાર્થી આનમ પા બારાન-નાંમે ઉપમા કર્યો છે દરેક બાળને આપ નામીનુ દવન જવનુ માટે આ પુત્તક વાયવુ જોએ મોગઓ પા દ મોદ મદ (મન)ના જવનથી અન નાય તેને માર્ગદર્શન રૂપ થઈ પડે છે આ ઉપયોગી પુત્તકના બારાતમર્તા પુત્તક પ્રમાનમા મફળ થયા છે અને તે બન અને તમને અનિનદન અર્પાએ છીએ

ધગ મુસ્લિમ યુનિયન (મુબઈ)નો કેળવણી ફડ મમિતિનો આમા વનમો ગિર્ષો તથા હિનામ અનિપ્રાય અર્થે મળ્યો છે મુબઈના ચોડા મેવામારી મુઝિમ યુવાનોનુ આ મડળ કેળવણીના ઉત્તેજનમા ઉપયોગી ફાગો આપી ન્તુ છે અમે એ મડળની કાર્યવારીથી પગિચિત ડીએ મર્થકેશની મેવાની ધગરા અનુ મળીય છે અસાર મુધીના ૧૭૦ વિદ્યાર્થીઓને પુત્તકોનો નામ આ નમ્યાએ આપ્યો છે બહુ તતવો બનવત 'આવા આવા નાના નાના, તાતાણાઓ વરેજ મુઝિમ કેળવણીની રસી મજમૂન થુઈ રાઈ

મેમણુ અનાજ બિલીફ કમિટી (કુનિ યાણુ) ૧૯૪૦-૪૧નો ગિર્ષો ને દિમાન નાન જનનો મેદ રાખ્યા નગર મરીમોને ઓબા બાવે અનાજ પુર પાડતી આ કમિટીએ હાનના મમર્થને પા ખી અની ઉપયોગી અને અનિવાય પવિત્ર મેવા બનતી યુદાની મખ્મૂકતી સેવા મરી છે કમિટીના મર્થકેશની મેરાની ધગરા તથા દેદી મેગની ૧૦ હનનની લોન આપરાની ઉદાગના બીજાઓને અનુમણીય બનો આવી રિનીફ કમિટીએ હાન ગામેગામ અને મમે મમે ગદત અનુભરતો થાય એ શુ ઈચ્છના જોગ નથી ? કુનિયાણુ આજમાન દરેક માનમા મી વીક પ્રગતિ માધી ન્યુ છે નતરી

“મહાબળતની દુન્યા”

આન, આપણુ દુન્યાથી દૂર વસ્તીની જેવી પાઠ, એક એવી દુન્યા વસારીએ તે આ દુન્યા માળાઓથી ગિનકુલ નીલગી અને અનોખી હોય જેનું બીજ વહેતા અસુ અને શરીરની રાખથી માટી બનાવીએ, જ્યાં દર્દ, બેકનગી, બેચેની હોય, જ્યાં દુ ખની ઘટાઓ ધરતી ચારે બાજુ પથરાયેલી હોય સૂકૂન અને ઇન્મિત્તન નામને માટે પણ ન હોય, આહો જાને દગમા ચુ જતી હોય, અને તરનુમ પૈદ કરે, મહાબળ તના દર્દભર્યા ગીત ગાતા હોય

આ સ સારમા જ્યાં દુરનની દેરી ઝિલ્લ મિદામન પર બેસી ૧૪ ક તી હોય, જ્યાં વળા રીતે ધર્મ અને મહાબળા જેવું પાનન થતુ હોય, જ્યાં દુરનના પરતવથી રાન ગા ગણી થતી હોય, અને આસુઓથી મગા વેદની હોય, જ્યાં આશાઓની નાહી મનધાનમા થયેલા ખાતી હોય

તે દુન્યામા જ્યાં પ્રકૃતિથી જગ કરતી પડતી હોય, દિનરાગ આંખોના તીરથી ધાવન ચાલુ બિરિમલની માફક તડપડતા હોય, આખથી

આસુઓ રવાના થતા હોય, આરોગ્યરોધી કુદરત પણ યગ્ધરાતી હોય, જ્યાં ખૂનના આસુ ખની મહાબળતની બેતીને પાણી ખાતા હોય, અને માથુરા મરણ બાદ જ્યાં અમર નામથી ધાદ કરતા હોય, તે દુન્યામા જ્યાં દુરનની પુખ્ત કે રંતની પુખ્ત સમાન થતી હોય જ્યાં આખોથી દુખની પરી દટયા પાછી-ઇશરગ ઇશર નગર આવે

પ્રેમી આને તે સ સારમા આનીને તેની આગાહી (વરતી)ને વધારીએ-અને તે દુન્યામા આવાસગળાઓને મહાબળતને સાચો રરતો બનાવીએ

પ્રેમ અમારો આત્મા-પ્રેમ અમારો ધર્મ-અને પ્રેમજી અમારો ઇશ્વર હોય

—‘મજાક’

જનેતાની યાદ !

છે યાદ જૂલું કમ ? હૃદય આગ જનેતા ગુણગાન કરુ શુ ? દયા આગાર જનેતા મ્હારો હૃદય વિશ્વમા ફૂંકાને છીનવ્યો, મ્હારી મટલી સતી ગુન દીરોઝ યથો, છે વૃદ્ધી મયો બીન તજો તાર જનેતા-ગુણુ પ્રાપ્ત કુરદ માતા ! દબ્બે વામ રવમમા, અધાર ! રદમ હો, સદા હો દુ દર્મમા, દિવ ‘અમદ’ જા ગરમે ખાર જનેતા-ગુણુ જૂન

—‘અમદ’

સુરત બુક સ્ટોલ

જરાનપુરી બાગોળ, સુરત

‘કાન્વા’ના છુટ્ક અક મળી રાકે છે.

પ્રાં બેચરદાસ નાથુભાઈ

ધી ખરમા ઇડીયન એસોસીએશન સુરતનું માનપત્ર.

તા. ૧૫-૧-૪૪ના રોજ મુખ્ય ઈલાકાના નામદાર મંત્રીનું સાહેબ સર જ્ઞાન મનસીલની સુરત-રાહેરમા પધામણી થઈ હતી તે પ્રસંગે ઉપરોક્ત એસોસીએશન તરફથી તેના પ્રેસીડન્ટ મી સી એમ એ ઇસ્માઇલે એક માનપત્ર અર્પણ કર્યું હતું જેનો સારવાગ નીચે પ્રમાણે છે

આ ખર્માના દિ હી આશ્રિતોની એસોસીએશનની સ્થાપના એપ્રિલ ૧૯૪૨ મા થઈ હતી એના સને ૧૯૪૨-૪૩ સુધીમા ૪૮૩ સભ્યો નોંધાયા હતા ૭૫૦૦ હજાર આશ્રિતો અને તેની ઉપર આધાર રાખનારા સુરત જિલ્લામા છે અને આ એસોસીએશન તરફથી રૂપિયા સત્તર કરોડના ઘણા સરકારમા નોંધાયા છે

૯૦૦ અરજીઓ જેઓ સભ્યો નથી તેમના તરફથી તેમના લતી કરેલી જેમા ૮૦૦ ને મદદ મળે છે આ કાર્ય માટે કંઈ પણ ખર્ચ સિવામા આવ્યો નથી

આ એસોસીએશને રેડક્રોસ ફંડ, અને બીજા સ્તરીલીફ ફંડમા મદદ કરેલી

મુખ્ય સરકારે આશ્રિતો અને તેમની ઉપર આધાર રાખનારાઓ માટે રૂ. ૧૦૦૦)ની નજીની મદદ કરેલી જેમાથી ૨૪૩ આશ્રિતોને કપડા, વૈદિક સારવાર, અને કેળવણીની મદદ અપાઈ હતી આ ધણીજ નજીની રકમ ગણાય

સેર પ્રુવોલમમદામ કોલોગ્રાસે પણ રૂ. ૧૦૦૦)ની મદદ કરેલી જેમાથી ૩૩૫ ને કપડા વગેરેની મદદ અપાએથી

અમારા કાર્ય તરફ સુરતના કચેકટર તથા બીજા ઓફીસરોએ સહયોગે દર્શાવેલી અને સેન્ટ્રલ રિફ્યુજીય ઓફીસર, વેસ્ટર્ન ઝોન, મુખ્યએ પણ કીમતી મદદ કરેલી

હાલ અપાતી મદદ જ ન પુરે થાય ત્યા સુધી આપુજ રહેવી એમ એવી વિનંતિ આ

એસોસીએશન કરે છે આશ્રિતોને જિલ્લાના નિભાવ માટે ધણીજ ઓછી રકમ મળે છે એ તે ન થાય, તો જુખમરા તરફ તેમને ધકેલાવુ પડે જેમા મોગી વળના પ્રુવો, બીજા બાળકો વગેરે તો કામ કરવાને અશક્તજ મણુપ માટે જ ન સમાપ્ત થતા હુધી મદદ મળવાની આપ સાહેબની મારફતે દિ હી સર કારને અરજ કરીએ છીએ

બીજા કેટલાક એવા માણુસો છે કે જે આશ્રિતમા ધણી રાકાતા નથી પણ તેમનો સીધો સ ન થઈ શકે છે તેમની રથવર અને જ ન મ મિલકતો બર્માવા હતી અને તેની આવક ઉપરજ એમનો આધાર હોત જે ધણી કીમતી હતી, અને ના સરકારને પણ તે મિલકતોમાથી ધણી સારી આવક મળતી અને તેક્ષ વસુલ થતા હતા જે બધુ દાયથી મધુ છે આમા આવેડો, વિધવાઓ લતીમો પર્દાનશીન સ્ત્રીઓ તથા કેટલીક ધાર્મિક સરથઓનો પણ સમાવેશ થાય છે

દિ હી સરકારની રકમથી આ લોકો અને સરથઓને કંઈ પણ મદદ મળતી નથી મુખ્ય સરકારને અરજ કરવા જણાવવામા આવેલું પણ તે નગરનામા આવેલી છે જે આપના સમય અગાઉની ખીના છે આવી મોટી સંખ્યાને પહોંચી વળે એવુ એક શેરેટી ખાતુ નથી માત્ર આપ તે લોકો તરફ લક્ષ આપશેજ એવી વિનંતિ છે

ઉપર પ્રમાણેની આવશ્યકતાઓ માનપત્રમા અરજ રૂપે રજુ થઈ હતી એ માનપત્ર રોર આને રોરે રાઉન રૂપ ના આમણામા ઉભા કરેલા વિશાળ મંડપમા રાત્રી સળળાવ્યુ હતુ અને જેનો ના મંત્રનર સાહેબ તરફથી સદા

નુભૂતિપૂર્વકનોગવાપ અપાયો હતો

—ત્રી કીશા

“નઝમે ફુઆન”

(“આલિફ—લામ—મીમ” કા છઠ્ઠા રૂબ)

(મર્વ હક “મજાક”ને સ્થાપિત છે)

અમ ઇસરાઈલકે ખેટા કરો તુમ યાદ વોદ નેઅમત,
કે જો ઇનઆમકી થી મેને તુમ પર ફઝલકી મરત!

બિલાલક સારે આલમ પર છુતુગી તુમકો હી મેને,
બજાઈ આગર મેને બજાઈ ઝિદગી મેને!

ગતર અમજા નહીં બલકે હોરે ઉસ દિનસે જિસ દિનકો,
કિફાયત કર નહીં સકતા ટોઈ મુશ્કિન બી મુશ્કિનકો!

ન કામ આવે શકાયત ઓર ન કુછ બદલા રિયા બવે,
મદદ બી કયા દીએ જાએગે વહી જાજ કુછ મદદ આવે!

તુમકે ફિઆનકી ઉસ કૌમસે હમને છુજાયા દે,
અજાબે સખતસે જિસને તુમકે હરદમ સનાયા દે!

તુમદારી આદતી ઔલાદકો વોદ કાલ કરતે થે,
તુમદારી ખેટીયોકો છિદા રખતે થે જુરાહસે!

યે સમ કુછ થા મગર ઉસમેબી તુમ પર આઝમાઈસા થી,
તુમદારે રમકી બનિબસે-કે જિસકી યે નનાઝિસ થી!

વોદ દિન બી યાદ રખો જાજ જુદા દરિયા કિયા હમને,
છુજાયા તુમકો આશતસે, છુત કયા કરે દિયા હમને?

કુખોયા હમને ઉસ હાનતમે ફિરજોલી જમાઅતકો,
કે તુમ ખુદ દેખતે થે અપની ઇજ્જત ઉનકી ફિરમતકો!

વોદ દિન બી યાદ રખો હમને જાજ આનીમ રોતોકા,
કિયા વાઅદા જો મૂસાસે, કે હો અન્નમ માતોકા!

મગર તુમ યે કે અપને આપ પર ચૂ જુ’મ કરતે થે,
ખુ કો હોગિર બાબોકે આજે સરોઝે ધરતે થે

મગર ફિરબી હમારી મેદનગાનીમ યે આનમ દે,
ચકાચકે છીન લેવા મરતબેકો, હમમે યે કમ દે

મુઆરી તુમકો હી, શાયદકે શુક ઉસકા બજા હાએ,
મિગળનેકો તો બિરજે હો, અગર સજાયે તો બન જાએ!

વોદ દિન બી યાદ રખો હઝરતે મૂસાકી ધરકાસે,
કિતાબો મોઅજ્જા હમને દીએ કાનૂનો એકાસે!

કે શાયદ રાદ પા જાએ અગર કુછ જુવ હો જાએ,
યે નાઉમીદીએ પતમુદએ ગુપ ફૂલ હો જાએ!

વોદ દિન બી યાદ રખો જાજ કદા મૂસાને હી તુમસે,
કે મેરી કોમ યે હિમ્મત તો દરગિઝ ન થી તુમસે!

સરાસર જુદમ અપને અપ પર તુમને કિયા આખિર,
કે એક બેગન બગેકો ખુદસા કર દિયા આખિર!

[બાકી આપ-૧૬]

ફેબ્રુઆરી

(' સુદેસ અગ્રીમઆખારી 'ની
એક ઉદ્ધ નવનિકા ઉપરથી)
વેબક - 'સીરતી'

ત્રીસ દહાર રૂપીઆનું કોફેન લઇને જ્યારે
કલજુ પોતાના શહેરના રોડને પહોંચે ત્યારે
તેના ગભરાટ કંઈક દળવો બની ગયો હતો
તેણે બારીમાંથી બહાર ડોક કાઢી આસપાસ
નજર દોઢવી પર તુ તેના સાથીઓ મનુ કે
નાજુમાંથી કોઈ જણાયું નહિ. હ મેશાના દરતર
પ્રમાણે બંનેએ તેની રાહ જોતા રોડને અચૂક
હાઝિર રહેવું જોઈએ પરંતુ તેમને ન જોતા
તેની નિગરાનો પાર નહોતો નહિ ફેબ્રુઆરી કામ
બહારથી કોફેન લાવવાનું હતું અને તેના સાથી
મનુ અને નાજુનું કામ તેને બધાવાનું હતું
તે ગાડીમાંથી ઉતરીને ચોમેર જોવા લાગ્યો,
પરંતુ મનુ કે નાજુ કોઈ તેની નજરે પડ્યા નહિ
તે ઉતાવળે પોતાનો સામાન કુલીના માથે
ચઢાવી રોડને બહાર નીકળી આવ્યો. તેની
પરેશાની અને લય ધીમે ધીમે વધતા જતા
હતા રોડને બહાર પશુ તેને પોતાના દોરોને
દર્શન થયા નહિ તે એક ધોળગાડી પાસે
જઈને થોભ્યો, કેટલીકવાર રાહ જોયા પછી
જ્યારે કોઈ જણાયું નહિ ત્યારે તે ગાડીમાં ચઢી
બેઠો. ગાડી બતાવેલા ડેકાણે રવાના થઈ તેના
સામાનમાં ત્રીસ દહાર રૂપીઆનું કોફેન હતું
કોફેનને તેણે એવી સ્વચ્છતાથી સાથે છુપાવેલું
હતું કે કોઈ બીજાને તેની ચંધ સરખી નામ
નહિ તોય તેને પકડાઈ જવાનો ડર હતો લય

અને ચિત્તની લોસ વચ્ચે લોસાતો તે અંતે
દોર પહોંચ્યો મકાન બંધ હતું ધરમા ન તો
મનુ હતો કે ન નાજુ નોકર ચાકરમાંથી પશુ
કોઈ ન હતું બંને જરૂર પોલીસના હાથે ચઢી
ગયા હશે એમ તેને લાગવા માંડ્યું પોતાને
ગિરફતાર કરવા માટે પશુ પોલીસ મીઠી માડીને
બેઠીજ હશે એ વિચારે તેને ચિતાતૂર બનવી
શુક્યો આ મકાનને બધી તુર્નજ માઈ સુર
ક્ષિત રથે જાત્યા જવાનો તેણે સકલ્ય કર્યો,
પરંતુ તે લાખી સફર બેઠીને આવ્યો હતા અને
થાકના કારણે તેના સ્વપ્નસાધામાં કળાર થતી
હતી એટલે તેણે દાન તુરત તો એ વિચારને
પડ્યો મૂખ્યા

તેણે પોતાનો સંપૂર્ણ સામાન એક મુખ
અને સનામત રથે છુપાવી દીધો ત્યાં આવ્યો
જાનું પશુ કેટલુંક કોફેન છુપાવેલું હતું આ
કામથી પરવારી તેનું પર આવી ન્દાના બેઠો
તે હજી ન્દાનોજ હતો ત્યાં મોદનના આ
માણસે આવી જમાયાર આવ્યા કે નાજુ અ-
વાડીઆ પ'તાજ ગિરફતાર થઈ ચૂક્યો છે,
મનુ ધ્યાક અદ્રશ્ય થઈ ગયો છે અને પોલીસ
તેને પશુ જોગી રહી છે ન્દાઈ પરવારી તેણે
પાસેના એક લાટનમાં જઈ નામ્તો કર્યો ત્યાં
તેને સખાયુ માહિતી સાપડી કે શી રીતે
સલીમની રોગડાએ નાજુને પાંચવી દીધા હશે
અને હવે તેઓ પોલીસ સગાયે રહી મનુને
જોખવાની કોશિશ કરી રહ્યા છે તબા દાન
તુરત તો આરામ કરવાનો વિચાર કર્યો પ તુ
એ વિચારને તેણે તુર્નજ બેઠી નાખ્યો તે
મનુની તત્કાલમાં નીકળી પડ્યો એમ એવ
પશુ રથજા હ જ્યાં તે તેના મિત્રો વિષે સચી
વિચાર મેળવી રોકે એમ છે અને તે રથજા
ફૂલકુમારીનું ઘર હતું ફૂલકુમારી મામની
દરજગની ઓરત હતી અને આ તબે મિત્રો
તેને ન્દાના હતા અને તે પશુ એ જણની
મદબબતનો દમ ભરતી હતી તે સીધો ફૂલ
કુમારીના મકાન ભણી ચાવી નીકળ્યા

પરંતુ જ્યારે ફૂલકુમારીના મકાને પહોંચ્યા ત્યારે તેની હેતુનીતા પાગ નહોતી નહિ, ત્યાં તેની દુઃખન ટોળકી મૌલુદ હતી અને તેને આ વાતની અગાઉથી જાણ હતી તે તે કહી પથ ત્યાં જતો નહિ પથ હવે શું થઈ શકે એમ હતું ? તેને નિહાળતાજ એક જણ આવી ગયાં.

“કમ દિકરા ! આરી પગેયો ? ફેલુ મેકેન લાગ્યો છે આ વખતે ?”

બીજો બોલ્યો

“મદારો બેટા હજી પગથો રોપ એમ લાગતું નથી” ત્રીજો બોલ્યો

“જનો નર ! મનરેકદર સાહેબને તેડી લાવતો.”

મન-માથી હરી બેચી સૌના દુકડે દુકાન કરી નાખાવું મન ફૂલકુમારીને થઈ આવ્યું

પરંતુ તેઓ હ જણ હતા અને પોતે એકેય ફૂલકુમારી અત્યાર લગી સંપાદનની સોડમા ગુપચુપ બેઠેલી હતી તેના વદન પર ગુસ્સા અને નફરતના ચિન્હો અકિન હતા ફૂલકુમારી આ જોયું અને તેની રમરમમા રોપ વ્યાપી ગયાં ફૂલકુમારી જાને રડી હતી પરંતુ કહી તો તે તેની સાહ મેની મુશી હતી, અને આજ વાત એવી છે જેને કોઈ પુરુષ કહી પસંદ કરતો નથી ફૂલકુમારી અને પોતાના જા. દુઃખનની ગોદમા ? તેની મેરત એ થી રીતે મથરા કરી શકે એમ હતું ? તેને દાડોડા લાગી આવ્યું પથ તે મજબૂર હતો તેના એક્ટર જે કંપીને રડી ગયા ફૂલકુમારી જાણે મીસ પાડી ઉઠી

“અહિ શું દોલુ છે તાર મયા ! નાજ મરો મા ! સધળા ધરેણા દમીને ઉપાડી ગયા

મફત! FREE મફત!! FREE મફત!!

મી પુરુષના ગુપ્ત સ જ ધ માટે અલેક પુસ્તક
(A useful guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ધણી અને ધણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લોખીઓ

દરેક પરચિન નવજનન માટે આ પુસ્તક વાચવું બેદ જરૂરી છે ગુપ્ત વાતોથી લારપુર લેખો અમુલ્ય બેદની વાતો કારના મહેસા લાષક શીખામણ, એકાતમા બેમી નાચન લાષક વીચન, જેની દરેક સ્ત્રી-પુરુષને જરૂર છે જે લાષક પેલાના સહેરક મામના દમ ગુજરાની નાણીતા ગુદરથોના નામ અને પુર શીસનાય કામગીરી એક જાણ્યોએ અમે જમા લખી મોલમે તેમને રક પાનાવ આ પુસ્તક મરત મોકનવામા આવશે

મ-ડો જી-યુધન કેમીકલ વર્કસ (રજીસ્ટર્ડ)

ચોરટ મોરીસ જી-મા મસ્તિ, દીલ્હી ના- K S

(પત્રવેચાર અમેજમા કંગો)

અને ફાળી પ થો મન્નુ! કોણ જાણે કયા મુમ
યમ્મ ગયો છે અને તુ ? જુ શા મટે અદિ
આવ્યો ? શુ આ તાર નાની દાદીનું વર સમજ
ખેરો છે ? નીકળ અદિ થી '

તે નશામાં ચૂર અર્ધ નગ્ન દાલતમાં ઉભી
યમ્મ ફજળુ તરફ ધસી તેના ખારીક વચ્ચેમાં
તેનો ગોરવણો દેહ રપાટ દ્રષ્ટિઓચર થનેા હતો
ફૂલકુમારીને અધર ઉપાડી ઝગીન પર પટકી
મારવાની તીવ્ર તમન્ના ફજળુના દિલમાં જાગી
ભડી તે શોભમાં સાદે ખો થો

‘રડી ’

અને દવે તે અદિ એક પછુ પગ પછુ
થોળી શકે એમ ન હતું તે એકદમ પાછો
ફર્યો તે જોવો ફર્યો તેવોજ એક તાત્પર
દાથનો મુકો તેની ગરદન પર પડ્યો પછી
ખીન્ને, ત્રીન્ને, ચોથો સવળા તેને વગડી
પડ્યા હતા અને તે મારના કારણે અધમૂના
જોવો બની ગયો ફૂલકુમારી ખોલી

“ખતમ કરી નાખો એ રડીના બચ્ચાને ।

સવળાએ મળાને એને ખુમ પીગ્યો અને
તે પોતાને બચાવી પછુ ન શક્યો એક ખીન્ને
આનાઝ સબળાયો

‘પતાની દો કોને ફરોશને ।’

પછુ સતીમ વચ્ચે પડ્યો

‘શા માટે નકામુ પોલીસની આખે ચદ
વાનું કરો છો ? કામ લગીમાં તે દિકરો કયા
રનો જોલ જોગો યમ્મ ગયો હશે પછી ખનમ
યમ્મજોજ સમજજોને ।’

આ વાત સબળાને પત્ત પડી સવળાએ
તેને છોડી દીધો અને પછી સૌ મન ફાવે ત્યા
ખેસી શરત્ત દીધ્યા લાગ્યા ફજળુ અર્ધ
ખેલાન જોવો પડેનો હતો તેનામાં ઉડીને લાગી
છુટવાની પછુ શક્તિ રહી ન હતી તે સર્વ

કાંઈ પોતાની સગી આખે નિદાણી રહ્યો જે તે
કાંઈ પપ્પુ રીતે જોવા માગતો ન હતો. સબળા
શરત્ત પીના હતા અને ફૂલકુમારી અર્ધ નગ્ના
વસ્થામાં સૌને શરત્ત પાતી હતી સૌની જાંઘ
પર ખેસી પોતાના હાથે ગનાસ તેમના એ ઠો
સાથે વગડી ની હતી કદી આણુ રિમન ફર
કાતી તો ક’ી અટ્ટહાસ્ય કરતી કદી કોળના
ઓટ આગળ પોતાનું મુખ ધગી રેતી તો કદી
કોળનું મુખ ચૂમી લેતી

દુકમાં ત્યા રગરાગનું વાનાનરણ સપૂર્ણ
જાગ્યું હતું અચાનક નૂર ફજળુ ત ફ જોષ
ખોર્યો

‘કેમ દિશા ! કેવી મજા પડે છે ।

ખીન્ને ખો થો

‘અરે ! હજી આ છુટ્યો તો અદિ આ જ
પડ્યો છે જતો કેમ નથી ? ’ ત્રીન્ને કહ્યુંવા
લાગ્યો

કયા બચ્ચામાં જાનાની શક્તિ છે ? ખીન્ને
તો યમ્મ ગયો છે ખેગનો ? સાદ છે જોવા તે
બેટમને તમાશો ।

એક મદાર ગાયસ ઉભો થયો અને તેજો
ફજળુ પાસે જઈ તેનો કાન જોરથી આમ થો
ફજળુના મુખમ થી ચીસ નીખી ગઈ તેનામાં
પોતાનું રક્તચ કરવા પૂરતીય તાકત રહી ન
હતી તેની બેચેની જોષને સપગા હતી
પડ્યા પછુ તે કાંઈ કરી શકે એમ ન હતું
મારના કારણે તેના દેહના જાણે ચૂરચૂ । યમ્મ
ગયા હતા ફૂલકુમારીને એક નવી શરત્ત
સજી આવી તે શગનનો ગનાસ લાંબને ફજળુ
પાસે ગઈ અને ગાના લાગી

‘પીને પીને હો મોરે રાખ

અને સબળા હસવા નાખ્યા એક જથ્થ
ખો થો

‘તદન બરાબર છે એમ ન પામે તો નાક વાટે પીસ્યાર’

ફલકુમારીએ જેટુ મનાસ ફલકુમારના ઓપ્ટ સાથે આગડયુ કે તે એકદમ મનગણી ગયો એક જણુ એ નિહાળી બેઠી બેઠે

‘મારો દોકરો તો એકદમ ચઢતી ગયો પગલો એ ચૈતાન પાસેથી રૂપીઓ’

મનગણએ મળી તેલી પાસેથી રૂપીઓ જીવનવાની કોશિશ કરી અને જિતની પશુ લીધો અને તે કાષ્ટ ન કરી શક્યો તેઓ પુન શાનમ દીવ્યા લાગ્યા થોડીજ વારમા ફલકુમારને નશી ચઢના લાગ્યો મારના કારણે તેના જીવનમા જે કળતર થતી હતી તે ધીમે ધીમે દળવી ખતતી જતી હતી ધીમે ધીમે તેના દેહમા શક્તિનો સચાર થયા લાગ્યો તેણે લાગી લાગી જૂઠવાનો સક્રમ કર્યો, તે બીડી ઉઠા થયો અને ધીમે રહી હરમાળ તરફ ધસ્યો ત્યારે એ નિહાળી બેઠી બેઠે

“માર ખાધને કેવો સીધો થઈ ગયો છે ? ખડ છે, મારવી ગત પશુ ન્હાસે છે” બીજો બોલે

“જન દિકરા ! શામ બાકુ કરે કાન વગીમા તો એક બે વરસનો બંદોબસ્ત ધઈ જરો મળ નામની કાષ્ટ જરૂર નથી”

ફલકુમારે આનો કોઈ ઉત્તર આપ્યો નહિ તે ચુપચાપ દરવાજામા આવી ઉભો સ્વપ્નમા પુન ચાલ્યો અને રંગરંગ ઉત્તરમા મરજૂલ બની ગયા દરવાજામાથી જ્યારે તેણે કદમ આગળ ચૂક્યો ત્યાં કોઈ ધાની જેમ તેનું ખદન દુખી આગ્યુ સાથેજ એકવાર પુન તેનો ચુકસો જાગી ઊઠ્યો પોતે શુ શિથિમા છે, ક્યા છે તેનું જાણે તેને સ્મરજીવ રહ્યું નહિ, તેણે કમરમા હાથ નાખ્યો જરી મૌનુદ હતી અને તે સારાસારનો કંઈ પશુ વિચાર કર્યા વિના

સાળાઓ પર તરી પડ્યો જેટલા હાથ ચઢ્યા તેમને છગી વતી ઝખ્ખી કરી તે લાથી એકદમ નીકળી નાહો તેણે એ પશુ ન જોયું કે કોને ત્યાં છગી વાગી છે

જ્યારે તે બહાર નીકળ્યો ત્યારે અધકાર બરાબર પથરાઈ વાલ્યો હતો મ્યુનિસિપાલિટીની મુર્દાલ મૈસની માર્ગને રોશન કરવા નીકળ્યા મશિસ કરી રહી હતી તેણે જોયું જ કંઈ ફલકુમારીના મકાનમાથી કેટલાક માણસોને બહાર નીકળતા તેણે જોયા હતા અચાનક તેને એક સાકડી અને અધારી ગળી હાથ ચડી મઈ તે તેમા ઘુસી ગયો છરી તેના હાથમાજ દની ક્યા જવુ અને શુ કરવુ તેની મુજબજીમા હવે તે પડ્યો પોલીસની ગીધ દ્રષ્ટિ નેને બોળી રહી હતી એમા તો હવે તેને રહેજ પશુ સરેહ રહ્યો ન હતો તેણે છગી વડે કંઈ કેટલા માણસોને ઝખ્ખી કર્યા હતા તેની તો તેને રતીલાગ પર્વા ન હતી જીવનમા અનેકવાર આવી ઘટનાઓથી તેને ખાનો પડી ચુક્યો હતો તે એ પશુ જાણતો હતો કે પોલીસને આવા બનાવોની ન તો ખબર પડે છે કે ન તો પોલીસ એ પશોના અવાજે આજ રસ લે છે પરંતુ તોય, શાન ક્યા પસાર કરવી ? શુ ખાતુ ? પોલીસની નજરથી રી રીતે જાયવુ તેની તેને ચિંતા હતી નાજુ ગિલ્દાર થઈ ચુક્યો હતો મનુતો પતો ન દેને આવા સંજોગમા ખાતાર વિટળણુઓ પછી તે જે કોડેન લાગ્યો હતો તેનું શુ કરવું ?

અચાનક તેને જાન થયું કે તે જે અંગે ઉભો છે તે રથજ આત્મત મદુ છે એ મકાનની દીવારો વચ્ચે પાખતુ સાફ કરવાના રથને તે ઉભો હતો

અને તે અધારી ગળીમાથી ઉતારવે બાજ નીકળી ગયો

અચાનક તે ફલકુમારીના ધર તરફ પાડો

કર્થો ગમે તે થાયો તેની પર્વા કર્યા વગર તે ફૂલકુમારીના ઘર તરફ ચાલવા લાગ્યો. પહેલા કરતા હવે તે ચોતાના બદનમા ઠીકઠીક કુવત આનુભવતો હતો. શરીર કુખ્યુ હતુ પરંતુ તેની પર્વા ન હતી તેણે ફૂલકુમારીના ઘર ને કાષ્ટ જોયુ તે તેને યાદ હતુ તે ફૂલકુમારીને ચોતાની માનતો હતો પરંતુ તેણે ચોતાની સગી આખે ફૂલકુમારીને દુરમનોની સોડમા બેઠેલી જોઈ હતી હવે તેને એકજ તમન્ના હતી અને તે ફૂલકુમારીથી બદનો હોવાની હોસીમા ખત્રાસથી ખરી હતી તેના હાથમાજ હતી તેને શ્રદ્ધા હતી કે એકવાર પુન મુકાબલો થશે સતીમ યા તેના સાથીઓમનુ કોષ્ટ ન કોષ્ટ અવસ્થ ત્યા હશે છત્રીની પકડ વધુ મજબૂત બની ગઈ અને તે કપાટાજો માર્ગ કાપવા લાગ્યો.

ફૂલકુમારીના મકાન પર જઈ તેણે જોયુ તો સહીમ યા તેના સાથીઓ માહેનુ કોષ્ટ ન હતુ ફૂલકુમારી અને તેના કાકા જીગો આપ સમા અપડી રહ્યા હતા જીગો રજી સારીના વર્તન બદલ ફૂલકુમારીને કપકો આપતો હતો અને ફૂલકુમારી ઝમીન પર પાથરેલા મોન ગાદલા પર સીંગારેટ પુડી પડેલી હતી ઠાકાના ગુરસાની જાણે તેને રતિભાર પર્વા ન હતી તે ધીરે ધીરે કંઈક ગણગણી રહી હતી ફૂલજી થોડીક નાર આ તમારો જ્ઞેતો ઉઝો રહ્યો તેના દિલમા દાવાનળ સગતો હતો ફૂલકુમારીની છાતીમા છરી ભોકા દેવાની ઉઝ ઉતકા તેને યદ આવી પરંતુ તેણે ચોતાની એ ઉતકાને મનમાજ શમાવી દીધી ઔરત પર હાથ ઉચકવો એ નામદનુ કામ હતુ અચાનક તેનો શેપિત આવાજ વાતાવરણમા ગૂંજી ઉઠ્યો

“ફૂવા ”

ફૂલકુમારી સંશયી બેઠી યદ ગઈ જાણે

કાષ્ટ સોડામજી રવળ બાયાનક રવરૂપમા બદલાઈ ગયુ તેણે પનડીને ફૂલજી તરફ જોયુ અને તે ક પી બેઠી હવે શુ થશે? હજી થોડીવાર પહેલાજ ફૂલજી પર ને પીતી હતી તેનું તેને રમરથ હતુ પરંતુ તે વેરમા હતી આવા સન્નેગોમા શી રીતે કામ જેનુ તે તેને બસંચર આવડતુ હતુ તે ચોતાના મુખને બન્ને દાયેમા છુપાવી રહ્યા લાગી ફૂલજી ક્રોધિત રવરે પુન ત્રાડી બેઠો

“મદમાશ રડી !”

અને ફૂલજીએ આખા ધસી તેનો ચોક્ષો પન્ડયો ફૂલકુમારી કાષ્ટ ન બોલી તે મુગી મુગી આસુ સારી રહી હતી ફૂલજી પુન બો યો

“સુરોલ !”

ફૂલકુમારી હાથેથી ફૂલજીના બદન પર દળી પડી અને બોલી

‘તમારે મનમા આવે તે કહેલ મા ! કદેરા પર તમને થોડાજ વિશ્વાસ આવવાનો છે ? અગર હુ એવુ વર્તન ન ચલાવત તો તમે થોડાજ જીરના બચવાના હતા ? સતીમ હમણાજ તમારી શોધમા ગયો છે તમને જાનથી મારી નાખવાના મનસૂના તેઓએ ધડયા છે અગર હુ તે લોકોનુ કશુ ન કરતે તો શુ કરતે ?’

ફૂલજી ગુરસામા બ્રૂત યદ રહ્યો હતો પરંતુ ફૂલકુમારીએ જોયુ સારીરને ઢીલુ કરી તેના બદન પર નાખી તેના ગળામા ચોતાના નંગ આલુઓ વીંટાળી દીધા કે તેના કોષ્ટ એકદમ હળવો યદ ગયો ફૂલકુમારીના નાનુક અને નરમ બદનને સ્પર્શ થનાજ તેને અતેક વાતોનુ રમરથ યદ આપ્યું તેણે કાષ્ટ પશુ વિચાર્યા વિના ફૂલકુમારીને ચોતાની છાતી સ્પર્શે ચોક્ષી દીધી ફૂલકુમારી પશુ પાણેશી બિલાડીની જેમ તેની સોડમા સરી જઈ

લેડટેસ્ટ ડીઝાઇનનાં

● સુટીંગ્સ-શરટીંગ્સ

● લેડીઝ ડ્રેસ ફેબરીકસ

● ફેન્સી કાપડ

● નાનકલાક ● મલમલ ● સાટીન ડેક
● કુવીલ ● હોરીયા ● તરેહવાર વૉયલ ● ફ્રીલ
● પોપલીન ● પ્રીન્ટેડ ટોબરાલકો ● કુવાલ
● નેપટીન્સ ● ચાદર ● ચારમા ● રમાલ

ભાત ભાતનાં કાપડે

ભરોમાપાત્ર કૌલિટીઝ

ભરોસાપાત્ર ભાવે ખરીદવાની

ભરોસાપાત્ર દુકાન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક-ખઝાર : સુરત.

પ્યારભરી વાતોથી તેનું મન મનાવવા લાગી થોડીજવાગમા ફેલુઆરીએ ફેલુઆરીને પરવડ બનાવી નાખ્યો.

અર્ધા કનાક વીતી ગયો તે ફેલુઆરી કનેથી લણી વાતો જાણી શક્યો નાજી શી રીતે ગિરફતાર થયો અને મનુ શી રીતે નાસી છૂટ્યો તેની ગંજેજ દક્ષિણ ફેલુઆરી પાસેથી તેને મળી ફેલુઆરીએ નાજીની ગિરફતારીનો સંધો આરોપ સનીમ અને તેની ટોળા ઉપર ટોળી દીધો ઉત્તરમા ફેલુઆરી માત્ર આટલું જ ખાધો.

“જીવતો રહ્યો તો સાબળાં રેને, ફેલાં એ બદમાશોથી સમજી લઈશ બસ એક બે દિવસમાજ સાબળાંને કે રુ યયુ?”

ફેલુઆરીને જુનાવની વાનતુ રમરણ થયું હોય તેમ બોલી બી

“પણ હવે ચાલ્યા જાઓ પ્યારાં હમણાજ સલીમ અને તેના સાથીઓ આવી લાગશે તેઓ સંધળા તમારી જ શોધના ગયા છે.”

ફેલુઆરીને પણ નિસરાવથી વાત યાદ આવી હોય તેમ બોલ્યો.

‘કયા કયા લઈ ગાને છરી લાગી હતી ત્યારે?’

હજી તે વાત પૂરી પણ કરવા ન હતો પાંચો ત્યાં દરવાજા પર સલીમનો બોનવાનો આવજા સંભળાયો તે કહ્યો હતો હતો.

“મનુ ગમેશે હોરિપટલમા બીમાર છે.”

ફેલુઆરી શુપચુપ બેઠીને બીજી તરફ સરકી ગયો બહાર નીકળીને તેણે જોયું તો સલીમ અને તેની આખી ટોળી દરવાજા પર ઉભી હતી તેણે ચાલતી પકડી તેનું જાન હજી કળતું હતું તેને હવે એક જ ચિંતા હતી અને તે મનુને જોવાની તે હોરિપટલ જઈ મજાને જોવા ચાલતો હતો. સનીમની વાત પરથી મજા હોરિપટલમાજ હોવા નજીએ એવી તેની દૃઢ

માન્યતા થઈ ગઈ હતી પણ આખા મ જો તે એવો ન ખર્ચ ગયો હતો કે ત્યાં લગી જવાની તેની દિમત ન આવી તે ચુપચાપ ધર તરફ રવાના થયો. પરંતુ માર્ગમાજ એક માણસે તેને જાણાવ્યું કે ચોવીસ તેના ધરને ઘેરો ઘાતે બેઠી છે તે જાનોમાનો બીજી તરફ ગઈ ગયો અને નિર્જન માર્ગે પર થઈ સીધો હોરિપટલ જાણી રવાના થયો.

જ્યાર તે હોરિપટલમા દરવાજે પહોંચ્યો ત્યારે સાંતવ વાગી ચુક્યા હતા મનુ સાથે મુનાકાત યાપ એવી તેને આશા ન હતી હોરિપટલ પહોંચ્યા પૂર્વેજ ચોતે ચોવીસના દાયમા ઝડપાઈ જશે એવી ધારતી રીવતો તે આગ્યો હતો જ્યારે ગિરફતાર ન થયો ત્યારે તેને વિશ્વાસ બેસી ગયો કે મનુ મજા પામ્યો હતો તે ધણીજ કદગી રિથિતિગા હતો એચાર બદર આનમન કરનાગ્યો જોગો તે પણ બદર ધુસી ગયા.

હવે તેની સાથે ફરીને એક નવો સવાન ઉજો થયો હતો હોરિપટલની આરડી મોગી ધમારનમા મનુ મ્યા દશે? તેણે ચોમેર નજર દોઢની ઉંચી ઉંચી ધમારતેની બાગીઓમાથી જાણે પ્રકાશ બહાર ડોકાતો હતો તેને ત્યાં કોઈ પણ માણસ એવું ન મળ્યું જેની પાસેથી તે મનુ વિષે માહિતી મેળવી શકે તે ચોમેર આટલ મારવા લાગ્યો હવે તેની શક્તિએ જવાજ આપી દીધો હતો મારના માલે શરીરમા લેદના પચી ચતી હતી વધુ વાર દબર કરવાની તામન હવે તેનામા રહી ન હતી કોઈ આગમ અને સતોયની જગ્યા મળી જાય તો થોડીકવાર આગમ લઈ લેવાની તેને ધમ્મલ થઈ તેના ખિરસામા હજાર કડના વધુ રકમ મૌજુદ હતી પરંતુ આરામ અને સતોયની જગ્યા ઇંચ ભર પણ ન હતી તેની નિમાસય અને મુઝવણીનો

પાર ન હતો તે હોરિપટલના વિલાળ વરગ-
ઓમાં એવું રથગ જોગવા લાગ્યો ન્યા તે
આનામ મેળવી શકે પરંતુ સવજે બીચારોના
સગ સખ પીઓ, નર્સ, કપાહિન્દરો અને ડોક્ટરો
હાફર કરી રહ્યા હતા ત્યા ડાઈ એવું રથગ
ન હતું ન્યા તે થોડોકાર પગ લાખા કરી
આગમ કરી શકે

નાન કયા પસા કરવી તેની વિમાસજી
અનુમતિએ ફરજી એક ઝાડ હાથ આવી
હોબા તેને એક બીજી પર પાદ આપ્યું
હસેરીનું તેવું પર નોક હતું જ્યાં ફલકુમારીને
આજો મુદદના તેનાથી પરિચિત હતો બીજા
ઠાઈ ધરમા જમને રહેવાની મગલન એ ઘાષ
કે સધાગતે તેની મૌન્યગીરી ખમર થાગ
હસેરીનું પર કિનારે હતું તે તેના વિષે
ઠાઈ પણ જાણતી ન હતી તેજે તખજ જવાનો
સકાપ કર્યો

જપાર તે પોતાના એક મિત્રના મુખે તેની
તારીફ સાંભળી હસેરીને ત્યા મથો હતો ત્યારે
એક અમતિયા, બાગડા જેની હસેરીને નિદાગી
તેને પ્રજ્ઞા ઉત્પન્ન થઈ હતી તે હસેરીની કુ
માવણી સુરત નિદાગી થોડાક ગુસ્સે પણ બજમે
હતો થોડોકાર લગી તે હસેરીનું મુખ તાકતો
ઉઠો ત્યારે હસેરીએ પૂછ્યું હતું

“શેઠ! શું વિચારી રહ્યા છો?”

“આ લે, મીઠા ખાજે”

અને તે હસેરીના હાથમાં બે રૂપિયા
સરખા પાકે કરી મથો હતો ત્યારે તેના
મિત્રે પાછા ચાલ્યા આવવાનું કાજ પૂછ્યું ત્યારે
તેજે કહ્યું હતું

“આ મારીએને ન તે જોડના આપડે
છે ન હમના નિમિત્ત પ્રેમ કરવાનું એ લોકો

શું સમજે? મુશ્કેલ તો એ છે કદી કદી
ખરેખર એ છોકરીઓ પ્રેમમાં પડી જાય છે,
અને એ લાલુચ ખરાગ હોવાય રહીતું થર
બે ધડી મેજ માણસ માટે છે ત્યા જઈ ન
કાપમે પ્રેમ કરવો જોઈએ નતો રહીએ કાપની
સાથે પ્રેમ કરવો જોઈએ ખરી મજા તો તેમાં
છે કે જાનને બનાવવી પ્રેમ લાખવો જોઈએ
અને જાનને પોતપોતાના મનમાં એમ
સમજવું જોઈએ કે સામાને તે યેવકૂદ મનાવી
રહ્યા છે સાચી મજા એજ છે અને આ
છોકરીઓ એ કળામાં બિલકુલ પાવરધી હોતી
નથી”

પરંતુ તેજે ફસેરીને ત્યા જવાનો વિચાર
માડી વાળ્યો અને અદિજ કદી પડી રહેવું
જોઈએ એગ વિચારો તે હોરિપટલના એક
નિર્જન રથગ તરફ ચાલ્યો હોરિપટલમાં એવી
જગ્યા ઘણી હતી જ્યા એક બે વોડેશ કાષ
વાધો થશે તો તેના હાથમાં એક બે સિક્કા
અરકારી દેવાનું પણ તેજે મન સાથે નક્કી કર્યું

અતે તે એક એવા એકાત રથગે આવી
પહોચ્યો જ્યા એક માણસ કામલો બોદી
સતો હતો તેજે પાસે જઈ દગવેલી કહ્યું

“અરે લાઈ પહેરેગીર! સાબળો છો ?
મારે પણ જરા ચુલ છે”

તેને કાષ ઉતાર મથો નહિ તેજે પુત
કહ્યું

“સારા પડતા આપો જઈત, પાર!
આ પાખી માટે કંઈક લઈ લેજો”

તેણે તે બોલ્યો નહિ એટલે ફરજીને પકાન
ધર્મ ગયું કે ને શ્રદ નિદામાં પડેતો છે
ફરજી પેલા માણસની સોડમાં જ આડો પડ્યા
સથે એટલે દાન વાળા લાગી પેલાને ઉઠાડી

કામળો માગી લેવાનો તેણે વિચાર કર્યો પણ
જાગરાથી ક્યાંક શરૂ ન થાય એ ડર તેણે
પોતાનો ધરણો પડતો ચૂક્યો તેની આંખો
ઘેરાવા લાગી અને થોડીજવારમા તે ઘસઘસાટ
હાંથી ગયો

ખટ ખટ ખટ ખટ

અને ફજજીના કાનમા કોઈનો આવાજ
અથડાયો

“આ બદમાશને અહિં કોણ ચૂકી ગયું
કામળો પણ નથી ”

“અને કોટ બેગોજી છે વગી ”

ફજજી ઉઠીને બેગો ચપ્પ ગયો તેણે જોયું
તો બે માથાસો વાસ કાપી રહ્યા હતા ફજજીને
બેડો થયેલો નિહાળી તેઓ ડરીને આંધા ખસી
ગયા તેમાના એકે પૂછ્યું

‘તમે અહિં શી રીતે આવ્યા?’

‘સૂરાને ભાઈ! શરૂ થયેલ નહિ ”

‘અને તમને ડર સરખો લાગ્યો નહિ રાત્રે?’

‘એમા ડરવાનું શું છે?’

‘અરે એ તો મુઠ્ઠું છે કાને સાઝના જ
મિચારો મરી ગયો દસ દિવસથી બીમાર હતો”

ફજજીના માથે જાણે વિજળી પડી આખી
રાત તે મુઠ્ઠાની સોડમા સૂતો રહ્યો તેને વિશ્વાસ
ન આવ્યો તેણે મુંઢા પરથી કામળો ખેંચ્યો

ઉફ! એ તો મનુષ્ય રાત હવે તેણે મગજ
જહેર મારી ગયું તે ચક્કર ખાઈ ટગી પડવાની
અણીએ પડેલો પરંતુ ઘડેલ સ્વરથ ચપ્પ
તે ખોલ્યો!

“આ લાચ રહા! રોસ્તાની છે થોળો એને
દશગાનાની વ્યવસ્થા હું કરીશ ”

તે ત્યાગી રવાના થયો હોરિષ્ટમાથી
લાચ તી રીતે દસ્તાગન કરવી તેની તેને માલિતી
ન હતી તે પાગલ જેવો કફન-કફનની
વ્યવસ્થા કરવા દોરપીટનાથી ખડાર નીકળ્યો
અર્થાત્થ ચપ્પ ચૂક્યો હતો અને આખા શહેર
પર તેની ગૌશની પથાઈ વગો હતી

અચાનક કોઈએ તેના ખભા પર હાથ મુક્યો
“ફજજી!”

ફજજીએ પાછળ ફરી જોયું બે સિપાઈઓ
સહિત થોળીસ ઇન્ફેન્ટ્રી ત્યાં ઉભે હતા!

સામન્સની એક અદ્ભુત શોધ
જેણે દુન્યાને આશ્ચર્યચોદગ કરીદીની છે
રોગને તિવસ્ત્રી-(Rapid) આ તેલ નથી,
તે જાલુ છે જેની આશ્ચર્યકારક અસરે
તીજીથી (વેલ) દુનિયામા અત્યુત્તમ કાનિ
ઉત્પન્ન કરીને મોગ મોગનામચી ન દર્શામાની
અક્ષરને અક્ષરમા નાખી દીધી છે આ
દવાના ઉપયોગથી હ માસ જેટલા ટુકડા
ગાળામા પાચ હજાર કરતા વધુ નિદ્રા અને
કબજાને કાઢે પહોંચેલા દર્દીઓએ નરજીવન
માપન કર્યું છે પુરુષેન્દ્રીયની તમામ ખામીઓ
અને ખરાબીઓ, જેમકે ૧ માપાણુ ટુકડા
પણુ, સૂસ્તી અને નામરદી વાગેરેન દુર
કરવા માટે અકસીડ અને અમરના ક છે ને
એક અકસીડીયાના ઉપયોગથી જોટલી લ ગાંઠ
અને જાગાઈ થાય છે કે મનુષ્યની શુદ્ધિ
દગ ચપ્પ જાય છે એક દરદીને માટે એકજ
શીશી પૂતી છે કીમત ૧ શીશીના ૮ રૂ)
હિંદ જવાહરના દવા મ ગાવના (એએ ટવાની
કિમત પોરતલ ગોડરથી એડવાન્સ મોકલવી
છંડો જીન્યુઈન કેમીકલ વર્કસ (રજી)
જીનમા મરિજ, દીલ્હી ન K S

કે'વાઈ ન

એમની આખો યજ્ઞ રિધાઈ નો,
પ્રેમ - નગરીમા જિગર પકાઈ ન
ક્રાંતિદાનુ દઈ વચન એજે કહ્યું
લે તને ખાધી ડીંચી છાણ ન
આશિષો દીધી જિગર રિધારને,
સવ સ્વપ્નીથી વધુ પકાઈ ન
ખુશ ચાકી ગ્યું છે, ને તું હે છવન!
જા, કાઝા મજિરે ચોરો ખાઈ ન
જો નિકામ ઉદ્ધારી દીધી એમજો,
ચદ્રા કે રિવેક શીખ સતાઈ ન
તું અમલમા લાઠા ખોરેલા વચન,
વાણ્ણી વાતોથી નિહા. તરવાઈ ન
દર્શની કુન્દા બધી તડપી ઉડે,
આકા! એવો આજ તું વળ ખાઈ ન
પાપ ધોવાને કરે જો તું દયા,
અશ્રુ હોવી. આજમા મડાઈ ન
તો સફળ થાને 'અનામી' તુજ છાન,
જગ રિધે જો માનવી કે'વાઈ ન
આનનગર] - 'અનામી'

રંગાઈ ન

કુંડની ઝહરમા જકાઈ ન,
આખડીના મારથી રજાઈ ન,
પ્રેમ શું છે એ સમજવાને પ્રથમ,
કોઈના નમતો વડે જન્માઈ ન
શું શરમ છે એટલી આવી મહા
દષ્ટિ મળતા સાથ તું શરમાઈ ન
કોણ સમજાવે તને એ પ્રેમનર!
જો જગન પડી ગયું પનરાઈ ન
એકતા સાચી પ્રવીને વિશ્વમા
પ્રેમના બધનથી તું બધાઈ ન
કા મારે ઠોકરો મારે દગ?
કે હવે તો હાથ તું ગમ ખાઈ ન
પાપ કરતા કયા કદી જોયું હતું?
આખરી પગ છે હવે પડતાઈ ન
જુલવા ચાલું છું એની ચાલને,
આલ દિલથી ચાલું તું જનાઈ ન
ભાખ્યો "અમકાર" ચાલ જાગે ખસિત,
રિશ્વના રંગો વડે રંગાઈ ન
આનનગર] - 'અમકાર'

તે કારકૂન હતો,
તોસે રૂપરૂપીના દુક
પગારમા નાહના મોટા
પાચ બજુ ૧૧ કુટુંબનું
પોષણ કેવી રીતે થઇ
શકે ? આ અ પ
રકમ માડ માડ પદર
રીસ રીવસ સુધી

બેકારી

“સહીમ” બોધ

કારકૂનની સહાયતાનો દમભરી વિદાય લઇ જતી
અને તે પછી બાકીના દિવસો તો મહોલ્લાના
વાણિયાની કૃપા અને દયા ઉપરજ પસાર થતા
તે છતાં હેબુ વાળવાની ચિન્તા તેને ફેલી ખાતી
કાંઈ નથી તો આટલુ એ બસ છે માત્ર એટલા
સતોષ ઉગર તે એક દિવસ પછુ પાચા
સિનામ અવિશ્રામ નોકરી કર્યે જતો

પરતુ જ્યારે કાળો વિકાળ પત્તે પડે છે
તો તેમાથી ઉગરતુ અરાકમ ટોચ છે, મિચાગે
કારકૂન પછુ તેનો બોગ બન્યો અર્થાત સખત
માદગીમા પટકાઇ પડ્યો ગરીમ કુટુંબ જેના
જીવન નિર્વાહનો આધાર માત્ર આ એકજ
બ્યક્તિ ઉપર હોય આવા સમયે થુ કરી શકે
છે ? દવાદાર તો બાળુએ ગલા, ત્યા તો અન્યા
પછુ સાસા હતા છતાં તેની પ્રેમાગ પતિનએ
ધરની અને પોતાની રહી સહી વસ્તુઓ વેચી
ઝેકટરોની શી અદા કરી અને તેણે પોતાના
સુખચેનનો ત્યાગ કરી પતિસેવામા એટલે સુધી
પ્રવૃત્ત રહી કે લગભગ સત્રા મહીના પછી
પોતાના પતિને ત દુરસ્ત બેઠ શકી સારાચ કે
આ સત્રા મહીનો કુટુંબ માટે ભારે દુખ અને
કમોડીનો પસાર થયો પછુ હવે કારકૂન સાન્ને
થયો હતો એટલે આજનો દિવસ આખા કુટુંબ
માટે ખુબજ આનંદનો દિવસ હતો કારણ
આખા કુટુંબના સહાયકરૂપ પરતુ કુરતની
કસોટી તો હજી અપૂર્ણ હતી માથુસ પર
જ્યારે મુશીબતો આવે છે તો બધી બાળુએથી
એકકામટી આવે છે કારકૂન આને સાન્ને
થયા પછી નોકરીએ ચઢનાર હતો તેણે ઝટપટ

નારનો કર્યો કપડ
બદલી સાનદ ઓ
શીસે જવા નીચ્યો.
પોતે શેઠને આજીજી
કરી નિનવશે કે તેને
માદગીના દિવસોનો
પછુ પૂરો પગાર
આપનામા આવે

આવા રોખમણીના વિચારોમા એક પછી
એક રસ્તા વટાવી તે ઓશીસના અપા
સી આવી પડેલ્યો અને લા એકદમ અટકી
પડ્યા બાજે કોઇ દેરી રાક્તિએ તેના આગળ
આનના પગ ચલાવી દીધા પછુ કાંઈક નિચાર
આનના હાર ખોતી ઓશીસમા દાખન થયો
‘ સડેનજી રોહ સાહેબ ’ યુસબીના નમસ્કાર
કર્તા, હતા તેને કાંઈજ ઉત્તર ન મળવાથી તેના
આશ્ચર્યનો પાર રહ્યો નદિ કારણ પ્રથમ આજ
શેઠ દત્તા કે જે એનાથી સત્રા ખુગ રહેતા થોડી
વર નો આ રહરખને કારકૂન કળી લાયો નદિ
અને ખારશે ખતી તે આમનેમ ઓશીસમા
જેવા નાચ્યો પરતુ જ્યારે તેણે પોતાની જગ્યાએ
બીજા કાનુનને ત્યા કામ કરતો જોયો એટલે
એને વીજળીના આચકા જેઠે મખત આગત
થયો તે આ દેખાર વડુ વખત ન જોઈ

‘કારવા’ એજન્ટસ.-

- (૧) મેસર્સ લિમ્બાડા એન્ડ કું
ચો બોક્ષ ૭૬૩૬, બેહાનસખમ
- (૨) મેસર્સ તન્ના ન્યુસપેપર એજન્ટસી
નાનકવાડા, કરાચી
- (૩) ઓસમાનીયા ટ્રેડિંગ કું
ન્યુસ પેપર એજન્ટસ, રાણાવાવ
- (૪) અ મત્તાર ઈબરાહીમ
ખુરેગી ચોરા, વેરાનળ

રાકવાળી મતરજ પાછો ફર્યો-એટીસ જહાર આગમાં પછી તે વિચારમાં પડ્યો કે હવે શું કરવું ? ક્યા જવું ? અને આ દુખો કોની આગમાં રડી હૃદયનો ભાર હલો કરવો ? તેણે આવા વિચાર વમળમાં ગોથ ખાતો એક બાજુ ચાલવા માડ્યું તે એક આગમાં આવી પડે-એ લીલીછમ નામ, પછો પોલી પમ હાથસાવતી પૂ' પતનાએ મનોહર તળાવમાં આસાદી સાથે તરતી ખતમ, રમખેર મી પુષ્પો પી મુખપુર મુગધ વાતાવરણમાં અતરનો હાથાર દરતી હતી આ મનોહર દ્રવ્ય તેને પૂ' જગ રમ્યુ અને તે નૈસર્ગિક અર્થ નિદાણવામાં થોડીવાર તો પોતાના દુખ સુધા બધી ગમે સદસા તેનું આ મીઠું રવર દૂરી થયું અને પોતાની સ્થિતિનું જાન ચના પામન પેટે ચાલવા માડ્યું

બંધ માસિક "માંદગી"

ફક્ત જલ્જલ નિવસની આ હો "ક્રી નેહ" ગોળાએથી ચામુ થાય છે મનિક આ-ચમુરી કોષપણુ ફરિયાદ માટે રંગ મળે દસ સાથે ગેરટી પત્ર આપવામાં આવે છે કીમત : ૫-૮-૦ પરદેવ શી ૧૦

—ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

"ગણત" દસ ફક્ત જલ્જલ દિવસ આપ વેસથી હદમાં ભગમા દહી ગર્ભ ગળો નથી મનિક ચામુ હજુ તુકસાન નહિ એક્ટ વેદોએ અજમાવેલી દસ સ્ત્રી એટી ૫૧ મોડવામાં આવે છે કીમત રા ૫-૮-૦ પ-દેવ શી ૧૦

હો એમ એમ ખાન,
હર અર્થગેટ મીટ, મોનહની સામે
કોટ, મુમહ, કોન ૨૧૩૪૩

અને જગરનો રરતો લીધો નાની મોટી દુગનો કાગખાના જયેજ નોકરીની તપાસમાં ખૂટી નાખ્યા પગલુ એની નેહરી સેવાની કામનેએ જગર ન હતી વિરાલ અને હાથ થઈ આપે પાડ્યો સડોની ધૂળ ખાતો અને ઘેર આવ્યો આવી રીતે તે નોકરીની ગોથમાં નિયમિત જતો અને રવડી—રડી સાને ઘેર પાઠો આવતો વરતા માણસ સમજતા કે તે નિય નોકરીએ જાય છે અને આવી રીતે ત્રીસ દિવસ પછાત થઈ ગયા પણ આ નિયમ હાલમાં કાગખાની નોકરીનો કામજ મગ ન ખાતો

આને પડેલી તારીખ હતી પગરનો દિવસ હતો દુક પગરના નોકરાને પડેલી તારીખ એટલે મનમાંની તારીખ અને આનંદનો દિવસ હોય છે આને તો કાગખાની પતિ પણ આનંદમાં જલ્જલી હતી આને પોતાને દસ હકમીરીના આમમન પછે તેનો સ્થાને કરવા તે અતિ ઉત્સુક હતી જરૂર નિર્દોષને કપ ખમર હતી કે આને કાગખાન હવે સાથે છરીઓ નિર્દેશ રોતે રમતી હતી હુમ્મ-ચુક ખાઈ કાગખાને તેજ જાગનો રરતો લીધો-મનોહર ઉદાનમાં તો કશું એ પરિવર્તન ન હતું, તેજ વિવિધ રમી હુમ્મ અને ચિત્તાગર્વક કમ્મો જેમના તેમ હતું કાગખાને તો પોતાનું પરિવર્તન કામી જતું, પડિયાએ સાગના દોકોસ વગાડી સજાગ્યુ કે જગીસમાં દરમજરવાનો જખન પૂરો થયો દવે તેના દવાન બધ થયો નિરાશ કાગખાન પણ આ દોકોસ સજાગ્યુ દવાન મુધી આવ્યો પણ વર્તન પાછો ફર્યો અને તમાવત વિનારે આવીને માથુ પાડી ગેસો ગમે અને ત્યાર પછી આજ મુધી કામને પણ કાગખાને ન ગમેલ

(કેદુઆરા)

"સલીમ" રોય

બંગાળનો ભૂખમરો

દેશ આ કેવા છે કે જ્યાં જાનની કિંમત નથી
ખંડાન થેવા છે કે જ્યાં હંસાનની કિંમત નથી
(મુખપદ)

અધુરો હાથના અખોથી બસા દુ રુ લખુ !
શુ લખુ બંગાળી એ અવસા દુ રુ લખુ !
ચીન વિષુ મારે દબાને મુન દુ રુ લખુ !
ચરધરે છે જ્વન લેવા જુદ ક્યા દુ રુ લખુ !
અવસા જેવી છે આ તે અવસા કહેણ ના
એ છે દુરત તણા એ ઠોઠથી સમજાય ના
(૨)

એક દાણા જ્વન મારે મે લડી રહ્યા છે ક્યાક !
માસના ને ચાપના વિષુક પડી રહ્યા છે ક્યાક !
સાઘ મર મા બાપની બાગક રી રહ્યા છે ક્યાક !
બાગોર મા બાપ સામે તરડી નવ છે ક્યાક !
બાગ જીવો-ઔતોમા આપગ શકિત નથી
આવવા શકિત હો ક્યા જ્યા માયગ શકિત નથી
(૩)

જૂખથી રાના કમગા સેડો સમજાય છે
તરડે છે ઠોઠ જુને ઠોઠ ડચક ખાય છે,
સેડોના જૂખથી મુઠ દમણ થાય છે
દસ એવા નોંધને જુદ શય કપી જાય છે
એમ ને છુને ધણુ મણુ જાનમા ક્યા જાન છે ?
દાપિજર છે ઘરીને નાખના હંસાન છે
(૪)

ચાસના ત્ત્તા ઉપર લારો દિસે છે બેમુખા
ફેગવી દહિને ઘેરો થાય છે લગી પશુ
ના દવાનો અસ છે, ના દર્દ છે દિનમા સચાર
સન્ધ્યા હન્સાનિયત આજે કરી ત્તી છે પુતાર
દેશ આ કેવા છે કે જ્યાં જાનની કિંમત નથી !
ખંડાન થેવા છે કે જ્યાં હન્સાનની કિંમત નથી !

(૫)

મહાજનો પાસે લર્ચા કંઈ ધાનના બગર છે
ફિનુ કોઈના પગે એ ક્યા કરવા ઉપકાર છે।
જૂખથી જોતે મરી જાએ અરે સસાર છે,
એતે એની મૂડીને કરતી ગણી દસ બાર છે।

સૂખ-પિલાસો-વૈભવોમા જેની વિતે દર પડી,
જૂખ કે કુખ રક-કમોની એને શુ પડી।

(૬)

આપ્તો મગામ પર આવી રહી એકધારી છે,
જૂખમરો છે એક તરફ ખીછ તરફ બેમરી છે,
ક્યાક તો જળ રેલ ને તૂટાન છે મગામી છે,
હા વગરની મોલસારી સાથમા ખીમારી છે,

અનદતા મુશ્કળની લખતા કદુ શુ થાય છે ?
કયા ગી મારી કલમ મુગ દિલમા લાગી લ્હાય છે

(૭)

હે સમય બદલાયો આને એમ કંઈ શકા નથી,
કોઈથી મિલતે આને લેલ પણ આશા નથી
ધર્મ, ગર્ભ સ્વપ્ના, સરકાર, મર્યાદા નથી,
માનવી તો છે બધા પણ દાવ માનવના નથી।

જૂખથી નહિ તો મરે આને બસા જગાન કા ?
લાખો છે જાલ લખપતિઓ, યાના આવા દાવ કા ?

(૮)

માનવી તો થઈ ગયા છે આજ માનવતાથી પર,
એ દમાગુ આશ તુમથી કર દયાની તુ નહર,
તારી કુન્પામા મરી રહ્યા છે જેઓ અન્ન વગર,
અજ એ “મહાનુભ” હન્સાનોની આરી લે, ખજર,

દઈ કુખ આપત મુશીગનથી બતા આજાર કર,
થઈ ગયા જર્વાઈ એને શાદ કર આગ્યા કર

કતીલા]

[“મહાનુભ” જોતુરી

દવાઓની દુનિયામાં સનસનાટી મચાવનાર
 ✨ સર્વોત્તમ ગુણકારક દવાઓ ✨

નીક્ષોલ

- તમે જીવાન હોવા છતાં જૂદા અવસ્થા બેઠવા હો, થકાર અને બેચેનીથી તમે નિરાશ થયા હો તો આજથીજ, જમનનું મહાન ટોનીક “ નિક્ષોલ ” વાપરનારો થાવું કરો. કમરની અસક્રિય, ગરેરાળી શીખન અને મદ રમરણુશક્તિ દૂર થાય કે વિચરનું પાતળાપણું દૂર થાય છે અને ખામ યોહીને નુકાગીને શરીરમાં જોમ અને સ્ફુર્તિ આવે છે.

પૂરેયા માટે રૂપેરી અને સ્ત્રીઓ માટે સોનેરી ગોળીઓમાં દરેક દવાનાળાઓ વેચે છે.
 કોમત મોટી ખાટવી રૂા ૮-૯-૦ નાની ખાટવી રૂા ૩ ૪-૦

“અમેરીકન સેક્સ કીમ”

(ગુપ્ત બાગની કમજોર નસો માટે)

અતિસમ અથવા હસ્તરોપથી ગુપ્ત ભાગ કમજોર બની હોય તે માટે આ કીમ જાદુઈ સમાન છે. નસોની કમજોર રોગમાં વિજળીક જોમ આપી કાયમની તાકત મેળવી આપે છે એના થાવું વપરાસથી પુરો થઈ અને ગરમીના રોગો થતા અટકે છે.

કીમત રૂા ૯-૬-૦

“રુપેરીયલ નીક્ષોલ”

(ખામ પરજોનાઓ માટે છે)

જમનને શેગાય અને પશ્ચીત જીવનનું સાચું સુખ આ ગોળીઓના સેવનથી મેળવી શકાય છે. નામરદીથી શરમાતા હોય તેઓ માટે આ દવા આશીર્વાદ સમાન છે. અપાર કૌવત અને ઉત્તમ માટે એવા “રુપેરીયલ નીક્ષોલ” જરૂર વાપરો.

કોમત મોટી ખાટવી રૂા ૫૦-૦-૦ નાની ખાટવી ” ૧૦-૮-૦

— સોલ ડીસ્ટ્રીબ્યુટર્સ —

● ન શ એન્ડ એ લી સ ●

પ્રોપ્રાયેટર ચેમ્બર્સ એનેક્સી, ત્રીજો માળે, રૂમ નં ૩૩, હોન’બી રોડ, મુંબઈ ૧

— મુંબઈના સ્ટોકીસ્ટ —

— અમદાવાદના સ્ટોકીસ્ટ —

સુલતાનીઆ મેડીકલ સ્ટોર

એમ. એન. નાતાલવાલા

બેંગમોહમદ હાઈસ્કુલ બીલ્ડીંગ,

મણુ દરવાજા

મહમદઅલી રોડ

ઈસ્લામ પ્રચાર

લેખક 'તાજ' [શરિ]

(ગતિકથી ચાલુ)

બાબ — મધ્યકાલ, ગુજરાત ૧૨૭ અને ઉત્તર દિવ પછી સૌથી પહેલાં જે લાગમા ઇસ્લામ ધર્મ ફેલાયો તે ગાગા અને આસામ નિલામ છે આ વિભાગ કુલુની અહમકના સમયમા ગુજનીયાર ખિનુમે છુટ્યો હતો, અને ગોળમા ઇસ્લામી કુમતની રચાવના કરી કેમ્બાક સમય પછી રાત્રી, કસતા વખતમા બગાળમા ફરી દિવુ સમય થયુ પતુ છ સ ૧૪૦૪ મા એના મરણ પછી એના પુત્ર જટમલ મુસલમાન થઇ ગયો તે જનાનુની મહમદશાહ નામ ધારણ કરી ગાદીએ બેઠો એના રખતમા વડા મોઝાએ ઇસ્લામ ધર્મ ગનીમથો પતુ હોયય છે કે જટમલના સમય પડેના પછી ગાગામા ઇસ્લામી પ્રચારકો મોનુદ દતા સૌથી પહેલાં જે છુટુમે દેહલી છોડી બગાળ ત ક રયાલ મ્યુ તે ગેમ જલાનુની તમરેકી હતા તઓ છતાની વરાના હતા તે શેખ શદ્દાજુદીન રદરરવીના મુરીદ હતા પોતાના પીગલાઈ હમરત બાઝીદીન મક ગીયા મુસ્તાનીને મળ્યા માટે દિદમા પધાર્યા હતા પતુ હમરત બાઝીદીનને આપની ટાટ વાન પસદ ન આવી જેથી એમણે તેમને સમર્થ હાડ્યો એ પછી આપ દેહલી આવ્યા અને ખાજા ગજનીયાર કાકી (રેદ) ના મુરીદ થયા ન ખિવાફન પ્રાપ્ત કરી મળેય છે કે આપને મમાઅનો અથાગ ગેમ હતો જેથી આપના રિહીઓએ બામત પર અને પ્રમ રના આસેપો થતા જેથી આપ દેહલી છોડી બહામુન અને પછી ગાગા જઈ પડોન્ના

અહિ આપને ધણુ ઉતેજન મળ્યુ જે રથમે આપની ખાનકાદ છે ત્યાં પહેલાં છુટખાનુ (મદીગ) દતુ અહિ આના બધા પૂત્રીઓએ આપના હાથે ઇસ્લામ અગીયાર કર્યો આમ પાસના સોના પણ મુમલમાન થયા જેથી એ મદિરને રથમે મરિજદ બનાવી આપની વધત છ સ ૧૨૨૫મા એમે દિગરી ૬૨૨મા યદ આપનો મજાર સીનદમ્મા છે

ગેખ જનાનુની (રેહ)ના સિયાય કેટલાક છુટર્થો પછી બગાળમા આવ્યા હતા હોયય છે કે સુન્નાતુમ મસાઈએ આ તરફ આસ લક્ષ આપુ દતુ આપે તેમ અપી સિત- જુદીન બલાયુની (રેદ ને (જેમની વધત છ સ ૧૩૫૭ મા થત) ખિનાફન અર્થે છકી બગાળમા મોમદયા હતા એમના

મુસ્લિમ ગુજરાત સાહિત્ય મહા, નોદેન તરફથી ચોખ્ખોના મુશાઈરાના સમ્રદ.
કાવ્ય કુજ પુ ૧૫ છી ૮ બ સદિન (નથી)
" , , ૨-૩ , , (,)
" , , ૪-૫ , , પાચ આના
" , , ૬ , , પાચ આના
" , , ૭ ૮ , , અહ આના
દરેક મ્લિ અને કાવ્ય રસિક પાત્ર આ સમ્રદ હોવોજ જોઈએ
પુષ્પ ૪ થી ૮ જેની છી મત ૮ બ સદિન
૩૧ —૨૦ થય છે તે હમત ૩૧ ૧૦૦
મેકી મગાવો
ધી નાદર મોસા ૮૫૨ ૩૩ મુન્ના.

મુરીદ અનાહિતીન અનામન દક્ષ જેમની વધાન ઇ સ. ૧૩૮૮ માં યદ્ય હતી એમના પેઠા અધિકારી રજત મીંગળ અશરફ જુદાગીરી હતા એ જુદાગીરીના સેક્રેટરી મુરીદ હતા એમ નાથી બગામમાં ધરનામનો પાયો મજબુત થયો પરંતુ એ જુદાગીરીના પ્રયત્નો કરતા પણ ધરનામની સફળતાનું મૂળ કારણ ફરવામી આતમશક્તિ અને લાઘ્યાયો હતો ધરવામ ધર્મ શહેરો કરતા ગામડાઓમાં અને ઉચ્ચ નહીં કરતા નીચ વર્ણમાં વધારે ફેલાયો એના કારણે દર્યાના ડોકરો દબર લખે છે કે “એ લોકોને માટે કે જેઓ મુશ્કેલીમાં મારી મારી, શિમરી, લુગરા અને નીચ વર્ણના ખેડૂતો હતા તેમને માટે ધરનામ એક નવીન અસ્તર હતો જે એમનેજ માટે આકાશથી અવતર્યો હતો. તે એક તાજકર્તા કૌમનો ધર્મ હતો એના પ્રચારકો અન્બાદ સાગા હતા તેમજે તોલીદ અને લાઘ્યાયનાની ખુશખબરી એવી કૌમને સલામીની કે જેને લોકો નીચ અને દલગી સમજતા હતા એની તાલીમી ખુદા અને ધરનામી લાઘ્યાયના ઉચ્ચ વિચારો ઉત્પન્ન કર્યા બગામની ઝડપથી વધતી જતી કૌમો કે જે સેક્રેટરી વરસથી દિદુ સમાજથી અલગ થઈ અપમાનિત જીવન વ્યવિત કરી રહી હતી એને ધરનામ માનપૂર્વક પોતાના લાઘ્યાયનામાં દાખલ કર્યા

દક્ષિણ-દખખજીમાં સૌથી પહેલાં જે જુદાગીરી ધરવામ પ્રચાર કર્યો તેમનું નામ પીર મહાવીર કે કાલન હતું કહેવાય છે કે તે ગ્રામ અત્યંત હતા અને ઇ સ. ૧૩૮૪ માં દખખજીમાં આવ્યા હતા વિળાપૂરના ખેડૂતોમાં આજે કેટલાક કુટુંબો એવા છે કે જેઓ પોતાના જાપ દાદાઓને જેન જાવાને છે તેમજે પીર મહાવીરના હાથે ધરનામ અગીયાર કર્યો હતો તે મહાવીર કરતા પણ વધારે મજદૂર દબરત પીર

સેવક એમ ગણ (રેહન) થઈ ગયા છે જેઓ હીજરી ૭૨૦ એટલે ઇ સ. ૧૩૨૦ માં રેહલીમાં પદ થયા હતા જેમજો હજરત ચિત્રાગ દોસ્તીથી ખિનાફત પ્રાપ્ત કરી હતી ચળીસ વસતી ઉમરે અનેક મતાઈમો રાણે દક્ષિણ વધાર્યા હતા આ વખતે ધણીજ સફળતા મળી આપે પના અનાહિતગામમાં અનેક લોકોને મુન્વમાન કર્યા આપ શાહર પણ હતા આનું તખ્તુસ ‘મુદમમદ’ હતું આપના એક મુરીદે ‘જવામે કલાગ ના નામથી’ આપના મુરીદ તાકીશ એના કર્યા છે એ ઉપરાંત આપે તકરીર, શીરા, અને તસબુકી અનેક કિતાબો લખી છે આપના મજાર મુન્વમાન છે જે દક્ષિણ રેહમા તસબુક પ્રચારનું અગત્યનું મધ્ય છે એ ઉપરાંત પશ્ચિમ મોટી માંજીમાં ગેખ જાગા અગત્યએ મુન્વ સુધી ઈલામ પ્રચારનું મધ્ય કર્યું આપનો મજાર પાયા જિન્દગાના દલાલ ગામે હાલ વાડ જિન્દગામાં ફેરલાક જુદાગા છે જેઓના જાપદામાં સેવક દક્ષિમ ગુજરાતીના ઉદ્દેશથી ધરવામ ખૂબ કર્યા હતા નસીબ જિન્દગામાં શાદ મુદમમદ સાંકિ સમરન દુસરી, અને ખવાજા ખુરી મર દુસરી પણ સફળ પ્રચારના તમામ જિન્દગામાં પણ અત્યંત પ્રચારક સેવક મહમદ ધરને સેવકજીની અને સેવક ઉમરે કાદુસનું નામ થાપુ મજદૂર છે કલાગ જિન્દગાની દક્ષિણમાં ધરનામનું એક મુમલમાનોનું ગામ છે અદિ આના લોકોને એક નવ મુસ્લિમ પીર મુસનમાન કર્યા હતા જેમનું દિદુ નામ શબ્દ અથા કોશી હતું જેમની દરગાહ આજ પણ ઘણી ખબર લેખાય છે

એજીજ રીતે અહમદનગર જિન્દગામાં સમરનરમાં શાદ ચખખીર (રેહન) શર્હિદ હતા જેઓ હજરત એસગાજના કાફના સાથે દખખ

શુભા આગળ દત્તા જેમણે આ જાગૃતિ ધણીને
મુસનના કર્મી દત્તા ઉપરાંત અનેક જુઓર્ગોના
મજાર ફેરફાર જેવામાં આવે છે આનેદિ
એમની હકીકત ચર્ચાનિંદા ગેઝેટમાંથી લઈ
પોતાના પુસ્તકમાં આવેલા છે જેમાંથી અમે
આ વાત ટાકી છે પરંતુ એ વાત તે ચોક્કસ
છે કે એ જુઓર્ગો સંસ્કૃત દર્શકતે તે
લાગેજ એકમ થઈ ગયા છે કે પ્રાંત એવી
અભુત્તવ રચનામાં આવે કે જેની રચનાઓ
દિ દુસ્તાનના પ્રયેક જિલ્લામાં જોવામાં આવે
અને એ સાખાઓમાં પ્રયેક રચના જુઓર્ગો
ગોની દર્શકત એકમ કરી દિ દત્તા મુસનનાનો
સંપૂર્ણ આર્થિક હિતહાસ પ્રસિદ્ધ થાય

એ જુઓર્ગો ઉપરાંત જેઓ પોતાની મેળે
છનામ પ્રચાર કરવા માટે દખખમાં ગયા
દત્તા મુસન મદયત તથાએ ફેરફારને બદલે
દોનનામાં પાટનજી બનાવ્યું ત્યારે એવી સ્થિતિ
ઉત્તમાં અને ફેરફાર લોભા ગયા દત્તા તેઓ
દખખમાં જઈ ગયા આપ દખખજી છનામ
પ્રચારનું કન્દ્ર બન્યું એ પછી આજીવી મુસના
નોએ પોતાની કુદગત દખખજીમાં રચાવવા કરી
જેથી બહારથી મુસનનાનો લા આતે વરવા
જેથી ફેરફાર પ્રચારનું કાર્ય ધણીને મદદ
તાથી થયું

ઉપરાંત કા જો કેપાન આ વિજ્ઞાનમાં
છનામને જે સફળતા મળી એનું મળવા
કામજી પ્રેરણા તાનીમ દત્તા દલિજીમાં જન
જાનનો લક્ષ્ય રિતજી છે ફેરફાર અદુન
કોમો એવી પથ દત્તા કે જેમને સ્વીકાર્ય માગે
ચાનવાની ફેર ન દત્તા આનેદિ તમે છે કે “એ
લોભાએ છજીમ અગીયાર ફરી અપરિતી કરેલા
જનનામાં જીવન પામ્યા અને મરુતને સમુદ્ર
લિતી દલિજી પોતાના વચ્ચેની હિતિ સ્થાપી”
દલિજી દિ દુસ્તાન માટે ગી વાર્તા મીચનગી પત્ર
“મુસ્લિમ વર્ક” મા એક લેખ લખ્યો હતો
જેમાં પ્રચારની પ્રવાનો ઉપર કર્મી છે કે
“પ્રેરનાએ દલિજી દિ દત્તા અનેક પ્રવાનો પામ્યા

ને તે પથ જીભ નિવડ્યા. છતાંમે દુનર
હિતોમને ઉન્નાતિ આપી પ્રચાર મુસનનાનો
મદદાતી અને કાર્ય પ્રિય જોય છે પ્રેરનામે
નાનજનના પામ્યોમાંથી મુસ્લિમ અપાની બીન
મુસ્લિમો સચે લગત કમપાયા અને છનામ
ફેરફારથી નાનજનના બધનો દીવા યથ ગયા
નવ મુસ્લિમોના પછો ખરો જાગ નિચના થર
માથી ને વધારીત મુસ્લિમક કોમમાંથી
લેવામાં આવ્યો હતો જેથી પ્રેરનામમાં આવ્યા
પછી એમની ધાર્મિક, સામાજિક અને આર્થિક
ઉત્તિ થઈ પ્રેરનામે લગત સમયમાં વધારો
કર્મી ને બીજા અનેક મુસરફોની છપાપાટી”

૧ મુસ્લિમ વર્ક' અક્ટોબર ૧૯૩૧

પુરોના કપડા
ચાલ-ટીકીક
રીતે વેતરતા
અને સીવણ
શીખવા માટે
કબજ મળે મા
લખો

મુરદ ટેલરીંગ વર્કસ
અને કન્ટ્રીટયુટ

MURAD TAILORING WORKS

Try our Secret Good Fit for Scientific Cut, up-to-date Fitting & Modern style

પ્રો. એમ. જી. મુગદ
મુનારના માગદ પાસે ગરેજ

દીદારે રસૂલ (સત્ત્વ)

[સર્વ દેવ સંપાદકને સ્વાધીન છે]

જેને પશુ દુઝૂર (સત્ત્વ)ના દીદાર કરવાનો દરદો હોય તેણે નીચે લખ્યા મુજબ અમન કે વાધો ધ અ બહુ જરૂરી દીદાર નર્સીમ યોગે

દર વખત બદન તથા કપડા પાક સાફ રાખ્યા, (અને બની શકે તો બાબરૂ રહેવું અર્જન છે) ગુપ્તવશ હોય તો દેશી ખાનસ અત્તર લગાડવું, બદન અમ અને દિનની ખાનસ મદમત અને ખરા વિમ મધી ખાવજૂ પડવું

જે મોઢ પશુ દરદ યાદ હોય તે આખો દિવસ કસરતથી પાવું અને ગત્રે સુતી વખત પશુ કસરતથી પડવું એવી રીતે કે પડતા પડના ઉધ આર્ત જનપ, એમા મણુતોની કંઈ જરૂર નથી પશુ કસરતથી પડવું આનુ ગહેવું જોઈએ અને સુમાની જગ્યા, ગિરનાર વગેરે પશુ પાક હોના જોઈએ

દીદાર માટે ખુદ દુઝૂરે (સત્ત્વ) બનાવેલી રીત અને દર શરીર તેમજ અકસર જુઝુર્ગાન દીન (રે અ) સાહેબોની રીત, દર શરીર માટે કરેલી લનામણ વગેરે નીચે મુજબ છે ખુદાપકે સોને આ બેમુલ મીઠાથી માનામાન કરે આમીન

(૧) 'સાફન મમ્મા'ના કર્તા વગેરે ઉકે - દુઝૂર (સત્ત્વ) દરમાગ્ય છે કે જે માણસ આ દરદ 'અહીદુમ્મા નલ્લે અલા રહે મે.મમ્મ દીન ફિલ અર્વાહે વ અલા જ સ-દેહી ફિલ અમ્મસાદે વ અલા દેહી ફિલ ફાખૂર" દસ તથો દમેશા પડને તે મને જો, અને જે મને દુ-ખમા જોયે તે કયા

મતમા પશુ જરૂર જો, અને મને જોનાર તી શાઅ કયામતમા દુ કરેશ, અને જેની દુ તદાઅત કરીશ તેને ખુ પાક દીને કૌસનુ પાળી પીનાડશે, અને એ પાળી પીનાર ઉપર રોઝખની આમ હામ છે (આ દીસ વિપ થી દુકમ એ માલમ સફ સાફ માનુમ પડે છે કે દીનાર કરનાર જન્મી છે તેમા કંઈ પશુ શક હોત નથી)

(૨) 'અઝઝેકુલીમા લખેયુ છે કે - જે માણસ નીચે લખેયુ દર શરીર કસરતથી દમેશા પડને રહેશે તેને દરદરત રમને ખુલ (મન)ના દીદાર ધ અ મદુ જ દી નમીમ થશે -

અત્રાહુમ્મા અલ્લે અલા મોહમ્મદીન મમા અમનના અનોસલ્લી નલ્લે અલ્લાહુમા અલ્લે અલા મોહમ્મદીન કમા હાવા અ-મ લોહુ અલ્લાહુમ્મા સલ્લે અલા મોહમ્મદીન કમા તોહીબો વ તહોલહુ અલ્લાહુમ્મા અલ્લે અલા મોહમ્મદીન ફિલ અર્વાહે વ અલા જ-મ-દેહીફિલ અમ્મસાદે વ અલા કહેદીફિલ કાખૂર

(૩) હઝ ત શીખ અબ્દુન હઝ મોહમ્મદ સ રદદી (રે અ) 'અઝઝુન કાનૂન'મા લખે છે કે - જે માણસ પાક સાફ અને યજૂ સાધે નીચે લખેયુ દરદ શરીર કસરતથી પડને રહેશે તે દુઝૂર (સત્ત્વ)ના દીદાર જરૂર કરશે

અલલા હુમ્મા સલ્લે અલા મોહ-
મ્મદીન વ આલેહી વસલ્લમ કમા
તોહીબ્બે વ તદૌલદુ,

(૪) કેટલાક છુતુગાને દીને (રે અ)
નીચે લખેના ૬૨૬ શરીફને હુમ્મર (સ લ.)ના
દીવાર માં બહુજ મુજર્મિય કહેતુ છે —

કમતીમા કમતી રા દિવસ મુધી કશાની
નમાઝ પડ્યા પછી બાનમ્ એકસો એક વખત
પડતુ અને કાર્પની સાથે કષ્ટ પણ વાત્નીન
કર્પા વખર લખ મુધ જતુ

અલલાહુમ્મા સલ્લે અલા મોહ-
મ્મદીન હતા લાયકામિન સલવાતેકા
શૈકન, વ બારેક અલા મોહમ્મદીન હતા
લાયબકા મિરગરકાતેકા શૈકન, વસ-
લ્લેમ અલા મોહમ્મદીન હતા લાયબકા
મિન સલામિકા શૈકન, વહમ અલા
મોહમ્મદીન હતા લાયબકા મિરહગતેકા
શૈકન

(૫) 'મુકાબેન ખરનામ'ના નાં લખે છે
કે — જે માણસ દજગત નસુને ખુલ (સા)ના
દીવાર જોવા માગ્નો દોષ તો તેજો જુમ્મા
(શુક્રવાર) ને દહાડે એક દગ્ગર વખત નીચે
લખે — ૬૨૬ શરીફ પડતુ એ મુજર્મ પણ
જુમ્મા મુધી પડતુ હ અ એ મુજર્મની
અદર તેને દીવાર પાઠ (મખ) નસીન થયો,
અથવા તો ખુલાક તેને એક એની સીજ
દેખાણો જે તેની ખુશીતુ કારણ થયો એટલે
તે સીજથી તે માણસ બહુજ ખુશ અને રાગ
યો આ ૬૨૬ શરીફ અસર અને મરેન
વચી પડતુ એકાન છે

અલલાહુમ્મા સલ્લે અલા મોહમ્મદે
નિન્નખીયીલ ઉમ્મી

(૬) કેટલાક છુતુગોએ નીચેની રીત પ્રમાણે
પણ કૃપા છે —

જુમ્માની રાત્રે (એટલે જુમેશનનો દિવસ
ખત્તસ થઈ જે નાન રાત થાય છે તે રાત) જે
રકઅત નરિલ નમાઝ પડવી અને તેની પહેલી
રકઅતમા "મુએ કાનેદા" પછી 'આયતુડ
કુરસી' અગીઆર વખત પડવી અને બીજી
રકઅતમા 'મુએ કાનેદા' પછી "મુએ
ખખ્લાસ" અગીઆર વખત પડવી અને સલામ
ફેરવા પછી નીચે લખેતુ ૬૨૬ શરીફ એક
દગ્ગર વખત પડતુ હ અ એવી રીતે કરતા
ચોટી જુમ્મા પૂરી થયો નહીં તે અરશમા
દીવાર પાઠ નસીન થયો થજા ખરા બાકિશાને
રસુલતુ અનખાવેતુ છે

અલલાહુમ્મા સલ્લે અલા મોહમ્મદે
નિન્નખીયીલ ઉમ્મી વ આલેહી

જે રાત્રે મજદૂ નખર ૫-૬ નો અમલ
કરમામા આવે તને બીજે દિવસે એટલે જુમ્માને
દહાડે "સલાવુતખીલ" (અને બની શકે તો
'સલાવુતખાત') પડવી કે જેથી અસન
મકસદ જ દી દસિદ થાય

(૭) કેટલાક બાકિશાને રસુલ નીચે લખેની
રીત પણ જાણી ગયા છે —

જુમ્માની રાત્રે જે રકઅત નમાઝ એની
રીતે પડવી કે ૬૨૬ રકઅતમા "મુએ કાનેદા"
પછી પચ્વીસ પચ્વીસ વખત "મુએ ખખ્લાસ"
પડવી અને સલામ ફેરવા પછી નીચે લખેતુ
૬૨૬ શરીફ એક દગ્ગર વખત પડતુ હ અ
બહુ જાદી દીવાર પાઠ નસીન થયો.

સલ્લેવાહો અલન નખીયીલ ઉમ્મી

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાયન્ટીફિક એક્ષન (૧૭) આશ્વજનન તેના અસરકારક અસરથી લાભ ઉઠાવો ન પાન આધારની જરૂર છે કે ન તો કપડું લપેટવાની અગત્ય ન ફેરતા ઉઠાવની બીક છે લગાડવાની સાથે જ નસોમા પ્રવેશ થઈને બેચેન કરી દે ૬ માત્ર એજી શીટીનો વપરાશ આજે ગમે તે કારણે વાગપણ, મુસ્તી, નપુસકતા કે છંદા ન થવાની દિશા પેદા થઈ ગઈ હોય તો તે દૂર કરી શરીરને કુદન ને પોનાદ સુખ બનાવે છે ખાત્રાથી માને કે આ તેલથી ઉત્તમ તેલ આ જગતના પટ ઉપર કયાય નહિ મળે આના વપરાશ પછી નસો અને પગાંઓ નવ જીવન, ઘણી સખતાઈ ન સદન થવાની તેજ આવી જાય ૬ જેન જાહેર કરતા સખતા આડ આવે છે આ તેલ બધા વાનો માટે ચમત્કારીક છે દરેક વય ને દરેક મોસમમા વાપરી શકાય છે તે તમામ ખામીઓને દૂર કરી નમમામા નમમા ચર્મ ગમેથાને ગર્વ લવા જેગ સચો પુરુષ બનાવી દે છે કિમત માત્ર બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ જુદુ આના વપરાશ પછી હંમેશા મારે પુરુષતનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઈ જાય છે તદ્દન બાનભોખમકારક અને અચુક આનંદ આનાર છે કિમત માત્ર બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ જુદુ.

લુછમે ઇશારત (૧૭) આ ગોળીઓ લારે દમ્બિ છે ખાસ પ્રસંગે કૃપાળી લગ્નથી બચાવી ને છે જલદી વીર્યપ્રલયની ફરીયાદ કદાપી થતી નથી અમીમાનીનું અભીમ ૧ પગ વારમા દૂર કરી તેને ગુલામ બનાવી લે છે કીમત બારબી એવના બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ મગાવનારને શીર છે બે દવાઓ સાથે મગાવનારને પોસ્ટેજ માફ

દાકુએ હરયાનો એલ્ટીયામ (૭) આ જાદુઈ અસર ધરાવતી રીઝીઓ દરેક પ્રકારના હઠીતા ધાતુઆર અને રસાયણ જતી ધાતુના રોગને ખુદના અઝાથી દૂર કરે છે પેશાબથી પહેલા અથવા તે પછી આવતી સોરી અને પનળી ધાતુને ધર બનવી પુરતન ૧ બળવાન બનાવે છે શરીરમા તાજગી અને બળ પદા કરે ૪ ચઉતો લાકચે ૧ બનવ છે થોડા દિનસના વપરાશથી શરીર પર અસર ખરી વીર્ષને ધટ ને મજબૂત બનવે છે અને નવી ધટ ધાતુ નવેઅરથી પેદા થરે છે આના ૧૫ રાશ પછી ધાતુન લગતી તમામ ફરીયાદો જીવનકાળ માટે દૂર થઈ જાય ૬ દલરો બીમારો પર અજમાવેલી દવા છે ૮૦ ટીકડીઓની શીશીની કિમત રૂ ૨, પોસ્ટેજ જુદુ આ દવા ઝવરાનમા તેલચાને નાપક છે દળમે નિનાશ થએલાઓને આશાવત બનાવી દેગ એ આ દવાનો અદના ચમત્કાર છે દિહની બા ૧૫ પથુ આ દવા લારે પ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધટુઆરને જ મુળથી નારા મગા માટે આ દવાની બજારગીમા આવે એવી દવા દાખર કરવાની દિદના દરેક દવાબનને અમારી જે ન છે જેનું મન આજે ને અજમાવશ કરી ને

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના રૂ ૨ પોસ્ટેજ જુદુ (દિલીનુ જગમસુ કારખાનુ)

UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો જેન્યુઆઈન કેમિકલ વર્કસ (૧૭)

Phone 6920 જામે મરજુદ, પોસ્ટ ઓફીમની પાસે, (દિહી ન K S

પદ્ય સાહિત્યમાં ગઝલનું સ્થાન

લેખક — 'સાબિર' વઘવા

પદ્ય, નવાં લાગણી વેગાઓનું વાહુડી રિનામ છે કે, નવાં ભાવાનાદનું સાન્નિધ્ય પૃથક્કણી ઉપરના પ્રશ્ન વિષે ક્યારેય પણ એક મત ફેળવી શકાય તેમ નથી. પ્રાચીનથી માંડી અર્વાચીન પદ્યવિનોદન પછી એજ સાર તારવી શકાય છે કે, ક્યાંક પદ્યે લક્ષ્યાની ભગાઇ દ્વારા લાગણીઓ અને ઉર્મિઓમાં માનવ સમૃદ્ધને ડોનાવ્યું છે, તો ક્યાંક લક્ષ્યાના મૂલ્યો અમમની રાખે યોગ્ય અને વૈષાકગણિત પ્રકાશમાં માનવ સમૃદ્ધની આખો અગ્રી કારી છે. પદ્ય વાદ જગનમાં એના ઉત્પત્તિ સાથેજ જનમ્યો, અને એના અત્ત સુધી જગનના માથે જડા એનો રહશે એક આખોય સમૃદ્ધ નાગણી અને ઉર્મિઓ દ્વારા લક્ષ્યાની સાલ્વિયવાને આશ્રયી દેનારા પદ્ય સર્જકોનો પ્રશ્ન સકળની રહેશે અને ખીજા સમૃદ્ધનું નાક અને આખો એવા પદ્ય સર્જકો તરફ ખેંચાની રહેશે કવિના કવિતાનું કામ કયે જશે, સર્જકો પોતાની વૃત્તિઓ પદ્યના ચોક્કસઓમાં ઓળંગે જશે. પદ્યમાં જે સર્જન ઇક્ષિત છે તે સમાજના વિચારો અને આચારમાં પરિવર્તન લાવે જશે દેશ, કાળ, અને પ્રજા માનસના છત્રા યત્ર તત્ત્વો કવિની વાણીમાં દોપડે, અને પ્રકૃતિને નવાજ સર્જન તત્ત્વો સ્થલે તો કોંક કવિજ્ઞ આપે છે, ખાખીને સમાજના માનસિક અને ખ્યાની કૂચ નદીને જવડોથી પોતાની નાણીયી

અને ઝડપી બનાવવા પુનઃજ વાહુડી વિલાસ ખેડી જાય છે અને તેરજ કહું તો નવાણુ દકા કવિઓ આકાશી તા। ગણોની પડે મર્મમાં દગલો પ્રકાશ આપી રહે છે ત્યારે, સેડે એકાદ ઈન કો નના માર્ગતુ દર્શન આપી શકે છે અને ફરી પાછા એ નવા માર્ગે દેરનારનું અનુકરણ અને અનુસરણ શરૂ થાય છે આ છે જગન આખાની પદ્ય રચનાનું માયમી સાર,

પદ્ય રચનાના ઉપર વર્ગવેલા કાયમી સ્વપને પણ બે ખાતુઓ છે એક પદ્યમાં નગી ઉર્મિઓના કિરણો ફેડી જનાના પદાની અને એક પેતાના પાણિય દ્વા। થેરા મિતન અને મનનના મિનાન અણી જના। પદાની ખાતુ પરેયા પદ્યમાં નાનની આહવા, બાપાનું ભાન, શબ્દોની શુદ્ધિ, અને વિચારોનું વિરતન વિરલુના દોષ દેખાઇ આવે છે છતાં તેમાં ઉર્મિઓનું અસેનન, હૃદય સ્પર્શન બાલારિધાન, અને સિંધાવોત્ત ૨૫૬ નિદાન પોતાની ખૂબીઓ દ્વારા ડોમખ સિવાય રહી શકતા નથી અને એજ કારણ છે કે જનનાનો મોટો ભાગ દિને કાયમી રહ રમાડી જતી એવી દગની કવિના તરફ વધુ આકર્ષાવનો રહે છે જ્યારે ખીજા ખાતુએ જાવનું અતિરેક બાપાનું શુદ્ધિકરણ, પૈશ્વરણીય દગ હાન, જનિયની અગમ્યારી, વચનના વગેરે દ્વારા પાકિયની પ્રગળના પદ્ય

વહેણુમા કયાક ઉમિ' નજતાનુ ઘેર વહેણી
 દ્યે છે છના એમા શુદ્ધ ભાસા વિધાન રિસ્તન
 શબ્દ પ્રયોગ, અને આયોજન સાધ્ય શસ્ત્રિય
 સૌથી, અને અભ્યાસની ભેગરાઈએ તેમજ
 ભાસા સરકૃતિની ઉચ્ચ ગામી મજિલ શોકાઈ
 રહે છે અને તેથીજ એ દિશાનુ પદ સાદિય
 સમાજના ઉપલા વર્ગને આકર્ષી જકડી દ્યે
 છે આજને નહિ પદ સાદિલને એજ સવા
 તન ધર્મ છે કે, એણે પાતાના ઉપાસકો વચ્ચે
 ઉપના બે પદો પાડી દીધા છે

મને કહેવા દ્યે કે, મદ માત્ર પુસ્તકીય
 હોય અને તે તેમજ રહેશે, પદને માત્ર પુસ્ત
 કીય બનાવ્યે પાતવે તેમ નથી પદમાથી
 પાડિલને ઉચ્છેદી નાખવાનુ હું કહું છું એમ
 રખે કોઈ માની દ્યે, અલગત એને નર્મ
 પાતિયના સોપાને પડી પુસ્તકારથી ઘેરમા
 ાગે દેવા જેટલી દૂરતા પશુ થતી રોકવાની
 આવશ્યકતા નથી ?

જે શોહસપણે આજના કારિ મિત્રને
 'હારો' ઉપનો અનાજ પહેાવે તેા આજે એજાઈ
 હવ પદમૂમિના પાક પર જગ ન્યાયભરી
 દ્રષ્ટિ નાખે અને જુએ કે નિત્ય નવા છદ
 પ્રયોગો અને માત્ર શબ્દકોવિમા શબ્દ પ્રયોગો
 પદ સાદિલના નામે જગતાના સર્જન અને
 ઘડતરમા કેટલો દુઃખ આપી રહ્યા છે ?

અનગત આજના પુસ્તકીયા પદ સાદિ
 લથી ભાષાનુ દેન કમારેય ન હતુ તેટલુ
 રિસ્તરુ છે પરંતુ એમા ગુર્જરી ભાષાની
 અસ્મિતા ગુમાથી રહી છે એટલુ માન્યા વીના
 રહી શકાતુ નથી જ્ઞે આજની હલોખ પદ
 રચનાઓનેજ ગુર્જરાતી ભાષાના કટિ અનગતમા
 આવે તેા, અને તેમાથી એા શબ્દો છાટી

નાખવામા આવે કે જેને ગુર્જરાતીઓના કર્ણ
 પટ સાથે કંઈજ સબધ નથી તે પદ સાદિ
 લમા આપણી પાસે ગુર્જરી ભાષાના મૂલ્ય
 અકારણ જેવુ ગુ રહે તેમ છે ? એટલે જાણે
 આજે ખેાતુ પદ માત્ર પાતિયના પ્રદર્શન
 માત્ર એજાઈ છે એમ ન છુએ માનવુ પડે
 છે જે ભાષાના પદ સાથે આમ પ્રગ્ન સમુદનો
 સમધ્યે ખેાઈ બાઈ જાય, તે ભાષાના પદ સાદિલના
 અનગતમા શબ્દ પ્રયોગો પ્રગ્નના શા ખપના
 ગહે તેમ સમજાતુ નથી

હું પહેલાજ જણાવી ગયા છું કે, પદ
 સાદિલના કામથી રનરપને બે બાજુઓ છે, અને
 તે સનાન છે, જતાં જમારે એક બાજુ એટલી
 ભારે બની જાય કે તેના ભારે ખીજુ પાડી
 સાન હજીતુ દેખાઈ આવે ત્યારે સ્વર ભારે
 પલાને કંઈક હજીતુ કરી ભાષાના પદોને
 સમાન કરવાની અગત્યતા ઉભી થય છે

કંઈક હજીતુ અને હજી રમે તેવા શિખ
 સુધીની દાદ મદ રહી ગઈ દરિયાત અને
 ભજ ગી વિલવા ચોપાઇમા જોગ આવ મદ
 કંતાએ મદતા લધાઈ ઉપગતીમા અલગ
 થયુ પરિખના વાયરે ચડેનાઓના દિલ અને
 દિમામ સોતટની આધીમા અદ્ધર ઉ.યા ગુર્જ
 રીના પદ ઉપાસકો પૂટીના પડ ઉપર નામ
 અને નામ્ય હજી ખેલતી અને કુતી, લિમા
 ધર કરી રહેતી અને જિવનમા એની છે ની
 પદો સુધી જગાઈ જતી પદ મહિઓને જાણે
 કે નુનન પદ સર્જકો ખાઈ આવી ગયા નવુ
 કંઈક અશે નમનગૈયક નિરાડય ખર, જા
 એમા પચાકતલના અભાવે તે હતું સને સજ
 રહુ, જનતાના ગમે ઉતરી એના હાન તલવને
 પોષિક થવામા સાન નિખન થતુ ગયુ એમ
 જાણે કે પ સર્જકોની અગત્યો અતમા

વિનાના સુદર શરીર જેની બની ગઈ ગુર્જરી પર સહિષ્ણુની આ ઘર મર્યાદી તેનાજ બાલો અને પરમ ઉપાસકોના સતત અને અણચક પશ્ચિમમાંથીજ સાપડી આવી ધરની દિપમાએ એજ લડકી, બાબૂકી ધરને બાળી મૂક્યું

ગુર્જરી ઉપવનમાં આતી આ દુનને વર્ષો પહેલાં કેટલીક વ્યક્તિઓએ ઓળખી હતી એમ કહેવામાં કદાચ અતિશયોક્તિ નથી રત બાળાશ કર, મણીબાઈ, કલાપી કાન્ન, ધૃત્વાદીએ એની સાથે એક દાળ બનાવી ગઝન તાણીના નામે ગુર્જરી બાળામાં અદાનેક જગ્યાએ જનતાના દિન અને દિમાગદાય કરવાના થાને મા ક્યાં પરતુ એ પ્રાથમિક પ્રયોગ કરીએને સત્તાશાસક સાથે અને સદકાર મળી શક્યો નહિ તાજાંતર ગુર્જરીમાં વાવેલા એ ખીજ રોપ થઇ કાવવા અને કુલપાના દિવસે આવી શાગ્યા

શ્રી કવેરી, અને અરેશ છાએ વધારાકિત તે પ્રયોગોમાં ઉમેગો મ્યો અને પછીનું રોચ દરીઆળુ દેખાના અને એમાં આખા ઉપ વનની જોગવાઈ જણાના રવ દાણ, રત આજિજ, સનામત નહે 'સપદ' 'ફીંગ', 'કેકિન' છત્વાદી એ ઉઠરી રહેના આ નુનન ઉત્તવને છોટી પાણી એક કરી સૌચવા ગામ્મુ

મને કહ્યું દયા કે, ઉત્તવ અને પગ વુ દેકે ઉપવન બેદન અને બેનગતીન હોય કે અમુક રિકાસ પછી એની કટાઈ હાટ શર થાય છે ખરેખર ગઝનના પ્રાથમિક પ્રયોગો પશુ દેકે અમે એવા ખરા પરતુ એ હી લડલ, પ્રાસામેજનું આર્થિક કારણ પ્રેમની પશ્ચિમમાં ખુલ્લુ વદન, આખોમાં વસી વાવ તેવું રપ

અને દિવ, દિમાગને દરી જાવ એની વાવવાહી ગત જનતા માટે આકર્ષક બન્યા

મૌરના આમણે પા' પા' પગની કરતી કરતી, ગઝન તાણી તાંપીના તટે વસના મહેરની આખે ચઢી નિસાર, 'કના', 'બેનાર' 'વદશી', 'જા', 'અમીન' 'ઉદ્ધત' 'વગેરેએ ગઝલખીમરોપણ કરી પછીથી થી મુન્દી (ધરમાન તે રાંદર મુ સહિલ મળના માણ મનો)ની આખે એના દર્શને નાખી ઉના જાડા, નિત્ય દસના અને હસવતા, આખા મોતુ જાન 'બેનાર'ના દિવમાં એના દર્શને મદમદયા થયા તાંપી તટે એક ત્રોજા સોયતી સાથે બેઠેલા એ મિત્ર મળે ના ધોવના ગઝન પ્રથે મીઠ માડી એની ઉપાસના આદરી, વ્યક્તિગતના બદને દવે સમૂદગત ઉપાસનાના મદાય થયા મડગ બન્યુ, સમેલના શરૂ થયા જ મુનાગી, અને જનામ ફેફલિવ, 'ગાર' અને મારેહી અબાસી 'નસીમ', અને અતરની તજી માની કરતા રત 'કાની' છત્વાદી છુ । અને પ્રગટ મઝન પ્રેમીએ એ ગઝલ નવદગનુ કાર્ય આરંભ્યું

કવિ સમેલનોના નામક તરિકે જનામ મકિપ એક અબાસ તરિકે હાનકુ વાવણ આખી થયા 'બેનાર'ના કાએ એ નામકી આરતા તેમણે ચોનાની રૌની અને દમે મુન્દાના ગુણ ગીન ગયા (એટલે મઝમાં ઉતરી) જાનાવ્યા, અને જોતરનાજ દરદરથી ગઝનના વિઝરી મહેલા અજો ઉપર મીઠ માડી એના સૌ દર્શનુ જનાજના પાન કરી ગરેલા જાણીના તવલ કયાકાર શ્રી રમણલાલ દોષ્યા આપ્યા, એમણે એક ચિત્ર રમણિયુ વાવણુદાગ મઝલ સદિ ત્થના ગુર્જરી છતિદાસમાં અમર પદ મંડી લીધું

શ્રીમે શ્રીમે જાન જોગાઈ, અસા ચોનાની નિગળી દળે અને હમે આવી મળ્યા, 'મીની'એ

સાથ ક્યોં એવા આપ્યા કે જનના માનપાન વધી ગયા હવે મહેમાનોના માનપાન ક્યા અને કેવી રીતે જાળવવા તે સવાલ આવી ઉભો અને એજ થયુ જે એકથી બે, અને બેથી ચાર થના થતુ આવ્યુ છે સાદમારી ઉડી જનન જનના ઠેકણે, કન્યા ચેપરે, અને વરરાજ જેવા 'બેકાર' અને મુન્શી અરમાનો ભર્ષા અર્ધા માગેથી ઠેરના ઠેર વરથેલા ટાણે વહે ચાપના પુરુષ શુઝેડે એ લગ્નસરાની મીઠી યાદી તાઝી કરતા આજે પણ જનનૈયાઓના ઘરેમા મુર જાના કપાક કપાક પડ્યા છે (અને રા સા મહંગના ગઝન સમયે તરફ દર્શાવે છે)

શુજર્ની ગઝલના સૌદર્ય પાતે ચડેના બાઈ 'અસર' સાનેરીને ઠોડ જાગ્યા, ડોહાઈમા શ્રી દયાલાભની જ્યોતિએ એ ઠોડ પુરવાનો જાણે 'અસર'ને વાપરે ક્યોં હોય તેમ રસભર્ષા ગવિની રમ્મ ભૂમિ પર ચારે તરફથી ધરા ચઢી રસભર્ષા રેલી ગઈ રમણનાલ પછી સુદરમને લઈ આવવાનું માન અસર સાથે ડોહાઈ અને ડોહાઈ સાથે દયાલાભના નામથી સુસંગત તહેજે સૌદર્યના દરથો અને વર્ણનો દ્રશ્ય અને શ્રોતાને ડોહાવે તેમ સાત નવતર શ્રી સુદરમ પણ ડોહા ધ્યા તે માનવ મંદની વચ્ચે ડોળી ઉઠ્યા એમણે તેજ દિવસે પોતાના જિવનમા પહેલીગવાર ગઝલ લખી અને બેપરવાઈથી મુશ્કા ધરા વચ્ચે વાચી સૌદર્યના કેદ ચઢ્યા પછી પરવા અને શોભા જેવી મર્ષાઓ મૂકાવી એ જાણીના અને માનીતા પ્રશ્ન સામવા, અને વખણાવના કવિને પણ ધડીભર અતિ બાળીચના સાથે નચારી લીધા તે મે બરાબર આખે જોયુ છે

હોમોઈથી ઉઘાડી ગએલા શ્રી સુદરમ એ પાટનગરમા ગઝલના ગીત મિત્રોમા ગાવા

માફકા તેમનુ એક મંગ 'મજલિસ'ના નામે ગઝલવાણનું સફાવતકાર કરવા ચગવણુ ધડી ભર એક અમૃતભરી 'વાદળી આકાશપર આવી અને ચારી ગઈ' પાનનગરના પદસર્જક એમ ગઝન સાથે ધડીભર રસ કિતોબ કરી રહી ગયા

પટેલાથી પ્રયત્નોએ ચડેલા સીંધા સાધા અને લોળા ભાળા બે ધડી મોજવાળા રાવણ સાદમે પથુ બે ધડી મોજમા મમલિત ઉપામના ક્યોં ગળી કેટનાક રચાનિક અને જાદારના મુશાવરોઓના પ્રમુખપદે ગઝન ઉપાસો વચ્ચે તેમની ટિલ્કામા સૂમન માગો શોભી રહી

ગઝન વાયુમા ઉડી, અને માયેજ તેડી કિતી કેટનાક દિતશયુઓ અને પ્રતિ રમ્પી દૈવિના વલજુથી છુદાઈ, ચગદાઈ અને લગભજ ધણુ વર્ષોની ગઝલ મુખેને ગોદમા લઈ ફરતા પ્રસિદ્ધ એવા આનામનું નામ પણ એની ખ્યાનિ સાથે સમયિત છે

પ્રસિદ્ધ છુનેડીનાં તત્રી રાજકોટમા જાગ્યા, એમણે પણ ધોડા દિવસમાજ જેટલું કર્યું નેટલું પથુ વધારે છે કાઢીનાડામાથી એક આખોય ગઝન સર્જક વર્ગ ઉભો કરી દેવાનું માત્ર એમનાજ નામ ચઢાવી સમય

અને સીંધી વધારે તો ગાવુ ગોપીચંદન ધમેજનનાજનાળ 'વહશી'એ કારવા'દાવારા કયા ત્યારથી આજ નિ સુધીના અણુયક અને અણુ અટક પત્રિકાએ ચૂરણોફરી તથા માગી થયે છે અને હા, ફરી પાછુ ગઝલ રૂપ શુજરાનના એક વધુ પ્રતિભા સપત્ર હસમુખા અને સજ્જનોમા અનેખી ભાન પાડતા ફરિ રિવેચક શ્રી ઉમારાકર જેપેને પોતાની વનુમા લઈ આવુ "તો પછી જાઓ અમ દિતની કથા કહેતા નથી" કહી જૂરા પડેલાએ જૂરા પડ્યા

અને હિંમત બચાવી રાખે છે તેમ સત્યમારીએ
ચક્રમા

છેત્રનો મુશાવરો શ્રી હવેરીના તામે સહ-
વાયો, અને તેનું શુ પરિણામ આવ્યું તે
સાક્ષ્ય રસિઓથી અનુભવ નથી અજ દિવ
સુધી ગત્ય હિંમતમાંથી મેળવેલી મુશાવરો કિર્તી
એમ ગત્ય હિંમતમાંથી કહેવાતા કટનાકના ફરી
વર્તનમાં હોવામાં ગમે કાલિયાવારમાં એક ફરી
એકાએક ચમકી ઉઠે 'માયત્ર' ને 'મત્ર' તો
છેજ મુ અમ્મમાં 'શયર' પછી 'નમીય', 'અમીર'
ને 'નામીર' પણ બુલવા જેવા નવા ઉપલા
પ્રસંગો વચ્ચે વળી એક માત્રાર પ્રસંગની મોધ
ન લેવાય નો નોધ એનારી ફૂલના લેખાવ
આજના પોતાની મેળે જાની બેઠેલા ગદ્યને
નોધક માટે એની ફૂલના કદાચ કોઈન ચલાવી
રહે, કોઈને કેર, બુનાપ કે કોઈના તામે વળી
મે વિશ્વવિજ્ઞાને લઈ આજનાનું માન હિંમત છે
એક તો કોઈ મુશાવરો પતિ થી નાદારવણુ ત્યાર-
સપણુ તે બંધીતા એકમર લાનુચ કર વ્યાસ, અને
બીજા કટના સાદન, 'કટના' સાદન તે હેઠ કાઢીયા
વારથી ગદ્ય પ્રેમમાં મગત થકે કોઈ આજનાર
પાનકેના દરમારથી હમાલુદીનમાં ફરગએમનું
ઉપનાય કોઈ મુશાવરો મુશિન પગિત,
"અમાને પાનકેના પી પડી છે" નવું આજનામ
થોડા દિવસે માટેની બંધીનાણી કેમ ન હોય
તામે કોઈર અને નજા આવી રપગટ પગિત
પછી ને જન્યુ તે મુશરી આજમાને નાદન
હ કોઈના મુશાવરોને ચમકાવવા બંધીના રિવે
ચક અને કવિ નિશાર' (કાવ્યમાની) ત્યા
'સી તીનો મુખ્ય કાગો ફનો

મુશાવરો પ્રતે અલગત મર્યાદિત થઈ
છે, જ્યા રપગટ અને મર્યાદિત રવરે કલગી
મુશાવરો રપે તેના દરન વ્યાપક છે નકા

તેવા વર્તમાનપત્રો પણ એના માટે પાનાઓ
કાઢી ગયા છે

આ બધા વિવરણ અને પ્રતિષ્ઠાની
નોધનો લેહર એકજ છે, અને તે એ કે
મુશરી પણ સાક્ષિમાં મગતનું રપગ કયા
છે તે દેખાડવા મુરતો શ્રી હવેરી અને શ્રી
અનુદેશ, શ્રી રમણનાથ શ્રી મુદરમ અને શ્રી
ઉમાચકર જોષિ, શ્રી બાદામણ, અને શ્રી
ચક્રવર્તન મહેતા સુધીનાને પોતાના નામે બેચતી
મુશરી મગતનાગાનું સૌ ભે' નહો કમતા ઉપલા
કામોના ઉત્તેજ પછી વધારે પછીના પુરાવાઓ
વળુ કરવાની આવશ્યકતા છે

ઉપના દાખલાઓથી સાબિત થઈ છે કે
મગત મુશાવરોના પદ સમજીના છેક ઉપલા

ઓપરેશન વગર હરનીયા અને અંદૃશિનો દલાલ

અડોપમાં અપારકુ કે પાણી ઉતરી આવ્યું
હોય તેના કનાગની આશ્ચર્યકારક દવા
સાદન દલાલગનો ઉપયોગ કરો મમે
તેટની બુની બીમારી કેમ ન હોય, એકજ
આવાડિયામાં કાપથી કાપો ફરી કે છે આ
કાપ કો બીમારી માટે આ એક અસરકારક
દવા છે જેના ઉપયોગથી પડેલાદારા ખરાબ
તરફ બદલ નીકળી અડ એની અસલી
દલાલ જા આવી ત્યજ છે ઓપરેશન કર-
વાની તો જરૂર નથી સપણુ દાવરા માટે
એક શીશીની કીમત રૂ ૪-૮-૦ પો
અર્થ અત્ય જવાબ માટે, ૧૫ આનાની
દીકરી એકલવી કિલ બદારના દવા મગ
બનાવ્યોએ દવાની કીમત ચોરટલ એકરથી
એકના-સ એકલવી

મગતો રુ-મુશન કેમીકલ વર્કસ (રટ)

જુમા પ્રસિદ્ધ પાસે, દીકરી K S

સમાનતાનો સાદ

['હારવા' માં જેમની કેટલીક કૃતિઓમાં અનુવાદ આપી ગયો છે તે ઉદ્દિગ્ધતાના સ્વપ્ને અને અલોક નવલકાકાર દિલ્લેશ્વર એમ એ જેમની પ્રાલંબાન ગૈરીમાં લખાએલી કૃતિઓ જનનવા સર્વોત્તમ નવલનવેશીની કૃતિઓથી રહેજ પછુ ઉતરે એમ નથી તે દિલ્લેશ્વરની એક વાર્તાનવલ્લરી, ક્યેયવર્ણી, અને હૃદયમાં સોસરી ઉતરી નય તેવી એક કૃતિનો આ સરળ અનુવાદ છે - અનુવાદક]

જે હોટયમાં હુ ઉતરેતો તેનું નામ હતું હિંદોસ એના ત્રણ માળા હતા દરથી એના રૂખાવ દોરતના બદલે એક હર્ષશીર્ષુ જહાજ જેવો હતો મહારા કમરામાંથી સ્થપિતનુ અનુ પમ અને લન્ય દ્રસ્ય એવા માટે હોટયના અન્ય ઉતાડ્યોની દહ જમની એ શબ્દમીમાં એકરો, વેપારીઓ, અને ધનાઢયો પછુ હતા વિદ્યાથીઓ પછુ અને દર્શનાભિલાષીઓ પછુ હતા મગમ, હરાની, એગો ઇન્ડીયનો, પગખી તોખી બાપા નિરાળા પહેરવેશ, મિત્રમિત્રિત વાતો હાશિશ્વક દારય .

એમનું જીવન ધેય સપતિ એ સોપા એ હજાર માહલ ચારીરે ગુલમર્ગની સવુણી સંધાના સંધારગી દરયો એના આબ્યા હતા મત્રયુગમાં પ્રત્યેક ઇન્સાન રૂપિયા માટે વવખા મારે છે મુઢીવાહે તેનું જીવન કષ્ટ, તેના દિલને અધમ, તેના આત્માને અશુદ્ધ બનાવી દીધો છે કિતુ સૌદર્શની તૃપ્તિ હજીય નહ પામી નથી તે માનવ-સૃષ્ટિના કોઈ ખુશ્ખામ નવાયેલી નસની જેમ તડપી રહી છે નહિતર સંધાના આર્થિક અને દિવજીત દરયો નિહાળવા માટે આટલી બધી વ્યાકુળતા શા માટે ?

એ કેટલા હર્ષની વાત છે કે માનવહૃદય માધી હજી પછુ તે વ્યાકુળતાનું તણુખા ઝરે છે તેનો અતરઆતમાં તેની કલ્પના કાળ, તેના રવર્ગની અપેસા, જીવત અને જમણ છે અને જ્યાં લગી એ જીવે અને જામશે ત્યાં

લગી ઇન્સાન પછુ જીવે જહીવાદ અસાચારી સમાજ, શાહીવાદ, નાગીજમ, શક્ષિરટ વ્યવસ્થા કે જમનની માત્રી પ્રાપ્તપણુ વ્યવસ્થા કે દુકુમત તેને નાખુ કરી મકગે, નહિ હુ ઇન્સાનના સુખી અને ઉગવગ લારિયા નિરાશા કે હનય થનો નથી

'હિંદોસ' અમીર પ્રનાસીઓની દ્રષ્ટિએ એક સામાય દોરતન હતી પછુ મહારા જેવી રિશ્તિના માણસને બારે પડે તેવી હતી કિતુ શુ કંઈ કોઈ હિંદુસ્તાની હોટયમાં જગ્યા ખાખી ? હતી નિરપાયે અદિ ઉતરો છુ હિંદોસમાં જેઓ ઉતર્યા હતા તેમાં અર્ધા ઉપર તો ગોરા સાદયો હતા ખાજીના એશિયાનાસી કનઃ વેહરે એક નિયિત પ્રમારની કાશા ખેલતા હતા જે નતો અંગ્રેજી હતી કે નતો હિંદુસ્તાની, બન્ને એ જાનને બાપાના અરનાવિક મિત્રલુધી ઉદભવી હતી બેજાન હની કાશા રહે આરેમતુ હવુ પરતુ ધણીખરી હરીઓ છુરી અને કાઠા હય ખજ રિજાના રોરસમાં હિંદુસ્તાની ખાણની જેમ લાન મોરયાની એટની જરમાર હતી કે, બિચારી લે ક્રેશાપરની આપાઓ અને પરિચારી કાચોની જીજ અજાજી ઉતરી અન તે હોટવના મુખ્ય ખમ ચી પર ગણીના એવો તો વર્ષો વર્ષાવતી કે હપથી તેની લારી એક ગજ ફલી જતી ખજરગીના હર્ષનો મર્મ એ છે કે, તેને જેમ વધુ શણો પડે તેમ તેમ તે વધુ આનહિત રહેશે નહિતર બીજે દિવસે ઉદય

પછી હોટલ છોડી ચાલ્યા જશે એવો એના છવનનો પરિપાક હતો કદી એને પ્રથમ ગળો અને પછી ભેટ, તો મોકવાર પહેવી ખજિરાશ અને પછી ગળો મળતી દરેક દાલ તમા એ આનાદેલ રહે છે ફિરંગી સજ-કારણની સૌથી મોટી બૂલ એ છે કે તેઓ પોતાના ખમત્તીઓ પરથીજ દિદી પ્રમત્તીઓ આદાજ કાઢે છે તેઓ દિદીઓ સાથે પોતાના ખમત્તીઓ જેવોજ વર્તવ દાખવે છે અને ઇચ્છે છે કે દિદીઓ પણ તેમના ખમત્તીઓ (cook) પેકે જે તેમનાથી સત્વર અને ખુશ રહે હવે દિદુસ્તા ડિઓની અવળાણ અને અકૃત્યતાનો શો ઉપાય કે તેઓ રાષ્ટ્ર પણ સંસ્કૃતિમાં સત્વરે દેખાતા નથી ગાળ કે ખજિરાશ, દસાપથી તેમને સાતન થવું નથી

દેશનો એનેજ દેશ એક કારમીરી સુસનમાન, નામ દગુ અહલજી દુનજો પાનજો ખી એ પાસ, હોમેપર નિગણા તરવરી રહેતી નયતોમાં તે અધા સ્ત્રીઓની ઝખના જે અધુન હતો આજિ સ રૂપીયાનો પગાર ચેટરનો માસિક અવીજી હતો જેવો ધણીજ મુસોલીથી જગલના કાકાજ ચોરીને એ હોટલ અજામી હતી પોતે ચોર એટલે પોતાના ચેનેજરને પણ ચોર સમજતો દરરોજ અધકપણે હોટલનો દિસાજ કિતાજ ખૂન ઝીણુરથી તપાસતો અધ અને માખણ તો પોતાના હાથેજ વેચતો જનાય સતો ન યને વધુ અખતી દેખરખ તખસ માટે એક શીખ જવાનને પણ નોડ-રીએ રાખ્યો હતો આમ પાકિસ્તાન અને શીખીસ્તાન એક બીજાની સમીપ રહેવા જનાય પરસ્પર શકા અને અવિશ્વાસની દ્રષ્ટિએ જ્ઞાણ લાગ્યા અવિશ્વાસગથી શકા ઉલ્ભવી અને એમાંથી અપ્રમાણિકતાનો જન્મ થયો સ મ

અને સીધી વાતોમાં પણ ખતાવટની અંધ આવવા લાગી આપોની નિર્દોશતા અને સૌદમ્યતાએ નિદામ કીધી પરિણામ એ આખું કે દેશની તમામ વ્યવસ્થા મુખ્ય ખમત્તીના હાથમાં ચાલી અહં દિદુસ્તાનના સજદારી ઇતિહાસનું પુનરાવર્તન 'હિંદોસ'માં પણ થયું

મુખ્ય ખમત્તીના હોંક પર હંમેશા કારમ કરકા રહેતું નિગપત ખજિરાશ રિવકારતી વેળા તો એની રિયતિ જ્ઞાના જેની થતી એ સમયે મને વજન જોવાનું તે કળવાનું મન સલામી આવે છે જેમાં એક આનો નાખતા ખીજગ દાણે ખટ દહને એક ડીક્રાટ બદાર નીકળી આવે, જેમાં તમાર વજન લખેલું હોય છે ખમત્તી એજ દસા મુખ્ય ખમત્તીની હતી આ તરફ તમે જોટ એના હાથમાં મૂકી કે તરફણ એની દતાવની નજરે પડવાની, આદા કેટલી તરફથી એ દતાવલી ઉચતી વિજળી જેટલા વેગથી તો તે વજન જોવાનું વજ પણ કામ નહોતું કરતું જેઓ એમ કહે છે કે વજ મનુષ્ય કરના વધુ વેગવાન છે તેમજો 'હિંદોસ'ના મુખ્ય ખમત્તીને એકસર જોવા જેવો

'હિંદોસ'ના એક મિત્રીનું નામ અમદુલ્લાહ દગુ અમદુલ્લાહ એક જગ કારમીરી હતો કદરો ૮ મંથન વજ ની આદ, આપોની આસપાસ કાળા ધણા, ગાંધોપર શીઝીના માથા આગળના દાંતો પરી મજાવા, વજ સાદે વર્ધી વધારે હતો અમદુલ્લાહનો એક પુત્ર હતો જ્ઞા ખાપે અનાય જેવો સામનો હતો અગિયાર વ્યાર વર્ધની વજ, હાથ વજ ધણા ગદા, છુટણુ સર્ધીની છગર કમીસની બાથો ફાટેની, કમગની જેમ ચમગની ચોગી ચોગી આખો નિર્દોશ મુખ પરથી દપ હતી હતી, વધેતા અસ્તઅસ્ત વાગ, એક નિર્દો

આત્મા જે ક ગામિયનના કીચકમા ખુબી ગયો હતો માર નાકાવાલી શકિત નહોતી સહાર માટે પોખરી રહ્યો હતો એને મધાખાળ લિપ્તી કહેતા અબ્દુલ્લાહ પોતાના પુત્રને મચતાથી મળીય કહીને જોલાવતેલ રિચિત્ર નામ છે મળીય પછી ! એ નામ સાલળાને મહાત શરીરના રૂવે રવા ખડા મધ જાય છે ગરીબી દુ-ખાને સોથી મહાન યુનોદ છે જયવતા કાષ્ટ પછુ પિતાને એ અધિકાર નથી હોતો કે ખાતાન પુત્રને મળીય કહે કિતુ પછુ કરીને અબ્દુલ્લાહ એક કચેર પારતવિકતા બાંડા કરતો હતો તે પોતાના પુત્રને મહાત ગમ્ત કહીને નીજને અને દુ-ખાને છા આપના હતેહો ન હતો

હોદસમા બીજો પછુ એક લિપ્તી હતો પૂષ્કર બિલ્કુલ 'દ' દરોજ માર ખાના છા ગાળ વિના કામ કરતો નહિ મજેરી પછુ હતો ઓએનો દલાલ પૂષ્કર નાના ફિરતીનો માદ મિત્ર હતો નાનો વેધટર એક કાચકા માણસ હતો સેવચાક્રીમા એકો છુ સિત્તય તેના મુખમાથી અન્ન કાઢ કબ્બ લીકળતો ન હતો વાણી અને વર્તનથી તે એટલી બધી ખુશામદ કરતો કે ઇન્સાનને બારે વનશતીના હીનોડખો લાગતો નથી સમગ્રતુ કે આટલી બધી ચાપ હુસી શા માટે ? કાય જેકીને હમેશા ઉભા રહેતુ, લગી લગીને સલામો કરવી, જે પ્રત્યેક શરીરક ઇન્સાનને મારે અલ્લત ચરમલક છે આવો ખુશાનદખોર, આટની દીનતાથી વાગ કરનાર મે માગ છતનમા કહી નથી જોયે એ પછુ ઓરેતોને દલાલ હતો કિતુ માત્ર યુરોપિયન અને એંગ્લો ઈન્ડીયન ઓએનોજ કહી કહી કાષ્ટ હિંદુસ્તાની સીતેયા નરીઓનુ પછુ કામ કાદી આપતો તેનુ નામ હતુ શુ નામ હતુ ? કષ્ટ મારજ નામ હતુ દિખામયા

આવી રહુ છે છલ પર નથી આવતુ હા કમતખાન ! કમતખાન ! આ નામ એટલા માર લખી રહ્યો છુ કે શકય છે કે તમારા દિલમા પન આવીજ કાષ્ટ તુડા લગે અને તમે ફિરિસમા જમ્ત ચડો દપ રે કમતખાનનુ નામ ન બૂનતા એજ દરામી છે એ ફિરિસમા !

એ જદાજો જેવી દેખાતી તેમનુ વર્ણન અમ્હુ રની જશે જો હું અદિના એક કામખી રંગસીનો હ તેખ ન કેક એ જોકે આઈસિય રોસા દ ! ઉદના દમ વાંધી યુનમર્ગમા એજ કાતનયા નિવસ કરતો હતો યુરટેસ કાદી આઈ-મદાખનના જેતુ મરતક તેવાજ ચુચાગા વાળો એનુ નામ ઓલાઈન હતુ એ ખૂન દીચતો અને હમેશા કીમતી રાતાજજ મઝ થકાનો જ્યારે નશાયા ચૂર થતો ત્યારે તત્ર જાનીતી જેમ સરસ વાનો સલગાવતો દીખગી, રનભાવે યુએ ઉકલતા ફિશ્તરીભર્ષી બાકે કટાખપ નનિયા વર્ણન, જે એના બકિતમન છતનને નીચોડ હતો કહી એ કલકોના દલાલ સુધી વાગે કરતો તો કાષ્ટાર કયાકા સુધી નીરવ રહેતો ન તો તેને શિશ નો રોખ હતો કે ન તો જોએનો વિચિત્ર ખાન તો એ છે કે મામ પછુ ખાનો ન હતો હા પાગ તેને પછુ પસદ હતુ કેદતો કે પર્વતના એક ટુકડા પર દસ દિવસ લગી છતનો રહી શકુ છુ તમે હજુ બાગક છો જ્યારે મહારી પચે ખજોચ્છો ત્યારે ખાતી થશે જીના મોવનમા પછુ તે તાકગી નથી જે આ પતી ના ટુકડામા અને આ અમૂય શરાંગના દીખામા છે પીખા પીખા, બસ પીખો અને યુનમર્ગની આ રંગ રંગી મેખાને નિદાગો જેના ઉકળતા રવીરથી પકિમનજી ફિલિજની સૌ દર્બતામા હમોને ધણી વધો ધધ જાય છે (અપૂર્ણ)

રાંદેર : મુસ્લિમ-શાહી, અને જન્મ-મરાણુ.

શાહી

- ૨૧-૧-૪૪ અબ્દુલ્લેહખાન યુસેનશાહ કમાલ
શાહ-નુરખીખી કાનુશાહ સુતાનશાહ
૨૩-૧-૪૪ કાસિમ યુવામદુસેન હાસીયા-રહે
ખાખીખી કાસિમ અહમદ બેખીયા
૨૭ ૧-૪૪ અબ્દુલ્લાદખાન ઉમરખાન હાસીમ
ખાન-હમીદાબેગમ મીરીનખાન યુ-
લશરખાન

જન્મ

- ૧-૧-૪૪ મોહમદ અબ્દુનઅમર-છોકરો યુનામ
દુસેન
૨-૧-૪૪ હમીદખાન કાસમ જુલા-છોકરી
મહેરસીસા
૩-૧-૪૪ ઇસમાઇલ અહમદ ખીપરદી-છોકરી
રસખીખી
૬-૧-૪૪ હખીમખા યુનામખા-છોકરો નુરખા
૮-૧-૪૪ શકર કાસમ-છોકરો યુનામદુસેન
૧૧-૧-૪૪ મોહમદખાન હામીતખાન-છોકરી
મરીયમખીખી
૧૬-૧-૪૪ યુસુફ અહમદ અશરફ-છોકરી
હવાખીખી
૧૮-૧-૪૪ ઇઆલીમ મોહમદ પેરોવાન-
છોકરી હાજરાખીખી
૨૦-૧-૪૪ શેખ અહમદ મોહમદ અશરફ-
છોકરી લાહેરાખીખી
૨૫-૧-૪૪ યુનામદુસેન યુસુફ મુરાદ-છોકરી
અહમદ
૨૬-૧-૪૪ રહીમખાન હાસમખાન-છોકરી
દુસેનખાન
૨૮-૧-૪૪ સૈયદહસન મોહમદહસન-છોકરી
અમીનાખીખી
૩૧-૧-૪૪ યુસુફ દુસેન સગસનાદ-છોકરી
રહીમખીખી

૩૧-૧-૪૪ અહમદ ઇસમાઇલ શાહક-છોકરી
કાસમ

મરાણુ

- ૧-૧-૪૪ મતલમખીખી કાઝી રસુનખી છોકરો
ઉ વ ૬૦
૨-૧-૪૪ અહમદ યુસુફ જાનીયા ઉ વ ૬૦
૫-૧-૪૪ આસાખીખી અબ્દુલની છોકરી
ઉ વ ૨૧
૭-૧-૪૪ યુવામ મોહમદ અહમદ નાખુલ
ભાઈયા ઉ વ ૫૦
૧૦-૧-૪૪ યાસીનખા યુનામખા ઉ વ ૩૫
૧૨-૧-૪૪ અમીનાખીખી તે મોહમદ મુસાજી
જામની છોકરી ઉ વ ૧૭
૧૩-૧-૪૪ અમીનાખીખી અહમદ યુ મો
ધુપલી ઉ ગા ૧૧
૧૩-૧-૪૪ સૈયદ હસન સૈયદ અબ્દુલસા ઉ
વ ૪૭
૧૮-૧-૪૪ આસાખીખી તે શેખ રહીમ યુનામ
મામસતદારની છોકરી ઉ વ ૩૦
૨૧-૧-૪૪ હલીયાખીખી તે હાસમ મોહમદ
આજમ ઇસમાઇલની પાલક
છોકરી ઉ વ ૨૦
૨૨-૧-૪૪ મરીયમખીખી અહમદ હામમ
ઉ વ ૮૧
૨૫-૧-૪૪ ઇસમાઇલ ઘઉં ખોરદીનાના ઉ
વ ૩૫
૨૭-૧-૪૪ હવાખીખી તે ઇસમાઇલ મોહમદ
આજમ ઇસમાઇલની છોકરી
ઉ વ ૧૬
૨૮-૧-૪૪ કાતમાખીખી દુસેનખા ઉ વ ૪૫
૨૯-૧-૪૪ મોહમદ અલી મનમુર ઉ વ ૩૩

Printed by Maganlal Mangaldas Patel, at The 'Gangotri' Printing Press
Kanpith, Khand Bazar, Surat

Published by Azum Ahmed Esmail 'Vahshi' for Vahshi Sahitya Karyalaya
Tower Road, Surat

આજરાત્રે

પોલીસો પણ યાદી
ગયા
મુબદ્દના
યુ વેસ્ટ એન્ડમા
આ ચિત્ર રજુ થયું
ત્યારે ત્યાં ઉલટી
પડેલી માનવમેદની
ઉપર કાણુ રાખતા
પોલીસો પણ હાફી
ગયા

રાગતી
પ્રતિમા કાંઈ પ બુદ્ધ
મટે પાવાના નોર
ખ માંને બા લખનાવી
નહ ગયા પણ ત્યાં
ના સાચાબાપા હાગ્ય
થઈ ગયા અને રેખો
થઈ ગયો એ વખતે
વાસ્તીની શોકસ કેવી
થઈ તે જોયા જરૂર
મદકુદુખ પધારવો

જગદીશ વિનોદી સમાજ ચિન

સંગીત

ગીતો

નોશાહ

મધોક

વિગ્ધક

સાદિક - શનિ

ન મ સ્તે

મુખ્યકામ

કેપીટોલ
ટાકીઝ

મુગ્ધ

વાસ્તી, પ્રતિમા દાસગુપ્તા,
જગદીશ, નાયમપણી,
મિશ્ર વિ

મુખ્યકામ અંકેશ
બાહરીવદમા

૧ ૨૦૧૨૮-૧૧-૦૧
ગજપતીક આનંદમેજીની ૪
વેસ્ટર્ન ઇન્ડીયન સાઉથ
સીરિસ મશીનથી મુદ્રિત

પુ. ૫ મુ : અક ૭ મો

માર્ચ ૧૯૪૮.

ગ્રંથી અવ્યક્ત ૧૩૬૩ હિ

તત્રી 'વલ્લરી' "

ગાંડલ

ખુદ ને પતંગ ખાવ લે શુ કુખને પતંગારી શરે,
 દેડનો કદમે વગાદ કદ લારી નડે ?
 તો પુત્રી પ્રેમ કનાલુ મને ફાવી શરે,
 હિન્દ સરખણા ધારાના ને ન આવી મડે ?
 એના બળ હોય તો લાખો ઉપર ફાવી શરે,
 એક ચિણુભારી તો આખુ શહેર મળભારી શરે !
 જોખો હસવા વળ તો શી ગીતથી ફાવી શરે ?
 ઘન મોહના ન હો ત્યા બદલ નુ આવી શરે !
 વીર તે વાતાવ જુને નેઓ સર્જેવી શરે,
 તે નહિ, માતાપુત્ર નેઓને મર્જેવી શરે !
 રૂપની લગ્ન છે એને પ્રેમનો મુલમા બિનમ
 ન તો વ ફાવી શકુ હુ, ના તો તે ફાવી શરે !
 સુનિશ્ચારો વગ મુસાલન વલ્લરી છે જનામ
 નેતુ ખાંડ હોય તેના જોડમર આવી શરે
 —નેખ ચણી

અ તુ ક મ શિ કા

વચન મૂલિ	સેખકતુ નામ	ટાઈ
ગઝન	ગેખચરી	ટાઈ
આખરી પૌગાનધારી છે (ગઝન)	નિયાન	
ઈન્દિયામી નિશાબુ (કુઆન)	મો અ દીન	
ઈન્દિયામી (કુઆન)		
આવાઝની દુન્યા	‘એમ’	
પતાવા	મો અશન	
પોદ	વપુઝાંગ	
મેદફિલ	અપાદ	
ઈન્દિયામ મયાગ	‘તાજ’	
આધાર	શાકિંગ ઉનીઆ	
નમાની-એમ આમન પર (કાન)	‘એખુ’-‘નિગિયમ’	
ગુપ્તીમનો પત્ર	નાશાદ	
મમાનનાનો સાદ	ડીમેન	
નજમે કુઆન	‘ગાનિય’	
નીદારે રસન	નિદાઈ-આમેની	
વિશ્વતાગક મુદ્દમદ (નાબત)	‘નિરિમન	
મન્દેઅશા થાએ (નાબત)	મન્ત-‘દમીન’	
કઈ તરફ	રજાગઝી	
જગદાના	‘નજાક’	
મદીનાનો અભિવાદી ! (કાન)	‘અમદ’	
જીવન નાદ	‘ઈજન	
પરિવર્તન	‘અગન’	
રાદેર-શાની, જન્મ અને મગલ		ટાઈ

વાર્ષિક લેનાજમ . હિન્દ રૂ ૫ બર્મા ૧૬ પરદેશ રૂ ૧૦ (રૂ. ફા.) છુટક આન

લેનાજમ પૂર થવાની ખબર જાણુના જે હાથો આપી છે, ખીજે અ ક પ્રમદ થાય સુધીમા જો લેનાજમ નહીં મળે તો વી થી નવો અ ક રવાના થશે રપર ઉપર અ ન જર દ મેશા રખાય છે તે નાધી ના મનીઓર્ડર અથવા પત્રવ્યવહાર વખતે તે લખો અ ક નદિ મળવાની ફર્યાદ તારીખ ર સુધીમા દિદના આડકાએ કરી.

સરતામુ નીચે મુજબ —

VHSAHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road, Sur.

પૃ. ૫ અક ૭મો

આખરી પૈગામધારી છે

જગતમા પૂજા લાયક ફક્ત તે જાને બાગી છે,
 મુહમ્મદ જેના જેના આખરી પૈગામધારી કે
 પ્રાણ અપણ કો જે હજરતે 'ખૂ બક'ના નામે,
 'મદાકનનો તે ચાહક છે, સદામત તેને પ્યાગી છે
 નથી મદબાર જેના દિલમા કંઈ હજરતે 'ઉમર' પ્રત્યે,
 નિરખતા ન્યાય દ્રષ્ટિએ તે અન્યાય કાગી છે
 જનામે મંવડે ઉન્માનનો છે પ્રેમ જે દિલમા
 તો તેના માટે મિતિવત મમારે અસારી છે
 'અલી'યે મુર્તજાને જે નહીં મુરિકવકુલા માને,
 મરણ કામો પણ તેના માટે આ દુન્યામા બાગી છે
 'નિયાજ' આ કરતા ત્હારી ખુશમીની બીજી શુ હોએ,
 મસુનાહતી હમ્મતમા છે, તે ચાપ બાગી છે

યુ દી. નિયાજ [મર્દમ]

૬

કુર્આન

અલ્લાહ તઆલાનું ફરમાન

રસા

મી

શિ

ક્ષ

ણ

તુ એવા માણુમ તરફ લક્ષ ન આપ જે અમારી યાદથી મહેા ફરવે અને માત્ર હુન્યાની હુદગીજ ચાહતો હોય ખસ એટલા (જગત હુવન) સુધીજ તેમનું જ્ઞાન પહોચ્યુ બેશક તારે પરવરદિગારજ તેને ખૂબ જાણે છે જે તેના માર્ગથી લમ્બે અને તેજ પણ ખૂબ જાણે છે જે સીધા માર્ગે આવ્યે (કુર્આન)

અને મૂસાના કિસ્સામા નિશાની છે જ્યારે અમે તેને ફિર-
માનની પાસે સ્પષ્ટ નિશાની મહિત મોકલ્યે તો તેણે
પોતાની સત્તાના કારણે મહેા ફરવ્યુ અને બોલ્યે એ તો
જાહૂગર અથવા પાગલ છે ફરી અમે તેને તેના લશ્કરે
સહિત પકડી લીધેા ફરી તેમને (રાતા) સમુદ્રમા ફેંકી દીધેા
તેણે ઠપકાને પાત્રજ કામ કર્યું હતુ (કુર્આન)

અને આદ (કૌમની હલાકી)મા નિશાની છે જ્યારે કે અમે
તેમના ઉપર તફ્ત ખાલી હવા મોકલી તે હવા જે વસ્તુ
પર પહોચી તેને એવી ન છોડી કે તેને ભુકા માફક કરી
નાખી ન હોય અને સમૂદ્ર (કૌમના નાશ)મા નિશાની છે
જ્યારે તેમને કહેવામા આવ્યું કે અમુક વખત સુધી ફાયદો
ઉઠાવી લેા ફરી તેમણે પોતાના પરવરદિગારના હુકમ મ્હામે
અહકાર કર્યો તો તેમને લાયકર અવાજે પકડી લીધા અને
તે જોતા રહી ગયા ફરી તેઓ ન ઉઠવાની શક્તિ રાખતા
અને ન મુકાબલો કરી શકતા હતા (કુર્આન)

સ પાદક -મી૦ અબ્દુરહીમ-

રસૂલુલ્લાહ સલ૦એ ફરમાવ્યું કે—‘એવી ચીજ જેના વડે અલ્લાહ ગુનાહોને મટાડે અને પદ્દીઓ વધારે તે શુ હું તમને નહિ બતાઉં?’ સહાબીઓ અરજ કરી—‘યા રસૂલુલ્લાહ જરૂર બતાવશે’ આપે ફરમાવ્યું કે કંઠણ વખતોમા પુત્ર પુત્રી કંગુ, મરજુદ તરફ ઘણી આવડા કરવી અને એક નમાઝ પછી ખીલ વખતની નમાઝની વાડ ભેવી તો ખરેખર આજ ઉમદા રેખાત (ઉરલામી છાવણીની સભાળ) છે (મુન્વિમ)

x x x x

રસૂલુલ્લાહ સલ૦એ (એક સહાબીને) ફરમાવ્યું કે શુ મને ખબર નથી, કે તુ રોઝો રાખ્યા કરે છે અને ઇફતાર કરતો નથી અને આખી રાત નમાઝ પઢ્યા કરે છે? તો તુ એવું નહિ કર કારણ કે તારી બને આખોનો પશુ હક છે અને બનનો પશુ હક છે અને તારી પત્નીનો પશુ હક છે માટે ગેબા ગખ અને કહી ન ગખ સત્રે નમાઝ પઢ અને ઉધ પશુ અને દર દશ દિવસમા એક રોઝો રાખ અને તને તે દિન સિવાય નવ દિનનો વધુ સવાખ મળશે (મહીહૈન)

x x x x

રસૂલુલ્લાહ સલ૦એ ફરમાવ્યું કે કુર્બાન (મીઠે માદ રાખવા) તુ ઉઠાહરણુ આપેલા ઉટ ગમાન છે ને તેનો માલિક તેને બાધી ગખશે તો તે ગકાયવુ રહેશે પશુ ને તે તેને રસ્મીથી છોડશે તો તે જતુ રહેશે (મહીહૈન)

—સાદિક સાં રહેરી

આવાઝકી દુન્યા

સંભાળનાર 'બેમલ'

નરુ બજેટ આન્ય છે, પણ તે નવી વહુની જેમ શરમાતુ, લમતુ, ધુલુ તાણીને ડરતું ડરતું આન્ય નથી! અખડમોની ઘરડી સાસુની જેમ ધૂમધડાકા કરતુ આન્ય છે જેના આગ મનથી સારાય દેશ ખળખળા જીવે છે ને વડી ધારામખાના પણ અનેક વિરોધી સરે વહેતા થયા છે હિંદ દેશ ગરીમ હોય તેની સાથે, એણે કે હિંદની ગરીમી સાથે હિંદી નાણામત્રીને જરાય સેવાદેવા નથી તેને તો ખોટો ખાડો પુરો કરવા એકજ અને અનેક રામબાણ અજમાવેજ છુટકોને કરવેરા વધારી બજેટનો ખાડો પુરો કર્યો છે ગત વિનાની 'ગંધડી જેવી હિંદી જનતા એ બાગ વહન કરશે કે અંધ રસ્તેજ ખેસી જશે તેના વિચાર કરનાની ટાઢને પુરમદ નથી? હિંદ ગણજને માટે નાણા તો જોએજને? વડી ધારામખાના સમ્યોને તો કકળાટ કગાની આદત છે તે કર્યો કરશે! પેપરોને તો ગમે તે રીતે પોતાના પાના બરવા છે તે બર્થો કરશે! બસ લોટા પેટ પહાણા બાંધીને પણ નાણા આપવા બધાએના છે! જનતારૂપિ શ્રાવના બમવાથી નાણા મત્રીનો હાથી કંઈ થબી જનાનો નથી? આપણા ઉદ્યોગવાદીઓ અને મૂડીવાદીઓએ પેની પદ્મ વર્તની અનજોની યોગના બહાર પાડી કે એથી જણાવુ હશે કે હિંદ કંઈ કગાન દેશ નથી એ તો કગાનીયતના ટોગ કર છે અને તેથી આખો ખીંચીને નવો કરનો બાગ વાદી

દેવાના એમજે ડહાપણુજ કપું હશેને? નાણા મત્રી તો વાસ જેવેજ દેવ! પવનનો ઝપાટો લાગતાં વાસ નથી જાયને પાટો પવન ચાની જતા પૂર્વવત ઉમો રહે વિરોધના વટાળ માટે નથી જાને પણ એ વાચની જેમ ઉમોને ઉતો રહેશે ને નિધિના લેખની જેમ બજેટ કાયમ રહેશે પત્રી ધારામખાને જોએજ તો આનરમ પાસ કે નહિતર બાપની મોતી સાંધીને કબૂત્ર કર્યેજ છુટકો છે! બને પાન ખાનાગ સોપા રીના હુકાને બને આમનીના ચીસુડા કે ખજુગના હાંપાથી કામ ગમડાવે! બીડી પીનારા જરા એછી પીતા થાય ને મોતરોખને તિના જની આપે પણ પેના મરણવેરાતુ શુ? જેઓ મિયાગ ધર્મોદા કહનથી દહન થયા હશે તેનો વેરો ટાણુ બરશે? હવે આના વેગ ટોક્યા છે તો પત્રી જન્મ વેરો વિપુલ વેરો વાત્રીયાવેરો વાદાવેરો શા માટે બાધી ગખાશે હશે?

રેલ્વેના બજેટ પણ નફા પગ જકા જેતુ કપું છે! રેલ્વેએ ૪૫ કરોડનો નેમ કરવા છતાં રેલ્વે સમ્મ ૧૦ કરોડનો વધારો કરવા ૨૫ ટકા બાગમા વધારો લાવ્યા છે મ્હે છે કે લોકો સુખારી એછી કરે એ માટેજ જાણે એ વધારો ૬૬ નખાયો છે! સ્વે જાણે થઈ કનાસની દમ-દસ માણુમની સીખા ૪૦-૪૦ માણુમ મમાય છે તે મોતરોખની ખાત

સુસાધરી કરવાનું જેવના હરોતે? હા આ, પણ આજે એ અગવડનોય અત આવશે કારણકે પેલા ૧૦ કોટીનો વધારો રેલ્વેની સગવડ વધારવામા વપનગે એટલે હવે થઈ કલામમા પણ ગાદીઓ અને ઇલેક્ટ્રીફિકાશન પણ આવશે એમનું કારણ મળુ ને? અને પછી તો મોટા મોટાઓ પણ થઈ કલામમા સુમા કરી કમતા મફત નહિ પામે! બને જેમનું જેના મનવા પર યોરોડ કાગ પડને પણ નગવડ તો વધશે? પણ આપણી આયોરોડસ આબુ ૧૨, અને મિનકેળનાયની પ્રજાને મોટાઓના વચનમા વિશ્વાસ નથીને? અને ભટ્ટા! વિશ્વાસ વહાણુ ચાને અને વધુ વિશ્વાસ હોય તો દુનિયાને જાહેરે સ્તીમા પણ વહાણુ ચાને તુ મમનવા? ન મમનજી હોય તો પગપાળા સુસાધરી કોતે? પમ પણ મનમૂત થશે ને તદુગ્તી પણ વધશે રેલ્વેના ડોરડો પ્રમતી તનદુગ્તી અને તદુગ્તી વો એન હકિતે છેને?

પૂર્વતો મામ્રો વધુ સુમમ્રોએ બનતો જાય છે પેતેરડાનિમા પડુદીઓની બનીથી અગ્રો ભડમતા જાય છે, તેમને ભય છે કે રખેને કઇ અમેરિકાની ધાજમેથી પેતેરડાનિમા પડુદી ગત્ય રથપય? કા જુ વરીવટ સિદીરાતો હોના ત્તા અમેરિકાની વાવમેવ વધની જાય છે 'દૂધનો દાઢ્યો ડામ દૂધીને પીએ' તે ન્યાયે અગ્રોતુ ભડમુ વાજખી લેખાય કે અને મીમર, ક્રિગન, ડાન્મનેર્ડન, અરમત્તાન વગેરેનો અગ્ર સમકનના પડયા પણ ભાવિ સસથના કારણ કે વધુ યેના જનના નય છે લાકઈ પછી કઇ તેન તેન ગયા ને મેગ ખેલ ગયા' જેતુ ન થાય તેની આગમયેની રથે અગ્રો આજમ મન્ડી ગયા લાજે છે હગને પણ કઈ કાન ટદાર કર્યા છે કાનકુકે એનેય ભય પેરો છે કે કઈ લાકાઇ પડયા પછી મોગ્રોતુ વર્ચસ્વ જમાન

પર જામી ન પડે? આમ મરાયતુ મામ્રાન્ય પૂર્તિમા નિમત્તી મળુ છે ત્યારે પૂર્તીની તરમચના વધુ થેગી બનતી જાય છે પૂર્તી કહે છે કે અમને વચન પ્રમાણે તમન મનનમ મળ્યો નથી મોતે જાહેરે ફકત છે ટકાન માલ મળ્યો હોઈ અમે ધાડની આમણ જેતડ થવા માગતા નથી, અને તેથી મિત્રો અને છર્ચ વચ્ચે તુમ 'બપના મુદ્દ હવડ કપો મે અપના મુદ્દ કપડ કરતુ' જેતુ થયુ છે!

જાણે કિમ્ત મેચના ખેલાડીઓ યાજીને વિગમ લેતા હોય તેમ છંદાવીને આગકનના મોગ્રે કુપ થીજ ગમેતુ દેખાય છે પણ મશિયાતો મોગ્રો નો ધીનોન છે બહુ ગરા એલો કુરોપતો બીને મોરચો હજુ હધડ્યો નથી ને ચર્ચાલે તો પાકામેન્ટમા કવી પણ દીધુ છે કે ૧૯૪૪મા લાકઈ ખનમ થનાની વાન મે ફગીર નથી છતા ડેલ્લા ફટકાની ખુમ તમાન સેવારીઓના ડોલ નગરા વાગી ગયા છે એક વાગ દુશમને ડાનતી મીને ચર્ચાલે પાનામેન્ટમા જર્મનોની ૩૦૦ જાગી ગદેની કીરીઓના તથા તેના સમકાશના લાકાયક ખાગીની તારીફ કરી છે આથે માથે જર્મનીની આનુબાજી ભીડાતા માણુમાની મનજીલાઈ વર્ચ્વાઈ ગદી છે મેક આર્થગ પ્રમાનના મે એ કીરીક જાપાનીઓને ધીમે ધીમે હક્કની ગ્યો છે આ છે મજુ ગોન્યાની ફડી હકીકત ફકત મૌથી વધુ પ્રચારનો મોરચો ગમ્મ થત ન્તો છે અને જાણે રેડીયોથીજ લાકઈ છનાસાની હોય એવુ ઘડીભગ લાગે છે લાકની ખીજ જાણુમા બર્ચીન પગની મોગ્ર મિટિ હજુ જગાય ધીમી પડી નથી, તેમ એકની જોગમટિથીજર્મનીનુ લાકાય ખખો મહિ વટે એરા અનુમતીઓની વાખી પણ અભજાઈ ગદી છે તીજ જાણુ મિનેડ અને

બહોરીયા જુદી સનાદ કરી લેશે એમ પણ જોગશાસ્ત્રી મળવાય છે તો એવે અને તુર્પી તટસ્થતાના નાણા તાણીને બાધી રહ્યા છે । યુરોપના મોરચાની આમ બાંધત છે ત્યારે આપણો હિન્દુસ્તાનનો સડેની જુનાર અને જનનો મોરચો વિસ્તરતોજ નય છે ।

ધાનમનાઓમા અને ડાપાઓમા ચારેગાં હાકોટા પડી રહ્યા છે કે માપનથી દાખન થઈ છે પણ હજી ચાપનથી થઈ નથી । કાળા બળરોના જોગ હજી ઘટયા નથી તત્રમા મ્યા ખામી છે ? તે હજુ રોશન થયુ નથી સરકારી બહારોમા શી રીતે અનાજ સાચવી રાખતુ તે ડીઝીવારી અમલદારો કરતા ખેડૂનોજ સારી રીતે જાણી શકે ઘણી જગ્યાએ સરકારે સમજેતુ અનાજ ખણીડી જવાનુ કારણ એજ છે કે આવનારા મહાજનાગમનવીઓની ખોટ છે કાગળના પત્રકોમા પાના પૂરનાર કારકૂનોનુ એ કામ નથી । કુબારા પામેથી હજમોનુ અને હજમો પામેથી દરજીનુ કામ શી રીતે લઈ શકાય ? એક તરફથી જેમ બને તેમ આજુ બાંધાનો ધોન ધાય છે તો બીજી બાજુથી વસ્તીને કુળાવો થઈ રહ્યો છે । ચનણના કુળાના કરતા કોઈ રીતે વસ્તીનો કુળાવો ઓછો ઉતરે એમ નથી । મોજમમદના કર વધ્યા છતા સીને પ્રજાકાનો કુળાવો વધતાની સાથે સીને અભિનેત્રિઓના ચાહકોનોય કુળાવો વધતોજ ચા થો છે । અને સીને અભિનેત્રિઓમા પ્રેમીઓની મખ્યામા જેમ જેમ વધુ કુળાવો યાય તેમ તેમ તે અભિનેત્રિઓના પગારના આપકામાય કુળાવો મરનાની પ્રોજેક્ટસરોને પ્રલસ કે પરોસ કરેજ પડે છે । બીજી બાજુ કાગળની અડત હોવા છતા નીચેના કરકરીયામા કુળાવો ચા થો છે । ગ્રાહકાની સખ્યા આગળીને વેડે બને ગણી શકાય એટલી

હોય જના મીનેમાની જાહેગન પર એ પોતાના કુળાવાને ટકારી નખવાની મહેનત મરે છે । આમ એક તરફ દરેક વખુની અડત વરતાની જાય છે તો બીજી બાજુ કુળાવો થતો જાય છે, પડી એ મેળ શી રીતે મળશે ?

જનનણીમા તો કદાચ નહિ પણ બીજી બામતોમા તો દેખાદેખી મુસનમાનો પણ ખૂમ આગળ વધી ગયા છે મસ જુગારને નામક-મીનેમાના મુમનમાન યુવકો તો ગમીયા હતાજ પણ હવે તો મર્દનગીન માનુઓ પણ સીનેમા જેવામા ઉનટબેર બાગ લાક રહી છે 'જનાના શો એનો સ્પષ્ટ પુગવો છે એ જુરખાઓનો મર્દો દર કંવામા આવે તો એની નીચે નરીજ સીનેમાની નકવ દેખારી એક એક બાતુ જાગે એક્ટ્રેસની હરીફાઈ કરતી દેખારી દેખાદેખી દરેક બામનમા મુખ્યમ સ્ત્રીઓ સારાનનસાનો વિચાર કર્યા વગર ધપી ગી છે । હવે રંગસડી બાઈમધ કૌમોના ખાનદાન ધરોમા કુસેની નયોની કળા મુસનમાનોના ધરમા ન ધુસે તેની તકેદારી નખવી રહી । બાકી ખાનદાની ધરની વડુ-દીકરીઓ સીનેમામા મમ કરતી થઈ ગઈ છે આ સુધારો મુસનમાનોને ધામીના કુતરા જેવા ધમ્મા અને ધામ્નાય નહિ રહેવા દે માટે મુસનમાનો આખો મીમીને આગળ ધપવાને બનતે ૧૩૧૦ વરન પાઠળ હી જાય અને ઈસ્લામના તે મહાન માર્ગદર્શક મીધેના માર્ગેજ પ્રવાણ કરે ! આતુ અનુ આનસથી દીન અને દુન્યામાથી ગબડી જ્યાએ આજના મીનીનીયા સુધારા કરતા તો મનના કુધાનજ સારા હતા ખુદા મુમનમાનોને પોતાનો જુલોનો પય મૂકણ કરવા પાઠળ હાવાની તીક્ષ્ણ અતા કરે ।

મૌલાના અહમદ અશરફ રાદગી

સવાલ-એક ગૌર સૈયદ કેઈ સૈયદની છોકરી સાથે નિકાહ કરી શકે છે? અને જો કરી શકે તો ઔનાદ થાય ત મૈયદ નહેવાશે નહિ?

જવાબ-મૈયદન ઔરત સાથે ગૌર સૈયદ મદના નિમદ ગર્જ છે હઝરત ઉરમાન મની (રદી૦) સાથે હઝરત (સન૦)ની મે દીકરીના એક પછી એક નિકાહ થયા હતા અને હઝરત ઉરમાન મૈયદ ન હતા તેમજ હઝરત ફાતેમ (રદી૦)ના નિકાહ હઝરત અની (રદી૦) સાથે થયા હતા અને હઝરત અની મૈયદ ન હતા પરંતુ હઝરત ફાતેમહની ઔનાદ મૈયદ નહેવાને મીનમોની ઔના માને લીને મૈયદ કહેવાશે નહિ કાગ્યુ કે નસમની નિગ્ગન ગામના તરફ થાય છે

સવાલ-મોના અને આદીની તાનીજ પહે રની ગર્જ છે?

જવાબ-મોના આદીની તાનીજ મદો અને ઔનોતો માટે ગર્જ નથી જેમકે મોના આદીના વાસલ મદો અને ઔનોતો માટે હરામ છે ઔરતો માટે મોના આદીના ગૌર પહેરના ફરમ છે પરંતુ તાનીજ ગૌરમા દાખલ નથી જ કે વામજુની માફક છે

મવાલ-જો ઔરત ધણીના મુન્દરી જગથી ઇદતમા થેગી હાય તો મકાનના ચેહમા ધરના અદર નીકળી શકે નહિ? મગદર આ વાત છે કે આસમાન દેખાવુ ન જોઈએ

જવાબ-ઈદતનાગી ઔનત વગી અદર

ચેહમા નીકળી શકે છે આસમાન ન દેખાવુ જોઈએ આ વાત માતખર નથી

સવાલ-એક મેદાનમા જનાજાની નમાઝ પઢનામા આવે છે અને ત્યાં સામે ટેલીક કનરો નજરે પડે છે કેઈ તરેહની આઝ નથી

જવાબ-નમાઝે જનાજા પઢતી વેળા મામે કમર મૌજૂ હોય તો ઈધી વાગે નથી જના જહની નમાઝ પઢતી ગર્જ છે કારણ કે મૈયતનો જનાજો મામેજ ગહે છે અને વગી જો મૈયતને વગર જનાજાની નમાઝે દફન કરનામા આવ્યુ હોય તો નીમ દીનસ સુધી નમાઝ પઢવાનો હુકમ છે અને કલ્લ પગ હઝરતે (મન૦) જનાજાની નમાઝ પઢી છે મેશક બી નમાજો આઝ નગર કમ તરફ પઢતી મના છે કાગ્યુ કે ગૌર અ લાહતી ઇમાદતની મુશામેહત થાય છે

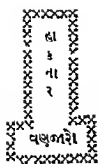
સવાલ-હનરી મજલમમા બદનને કયાથી કયા સુધી લાકવાથી નમાઝ મઢી થાય કે અપધી આમ્તીનન ખમીસ પહેગવાથી નમાઝ નથી થતી? અને નગર ટોપીએ માધુ ખુ ન રાખી નમાઝ પઢી લકાય કે?

જવાબ-નીચી મુલ્કની તીએ સુધી નમાઝમા લાપતુઝરી છે નમાઝમા લાધતી ફેલ્લીયે ખુલ્લી ગહેને તો નમાઝ મખરહ તહરીમી થને ખુલ્લે માથે (ટોપી વિના) નમાઝ મખરહ થાય છે નમાઝની હાનતમા અગર ટોપી નીકળી જાય તો એક હાય ઉચકી પડેરી શમતો હોય તો પહેરી હે

સવાલ-હનરી મજલમ મુજબ નિમદની મેદર આખા બાદન ઔગતને હાય લગાડી શકાય કે?

જવાબ મેદર ઉધાર પલુ રાખી શકાય છે પરંતુ ઉધાર રાખના ઔનત મબુર પ્રે નહિ અને રોમ્ડ મામે તો મેદનના રોમ્ડ નાણુ અન કવાઝરી છે અને એની મુરતમા ઔનત હાય લગડા ના પાડી શકે છે

પોઠ

ડો જોન્સનને કોઇએ પૂછ્યું કે “રફાર લાડવાળાઓ જ્યારે અકળાય છે ત્યારે કયો માર્ગ લે છે? ડૉક્ટર જવાબ વાળ્યો કે “તેજ માર્ગ, જે તેમને લાડન પહોચાડતો હોય”

પણ એ તો લગાઈ પહેલાની વાત છે અત્યારે ત્યાં એવું બનતું હતું કે કેમ તે એક મવાલ છે અને એ મવાલનો જરામ રટર સિવાય બીજા કોઈની આપી શકાય તેમ નથી પણ અમને કટરના જરાબની જરા પણ જરૂર નથી કેમકે અમારે ત્યાં કામનો જવાબ કામ કરી બતાવવાનો અપાઈ રહ્યો છે કિંવા રફારલાડ વામીઓથી દાન જે નથી બનતું તે અમે હિન્દમાં કરવા માડ્યું છે કે જે એટલોજ કે તેઓ લાડનનો માર્ગ લેતા હતા અને અમે મુબઈનો રસ્તો પકડીએ છીએ અરે બૂલ્યો ગતો નહિ પણ ટ્રેન પકડીએ છીએ મતનમ એ કે, આજે સૌ કોઈએ મુબઈ જવા માડ્યું છે ચોતરફથી લોકોએ મુબઈ પર ધસારો કરવા માડ્યો છે “ક્યા ચા-ચા?” એક, બે, ત્રણ ને ચોથી આસામી તો જરૂર મુબઈ ઉપડનારીજ નીકળવાની અને ટ્રેનમાં ખડ પડે તો રૂઆમ પણ મુબઈ જનારોજ પડે છે બને તે પછી મુબઈ જનાર હરીઓ ભગી કેમ ન હોય!

લોકો મુબઈ શા માટે જાય છે એ વિષે હું એટલુંજ જાણું છું કે કંઈજ જાણતો નથી છતાં તમે મારે મોઢે કંઈ કહેવડાવનાજ

મામતા હોય તો મારે કહેવડાવું રહ્યું કે ‘બમ જાય છે’ જુઓ પેના બાઈ છે ને તે એટલા માટે જાય છે કે મુબઈથી કોઈ સાડ મામિજન નીકળતું નથી તેથી તેઓ ત્યાં જઈને નરી શ્રેણી, નવુજ માસિક કાગ્ગે! અને પેના બીજા બાઈ નવું નીતેમા અકવાડીક કાઢનાની વેત્રણમા જાય છે! પેના ત્રીજા છે તે દિ’મમા નવી દમના ગીતો આપના સાર જાય છે અને પેના ચોથા છે તે નરી દિલ્લમ કપની કાઢના સાડ ઉપડયા છે પેવા બાઈ મુનીવર્સિટીમા બહુના અને પેના છે તે એ આગ પી મા જોડાવા અને તેમના સાથીદાર છે તે રેડીઓ પર ગાવા જાય છે અને આતો એકજ દિશાની વાલ ઘઈ આવા તો ચારે દિશાથી મુબઈ ઉપર હુમના ચાતુ છે રાત અને દિવસ આ હુમનાઓગની પનરણ મુબઈ તરફ વધતીજ જાય છે અને મુબઈમા પહોચી ચૂકેના એ હુમનાઓરો ઉપરાત હજીય ધણાય એના છે કે જે મુબઈ તરફત મોડું કરીનેજ ધૂએ છે અને એ બધાય જઈને મુબઈમા તેજ મમ કરવાના અપનાવામા છ જેને નનીન કહેવાય જેમા નનીનતા હોય, અને આ બધું હોના છતાં કશીએ નવીનતા મુબઈ અનુભવતું નથી છતાં હુમનો ભરી છે બગાળથી દખખણથી ચુનરાતથી, કાઠીઆવાડથી દિલ્હીથી અને પગમથી હુમનામેરો મુબઈ પર ધસી રહ્યા છે મુબઈમા આરીને મુબઈની વચ્ચેનચ્ચ સ્થાન જમાવે છે સરકારતુ સરસણ ખાતુ સમગ્ર છે તે આ બધું જુએ છે છતાં ચલારી લે છે કોણ કાણ કેમ? હુમનાઓરોને કોઈ રોકતુજ નથી પણ આતુ લખીને તો હું પોતેજ મુબઈ પર હુમનો કરી ગયો છું ના, મારે મુબઈ જવું નથી ‘મુબઈગરા ચલું નથી

x x x

પેપરોમા એક નવી જાનની જાહેર ખમગ જેનામા આવી એક હિન્દુ અને એક મુસ્લિમ

પગપર હાથ મેળવીને મોઢું પશુ મેળવી રવા
છે એવું ચિત્ર છે અને તેની નીચે લખેલું છે કે

“મહાદેવ અને મહામંદ હાથ મીલાવ્યા
અને સુબન કર્યા ‘ધરની રાણી’ માટે.”

હાથ મીલાવ્યા એ તો બાણે વીક થયું
પશુ “સુબન કર્યા” એ શું દહી છી છી
પુરૂષો પશુ એક બીજાને સુબન કર્યા લાખ્યા
કે શું અને તે પશુ શરીવાળો, ચોટલીવાળો
ચુરો અને ચોટલીવાળો દાદીવાળો કે હે સાન
ચક્રા હે ચુકરજી, હા હો તમે? આ તુ ચર્જ
ચુ છે? આખાંડોની વ્હવી ચાહ, અને વ્હુ
પાડી! હા હો તમે? ખૈર એ વાતો જવા દો
એ બધું અમભવિત છે અને હેન જાણ
જવા દો પરતુ યશ એ થાય છે કે નેઓ
ધર કિંવા વતન કિંવા દેશ માટે હાથ નથી
મીલાવતા તે ‘ધરની રાણી’ માટે આપે દરજો
દેશ જવા? અવાન્તરિકપણની પશુ હા
ઓળખી ગઈ છે એ કંપના! અને તે ‘ધરની
રાણી’ પશુ શું છે? એક પુરત અને પુરતક
માટે આટલું બધું? કાને તો તે એ રાણીઓ
માટે તત્વારો ખેલતા હતા, તે શું થયું? અને
એ બધુંવ હાવા છતાં મહાદેવની પત્નિજ એ
‘ધરની રાણી’ને આકારે તો આકાર, કેમકે
તે ‘રાણી’ હિન્દુ છે મહાદેવી ખીખી તો એ
શોકપત્ર સાન ધરમા પેમવાળ નહિ દે, કેમકે
તેને રાણી માન નથી અને તે વલુ કરીને એટલું
ભાણીજ શા માટે હોય કે ધરની રાણીને જોડુ
પડે? ચિત્રકારને આ નીકાત જન ધનપાદ
આખીએ છીએ

“જે બાપ, જે પ્રેમ બાપના, જે અતરસ
હઈ છતો બદ કરિતાઓના નથી હતું તે

આ મજતોના ઉતરું છે અને એજ મજતની
શક્તિ પતાવે છે”

(જનમખમિ)

મજતની મકિતો આ ક્રિયકાર મજતકારોના
નવું જોમ રેડશે એની ખાતરી સાથે હું આ
મેડી મેડી ‘દાદ’ દેવા બદલ ‘દાદ’ દેનારો
આખર માલુ છું છન્દોમદ કરિતાઓથી મજ
હને વ્હવી પાડવું વાજબી નથી કેમકે
મજતનો પ્રકાર નિમગ્નો હોવા છતાં તે પશુ
છન્દોબદ કરિતામાજ ગણ્યાની જોઇએ, અને
છન્દોબદ કરિતાઓની પેરજ સ્થાન પામી
જોઇએ ચુર્જગિરામા સારૂતિકે છન્દો
અને પ્રામ તમા છદથી મુક્ત એના
સાનેટો, અપમામથ વગેરે આપકારાય અને
મજન થા માટે નહિ? મજનના મુશ્કુમા અને
પુરુષદાગ ગુરો, ચુર્જગિરાનો પાનન તરફકરો
કુમાન અને મુનામ ભરી દેશ પાનનને ખરડો
નહિ મજન પ્રત્યે સુગ અને એપરનાઈ સિનમ
છે સાલરાઓ રિવેચકો એને આપકારે, કહિએ
હવેએ તો નહિજ એન અરુપના

સમરકીઆ જતા પેાને મૂરી સાહબ
લેખાવતા એક મિત્રને ત્યાં મહેમાન જરાવું
ચલુ એમની બેઠકનો આરોઠો જોમા અને
મેમકારના આઓ હતો તેનું ચિત્ર દર્શકે
આવું હતું હાતર, દક્ષિણ, પૂર્વ, પશ્ચિમ ચારે
દિશા અને ચારે ખુણા ઉપર અને ચેતવણીના
સૂતેથી ભરેલા હતા “ઓખું” ખાખ, ઓખું
હાથ, હાથો નહિ, વાતોમા વખત ન
ચુમાવો, નજર મરાએ નીચી રાખો,
‘જોરેહ છ હવાનેકી હન્યા નહિ હથ’,
કયામખી હો, ચોરી ન કંડો, મરવાની

તૈયારી કરેા વગેરે ત્રેરે આ બધુ જોઇને
અને વાચીને મારા તો હેરાન હડી ગયા
નાસી જવુ કે બેસવુ તેની ગડમથનમાજ
હતો કે મારા તે મિત્ર પધાર્યા ચૂપચાપ ઘોડી
પગેા તીતી પશુ માગથી તો ખામોશ ન
રહેનાયુ એમયે મે પૂછ્યુ “મુરબ્બી, આપે જે
સૂત્રો ટાંચેના છે હુ એનો (માનવાથી ઇન્કાર
કરતો નથી) પરતુ આપનો મહેમાન છુ એટલે
રત્ન લઇનેજ કંઈ કરવુ માઝ તો હા, આપ
હવે દરમાલો કે મારે મ્યા ઉપદેશ પર પહેન
વહેનો અમન કવો? માઝ ખાસતુ બધ
હસવાનુ બધ ઉચુ ત્રેનાનુ પશુ બધ
આટઆટની બધીઓના એકજ માર્ગ મારા
ખાટે ખુલ્લો છે અને તે “મરવાની તૈયારી
કરવાનો તો ફરમાવો કઈ રીતે મરે? ફરમા
ખાઉં યા બારીમાથી ફૂદી પ ? હુ તે આપનો
મહેમાન ચક્રિ આલ્યો છુ કે ફૂદી તેજ
મમજતુ નથી ખુન વાસ્તે એ બધા સૂત્રો
ઉતારી લો અથવા મને દાદર ઉતરી જવાની
રત્ન આપો એમને પત્યુ અને હા મારા
જવા પછી ‘મરવાની તૈયારી કરેા વાળા સત્રની
પાસે એક બીજુ મોડ ટાળીજ દેજો અને
તેમા આમ લખજો કે “મર્યા પછી કંઈન
દંનનો બ દોખસ્ત અત્રે મરૂત કરવામા
અમારો” બસ અને હુ ઝટઝટ દાદર વરફ
દોડ્યો બહાર નીકળીને ખુત્તી હવામા ગયા
પછી હવમા જીવ આલ્યો

મિમા દોન (મુગત)નો મગાડો પોતાની
પાઠળ ઘણી ઘણી યાદગારો મૂકી ગયો છે,
ઉત્તમ વ્યવસ્થા, ઉત્તમ કા પો અને ઉત્તમ
ત્રોતાઓ. મારેજ દરેક બાગ લેનાગના દિનમા
એમજ ત્રેત ાઇ રહ્યુ હશે કે એ દિન મમ
બુલાવ? પાનુ ખરી મજા તો પકિતની ગજો
ખતમ થતા જમી હતી ‘શયદા’ અને
‘એકાદ’ ‘અમીન’ અને ‘ગેખચક્રી’
એ ત્રોતાઓને ધડીઆળ સામે ત્રેતા ગાકી
લીધા હતા એમુજ નહિ તેમને મન્તી અને
ભાવનામા મગ્ત કરી દીધા હતા એકજ સૂ
મબળા યે જાવ, એક જામ ચૌર નડી
પીએ જાવ અને બમ પીએ જાવ મગ્ત
સુતાના પાન પશુ એ બધુ
“ના સમજવુ હોય તેને કાબ સમજવો શકે”

લેખકા અને કવિ મિત્રોને!

ઉગતા મિત્રોને “કાગના ના મ્યાન મળતુ
હોઈ ઘણાએ ઉગતા મિત્રોના લેખો અને ખામ
કરીને કાલ્યો-ગજોનો દગ આવી પડેન છે જે
પ્રગટ કરવા યોગ્ય હશે તેને યોગ્ય સમયે સ્થાન
મળશેજ તાકીદે પ્રકાશન ઇચ્છતા મિત્રો કાઈ
ન મોકલે એજ આ કાગળના દુકાળમા ઇચ્છના
યોગ્ય છે

—તત્રી

(આગમ-૧)

મેહરિલ

તા ૨૭-૨-૪૪ના રોજ સુરતના મેહર દોવમાં સુરત વિવાર્ધી સાહિત્ય મંડળના આશ્રયે એક સાનદાર મુલાયમે જય સમ્રાટ જનાબ 'શયદા' સાહુબના પ્રમુખરૂપાને યોગ્યતા હતો તે પૈકીની કેટલીક ચુટેની અગ્રવ પસિઓ રજૂ કરીએ છીએ

—સ પાદક

—: પંક્તિ :—

“ ના સમજવું હોય તેને કોણ સમજવી ગઈ ? ”

—[૧]—

—[૨]—

રૂપની દ્રષ્ટિ અમી વગસાદ વરસાની શરૂ
તે એ જવાબા ધાય તો કલ્યાડ સળગારી શકે
વાત સાચી આધળાના ધ્યાનમાં આવી શકે
ના સમજવું હોય તેને કોણ સમજારી શકે ?
હું ન સમજારી શકું કે તું ન સમજારી શકે
શ્વાસ ચાચો જાય પાછો નહીં આવી શકે
એક રજમણ નેઉ છું ને લાખ આવે છે નિચા
ભેદ એમાં શું હશે એ કોણ સમજારી શકે ?
કોઈ મારા શ્વામ પર મળે કંઈ ? મકરૂર શી ?
મોત પણ મગજ વિના પાસે નહીં આવી શકે ?
આવે આવે આવ્યા રમે ઉતારે ઊરમાં
હો તમે માલિક તમને કોણ અટકારી શકે
આજ એણે જોઈ છે મદથી ભરી તીગ્રહી નજર
હોશ મ્યા છે હોશમાં કે હોશમાં આવી શકે ?
નું મને પૂછી રહ્યા છો ? શું સમજારી શકે ?
આખની છે વાત એને આખ સમજવી શકે
શબ્દ તે હણકો મ્હે છે ન કદી આનીસ ચા
આખડી છે છસારાથી મને આનીસ કે ?
તો પછી હું પારકાની આશ તે કયાથી કરે ?
આપણા ધર્મ આપણને જો ન અપનાવી શકે
માનની છે, માનનીથી શું નહીં ધાને પછી
પતથરો પણ પતથરેથી આગ પેટાની શકે
અશુના બિન્દુ પિંડ શક્તિ છુપાઈ છે અજન્ય
આગ સળગારી શકે છે આગ જોનાની શકે
આટલી આ વાત 'શયદા' રાખજે તું ધ્યાનમાં
જોન બધારી શકે છે, જોન ડોડારી શકે
સુખધ] [-શયદા

યુવકો નિજ હાકથી આકાશ ધબારી શકે,
કાળના પણ કાળને ડોકની હાકારી શકે !
આલતા નિજ ચર્ચથી ધરતીને કપારી શકે
કેશ કેશ ભાગ્યને પળમાં એ પટારી શકે !
ખેડા હો રરતા મહીં તો ખેડા ઉધવાવી શકે
કાલના કલિદામની એ પૃષ્ઠ ઉટારી શકે !
તેન સીચી રકતવું દીપક એ પ્રકટાની શકે
એક નૂતન વિચિત્રે એ પથ બતલાવી શકે
જ્યેષ્ઠોની સાથમાં તેના યશો તો ફારશો
જોવીયા સમ લોગને હરકોઈ ધમકાવી શકે !
જીવતા મુગ્ધા સજુ હા ! છે શુભામીનું જીવન
કોણ સમજાને વમીતે રગ જેનાવી શકે ?
માર્ગમાં કાળા તણા ગેરા ઉમે એ રીતથી
જિંટ જ્યમ ઉપુ રહી ભેમોને બાકારી શકે !
આપણ પરદેગમાં હા ! કેટલું સન્માન છે ?
કાયદેસર પોટલા સૌ કોઈ બધાની શકે !
લગ્ન વેરો જન્મ વેરો, ને મરણ વેરો છે કયા ?
જો હજી ધારે તો એના ટેકા ઓકારી શકે !
તમ-દિલથી, સગ-દિન હું યદ્યથા છું આપરે
માગસાવાળા મને નવ સેશ શરમતી શકે !
માપબધી તો યદ્ય પણ ચાપબધી ના ધર્મ
પાઠના દારેથી નાણા કોઈ મગકારી શકે !
સમજવું હોયે માનની તો સાનમાં સમજી શકે
ના સમજવું હોય તેને કોણ સમજવી શકે ?
નામ છે 'એકાર' કિતુ તું ધણો છે કામનો
તું નિના આની મખાને કોણ ડોનારી શકે ?
શરૂ] [-એકાર

- [૩] -

હાડપીંજર હિંદમાં જે રેશનીંગ લાડી શકે, એમરી ત્યારેજ અગ્રજીને ખનડારી શકે. બોધને દુકાળથી પ્રગાળ એ બગાળને, ચર્મ છે જે હિંદીઓ ના કાન્તિ લાડી શકે માનવી જેમા પ્રે માનવતા નથી હેવાલ છે, કોણુ જગના મુડીવાદોને એ મમજની શકે જે શુનામો હોય તેઓનો ખુલ હોતો નવી, નહિ તો અનિમ શામકો તે આન તે દારી શકે ? એ દીની ક પના ને ઉર્મીઓ શા કામની કાન્તિ લાડી શકે, આઝાદી ના લાડી જો હિંદમાં આજે જરૂર છે તો એક લેનીનની જે શુનામોને હમેશા મારે દફનારી શકે ઝિંદગીમાં ઝિંદગી છે કામની એ ઝીંદગી, જે મરેલા દેશમાં કઈ ઝિંદગી લાડી શકે છે સમજનારા તો આજે ના સમજનારા વધુ એ વધારે મુર્ખને આજે શુ મમજની શકે એક તો માનવી દુકોને દુકી ઝિંદગી, ક્યાથી મુજ બહોળા વિચારો કોઈ અપનારી શકે શુ કહુ એ આસન બ્યા હુદગી નિશ્ચય છે, તાસ સમજે એટલુ બમ જઈ શકે આવી શકે તોજ એ સમજનારાઓને માલુ 'અમીન' ના સમજનુ હોય તેને બ્યારે સમજની શકે મરત] [- 'અમીન' આઝાદ]

- [૪] -

મદબરી આખોની મન્ની મિમ જે પીડાડી શકે તો હુનનમ ગિરુર ના હોગમાં આડી શકે શહેજ એડી ખૂમીથી લીનમાં આડી શકે, રેસ રૂપી જગમાં જે ટોર્મ દોડાડી શકે આજનો યુવક ફકત એ વાત અપનારી શકે, વાત એ પશ્ચિમ તણી ધર ધરમાં ફેલાવી શકે એક પત્નિ પર બીજી પત્નિ ન કો' લાડી શકે, રાજની કાયદો નન લેશ અટકાડી શકે ।

એતો મમજે ઈ હતા સમજ મમજનુ એ નથી ના મમજનુ હોય તેને કોગ મમજની શકે ? નળ કાતિની અરે મહાગજને છે મ્યા ખબર ? તોન્યા મન્નિ ધિએરની શુ આવી નકે ? સ્ટી ગર્ ખૂમીમાં ખૂમી એજ તો યુનડ મરી, કઈ પ્રે ના તોય પશુ પતિ તો તનડારી શકે । મદની મુઝા ગઈ, આંઝો તણા બમ ચોના । પ્ર પછી ના એ પ્રમરખા એ નજર આવી શકે ? પ્રાડ હો કબચર્પના હવન પિતાવાના પછી ના પરણુનુ હોય તેને ગણુ પરણુડી શકે ? પડે ને પોતે મરે છે જે નયનના વાસ્થી એના પ્રેમીઓ તે દુ તનાગ લગ્નની શકે ? ટ્રેન બધ ને પારસન બધ, ને વગી બૂમીગ બધ પ્રેરણા આવે તો ક્યાથી ? રી રીતે આવી શકે ? સ્વાગતા એ વેગમાં પૈદા થઈ છે ડાકલો કોણુ એ વઢેરીઓને દાનમાં લાડી શકે । 'તાજ' પડતા મુક તાજ એ બધા ઉપરશને ના મમજનુ હોય તેને મણુ મમજની શકે ? સહેર] [- 'તાજ']

- [૫] -

શુ જે નાયા દિનથી તારો સાં સબળાડી શકે, તો કુ માલુ છુ કે પત્યરને શુ પિગળાડી શકે દના દેનારને બમ પ્રશ મદારો એજ છે, પ્રણુ મદારા દિવની એતામીને દફનારી શકે ? બાનની મગદદ છનાગી પ્રેમ પાગન ચર્જને રૂપ મર્યાદાનો જેથી અત શુ લાડી શકે ઠર-તીમિરતાલુ નિનારણુ એજ રીતે રામ્ય છે તૂ-દીપક લઈ ફરીતે કોઈ જે આવી શકે । મુજને તેડી આગની છે એ મુદતથી તનાગ જે ખુબતા અતરોતે પળમાં એતાવી શકે કામના સાએજ તારા દિનની મજિન થઈ જશે, આતમશ્રદ્ધા શુ જે તારા દિનમાં જન્મારી શકે જે સહનની હામ છે તો પાગ આશા થઈ જશે, તેજ સુખ પામી શકે જે દુખને અપનારી શકે

તે અમીરજી મહેને તો કયાય દેખાતી નથી,
કાળની વિકાળતા જે પળમા થભાવી શકે
આત્મમળ જેવું જગનમા પ્રેક્ષીથીજી જળ નથી,
આત્મમળથી તું જે ધારે શું ન સર્જી શકે ?
ઠોકરો જેણે અનુભવની કદી ખાધી નથી,
તે જાના શું સિદ્ધાંતને ખામ વિશ્વાસી ગર
ચિત્ત હચેરીમા લઇને જે કરે છે 'સીરતી'
તેજ માત્ર છું નિમદેહ યુગને પડાવી શર
મોગ] [-સીરતી

-[૬]-

સોગાહ બાજી જનનના સાથ સરખાવી શકે,
અદ્ધીના મૂલ્ય તેને કોણ મમજની શર ?
વાત મારી છે મમજ જે સમજમા આવી શર,
ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજની શર
એક એની યાદ છે મુજથી > જુનાની નથી
એક તેઓ છે કે મારી યાદ જુનાની શર
એ પતંગને કોણ પુછે મદમ્યતની મજા
પ્રેમનો માનગ થીજે કોણ મમજની શર ?
જે-મદમ્યત જનનુ, મરણુ, બધુ મરણુ છે,
કટકને પુષ્પની > કયાથી મજા આવી શકે
મત્યની જેડી નથી એ એક છે ને છે અપ્રમ,
લાવ એની જોડ જો તું કયાયથી લાવી શકે
તું જુવે છે > બને એની તને પ્રયાથી ખમ ?
'મિત્ર' વિષુ એ વાત તુજને મેણ મળ્યાની શર ?
મુખ] [-મિત્ર

-[૭]-

માબજીને એક તું જો ચાર સળગાવી શકે ?
તોજ વૃક્ષને આ જગતમા જીવનુ ફાવી શકે
પ્રગતિ મારી કદી જાની તને જાની શકે ?
તો તું મારા માર્ગમા આડે નહિ આવી શર
જીવતા લાખો જનનમા ને જીવન આદર્શ છે,
જે જીવન 'જીવી' જીવનો મર્મ મમજની શકે
હે યુવક નેતાગીરી કંઈ જોન ખાવાના નથી ?
છે એ લોકાના મણા જે નીચલા આવી શકે

તુજ નજર મામે જો તુજ ધરને તું જોયા કરે !
દીપ સળગે ને પતંગને ન સળગાવી શકે ?
હિંદીઓ બેગા મગા એક તન યદ્ય એક મન યદ્ય
કૂક મારે તો પવન પૃથ્વીનો પવનની શકે ?
છે પરંપીનતાતું તાણુ બ્યાસુધી તુજ મુખ પર,
જી રીતે મનનુ કથન તું ઓટ પગ લાવી શકે
એ મરણુ જીવનનું ત્યારે રંગ કઈ લાવી શકે ?
જો કંઈનમા કુલના મૈયાદ દુઃખાની શકે
ઉતરી આકાશથી ભગવાન આવે તોયે શું ?
ના સમજવુ હોય તેને કોણ મમજની શર
સખ છે તાર જગતમા રાજની તારા શુભન,
ફપ તારી સત્તનતને કોણ ઉધનાની શકે
તું તો જમ ધોળા ઉપર કાણ કરી જાણે 'ગની'
કાવ્ય તે કહેવાય જે મધ નામ ચમકાવી શકે
મુગત] [-ગની

-[૮]-

પ્રપનાથ પ્રેક્ષની ના એ કદી આવી શર,
કોણ સમજે બેદ તારા, કોણ મમજની શર ?
આખના એક જ ધરિારે એમ તો મમજની હજી
ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજની શર ?
સર્મ આવે છે મુનામીને હવે તો હાંસિમા,
હિંદીઓને કોણ એની વાત મમજની શર ?
છે વતનનુ નામ પણ બધામ પ્રેમીવાદથી
કોણ એ જીમારીને ભારતથી છોડાવી શકે ?
નામની પરવા ન કર તારા વતનનુ કામ કર
મોતની દરકાર શું ? બ્યારે બને આવી શર
તાર મન જીતી વતનની નાનુ સુકાન બે,
તોજ તારી નાન સાગર પાર તું લાવી શકે
વીર તું ચુરસીર તું, તખ્તીર તું, તદ્દીગી તું,
તું લખેલા વેળ પણ પ્રિયતના પવનની શકે
મોત તારા હાથમા તોફાન તારા સાયમા
નિકરે એવા કાઠમા તો મેણ અપકારી શકે,
હિંદુ મુસ્લિમ એક ઘડ જે હિંદમા રહેશે 'કરીમ'
એની તાકત છે પડી એ દેશમા આવી શકે !
મુગત] [-કરીમ

- [૯] -

તુ યુવક છે વાત એ ને જ્ઞાનમા લાવી શકે,
તોજ આ તારી વિપદનો અત કઈ આવી શકે
હાકથી તારી યુવક તુ ધરતી ધ્રુવની શકે,
તુ મેદાની ગતિ પણ ગતિ આકાશે થભાવી શકે
સૌથી જે તારામા છે ને એને પ્રગટાવી શકે,
જદની રગમા યુવકનુ જોમ તુ લાવી શકે
તુ ને ધારે તો જગનનુ તત્ર ઉચનાવી શકે,
તુ ને ધારે તો નવી સૃષ્ટિએ સર્જવી શકે
રોકીને બેઠા છે તાગ ઉન્નતિના માર્ગ ને,
અત એવાઓનો તો પળમાજ તુ લાવી શકે
તારી નિર્મળતાથી તુ જોને પરાધીન દેશ છે,
તુ યુવક શાનો ને એનો અત નાલાવી શકે
ઉઠને યા તૈયાગ મુક્તિ માર્ગમા દેવા બની,
તુ નથી કઈ કામનો ને કામ ના આવી શકે
તુજ એ નિર્માલ્ય કા પેદા થયો મુજ દેશમા,
જે જીવન જીવતા ન જાણે તે શુ જીવડાવી શકે
મર્વ માખી લેવાની એ તારી વૃત્તિથી પવ,
તુ ને પ'ટે તો બધાનુ બાવી પટ્ટાવી શકે
તેજ જીવનમા જીવન છે જે કામ આવે દેશના
તેજ યુવકમા યુવક ને દેશ દીપાવી શકે
બુદ્ધિવાળાને હશારો કારી છે મારો 'હુબીબ'
ના સમજનુ હોય તેને કાણુ સમજાવી શકે
સુરત] [- 'મસ્ત હુબીબ']

- [૧૦] -

એન મુજને તુજ વિના કેરી તરહ આવી શકે,
તુજ વિના માગ હૃદયને કાણુ સમજાવી શકે
આખથી અશુ નિકળવાનુ કંઈયુ છે દુ ખ વિના,
કાણુ તારા તોડીને આકાશથી લાવી શકે
કેમ આ મારા હૃદયને દુ ન આપુ ધન્યવાદ
એજ છે જે તારી નિર્લયતાને અપનાવી શકે
ખાસકાનો માર સમજાવે તો સમજાવે કદાચ
ના સમજનુ હોય તેને કાણુ સમજાવી શકે

ગત દિવસ માર દિન તેની કરે છે ગોધબોળ
મુજને તાગ કપના જે ગગ મબળાવી શકે
બાણી બેઠને બને નાદાન તેનો શો ઉપાય
ના સમજનુ હોય તેને કાણુ સમજાવી શકે
એવો માણુમ મધ 'એકસ' જગમા દેખાનો નથી
દુસ્મનોથી તેના બોળા દિવને પનગાવી શકે
સુરત] [- 'એકસ']

- [૧૧] -

કોણુ છે આ જગ મદી જે જગને ગન્માવી શકે
ક્યા ગયુ તે રૂપ જે પુષ્પોને શરમાવી શકે
ઝિન્દગી રમગ ખિનારીમા મુજગી હોય તો,
કેમ કે નિશામ તારી વાત પગ લાવી શકે
જે-સમજ હોયે તો તેને મટેવ છે સમજાવનુ
ના સમજનુ હોય તેને કાણુ સમજાવી શકે
આજ મુરકન થઇ પડી છે શાએરોને શાએરી,
ખાધને ચોખા કઠાના શુ વિચાર આવી શકે
જાવો દિન કુરમાન કરનાતેય હુ તૈયાર છુ,
મુજ હૃદયમા તે અગર મેહમા બની આવી શકે
જે સમજ તુ ના સમજ મુજ દિતને નાદાન સમજ,
વાત કઈ એવી છે જોને એ ન સમજાવી શકે
કોઈ પણ હે 'શાદ' તુજને યાદ તો કંતો હરો,
જે સમજ કઈ દિવસોયો પણ દિજમા આવી શકે
સુરત] [- 'શાદ' હામોની]

- [૧૨] -

જોઈએ શ્રીમાનને એવી હવે તો શ્રીમતી
ધરના બદને નૃત્યથી જે રટજ ગોનાવી શકે
લાસ આશિકની પડી છે દિવસ્યાના આગરો
એવગરીમા પરતુ કાણુ દેખાવી શકે
ખાસકા પડ્યા મુમેલીનીના ઉપર યુધ્ધમા
ખાખા લખ્યા તે હિટલર કયાથી પનગાવી શકે
નાસ્તામા રેડીયો ગ્રાયામ એવા જોઈએ,
વાસી તાજ ગપ્પાજ રટરના સબળાવી શકે
જેઓ પરદેશી રિજાઓના છે હે 'આસી' શુનામ
તેઓ આઝાદીને કેવી રીતે અપનાવી શકે
સુરત] [- 'આસી']

- [૧૩] -

કામ તારા જે યુવક અજામ એનો જે યુવક,
 હર્ષણે તારીજ સુગત તુજને શરમારી શકે!
 હાથ પર તુ હાથ નાખી કેમ કાપર ચપ્પ ગણો,
 તુ અગર ધારે તો જ્યાં જ્યાંકાગ બોલાવી શકે!
 તુ અગર શ્રીમત છે તો ઔથી પહેલા શીખ એ,
 રકના તુટેલા હંધા કેમ હજારી શકે!
 તુ તજ કાળી પ્રયા થ જ મહાવક રકનો
 ઢામ રડા કર લહદમા દીપ પ્રગટાવી શકે!
 સુગ હૃદય ઉત્સુક હતુ પણ વ્યગમા તેઓ વંચ્યા,
 ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજવી શકે!
 -ચુચુદે] [નાની નરોલી

- [૧૪] -

દશ દે તે ડપના જે દિલને તડપારી શકે,
 આપ મુજને તે હૃદય જે પ્રેમ અપનાવી શકે
 આપ એકજ જામ જે આપી શકે માછી તો આપ,
 જે હૃદયની સાત ઉર્મિયોને કોણાવી શકે
 હુ ગરજ તેનેજ મમજુ હુ ગરજ પણ તેજ છે,
 જોત જોતા જે સભાને ગગમા લાવી શકે
 હુ તો શુ દન્યા બધીતુ વ્યર્થ છે સમજાવતુ,
 ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજવી શકે,
 શી પ્રતમા હુ કંઈ એ 'લાલ' તુજી રૂપની,
 ડપ તે જોયુ છે ના ગવ્દમા આરી શકે
 સુરત] [-'લાલ'

- [૧૫] -

ખે-સુરાને સુગમા હા! કોણ ગવડાવી શકે?
 તાર તુડયા દિલના એને કોણ મીઠાવી શકે?
 તીર છૂટયા નૈનના એ કોણ ચૂકાવી શકે?
 દદ વિણ દિલને અહા! ક્યાથી મજા આવી શકે?
 રૂપિયા બોદા થયા પેમા મરી કાણ પડ્યુ!
 રૂપનો ઉબી જતરે જોર અજમાવી શકે!
 મોતને તુ માગ પહેલા ને મરી જે તુ પછી,
 તુજ શરીરી પથરોમા પ્રાણ રેલાવી શકે
 સુગત] -અગદેવ બોલીયા]

- [૧૬] -

અન્યોઅન્ય લીડોગે મિચાર અથડાવી રહે,
 માન ને મોટાઈ લેના દેશ સળગાવી શકે,
 દેરાના મળધને સાધીને સધાવી શકે,
 જે ન મમજે તે અવગને કેમ મમજવી શકે
 શોધકો સાહન કરીને શોધ દર્શાવી શકે,
 પણ જીવનના જોદ તો મર્મજ સમજાવી શકે,
 પૂણ્ય બ્યા પુરે થયુ ત્યા કોઈ ના ફાવી શકે,
 ના મમજને કો 'રમણ' તી રીત મમજવી શકે
 સુગત] [-રમણુ જ્યે

પાદ-પુતિ

આવીયા આ જગા વિશે સત પયગમગ્ર ધણા,
 ને જીવનભર બોધ આપી જ્યમ પયે મથયા,
 તેમ જાદમારી અને પાપો ગ્યાા દન્યા વિશે,
 ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજવી શકે?
 સુરત] [-કમ્પર વીમાવાળા

હિન્દુ-મુસ્લિમ કૌમ જે ભાગત જનેતા બેઠેની,
 બેઠેમા વિષ્ણુદાદ યાના દુર્દૈવ્યની વગ્ને ઝડી,
 નિનામને અપનાવીને નીજ નામને એ જોતરે,
 ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજવી શકે?
 સુગત] [-જયમનગૌડી પાઠક

હાણિવર હિદમા બ્યા ત્યા મયે નજરે પડે,
 ભાગ્ય જોગે મૃત્યુ પયે માનવા છે આચરે,
 મત્ય અદિમા મત મૂલન અપૂર્ણ રૂપથી શકે,
 ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજવી શકે?
 સુગત] [-પદ્માવતી દેનાણ

ચતુ છતાં સહે નહિ અક્ષય છતાં પણ આયરે,
દિવો લઈ આગળ ધરે પણ આઈના નજરે પડે,
બુદ્ધિ અને વિપરીત તો ના કોઈનું મુલ્ય ગમે,
ના સમજવું હોય તેને કોણ મમળી શકે ?
સુગત] [-વનહીલા ભટ્ટ
શેષ હુ તુજને ખરે સાગર તરંગોની મદી,
શેષ હુ તુજને મધુરા પુષ્પો રંગોની મદી,
તુજને કંઈ હુ કહિ બાળક રૂપે મૃદુબાળમા,
માત્ર હુ તુજને સદા શકિત રૂપે મી પ્રાણમા

મુજ હૃદયના મથનો હુ કેમ સમજવું તને
ના સમજવું હોય તેને કોણ મમળી શકે ?
નુરત] ભટ્ટિકા મહેતા]
આપ કહે છે હિંદને ના રાખશો અસ્પૃશ્યતા,
ભાઈ બહેનો છો સહુ લટરો નહિ અન્યોન્યમા
હિન્દુ-મુસ્લિમ એક છો બે દેશ સંનુનો એક છે
ના સમજવું હોય તેને કોણ મમળી શકે ?
-રજની પાઠકજી] [સુરન

છપાય છે

શ્રી

હમલ સમ્રાટ જનાણ 'બેકાર' સાહબનો કાન્ય મથક

....રણકા....

જેનું નામ છે વીમ, વીસ વરસથી ગુજરાત અને બૃહદ ગુજરાતને દમાવ
નાર એ હાન્ય અને કટાણના અન્નેક કવિની મર્મવાળી વાચ્યેજ તમારો
છુટકો છે પોર્ટ ડાયરીની સાષ્ટ્રનું એ કાવ્ય પુસ્તક તમારા મનવામાં જેમ
સમાઈ રહેશે, તેમ તમારા મનવાને પોષાશે પણ ખરી! હાથમા શરૂ
થઈ ગયું છે

પહેલો તે પહેલો

અગાઉથી આદ્ય થનારને ૧૨૫ ટકા કમીશન મળશે

પ્રકાશક-શ્રી રાંદેર સ્ટોર્સ બુકસેલર્સ અને પબ્લીશર્સ
ટાવરોડ રોડ, સુરત.

ઈસ્લામ પ્રચાર

ચપ્પમ તાજ* [સદે]

(મતકમી ચાતુ)

કાશ્મીર — કાશ્મીરમાં ઇસ્લામ ચૌદમા સદીમાં ગર થયો. મહાનના એ- હુકુમ શાહ મીન્જા ઇ. મ. ૧૩૧૫માં કાશ્મીરના મલ નય-ચમીંગની તોળીમાં ત્રેકાયા બ્યાએ સમ દેરને એક તીમનીએ હાઠ આપીને પોને ગ. ૧ બની મેગે તો એણે શાહ મીન્જાના હાથે ઇસ્લામનો રસીનાર થયો. તેના મગણ પંજી દેશમાં પાલ ગમેગ થતા લાગ્યા હેવે ઇ. મ. ૧૩૧૮માં શાહ મીન્જા મારેમ પોતે સમતુ પીન શાહ નામ ધાનણ ઈ. ગાદીએ બે. ૧ કમીજ દિગરીના નાં લખે છે કે 'નના શાહે પોતાના અખનીયામે મમતુ મુઝીને અને ધરીત મીતે વાપથી કાશ્મીરના દિદુ મગલો વણાણુ મી હતા નેમની પોનીમી એજ હતી કે ન્યન પામે કાશ્મીરની મિરાય કહ રહેના ન પામે નસ શાહની હુકમત લીમન નિરમે મુજમ હતી એમણે મેદના અનૈમિલ અને અન્યાયી દેશ ૧૦ થયો ને તેને વમુન મરાની બુલ્લી રીત બધ ઈ. ને મગમી આવક પેલમનો દે ભાગ નક્કી કયો ૧

એજ મહીના અતમા કાશ્મીર મીર નયક બની હમદાની કશિનવી કાશ્મીર પંચાયત આપ એક મહાન હુકુમ અને આનિમ હતા દિદના મુસવમતોના આલિમ ધનિદાનના એમલુ અધાન ધાલુજ મહલવુ હતુ આપ દિગરી ૭૧૪ના મગમ નામની બામી તાગીએ એને

૨૧ અક્રોમ ૧૩૧૪માં ૧ નદાનમાં પંદા થતા હતા વગમે સુની ઇસ્લામી દેગોમાં કુર્બા પ્રે વાય છે કે આપે ચૌદમા ચૌનિયા અ નારોલી મુસમત રીસી હતી દિગરી મત ૭૮૧ એને ઇ. મ. ૧૩૭ મારે આપ ઇસ્લામ હોડી માનના મયદોની માવે કાશ્મીર આન્યા હતા એ વખતે કાશ્મીરના મુ તાન હુકુમીને આપની માવે ધલુ માનનધુ વતન નામુ હતુ પોતે અને પોતાના માલીઓએ વણાન પૂનનેવડી ઇસ્લામ પ્રચારુ નર્થ તર મુ આપે અને પુનનેવડી લખ્યા છે જેવા કે 'મકમલ-અનદીમ' શુએ અમમાંએ હમની' 'કમીરુન મમ', 'શુએ મુનુનુન હુમ, 'મીનુન નાનેઈન' વગેરે વગેરે આપ અને આપના માલીઓના પ્રય તાલી નમીરમાં ઇસ્લામનો પાયો નામુન બન્યો આપની વધાન ઇ. મ. ૧૨૮૪માં થઈ એ મમને આપની કમ ૭૦ રમની હતી

દગમ નયક અરી હમદાની (મિ) ની વધાન પરી વેલાજ વગમે મુ તાન સિદન મારી ૫૦ આ યો એનો વરીગ મીદા બ. દતો એનો ૩૧ખ ગતા મેઘીજ હીમીનો ના લખે કે - નો ૧૫ નસા ધર્ન મારે ઘણો ૧ કિમાલ ત્તો ૧૫મી કાલણેમાં એ વખતે અલુર્ની પહે પણુ મની થતાનો રીતાજ હતો નસા મુમિમ વરીને એ સાત રથતી ન દતી નેવી

૨ બુલ્લો કિસાએ દિદ આનોડે ઇ. મ. ૧૨૮૮માં લખ્યુ છે જે દિ. ૧૧ ૭૦ની લગ લગ છે

૧ "કમી ૧ દિગરી" બાગ બી ને પાના નબ-૨૭૭

એ પ્રથા નામુ કરના માટે એવો છનામો પ્રચાર કર્યો' મહેનાય છે કે સુતાન સિંદુરના મમયમા કેટનાક મદિરો તેડી નાખવામા આન્ધ્ર અને હિંદુઓ માથે મખ્તાઈ પાણી ધર્મ સુતાન સિંદુરની વધાન પડી ચાર વખતે સુતાન જૈનુન આમેદીન માદીએ આન્ધ્રો જેણે સુતાન મિક્કર અને મીંદા બની નિતિને વેગથી મુજી અને જે લોકો હિન્દુરત કરી ગયા હતા તેમને પાછા તેડ્યા અને પોતાના ધર્મ પ્રમાણે વર્ણવાની પ્રત્યેકને છૂટ આપી એમને સુરી મમતીના રિવાજને પાણી માન્ય ગણ્યો સુતાન જૈનુન આમેદીનને મરમીરનો અકબર કહેવામા આવે છે કે એની દુષ્ટકર્તથી એ વાત આજે જાણાય છે કે એ કામેલીયન અને નિતિમા મુગન બાદશાહોથી પાણી આગળ હતો કેમકી હીરટી લખે છે કે જે લોકોએ સુતાન રિંદરની ધાકથી છરનામ મુજુન કર્યો હતો તેમજે જૈનુલ આમેદીનના સમયમા પોતાનો અસન ધર્મ અગીકાર કર્યો એ વાત તો મિદ છે કે સુતાન સિંદુરના પહેના અને સુતાન જૈનુન આમેદીન તરીકે કાસ્મીરમા જેટલા મુસનમાન પાદશાહ થઈ ગયા છે તે સર્વે હિંદુ મુમનમાનોએ એકી નજર નિહાળના હતા

ધરનામ પ્રચાર—જેવી રીતે હિંદુસ્તાનના જુદા જુદા બાગોમા ધરનામ પ્રચાર થયો તેનું સહિષ્ણુ વર્ણન અને આગળ કરી ગયા છીએ પરંતુ કેટનાક યુરોપીયન અને અમેરિકન લેખકો કે જેઓ વેરભાવથી આરેખે છે કે 'હિંદુસ્તાનમા ધરનામ પ્રચાર મુમનમાન પાદશાહોએ તત્તવાગના જોરે વડે મ્યો' કેકાટર ટાઈટમે પાણી એ વાતનો ઉલ્લેખ કર્યો છે પરંતુ એમના માટે એજ જવાબ બધ છે કે દેહલી આગ્રા લખનૌ, અહમદનગર અને અમદાવાદની આબુબાલુ ત્યાં વરમો સુધી ધરનામી દુકુમત

મયમ લી હતી આજે પણ ત્યાં મુમનમાનોની વખતે મેકેડે ૧૦-૧૫ ટમથી વધુ નથી ને મુસનમાન પાદશાહોએ તત્તવાગના બળે ધરનામ પ્રચાર મ્યો હેતુ તો એ લિખાગોમા મોરી વધુ વમતી મુસનમાનોની જ હોત હિંદુસ્તાનમા મુમનમાનોની બનુમની બે રિખાગોમા છે એક વાલ્ય કાખમા એમને મનદહ પ્રાન કાસ્મીર અને પશ્ચિમ તેમજ મિધમા અન બીજી અગ્રિ પ્રાણમા એમને બગાળ અને આમાનમા બે મ્યોડ જેટલી વસ્તી વાલ્યન મયુમા અને પોળા તથા દરોડ જેટલી વખતી અગ્રિ પ્રાણમા કે વાલ્ય કાખની બનુમતી રિંદો કે વેખ મતા મીઠ વાગન એમકિન્ટન્ટ જન ન મદામ એ રોટરી કનમ મદામ મા બાણ મના મ્યુનુ હતુ કે સમદ પ્રાન અને પશ્ચિમમા મુમનમાનોની બનુમતી મ શુ કાકુ ધણુ મદેનુ છે કે એ પ્રાતો મુરિનમ દેશોની નટમ આવેના છે અને સૌથી પ્રથમ મુમનમાનો અહિ આન્ધ્ર અને વરમા અગ્રિ પ્રાણ રિંદો એખ મેડે ૫-૬

બગાળમા મુમનમાન બનુમતીનુ શુ કાણુ મરેખર એ છનામી દુકુમતનુ પરિણામ નથી અમન ને એનજ દાત નો સમુજા પ્રાન અને દહેલી કે જે ધરનામી દુકુમતનુ મ્યુરલુ છે ત્યાં મુમનમાનોની બનુમતી દોરી નેહની હતી બગાળના મુમનમાનોની બનુમતી છે એનો મખધ ધરનામી રિંદો ને ધરનામી દુકુમત માથે કોઈપણ જાનનો નથી એ કેવળ એક કુદગતી મમન હતો અને તે પપુ બાલક રાખ્યમા અત્પ મમયમા ઉત્પન્ન થયો ઈ મ ૧૮૩૧મા મુમનમાનો બગાળની કુન વખતીના ૩૫ ટમ જેટલા હતા ને હિંદુઓ ૪૩ ટમ જેટલા હતા ૧૮૮૧મા ત્યાં પહેલી વખતી મણુતી થઈ ત્યાં મુમનમાનો ૧-૩ ટકા અને હિંદુઓ ૪૮ ૮ ટકા હતા એ ૮૫મી

મમલ ગણ્ય છે કે ઇ, સ, ૧૮૭૧ના હિંદુઓ
 ૩૫ વસ્તીના ૫૦ ટકાથી ઉપગત હોય અને
 ઇન્દિયાની હુકુમતના જમાનામાં સાચેજ એમનું
 પ્રમાણ બહુમતિમાં હશે' જગાણના વસ્તી
 ગણતરી ખાતાના સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટ લખે છે કે
 "જગાણના હિંદુઓ પોતાની અતિમ મજા
 સુધી પહોંચી રહ્યા છે, ને ઘણીજ તરતજ
 એમનું પ્રમાણ ઓડુ થવું જશે, ને એથી
 કેટલું સુમલમાન વસ્તીનું પ્રમાણ વધવું જશે"
 તે 'વાનપૂર્વક' નેવામાં આવે તો સુમન
 માનોના પ્રચારના અગત્યના કાળો ઇન્દિયામાં
 પ્રચાર અને બીન ગણતરીથી પણ અધિક
 કુદરતી મદદગાર હોય જે જગાણ અને આના
 મના દેખાઈ આવના ઇન્દિયીયય ગેઝેટમાં
 એ આવડત પગ પામ જોયે કન્યાના આવડો
 કે જે ખામ હોતે દુસ્ત્રામ મેડના ધર્મ
 પરિવર્તનથી જેટલો કેવાયો નથી તેટલો કુદરતી
 રીતે કેલાયો છે પૂર્વ જગાણના જેના ૨૦
 વરમમાં સુમલમાનોની વસ્તી એવી લાખથી
 વધીને એક કરોડ માડાગાર લાખતી થઈ ગઈ
 સુમનમાનોની બહુનતી થવાનું એક ખાસ
 કાળુ તો એ છે કે એ બીજી ટોંચો ડગતા
 ઘણીજ માંડી રીતે જગણ આપોહવાનો સુકામનો
 મી શરૂ છે સુસતમાનો મામાહારી કે ને
 તેઓ પોતાના પડોસી હિંદુઓ-ગતા મજામાં
 ઘીમાં વધુ શક્તિમાન ખોરા ખાય છે
 ઇસ્લામ વિધના વિરાહનો હામી અને બામ
 લખનો વિશેષી છે જેતુ પરિણામ એ આવડુ
 કે એની વજો વધતી ગઈ અને એની ઉમર
 લમાઈ ગઈ કહે છે કે જે જુનથી
 સુમલમાનો કન્યામાં આવ્યા છે એનો જવાબ
 એવોજ કે પહેલા સુમલમાન પાદશાહો કે
 જેમની હાનત એટલી બધી મજબુત ન હતી
 કે તેઓ પોતાનો ધર્મ પ્રચાર કરી શકે શક

શકમ મોમન પાદશાહો પણ ધાર્મિક બા નોમો
 દખલ કરતા ન હતા તેઓ પોતાની લડાયક
 અને રાજ્ય પ્રકૃતિમાં એટલા બધા બીન હતા
 કે તેઓ ધર્મ પ્રચાર તન્દ્ર સારી રીતે લક્ષ
 પણ આપી નકવા નથી એમની હુકુમત
 ઘણેખરે ભાગે ગણુત વોટોના સમધને
 આમારી હતી અને તે ગણુત કુમારીઓથી
 કે જેમનાથી એમને લગન મ મધ નેડયો હતો
 શાની ખાનદાનમાં આવ્યા પડી એગણે હિંદુ
 સરકુને અપનાવી અને હિંદુ ધર્મને માટે
 અનેક છૂટછાટો નધારે અપાવી"

એ કુદરતી કાળો મિનાય ઇન્દિયામાં પ્રચારનું
 અગત્યનું કાળુ ઇસ્લામનો ભાઈચારો હતો જે
 ખાસ કરીને નીચ જતો માટે આગ્રાહી અને

ઓપરેશન વગર હરનીયા અને અ ડવૃદ્ધિનો ઈલાજ

અડોળના આતરડું કે પાણી ઉતરી આવડુ
 હોય તે ૧ ઇનાજની આશર્યકારક દા
 સાડિટ રેસાર્ટનો ઉપયોગ કરો ગમ
 તાની જુની બીમારી કેમ ન હોય, એકજ
 અડોળના કાનથી કાન કડી દે છે આ
 ભયકર બીમારી માટે આ એક અસરકારક
 દવા છે જેના ઉપયોગથી પરસવાદાર ખરાબ
 તરત ગદાગ ઠીકળી વડ એના અસવી
 હાનત પર આવી જાય છે ઓપરેશન કર
 ના બી ત ગડગજ નથી સ પ્રજ્ઞે કાયત માટે
 અક શીશીની કી મત રૂ ૪-૮-૦ પો
 અચ અનચ જવામ માટે, ૧૧ આનાની
 ગડાટ મોકવવી વિદ મહાનતા દગ મ થા
 પના ઓએ દવાની કા મત પોસ્ટલ ઓડરથી
 એડના સ મોકવવી

ઈન્ડો ઇન્ડુપ્રેન કેમીકલ વર્કસ (૧૭)
 • જુમા મરિનદ પાસે, દીલ્હી K S

જેનેનો પયગામ હતો અને એ મળધમા અને બગાળ મળધી આપાડના નિયમે ટાપીએ છીએ કે “નીચ જતોની તે વ્યક્તિઓની એક યાદી બનાવવામાં આવે કે જે ઈસ્લામ આગી કાર કર્યા પછી મૈન્યતા મંદાગ યા મુમાઓના હાકિમ થયા, જે જેમની મુજબ જાત કાગી કિતાબો અને પામેતા બપાઈ મજ છે, તે એ બે-સાથી ઈસ્લામ પ્રચારનું ખાસ કાગ્યુ સમજી શકાને”

હિંદુસ્તાન પર ઇસ્લામની અસર —

ખિનજ ખાનદાનના વખતમાં ઇસ્લામી હુકમત આપ્યા હિંદુસ્તાનમાં કાયમ થઈ ચૂકી હતી કૃષ્ણ ગત પ્રચારકો અને મશાઈઓ પણ હિંદુના ખુબ મુજે પહોંચી ગયા હતા અને તે કાર્પ આગ બાઈ ચૂમુ હતુ કે જેનાથી આગે દિનની વસ્તીનો એક મોટો ભાગ મુસલમાન છે હિંદુમાં મુમલમાનો આવ્યા પડી ધાર્મિક, સામાજિક, અને ગણદારી ફેરફાર થયા એનું વાચન ધાણજ મુજબ અને અગત્યનું છે પરંતુ અગ્રે એ વાતનો ઉલ્લેખ કરવાની શુભાશિ નથી એની કટીક બાણુઓ ઉપર કોઈપર તાગયદે એક પુસ્તક અને ગ્રેફિંગ ટામલે એ મહિખત પત્રીકા લખી છે સગ જૂનાથ સરકારે પણ ઇસ્લામી અમરનો ઉલ્લેખ એક લેકચરમાં કર્યો છે જેમાં તેઓએ કહ્યું હતુ કે—“મુમલમાનોના આગમનને ઇસ્લામી હુકમતના આપનથી હિંદને નીચેના કાયદાઓ થયા છે —

(૧) બહારની કુન્યાથી સબધ ને નૌમનન્ય દરિયાઈ વેપાર કે જે સોનાગ મળ્યોના મમ થયા અધોગતિમાં આવી ગયો હતો, ઉન્નતિમાં આવ્યો

(૨) હિંદુના મોટા મોટા ભાગમાં અને ખાન કરીને વિધ્યાયજના ઉત્પાર્થમાં શાની ન્યપાર્થ

(૩) એકજ પ્રમણુ ધારામોજુ હોવાથી મમન્યનમાં થઈ

(૪) ઉચ્ચ પ્રમણી તમામ રજીમાં, નધા કરીમાં ને પોતાના મળનાપણુ આવ્યુ

(૫) હિંદુ ઈસ્લામી આઈમાં હિંદુસ્તાની અને ચીની ટોનગમના નમ્રા ગામિન થઈ ગયા મમનેલા બાકાનમાં નરી રીતમાં આવી ઉચ્ચ પ્રમણા ઉગોગોમાં ઉલ્લિ આની જેવા કે શાળ વણુક, મનમન અને કાલીન વણુક વગેરે

(૬) એક મુકી ભાયા કે જેને ઉર્દુ કે હિંદુસ્તાની કહે છે વણુકમાં આવી, સગી લેખન વ્યવહાર કે જેની પ્રયા કાગી આવેખ નાગ હિંદુ મુનધીઓએ કરી

(૭) દેહલીના પાછાટોના તાનામાં શાલી અને આર્થિક ઉન્નતિને કાગ્યુ પ્રાપ્તિ માહિત્યો આરબ થયો

(૮) તૌહીદનો આરબ અને તમનુફરી ઉલ્લિ

(૯) ઇનિદામી પુસ્તકો

(૧૦) મુહમ્મદ અને પોદાની મનુક્રિતમાં

ઉન્નતિ (સપ્તર્થ)
[આપતા અકથી ‘ઇસ્લામ પ્રણેતાઓ’નો લેખ શરૂ થયો
—ત્રી—]

હિજરી સન ૧૩૬૩ના સાલની

ઇસ્લામી બળી મુહમ્મદી

તકવીમ ઉર્દુમાં

કીમત ટપાલ ખર્ચ મહિત રૂા ૧)

—૦—

મજિદો, મદ્રેનાઓ અને હીવારો

ઉપર ચોગાહવા માટે

ખુલામાં ઇસ્લામી બળી

મુહમ્મદી તકવીમ ઉર્દુમાં

કીમત ટપાલ ખર્ચ મહિત ત્રણ આના

આજેજ ઓડર લખી નાખો —

ધી રાદેર સ્ટોર્મ ટાવરરોડ, મુરત

આધાર

ગાકિર ઉનીઆ.

જનનમા કોઈ જનના આધાર માટે એ વનખા મારતી, અને એ કહ્યા કરતી “આધાર વિના જીવી શકેનો ક્યો માનવી મુદ્દા દેખાય છે, માનવીએ હાથી કરેની કંઈ હમાગતો આધાર વિના મુદ્દા મરી છે, માનવીએ ગયેલી કઈ દિશ્વરી અગર મનુનિ આધાર વિના જગનને આકર્ષિત લાગી છે ” મને લાગતું કે મનુની જે એટલે એને આધાર વિના ચારી મોકે નહિ એ ખરું છે પરંતુ ઉપર જણાવેલી એની દિશ્વરી માનવા હુ તેવા નથી મ્હારી પામે એકજ જરામ હતો હુ એને પૂછે “ જગનમા આધાર વગરના આરામ કરના બીજી વડુ મુદ્દા વડુ નહિ છે ? એના જરામમા એ મ્હોની ‘માનવીના પુન્યના કામો, જે જગનની નરી આખે નથી દેખાતા, એ આમશના મતલો છે ત્યારે માનવી પામે પાપ મિત્રાય બીનુ કશુંજ નહિ હને ત્યારે એ આકાશ તૂટી પડશે ”

આમ મ્હારી એને મનુની વચ્ચે ‘આધાર’ ઉપર ઘણી વાર ચર્ચા ચાલતી એને આધાર વગર જીવન મુદ્દા લાગતું નહુ આધાર વગરના જનનમા માનતો એ માનવી પ્રેમ અને એનીજ બીજી ઘણી ખરી લાગણીઓ માનવીના આધાર સમાન છે હુ માનુ છું કે એ માનવી માટે આધાર નથી પરંતુ જીવનને આગળ ધપાવવામા માત્ર મદદરૂપ છે, અને જન, એ ખરું છે કે લાગણી શુન્ય માનવી જ્યાનો ત્યાજ મ્હો છે પણ એ જીવે છે જગત વળ જગતમા વચેતા પ્રાણીઓમા કઈ બાવના કે લાગણી તેમના જીવનનો આસાર છે ? માનવી માટે આધાર માત્ર તેના કૃત્યો, નહિ કે તેની બાવના અને તે વિના પણ જીવન મનાવિત નથી એવું માનવાને કોઈ કાશ્ય આપણી

પામે નથી

અમારા નિચારે મમે તેના હોય પણ મરુ મ્હાગમા કવિતા એની અને મ્હને તેનામા કવિતા જડતી એના બોનવામા મીમસ હતી, એના દરેક હવનચક્રનમાથી કવિતા ઝળતી એ વિણુ જનુ મુદ્દા રીતે વગાડતી એક દિવસે મે એને કહ્યું “વિણુમા જીવન છે એમ તું માને ખરી ?” એણે જવાબ વાળ્યો “આધાર વિનાનું જીવન” મ્હો એને મવાવ કર્યો “વિણુનો આધાર કાણ ?” એણે કહ્યું “હુ જે કોઈ વગાડે તે”

ઉપવા જતામ પછી સમયુના લક્ષ ચર્ચાયા મ્હારી મિત્રતા પહેલા જેવીજ હતી એ મ્હારે ત્યા આવતી, અને હુ એને ત્યા જતો એક દિવસ એ મ્હારે ત્યા આવી અહીં તહીંની વાત કર્યા પડી મે પૂછ્યું “મનુ, આજકાલ મ્હને જીવન ધણજ સુક લાગે છે” એણે જવાબ વાળ્યો “આધાર શોયો એટલે બધું ઠીક થઈ મ્હોશે” મને લાગ્યું કે મરુ હજી પણ એની ળેલજા મૂંઝતી નથી, એટલે મ્હો પૂછ્યું “મ્હારે માટે તું કયો આધાર સૂચવે છે ?” જવાબમા એણે કહ્યું “જીવનની એમદ કળીને ખીલવે, જીવનની એમદ મુવામને હવામા વહેતી મ્હો જીવનને જગનના એકાદ રંગથી રંગી નાખો” આજે કાણુ જાણે કેમ મને મનુના બોનમા ઉપર વિશ્વાસ એમતો હોય એમ લાગ્યું, મે કહ્યું “લાગે તું મને વિણુ મિખન” મનુ ખુશ થઈ ગઈ અને યોગજ નહીનામા મને નુદર વિણુ વગાડના આસડી મથુ, મ્હને વિણુની ઘેવજા લાગી મન હોય તેમ વિણુ મગર મમતુ નહિ

હુ અને મનુ એમ માજે ફરવા નીકળ્યા નાનવ મેહતી જ્યા જતો હતી બરેબર ત્યાજ એક અધ ફરીર વિણુ વગાડી બીખ મામતો

હોતો મે સંયુને મ્મુ “છત્રની એકાદ
સુવાસને વેદતી મુન્નાર, આ અધ કુકીરને
જો તને નથી લાગતુ કે એના અધાપા
સિવાય આજે એના કોઈ પણ આધાર નથી !’
સંયુએ મ્હાગી જૂન મુધારના પ્રમલ કર્યો
અને જોતી

“એના અધાપાએ એને રિજાનો આધાર
અને એણે માનવતા સમક્ષ પોતાને નિવાર
ખતાવનાનો પ્રયત્ન આપ્યો એમ કરી એણે
એના અધાપા અને રિજા બન્નેને છેતયા ”
મે કમ્પુ ‘સરથુ, બગ મર એરી-ર રીને મોઢ
પથુ જાતના આધાર ઉપર છી નહન માનતી
પોતાને તેમજ જેના ઉપર એનો આધાર હોય
તેને પણ એ છેતરે છે સરકુનિ અને ફિચરી
ઉપર રચાએનો માનવ સમાજ અને એને નથી

છેતનનો મરીમોના વોના આધાર ઉપર છી
ગરે સમાજ કો કો કોને નરી છેતનનો !
મરીમોના લોનીના આધાર ઉપર છી હેના
મમાનના એક લાગને આપણામાંથી ધપાને
છેતનવા પડે છે એ વુ નથી જાણતી વાર !
વિજ્ઞા સીખી મ્હે તને છેતરી અને આમ
કરીને મ્હે મારી જાનને પણ ફગી છે ત્હારી
મગીન કળા, ત્હારી કવિતા અને ત્હારી વાણીના
આવારે મો અને તને દુખ્યા છે એમ માન
વામાં મને કરો વાધો નથી ’ નન્યુ કમ્પુ
જોતી નહિ-જોતી શકી નહિ

‘આધાર’ એટલે દુઝારા ! કોઈપણ જાનના
આધાર ઉપર છી રહેન માનતી એટલે
દુઝારુ કપા પ્રાણીઓ આધાર વિના જીવે
છે એટલે એ દુઝારા નથી મપૂજ

મફત ! FREE મફત !! FREE મફત !!

સી પુરૂષના ગુપ્ત સ બ ધ માટે અલોહ પુસ્તક
(A useful guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ધણી અને ધણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લોભીઓ

દરેક પરણિત નવજવાન માટે આ પુસ્તક વાચતુ એક જરૂરી છે ગુપ્ત વાતોથી
ભરપૂર લેખો અમુલ્ય બેઠની તોળે કાનમાં ફેરવા લાવક સીઆમલ્ય અત્તમા બેસી
વાચક લાવક વીગન જેની દરેક સ્ત્રી-પુરૂષને જરૂર છે જે ભાઈ પોતાના શરૂરે માનના
દસ ગુજવાની જાણીના ગુરુચોના નામ અને પુરૂ સી નાથુ મગમગી એક બાલુએ અમે
છામાં લખી મોકલશે તેમને કદ પાનાતુ આ પુસ્તક મફત મોકલવામાં આવશે

ઇન્ડો જી-યુઇન કેમીકલ વર્ક્સ (૧૯૨૮૬)

ચોરટ ઓશીસ જુમ્મા મરિમ્, દીલ્હો નાં K S

(પત્રવિતર અંગ્રેજીમાં કરો)

નમાવી-પ્રેમ આસન પર!

(સમુદા-કાવ્ય)

જીવન-વેલી પ્રકુલિત છે અરે! તુજ આત્માન પર,
અણવિકરી ઉર્મિયો વિક્રમી પડે છે તારા વર્ણન પર,
તુ આનીને ઘડીભર એમ માગ ભર સિ હામન પર,
તો અરમાનો ભરી આશાઓ વારૂ તારા ચોવન પર
હૃદયની આખડીના અચ્ચુઓ નિરખી શકે તો જો,
શુ મીઠો માડીને બેઠા છે મિથ્યા મારા લોચન પર
પ્રલુપ્ત-ગૌરવથી ઉચા મસ્તકે ફરવે જગતમા તુ,
તો દેશે રૂપ શુદ્ધ મરનક નમાવી પ્રેમ આસન પર
તમે ઝડી ગયા, તૂટી ગયું દિલ, આખડી છલકી,
હજારો આફતો ઉતરી પડી એક મારા જીવન પર
વિરહની વેદના, દુઃખ બગતરા દિલમાજ રહેવા દે,
મિલન આશા નિવારી દે છે એના કેમ કર્શન પર,
પપીહાથી ધગશ પુષ્કળ ધરાવુ છું હું અતરમા,
વિયોગીને વ્યથાઓ સાભરે છે મારા ગાયન પર
છે મારી રૂપ-ભક્તિમા અઘૌઠિક પ્રેમની શક્તિ,
પછી કા અન્યની ભક્તિ કડે ઘોષડના સૂચન પર
ઘણી કૃપા કરી તો એક વધુ ઉપકાર આ પણુ કર,
કરી એકાદ ઠોકર દે લગાવી મારા મદકન પર
નયન ત્યા નીચ છલકાવી કરી દે છે મને દોષિત,
સરે છે એક એક ગિહુ બની લ્યા હાય દામન પર
વીમગ્નારા કદી પણુ હું તને વિમગી નથી શકતો,
ચિગ્ગ્થાથી છખી તુજ કોતરી ગખી છે મે મન પર
નિગશા ફર ડો દી યઈ નથી માગ હૃદયથી તુ,
ખિજા મમ લૂટવા આવી પડી છે આગ-ઉપવન પર
સળગતી ઝિદગીમા પ્રેમની મે દિવ્યના ભેડ,
જીવન ઉજળુ જગતમા રાખુ છું હું એજ સર્જન પર
શુલોના ગગ પણુ કઈ જ્ઞાન વર્ધક હોય છે “એષુદ”,
રહે છે એટલે “મિસ્મિલ” અરે! તેના વિમર્શન પર
“એષુદ” — “મિસ્મિલ” ધોરાગવી

રકીબનો પત્ર

લેખક

રકીબના નામે! "નારાઈ"

તા ૧૭મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૨

અઝીઝી-બાઈ અરનમ

ટુકા અરમાથી બધ થએના આપણા પત્ર નહેવાર અને સનામ-કનામ પછી આજે તને આ આખરી પત્ર લખના તૈયાર થયો છું આખરી પત્ર! ખરેખર આ છેલ્લો પત્રજ તને લખવાની હિમ્મત ફરી રહ્યો છું તારી માથના મીઠા અને કદાચ જિન્દગીભર યાદ રહે એના સબધો ટૂંકી ગયા પછી આજે મેણુ જાણે કેમ તને પત્ર લખવાનું પણ મન થતું નથી કુદરતી રીતે હિન્સાનની જિન્દગીમા ષ્ટરીક પત્રો અમર થઈ જાય છે તેવીજ રીતે આપણી જિંદગીમા પણ એ અમર હિન્સા કમનગીબ થઈ હતી કે જ્યારે તારી અને મારી જિન્દગીમા નર્ગિસ આવી ગઈ નર્ગિસ માથે તારી જૂની મિત્ર મારી હતી એની મને પાઠજી ખબર પડી નર્ગિસનું નમણુ મૌન્ય-એની ઉડડના ફૂલ જેવી જવાની-એની લચક-એને એનું મોહક અને માદક ડોનન હલ્લના ઉડાણુમા મોસમનું ઉડરી જાય એવું હતું તું નર્ગિસની દર અદાને જાણે છે એનું આ બધી વસ્તુઓ નકામી અને અર્થ વગરના છે નર્ગિસ સાથે તે મારો પ્રથમ પરિચય કરાવ્યો અને પહેલી મુલાકાત દેવાને ડગમગારી દેનારી માનિત થઈ જીવો તરફ દુ કેરી દિલ્લે જોઈ છે એ તને ખબર છે પણ અહીં મને કબૂલ કરવા દે કે નર્ગિસના મમાગમ પછી મને મારો દિલ્લેજા જાદુ લાગે પડ્યો છે એ પછી તો નર્ગિસે ઉપરા માપરી અને મુલાકાતો બીધી અને અમન! હું નથી મહી શકતો કે માત્રા એવું મ્યુ આકર્ષણ હતું કે એ મારા તરફ અલ્બુન મીને

આકર્ષણ દુ એમ નથી કહેતો કે આ દોગમા મને એના તરફ આકર્ષણ થતું ન હતું હું એ સાથે હતા અને મને એમ લાગે છે કે નર્ગિસ માન તરફ-મારા કે તા પણ વિશેષ વેગ અને ગતિથી ખેંચાઈ આવી હતી જામા! આ ખેંચાણુ અને આકર્ષણની રિજળી તારા ઉપર તૂટી પડી હતી અને હું મમન શકુ છું કે તું ધોર નિરાશામા ટૂંકી ગયો હશે નર્ગિસ માથેની મારી પ્રથમ મુલાકાતને બા પછી ઉમેરે મામ વિચા હશે આ હ મામ! અરમા દર મિયાન આપણી બધાઓની જિંદગીમા કટમના પરિવર્તન થઈ ગયા એ વિચારતાજ સ્થમી જાઉં છું મા! દિમાગમા ધૂમરીઓ ઘણા થઈ જાય છે અને હલ્લ પડે નરનરો ફરી રહે છે તને એમ નથી લાગતું કે આ બધું શું થઈ ગયું? નર્ગિસે તને તરડોડી દીધા અને મારી હલ્લ વીણના મુઠા સાથે તા મિયાવર લાડી નર્ગિસ માટે તા! હલ્લના ગમે તેના વિચારો હોય પણ હું એના મીતામા ધમમતા હુશાળી દિવની થઈ અને હુમિઓની ગમી મારો પણ અનુનરી શકુ છું આજે પણ એના શમ્દો ઉપ થી તને એમ લાગતું હશે કે હું આ બધું શું મહી ગયો છું? ખરેખર હોત! ન મહેરા જેતુજ બહુ આજે તને મહી રહ્યો છું માન અને નર્ગિસના નમના તું હાઝર ન્દીજ ન શકે એ તારી નિર્નિયો હ અગાન નથી અમાન હાનને આજે બગમ ત્રણ મહીના અને ચાર દિવસ થયા છે અને બાઈ! આજે મવારે ૮ અમા! મમાનમા નર્ગિસની જિયા નના ફાનેડા પાંખ ગયા છે!

તાગી આખો ફાગી પડતી હતો, અને તાર
હવે તાર નીચી પડતુ હતો મગ દોસ્ત!
ના માગી હતો છે પત્ન દિને ગરબ
માગી ગોઠના એવ મેઘન અચાનક એવુ હતુ
બધ પડી ગતુ અને યાદ છે કે, એના હૃદયના
બધ પડના અગાઉ મે એના મીનાને દેશની
તેવુ હતુ અને મને એના હૃદયના ધમધમ
ખુલ્લ વેગવાન સાચા હતા, અને વેની રક્ષને
સિંચાણ વગે એમ એ મને સિંચાણ મળ
હતી એની જિંદગીના ચિન્તાગતુ તેન અચાનક
ખામ યર્ષ ગતુ નર્મિમના મૃત્યુનુ આ હૃદય
વિદગ અને હૃદયમચારી નેત્ર દ્રવ્ય સાચા

જિંદગીનું નહિ બની શકુ બરી બરી
વમતમા ગુલામની વેની પત્ની એ પૂર્ણ
વિદાનિત અને નરપત્રવિત ગુલામને ખરી
પડતુ તેવુ છે એની જ રીતે માન હનનની
સ્વતંત્રતાથી નર્મિમ ખરી પડી છે ગર્ભ પત્ન
જાતની ખબર વિના ને જાગપણ સદેશ વગર
મોતના નિષ્કર અને વલમ હાલોએ મદાને માટે
ગોઠનાથી નર્મિમને છીનવી લીધી છે ત્રણ
મીનાની મદમત અને મુગથી છનપી પડતી
જિંદગીની દુખ-અભિનય દુખ દાતાન કુ
તને શુ લખુ? એને કુ માગ હૃદયમા
મચી ગણુ કુ એ જિંદગીના ન બની
ગમય એના મીધ મમગજોની ચામદાન કુ
માર નેન છનન પૂર મરી નામીશ, એવુ મને
યમી છે

નર્મિસના એ એના અને અચાનકના
મૃત્યુ વિશે તુ તાગ હૃદયમા ગમે તેવા તર્ક
વિર્તા બાધતો હતો તુ એમ પણ મમગજો
હતો મદમતો કશિષ્ટ ઉમા નર્મિમને એના
છનનની નાદ બાની દીધી અને એ ઉતારણી
પમદ મીને પોતાના છનનને મજાતામા દુવાની
દીડુ ખંદ આ વિદાદાપદ યર્ષમા કુ અત્યારે

ઉતરના માગનો નવી દરેક રમીના પોતાના
પ્રતિમર્ષિ-મીમ માગે એના વિચારો દોષ,
મામાન્યપણે તાગ વિચારો પણ એવાન હોય
એમા શમને ચાન નવી પરતુ નર્મિમ આત્રે
દુન્યામા હયાત નથી, એનો છનન-દીપ અકારો
ખુલાશ મે છે પણ તાગ તરુ એને કેની
લાગણી અને મમત હતા એ વિશે કહ્યું
મરેવા માણુ કુ ખુદાની ખાતર તુ એમ ન
મમગજો કે તુ તારી ખુલામદ કરી રહો મુ
અને તારી માથે પાગ સજાધા બાંધના ઈન્દુ
કુ કુ તને ઉમાડા શમોમા જણાવુ છુ કે
તાગી કે, તારી મિત્રતાની જગય પગ મરો
પી અને વિશેર તો ન મિત્રોની દેખનીથી
માગી ગયો કુ કુ માગ છનનનો ગર્ભ જુદો
નાર્મ બનાવાઈ કુ, એની ખાલી રાખને
નર્મિમ તારી નીંદ હયાત ધર્ષ હતી અને એ
માગે એને ગર્ભ પણ હતો એણે મને કુ
આપી હતી અને મે એના મદમો પત્ની મારી
જિંદગી નિમાગી હતી આ અમારી મુદમત
અને ઈશ્વારની વ્યસત યા છે કદાચ તને
એમા જાની સમજ નહિ પડે અને તુ એને
મતનવાની કેમીશ પણ ન મરે તો માગ
નર્મિમની તાગ તરુની લાગણી અને હમદર્શિ
માન છનનનો આ એ વાદગાર પ્રમગ છે ને
આત્રે કુ તને અર્પણ મરી દઉ કુ આ પ્રમ
ને મદમ પણ અનિશ્ચયોક્તિ વિના જેનો
બનો છે, તેનો જ દમ અને મૃત્યુ મરી દઉ કુ

માગ હવનની ઘોડી વાદગાર ગરિએમા
એ પણ એ વાદગાર ગરિ હતી મિત્રોની
દાતો અને પરેશાનીએમાથી માડ માડ છીને
એ સરે નજર મોડો મમને આચો હતો
ધ ના ટેમન લેમ્પ ધીમે ધીમે દમગમી રહો
હતો કુ બકુલ ધીમેથી મમનમા દાખર થયો
તને ખમ છે કે, ગરિએમા ઉગમગથી અચ્છા

જન હમેશા નાનાજ થાય છે અને પિનાછના દેવકાથી બચરા માટેજ હુ ધીમેથી મક્કનમાં દાખન થયો હતો પણ મને આશ્ચર્ય થયું કે, નર્મિમ દેખન પર બેઠા બેઠા કદક લખી રહી હતી દિવસે નહિ ને આ નિવ ગતિમાં એ શુ લખી ગઈ છે, એ માટે મેં સહજ કુતુહલ થયું હુ મારી જિજ્ઞાસા પૂર્ણ કરના લખાનો છપાનો એની પામે પહોંચુ એ પહોંચાજ એ માં આગમનને મમજી ગા અને હમ્મા હમ્મા એવે મને આન પો

‘આપ આવી ગયા મદન મોડા આને તો હીક થને,’

‘દેમ જતા આજે આ જાત પાતુ હુ યજ રયુ છે’

એક બહુજ જુડરી પત્ર લખી ગઈ હુ હજુ પુરો થયો નથી મારો હંગેદો હતો કે, એ પુરો થઈ ગયા પછીજ આપ આન્યા હોત તો હીક થાત.” એજો પોતાના હાલ્યને આનુ ગખનાજ જવામ દીધો મારી જિજ્ઞાસા ઓર પછુ વધી મહ મે પછુ આનદથી પૂછી નાખ્યુ

“રાત્રિની નિગ્ધ શાન્તિમાં આ કેને પત્ર લખાઈ ચ્લો છે? મારી હાજરીથી કદક વિસેપ પડતો હોય તો હુ પાડો ચાઓ જાડે”

પાછા જતાગ નેયા ન હોય તો! જરાક જુગડા બદલી લો એટલે હુ પૂરો કરી લઉં છુ હવે જાજુ નથી, ફક્ત બે ચાજ લાહોનાજ ખાજી રહી છે”

હુ તરતજ અદર ચાશ્પો ગયો અને થોડીસરમાંજ જુગડા બદલીને પાડો આવી ગયો નર્મિમે પત્ર પુરો કરી દીધો હતો એ કુરંગી ઉપચી ઉભી થઈ મહ એની આખમાં આજે કદક રયુ ખુમાજ હતો નરજવાન આખોમા ઉધ અને જરાનીનો ખુમાર ભેગો

થઈ જાય છે, ત્યારે એ બહુજ મુન્દર અને મોહક લાગે છે નર્મિમની આખો મને હમેશા કરના આજે ખૂમજ વડુ પ્યારી લાગતી હતી ખર કદુ તો મને એમજ લાગતુ હતુ કે એની પ્યારી આખોને મારા હૃદયના ખૂબામાં નાખી લઉં એ આગમ મરડીને મોહા પર લાગી ચા પડી અને મારી મનુ તન્નાને તોડી નાખના એજો મણમણતુ રાક કર્યું

“ધણા દિવમથી માન હૃદયના અસ્ત્રમને એક પર લખવાની હજાર હતી આજે મે લખીજ નાખ્યો છે તમે જગ એને નેત્ર શા અને આવતી કાનેજ અને મ્વાના મ્ગીદો એટલે મને નિગમ વળજે

મને નર્મિમના આ ખુનામાથી આશ્ચ થયુ મે તરતજ લખાવી જેમન પરથી એ પત્ર ઉઘાવી લીધો અને એક, બે, અને મને ચાહ છે કે આ પત્ર હુ જાનાર સાત વખત વાચી ગયો ખૂમજ વિચાર અને ચિન્તન પડી એ પત્ર લખાપો હતો એમજને લાગતો માન્યુ તારા દેશની લગામો ટૂંકી હશે, તુ વ્યાકળ થક જતો હશે કે નર્મિમે આ પત્રમાં તારા માટે શુ લખ્યુ હશે? હુ તને શાન્તિથી ખૂમજ શાન્તિથી મારો આ આખો પત્ર વાચવાની વિનનિ કરે છુ નર્મિમના એ આખા પત્રના વાગવા ના વાચન પછી એ પત્ર તને મોહનવા માટે હુ નાગજ હતો ખર કદુ તો આજે પછુ આ પત્ર તને મોહનવા માટે હુ ખુગી નથી નર્મિમને એ વખતેજ મે મારો વિરોધ દર્શાવ્યો હતો તારી વિચા-સરળી અને તારા અપવાદને વ્યાપુધી હુ મમજી શકુ છુ, ત્યાસુધી નર્મિમના આ પત્રમાં તને દમ્મ અને આડમ ન દેખાજે, અને મ્વય તુ એતા મકેનો નમજવાની દરમર પછુ નહિ કરે નર્મિમે મને તે વખતે આ પત્ર

તને મોટલા માટે વધુ હિમગત કે આશ્રિત ન કર્યો માત્ર એટલુજ કહ્યું કે —“અશ્વલમ માટે મને, મનુ બધ રહ્યા કંઈ છે એના વિચાર, વર્તન અને અખ્યાત્યી ડગીને હુ મારા હૃદયની માત્રી મિતિ એને લખી મોકલના માટે ખચાતી હતી હૃદય પર એક બાર મગ્યુ રહેતુ હતુ અને મારા હૃદયના આ મારને લખેલા કુના માટેજ ઘણા મનોમન્યન પડી આ પત્ર મે નખી નાખ્યો છે મારા હૃદયનો બાર કલક અગે એટલો થયો છે, એટલો મને મતોપ છે’

એ પડી નર્મિમના લખેલા પત્રને મે એના કમારનાજ ગમી દોષો હતો અને એ મેરે એની તમીઅત જગા બાગી બાગી લાખતી હતી તો પણ એ મલાન હતી અને મારી અરતોનો પુરતો ખ્યાન નખતી રહી મોડી મને અખો અને નુષ ગયા

આ બનાવને પણ લગભગ બેએક મામ થય ગયા હશે અને એ અમા દુઃખિયાન એણે લીધી પણ આ પત્ર મિે મને પૂછવગ કરી ન હતી આજે કરીવી એ પત્ર મારી મારે ફરફરી રહ્યો છે અને અને અધિન કરી અમાગી સ્મૃતિઓ જગાવી રહ્યો છે નર્મિસનો આ પત્ર હુ ટોઈ પણ રીતે તને મોખી શકતો નથી, તે માટે મને મામ ફરફે મારી રીતે હયાતની જે થોડીઘણી ચિન્હાની સ્મૃતિઓ અસારે મારી પાસે છે, તેમા આ પત્ર પણ એક છે એની એક પણ વસ્તુ હુ મેમને પણ આપી શકુ એમ નથી મને લાગે છે કે, તને એની ખનર પડયા પડી કદાચ તુ આ પત્ર વેના માટે અહીં સુધી પણ આવ્યો આવે અથવા મારી માથે પત્ર વહનાન ગત કરી હીયે તુ એનુ કશુજ ન કે એટલા માટે તને મે પત્રની એક નકલ આ માથે વ્દાના કે હુ અને ખરેખર, હુ તને

આ પત્રની નકલ એટલા માટેજ મોકલી ગહો છુ કે, એ તારા માટે એવો લખ્યો હતો અને તને એ મળે એની એની એક વખત ઇન્કા પણ હતી આ નમ્બ તને મોકલતા મને જે વેદનાઓ થઈ રહી છે, તે કદાચ તુ નહિ સમજી નકે નર્મિમની એક આગી અભિલાખાને હુ ગમે તેની વેદના અને સકરો ઉપતીને પણ પૂરી કરી શકુ છુ, એ માટે મને મતોપ છે ધણુના અવન કિચડી ગમેતા જોયા હતા, આજે માર પોતાનુ અવન ઉચડી ગમેલુ જોઈ હુ મારી કિચ આજે મુખીઅતેલુ આમ કાટયુ છે અને એમા દિનાસાના થીંગણ દેનારા ધણુ આવે છે એમા દમદદોંથી પણ હુ બેચાર છુ આશા નખુ છુ કે, આની હમદદોંનુ નાટમ બજનવાતી તુ પ્રાસિસ નહિ કંઈ મને મારા હાલ પર છોડી

બંધ માસિક “માંદગી”

ફત તજુજ દિવસની અદર ‘શ્રી નોટ’ ગોળીઓથી ચાલુ થાય છે માસિક અડ-ચલુની કોઈધણુ ફરિયાદ માટે કન્ય મળે દના માથે ગેરદી પત્ર આપનામા આવે છે કીમત રા ૫-૮-૦ પરદેશ રી ૧૦

—ગર્લ રહેતો અટકાવવા:—

‘તાહુત’ દના ફત તજુજ દિવસ ખાઈ વરાથી છદગી લરમા કડી ગમે રહેતો નથી મસિક ચાતુ કશુજ પુકસાન નહિ ઝોકટર વેલ્લેએ અજમાવેવી દના માથે ગેરદી પત્ર મોકલવામા આવે છે કીમત રા ૫-૮-૦ પરદેશ રી ૧૦

હા એસ એચ. ખાન,
૪૨ અબ્દેટ મ્વીટ, મોનહીની સામે
ફાટ, મુબમ્બ, ફાન ૨૨૩૪૩

દેસામાં આને એવી તુ મોટી પ્રાપ્તિ અને ખુલ્લ
વહે પ્રીતથી પણ અર્જ કરે છે. એની નેત્ર
લેજે નીચે નિગમના પાત્રી શબ્દશ નમ્ર
કનાગી દઉં છું અવી રિજે. મારે મુન
મોડુ નથી

અનન્ય

મ્યા નાનથી તમને મોડુ એ મુજબ
નથી બાંધે તમને મોડીશ તો મહા
તમાગી લાગે ની ધનાઈ જશે અને ખીજા મંદ
પણ નામથી મોડીશ તો મારા હૃદયની દુર્બલતા
પ્રતિન થવાનો બધ છે એટલે તમને તમાગ
નામથીજ સમોધવાનું મુનામિત મમજી છું તમે
મારી જિન્દગીમાં આપ્યા કે તમાગી જિન્દ
ગીમાં આવી, જ આપણી જિન્દગીને અમર
અકમ્ભાન હતો તમને નથી લાગતું કે, જિન્દગી
અમરમોતેની પરમપરથી અમરપની પત્રી હ
માદા શબ્દોમાં મુ તે જિન્દગીનું નામજ અમ
રમાત છે તમે હૈનનમદના રિકગ છા અને
તમને પોતાને લાગે છે કે તમે ન જ લખોરા
અને વિજાન હા એટલે કદાચ મારી આ વાતોને
તમે નદિ ગણુમગે પાતુ હવે મો પણ એની
જાગી દમગ નથી તમેને પત્ર વખરાની પણ
નુસ્ત ન હતી પણ તમેએ મારી મિત્રાચારીનો
જે અર્થ લાગ્યો હતો જ ખોટા અને પ્રાપ્ય
તમારી જિન્દગીને બમ્મારી મારે એવો હતો
એવેજ આ પત્ર લખવાનું મુનામિત ગમ્યુ છે
સ્ત્રી પુરુષની મિત્ર અને એ વાપગધ હશે પણ
સ્ત્રી પોતાના પુરુષ મિત્રની પત્નિજ અને એની
દિલ્સરી તમે મ્માથી ઉપજાવી મળી એ મારી
મમજમા આપતુ નથી મને યાદ છે ત્યામુડી
તમે આટલી હદે જઈ શકે એસા મગ્ગો મે
મ્મી પણ આપ્યા નથી પોતાના જીવન-સાથીની
પનદગી કરવી એ ખૂનજ મુગ્મિન વિરમ છે

તથાપિ જિન્દગીની ગુણો અને મરિ-નોતો કે
લીક વખતે અચાનક આ અગસ્યો જ ન
આવી કાપ છે, તેનીજ ગીને મારીક વખત
જીવન અને મનુના મોલ નથી દેનારી આ
જીવન-માથીની પનદગી પ્રાપ્તી મુગ્મિ-તો
અત પણ એવું ધારે આવી નવ છે તમે
માનો કે ન માનો મારી આ મુગ્મિ-તો હુમ
માન વિચાર-મારી જાવનાઓ અને મારી
અનિવાર્યઓને અનુગમ અચાનક આવી ગેસ
છે મારી જિન્દગીમાં અશુભ આવ્યા અને અ
ચમકાર થઈ ગયો જીવનની અધમાત્રી આવ
ગયતી પગહી મને દિવ અને અનિ નાશન
દેખાવા માડી અશુભ પદ્ધતી નજરેજ મા
હૃદયના-માગ વિચારોમાં મારી આવા અને
અનિવાર્યઓમાં અમાર્ક ગયા મ, ટુકા અ
નામાજ મે મારી મમજ પ્રનાજો એમના
હૃદયનો લાગ લઈ લીજો અને મારા જીવનમાં
બહુ અશુભ-અશુભ કનવ થઈ ગયું અમના
જીવનમાં આજે માઝ શ્ર મધાન છે અ હુ તો
ન મનારી શકુ અને અનારસા ચાતુ તો પણ
તમાગ જેસા મા મારે તો તમા મનારી શકુ
તમને ગ્રીઓ માધે દનસામનસો તેમજ મિત્રા
ચારી વધારસો ખૂન / શો કે ગ્રીયા-પ્રાપ્ત
ન્યા-પુર્ણિત વિગેરે તમાગી ખામ મૈત્રીઓ
છે એમના મસ્તક ઓ અમની જિ પીના
ધોરણુ રિજે તુ મુ પણ નેવા નથી માગની
પણ અન્યમાં મને તમાગ મારે ના ની આને
છે માગ પણ આર્થ કે કૃષિ વિના ની જિન્દગી
અ જિન્દગી નથી મનુષ્યના હૃદયમાં પોતાના
આર્થો ફાવરાતી દીપ્તિમાન અને મગગની
તમજાઓ ન હોય તેને આ જગતના જીવવાનો
કશોજ અધિમગ નથી તમે તમારા જીવનમાં
હેમિધુ મ્મી જેને તમને એમાં મહ ઉગે કે
આર્થની હાયા-પ્રતિહાયા જેતુ પણ દેખાતુ

રોષ તો મીમત ગળી લેને અને ખરેખર એવું કનુજ ન હોય તો જિન્દગીની આકાશગાનને જાનાગીને કેડી દેને ખારી આ વાત ને મને જિન્દગી હોય તો તમારી જિન્દગીને નવેસથી કપકે ઉદ્દેગમય અને આદર્શવાન બનાવવાની કોશિશ કરો તો સ્ત્રીઓ સાથે હળનામળવાનો અને મિત્રતાગી વધાવવાનો મોહ મૂકી દેજો તો પણ કપકે આનન્દમય સુધારો થશે, એમ હું માનું છું મિત્રબાને આટલી મત્તાક આપી છે તો પણ વડુ પડુ લામનુ રોષ તો દમ્બક કરો!

ફરીફરીને તમને એમ વસ્તુ વલુણી દઈ તમે કદી પણ આપણી મિત્રાચારીતા અન્યાદમિયાન એક ધડી માટે પણ-માગી આજોમા, માગ વિચારોમા કે માગ હૃદયમા ઝાઈ અમા નાન્ય વ્યક્તિ તરીકે સમાયા નથી મને એમજ કહી બેસા દો કે, તમાગ જેવા મોટા માણસની ચરણુવળ જેવી પણ હું મને સમજી શકી નથી, તો પછી તમાગી માથે જીવન અને મગ્નુનો મોદો કદી તાબવાતી નો વાતજ ના મહે કેવે માગ હૃદયમા તો આવો વિગાર પણ મૂક્યો નથી માગ લગ્ન પછી તમાગ વિને મે જે જે વાતો મામળી તેવી મને લાગી આવ્યું કે, માગ જેની એમ મામળી જાગીના હૃદયને મમજવા જેટલી શુદ્ધિ પણ તમારામા નથી

ખૈર, હું લખાણ કરવા ચાહતી નથી તમાગ માટે મને જે કઈ કહેવાનું હતું, તે મે ખારી મમજ પ્રમાણે તમને જણાવી દીધું છે આ બાબતમા તમાગ નાં જુલાસાની પણ નુરવ નરી તમે મારી ચિન્તા કરો નહિ, હું જાહેર આનન્દ અને ખુશીના છું માગ હૃદયના ઉડાણમાથી મને એવું પ્રતિત થાય છે કે, આજે હું જે ઘરમા છું, સાજ માઈગ્યાન હેઈ સહે

આટલા મતોષ અને શ્રદાભયુ જીવન અન્યારે હું જીવી ગઈ છું અને મને વાજે છે કે માગ માટે આટલુજ મમ છે

તમાગી જે મમને તે,
“નર્ગિસ”

જીવના જન્મે પત્રો વાચ્યા પછી પણ તને ખાના આવે તેવા મિસારો બાવજો પણ તને હું ફરી વાદ અપાવુ છું કે, આ બાબતમા કે બીજા દોષ પણ બાબતમા મને મળવાની કે પત્ર લખવાની તમ્હી ન લેને

નાનાદ,

અમરાવતી

ના મયામ

સાધ-સની એક અદ્ભુત શોધ જેણે દુન્યાને આશ્ચર્યચોદગ કરી દીધી છે રોગને તિલસમી-(Ragdy) આ તેજ નથી, નરે જાહેર છે જેની આશ્ચર્યકારક અસરે તીન્થી (વેદક) દુનિયામા અદ્ભુત શાંતિ ઉત્પન્ન કરીને મોશ મોગ નામથી ન હજીમોની અકબને ચક્રનમા નાખી દીધી છે આ દનાગ ઉપયોગથી જ આસ જેટલા દુઃખ મામામા પામ હજાર કરતા નધુ નિશાસ અને કબાને કાંડે પહેલેલા દર્દીઓએ નવજીવન પ્રાપ્ત કર્યું છે પુરુષેન્દ્રોમા તમામ ખામીઓ અને ખતબીઓ જેમકે, નાકપણ, હાકા પણ સુત્તી અને નામરદી વીગેરેન દર કરવા માટે અકસીગ અને અમરકારક છે ને એક અકસરીવાના ઉપયોગથી એટલી જ નાઈ અને જાગઈ થાય છે કે મનુષ્યની શુદ્ધિ દગ થઈ જાય છે એક જગીને માટે એકજ શીઘી પૂગતી છે કોમલ ૧ શીનોત્સ ૩ ૪) દિદ જહારના દગ મ માનનારોએ એ જગી કિ મત પોરટલ જોડેરથી એકમાન્સ મોકનની ઇશા જીનુધન કેમીકલ વકસ (રજી) જુમા મરિનદ દીદહી ન K S

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાચી ટીક ઓઈલ (૨૭) આશ્વિનનાં તેલની અસરમાં અસરથી લાભ ઉઠાવે ન પાન બાધનાની જરૂર છે કે ન તા કપડાં લપેટવાની અગત્ય ન ફોના ઉઠાવાની બીક છે લગાડતાની સાથ જ નસોમાં પ્રવેશ થઈને બેથેન કરી દે છે માત્ર એક જ શીશીનો વપરાશ ચાહે ગમે તે કારણે નાથપણ સુરતી નપુસકતા કે ઇન્દ્રિય ન થવાની રૂપિ પેદા થઈ ગઈ હોય તો તે દૂર કરી શરીરને કુદન ને પોના સુખ બનાવે છે ખાત્રીથી માને કે આ તેનથી ઉત્તમ તેલ આ જગતના પદ ઉપર કયાય નહિ મળે આના વપરાશ પછી નસો અને પગઓમાં નવ જીવન, ઘણી સખતાઈ ન સહન થનારી તેજ આવી જાય છે જેને જાહેર કરતા સખતા આડ આવે છે આ તેલ બધી વાતો માટે ચમત્કારીક છે દરેક વય ને દરેક મોસમમાં વાપરી શકાય છે તે તમામ ખામીઓને દૂર કરી નમમાપા નકામા થઈ ગયેલાને ગર્વ લેના જોગ સાથે પુરુષ બનાવી દે છે કિમત માત્ર બે રૂપીયા પોરટેજ જીલ્ડુ આના વપરાશ પછી હાથેના માટે પુરુષાતનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઈ જાય છે તદ્દન બીનજોખમકારક અને અચુક આનંદ આપનાર છે કિમત માત્ર બે રૂપીયા પોરટેજ જીલ્ડુ.

હુખમે ઇશરત (૨૭) આ ગોળીઓ બારે દરોડ છે ખાસ પ્રસંગે ઉપજતી લજ્જતથી બચારી ને છે જલ્દી વીર્યરખનની ફરીયાદ કદાપી થતી નથી અબીમા પ્રિનું અબીમાન પગ વારમાં દૂર કરી તેને શુભામ બનાવી લે છે કિમત બારે દરોડ છે બે રૂપીયા પોરટેજ મગાનનારને શીર છે બે દવાઓ સાથે મગાવનારને પોરટેજ માદ

દાકુમે જીરવાનો એલુતીવામ (૨૭) આ જીલ્ડુ અસર ધગવનારી ટીકડીઓ દરેક પ્રકાર ૧ હઠીના ધાતુસ્વાર અને સ્વપ્નમાં જતી ધાતુના રોગને ખુદના પ્રત્યક્ષ દૂર કરે છે પેશામથી પહેલા અથવા તે પછી આવતી સફેદી અને પાતળી ધાતુને ધમ બનાવી પુરુષાતનને મગવાન બનાવે છે શરીરમાં તાજગી અને બળ પેદા કરે છે ચહેરાને લાખચોગ બનાવે છે થોડાક દિવસના વપરાશથી શરીર પર અસર કરી વીર્યને ઘટ ને મજબૂત બનાવે છે અને નવી ઘટ ધાતુ નવેસરથી પેદા કરે છે આના વપરાશ પછી ધાતુને લમતી તમામ ફરીયાદો જીવનજાર માટે દૂર થઈ જાય છે હાલના બીમારો પર અજમાવેની દવા ૭ ૮૦ ટીકડીઓની શીશીની કિમત રૂ ૨, પોરટેજ જીલ્ડુ આ દવા અવેરાતમાં તોલવાને લાયક છે દમ્પો ૧૧૫ થએલાઓને આશાવત બનાવી દેરા એ આ દવાનો અદના ચમત્કાર છે હિદની બનાર પછુ આ દવા બારે પ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધાતુસ્વારનો જડમુજથી નાશ કરવા માટે આ દવાની બરાબરીમાં આવે એવી દવા હાજર કરવાની હિદના દરેક દવાખનને અમારી એને જ છે જેનું મન ચાહે ને અજમાયશ કરી લે

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના રૂ ૨ પોરટેજ જીલ્ડુ (દિલ્હીનું જગમગ કરખતુ)

UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો જ્યુઆઈન કેમિકલ વર્કસ (૨૭)

Phone 6920 બંને મસ્જદ, પોરટ ઓફીસની પાસે, દિલ્હી ન K S

સમાનતાનો સાદ

(ગાકથી અર્થ)

ઓશાહન દિદોમો તત્ત્વચાલી એ કદી
મુનમર્મ પહોચો તો જરૂર તેની મુનમ લેશે
તે જીવનના તે સત્યોને વ્યક્ત કરે છે જે તેણે
તેના જીવનના અખોશમાંથી નીચોડ્યા છે. તેના
જીવનનો મત્ત અને સાર છે એની ગેલી કોર
એ રૂધિર વહેતો અખમ છે એક દળારળ
વિખો પ્રનાદ છે કિંતુ એ ઝેરીલા પ્રમદની
દરેગીઓ પર એક એસ દારૂની છાયા છે કે
જેનાથી તમે અગ્નિયા કે એપાયા વિના તરી
શકો નહિ અને જો સાચુ પૂજા તો જીવનમાં
બીજી છે પણ શુ ?

અખુરજાના પુત્રને કાપના બાજુસને
ધણજ શોષ હતો તેણે ઉદ્દની બાળપણથી પૂરી
કરી હતી હવે તો ઉદ્દની પડેલા કિવાળ પડતો
હતો, જેના પ્રથમ પૃષ્ઠ પર તેનો પિતા કુકો
પી ગયો છે અખુરજાદને ત્યાં પછી અવકાશ
મળતો ત્યારે પોતાની કોઠડીમાં જઈ કુકો
મડગવરતો કાંઈ કાંઈ વાર બાહરનીમાં પણ
આવી ચડતો એનો પુત્ર મ્હારી પાસે બાજુતો
અને અખુરજાદ પોતાની જીવન-ગાથા સંભળા
વતો એ ગાથા તેણે કુકો કુકો, જુદી જુદી
રીતે, સંભળાવી હતી રિમત અને અચુદ્ધાન,
નહાના ટનની પાસે ઉભા રહીને, કસારા
પડે ખાસના ખાસના, દમના વ્વાધી સાથે
જગ બેવતા એ કાંઈ સનસનાટીભરી લાખી
કથા નહોતી ટાઈ લખાનક કહાણી નહોતી
એ તો એક સરળ દર્શી બોળા ખેડુનું જીવન
હવે આનંદ નામ માત્રનો ગ્રેમ પણ કયો
હતો જીવનના ચોગ્રક વર્ષ ઘણાજ મુજમ

મયા, જીવના રચના રચના હતા મુસીબતો
આની કિંતુ મુસીબતો ઉછળના રૂધિરે મોઢ
નાખી માગાપના મરણ પછી તેણે મામના
મહાજનનું દેણ ચૂકવ્યું એવીની ઉત્પન્ન
વધારવા માટે જીવે જીવે ઉપાધિ વિચારવા
લાગ્યો એવરના એક ભાગને કળ ફળાદીના
ગ્રંથા રાપવા માટે જીવે પાડ્યો અવરમા
કિમ જો હતી ઈશ્વર હતી કે સામાન્ય ખેડુન
ન ગળે મામનો ધનવાન જમીનદાર અને ધન
સંપાન અર્થે તેણે મહાજન પાસે નાણા
વ્યાજે લીધા કિંતુ બે વર્ષની સતત બરફ
વર્ષાને કારણે તેમ કુ કાળના દૂર પ્રહારે એના
રચનાઓ ધૂળમાં મેળવી દીધા અમીન વેશાઈ
મઠ મોટા પુત્ર મરી ગયો સ્ત્રી પણ એના
ખરપગમાં હોમાઈ મઠ તે તેના નાના અને
એક માત્ર પુત્રને છાતી સરસો ચાપીને દેશ
પરદેશ રમડ્યો માતની લાનીમાંનું રથાન કાળારો
લીધું આખોતું તેજ ઉડી ગયું કાપનાની
ગુણે ઉચ્છાડી ઉચ્છાડીને દમનો ભોમ થઈ પડ્યો
હવે ખાસી જણ રાઈ થઈ ગાળામાં કંઈ બાકા
વાગ્યો કંઈ રાખા લાગ્યો દીદા ઉપસી આવ્યા
પામ છે વર્ષ આંદિ તહિ વનખા માયાં પછી
અતે પેનના વનન પાછે રૂથો કેમકે વતનની
માટી પ્રથે ભટકના આત્માને નિગ તર પાછો
આવવનો પૂકાર કરતી હોય છે છે વર્ષથી તે
આજ હોટલમાં કામ કરે છે "ગનીમત છે
આ જીવન ઈશ્વરનો પાક છે સાદના બે, દક
રેડી મળી મૂલ્ય છે સાદમો છનામ પણ આપે
છે મ્હારો અનાથ પુત્ર છે ગરીબ! પુલ

તેને સનામત તપે અહીં એવીજ રીતે પડશે રહેશે તો બિરતી સિવાય બીજું શું કરવાનો છે? થોડું થાડું બધી વેશે તો કાપાપલટ થઇ જશે ખુદ આપને એના બદલે આપને મહારા ગરીબને ભણાવે દીક દવે હું જાઉં છું વિશ્વમ સાકળને મા? નહાવાનું પાણી તેયાર કર "

આહા! કેટલો ઘોર અન્યાય! આણુ પુત્ર જીવન! મનુષ્ય કંઈ આશા ઉપર જીવે? દારૂનો લાખો, કરોડો આત્મીનું જીવન આજ શ્રેણીનું છે પ્રત્યેક દેશમાં, દરેક જાતિમાં પ્રાચીન જુએ જુએ થોડી થણી વ્યકિતઓ અને સરખા એના અપરાધ સિવાય આપણને બધાને આપણી સસ્કૃતિપર, આપણા ધર્મપર, આપણા સસ્કારપર, આપણા વેશવપર મર્વે છે! આ હે કશર્મ! આ રોમ! આ ધમડ!

ઇન્સાનના જીવણા અને આદમજીનની કોઇ દહજ નથી! અને અબ્દુલ્લાદને જીવે! અસગુબ અને ફુખી છે, ખાસ છે કાલા નીચોવી રહ્યો છે કેવળ એ આશાએ કે વાને દુન્યાએ અને વધવા ન દીધે સમાજના અવાચારોએ એના જીવનની તમામ શક્તિ અને આનંદોનું એની નજર રહામેજ ખૂન કર્યું એના મનોરથોને નિર્દયતાપૂર્વક નિષ્ફળ નજારી દીધા ત્યારે દવે એજ સમાજ એ દુન્યા એજ જીવન-અવરથા એના પુત્રને જાજાની તક આપશે? કેટલું અબ્દુલ્લાહ અંતે ઇન્સાન છે જીવનની હોસાનોસી એના જીવનમાં વણાઇ ગયેથી છે પડતો આખડતો પથુ જીવે છે ધન છે ખેડા લાડતો રહે સડન દરેકો રહે એક દિવસ તારો થોરો થશે તેના ધનમનતા વોવનમાં તેની અદમ્ય અભિવાજાઓની સિદ્ધીમાં તુ પુત્ર નવજીવન પ્રાપ્ત કરશે, એની કુવાનીની તાજગીમાં એના પ્રેમ અને સૌંદર્યની રંગીન

દારનાઓમાં દર્ખો લાસની ઉન્નત ભાવનાઓમાં તારો આદમ નીજને અવશ્ય ખોળી લેશે

બાદકીમાં આવનાનઓમાં એક નવપરિણીત યુવન પથુ હતું જે મધુ રંગની ગાળવા માટે અમ્મયુ હતું સરમગી અંતે ખૂનસૂતન ઉભય અમ્મો દિવસ મરતા રહેતા હતા ક્ષિતિજ પર, પુષ્પો પર, ગોદે ડોર્સ પર આદની પર દેવદારના શુદ્ધોથી લઇને જંગલી ટટુઓ પર મરી રહ્યા છે ઓઝાઇનની માયા દની કે કે જન્મે એક રથપુ જોઇ નહા છે અને તેઓ નથી જાણતા કે વૈશવ નિશાસની ઇન્સાન પાછળ વારતવિશાળા ખૂન પથુ રહે છે

મે કહ્યું "કેસા તારી શુદ્ધિ કેસાવે નથી! શું લગન કરતું પાપ છે? શાદી માય છે, બાળકો જન્મે છે, એ રચનાથી ઇન્સાનોની સુદર વરતીમાં એક નરીન ધરતો વધારો થાય છે" ઓઝાઇન કદતો "ના લગન કરતું એ યુનો નથી રચનાતુ તરતુ કારણ છે, અને એ રચના થણાજ બદલી નહીં થાય છે કુદરત પોતાની જાળ પાથરે છે કોટનેજ તો તેણે પ્રાપ્તમાં પરિમન, દરજીમાં કરતી સ્ત્રીઓમાં સૌંદર્ય વાપ્યું અને ત્યારે કુદરતનો આશય પ્રજા થાય છે ત્યારે પૂણ વિમગ્નાઇ જાય છે હલકું ઘિમગ થઇ જાય છે સ્ત્રીઓ દુઃખ થઇ જાય છે અને તમામ રચના તરી જાય છે જેવી રીતે તારે મહારા કાચથી કાચનો ગજાસ તૂટી ગયો હતો તેમ" પેની ઓઝરીએ દસીને કહ્યું

ઓઝાઇન કહેવા લાગ્યો "સૌંદર્ય બિરછી નથી મને જગન અને એના સર્જકપર રહી રહીને એજ ગુસ્સો આવે છે કે બાબર આમ શા માટે?"

મે કહ્યું "કાણુ કહે છે કે આન નથી?"

તમે સૌ દર્શન એકાદી રવરૂપે નિહાળો છો ?
 વ્હર પ્રત્યાધાનિ છો રૂપને સામુદાયિક રસરૂપમા
 ભાગો પુષ્પ હ મેશા હસે છે હરજીમા કરતુરી
 સદા સર્વદા મહેકતી ગહેમે સ્ત્રીઓનું લાવણ્ય”
 ઓશ્વાધનની આખો તાલચોળ ચમ મધ વળી
 વિચાર કરો કે સૌ દર્શ કાળનો એક માપ
 છે એની મારાનિક અસર છે જ્યાં સુધી
 કાળ ન આવે રૂપ કેવી રીતે મરી શકશે ? સ્ત્રી
 પોતાની પુત્રીમા, પુત્ર પોતી કળીમા, હજી
 પાત્રી દુગીમા તે સૌ દર્શન ઝનક બુદ્ધિ છે

પહોડો પર ધનવેરી પટાઓ છવાયા લાગી
 પાદો કોમળ કરો વધતા વધતા અમારી સમીપ
 આવી પહોડયા અને અમાગા માનોને સ્પર્શના
 લાગ્યા કોમળ કોમળ હાથ ખસ ગુનમર્ગમા
 મને આજ વસ્તુ પ્રિય લાગે છે ઓશ્વાધન
 આ ફરચોમા તાનીન ચમ મથે

“અને અબજુનાદ પોતાના પુત્રમા”
 ઓશ્વાધને કટાક્ષમા કહ્યું

પછી સહસા મોની ઉંઘે “રાત્રાન કની વૃષ્ઠ
 થતી નથી જગતમા એકજ વસ્તુ અમર છે
 અને તે રાત્રાન મે એક સ્ત્રી સાથે પ્રેમ કર્યો
 તેણે મને તરછાદી દીધો મ મહારા પ્રેમના
 નશાને દીર્ઘકાળ સુધી તાજો રાખ્યો કિલ્લ
 એક વિવસ એવ વૃષ્ઠ યાદ મથે મે તેને
 જવાન રાખ્યા ધણો પ્રયાસ કર્યો કિલ્લ પ્રતિદાસ
 તેના મુખ પર કચ્ચીઓ પડતી મધ અને
 એક દિવસ તે મરી ગઈ”

“અને તે સ્ત્રી”

“ક્યા હવે તેની મદને ખતર નથી હું
 તેનું મોહું જ્યાં નથી ચાલતો મારે વતન
 પાછા નથી જતુ વીરા વર્ષ પૂર્વે મે તેને
 જ્ઞેષ્ઠ હતી તે પિયારો પર બેસી એક મનદર
 ગીત ગાતી હતી” ઓશ્વાધનની પાપલો લગ્નજી

સહમા એક દિવસ ન જાણે ક્યાથી અને
 રીકન અને બિદિલ સનિકે આવી મદયા
 અવિવેક કહેર અને ઉચ્ચન નર્તન છતાં તેઓ
 પ્રત્યે મને ધૂણા નગેતી, એમ પી આતુર આખો
 કોમળ વસ્તુ પી શોધમા હતી ભૂખ્યા હતા તરસ્યા
 હતા તેઓ પ્રેમ આહતા હતા એને ‘ફર્લેસ’નો
 ઝમાનખાન જે પ્રેમનો વેપાર કરતો હતો તેમને
 પૂરા પાડતો

રીન આ હતી

“વેલ, બેગર”

“વસ રત”

“ક્યા ખાટ છે ?”

“બધુ બરાબર છે ટગમુર્ગથી નવી મીસ
 સાદગા આવી છે કિલ્લ મેગ મેગર સાદખે
 તેને ટગમુર્ગના બગને ચાર નાગે અચૂક
 હાજર કરવાનું કહ્યું છે”

“તોહ મળ ફીક હે અમ ખુ સુના
 હમને અમ ખુ પહોચા કેશા”

“ધુ રડપી”

“ડોન્ટ બી સીની”

“કમ ચેન”

“you are very cheeky”

“shut up”

ઓશ્વાધન કહિયા લાગે હું સૈનિમને
 દ મેશા હમા આપી દઉ છું તે એક સ્ત્રીના
 શિયળ પર હાથ નાખે છે તો હઝારો સ્ત્રીઓના
 શિયળનું રક્ષણ પથુ કરે છે

ઓશ્વાધનના આ શબ્દો દશ મારા મનમા
 ગુજે છે ધાલ કરીને તે વેળા બરમાથી
 આવેના એક હેકેદારે કહ્યું હતું ‘સાકમ રહેશ
 દો દવે શિયળ તે ખીવવર એ તારખાન તો
 ખતુ આગેગ્યા પછીજ ચસે છે અરે આદમ !
 અમ બરમાથી તો લાગ્યા તો મહાન સાથે

આપુ કુટુંબ હતું. જો દત્તી જગન હોકરીઓ દત્તી નાના બાળકો દતા, બધ રસવામા મરી પગવાર્ધા મે મ્હારી સગી આખે મ્હારા જાણક અને સીને રેડીના એક કુટુંબ માટે તરતરવા નીક મ્હારી હોકરીઓને પેટી આમ હોતરવા માટે પોતાના શિવગને તે ખુદી સ્વક પર વેચતી નોક છે શિવગ મૂખ છે, વચાર છે તે ને શિવગની પવિત્રતા પર મ્હારા નામે જ એ ખુદ તાવગાન કે હાપણ તે પેટમા અગામ પડવા પછી સુતે છે મહેરવાન સમજવાઈ'

ચોટીક દોજો એમને એમ બજતો રહો, ઓઘાધનના વદન પર જાણીય હવાઈ ગયુ કહેવા લાગ્યો યરાગ લાવો યરાગ યરાગ કોઈ કોઈ વૃદ્ધ થતી નથી તે સત્ જગત રહે છે, કદી નિર્દય થતી નથી ક્યારે પણ પેળા આપતી નથી તે ઇન્સાનની જેમ અલિપ નથી અને નથીજ''

૨૩૨૭ આકાશમા તારકાઓ ચમકવા લાગ્યા ને કોઈ હોદત રજની સપુરે પડમા આત્મી હોય તેમ નેના વિજ્ઞાનીના હીરાઓની કાર માણથી અમમળી ઉડી એતુ લાગતુ હતુ જાણે કાંઈએ બનદયાના પુણ્યેની તપ્તી વાવાવલુમા ઉછાળી ન હોય' પછી દગલે કો આયમછી દિશામાથી સંધ્યાની અતિમ રેખાપર સન્નિહત મના ચદ્રમાએ રેખાવ દીધો તે જગત્રા મારતા હેમિત મુખકાવાળા સાજાની જેમ નેજે પ્રથમ જગત પોતાના કરમા સુગદી ઉઠાવી હોય' ઓઘાઈન મહિસ પાન કરના લાગ્યો તેના નવનો નિલવણી થવા આકાશ નેવા નિર્મળ

સાત ન બરતા રમમા એક રટેલીવન દક્ષ અને તેની પુત્રી મેગિયા રહેતી હતી મેરિયા આખો દિવસ પોતાના રમમા ખાનો વગાળી, સંધ્યા સમયે પોતાના પિતા સાથે બદાર કરવા જતી, વૃદ્ધ છટેલીવન આદિ પગ્નીસ ત્રીસ

વરમથી રહેતો હતો, એની પુત્રકોડી નાની લાવએરી પજુ હતી જેમા માટે જામે જગમરી નાવેતો, બીલિસ વાનાંતો, પ્રેતોની કપાઓ અને એતુ બીજુ સાદિત્ય હતુ, ને સેનિડા અને લખેતાઓને આપે છે તેઓ પ્રાનક લથમાથી જાડે પુરત' વાચવા પજુ લાઈ જગા છુટા છટેલીવનને વોડીમરગી બનાવનાનો પળોગ જોખ દોઝ જગમતા વાક્યઓમાથી એટવી તો સુદર લાકડીઓ બનાવતો કે ગુપચર્ચની મા ઝીંગીમા તેડી ગણુના થતી પ્રવાસીમે મેલી કીમતે ખરીદીને પોતાના દેલ લઈ જતા મેરિયા ખાનો વગાડવામા પારગન હતી વિમદ પેલા ગુનમર્ગ' પ્રાનકિત અગ્રેઓના ધરે ખાતી શિખવવા જતી વિમદ શરૂ થવાજ પિતાપુત્રોને નજરકે કરવામા આવ્યા દગા ખાઠાથી પેળે દિદના વનનીઓ છે એમ પૂરવાર કરવાથી હોડી મુકવામા આવ્યા દગા, હનામ તેમના પર કડા દેખરેખ રહેતી

[અપૂર્ણ

મુક્તિમ ગુજરાત સાહિત્ય મંડળ, રાજ- તામી પોનાએના મુશાધરના સમક.

અમ કુર પુ ૧૨ કી ૮ ખ સદિન (નથી

• " " ૨-૩ " " (

• " " ૪-૫ " " પાચ આન

• " " ૬ " " પાચ આન

• " " ૭-૮ " " આઈ આન

દરેક કવિ અને કાવ્ય રસિ' પાસે અ

સઅદ દેવેલ' નોકએ

પુષ્પ ૪ થી ૮ જેડી કીમત ૮ ખ સદિ

૨ ૧-૨-૦ થવ છે તે કકત ૨ ૧-૦

મોડી મગાલો

ધી રાદર મેટાસ દાવર રાડ ગુરત

ટોયલેટસ શા માટે વાપરવા?

તે બીજી બહેર ખખરોમા

વાચી ખરીદતી વખતે

“હિંદુસ્તાન ટોયલેટસ”

માગે જેમાં દરેક તત્વો

સમાયેલાં છે

“હિંદુસ્તાન”

૧ મો ૧

મોઢા તથા આમડી ઉપરના ખીત,
અથ, કાળાં પીંગે દુર કરી
સૌંદર્યવર્ધક પરબુ તરીકે
ઉત્તમ પુનઃર ધર્મેન છે

સૌંદર્ય

વધારવા

માટે

“હિંદુસ્તાન”

ટોયલેટસ

વાપરે

“હિંદુસ્તાન”

કેકેનેટ હેર એઈલ

વનસ્પતિ તેનગાથી તેપાર દરવાખા
આવે છે ખરી પડના વાળને
અટકારવામા અને વાળને મુનાયમ
ખનાનગામા ખી। દરિફ છે

[દરેક શહેરોમાં મળે છે]

“હિંદુસ્તાન”

લેન્ડર ઓડીયનસાઇન
વાળને વ્યવસ્થિત રાખે છે
તેની સુવાસ આન દીન રાખે છે

○ ખનાનગા ○

યુનીવર્સલ પરફ્યુમરી વર્ક્સ

૬૫, કામ્બોજર સ્ટ્રીટ, સુબર્હ ૩

ફોન ૨૫૩૬૩

“નઝમે કુર્આન”

(અલિફ—લામ—મીમના છઠ્ઠા ફરજી)

કરો તૌમા ખુદાએ પાળી દરગાહો વાનામે
બહોત મદદો કરમ હૈં જાતે શાહિનશાહે વાનામે ।
યહો તુમ નન્મે અમ્મારાખી, સરકુમી કીએ જાઓ
બહોત તમ તુમ છાએ જાઓ, બહોત તક તુમ છાએ જાઓ ।
ચેલી બેહતર અમન નિકલા ખુદકે ઉપર આખિર,
કીસીમે હર બનગ હર જ ને નિમ્ના સુખર આખિર ।
તુમહો વોહ યે કે જમ તાયબ ન્હાએ અચે કરમ આયા,
કે વોહ તખ્તાય હે મદમત નિએ અપની બહમ આયા ।
કહો તુમને જમ અચે મુઆ કે હમ હમિજ ન માનેગે
યહો તક કે ખુદગે દેખને જાહિર, ન માનેગે ।
યે કેલોગી યમયક દેખતેકી દેખતે તુમમે,
ગીરી બર્કે મજમ ઝોર લે મર્ક ગિરતે દુએ તુમમે ।
મગર કિસ્મી કન્માને જમ જાનેગી આએ હૈં
મુમીયતમે કિમીયી દર્દમે બનેગી આએ હૈં ।
કે તુમ યે મીતકે મુદમે તુમહે જિદા કિયા હમને,
કરો તુમ મુમ નેઅમમમા યે મીમ બી કિયા હમને ।
કમકા અમ ઉઠુ તાકે સાયા તુમપે હો નાએ
મતો સયરાખી નેઅમતમે તુમહાગ દર્દ ખો જાએ ।
તુમહે પામિયા ચીકે હી હૈં ઉનમે ખાઓ રગનનસ,
મહો આપમમે ઉનકતમે, રહો મિનગ મદઅનમે ।
મગર તુમ વોહ કે આખિર કુત્મ કરનેમે ન બાઝ આએ,
વોહ કુમ અંસા તુમહારી અપની જાનોકો સતા જાએ ।
વોહ ફિત્તી યાદ જખો જમ કહો યા યે, બ-આદન તુમ
કે ઉમ ગાઉ મે જાઓ ખાઓ ઉમસે બા-ફનાગન તુમ ।
જો દગ્વાજેને દાખિન હો તો ય મગદ કિએ જાઓ,
કરો હમ માગતે હૈં બખિશતો, બખિશત નિએ જાએ ।
ખતઅએ, દુમરી, બખિશતો, ખતરી હો ખતરે પતેલા
જિયાદા દેતે હૈં હમગી તો નેખી કરને વાયેમે ।
મગર અફમેમ કે જાનિમતે આખિર કુમ હી જાના,
કહો જો ઉમસે કેહનેમે, ન વોહ કેહના કમી માના ।
બદનર બાત વોહ જાનિમ જમા નાપાક જાને યે
જો નેઅમત ઉનમે મિલનીથી ઉમીદો ખાક કરને યે ।
ઉતાગ જમ નિએ હમને અજામે આમમાની ફિર,
દન્દો જાનિમપે જો ફામિ બનેયે નાગદાની ફિર ।

(મર્ક હક “મજાક”ને રવાબન કે)

[૧ ૩ ૬ ખતમ]

દીઠારે રસૂલ (સપ૦)

[મરં દા સપાદકને માધિન છે]

(૮) દરજ્જા કરીને કાખાની (૨ અ) ગિાપત કરી છે - જે કોર દરજ્જા મો મુની વખત નીચે લખેલુ દરજ્જા આરમ્ નિતેર વખત પછે તો ૪ અ બદલ ની તે દીઠારે યોગે વિમ્બર, નુસાની નખા, ખા અને ૪૫૩ પા દોસ નેકમે અને જે રી રીને દાખે દાકિમ, અની, કમનાને મજા મીક અને કમમ પેના થાય છે તેવાર પો અને કમમથી પા નેકમે

અ-લાહુમ્મા મરહેઅલા મોદમ્મીન કુલ્લમા ઝકરુલ્લ ઝાકેટના વકુલમા અ-ક-લા અન ઝિકરેલિલ નાફીલ

(૯) નીચે લખેલ દરજ્જા મરીફાથી મો પખુ ૬૬ થરીફ દમેશા મનનથી (અનિ વા નખામા) પદ્મ અને અને ની મુની વખતે પખુ ૫૬૩નુ આવુ મળી પતા ૫૬૩ મુર્ધ નુર્ધ અ બદલ ની દીઠારે પા નીય યમે

(૧) અ-લાહુમ્મા મરહેઅલા મોલ-મમીન કમા અમના અનોમ-લી અલેહે

(૨) અ-લાહુમ્મા મરહેઅલા મોલ-મમીન કમા હોવા અ-મ-લોહુ

(૩) અ-લાહુમ્મા મરહેઅલા મોલ-મમીન કમા તલ્લિખો વ તલ્લ લોહુ

(૪) અ-લાહુમ્મા મરહેઅલા મેયહેના

મોદમ્મીન વ અલા આલે મેયહેના મોદમ્મીન બેઅ-દ-દે કુલ્લે માહુમિલ્લા યા અલમહે મુજતબા અના મુસ્તામુક બેવિઆલે જમાલેકા વ કમાલે કમ્બેકા યા મુલુલ્લાહ

(૧૦) દરજ્જા દમી અમરી (૬૧) ૬૨ મારી ગવા છે - જે માખુમ દીઠે મીમરને બનાવ અરેકો જામ પોસ માગે તેને નીચે લખેના ૫૬ મરીને દમેશા કસરતથી ૫૬૩ -

અલાહુમ્મા મરહેઅલા મોદમ્મીન વ અલા આલેહી વ અમ્માબેહી વ અલ-હેદી વ અજરાહેદી વ જુરીધ્યેતેદી વ અલ્લે બેતેદી વ અમ્માબેહી વ અ-સા-હેદી વ અર્યાબેહી વ મલુળતેદી વ ઉમ્મતેદી વ અલેના માઅદુમ અનમાર્ના યા અર્ધુમુલેમીન.

(૧૧) દરજ્જે (મત) ૬૨માન્ય છે - જે માખુમને મારા દીઠાર કરવા ધરિદે હોય તેને આરમ્. ખુશુ લગાડી, મિનાતખ પોનાના મીસા (જમણા) દાય ઉપર માયુ ગળી નીચે મનવ દુઆ પરી મુક નુ -

અ-લાહુમ્મા ઇન્ની અમ્મલોકા બે-લાલે વમલેકલ કરીમે અતરાની વ બેવજહે નળીધ્યેકા મોદમ્મીન મલ્લ દલાહો અલેલે વમલ્લમ કીમનામી હાઝા

રૂઝવતન તોકરેખોહા ઝોની વ તોકરેહો
 બેહા કુર્ખતી વ તશરટો બેહા મદગી વ
 તલુક્કે બેહા રામલી વ તન્મઓ બેહા
 ઝોની વ ઝોના નખીયેહા મહલ લાહો
 ઝાનૈહે વ સલમ ચોમલ ગિયામતે
 કિંદ દરમતિલ બેલા વ તોકરેહો ઝોની
 વ ઝોના કિંદ હુન્યા વય આખેરતે
 ઝોરહમતેકા યા અહમરોહીમીન

પણા ખુઝુગોને દીન (રે અ) કરી ગયા
 ગયા છે કે મજરૂર દુઆ પદના પહેના જો
 જો એ રૂઝવત નહિન નમાઝ પડે અને તેમા
 પહેરી તેમજ ખીજ બને રૂઝવતમા સ એ
 ફોતેહા પડી સરએ મુઝમ્મીન પડી સલામ
 ફરની એ નમાઝનો સલામ ઝૂર (મન)ને
 ખમ્મી મજરૂર દુઆ પદમા આવે તો ઈ
 અ ખુજ જ દી દીદાર નમીમ થશે

“જુદા જુદા દરદ રાગીરુ વર્ણન”

રિવાયત ૧ હી-દુર્ મન્સુના કતાં
 હઝરત કઅમ (રહી)થી રિવાયત પ્રે છે કે -
 બ્યારે હન્નિ નાહ વ મયાએક (જેવઠ મુધી)
 ની આયન નાઝિન થઈ ત્યારે અમેએ બર્જ
 કરી કે યા રસનિ નાહ (સન) સલામ પટો
 ચાડવાની રીત અમેા નાહીએ છીએ પણ
 સવાત (હુજૂર સવ ઉપર દરદ મોકનતુ તે)
 મોકનવાની પણ કોઈ રીત હોતી જોઈએ !
 આપે (મન) ફરમાનુ બ્યારે તમે
 મહી ઉપર દરદ મોગે ત્યારે આ મુજબ
 કરો (પડો) —

“અહલાહુમ્મા સદયે અલા મોહ

મ્મદીન વ અવા આવે મોહમ્મદીન કમા
 મ વયતા અવા ઇબ્રાહીમા વ અલા
 આવે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ
 વ બારેક અવા મોહમ્મદીન કમા
 બારકતા અવા ઇબ્રાહીમા વ અવા આવે
 ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ”

મજરૂર મ્તીએ ઉપની રિવાયતો જુદી
 જુદી રીત અને જુદા જુદા રામ્દોમા લખેરી
 છે પણ તેનાથી તેજ રિવાયતો લખરાખ
 આવે છે કે જેમા દરદ રાગીરુના રામ્દો પણ
 જુદા જુદા છે

રિવાયત ૨ જી ખીજ રિવાયત હઝરત
 કઅમે અમામ (રહી)થી છે કે — અમેએ
 મજરૂર આયત માબગીને કચુ — યા અમ્મલિ વાહા
 (સન) અમ્મનામે અને અમેને આવડે છે
 આ (સબ) સત્વાનતી રીત બતાવે આપે
 (સન) ફરમાનુ કે આ મન્સુન કહે

અહલાહુમ્મા મ લે અવા મોહમ્મ
 દીન વ અવા આવે મોહમ્મદીન કમા
 સનૈતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આવે
 ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ વ
 બારેક અલા મોહમ્મદીન કમા બારકતા
 અવા ઇબ્રાહીમા વ અવા આવે ઇબ્રાહીમા
 ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ વહુમ અવા
 મોહમ્મદીન કમા રહેમતા અવા ઇબ્રાહીમા
 હન્નકા હમીદુમ મજીદ

વિશ્વતારક મુહમ્મદ (સ. અ. વ.)

નામ જગમા ખુદાનું ન લેતું કોઈ,
કાંડ પત્યને મઝબૂદ કહેતું કોઈ,
મગન સૂજની પૂજમા ગહેતું કોઈ,
પૂજતું માનતું પાણી વહેતું કોઈ,

કામ દેવળ થતું મનના આદેશ પર,
આધી એની ચડીતી અગ્નિ દેશ પર,

આનની ભાઈ ભાઈમા શરીર પણ,
વીર એના હતા એ હતું રીર પણ,
કોઈની કાઈ થાતી ન તોફાન પણ,
ક્યા હતી મમતા, મમતા અને ધીર પણ,

જગમા એકોર અધરા વ્યાખો હતો,
ને જહાલત તણો દોર શાંખો હતો
માગમારી અરે નિત પરસ્પર થતી,
ચોરી છૂટો અને ખુદામગડી હતી,
કોઈના ધરમા બાળા કદી જન્મતી,
મુલુવશ બાપના હાથથી થઈ જતી,

એવો યુગ, પણ હતો આજ મઆરમા,
ગ્યાપગ્યા હતા મર્વ તકગરમા
નિજ અનિયીને પણ જનની માગતા,
બાઈ મા બાપને કઈ ન ગણકાગ્યા,
નવ દયા પાત્રના દિવના મતકારતા,
જન લેતા અને વ્યર્થમા વારતા,

જનનું પ્રત્યેક જન જનની દુસ્મન હતું,
કોઈનું પણ ન કોઈથી ખુશ મન હતું
હેતુ ગળી ન પાડી અગાનત કોઈ,
રાખતું કઈ ખુદાથી ન નિસ્મન કોઈ,
પ્રાણ કેરી ન લેખાતી કાગત કોઈ,
નિશ્ચ નતન થતી પૈદા આકત કોઈ

છળ કપડમાજ ગમતા હતા નત દિન,
વેગ વૃત્તિથી લડતા હતા નત દિન

ધડતા હાથે ખુદાને તે પત્ય ચકી,
પૂજ કરતા પડી તેની અતર ચકી,
માગતા મન તણી એજ ગહાર થગી,
પણ ન કહેતું કોઈ માયા પરગ ચકી,

સેકડો છુત હતા એક કમળા મહી,
ગો હતા એમની મગન પૂજ મહી

એના મજેગ કપગ જગતના કમી,
ખુદા ખુદાની ખુદાઈ ગઈ ખળખળી
બોલ કોઈ અમાનક જગે ઝળહળી,
મર્વ સચ્ચેઅલાની સદા માખળી,

વિશ્વ તારક મુહમ્મદ પધાર્યા જગે
કુખ હગારક મુહમ્મદ પધાર્યા જગે

આગ્યા સસાગના માર્ગદર્શક મની,
મત્વતા મરુનિ કેગ સર્જક બની,
લોક કનાણુના માયા ચાહક બની,
જેમની વાણી જગ-બોધદાયક બની,

મજા ઉખડી પડ્યા દેવ તકરારના,
બી જગતભરમા રોપાયા સરકાગના

રહમતુત આલમી થઈને આન્યા અહીં,
માર્ગ સીધા જગતને બતાવ્યા અહીં,
હડના આદેશ મોને સુણાવ્યા અહીં,
નેડ સગર કઈ એના લાન્યા અહીં,

દીન ગ્રીમગતા નિરખી બેદીન મૌ,
ચર્ચ ગયા હને આનીને આધીન મૌ,

પાપ કર્મોનું મત્વ નિકલન થયું
ને પિગાએતુ ધરતીથી ખડન થયું,
સુ નુ સર્જન થયું કવિસર્જન થયું,
બે દિવોનું પ્રણયથી સચોટન થયું,

સૌના 'અસ્મિલ' થયા પ્રાણુ પાગ નખી,
જગન બનાવના કાગ્લે અમાગ નખી

“અસ્મિલ” ધોરાજી

તદન નવો સ્ટોક !

‘ઇંગ્લીશ તથા અમેરીકન

•પ્રીન્ટેડ વૉયલ્સ

•લેડીઝ ડ્રેસ ફેબ્રીકસ

આવી ગયા છે

ખપી જવા અગાઉ તમારી જરૂરત પુરતું ખરીદી લેવા બહામણ છે

સાથેજ

લેઇટેસ્ટ ડીઝાઇન્સના

•સુટીંગ્સ—શરટીંગ્સ

ટેક્સટાઇલ માક’ અને છાપેલા ભાવ સાથેના

આવી ગયા છે

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક—ખજાર : સુરત

“મુખથી સદા સલ્લેખલા થાએ”

મોહમ્મદ મુસ્તુફા પર જે કદી તનમન ફિદા થાએ,
જીવનનો હક અદા થાએ, મગજનો હક અદા થાએ ।
નિષદ મ્હારી ટથે સર્વે અને દૂર આપદા થાએ,
દયા દ્રષ્ટી તમારી ને મોહમ્મદ મુસ્તુફા થાએ ।
અરે! જે નારના નાવિક મોહમ્મદ મુસ્તુફા થાએ,
તો ખેરા પાગ ના થાએ! કહે છે કોણ ના થાએ ?
મને જીવંતને જીવંતો અરે બદલો મળી રે' કંઈ,
જીવનને અતકાગે આપની ને કંઈ દયા થાએ
કે હું શોખથી મગ્ન દમગે આપને ચગળે,
ને કંઈ ઇસ્લામને ઇસ્લામના મગ્ન રવા થાએ ।
જીવન લાખો મરુ કુમાન એક એક મગ્ન પગ
મગ્ન ને આપને ચગળે મોહમ્મદ મુસ્તુફા થાએ ।
મદાગે છે મને કંઈ તો તમારો એક સકારો છે,
તમારો આસગે બસ આમરો મારો મદા થાએ
એ મુજ હોતુ ન હોતુ પણ ન હોનાની બરામત છે,
થયો તો હું થયો લાગે તમારી ને દયા થાએ
તમાગ નામમા રાખી ખુદાએ છે મમીદાઈ,
દગ ને લા-દવા હોએ તો એની એ દવા થાએ ।
ગહે તો ગમ મને ક્યાવી બના મેહરાગના મુગ્નથી,
તમાગી છાન ને મુજ પગ મોહમ્મદ મુસ્તુફા થાએ
જીવું તો એજ આગામા, મરું તો એજ આશા પગ
તમારા દર્ગે કંઈ મુજને મોહમ્મદ મુસ્તુફા થાએ
મનન હો તો મનન મુજને તમારી રમ્ય સરતથી,
ગટન હો તો ગટન મુખથી સદા સ ને અન્યા થાએ
ખીતુ શું નોંધએ મ્હારે હું હમનમા તમારો છું,
એ એરી મપતિ છે, મુશ્વ ના જેના અદા થાએ
“હુખીય” આવે તમાગ પાક રોઝ પગ મટી ગાએ,
ખુદા ચાહે તો કંઈ મમ્બૂલ એ દિલની દુઆ થાએ

સુરત]

મસ્ત-“હુખીય” સારોદી

...કંઈ તરફ?

રજાકાઝી

કાગી સાડીનાળી ડાઘ મુદરી પાનન સંગે રીંગે સંગે જતી હોય તેમ અધમરને લાઈને નિશા બાગી રતી હતી એની પાઞળ પાઞળ શ્વેત સાડીનાળી કોઈ દેરી કુમકુમ પગને પધારી રતી હતી એ હતી ઉઘા ઉઘા આવી અને નિશા ગા પહો ફાપ્યો, સમીરની મુદ્દ લહમિઆ માતાની પેઠે ખુચમરીને ગુનામી ઉઘા ફેફ, નશો વધારી રતી હતી ડનાય હુ સફાગો ખેરો ગર્વ ગયો કેમકે મ્હારે આજે કનેપ્ટર સાહેબને મળવા જવાનું હતું બાળકો નિશાજે દોડી નાચ છે તેમ, એ યેની લઈ હુ રેશન પ્રતિ દોડ્યો ટિકીટ મ્હારી અને કનાગમા દાખલ થઈ ગયો કનાસ એટલે રૂલનો મ્યાન નહિ દ્રેનનો કનાસ રૂલમા તો સાત કનામ છે પરંતુ દ્રેનમા નણજ પરંતુ રૂલના કલાસ કરતા દ્રેનના કનાસની શ્રેણી ઉંધી છે ત્યાં એમ્પી ત્રણ ઉંચો ગણાય અને દ્રેનમા છેલ્લામા છેલ્લો મ્લાસ તે થર્ડ કનાસ

અજનાણુ વધી રંધુ હતું પહેલું રેશન આનુ અને મ્હારી/આજુમાના એક શ્રીમાને આજનું 'મુનષ સમાચાર' ખરીદ્યું તીડના ટાળાના પેંડ ચાર જણા એ એક પેપર પર તૂટી પડ્યા વચાણુ, ચચાણુ, વગેરેનાણુ અને એક યેનીમા નાનામા નાની ગડી વાળી ગૂઝી દેનાણુ હવે થઈ મૌખિક ચર્ચા જાપાન અને જર્મનથી શરૂ થયેલું એ પ્રકરણ છેવટે અનાજની તાગી અને બગાળના બૂખમરા પર પહોંચ્યું

હું 'અપ્ટન સીકિંગ' તથા 'Worlds End' વચાનો વિદ્યુત પ્રચલન મી રજો હતો ત્યાં મ્હારી નજર એમએમ દ્રેન બદાગના દ્રવ્ય પર પડી મુવર્ણમય યાગી જેવો સ્વર્ધ કપિન દેહે ઉપર આરના મથતો હતો તે જોયું ત્યાં એમ દ્રવ્ય બીજું પણ જોયું એક તરત યાજના પમે પડેના એમ મુ હાને ગીમો ચૂથી મ્હા હતો, મુડું મલુખતુ હતું કે પથ્થુ તે તો ઉનાવળમા દેખાયું નહિ પરંતુ એની પના આનાના બધા મુદર વિચારોની જગા તૂટી ગઈ દિમાગમા એમજ વિચાર ઘર મી ખેરો 'ગીધ અને મુડું', 'મુડું અને ગીધ' ગીધ? કેવું બધાતક અને અપદ્યુમનીયાળ પડી! મુડાને ચૂથવામાજ જેને મજા પડતી તેવું ધૃણાતક-ગીચ પ્રકૃતિતુ પડી

એ ગીધના દ્રવ્યમાથી મ્હારા વિચારો જગતપટ પર દોડ્યા જલો મનેમધ ગીધમાજ ઉપરાતા મ્હને દેખાયા મ્હારક કાન્કો, હિટ લર, ટેન્ને માનવ ગીરો

મીન જાપાન, હિંદુસ્તાન! ચરે! આખાય જગતમા માનવ ગીરો દરેક દેશની આમોહના એમને માફક આવે છે દરેક દરજ્જાનું મુડું તે ચૂથે છે

દ્રેન બીજા રેશનમા દાખલ થઈ ત્યારે મ્હારી તદ્દા તૂટી મ્હે જોયું કે ઘણી શેરવા નીચો એક ડમ્પાની સાથે સાથે દોડવા નાગી દ્રેન ધોભનાજ નચરએ તકમીન-અ નાહો અકમર મની ધોનણુ મુજ નહી હુ કમ્પામા થીજ જેવું રંગમન થઈવું હતું તેને જોના લાયકો એમ સાકાણુ મણુની મીયાની ગુણુ જેવો માણુમ દેખાયો બામે અજો મ્હે દી ગણુ લાન સાનિ બોર્ડ એક હાથમા તરતીહ અને બીજા હાથમા ચાદીની મુઠવાળી લાકડી એ હતા એની મહાનનાના એધાણુ કાળા ચળ કના કપાળ પર સજાદાની નિશાની ખૂન ઝળખી રહી હતી એ હતા એક ધર્મગુરૂ મૌનાના

તેઓ ઉત્તરથી કે તરૂન મુગીદો આગળ વધી
તેમના હાથેને ચાટવા માડ્યા

“એ હઝન કોણ છે?” મહે એક માણ-
મને પૂછ્યું

તેઓ અંદાજ મોક્ષના મૌકી જનામ

ગાદ માદમ દિદુન્નાનની મદામ અંતિ છે
અરે! દિદુન્નાન જહાગ પણ એના ધણ
મુરીદો કે અને જ્યારે તેમની પાછળ ઉતરેની
બે ખુરખાધારી સ્ત્રીઓ રિયે મહે પૂછ્યું તો
જણાય કે તે મુમઘની પ્રખ્યાત વેશ્યાઓ છે
અને સુનાહિત જીવનથી તૈમા કરીને મૌક્ષાનાની
મુરીદ થઈ ગયું છે હવે તે ગાદ માદમની સેવા
ચાકરીમાન પોતાનું જીવન વિનારી રહી છે કેરી
ખડમાગી સત્પત્ન વેશ્યાઓ!

બીડ ઓડી થના હુ ઉતર્યો અને મેગન
જહાગ તીકજો ત્યા સુ જોડે હુ કે એ કાચે-
જીવનોને ગિલાવાળા અને ટાગાનાઓ વેરી
રાખ્યા હતા એક કહેતો હતો કે સાહેબ! મદાગ
રિલામા ચાનો? અને ખીને માડુમ! ટાગામા
ચાવો!

એ વિદ્યાર્થીએ મનુષ્ય પ્રત્યેની લાગણી
દાખનના પોતાના મિત્રને કહ્યું “મનુષ્ય એએ
એવા ગિલામા એમનું હુ પમદ ન્તો નથી”

બોળા વિદ્યાર્થીની નજરમા “પણની જગ્યાએ
ગાડીમા મનુષ્ય જોડવામા આવે એ માનવતાનું
હડદડતું અપમાન હતું” એટલે તેઓ ટાગામા
બેસી ગયા આ જોઈ બિચારો ગિલાવો ઉઠાવ
થઈ ગયો!

મહેને વાગ્યું મિચારો ગરીબ ગિલાવો!
અરે! એને તો ગાય બળદ ચા મોકો અથવા
ટોષ મેમ સાહેબનો કુતરો ચડુ જોડ્યું હતું!
એ માણસ થઈ શા માટે જન્મ્યો? અને
મનુષ્ય તરીકે જન્મ્યું હતું તો દિદુન્નાનમા
કેમ જન્મ્યો? તે હિદમા જ્યા પડ્યો પૂજ્ય

છે, જ્યા ગાયને રોટલા અને આખનાઓને
મિદાઈ ખરાડવવામા આવે છે, જ્યા ઝેરીના
મર્ષોને દૂધ પાનામા આવે છે, જ્યા કાગડાઓને
ચોખા ખનાડાનું પુણ્ય મમજનામા આવે છે
અને જ્યા મરડેના પગ મનુષ્યના ગળે મઝળના
મળે છે પણ કોઈ પૂછતું નથી

હુ કોઈ તરફ વધી ગયો હતો માર્ગમા
એક ખાદીસરીઓનું ટોણું જોયું પૂજનાતપાણ
કે અજાણે દિદુન્નાનના તે મશહૂર નેત્રનું ભાગણ
હતું (તે નેત્રનું નામ જાહેર કરવું યોગ્ય વેખતો
નથી) ત્યાથી એ લોકો ફરી ગયા હતા

મદમા મહેને સામર્થ્ય કે આતેજ મદાન
નેના છે કે જેમણે કોએમી શામતમાળમા જ્યારે
મુખર્ષ અને મુખર્ષ બહાગના મજદૂરો અને
ખેડૂનો પણ ગોળીમાર કરામા આવ્યો ત્યારે
એમણે મનુષ્ય હિમાને અહિંસા લેખી હતી

હુ કોઈમા ગયો દિવાની અને ફાજલગી
કોઈ મને પાસેજ આવેલી છે આ હમાનો
માનવ જીવનની સામુદાયિક વ્યવસ્થાના મૌકી
અમથના અંગો છે

મદારે દોઢ વાગ્યા સુધી બહાગ બેસતું
પડ્યું ત્યાર પછી પુનઃ થયો એ ઝોરીમા
દામ કરતા મદાગ એક મિત્રને હુ મળસ
ગાહતો હતો પરંતુ તે મિત્રમા નિવિરદો
લખવામા પડ્યો હતો એટલે હુ ફેરીમા ફરસ
લાગ્યો,

તે તમારી ઈજા “મુર્ખ-દેશ”ના મહે
વાલીઓના હામનું મમ ગિત જોનાની હોય
તો જરૂર કોઈ નિયમ કોઈમા જગો ત્યા
નનાનના કોમો સાબળશને મળશે

એક વેશ્યાએ પોતાના એકના એક પુત્રને
એટલા માટે મારી નાખ્યો કે તે પુત્ર-પુત્રને
ત્રેમણ બનાવવા માગતો હતો અને તેને બે

વર્ણની મજા ચઢ એક શ્રીમતે પોતાની પતિનું ખૂન કરી નાખ્યું પરંતુ માફી ન મળવાથી નિર્દોષ કરાવી છોડી મૂકાયા બાન્ધો એક નવામ સારેબે ઘણા ખેડુનોની જમીન જતે મરી લીધી કમક તેઓ પાક સાથે પાક્યો ન હોનાથી મેહસૂન બરી શક્તા ન હતા એક વાણિયો એટલા માટે ખુશ હતો કે તેણે પોતાના દેહદારનું ઘર દરરાજ કરાવવાની શરવાનગી મેળવી લીધી હતી કોઈ દેખાણે ચોરીનો નમ આવી રહ્યા હોય તો મ્યાક કરવાનો ટ્રેઈ દેખાણે ખૂનની ધમાન રતી તો મ્યાક ઉઠાવી કલમનો ઉપયોગ થતો હતો.

આ છે તે ક્રામાંઓ જે રોજવારી અને દિવાની માર્ટના મુય પર ભગવાઈ ગયા હતા.

મહારા મિત્ર સહિત હોટલમાં બેસે બેસે ચા પી ગયો હતો અહિંયાના વાતાવરણમાં પણ તેજ કરજ ચોરી અપરાધ સાક્ષી અને પુરાવા બનેલા હતા ટ્રેઈ દેખાણે પોનિસો તો ક્યાક વધીને ઉભા હતા અને કટલાક શ્રીમતો તેઓનો આદર-સન્માન કરતા.

મહારા મિત્રે પણ કટલાક કસોતી વાન સભળાવી પરંતુ હું પિયારી રહ્યો હતો કે માર્ટનો ખરો અર્થ શું હશે? ન્યાય ક્યા પક્ષીનું નામ છે? તો સમજાયું કે કોર્ટ એક પ્રતન ખાતું છે અને કાનૂન તે જરો છે કે જેનાથી અસખ્ય પશુરૂપી માનવો કાપવામાં આવે છે અને ન્યાય ન્યાય મદને મહારા એક મિત્રનું મતલબ યાદ આપ્યું કે ન્યાય તે વેશ્યા છે કે જેને દરેક શ્રીમત કટલાક અમલ સુધી ખરીદી મરે છે.

જ્યારે હું પાછો ફરી ગયો હતો તો જોયું કે માર્ટના કપાઉડમાં એક વૃદ્ધ હોળા કટલાક

લીખોએ એક દબળાને પમડો હતો તેઓ ગરીબ દુબળાને મારવાની ધાક આપી આપેન પૈસાનું બ્યાજ માગી રહ્યા હતા.

સદમા તે વૃદ્ધ પર દ્રષ્ટિ પડી તેની જની કાળ પર બે ગીધો બેસેલા હતા ગીધો ગીધો મર્ટ કેમાં મુ સફ પોનિમ વધી ન વેપારી નસામ શીખો વગેરે બધા મહારી આખો આગળ ફરી રહ્યા હતા એક મરસા પોલ પશુને ઘેરી બેસેલા ગીધો તારપર જૂનના ગીધો ટ્રેનના ખળખળાટથી ભયનીત બની ઉડતા ગીધો ચારે ચારે દિગામાં ગીધો ઉડી જતા હતા વાણિયો નસામ મૌનના ખાદીનારી નેતા મીનમાટે અને સમાના યુગ્મ દિગ્લર હુલકા ક્રા મ ટાળે ચીન જાપાનનું યુદ્ધ બુખ્યા ગરીબો દેવાદાર દિવાનમો મજૂર બે ત.

શમ પડ્યું હતું અને ગીધો ચારે બાજુ ઉડી જતા હતા.

ટ્રેન ચિઝળી વેગે જઈ રહી હતી હું તે જગ્યા રોકી રહ્યો હતો કે જ્યાં સવારે મહે ગીધો જોયા હતા હવે તા ના યાજનાની પાસે માત્ર હાડમ પડેલા હતા અને ગીધો ન હતા.

સૂર મદગતિએ અસ્તાચન તરફ જઈ રહ્યો હતો લાખ અને લાખમાંએ અમર ઝરાના અમર જળને સુન્ની નાખ્યું હતું ધોરી માર્ગે જવાને બદલે એક નિર્જન પગદડીએ જઈ રહ્યું હતું.

રહસારે સૂર્યે જ્યાં ગીધ અને શમ નીલાન્યું હતું ત્યાં અધ્યાત્મને કશું નથી.

કાને જ્યારે સૂર્ય ઉગશે તો અધ્યાત્મ દર ચરો અને અહિંયા કશું નહિં હોય.

જગદાત્મા

મુળ લેખિકા

શ્રીમતિ કમળાદેવી

અનુવાદક

“મહાકવિ”

—અરમના સ્વામ મનોહર, હું મારા પ્રેમનું ગગાનળ આપના ચરણોમા અપણું
કર છું મારે તેને કબૂલ કરો

—મનમોહન! જ્યારે સમાર મીઠી હૃદયમા હૃદય છે ત્યારે એકાનતી ઘડીઓ મારા શ્યામના
તારાથી માત્ર ગળું દમાવે છે, ત્યારે પ્રેમથી સનાવેનું હૃદય મને ખેંચેન કરી દે છે અને હું
તમાગ દર્શનના વિચારોમા છૂનને ભરોમો આપ્યા કર છું

—સુદરૂંડ ૩૫ આપની પ્રેમકથા મારા આશુ ડે આપના દર્શનના વિચારો મારા દિવસ
ચુટકીઓ લઈ ગયા છે

—મને આશા છે કે મારી આગાઓના દિવાઓ છુઝાસ નહીં દયો

—સ્વામ મનોહર, કુન્યા આપના ઉપકારોને જૂની શકતી નથી તમો “પ્રેમ-શી” છો,
કાળજી આપે વિયોગીઓને ધૃત્યથી મેળવી આપ્યા છે અને મર્તિપુખ્તનું ખડન કર્યું છે

—અને હું આપના આ સત્ય વગ્દારને પણ યાદ રાખું છું કે આપે સ્ત્રીઓની લાજ
રાખી છે, અને તેમને જરાબરની મણી ઇજ્જત આપી

—મહામુદર, મારા મનની ચિંતા દૂર કરો વિઠ્ઠલમિની તેજ હવા ચાલી રહી છે અને
મારી આનાના દિવાઓ ગદગદ થઈ ગયા છે જોવી હું ઉદાસ છું મારો આત્મા આ નિર્મળ
શરીરનો ત્યાગ કરના ઈચ્છા રાખે છે, પણ હું આપનો પ્રેમ અને આપની કૃપાની આશાઓમા
મારી જિંદગીના દિવસો પચાડ કર છું

“ ધણીજ ખેંચેન છું મનમોહન! અરમના સ્વામમુદર! મને દર્શન આપો ”

—મહીનાનો અભિલાષી!—

(‘તુમકો મુમાઝ હો ઉચે મહલ ચે’-એ તર્ક)

મુન્ને મુહમ્મદ હો ખ્યારા હૃદયથી,

ચર્ચ જયે મહાઃ નિવાસ મહીના

હા નિવાસ મહીના

તકષુ છું વિચ્છે કંઈ ચેન ન આવે,

જૂંથો હું ભટકુ કો’ ગદન જનાવે

મરણાતે મહારી દયાએ લાગ મહીના-ચર્ચ જયે

અરમના વામી હું સાનિંચ ચાહું,

નિત્યે તહમાગ હું ગુણગાન ગાઉં,

હીજગનાસ્વામી! એપીડિતના આકા,

પૂરી કરો “અમુદ” જગ-આગ મહીના-ચર્ચ જયે

બૂજ

અમુદ

“બાઈ, તમને ગુ થાય છે? હું તમને કોઈ રીતે મદદગાર થઈ શકું?” એમે કુખી માણસને પૂછી દરી

“હું વ્યાધિચગ્ન છું માનથી ચાની શમ્ભુ નથી બે તમે મને પેના ગામડા મુખી લઈ જરો તો તમારો અનહદ ઉપકાર થયો” કુખીને ગામડા તરફ આગળી ચીંધતા ઉત્તર પામ્યો

શીખ અમ્મ ઉપથી નીચે ઉતર્યો અને માણસને ઉપર ચઢાવ્યો શેષે ઘોડાની લગામ ખેંચી આગળ ચાલના માણસ

“જરા અહિ યોગો” દમયાર પગના દૂર ગયા પછી સવારે યાદ કરવાનો દોગ કરતા ક્યુ, “તમે મારા પાયરનાં ચર્મ જુની મયા હો મટેરબાની કરી જરા લાવી આપોને?”

અને શીખ જવા ચર્મને લેવા ગયા કે તરતજ મવારે ઘોડાને એક માગી દોડારી મક્રો શેષે પાછળ બેસુ બો બો પ્રપચ મમજી ગયા સવાર એ પેરોજ માહમી વીર હતો ઘોડે દૂર ગયા પછી તેણે બૂમ પાડી ‘કેમ શીખ! આનહ છે તે? બસ, હવે પલુ પૈસાના મુલ્યે જ ઘોડો તમે ન્દોતા આપના તેને મે કંવા પ્રપચથી મેળવ્યો?”

“ઘોડીક ક્ષુધુ નાર યોમ એકાદ સમ્દ તને કહી લઈ” શેષે ક્યુ

“બહુ માર, ત્યાગ ઉત્તા ઉમા કહો.” કુખીને બૂમ પાડી

“એકાદ સમ્દ” શીખ ફરીથી બોલ્યા “ને તું એક વચન આપે તો હું કદીપણ મારા ઘોડા માટે ચિન્ત્ય નહિ કર અને તારે માથે દોષારોપણ નહિ કર ને તને કોઈ કદાચ પૂછે કે તે આ ઘોડો કેમ મેળવો તો ખુદના મારે તું તારા પ્રપચ ખેતીચ નહિ અને તે મને કેવી રીતે છેતર્યો એ કોઈને કહીશ નહિ નહિ તો હરનામના ઉજાળ નામ ઉપર એક કલક ચદશે એક મુસ્લિમ કન

અયોગ્ય કલ્પ કરતો નથી તારે આ કીર્તિ ઉપર પાણી ન ફેરવવું જોઈએ”

ને કે મુવાન પેની ખૂનસરત સ્ત્રીના મોહપાશમાં ચક્ર્યૂર હતો છતાં મેખના ઉપરામ શમ્દોએ તેના ઉપર અદ્ભુત અમર કી તે ઘોડા ઉપથી નીચે ઉતર્યો

“તમે સચમ ક્યુ છે” ઘોડો મેખને સુપન કરતા તે બોલ્યો, “છરિનામ! ખુન તરીકે છત્તામને કલક લાગે એવું હું ક્યુજ નહિ કર”

કેહુ બહુ અદ્ભુત પરિવર્તન

* ‘The Golden Deals of I Lum નામક પુસ્તકના ‘The Desert Thief’નો મુદ્દાત સહિત બાવાનુવાદ

પુકપોના કપડા

માયન્ડીફીક

રીતે વેતરતા

અને સીવણ

શીખવા માટે

ફખત મળો યા

લખો

મુરાદ ટેલરીંગ વર્ક્સ
અન્ડ ઇન્ડીક્ટ્યૂર

MURAD TAILORING WORKS

Try our Secret Good Fit for Scientific Cut, up-to-date Fitting & Modern style.

મો. એસ. જી મુરાદ

મુનારના મોજાદ પાસે રહેર

જન્મ

૧-૨-૪૪ મોહનદ કામમ પીપડી છોકરો-ફારૂક ૨-૨-૪૪ અહમદ બ્રાહ્મી મેદતર
છોકરી-આયશાબીબી ૩-૨-૪૪ મેયદમીયા મોઢમીયા છોકરી-શ્રીફાએગમ ૪-૨-૪૪ અબ્દુલ
કાદર હાશિમ પીપડી છોકરી-ફત્તમીબીબી ૧૦-૨-૪૪ ઇસમાઈલ મોહમદ મોગ છોકરો-
મોહમદ મેયદ ૧૧-૨-૪૪ યુનુસ યુસુફ આબીયા છોકરો-યુસુફ ૧૮-૨-૪૪ ઇબ્રાહીમ બતુબાહ
છોકરો-અબ્દુલ-હીદ ૨૧-૨-૪૪ હુસેનખાન હાજખાન છોકરી-હાજખાન ૨૩-૨-૪૪ યુસુફ
મોહમદ મહની છોકરો-મોહમદ ૨૩-૨-૪૪ ઇબ્રાહીમ હાઉદ છોકરી-શ્રીફાબીબી ૨૩-૨-૪૪
હાશિમમીયા પીપડાહ ટોકરી-મીનાબીબી ૨૮-૨-૪૪ વલી ઇબ્રાહીમ ખાડીસાલા ટોકરી-
મુસલમીબી ૨૯-૨-૪૪ હમુફ અહમદ અનુ છોકરો-અંબુમ

મરણ

૧-૨-૪૪ આયશાબીબી અબ્દુલ-હીમ હાફ્મખાન છોકરી ઉ વ ૪૦ ૪-૨-૪૪ આશા-
બીબી મેખુમીયાની વિધવા ઉ વ ૮૫ ૫-૨-૪૪ બનેગખીબી શમશેરખાન મોહમદખાન ઉ
મા ૨ ૯-૨-૪૪ મોહમદ ઉમર ઇબ્રાહીમ મનસુર બમરસાલા ઉ મા ૧ દિવસ ૨૦
૧૩-૨-૪૪ સેયદમી ઝીયાઉદ્દીન સેયદ નજમુદ્દીન ખાનમાહેમ બક્ષી ઉ વ ૬૨ ૧૫-૨-૪૪
ફાતમાએગમ મોતરી મેયદ અબ્દુલકાદર ઉ વ ૧૩ ૧૮-૨-૪૪ જુએદાબીબી તે મોહમુદ મોહ
મદ મનસુરની છોકરી ઉ વ ૧ ૧૯-૨-૪૪ મારાખીબી તે ઇસમાઈલ મોહમદ મુન્શીની છોકરી
ઉ વ ૫ ૨૧-૨-૪૪ મોહમદ મોહમુદ મુગદ ઉ વ ૮ ૨૨-૨-૪૪ મુસલ મુનામ આલપાડી
ઉ વ ૬૫ ૨૫-૨-૪૪ ખેગમીબી તે મેખ મોહમદ મુસેનની ઇબ્રાહીમ ઉ વ ૨૪
૨૮-૨-૪૪ મરીયમખીબી તે ઇસમાઈલ ઇબ્રાહીમ બગ્યાની છોકરી ઉ વ ૫૦

—કળાધરો—

આશીત બરન,
સુનંદા દેવી,
બારતી દેવી,
નવાજ, નેમો વી,

કલકત્તાના કળાધામ

ન્યુ થીએટર્સમાં સર્જાયેલું

બંગાળના સુપ્રસિદ્ધ નવલકથાકાર

શ્રી શરદચંદ્ર ચટ્ટોપાધ્યાયે

જેનું કલેવર રચ્યું તે ચિત્ર સર્જનના

કુનેહખાજ શીલ્પી

નીતીન બોઝે

જેને જીવન આપ્યું તે

કાશીનાથ

ચાલુ છે સુરતના

કુપીટાલમાં

—ફોન—

ખા, ૮૧ ને ૧૦૧

સુરત *** ન્યુ સુપર *** સુરત

પ્રેન ન બર—૧૪૭

શાલુ તેમજ આવતાં અનુપમ આકર્ષણો

તા. ૧૧-૩-૪૪ થી શરૂ થુનિવર્મલનું

જીએ રે પી ય ન ના ઇ ટ સફ

મુખ્ય કામ — પ્રખ્યાત દિન્દી ના સાથુ

ત્યાર પછી તુરતજમાં આવે છે.

શહેનશાહ અકબર

મુખ્ય કામ — કુમાર

અને

વનમાલા

કુરખાની

મુખ્ય કામ — દુર્ગા ખોરે,

ધર્મજીવાલ વામ તી,

કાગ યા અને ગોપ

સુરત *** મોતી ટોકીઝ *** સુરત

હલુ પછુ તમે ન લેયુ હોય તો

સહકુર્બ આનેજ લેવા ઉપડો

જયંત હસાઈનું બોધદાયક ચિત્ર

૧. ભ કત રા જ ૧

મુખ્ય કામ — સ્વ, પાગનીસ, કૌશલ્યા. દિક્ષીત,

મુખારક અને વાસંતી

પ્ર. ૫ પ્ર. અંક ૮૦૦

એપ્રિલ

૧૯૪૪

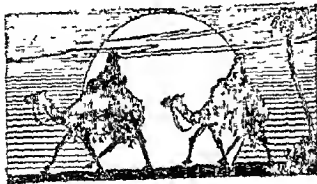

કી

૨

વાં

એવી રીતે જિ ના બાઈ છે
ખિન્નામાં બોલી રહી એ પાઈ છે
વેપારોથી રૂપ બચાવે માન,
રેલી જાણને ગમે રેમણ છે
નિત જો પ્રજાતના સહ અતરો,
આત્મો મુજ પુરુષ નાથ છે
આત્મો કવિજ્ઞાન છે કે પદી ?
મી અતોષી - જોદલી અગાડી કે ?
આત્મી મન મંત્રેમ તો પાડે છે રોડ,
તેમી મન અમ લીમની સમજાઈ છે
લીંગેલી એમનાં બાંતી—
માન રીતે રૂપ તા સમાઈ છે
ખાલસાની વીરો દરમન - જુવો,
એ તરો તો એક તાઈ છે
— દરમન એકાઈ

૧૧ • વડગી

૧૧ • માન ૧૧

અ તુ ક મ શિલ્કા.

વિષય મૂલ્ય	લેખકનું નામ	પૃષ્ઠ
લગ્નનામ કે (કાવ્ય)	દામલ કે.મ.	૨૧૫૫ ૧૫
માર્ગ-દર્શન	રજામત્રી	૩૫૫
આવાઝની દુન્યા	ભેક્ષા	૨૫
ગ્રીકો અને મહાગોચર	ત.વી	૩૦૦
ફતારા	મી. અમર	૩૨૨
પોત	વલ્લુભીરા	૫
નેર (મેનિટ)	"દર્જી"	૩૮
આકેમન	અલમ. પટન	૫૮
કસરન	ચમરૂ ખીખી	૧૭૬
ઈસ્લામ-પ્રવેશના	'તાગ'	૩૭૫
મખી	ઈમાઈલ દેમાઈ	૩૭૮
સમાનતાનો સાદ	દાશિન ટીમોત	૩૮૩
દીદારે રસલ	રિકાઈ-સામેરી	૩૮૩
રાદેર-રાદી, જન્મ અને મગજ		૨૬૬૫ ૩૭૫
વિનિતિ પત્ર		૨૬૬૫ ૪૫

વાહશીક લગ્નનામ . ૬૨૦૨૧ ૫ બર્મ ૩૧.૬ પરદેશ રી ૧૦ (૩૧.૬) છુટક આ ૧ આના

લગ્નનામ પુરે યગની બળ બાળુના ચોક-
 રામા આપી છે, ખીનો અ ક પ્રમદ થાય ત્યા
 સુધીમ ને લગ્નનામ નદી મળે તો પી. પી
 પી નવા અ ક રાના થશે. રેપર ઉપર માનક
 ન બ દર્મશ કાયા છે તે નાધી નાખે.
 મનાઓડરે અથવા પત્રવ્યવહાર વખતે તે જ
 મખો અ ક નદિ મળવાની કપાઈ તારીખ ૨૫૫૫
 સુધીમા રિદના માકોએ કરવી
 સલામુ નીચે મુજબ —

VHSAHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road Surat

Printed by Maganlal Mangaldas Patel, at The Gangotri Printing Press
 Kanpith, Khand Bazar, Surat

Published by Asim Ahmed Esmail 'Vahshi' for Vahshi Sahitya Karyalaya
 Tower Road, Surat

પુ. ૫ : અંક ૮૦

માર્ગ-દર્શન

[એક પત્ર]

આદ્ય ધી

પત્ર મળ્યો, ઉત્તરમાં લખવાનું કે, બધા વગી પ્રેમશાહી
લખવાના ઉત્તરમાં જોઈ ન જગાડે ત્યાં સુધી કામળ મગાડવાનું ક્રિયા
લેખનનું કાર્ય કરતો નહિ, પણ લખીય નહિ થોડું પણ અથપૂર્ણ
લખજે.

મારો જવાબ પણ મળ્યા ન હોય તેના દુ ખોની કપના માન
કરીને દુ ખી થતો નહિ.

એ ખામ યાદ રહે કે તારી પ્રતિભાની તમે આજ દરતા
આવતી માને પણ નહીં પડવાની છે માટે અનુભવેલ યત્નાઓ અને
પ્રયત્નોનો અથપ કર્યા કરજે, આગળ આવતા એવર અથપનાથી
પ્રતિભાપૂર્ણ રચનામાં તેનો સૌથી વેલ ઉપયોગ થઈ શકે.

આજે તું કેટલાક સમાયોગકની પ્રતિભા ઉત્તમ લેખક ગણાય
પરતું બલિષ્ઠતા તારે વાચક જગતનું હવે દોરવાનું છે અને ચોગ્ય
માર્ગદર્શન પણ.

તારો

એન્ડીન એખોવ

[ઉપાધ્યક્ષ - મજાકાઝી]

આવાજકી દુન્યા

સલગાનનાર 'એકાદ'

આજકાલ દિલ્હીમાં ધણ ધણું વધી રહ્યું છે ચલણનો ડુગાવો, જુદી જુદી ચોજાઓ, અને પરદેશી એક્ષપર્ટોની આયાત, દિલ્હીના હમદર્દોની પરદેશી જમાત, નવા નવા છાપા, નવા નવા ઓર્ડીનન્સો તે નવા નવા કાવત્રા એવો નિયમિત વધજીવ હવે ભીંજી પથ ધણ ધણું વધતું જાય છે ધાડ લૂટ, વનસાચિફી, બૂખ મગે, રોગચાળો, અવ્યવસ્થા, વાચનબૂખ, જનીય બૂખ, પ્રેમની ધીંગામસ્તી છેડાડ, અપહરણ, વૈભવ, વિનાસ, સત્તા, ભેટ-નજરાણું, કેશન, પાઉંડર, લીપસ્તીક પ્રેમના ગાયત્રો, એક્ટ્રેસોના ફોટા, બેકે, લીમા કપનીઓ દિલ્હી કપનીઓ, માનવચોના જ'સા, પરિપક્વો, સમારભો, વન પ્રવેશો, નડજો, બાપજો, સોસાયટીની દુકાનો, રેશનીંગના પત્રકો, માનારીઓ, નાચનારીઓ, પગદેશી વિપેલગે, પગદેશી આયાત તથા આખાઓ વ્હીસક્રી, રોપતેટના માધનો, લડાઈના પોસ્ટરો છાપાના લગાજનો, નામતરીની જાહેર ખબરો, મુશાવરાઓ, છુટાકેડાઓ, કર વેરાઓ પ્રતિનિધો અને છેડકારાઓ સ્ત્રી રહ્યા છે ત્યાં આરકના માધનો, રહવાના અમતો, ખાવાનું અનાજ, પહેરવાના કપડા, દવા ન્હેના થઈ કલામતી બેરકો, છાપણુ દદ, માનુષ્ય વય, જિમરની શાંતિ, તે મનની ધીરજ ઘટતી જાય છે! આ વધધટનું પરિણામ શું આવશે? તો એમરી જાણે કે બગવાન જાણે? બાળી

આપણે તો મિશ્રિતનું લખેતું અને કાપવાનું જાણેતું નાચી તેનો અમલ કરવા બધાએવા હ!

બોરીને બોર વેચી શકાય છે ' એની ખાતરી આપણી વડી ધારાસભાના લીગ-ગ્રે સના સંયોગે બેગા બજે કરી આપી છે એ ઉદાપોદને પ્રતાપેજ રેલ્વેનું બાકુ વધતું વધતું અટકી ગયું છે જેવી કામચનાઈ એકતાથી લીગ-ગ્રેએ બજેટને ઉડાન્યુ એરી કામચનાઈ નહિ પણ કામચની એકતા ધારાસભાની પ્લાગ ન સાધી શકાય? પ્રજા કક્ષાનીડરોને મહત્ત્વ આપે તો બધું થઈ શકે એમ છે! કમ્યુન અશય નથી? ખીજા લીડરોને સદ્ગુણ પ્રાપ્ત થઈ હોય કે ન હોય પામુ છો એમ એન રોયને તો ક્યારની સદ્ગુણ સાપડી ગઈ છે! મજુરોમાં પ્રચાર કરવા અને કામચારોનો જુગ્મો જળવી રાખવા એમને દર માસે ૧૩ દળગ રૂપિયા મળે છે! પછી એ નવી નવી ચોજનાઓ મળે અદાર ન શકે? રેલી કોંગ્રેસનિઓની ૧૦ દળગ કોંગ્રેસની ૧૫ વર્ષિય ચોજના સામે એમણે ચોજાની ૧૫ દળગ દેગની ૧૦ વર્ષિય ચોજના મોતીપેટ ધોગને વળેલી મૂખી છે પેશઓ ઉચોગ હાલ દિલ્હીને ઉત્તર કરવા ચાલે છે, તો આ ખેતીની ખીતનખી હારા દિલ્હી ઉદ્ધાર કરવાની ચોજના છા દિલ્હી એક મ્ત ૧૫ છે કે પાલેનો જવાન પાલેથી! જવાની

ઓએ આગમના મોગે એક બીજી કહેવત
ગી છે કે 'અચ્ચગો જવાબ અચ્ચરથી।' તેમ
હાં, રોયે યોજનાને જવાબ યોજનાથી
વાળ્યો છે। જે અનેક કોઈના તરફથી ઓળખા
ઓત્રે એકાદ દુનગનો દુનખો મળી જાય તો
એવી મગસ યોજના વહેતી થૂંડ કે જાચનાગ
જાન જૂલી આત્મચર્ચી આગળ કડી ખાપી
અને એવું ન થાય ત્યાંમુધી ઓગળા એક
અમેરિકાનું તણુ ચૂકરી દેવા એણે છ માંક
દિંદની આંખોની ઓલાદ સુધારવા મોકળા છે
તેના જવાબ રૂપે અમેરિકાની બેઆની ઓલાદ
સુધારવા આદીથી એટલાવ પાડા મેકનનાની
યોજના નિચાડી રાકાય। હાનકાનું ધી પ્રચલિત
થવા પછી દિંદમા યોજનાઓનો નોરો પડે
એમ નથી ?

જેમ કાલનો કચરો પૂત્તે ઉડગામા નખાય
'ડ, ધરનો કચરો પૂત્તે મુગિણિપારીકીની કચન
પેનીઓમા નખાય. તેમ આખા હુશયનો
નીચરે વાળેતો ચૂકરીકેપ ચરકે પૂત્તે પેનજા-
હનના ઉડગામા નખવાની રૂઝવેટ દિખાવત
કરી રહ્યા છે। અગ્રે એ ઉડગાની દુર્ગંધથી
બહારી રહ્યા છે, કે એ લેમની જૂલ છે। એ
કાન પૂનખાથીય મડીને અતે આતર યને
તો પેનજાહનની ખેતી મારી થશેને જિયારાઓ
પેની નિયયથી અજાન અગ્રે આતરની મ્દર
વા નજરે એ લેના ધારે તો દિંદમા ઈમાન
ચળાજાણાએ પામેથી આતરનો કપયોગનીખી
શરૂ છે। "નારેલી મોર હાં" તો કે "દાંતે દા
ખા" દારે દા"ની જેમ દિંદમા મુમત્તમાને
પણ પેનજાહનના અગ્રેના સુરમા મુર પુગડી
નસા છે ને તે નુ ' અગ્રે જાહાસ તમે
'પેનજાહનદીન' હાંરો કે 'પેનજાહનદીન' કાંવો
પણ નૈતિક કરનારનો મનાવ છે ને નુ ?

એ અમેરિકાનું હાપુ વરડી પેગાતી જેમ
રૂઝવેટને શીખામણ આપી ગ્યું છે કે જે
"પેનજાહનમા વધુ ચૂકરીઓને વમવા દેવાથી
રાહીશુ તો હીટલરનો નૈતિક વિનય અમેરિકાને
કેમ પાળવે ? બચેને અગ્રેનો બૌદ્ધિક પરાજય
થાય એમા એમને શુ ? 'હવ્યાહની દુકાન પર
નાનીના ફાતેલા' દેવામા રૂઝવેટને શુ વાધો
હોય ? બને અગ્રેએ થોડીક વધુ માનના
બનાવી એ ચૂકરીઓને પોતાના ધરોમા વમાડી
પોતે ખદાર એટલાં પર પડી રહી કે જગનના
ઝોડા નીચે ઇનન વિતારી જાતને કુરખાનીની
ખાના બતાવી દેવી નેહએ। "નેહા કા
ઝોડા દરિયાને કાલ।" એવું ન કરવું જોઈએ।

મળીપુગના ગમના પરિતો મહા વિચક્ષણ
બને અગ્રે રૂઝવેટ બેગના છે મદદશાનિ
ખાટે તેમણે ત્રીજી ગળી કંવાની રાતને
મવાલ આપી છે મદદશાનિના નિનાગણુ ના
લગ્ન કરવું એ નવો નુરખો છે। હવે એ ત્રીજી
ચૂકરી કરવાથી મળીપુગનાથી જાપાનીઓ ખાગી
જશે। આ તો ફીક નુખો કાચ લાગ્યો
માગમા કરતા આવતા દુનખને પાછા પાડે
હોય તો ઝટનું લગ્ન ફરી નાખવું ? જિયારા
હીટલર વારો છે તેથીજ મદદશામા મેગા
હારી ગ્લો છે ? ગરીબના ધાણને એણે જામ
નીની ચરદદથી દુર ગમવા ગાય તો ઝપડ
વન મી નાખીને મદદશાનિનું નિરામળ મન
ફાંતુલકે અને ગાયકવાડ નરેજો પણ
મદદશાનિના નિરામળ ખાટેજ એમ મ્દુર દશે।
તો પછી ખીરીયાએ રાત્ર વિકરત બીજા
લગ્ન કેમ ન કરે ? કાનીવાના ગામ કેગા
પણ મેક્સીમા પડ્યા પડ્યા મદદશાનિના
નિરામળ ખાટે ઝપડ લગ્ન કરી નાખવું
જોઈએ તોપો, રોકોને દા મોજાતો ખચ કે ના

લગ્ન કરીને આશ્રત દૂર કરી દેવી એ કૃષ્ણી આસાન તરફીય છે ? પૂર્વ તે પૂર્વ ને પશ્ચિમ તે પશ્ચિમ છે ! ખરેખર યુદ્ધના ઇતિહાસમા મણીપુરના રાજવી અમર થયે !

‘૨૧મી માયના નિવેદનમા પહેલીજવાર ચર્ચાલિના બાણુમા શબ્દો ખૂબી ગયા હતા !’ ને એમણે મનમા રા જન્મનાદાસની યાદ કરી લીધી હોત તો શબ્દો ન ખૂરતા કહેવાય છે કે ચર્ચાલિના ચિરંતનો ધૃતપ્રસાદ અને એમનો વાણીપ્રવાહ કોઈ દિવસ અટક્યો નથી તે અટકે એમ પણ નથી ! તો પછી આમ કેમ થયું ? શુ લડનમા પણ હવે શુદ્ધ માખણને બદલે દાવડા ગયું છે ? કે કઈ બીજા વિચારોમા મગજ રોકાયું હશે ? હોય, રટેલીન અંત્રો ગાતો હોય એમ જણાતું નથી ! તે જેમ જેમ જર્મનીની નજીક આવતો જાય છે તેમ તેમ માયાબારે થતો જાય છે ! જુલોને મિત્રરાજ્યોને પૂછ્યા વિનાજ બોડોગીઓની પીઠ યાબ્દી નાખી, રૂઝવેટની શિખામણને ગજવામા ધાવી જાપાન સાથે નવા વહેપાગી કરાર કરી લીધા ! ને પોતાડની પ્રસૂતીની પીઠા તો હતીજ ? મિત્રોની કબાળમા કયે રથાને હાડકું આવીને અટક્યું છે તેજ સમજાતું નથી ! બાકા કી વેતેરા જેવો ધરતો ગોધો આખ ફાડવા તૈયાર થાય ને અમતવ્યુતન બહેરામાણુસની આગળ મિત્રતાનો સખ ફૂટે તેને હાડકા ચાવવા જેવું સમજે, કે ફાકે જેવું ‘નહિ ત્રણુમા ને તેરમા કે છપ્પનના મેળમા’ જેવું માનવ સરેખડું પણ ધાકડમટ્ટીથી ન દમાય ? એ તુ ? ત્વે તે વિજય તો નજીક આવતો જાય છે પણ આવા રોડા રસ્તામા આવે છે તેવું શુ ? ઇલાજ એવજ છે બાપ જી ને નિવેદનો પડતા મહી સુરોપમા બીજે

બોગ્યો જાગારી દેવો નહિતર જર્મન-જાપાની મદારીઓ તો આગામ જેવા કઈ મિત્રાડ કાઢવામાથીજ કાલમાજ કરો ?

ત્યો દેવી રાજ્યની પ્રજાએ ખુનીથી નાચવા જેવો દુક્રમ બહાર પડી ગયો છે ‘પોનિષ્ટન ડિપાર્ટમેન્ટ નારદત્તે વાઈસરોય તરફથી દિહના બધા રાજ્યોને દુક્રમ મળ્યો છે કે નેઓ બધાય પ્રજાના સુટેવા પ્રતિનિધિઓની ધાગસલાઓ ૧૯૪૪ની આખર સુધીમા પોતપોતાના રાજ્યમા કાયમ કરે અને એ પ્રજા સુટાયના નબ્યોમા થીજ’ દીસાનની પણ સુટાળી થાય તથા રાજવી રાજ્યની આરકમાથી ફક્ત પાચમો ભાગજ પોતાના ખર્ચ માટે લઈ શકે !’ વાત તો મોળામા પાળી છુટે એડી છે, પણ એ કાયદાના જીટ સામે દેવી રાજ્યો કાઢ્યા છજો તો ? કાયદો જુદી વસ્તુ છે અને કાયદાનો ફાયદો જાણવો એ જુદી વસ્તુ છે ! ભતકાળમા દેશી રાજ્યોના રોગીસયા કહ્યું અટપટમા ઓગળતર્યા નથી ? દેશી રાજ્યોમા તો એક નહિ પણ દળદળરા વીગવાળાઓ બધી પડ્યા છે, તેમની આગીયુનીવાળી પાધડીઓથી પ્રભુ પનાદ મારે છે તોય સગમનો શુ હિન્નામ ?

શુજરાતના મગજ પ્રવૃત્તિના બીજ રોપાગ રાદેરતુ શુ શુ માહિત્ય મડળ વિતીન થયા પછી શુજગત અને બૃહદ શુજરાતના અનેક માહિત્ય રમિક મિત્રો તરફથી પુન તેને ઉભું કરવાના થતો, મદેશા તથા રમના સચંગ થયા દના પણ ભૂતકાળના અનુભવથી બોમે છેક ધતાર્ક ગયા હોહ એક દાયકા વિતી જતા મુધી સુપ રહ્યા રાદેગના શુ શુ માહિત્ય મડળના બારે ભોગોતુ બાન થોડાક જાગુમરોને હવુજ અને છે એ ભોગોને પ્રતાપે શુજગતમા

માને ગરબ ફરીથી રહી છે તેને વધુ વિક-
સાવવા અને મજલનો લેખ બને તેમ વધુ
ચિંતા કરના સુરતના યુવાન સાહિત્યકારો કે જે
પરબ તરફ ખૂબ આકર્ષાયા હોઈ તેમના અપૂર્વ
કેસાદ અને ગરબ પ્રેમના પ્રતાપે આને 'મહા
પુનરાત ગરબ મહાન' અપાઈ ગયું છે. પુત
માળના બોધપાત્રોને વિસ્મૃત કર્યા વગર વર્તમાન
મહાનની ન્યાયના કરી હોઈ, તેના કિન્નર
માવિની અત્યારે તો મારી આશા ગખાય છે
આવી વિરોધ કર્ષ લખુ તો 'વગરે કોણ
વખાણે? તો કે વરની મા' જેવો આલેખ વહા-

સ્વાનો વારો આવે માટે આટલેથી ન થવી
ખુદ પામે પ્રાર્થના કરીશું કે ખુદા એને 'વધુ
ફળવતુ અને લેખવતુ કરે!' આશા છે કે
સાહિત્ય પ્રેમીઓ અને વાચકો એના 'આમીન'નો
માદ પુરી અમલી સહકાર કરશે.

ધરત્રામી શિક્ષણ

જનાથ શીલાના મૌલવી અબ્દુલ્લેમ સાહેબ
સાહેબી સાહેબની તબીબત નામાતે દોષવાથી
આ અકામા ધરત્રામી શિક્ષણના મકબૂલ
પૂણે આપી શક્યા નથી.

છપાય છે

શુ?

હજલ સસાટ નનાથ 'એકાદશ' સાહુજનો કાવ્ય મંથન

...રણકા...

જેનું નામ છે રીમ, વીમ વગમથી ગુજરાત અને જુદાં ગુજરાતને દસાવ
નાર એ હાસ્ય અને કથાના અખેડ કવિની મર્મરાખી વાચ્યેન તમારો
છુટકો છે પોંકેટ કાપરીની સાહજતુ એ કાવ્ય પુસ્તક તમારા ગર્જવામાં જેમ
સમાઈ ગયું, તેમ તમારા ગર્જાને પોષાણે પણ ખરું! છાપકામ શુ
થઈ ગયું છે

વહેલો તે પહેલો

અગાઉથી આલક થનારને ૧૨મી દસા કમીશન મળશે

મકાશક-શ્રી રાઉટર સ્ટોર્સ બુકસેલર્સ અને પબ્લીશર્સ
રાવરોડ ગેડ, સુરત.

❀ સ્વીકાર અને સમાલોચના ❀

હાલ સ્વ મંજિલ પ્રકાશક હરિદ્રા પુસ્તક કાલ્ય ટાવરરોડ મુલત મન્ય રૂા ૩) લેખક- 'એકાર' કારવાના વાચકો 'એકાર' સાહ્યની કનમથી અપરિચિત તો નથીજ હેન્યા એ દાયકાથી એમની કનમ ખૂન વેગથી હોડી મી છે દર સાન ટેકારામધ એમના પુસ્તકો બહા પડતા જાય છે હાલ સ્વ મંજિલ નામ પ્રમાણે ગ્રંથ ધગવતુ રૂઢ પુષ્ટ હાલ્ય પુસ્તક છે એમા હાલ્યરસના રુદા રુદા અકાર વેગો છે હેતુ પુર સરતુ માનિક હાલ્ય અને કાલ્ય એમા ડમને પગને માનમ પડે છે કોને વખાણીએ અને મેને છોડી દ્યએ એજ સમજ પડતી નથી ર પ્રસ્તાવનાથી મમાપત મુધી વાચકને જકડી રાખતુ એ રપ૦ પાનાતુ પુસ્તક હાલ્ય પુસ્તકોમા અતેરી ભાત પાડે એમ છે શિષ્ટ, હજ ને મિલ હાલ્યના મયોદ ગીન લખાણુ મહિત, રસુ શીની સુદર મુશ્ય ને સર્પથી શ્રેઃ જકેટ નેમા ને વાચ્યા પછી વમા વસુન થયા છે ની ખાતરી કરતીજેન છોડે છે

શ્રેમ કન્યા લેખક અને પ્રકાશક ઉપર મુજબ કો રા ૨) કોઈપણ લેખકના એકી સાથે એ પુસ્તક પ્રકાશન પામે એ તેની કનમની સફળતાની નિશાની છે લદે બીજા લેખકો ગુન રાતે એકદર કહેતા હોય પણ 'એકાર'ની કનમની તો ગુનરાતે ભારી કદર કરી છે, એમના બા આર પુસ્તકો ગુનરાતે અપનાવી લીધા છે અને તેમાંય ચાર પુસ્તકોની તો બાએ આગતિ થઈ ચૂકી છે મનકુર પુસ્તક હાલ્યપુર્ણ ત્રિઅકી રૂામા છે એ ત્રિઅકી હાલ્યપુસ્તક બીજા કોઈપણ પ્રકાશને ઉપદેશ આપ્યા વગર કવળ હાલ્યનુજ નિરૂપણ કરે છે ૧૮૦ પાનાના એ પુસ્તકમાથી વિવાર્ધાએ ઘણા છુટ પ્રવેશો બજવી શકે એમ છે ગુનરાતે હાલ્ય મમુદ કરવામા લેખક અને પ્રકાશક બને અખિન દનના

હકદાર દરે કે 'એકાર' માહ્યના પુસ્તકે મા 'કારવા'ના સુત વાચકોને બવામા કરવાની ન દોષ ?

મેમીનમ છુઃ મુમની કામિઆવાઃ ૫૦ બાઈ કનમ ત મ્થી નીકળતુ એ માનિક ક્રમા-ઈની કવિઓ અને વેખમેના મદકારથી ત્રિમે દિવમે સારી પ્રગતિ માધી રજુ છે તરી ક્રમાઇવી ગળન કોઈપણ જાતની ધાધન ધર ૫૫ વગર જાતિ મુધાગ અને માહિત્ય સેવાના ૫૫મા નીક રીઃ ધધી મ્લા છે આ નાકમેદ અમા નપાદ 'આનુ' છે ગુનરાતની મપાદનકળા મમુદ થતી જાય છે તેનો પુગવો ના અપ આપી ન્લો છે જી અમદ પ્રાસરી ર્ય સાગર, સદર, ગુનરાત આરજુ છુની, અખીર શ્રીમતિ ઝોદરા બશીર નામાલવી વગેના લેખો તથા મન્લો દીક ધ્યાન એમે છે પ્રામ મગિઃ ચિતો પણ યોગ્ય રથને ન્જુ થયા કે

ઈસ્માની આપેમહુ અક. એમે રગીન ફોરા ચિતો અને સગીન લેખાનુ આ સુદર આરગન ગુનરાતની આગળ વધેની હરિમાઇવી જખાતનુ આ વેપર પોતાની જાતિના એ નિર્દેશ ને સ્વ-જ હર્પણ રપ છે ચિતો, ફોમેને લેખાની ૫ જળ છુદે હાથે ખર્મ કરનાર આ એક અડવાડિક છે કાલ્ય ને એતુ પીકમળ મળજૂત છે અમદ 'શયદા, ખડુભાઈ દેસાઈ તુરામ ધાના, નમીમ આરજુ, મસ્તરીક, લાખાની વગેના દેખો કાન્લો ઉપગન જગર, જ્લેશ, નાગનનિજાબી માહેરવ કાદીના ઉ. કાન્લોનુ ગુનરાતની બાવનિરપણ ખામ ધ્યાન એમે છે મપાદન પાછળ લેવાએડી મહેનત ખામ દેખાઈ આવે છે

તેજ ચિત. (મુખજી) માહિત્ય પરિક અક કી ૪ આના યુવાન કોનેટપનોના અ

મામિકે થોડીક મુશ્કેલી સારી પ્રગતિ સાધી છે સાહિત્ય પરિષદના ટૂંક દરિયાસ જેવો આ અંક સાહિત્યની વાનગીથી મમુદ્દ થયો છે નિબંધો જેવી સુગંધા એમા નથી અને સાહિત્ય ચર્ચા હોવા ના કદાચના રગ વાગી શકાય છે એ એનું આકર્ષણ ગણાય ત્રીજીઓની નહેનત બર આવી છે

ધી યગ મુસ્લિમ પટેલ એમાની-એમાન [મુબાઈનો] ૧૯૪૨-૪૩નો રિપોર્ટ ગ્રિયુ અથે મત્તો ભગ્ન હુમ્વાના કેળનામેના યુવાનોની આ નાનમ્મી છતા ઉપયોગી મરચા કોમના હાવતમદ વિદ્યાર્થીઓને પુસ્તક પુરા પાડનાનું શુભ કાર્ય કરે છે સગ્યાના પ્રમુખ ઉપપ્રમખ, મેનેજર સભ્યો અને મેકેટરીઓથી અમે પરિચિત હોઈ તેમની કાર્ય ધમન અને કોમની કેળવણીની હમદર્દીની ધરણ જેતા ધાર તો હજુ આ મરચાને વધુ વિશાળ પાયા પર મૂકી શકે એમ છે હુમ્મદામ ઉપરાન ગ્રાનવરશીષ રમીમે પછુ કપાડી વેસા લેઇએ જન વધુ મહેનત પટે ખરી મરચાની કાયસાની અભિનદનને પાત છે

ધી મેમણ એમયુકેન્ડાનલ એન્ડ વેલફેર એમાયટી [કનકા]નો ૧૯૪૨-૪૩ નો રિપોર્ટ રિનુ અથે મત્તો ૧૦ સર્વિયા મા મરચા મક્રમ પગને કેળવણીના ક્ષેત્રમા પોતાનો કોમની કામે આપતી રહી છે ચાનુ વરમની કાર્યસાદી પાનુ ખુબ ઉપયોગી અને નમ્મ નાનમ્મી છે એ વહેપારી કોમ ધારે તે ખરી શકે છે એનું અન્તે હાલદગ્ગા ઉપ આ મરચા છે કેળવણીના મર્દેસીય વિકાસ માટે આ મરચા સાત પ્રયત્નો ખરી રહી છે

‘નવયુગના મહાજુ’ ‘યુવક’ સોસાયટી’ વગેરેનો સહય સ્વિકાર કરીએ છીએ મમાતોચના આપતે અકે

—ત્રી ‘કાંડવા’

મહાગુજરાત ગઝલ મંડળ, સૂરત

મરતના ગઝન પ્રેમીઓની એક મમા તા ૯-૪-૪૪ની માજના ક ૧-૦ વાગે મઝળની સ્થાપના કરવા માટે મગી હતી તેમા દિ-દુ-મુસ્લિમ ગોખીનો ભેગા થયા હતા અને મઝળની સ્થાપના માટેનો હરાવ કરવામા આવ્યો હતો

ચુ દાએલા એમ ‘ધેદાગે’—

પ્રમખ-જનાન ‘મેકાગ’ ઉપપ્રમુખ-શ્રીયુત ખડેરાલ માનાજ પનાર અનેદખરનાલ પીમાસના ખજાનચી-જનાન ‘વદલી’ અને મત્રીઓ જનાન ‘તાજ’, પૂનેમ શાદ અને નન્ત-દમ્મી ૧ વાર્ષિક ફી:—

મહાપક ૩ ૧૦, ઉનેન ૧૦,

સામાન્ય સખામદ ૨ ૩

ગુન્ગત અને જુદદ ગુન્ગતના ગઝન પ્રેમી કવિઓ અને ગમિકે કોષખુ જાતના પ્રેમી બેદખાન મિના અગાકચી શી બરી મમ્મ બની શકે છે

પન-વવદાર વી૦ માટેનું મગનામુ —

મત્રી, મહાગુજરાત ગઝન મઝળ

C/o. ‘કાંડવા’ કાર્યાલય,

મમર રોડ મૂસ્ત.

મોસાના અલ્લમદ અશરફ શાદરી

મનાય જે બાદને તનામ અપાઈતે બાઈકુત
શુનાદ કરી ચુકેવી શરહ શુનાદ ફાજદારી કેમ વાચુ
પડે એવા શુનદ વ્યવહારિક શુનાદ એવી ગીતે
કનીરા શુનાહોના મોઝે કરી ચુકેવી હોય અને
તે શુનાહોના સબબથી તેને તનાક મળી હોય
તો તેવી નાનાયમ ઔરત પોતાની છોકરી
(તનાક મળવા રખતે) તેની (ઉમર પગમ ટથી
ટાળના આમરે) હોય તો તે છોકરીને તે ઔરત
(તેની મા) ગમવા લાયક છે કે નહીં તેની મા
પોતાની પાસે રાખી શકે છે કે ને શરીઅતના
હુકમ મુજબ પ્રીતામોના હવાતા માયે લખી
જણાવશે.

જવાબ-પુઠેલી શુરતમા જણાવનાનું
છાકરાને સાત વર્ષ મુધી અને છાકરીને નવ
વર્ષ મુધીમા એ ગમવાનો હક ધરાવે છે અને
તેનો રીતસરનો ખરચ (જે વ્યાજબી હોય તે)
બાપે માસીક અથવા વાર્ષિક આપવો જોઈએ
પરંતુ સવાતમા લખેલી હકીકત મુજબ જે
બાઈ ખરાબ-બદચનણુ-ખરી રીતે હોય તો
બન્યાને મા પાસે રાખવા બાપ ના પડી શકે
છે એટલે કે બાપ પોતાની પરમરીશમા રાખે

સવાલ-એક ઔરતને તનાક અપાઈ તો
અપાએલ તનાકવાળી બાઈના બાઈએ જમાતમા
ફરીયાદ કરી કે અપાએન તનાક ગેરવાજી
છે એ ફરીયાદ અરજી ઉપરથી જમાને બંને
પક્ષને બોલાવ્યા અને એક પચ હજુ કર્કુ
અને બંને પક્ષને પચે પુછ્યું કે બોનો અમો

જે દાઈ કરીએ તે તમાર મજુર છે મને
પક્ષોએ પચ ઉપર બરાબો રાખીને મ્હુ કે
જો અમારો કે મનો તમારે બને પક્ષોનો મનજુર
હોય તો આ પચાન આમા મઢીઓ પ્રે
અને સઢીઓ નહી કરો તો જમાતના
શુનેદમાર હ મો તો એવી રીતે બને
પક્ષોની અનાડથી તે ફેમના બાબત મઢીઓ
યેવી જાએજ કે બંને તેમા આપણી શરી
અતમા શુ હુકમ છે તે પ્રીતામોના હવાતા
સાથે લખી જણાવશે.

જનાબ શરીઅત મુજબ જમાતો કે મને
કરવો જોઈએ શરીઅતના વિરુદ્ધ ફેસનો કરવો
દુરરત નથી બધા શુનેદમાર થશે કુઆન
શરીફમા અત્યાપાક ફરમાવે છે કે બ્યારે નોક
વચ્ચે તમો ટાંચ તરીકે પ્રિતવામા આવો તો
તે વેળા જે રખ અને મત વાત હોય તે
ઈન્માફથી કમના પ્રવા મીછ જમ્યાએ અના
પાક ફરમાવે છે કે કોઈ બીઠમા તમાગી રખે
મગડો પડે તો કુઆન શરીફ અને હદીમ
મગીફ મુજબ કમના કરા એટલે શરીઅતના
હુકમ મમાન અમત કરવું જોઈએ શરીઅત
વિરુદ્ધ મ્હુ માદને હક નથી

સવાલ-જો માદને તનામ દેવાઈતે બાઈના
વાલીએએ જમાતમા ફરીયાદ કરી કે અમારી
દીકરીમા એવા શુ એબો હતા જે તેના
ખાલીન્દે તેને તનામ આપી જે તનાક આપ
નારના વાલીઓને જમાત પુછે જે ઉપરથી
જમાને તનાક દેનારના વાલીને જમાને પુચ્છ
કે તમારા દીકરાએ પોતાની ઔરતને શા
દારેસર તનાક આપી તે કા હો જણાવો
તો તનાક દેનારના વાલીએ જમાતમા મ્હુ કે
બાઈને તનાક તો અપાઈ ગઈ જેથી અપાએ
તનાકવાળી બાઈના એમો જમાતમા ગેરના
એ હુ ઉચ્ચીત ધારતો નથી અને નાતની

દીક્રીના એમો નાતના બન જમાતના હું
જાગે મરી મરના નથી તે વાત સાબગીને
જમાતના આગેવાનોએ જુ ક્રે બે નમો ને
જાગે વાહેર નગી ને તો જમાતના શુનેહગાર
છે એવી રીતે જમાતના આગેવાનો અષાએન
તનાકારાની માર્ગના એમો વાહેર કુટના કુટના
પાડે તો તેમા (શરીઅતો) તો હુન છે અને
શુનેહગાર પોતુ હું છે અને એસ આગેવાનો
આગેવાન થરા લાયક છે કે નહીં તે મરીઅ
તના કુટન મુજબ કીતામોના લનાના સાથે
જમાત લખના કૃપા કરશે.

જમાત-પુટરી સુતમા તનાક આપસના
મરને છે ગ્રામણુ મુતમા મરદ પોતાની
ઔરત તના આપને તો તના પડી જમે
પરતુ લાચારીની હાનત મિસાય ઔરતને
તના આપની ન લેખજે નગણુ કે લહીસ
શરીફમા આનુ છે કે અ નાહપા ની નક
અએર ઔરેમા હું મરમા અો નાગણુ
મમ તના આપની છ ન્યાગ માણમ ધંજાન
લાચાર થાય તના આપવા રીના હું
નથી તો તના આપી એ બાનતમા
પુદને તાનો શુનેહગાર હુંગે નગી જમાતને
બધાઓની રજમા તના અપારની બાહ
મિરે વાહરીવાન કરી ન લેએ અને બે
બાહ અગેખર છુરી આન અનગતની હોય તો
આનગી રીતે તેની તપામ અને તેદમી
કુટમા આવે અને ખરી રીતે સત્ત જણાય
તો તેની મિનાદ એરતે મુધારણા મરી
જમાત હુપર જરૂરી છે પરતુ ના
શરીઅત વિરુદ્ધ અને પસોમારી એ હુપ
હ મ તથા જુગી તોહમન મુકમા આપ નરી
એ બાગમા ખુથી ખુમ હ મર હું
યામતના દિવસે ને મેગ અર મન દામીમીની
નામે દરેક વગુના મના થના હ

અવાન-જમાત આગળ તના આપે રી

ઔરતની એમો ન પોતાના કારણથી જમાત
આમળ ખુવામો કુટના ના પાડે અને તે
હુપથી જમાત એવો જમા રે આગેન
તના એવાજખી છે જેથી તના પોતા
ગ (૧૫૦) દોડમે દે તરીકે ગ્રામણુ
ફકમા બજે અને તના દેનાગ માણમ સના
વગમ મુધી પોતાનુ ક્યાય પાણુ મગપણ ન
કરે અને એ તના દેનાગ એ મુદત દરમ્યાન
મગપણુ કરશે તો જમાતની શુનેહગાર હુંગે
એવો ફગવ જમાત મરીને તે પ્રમાણે તવા
દેનાનને વર્તવાની ફરજ પાડે તો એવા જમા
એવા આપની શરીઅતમા જાગે છે અને
એ પ્રમાણે થઈ શકે છે મરીઅતો તેમા નુ
કુટમ છે તે પ્રતામોના લનાના માથે જમા
લખી જણાવશે.

જવાબ-તના આપના ને જમાને ગ
(૧૫૦) દડ મ્યા ગને મરા વર મુધી રીડ
શાદી નગી કરી નક એ બન રાતો મરીઅતન
વિરુદ્ધ છે મરદ બ્યારે જતર ત્યાં મીવ
નિરાદ મી ગ ન્યાગ જી મત તેને
શાદી મરાથી રાખી નથી તો જમાતને શુ
રુદ્ધ કે તેને મારીથી મેખ મ ?

ગનાદ-મરિજનો મુતવરી ખિવાનત રે
છે તો તેને ખાતન કવો લેખજે નરી
અને હુમનમાનો તેને બને નહીં તો નનગાર
થશે કે નહીં ?

જવાબ-મરિજ કાપિજ વગમ
મુતવરી (કુટરી) ખિવાનતકરી ને તો તેને
મોદજવાતમા અથવા આમ હુમનમાનો મ
ઓહદકરી હમારી દે મારા ફરી તે મ
ઓહદને લાયક ગણેતો નથી અને તેજે જમા
ખિવાનત મરી હોય અને મુકમાન મુધુ માય
તે વગુન મવામા આવે અગર તે એન

કરવામા મફત કરવામા આરશે તો બધા સખ્ત મુન્હેગાર થશે (ફતાવા તનખી હુલ હામેદીયહ)

સવાલ નાઉથ આફ્રીકામા એવો કાનૂન થયો છે કે ઇસ્લામી તરીકા મુજબ જે નિમહ થવા હોય તે નિકાહ પાઠા કોર્ટમા મેજસ્ટ્રેટની મામે કાયદેમર થવા જોઇએ અને ન થવા હોય તો પહેલી વારના નિમહ ટાટમા ન થવા જોઇએ

જવાબ-નિમહમા ઇસ્લમ અને કમૂલ એ ગવાહો સહીત જરૂરી છે અને જ્યારે ઇસ્લામી તરીકા પ્રમાણે નિકાહ થઈ ગયા હોય અથવા થવાના હોય તો તે નિમહ કોર્ટમા મેજસ્ટ્રેટની સામેજ થવા જોઇએ એ બીન જરૂરી વાત છે અને મુમલમાનો માટે ધણુજ મુસ્લિમ કામ છે કે મજહમે ઇસ્લામે એ બારામા એક પ્રકારની છુટછાટ આપેલી છે તેને બધ કમવામા આવે છે અને ઇસ્લામી કાનૂનમા એથી દખન અદામી થાય છે જો બલિયમમા એ નિકાહ વિષે વારસા વહેચણી કે રામા અથવા બીજી ટાઈ પ્રકારનો અદેશો હોય તો અસની નિકાહની વણુ કોપીઓ તૈયાર કરવામા આવે જે ઉપર વકીલ-મરાહ-બીજા હાજર મજલિસના અમુક સભ્યોની સહીઓ હોય અને એક નકલ મરફને એક નકલ ઐગતને અને એક નકલ કોર્ટને આપવામા આવે એથી બલિયમની પૈદા થનારી મુસ્લિમો ધણી સહેતાધથી દૂર થઈ શકે અને એથી શરીઅતની આપેલી આઝાદી પણ સચ વાયવી રહે છે માટે મુસલમાનોએ ઉપના કાનૂનને સુધારવાની પુરતી મશિરા કરવી જોઇએ નહીતઃ એ પછી એક ઇસ્લામી મદનો ખીટાની દેવામા આરશે જેથી મુસલમાનો સગા ત્યા અગ્રામે ખુદાવદીના મુતહક બનશે

સવાલ-ખુતનાના સમય ઉપર કોઈ પણ

ઈબાદત થ શકે કે નહિ

જવાબ-જુમ્અહના દીરસે ખુતબો થતો હોય ત્યારે ટાઈ પણ પ્રકારની વાત મે નહિ તેમજ નમાઝ પડે નહિ નકે મુપચાપ અદનથી ખુતબો સાબમે

સવાલ-એ માબુમની પડતન ખાતી ઝમીન પર બીજા માણસે ઝાડ રોપી શકે છે? તેના ફળ ખરીદી ખાના હુકમ છે?

જવાબ-ઝમીનનો માનિક માત્ર હોય તો ઝાડ રોપી શકે છે નહિતઃ માનિક ઉખેડાવી શકે છે તેના ફળ મ્ત મેળવી અથવા ખરીદી ખાઈ શકે છે

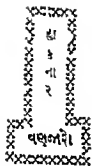
સવાલ-પોતાની માનુ દૂધ આનુ ન હોવાથી એક નાનો છોકરો પોતાની દાનિ તયા ફાઇનુ દૂધ પી શકે છે

જવાબ-છોકરો પોતાની દાદી અથવા કોઈનુ દૂધ પી શ- છે પરંતુ ફરી એ છોકરા કોઈ વેળા પણ ફાઈની છોકરી સાથે કે કાકાની છોકરી સાથે નિકાહ મરી શકે નહિ કારણુ કે ફાઈની ઔવાહ તથા દાદીની ઔનાહ એના દૂધ શરીક બાઈ ન્તેતો દરમે

સવાલ એક મસ્જિદમા ધર્મામ તથા મોઅ્ઝ્ઝીન મોમ્હૂ છે તે મસ્જિદમા એક નમાઝી કે જે કદી કદી વર્ષમા એક બે વાગ આવતા હશે મજકુર મસ્જિદમા માગીની રમ્મ વગર તમ્બીર એટલે એકામત કહે છે તેને ના પાડવામા આવે છે છતા તેઓ માનતા નથી એવા માણસો માટે શુ હુકમ છે

જવાબ-જેઓ અગ્રાન મ્ત્રી હોય તેઓજ તમ્બીર (હકામત) કહેવી જોઇએ જે તે મોઅ્ઝ્ઝીન (બાગી) તકબીર વેળા માફિઝમ્ના કાગ્લો હાજર ન હોય તો બીજો ટાઈ પણ માણસ તકબીર કહી દે પરંતુ તેની દાઝરીમા તેની ર ન વિના અગ્રા ન હકામન બીજો માણસ કહે નહીં

પોઠ

હોડયા તેવાન મીંગારેટ સળગાવી જાળાયા
 ધુમ્પા જાળાયાથી નીકળ્યા તો દોડયા નજ
 પર પાણીની એક બે છાલક મો ઉપર મારી
 ન મારી ત્યા કપડા પહેરી દોડયા જાળરમા
 મોથી પહેલા એક હોટલામા ધુમ્પા 'હોડગ
 જાળદીથી ચાલ લાર' કહી હોટલાનાના
 આવેના પેપરો પર તરાપ મારી ચારબથી
 અત મુધી અક્ષમ્મ વાળી લઈ "કહજી નથી"
 નહેતાની માથે છાપા મૂકી ચાલ પીવા માડી
 ચાલ પીના પીતા હોટલાનાના જીભુ દૈનિક
 નગાવનાની જવામણુ કડી દીધી ચાર આનાલુ
 મફત વાળીને એક આની ચાલની ચૂકવના
 જલા નીકળ્યા જારજો પોતાની ટાઈપના પાચ
 મિનરો મળ્યા તેમની માને વાચેલુ બધુ
 જોઈ નાખ્યુ વધુમા મુરોપ, રશિઆ જાવનને
 હાલ વડે મુધી નાખી હિન્દની ખજા વેસ
 માડી પહેલા કોન્ગ્રેસીઓને જાડયા પછી
 મુસ્લિમ લીગ પર ટકોર કરી પાકિસ્તાની
 તમ્હેલુમા નહાનકહુ ચેકચર આપી કાઢે
 આજનનો મુકામ હાન કયા છે અને તેઓ
 નુ કરી મળા છે નો સવાલ પૂછ્યો અને એનો
 જવાબ કોઈ ન આપતા પોતે આપી દીધો
 નજીકની વાલવેગી ખૂલતા તેમા ધુરયા અને
 બેએક વધુ છાપા નેઈ કાઢયા પીગલુ યુગની
 દૈનિક ન હોરાનો અમ્મામ મહેન કરતા
 'વહેમાતમ્મ' પકડયુ અને હોડયુ તે

'જન્મભૂમિ' લીધુ બે ત્રણ અઢવાડિયાના પાના
 ઉચલાની બેયા અને ત્રણ ચાર માસિકોનો
 રમ ચૂસી લીધો અને 'કશુજ નથી' કહેતાની
 સાથે 'કારવા' પકડયુ 'ફતાના' બારીકાઈથી
 બેયા અને નવીજ ફિલમનો ફતો પૂજવાની
 પેરની દિમાગમા જોડવા માડી એટલામા
 ફગથી કોવાહલ જણાતા એને પણ પટ્ટી
 જાતી તરાએ ત્યા દોડયા અને સોડોના
 ટોળામા મુડી મારી ધુમી ગયા જાળદીથી
 મોટર નીચે કુનડ આવ્યાની વાત જાણી લીધી
 એટલે ડવાગો માગ્યા ખીગએને સમાચાર
 અપના દોડયા રોષ્ટિર મમાચાર એજન્સીના
 ખજરપત્રી તરીકે ખીછ બેએક ગામમા ઘોળાઇ
 રહેલી વાતો પણ કાઢી અને રિવ્યુ કર્યુ બે
 ચાર આઠા પૂર્વ તમ્હ અને એકાદ ઉત્તર તમ્હનો
 મારી હા હા હી રી કરતા ઘર તમ્હ વળ્યા
 ઘેર જઈ ખાંડુ અને ઉવવા સાથે આડા પડયા
 પણ ઉધ ન આવના એકાએક બેઠા બ'કે
 ઉભા થઈ ગયા સાને ડરી પડી હતી તે જોથી
 બરાબર બેઠને બધ કરી મૂકી દીધી બારી
 માથી મહો'લાતુ નિગીજીલુ કર્યુ અને એ
 તાકવાથી થાકતા ખુમ્મીમા પડયા 'ઈકિલાલ'
 અને 'એલસાન'ના દીવાનો વાચવા માટે મેજ
 પરથી લીધો, ત્યા મેજની જગ્યા જલ્દવાતુ યાદ
 આવતા તે કામ ચારબયુ ચપનમા ખીલી
 ટોફી અને જિન્નાહનો ફોટો વાકો વગી ગયો
 હતો તે નીચે કર્યો ફિ'મતુ એકાદ ગીત યાદ
 આવતા પહેના ગગથી ગાયુ અને પછી મીડી
 વગાડીને ગાયુ આઈનામા મોડુ બેવા વાગ્યા
 અને મૂળના સફે વાળ તોડવા લાગ્યા, મિત્રને
 ત્યા જવાતુ યાદ આવતા ત્યા ગયા અને ત્યાથી
 માગેના મીનેમામા ગયા ત્યાથી પાંજ કર્યો
 માગનુ ખાણીપીણુ અને ચૂઈ ગયા અને પાંજ

આવની ઝાને સનારે તે એન્જ ટાઈપિંગ છવન
ચકે આનુ હવુ

x x x

પત્રનો જવાબ પણ લખવાની જેમને
કુરમત નથી મળતી એના એક મુવાન
મિત્રની દિનચર્યા ઉપર મુજબ છે બનવા
જેમ છે તેમા એક બે વાત વધી ગઈ હોય યા
એક-બે લખવાની રહી ગઈ હોય પરંતુ એટલું
તો ખરૂં છે કે એમને કુરમત નથી જો કે
કમાવાની ભાગ્ય ન હોવાથી તોડો એમને
કુરસતીઆજ કહે છે પણ આપ જુઓ તો
ખગ કે એમને કુરસત છેજ ક્યા? એમની
ગરદન પગના વાળ ઘોડાની ફેરાળી જેવા
દેખાય છે છતાં તે મુડાવાની પણ એમને કુર
મત નથી, તુ કહે? ન મને કુરસત તો તેઓ
બિચારા પણ શુ કરે? મુરોપ, અમેરિકાના
જવાનોની મિસાય આપીને તમે એમ કહેવા
માગો છો કે અમારા મિત્ર એ વાતોથી અબલુ
છે? ના, ના, તેઓ બલુ બળે છે, કૌમ મેવા,
દેશ પ્રેમ વગેરેની ચર્ચામા તમે એમને કનિ
પણ પહોંચી નહિ રાકો ઘણીએ સ્કીમો તેમના
દિમાગમા ભરી છે જે ૫૦ અમલ કરવાથી
કૌમ અને દેશનો ભેડા પાર થાય તેમ છે
પરંતુ તેઓ મિયાગને કુરમત યા કે તે
અમલમા લાવી શકે? વાચકો પાસે ઘોડી ઘોડી
કુરસત હોય તો એડી કરીને અમાગ મિનને
મેકડની આપવા બનામજુ છે જરાથી કેમકે
એનું પણ ડેશનિંગ થયુ તો તે અતીજ ગ્લી

x x x

‘ગુજરાતની ગઝનો’ નામનું પુસ્તક વિનાએ
તોઈ જવાનું મળ્યું છે એ ઉતાવળે જોતા
મારા મન પર જે છાપ પડી છે તે કઈક
આવી છે હવઘ માન પર જેમ ઉચી કોલી
ઠિતા માનનું લેમન માગી દેવામા આવે તેમ

અપાઠક તર્જન સાલુ શી કૃષ્ણનાન મો ઝવેરીનું
નામ હોવા જતા એમાની વસ્તુ પુતકતા નામને
નાર્થકે કન્ટી નથી પ્રનાવનામા અપાઠકે પોતે
ગઝનની જે વ્યાખ્યા રાંની કે એ પ્રમાણેજ
તોલીએ તો પણ કમાઈને બગમર ન ઉતરનારી
વાનગી એમા વંડુ છે અગાડીની પેનીના કવિ
ઓની માનમા માનખાતર વડુ ન ખોડીએ પણ
એનું તુ થાય કે જે કસ્તુ ઘડન જે અને મિચરે
ગઝનજ ન હોય તેને ગઝન-સમ્રહમા શા નાટે
ચૂકનામા આની હમે? અને તે પણ એક બે
નહિ પાનાના પાના ભરીને લાલિચની લાલની,
ભાવની અન પ્રામ રહીશ મધનોની ખામી
વાળી એ દુનિઓમા કેટલીક તો કિંની ગીધી
મેરી જેની પણ છે એનું શુ?

૧૫૧૧ના ગુર્જર ગઝનકારોમાથી ધણા
ઓઝાએને જ એમા સ્થાન આપવામા આનુ
છે અને એક રીતે જોતા મુખમિા વમતા
ગઝનમગેનેજ નોતર્યા છે, એનું કારણ શુ?
જે પુસ્તક નામ ‘ગુજરાતની ગઝનો’ હોય એમા
ગુજરાતના દેકે મારા ગઝનમગની કૃતિ હોવી
જોઈએજ નહિતર એ સપાદન અપર, પામશુ
અને પમપાની લેખાનુ જોઈએ વળી હાનના
જે ગઝનમગેની ગઝનો એમા લેખક કે તેમાના
બેએક તો વિખ્યાત તમ્બવીઓ છે આખુ
ગુજરાત એમને ઓળખે છે કે તેઓ પરાયા
માન પર તામડધીના કનનાર શાધરો છે જતા
અપાઠકે એમને શા દિમામે સ્થાન આપ્યું હમે?
તે અમગત નથી જુહદ ગુજરાતના ગઝન
કારોએ આ પુસ્તક ઉપર પોતપોતાના અભિપ્રાયો
બહેર કરી અપાઠકનું લક્ષ્ય ખેડવાની ખામ
જરૂર છે જો તેમ નહિ થાય તો આના પામળા
પ્રમશનો ગઝન પ્રદત્તિના અને ગઝનમગેના
આડખીડીપ, નર્મકપ નીવડને

x x x

ઉધાર આજેવી વિદેશી યાદ પહેરીને
‘વતન પ્રેમ’ના ગીત ગાતો શાધ્ય પોતે બને
કે કે પ્રગટે બનાવે છે એજ સમ
નવું નથી એટલીજ વાત હોત તો એ
બિચાગને જતો પશુ કગય પરતુ એક તરફ તો
એ મ્હાગ મિત્ર ‘મેકાગ’ને મુસવમાનીનો પાક
શીખવવા નીકળ્યો છે અને પોતે તો વતનથી
ખાકતે સો મો ઝડી નમન કરે કે મસલમાનો
તો ખુદ મિવાય કોઈને નમન કરતા નથી તો
એ વતનની ખાકને એકનાર નહિ પણ મો મો
વાર નમન કરનાર વિશે શું મમનવું ? અમને
કરી પડી નથી કે તે કોને કોને નમન કરે છે
અને જાણીએ છીએ કે એવા તો એ ધણાએ
નમસ્કાર કરી ચૂક્યો છે પરતુ અમારે મ્હેનાવું
એટલુંજ કે કે તુ પોતે જરા કઈ બને પછી
ખીજાઓને બનાવવા નીકળે

અને શું કહેવું તે બાહુતી કાવ્ય દ્રાગસતુ
જેમા ગુનગની કવિઓ ન મળતા હિન્દી કવિ
ઓને ખેતી આણવા પડ્યા હતા મીનેમાના
એકટરો પામે કવિતાઓ ખોતમવી પડી હતી
અને શ્રોતાઓને પણ રીકજ છે વધુ
પ્રમાણમા ખોનાવી લખવા પડ્યા હતા આમ
જનાય કઈ રમત જામી તો તે જ્યોતિ દ્ર
દેનાજ પ્રત્યે તેઓ ન હોત તો ? ત્યારે ક્યા
મયા પેલા જે ગાઇ કાવે ગુજરાત બરના શાકરોને
પોતાની મડળીમા લેખાની કૂટ્યા નહોતા સમાતા ?
કેમ ન આવ્યા એમના મજલ સમ્રાટો અને
મિલહસ્ત કવિઓ એમને લા ? શાયદ ? નહિ
તો નહિ ‘સગીર’ પણ નહિ, ‘નસીમ’ પણ
નહિ, ‘સાકી’ પણ નહિ અને જેમતુ નામ
આગળ ધરી બહુમા કુડતા હતા તે ‘ક્રિકિલ’ પણ
નહિ ? અને છત્રાઈની કવિમંડળ આખુલ નહિ ?
એવી કઈ વાત હતી જે એમનાઓનેજ એમને ત્યા

આવના રોકતી હતી ? કાગલુ એજ હશેને કે
એ કોઈના થાય તેમ નથી હા, વતનના પણ
નહિ જુઓને એમની પકિતજ સૂચતી રહી
છે કે —

“હું જે વતનનો થાક તો”

પણ બહલાઓ તમે ચાવજ શાના ? ચાનજ
શું કામ ? વતનના પણ નહિ અને કોઈના
પણ નહિ

x x x

માગ ઉપર ધણુ બાઈઓના પત્રો આવે
છે કે “અડવા” છે કોણ ? આ ખીના મે
‘અડવા’ને કોને નાખી છે અને તેમજો બાઈ
‘બેકાર’ની મજાકથી પોતેજ પોતાની કલમ વડે
જાહેરમા આવવાતું રીકણુ છે કદાચ આવતા
અકમા તેઓ પોતાના જીવનતુ એકાદ પ્રકરણ
મીતની કાઢે તો નવાઈ નહિ વાચકો અને
પૂછનાર મિત્રો એમની કતમે એમને વાચીને
ઓળખીજ જશે એ સિવાય વડુ એ ખામતમા
કઈ લખવું ઉચિત નથી

x x x

આવના માનમા ગુનરાનમા ખેતણુ મુશા-
ધરા થાય એવી આગાહી એક જ્યોતિષ બાઈ
કરી ગયા છે એમા એક ખોતવડ, ખીને
સુગત વા આવજુભાણુ અને રીજો મુંબઈમા
થાય તો નવાઈ નહિ માથે માથે એ મડળ
કાયમ થાય એવી પણ આગાહી મળી છે પણ
તે વિશે લખવું અત્યારે ઉચિત નાગતુ નથી

x x x

ઉલટી સુલટી વાતો

“ નવચેતન ”ના હાથમા ને મૂળગત
અવનીઆ અક પણ કદી શકાય અને હાથાક
પણ કદી શકાય

* ભાઈ 'શયન'ને ત્યા શાદીમા છ, છ,
સમ્રાટ એકલા થયા હતા તેમના એક તેઓ
પોતેજ હતા ગઝન સમ્રાટ

* 'સગ વ ખિસ્તનો અથ તો 'પત્થર
અને ઘટિ' યાવ છે પરંતુ હુદુમા એ નામના
બે પુસ્તકો બહાર પડ્યા છે અને બન્નેમા ન
તો પત્થર છે ન ઘટ પથ્થુ અક્ષરો છે

* સુરતના રંગીનાકિ 'અમીન આઝાદ'
પોતાનું દીવાન બહાર પાડનારા છે અને
એની પ્રસ્તાવના 'વહશી' સાદેને લખી શર
કરી છે

* મુજરાતના હાજી લકલક એટલે કે કાર્ટૂન
કવિ 'આસી'એ ગઝન લખી હતી તે બૂલચી

પાન સાથે ચારી ગયા છે

* હમઝ નમ્રાટ 'બેકાગ ના રજુમનો રજુકાર
રૂપીઆની પોંડે રજુકવાનો છે એ બાણી કોઠના
ગજુકાર હવે બોદા થઈ ગયા છે

* અમારા એક કવિ મિત્ર હમેશા પોતાના
શેઅરોને પારીશ કર્યા કરે છે અને ખૂબ ચા
હતા યાવ ત્યારેજ સમામા ચમકાવે છે આમ
હતા તે જોનપુરી બાશાવરી થઈ ગયા છે

મુજરાતનો એક નવજવાન ગઝનકાર મુમ
થયો છે એનું નામ છે 'વહી', બાક્ય જિલ્લો
રહીશ છે અને એ તરફજ ક્યાક હશે જેને
બાળ મગે તેણે વજુમગને ખચર મરી

x x x

ને ?

[સોનેટ]

કારવા દિવ આરતો હુ હર મગમક ઉપરન,
આવતા ઝાડી બણીથી સર સામે દોડતો,
ઠામશે ખાતો અને કઈ ઝાડ સાથે ભેટતો
હાય કિસ્મત! હુ કદી પહોચી શક્યો ના તુજ કને
યાદ છે કેમે મરી તુ દ્રષ્ટિએ પડતી નહી
સર સામે દોડતો, તો આવી પાળ બોનતી,
બાવરો જ્યા હુ થતો ત્યા ગર્મમા તુ ડોલતી,
શી મજા એમા હતી! તુ છે અને જડની નહી
શી ખચર મુજને હરો તુ સ્વગની કો અપ્સરા!
રૂપ લઈ કો નામ કન્યા પૃથ્વી પર આવી હશે!
પૃથ્વીની લેવા ખચર ફરતી કોઈ દેવી હશે!
હોય! મુજને પા અગી-રસ મમ જીવનના આસરા!
ગીત તાર ઝિન્દગી સર પ્રેમ રસ પાતુ રહે
બાન પથ્થુ એ કોઈના કંઠે! સદા જાતુ રહે

'હુઝી' શહેરી

[૩૬૮]

આકેબત!

અહમદ મુહમ્મદભાઈ પટેલ
અ કલેશ્વરી

કાઝી સાહેબે તોરથી બૂમ પાડી, “જુમ્મન અય જુમ્મન! ચાલ ઉઠ, જલ્દી કર, નનાકનો વખત થાય તે અગાઉજ મ્હારે માટે પાણી ગરમ કરી નાખ, નાહીને મ્હારે મસ્જિદે, ફજરની નમાઝ પઢાવવાની છે”

ગમિના ચાર વાગ્યા હશે, ડિએમ્બગતો મહિનો, અંટવે ઠંડીનું તો પૂરુનું જ શું ?

જુમ્મન બિચારો તૂટીપૂટી માફડી પર એકવા પાથરનાના કમા પણુ માખન રિના, ઠંડીથી હુકવાનો પડ્યો હતો

મોડી ગત્રે કાઝી માહેમની પમચપીની મેવા મુથૂમા મ્પીને સત્તો, જરા આખ બિચાઈ ન મિચાઈ, ત્યાં તો ઠંડીનું લખલખુ અતુલખુ ને તેની ઉંધ ઉડી ગઈ તેણે કાઝી માહેમનો કઠોર સાદ સામળી જવાબ આપ્યો, “હા, હા” ને પાઠો પડખુ કેરડી ઝૂંકી ગયો

એમા કાઝી સાહેબે પોતાના અપમાન અને અવગણના, અવહેલના ને ઉપાનબ અનુભવ પછી, તો તેમના કોધકપી જવાબામુખીનું પૂરુ વુજ શું ? ને તેમના ગુસ્સાના ધોધના વેગને રોકવાની હામ કોણ બીડી શકે ?

આટલું જાણે, કે એણુ હોય, તેમ સતેના જુમ્મનને ધડશુ લાત લગાવી દીધી

જુમ્મનની આખોએ સંછિને ફેરફાડી કગના અનુભવી આખોએ અધારા અનુભવ્યા ને તેનાથી કાગમી ચીસ, અતે પડાઈજ ગઈ વેદના અસલ હતી, તેમાથી પરિણમેરો આર્તનાદ પણુ તેટલોજ અમલ હતો

તોય, મિચારા જુમ્મને, કાઝી સાહેબ મારે પાણી ગરમ કરી, ગમિયારા કિંવા ચોકડીયા મૂકી દીધુ કાઝી સાહેબ નહાઈ ધોઈ મસ્જિદે

ચાલ્યા ગયા અહિં જુમ્મન નવા પ્રહારની વેદનાને ઉપગથી કકડતી ઠંડીથી હૈગન ઘઈ રહ્યો હતો તેની આખમા આસરે ઉઠાજો માર્યો, રડાણ એટલુ રડ્યો રડ્યા રિના એ ગમીમ બિચારો કરી પણુ શું શમ્તો હતો ? તેને આશ્વાસન આપનાર કોઈ ન હતું

એની છાતીમા શુળ મોકાતા હતા, એના શરીરના રોમે રોમમા કળતર થતુ હતુ, નિશ્ચેતન સમો જમીન પર ફમડાઈ પડ્યો, એનામા શક્તિ ન હતી, નિર્ભજ તો હતોજ, ને તેમા હવે તો તેની પરાકાષ્ટા આવી ગઈ

ઠંડી-કાતિલ ઠંડીએ એની કમજોર છાતી પર પ્રબળ હલ્લો કર્યો, એને શ્વામોશ્વામમા પણુ પુછ્છળ તકનીક પડવા માડી

એની આખો આગળ તસવુર-દિવામ્બન પેડે, એનો જૂતકાળ-એનું બાળપણ-પર્લા પરના ચવચિત્રની જેમ દ્રશ્યમાન થયો

કહે છે ને કે મૃત્યુ વેળા માણસની દ્રષ્ટિ સ્થાને તેના સમગ્ર નિવનનો ચિતાર તરતરે છે

જુમ્મનને પણુ માનાપ હતા, ઘરમાર હતા, મામાપતો પ્યાર યાદ આવ્યો પોતાની આદ્યત વચાગાજ પોતાને નિરાધાર મૂકી, આ નાશનત જમત પાર્થિવ જમતથી દૂર સુદૂર અપાર્થિવ જમત કિવા મુફકે અદમમા કૂચ કરી ગયા

એના માનાપ ગરીબ ન હતા, જો કે બહુ માલદાર પણુ ન હતા, પણુ આબૂમાબૂમા નજદીકનું કોઈ સચુ ન હતુ માત્ર પડોશમા કાઝી સાહેમજ રહેતા હતા

મુહલ્લા તેમજ ગામવાસીઓએ, જુમ્મનને અને જુમ્મનની મિશ્કત કાઝી સાહેબને સોપી દીધા

કેનકે ઇમાનદાર, દીનદાર, પરહેજગાર અને

શરીર તરીકે કાઝી માહેમની મારી આગર કામી હતી પોને લોકોને નનીહત હતા કે “યતીમેના હક મમજને, યતીમેના માન દમાનો નહીં” ને પોતાની યતીમ પરારીના સમર્થનમાં જુમ્મનનો દાખવો રજુ કરતા, ત્યારે તેમને કેવા કુશિતા ખરનન ઇન્સાન સમજતા હતા ?

પણ અનુભવે બતાવ્યું કે એ મધજી દબજ દબ હતું, અન્યથા કશુંજ નહિ કાઝી માહેમે તેનું ઘર વેચી ખાધું તેનું રાયરચીયુ હજમ ને લગવ કર્યું ને તેને એક યુનામ, કુતરા કરતામ નીચ ગણતા તેની કને ખૂનજ નેહ કરાવતા, વેંતડ દગવતા

આ આટલું છતા, ખેરવા માટે કપડા ખાવા માટે પેટ ભરીને અન્ન આપવા માટેય કાઝી સાહેબ તૈયાર ન હતા ને ઉપરથી પોતે જાણે કેટલો મોટો એહસાન કર્યો હોય એમ વારવાર તાના કરતા ને લતા પ્રહારને માલિ પ્રદાન કરનાનું પણ ચૂકતા નહીં

આ દિવાસ્વપ્ને તમનુરે-તેના હુ અને શતધા વધારી મૂક્યું, ને તે ઉદ્દમરા ભરવા લાગ્યો એટલામા તો કાઝી સાહેબ નમાઝથી ફાગિમ થઈને આવ્યા તેમણે જોયું, તો જુમ્મન હજી પડેલોજ છે, ને તેમણે પોતાનું તાડવ વલ આરમ્બ્યું ને મકતમમા ચાલ્યાગયા કાઝી સાહેબ કમાત, કમામત ઉપરાત મુલાગીરીનું કામ પણ કરતા હતા

જુમ્મનની પ્રકૃતિ અહીં ગમ્મિર રીને બમડી રહી હતી, કાઝી સાહેબ બયોરે ધરે આવ્યા નહિ, કેમકે તેમને તો હમ્મેશા કંઈને કંઈ દાવત મળીજ જતી તેમને જુમ્મનની ફિકર શાને હોય ?

બધા તેઓ જુમ્મનને ઇન્સાનજ ન હતા ગણતા એટલે જુમ્મનને હાથી પેટ ભર્યેજ છટકો રાત્રે કાઝી સાહેબ આવ્યા, આ વેળા કાઝી

સાહેબે જુમ્મનને પડેલોજ જોયો, એટલે તેમને હાથ લપાડી જોયું, તો તેનું શરીર ધખધખી ગયું હતું મારે પણ એજ દાવત દલી બીજો દિો પણ એજ દાવત રહી કાઝી સાહેબ કંઈજ ‘યાન ન આપતા, ઉપરથી બમડતા કે “દોમ કરે છે, ચાખડ કરે છે” ચોવે દિવમે જુમ્મનની ટિચિનિ વધુ ગમ્મિર બની ગઈ, ત્યારે કાઝી સાહેબ બમડ્યા, કે ‘કમમખત મનોય નથી કે મદારા પીઠો છટે’ ને ટિચે કાઝી સાહેમે જોયું, કે હવે એનો અતમળ નજ દીક છે, ત્યારે ધર્મોદા સારપીટબમારી દવા મગાની દીરી !

જુમ્મન પર ન્યૂમોનિયાનો નખત હુમલો થયો હતો, આગવા યા દવાદરોનો અમનાન, એટલે મનેકુન મૌતને કારમો પળે પડનાની ધડી બ; દર ન હતીજ ની

પાચના દિને પાત કાગે જુમ્મનના છાનન-મજબુતુ તુમનયુદ્ધ થયું, પણ, હવાતનો સપૂર્ણ પરાજય થયો, ત્યારે મનેકુન મૌતનો વિજય થયો, ખુદાના દરમારમા ફતિયાદ કરનાને કાઝી સાહેબના દબના પદી ખોલના કૃચ કરી ગયો આ બાજુ કાઝી સાહેમે ફરી નમાઝ પના અગાઉ જુમ્મનને મૃત્યુ પામેનો જોયો

તેમણે એટલુંજ કહ્યું, કે “ગરીમ બિઆગ મરી ગયો !” એવામા ફરી નમાઝ માટે અજાન થઈ કાઝી સાહેમે તે સાબળી બમડ્યા, કે “મરનાર તો મરી ગયો જેવી અપાતની મજા, એમા આપણો શો મારો ? માટે નમાઝ માટે જવું ન્દેહએ, મદારે ગા મારે મારી આપ્તબન બગાડવી ? ને તેઓ આડમન સુધા રવા ચાલ્યા ગયા !”

(જિ. ઉપરથી)

આજકાલ અમાર દેશના ધણા પેપરો અંગ્રેજી પેપરોની નમ્ય કમતા અમારી હિન્દુ-સ્તાની મહિલાઓને પણ જુદી જુદી રીતની કસરતની તાલીમ આપી રહ્યા છે એ ખબર નથી કે એ પેપરોના એડિટર માહેમોએ પોતે પોતાના ધર્મમાં એ પ્રયાને શરૂ કરી, એના કાયદા કે નુમ્માન વિષે કંઈ નિયમો હશે કે નહિ? ખુદા એ અંગ્રેજી પેપરોથી બચાવે

હું જેલ છું કે પળાય જેવા યુદ્ધિધાન દેરામાં એનું અનુકરણ ચર્ચિત્વ છે ત્યાં આની નુમ્માનધર્મ વાતોની નમ્ય મૌથી મોખરે છે ખેર હવે મળા વાત પર આવીએ! એ વાત મૌમાન્ય છે કે કસરત વધી અગત્યની અને કાયદાકાંડ વસ્તુ છે એ દુન્યા માણે છે લખવાવાળા લખી ગયા! ને મન્નારાળા કરે છે માત્ર એ પર કંઈ લખવું જુદી વાતને વાગવા ગળુ કરવા જેવું છે કેમકે મેં એ કસરતની તે રીતેભાથી ત્રેષપણુ ગીત અખત્યાર કરી નથી, જેને દુન્યાવાળા કમગતના નામે મબોધે છે, અને ન તો માગ યુઝુર્ગોએ મને એ કસરતની તાલીમ આપી જેને આજકાલ હિન્દુસ્તાનના પેપરોની માફત નવી રોચનીની સાહક મહેનોને એડિટરો અને દેશનેયન માતા પિતા સિખી રહ્યા છે જેનું પરિણામ બદનામી, કિંદનત, અને ખાનદાનોમાં નકરતલુ કાળુ હોય છે મેં કમગત કરી કે અને કરી ગઈ છું અવહમદો નિ નાહ! હું તદુરત છું મારી બહેન કમગત કરે છે ને તદુરત છે, ને

સાથે સાથે પોતાના મોમાળમાં મન્નાદતમદ ને ખુશ નમીય મનાઈ રહી છે માયુ, નાચુદ અને ખારિદના મિવાય તમામ મહોરવાવાળા મારી બહેનનું નામ અદમથી લે છે અને દુઆઓથી વાદ કરે છે એ શુ છે? તેજ કમગતની ભગત છે જે મર્દમ વાવિદાએ શીખવી છે, જે પર હું મારી બહેન અને નાના ભાઈ બહેનો મૌતે એ કાર્યમાં ઉત્સાહ પૂર્વક મડેલા જેલ છું તે શુ છે? ટેનીસ કે બેડમિન્ટન છે? તથ્યાગમાણ કે બોક્સિંગ છે? ધોરેવારી કે તરવાની? અને ન તો પુરાની રીતોની કડબેક એ કમરત મારી નથી ત્યારે તમો કહેશો કે કડબેક નથી, એ નથી તે નથી, તો પછી તમારી કસરત કંઈ?

ઉર્દવાળાઓએ તો કમગતને કડ બેકનું નામ આપ્યું છે અને જુદી જુદી રીતની પત્રિમી રમનોને પણ કસરતનું નામ આપવામાં આવ્યું છે, જે પૂર્વની બહેનો અને બાઇઓ માટે કાયદાકારક ગણવામાં આવે છે બ્યારે એ સૌ ગમનોમાથી કંઈજ નથી તો પછી તમારી કસરત કેની? હું મારી ખ્યારી બહેનોને બનારીશ ને બતાનીને આરા ગખીશ કે તેઓ પણ એ કસરતને કરતી રહેશે, જે કિદગી મુધી એમનો સાથ દેને ને મરણુ પછી પણ તેમના કામમાં આવશે એ નવી ખરાબ હરમોતોને જે લગ્ન વિનાશક, પ્રતિષ્ઠા કાંડ છે ત્યાંથી હું તેની તમ્મ જોનું પણ ઉચ્ચીત ન લેખે હું મારી વાયનાગ બહેનોથી પૂછુ છું કે તમારા હમગઝ તમાગ હમદર્દ સાથી જેને તમારી તદુરતની સાથે તમારી ઇઝઝત અને શરાફતનો વિચાર હોય અને કિદગી મુધી તમારી મથે નબારી દેવાના સિસમ તમાશ મરણુ પછી તમારે આડે આવે તે માઝ છે કે ને ફક્ત જવાનીની ઉન્નાતિ મુધી માથ દે? અને પોતાની સખીઓમાં બદનામીનું કાળુ હોય અને વદ અવગથામાં તકીફવાગો સામિત થાય તે માઝ છે?

આપ મહેનો કરેગો કે સાચો હમ્દ અને સાચી તેજ મીક છે કે જે ઇજ્જતની માથે જિંદગી સુની નબારી લે તો પછી ખતાવો કે એ જુદી જુદી જાનની મમતા કે જેનું ખોટું નામ કસત રખાયુ છે એ અમારા શુ કામ આનશે ? તેની બનાઈ મમ જાની અમને ક્રમત ધોકો આપવામા આવે છે હવે જરા એ ફેશનેમન માખાપોને પૂછી જુઓ કે જેમની આખો નવી રોજનીની ચમકથી અથ ઘઈ ગઈ છે અને આ નાશા છપ્તા હરમ્તોને મોમાયગીની ઈજ્જત મમજાને નમજ્યા વગર અમ ગરીબ બે ઝમાનોને ફેશનની કુર્માનગાહ પર ભેટ ચગાવે તૈયાર કરી રવા છે શુ મહેંગાની ફરમાવી તેઓ એટલુ જતારી શકે છે ? એ રમતગમત અને મ્યાસુધી રમી શકાએ ડીએવ અને કેટની ઉમર સુધી એ અમારે માટે જાઈ છે ? ને અમારી સોસાયટી અમને આ કાર્ય કરતી કેટની ઉમર સુધી જોઈ શકે છે ? અથવા ધર ખાનાદારી તેમા અમને કેટની ઉમર સુધી એરી બેકુદીવાતની ઇજ્જત આપી શકે છે ? હા ત આજે હુ રૂલમા તાલીમ લઈ રહી છુ અને કસરતવા જાહાને કમ્પાઉન્ડના તળાવમા અર્ધનગ્ન કપડા પહેરી દુબકાઓ લગાની ગ્લી છુ કેટની મરખી ઉમરની છોકરીઓ સાથે મેસી સુરીની અવાજથી ટાઈ પ્રેમી ગઝન જેવી ક —

‘તુમહીને મુજકે પ્રેમ સિખાયા ‘સ વનકે નજરે હે’ માર જઈ રે’ પપીહા રે નેરે પિયાસે કહીયો ના’ ‘તુજ ખિન્દ મુજને ચેન ન પડે

નિજે જનકારી ગ્લી હોય અથવા કાઈ ટાઈ વખતે ઇન્ટરના જતમાઓના ડામાઓમા પાઈ પણ અદા કરતી હોય અથવા કે કોઈ ઓફિસર

લખપતિ કે મરુહમ્મ રૂલમા પધારે તો તેમની તાગીકમા મૂનના કુમીઓ તરફથી એમદ લેક થર કે ના સબજાવી દડ ને મટેનીઓમા મારી અનાજ ને અતની તારીફ થાય અથવા ફેન્સી મજાનમા રોટન પર ઉની ગ્લી મોદો વેચતી હાઈ તો મનાવો કે આ દુમાનગી મ્યા સુધી અમને ફાયદો પહોચાડી શકે છે ? ક્રામામા ગીનો ગાતુ ક્યા સુધી માથ આપવો ? ક્રમત મૂનની ઝિંગી સુધી કે ન્યામ મમાઝિ ઝિંદગી વિતાવા લાગીશ ત્યા સુધી પણ ? મારો ખ્યાન છે કોઈ પહેલ એ કહેવા પર તૈયા ન થશે કે મમાઝિ ઝિંદગીમા પણ આ રમતગમત માથી થઈને રહેશે તો પછી એવી વ્યર્થ વાતોથી

સાચ-મની એક અદ્ભુત શોધ જેણે દુન્યાને આશ્ચર્યધોદગ કરી દીધી છે રોગને તિલસ્મી-(Regd) આ નેત નથી મને મનુ છે જેની આશ્ચર્યમરક અસરે તીખી (વેલ) દુનિયામા અદ્ભુત કાનિ ઉત્પન કરીને મોગ મોગ નામથી ન હજામાની અક્રમને ચછરમા નાખી દીધી છે આ દનાના ઉપયોગથી હ માસ જેટલા દુમ ગામામા પચ દઝાર કરત વધુ નિશ્ચ અને કબરને કાઠે પહેલેલા દર્દીઓએ નવજીવન પ્રાપ્ત કર્યું છે પુરવેન્દીયની તમામ ખાખીઓ અને ખરાખીઓ જેમકે નામપણુ દુકા પણ સુસ્તી અને નામરદી વાગેરન દગ કરતા મારે અકસીગ અને અસરકા ક છે ને એક અંદાસીયાના ઉપયોગથી એટલી લ નાઇ અને જાઈ થાન છે કે મનુષ્યની જીવિ દગ થઈ જાય છે એક દગદીને મારે એકજ શીશી પૂગતી છે કીમત ૧ શીશીના રૂ. ૩) હિંદ જહારના દવા મ ગાવનાનઓએ નાની કિમત પોરટલ આર્ડરથી એડનાન્સ મોકનની ઇન્ડા જીન્યુઈન કેમીકલ વર્કસ (૧૨૭) જીન્યુમા મરિન્ડ દીલ્હી ન K S

બચવાની કેશિશ કેમ ન કરી શકાય કે જે આગળ કદી કામ ન આવી શકે! જે લાભ હાયક અને જિંદગી સુખી માથે દેવાળી અને મરણ પછી પણ કામ આપવાળી વાતોથી અટકાવતી હોય.

ન્યાયપસંદ ખુદનો જરૂર મારો સાથ આપશે અને મારી કમરતને જોને હું દીન ને દુન્યા બને માટે યોગ્ય મમલ છું છું, પસંદગીની આખોએ જોરો ને કમતી રહેશે કે મારી કમરત મ્મિ છે? હું તરે છું ક્યા? રૂલના કમ્પાઉન્ડના તળાવમાં? નહિ કેમકે સા ફક્ત બેચાર વર્ષ જ તન્નાનું મળશે જો કે હું તરે છું ક્યા? પોતાના ધનના ગુમલખાનામાં? મારા તળવાનું નામ આનંદ(શુભલ) છે સરકારી રીતે અને તે પણ શરીરવતના હુકમો પ્રમાણે પડાણી સાથે ન કે ૧૩૬૬ દિના ઋતુઓના આધારે હું ગેજ ગુમલ કરે છું, રૈજ તરે છું, ક્યા? લાઈફ બોયની સાથે બમાળના અખાતમાં? તાપી નદીમાં? અગ્ની સમુદ્રમાં? નહિ પરંતુ ખુદની પ્રિતમ સરીતામાં તે લાઈફબોયની માથે કે જેનું નામ વખુતો લેરિયો છે મારી લગરની જાકીરનું નામ તમ્બીહું કે મવાગથી માગ ગુની પાય વખત મરી મરજ રાફ છે ને જિંદગી સુધી આનું રહેશે હું બેઠક કરું 'તુ ચુસ્ત બગજસ ખહેરીને, નહિ કે અર્ધનમ્ન મધને પોતાના સ્કૂલના કમ્પાઉન્ડમાં પોતાની સહેલીઓની સાથે! પરંતુ પોતાના પરમા વરના નાના મોટાની સામે, ડર્બા રિના, હયામ-પાના મીતથી મારા અખાડાનું નામ જાયેનમાઝ છે, અને મારી કસરતનું નામ નમઝ છે હું એજ દોગને કમરતમાં લાગેસ કરું છું પોતાની બગવરની અખીઓ સાથે નહિ, પરંતુ પોતાના નફસે અન્નાગથી મારી આ કમરતને જોના વાળો ખુદ છે જે નફસની દરેક નાવની ફરોહ

પર દુન્યાના ગતમહારામથી પીઝો છોડારીને છન્નામ આપવાસામે છે

મારી એ કસરતથી રૂલની વિદ્યાર્થીઓની અથવા માગતર-પ્રેડિસર ખુગ નથી પરંતુ ખાન-દાનના ખાતદાન, મારા સાથી અહિયા સુધી કે દરેક જોનાવાળો ને આમળવાવાળો ખુશ ને આનંદી છે ને મને મહાખતની નન્દોથી ગુએ છે

હું મારી એ વાતને અથવા મરજને અલ હમદો વિસ્વાહ છે'લા આમ સુખી કરતી રોગ ક્રિમીનો તે ભાગ સુધી કે જે વૃદ્ધાવધા કહેવાય છે કોઈની હિમત નથી કે મને એ કમરતથી અટકાવી શકે

હું એક વાતના કારણથી અવગતાની પામદ છું મારી અવગતાથી મારા માનિક હકીકી અને મિજાકી બને ખુશ છે હું એ વાતના કારણથી મમયની પામદ છું મારા મુદકાર્થમાં સમયની પાખદીના કારણે કોઈ ખામી આવી શકતી નથી હું એ મારી ખારી કસરતના કારણથી સવારે જાગી ઉઠું છું અવારની બહાર ફેટલી સ્વચ્છતા અર્થે છે એ સમજનવાની કોઈ આવસ્યકતા નથી

યુવાન ખુદનો જાણે છે કે હું ખાવાનું ખુદ બનાવું છું મગીઓ વેતુ છું જેના વેલવાથી મારી બાલુઓને મીનાને તેજ ફાયદો મળે છે જે આજકાલની ફેશનેબલ ખુદનો મતગમતથી મેળવવા છટે છે, ને જેમાં બર્થ બર્થ સાથે બર્થ સમય પણ બગાડે છે જેમકે ટેનીસના સાધનો ખરીદવા, કમ્પનની શી, અથવા કિમ્તીનો સામાન ખરીદવામાં અથવા કલનમાં કિસ્તીનું બાકુ આપી બાલુઓ અને સીનાની કમરત કરાવવા આવે છે ખુદ એ વાતથી બચાવે આ સૌ કાર્યમાં જે બર્થ બર્થ થાય છે તે બર્થથી ખાનદાનનાજાઓના પેટ બગાય શું

નારી બહેનો એ માનસને તૈયાર છે કે અમાન મજબૂતી ને ગૃહમંત્રી કામથી આ ચાતુરમત ગમત કર્મ ચડીવાના અને ઈજ્જતને તદુગ્ગતીના નિગળન અને સુદાક્ષિ છે

દવે હુ બહેનો મમલ એ બને કમનો નુકર હુ ને તેઓ ખુ ઇન્સાફ કરી ને કે કહ રીત મારી છે

તેઓ વરસ પટેના આ રીતની તાલીમ આપવામા આની જે આજ મુખી મુરીદ છે ને પ્રાપ્ત મુખી એમા ફેરફાર થત મમે નદિ ઇન્માની ઈન્ગીના મેઈ કામમા પલ્લુ નુમાન કામ માનિત થઈ રામે નદિ તેના કરવાથી પોનાની સોમાપરી ના મિત્રાય હુન્યા ખુશ થાય છે એ હમત પોતાના કરવાવાળને કપામતના દિસમે પલ્લુ માય આપી શકે છે એ કમનથી

જે બાનો પર અમર થાય છે તે નરી ઇગનોના કરવાથી પલ્લુ એજ બાગો પર અમર થાય છે

ફીમખી મનીની નવી રોડનીની આમદ તા રીમ જે જુરાનીની રિંગ મુખી પ્રમ આવે છે અને વૃદ્ધ અવસ્થામા પોનાના કુનાગને લોલીના આસુ ગાવે છે એ રીતમા હમત મુખારો થતો મન્ય છે ને થતો બહેનો નરી કમનોથી જે બાગો પર અમર થાય છે તે મારી મમત કરવાથી પલ્લુ એજ બાગો પર અમર થાય છે

હુ મારી બહેનોને ફરી રિવતુ હુ કે તેઓ જે મારી કમત પ્રમાણે ચાનગે તો તેમનુ બને જલ્દામા હાથરો થગે ખુદ મારી મુન્તિમ બહેનોને એ નરી દુધનની કમનોથી નવાવેને મુખયે ચાનવાની બુદ્ધિ આપે આમીના આમીના

મફત! FREE મફત!! IREE મફત!!

શ્રી પુત્રપના ગુપ્ત મ બ ધ માટે અલેક્સ પુસ્તક
(A useful guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ધણી અને ધણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લોમીઓ

દરેક પરચિત નવજવાન માટે આ પુસ્તક વાચતુ બેદર જરૂરી છે ગુપ્ત વાતોથી લગ્નપુર લેખો અમુલ્ય બેદની વાતો જ્ઞાનમા કહેવા લાખ શીખામનુ, એકાંતમા બેસી વાચવા લાખ વીગત જેની દરેક સ્ત્રી-પુરુષને જરૂર છે જે લાઇ પોનાના શહેર કે ગામના દસ ગુજરાતી જાણીતા ગૃહસ્થોના નામ અને પુર સીરનામુ કાગળની એક પાત્રુએ અંગ્રેજીમા લખી મોકલશે તેમને રફ પાત્રુ આ પુસ્તક મફત મોકલવામા આવશે

ઇન્ડો જી-યુઇન કેમીકલ વર્કસ (રજીસ્ટર્ડ)

પોસ્ટ એરીસ જુન્મા મસ્જદ, દોલ્હો ના- K S

(પત્રવહેવાર અંગ્રેજીમા કરો)

ઈસ્લામ-પ્રભુતાઓ

હામરત

અનુવાદક
'તાજ' [ગદેગ]

ઈ મ ૧૬૦૫
થી
ઈ મ ૧૭૦૭

મુબરિદ અફે માની

(રિહા)

૦

૦

નાનપાણુ - હમરત મુબરિદ અફે માની
(રિહા) ૨૬ જુન ઇ સ ૧૫૪૫ સરહિદ
મુકામે પૈદા થયા હતા આપણુ નામ ગેખ
અહમદ હતુ 'અહમદીન'ના નામે આપ પ્રખ્યાત
હતા કટલાકો 'અમુવમરકાને'ના નામથી
મખોધતા, તેમજ 'ઈસ્લામ અમ્માની'ના ઉર્દૂવી
આજખના આપના વાસિદ માદમ મખદમ
ગેખ અમદુલ અહમ હમરત ગેખ અમદુલ
કુદુમ મજોહી ॥ મુકીદ હતા ઉપનયન વિદ્યાન
પણુ હતા ગેખ અહમદ મરહિદીએ પ્રથમ
પોતાના વાનિ માદમ પામે વિદ્યા પ્રાપ્ત કરી
પછી ગીયાનકેષ ગયા ત્યા મૌતાના કમાય
કામીરથી તર્કમાસ્તી તાલીમ લીધી, મૌતાના
વાદમ કામીર પામેથી આગે દરીમની
તાલીમ લીધી દરવીશ તાલીમ આપે કામી
મેદગોન જહખશાનીથી લીધી એમનાથી
'તફરીદે વાહેરી', 'મોનકાને માદેગ', 'તફરીદે
જેમારી', 'મકીદ જુમારી' વિગેરની તાલીમ
લીધી

સત્તર વરસની વયમા વિદ્યા પ્રાપ્તી
પછી પોતાના વાનિદ પામે આગ્યા ને ત્યા
વિદ્યાર્થીઓને શિનણુ આપવા વાગ્યા કેનાક
વરસ પછી અકતંગના ગયા ત્યા પળ રિતા
અને શિનણુ મય ગર મુ એમજુ જીવન
જતાત આરેખનાર વખે છે કે "આગ્યામા
અમુવમરત અને ફૂરી માયે કેટલીક ધાર્મિક
બામનોના આપે ના વિશાદ મ્હો જેમા આપે
કરનાનની અપના સિધ્ધ કરી હતી અને

અમુવમરતના કેટલાક આરેખોના મનોર નરામ
વાગ્યા હતા "

અકુબગાદમા કેટલીક મુદન ધર્મ એવે
એમના વાનિદ કે જેઓનો એમના પગ અધ્યાગ
પ્રેમ હતો આગ્યામા આગ્યા અને પોતાની માયે
લઈ ગયા પાળ ફરતા માર્ગમા યાજેશુ ॥
એક મુદરથ ગેખ મુસ્તાનની પુત્રીથી આપની
શાદી થઈ આ શાદી સબધથી આપને ધરૂની
સપતિ માપડી વતન આવ્યા પછી એ
પુત્રમાથી આપે એક કમાગન બનારી અને
એની પાસેજ એક મરિનદ પળ બનારી આ
વખતે આપ શરીઅતના મિધાનોમા પળાન
કુશળ થઈ ગયા હતા માયે માયેજ તરીખના
મિધાનો પળ પોતાના વાનિદ પામે શીખ્યા
એમા આપના મુરિદ ખ્વાન બાકીમિનાદ
માદમ હતા જેમજે આપને નકશમદી પથથી
તાલીમ આપી ખ્વાન માદેમની મદાયનાથી
આપે તરીકનની અને મજિનો વઘારી જેમજે
મુકામે દેગત, મુકામે ફનાયે દમીખ અને ગરે
મદર તેમજ મુકામે દમીખી ઘોડાન મમવગા
વગરી આપની રિતા તેમજ દિમન અને
આદિમ અ ધારો ખ્વાન માદેમે પણ એક
પત્રોમા હુસેખ પળાન રિનવથી કર્યો છે
એક પત્રમા લખુ છે કે "ગેખ અહમદ
સરહિદી જે એક દમ્યનર અને મરિમેક
આસીમ મળાના એમમા નમરોમા મુદેસી
પણુ દ બામનાનો થયો હુ અહમ અહમ
વાનો જે એમામા લોઈ, એમનુ દાગન એ

દિવસના જેવું છે કે જેનાથી અંધ આનિએ પ્રકાશ પામી ચૂકયા છે ”

તત્ત્વદીપ્તિ:—હજરત બાકીમિસાહે દિજરી સન ૧૦૦૮માં શેખ અહમદને ખિનાફત અર્પણ કરી એ પછી આપે કેટલોક વખત એકાતવાસ ગાળ્યો ત્યારે ખ્વાજા સારેજે એ વાતનો ઉત્તરેષ કર્યો ત્યારે જમાળ વાળ્યો કે મુજદિદ અદ્દે સાનીના પ્રમગે સામે હતા જેથી એકાતવાસ શરૂ કર્યો છે ”

મુજદદીપતના સંબંધમાં આપો ૧૦ સ્પીકિય અન્વલ દિજરી સન ૧૦૧૦ એટલે ૭મી સપ્ટેમ્બર ૪ સ ૧૬૦૧ના દશિરો થયો વર્ષાનકાર લખે છે કે “કેયૂમિયતનો હોલો પણ આપને જોજ વર્ષે પ્રાપ્ત થયો તત્ત્વદીપ્તિ પહેલા વગસમાં આપ બે વખત દિલ્લી ગયા, કે જેથી ખ્વાજા બાકીમિસાહે માહમની મુનાકાત યાવ ખ્વાજા સાહબ આપનો સત્કાર કરવા શહેર બહાર આવ્યા ને ઘણા માનપાન સાથે આપને ખાનકાદના લઈ ગયા અનેક વખત ખ્વાજા સાહબ આપને દાયગના અગ્રપદે બેસાડતા અને પોને પણ એ દાયરામાં પોતાના ખલીફા અને મુરીદો માથે આવી બેસના તેમજ કેટલાક મુરીદો અને ખલીફાએને આપ હજરત મુજદિદ અદ્દેસાની (રહૅ) પાસે પોતાના માર્ગે ઉન્નિ માટે મોકલ્યા કેટલોક સમય દિલ્લીમાં રાતોપરેસ આપ્યા પછી પોને સરહિદ પાછા ફર્યા ખ્વાજા સાહેબના અનખર્ચા સત્કારથી તેમજ અગ્રપદે રજાના ઘણું ઉન્નય થઈ ગયું હતું કેટલાકો કહે છે કે તત્ત્વદીપ્તિ બીજાજ વન્ને મૈયદ સત્તરેજહા અને ખાનઆઝમ આપના મુરીદ થયા એ પછી આપ રાતોપરેસ અર્થે ફરી દિલ્લી અને લાહોરમાં પધાર્યા ૨૫ જમા દીકન આખર દિજરી સન ૧૦૧૦માં હજરત

ખ્વાજા બાકી મિસાહે સાહબ વફાત પામ્યા જેથી આપ દિલ્લી પધાર્યા

કેટલાક લખે છે કે “તત્ત્વદીપ્તિ પાચમા વગમે એટલે ઈ સ ૧૬૦૫માં ખાને ખાના, ખાનેઆઝમ, સંવદ સદરેજહા અને મુર્તુઝાખા કે જેઓ અકમરના દરમારીઓ હતા, આપના મુરીદ થયા આપે એમની આરજન પાદશાહને પણ કરેલાનું કે ‘તે ખુદાથી કરે’ તેઓએ એમનું ફરમાન પાદશાહને સબળાનું પરતુ તેની કઈ અમર થઈ નહિ

ઇતિહાસિક પુસ્તકોથી ઉપરોક્ત હપાકત સિદ્ધ મંત્રી મુરકેય છે, પરતુ એ વાત તો નિ નરેદ છે કે અકબરી દરબારના આર અગી રાતો ઉત્તરેષ કરવામાં આવ્યો છે એમનો હજરત મુજદિદ માહેબથી ઘણોજ ધોડો સંબંધ

બંધ માસિક “માહગી”

ફક્ત ત્રણજી ટિપ્પસની અદર ‘મી નોહ’ ગોળીઓથી ચતુ થાય છે માસિક અક-મયુ હી ડાઈપણુ ફરિયાદ માટે ફત્ર મળી દરા માથે ગેરદી પત્ર આપવામાં આવે છે કીમત ૧ ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

—ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

“રાહુત” દરા ફક્ત ત્રણજી દિવસ ખાઇ લેવાથી જ હગી બરમા કદી મ ઈ હતો નથી મસિક માત્ર કશુજ નુકસાન નહિ ઝંકટ રહેએ અજાતેની દરા સથ ગેરદી જ મોકલવામાં આવે છે કીમત રા ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

હાં જોમ એચ ખાન,
૪૨ ચર્ચગેટ સ્ટ્રીટ, મોનજી હી સામે
કોટ, મુબઇ, ફેબ ૨૧૩૪૩

હતો એમના નામે આવે જે પત્રો લખ્યા હતા તે આજે પણ મીઠા છે જેમા ઈત્યામ પર કાયમ ગેરનાની અને એની ખીજ કેટલીક સૂચનાઓ કહેવી છે

આમગના નારિતપણાને નારા કરનામા વધુ પડતો બાગ તે અમીરોએ બન્નેઓ કે જેમને જલદાગીર પામે ગાદીએ બેસતી સમયે વચન લીધું હતું કે 'તે હજવાન પ્રચારમેને અચ્છાન આપશે' એ ઉમંગવોમા ગેષ્ઠ ફરીફ કીવા નસાન મુર્તુજાખાનના માટે ખામ લયેષ્ઠ હતો કાગળ કે જલદાગીરના ગત્યાબિપેક્ષે તમામ કાર્યક્રમ એમનીજ મદાયનાથી થયો હતો શેખ ફરીફ પર હઝનત મુજદિફ માટેએ અનેક પત્રો લખ્યા છે જેમા ઈત્યામની મદાયના કરનાની આગે વાગવા સૂચના કરી છે એ પત્રોના મતથી એવું અનુમાન કરી શકતા નથી કે એ જલદાગીરના ગાદીએ આવ્યા પછેના લખાવા હતા કે પછી? પરંતુ એ પત્રોથી એ યુગનો ધાર્મિક ઇનિદામ મુમત્તનામા ધબીજ સુમમતા થઈ પડે છે એમનો એક પર જલદાગીર ગાદીએ બેસા તે દિવસે અથવા તે પછી તરતજ આવે ખાચો હતો એમા હઝનત મુજદિફ માટેએ લખે છે કે—'આજે ઈત્યામી મુમત્તનીની ઉન્નતિ અને ઈત્યામી મદેનનાદની તખ્તનીનીની ખુશ ખમરી જનનામા કામે સુધી પહોંચી છે અને મુમત્તમાને એસા માદયાદની મદદ અને મદા પતાની ખામ આસપમતા છે શરીઅનની ઉન્નતિ અને બાઈચાગની એકના માટે એવા બાદગાદીની કેદુમાઈ નરૂરી મમજ છે એમની મદાયના બનેને તે નીખિદ કે દાયથી દેવ ધબીજ અગમની છે ખામ્માન પણ એજ હજી છે કે આપને હરગમી મદાયકેના રાજામા લેસા માટે એને એ પ્રજામા પ્રયત્નો કરતા પ્રેરે છે આપની મગમથી આશા ગણુ છું કે આપ

ખુદાને તઆનાના ફઝનથી હું આપની નજીક છું આપને પ્રાર્થુ છું કે આપથી જેટલી બને તેટલી નરીઅતની ઉન્નતિ અર્થે કોશિશ કરે"

એવીજ રીતે ખાને આઝમ પર પણ એક પર પાઠવી તેમા મુમત્તમાનેની કફાડી ષિયતિ અને હઝનામની માગી દિશાતુ શખ્દ ચિત દોર્ણ છે અને એમા ઈત્યામની મગીનના અને શરીઅનના હુમ્મો પાળનાની ખામ તાબીદ કરી છે લખ્યું છે કે—'આપ પ્રયત્નો કરો કે કેટલાક કાફિરોના હુકમો મુમત્તમાનામા પ્રચરિત થયા છે તે નાટ પામે ને મુન્નિમો એ ફક અને મિદઅતથી બચતા ગટે આગના પાદગાદીના વખતમા ઈત્યામ ધર્મની સાથે નહેરમા શત્રુતા દાખવવામા આવતી હતી પરંતુ અત્યારે કહ નથી અગર કહક છે તો માત્ર અજાનતા છે મને બધ ગટે છે કે અદિ પણ હઝનામની સાથે દુરમનાર થઈ ન જાય અને હરનામી ગામતોમા પાઠા મુમ્મો ગમ રવામા ન આવે"

બેખીદ જર સરે હમાને બેગ મી લખમ

એવીજ રીતે પત્રો ખાનજલ્લન, મદે જલ્લન અને ખીજ અમીરોને પણ લખ્યા છે તેમા સ્પષ્ટ છે કે 'તે પોતાની તમામ રાકિત ઈલામની ઉન્નતિ અર્થે ખર્ચે' હઝનત મુજદિફ અન્દ માની (૧૬૦) પોતાના મિદાનને ધબીજ ખૂમીની માથે આતેખના ખાને આઝમને લખે છે કે—'હઝનત ખામલ (અમીરુલ્લા) માટેએ મદે છે કે ને હું પીરી ફકે તો કોઈ પીર દુન્યામા મૂરીદ ન પામશે પરંતુ મો ખીજુજ કામ આપસમા આવ્યું છે જેથી મને પાદગાદીના મન્નમના જવાબ અને પોતાના આર્થિક મમ મરેથી પોતાના બનારવાતુ અને તેમની મદાયનાથી શરીઅન પ્રચાર કરવાતુ કાર્ય મોખાયુ છે (અર્થે)

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાયન્ટીફિક ઓધિસ (૨૭) આશ્વિનનક તેલની અસરકારક અસરથી લાભ ઉઠાવો ન માન બાધવાની જરૂર છે કે ન તો કપડું લપેટવાની અગત્ય, ન ફેદલા ઉઠવાની બીક છે લગાડતાની સાથે જ નસોમા પ્રવેશ થઇને ખેલિન કરી દે છે માત્ર એકજ શીશીનો વપરાશ ચાહે મમે તે કારણે વામપણુ, સુસ્તી નપુસકતા ૬ છમ્મ ન થવાની દત્તિ પેદા થઇ મધ હોય તો તે દૂર કરી શરીરને કુદન ને પોનાદ સમ બનાવે છે ખાત્રીથી માત્રા કે આ તેલથી ઉત્તમ તેલ આ જમના પટ ઉપર કમાય નહિ મમે આના વપરાશ પછી નસો અને પમગોમા નવ છવન, વણી સખતાઇ ન સહન થવારી તેલ આની નમ છે જેને જાહેર કરતા સખતા આડ આવે છે આ તેલ બધી વાતો માટે અમત્તરીક છે દરેક વય ને દરેક મોસમમા વાપરી શકાય છે તે તમામ ખામીઓને દૂર કરી નકામામા નમમા થર્મ ગયેવાને થર્મ લેવા જોગ સાચો પુરુષ બનાવી દે છે કિ મત માત્ર બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ છુદ્ડ આના વપરાશ પછી હ મેશન માટે પુરુષાતનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઇ જાય છે તકુન ખીનજોખમકારક અને અનુક આનદ આપનાર છે કિ મત માત્ર બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ છુદ્ડ.

હુખમે ઇશારત (૨૭) આ ગોળીઓ ભારે ટકાઉ છે ખાસ પ્રસંગે ઉપજતી લજ્જતથી બચાવી લે છે જલદી વીયરેખનનની ફરીયાદ કહાપી થતી નથી અબ્બીમાનીનું અબ્બીમાન પગ વારમા દૂર કરી તેને ચુવામ બનાવી લે છે કિ મત બાટલી એકના બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ મ ગાયનારને શીર છે બે દવાઓ સાથે મ ગાયનારને પોસ્ટેજ માફ.

દાકુએ છરયાનો એલુટીસામ (૨૭) આ જાદુખ અસર ધરાવનારી ટીકડીઓ દરેક પ્રકારના હડીના ધાતુસ્ત્રાવ અને સ્વપ્નમા જતી ધાતુના રોગને ખુાના રૂઝરથી દૂર કરે છે પેશાબથી પહોલા અથવા તે પછી આસતી સફેદી અને પાનળી ધાતુને ધગ બનાવી પુરુષાતનને ખજવાન બનાવે છે શરીરમા તાજગી અને બગ પેદા કરે છે અહેરોને લાનચોગ બનાવે છે થોડાક દિવસના વપરાશથી શરીર પર અસર કરી વીર્ધને ઘટ ને મજબૂત બનાવે છે અને નની ઘટ ધાતુ નવેસરથી પેદા કરે છે આના વપરાશ પછી ધાતુો લમતી તમામ ફરીયાદો છવનભર માટે દૂર થઇ જાય છે હમરો ખીમારો પર અજબાવેલી દવા છે ૮૦ ટીકડીઓની શીશીની કિ મત રૂ. ૨, પોસ્ટેજ છુદ્ડ આ દવા અવેશનમા તોલવાને લાયક છે હજમ નિરાશ થએલાઓને આશાવત બનાવી દેવા એ આ દવાનો અદના અમત્તમર છે દિ દની ખનાર પથુ આ દવા ભારે પ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધાતુસ્ત્રાવનો જડમુળથી નાશ કરવા માટે આ દવાની બરાબરીમા આવે એવી દવા હાજર કરસાની દિ દના દરેક દવાખાનાને અમારી ચેને જ છે જેડ મન ચાહે ને અજમાયશ કરી લે

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના રૂ. ૨ પોસ્ટેજ છુદ્ડ (દિલ્લીનું જગમશુગ કારખાનું)

UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો જેન્યુઆઈન કેમિકલ વર્કસ (૨૭)

Phone 6920 જામે મસ્જિદ, પોસ્ટ ઓફીસની પાસે, દિલ્હી ન K S

== સ ખી ==

ધરિમાદસ એમ. દેમાડ

[મુરત.]

વર્તમાન યુગમા એક બનાવેતો તોટો નથી ગનીએ ગનીએ, ચોટે ચોટે અને શેરીએ શેરીએ એ વ્યાધી વ્યાપેતો છે સ્ત્રી પુરુષને, પુરુષ સ્ત્રીને, એકબીજાને અધોગતીની ખીણમા ધકેલે છે પ્રેમીઓથી નિગધારીની કંદેડી સ્થિતિમા ચૂકા એવી યુવતીઓના બનાવો કંઈ એવા નથી માથે માથે પુરુષની અણુભાવ, પ્રેમથી સિંચા એવી હૃદય-ક્યારીને, કાલિન દાતરડા પતી ફક્ત એકજ બેવફાઈના ઝાટકે ખતમ કરનારા સ્ત્રીઓની બેવફાઈના કિસ્સાઓ પાણુ છૂપા નથી અસ્તવ્ય એની બીતરમા કંઈ કંઈ ગૂઢ રહસ્ય છૂપાએલું હોયજ છે !

શ્રીના જીવનને અસ્પૃશી રીતે ઓળખનાર, એના મમાગમમા નિગતર વસનાર, કે પછી એનો હમેશા સહચાર કરનાર ઝાંઝપણુ ભક્ષિત શ્રીના જીવનને ઓળખી શકતી નથી કુદરતે એવી કંઈ ગદન ગદિત એ ॥ હૃદય બધાજાણુમા મંચિરી છે કે જે બંદાગથી કંઈ ને અદગથી કંઈ ઔગંજ દેખાર કર્યા કરતી હોય છે ?

વીણા કંઈ અગળ્ય પ્રકૃતીની સ્ત્રી હતી નીડર-સાહમિક અને ઉમંગી એણે એ નીડર તાલી ભરતીમા, એ સાહમના જ્યાબમા અને એ જમગના ઔદાયમા ફક્ત એકજ સપાટે એ પ્રેમીને ગોધી મદયો અને એની સુદર-આરમ સમી મૂર્તિને પોતાના હૃદયકુજમા પગ કરી આપ્યું

પ્રેમની વ્યાખ્યા શી દોષ શકે ? આપણે પ્રેમને શુ કહી શકીએ ? પ્રભુને પ્રેમ કહીએ તો અનિચ્છાકની નજર કહેવાય ! પ્રેમ કેટલો દુકો શન્દ ! પગલુ એની પાલળ બધાજ રહેતી વિમાળતા, બધકર આદમો અને મબીર પરિણામો એ શન્દને કેવો ઉલ્લેખ શકે છે ? વીણાએ પણ પ્રેમ કર્યો એક યુવક માથે કે જે

યોડા સનયમાજ દગિયાપાગ મમાફરીએ ચરયો વર્તમાન યુવતિઓને દગિયાપાગના પ્રેમીઓ વિશેષ ગમે છે દરિયાપાગ જરુ એ માફમ છે માટે ? કે પરદેશના સમકારમા રગાએલો પ્રેમી વધુ રમિક નિવડતો હોય છે માટે ?

ફરફટતા રૂમાસે અને આસૂબીની આખે વીણાએ એને વિદાય દીધી એ રૂમાને ફરમાજ કપ્પુ-એ આસૂઓ સર્વાજ કર્યા, ન્યા સુધી નજરપટ પરથી સ્ત્રીમર ન સરી ત્યા લાગી સ્ત્રીમર દોરાતી ચાલી ને આખરે એક કાળા ધાના જેવું કાછક દેખાયા બાદ અદ્રશ્ય થવા લાગી ફક્ત અદ્રશ્ય ન થયો હૃદયનો વયોપાત ને નિરહની વેદના ! અને સ્ત્રીમરનો પેનો પ્રેમી ખરેખર પ્રેમી હતો કે કોઈ વિચિત્ર પ્રકૃતિનો માનવ હતો ? ન મારથી પગ હતો કે માછ મદાન મયમ સેવવાનો પ્રયોગ આદરી બેઠેનો ધૂની યુવક હતો ! મારણુ ફક્ત મરેજ ઝળઝળીયાજ દેખાયા એની આખમા ! મક્કમપણુ-ગભીરતાથી ડગ ભરતા ભગતા એણે પોતાની બધીજ લાગણીઓને ખૂર નીચે દનાતી દેતો એ દેખાયેલ . એ પગેદ્ય પહોંચ્યો

પ્રેમને ગાઠ અને મજબુત બનાવનારે ખીણુ શત્રુ તે પ્રેમ-પત્ર ! બને તમકથી ખૂબ ખૂબ લખાણુ હૃદયના-નિમગના અને ખુદિના ઉમર એમા દવસાતા કવચિત કાગળમા બને બેગી પગ પડના, અને ન્યારે દરિયાની ખુશનુમા-શીથી શીથી, તાઝગી બરેલી મુગમી વહેરીઓના વાતાવરણુમાથી નાહી મૂંઝાયા બને પ્રેમીઓના પ્રેમપત્રો આવના લાગે કિતમિલાટ, આનંદ અને રમ્યતાની એક મધુર સહેરી, બનેના જીવનને કોઈ ઔસેજક રંગે રંગી દેતી

શીખા ખરેખર વીણાજ હતી એનું મદ્ય હમેશા પ્રેમથી નીતરતુજ રહેતું દયા-માયા-

નેહ અને ઉદારતા એના જીવનના ગુણધર્મ
મુખ્યા હતા એણે જીવનના પ્રથમ પ્રેમ કર્યો-
પ્રિયતમ પરદેશી મદયો પરદેશી પ્રિયતમ બન્યો

ચીણુના મામાજીક બહેનાર જીવનના એ
ક્રમ એકમ બાળમયી હતી તે હયા જાવો
ચડમા ગુદર! એકમેકમા જોતજોત હરે માયે!
પરે માયે! હમા જુઓ ત્યા આજ બેનડી!

“પતિપત્નિ સામ્યા” વીણુ-ઉપાજ્ઞતા દોષ
ત્યારે કશયિત કોઈ રનીયો પુરુષ ટીક કરતો

“એમણે તો અદર અદર લગ્ન કર્યા છે
ભણ!” બીજા પુરુષનું સાન પહેલાથી લગારે
કતકે એવું નહોતું

‘સાદા જીવી તો યથા છે લગ્ન કરનાથી
પણ છંકાર!’ કોઈ વાદા ઉમેરનાર ધીમેથી
બીજા વાદા ઉમેરવાગતે કહેતો

પરંતુ કદા શરીરના ૭૬ દામોદરન કહેતા
“એવો રામ-લક્ષ્મણની જોડ છે કોઈ એને
વિખૂટા ન પાડી શકે” ને આમ વીણુ-ઉપાની
મિત્રતાની પ્રગતિમા અઘરિએ પનામી રાત્રી નહીં

પરદેશથી વીણુના ધણા પત્રો આવતા
વીણા પણ બરીબગીને લખતી ચોકચોક લખતી
એની કનમ લગારે નમતુ તોને એવી નહતી

આને વીણુના પ્રેમીનો પત્ર આવ્યો ખૂબ
ખૂબ લાગ્યો અત્યંત પ્રેમના કટોરાથી ઉલમલા!
વીણુની બુદ્ધિ આખોની પહેલા પત્ર પર દોડતી
તે એકાએક વીણુ ચારડી પડી પત્ર એના
હાથમાંથી મગકતો આવ્યો! દુનિયા બહુ પના
આચકા એ અનુભવના લાગી સમસ્ત બચતો
વટોળીઓ જાણે હમણાજ એને હબેડી-અદર
ઉચકા કોઈ મહાન ખીણમા ફેંકી દેશે કે
જેમાંથી એ નીકળીજ નહીં શકે એમ એને
અમણા યના લાગી શાયી? એણે પત્રમા શુ
વાચ્યું? એવો એ કયો ગદન પ્રશ્ન એમા હતો
? વીણુના મમસ્ત જીવનને હયમચાની બહારનો

બનાવી દીધો? આખા પત્રમા પ્રેમની વૃન હતી
વીણાને પોતાના મમસ્ત દેહમા સમાવી કોઈ
ઉમગી સ્વખાની એમા ગ્રાપી હતી વીણા
શીજ ગતિઓ કરે પમાર થતી નથી એમનું
હોઈ પરંતુ એ ગતિઓ હમેતા ગતિઓ જ
નહે—દિવસો પણ રાત્રિઓ બની ગય ક નથી
એનું મન સતત ચેતીમે કયા વીણામા જ
રૂમેડુ ગે! આવી થેનગમગી પ્રભુ પાસે તાળાની
પળ એ પત્રમા હતી પરંતુ છેને લખ્યું હતું
‘વીણા! હવે હું આપીશ યોગાકળ વિવેચના
તે આપને લગ્ન કરી પાશ કચ્છુ! કેમ એમને
પ્રવી મત્રા પાને?’

પુરુષોનાં કપડા
માયન્ટીફીક
રીતે વેતરતા
અને બીવણ
શીખવા માટે
કપડા મળો યા
લણો

મુરાદ ટેલરીંગ વર્ક્સ
એન્ડ ઇન્ટરીટચર

MURAD TAILORING
WORKS

Try our Secret Good Fit for
Scientific Cut, up-to-date
Fitting & Modern style.

પ્રો એમ જી મુરાદ

સુનાવવાડા મહિજદ પાસે રોડે.

પરસેનાના બિંદુઓ ચમકી રહ્યા હતા સાડીનેા પાલવ પાઞ્ચ ધસડાતો હતો એનાબને હસ્તમા ધગધગતા અગારા હતા એણે પ્રેમી તરફ જોયું ગૌરવથી વીણા તરફ જોયું એની ગરદનના મરોડ વધારે ઉઘ્ર બન્યો ને એ બોલી “હિ હિ વીણા! આવી મે તને છેક ન્હોતી ધારી! પુરુષની આવડી મોટી બૂખ તને લાગી હશે એવી મને લગારે જાણ ન હતી? પરંતુ મને પણ હૃદય છે, દિલ છે, અને તે પણ લાગણી અને ધર્મથી રંગાયેલું! એ તારા હોઠોને તારો પ્રેમી કહી પણ ચૂમી શકશે નહીં મારા દેખતા તો નહીં જ! એ હોઠને મારા હોઠે નાનપણથી ચૂમ્યા છે અને એકબીજામા એતપ્રોત યદ્ ચૂમ્યા છે એને અપવિત્ર ન બનાવ! એને જેવા છે તેવાજ રહેવા દે! રહેવા દે છે કે નહીં? નથી માનતી તો સે આ ડામ? એને બાળી નાખીશ એની સુદરતાને ખાખમા મેળવી દર્શા ” આટલું બોલતી ઉપા દોડતી આવી પળભરમા હમણા એજ વીણાના હોઠને હતા ન હતા કરી ચૂકશે વીણા ભાગવા ગઇ પણ બગાય શાનું? જલ્પ દર્શનિદ્રામાથી ઉઠી નહતો પ્રેમી! કે ન હતી ઉપા

“ફક્ત સ્વપ્ન”

એ વ્યાકુળ બની લમજે હાથ દર્શકલાકો સુધી એણે વિચાર્યા કાપુ શુ કરું? તું કોની? મારી સખીની કે મારા પ્રેમીની?

મનમા મુઝાઈ રહેલા વિચારોએ કમીએ ઉત્તર ન આપ્યો

મન પૂજુ, “જીવનભર સૌદર્ય મે બહી માયે રાખી કૌમાર્ય સેવાશે?”

હૃદય કહેતુ, “ઉપા કોણ? આજે તુ પર સુસે, કાલે એ પરણશે પરણ્યા વગર કંઈ ચાલે?”

હૃદય-મન વચ્ચે પાડી ઝપાઝપી ચાનતી છેવટે મને નિર્ણય કર્યો ઉપા ને હુ બને જીવન ભર કૌમાર્ય સેવીણુ એ ઉડી કાગળ પેન્સીન લીધા તેના પ્રેમીને ફક્ત આટલુંજ લખ્યું —

“મને તમાગ પર અનહદ પ્રેમ છે-લાગણી છે અને માન પણ છે સાથે સાથે તમને પણ મારા પર એટલે અધીક પ્રેમ-લાગણી અને માન છે પરંતુ અર્થોઆ એક એવી વ્યક્તિત્વ વ્યક્તિત્વ મને આપણા લગ્ન કરવા રોકી રાખે છે કે જે મારા પર તમારા જેટલો પ્રેમ છે તેથી પણ હળવે ગણો પ્રેમ-લાગણી અને માન ગણે છે આ વ્યક્તિ તો કોઇ નહીં પણ મારી નાનપણની સખી ઉપા”

અને આજે પણ વીણા-ઉપાની બેઠડી સુખથી જીવન વિતાવે છે અને રોરીના જલ્પ દર્શાવેર કહે છે “ધણ જીવો સ્ત્રીઓમાના રામ લક્ષ્મણ”

ધી નેશનલ ડેઇરી કુંઠ

ચોકુબજાર-નવસારી બજાર

સૂરત

- ધી ● માખણ
- દૂધ ● દહી

જરણે મેળસેળ નિનાનુ, ચોકુબ

અન તાગુ ખરીદના માટે ફક્ત

એકજ દ્રાવણ રયો

જાતીય દેખરેખ-સ્વચ્છતા

—બ્રાહ્મકેને સ પૂર્ણ સંતોષ—

સમાનતાનો સાદ

(ગદ્યાધી આધુ)

એન્ડી હટેવીય (હટેવી રિગેવી) એરતુ પાટિયુ મદારી દીધુ અટકમા લેવાયા પછી એન્ડ રોરતુ નામ ઇતિહાસી રોર Alliea Stor યર્ધ ગયુ. હપીકતમા એ ડોમાને મન્નમારમા રોરો દિવસપી નરોતી હું માનું પું કે ને ગુલમર્મ પર રીંછોતી હુકમત હાલમ થાય તો એન્ડ હટેવીયન પોતાની દુકાનનુ નામ "ગીલ રોર" કરી દેમે જગના મહાનુ યતા મેગિયાનો ધધો પડી બામ્પો અંગ્રેજોએ એમની આપેતો વ્યવ્હાર બધ ક્યો વેપાર પજુ મદ પડી મયો તેમની દયા કપરી યર્ધ પડી ફિરોમના નાના વેઈરર કમાનખાને આ દયા નિદાગી મેગિયા પર પોતાની ભજ પાથગી ફિંગુ એ મૂળ ન યથો કેલક મરીઓ એમ એન્ડમા કમાના નથી મેગિયા પજુ તેઓમાથી દલી. કમાનખાન અમે તેમ એને પોતાની ભજમા કમાના મંધેમે

દોરલનો મોટો બીરતી અન્દુસ્લાદ ને મદાજનોની કુનાનો ભોગ મદ પડયો હતો. એક માણ ખેડુન હતો, એનુ કોમળ હલ્લ હટેવીય પિતા પુરીની અરસા એઈ બગઈ આવતુ તે એમની યથા શક્તિ મેવા કનો અન્દુસ્લાદ રિશ્દ મેનેજમેન્ટ બબેગીને કમાનખાને પોતાનું વે વાતુ

મેગિય અને પમદ દલી મેગિયાનો મિલ નમર અમાર તેનું મુખ્ય કમાઈ બીરપ, કમાની જેમ ખીરોમે મેદો, આખોતી નિર્દોશ, હરીગના કોમળ વગા, દોરોનુ મુખપુર દારણ ફિંગુ મેગિયનું મહીર્મ અને અમર લખુ વુ મદનો દને કે એ કુવતી અની

ધીર મહીરતા ત્યાની દે એ સાક્ષીક રિમનમા અચગતાની વિન્ગી તપી હો એની નમેનસમા એક એરી મજુજીની આરી ભય કે જેથી એના અંગો ઉપામનુ પ્રત્યેક અડ ભમત યર્ધ ભય એના હવનનુ વહેણ મધ દુધાની સરિતાની જેમ હોતો ઉગીની નરે પડે મેગિયા મેગિયા. મેગિયા એક દિવસ તે ખાનો વગાડવામા તલીન દલી આગથી ન રહેવાયુ મે કશુ.

ક્યા તો તુ નગી મૂર્ખ છે. મમાર છે, અગાન છે, અથવા .

"કહો દો કેમ અટકી ગયા "

અથવા તો તુ બીના વેશમા રારપુગીન છે materalon! ની ધૂન સમજાને આગ જેવા શુન્ય દિમાગના એશિયારામીનું અતર પજુ યનગની હો છે અને એક તુ છે કે દોલાવામેરી બ્યોતની જેમ મદતર ગિયર યર્ધ મધ છે ફિંગુ યા ખાટો યા માલો? હો, હો, નાચો, નાચો, ત્યાસની કે તમરી યલિતુ અણ પ્રમાણું હયમની હો. તમાગ શરીરમા રવે રવા ખડા યર્ધ ભય એમ કહેવા મે તેમ હાય પડીને ખાનો પર હાલી વર્ધ સ્દામેની ખુમી પર બેમાતા પૂખુ.

"આ મુદ સજાથી તાર ય મતન છે "

તે આરા મુખ પર દલી ૮૫વી આગ બોચી તમે માવ નર્મ હો! જમની હો. મે કશુ આ મુસોલ દુ લેવા મદ તુ મને તારા મહીર્મ પ્રત્યે બારે અજમમે હો સાચેત તું સી બી પત્રજીની મર્મ છે મુખપર મારીવંત મખીને પેનની જમને

હુપાવે છે એહા! યુ રાસપુત્રીના!

તે હહેવા લાગી જ્યારે મ્હારી વગે
પંડાયશો ત્યારે સમગ્રશે તમને

હું ત્હારાથી વધુમા દમ વધ મોટા હુ
મે કહ્યું

મ્હારો આશય માનસિક વધથી હતો
સાચી વધ એજ હોય છે એમ તો કદાચ
તમે મ્હારાથી દશ વર્ષ મોઠા હશે કિંતુ તમાર
માનસ, તમારી બુદ્ધિ અને સમજ શક્તિ
કેવળ મરખીના એક નાના બચ્ચા જેટલી છે

એહા! ત્યારે હું એક બચ્ચુ છું અને તે
પણ મરખીનું ? મે સરોવ કહ્યું!

હા એક અપરિપક્વ અને કુમળી વયનું
બચ્ચુ એમ કહી તે હસી તેજ ગાઝીર્થ તેજ
નિષાદયુક્ત સ્મિત

આ વિગ્રહ સબધી તમારો શું અભિપ્રાય
છે ? મે પૂછ્યું

તે તકુઈ ઉઠી જગ લગાઈ યુદ્ધ ધણીજ
બયાનક વસ્તુ છે હું એક સ્ત્રી છું મનમાનની
લાગણીને સમજી શકું છું આ સહાર આ
ધોર વિનાશ શા માટે ? કોના ખાતર ? મ્હારો
બાઈ હમણા યુદ્ધ કેદીઓની હાવણીમા મગર
છે તેના તેનો સજ્જ થઇ ગયા

મે કહ્યું માફ કરજો એ હોળી તમારા
ગસિષ્ટો (મરમુખત્યારો)એજ મળગાઈ છે

તે મજા ઉઠી હું ગસિષ્ટ નથી ન તો
મારો બાઈ એ વાદમા નાનતો હતો મે મદી
પણ રાજકારણમા રસ લીધો નથી કેટલેક
પક્ષમા હું બાળી ન હતી ફેગીમને પમદ
કરતી નથી મ્હારા જન્મ પૂર્વે વસાઈના કરારો
પર સહીઓ થઈ ચૂકી હતી હું હિંદુસ્તાનમા
હતી મુસોનીની પ્રત્યે મ્હને રહેજે સહાનુભૂતિ
નથી એણે તો મ્હારો પ્યાનો શિખરવાનો
ધધો બધ કરી દીધો

તેની આખો છનકાઈ ગઇ તું કોઈ અમ
લદર મમકા બયાન નથી આપી રહી મે કહ્યું

તે બોલી મ્હારી માથે તો બધાન
પોલીસ અમનદાર જેવુંજ વર્તન દાખવે છે
મ્હારા માટે એ કોઈ ની વાત નથી પરંતુ
ખરેજ એ હમારી જૂસ હતી અને ખુશીના
રાગ આવપતા ગ્લા Concertia વગાડતા
ગ્લા અને રાજકારણમા પ્રેરો રમ કે ભાગ
ન લીધો અને એમ ક્ષમિસ્ટોનો તેમનું ધાય
ક ન દીધું તેનો આમ રૂધાના લાગ્યો

મે તેની પીઠ પર લાય પરીવાળીને કહ્યું
ચાલો જવાદો

આ કઈ છે ? અતિમ યુદ્ધ નથી જો
ખીળા વીમ પચ્ચીસ વરસ આપણે છતાં
રહેશ તો માનવતાનો, સરકૃતિનો, સપતિનો
ધોર સહાર કરતું એક ખીનું મુદ્ધ પણ જોડું
આ યુદ્ધથી પણ બયાનક જગ આ મુદ્ધ
મરમુખત્યારો નારા કરી નાખશે પરંતુ પૂન
અને પશ્ચિમના મદાન પ્રશ્નોનું નિરાકરણ ન
પ્રી શકશે ન તો આ દુન્યા તે સામ્યવાદી
વ્યવસ્થાનો પાયો નાખી શકશે જે વિના બુખ,
જેમરી અગાનતા, અને નિર્ધનતાનો આ
પૃથ્વીપટ પરથી નિનારણ થતું અશક્ય છે
એટલે આવો જે તકનું વમત-ગીન
Monoglot શરૂ કરે જે ધકી આ છવનની
યાતનાઓ પ્રિયજનોની વિરોગની અનિચો
ધોડીક દણો માટે જૂલી જવાય

મેગિયાએ અશ્રુઓ લોહી નાખ્યા અને
પ્યાનો વગાડ્યો લાગી

ફેરેરી ચાંદની પધગએવી હતી અને
એકાગ્ર મગરીના બોજન પડી બાલકનીમા
બેસીને કલ્પનાની ધમાન્ટો નવી રચા હતા હું
વિચારી ગ્લો હતો કે આ મરોવગી વચ્ચે
એક બન્ય અને મુદર મહેન હોય અને ચાદોનો

એક મોટા પ્યાનો અને મેરિયાનો પહેરવેશ
ગુલામના પુખ્તોનો હોય મેરિયા હોય અને
હુ બીજી બમ બીજી કોઈ ન હોય

મૂર્ખ કદાના લોકો બૂબે મરી રહ્યા છે
આટો ઉપવાનો ખરો વેચાર્ક ઝલો છે અને
સાદત રિયાદી ઝલા છે કે એક ચાવીનો
પ્યાનો મરોનની મ'યમા એક મહેન હોય આ
હોય તે હોય બમ બ્યારે જુઓ ત્યારે એજ
મુનીયત હોય છે આવા સુદર મરખા આરી
ગીને આટલા જાદી મરી વતય છે કિતુ
નન્માન આના રમખા જુએ છે જ ગા ગારે ?
મનુષ્ય એટલે શુ ? એના મર્જનનો હેતુ મો ?
એના છવત્તુ 'મેય કયુ ? અખુલાદ પણ
ઈસાનમ છે ને ? અખુલાદમે પણ કદી
આરા સ્વખા નેચા હતા ? દહય પોતાના
પુત્ર માટે શત વિદ્યુ એવા મરખા જુએ છે ?
ઈન્માનને આરી મરખા સપ્તિ ધારીત મમ
લાગે છે અને શા માટે તે એ સ્વખાએને
વાસ્તવિક મય નથી બતાવી લેતો ? મૂર્ખ, ચદ્ર,
પાશી અને હવાની જેમ, જે ધનિત અને
તેનું તમાન ઉપજા પણ મમસ્ત માનવ
જાનોનમ્યેક ઈન્માન માટે માગપપ્પે વહેચાય
મય તો બધા મરખાએનો મમમનો શિશ
મહેલ બની જાય શા માટે ત્યારે ઈન્માન એમ
કરતો નથી ? એ મૂર્ખ કેમ છે ? સામુવાદી
કેમ નથી ? શુ ઈન્માનમા એટલીય જુદી
લી કે આટલી માદી અને સરળ વાતને
મમજ ને ?

ઓઆઈનિ સિટ્ટની રાજ ખખેગતા બોલ્યો,
હેનરીફનો પુત્ર મરી મર્યા છે

મે કયુ તેથી શુ ? એનહી મોટગા
કારોમાગ પગ નુ અનર થવાની છે ? શદગુના
જશે પગ ફરો આપવા બધ થક જશે ?
રિય કારોમાગ થઈ નશે ?

ઓઆઈનિ બોલ્યો નદિ હુ એ નિચાર
કરતો હતો કે તે હેનરી ફાઈમે એકનો એક
પુત્ર હતો હેનરી ફાઈ અમેરીકામા મરીનાદી
ઓહુ પ્રાતિક છે ત્યારે હુ એ નિચાઈ હુ કે
કરોગધિપતિ હેનરી ફાઈ સુખી છે ? મુખી
હતો ? સુખી રહેતો ? આખિગ આ ધનના દગના
કેમ ? શા માટે ? એનુ કામજ શુ છે ? એનો
ઉપયોગ પણ શુ છે ? અગત્યતા પણ શુ ? કે
ત્યારે હેનરી ફાઈ એક નિરપીટ અને નાટક
દૂધ પણ આખા દિવમમા દગમ મરી શકતો
નથી.

મે કયુ હેનરી ફાઈ મદાન માણુમ છે
તે એટલો પત્રિશ્રમ ઉઠાવે છે કે કઈ ખાઈ
મકતો નથી

ઓઆઈનિ કહેવા લાલ્યો માર્કન્ટ ઍવરેસ્ટ
પણ ધલો મોરો પદાર છે મદાનતા ઉમથમા
છે હેનરી ફાઈમા પણ બો માર્કન્ટ ઍવરેસ્ટમા
પણ કિતુ હેનરી ફાઈની મદાનતા કુત્રીમ છે
અપ્રાકૃતિક છે તેનું મરખા મુખી છે શોપણુ
માર્કન્ટ ઍવરેસ્ટનુ આકર્ષણ એક નિર્દોષ
બાળા જેવું છે જે મેન ખરક સાથે રમે છે
તે અનત છે તે અમર છે,

ગાંરી ગારે તમારું દ્રષ્ટિનિદ શુ છે ? મે
પ્રથ કયો

ઓઆઈનિ બોલ્યો લાખા મળ મુખી કે
કાળા માણુમેને ધિક્કારનો ઝલો દહુ કદી
મદી મદારે ધિક્કાર જગી હરે છે અને
એમનો રમ પગદ નથી એમનુ મકુચિત
માનમ અને આપકુમી પણ કે એમનામા
નિસારી જેવી પુર્વતા શિવાજ જેવી અધાર્ક
નિદાળુ હુ અને વર્ષો લગી દબ્યીએને તો કે
ઈન્માન પણ ગણતો નહેતો ગાંધી કાળો માણુમ
છે તે કી પમુ ઓગએનો મિત થઈ શકે
નથી કેમકા માણુમે તેને ઈનુ અગીદની જેમ

● લોડીઝ ડ્રેસ ફેબરીકસ

એકજ સાવ અને ઓછા દરથી
ઉચ્ચી ક્વૉલિટીનાં

કા
પ
ડ

ખરીદવાની
અણીતી અને સરોસા

હ
કા
ન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ
ચોક બજાર-સુરત.

● છાપેલા આવે દરેક માલ

● પાઠા રંગની પ્રીન્ટેડ વૉયલ્સ

નિર્દોષ મનજી છે તુ એવી બ્રમણ નથી સેવતા
નું હજી પણ માનુ છું કે તે મ્મેત ચામડીની
પ્રખતો કદર શત્રુ છે

મે કહ્યું તે તો કેવળ એટલું જ ચાહે છે
કે હિંદુસ્તાનમાં માત્ર હિંદીઓની જ હુકુમત હોય

ઔપચારિક મસ્તક ધુણાવતા બોલ્યો બનના
જોગ છે કે મહાગ નિચારે પૂર્વઅદ્યથી ખાલી ન
ન હોય અતે હું પણ ધોળી ચામડીની નસલથી
સખધ ગણુ છું

કિંતુ આ વખતે તેજો અમને અત્યંત મુશ્કેલ
પરિસ્થિતિમાં ચડી દીધા છે હિંદુસ્તાનમાં
એક દ્વારાનળ બબૂકી ગ્લો છે, અને એ બાગ
કોડ અમને જાણીઓનો સામનો કરવામાં
અતગપર છે

પરામર એજ વખતે ખુગલનો અરાજ
મબળાયો અને અગ્રેજ ઘોડેચાર મેનિકોનુ
એ મોહુ દળ બાદકની નીચેથી રૂપસાર થયું
રાયક્રો પિત્તોયોથી મપૂર્ણ સત્ત આગળ બે
અગ્રેજ ખુગલ વગાડી ગલા હતા

એક દુકડી બાદકની નીચેથી પમાર થઈ
મે કહ્યું "અવિશ્રામમાંથી ગંગ જન્મે છે
એ મર્યા સામાન્ય વિષય છે"

અગ્રેજોને હિંદીઓ પર વિશ્વાસ નથી અને
હિંદીઓને અગ્રેજોની મદાનુભૂતિ અને નીતિ-
ગીતીમાં શુનમર્ગનો જ દાખલો હોયો અહિયા
અશાંતિ કે ઝગડા જેવું કંઈ જ નથી છતાં અહિં
પણ એ લોમ દરરોજ ગરે આખા શહેરમાં
ચક્રર લગાવતા રહે છે રખેને કોઈ કોંગ્રેસી
બોમ નાખી દે!

સરકાર કેડ તરફથી પેતુ યુવાન યુગન
આની રહ્યું હતું ચાદનીમાં સ્નાન કરતુ ઉમંગો
બર્ધુ વાતાવરણની રમ્યતા અને આનંદાદકતામાં

લીનતસ્વીન નીચથી માળે રહેતી મિલ જોઈમિ
લકેશાયરની રેહવાસી હતી અત્યંત ઉદામ
સંગેમાં પોતાના વતનનું એક ગ્રામ્ય ગીત ગાતી
હતી તેનો પ્રેમી શગળીની જેમ વાગવાર કંદી
ગ્લો હતો ડારલીંગ હું પણ લકેશાયરનો
રહેવાસી છું

રૂપેરી ચાદનીમાં કલ્લોત કરતુ પેતુ યુગન
ત્યા પ્રેમ ગોળી કરી ગ્યું હતું

મહામા નીચથી માળેથી નર્મના કદનો
અવાજ આવ્યો મ્હારે ઘરે જવું છે ડારલીંગ
માય ડીયર ડારલીંગ! મ્હને મ્હારા વતન
મોકળી દો

ઔપચારિક કહેવા લાગ્યો દન્ડાન હજુ મુધી
ભૌગોલિક પ્રેમથી આત્મા નથી થયો ગાંધી
હિંદુસ્તાની છે તેને હિંદ સાથે પ્રેમ છે આ
નર્સ લકેશાયરની છે એને લકેશાયરથી પ્રેમ
છે જો કે સત્ય તો છે કે શુભમર્ગના મુકામવામાં
લકેશાયર બિનકુલ તે માયુ ધુણાવીને ચપ
ચપ મયો

હિજી સન ૧૩૬૩ના સાલની

ઇસ્લામી બળી સુહમ્મદી

તકવીમ ઉદ્દમાં

કીમત ટપાલ ખર્ચ સહિત રૂ. ૧)

—o—

મરિજો, મદ્રેસાઓ અને હીવારો

ઉપર ચોટાડવા માટે

ખુલામાં ઇસ્લામી બળી

સુહમ્મદી તકવીમ ઉદ્દમાં

કીમત ટપાલ ખર્ચ સહિત ત્રણ આના

આજેજ ઝાંડર લખી નાખો —

ધી રાંદેર રટોક - ટાવરરોડ, મુરત

નીચે નમ ધાગે પાડી પાડીને કઢી રહી હતી સીધી બોલુ લોકશાપર જતા આવુ ધુ-સીની બોલ

અને ગાંધી પણ એજ ઘરે છે એવાઈને હોડો પર રિમન ક્રમના કચુ

એકાએક અનુસાદનો પુત્ર ગરીબ દાકરો દાકરો દોડનો આવી ધોધગતે સાદે કહેતા સાચો બામુછ! બામુછ! મ્હારા પિતાને કઈ થઈ ગયું છે સાગ્ન તાગ્ન બેગી દુઝા પી રહ્યા હતા એકાએક ખામવા સાચ્યા અને પત્રી બેનાન થઈ ગયા અપ્પા! અપ્પા! એમ ધણી બુમો મારી જતા કનુજ બોલના નથી બામુછ તેઓ બોલના કેમ નથી? ચૂપ કેમ થઈ ગયા? શું તેઓ હવે નજર બોલવાના બામુછ!

હું વગેળતી જેમ તેની ઓડીમા દોડી ગયો, આહ! અનુસાદનો આત્મા તેના કીચ અને ધસાપ ગમેતા દેહને હોડી ગયો હતો આખોના ડોળા ફાટી ગયા હતા નમ સ્વપ્નામા રાચનો માત્ર આશાનો પાનર ઓડીને! ઓહ કેટલી નિરાશા તરવની હતી તેની આખોમા! એ સ્વપ્ના કઢી સાચા પડતા નથી

મેનેજર હાડ લગી ફાડી આપ્યો તેણે અનુસાદ કે માગ પ્રતિ આખ ઉઘડીને એણે સ ધા નહિ ગરીબને જોઈને સત્તાવાડી સ્વરે બોલ્યા મેનેજર સાહેબ માટે ગરમ પાણી ગરમ પાણી જોઈએ છે જલ્દી ટળમા પાણી બરી દે

એટલું કહી તે ચાલ્યો ગયો

ગરીમે બાળપોથી ઝમીન પર મૂકી દઈ બાળી ઉઘરી જતા જતા હેયુ વતોવી નાખે એવા કહ્યા બધાં રહે મો યો બામુછ! મ્હારા પિતાને જગાડ્યો, હું મેનેજર સાહેબ માટે ગરમ પાણી મૂકતો આવુ

બામુના ખડમા લોકશાપરનાઓની પ્રેમ કીડા આન હતી

અનુસાદ આજે જેમ થયો? આવી પૂર્ણિમાની નાગના મઢી મરીએ? પેલું યુવાન યુગન બ્યારે છવનના આલસાદો માણી ન્યુ હતુ આખોય પ્રદેશ જગતી પુષ્પોની મુગધથી મેડેડી નેલા હતો છવનને તાઝગી અર્પે એવા ચથો અને મમ્મો? શું અનુસાદ થોળ વર્તો પછી ન મરી શક્યો તેન? કાચ તેનો પુત્ર બાળી ગાળીને તેની કંધના સ્ટિને તેના રમ્મ સ્વપ્નાઓને સાચા બનાવી શકના! અરે! મનસાની આ ટેલી રીત છે કે માહેમ લોગ માટે પાણીની બાળીઓ બરના બતા તેમણે મ ધા વૈનર કઢી કઢીને, પોતાનું પુત્ર અને પન્સેવો એક કરીને આજ દશામા પગોક સીધાની ગમે તે પોતાના ખેનરમા નાનમ્હા બાગમા નાની મદખી મુપડીમા ન મરી શકતો હતો? હું પુછુ છું કે આ કેવી કુટુંબી છે? ની હૃદય હીનતા? તેને આવી ફુલ્લામા મરનાનો શું હક હતો? અનાજના એક એક દાણા માટે શરીર ઢાકવાના વજો માટે વનખા માગના માગના, એડીઓ ધરી ધરીને, શા માટે આવી રીતે મરી ગયો? જગનમા આજે આસા હજારો નહિ લાખો નહિ બે ટે કરોડો અનુસાદ રાતદિવસ કેમ મરે છે? શા માટે હવે છે? આ કવો તેમારો છે? આ કેવી ખુબી?

નહનુસ બસાગાહ

હું અલી અના સે કહો બાલુવા જેવા લેકચરો ગુજરાતીમા ૩। ૧। પો માથે રાહુનજત ઓડીસ લાવનગર.

અમુક દાદા જે ચુરના બેઝા મેનર માદય
પાળી માગે છે મેનર ફરશી બગડી રંગો
દત્તો બોન બોય એ મુનર ૥ બેઝા મેકે
નોદ પૂતી રાણા મદા દેમા, બગ્ગયા દાય
પગોરાણા અર્ધનમ બૂબે મગ્ના કમિસ, બોલ
શુ મગીને પણ તને માગેલો જવાબ વાળના
નદિ આપડ ?

કિર્કેમમાં એક ગીબ અને તેની ખુબમત
શ્રી જેઓ મુવમર્મ જેવા બાગ્યા દત્તો તેઓનું
રમગ્મ તાલુ થાય છે તેઓ નુનમર્મ એટલા
માટે હાંડી મયા કે ચુનમર્મમાં પર્વતો નિરાય
ખીનુ કદર ન દગ ?

તેમના પાને ૥ ખડમાં એર મગ્નાની શ્રી
૧૧૩ મુખ કરીને કદેસ લાગી એ દેડી અદિયા
મુ જલુ છે ? જ્યા લુઓ ત્યા એમના પર્વ-
તોજ અને કાગીમાં જેવા રંગુ કદર ન
લાગુ બન પર્વતોની અવન દારમાગ

મગીઓના કુત્તાર !

અક ૧૬ પેન્ટન ૫૨ કનરેગે (નિગત)
વર્જીન આં તેની માથે એક મગીન અદેગી
પાદરી એ પદરી સમગ્રમાં કમિય પર્વતો
પ્રચાગ્ની નોઝી કનો તોય તેમે એ રિયા
કેરી ખાતે દત્તો કે કેવળ ને પદીન રતો
૧૧૪ તે વેપરી, મેનિ, - ૧૨૦ અપસ મિત્રી
૨૨૦ કેમ ન થપોર ૧૦૦ અમુદાપના દત્તી
તેની અંબેમા !

૧૬ મર્મી ૧ પાતના પુત્રો વનવનમા
તપેષ ૧ નો જે રોકેમકમાં દત્તો અને દિદ-
શનની દેરા ઉપય એક મોટુંકર રમે ત્યા
પરવગિ પામ્તો દત્તો જુલો વર્જીન પ્રયેક
મુદાગીમમ એ વતો મર્મી પર્વત અમા ને

૧૧૫ નદરો પુત્ર છે ૧૧૫૫ મર્મી
૧૦ એ નિરાય પણ નેદમાં આ કુરેવ એ

દત્તી કે તે મદારી જાતીમા મદને પૂ.યા કે
કદા વિનાન આસી બેનનો વતી મદાન
અનગાગનો પણ ઉપયોગ કરતો, જે જાતનીથી
ચોરે દુર દગુ એક લિવ ને ઉરોપને કુ
વર્જીન માદય તમે મદારી પદવતી નિરાય
બાચકમો કે જાતનીથી ઉપયોગ કરી શકના
નથી !

કેમ ? તેને બેદર નાનક થયા પા પુ

કેમકે જાત ૧ નમરો પુત્ર છે અને ત્યાસગી
જાતિય અવ અદિ પપારે નદિ દુ આપને તેમ
આપના પાદરી મિત્રને મગ્નીમા ઉચકી જાત ૧
બદાર મગેલી દેરાનો બધાન કનરો ગમુ છુ

આપરેશન વગર હરનીયા અને અંડવૃદ્ધિનો દલાબ

અ.ગોષ્ઠમા અન-૩ ૧ પાળી કિરી અગ્નિ
તોય તેના પત્રાગની આયર્ષ ૧૧૩ ૧
આક્રિડ પદારથનો ઉપયોગ કરો એમ
તેલની જુલો ખીમરી કેમ ન તોય, એક
આર્થાયામા કાવમો ૧૧૫૦ કરી દે ૫
કવકર ખીમરી મરે આ એક અમાગમ
૧૧૫ છે જેના ઉપયોગથી પર્વતપદારથ ખાત
તત્તો જલાર ૧૧૫૦ એની અમળી
લખત ૫૦ જાતી મલક ૫ એપેલન ૧૧
૫ની ને જલમ નથી કાવમો ૧૧૫૦ મરે
એક મીગીની દી મન ૩ ૧-૮-૦ ૧
અવ અમલ જાત ૫ મરે, ૧૬ જાતની
દીપક કેરવલી દિદ જલમ ૧૧૫૦ મરે
૫ ૧૧૫૦ ૧૧૫૦ ૧૧૫૦ ૧૧૫૦ ૧૧૫૦
એ દ મ મિત્રી

કેમકે અમુદન કેમીકવ વર્મ (૧૬)
જુના મિત્ર ૫ ૧૧ દીપક ૧૧

પરતુ તમે મ્હને ઓળખતા નથી તેણે ધુવાધુવા થતા કહ્યું અહિંના મોટા મોટા લાડ માહમો મ્હાગ ગાઢ મિત્રો છે, હું માછ પ્રવાન છું વાંધસિંચતો મેઢમાન પપુ રહી ચૂક્યો છું હું તમને જોલમા પૂરાની દર્શિ સમજે જા કોની માથે વાતો કરી ચલા છે ? મ્હારો પુત્ર જમાન મ્હોટરેડમા છે

એમાજ તમારી સનામતી છે જો આપ પણ સ્કૉટલેડ સીધાની જવડા મે રોપથી ડોળા કાઢી ઠામો દેખાડતા કહ્યું

અરે ! આ કોઈ સન્ન્યતા છે ? આવી રીતે મ્હાડ કોઈ અપમાન કરે ? હું પેન્શન પર ઉતરેયો પ્રધાન છું મ્હારો પુત્ર સ્કૉટલેડમા છે

પાદરી તેને ઢસરડીને બહાર લઇ ગયો

આજિસ નબરના રૂમમા એક હિંદુસ્તાની તરણી રહેતી હતી નવી હતી, હેડ મિટ્રેસ હતી, વેશ્યા હતી કે પરણેલી હતી સમજાવુ ન હતુ તે કાણુ હતી ? છતાય તે એકનીજ આવી હતી અને એકનીજ આવી ગઈ

ઓશાહન કહેવા લાગ્યો અ ડોમરીને જોધને મ્હને મ્હારી પ્રેયસી યાદ આવી જાય છે આ કનીમાગી મધ્યાના રગમેરગી દ્રશ્યો નિહાળતી વખતે મ્હને તેની સાથે વાત કરવાની તક સાપડી હતી ઓશાહને પૂંચુ રુ તમે પૂર્વજન્મમા કોઇ આશીરશ કુટુંબમા જન્ન લીધો હતો ?

તે યુગ્તિ અત્યંત સગળતા પૂર્વક બોલી મ્હને યાદ નથી ! આહ ! શું બોળપણુ હતુ ! કેટલી મુગ્ધ કરનારી નિર્દોષતા હતી ! ઓશાહન ગળગળો યઈ ગયો કહેવા લાગ્યો ખરેખર એ તેજ છે મ્હને ધોધા આપવા માટે હિંદુસ્તાની યુવતીના રૂપમા આવી હતી થોડાક રૂપ દિવસ

રોમ્બી તો હું ખરી જઈશ મ્હાડ બંધુ તત્વાજ નાશ પામશે મ્હને યાદ નથી લાય હા ઠીકજ થયુ કે થોડા દહાડા રડીને આની ગઈ

પ્રસમીરનો આન્હાદ મન્હાન્હ ! તીવળતા આપતો મદ અતીન મેરિયાની પુષ્પોની પાખડી જેની નાગ્ન નાગ્ન કરાગુનીઓ મેરિયા કહેવા લાગી તે પીકનીક તમને યાદ છે ? જ્યારે આપણે ફિરોઝપૂરના સરાવરમા માઠના પમ્પ વાની નિર્દુજ મેશિશ કરી હતી ?

મે કહ્યુ ત્યા તો મ્હને કેવળ અખરટના વૃક્ષોની હરિયાળા હારોજ સુદ્ધ લાગી હતી જ્યા નાળાનુ પાણી સ્થિર ઉચુ હતુ અને મફરજનના વૃક્ષોની કાગો તેના પર ઝુડી હતી

અને સુનારના પાદડાનો ગગ તો ન્મતજો હતો મેગિયાએ સ્વખરચ દશામા કહ્યું

બરાબર તમાગ હોઠ જેના મે મસ્તીમા કંથુ

બાળક છે ! મીઠું જોઇ કે પીગમી ગયા તમને તો પ્રેમ કરતા આગણુ નથી મેગિયાએ મળીગણુ સ્મિત વેદને કહ્યું કદાચ એટલા મારેજ તમે મને વધુ બાક રૂંક લાગો છો

થોડીક હાથો ગાઢ શાતિ વ્યાપી ગઈ હું ગરદન ખજવાળતો રહ્યો મેગિયાએ શાતિનો બગ કરતા કહ્યું યુદ્ધ પછી હું મ્હારા દેશ પાછી આવી જઈશ ત્યાના માગ્યવાદી પક્ષમા જોડાઈને રાજદારી કાર્ય કરીશ માત્ર ખાનો વગાડવાથીજ કામ નહિ અને આ મળધુખી લાઈ બધ થાય પછી હમો મૌ મળીને શમ્ય તે તમામ કરી છુટશુ કે યુદ્ધ પાછુ ન મળજે રૂમ બગાડ છે ને ?

મ્હને પણ સાથે લઈ જશો ?

અવશ્ય ! તે પ્રફલિત થતા બોની લાંબા

ગડીમા અમારૂં ગામ છે ત્યાં અગુના રૂબો દાડમના વૃક્ષો અને ખેતગુના શેડે ગેડે લીંબુના ગમે છે ત્યાં મુખી તો મ્હારો બાઇ પણ આજાદ થઇ જશે પછી હમે ખેતી કરશું રેશ-મના કોટા એકદા કરશું અને અમારા પિતાજીને ઉચી કુર્મી પર ખેમાડી અમલ ઇટેલીયન શરામ પીરડાવશું અને કદી કદી કદી પણ જગ થયા દેશ નહિ

બીજા દિનમે મેરિયા અને તેના પિતાને પોલીસે અટક્યા લીલા તેમને સ્વરૂપ ધારા હેલજ પકડવામા આવે છે એમ કહેવામા આવ્યું મુદ્દ અને મુદ્દ છે અને આજે કયા ઇટેલીયનો સામ્યવાદી છે અને કયા ફાસિસ્ટ તે મમજનુ મુન્ડેવજ નહિ પરંતુ અશક્ત છે તે કે અમલ દારાને એમના પર શકા નહોતી છતાં માવચેતી ખાતર એમ કરવું જરૂરી હતું.

જતી વેળા મેરિયાના પિતાએ મ્હને એક ઇજામય લાકડી અમરણચિન્હ તરીકે આપી હતી

મેરિયાએ એક વિવાદ મુન મિતમદ કર્યું હું તમને શું આપું ? મર્યાના બન્યા ?

મે ખાનો પ્રવે આગળો ચિંધનાં કર્યું હું તમાગ મૌમ્ય મુખે વસત ગીત મામળવા આડું 'હું મ્હારી અમલ બ્રદા છે કે વમત જરૂર આવશે

તે ખાનો પર વમત ગીત લનકારના લાગી વાનાવરણ તેના મનુર અને કર્ણપ્રિય સ્વરથી શુન્ધ લાગ્યું આખોમાથી અશુભિદુઓ ટપકતા દના ગીતના બર્ષા બર્ષા વાતાવરણમા મોકિય કવી પમીમા કશ્વોય કરવા લાગ્યા પુષ્પોથી લયમતી ડાંગીઓ કુનવા લાગી પર્વો અનીલની શીનજ દેરીઓ માથે વલ્ય કરવા લાગ્યા ખુલ્લુનના ગીતો સ્ત્રીઓને હવણ

ખિલખિલાટ નિશ્ચિત જાગડોની નિરોપ મસ્તી વસત વસત .

મેરિયાની તિલાણુ ઉડાણુ માપતી આખોમાથી અશુભોના મોતી ખરી રહ્યા હતા

એક દિવસ ઇન્સાનની ઉજડી ગમેલ દુન્યામા એના ઉજ્જરક થએલ ઉદ્યાનમા વમતની હરિયાળી લીલીઠમ ઉદ્વાસ પ્રેરક પ્રાણપ્રેરક વસતતુ આગમન થશે જ આ ગીત કહી રહ્યું છે -

પોલીસ મેરિયા અને તેના પિતાને પકડીને લઈ ગઈ

હું બા'કનીમા સ્તમ્ભ અનિમેય નયને તેમને દષ્ટિ મર્યાદાથી પર થતા મુખી નીરખી રહ્યો

મુસ્લિમ-ગુજરાત સાહિત્ય મંડળ, રાંદેર તરફથી ચોક્કસના મુદ્રાકરના સમ્રદ.

કાવ્ય કેળુ પુ ૧૯ કી ૮ ખ સહિત (નથી)

" " " ૨-૩ " " (૧)

" " " ૪-૫ " " પાચ આના

" " " ૬ " " પાચ આના

" " " ૭-૮ " " આઠ આના

દરેક કવિ અને કાવ્ય રસિક પાસે આ સમ્રદ હોવોજ જોઈએ

પુષ્પ ૪ થી ૮ જેની કી મત ૮ ખ સહિત

શ ૨-૨૦ થાય છે તે ફક્ત શ ૧-૦૦

મેકલી મ માવો

ધી રાંદેર રોડર્સ . ટાવર રોડ - મુન્ડ.

હાસ્યરસના મશકર
લેખક શ્રી બેકારની
દક્ષિત રસ-ભાગી
હાસ્ય મંઝીલ
મુદ્રક કેપીઆ મલ
ગોરેનર હ આના વધુ

***

હાસ્યરસના
રસીલા
બે મુસ્તકો
આ ત્રણે મુનદા મુસ્તકોનો સેઠ કોટી સાથે મ ગાનનારને
ફેરલ દે કેપીઆના ઘરબોડા પહોંચાવેના કસીશુ.

આગેનર લખો —

હાસ્યરસના
ખાનીલા કામચાલર શ્રી
બેકારની કલમે આગેઆવેન
પ્રેમ કન્યા
મુદ્રક બે કેપીઆ
ગોરેનર સાત આના વધુ

ફેલી મુસ્તકે હાસ્યખી બનાનનાર—
લીલાની અમગીનીતે હર હાસ્યનાર—
તલિયતની તાઝાનીતે જુહરતી રનાર—

શુ ?
મસાનાની શુરાતન
વધી સાહસાધ્યા

મુદ્રિયાત લેખક
લુહિતમર્તની
લલન નાની શ્રી નાંચ રોતે-લીક
બોડ-વેચર રટોટીતો આગુ માલ
ખલ્લન મવાસ
ફે ચચાણી અગુ માલ
મુદ્રક ત્રણ કેપીઆ
ગોરેનર આઠ આના વધુ

શા હરિ હર મુસ્તકાલય
દાવર રોક, સૂરત

બેકાર ફોન —
(૧) અમકલના આ
શ્રી રા. અડી
(૨) રાનમની શામઆ
ફો ૩૧ ત્રણ
(૩) હુ નામ હોહિ લો
ફો ૩૧ આવી
(૪) કલમ આલુક
ફો ૩૧ રોલ

દીદારે રસૂલ (સા-૦)

[સર્વ દેક સપાદકને સમર્પિત છે]

રિવાયત ૩૭-ત્રીજી રિવાયત હજરત
ઈબ્રાહીમ (નદી)થી છે જેના હજરતે (સવ)
હરમ વ્યુ છે કે “આ મુજબ પદો”

અલાહુમ્મા મલેઅલા મોહમ્મદીન
અખ્દેલા વ રસૂલેકા વ અહલે ઈતેહી
કમા મલેતા અલા ઇબ્રાહીમા વ આલે
ઈબ્રાહીમા ઇતિકા હમીદુમ મજીદ વ
ખાલેકઅલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે
ઈતેહી કમા ખાલકતા અલા ઇબ્રાહીમા
વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇતિકા હમીદુમ
મજીદ

રિવાયત ૪ થી ચોથી રિવાયત હજરત
અબ્દુલ્લાહ મિન મકક (મદી)થી છે કે-
એમા હુઝૂરે (મવ) માત્ર આપનાર મન્દો
કલા છે —

અલાહુમ્મા મલે અલા મોહમ્મ
દીન કમા સલ્લેતા અલા ઇબ્રાહીમા વ
ખાલેક અલા મોહમ્મદીન કમા ખાલકતા
અલા ઇબ્રાહીમા

રિવાયત ૫ મી-પાંચમી રિવાયત હજરત
કઅમ (મદી)થી છે જેના તેજ કહે છે કે-
એક માણસે હુઝૂર (સન)ને અર્જ કરી કે
‘હુઝૂર (મવ) મવામ મોમનવાનુ તો અમા
લીખ્યા છીએ, હર શરીફની રીત પણ રૂ-
માને’ આપે (મવ) ખુ કે-આ મુજબ પદો

અલાહુમ્મા મલેઅલા મોહમ્મદીન
વ અલા આલે મોહમ્મદીન કમા સલ્લેતા
અલા ઇબ્રાહીમા ઇતિકા હમીદુમ મજીદ
અલાહુમ્મા ખાલેક અલા મોહમ્મદીન વ
અલા આલે મોહમ્મદીન કમા ખાલકતા
અલા ઇબ્રાહીમા ઇતિકા હમીદુમ મજીદ.

રિવાયત ‘કુ-કાઈ’ દ્વારા રિવાયતમા નીચે
મુજબ પણ છે —

અલાહુમ્મા મલેઅલા મોહમ્મદીન
વ અલા આલે મોહમ્મદીન કમા સલ્લેતા
અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા
ઇતિકા હમીદુમ મજીદ. અલાહુમ્મા
ખાલેક અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે
મોહમ્મદીન કમા ખાલકતા અલા ઇબ્રા-
હીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇતિકા
હમીદુમ મજીદ

આ તેજ હર શરીફ છે કે જે નમાઝમા
હેના કથામા “અતાહવાન” પંજી પદમા
આવે છે, અને એને દરદે ઇબ્રાહીમ (ન મ)
પણ કહેવામા આવે છે ફોમ્લા કહે છે કે —
જે ડાહ માણસ મોગદ ખાવ કે ‘હુ બસ
હજેથી માફ દરદ પડીય’ તો તેને જેએ કે
મજકુર હર શરીફ પદે (મવમ બધા દરદ
ગરીફ કરતા આ દરદ શરીફ અફઝન છે) જેથી
કમલ તોડનાર તરીકે ગુન્હેગાર થશે નહીં

મતલમ એ છે કે તેણે લીનેના સોગદ પૂરા થશે

જે માણસ મજકુર દરદ શરીર સાથે હુઝૂર (મવ) ઉપર દર૦ પડે તો મથાવનો પૂરે પૂરો સવાળ મેળવશે

રિવાયત ૭ મી-એક જુવાન માણસે સહામાઓને (રીદ) નીચે મુજબ દરદ શરીર પડતા માન્યુ છે —

અલ્લાહુમ્મા સલ્વેઅલા મોહમ્મદીન વ અલા અહલે ઈતેહી વ અલા અઝવા-જેહી વ ઝુર્રીઅતેહી કમા સલ્વૈતા અલા ઇબ્રાહીમા વ આલે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ વ ખારેક અલા મોહમ્મદીન વ અલા અહલે ઈતેહી વ અલા અઝવાજેહી વ ઝુર્રીઅતેહી કમા ખાશકતા અલા ઇબ્રાહીમા વ આલે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ.

કેટલીક રિવાયતોમા મજકુર દરદ શરીરમા “અહલે ઘેનેરી” એટલા શબ્દો વર્ણન કરવામા આયા નથી

રિવાયત ૮ મી-હઝરત અલી (રદી) થી રિવાયત છે કે -હુઝૂરે (સલ) ફરમાવ્યુ છે કે -જે માણસ નેકીનો પૂરેપૂરો ખદયો લેવા માગે તેણે નીચે મુજબ પઠવુ જોઈએ

અલ્લા હુમ્મય અલ સલ્વાતકા વ રહમતકા અલા મોહમ્મદીન વ અઝવાજેહી વ ઝુર્રીઅતેહી વ ઉમ્માતિલ મુઅમેનીના કમા સલ્વૈતા અલા ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ.

રિવાયત ૯ મી-હઝરત ઇમામ શેઅઝલી (રદી) પોતાની લખેલ “કશ્શુદ ગમમા” નામની

મિત્રાખના લખે છે કે -હુઝૂરે (મવ) ફરમાવ્યુ છે કે જે માણસ આ (નીચે લખેલ) દરદ શરીર પડે છે, તો ફરિસ્તાઓ એનો સવાળ હઝરોની મખ્યામા લખતા લખતા યાકી જાય છે જતા પણ પૂરેપૂરો સવાળ લખી શકતા નથી

જાહ્નહાહો અન્ના મોહમ્મદન સહ-હાહો અયૈહો વ સલૂમ

રિવાયત ૧૦ મી મજકુર સાહેબે નીચે મુજબનુ દરદ શરીર પણ હુઝૂર (સવ) થી નમ્ન કરેલું છે —

અલ્લાહુમ્મા મલ્લે અલા મોહમ્મદે-નિન્ન ખીધીલ ઉમ્મી વ અવા આલે મોહમ્મદીન કમા સલ્વૈતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા વ ખાજે અલા મોહમ્મદે નિન્ન ખીધીલ ઉમ્મી વ અવા આલે મોહમ્મદીન કમા ખારકતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ અલ્લાહુમ્મા વ તરહહમો અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે મોહમ્મદીન કમા તરહહમતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇતજા હમીદુમ મજીદ અલ્લાહુમ્મા વ તહન્નન અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે મોહમ્મદીન કમા તહન્નનતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ અલ્લાહુમ્મા વ સલ્લેમ અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે મોહમ્મદીન કમા સલ્વૈતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ

સંદેશ : મુસ્લિમ-શાહી. અને જન્મ-મરણ.

શાહી

- ૯-૩-૪૪ ઇસ્લાહ મોહ મદ મમુન-આવશા
ખીખી મોહ મદ ગુલામ જીવાની
૧૦-૩-૪૪ મોહ મદ હિમાહલ મોહ મદ યુસુફ-
મરીયમખીખી હિમાહીમ મોહ મદ યુસુફ
૧૦-૩-૪૪ હિમાહીમ ગુલામ હુસેન મુગમા-
હુમેદખીખી મહમદ અહમદ મપેરીયા
૧૧-૩-૪૪ મોહ મદ કામલ યુસુફ મમાજીકામ-
હલીમાખીખી હિમાહીમ અન્સાર કુટુબ
૧૨-૩-૪૪ ગુલામ મુતુકા રીમ મદવ-
મરીનાખીખી શેખ રહેમત મદવ
૧૮-૩-૪૪ અહમદ હિમાહલ મુનશી-ખદીન
ખીખી આરેફ અહમદ નાબુદા
૧૯-૪-૪૪ અમદુલ ખાતેફ અમદુલ કીમ
સંપ-કાતેખીખી મનેઝ દાહ ગુલામ

જન્મ

- ૧-૩-૪૪ મોહ મદ આજમ આરેફ-હોકરે યાકુબ
૧-૩-૪૪ યુસુફ આજમ પીપરડી-હોકરી
હનીદાખીખી
૧-૩-૪૪ હિમાહલ ગુલામ મોહ મદ યુસુફ-
હોકરે યાકુબ
૧-૩-૪૪ અમદુલમદદ નમઝ કા હાદિમજી-
હોકરી મેમુના
૮-૩-૪૪ મોહ મદ યુસુફ મનમુઝ પેરીયાલા-
હોકરે યુસુફ
૮-૩-૪૪ મેયદ ગુલામ મુય અમદયા-
હોકરી ફરીદખેગમ
૯-૩-૪૪ હિમાહલ હિમાહીમ બામ-ગોમરો
મોહ મદ
૧૦-૩-૪૪ હિમાહલ આહાહગ્યા-હોકરી
સારાખીખી
૧૪-૩-૪૪ હિમાહલબાહ દાહ કુતેલી-હોકરે
ગુલામખી
૧૬-૩-૪૪ મોહ મદ પીરશાહ-હોકરી જામુખીખી
૧૮-૩-૪૪ મોહ મદ હાશિમ આલીયા-હોકરી
સારાખીખી
૧૯-૩-૪૪ મોહ મદ આજમ દુધા-હોકરે
અહમદ
૨૧-૩-૪૪ હિમાહીમ મોહ મદ માનેઝ અબુ-
હોકરે ઐયુમ
૨૨-૩-૪૪ મોહ મદ યુસુફ યુસુલી-હોકરે કાસમ
૨૩-૩-૪૪ અહમદ હિમાહલ આગડીઆ-
હોકરી હુમેદા
૨૩-૩-૪૪ હાશમ આજમ પીપરડી-હોકરી
હાજમખીખી

- ૨૫-૩-૪૪ અહમદ યુસુફ મમુ-લા-ગી
કાતેખીખી
૨૬-૩-૪૪ હાજી મીદબાહ ડેમુબાહ-ગોમરી
આશાખીખી
૨૭-૩-૪૪ માલમ યુસુફ માલમ દાહ-ગોમરી
ઝાહમખીખી
૨૮-૩-૪૪ મુલામમસુબ બતુમીયા શેખ-જમરી
મમુલીયા

મરણ

- ૧-૩-૪૪ સીદી સુલતાન મીરી યાસીન
ઉ વ ૫૦
૨-૩-૪૪ રૂકયાખીખી હિમાહલ હિમાહીમ
બપોરીયાની હોકરી ઉ મામ ૮
૧-૩-૪૪ આશાખીખી શેખ કામલ અમદુલ
મરીમી હોકરી ઉ વ ૨
૭-૩-૪૪ ખસી હિમાહીમ તમાગ ઉ વ ૭૫
૧-૩-૪૪ રહેમતખીખી અમર નહિ ઉ મા
૯-૩-૪૪ અમીનાખીખી આજમ બપોરીયાની
હોકરી ઉ વ ૧ નાસ ૩
૧૧-૩-૪૪ ખતીજાખીખી હાશમ ઇનુફ મદના
ની હોકરી ઉ વ ૨૦
૧૩-૩-૪૪ હમીદાખીખી શેખ બતુ ૧ન
જમાદાની હોકરી ઉ વ ૮
૧૯-૩-૪૪ આસાખીખી હાદિજ હિમાહીમ
ગુલાની હોકરી ઉ વ ૫૦
૨૦-૩-૪૪ હાસમ હિમાહીમ તમાગ ઉ વ ૦
૨૧-૩-૪૪ અમદુલ હશીમખાન મીયાખાન
ઉ વ ૨
૨૧-૩-૪૪ અસગરી અહમદ મુમુજાની હોકરી
ઉ વ ૧૧
૨૨-૩-૪૪ હાજી કાનુરાહ પીરશાહનો હોકર
૨૩-૩-૪૪ યાકુબ મોહ મદ બપોરીયા ઉ વ ૧
૨૩-૩-૪૪ અમીરખીખી શેખ કીમ પીનબાહ
બગથીની નિશવા ઉ વ ૮૦
૨૩-૩-૪૪ મરીયમ બેગમ મેયદ મોહ મદ
મેયદ જનની હોકરી ઉ વ ૧
૨૫-૩-૪૪ મનેઝ અહમદ મનેઝ હુસેન ઉ વ ૪૫
૨૮-૩-૪૪ ખદીજાખીખી કામલ આજમ મના
હની હોકરી ઉ વ ૫
૧૮-૩-૪૪ મનેઝ અહમદ મનેઝ મોહ મદ
ઉ વ ૮૦
૨૯-૩-૪૪ હાદિજાખીખી સુનેમાન ધોડાની
હોકરી ઉ વ ૧૩
૨૯-૩-૪૪ હામેદ આજમ બેલીમ ઉ ૧, ૫૫

એમ, એમ. પી. આઈ. આઈ. —

વિનંતિ પત્ર

મદ્રસએ મોહમમદીઆ પીપરડીનાલા એ હંદ એમ્ડ એસ્ટીલી મેશન, શરિફ વિમાનની કાર્યવાહી સમિતીના સભાસદોની નુત્તાનીશ છે કે જ્યારથી બર્મો લખાવીસેલા કબજામાં ગયું છે ત્યારથી આપના મદ્રસાની આયિક રિયની દિવસે દિવસે ધાની કહેાગી થતી જઈ છે અને આજે બે વરસના બાળા પાગી તો તે એવી જાગલીના કાલમાં આવી પડી છે કે મદ્રસાના સંચાલકોને કઈ વખતે દાર્દરકુદ અને દોનલ્લ બધ કરવી પડે તેની શીઝર નદે છે મદ્રસા શ્રાયે બોલ ન પબુ ચાલુ છે અને આપનામાથી ધબકોએ એ બાગી જો અને હરેએ મદ્રસાનો લાભ ડેડાળ્યો છે આજે જ્યારે એ સરકારની માફી કહેાગી રિયની થા છે ત્યારે આપના દેડેની એકલ ફૂર્ડ છે કે જમે તે બોગે આપણે બનતુ કરી આપની મુશની સમ્પા-કે સેના પ્રતાપે આપને આજે આ દુવનર દુગી રવા હીએએ ચાલુ રાખવાની કામિયા કરવી

મદ્રસાના સચાલકો તરફથી અમને જાણવા મળ્યું છે કે મદ્રસાની દ્વારની અવક, જેમા નુરકા તરફથી મળતી માટ અને વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી સેવાતી કીમે તમારે કયાય છે, બાદ કરતા મદ્રસા અને મોડીન ચાલુ રાખવા માટે લગભગ રૂ. ૧૦,૦૦૦ ની ચાર્જિંગ ખાવ પડે છે

ઉપર જણાવ્યા મુજબ રજુના પતન પડી મદ્રસાની અવક સદતર બધ થઈ છે અને જામે વરસ પુષી તો બને એવી કશકશર કરીને સુખી નુદરતો પાડેથી મ ૧ ૧ તમાવવના નાખામાથી દાર્દરકુદ અને મોડીનના નિભાવ થયો છે પરંતુ દિવસે દિવસે દરે બે અમલનિત બનતું જાય છે

૩ ત્યારે આપણે આપના મદ્રસાને આવી કહેાગી રિયનીમાં નજરે નજર નિદાણીએ અને તેને એકદમ બધ થતો આકાશવામા કોલેપ ન પ્રકારે ચ દર ન થઈ શકીએ ૧ નુ આપને એટલા બધા ઉપકાન વિસર્જન બની ગયા હીએ ૧ શુ આજે એટલા બધા નિર્મોલક થઈ ગયા હીએ કે આપને એને કાપીલ ગીને કામ ન આવી લકીએ ૨ આપવા તો હું આપને એમઈ-કીને હીએ કે આપના નાવૃષિત મમાન મનસાના ન મનાવતો આપ ની આમળ દાય સલામે અને ત્યારપ નજ માપો કુતરાલની દરમાથી ડીમે ૧ આપ ની વરસ માપમાને ૧૦૦ કરવા ઈન્કાર કરે છે, આપો તો ઈન્કાર નહીએ કે ખુરા એમને એમ કરવાને વખત ન હોય

સમય આવ્યા પડેાએ છે કે જેમબન એના જુલગીથી (જન ૧૦૪૪ પડેલા) આપના આપના મનસાની વ્દાર થાલુ મોકળે અને તન, મન અને ધારથી લેટથી પબ બની શકે તેમથી મદ્ર કરવી જોઈએ

આપનામાથી માલ કેલ બેસા છે કે તેની આખમાથી આપના મ ગાની આવી દ્વાવન સામજી ૧ કુની વારા પડેની ન જાય

૬ ૧ મ રેસાના રુના વિદ્યાર્થીઓ આપ કદને અમારી રિવતી કે આપા કોલેગીના સમાર નમાગી આપી રોલગીમાથી અપે કાટો થા તો તમારી થવામનિ પ્રવાને લે કાફ મો તે મ રવા શરૂ એ અમની જાણીયા નાખો અને જનજેવામા બતાવી આપે કે આપણુ મદ્રસાના રાને પુટી ગયા નથી

મિત્રો! આ અગીવ આપન બે હેતુથી કરવામા આવી છે પહેલા ના આપનાથી લે કા બની નુરે તે આપણી પોતીકી આવકમાથી મદીય દાગો આપવા માટ અને બીજા આપના મિત્રમળામાથી જેઓ મખાનન કરી મોકે એવી હાલતમા હોય એમની પામેથી મદ્રમા ફેડ માટ અમેલીએ નના નામથી ઉપગાળુ ક થ માટ

છેવામા ફરીથી આપ નવને રિવતી કરવામા આવે છે ૨ આપના મદ્રસાના ફેડ મા ૨ કા બની ૩ કે તે બની ત્વરાને બેનુ કરવા અને યામ્ય રથળે પડેાવુ કરવામા આે

૪ બનાકર ફીંગીદા હુમ બેસ ગાલિમ, તમાગાએ એટલે કનમ દેખને હુય

મદ્રસાએ મોહમમદીઆ, પીપરડીનાલા

હાઈ આઈ. એમ. પટેલ,

ઓ ૩ એવક એમેગીએમન

મુખ્યત્વે આન્ય

એમ નકમી

નોટ-હુબુ બકાર ઉપરવેલા નખા વેન નેકરી, જેમ એમ પી એક્ટ બિાચ એમેગીએમન, શરિફ ન સગામે મોકલવા

નુરવમા "કાગ્યા" નેશીકમા (મલ્લ મોટ, મોહન દોબીજ પાસે) મદ્ર મોકલી મારોલ

મુ. મસુ : ૧૯૪૮

મે

૧૯૪૪

સમગ્રતા હને મને તે શુ શુય કોણ જાણે ?
લોકો ગણે છે તેવા હુ છુય કોણ જાણે !

મુજ પ્રેમની હકીકત તુજ રૂપની હકીકત,
એનુંય કોણ જાણે ! તેનુંય કોણ જાણે !

હુની નજર સરીખી નાખી ન એણે મુજપર,
ન મન્યો દત્તો મને હુ શુ શુય કોણ જાણે !

ન આહતી અસર છે, ન વાહતી અસર છે,
એનું નિગર બન્યું છે મેનુંય કોણ જાણે !

અમને તો 'શોખ' કુન્યા લાગે છે જૂલ મરખી,
આકી ગલા તમે તો એનુંય કોણ જાણે !

.. 'જેખચહલી' ..

કિમત સાગ આપો

તરી 'વહશી'

અનુક્રમણિકા

વિષય મૂલ્ય	વેબસાઇટ નામ	પૃષ્ઠ
૧ મે વર્ગ (માસ)	અવરો	૧૮૪ થી ૧૮૬
માસિક	૧	૨૫
ઈન્ડિયન ગ્રામ્ય (કુશાલ)	ઈન્ડિયન ગ્રામ્ય	૨
(દલીલ)	"	૩૩
આસામી દુન્યા	દુન્યા	૩૬
દીગે મુન	વિશ્વ નામેગી	૧૦૨
માલિયા સારી	તાજ	૧૦૬
મહાગુરુગન મજન મળ	મહાક	૧૦૮
વેદ	વલ્લભી	૧૦૭
ગીતર અને મહાભારત	તત્ત્વ	૧૧૦
ગેમ્સ	ગીતર	૧૧૧
આમા (માન)	મજન	૧૧૧
ગેમ્સ	આમા	૧૧
દુન્યા	નદ	૧૧૭
કેન્ડાલ ૪ નામે	તા	૧૧૮
નમ્ર ૪ ૧ ૧	માનિય	૧૨૦
૨ કારીના મળ	મામ	૧૨૩
ધારીના મળ	નિર્મલ	૧૨૫
૧ નારી ૧૧ ને ૧૫		ગાન ૧૫

વાર્ષિક લેનારમ ૬૦ રૂ. ૫ અર્ધ ગ ૬ પ રેશ રી ૧૦ (૨૮ ૬૫) છુટક આપ આના.

વચનમાં પુર થવાની ખબર આપના આક
કામા આપી છે ખીતે અક પ્રમદ થાય ત્ય
સુધીમ જે વચનમાં નવી મળે તે વી પી
થી નવા અક રવાના થશે. કેપર ઉપ આ ૨
ન મર દમેશા વખાય છે તે તાપી નમે
મ ગીતરોર અથવા પુવ્ય રહાર વખતે તે ૧૨૨
હવે અક નદિ મજાસની કપાદ તારીખ રપગી
સુધીમા દિવના માદમએ કરી
સન્માનુ નીચે મુજબ —

VHSAHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road Surat

Printed by Maganlal Menjallas Patel at The Sangotri Printing Press
Kaspath, Khanl Bazar, Surat

Published by Azam Ahmed Esmail Vahshi for Vahshi Sahitya Karyalay
Tower Road, Surat

પુ. ૫ અક દશે

“માનવ દર્દ”

અખૂટ ધનભંડારો આપીને પણ ઓ દેવ ! તે તો મને સદા અર્ચિયનજ રાખ્યો છે સરિતા તટે હોવા છતાં હું તો સદા તર્પાદિતજ રહ્યો છું અખૂટ અન્નભંડારો હોવા છતાં નારી કુષા શાત કરવા હું તેમથી અખનો એક દાણો પણ લઈ શકતો નથી

તારૂં સાનિધ્ય હોવા છતાં, કોણુ જાણે આજે હું તારાથી કેટલેય દૂર છું પ્રત્યક્ષ હોવા છતાં હું તને જોઈ શકતો નથી તું મારી સમક્ષ અનેક સુમધૂર શબ્દો બોલે છે, કિંતુ તેમનો એક પણ શબ્દ હું સાંભળી શકતો નથી મારે તને ધણુય કહેવું છે, પરંતુ મારાથી એક પણ શબ્દ બોલાતો નથી તારા દર્શનની અસત આકાંક્ષા હોવા છતાં તારા મંદિર સુધી આવવાની મારામાં શક્તિ નથી

મારી પ્રત્યેક આરા નિરાશામાજ પરિણમે છે કપાયે સુખ કે દર્પ દેખાતું નથી સત્ર દુઃખ અને અશ્રુઓજ દેખાય છે માનવના પ્રત્યેક પ્રયત્નો નિર્દળતામાજ પરિણમે છે તેની પ્રત્યેક આરા નિરાશામાજ રૂપાતર થવાને સર્જન થયું હોય છે તેનું પ્રત્યેક હાસ્ય બાધિ અશ્રુઓના આગમનનો સંદેશો લાવનાર દ્રવ સમુદાય છે તેની ભાવનાઓ અને હિમિઓ મદ્ય કચડાવાનેજ સર્જાઈ હોય છે તેને જીવવાનો અધિકાર નથી ફક્ત તેને મૃતજીવનજ આપેતું હોય છે કે જેના દિવ્યો તે બવાતારે પૂગ કરે છે આવું જીવન ન જીવવામાજ તેનું શ્રેય છે

મારે તો તને એજ પ્રશ્ન છે કે ઓ દેવ ! આવી અનેક આરાકિતઓ પરજ માનવ સુખના પાયાઓ બધાયા હશે ? એવું સુખ તે અમને નજ આપ્યું હોત તો ?

‘કંદુ’

અદવાલ નગાવાનુ દરમાન

(૨૬૩) અને જે ડોઈ જરૂરી (ખાણતોમાજ) અરાહ અને તેન
રસૂલનો હુકમ માની લેયો તો તેઓ પણ તે લોકોની સા
જતતમા હશે જેઓ પર ખુદાપાકે ખાસ દૃષ્ટા કરી છે
એટલે નખીઓ, અને મિદિકો તથા શહીદો અને બુઝુગે
અને એ બહુ મારા સહવામી છે (કુર્ચાન)

(૨૬૪) બેશખ ખુદાપાક આ વાત કહી પણ માફ કરશે નહિ કે તેન
સાથે કોઈને શરીક કરવામા આવે અને તેના સિવાય ચારે
તેને બક્ષી દેશે, અને જેણે ખુદાનો શરીક બનાવ્યો તો તે
(સત્ય) માર્ગ ભૂલીને બહુ દૂર જઈ પડ્યો (કુર્ચાન)

(૨૬૫) અમે દરેક વસ્તુને અદાજથી બનાવી છે અને અમાર કામ
તો માત્ર એક પળવાનુજ છે જાણે આખનો ઝપકારો અને
અમે તમારા જેવાઓને બરબાદ કર્યા છે તો કોઈ વિચારનાર છે ?
અને જે કંઈ તેમણે કયું છે તે સફેજ (તેમના) આમાં
નામાઓમા લખાયલ છે (કુર્ચાન)

(૨૬૬) ડોઈ આફત દેશમા કે તમારી જાતોમા પહોચતી નથી પન્તુ
અમારા તેને પેદા કરવા પહેલાજ તે એક ક્રિતાબમા લખાયલી
છે, બેશક એ (કામ) અણહને મહેલ છે (એ વિષેની ખબર
આપી) એટલા માટે કે જે કંઈ તમારા હાથ ન આવ્યુ તેના
ઉપર દિલગીર ન થાઓ અને જે કંઈ તમને આપ્યુ તેના
ઉપર ઇતરાજ ન કરો, અને ખુદાપાક કોઈ ઇતિજાવાળા
અને ગવિજ્ઞને દોસ્ત રાખતો નથી જેઓ કે પોતે કબુલી
કરે છે અને લોકોને પણ કબુલી શીખવે છે, પણ જે ડોઈ
મહો ફગવે તો ખુદાપાક પોતે બેખવા સ્તુત્ય છે (કુર્ચાન)

(૨૬૭) અને જે કંઈ આકાશોમા તથા જે કંઈ પૃથ્વીમા છે તે સહ
ખુદાનુજ છે તો તેણે પુરાઇખાળાઓને તેમની કરણીને બદલો
અને ભલાઈવા શાઓને ભલાઈથી બદલો આપવો જોઈએ (કુર્ચાન)

સ પાદક - મી૦ અબ્દુર્રહીમ -

રસૂલુલ્લાહ મલબુદુ ફરમાન

(૨૯૩) રસૂલુલ્લાહ સલ્વંએ ફરમાવ્યુ કે પ્રમાણિક અને માથો વેપારી કિયામતના દિવસે નખીઓ, મિદીકો, શહીદો અને સાલેહીનો સાથે હશે (તિર્મિઝી)

(૨૯૪) રસૂલુલ્લાહ મલબુદુ ફરમાવ્યુ કે માની ઉમ્મતમાથી જે માણસ એવી સ્થિતિમા મરણ પાગ્યો કે તે ખુદાને સાથે કોઇને ભાગ્યો મમજતો હતો તો એવો માણસ દોઝખમા દાખલ થશે અને જે એવી હાલતમા મરણ પાગ્યો કે તે ખુદાની સાથે કોઇને શરીક કરતો ન હતો તો એવો માણસ જન્નતમા દાખલ થશે (મુન્સિમ)

(૨૯૫) રસૂલુલ્લાહ સલ્વંએ ફરમાવ્યુ કે મોંગદ છે તેના, જેના હાથમા મારો પ્રાણ છે, કે તમો (એક વીળાને) સારા કામો કરવાનો હુકમ કરતા રહો અને ખુસ કામો કરવાથી રોકતા રહો, નહિ તો તમોકે કે અલ્લાહ તઆલા તમારા ઉપર અઝાબ ઉતારે, ફરી જે તમો હજાર હુઆ કરશો તો પણ એક કબૂલ થશે નહિ (તિર્મિઝી)

(૨૯૬) રસૂલુલ્લાહ સલ્વંએ ફરમાવ્યુ કે જેણે પોતાના ઇસ્લામને ઠીક કરી લીધુ તે જે એક નેક્રી કરશે તો દસ લખવામા આવશે એવીજ રીતે દરેક નેક્રીને સાનસો સુધી વધાવવામા આવશે અને જે તેનાથી એક ગુનોહ યશે તો એકજ લખવામા આવશે, એટલા સુધી કે તે ખુદાથી બર્ધમણે (એટલે મરણ પામે) (મહીઢેન)

(૨૯૭) રસૂલુલ્લાહ સલ્વંએ ફરમાવ્યુ કે ઓ અબ્દુ લાહ બિન અમર ! ત્યાગે દુગયારી લોકો ગ્હી બગે તેઓનો કરાર તથા અમાનત બગડી જશે અને તેઓમા કુટ પડશે અને તેઓ આવી રીતે થશે અને આપે (સલ્વં) પોતાના એક હાથની આગળથી પીજા હાથમા નાખી, ત્યારે શુ કરશે ? અબ્દુલ્લાહે કહ્યુ હુ શુ કરીશ યા રસૂલુલ્લાહ ! આપે ફરમાવ્યુ કે જેને તું સમજે કે આ કામ માત્ર છે તેને પકડ અને જેને ખુર્ર નાણે તેને છોડ અને આમ પોતાની સ્થિતી પર લાગેલો રહીશ અને મામાન્ય લોકોને તેઓની હાલત પર છોડીશ (ખુખારી)

—સાદિક સાં રાહેગી

આવાજકી દુન્યા

સભાગાનનાર 'એમ' ૧૨

વડા પ્રધાનોની લડન ખાતેની પરિપક્ષમાં કોઈના પણ વડા પ્રધાન ન હોય એવા સર દિરોજખાન નૂન અને કાસ્મીરના મદારાજા હિંદના પ્રતિનિધિ તરીકે એસવાના હતા સર દિરોજે તો પાર્લામેન્ટમાં બાણ્ય પણ કરી નાખ્યું હતું કે 'રક્ત અને સગપણના દાવાઓ કરતા પણ વધારે મજબૂત સબધ તે ગ્રેમનો સબધ છે સ્વતંત્રતાનો સબધ છે, અને છેલ્લા એકસો વરસ દરમિયાન ગ્રેટ બ્રિટને હિંદમાં લોકશાહી સરકારોનો જે વિકાસ કર્યો છે તે લોકશાસનનો સબધ છે હિંદે સામ્રાજ્યમાં કેટલી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી છે તે હિંદ બહાર ધણું યોગ્ય નહોતું છે' મરનૂનના આ બાણ્યો કાસ્મીર નરેશો તથાસ્તુના અતુમોદનથી વધારી લીધું હતું અલગત હિંદના સામ્રાજ્ય સાથેના ગ્રેમ સબધને કોઈ શેમીયો જુનીયેટ, શીરી-ફરદાદ કે લયના મજનૂના ગ્રેમ જેવો નયો ગાડપણનો ગ્રેમ ન ધારી લે કૃષ્ણ અને રાધા જેવો એ નિર્મળ ગ્રેમ છે જોનમુન એ કૃષ્ણ અને નર નૂન જેવા પ્રસાદો એ રાધાઓ ગણાય! અને તેમનો ગ્રેમ એ બૌદ્ધિક નહિ પણ નૈતિક ગ્રેમ આત્મિક ગ્રેમ છે! કહેવાય છે કે ગ્રેમમાં બેઠા હોય ત્યારે બહોં તો ગ્રેમમાં પગાડ મજે છે પગાડ! બાકી હિંદે કેટલેટલી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી છે તે હિંદ તો નહોતું નથી અનગત ખિન્ના બધારીઓની વસાવળી ઘણી લાખી છપાતી નય છે ને લોકશાહી મરકાઓનો વિકાસ તો

એટલો બધો થઈ ગયો છે કે એ સરકારોની આદરો કરતા પગ લાગ્યા થઈ ગયા છે!

એ બધું ખરૂં પણ આપતા બધા ધમપ છાડા પછી પાછી ખમર આપી છે કે લડન ખાતેની વડા પ્રધાનોની પરિપક્ષમાં સરનૂન અને કાસ્મીર નરેશ દાબર નહિ રહે પણ સર્માન પોતે હિંદના પ્રતિનિધિ તરીકે દાબર રહેશે! આમ કેમ? શું સર્માસને પણ પેલા સીતેખાના એકદરે જોમ ડબન ગેલની જુમિમ બજાવવાનું મન થઈ ગયું? હા! એકદરેની ખોટ હોય તો આમ યાય પણ અહીં તો વિયુનના છને? અને મિચારા પેલા રીન તોરજો પાછા ફરેલા વરરાજાઓનું શું? એમની માત્ર ત્ય બહિત પગ શું ઠાકું પાછી રેડાય? એ બેદ તો નહોતું અન્યા મિયા!

૦

વડોદરા રાજ્ય મુગિનમ કોન્ફરન્સનું ૭મું અધિવેશન ખોલસવડ ખાતે ભગરાની તડામાર તૈયારીઓ થઈ રહી છે સ્વાગત પ્રમુખ નરીકે ધારાસભ્ય જનામ અદમદ મોદમદ દાની શેમી વરણી મોમજર થઈ છે ખોમવડના મુવાત્રે કેળાયના અને ઉત્સાહી હોર્ડ સ્વાગતમાં પાછી પાની નદિજ કરે આજીજ વર્તાતો અરુચ ઉત્સાહ કોન્ફરન્સને કામવાગ મીનેજ હોડરો સતુજ અને મીરીની જેવા સર્ગ કમર મીને ફરતા મત્રીઓ અને નાનાભાઈ ખોટ જેવા અતુભની કાયકરેનો ટેકો હોય ત્યાં મમની કચાસ શે

સભવે? કોન્ફરન્સના પ્રમુખ તરિકે વડોદરાના બાહોશ ધોગશાસ્ત્રી રસુક્ષ્માન એચ પંડતની પસંદગી થઈ છે, એમાય દોર્વદૃષ્ટિ વપરાઈ છે કોન્ફરન્સમા ક્રિદ્ધતા અત્યેક વક્તા નનામ બહા દુર ચારજ મનુ બાવણુ એ કોન્ફરન્સની એક અગ્રણી યાદગાર રહેશે મનકુર કોન્ફરન્સ મેની તા ૨૭-૨૮ મીએ ભગશે અને તેની સાથે માયેજ તા ૨૯ મીએ ખોલસડ જીમખાનાના આમત્રણથી મહાયુગસાત મંત્રમ મડળને આશયે એક યુગગતી સુશાયરો પખ યોગ્યે સુશાય-ગની વિગત આ અકમાજ પીછ જગ્યાએ વાચી લેશે। ને કોન્ફરન્સની મફળતુમા મહકાર કરવા પ્રેક્ષક તરિકે પધારવા તકવીર લેશે અત્યારથીજ વધુ તો શુ લખીએ? 'લાડી ને પાડી નિવડે વખાણ'।

● મહિલા પરિષદે વિચારવા યોગ્ય પ્રશ્ન 'સ્વામ આનંદ' છેડમે છે સ્ત્રીઓને સા ખાટે ધરેણા પહેરાવવામા આવે છે તેના પર એમણે મહાન દિલ્લુપરીમય વિચાર પ્રવર્ણત કર્યો છે "સ્ત્રીની આત્મમદ્દા કરવાની મહિનમા પુરવને અવિશ્વાસ આવતા, એણે સ્ત્રી ઉપર નવ્ય નસ બધનો લાદવા માડ્યા એક ધાનુના મળિયાનુ કંડુ કરી સ્ત્રીના પગે બેડી પહેરાવી પણ બીજો પગ અડનો લાગવાથી તે પગમા પણ બેડી પહેરાવી, અને તેનુ નામ આશુપણુ ઠેરણુ પછી તો હાથે પણ કડા પહેરાવ્યા, તેનુ નામ બનેલા પાડયુ। આમ હાય પગ બાધતાય આ સકા જન્મ ત સ્ત્રીના મળામા હાસડી, કમરે કોટમેપાળા, બારકે બાબુબધ, આમ એક પછી એક બધન ધરેણુને નામે નાખ્યા અતે કાન અને નાક કોચીને વાળી પહેરાવી, પાગેલ પ્રાણીઓની જેમ સ્ત્રીને વસ કરવાની દિલ્લુ પુડમે-પૂર્ણ કરી।" એ બધા બધનોને સ્ત્રી ખૂનમુસલીના સાધન,

ચગારની વસ્તુ મમજી મમળને મજી રાજ થઈ રહી-તેથીજ તો ના પુરુષોએ "સ્ત્રીની જુદિ પગની પાનીએ" ઠેરવી પણ હવે બહાગણીને મહિલા પત્નિપદની મહિયાઓ જગી છે, તે પોતાના આભુપણો ઉતારીને પુરુષોને પહેરાવે ત્યારેજ જપશે। વગસો સુધી સ્ત્રીને ધરેણાના બાર નીચે લાદી તેનો અદ્યો હવેજ પુરુષોને મળશે। માગવાડી અને એની પીછ સુતણુ પ્રેમા ડોમોમા તો સ્ત્રી એટલે દાસતી આસતી બેકન મણાય છેને? ખાસ હાથે, પગે ને કોકે ઘડને અર્ધો મણુ કે પેણો મણુ સીનુ તો લલભેનુ હોમન। માગણી મામ બેસને કોટ ડેરે। બાધનામા આવે છે, તેનુ તો કંઈ આ ધરેણાના રિપયમા ચક્રિ હોય? હશે અને તે હોય પણ હવે મહિલાઓ ચોકી છે જેથી ધરેણુને ફગાવી પુરુષો પર તેનુ બધન લાડીનેજ રહેશે। અનુ

● દિદ વરસેથી મુલાખીના ખાબોચીયામા ગોથા ખાઈ રહુ છે, હતા હજુ એની ખાનદાનીની મધ નાકમાથી જતી નથી એક તળપદી કહેનન છે ન, "ભડકી જાય પણ તડકી ન જાય।" તેન આજેય ધનજતની ખાતર હીડતામા ખાનાગઓની મપ્યા ક્રિદ્ધતા કંઈ એટલી નથી આટઆટલી કેળસણી 'હતા અને આટઆટલા હાપા નીકળ્યા છતાં ખાન દાની' રિરેની હાપ લોકોના મગજમા ઉધીજ પડી છે પૈમા કાલસાથીજ 'ખાનદાની' જોખાઈ રહી છે, તે સામે 'પુરતકાવરે' ઠીક પ્રકાશ પાડયો છે 'ખાનદાની એટલે મોટરમા ફરુ, મચરથીરાની પગે ખેસતુ, રેડિયો સામજયો, ચાહના ખાતાઓ ફેરવા, સાલખીને ખોલવી ગખી-ના આ બધનો સરનાયો એટલે ખાનદાની ચક્રિ ખાનદાની કોઈ મગીબના હગમા પણ વસવાટ કરતી હોય છે ખાનદાની

મનમાં વસ્તી હોય સગ્રામની ફારમ માગુત હોય, માનવ સમઘની ખુરમીથી એ બેલતી હોય, તો એ ખરી ખાનદાની છે” એ બધું ખરૂં પણ ગરીબના ધરમાં વસ્તી ‘ખાનદાની’ વરસો સુધી આનમાં પડી રહેલી તત્વાતની જેમ કટાઈ નબ છે! ખાનદાનીને ત્યાં સુધી ધમીને ચમકાવીને હરતી ફરતી કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી સામાવાળાને ખમર શી રીતે પડે? અને મનની ખાનદાની બહાર આખોથી રી રીતે દેખી શકાય? ખાનદાનીના પાટિયા મગે લટકાવીને ફરવાના આ નહોરાતીયા યુગમાં આવી મુશીબાણી સલાહ કેણું માન્ય રાખશે? બધી સરકારોની ફારમ તો પદ-પાલકર ને સેલ્સરડરની ફારમમાં ક્યાંક દકાઈ ગઈ છે! કવિ દ્વખને ખરૂં જ કલ છે કે

“ખાનદાની તો ખૂબમાં જઈ વની,
દામીઓ આને મળે છે નાઈને”

૦

અનમત ગુજરાતમાં મુશાયરો મેરઝો ગરમ થયો છે સુરત પછી હવે ખોતવડ મુકામે મહાગુજરાત મઝબ મહળના આસરા હોળ અને ખોતવડ છમખાના આમતણુથી એક ઓલ ગુજરાત મુશાયરો નક્કી થયો છે ને તે પછી રાજપીપળામાં મુશાયરો ગાજતો થશે ને પછી ખાડો સુરતમાં રિક્તમરતાત્તિમાં મુશાયરો ગાજશે આમ ગુજરાતમાં મુશાયરાના મારયા તપી રહ્યા છે ત્યારે મુરોપના લડાઈના બધાંય મોરયા બહે રાદા રાદા થઈ ગયા છે સૌથી વધુ ધધુકતો રશિયા મોરઝો પણ હજેરીને રમાનીમાની સરહદે ફક્ત લીલા છાણની જેમ ધુધવાઈ રહ્યો જ ત્યારે છટાવીનો મોરઝો તો કેમની હાવાઈ ગયો છે કમ આસામને

મેરઝો જરાતરા મળવળાઃ થાય છે ખરો! લડાઈથી ગાજવીજ સાથે શરૂ થનારા મિતરાઓના પેના બધુ ગવાએના અને મૂળ ચવાએના બીજા મોરયાની તૈયારી રૂપે તો આ બધું વાતાવરણ શાત દેખાતું નથી? હરો, ચિન્હો તો બહે એવા દેખાય છે કે લડાઈ બહે અનત કાળ સુધી ચાનવાની ન હોય? પ્રાર્થનાથી બે લડાઈ દુકારી શમતી હોય તો હવે આપણે તો પ્રાર્થનાજ કર્યા કરવાની રહી કે ખુદ લડાઈને જતી દુકાવે કારણ કે છદની ટાવવા મટિના ખોરાક વગેરે સાધનો પર દિન પ્રતિદિન પ્રતિબધો આવીજ રહ્યા છે! જે દોર દોર ખાનાને દોર પાસેર પર શુક્રાના દવા પડે છે એનું સત્યાનારા નબ હીવર, મનોપ નથી ને રુનોય નથી! એ મગે નો લડાઈ ચબેને? “પેટની હાથ ખાની ન રાય!” એ કહેવત પણ હવે તો ખોગી રૂગી દેખાય છે!

ધી નેશનલ ડેઈરી ક્લબ

ચોકબજાર—નવખાડી બજાર

સૂરત

● ધી ● માખા!

● દૂધ ● દહીં

જગથે બેળમેળ વિનાનું, મોડાનું

અને તાનું ખરીદના મટિ દખ

એકજ દ્રાવન દ્યો

જાતીય દેખડેખ—સ્વચ્છતા

—માલુકોને સ પૂર્ણ મતોપ—

સાંપ ૧૯૨૫ ॥ મસા -
લેખક શ્રી. બેકારના

સંલિધ એન.સી.સી.

હાસિય મંડી

મુલ્ય - રૂપીઆ ત્રણ
ચોટર ૭ આ ૧૧ મહ

- ૨ -

હાસિય એન.સી.

એન.સી.

એન.સી.

આ ત્રણ ચુનકા પુસ્તકોના સેટ કોફી સાથે મંગાવવાને
ફક્ત ૯ રૂપીઆમાં લઈ શકાય છે. પછાતો કરીશુ.

આગેવાન લખો -

કોલી ચુનકા હાસિય બનાવનાર—
દીલની મંગાલીનાર દર હાસિયના—
લખિયનાની લખાઈને તરફથી રજા—

હાસિય એન.સી.

બાનીના એન.સી.સી. બી

બેકારના એન.સી.સી. બી

એન.સી.સી.

મુલ્ય એ રૂપીઆ

ચોટર એન.સી.સી. બી

પ

મંગાવનાની ચુનકા
બધી સાલસકા

શુ.૧

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

મંગાવનાની ચુનકા

શ્રી હરિ હર પુસ્તકાલય

દાવર રોડ, સુરત

બેકારના ફક્ત:-

(૧) મંગાવનાની ચુનકા

(૨) મંગાવનાની ચુનકા

(૩) હરિ હર પુસ્તકાલય

(૪) ફક્ત એન.સી.સી.

(૫) ફક્ત એન.સી.સી.

(૬) ફક્ત એન.સી.સી.

(૭) ફક્ત એન.સી.સી.

(૮) ફક્ત એન.સી.સી.

દીદારે રસૂલ (સૃષ્ટ)

[સર્વ દેક સપાદકને સ્વાધિન છે]

રિવાયત ૧૧મી-દરેકે તુનગજના, દરેકે મુસ્લિમ આસાન થવા હુઝૂરે (સન) બતાવેતુ છે ગમે તેવી સખતમા સખત મુસ્લિમ આસાન થવા તેમજ શરીઅત મુજબ દરેકે હલાલ કામ, હાલન વગેરે માટે એને કસરતથી પદવાથી ઇ અ બહુ જાલ્દી ઉમ્મેદ બર આવશે જુઝુ ગાંને દીન (રિહ)નું આક્રમણ છે અને એવા વખતમા એને પદવા માટે ભલામણ કરી ગયા છે

અલ્લાહુમ્મા સદલે અલા મોહમ્મદીન મોહમ્મદીન સલાતન તુનગજના બેહા મિન જમીઇલ અહવાલે વલ આફાતે વ તકલીફના બેહા જમીઅલ હાલતે વ તોતહહેરના બેહા મિન જમી ઇસ્સાથે આતે વ તફ્ફીના બેહા ઇન્દકા અમ્મલદદ રબતે વ તોબલ્લેગુના બેહા અકસલ ગાયાતે મિન જમીઇલ બેશતે ફિલ હયાતે વ બઅદલ મમાતે ઇન્નકા અલા કુલ્લે ગેઇન કદીર

મજ્હૂર દરેક શરીફ માટે ને કઈ લખ વ મા આવે તે કમતી કે એના શુ શુ ફાયદા વગેરે છે તે એને પદનાર ઇ અ બહુ જાલ્દી જોઇ શકશે કેટલાક જુઝુગાંને દીન (રિહ) કહી ગયા છે કે એને એક વખત પદવાથી હજાર વખત દરેક શરીફ પદવા જોટો સવાન મહે છે
રિવાયત ૧૦મી-દરેકે કુલીએ નીચે મુજબ બનુ દરેક શરીફ હુઝૂર (સન) થી નકન કરેયુ છે

અલ્લાહુમ્મા સદલે અલા મોહમ્મદીન વ અહલે જેતેહી કમા મલ્લેતા અલા ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજ્હૂ અલ્લાહુમ્મા મલ્લે અલ્લેના મહમ્મદુમ અલ્લાહુમ્મા બારેક અલા મોહમ્મદીન વ અહલે જેતેહી કમા બારકતા અલા ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજ્હૂ અલ્લાહુમ્મા બારેક અલ્લેના મહમ્મદુમ સલાતુલ્લાહે વ સલાતુલ મુઅમેનીના અલા મોહમ્મદે-નીતગ્રીથીલ ઉમ્મી અમ્મસલામો અલ્લેના વ રહમતુલ્લાહે વ બારકાતોહ

રિવાયત ૧૩મી-કેટલીક રિવાયતોમા માન નીચે મુજબ છે

અલ્લાહુમ્મા મલ્લે અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે મોહમ્મદીન

રિવાયત ૧૪મી-કેટલીક રિવાયતોમા નીચે મુજબ પણ છે

અલ્લાહુમ્મા સદલે અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે મોહમ્મદીન વ બારેક વ મલ્લેમ

રિવાયત ૧૫મી-કશનગમ્માના કર્ના લખે છે કે-એક માણમે હુઝૂર (સન) ને ૬૦૬ શરીફ પદવાની નીન પૂઝી આપે (મન) કરમાવ્યુ કે-

અલ્લાહુમ્મા મલ્લે અલા મોહમ્મદીન વ અન્નેવાદુલ મુકઅદલ મુકર્રના ઇન્દકા યામલ કેયામહૂ

અને ફરમાનુ કે - જે માણુમ આ દર પડમે તેને મારે મારી શકાઅત વાગિય થગે, એટલે તેના ગુન્હા વગેરની મારી અપાવની મારે શીરે વાગિય થગે (મનનમ એ કે કે પડનાગની શકાઅત નમુર (નન) કરમે અને જેની આપ (મવ) શકાઅત કરમે તે જનતમા દાખસ થગે)

નિવાયત ૧૬મી-અઃ નિવાયતમા આ મનમ પશુ કે

અહાહુમમા મન્વે અવા મોહમમદીન વ અલા આલે મોહમમદીન મવતન વડેનો લકા ગદવ વવે હુકકેલી અદાઅવ વ આઅનેહિલ વમીવતા વવ મઠામઠઠી વ અમદતા

મજકુર નમ મરીફ પડના મારે પશુ મુર (મવ) ની શકાઅત મારિય થગે એમ "કશકુર ગમમા ના કર્ના નમે છે

રિવાયત ૧૬મી-મજકુર ગમમા ના મન્વે નીચે મુજમ નિવાયત નખી છે-જનામ મોહમમદ મહુલ્લાદએ (મન) નમાન્યુ કે મન્વે માણુમ પામે મન્કે (મેગા) દેનાને મન્કે પશુ ન ભાય અને તે છતા તે માણુમ મન્કાના મનામ મેળવવા માગતો હોય તો તેણે આ દરદ પડતુ જેથી તેને સદમનો મવામ મળગે

અહાહુમમા મન્વે અવા મોહમમદીન અપદેકા વ અલેકા વસન્વે અવલ મુઅમેનીના વલ મુઅમેનાતે વલ મુઅમે મીના વલ મુઅમેમાત

નિવાયત ૧૬મી-સદાય (રિદ) હમ્મત (મન)ની સેવામા ભેગ હવા તે વખત એક માણુમ આમો અને કશુ કે અસ્સલામો અલેકા યા અહલત વચ્ચને વલ કરામત હુમ્મે (મન) તે માણુમને હમ્મત અમમકર

મિરીક (ર) અને પોનારી વન્વે એસામથે તે માણુમની આની ઉમ્મતન તેમ મહામા (રિદ) બહુ હૈન પામ્યા અને તેના મવા પછી હુમ્મે (મન)ને આ ઉમ્મતનો નમમ પૂરવો આપ (સન) ફરમાન્યુ કે એ માણુમ મારી કુપન્વે દરદ મોમ્મે કે મન્વે અવ નીન મુલી ખીમ કોએ પશુ મોમ્મતુ નથી નડામા (રિદ)ના પૂનાથી આપે (મન) નમાન્યુ કે

અહાહુમમા મન્વે અલા મોહમમદીન વ અલાઆલે મોહમમદીન ફિલઅ વનીના વવ આઅનીના વફિલ મેલાઈલ આ અલા એવા યોમિદનીન

રિવાયત ૧૬મી-દર મન્મુર ॥ મન્વે મન્કુર નમ ૧૮ની નિવાયતને નીચ મન્મમ વમી છે-હુમ્મે (મવ) ફરમાન્યુ કે-આ માણુમ દરદના નવારમા એક દરદ પડે હ જેનો મવામ વખી મન્મુરના (નમ) અમને જેલયા તેને મને છે મન્વે પછી હુમ્મે (મવ) નીચે મુજમનુ દર મરીફ પડનાનુ -

અહાહુમમા મન્વે અવા મોહમમદે નિન્નખીચી અદદા મન નલા અલેહેમિન ખ કેકા, વ મન્વે અલા મોહમમદે નિલ ખીચી કમા યખગીવના અનનોસહી વ અલેહે, મન્વે અલા મોહમમદે નિન્ન ખીચી કમા અમનના અનનોસહી અલેહે

મજકુર મને નિવાયતમા જે પહેલી (નખ ૧૮ની) છે તે હમ્મત ધમામ મોઅરા (રદી)ની છે જેમણે કદાય કોઈ ખીન પનાવની હમીમ લખી હોય અને એમ મુજમ (નમ ૧૮ની) ખીન રિવાયતના વખનારે કોઈ ખીન પનાવનાની હમીમ લખી હશે એમ જણાય છે, કારણકે અને દરદ શરીફમા દરદના કે

[શીયુત રતિમાન નૃતીસાથ દિવાન સાદેલ એમ એ બી રીતના પ્રમુખપદ મદાયુજ્જ્વલ નગ્ન મરણના
પોખરણ પ્રથમ રિત મેલનમાથી કૃષ્ણ મલ્લ અને મનના (પૂર્વકી અને અત્ય કીર્તિભર)
રત્ન રરવામાં આવે છે — તા. ૧૮]

મન્ય દા તે નીતના માનાગને
જે જગાડે જુ નખા જુ માગને
નીત જુ તેને માગ જુ 'ગીર્તી',
જુ જુગારે જે ધરણના તાગને

આખડી વરેવા દ અશુધાગને
કર્ષિ કરે દળવે દરણના બાગને
હાવુ ચિગ્ગાળ દો વગને 'ગીર્તી',
જુ કર્ષિ મમજી હાનના માગને

જે ન જાગે વિષના વેવાગને,
એજ વેડે મહોના બાગને
જુ સહ તાગે બની જગમાં રડુ,
આરજુ છે એજ બમ 'અમકાગને

એમ જુ તમુના કે તારને,
દયમયાવે મુગ દરણના હારે
હ દુન સખત અને પાકાનો રોમ
અન્ય જીભાગી નથી 'એકાગને

દાય જોડીને શુ જિગાગને,
તાગને પગનનાથી તાગે
જિદીનો સા તુ નમગે 'કુમીમ'
જોખ નમગે જિદગીના માગને

ગુખની માથે નાથે દુખ દેના તે
કમ ખુતુ ને જી જિગાગને
તારે મ્હેવાગે 'અગીર્તી' આગાગુ,
જે દલમથી જીતગે તનગને

એજે હી આ મુદય મીનાગને!
જુ પાડી દોષા એક એક તારને
જુ રજી જુ નાન માગે છે 'ધૂડી',
તેજી મો મજમા પ્રવ્યના મારને!

એજ અમગે જુ પ્રમુખ આગાગને
હ દુન એની ખમ બીમાગને
દ'મજ હ વગ અનિ 'વદશી' કયા,
ના સુખાવે કે મુખી નનગને

જનમ મુસ્તિમ! તું પકડ તતવાગને,
પુન બળ દેખાડ તુ મમાગને
તુ બરે 'ખામોશ' ઉગ-નિખામ સા
જોખ છે તુ તાન પ બાગને

નિ મ્હે રીતુ વારા! એજા યાગને
જે ન મ્દમગે જોડીના જપકાગને
જુ, મગદનાગી, અને આ મમેતન,
'મુશા' જુની આખાગી છે 'એકાગને

મદન આપે કોમ જે વપા ને,
તે જખાડી સકશે જુ મરકાગને!
દોખી 'કીર્તિ' એની? જુ થા
કે બના પકડ હ તુ અગાગને!

દાગોવા નેજાએ નમાગને
જોખ પુટે છે દવે તતવાગને
જુ 'આગી' કયાથી બનેના મજે,
ગાક દ દોષ ને તે મદારને

યાદ લાવી હું તમારા પ્યાગને,
વીળીના નેહ છું સમકાગને
મામળીને થાય શયણ આ સભા,
એવી તું 'શયણ' મગન લનમાગને

જે મદા વળગી ગયે નિધારને,
તેજાં જીવંતીના મારને
શુ કંઈ એવા છવનને હું 'હુણીય' ?
દેશ મથે જે વધારે બાગને.

કેમ છોડે તે સુગંધ હાગને,
છે દયા સુરા હૃદય પીમારને
ધૂળધાળી થઈ ગયું હરન બધું,
'લાલ' કા પાને પડ્યો તું નાગને.

પાદ ના કરશે જે ખાનદાગને,
ટુકડો એક આનખા ધરખારને
પાદ રાખો 'ગ્રાહ'ની આ વાનને,
આપનો ખા દુખ મી લાઆગને

તું પુત્ર મારે જે તુમ હિંદાગને !
તો સર્વ દે સખના રાણાગને
કામ 'યુમુદ' તારે ધાર્યું છે જરો ?
વરનખા ગંજ કરે જે પારને !

બ્યારે બોલાતું હું હું દીવદારને,
આપના ઉત્તર નથી, પીમારને
શુભ નથી તુમને શુભાખીમા 'નકમ' ?
તે જાન, હચકે શુભાખી બારને !

એજાં દડી કરશે નયના નારને,
અણુઅણુને જે હૃદયના તારને
થઈશકે 'શિખરી' અગત્યથી જતો
બલમદો એ બનને સાગર તારને

છે-વિપવન બાગમા ફનારને,
મવમથી મીવી મગા મળનારને
આખડી શી આખડી સુવનાગને,
અણુ અણુને જે હૃદયના તારને
ગજેડ ઉપરી

કામ શુ મુગ દાથમા તનનાગને ?
ત્રેમથી બધા છવરી દિવનાગને ?
થા દુપર છો ધા પીળ આરી પડે,
મઈ માગે મઈના મણુગાગને
બળદેન મોડીયા

હાં પુત્ર તૈયા કર દયિયારને,
શીર્ષથી પડમગ દર પડકારને
છે શુભાખી જમિરો પોવાહની,
આપ પાણી ખૂનતું તનવારને
'હરી'

ગત દી મળીને સુધ્યા દિનનારને,
ઉત્તમ સગવડથી મજ્યુ સીતારને,
ઉમદા મતોથી રીઝતું જેમી પ્રિયા,
દાખવે ના કથમ નયન અણુમારને
પનાર

અણુઅણુને પુદ આજે હિંદ દેરા હારને,
છોડ તું તારી દવે જુરી થઈ મીતાગને
અતરોની આહની સીતાર લખને દાથમા,
દકાર એવો કરે મણુખે ચીદીન તારને

તું કહેતું જાનતા મગનારને ?
હરખડી મબીર થઈ ફરનાગને !
તુમને હૃદયમત 'કાઈકા' ગેકે બલા ?
તારે માફ કાવે આ દકારને ?

એક્ટ્રેસથી મઈ કરી જમ પ્યાગને,
ખોઈ ખોઈ આપડા ધગ્યાગને
'તાજ' રવ'ના ખાતના મરખી ગયા,
રોજ ખાઈ છું સરેલી જાગને

મહાગુજરાત ગઝલ મંડળ, સુરત

કોઈ એવા મરસ સમયે આ મંડળનું મહાણ થયું છે કે એક નામના તો એને ખૂબ પ્રગતિ સાધી છે આશા તો ડઝનમંથી એમરોની હતી પણ એકાગ્રથી એમરો નોધાવ રહ્યા છે ગુજરાતીમાં 'ગઝલ' નામે છપાતા ચોકકા દૂર ચર્ચા સારી મઝનોના ઈર્શન થાય અને હિંદુ-મુસ્લિમ કાવ્યકારો ખરા દિવથી એક ચર્ચા એક બીજાની ઉણુપોને પરખી દૂર કરે તથા ગઝલની સાચા હૃદયથી સાધના કરે એજ ઉદ્દેશથી આ મંડળની સ્થાપના ચર્ચા છે

ગુજરાતમાં મુશાયરાનો શોખ ખૂબ ખૂબ વધી રહ્યો છે શોખડ તપી રયુ છે તે વેળા તેનો ચોગ્ય ધાટ ધડી લેવાનો મંડળનો આશય છે આજના ઉત્સાહને સવરો માર્ગ દોરી ગઝલ પ્રવૃત્તિનો પાયો મજબુત કરી મુશાયરા દ્વારા ગઝલ પ્રવૃત્તિને ચિરંજીવ કરવાની શુભ ભાવના છ અને તે ફળતી જવાના સુચિન્દો પ્રમગી રહ્યા છે અત્યાર તો મુશાયરામાં મનારજીની તવોજ વધુ ફારી જાય છે પણ એ દ્વારા સામાન્ય જનતાને ગઝલની વડુને વધુ નિકટ લાવી ઉભિ મયતા અને ભાવના પ્રધાનતામાં રાચતી કરતી એ ઉત્તમ ધ્યેય છે સાદિયત-મિત્તના આજના હિત્તાહને ટકારી રાખવો એ ગઝલકારોના હાથમાં છે આજની પ્રશ્નમાથી દુલી જલ્દ એએ ભાવિને અધકારમય ન બનાવે તો કારે ગુજરાતને અજ્ઞાણમાં એમનો ફાગો નાનોસુનો નહિ હોય? અઠકલાપણુ ન આવી જાય એની દરેકે દરેકે સલાજ રાખવી મહી કાળુ કે આજનું નજીવુ જિત કારે મહાન ગાળડાનું રૂપ ધારણુ કરના આણુ વહાણુજ કળના અનતમાગરમાં વિનીન થાય! એ એતવણી પછી સાથેસાથ ખમેખના મેળવીને જે એતદિનીથી આજે હિંદુ-મુસ્લિમ કવિઓ ગઝલની સાધના કરી રહ્યા છે તેજ એતદિનીથી પોતાની જવામદારી આ કરતા જાય અને મુશાયરાનો એક અનેઓ છતિહાસ બારિ ગુજરાત માટે સમજી જાય એજ અવ્યર્થના

અને હા! ત્યારેજ મંડળના પ્રમુખનું પ્રાર્થનિક મન્દ-વચન મંડળ થાય કે

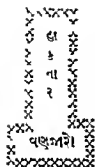
— કવિઓ —

‘નિરાળી વાદિના નિરાળા નુમન
અનોખા પુષ્પ અનોખું ઉપવન
વાગ્ય સમ સુન્દરિના ઉપડયા છે
યાવ મમાં અને જમનાનું મિલન ”

મંડળ સભાથી બીજી પણ યોદી ચોખમટ થતી ધરે આનિક મુશાયરામાં સ્થાનિક કવિઓ તો ભાગ લે પણ બહાગના કવિઓને એથી શો લાભ? હવેથી આનિક કે અઆનિક બધાય મુશાયરાની પકિતઓ પેપરોમાં જડેર થતી રહેશે જેના જેના કાન્યો આવશે તેમાંથી પસંદ થએના કાન્યો પુસ્તકાકારે પ્રગટ થશે દર વર્ષે મુશાયરે એક પુસ્તક બહાર પડશે અને તે ફક્ત મંડળના સભ્યોનેજ ફી વપારો ધતર વાચમેને કીમત આપી ખરીદવાના રહેશે મહા ગુજરાત ગઝલ મંડળના મૂખપત્ર તરફ ‘કારવા’ માનિક રહેશે સંપાદક

પોઠ

૦

કૃષિના કાર્યમાં મહેદ મગસાની કતાર વડી જતી હોય તેમ મારા અધકારવીન દિમાગના વિચારોની કતાર આવીને મરી જતી લાગે છે એ કતાગના બધા વિચાર કપી બગલાના પ્રતિબિંબો પડી પાડના અશક્ય છે ત્યાં કંઈક કંઈક રમરણમાં વળી ગએલા અરપો આના છે

કૃષિની ચળકાર મારતી પગલું અદરમા ગાલીજ નહિ એની આની ફાઉન્ટેન પેન જેવો તે હતો આમ ક્રમા તેનો મોકો બારે હતો, મિત્રોએ તેને બનાવ્યો અને તે એક મામિકનો તત્તી બની બેસે એક લખન, એક શાહરની ઉન્નતિની પગકાપ્ટા એક ફરકરીઆલુ તત્તીપદ બીખાગણુ રાણી બની એમે ક્રમા તેના બીખારીવેડા ઢાકયા કેમ મ્હે તેણે 'પણ પોતાલુ અસલી પોન બતાવ્યુ મૂળમા શાહીજ નહિ એટલે એ પેનથી વધુ લખાયુ નહિ ગમેગી બીજી શાહીઆ અને પેનથી તેણે ઝડમવાના ફાફા માર્યા પણ તેલ વિનાના એ નરોથી ચિનાગ વધુ રાશની આપી શક્યો નાહ એ મજાકિમ, એ અપ્પુ, એ માગ, ગયા અને એ આની ફાઉન્ટેન પેન જાહેર ખમરો લખતી થઈ ગઈ તાદિત્ય, સાહિત્યની ડીંગો માગતો એ મિત્ર અને એના વિચારો કાળા વાદળામા લપાઈ જતા બગનાની પેડે પીલીન થઈ ગયા બાકી રહી ગયુ નામ અ ગાહવુ

x x x

વાડના રત્નો ક્રમા મારે મૂકેલી ફરકરીની પેડે એ ધણાના માર્ગમા આડે આવ્યો છતા કોઈને પણ અટકાવી શક્યો નહિ એના પાખામા દરેક વટેમાનુ ભરાયો પણ દરેક વળુ તેને કુદડી ફેંચીને આગળ વની ગયો અને એ ફરકરી, જનાગુ દરેકનુ મો તાડતી રહી ગઈ તેને આડે આવવુ જ હતુ તો ચિચગતાનુ બળ મળવી શક્યો હોત પણ તે બળ તેનામા હતુ જ નહિ એટલે 'કાગવા' ની ગાહમા એ ફરકરી બનીને આવ્યો અને 'કારવા'ના દરેક પથિએ તેને કુદડી ફેંચી પાછળ મૂકી દીધો હવે એ ફરકરી બીચારી વિચારી મ્હી છે કે હાથ, દુ કોઈના રાહમા આડે ન આવી હોત

x x x

ભુત, ભવિષ્ય, અને વર્તમાન એકી માથે ચાલી રહ્યા હતા, આગળ ભૂત એની પાછળ વર્તમાન અને વર્તમાનના ખબાપર ભવિષ્ય બેઠુ હતુ ચિનાગની પીછી મારી પાસે હોત તો હુ એક મુદર ચિત્ર દોરી તેનું નામ આપન 'ત્રિકાળ મિલન' પણ એ ત્રણેને ખમર ન હતી કે તેઓ મારી કસમે ઝડપાઈ જશે તેઓ તો સીધા માદા ગામડીઆ હતા આગળ દાદો ચાનતો હતો અને એની પાછળ એ દાદાનો છોકરો પોતાના ઢોંગને લઈને ઝિવા આપ પોતાના નાના બાળકને ખને બેમાડી જતો હતો દાદો=મનકાળ, બાપ=વર્તમાનનળ બાળક=ભવિષ્યકાળ

x x x

ગઈ લેળા મે એક કુરમદીયા યુવાનલુ રેખાચિત્ર દોયુ હતુ તે વાચકોને ધણુ જ ગર્મ્મુ છે એમ તત્તી સાહેબના કહેનાથી જખાયુ છે એ કૃષિની પ્રેમકરને આજે બીજુ રેખાચિત્ર દોરુ છુ જે એક મોટા કવિનુ છે—

'અજગદાર'ની વાત કરો છોને? હુ એમને મન્યો હતો ધણુજ હેતથી ભેટયા હતા મન

વિશે પણ મારો મન ધગવે છે પણ આપણાથી એમને કેમ કહેવાય કે ગઝન વિશે એકાદ વિવેચન લખો અને વિવેચનની વાત નીકળીજ નહીં છે તો ભેગાભેગી કહી દઉં છું કે મારાથી સુદર એ વિશે કોઈ નહિ લખી શકે? શું કહ્યું હું કમ લખતો નથી? પણ તો ખરો પણ એ તો આત્મપ્રશસ્તિ થઈ જશે કેમકે મારો ગઝનકાંડ પણ કુજ છું ને? હા જી સાદિલ પરિવદમા અમે ગયા હતા અને ત્યાં સુરિનમ લેખકોને થતા અન્યાય વિશે વાત પણ છેડેની પરવ હીનાવતી મુન્લીના કહેવાથી તે જતી કરી આપણામા પાણી છે તો પછી રોડણા રસ્વાની ફરિયાદ કરવાની તો જરૂર? હવે લખ્યું લખ્યું બેકાર અને ચોખ્ખાઈએ પળીકતું શું? એ તો બારઆના ચિત્રોને વખોડે અને બીજા આધારણ ચિત્રોને વખોડે પણ તેથી બારઆની મહાનતા કઈ એકાદી થઈ ગણુશો? રાજોન અને 'જીક્રમાસ'ને લોકો ન સમજે તેથી શું? આત્મી નાન અમારીજ હ અમાગજ મચ્છે ચિંતન અને મનન માટે વચાને 'ફિલ્સુફીના કૂચા' ૧૧ એ શું બમ છે? કૂચા તો શેરડીના હોય ન્હોતો વળી કૂચા હોય? તસવુશી રમ જાણાં છે કે એમજ?

હા બધા હા નાનાનાંને પૂજા મળ્યો છું અને મેલબીને પણ આપતી તે ધરના માણુમ ડ સુન્દરમનું શું? એ તો ડબ્બોઈ મુસાવગના પ્રમુખ પણ બની ચૂક્યા હતા અને ઉમાસગ્ગને મુખેધમા ન્હોતો જોયા? ગઝનનું બાન છે કઈ? અર ૧, ૭૫૫ પગ મૂક ત્યાં દર્ગા કપાળ પણ ટેમી શકતા નથી પણ નીક છે આપણને આમરની ક્યા, પડી છે? માદનવણ અને જ્યોતીન્દ્ર દેવેની વાત પૂડો છે? એ વાતમા નુ માન છે? કુધણીએ વાર મળ્યા છીએ અને

માયેજ આહ પીધી છે ગુજરનાની ગઝરો? વિશે બુડો હચકુ તો બીજી આત્મીની શિખર બદલી નાખુ, પરવ કુખ્યનાન મમને માફુ લાગે એનું કમ થાય? ચપરીમા મસળી નાખુ તમારા પેના પણ એમના જેનું કાણુ થાય!

આવી અને એવી બીજી ઘણી ઘણી વાનો ધરતા એક શાઈર મિત્ર ન તો હજી વિવેચન લખી સમ્યા છે ન નીકા ગઝન વિશે એકાદ સુદર નિમધ પણ લખી શક્યા નથી સમ્યા બદ હિન્દુ કરિ મિત્રો ધરાનત હોવા છતાં એમની દ્રષ્ટિમા ગઝનનું સુદર રૂપ પણ બનાવી શક્યા નથી, મુશાયરામા ગઝન નામે છે દાદ મેળવે છે, અને દે છે અને મસ તેઓ ધારત તો ધણુએ નક્કર કામ કરી શકત એવી એમની સ્થિતિ છે છતાં તેઓ, વાતોમાથી નવરાજ નથી પાતા હજીએ વળી મળશુ ત્યારે તેઓ જીતી રાતો નવેમગથી દોહરાશે બી બર્મ

ઉઠના લગ્નમા ગધેડાં ગીતો ગાવા ગયા હતા અને ઉટે ગધેડાના સુરની અને ગધેડાએ ઉઠના સુદર રૂપની જે તારીફ કરી હતી એવીજ તારીફ લેખક મિનન મા જઈ આવેના પેના રાડીમા ચરી ખાતા મેત્રો કરી છે સાથે હર્ષો માથે કૂપો સાથે ખાતુ સાથે સૂતા સાથે ગાયુ વગેરે

માથે હરવુ ફગવુ અને ખાતુ ગાયુ થાય એ તો કઈક ઉમળાણી જેનું ચણુ લેખક મિનન પપુ એવી ઉગડીઓ ઉગરડા મારે રથપણુ છે શું? અને સાથે ચૂતા તો શો અર્થ એ વધુ પડતી વારતવિકેતા જીવુપસા પદા કર છે

‘બહાએ દુરનકો મનસુખીયતકો કમ કરે
કે જી હમાર નજરમા હિજબ ખાતા હય

x

x

x

“મહાશુભગત ગઝન મંડળ”ની સ્થાપના સુરતમાં થઈ ચૂકી છે અને એનો પહેલો મુશાયરો પણ સુરત ખાતે યજ્ઞ મથકે છે. ગયા અકમા બે ત્રણ મુશાયરા થયાની જે વાત લખી હતી તેમાં આ મુશાયરાથી હું અત્યંત હતો મે જે મુશાયરાઓના ઉત્તરે મ્યો હનો તે તો હજી થયાનાજ કે જેમાં (૧) ખેનનક અને (૨) સુરત ખાતે (૩) રાજપીપળા ખાતે નક્કી છે ખેનનકના મુશાયરાની તારીખ તથા પ્રમુખ નક્કી થઈ ગયા છે, જનામ ‘અસર’ સામેરી એમ એ બી મી એ મુશાયરાના પ્રમુખ છે અને એવા પ્રમુખની પસંદગી કરવા બાબત અમે કાયવાહકોને ધન્યવાદ આપીએ છીએ ‘અસર’ સાહબ ગઝનના સારા અભ્યાસી હોઈ ઉદ્ગ ગઝનકાર તરિકે પણ ખ્યાલિ પામેના છે તેઓ પ્રમુખપદેથી ‘ગઝન-વિકાસ’ પર એક ઉત્તમ બાપણ પણ આપનાના છે, અને તે નાટેની તેઓ ખતથી તૈયારી કરી રહ્યા છે, મારી મધુમા આવ્યુ છે ત્યા લગી હું કહી શકુ છું કે મહાશુભગતના લગભગ સઘળા ગઝનકારો ખેલનકમાં એકઠા થાં એવો પ્રબલ યર્થ રહ્યો કે અનન્યત પેની હું, બાવા, મગજ દાસની ટોળીને એમાં સ્થાન નથી, જેણે ગઝનની અને શાહરીની નાક કપાવી છે અને કપાવ્યે ગય છે

x x x

‘અડનાજી’ પોતાની આત્મકથા લખશે એવો ખુનામો મે ગયા અકમા કયો હતો પરતુ અડનાજીએ તે વાત હજી લગી ગણકારી નથી તેઓ કશામની મહ બોધ રહ્યા છે એમની માન્યતા મુજબ એવું કઈ બને, એવું કઈ બને, જેથી તેઓની પ્રેરણા એકાએક ઉભરાઈ

ગય અને તેઓ લખતાજ ચાયા ગય બોધ્યો ત્યારે એવું કે ક્યારે બને છે અને અડવાજી ત્યારે કનમ ચનાવે છે હાન તો તેઓ સાહિત્ય છોડીને ખેતીમાં પડ્યા છે એમ મહાન કનમ બાજ બિચારો કપાસની કમગીઓ ખોદે છે રે! શુભરાત!

x x x

ફતાવા

જનામ મી અહમદ અશરફ માં કાફિ યાવાડના પ્રવાસે ગયના હોનાથી આ અફે આપી મકાયા નથી

—: મુશાયરો :—

ખેલવડના છમખાનાના આમત્રણને માન આપી મહાશુભગત મજલ મંડળના આસર હાજ એક કવિ સમેલન (મુશાયરો) તા ૨૯ ૫-૪૪ના રોજ રા ૬ ૧૦ વાગે યોજનામાં આવ્યો છે જેમાં શુભરાતના હિંદુ-મુસ્લિમ મિત્રોને ભાગ લેવા આમત્રણ છે

પ્રમુખ

જ ‘અમર’ સામેરી એમ એ બી મી

— પક્ષિ —

દિનમાં હતા ઉમંગો મારગ તરી જવાના

કાશિયા —તરી, મરી મરી વગેરે

રદીફ —જવાના

અને બાજ પછી કશા યાદ આવી

નકિયા —કશા, મગજ વગેરે

રદીફ —પાદ આવી

હવે રાજ કરવા દો

ખેવકૂશેને

હાશિમ દીમાલ

એ વેળા હું અને મ્હારો મિત્ર હમાનદીન જમનમા માર્ગે મળી ગયા હતા, મધ્યાહ્નનો સમય હતો સરત્ર ગાઢ નીગનતા પ્રમરી ગઈ હતી દ્રસ્ય એવું હતું જાણે સ્વપ્ન સંદિ। માર્ગેથી ગાનીયા કિર પાદના ગુચ્છા અદિ તહી વેગવના પડ્યા હતા, પક્ષીઓ ડાગીઓ પર નિદ્રાધીન હતા કેટલાક બકરાઓ ચરી ગયા હતા તો કેટલાક વૃક્ષોના છાંયકામા આગમ મરી રહ્યા હતા આના સુનમાન વાતાવચ્ચમા તળાવનું જળ પણ નિદ્રાના ખોળામા મુક ન ગયું હોય એમ કિયર હતું એની નિકટમાજ એક ગોવાવણુ હાથ પગ માથું ટેપી સુક ન્હી હતી

અમાગ નિગન ડગલ અપને એ સુતેન સુદરી સમીપ લઈ ગયા 'આ વન એ નિરવ-ગદ હતું એક મિપિત ગઢ અને આ નાચવમથી કુમારી જમનની નાહ ની હતી એ ધણુ કરીને મો વર્ષી આહ નિદ્રાધીન હતી તેના અગ્નપટ ન સભળાય એની રીતે ચાનના શ્વામો, વૃક્ષગથાને એક અચિરત મનિ એન કુદબચોં મપ ઉત્પન્ન કરતી હતી અચિ ન્ત અણુયોમ વણુઅટમી વણુવેણી જાણે મનિના તહેતી વહેતી થયી ન મર્ન હોય અને એજ નિદ્રામા ગુમ થઈ રી ગઈ તાય

નિન્વના નિગન-વના અને જમનમા એની તરણી! અમે જ ને અર્ધપૂણ દ્રષ્ટિએ એકમીત્ત પ્રતિ ત્રેયુ કદાચ એજ નિચ્ચા એકજ ક્ષણ એમી વખતે ક્ષમાગ અતરમા

કદબ-ચો અને ઉભય આગળ વાના

પાસેજ એક બકર જોરથી બડનડી ઉઠ્યું જે જે

તરણીએ ચમુઓ ઉધાડી દીધા જે અપ રિચિતોને નીજની મમીપ ઉમેના જોઇ સદ્ જા જેવી થઇ પોતાની વીખમવની કેશ-નટો દીક કરવા લાગી

પછી સરિમત બોની 'વહેજામથી પાણી પીવું છે'

'હા! વિચાર તો હમાનદીને કહ્યું તરણી સદસ્ય બોની, "વાર ત્યારે પી લ્યો, અમથી મ્હારી આખો બીડાવની હતી, તળાવની પાળ પગ શીતજતા પણ ધણી હોય છે ને?'

તુષા નહોતી ત્હોપ પાણી પીવું પડ્યું બ્યારે અમે પાણી પી ચૂયા તો તરણીએ પૂચ્યું 'મ્થાથી આવો છો તમે?'

"અમે વિદેશી છીએ" હમાનદીને મર્ન બરી દ્રષ્ટિએ ચુવતી પ્રતિ જોઇને મ્થુ "અને દેશીઓએ પ્રદેશીઓની આગતાસ્વાગતા કનવી જોઇએ"

'આહિ બધાજ વિદેશી છે' ચુવતીએ સજતાપૂનક મ્થુ ઓહ! હમાનદીન કહેના લાગ્યો, "આ તો મ્ધિ વિચિત્રજ વાનો મરે છે બામો અહિંથી એ આપણા હાથમા આવે એન લાગતું નથી

ચુવતીએ એ વાચ્ય કોઈ પુસ્તકમા નહોતું વાચ્ય એમજ સમજના વિચાર્યો વિનાજ હદ પાગની નિર્દોરતા મેવકૂશેની હાનવમા ઉચ્ચારી દીધું હતું તે ચાનના હાત શિક્ષિત હોત મમ જદાર હાત તો આમ જમનમા એની જમનઓ ચનસત! કિંતુ તં તો એ ખેદકૂદ નાદાન અધક ગામડિયણુ છોમરી હતી અને એની મને પોતાના રક્ષણ માટે પોતાની ખેદકૂદી સિવાય બીજું મ્થુજ ન હતું અને અતે એ મૂર્ખતાએજ એનું રક્ષણ કયું એજ મૂખતા

એનું રક્ષણ કરતી હતી, એજ મૂર્ખતાને લાઇ
કદી પણ એને એવી કલ્પના પણ ન થઇ કે
કોઈ પશિષ આ જગતમા એના પ્રત્યે કુદૃષ્ટિએ
લેઈ શકે છે હતી તો મૂર્ખને ખીચારી। જો
તે સમજદાર હોત તો છોડો તમે સમાચાર
પત્રોમા એનું વર્ણન વાચી લીધું હોત

મૂર્ખતાનું એક સામાન્ય દ્રષ્ટાંત છે કિંતુ
એનાથી પણ બેવકૂફીના ગુણો વિશિષ્ટતાઓ
પ્રત્યક્ષ થઈ જાય છે એ લોકો શુણ ને જાત
જાતના વિશેષણોથી પુકારે છે નિર્દોષતા,
અબજુતા મૂર્ખતા કિંતુ હું તો એને બેવકૂફીજ
કહીશ

બેવકૂફીને લોકો ધણીજ ખરાબ કહે છે
ખરાબ સમજે છે, વિકારે છે, તેના પર હામે
છે, એથી ઉડુ આજકાલ બુદ્ધિની પૂજા ચાય
છે બુદ્ધિ મહાન વસ્તુ છે, બુદ્ધિનું જગતમા
સામ્રાજ્ય ચાલે છે, આ જગત પર પણ અને
તે જગત પર ફલાણો માણસ બેવકૂફ હ
પેલો ગધેડો છે, તે મૂર્ખ છે, જગતમા તેને
કશું સ્થાન ન મળતું જોઈએ ફલાણો માણસ
મહાબુદ્ધિશાળી છે જાની છે, વિદ્વાન છે, તેના
હાથમા કુન્યાનો રાજકારોનાર સોપી દો આ
પ્રકારના બેદખાવ આવું વર્ગીકરણ બેવકૂફી અને
બુદ્ધિશાળીની વચ્ચે નક્કી કરનામા આવ્યું છે કે
પ્રત્યેક ઇન્સાન જાનીનો આસરો લેવાનું ઉચિત
સમજે

રાજનીતિનું બુદ્ધિશાળી હોય છે, કવિ મૂખ
હોય છે સમાજ ॥ ઝડિ પર ચાલનાર સમજ
દાર હોય છે, પ્રેમી ગધેડો હોય છે, પોતાની
સમજ શક્તિ પર મીસ ચનાવનાર પૂજપતિ
બુદ્ધિમાન હોય છે, કાળી મચ્છરી કરનાર મચ્છર
બેવકૂફ નૃત્યગૃહમા રેશમી વસ્ત્રો સજી નૃત્ય
કરનાર નર્તકી સમજદાર, નિર્જન વનમા બકંગ
ધેડા આગનારી બરવાડણ અણસમજ

જાની અને અબજુ।

બુદ્ધિશાળી હમેશા બેવકૂફની ટેકડીજ કરતો
રહે છે

મુલમદી પ્રિ પર, ડિવ્યુસ્ટ પ્રેમી પર, ધન
વાન મચ્છર પર અરે શિક્ષિત બરવાડણ પર
જાની અને બેવકૂફ।

કિંતુ હજી સુધી હું એ સમજી શક્યો નથી
કે આમ શા માટે? બેવકૂફી પ્રત્યે ધૂણા કેમ?
બેવકૂફીમાથી જ તો જગતના સુદર હાસ્યનું
ગળુ પ્રકટે છે, જો જગતમા બેવકૂફીનું અસ્તિ
ત્વજ ન હોય તો રૂપાળા લોકો હસશે કોની
પર? દેખીતુંજ છે કે એઓ એટલા મૂર્ખ
તો નથી જ કે પોતાની જાન પર હસે કારણ
કે પોતાની જાત પર હસના માટે પણ બેવ
કૂફીના તાવો હોવાજ જોઈએ જોનો બુદ્ધિમાનોમા
સર્વિયા અમર છે ચાનિ ચેનીનની કાર્નિનો
મર્મ પણ તેની હારવારપદ મૂખતા અને બેવ
કૂફી બરેની હરકતોમાજ છે તે સ્વય હમતો
નથી કિંતુ નીજની મર્મતાથી આખી કુન્યાને
હસાવવા નિમને છે અને જો કુન્યામા ખિત
ખિનાઈ હાસ્ય ન રહે ખીજ અર્થોમા જો
કુન્યામા બેવકૂફે ન રહે તો આ જગત એક
હર્ષી ગીતને બદલે શોક-ગીતમા પનટાઈ જશે,
નિના-પાનપમા ફેરનાઈ જશે જ્યેમધ ઉત્તમી
નપા, જગતના હર્ષ માટે ખુશી માટે, સ્મિત
માટે બેવકૂફીનું અગિતત્વ અનિવાર્ય છે

હાસ્ય અને હર્ષના સિવાય સૌંદર્યનું ઉદગમ
સ્થન બેવકૂફીજ છે સ્ત્રીજેટની વધુ ખૂબસૂરત
હમેશા તેટલીજ બેવકૂફ પણ બુદ્ધિ અને સૌંદર્ય
હમેશા એકબીજાના વેરી નહા છે સુદર વસ્તુ
કો જાની નથી હોતી ઉપાળી સ્ત્રી વરનની
આંખની ચુનાવની ગિત વેગની પાડી મદી
માઝે એમા મદિયા અશ પણ નેયો છે
તાર ન મને ત્યા માટે શા- મુદ્દ પન વાની

જય છે સૌદર્ય, ઉલ્લાસ, સ્મિત, સસતા, જગતની કોઈ પણ આકર્ષક વસ્તુઓ અકળ હોતીજ આમ છતાંય લોકો તો બુદ્ધિનો પીછો છોડતા નથી મૂર્ખ કહીના! કહેવા માગુ છું કે બુદ્ધિશાળી કહીના!

એ પ્રશ્નો તો તમે વારંવાર માળખ્યા હશે “બુદ્ધિ મહાન કે ભેસ” હું તો કહીશ કે ભેસજ પ્રત્યેક હાલનમા ભેસ બુદ્ધિથી મોટી હોય છે ભેસ દૂધ આપે છે, માખણ, છાગ, પનીર, તેના હાડકાઓમાંથી ખાતર, નીમણમાંથી ખટન અને ચાકુના હાથા તૈયાર થાય છે બેડા પણ એનાજ ચામડાના તો બને છે, એવું રૂપે રૂપે મનુષ્યને કાયદો પહેલાડે છે ત્યારે બુદ્ધિ? એણે શું કર્યું છે આજ પર્યંત મનુષ્ય માટે? ભોલ ભોલ એ નૃત્યગૃહમા નાચતી નર્તિકા! જ્યાં તે જગતમા જઈને તાગ સૌદર્યને પેવી ગોવારાજીની માનસિક ગિચરતા, નિડરતા અને બેનફૂરી સાથે સરખાવી તો ને! તેજ હાથે સમભર્ત જરો કે બુદ્ધિ મોટી છે કે ભેસ

ધનવાન હમેશા ગરીબ પર હસે છે બેનફૂર, અભણ! મહેન જુઓ હું મ્હારી બુદ્ધિથી આ લાખો મજુરો પર શામન ચલાવું છું, આ કારખાનું ચલાવું છું, મ્હારી આવકનો આડકો લાખોથી પણ વધી જાય છે અને આ મજુરને થોડાક મિઠા! કેમકે એ બેનફૂર છે ને એ પણ મ્હારી જેમ સમજદાર હોત તો એની આ હુદૈશા નજ થાત બુદ્ધિ દરેક હાલતમા શ્રેષ્ઠ છે

રૂઝિચુસ્ત સદાય પ્રેમીને ધિક્કારતો હોય છે મારે સ્ત્રી છે, બાળકો છે, મગા છે, જગતમા અમારી કીર્તિ છે, મજા પડી અગેમા સ્થાન છે અને તું? દ્રોહી, બડકતો, આમગ વિનાનો, બગસો અને મોની ધૂળ ખુદે છે, કચાદ

ત્રીકમ લઈ પહાડ ખોદે છે, કાચા પાયા પર મહેન ચણવા માગે છે, બેનફૂર રખડુ પ્રેમી! ન નિંદા તારી છે, ન સારી તારી, ન તને આ જગતમા આરામ મળે છે, ન પરશેકની ચિંતા આ પણ કોઈ જીવન છે?

રાજનીતિમાં હમેશા કવિ પર હસે છે હું કાચ કડ છું, એ કવિનાજ લલકારતો હોય છે હું જગતનો કોરોનાગ ચલાવનો હોઈ છું, એ સ્વપ્નામા ગમે છે હું ગગનચૂળી મહેલો ઉભા કરે છું, એ રજોના છાયાડા તળે પડ્યો રહે છે હું કૌમતુ ભાગ્ય પશુડ છું, એ પુત્રકોના પટો ઉવડાવે છે જાદુવ, નકામો, કહીના! બુદ્ધિશાળીઓની દલીલોનો જવાબ એ ખીચારા કને શું હશે? એ તો હરહાલતમા બેનફૂર છે, તે કેવળ એટલુંજ જાણે છે કે છન્સને સેકંડો વર્ષથી પોતાનું ભાગ્ય બુદ્ધિશાળીઓના હાથમા સુપરત કરી દીધું છે ઈંડુ એ મહાતુભવોએ આજ સુધી માનવસુખ, ઉલ્લાસ અને સૌદર્યમા રહેજે વધારો ક્યો નથી વિદતા વધે છે, મમાનું વર્તુળ મકોચાતુ જાય છે અને નૃત્ય ગૃહોના વનુજ વિશાળ યના જાય છે વેશ્યાવાડા વધે છે, પ્રેમ નડી ગયો છે, દેશોમા સુહો જામે છે, કારખાનાઓમા હડતાળો પડે છે કેમકે પ્રત્યેક બુદ્ધિશાળી ધનવાન છપ્પે છે કે તેનું કારખાનું પ્રતિરૂપે વધુ ને વધુ નફો મેળવે, મજુરોના લોહી અને પરસેવાથી શ્રમજીવીઓની સ્થિતિ દિવમે દિવમે બગડતી જાય છે બે કે એ જ્ઞાન એ મજુરોને કાતિનું શિક્ષણ આપવા લાગે છે, એવીજ રીતે પ્રત્યેક બુદ્ધિમાન રાજનીતિજ એ છપ્પે છે કે તેની કૌમ પ્રગતિ કરે અને ડુન્યાની દરેક કૌમોને પાઠળ પાડી દે કિંતુ ધરતી એક છે અને એ પૃથ્વીપટની પણ ભૌગોલિક સીમાઓ છે એટલે એ બુદ્ધિ

ગુપ્તોમા જગ અને અધ્યાત્મિક ઉભી કરે છે અને પ્રત્યેક વર્ષે પચ્ચીમએ નવી પેઢી, આનંદ વશ, લોહી અને આગની શુધ્ધા પણ અસ્પૃશ્યતા દ્રષ્ટિગોચર થાય છે કેમકે દુન્યામા બુદ્ધિશાળી રાજનીતિજોતુ રાજ્ય ચાલે છે, કરિઓનુ નહિ ફેલિયુસ્તોનુ વર્ચસ્વ છે, પ્રેમીઓનુ નહિ નૃત્ય ગૃહોમા નાચતી નર્તિકાઓનો પ્રભાવ છે, ગોવા લણોનો નહિ સેકડો વર્ષે લગી માનવતાએ આ મહાનુભવો, જગીરદારો, મુડીપૂજકો સમા જનાકેદારો, વેસ્થાવાડામા ઉઠેરી લનનાઓની કાર્યદક્ષતાનો અનુભવ કયો છે ને હવે યોગ્ય દિવસો માટે મૂખ કવિઓ, બાદશા પ્રેમીઓ, ચીથરેલાન મનુરો અને અણમૂલ્ય ગોવાલસોની ગેવકુશીને સત્તામા સુત્રો સોપી એનોપ અનુભવ કરી સે તો વારો થુ છે ? એને શા માટે તક

ન અપાય સેકડો વર્ષથી આપસે અકલમદોની પગદડી પણ પ્રયાણ કરતા રહ્યા છીએ, એમો અનુસયા છીએ હવે યોગ્ય ક્ષણે માટે મેર ફૂલીની છાયામા વિશાનિ લગ્નએ તો ખોલુ થુ ? ગધેડા કહાની અર્થ !

માએન મ્હાડ સચન મદનર મખતાબયુ છે કિંતુ કદી કદી તો માએન આત્મા પોમરે છે કે અકનમદીનુ અસ્તિત્વ ખૂચી નાખવામા આવે કિંતુ પાંડે બચતી મોળી હુકુ છુ કેમકે દુન્યામા મહાન મહાન બુદ્ધિશાળીઓનુ મન છે અને ।

કાશ ! દુન્યાનો પ્રત્યેક મનુષ્ય મેરફૂર હોન

મફત ! FREE મફત !! FREE મફત !!

ત્રી પુરૂષના ગુપ્ત સ જ ધ માટે અલોક પુસ્તક
(A useful guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ધણી અને ધણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લેખો

દરેક પરચિત નવજવાન માટે આ પુસ્તક વાચતુ બેદદ જરૂરી છે ગુપ્ત વાતોથી ભરપુર લેખો અમુક્ય બેદની વાતો જાનમા મહેલ લાવક શીખામણ, અમાતમા બેસી વાચવા લાવક વીચન જેની દરેક ત્રી-પુરૂષન જગ છે ને બાહ પાતાના સંદેર કે મામના દસ ગુપ્તતાથી જાણીતા ગૃહસ્થેતા નામ અને પુરૂ મીરનામુ કાજગતી એક ખાતુએ આ જીમા કાપી મોકલશે તેમને ૨૬ પાનાનુ આ પુસ્તક મફત મામલવામા આવતી

ઇન્ડો જી.યુઇન કેમીકલ વર્ક્સ (૧૯૨૮)

પોસ્ટ બોરીસ જુમ્મા મરિમદ, દીલ્હો ના. J. S

(પત્રવહેવાર અંગેજીમા કરો)

આશા

સુખ મિયાએ અને દૈવનની ગે છે આશા,
વિશ્વમા કેળવે ઇચ્છતની રહે છે આશા,
જાને જાએ છે મગર આશ નથી જાતી કંઈ,
બાદ મૃત્યુ અરે જન્મતની ગે છે આશા

ગાઝલ

સતોપ સુખ મજા ક્યા ? દિવમા કરાર ક્યા છે,
છવુ તો શુ હુ છવુ જીવનમા સાર ક્યા છે ?
દુખ મુક્ત થઈ જવાની આશાથી દિલ લગાવ્યુ,
પણ કેન પ્રેમમાએ પરવરદિગાર ક્યા છે ?
એ પ્રેમ કેરી, ખરતી કાહિદ નથી રે મસ્તી,
કઈ બાન એનુ તુજને ગાડા ગમાર ક્યા છે ?
જગ જનની રીત એ છે સદશુણને વિસરી જઈ,
તેશે પ્રથમ કે તુજમા દુર્ગુણ લગાર ક્યા છે ?
ગાએ તુ પ્યાર—ગીતો પણ પ્યારના પ્રચારક,
આને બતાવ મુજને માયો એ પ્યાર ક્યા છે ?
એક હો તો હુ બતાવુ ક્યા ક્યા તને માણુ ?
તુજ પ્રેન દાગોનો મુજ દિલમા શુમાર ક્યા છે ?
મયનો નશો નથી કે ક્ષણમા જતો રહે જે,
આ પ્રમનો નગો છે એનો ઉતાર ક્યા છે ?
લેવા વિચાર નેમા ઈન્સાનના અમલ છે,
સાન અમલ હો ક્યાથી સારા મિચાર ક્યા છે ?
એ લેગ, એ તબીબત, એ આશ, એ ઉમરો,
દિલ ક્યા ? એ પ્રેમ ક્યા ? એ જીવન બહાર ક્યા છે ?
વાણીમા છે સદુની નર્તનમા ના નિમે છે,
એ 'યા-કે' છે "મઝલૂમ" તુજમાન પ્યાર ક્યા છે ?

ટોલસ્ટોય

અનુવાદક
“આમોરા” કૃતિયાણી

આ એક એવા માણસની વાત છે કે, જેણે પોતાના જીવનનો વિશેષ ભાગ શિક્ષણ-પ્રચારમા ખર્ચા નાખ્યો તેની ધારણા હતી કે, દુન્યામા કોઈ માણસ ઉત્તિ સાધી શકે છે અને માણે મનુષ્ય બની શકે છે, તે કેવળ શિવજી દ્વારાજ

ટોલસ્ટોયે રૂસના એક નાના ગામમા જન્મ લીધો. તે હજી નાનોજ હતો, ને તેના પિતા આ જગતથી વિદાય પામ્યા અને તે મિત્રાગનું કોઈ સંબાળનાઈ રહ્યું નહિ. પરંતુ જેનાથી ખુબ પોતે દાર્ઢી કામ સેવા છાંડે છે, તેના માટે દરેક પ્રયત્નો માર્ગ મોકળો કરી દે છે એટલે ટોલસ્ટોયને તેના મિત્રાએ મોકળા મોકળી દીધા. જ્યાં તેણે જર્મની અને રૂશી શિક્ષક પામે બહુતુ શરૂ કર્યું પરંતુ ત્યાં તેને કેળવણી અગતર ન મળી, તેથી તેને સેનીનગ્રાડ મોકળી દેવામા આવ્યો. અહીં તેણે ધણી મહેનતથી બહુતુ શરૂ કર્યું અને વીમ નક્કસની ઉમરમા શિક્ષણ પુરું કરીને પોતાના બાઈ જે કોન્સસમા લશ્કરી અફમર હતો, તેની પામે ચાલ્યો ગયો. જ્યાં તે પણ લશ્કરમા જોડાઈ ગયો તે આવ્યો દિવસ મહેનત કરતો અને સાંજે સારા લેખકોના પુસ્તકો વાચતો. જેનું પરિણામ એ નિષ્ફળ કે, તેણે પણ એક પુત્રક લખ્યું જેમા સુંદર વસ્તુઓ જોડે નિરસકાર પ્રત્યક્ષ કર્યો

૨૫ વરસ સુધી ટોલસ્ટોય કોન્સસમા રહ્યો અને ત્યાં પોતાનો અભ્યાસ વધારતો રહ્યો કિમિયાના યુદ્ધમા તેને ચુકીને મોખનામા આવ્યો તેજ સ્થળે તેને લેમો લખવાનો શોખ ઉત્પન્ન થયો, અને તેણે ધણી માત્ર સાગ પુસ્તકો લખ્યા જે વડે તેને ધણી પ્રમિદિ

મળી, અને તેની ગણના સારા નાનીઓમા થવા લાગી ૧૮૫૭મા ટોલસ્ટોય જર્મની ગયો અને ૧૮૬૧ મા તેણે ખેડૂતોને જનમ કર્યો અને એની રીતે તે ગરીબોને જમીનદારો તથા અગીરોના બળાત્મકથી બચાવા ૩૪ વરસની વયમા તેણે એક દકીમની પુત્રી જોડે લગ્ન કર્યા અને તેજ યુગમા એક-પુત્રક “વિમલ અને શાન્તિ” નામનું લખ્યું આ પુત્રક ધણી પ્રમિદિ પામ્યું મોટા મોટા નાનિઓ તેનો આભાર માનવા લાખ્યા અને રૂશી લોકો તેના પર મર્વ કરવા લાખ્યા રૂમની દુકુમત તે મમયમા ધણી ઝાંનિમ હતી જે માણસો તેને ખગમ કરેતા હતા, તેને દેશનિકાન કરવામા આવતા હતા, અથવા તેને મારી નાખવામા આવતા હતા ટોલસ્ટોય મિત્રાગ મરીમો અને મનદ્વરોના હમદ હતો એથી તેને કેટલી વેળા આપસિ જોતી મામે થતુ પડ્યુ હતુ પરંતુ તે હિમ્મત હાર્યો નહિ તેણે તેજ સમયમા એક ગ્રંથ લખ્યો જેમા દેશની હુદાશ વણવેની લેનુ છેલ્લ પુસ્તક “સાવનાની કુન્નત” નામી રૂમા હતુ તેના આ પુસ્તકોનું એ પરિણામ આવ્યુ કે, આજે રૂમ પર આજાદીનો પગ રૂકી ગયો છે ૧૮૧૦મા રૂમનો આ તેજરી દિપક ઓરસાઈ ગયો ટોલસ્ટોયને પોતાના દેશ પ્રત્યે ધણો પ્રેમ હતો અને તે એના માટે એટલું બહુ ઇચ્છતો કે, જાણે માતા પોતાના બાળમના માટે છાંડે છે ટોલસ્ટોય કર્તવ્યપાનક, શૂરવીર અને ખતીરો પુરૂષ હતો

નહુજીવ બલાગાહ

હ અલી અ ના સેકટો બહુવા જેવા લેકચરો ગુજરાતીમા રૂ. ૧૥૫૦
પો સાથે
રાઉનગત એડીમ ભાનનગર.

ચિંગારી

પગદીઓ

પ્રેમ દિપીકા યદિ તારી જલે, એમ તો એવા હનરો થઈ ગયા,
 દિવ્યતાના તેજ ભરનારી જલે એક ઝીકા સમ હતાના વહી ગયા
 સાખ દિપક એક દિપકથી થશે, જેમની પગદીઓ દેખાય છે,
 છે જરૂરત એક ચિંગારી જલે એજ મજિલની દીશાઓ કહી ગયા

પુષ્પ x કટક

પ્રેમ

કટકો નોઈ ગ્યો છે કા રી ? પુરતકે કરમા ધરી યાકયો હવે,
 ફુલ યા ! સુગન્ધ હૃદયમા સે ભરી વન અને ઉપવન ફરી યાકયો હવે
 પુષ્પ તો કટક મદો શોભી રહ્યા, પ્રેમમા છે સાર સધળા ધર્મનો,
 ઉપવને ઉપવન મદો બેયુ ફરી કલ્પના માગર તરી યાકયો હવે

સુરભિ

માનવતા

ને જગે જનમ્યા જશે સધળા ભરી, મુખ મદો પશુ દિવ તરે ખેચાઈ છુ,
 ફલ માયે કટકો જશે ખરી એમના ચરણો મદો હુ જઈ છુ.
 દામ કટકના ન ભંવળો મગર, કાણુ છે ? કઈ માનતા ? જોતો નથી,
 ફૂલની સુરભિ જશે કીર્તિ વરી એની માનવતા યકી અભઈ છુ

અનુભવ

ને ન કહેવુ જોઈએ—કહેવાય છે
 ને ન પૂછવુ જોઈએ—પૂછાય છે
 છે મવાસો કેટલા એવા ‘સહુર’
 ને અનુભવથી ફક્ત સમજાય છે
 ‘મહુર.’

● લેડીઝ પ્રેસ ફેબરીકસ

● સ્ટામ્પ્સ—શરટીંગ્સ

એકજ ભાવ અને ઓછા દરથી
ઉચ્ચી ક્વૉલિટીના

કા
પ
ડ

ખરીદવાની
ભાણીતી અને બરોસાખાત

દુ
કા
ન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક બજાર—સુરત

● છાપેલા વાવે દરેક માલ

● પાકા રંગની પ્રીન્ટેડ વૉચલ્સ

ઈસ્લામ-પ્રણેતાએ

હામરેલ

ઈ મ ૧૬૦૫

થી

મુજરિદ અફે સાની

અનુવાદ
'તાજ' [૧૦૦]

ઈ મ ૧૭૦૭

(૨૬૦)

હામરેલ મુજરિદ અફે માની પણ ઉપરોક્ત દાખલા નિયમ પાળનારા હતા એમણે પોતાના યુગના અમીર ઉમરાવોને પોતાની માન્યતા મુજબ પોતાના બનારી દીધા હતા તે એમની મારફત પ્રયત્નો કર્યા હતા કે એ સમયના પાદશાહ પણ હરનામની ઉન્નતિના પ્રયત્ન આદરે.

અમરના નામિકપણથી એ વાત સાફ તરી આવે છે કે હમેશા મુસનમાનો એના પ્રત્યે ધૂણા કરતા તે દરેકે પોતાની હિમત અને શક્તિ પ્રમાણે એની વિરુદ્ધતા કરી હતી કાઝી મુહમ્મદ યમદી (રેહ) મુઆનીન મુલક (રેહ) અને ખ્યાલ ગાદ મન્સુરે પણ પોતાના એ પ્રયત્નોમા પોતાની ત્તા પણ અર્પી દીધી ખાનઆઝમે અમરના કુરિયારોની ઘણીજ વિરુદ્ધતા કરી એ ઉપરાંત એ વાત પણ સ્પષ્ટ છે કે અકબરી યુગની અનિયમિતતાનો અત આણુવાનો ખરી રીતે એ ઉમરાવોએ ભાગ ભજવ્યો હતો કે જેમણે જહાંગીરના ગાદીએ આન્યાના મમયે તેનાથી એ વચન લીધું હતું કે “એ ઇસ્લામી પ્રચારકોને હમેશા માનભરી દ્રષ્ટિથી નિહાળશે.” ન્યાયથી મ્દીએ તો એ યુગના ધાર્મિક દતિદામ પર દટિ મ્દતા તે યુમુર્ગો અને તે માનનીય ઉમરાવોને કદી પણ ન ભૂલીશુ પગલુ એનાથી હામરેલ મુજરિદ સાહેબના કાર્યની અગત્યના કે મદદવતા મ્દી જોડી થતી નથી હામરેલ મુજરિદ મુમનમાન ઉમરાવોને મરિયામની ઉન્નતિ અને મિતના અર્થે જે દોરવાલી આપી

ગ્લા હતા એનું અ પગાલ ઉપરોક્ત દાખલા એથી ઘણે વર્ગી પાદશાહને મન્દો મન્વાની જે પ્રથા જહાંગીરે શરૂ કરી હતી આપે એની વિરુદ્ધતા કરી હતી એટલુંજ નહિ પગલુ એ માટે આપે જેન પણ ભોગરી તેમજ બનેક આપતિઓ હજારી અને બીજાએને માટે શુભ દાખલો બેસાડ્યો પોતાના અસખ્ય ખરીફા એની મદદથી હિદમતમા પોતાના રિયારોને દેલાવરા તેમજ હિદમા હુકામને એક નાગુક સમયમાથી બચારી લેવાનો આપે અધ્યામ પ્રયામ કર્યો એટલુંજ નહિ પગલુ ઇસ્લામના પાયાને સગીનના અર્પા

અકબરના નામિકપણની વિરુદ્ધતા ઉપરાંત શેખ મુજરિદ (રેહ)એ શીઅહ પથના સિદ્દાં તોની પણ વિરુદ્ધતા કરી એ સમયે ઇરાનમા શીઅહ ધર્મ પ્રચરીત હતો ઇગિનથી કેટલાક ઠગતાધરતા ચોક આ સમયે હિદ આરી ગ્લા હતા શીઅહ પથના સિદ્ધાંતો માટે મુજી મુમ સમાનો જે ટીકાઓ કરે છે એ ઉપરાંત આ સમયના ઓસિયાઓની પણ એજ માન્યતા હતી કે એક નમા પથના આરબથી કીમમાં ભિન્નતા અને વિરુદ્ધતાના હાર ખુદા યર્ષજો, જે બલિખમા તુકમાનકાગક નીવડો. જેથી તેમણે પણ શીઅહ પથના સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધતા મ્દી શેખ મુજરિદ (રેહ)એ એ બામનમાં ‘નદુ રવારિજ’ નામનો એક ગિમાલો માહેલ હદમાઓના મ્દેશથી આલેખ્યો જેમા આપે ખુદા એ સમ્પ્રદીનના દ્વારકા, દલીલ અને બનિ

દામણી નિદ્રા થયા નાના મનુષ્યના પાંચ વાગ્યા એ સામન પાંચ વાગ્યા રિદનાથી રિદના દર્શાવી નીચા પથની માન્યતા આ પ્રશ્ન બધા કાવ્યો કે જદાગી ના રીતે આમિકાન અને તેના નાથીએના રીતે વાત માન્યો હતો

જે ના ૧૯૯૪માં વ્યાખ્યા આપતી મુદ્દિ ના કામિએને અને ના એ થઈ ગયા તે આપના મુદ્દિ દિદબરમા તો નુ પાળ દિલની બદા પાળ પાળેલી ગયા ત્યાર આપ એ પોતાના વિદ્યામુ ખરીફા મળીપૂતીને જદાગીના નાનપમા નાનોપદેશ માટે મોકલ્યા સૈન્યના અને માળમેને પોતાની મુજબ વર્તતા કયા એની ખાસ જદાગીના વજીર આમિકા આનને પડી તેને એ વાત રચતી આતી નહિ

‘મુશાવીરે હમ્મામ’ પાનુ ૫૧ અને ‘તજ કિરે ઉરમાએ દિદ’ પાનુ ૧૧ જુઓ

હજરત મુશ્શિદની મેદબૂરીના કારણે માટે જદાગીનું નહમ્મમ વર્ણન સાચો, કે “તુજકે જદાગી” મા એલો એ પ્રમગો નવિસ્તાગ માન્ય છે પાનુ હજરત મુશ્શિદ નાદમના નમ્મમા એને જેવી દદ બનાવામા આએ હતો તે એ જુદી ખાસગી પ્રેમ દહરત મુશ્શિદના નમ્મમા એમની વચ્ચે અખ યા કરી એમની એમની કામા નકોચ ગમ્યો નહિ જેથી એ વાન અત રાહના જન પુ નથી જે નાહ્યો એના મતનુ નરિસ્તાન સાચત કામા ને નમ્મતર હાય તમને ‘તુજ-જદાગીરી ના નમ્મમેદબૂરી એથી નમ્મતરગીન પ્રમ મા સાચુ

હજ ન મુશ્શિદ નામની મેદબૂરી એ જદાગીનું એતુ કાય કા જની તને ના પાળ પાળ નામેગોમા થઈ ગા મેરી નથી

જેથી તે જ જદાગી પામ શિમયત કરી કે ‘મ દિદ મા એ મુશ્શા, ખજાદાએ મુશ્શીયતનો ગો કયો છે, અને હમરો આદમી એના એ ગેળામા દાખત થયા છે, અને અને કમગમે પમ તેમા નામિત થયા છે બની રાકે કે એતના એ પ્રમગો આ કામગમથી નાનો નમ્મા પદાવ એવી બાતી નહ કે જેથી જદાગીર ન દિદના મુશ્શાના મારફત હજ ત મુશ્શિદ (દિદ) મા બોલા યા

કેરના પ્રમગોમાર આવેએ કે કે હજ ત મુશ્શિદને એનારાનુ માળુ એ હતુ ના નામ આમિએ રાતેતલાદ જદાગીથી શિમયત કરી હતી - ‘મ-દિદના એક મેખ અદમદ પાનને હજરત મિશી (ર અ) થી પાળ ઉચ્ચતરે મમજ છે” જેથી આપને રચ્ય બોલાવા હતા

પાનુ ન્યાય તો એ કહે છે કે એ પ્રમજુને ઉચ્ચ કન્યામા આવે કે હજરત મુશ્શિદ માદેમને જદાગીએ એટલા માટે તોડામા ન દના કે તેને હમ્મામના ધાર્મિક મદાપરપોની હજરત ન હતી બદકે એ આમજણુ એ ગમ્મગી દિદિય હતુ અથવા જદાગીર પોતાના ધાર્મિકાનો મહત્વ આપરા ના આપ્તુ હમે એને પચોમા જે ઉચ્ચ કરી તે કપન જે રીમ કરી કે એ પા દરના અચરિત મનના મુનમજાએ પાળ વિગાય કયો છે એટલુજ નહિ પાળ હજ ન મુશ્શિદ નાહ્યો પાળ અનખ્ય પચોમા એ માનમનુ વિરણુ ર્ધ કે જેના ૨૫૧ નામ ૧૨૦ નીચ પ્રત)

એમ પાળ નબળાય છે કે અને જદાગી પા હજરત મુશ્શિદ (દિદ) મા અનુયાયી થા ગયો હતો અને તુજકે જદાગીરી મા એ અચા એમની નામ માન નાની જેવી ગમ્મા આપ સામે જેમ થો ક મેદબૂરીમા પ્રમગ પડી

મારે આપ આ વા તો પાઠ મારે પુછ્યું
થ તમે પોતાની જાતે હજી મિલી (ન
અ)થી પણ ઉચ્ચતર નમજને છો?

મારે જિત્તર આપો ૬ માર અમે ૧૪
નવજી (૨ આ) ૨૦ નવજી નાથા ખરીદા કે
જ ત મિલી (૨ આ) ૨૦ ઉચ્ચતર નમજતા
નથી તો પછી અમારી સી નિમાત કે અમે
પોતાને એમની જાતથી ઉચ્ચતર વેળીએ?

પાઠશાહે મ્હુ કે તમારો મમતમ શુ કહે
છે? આપે મ્હુ કે 'મમતમ એજ કહે છે' કે
જે ઉસ્તાદ અને પીગે મુશિદે બતા શુ છે
એમા મુશ્કે અને અરજે મુશ્કમતમા ને મર્જન
છે એ અરજ પળવારનોજ છે

પાઠશાહે પૂછ્યું "એ કેવી રીતે?

આપે કહ્યું- એવી રીતે કે જેવી રીતે તમે
કાઈ માણુમને પોતાની પામે તેડી મગવત કરો
તો એવી એ વાત તો સિદ્ધ થાય છે કે એ
માણુમ સાત હજારી અને પાચ હજારીના દોઢ
વટારી ચૂંથો છે અને પળવારની મસનત
પછી એ પોતાને અમથ રથાને આવી જશે
એવીજ રીતે રથાત પાઠ થયારી આપણે એ
ન મરી મગીએ - તે માણુમ હવે સાત હજારી ૧૧
હો થી આમગ મૂખી મથો જે ગાંધી ઉમ્મનિ
પણ એસા ૧ પ્રગળી છે પળવાર પછી અમે

નમગ એ વગ્ન બાદ બહા પીગ રો છે -
એ નિવેશમા મેષ અહમ મરદિંગ (ગેહ)ને
જે પોતાની હુમન મ નામા [એસે પેતાની
ક્રિત્રન વધારવામા અને ન્યા હામિન પ્રવામા]
અને લેખને પોતાને માનનાને તેમજ નકામી
વાતો કરવાના કા જે થોડા દિનમ મુ'ની નામ
મિખવાની જગમા ગમવામા આગ્યા દના
પોતાની જગ ૧૧ પોતાની કાડી મમમા
ના થા ૧૦ પોતાન નમ ૧ હમ ગપિયા ખચ

પચ પોતાના અસન રથાને નાની નાનીગે
ગીએ

[અગ્રણ]

મારે આપ્યા તેમને અગ્ર ૧ રી કે એ ગતવાની
અને મજા અમનમા માગ મારે દિદાયત અને
ઈશારાપ હતી

એના ત્રણ વગ્ન પછી બહા પીગ પોતાની
વગ્નમામા મર્જનમા લો કે - હમેશના
ગિજન પ્રમાણે ૬૦ વર્ષ પોતાને મોના અને
મીજ કિમ્તી સીજેમા તોળી ગરીમેને પેન્શન
આપવાકરમા મુ એમાથી મેષ અહમદ મરદિંગી
(ગેહ)ને મે હમગ ગપિયા આપવામા આગ્યા

પુઝપોનાં કપડા
સાયન્ટીફીક
રીતે વેતરતાં
અને સીવણુ
શીખવા મારે
ડબડ મળો વા
લખો

મુરાદ ટેલરીંગ વર્કસ
એન્ડ ઇન્સ્ટ્રીક્ટર

MURAD TAILORING WORKS

Try our secret Good Fit for Scientific Cut, up-to date Fitting & Modern style.

મો એમ જી મુગદ
ચુનારવાસ મરિજદ પાસે સરેર.

“નઝમે કુર્આન”

(અલિફ—લામ—મીમના સાનના કુર્આ)

તુમહારે વાગ્દે મૂઆ બાહે પાનીયી ચાલતકો
 હતા હમને કે માગ અપા અમા પતથગી સૂરતકો
 તો કહકો હમમ બેદ નિમ્ને દ માગ ત હક અમે
 કમાઈત બગે તાબાદમે કમા નિ બ ડા યે ચરમે
 હરેકને અપને અપને ઘાટકો પેહાન કો દેખા,
 તો યે મમજા કે હમને દિય હખીન બનકર દેખા
 હતા હમને કે તુમ ખાઓ પીઓ અદનાહકી રોઝી,
 ન અપ તુમકો જિગર કાઢી ન અપ તુમકો જિગર સોઝી,
 ન ફિરના તુમ ઝખી પર અપ ફિનાદી માનકો લેકર
 અઝળકર ફૂલમે અપની ધમડી આનકો લેકર
 વોદ દિનબી વાદ ગખો સલમે જમ દરગુઝરનેયે,
 જો ફી આલાથી ઉસકો ઊળકો અદના પે મરતેયે
 બહોત બે સજ હેકર હઝરતે મસાસે યે કેહના,
 મનો મતરામે એકહી તરહકે ખાને પે કયા રેહના
 હમારે વાસ્તે માગો ખુાસે તા નિકાને વોહ
 ઝમીમે ઉમનેવાની સામ બાહકા પતા દે વોહ
 જહા હો—કાઝી—યેઉ—ઘોર મસર—ઘોર ખાઝકી ઘીમે
 બ તમ્મે નફસે અગમાગ યે દિરસો આઝકી ઘીમે
 કહા તુમ મ્યા બદન દેતે હો નાકિમ ઘીઝકો ઇસ્મે,
 એનક હમ ઘીઝકે મમિલ હૈ વોદ બેહતર હૈ વોદ ગિરસે
 બસ લેનકો તુમ કિસી નેમી જગે ઉમ શેહરમે બકર,
 તનમ કો વોહ તુમહારી ઘીઝ લો અપને બનો ચાકર
 મુહી મારી ગઈ દિન પગ ફકીરી ઘોર જિલ્લન બી,
 મગમ અજાહકા આપા ગઈ વોહ ખાસ હઝમન બી
 યે સમ કુછ હમિ દિએ થા કુફ હર આપનપે ધરતે યે,
 ખુ કિ ખાસ નખીયોકો વોદ નાહકે કરત કરતે યે
 યે મમ કુછ હસ નિએ થા હુકમસે મુદ દેર દેતે યે,
 હુદ્દા અજાહકે બાહિર નિકલમર સાસ લેને યે

[સવ હક ‘મત્રાક’ને રવાયિન]

(ખતમ)

—::: વફાદારીનાં મૂલ્ય ! :::—

૪૫૦

● “શાગર” [જેનપુર] ●

વિદ્યાર્થી છાત્રો નોંધી મોટો આનંદ પરીચાના પામ થયું ને છે એ વિષયે જીવનનો નામો લેવા એ મુક્તપણે લૂટે છે વર્ષ દરમિયાન મેળવેલું જ્ઞાન ત્રણ કલાકમાં એટલી નાખવા માટે ઉદ્ધાત્વેલા પરિશ્રમે પડી જાય પરીક્ષા પૂરી થાય જે એ દિવસ વિદ્યાર્થીઓ 'Day of Freedom-આત્મક દિન' ને નામે ઓળખે છે, કાગળ દે આમાન્ય રીતે બધા વિદ્યાર્થીઓ પરીચાની જગતજામથી છટકા હોવાથી મુક્ત અને મોજ કરે છે જ્યારે પરિજીવનના દિવસને મક્કા થનાર વિદ્યાર્થીઓ 'Day of Enjoyment' ને નામે મળેલું છે એ દિવસનો આનંદ માત્ર પામ થનાર વિદ્યાર્થીઓ માટે મર્યાદિત હોય છે આ આનંદની બગીચા વર્ગ ચડે છે અને અભ્યાસરૂમ નિયમિત અને છે ત્યાંથી મુક્તિ મેળવે છે

આ શહેરની દાકઝૂનના નરા ત્રાપન થનાર અતિ ઉત્સાહથી નરો વર્ગ, નવર મહેરા નિહાળતા દત્તા ન્યાયે જુના વિદ્યાર્થીઓ ઉદ્ધામિત બાને બેઠા દત્તા ઘટ વાગ્યો મૌ ગનગનના દયા અને ધડમતા દિવ વર્ષ વર્ગના બેઠા, શિક્ષક આપ્યા એટલે બધા માતાયે દત્તા થયા કૃશિક હાથે હાથારો કર્યો એટલે બધા બેઠા વર્ગની શરૂઆતમાં શિક્ષક નરા આગવુંકે ઉપર ટાપ પાડવા બહુ ગાબીર્ય જાળવે છે અને જલ્દી બેઠા બેઠા છે

વિષય મુજબ શિક્ષકે નાપામ તીવ્રતાગ-એતે આશ્ચર્ય અને પનાર ધર્મ આવેવાને આનંદના બ ગમ્મો-પુ ગાબીય જાળવી નાખીને નવા નાથે નવા આ રંગેના મુક

શિક્ષકના અને આનંદના જાળવણીની નીખામણ આપી પડી માટેમ ઉઠ્યા, મોજ ટોપી મીંધી કરી, ચોખ્ખ પગના બરી બોડ પામે ગયા અને પુસ્તકના નામ વખાળ્યા

“આજે નિનિદા છે મોમસારે બધાની પામે પુસ્તકો દોરા નેહ એ મોમસારે વર્ગ નિયમિત આનુ થયે” એમ પ્રથમ વિષય મમ મમાખ કરી આટેમ બદલ ગયા મબીર ઉધી નાખતા વાતાવરણથી મધક હનોઆદ થયેના વિદ્યાર્થીઓ ઉપર મક્તિનું મોજુ કરી વજુ

૪૮ વાગ્યો મૌ ઉત્સાહથી ડગ બગતા મુકલે ગયા

x x x

મૌ વર્ગનો દાયમ એટલોજ ઉમગથી, લગભગ દોરો ધગમા દાખન થયો એના અગ-ઉપાગ હર્ષધેલા બન્યા દત્તા એતી આગો દર્ગમા નાખતી દત્તી એમ બાજુ કોટ, બીજી બાજુ ટોપી તો નેહા વાક મેધી એ એમ-ગીમા આરી બેઠા

મમમ આપ્યો ત્યારે એતી મા નહેતી મનમ કમુનાથી માતી રાટ નેનો બેઠા એજે પટાજાણી માડીતે મમમ, નરી દત્તની પાન-લીઓ, ટેમન પુગી ઉઘા પડીયા, મુદર મિત્રો, ધોતી કે પાવનમા મજર મીડન રૂલના શિક્ષકને બદલે, કોટ પાટનુન ધારી શિક્ષકો નગેરુ મ્મિક વર્ષન મનમા મોડી ગમ્મુ

‘દમજા મા આવે ને દનજા મુક મા એતી ગજ થયે એતી ગજ થયે’ મનમ પુષ્કિન આવે રિચાર કરી ગ્યો દત્તો ત્યા મા આતી

માતો જાન ધન । । ચાલેનો જના
માથળી ધીની રૂઝવાળી કલવથી પ મેસો
૧૧૧ મા મોતી

આતી મરા ૧૧ ।

‘હા ના ૧૧ ન સાલિ ૧૧૧ ૧૧
આતી મામરી ના ની ની મા ની
દમન આ ૧૧ ૧૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧
૧૧ મા ૧૧ ૧૧

મમન ની રિય ચ રા આ રમન
એ ૧૧ રિયારો ક આદ - કમ મો ન ને જુગી
દિગએ વયા મા માગે માગે ક્રેન દુખ
કપારે કેર એજો પોતાની જનને રત્ર મેસો
પાગમ દાન પાની મી આસો વિમ મજુરી
મી અર્ધા ગન મુરી દગણા દગી મે નિશદ
ચલાવે છ મેલ રિમ એલે મ્હુ નથી ક
આપ મર્ધુ મ્હાગી મર્ધુ

‘જ્યારે પુણુ છુ મા આપ ક કેમ પુર
ચાપ કે ના બમ એ જ જવામ આપે છ
નાર મી ચિતા રાસમ પડી વુ અરણ્યને
ક આરામ મીશ તને પરણુવુ તારો નુખી
મસાન બેઠે એજ મારી એક આશા છે મમમ ।

નિશામ નાખી મમમ ઉચો ફળીમા આતો
દાગી એમે રિયા રાદ અરિગત ચાન મ્હો
આતી પ્રલિન મોષવાળીમા મદી એ નેણુ કદી
રિાવતનો એક મરુ નથી કવ્યાસો આ
કીર ના જુલા આ મા આવા તા મા રસ
તપ ત્યા મી રીત જુગનન ચાની રા ૧૧
૧૧ દિનન રત્ર મી ચનાવ ઠ સા માગે
આ મરુ દગન માક મ ન ૧૧ માગે
માગે ૧૧૧ પિતા ૧૧ ૧૧૧ ૧૧ ૧૧
ચરા ત્યા મી ૧૧ મની આશા ને રૂપન
ગધાર ૧૧ ૧૧ એતો રૂઝ ૧૧

પતી બ ક સે માતુ નીચુ ખી ૧૧
૧૧ આમ ૧૧ ગીરી ૧૧ કળીસામા આમી

નન ૧૧ માગસ ના સે પડી ને અચમ
નિચ ૧ મા સો ૧૧ એમ સે સો મમ
મેન ૧

હુ હુ ૧૧૧

દુ ના ૧૧ વેગી મા

મને ૧૧ ૧૧૧ ૧૧૧ એ તારો

૧૧૧ છે

નન જોવાને જુજ વરેન મદી ન મા
માગ મન્યામ નથી મ્હો દુ નોખી મોતી
સ રા નસમ નિાવ નન મ્હો

ના બર્ નુ હુ બખા ૧ તારી
કમ મી ૧

૧૧ વરનો થયો મા મજુરી કે ૧
દીખ નજે એ મા થી નહિ બને

નહિ મેશ જોટતો આગળ અપાસુ કરીશ
એટલે નાન ઠ મારી મોમરી પશુ મજે
આ ૧૧ ૧૧ નાવિ મુખ મોગ ને મસમ ૧

૧૧ બખે સારી મોમરી મજે અથરા નાજ
ધન કમાઈ રાકે એમ કઈ થોડુ કે ૧૧ નાથે
મેરીક બનેશા અને મેજુએગે બેશાન ફરે છ
જોની આર્થિં રિયનિ લાગી મેવ ને બખી મે
હાઈ જતની રી અને ૧૧ અચ આપજો
પાથી આપશુ ૧

એતી વુ સા નાગે ચિતા મે કેર એ તો
થત નો બ નાથી ફાન ૧૧ ના એ અમ ઠ ૧

મે ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ નાગી પેર નખી
સાની ૧ રિયારી ૧ એડી કેમવ ૧ બમ
૧ માક મ રે મા કમ રિનામરિન ને ૧
નાની નાગરી ૧ નહિ વળી નીને એચા
વર્ નિચ ચરાવ આગથી ને રપત કડીએ
ના એમદ ૧૧૧ રીમ થઈ જાયા ૧ મસમ
૧૧૧ દની એડી દની ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧

નાએ મનનાથી ના પાડી નમન પણ
અચળ હતો અને દેવ માનુ દમ ખગડતુ
હતુ એને થતુ, 'હું એમણે કોગ ન આપી
નહી મે રાનો હતો ત્યાગ રિતા મનજી પાગ્યા
ત્યાગી આન મુ'ની નાઝ પોરખ કરતી
આવે ઠ મો મુખી તોસા બધુ હસતે
માટે રેરે છે શુ હજીયે હું એ નિહાળતો
ગુ? ધરતો નિર્મલ ભાગ વહન કંવાની મારી
કન્ન નથી ન ર શિમણ ગ્વ પ્રયત્ને આ નથી
પધારી શન્તે'

જમતા અને જમ્યા પછી, મેસતા અને
મુતા કાસમે માને સમજાવાનુ ચાતુ રાખ્યુ
સાને કાસમ માના ખોળામા માયુ મુકી અર્ધ
ખીંચી આપે પડ્યો હતો જનેતાના ખોળામા
પરમ માતિ અને સખ મસાગનુ સુખ ઝાલુ
નથી અનુભવતુ ?

• 'મા'

'શુ એટા ?

'હવે તો સમ્રતિ આપ'

'આ તારી હં છે કાસમ'

'હં તો હં છું રાજી થઈને ગમ આપ'

'તારી ધિજી'

મસમ માને મનાની ગકવાથી આનદ
પાન્યો માના ખોળામા એ વધુ આડો યત્ને
પડ્યો

મા નિમ્ત્રા એમને એમ બેઠા રહ્યા દીસા
જને બદેરી મળી પ્રતિમા જેવી ના મિચ્છારેખી
તકામા પડી હતી મસમ એમન એન હતી
ગથો સય કિતિજમા ન્યો સ યત્ના એ
નિનીન થયા, અરુનિ પન્ જની નાળીનુ સામાન્ય
ન્યાપુ ત્યાર માએ ઉવી દીસા પ્રકાશ થો

કામમને જગાડી ના પુર બનેએ વાણ
નું અને સુપચાપ મિથિયા નમિ રહેસા નાની

આ શરૂની પ્રગ્ના મોગ ભાગને મર્મની
નાથે ન્યાપાગી સમધ હતો બર્મો નગતા રજા
માણમો અદો બારી રખા વરો રોજગાર
મધ થયો બીજે ગ્યો વેસા રિચ થતા રસ
ગય વળી સર્વન પતિરિચિત્ત એટલીજ વિયમ
હતી એટલે અદો બર્મથી પાઠા ફરેલ વેપારી
વર્ગે સ્વાભાવિક રીતે પોતાની મુકી સદા પાઠળ
રોડી આદી, સોનુ, ખાડ, તેન વગેરેનો ધૂમ
સમે ચાલવા લાગ્યો જુદા જુદા બગરો અરિન
તમા આ યા, પ્રગ્નતો મોટા ભાગ વાવહાના
વેપાર સાથે એક યા બીજી રીતે, સીરો કે
પરોક્ષ રીતે સબધ ધરાવતો થયો સામાન્ય
રીતે બીજે વેપાર નિ સત્વ બન્યો અને સામાન્ય
વસ્તુઓનો મને થયા વાગ્યો

હમણ થીમતોને માટે અનેક રીતે ધન
સચ્ચ કરવાની શ્રેઠ તક છે સોધી ભાવે ખરી
રેલો માલ દિન પ્રતિદિન યથતા ભાવે ત્રણ કે
ચાર ગણા નાણા ઉત્પન્ન કરી આપે બ્યારે
ગરીબ અને સામાન્ય રર્ગને આથી ખૂમ
ગોષ્ઠી પડે

મોઘવારી, વાવહાનો વેપાર, નિમસબધી
એમ ત્રિવિધ હાડમારીને બીધે સામાન્ય વેપાર
તર્યો હતો એટલે કાસમને સતત પ્રયત્ન જતા
તોમરી મળી ન હતી કામમ લગભગ નિગરા
યઇ બેરો હતો, ત્યા એ જાણે ચાદી બગરમા
દનારી કરવાનુ મચ્યનુ નિરાશાના યોર અધ
કાગમા, ઘાગાપ આકાશમા વીજળી એકાએક
પ્રકાશ વેરે એમ આશાનુ કિરણ ફૂટ્યુ કાસમે
બીજે દિવસે ત્યા જઇ પ્રયત્ન કરનાતુ નહી મ્હું
માએ તે રાત્રે વિશેર દુઆ માની ।

વળને દિસમે કાસમ ચાદી બગરમા ગયો
જેમ તેમ કરી એમેનીએશન ન મી તુની
પગરો એજ જવામ વાથો

'નાની મા' તારે મન્ન જની પડગે

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાથ-ટીટીક ઓપ્પલ (૧૭) આલ્પજનન તેની અસરકારક અસરથી લાભ ઉઠાવે ન પાને બાધવાની જરૂર કે કે ન તો કપડું ન પેગવાની અગત્ય ન થતી ઉકવાની બીક છે. લગ્ન નાની સાથ જ નસોમા પ્રવેશ થઈને ખેડેને કરી દે છે માન ઓછા શીશીને વપરાશ આડે ગમ તે કારણે માખપલ, મુસતી, નપુસકતા કે કમ્પેક્ષ ન થવાની તિ પેદા થઈ ગઈ હોય તો તે દૂર કરી શરીરને કુદન ને પોતાદ સમ બનાવે છે ખાવાથી માને કે આ તેવથી ઉત્તમ તત્ત આ જગનના પદ ઉપર કયાય નદિ મશે આના વપરાશ પછી નમા અને પાંચોમા નન છવન, ઘણી સખનાષ ન નડન થવાની તેજ આવી જાય છે જેને જાહેર કરતા સખપતા આડ આવે છે આ તેન બધા માના માટે ચમત્કારિક છે દરેક વય ને દરેક મોસમમા વાપરી શકાય છે તે તમામ ખામીઆને દૂર કરી નખમાથા નખમા થઈ ગયેલાને ગર્વ લેવા જોગ સાચો પુરુષ બનાવી દે છે કિમત માત્ર બે રૂપીઆ પોરટેજ જુદુ આના વપરાશ પછી હમેશાન માટે પુરુષાતનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઈ જાય છે તદ્દન ખીનજેખમ મારક અને અચુક આનંદ આનાર છે કિમત માત્ર બે રૂપીઆ પોરટેજ જુદુ

હુંએ ઈશ્વર (૨૭) આ ગાળાએ બારે ટમકે છે ખાસ પ્રસંગે ઉપજતી લગ્નપદ્યો બધાની મે છે જલદી વીર્યખતનની ફરીવાદ કદાપી થતી નથી અહીંમાનીનું અહીંમાન પગ વારમા દર કરી તેને ગુનામ બનાવી લે છે કિમત બારહી એમના બે રૂપીઆ પોરેજ મગાવનારને શીર છે બે દવાઓ સાથે મગાવનારને પોરેજ માફ.

દાકાએ છરયાનો એકલોલામ (રજી) આ જાલુદ અસર ધગવનારી રીકડીઓ દરેક પ્રકારના હાથીયા ધાતુઆવ અને સ્વપતમા જાતી ધાતુના રોગને ખુશના રૂઝવણી દૂર કરે છે પેશાબથી પહેલા અથવા તે પછી આસતી સેફી અને પાનળી ધાતુને ધમ આનાવી મુશ્કાળાનને જળાન બનાવે છે શરીરમા તાજગી અને બળ પેદા કરે છે અહોરાને લાલચોળ બનાવે છે થોળક દિવસના વપરાશથી શરીર પર અસર કરી વીર્યને ઘટ ને મજબૂત બનાવે છે અને ૧૫૧ વટ ધાતુ નવેસરથી પેદા કરે છે આના વપરાશ પછી ધાતુને લગતી તમામ ફરીયાદો છુટકાન ભરે માટે દુર થઈ જાય છે હાલરે જીભારો પર અજમાવે લી દવા છે ૮૦ રીકડીઓની લીસીની કિમત રૂ. ૨ પારેજ જાલુદ ના દવા જવરાનમા તોલવાને લાયક છે હાલરે નિરાશ થએલાગોને આરાધત નાની દવા એ આ દવાનો અદના સમકાર છે દિલની નાર પશુ આ દવા ભારે પ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધાતુઆવનો જાલુદથી નાશ કરવા માટે આ દવાની બરાબરીમા આવે એવી દવા નાજી કરવાની દિલના દરેક દવાખાનાને અમારી એને જ છે જેનું મન ચાહે ને અજમાવશ કરી લે

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના ૩૧ ૨ પોસ્ટેજ વ્લુડુ (દેહીતુ જગમથાકુર કારખાતુ)

UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો જોન્યુઆઈન કેસિકલ વર્કસ (૨૯)

Phone 6920 જામે મરજદ, પોસ્ટ ગ્રાફીસની પાસે, રિહ્ટી ન K S

ત્યારે સભા મળશે ત્યારે ગળુ ફરીશ મને નથી લાગતુ તામ જેવડાને સન્ધ્યા મળુરી આપે, અને પ્રવેશ શી તુ બરી ગણીશ ?

નિષ્ફળતાનો એમ ધા વધુ પાખી કાકમ ખાડો ફૂંતો હતો ત્યા મત્રીએ પાગ બોનાન્થો બોલ્યો,

એમ મમ મળે એમ ઇં

કામમના હૃદયમા આશાના આગુ કૂટયા પૂર્યુ, 'શુ સાહેન ?'

'એક સામકન સ્લવનાગની નગર છે ગે રાનેથી તાર લઈ આનવાનું પહેરક રૂપિયા મળશે રિચાર છે ? સારકિય કૂર્તિથી અને ઝડપથી ચનનતા આવડી જોગે'

આ રહેરમા ટેલીફોન કે ટ્રમકેનની મગવડ નહોતી એટલે રહેશન મારફત ગતકેટ, મુગડ, જામનગર વગેરેથી 'ટેલીગ્રામ સર્વિસિતો પ્રબધ સહા બળ લી ફેટીન મોગી પેદીઓએ કયો હતો એથી વધીયાતોને નાગે લાલ હતો પેદી પણ સહજ બનતી કારણુ એથી પાચ મિનિટમા બહાર ગામના મનગની કખ (Favour) જાણી શકાતો'.

'સામકિય દાકતા તો બગમ આરડે છે પણ સાને જવામ આપીશ' કાસમે ઘડીક રિચાર કરી જવામ આપ્યો.

'હીક માને જવામ આપી જરો'

'બહુ સાર'

ઘેર આની કામમે માને વાન ફરી બાએ ચોક્ખી વાન મુણાવના ક્યુ 'ના રે દીંગા' આપણે એરી નોકરી નથી જોઈતી. એટલેનનો ગતો રોગે ખરામ છે દાકમ બાગી નામે એટલે છે પણ કેટલે !'

'એ તો મા ટેલીગ્રામ બીજો કયા નોકરી મને છે ? આજ એક મહીતો થવા આન્થો'

કાસમે ક્યુ

'એરી નોકરી આપણે નથી કરવી અલ્લ હને મળુર હશે તે થશે આ નોકરી ન માગી બજારમા એ સારકિયસણા મેગ બે તણુ ને પડાડે છે પોતાને એ વાગે છે એવી માગમાર સારકિય ચવાવના કોક દિ' છુડ પરિણામ આવે'

માની વાન માચી હતી મારકિય દાકતાગ એતે રોઠ તરફથી સ્વચ્છતા હતી કે 'ગમે એમ થાય પણ તાર વહેરો પહેચાવો અકરમાન થાય તો પણ નબ લખાની આલ્યા આવતુ પછી અમે પતાવી લેશુ' અને થુ પણ એમજ મારકિલ દાકનારા વધારીથી એ આગા જાન તોડીને પાળતા એટલુ જ નદિ પણ પોતાના પચીસ ત્રીન સાથીઓમાં આગળ પહેચ્યા રપથી કરતા દરેગજ અકરમાત થતા પ્રત્ય પોમર પડતી પણ દેશી ગાન્ધમા તો બહુ ચાને ખૂમ પેસા દઈ પિડિતોને મૂગા ફરી દેતા પેલીમ પણ આખમીચણુ કરતી

કામમ આ દટીકત જાણુતો દતો છતા પોતાના નિશ્ચય માધી ગમે એમ માને મમનવી રાક્યો માને જરો નોકરી માટે મમનિ આપી આન્થો બીન દિવમથી નોકરી શરૂ થઈ

* * *

એક મામ વીની મયો અમીમ આકાશના મેળુ ધુમ્મટમા લટકેતો મુમન પમની મખમીનો ચદમા વમુધગ પટ પર અમી મિન્જો પાથરી ગયો હતો ચેત માસ ચારી ગયો હતો દિવમ બનતી અન્નિ જષ્ટિને રિસગવતો દીઠ વાધુ વાહ ગયો હતો સહેવાળીઓના રોગે રોગા ગામ બહારના મેદાન કે બગીચામાથી દવા ખાઈ ઘગબણી પાડા ફરી રવા દના લગમમ અન્થાગેનો મમમ દતો કામમ બજારમાથી છૂટો થઇ ઘર તરફ આતી ગયો હતો આજે

એવું હૃદય યતનન યતનન નાચતુ હતુ
એની નોકરીને આજ મહીનો પૂરો થયો હતો
એના ખિન્સાના પદર રૂપાયા હતા આ એની
પ્રથમ કમાણી હતી પ્રથમ કમાણી કેના દેવા
ઉત્તાહ ઉમગયી નથી બગી દેતી ?

મા દરોજ એની વાટ જોતી બેસતી.
આજ પણ એ ફળીમા ખાટના પર પડી પડી
સ્વચ્છ-નિરશ્ર આકાશમા નિહરતા નિશાનાથને
નિહાણી નહી હતી કામને બ્યારે એના હાથમા
પદર રૂપિયા મૂક્યા ત્યારે એ પણ હર્ષધેવી
બની ગઈ મિનુ પોતાની લાગણી શન્દો દાગ
વ્યક્ત કરી શકી નહિ ઘણી વખતે લાગણીના
આવશના આપણે, બાણી શન્દો દાગ વ્યક્ત
કર્તા કરતા મુખમાવથી વિશેષ પ્રગટ કરીએ છીએ,

‘કાસમ !’ ધડીક વાર પછી મા બોલી
શુ છે મા ?’

‘કાતે અગ્રો મણુ ધડ લઈ આવજો’

કાસમને આશ્ચ લાગ્યુ પણ એણે આશ્ચ
ભાવ દનારી કહ્યું સાર મા, લગ્ન આવીશ
ફેટાયે વર્ષ થયા જેણે ધડનો દાણો
મોઢામા નહોતો મૂક્યો, એ માને પુત્રની
પ્રથમ આવક ધડ પરીદાની ઈચ્છા થઈ
આવી ગરીબોને મન ધડ એ મોજસોખની
વસ્તુ ગણાય છે

બીજો દિવસે માએ લાપસી બનારી સાક
પણ સાર ૧૩

* * *

એ વાતને ત્રણ ચાર મામ વીતી ગય
કાસમનો રેંઠ કાસમથી રાંછી રહેતો કારણ કે
કાસમથી ભાગ્યે જ અકરમાન થતા અને એ
રીતે અકરમાન થતા જતા રેંઠના પૈસા મચ્યા
હતા એ માસથી એનો પગાર વધીને વીસ

થયો હતો ધનનો નિર્મલ મુખેથી આવતો
કાસમે માનુ કામ લગભગ બધ કરાવી નાખ્યુ
હવે આ દીકરો બને કરકમરથી રહેતા બને
મહીને દહાડે પગારમાથી કંઈક બચાવતા
પણ ખન

કામન શરે જમીને ફુકાને જતો હતો ત્યા
માએ કહ્યુ

કામન

છ મા ?

‘આ ધર બાપણે ખાતી કરતુ પાગે
રોતે આ મકાન પાડી પાકુ બધાવતુ છે’

‘તો હવે ? ક્યાક જોતુ પડે ને ?’

‘એક જગ્યાએ જોઈ આવી છુ તને યે

સાચ-સની એક અદ્ભુત શોધ
જેણે દુપાને આશ્ચ થોદગ કરી દીધી છે
રોગને તિલસ્મી-(Kegud) આ તેલ નથી,
બલકે જાદુ છે જેની આશ્ચર્ચક અસરે
તીખી (વેલ) દુનિયામા અદ્ભુત કાન
ઉત્પન્ન કરીને મોલ માન નામથી, દરમાની
અકબન અકબ મા ખી દીધી છે આ
દના ઉપયોગથી છે મામ જેટલું હું
ગામમા પામ દગાર કરતા મુનિસ બન
કબ ને કાઠે પહોંચેલા દર્જિયાએ તલજીવન
પ્રાપ્ત કર્યું છે પુણે દીધી તમામ ખામીઓ
અને ખનમીઓ જેમકે ૧ માપણું દુગા
પણ મુરતી અને નામની વાગે ૧ દુ-
કરન ૨ મા અકરીંગ અને અસરમા ક છે ને
એક અદનારીવાન ઉપયોગથી એટલી સ ગાઇ
અને જાઈ યા છે કે મનુષ્યની ભાઈ
દમ થઇ જાય છે એક દરદીને માં એજ
શીશી ૫ તી છે કોમન ૨ કીસોના ૨ ૩)
કિદ બદાગના દવા મ આવ । એએ દવા ।
કિ મન પોરેલસ આરેયા એડનાસ એકવવી
કાંડો છુચુઈન કેમીકલ વકસ (૧૭)
જુમમા મરિદ દીદી ન ૬

સગરડ બર્ણુ યજ પડશે

‘ક્યા’

‘ચાદી બળગતી પાઝળ ઉજ્જડ પરમા’

‘બાકું કેટલુ કે?’

‘તણુ રૂપીયા છે, પણ મગન આનાથી સાર છે’

‘માઝ થયુ સરામે મગનુ લઈ આની સામાન ફેરવી નાખશુ વાર, હુ દુકાને નડું છુ’

‘પહેલો આવજો હો બેટા!’ માએ નિત્ય નિમમ મુજબ રિદાય વાક્ય ઉચ્ચાર્યું

દુકાને જઈ, સાઈકલ લઈ કામન ગીરો ઝેશને ગયો ત્યાં એની દુકાનનાજ નણુ ચાર બેઠા હતા આ બધા ઝેશને બેમતા, અને વાગ ફૂટી તાર દેના એક એક જતો કસમ થોડીકસાર એકો ત્યાં માસ્તરે બમ પાડી, ‘હસન કામનની પેઠી’

કામન હોડી પગખીડિયુ લઈ આવ્યો

કોનો વારો છે,? એણે પૂછ્યું

‘મારો’ એક ડોકરો બોલ્યો અને તાર લઈ ઉઠ્યો

‘આજ તો થાગ પગ ભાગી પેડે છે નણુ’ જતા જતા ડોકરાએ ઉમેર્યું

‘એહ, લાવ હુ લઈ નડું’ કામને ક્યુ કામન ઘણીવાર આમ મદદ કરતો બધા અને અલસત ચાલતા

થોડી આનાકાની પછી ડોકરાએ તાર આવ્યો કાસમ તરત સાઈકલ લઈ પચે પડ્યો પથરાળા રસ્તા ઉપર થઈ સાઈકલ ઝડપે ચાલી રહી હતી મેરની રાતતા અધકાર ને સાઈકલના દીવાનો-એની ગનિથી ઉચો ચતો પ્રકાર બેસતો જતો હતો તણુ મહવિનો પથ પાત્ર મિનિટમા કાપી કાસમ ગામના પ્રવેશો બગરતી બીડના સાઈકલની ગતિ કઈક ધીમી પડી કાસમ

સાઈકલ ચલાવવામા પ્રીણુ થઈ ગયો હતો લોક સમુદભાવી સર્પની જેમ માઈકલ સરકાવતો એ ચાર રસ્તા આગળ આની પહોંચ્યો

ઘણી વખતે એવુ અણધાર્યું કઈક બની બધા જે કે જેનો સમર ન હોય

કામન એકાએક ‘ઓ, મા!’ ચીસ સહીત ક્યાનો ક્યા ઉડી પડ્યો સાઈકલના ફૂરચા ઉડી ગયા સાઈકલના અકસ્માતથી એક માણસને બચાવવા જતા, કામન પોતે બાબુની દિશા માથી ઝડપે ચાલી આવતી મોટરનો ભોગ થઈ પડ્યો

માણસોનુ ટોણુ ભેથુ થયુ મે તણુ સજ્જને મળી એને ઉપાડ્યો એક ટાંગામા નાખી એને હોસ્પીટલે લઈ ગયા એના પગ ઉપર યઈને મોટર પસાર થઈ હતી પછાડાને લીધે માથામા ગબીર ઈન્જ યઈ હતી

ડોકટર ઘા ધોઈ રહ્યો હતો કાસમ ધીમે ધીમે શુદ્ધિમા આવ્યો આખ બોલી પ્રથમ પ્રથ એ જ કર્યો, ‘તાર? તાર ક્યા? હે બાઈ તમે કાણુ છો? તાર ક્યા?’

પછી એને કઈક યાદ આવ્યુ એએ ખિસ્સા તરફ હાથ વાળના યત્ન કર્યો પણ અગકન હતો પામે ઉભેના એક નણુને એણે વિનંતિ કરી, ‘બાઈ, માગ ખિસ્સામાથી તાર કદીને પહોંચાડી આવો ને!’

ડોકટરે એને આશ્વાસન આપી શાત કર્યો તાર કાદી એક માણસને દેના મોકલ્યો કાસમના ઘરનુ સરનામુ પૂછી ચૂપચાપ સહ રહેવા આજ્ઞા કરી કાસમ શાન પડ્યો રહ્યો એ ધીમે ધીમે બાન બોઈ રહ્યો હતો

ડોકટર, કપાઉન્ડર, નર્સ સૌ ઉપચારમા પ્રવૃત્ત થયા

* * *

“રાજકીય દ્રષ્ટિકોણો”

વિશ્વમા ની પાછો પુકાર-વટોળ ઉઠશે કે છે કેઈ એવો કાનૂન, જે અમમ જગતને કેઈ યુદ્ધ તરફ જતા અટકાવી શકે? એના પ્રત્યુત્તરમાં પર્વમાન વિશ્વના રાજકીય દ્રષ્ટિકોણો રજુ કરી શકાય છે, પરંતુ સત્તામા ઇતિહાસની ક્રુરગતિએ જના કૌભો અને રાજ્યોના પાયા હવમયાની મુખ્યા છે, ત્યા રાજકીય મતનો અને માન્યતાઓની શેરજ-અવ પથ પદ્ધતિ સુધી છે. દાખલા તરીકે ‘રશીયા’ને લો એની ભુમી પર કાર્લ માર્ક્સની ફિક્સરી અને ‘સેનીન’ના કિયાતમ્ ઉત્પાદનો દીપક પ્રકાશિત હોતો! અને એનાજ પ્રકાશમાં ‘અર્થ વ્યવસ્થા’ને સામ્યવાદી સત્તામાં હાજરાનો પ્રયામ થઈ રહ્યો હોતો, પરંતુ ૧૯૪૦માં બ્યારે ‘ફિગમ-ગમનો’ મહા ઉત્પાત બાળીકના પુર્વ મિનારા સાથે ટકરવા લાગ્યો ત્યારે ‘કોમરેક રશીયા’ને ‘હિટલર’ સાથે મિત્ર ગાઠ માંડી બીધી! એમ છતાં કે અગ્નિ અને પાગીમાં અધિ થાય તો આશ્ચર્યની વાત નથી, પણ સામ્યવાદ અને નાઝીવાદમાં એનોજ ફક છે જેટલો બ્રાહ્મણ અને કમાઈમાં દેઈ શકે હા! પરંતુ ‘સ્ટાલિન’ પર સામ્યનિક નો અને બારી કાળના બચકર પાંચાઓનું બૂન રસાર હતું, એમ્મે તે નાઝીવાદ તરફ પણ સહકારનો હાથ લગાવવા તત્પર થયો! નાઝીવાદે તેના હાથ પર સુનેનું ચુમન કર્યું, યા તેને લગાવના નસતરથી જન્મી કુડ, એ પ્રશ્ન અનગ છે, પરંતુ ઉદારૂત નિત્ર-ગાઠ ઉપરથી સમજી શકાય છે કે સામ્યવાદ કાળ-ઘટનાઓના સામનો કરી શકતો નથી, એ ઉપરાંત રશીયા પોનેડની લૂખા પણ સહકારી થયું અને ફિન્લેન્ડના ગળા ઉપર પણ અનજર હુનાસું! એ કૃત્ય પણ ‘સામ્યવાદ’ના સિદ્ધાંત પ્રત્યક્ષ હતું, સામ્યવાદીઓની માન્યતા આ છે- કે કોઈ દેશ પર કન્નને કરવાને બદલે ત્યાની

પ્રજાને સામ્યવાદી પર્વિર્વનને પાત્ર બનાવી દેવામાં આવે, કારણ કે જે પરિવર્તન બહારની બીજી સમિતિઓથી પ્રગટ થશે, તે કાયમી બનશે નહિ, તે બ્રાહ્મ શક્તિ વિનાય થનાની સાથેજ ઇતિહાસની વાત વગર પણ ન થઈ જશે! એ માન્યતા જતા ‘પોનેન્ડ’ અને ફિન્લેન્ડને સામ્યવાદી શક્તિઓના નિશાન બનાવવામાં આવ્યા એવી અપૂર્ણ અને નિર્મળ માન્યતાઓથી સમજી શકાય છે કે સામ્યવાદી મિદ્ધનો સમયની પટાની મનિનો સામનો કરી શકતા નથી એટલે યુદ્ધ પરી પ્રથમ અપ્રતિજ્ઞા એટલું બધું યાદી ગયું હશે કે તે કોઈ જગતધારી સ્વિકારવાને પાત્ર રહેશે નહિ, અને જે એ કામ માટે તત્પર થશે તો પણ સદૃષ્ટ અનુભવોથી જાહેર છે કે તે માન્યતાઓની દૃષ્ટિએ એટલી પ્રમળ થશેજ નહિ કે યુદ્ધ પરીની શાન્તિને જાળવી શકે

નાઝીવાદનો અર્થ

ત્યાર પરી ‘નાઝીવાદ’ અને ‘ફાસિસ્ટવાદ’ને લો એ બંને અળવળો ગુનન પુરોષની ‘અમમ પુત્રીઓ’ કે જે આજે અમમ જગતને પોતાની નિમ્મલ-શે પક’ ‘લાવણનાં તમાસાજી મનારી સુધી છે! પરંતુ નાઝીવાદ યા ફેમિસ્ટવાદ માન્યતાની દ્રષ્ટિએ જીવત કે? યા ‘સામ્યવાદ’ની જેમ સૈ રાનિક જીવનથી દૂર હની સુક્યો છે? એ પ્રશ્ન પર્ વિચાર કરવાની જરૂર છે નાઝીવાદી ચળવળ કેવળ જમન કૌમની ઉત્તની ખાતર અસિલ્પમાં આવી છે, એમ્મે એની મુખ્યા નસતી વિશિષ્ટતા પર અવરમિત છે પરંતુ એ નસતી વિશિષ્ટતાજ આરબથી આજ સુધી લગાઇઓની કારણબૂન થની આવી છે! એટલે નાઝીવાદ પણ જગત-ગાન્તિનો સાચો રક્ષક થઈ શકતો નથી કારણ કે જે કૌમ તેના નસતીર્વનના ગુનને પુરશે નહિ તેને જીવની રહેવાની

આત્મા મળશેજ નહિ, માટે મ્હાય નાઝીનાદ ગણસેનમાથી છુવતા મ્હવી નીકળશે તો પણ એજ કહેવું પડશે કે એ ચળવળ મેં ધાર્તિક ભુવોની ભોગ બની સુકી છે જેમકે નાઝીનાદનો મુળમૂત મિંધાન આ છે કે “જર્મનીની જે જે જમીન ગત મહાયુદ્ધ વખતે અન્યોના હાથમા આવી સુકી છે તેને ફરીવાર જર્મનીના કમ્પ્રામા લવમા આવે” અને એજ હેતુમર જર્મનોએ મુધ્ધનો આગમ કર્યો હતો, પરંતુ જ્યારે નાઝીઓને સફળતા મળતી અછ ત્યારે તેઓ એ સિંધાનને પણ બુરી ગયા! અને દેશે છુવવાને પોતાનો ધ્યેય દગ્ગી લીધો જેમકે આજે યુરોપના તે દેશે પણ જર્મનોના કમ્પ્રામા છે, જ્યા જર્મન ગ્રૈમ યા જર્મન સમકારની કલપના સુધ્યા પહેચી નહોતી! ડાહરની સામુદ્રધુનીથી લઈ કાળા સમુદ્રની અતિમ હદ સંધી નાઝીઓની સત્તા વ્યાપક છે! એ કાર્યનીનીથી જાહેર છે કે નાઝીનાદ માન્યતાની દ્રષ્ટિએ અત્યુ પામ્યો છે, માટે તે પણ અસ્થિના શાન્ત-યુગની દોરવણીનો બા- ઉહાવવા-પાત્ર રહ્યો નથી.

“લોકશામનવાદનું વાંચુંનિતન”

રહ્યો ક્ષમિગ્નાદ તો એના વર્ણનની જરૂર નથી વર્તમાન યુદ્ધથી સામિત થઈ સુક્યુ છે કે એ ચળવળ પોતાની જાહેન નાઝીવદી ચળવળની રહાય વિના ઉભી ગઈ શકતીજ નથી! અને જે ચળવળ એટલી નિનળ હોય તે જગત શાન્તિનું રક્ષણ કઈ રીતે થઈ શકશે?

હવે લોકશાસનનાદ તરફ આવો, એ ચળવળ બેશક લોકમતને મતોષ આપી શકે છે પરંતુ ‘પાશ્ચાન્ય લોકશાસનવાદ’ના વાણી વર્તનમા આકાશ પાનાગોના પ્રભેદ છે એટલે એ ‘વાદ’ પણ માન્યતાની દ્રષ્ટિએ એક સમસ્યા બનીને રહી ગયો છે! હાખના તરીકે

પાશ્ચાત્ય લોકશાસનનાદ પ્રોપેગેન્ડાનું ટોલ પીગપીટીને પુકારી ગયો કે કે વિશ્વભરની કૌમોને અતત્ર લોકશામિન ગમ્ય અપેનામા આપશે, કાષ્ઠપણ કૌમોને દેવગ નિર્ભળ અને પ્રમોગ હોવાના અપરાધને લઈ સુવામ કે પખામિન ગમવામા આપશે નહિ! એ દવો વખતવમા લાખો પ્રશ્નતાઓને પાત્ર છે પરંતુ બારી પરિસ્થિતિનું માપ વર્તમાન યુગની ગતિ ઉપગ્રી કદી શકાય છે, જે કૌમો આજે લોકશાસિત રાજ્યોના કમ્પ્રામા છે તેમને અતત્ર કરવામા કેમ નથી આવતી? એ ઉપરથી સામિત થાય છે કે “જમહુવીયત” પણ એ પાત્ર નથી કે મુદ્દ પછીના બારી શાન્ત-યુગને મુધ્ધ અને અશાન્તિથી બચાવી શકે!

“આવો હવે ધર્મ તરફ આવીએ”

સહુ હકીકતોથી સામિત થાય છે કે લક્ષ્યએ માત્ર રાષ્ટ્રો અને રાજ્યોનેજ ઇન્દિલાખના ખીમામા હાખ્યા નથી, બલકે ગમ્પકીય માન્યતાઓ અને દ્રષ્ટિકોણોને પણ નૈષ્ઠતને આરે ઉતારી દીધા છે! હવે મુદ્ધથી યાકેલી અને કટાળિની કૌમોને ફરીવાર નિચારવું પડશે કે મુદ્ધના પુનગવતનને કઈ રીતે રોકવામા આવે? નિશ્ચ-શાન્તિ કઈ રીતે જળનાઇ રહે? અને એ કામ કઈશક્તિની આવશ્યકતા છે? રામકીય દ્રષ્ટિકોણો અને મતઓ તો મળ્યુ વશ થઈજ સુક્યા છે, હવે ધર્મ પ્રતિ દ્રષ્ટિપાન મીએ, અસારે જગનમા રાજ્ય કુતી કૌમો ત્રણ ધર્મો સાથે સબધ ધરાવે છે (૧) ઇસાઈધ્યત, (૨) ખુદમત (૩) હરનામ

હવે નિચાર કે વો જોઇએ કે એ ધર્મોમાથી કયો ધર્મ એવો છે જે માનવતાના અતરપટને અશાન્તિના બાણોથી બચાવી શકે છે? સહીથી પ્રથમ ‘ઈસાઈધ્યત’ પર નજર કરો. હમરત હસા અનહિમગવાનો વરસામ શાન્તિ અને સવામીનો સદેશ લઈને આવ્યા હતા આપે ઇન્દિલાખી

(માનવિયની) ગુનામયી મહેશ પગેઆડશે કે જેને કોઈ માણસ આપણા એક કોશિષ પ્રદેશ પર તમાનો મારે તો તેના જગતમાં આપણે મીઠાને માન પણ ધરી દેશે. નેહએ પરતુ એ સન્નિ-વચ્ચે મહેશને કે જે 'ઈનાઈલિય'નો મૂળભૂત નિદાન છે ક્યા મુખી માનવતાના આશ્રયે એનો પ્રકુતર માનવ મનાઈની ગુનામીના કા બોને પુકો નહિ બ કે વર્ગમાન-પદ ઉત્તર નમ્ર નામો યુરોપના મધ્યમાં લાકેશ 'હમા ધ્યોજ' કહેવાય છે પન્નુ આજે તેઓ દમ ત મરોહ (અર્થ)ના અધિસાની રિનમયીને ક્યામુધી સમજે છે એનો જગતમાં આપણની પ્રગત નથી દને મી' કહી શકે છે 'ઈનાઈલિય'ની માનવતાઓનું શિખર 'યુદ્ધ પદર નિકા મયુ નથી' માટે મુદ્દ પડીના યુગમાં દરિદ્રતાનો પણ જગત-શાન્તિની રક્ષક બનાવી શકાતી નથી કામણ કે તે નેદાનિક રીતેજ ખતમ થઈ ચુકી છે.

દને 'યુદ્ધમય' પર નમ્ર કોરો ભાષાન 'યુદ્ધિમય' નું હાનિતાદક છે પન્નુ મુદ્દ સાદખતો ઉદેશ છે કે તમે મરેલી કીડીના ઉપર ખજ પગ મુકાને પાત્ર થઈ શકાય નથી પરતુ મિલકત મુદ્દમયનું માનવ પ્રતિનિધિ જગત આજે હન્માની લક્ષી પણ કોઈકે નાગી રહી છે. માટે 'યુદ્ધમય' પણ માર્યા કનિએ ખતમ થઈ ચુકે છે અને એક મુતપ્રાપ માનવતા હવતા મનુ રોને શાન્તિની રીતેજ કઈ રીતે આપણી શક છે?

“આત્મ ગરિષ્ઠિયાનું કલિષ્ઠિયાનું”

સમાજની ક્ષમી પદ પરમરથી નાનિત થયુ કે હમાઈલિય અને મુદ્દમયનું નોતુ પણ દર દરમિયાન રહેરથમય છે. એ બને નેર હમાઈલિય થર્મો ઉપાન એક રીતે થર્મો પણ છે તે ને કે રદાલીય (આમવા)ના આનને નથી પરતુ જગતમાં જગતમાં આમવદથી

પણ રમારે વિચારવાન મમજે છે. એ ધર્મો યુરોપની પાંખામાં 'ઈન્દરનેશનલીસમ' કહે છે. એ ધર્મના ઉદામરેની મસાલ આ છે કે એક “આત્મ ગરિષ્ઠિય મેન્ય” બનાવવામાં આવે જે પ્રત્યેક સારારતખોર અને શાન્તિના બમ કે નાં કોમતુ માયુ કયાતી દે! મો એ ને પ બોગોનિક તથા તાલૂક મર્થોદાઓથી આત્મ દરે એને તેની મળતી મહાપણ કીમતે મટે 'કૌમી દા'ના કાલુપ બની શકશે નહિ.

એ રકીમ તાજમીય કનિએ એક દલ મુખી બાજની છે 'લીંગ એક્ષુ નેશન'ની નિષ્પણા અને કેકનેતીતું સૌથી મદા. માન આ છે કે તે ની (લક) રમિનઓથી રમિન હતી. તેની રદાને રિષીકી દે. પિડીન એની રીતિયાને ધૂમ રી રક્ષમ રમોજી ગમે, તેની ધરડી મોમા ધે-તાન તુ એક મિનુ રમ મામ થા શમુ નહિ જગતને મીતની રમતનાના પદરને તાનને તાનનો કી નાખ્યો પરતુ 'લીમ એક્ષુ રેશન' પશ્ચિમ સુની સામગ્રી વિના કઈરે રી રાકી નહિ. મુમેની રીએ મમપૂજ મર્થો સાચાર 'આનાના' ને યુ રામ બનાવી રીધુ પન્નુ રીમ પમત લાની પ્રેરે રેનીમ ની મમી તથા પડી રીમતર વે મોના કારોને કારી નાખ્યા, અને એમ કમરો એ “નમ-મમ ના જગમન મ મુરેપ દત્તા પ તુ રહો પડી મુ થતુ તેના જગતમાં આપણી રદાને હ એ શિથતા કેવળ ને સખામરો 'દાન' અને કિન' આમ ત વ પા અને બાજીના મમથો મુદ્દ ક્ષેત્રથી માને દર દરની રિજમ પતમપના મમાચરોની નદ નેના રવા. એને આત્મ ગરિષ્ઠિય મેન્યની જરૂર છે કે 'લીમ એક્ષુ નેશન' તેની સદાપથી જગત શાન્તિનું રક્ષણ કી શી

રાંદેર : મુસ્લિમ-શાહી, અને જન્મ-મરણ,

શાહી

- ૧૬-૪-૪૪ હાસિમ યુસુફ ખપોરીયા-સારામીખી હાસિમ યુસુફ બરમા
  - ૧૬-૪-૪૪ કાસિમ ગુનામ હુસેન હુ-મરીયમખીખી કાસિમ હયાલીમ પટેલ
  - ૨૦-૪-૮૪ અમદુલ્લાહખાન કરીમખાન ખીરખાન કાઝયા-રમુયખીખી અનેક ગુનામ રહેમાન
  - ૨૦-૪-૪૪ અમદુલકરીમ મોહમદ કાસિમ પટેલ-ઝેનબખીખી કાસિમ હયાલીમ પટેલ
  - ૨૩-૪-૪૪ અમદુર્રહેમાન માતેહ કાસિમ પટેલ-ઝેનબખીખી મોહમદ કાસિમ પટેલ
  - ૨૮-૪-૪૪ યાકુબ હમિદખાન હમદાકજી કાકા-આબેગાખીખી હસમાઈત અમુન કામ
- જન્મ
- ૩-૪-૪૪ અહમદ મોહમદ શલામ દેવાની-ઠાકરી અમમાખીખી
  - ૫-૪-૪૪ કાઝી મોહમદ આરેફ-ઠાકરી આરેફ
  - ૮-૪-૪૪ અમદુર્રહેમાન મુસોબાન હાસિયા-ઠાકરી અનુબ
  - ૮-૪-૪૪ અહમદ મોહમદ જુના-ઠાકરી હયાલીમ
  - ૧૧-૪-૪૪ રસુલ મોહમદ-ઠાકરી સાખીર
  - ૧૨-૪-૪૪ અહમદ કાસિમ હુય-ઠાકરી બીનકીસનાન
  - ૧૩-૪-૪૪ અહમદ ગોરાખાન-ઠાકરી હસિમાઈત
  - ૧૫-૪-૪૪ ગુનામ મોહમદ હયાલીમ હામમ-ઠાકરી માહમુદ હુસેન
  - ૧૭-૪-૪૪ મતેહકુસેન અનેક રસુલ-ઠાકરી ગુનામ મોહમદ
  - ૧૯-૪-૪૪ અહમદ ગોરા ગુનામ મોહમદ હમુફ હુપની-ઠાકરી ગુનામ મોહમદ
  - ૨૧-૪-૪૪ હસિફ ગુનામ હુસેન મુરતી-ઠાકરી જુબેદાનીખી,
  - ૨૫-૪-૪૪ કામ મેહમુબ રોબ મુનીર-ઠાકરી ફાતમાખીખી
  - ૨૫-૪-૪૪ હસમાઈત હયાલીમ અસારફ-ઠાકરી હયાલીમ
  - ૨૫-૪-૪૪ મોહમદ કાનુ-ઠાકરી મરીયમખીખી
  - ૨૭-૪-૪૪ અમદુલકાદર અદલી હાફીજ-ઠાકરી ફાતમાખીખી
  - ૨૭-૪-૪૪ અમદુર્રહેમાન બનુઆઈ કાષીયા-ઠાકરી અમદુલકાદર
  - ૨૯-૪-૪૪ મી ઝા ગુનામ મુન્નુશમેગ રસુલમેગ-ઠાકરી સારામીખી
  - ૩૦-૪-૪૪ હમમાઈત હમુફ મનમુર પેલીના-ઠાકરી મે (૧) અમુમર (૨) મોહમદ ઉમર
- મરણ
- ૨-૮-૪૪ આઈશાખીખી કાસિમ અહમદ મનમુરની હાકરી ઉ વ ૧-૮ માસ
  - ૫-૪-૪૪ ફરીદાબેગમ તે મૈયદ ગુન સીદની હાકરી ઉ વ ૩
  - ૮-૪-૪૪ બીખીખાનુ તે હુસેન વનીની ધણીયાળી ઉ વ ૩૮
  - ૧૦-૪-૪૪ હસીસ હમમાઈત હસમાઈ કાકા ઉ વ ૧૧
  - ૧૨-૪-૪૪ ખદીબખીખી તે અહમદ કાનન મીયાની હાકરી ઉ વ ૬૨
  - ૨૨-૪-૪૪ મોહમદ ગુનામ અમમ ઉ વ ૭૦
  - ૨૨-૪-૪૪ બાનુ અહમદખા ખાટની ઉ વ ૪
  - ૨૬-૪-૪૪ ગુનામ મોહમદ અનેક હુસેન ઉ દિ ૧૦

71-15-5

9386

ખોપરીજ નથી

(ધાનજીની યાદગાર)

ગ ઝ લ

હૃદયમાં દેના દાગોની ગણતરી નથી,
ક્યો છે પ્રેમ મેં ત્રિગણીઓ કરીજ નથી!
મિલનનો વાયવો તેઓ કરી ગયા કિન્તુ,
અન તો દત્ત રિના એની ખાપરીજ નથી

મુગલા મરને આજાન મત રુ મનને!

મીય અપર એ ચીઠ નાપરીજ નથી

◆ દ- મયા એ રુ હરમ નુધાગાના પામે! ◆

નખારી ફૂંધની મળે દહી ખરીજ નથી!

પાખુયમા પ્રાણુનખા બાગ કાજ કિન્તુ છુ

પત્તુ નેઠ તે કાનિય મને કરીજ નથી

ગદા મને છે, મગન-મગ નગ કા અનાયામક

રુ મુજ મળેવની આરો દહી કરીજ નથી

મને વિમાગતા રિમરી મથો તે પોતાને,

કહે કે કેમ અજમ તેની ખોપરીજ નથી

'કુલીમ' એમ લખે ચિત્ત ક્યા છે દનાને

ને 'ગેખચલી'ને પ્રગમ અલી વરીજ નથી

'કુલીમ'-'ગેખચલી'

પ્ર પ્ર પ્ર અ ક ૧૦મો

વ્રુન ૧૯૪૪

મિત માત આના

તરી વહુશી

અનુક્રમણિકા.

વિવેચન મૂલ્ય	લેખકનું નામ	
ગોપાની નદી (કવિ)	‘કીર્તિ’-જયગીરી	૫૧૨/૧૨
યમ નદી મિત્રની ગિરી (કવિ)	શ્રી આચાર્ય	૪૨૧
ક્રિષ્ણાબી શિલામ્ (કુર્ચાન)	શ્રી અ ન્દીમ	૪૨૧
(દર્શન)		૪૨૩
સાત્રાજી ન્યા	‘ગોપા’	૪૩૮
પેા	વલ્લભરા	૪૪૧
ખાનરાનો મહારાજ	તરી	૪૪૧
મત્સ્ય નદી	તાજ	૪૪૮
ગોધરી સ્થાન (૫૧૦)	નિશ્ચિત-આમેરી	૪૪૩
કનકા	નો અસાદ	૪૪
એક અમેરીકનના મહારામમા	રાજા	૪૫૧
કાન્કાનદી યા (કવિ)	‘કનક’	૪૫૫
આમા ભ	૦/૧	૪૫
પ્રેમનુ પુત્ર	આમાજી	૪૦
ચાચના	મિત્રિમન	૪૫૧
ક્રિષ્ણા-પ્રજ્વળામો	‘નાજ’	૪૫૨
ગુપ્તની અને માત્રામદ, ૬૦	મજા	૪૬
નૌર્થ જ્વાળા	નારેક અખાત્રી	૪૭૨
નમ્મે કુર્ચાન	આવિમ	૪૮૫

વાર્ષિક લેવાજમ . કિ.રા ૫ અર્ધા ૪૬ પાટલ રી ૧૦ (સા ૧૮) છુટક અંગ ખાના

વચનમ પુરે થરાની ખખખ બાજુના ચિત્ર
સમા આપી છે મીઠો અંગ પ્રગટ થાય લા
સુધીય ને લનાજમ નદી મગે તો વી પી
ચી રવા અંગ રવાના થમે રેપર ઉપર આદર
ન ન ક મંદા નખાય છે તે નાધી રાગો
મનીઓડર અથવા પચ્ચરદાર પખતે તે જગર
નખો અંગ નદિ મગાત્રી કપાલ તાગીઅ ગુપ્તી
સુધીમા દિદના આદરોએ કનવી
સંગનામુ નીચે મુજબ —

VAHSHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road Surat

Printed by Mangal Manjhar Pate, at The Mangotri Printing Press
Kamthi, Kh and Bazar, Surat

Published by Azim Ahmed Feroz Vahshi for Vahshi Sahitya Karyalaya
Tower Road Surat

પુ. ૬ : અક ૧૦મો

યક બચક મિજલી ગિરી ખામેશ મેહફિલ હો ગઈ

નજ વનાળ મો મેહરી મેહરીદમન સાં 'બાગ' મ હાલપુરી

હો ગઈ વીગ મેરે નાસોડી મેહફિલ હો ગઈ,

મુખ્તદમ ખામેશ નાંચે હસ્તીયે સ્થિ હો ગઈ

જિસ તરફકો હો ગઈ મખ્લુક મિસ્મિલ હો ગઈ,

કિસ કદર તેરી નજ સફફા કાગિલ હો ગઈ

ઐસી ટપા જૈ દાસ્તાને ગમમે શામિલ હો ગઈ,

બાતે મેહફિલ હો ગઈ, બે રહે મેહફિલ હો ગઈ

ઈમ તરફકો કુલ અદાકારી તેરે બ'વોડી થી,

હર નજર એહયે નજરકો ઝંખે મેહફિલ હો ગઈ

ચેહ રાખે ગમ તેરે દે દરિકકા એ'મજ થા,

તો લક્ષકો ખૂન્દ ટપકી આખસે ફિલ હો ગઈ

હર દેખે તુકાતે ગમ હર લખ્લ બેમે ઇન્તેરામ,

જિન્દગી અખ જિન્દગી દેહને કે કામિલ હો ગઈ

ચે હવાયે ગૌર મન્જિન ચે હળા ઇના મુઝે,

મુઝમે કામે દૂર પીછે મેરી મન્જિલ હો ગઈ

હર નજર મન્તાલ ગર હૈ, હર અદા ફીરાન ગર,

હોશકી કુન્યા હલાકે હુન્ને કાલિલ હો ગઈ

અમ મેરા ઝૌકે તલખ મહસર ખામેશ દર નહીં,

અમ બયાગા દર બયાગા પુરખતે દિલ હો ગઈ

હોળા જિકે ચા ઓ તૂ ઝૌકે તલખ રસખર બના,

દેખ લેના ફિર ચે, મન્જિલ તેરી મન્જિલ હો ગઈ

ઈન્કે દેહરે હુન્ન સમઝૂ ચા નીજ ઇન્કે,

બે નજર મુઝ પળી ગારતમારે સ્થિ હો ગઈ

તૂર પર ચે ઇસ્તેમારે દીદમ પાયા બ'વાય,

યક બચક મિજલી ગિરી ખામેશ મેહફિલ હો ગઈ

દેખના 'આઝાદ' કહી ફિર ન ચે દેહને લગે,

મર ગિ। તૂમે મજલસે સારી મેહફિલ હો ગઈ

૬

કુર્આન

અલ્લાહ તઆલાનું ફરમાન

રસૂલ

મી

શિ

ક્ષ

ણ

(૨૯૮) આકાશો અને પૃથ્વીનું રાજ્ય તેનું છે, તેનું છવાડે છે અને મૃત્યુ આપે છે, અને તે દરેક વસ્તુ પર શક્તિમાન છે તેનું સહી પહેલો અને મહી છે-લો અને (પોતાની કુદ-રતથી સર્વ પર) બહાર અને (પોતાની જાતથી) 'કુપો' છે, અને તે સઘળું બહુનાર છે

* * * *

(૨૯૯) જે કંઈ (વરસાદનું પાણી) પૃથ્વીમા દાખલ થાય છે અને જે કંઈ (લીલોતરી) તેમાંથી નીકળે છે તથા જે કંઈ આડા થાય ઉતરે છે અને જે કંઈ તે તરફ ચડે છે તે સહને બંધે છે, અને તમે ગમે ત્યાં હો તે તમારી સાથેજ છે અને જે કંઈ તમે કરો છો તેને ખુદાપાક જોઈ રહ્યો છે આકાશો અને પૃથ્વીનું રાજ્ય તેનું છે, અને ખુદાપાકની તરફજ સહ કામ રહું કરવામા આવે છે

* * * *

(૩૦૦) શું ઇમાનવાળાઓ માટે એ સમય નથી આવ્યો? કે તેમના અત કરણ ખુદાની યાદથી અને જે માયુ હીન ઉતર્યું છે તેથી નરમ થાય અને તે લોકોના જેવા ન થાય જેમને પ્રથમ કિતાબ મળી હતી ફરી તેમના ઉપર લાગે કાળ વીતી ગયો તો તેમના દિલ સજાત થઈ ગયા, અને તેઓ માના ઘણાખરા ના ફરમાન છે

* * * *

(૩૦૧) ખેશક જે લોકો ખેરાત કરનાર છે અને જે સ્ત્રીઓ ખેરાત કરનારી છે તથા ખુદાપાકને જાલી રીતે (ખરા અત કરણે) કરજ તરીકે ધીરે છે તેમને ગમણું આપવામા આવશે અને તેમને માટે ઇજ્જતનો ખદલો છે

સ પાઠક - મોં અહુરહીમ -

આવાઝકી દુન્યા

સંભાગનાર 'બેક -

પ્રગતિશીલ વાચકો!

પ્રગતિશીલ વાચકો અને પોતાની માનુષ્યા ન જાણતા હોય પણ અંગ્રેજ સારી રીતે વાગી કે બોલી જાણતા હોય છે. તમારો તેઓની દુઃખાન્યતા હોય કે આદર્શ સાહિત્ય અંગ્રેજ માન પ્રગતિ થાય છે દેશી સાહિત્ય એટલે નરોત્તર ઉત્તરે છે અને તેથી દેશી સાહિત્યને જોતાજ તેમના નાકમાં એક પ્રકારની ગંધ ધુમી જાય છે. એ જોતાના ચહેરાની રેખા અને રંગજ ફક્ત હિંદુસ્તાની હોય છે એ સિવાય એમની રહેણીપણી ને વિચાર વર્તન યુરોપથી ઉછીના આણેલા હોય છે. એવા પ્રગતિશીલો અને ભાગના વરમા રહેલા હોય છતાં રેડીયો વસાની શરૂ છે ને રાજ સીનેમા ન જોવા જાય તો એને ઉધળ ન આવે! મનન કે સીનેમા એ પ્રગતિશીલોને ઉધળાની દવા છે. અફ્રિકાનાઓને અફ્રિકા વગર ચારી શરૂ તો પ્રગતિશીલોને સીનેમા વગર ચારે! રાજ મવા ગમા ઉઘીને હાથે દાખલ કરી એ ધેના પહેલા આદ પીરી ઘેરથી નીકળીને સીધાજ લાવજેરીની બજાર કાઢી એકાદ કેટલીક છાપુ ફેરવી જવું, મિટીંગોમાં રાજ દાખરી આપવી અને મિત્રોમાં તે દિવસના છાપાની યા અગતી તારે જોએરી ફિલ્મની વિવેચનની તમે વાત કરી અને તે વેળા હાથમાં માર્કેટીંગ અંગ્રેજ પુસ્તક કે મેગેઝીન તો હાથજ! પ્રગતિ શીન તે ગણાય છે કે જેને કમાણી ફિકરજ દેખી ન હોય યા તો કમાણજ આવડતું ન હોય!

પ્રગતિશીલો અને આનંદ પ્રાપ્તિ પ્રત્યેથી અગત્ય હોય છતાં પોતાને પોનિમિકમમાં ખાસ પ્રવિણ ને પારગન માને છે! સીનેમા મશીનો સાત સાત પેગોના છનિદાગ એમને મોટે હોય છે. પ્રગતિશીલ યુવતિઓ સીનેમાના પુરુષ એક્ટરોના અને પ્રગતિશીલ યુવકો સીનેમાની એક્ટ્રીસોના ટેંગા પોતાના રૂમમાં ટાંગામાં કે ખિસ્સામાં નખરામાં અભિમાન સમજે છે! પ્રગતિશીલ યુવકની નિશાની એ હોય છે કે તે તારે ઉધ કરતા ઉઘળગને રહારો મૂકીને વધુ દનગો ચર્ક ગયો હોય છે! પ્રગતિશીલ યુવક પ્રસંગ મળતા એક વખતે નેશનાલિસ્ટ, મધ્ય નિષ્ઠ સોશીયાલિસ્ટ, પલ નરી શરૂ છે! તેની ઘણી અને વર્તમાન નર્મ નાજીપણ તથા છે જો તે પુરુષ હોય તો હીરા જેવો દેખાવા વળ કરે છે ને સ્ત્રી હોય તો હીરામન જેવી દેખાવા તૃપ્ત કરે છે! આ દેશમાં ધણાખરા પ્રગતિશીલોની હાનન ધોનીના જ્ઞાન જેવી થતી જોવામાં આવે છે કાનજ કે ધગી જાનવોમાં તે ધગા કે ધાગના રહેવા નથી!

રોહિદરા રાજ્ય મુ કોન્ટ્રોલ્સ

વગરના મરિનઓ હવે એક રેજન પ જમા થઈ ગયા છે તો આ ગ્રામ પુગસાર પ આ તેની માનથી મેલક દની જન્માન નસમ ચાનનજ સાદેમ તથા મોનાના જમાનમિયાની તશરીફ આવી ન થાયથી મનાક મેદમાનો નિગમ થા ગયા હતા, અને થોડી વેળા પછીરોની

જાનના કોઈ એ આપ્યું હતી તેમ કહી શકાય
મન્ય એમને ઉચ્ચાર્યું પડ્યું કે, ને કેનામાં
હોડા ને ગોપલા જુદા કરી નાખ્યા કે મુશા
યનામાં સૌથી સફળ એમનું લાપલ હતું અને
તેના પછી સફળતામાં કોઈએ સર પુર્યા હોય
તો તે 'શયદા', 'અમીન', 'ધાયદ', 'ગની',
'તાજ', 'અમકાર', 'મજનમ', 'આગર', 'મીસ્તી',
'મુશા બના', 'મજાક', 'શાદ' 'રત', 'આસી',
'સામિન', 'વંદુ' 'ગમલુ દરે', 'પસાર', 'અસર',
વગેરેના વિવિધ ગી એસગગ કાવ્યો હતા,
ખુદનો પાડ માતો કે મશાવરો સફળ થયો,
અને મજાની ધાધવ કરારસાની ઈચ્છાઓ મન
માને મનમાજ સાગ્રાગી ગી ગઈ મદામુજરાત
ગમન મહળના માય મહકારથી સાયેરી સાદગ
મજળનાતો સેદરો પોતાના શિર મોલાસીને
ગમ્યા, ને સીની તથા 'મા'ની મનન
ને લાગી

લાવ બાધો

ન્યાયે નામકર મગરો કે કાલગા કા
માનસા માડ્યું છે તા પછી નીનેની માનન
પાલ એલે કાઠુ મારુજ ગતું ! અનાન
ભાર માધ્યા કાપડા ભાવ બાધો, જામતે
ને ખાડ ગોળના ભાર બાધા તો હજુ હજ
મતના ભાવ કેમ બધાતા નથી ? થોડાગાડીઓ
ને ગિયાઓના ભાર કેમ મધાતા નથી ?
સ્ટેનના પોટરાના ભાવ કેમ મધાતા નથી ?
કે તેની ગીપટોના ભાવ કેમ મધાતા નથી ?
ગી અને કેળના ભાર કેમ મધાતા નથી ?
દુકાળ અને બુખમનની વિપુલતા જા મતાનના
થઈ હોવા દુગાસા ભાર કેમ બધાતા નથી ?
બળ, લેમ, રૂધ ને રીના ભાવ કેમ બધાતા
નથી ? કોતરીના ભાર માધ્યા તો લગ્નો ને
દુગહેડાના ભાર કેમ મધાતા નથી ? મરમ

કિન્નના ભાવ કેમ બધાતા નથી ? નાય
સ્વના ભાવ કેમ બધાતા નથી ? રડીયોના
ભાવ બધાયા છે પણ રડીયો પના મધાતા
ભાવ કેમ બધાતા નથી ? દવાના ભાવ બધાયા
છે પણ દાકતરોના ભાર કેમ મધાતા નથી ?
વકીલોના ભાર કેમ બધાતા નથી ? ગેના
ભાર બધાય છે પણ દનાનોના ભાર કેમ
બધાતા નથી ? ગામના ભાર મધ્યક પા
દેડસાના ભાર કેમ બધાતા નથી ? પેપરના
ભાર બધાય છે પણ એડીટરોના ભાવ કેમ
બધાતા નથી ? કાગળ, મના । તાનીના ભાવ
બધાય છે, પણ લેખના ભાવ કેમ બધાતા
નથી ? એને વીમા કપનીઓના ભાર બધાય
છે, સિનેરી ને પિટમાના ભાર બધાય છે,
પણ ચોર કાઠુ ધાડપાડુ ને પિન્સા કાન
ઓના કેમ ભાર મધાતા નથી ? ફિઓના ભાર
બધાય છે, પણ એકરો ને એકરોના ભાર
ભાર બધાતા નથી ? બળગ માગેઓનાના
મનર વગેરે બળરેના ભાર મધાય છે, પના
જુડુ મુરી દુલતા મનના પ્રેમના બળરના
ભાર બધાયા નથી ? આસા આસા તો ધબધ
માથો હજુ બાધાના બાધો છે

જાણીતા મિત્ર શેખર મી એડવકે થોમ્સ
નમે છે કે "કિન્નની માધ્યા પન્નિ નિ મા
દાખન કવાથી તુમસાન થયુ કે એથી વળી
તા મા મોટા સ્થાપિત હિનો કિમા થયા કે, અને
તેની મામાન્ય માનવના પ્રચલિત થઈ છે -
મનના નિયમો પમાળે જુ બેનુ એમા
કઈ બોલુ નધા" તા ખરી છે આપાની
મન એરીઓમા ફરિયાદીઓ ને માસીપુ તાઓ,
સાદીઓ ને પ્રતિવગેઓ મધરને ખાવે નાખી
કે ખુલો કાન નાનગ ગગી ! એકુ જુદો દીરે
રાખે છે કે ઉચિર થા ખુ ! તો નગ-એરીના
કપાકડમા મગને એસાની પણ નિમત કરી
ગગો નથી

પોઠ

વજ્રવત્સરો

આપણે તો ઘણા ય ઇચ્છીએ કે ચુપચુપ ગદીએ પરતુ એવું શક્ય કયા છે? તસ્તીરો પગુ ભોરે કે એથી ન્યા હુન્નામા ગદીને બોલ્યા મિત્રાચ ચૂપ રહેતુ એ અતિ વિષ્ઠ નર્મ છે "૥ બોલ્યામા નર શુશુ કે" એવી કહાન છે બગી પગતુ માથે માથે "ભોરે તે ૥ ભોગ વેચાય" એવી ન્દેનન પગુ છેને? તે કે ભોગ વેચ્યા માટે માનકુજ પડે એ કઈ જરૂરી નથી બોગ માન હોય અને વેચ ૥૭ મુદ્દ હોય તો વગર ભોરે પણ ને વેચાઈ નાથ કે આમ છનાથ બે નુ તો પડેજ કે એ નિર્નિવાદ છે ગદીને ગદીની સાથે લઈને દોડીને આપણુ બોનકુજ પડે છે આપણે ચાગીએ તો પણ અને ન સ્વીકીએ તો પણ

બોનકુ પડે એનો અર્થ? ઝગડુ પડે એનો પણ થાય છે પણ તેથી ઝગડ્યા સહજ બોનકુ પડે કે એમ નથી ઝગડો ન થાય તે માત્ર માનકુ જરૂરી થઈ પડે કે કેટલાક માણસો મિત્રાચ વિનાજ ભોરે છે અને કેટલાક માણસો મિત્રાચીનેજ નથી આવતા જરૂરે મેલ્યા વિનાજ મિત્રાચે કે આ મિત્રાચ કયા વગી 'મડુ બોલ્યા' ને હોશિયાર મણુરાની મીન નામુ નહિ થાય ત્યા વગી મૌન રહેવા ન્યા બોનકાને કે કસમ વેખાતુ રહેવાનુ છે ન્યાજો તો આદે કે હિનનો મેલો છે, મિત્રાચ મેલ કે, મોર વગેરે વાતો ન બોનકાક વિરે બોસાય છે અને એ બસા કામુ તેજ કે અન બો મોતકુ યા ચૂપ રહેતુ નહુ

પણ બચગાને પોતાના બોનેના બોસી 'જેટલુ મહન કરતુ પડે છે તેટલુ ચૂપ રહે નાગને ગાડન કરતુ પડતુ થી એમ નથી ચૂપ નનાગ તો કેટલીક વાન વિનાવારે દોષિત હી અથ કે કોઈ માણસ નાચી ભેમને નમાગી માથે અથડાય અને તમે નામે માા સજ ૥ હાન તેમ પગુ જેવા ગાગી ર્તેલાન ચૂપ નહુ એનો અથ દુવાઈ જતુ ન્દેનો થાય કે, અને એકાદ વેળા એતુ અપમાા તમે ગળી પણ નર પગતુ એા અપમાા ૥૭ નાન થાય ૭૭ તમે મુહાનતાગ ધારણ કરો એ ચા નિયુગમ. તો કાવગપણજ વખાએ મુઝે મોટે એમ માન કરતુ એ ધિષ્કાર પાા છે ચૂપ ગદીને ચનાસી લેતુ એવે દાણે દોષિત દુરા બનાવ કે આનની કાસે એ ચૂપકીદી જાલ્ય લોકો 'પન્થસાદ નાદ આપે પગતુ હાસી દુએ

નાનસથી વાત વગેરે એના બચથી નબોનકુ એપણ માવસાપણ છે બનના નેગ છે બોલ્યા થીન નાન નરતી અટકી નાચા ચૂપ ગદી મગીમાર નહવા અપના કરતા 'તડ ને ડડ મોનકુ ન માટુ

નાનકુ નાવા સિસાય નાને વાનની નન લમ પામ્યા સિસાય વચમા બોરી પડાન બ્યમિ જલુ અટપગી પગિસ્થિતિ હબી કેર કે એનન્ નહિ તે ચૂપ રહેનાગબોને પજુ બોલ્યા માઝ લાચાગ બનાવી મૂકે છે દ્રેનમા એમ વેળા એમ દિન્દુ મિત્ર દ્વિતિદામતી રાનો ફગી ગ્યા દતા "અમર બાન્સાદ ધજો ન્યાસી દતો પગતુ એનો આજ જલગીગુ ર્તેન દીપ ૥ દતુ" એવી વાન ગાનતી દતીએ માવગી દ તો ચુપન દતો પગતુ નરા રટશનથી એમ મુન્ની મીત્રમ લાગતા મીઆનાઈ નમાગા નરા પસારી દ્રી કેપકી અને નાન પણ કેપકી પેલા દનિદામીત્યા (૧) દિન્દુબાજએ ફગીને અમથગને નદામીગનો દીન્દો દતો એ માવગી પેના મીમાનાઈ બોન્યા અ મર ચીન નદા

ગીગળી માન તો નેગ મુદ ૧ તું તેરે માળીની
ગી. મા માનગી પેસ દિન્દુ મિન પપ્પ
જગ ગાગ થયા અને નહિ કહેસાનાજ આ
ત્યા મારે મગ્નિયાન મોનતુ પડતુ ગોમને
ગોમની બૂન મમગ્નિય આ તાન ત્યાગીજ
ગાદી વાન આગી ન હોત તો શુ થાન એ
દરે જગ સમજ નહિ છે

કેટલાકોને મોનસાની એમની મંડી ખુજની
હોય કે કે તેઓ દરેક સાતમા વપકો મારે છે
ગમે ત્યા હિના થઈને બચડા મા વનકાના
માટે જ વાન માગતો નહિ તેની પાસ
મો મિત્રામ કેડીઓની જે બમ્તા નહે કે અને
એમજ પેલાની આગડન વધારી મેજ છે
મોનસા અને મામળસાની ખુજની કાલા સાઈ
રોમા પછ બારે હોય છે દોહમના ખુજામા
દેનના કામામા મીતિમાના થીએરમા અરે જના
નહે ત્યા એ હજરત મોનસા આ હય મીને
આરબ દરે કે અને નવગ પ નેચર સબ
જાતના આવા જન છે જના તેમની અને
આ નાગનો નરી

આ ખડુ કાલ વૃષ મેનગ તા નિન ૧૪
ઓડુ મોનનાંજ અને ખપ પુગુ માનના
ગી નેમાન કે તે મોઠો ગાદી રાખે બ
મખ નાખનાર કાનૈં રડુ ખપપનુ મોનવાર
તો ૧ તો ૧ મિત્રાસ ને કે કુદના મન મે
આ ૧ ખમ એ આપી ૧ મમમ માનગો
રડુ આ મોરો એમડુ કુ ને આખ મએ
અને મો એકજ બનાવ છે નવમ ક જમમ
બુરો ૧ તે પતી એમજાલ મોસા ગમસા નેડુ
સાના તે સી મનાડ નારન મા આમ જા તો
નાના સુપ રી ગમન નરી તોડુ મંનતુ
પપ્પ તેમો પાનરે તમ નથી તેઓ હુર
તેનજી મોનસામાથી જે નાચાની દરેકે અને
પતી એમડુ ખાઈને સુપ નહે

+ + +

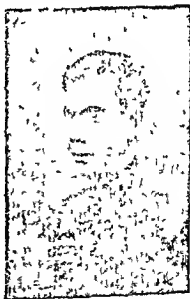
આગળ ૧૫૫ માંડ ૧૫૫ ત્યા પછે અટકા
આરી લચડીકુ ખાલો પડરા સી તારીમ
હના ત્યા કાઢી નીકળી પડી એ માડી
કના ગયા ત્યા પાડી નીકળી મહ આ પ
હીને મજાગસામા પડયા ત્યા માડી તો પડી
ગત લોકોએ હમસ માખુ જના મઈ ૧
નથી માની પાડી પડી હતી ત્યા ૧ પ
નાખુ આમનેમ નેડુ તો ન તુ ન મેમ
ધટે ત્યા મેસી જનાયુ ૧ પગ હને શુ થાય
મકેચ થયા લાગ્યો તેને સારી પરલાય ફ
દર કમી થયેલી રાખી ન ના મટન મ
પગ હાય મેરી મેચો અત સામા પરથી લા
હાયો જે વ્યાઓ મ કા પર મ ઠો દુગ્ધ દાગ
મી ત્યા નામની વારી મારી એમામા ગ
મેક જક આરી નેથી આ જા મેલા મીનર
૧ કા પર દમ્બતો નકળી મીનરી માયો પ
અ હયુ મી નાક સાદ મ મી ૧
તેણા દહાને નેસા લાખ્યા જે લા પ્ર ૧
તો બનલુ અને આ પ મ સા મા
માળા મદ્યા કાનના આગળી ૧ ખી ને
દનાથી અને પ્રીરસામાથી નાસગી નરી ૧
મનના માડયા મીરી બાનના તે ૧
હતર એમે ૧ તી પાજ હિમા ચક મપા અ
અદકા બેમ નરી પાલ પના ૧ સામી ૧
વદ નરી તો નેચી નરકામા નરી ૧
માડી આ કુમારી નેમી માળીનો ધો ૧
અ ૧ પામ ૧ ૧ ૧ આ ૧ આમોનીવા ૧
ગયા રમની રી મર્ આ મોનસા ૧
મોમારી આડનો રોત ૧ મીને નાનીતી ની
કડના નાગો મેને ૧ ૧ ૧ જના માળ
અતે મુ નીમા હુની ૧ ૧ ૧ પાન ૧
અને મોનસા હિના થયા મના રો તોડકુ
મામજ નરી ગયા નાગર બાલમા ૧
ગલા ન નામ એમનુ ૧ મીનર ૧
(નાનુસધાન માગિન ઉગુ)

ખોલનડનો અનોખો મુગાવરો

અતેતા ૩૧-૫-૮૧ના રોજ ખૂબ છાપાને ચમકેલે સરેલો જ વરડનો મુગાવરો એ સુર રાત જતાખ - 'અમર' સાથેરી એમ એ બી ડી ૫ પ્રમુખપર મળનાથી પાઠ કતરો છે એ મુગાવરને અનોખો નામ આપવાનું પ્રયોજન એ ઠેકે એને ખૂબ ડોળાએના વાતા વરણ વચ્ચેથી પસાર થયું પડ્યું હતું એ 'અમર' જેના દરેક વિદાન અને અનુભવી શાસ્ત્રિ પ્રમુખ તરિકે ન હોત તો મુગાવરનું નાવ સદિમત્તામત કિનારે પહોંચવું મુશ્કેલ હતું સુરતના એક 'હઝને' મુગાવરની બાબતમાં 'વધુ પડતો અમ' લઈને તમા મુખઈના એ પનકાર મિત્રે વધુ પડતી 'જવાબદારી' ઉઠાવી લઈને મુગાવરનું વાતાવરણ ડોળા નાખ્યું હતું, પણ છેક છેલ્લી ધડીએ 'અમર', 'સીરલી' અને 'માનુજી'ની મહેનત બર આવી, અને પહેલેથી છેલ્લે સુધી મુગાવરને સફળ બનાવવા મદાનુસ્સાર ગઝલ મહાળના પ્રમુખ જનામ 'એકાર' સાદબે સદમર આપ્યો બાકી રિશીઓએ તો ચોખ્ખા ધડકા પુત કાઢના જેણ રનાનો આદિથી અત સુધી પ્રયત્ન કર્યોજ હતો' પણ એ પ્રયત્નોનો બાકો અતે ધૂમીજ ગયોલ્લે પ્રમુખ ધ્યાનેથી એવું ઇતિહાસિક બાણ્ય નહુ થયું કે તેણે રૂબ અને કથીરની, ઘણું અને કામગીરી, નુજગતન નમજીય પાડી દીધી પ્રમુખ ૫ અગેડ થો અપર બાણ્યમાં કે જે 'એલડી મોનર', 'ખિનાન 'ગારામ' વગેરે અપર ૧૫ પ્રમ થય રોજ અપર ૧૫ અપરને અત્રે પ્રમ ક્યું નથી પાયુ અપર એકે તના નામે ૧૫ જનામ અપર' માહેબને અમિનદન અપર એકે કે સુર નાની મુગાવરના ઇતિહાસમાં અમનું બાણ્ય અપર ૧૫ નામયુ કે મુજરાન એમની પામેથી ગઝલના નિયમ કુપર પખુ એસર એકાદ બીજા બાણ્યની આગા ગામ તો તે અપરને નદિજ ગામુલ અમે ફગીથી જોન વડ હમખાના ૫ અપર હેમ, મદાનુસ્સાર ગઝલ મહાળના અદમરથી મફલ થએલા એ મુગાવરના અપર મચાલત બદ જનામ 'અમર' માદબને મુગાવરની પેશ કરીએ ડીએ અને માય નાયે 'મીન્ટી' અને 'સાનુજી' ને પણ અમિનદન પાડીએ ડીએ

—તવી

મહાવૃત્તરાતની મુશાવરા પ્રવૃત્તિનું ખાસ પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતી રચના મહાવૃત્તરાત ગઝલ મંડળના સહકારથી જનાય 'અસર' સાહમના પ્રમુખરશ્મિને જે મુશાવરા ખોલવા આતે યોગ્ય હતા તેમા સુગત, પામેદ જેતપુર બાવનગર ભરૂચ તળાવીપળા, વહવા, રાદેગ કોર, ડોનાઈ નવસારી, મીયામામ, સખેડા, વડોદરા, મુમઈ વગેરે અને સ્થળોથી ગઝલકારો મહાવૃત્તરાત ગઝલ મંડળના સહકારને દીપાવવા આ યા હતા મુશાવરામા નીચે પ્રમાણે બે પદ્ધતિઓ અપાઈ હતી, પથ્થુ સમયની તગીને લીધે ગમે તે એક પકિત પર ગઝલ ગ્લુ કરવાનું પ્રમુખ સાહય તરફથી ફરમાન થયુ હતુ અને જે લાય લાગી તે ગઝલોના મતના તથા મંત્રા ન્હુ કરવામા આન્યા છે

[સપાદક—'તાજ']

(૧) 'દિનમા હતા ઉમગો સાગર તરી જવાના'

ના હિંદીઓ કદી પથ્થુ કરથી ડરી જવાના
લાખો હશે બહેને તોયે ભરી જવાના
'અમકારે' શુવ જગમા નિસ્વાર્થ બે છવનને
ધરના તો શુ પરામા ના વિખરી જવાના

ખોનીને વારે વાર તેઓ ફરી જવાના
વાનોમા આવી આવી લાખો મગી જવાના
તે પારથી ઓ 'સાખિર' સદેશ કો ન લા યુ
લિલમા ગ્યા ઉમગો સાગર તરી જવાના

નયનોથી તીર છોડી એ તો ફરી જવાના
એ તીર મુજ હૃદયની શમિત હરી જવાના
જુલો તુ લિલ ભરીને પરસાવ કિંદળી ભર,
એ હરકનોથી 'મુસા'ના કે ડરી જવાના

ઉપવન મહો જે ખીરે આખર ખરી જવાના,
લિલમા છે આજ કોને દિનથી સરી જવાના
'કાચિદ' કદમને ચુમુ એકવાગ બતારી દે
તે આવશે ફરીને ? કે આની ફરી જવાના

ભગવા છે ટાડ મુજને કંઈ કંઈ ફરી જવાના
અમ્મર થવાને કાળે ઝટપટ મરી જવાના

—'આહ' રગરેઝ

ધરવીનુ ધૈર્ય તુ છે, શુનુ શીય તુ છે
હુ મા તુ હિ તુ હિ છે તુ મા હરી જવાના
નગરે 'પનાર' પેજે ધધાની હાકમાગી
ધીમતા જણાય ધધા ખીસા ભરી જવાના

સીધી કળાને ખીચડી ખાના નહી મળે તો
શુ ખા શાએગી પરા શાએર ફરી જવાના
નાહક ધમક કરે હો હો 'શાહ' છ તમે પથ્થુ
લાખો મરી ગયા ને લાખો મરી જવાના

રાયે જગત મહો શુ અનાન અધ માનવ
આયા અને ઉમગો તાગ મરી જવાના
આ કાળ અજરોને કાપી શક ન શોધ
'ધડિ' બધાજ સપના તગ સરી જવાના

તારા હરો વિચારો ને છેતરી જવાના
તો તો અમોય અનુ કંઈ વેતરી જવાના
જીવે છે મ, 'ગની' તુ, ટુને ખુદ જીવો
ફરમન ગુવે છે સ્વપ્ના તાગ મરી જવાના

એના મનુષ્યો પથ્થુ છે, રાયતાના અપુરા
બાકી રથા જે કામો પુરા કરી જવાના
લિલી 'મજાકે' શીને, દિનમા મગક રેલો
દિનમા મજાક રહીને સાગર તરી જવાના

તીરે કમાનમાંથી ને સગસગી જવાના,
ફરશનના કાળગંગા પછી યરયરી જવાના
ટાળે ટળેના કોથી 'ભાતી' ચિરાગ? કેળો,
જેવું કર્યું છે તેવું ભાતુ ભરી જવાના

નીલ રંગ મધુર સ્વપ્નો આંખર મરી જવાના,
ખીલ ચતાય તાગ પળમાં ખરી જવાના
ખેરાક છે હવાનો જીવન મહી 'રમણ'ને,
ફિલમાં ધડે ઉમંગો સાગર તરી જવાના

આમતણો તો આખ્યા ને જનમાં ગયા પછી,
જમવાને બંદને ચાડી કઠોતરી જવાના
ઓફિસના કામથી જો ફુરમદ મળે કદી તો,
માથુ કેગ ધમ્નુ પાણી ભરી જવાના
—'હુડમત' ઓઝા

ગન મન થઈ જીવન આ, પૂર કરી જવાના,
મિદુ પ્લેડી કુળીને સિંધુ તરી જવાના
'દ્યાપલ' તુ આવવા દે, શત્રુ ચડી છે આવે,
આરે જીવ્યા 'હતા' કે હિંદી મરી જવાના

જો દોષ કોડ દિલના સેવા કરી જવાના,
પ્રદ્યાવ ઉન્મા અરમા પહેતા મરી જવાના
'મૂસા'ની આ ગઝલને ગાવન ગળે સમજતાં,
ખાણો છે, તારા દિવને યાયવ કરી જવાના

યૌવન ને રૂપ કેરા, છે ગર્વ ને તમેને,
રહેશે નહિ સદાએ પૂર ઓસરી જવાના
—'અપાહાદ'

મનની નિહાળી દુન્યા પાગલ કહે જતા પછી,
સુણતાજ આહ મારી લોકો કરી જવાના
'ખેલસ' મળી ન મુજને દુન્યામાં પ્રેમ કીસ્તી,
દિવમાં હતા ઉમંગો સાગર તરી જવાના

નેકી બદી એ શબ્દો છે આંખરી જવાના,
આખ્યા બધ મુવી ખાવી કરી જવાના
'યુસુફ' તમેને રિનવે એ કાલદાઓ કાળા,
છોડો અમીરો ગઠો જીવતા મરી જવાના

પ્યાડ મને છે બધન, બધન ને પ્યારતુ છે,
'બધન' અમર કરીને મુકિત પરી જવાના
—'નઈમ'

ઉપન છે આ કનનતુ ના મીમનો મીમાડો,
કે દગતા ફરતા ઢોરો આની ચરી જવાના
મુદતથી છે દુઆયા દુખ મમુદ્ર અદર,
આરે 'વક્ર' ન જાણે પાર ઉતરી જવાના
તૌફાનમાં છે નૌકા ને ફર છે કિનારો,
કેળેમાં પડી નખીનો માગર તરી જવાના
—'દકાત'

ઉગડયો ચમન ખુશીનો ફલો ખરી જવાના,
આ જિંદગીના રવખા એમજ સરી જવાના
—'અમી'

કાયમ નથી જવાની, જવાની તો જવાની,
આને ખીચેલ પુષ્પો કાને ખરી જવાના
—'સાતુ'

એ આજ આવી થરને પાવન કરી જવાના,
જો ! વિરહ રાત તારા દિવસ ફરી જવાના
પેદા થઈ દુઆમાં પછી ગર્વની સદાઓ,
આખ્યા 'અમસર' તમારા દિવસ મરી જવાના

ચમકાર વીજળીના, ઝાઝા નથી ચમકતા,
તારા ને આજ ચમક્યા, કાંધે ખરી જવાના
ખેડુત ખેડ ખેડી મહેનત કરી પકાવે,
પરદેશના પરાણા નહત કરી જવાના,
—ગળેન્દ્ર

ખેતરને કિલ્લા તો ગોરા મરી જવાના,
તો ઇડીયાના ખચ્ચર ભૂખે મરી જવાના
ડોળા બને પડી રે 'એકાર' એ જમનમાં
અવમાનીઓ તો સ્વર્ગે બસ મચરી જવાના

+ +
મનકુસ છે એ ધણે કરશે ન કોઈ થાશે,
કરશે જે શાએરી તે ભૂખે મરી જવાના

—'તાજ' ગદેર

(૨) 'મને આજ પાંડી કંઠ' યાદ આવી'

કરો તાર જલદી મગીલાના ઉપર,
મને આજ પાંડી કંઠ યાદ આવી

—'તુકાન'

+ +
ખતા બચારે મારી ખુદ યાદ આવી,
અજસ યાદની શી હામા યાદ આવી
ખુદ તોળા ટૂંકોની એ હાડમારી,
કે થર યાદ આસુ ન બા યાદ આવી

—'સાગર'

+ +
પટા બ્યા નિહાળી મુરા યાદ આવી,
હવનને હવનની મગા યાદ આવી
તમારા નવનમાં નિહાણ મુ આસુ
હુ મે' બગ્ન દિનની કયા યાદ આવી'

—'સીરલી'

+ +
મરખને ત્રિવનની મગા યાદ આવી
જલ્લા યાદ આવી રશ યાદ આવી
'ફડી' બાજ દિલમાં હું છે તરંગો,
પ્રત્યક્ષ નિરવ મ બદા યાદ આવી

+ +
ન કળકુમ્ભમાં રીંગા યાદ આવી
ફક્ત નાચવાની કલા યાદ આવી
સનેપાનમાં કેળ મપડાએ 'આમી'
પગીયોની એને કયા યાદ આવી

ન તમને અમારી વરા યાદ આવી
અહીં તો તમારી સદા યાદ આવી,
એ ત્રાસિમ તને કે દી' 'મજલુમ'ની પથ
સહનમીયતા, નમના યાદ આવી'

+ +
જરા યાદની યાદ મગિા નો લુઓ
કે એ યાદ મીધા વિના યાદ આવી

—'નમીમ' ગોદગ

+ +
અમાનીની બસા આપદા યાદ આવી
મને ભૂત ગમ મુરા યાદ આવી
'અમીન' એમ કહેતો હતો હું અમર છું,
મને આજ એની મગા યાદ આવી

+ +
પરાધીનતાની બધા યાદ આવી ।
શુભાગોને સ્વતંત્રતા યાદ આવી ।
રની મગ ફળ એમની યાદ 'આગિક'
મધુ એ બુધાવી ગયા યાદ આવી

+ +
હવન જોર મિનન મનની યાદમાથી
મને એની અસ્પૃશ્યતા યાદ આવી
મરીને બિચારો છુઓ બાજ 'આગિક'
કાતેલ એની વશ યાદ આવી

મહાગુજરાત ગઝલ

મહળ સુરત

વારિશી સલામત મ ૨૦, કિતન
ર ૧૦, મામાન્ય ર ૩

જહાગમાથી અમામદ થરા મનહા
મધુઓએ નાણા ખજાનથી નાગે
મોઝનસ મહેનગની મંદી

—'તાજ

મી

દીદારે રસૂલ (મન૦)

૭

[સર્વ દેક સપાદકને રાખિન છે]

દરેક ગરીબ અમલ્યાન તરીકે

(૧) દરેક કામ શરૂ કરવા પહેલા -
ખ્રિસ્તિયો હિરુમાનિરુદ્ધીમ વ સક્ષ-
લ્લાહો અલા સેપકેના મોહમ્મદીન.
પદવાથી તે કામમા ખુદાપાક અગ્રત આપજે
તેમજ તે કામ આમાનીથી થઈ જશે

(૨) જ્યારે પણ કોઈ મેદફિલ-મગલિસ
વગેરેમા જવું થાય ત્યારે નબર ૧ મુજબ પદનું
અગર મિઝમલાહ પત્રી કોઈ પણ દરેકગીક
પદનું અને જ્યારે મેદફિલ-મગલિસ જરખાસ્ત
થાય ત્યારે માન દરેક તરીકે પદનું એ મુજબ
કરવાથી ખુદાપાક એક ફરિયાતને મુર્શર કહે છે
જે ફરિયાતો બધા માણસોને ગીમત કંસથી
તેમજ બીજા મુગ કામોથી બચાશે

(૩) દરેક પ્રવાસી (ગિરાયત ન ૧ મો
લખેવ) — દીનો દુન્યાના દરેક દરેક (શરીઅન
મુજબ દલાવ) કામો માટે, દરેક દરેક મુઘિન
આમન થવા, ધધા ગેજગામમા અગ્રત થવા,
રિક્ષા-રોડીમા વધારો થવા, ખુદાપાકથી દસ્તે
ગંમથી મદદ મેળવવા, દુખનો પર ગાલિમ
થવા, મુકદ્દમામા ફતેકયાન થવા, ફેદમાથી છુટા
થવા, વગેરે વગેરે દરેક કામ માટે તેમજ દરેક
દરેક હાજત માટે અકમી છે પદનારે પોતાના
નામના અ-દ-દ કાદી દરોજ કોઈ નક્કી કહેલ
પાઠ માફ જરખાએ અને નક્કી કહેવ વખતે બાનૂ
ફિત્તારખ એમી પદનું પદતી વખત લોચાન
અથવા અગમતી ચાનુ ગખતી તેમજ પદના
પહેના એ ગખન નફિન પદી તેનો સવાબ

હુમ્મ (મન૦) તથા આપ (મન૦) ની આવ
ઓના અને હજરત ઇબ્રાહીમ (અ મ) તથા
તેમ (અ સ) ની આવ ઓનાને બખ્તી
દઈ મનૂગ અમન શરૂ કરવો એ મુજબ
કામ પૂર થાય તેટલા દિવસ અગર ૪૦ દિવસ
પદનું ઈ અ કામ પૂર થશે અથવા તો
ખુદાપાક તેનો કોઈ સાંગે બચે બને જહાનના
આપને

(૪) દરેક જુનગના (ગિરાયત ન ૧૨મા
લખેવ) ઉપર લખ્યા મુજબ અને ગીતે પદવાથી
મનૂગ નેક દરેક કામ માટે એ પણ અકમી
છે એના નમ કતો મરામ માન હુમ્મ (મન૦)
ને અને આપ (મન૦)ની આવ ઓવાદ અને
ગાનાના પીગ મુરિદ હોય તો તેઓ અને જે
ખાનદનમા મુગીદ હોય તેના બધા બુદુગોને
બખગવો

(૫) અલ્લાહુમ્મા કલમ લસના એ રખે
ઇન્નહમ સનામ વલા મઆકા એલાહુન અઆ
નક્ર અના ખરેના વલા મઆકા ગખો ફાનુકો
જી રોખીયેકા અન્તા ગખોના કમા નફેકા ન
ફૌકા માયનુવ કાએત્તા અઅઓના અન
તેમતી અલા મોહમ્મદીન વ અતોરેયતી
જરાખતી

આ દરેક ગરીબો અમન પણ ન ૩-૪
મુજબના દરેક દરેક કામ માટે તેમા લખેવ
રીન મુજબ થા છે

(૬) અલ્લાહુમ્મા મલે અલા મોહ-
મદે નિજીખીલીહ ઉમ્મીયે કમા અમનના

અનનોમદલી અર્થે, વ મલ્લે અવા
મોહમ્મદે નિન્નખીયે કમા યમ્મખીલના
અયો સલા અર્થે, વ મલ્લે અવા
મોહમ્મદે નિન્નખીયે બેઅ-દ-દે મન્સૂલા
અર્થે, વ મલ્લે અવા મોહમ્મદે નિન્ન
ખીયે બેઅ-દ-દે મદલમ યોમલ્લે અર્થે,
વ મલ્લે અલા મોહમ્મદે નિન્નખીયે
કમા યોમલા અર્થે

મગ્નૂર દર શરીફ મમતથી પગથી
દરે તે કામ-દરે અમન અને દુઆ ખુલ
પામ બહુ જલ્દી કમૂન કરે છે દરે આકલ-
ખતા-મુગીનન વગેરેથી ખુલાખ બહુ જલ્દી
ઠાડવી એવી ચીજોથી બચાવના નખે છે
ચોર, દગ, ખુરા માણસો વગેરેથી ખુલાખ
બચાવે છે દિવની દરેક દરેક હુમ્મી અને
દરેક દરેક હાજત ખુલાખ બહુ જલ્દી પૂરી
કરે છે, એ ઉપગન ખીમ અને કાયલઓ
ખુલાખ તરફથી મગે છે અને અમુક અમુક
હુતુગોને દીન (રેક)ના કહેવા મુગ્નમ હુજર
(મન)ના દીગર નમીમ થાય છે

(૭) અહ્લાહુમ્મા મલ્લે અવા મોહ
મ્મદે નિન્ન ખીયીલ હુમ્મીયીત્તાહેરિ
અઝકીયી સલા તથો હલ્લો બેહલ
અકહો વ યાકમ્મો બેહલ કયો સલાતન
તકુનો લકા રિદવ વલે હમેહી અદાઅન
વ અલા આલેહી વ સહબેહી વ બારેક
વ મદલમ

મગ્નૂર દર શરીફ મારે દરરન મદખૂલે
સુન્દાની સંપદ અમુલકાદિન જાનાની (ગદ)
દરમાવે છે કે-એને હમેશા મસરતથી પગથી
હુજૂર (મન)ના જે બેગુમાર અને મહાન એક

માનો આપણી કપર છે તેનો બ મો આ દર
શરીફ થઈ જાય છે એ ઉપગન પગનાં નિ
રોધન થઈ તેમા ખુલાખનું નો પેા થાય છે,
સમિતો ફરાલ થાય છે, તેની દરેક દરેક હાજત
અને હુમ્મીદો ખુલાખ પૂરી કરે છે તેને કેદનો
મોહનાજ દગ નહીં, તેના દરેક રત્ને ગમ
દિગ વગેરે ખુલાખ દર કી દગી ખુલીમા
ગખને જાતે એ ઉપગન અને કાયલ ઓ મગમે
જે અમન કરાવી હી અ ખુ-મ-ખુ જાહેર
થતા મગે

(૮) અહ્લાહુમ્મા મલ્લે અલા મોહ-
મ્મદીન કિલ ઓવતીના વ મલ્લે અલા
મોહમ્મદીન કિલ આબેતીના વ મલ્લે
અલા મોહમ્મદીન કિલખીયીના, વ મલ્લે
અલા મોહમ્મદીન કિલ સુન્દીના, વ
મલ્લે અલા મોહમ્મદીન કિલ મૂલખીલ
અ અલા એલા યોમિદીન અહ્લાહુમ્મા
આઅતે મોહમ્મદેનિલ વમીવના વલ
કદીલતા વમરેજા વદદગ્ગતરફીઅના
વઅઅહો મકુમમ મહમૂ । અહ્લાહુમ્મા
આમન્તો બે મોહમ્મદીવ વલમ અ-ર હુ
ફલા તહએમની ફિલ હયાતે કેઅથ ત-ફ
વજુકની મહમ્મનાહુ વ તવકકની અલા
મિલ્લેહી વમ્કની મિન હોદેહી ખગખમ
મગીઅન શાફેઅનહનીઅન લા અઝમઓ
બઅઅદૂ અખનન ઇલદા અલા કુલ્લે
મેઇન કદીર અહ્લાહુમ્મા ખલેગ ફહા
મોહમ્મદીવ વ આલેહી મિન્ના તહીય
તવ વ સલામા. અહ્લાહુમ્મા કમા આન-
ન્તોબેહી વ લમ અ-ર-હુ ફલા તહએમની
ફિલ જાનતે ફઅથતહુ (અપૂર્ણ)

મૌવાના અહમદ અસમ્દ રાદેની

૦

સવાલ - કશ્તાનમા જનાઝો લઈ જતી વેળા, જનાઝાના માથરાળા થોકો દુન્યરી વાત ચીત ન કરે એટલા માટે ક્યેમએ તૈયમા ધીમે પઢવુ અફઝન કે પુઢરીને પઢવુ ? કેટલીક જગ્યાએ એવો રિવાજ છે કે જનાઝા આગળ પુઢરી કરેમા શરીફ પઢવામા આવે છે એ વિશે વુ હુમ છે ?

જવાબ - જનાઝા સાથે આગળ આવી ક્યેમએ તૈયમા જોર જોરથી પઢવુ મદદ અને ગિલાજી ચીજ છે ક્યેમએ તૈયમા જનાઝા માથે જનાર લોકો ધીમે ધીમે પઢે એન અફઝન અને મુન્નડમ છે દુઆન શરીફમા અસાફ પાઠ ફરમાવે છે કે, " તમારા પગરદિગારની પદ તસજુ દિલમા આજીઠી અને ધીમી અનજે કરો, અને એજ મુન્નમ રિક્કે હનરીની માનેમગ કિતામ દુર મુખ્તાગ તથા મેઅતા મસા હયમા છે

સવાલ - અરિઆ એક ફિરંગ છે જેઓ મ્યેમએ તૈયમા "લાઈલાદ હજવાહ મોદમમ" યા મુન્નવાન" પઢે છે અને સહી ક્યેમો પનાર પર પીકા કરે છે માટે સગી હદીસોથી શુ સામિત છે ? અને ગનત પદનાર શુન્હેગાર થને કે કેમ, અને તેઓની ઔરતો નિકાહમા રહેશે કે કેમ ?

જવાબ - ક્યેમએ તૈયમા સહી હદીસો તેમ ફિરક હનરીની માતેમર કિતાબોમા આ મુન્નમ છે "લાઈલાદ હજવાહ મોદમમદુરસન હાહ" સનાયમા દર્શાવેલ મુન્નમ ન પઢવુ જોઈએ જાણીયુઝીને ગનત પઢજે તો મખન શુન્હેગાર વશે એથી ઔરત નિકાહમાથી નીકળી જતી થી પગતુ અમાગ લખ્યા મુન્નમ કરેમા તૈયમા સગીહ રીતે યાદ કરી પઢવુ જોઈએ સગી પદનાગ પર દીખ કરરી જહાવન અને

શુન્નવુ કામ છે

સવાલ - અનાહ પાક મિવાય બીજા કોઝને દન જમાએ હાજર નાકર સમજવુ કેમ છે ?

જવાબ - અનાહતઆલા હર જગ્યાએ હાજર નાકર રહે છે બધાઓની ખુની અને છુપી બની વાતોથી વાકેફગાર છે ખુદાપાક સિનાય બીજા કોઝને હાજરનાકર રહેવાની રાકિત નથી, તેમજ એવે ખોટા અજાદો પણ ન ગણવેા જોઈએ સગહે ફિરકે અકમર, મુલા અની કરી તથા શાહ ફરિફાક સાહેબની મેઅતા મમાઈનમા એનીજ રીતે મોખૂદ છે, કે ગય રફનાદને હાજરનાકર ન સમજવુ જોઈએ, ભવે તે નમી હોય કે વધી હોય

સવાલ - અત્રે એવો રિવાજ છે કે બ્યારે દુલ્હો નિમહ માટે સમગના ઘરે આવે છે તો ઘરમા દાખન થયા પહેમા ઔરતના સગારોહી માથી કોઈ ઔરત દુલ્હાના આનસા પન બે પગ થઈ મરશે અથવા એખા નિસાર કરે છે અને દુલ્હાના માથા પર ફેરી ફેકી દેવામા આવે છે એ કામ વિશે શુ દુકમ છે ?

જવાબ - એવુ ધર્મોગ કરવુ જાઝિ નથી ચારે મજહબમા એવો સખત નથી બેપરદા થવુ સખત શુનાહવુ કામ છે એથી અગીદો બગડે છે, એમા રસમ અને રિવાજથી બચવુ મુસલમાન માટે જરૂરી છે હા, કોઝને ખયરાત કરી હોય અથવા ખુદાપાકનો શુક્રિયા અદા કરવો હોય તો એવા રિવાજ અને બેપરદગી વખર સાચી નિયત કરી કોઈ પણ મખયે શુન્નિયા અદા કરી શકે છે પરતુ સમાતમા દર્શાવેલ મુન્નમ કરવુ ન જોઈએ

સવાલ - દુલ્હાને કૂલતો મેહરશ નિમહ વખતે બાધસમા આવે છે, તેમજ સોનાની સેકરાની મખન હોય છે અને દુલ્હનવાળાઓ એવી માનનાઓ માને છે એમ કરવુ જાઝિ છે કે નહિ ?

જવાબ - એવી માનત માનરી અને કૂલતો મહેરો બાધવો જાઝિ નથી કારણ કે એ કામ

શિક્ષિત આદત છે, અને હિંદુઓની મુશામેલત થાય છે માટે એમ કરતું સખત ગુનોહ છે હદીસ શરીફમા છે કે જે માણસ જે કૌમની મુશામેલત કરશે, તેનો હથ તેઓની સાથે થશે વળી સોનાનો મેહરો ખાધવો હરામ છે કુલનો હાર પહેરવો નામઝિ છે, તેમજ કુલનો ગુનહતો પકડી શકે છે એમા એ ઇસિરાફ ન થવો જોઇએ કિમતી હાર તેમજ ગુનહતા બનાવના ઇસિરાફ અને કરાહતથી ખાતી નથી અન્નાહ પાક કુર્આન શરીફમા ફરમાવે છે કે 'અથિત ઇમિરાફ કરનારાઓને અન્નાહ દોસ્ત ગણતો નથી' ખીજી જગ્યાએ છે કે 'ઇસિરાફ કરનારાઓ સૈતાનના બાઇ છે માટે મુસનમાનોએ એવા રસ્મોરિવાજ તણ હઈ માહગી અખત્યાર મરી જોઇએ કારણ કે મઝહબી ઇતિમા અમાની અને સાહગી રીખવે છે તક'નુફ અને ઇસિરાફ તેમજ રસ્મોરિવાજને મના કરે છે

સવાલ-નિકાહ વેળા ઇમિમ અને કમૂનના શમ્દો ત્રણ વાર દોહગરના થુ જરૂરી છે?

જવાબ-ઇમિમ અને કમૂનના શમ્દો ત્રણ વાર દોહરાવરા જરૂરી નથી, માત્ર એક વાર ઇમિમ અને કમૂન કરાનાથી નિમહ ધા વગર બી કુન સહી થઇ જાય છે

સવાલ-નિકાહ વેળા ઇમિમ અને કમૂન કેના દરબો પાએ મલેમા અને ઇમાને મુફ પન ઇમાને મુમ્મલ અત્તવહયાત હુઆએ તુન પગાનુ જરૂરી છે?

જવાબ-મુસલમાનોને એ સર્વે પગાનુ કાઇ જરૂરી નથી માત્ર ઇમિમ, મુમ્મલ કરાવતું જરૂરી છે અને એ ગાહોતો હાજર હોતુ હાઝમી છે સવાનમા દર્ગાવેલી હકીમન મહામએ કિરામ અને આહમમએ મુસ્તહેદીનના મુ તારક સમયમા ન હતી એ તો માન જમીન મુશા એએ રસ્મ જારી કરી છે ઇમિમ અને કમૂલ વગર નિકાહ દુસ્ત થના નથી, માટે ઇમિમ કમૂન પગાનુ જરૂરી છે

સવાલ-નિકાહ પગા જતી વેળા ગામમા જે યુઝર્મનો મજા હોય છે ત્યા જઇ નારીયેન ફોડવામા આવે છે અને એ રસ્મ અફા કર્યા પિતા નિકાહ પદાનમામા આનના નથી એને એ જરૂરી વાત સમજે ઈ, એ રિયે શુ કુકમ ઈ?

જવાબ-યુઝર્મોને દીનના મજારો ઉપર જઇ સુગત તરીકા મુજમ ફાતેલા ખાતી કરવી જાઝ છે એને કોઈ મના મરતુ નથી પરતુ નિકાહ વેળાજ જતુ જરૂરી સમજતુ મોલી જહાલત છે કોઈ પણ વખતે જઈ ફાતેલા પગી શકે છે પરતુ યુઝર્મોના મજારને સુખન મરતુ કે તનાફ મરવો અને યુઝર્મોની કબજ ઘેઈ પાણી પીવુ જાઝ નથી એથી મુમનમાનો અખીદો બમરે કે મહ પણ માગ વડી કે યુઝર્મ અથવા માખાપના હાથને સુમતુ જાઝ છે કબને બોસો આપવો દુસ્ત નથી તેમજ ખાનએ કામા મિત્રાય ખીજી મોઈની કબનો તનાફ કરવો જાઝ નથી નારીયેન ફોડવુ પણ દુસ્ત નથી એમા હિંદુઓથી મળતાપડ થાય છે કાફિરો મૂર્નિઓ તથા જુતો પર તારીયેન અદાવે છે બ્યારે અમે યુઝર્મોની કોરો ઉપર આવે અમન કરીએ તો જુતમરફતી અને અમાગમા શુ ફર્ક બાકી રહે છે? સહીદ હગીમમા કે ક લખને (સ અ) ફરમાયુ કે યા અન્નાહ, મારી કબો જુત બનાવશે મા કે મોકો તેની જમાન કરે ખીજી હદીમમા છે કે, યા અન્નાહ મારી કબને મેનામાદ બનાવશે મા કે લોદો હા અથવા આજમાનના ચાતુ હસે માફક મારી કબ સાથે વર્તોન મરે બ્યારે આપે (મ અ) પોનાની મ્ય શરીફ માયે આતુ નર્તન કરવાથી બેઝારી જાહેર કરી ઈ, તો મોગમા મોગ વડી કે યુઝર્મોની કમર માયે આસા દુ થો કરા કેરી રીતે જાઝ થઇ રાકે? એ એક ખુતી માન છે અને યુઝર્મોને દીન પગા એસા મોયથી નાત્રાઝ અને નાખુરા છે

એક અમેરીકનના સહવાસમાં

પ્રેમ "શાન્ત"

૭

મિત્રેશા ॥ મધ્યમ વર્ગની બી બુદ્ધીઓ સ્ત્રી પ્રેમની ચીમર હતી પારસણો ને ધરતી સ્ત્રીઓ વચ્ચે પ્રાથમિક મેકકે રિસે વાગે પડે પડી તો નુ પુગુ ? બીઓનો ઝગડો ! બીઓનો વેરીઓ ગુજરાતી બોલતી પળમી મોશાકમા વાળીપણો પાપ હતી બેમ માટે રણાય ઉભા હતા એક અન્યાયા રિદેગી મુદ્દય અમારી નજર ઉભા હતા તેને જ્યા રી આપી અને મ્હે આ ગી બાનત છે ? મે મગમમા કહ્યું લગકરીઓ માટે મ્હેજ આનદ માટે બીઓનું એ કારમ છે !

મીગાર-એમ મારી તરફ ધરી શુદ્ધ અમે રીકન (U S A) બીડી હતી બાકસ-દીરામજી બપુ ત્યાની હતી મે મ્હુ નથી પીતો વાનચીત દરયાન બહુ સરારી જણાયો દેવી ગાય ! તથા વાર્તા તરફ સમજણ દર્શાવી મ્હે કે એ રોમ પ્રમગ છે એમા એનો ગાય અતગચપ છે ખરે ?

રિયામ મમ્મે અમેજો ચાન નીધી તેજે 111 ચાન માની દેવી 111 તો ચાપ ઝટ ગગમગની ગયો ટાકરી વાળી સારે તેજે માત્ર એ ધુપ પીયા હતા પણ ચાપ પડતી મુકી એ મોઝ પદ વીસ મીની આ પીતા લે છે ફિ ન બાદ કરના મયા તેલે કહ્યું ' ઇન્ડીસાન પ્રથમ બદર તેલે બેયુ પણ લો ! રિયામુ ન જણાયા એક માણમ મત્યો

તે મ્હેજ અમેજો જણ્યો હતો અને Houses પાઠની ગની તરફ લઈ જરા ઈન્જો હતો મેની ગદી આપ્તેથી હુ ન આપ્તેયો એ 11 ટાયે પડે ટાનીઓ હતી દસાપાને સાથી સાસુ વિગેરે અપાવી તેને

મે રાના મરી દીરો ' It is no Good, you understand ' (એ દીક નહિ મમનના ?) આ વાક્ય દુકા દુકા અતર તે ભાગ્યુદિક મોનતો ' You have got to keep clean દરેક જણે સ્વચ્છ ને મુનડ રોવુ જરૂરી કે મ્હજતા સર્વત્ર બાદર પામે છે મ્હાય બુમ્યા હશે તો જમવાનું પણ મળી જાય તો રી મળી જાય સારા મિત્રો પણ સાપડે લેટલમા ઉધાર ઓરડી મો !

Cleanliness is next to Godliness મ્હજતા અને ઈશ્વરપણું નિષ્ટ રહે છે ધોળા અને કાળા વચ્ચે આ મુકા પર અતરાય નહે છે પહેરો વર્ગ બીજો વગ અને પઠન નર્ગ એમ લોભના વર્ગ એ રીતે પડી જાય કે

સ્તામા એક મે બીખારી બેયા મગમગ શા માટે પ્રમથ નહિ મરતી હાય ? મે કહ્યું લગભગ સાહ લાખથી ન્હુ આ દેશમા એમની મજૂરી છે અમેરીકામા એમના માટે અનગ મ્થળ કે જ્યા ખાના રહેવાની મગમગ છે મગમગ જણાય તો પોનીસ પકડીને ત્યા મૂની આવે છે અહીં તો ટુટપાય ઉપર સમ રહે છે વગમાર હોતાજ નથી !

ત્યાના ચનણની રિગત—મેન્ટ Cent, નીકેન Nickel=પાય સેન્ટ, Dime 111મ-દશ સેન્ટ પા ડાનર, અગધો અને ડાનર ડાનર 111=આપણા રૂા સરા ત્રણ આનરે ચાપ હજમત-દશ સેન્ટ, હાનમા પદ હશે ચાપ-નીમસ

નામ મિત્રેશા=રૂપ સેન્ટથી 111 ચાર ડાલર મકાન બાહુ-એક રૂપ છ થી માત ડાન

અહનાડિક

આખું મકાન-પાત્રીશ પીગતાનીશ ડોનર મકાનના બોયલગીયા લાકડા ને રંગીનકામ વાળા હોય છે આગ શિયાળામાં વધુ લાગે છે મોટા રટવ (Stove)થી ઓરકા ગરમ થઈ જાય છે પછર વીસ મીનીટમાં કાણુમાં લઈવે છે

જમીન સરકારી માનીકીની રહે છે આન મકાન વેચાણુ મળી શકે છે તેણે પોતે એક મકાનનો હાલો ૬ ૧૦૦૦ આપેન છ બી ૧ ચાર દળર ડોનર આપ્યા બાદ સપૂણુ માનિક બી શકે તેની સ્ત્રી વલિવટ કરે છે ત્યા શાતિ (Peace) બાદ ત્યાજ વમરા મરી રહેશ એમ તેણે જાણ્યું

અમેરીકામાં જરા Brain-ચુદ્ધિ હોય તો આનદવી કમાઈ શકે પરચુન્ચુ મીને Max Up-મેળવીને વેચો-દવા વિગેરે તો માંગો વિનતા જેઈ ખરીદી નમે

Race રેમની મીકીટ ખરીદો ન Limit નમીબ હોય તો હમરો કમાઈ દવા ધાંડી મુડી માથી નાનમ્ડી હોટલ માટે તો વર્ દહાડે દરોન મુડી થઈ જાય નાના વિદ્યાર્થીઓ પણુ શાળા ॥ વખત બાદ બેચાર કલાક બાદ રોટલમાં ૫ ૧ કરી અહવાડીયે છ સાત ડોનર કમાઈ સારી રકમ જમા કરે છે ધણા નોકરો તો માન Tips-બક્ષિશ માટેજ રમર પગારે ને કરી કરતા હોય છે ધણી રમ્મ મેળવે છે Tip-બક્ષિશની પ્રમાથી તમેતે તુરત સમસ Service મળે કે Tip ન આગે તો બીજી વાર મોકુ પાન વ્યાયે

અહીં તણુ માથુમેને રોજ કાનુ ખર્ચ આવે? મે કધુ અત્યારે ૩ પાયમાં મધ્યમ વર્ગનું કામ ચાને એમ મારી સ્ત્રીને અહીં તત્તી છ માસ આનદથી રહીશ અમેરીકામાં એક ટક જમણુના બે તણુ ડોલર થઈ જાય

અમેરીકામાં વડુ ભાગ કોરી પીનાગ છે

હોલ્સમા કોરી માથે બીરકા વિગેરે લ્યો તો ચાર્જ પડે અચુક ચાપ પીએ છે કુધ વગરની

મવામાંથી દરિયા કાઢે પાછા ફરતા રાત્રિ પડી ગઈ હતી પછી બેકમેની નવી ચોપાની સુધી ચાલતા આન્યા મકાનોની સુરેખ હાઝ અને સુદર રોશની જોઈ તે ૩૭-તમે અગ્ને ન્ટાઈન (Argentine-South America) બાબત જાણતા હશે ત્યા પડુ આ ધાટ ॥ મકાનો છે પણુ આ રમના આગ ફેલાવે છે ન્યુયોર્કના સીધા ઉમા મકાનોની આગ તુરત કાણુમાં લઈ શકાય

સ્વેજ થામ વાગ્યો હતો એટલે મસતી રાહ જોતા બેચ પર મેમ સરનામાંની આપ રે કરી એજે સીગાર સળગાવી

અધાર દરિયા તન્ક ધૂમાળ ફેકતા કહે આમાં ગઈ આપરાન મે ખરા કે? મે મ્યુ ધણાય કિસ્મા બને છે નીગારની બે ૬૫ લીધી અને બોયો પ્રેમના અપાધાન હશે! મૃદગ્યાજમની જવાનદારી નમ ત્યા વગર બાબીશ લાગણીમાં દેશાઈ કમિષ આવેશમાં આપધાત કરી બેસે! બના પેસા કમારા વિના પર ચલે? ધર ને સ્ત્રી બાળકો પેસા રી ॥ નજે ખરા? સ્ત્રી પ્રેમ મસતી-સવ પેસા વિના શીકુ લાગે

હીક છે પણુ અહીં કમાણી બેકારી-એ પ્રત્યો છે મોટી કામદાર-સકકનો કામર પાથ નાર મિચરા કાની ઝોછી મજુરી પામે છે તેરો વાન આગળ ચનાવી અમેરીકન કામદારને ધર જેઈએ માખણુ મુરખ્ખો (Butter & Jam) વિગેરે મુખ્ય જરૂરીયાતો મુજબ મજુરી મળે છ ત્યારે અહીં એક કુટુંબ ચોખા (Rice)થી ચનાવી લે!

મમય વહેવા સાથે બસ (Bus) તો ન જ આવી કે? અમેરીકામાં પછર મીનીટન કેટલા દૂર ટીકગી મવા હોઈએ જુગર્જની

(Underground) ટૂન તથા ઉપરની વાદી.

એવારની પુષ્કળ મગવડ છે.
મનુ બાબત જાણવું ત્રણ મનુ છે.
મીવાળામા સગદી વડુ પડે છે નાનુસોને જાણુ
સ્પર્તિ (Active) ગમવી પડે છે એકમ
આવડુ પડે, યોડી ફાણુ ઉઘા મેડા તો દરી
જાઓ બગડ પડે ત્યારે હોવા જુદા વરસી છે
બન્ડુ ઓગળાસા માટે (Snook Melting)
ત્યારે રનરના શુ (Shoe) બોડા ખોરવા
પડે છે નહિતર લપમી જમાવ

વાત કરતા કરતા મેટ્રો-નિર્મમા પસાર દરી
દુકમે રસ્તો શર કર્યો દુખની જાન મારા પમ
નીચે આની ને હુ લપસ્યો આસરો લેરા
જતા એજે અને નીચી તો લીધો પથ તો પડેલા
મારો હાથ લેલાની ખીલી-રાળા વાદ પર પડેલા
ને દશેગીમા ખીલી બગળા લાગી કદે કે
"યોકા પેતાની મગરદથી વધુ મનજાત હોય
તો જાનના હાલ યોગ્ય મગે નાખે તો કેટલું
ના" "પીડી તો કીક નહુ બોરીનદર નજીક
રેસ્ટોગમાથી આયોદ્ધીન ચોપડડુ એ બાઈ
બહાર ઉઠા દતા ત્યા કાઢ જિસ્તી બાઈ માગ્યો
(Beggar) હાથ લખાઓ- "God Bless
you" -તોજે ખીમામાથી પરચુરણ કાઢી યોડા
મીમા દેતા તેલ્લીને કહુ "God Blessed
you by creating you, but who
donna's you bless yourself?" (જુદાએ
તમને પૈદા દરી એદમાન તો કર્યો, પણ તમે
શા માટે તમારો જન્મ મદુન નથી દરતા?)

આર્થિક મિહાન મગજાતા વાન કરી
પૈમા કમાવવા અને ધન્યતાથી ગેડા A man
Always Higher, નિરતર ઉન્નતિની
બાનવા મેરો નીચ ખ્યામ (Low Mental)
માડી અજાણ રહેલુ તમારા નિરો મગજ
ક મમદમા મગજા-સમોવડીયા ક્યારે થઈ
ચકા? જ્યારે પૈમા કમાઈ તેમના ધોગ્ગે આવો
Then only you can be equal,
you and I and I? ત્યારે મરખા થઈ

નના-મમ-મા

"મારે પેતાને મકાન ન્યુયોર્કમા ખરીદવુ
છે પાચ છ હજાર રોકિત છે અમુક
મમ આપી છે બાડુ મારી સ્ત્રી ઉધગારે છ
તેમી પોતે પથુ ધધો કરી કમાધ વે છે

ગત વધતી હતી છુટા પડતા મમથે મે
પુણુ "તમારો આટલો અતુભવ કેમ થયો?"
કહે કે પદર વર્ષથી દુન્યા ડેડુ છુ (See
Vampire) વિધવિધ લોકોના સમર્થના આઓ
છુ તેમજ સાથે વસવાટ કર્યો છે, "દુન્યામા
પાચ વસુ ને તેનો ઉપયોગ નદરી છે" પાચ
આગળા બતાવતા કહ્યું "અમ્મન, આખ, કાન,
મગાનને બ્લેકાઈ જીવન સુખી જીવનની આરી છે"

પાડેથી કે લગો મારો પથુ હોય, અમુક
કકાસ પથુ મતો હોય પથુાય રાતિથી છુટી
મુનગતા હોય છે તમે અમારે ત્યા ભેમથા
આવો અને અમે તમારે ત્યા આરીયે પાડેસી
મબધ ન ગમે તો સૌ મીના ધમમા લાળા મોગ
પન સબધ જાળવે તો મથે નહિતર કાઢ નહિ

"પમ બાબત ખાસ પ્રતિનધ તો નથી
પન It depends Mutually અગસપરસ
લાગણીની વાત છે મારે સમજુ સ્ત્રી છે
કાનેજ તેજીને મુખર્ષ બાબત પન અમ્મે
ખીમા પનમા તમારી વિગત દર્શાવીય બન્ડુ
આનદ રસો અમેરીકા પહેડમી પન અવમ્ય
લખીય મે દહુ "હિંદ તમારી સ્ત્રી સાથે આવો
ત્યારે મને જરૂર વાદ કરાવે" સાહેમજી મલામ
Good Night-111

અધારા ઉતરતા હતા એના નિરામરથાન
તમ્મ આસતો થયો એની ફેશ-ટેટ, દાઢ ચાટ-
કાળા ચરમા સુષકતા અને અનુમરણીય સિદ્ધતો
બન્ડુજ મજ્જિમા જડાઈ મથા ખાસ તો
"Keep Clean" - સ્વચ્છ-સુધા -તો
દુન્યામા સર્વજ ધર્મિજત જગતારો-એ મિહાન
ધણીજ પમદ પાયો

● લેડીઝ ડ્રેસ ડ્રેબરીકસ

● સુટીંગ્સ—શરટીંગ્સ

એકજ બાવ અને બોણ દરથી
ઉર્થી ક્વૉલિટીનાં

કા
પ
ડ

ખરીદવાની
ભણ્ણીતી અને બરોમાપાત્ર

ફ
કા
ન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક બજાર—સુરત

● પાકા રંગની પ્રિન્ટેડ વૉચલ્સ

● બાપેલા બાવે દરેક માલ

“ ઈકબાલની યાદ ”

અજામ શહેરત હતી એની ગઝલની ચાલ આલમમા ।

કગની એ ગયો મહુને કવનનું જ્ઞાન આલમમા ।

નખી એ અજા પણ એનું સમજણ મહુને રસાવે છે ।

યયાના માદના પણ એ મના' મનના આલમમા ।

પતોલા પુત્ર જાનના એ લાડીના કપન રાયદા ।

હતા જર્મન અમેરીકન અને જાપાન આલમમા ।

રોડો શીશુશી મહા રાની નિરુ વડના હતો માયો ।

રિમન વાણી તણા એએ ફરાવ્યા પાન આલમમા ।

હવન માણુ છવી જેએ હવનને એ ગયો છવી ।

ગયો મુખી એ મસ્લિમ કાલ પાકિસ્તા આલમમા ।

૨૨

ગાંતાખા બાઈથી કરને અતેરી બાઈના ભગતો ।

હજી મુજી રહ્યા એ કપનાના ગાન આલમમા ।

મકપ, રમત અમર, મુયન, તકપ મજન અને ટ્રોયન ।

કગાયા નિલ્લ કાનમા એ સકુના જ્ઞાન આલમમા ।

ભગી તી બાઈના જનવત ઉજવળ દેશને કરવા ।

નતન-ગીતો તણા કીધા અમૃલા દાન આલમમા ।

હજમનુ પુત્ર પાછને કરનમા પ્રાણુ પુર્વા છે ।

અમર એ થઈ ગયા “ઈકબાલ”ના અહેસાન આલમમા ।

અર્ધા અગાડ દીએ શમ્દે-શમ્દોમા બર્ધા તણખા ।

શ્રદી એના કવન પર મહુ યયા કુરખાન આલમમા ।

રુકુ છુ એ પડે “ઈન્મત” સમરણ એ વાતનુ યાતા ।

મયા રાની રહ્યા મહાગ સમા અજ્ઞાન આલમમા ।

—“ઈન્મત”

આ માફે ન

લેખક — “ઈન્દ્રન” ધોરાજવી

(૧)

પીજનામા પુરાએલા પોપટ સમુ જીવન જીવી ગિયારી અજા હવે તો ધરની ચાર દિવાનોથી વાતો કરી, કરી ખૂમન કરાળી હતી જેથી રાત્રિએ ધરે આવેના એના પનિને પોતાની હૃદય-ચથા કહેના કથુ

‘હવે તો બહુજ મુઝાઉ છું, દિવસ પચાર કમ્બો ભારે પડે છે’

“દુકાનના કાર્યથી જરાએ નિજતી પ્રાપ્ત મળી નથી, નહીંતર દિવસના એકાદ વારે ધરે આવી જીવન તો પછી તારી મુઝવણ રહે નહીં’

‘એટલેજ તો કહું છું કે એકાદ આમાફેન લઈ આવો કે જેથી કમ રાત્રિ રહે ને સુખે દિવસ પચાર થાય

સાર છે સનારે તપાસ કરીશ’

‘તપાસ શું ? લઈ આનીગ એમ કહો !

‘પણ આ ગામમા સાઝ આમાફેન મળશે કે કેમ ? એ એક પ્રશ્ન છે એટલેજ તો કહું છું કે તપાસ કરીશ’

‘આવી રાતો તો આજ છ મનીનાથી દીને ઉઠાવો હો અમં દિવસ આખા એકના રહીને મુઝાઉ મગી જરાએ અથી નમેને નુ ? આખમા આસ લાઈ અજાએ કથુ

‘અરે, તું મરી નર તો પછી માગ મા લાત થય, હું તો દુખી મઈ ગપડી અડ માટ મરવાનું નામ મા બે’

“બમ કમો ને, આમ બતારી, હોડી, નિહો જવાબ આપો, નહીંતર પગી હું આપણા પાડોસી સુતાનમાછને કહી પ્રામાફેન મગાતી લઈશ, સમજવા ?”

“એવું ના કમતી સનારે તપાસ કરી તને આમાફેન નહીં આપીશ”

“સાર છે જોડે શું મરારે, નહીંતર પછી મારેજ પ્રબધ કરવો પડશે”

એટલું કહી શ્રીમતિ ખીજ કામમા મુથાયા ને પતિરાજ વિચાર કરના બેઠા રવા

અમડી જાય પણ દમડી ન જાય આની બાવનાના પોષક આરિકના મળે પ્રામાફેન જેની એક કુલ્લક વસ્તુને ખાતર હો-બસો કપીઆ વેડી નાખવાની વાન કાઢ રીતેજ નોતી જીવરતી આ એટલેજ રોજ વાયદા આપી આ વાતને ઉઠાવી ફેનો, પણ હવે તો પતિની પ્રમળ ઉમ્મતા ઉન્મત રિથનિએ પહોચી હતી, જેથી હવે પ્રામાફેન લીધા વિના આની શકશે નહિ, એવું વિચારી આગિં સવારે એક જીવમ પ્રામાફેન લઈ નેવાનો નહીં નિર્ધાર કર્યો

[૨]

માઈ નાર પ્રામાફેન હોય તોન જતાવો” સવારે ગામના પ્રામાફેન માગની દુકાને આવીને આગિં કથુ

જે નાઝ પ્રામાફેન આ ગામમા કોણ તેર જોડે આવો તો મગાવી આપુ ?” દુકાનર કથુ

આરિફને થયું કે મને વ્યવસાયમાંથી
જગએ મમય સાપડતો હતી, ને શ્રીમતિ
કેઈ ગીતે આ હક મૂકે એમ નથી ખાટે એનો
અતજ લાવી દઉં, આ કદખનાને મનસ્વરૂપ
આપતા દુકાનદારને એક એપ્ટ પ્રકારનું આમદાન
મગાવવાનો એડર્ડ આપી તેણે દુકાન ભણી
પગ ઉપાડ્યા

[૩]

“સુલ્તાનભાઈ, અમારે એક નામ કરી
આપજો કે ?”

“કરોને, અજીજા બહેન, એકુ તે કયું
કામ છે ?”

“એક માફ આમદાન જોઈએ છે, કયાથી
મગાવી આપશો કે ?”

“અરે બહેન, એના તે શું ? જરૂર મગાવી
આપું ?”

“તો, તો, સુ તાનબાઈ, તમારે મદદ
ઉપકાર ?”

વિવહળ બનેન અજીજા એના પતિ આરિ
ફની વાતોને હજી અસમ્યક્ માની, આમદાન
મેળવના ઉત્સુક બની હતી

[૪]

અનેક દિવસ અને ગનિઓ વહી ગઈ,
જતા ને આપો આમદાનને નેવા તલસતી
હતી તે તલમતીજ રહી

મિઠા અનિચ્છાએ પણ રોજ રાત્રિએ
આરિફ પાસે અજીજા આમદાનની વાત કાઢી
એનું સમગ્ર કાવતી વ્યક્તિ બનેલ પત્નિની
અનુપ્ત જાગૃત્તીને મત્વર શાન્ત આપનાના
ભાવે બાન શુન્ય થઈ એક દિવસ આરિફે
મુગ્ધતા આડતીયાનેએ આગ્રહપૂર્વક સાઠ
આમદાન પાઠવાનું લખી નાખ્યું

પુરુષાર્થ અર્થે પ્રવાસ ખેડી ગૂંહેને અજીજાનો

ભાઈ જ દિવસ અજીજાને સા આપ્યો હતો બે
દિવસની રોકાણ દરમિયાન એણે બહેનની અતજ
વેદના વાણી લીધી હતી જેથી જતા જતા
બહેનને શાન્તન આપતા કહ્યું “બહેન, હવે અહીં
આવવાનું થતા હું જરૂર એક સદર આમદાન
લખજ આપીશ હો”

અજીજા ભાઈને હાઈ ઉપડતી ગાડીને મૌન
ભાવે જોઈ રહી, આમદાન ગાડી ધરથી દૂર ગઈ
ને પાત્રી અજીજા વિચારોમાં ખોનાઈ

[૫]

એનાજી જીવનની યાતનાઓને સહેતી, ને
આમદાનની પ્રતિભામાં ખુરતી અજીજાનું હૈયું
મગઈ આત્મ જેથી રડી પડી

“અરે પણ તું આમ રહે છે શાને ?”
આરિફે પૂછ્યું

“દિવસ આપો કલાક ગઈ છું, હવે તો
જીવ કયાએ લાગતો નથી, આવા જીવન કરતા
તો નોત આવે તો સાર

“આમદાન આવી જતા બધું હીક થઈ
ગહેરો, અતજમા ઉલ્લાસ ઉપગ્રિયત થઈ જશે ને
દિવસએ નીકળી જશે, આમા રહે છે શા કાળ ?”

“પણ હવે તો એની વાતોનેએ ધણી
દિવસ વહી ગયા, હજી ક્યાં કઈ ટેકાણું છે”
“દુકાનદારને મગાવવાનો એડર્ડ આપ્યો અને
આડતીયાને મોકલવા લખ્યું છે ને ?”

“રહેવા દોને, કોણ મગાવવાને, ને કોણ
મોકલવાને નવર ખેડું છે બધા બધાને પોત
પોતાની પડી હોય સા આપણું કોણ સાબળે ?”
આસ જીવકાળી આપે અજીજાએ કહ્યું

“એમ છે, તો લે હવે તો મવારે સિધ્ધા
આમદાન કુ ને જ રિપોઝીટના રૂપીઆ પહેલેથી
મોકલી તને બે ચાર દિવસમાજ આમદાન ।
દસન કરાવી દઉં

પતિને વિશ્વાસપૂર્વક આશ્વાસન દઈ
આંકિ નિદ્રાની થયો

[૧]

ખૂન હતાવળ હોય ત્યારે મોડુ થાય,
ઈન્દ્ર હોય તેથી નિરૂદ્ધ બને, આશા હોય ત્યા
નિરાશાન દ્રષ્ટિગોચર થાય આવું બન્યા કેમ
યુ હતો ?

આરિષ્ટ અને અનુક્રાંતી આપણી પ્રતિષ્ઠા
છતા તેઓને હજી આમોદાન પ્રાપ્ત નહોતું થતું
એ એક અનન્યમ જેવી પાત હતી છેવ્વે
એકે આરિષ્ટ આમોદાન કા ને પછી લખી નાખ્યું
હવે છતા એનોએ જવાબ નહોતો કેટલી
રિઝમયા ! !

આજે અસ્વસ્થ શરીરને નહોતો આરિષ્ટ
દુકાનના કાચોથી પરચારી થા તરફ જરાની
તૈયારી કરી રહ્યો હતો, ત્યા આમોદાનનો વપારી
આવી ચડ્યો.

“જેઠ, આપનું આમોદાન આવી ગયું છે
મોટલી આવું ?”

“નહીં, હમણા રહેના હો, સસારે મગારી
લઈશું”

આરિષ્ટની લમીઆત અસ્વસ્થ હોવાને
કારણે ટુકો જવામ આપી દુમનલ ને જતો
કર્યો ને આ ખુશ ખમર આપવા પોતે ઉત્સાહ
માથે ત્વરાથી ઘર પ્રત્યે ઉપડ્યો.

ઘર પાસે આવીને જુએ છતા આમોદાનની
રેકર્ડનો અવાજ રાખી નહોતો હતો.

“હલે જો મહાબળ ન હજી કય હોવા
યુ હમકો ન દુખાએ”

“અરે, આ આમોદાન ક્યારી ?”

“મારા બાઈ લઈ આ થા તે” જરના
ઉમળકા સાથે અશ્રુઓએ ડ્યું

“તે ગજમ કર્યો !” ઉઘ અવાજે આરિષ્ટ
હજી

“કા ? તમે બનાવના એકે મે મગાશું”

“અહીં આમોદાનના વેપારીને ત્યા મોડર
આપ્યો હતો તેને ત્યાએ આવી ગયું છે ને
સસારે તે આપણી યાત્રી પર મુખી જશે

આ વાર્તાલાપ થાય છે ત્યા મેઘએ બારણા
પર મોરારા માર્યા આરિષ્ટે બાનુ હાથ
નાથેજ હાથમા પકડેલી આમો ની પેગી માને
રમ્યા પ્રવેશ કરી, મુન્તાનમા મે ડ્યું —

‘લ્યો, અશ્રુઓ બહેન આપે મગાશું હતું
તે આમોદાન’

પતિ-પતિ ગુન ન-ન-ભાર નેતા ન્યા
મો ! બાને આમોદાનના હાથમારી પેગી લઈ
બાનુ પર મુખી

હીમ, બહેન નેઈ બને આમોદાન “
જામી મવાજે દુમનથી રૂપીઆ લઈ લઈશ”
મુન્તાન જતો રહ્યો

‘આ તું બાનુ છે ? એકના બે રાજી
આમોદાન મોહ

“આરિષ્ટબાઈ” ઘર બહારથી કેલએ મુખ
પાડી, આરિષ્ટ હોયો ઘર બહાર જુએ છે તો
માડીમાથી સામાન ઉનારતો એનો બાઈ દેખાયો
પણ એના સામા સાથે આ બુગમું અને
આમોદાન શા માટે ? કુતુહલતાથી આરિષ્ટે
બાઈને પૂછી લીધું

“આ આમોદાન”

‘આપના મારી આપના મુન્તાન આડ
તીયાએ આપ્યું છે, કે નમચારા સાથે મોક
લના નખુ હતું તે આપ ? આરિષ્ટના બાઈએ
કહ્યું આરિષ્ટનો બાઈ મુખની આટો મારના
આરિષ્ટને ત્યા જતા હતા તેની આડનીયાને
ખમર પડી જતા એને આ સપેનર મોપુ હતું
ધમા આરિષ્ટના બાઈની લામગી હોવા

માને પતિ રાત્રિ વચ્ચે પ્રત્યોત્તરી ન જામી,
પણ જાને જણના હંધામા વિચારોનો વટોગ

ખૂબજ પ્રગળ ગતિથી ચક્રનો લઈ વુલવાઈ
ગતો હતો,

[૭]

બીજા દિવસે આગિને એનો બાઈદુખને
આગ્યા ટપાલ આપી ગઈ હતી, કિત્તેક હૃદયે
આગિ ટપાલ લેવાડીને જોઈ ગયો જેમા
મુ મળી આનેનો આગાદાન કા નો એક કાર્ડ હતો
ગાહેબ,

આપના એડર મુજબનુ આગાદાન રેવે
પરમનથી રાના કચેલ છે, જેની સ્વીક ને
આગીના આ રપના 'સીય માયે વી પી
કી મોકલેલ છે, તે છોડાવી વપકન કરશે

આપના વિશ્વાસ
આગાદાન કા

આગિની કદપના મુજાઈ ગઈ, આટલો
આગાદાનને શુ કવવા આનરને ખાનર લીધા
વીનાએ છુટકો નથી, હવે શુ ?

આગિને વિચારવરત જોઈ એના બાઈએ
હસા પૂગયુ

“શુ મુજાઈ ગયા છો ભાઈ ?”

“આ એમના બધો પાચ આગાદાન આવી
પડ્યા છે, એનુ શુ કરવુ એ વિચાર છુ”
આગિ વિસ્તૃત વાત કરી, જે માન્યો એના
બાઈએ કયુ

“અરે, એમા મુઝનણ શી, ને વિચાર શો ?
આગાદાન લાવીને મુકો દુકાને, તમારા જેના
માદક બાની ચદસે ને વધે જશે”

આગિ એક કડો ત્રાસ લીધો, એના
કપાળ પર પ્રભેદા મ્વેત બિન્દુઓ ચમકી ગયા.

° સફત! FREE મફત!! FREE મફત!!

સ્ટ્રી પુરૂપના ગુપ્ત સ અંધ માટે અલોક પુસ્તક
(A useful Guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ધણી અને દાણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લેખીએ

દરેક પશ્ચિત નવજનન માટે આ પુસ્તક વાચનુ બેદન જરૂરી છે ગુપ્ત વાતોથી
બા પુરૂ લેખો આમુ'ય બેલી વાળે કાનમા કહેલા લાવક શીઆમબ, એકાતમા બેરી
વા રગ લાવક સીમન જેની દંડ સ્ત્રી-પુરૂષને જરૂર છે જે લાઈ પોનાના રહેર કે મામના
અ ગુપ્તવાળી વાણીના ગૃહરથોમા નામ અને પુરૂ સીરનામુ રાગગતી એક બાણીએ અગ્રે-
છમા લખી મોકલયે તેમને રક પાનાલુ આ પુસ્તક મફત મોકલવામા આવશે

મંડો જી-યુધન કેમીકલ વર્કસ (૨૭૨૮૬)

પોસ્ટ એડ્રીસ જીમા મસ્તિદ, દીલ્હી ના K S

(પરવહેનાર અગ્રેજીમા કો)

પ્રેમનું ખૂન

મૂળ લેખક શ્રી કિશનચંદ્ર એમ એ
અનુવાદક 'રજાકાઝી'

ત્યારે હું બાળક હતો મા-બાપ મરી ગયા હતા એટલે દાદાને ત્યાં રહેતો દાદા ગામેની હતા અને પરમણુના શ્રીમત ઝમીનદારોમાના એક હતા હજીય દિનમાં તે જદ હમીની યાદ બાકી છે અને હજીય તે શરીરને ધૂળથી શકે છે લામો અને ભગવદાર દેહ ગોળ મૂકો રઆમદાર આમો અવાજમાં સિંહની ગજના સારાસ કે એવા કે જેમને જેતા બધા લાગે જેમની સામે બોનવા જતા હોઈ બધ થઈ બધ આજકાલ એના માણુમો ઓઠા નજરે પડે છે મહેને બરાબર મામરે છે કે બ્યાર તેઓ મહેને ધમકાવતા તો હું પાછાની ૧૬ કપી ઉડતો ડરાનવા ઉપરાત તેઓ કઈકદી ઓઠમાં રત્નનો પથુ ઉપયોગ કરતા જમન (અમારો નાકર) વચ્ચે પડી ડોહાવતો ન હોત તો આજ સુધીમાં તો ક્યારનો પગમાં સિંધાઈ ચૂક્યો હોત પણ અત્યારે ૧ તો જમનમિયા છે ન દાદા તેમો ગયા હું મહી ગયો છું હું પણ જઈશ કમ- ન્યા વિશ્વ નાવવાનો અથ જાકુ થાય છે બસ જન

હું ત્રીજા ધોન પુના હતો નવન દદા કેડાની બેળા રમવા દેતા ન હત અને અમારુ ધર ગામના નાકે એક ટેકરી પર હતુ દાદા રાતના બરીજુ ચાલતા તો કદી હુકાનો દમ ખાતતા અને કદી તો કડુ પીધા વગરજ સુઈ જતા

આપણા મોઝા ધરમાં જે જ નોકરો એમ વૃષ્ઠ નોકરડી કે જેનો પીતો પયગઝ અડુદર ચહેા મહેન પર તાલી ચૂરોતી પર બાનાક માલે અકસર તો તે મનોમન વનો મ્વી કરતી અન કદી મ્વી તો પોતાના બધા દાનોનુ નર્શન કરતા એવી રીતે હમની કે મહેન શરીરના જેરવા ઉના થઈ જતા રાત અખામા તે દાનો અને દાતના મ્કા નર્ણી નયતો મ્કો તાકતા દ્રષ્ટિગે ચગ થતા અને હું મોખને પધારીમા મ્કો થઈ જતો ત્યારે જમન પાત બની સાવન આપનો અને હું પગુ કપી સુઈ જતો

પિના તો હજી મ્કારો જ મ થાય તે પહેના સ્વર્ગે નીધા-યા હતા અન ત્યારે ૭ પહેના ધોરણમાં આ પા ત્યાર માતાના વાત્મ અને પથુ ગુમારી બેસે હજી પથુ મ્કાડ હલ્ય મ્કારી માને ફૂટે છે તેમની યા કલપપગમાં ટે મ્કિનુ તેમનો ચહેરો ઓળખાતો નથી ધ પિતાર પ્રયત્ને કરતા છતા કલ્પનામાં આરનો નથી સમ પું નથી નેઓ હતા કેવા ? માન કેમન અને મુવાળા હાથે તથા તે રત્નને કે જેથી મ્કે દૂધ પીન હતુ એવુ જ માદ ? ૧૬ અવસ્થ મા પથુ હું તેની સૌરભ અનુનરી રજી હું અને એજ સૌરભના પ્રતાપે ગમે ત્યા મ્કારી માતાને ઓળખી શકીશ હજી પર વિન થાય છે કે ફરી એક ન્હાનકડુ જૂનકડ મની ને રત્નને વગગી રહ કડી વિચિત્ર કે પના

પરતુ તે દિવસેમ નાનપિનાની ન્યૂનિ ૧ હતી ધરમાં નિર્નતા અને નિમિ ના છનપવી હતી ઓરડી વિશાળ ૧૨ ઓ મગાગી એટલા ઉચા મ્કો મ મશરી વાતે કડી રજા હોય અને હમણા તૂરી પડશે આ બાનાક નિરવનાના નિગમો ખમ પ ૧ અધરિચિત્ર નાગનો

ધનથી થોડે ૭ અરિતા મ્કો ૧૧૧ ચડી હતી તેની એમ બાગુથી રહેતી મગિત બીજી બાગુએ શીજુ ઉડાડતી બો જાખના મોલીઓની

વર્ષા વષવતી કુન્તી ઉગતી રીચે ખીણુ પ્રતિ
જઈ રહી હતી કાઠી કાળમા આ પરાચથી
ચતુ હશે, પરંતુ મહાગ દાનને તેમના ઘર પામે
પરનચકી હોય અને ગરીબ ખેત અને ગરીબ
ગર સા આગે દળાવના આવી અગે દળાવવા
આનના સ્ત્રીઓ સાથે હમી મજાક કરે એ માન્ય ન
હત એટલેજ પરનચકી વેરાન પડી હતી અને હવે
તેની આરેટોર રંગીના અદ્ભુત બગના છોડના કુમી
નીકળ્યા હતા ન્યા મોગાના પુખ્તો વ્યાઢળ
પ્રખાતા હતા તે હજી સુધી એનો નિર્ણય કરી
શક્યા ન હતા મહાદુ ગુ કગીજો કાઠી તેને
જોઈ પણ શકતુ ન હતુ જો તે કાઠી બામ
અથવા ઝરણુના પાળ પડુનતા મુગધ ઉડા
વતા કોત તો ખીણુ સાત હતી એટલેજ તો તે
મુદ્દ કુમાન્કાની પો આકૂળ પ્રખાતા હતા કે
જોને જોનાર કાઠી ન હાય રોજ સન્ના સમયે
શીણુ દાવતા પા પિત જોનો રોનો તે વેળા
જગ મધ કિન્ધોને મેચી હતુ અનિન લક્ષ્મી
હોવેગમા કૂનો સુખન પ્રતી આખા નિવમના
યાકલ પાકેન પ મીચો તે કમીઓને હાવેતમા
ભેગી પડતા એ કમીઓનાથી મગીરી મુગધ
હતી જે એ પખીઓને મગી કરી નિદ્રાવિન
ગી રેરી હાવળા ધામ પર આડો પડી
રિસાતુ જળ અને પખીઓનો કનન માલળનો
સગિના મોં દેડમ કુદકા નારના અને કાકી-કાકી
કરતા આ રે. ગીત એ વગેની પ્રેંગીના
નાનાર મુગી ઉડા પીના મહત મન્ય મના પી
તેની બો. નાજ સુજિતો મહને ઘણીસાર
જન્મ. ત્યાંથી ઉમરી પધારી પર મુસાડી દેનો
નસારે મનો ત્યાર જાણા કે દરા પર નહિ
સ્થાપીમા છુ ન જળા છ ન મોગ. ના પુખ્તો
ન દડક છે, ન મુદ્દ પખીઓ, મન તેજ
બવાન ધનની નીચ આ નસારો અને ઘાના
રના સુધી નયનો છે કની મદી હુ પરનચકીથી

આમ નીચી પવર્ત પન્ના ગુના તે જર્જરિન
મદિત્તી પણ આગળ વધીને તે શિખર પ-
પરોચી જતો જે મામ બહાર નાણાની પશ્ચિમ
દિગતે આવેતુ હતુ અહિયા જાણે પર્વતનો
નાળા સાથે સમય થાય છે નિખરે હતા અને
તેની મેઘોડા શીટ ઉચાઈથી પછીતુ એક એક
ગીધુ ટપમ્તુ હતુ એ જગ મધ અને મુનાનુ
મિશ્રણ હતુ જેથી ધરતી ત્રીણુ અને આ
પુખ્તના અકારોમા દરવાય મઠ હતી જ્યાંથી
પાણી ટપમ્તુ હતુ તે શિખરને હાય અડાડો
તો મામુની પેડે સુવળુ અને લપમચુ દેખાતુ
લીરનો રગ લીનો પીગો અને જમુડો હતો
અર્ધ એક મુદ્દા હતી કે જેમા આરેટોર મિદર
લપેડી દીધુ હતુ, અહિ પ્રત્યે જતુ નિદ્રાધીન

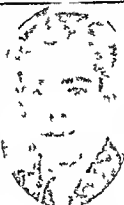
સાયન્મની એક અદ્ભુત રોધ
જેણે દુન્યાને આશ્ચર્ય થાદગ કરી દીધી છે
રોગને તિવરમી-(Raghu) આ તેલ નથી
ન કે જાદુ છે જેની આશ્ચર્યકારક અસરે
તીખી (વેદ) દુનિયામા અદ્ભુત ક્રાંતિ
ઉપજાવીને મોગ મોગ નામથી હામીમાની
અક્ષરને ચક્રમા નાખી દીધી છે આ
દવાના ઉપોગથી ૭ માસ જેટલા દુન
મામામા પાચ દર્જા કરતા વધુ નિતાસ અત
કમન નો પહે ચેલા દર્જોએ નવજીવન
પ્રાપ્ત કર્યુ છે પુરુષેન્દ્રીયની તમામ આમીઆ
અને ખસખીઓ જેમકે રકાપણુ દુન
પણુ સુસ્તી અત નામરદી પાગેરન દુર
કરના માટે અક્ષીગ અત અમરકારક ન તે
એક અકવારીવાના ઉપોગથી એટલી લ માઇ
અને ગાઢી થાય છે કે મનુષ્યની સુદ્ધિ
દમ થઇ જાય છે એક દરદીન માટે એક
મીઠી પૂતી છે મીમન રીશીના ન છે
દિદ બહારના દવા મ માનનાઓએ દવા પી
કિમત પોરટલ આડેથી એડવાન્સ મોકતની
કંડો છુ મુદ્દન કેમીકવ વર્કસ (૧૯)
જુમા મરિજદ દીદ્દી ન K S

અવસ્થામાં પડેલા દેખાતા હતા

અદિના મહાગ માથી પવનવની-દેડુ પછી-અને પત્થરાની ગુફા ન્ના ઘરે ગમતુ ન હતુ અને વર બપોર મનુષ્યના દર્શન થતા ફર્વેજ હતા એ જાણાતુ । હતુ કે બાળો નનાગેરી છુટકા પડી ય્થા જાય એ શુ ઝોમના ઘરોમાં પાપુ આવીજ શાનિ અને નીર લતા હશે ?

એમ દિવસની સાત ૮ નવાનથી માઝાઅગિયાન વાગ્યાશુધીગિખરોપગનામાથીઓ સાને રમતો ન્થા એ સમયે ઝાડના પ્રત્યેખવા, તાસતુ પ્રત્યેન તણખતુ અને પ્રત્યેન જગતી તીકા એમ્મીગ્મના ગદ્મયસાના થ જાય c અને જગનના તેમ તીજના નવતા ન મોએ સ્પુર કરે છે જે આજ ૧૧૧ માસન મિ કદી માનયા ન લેાય જતુ ૧૧૧ માસ અથ ગાય ન મોએ અને જે આનગ મરી વ૧ પડેઓને જુની જન્મ છીએ ન એ ॥ ગધી દિવસ્યપ લાભમગ્ક અને કિનતી મ્થા ॥આ હોય છ કારા આપણુ એતુ રમરણ રા ॥ શકયા રોત અને જેવી સુદર રીતે આપ આમલ્યુ જેની રીતે આમપણુમા નતુ તેવી રીતે તેનીજ લ્યેના વિચિત્રતા નાન રાનના મન્નિન જગતગા સ્પષ્ટ રીતે પગટ મરી નકાએ તો નનન જીવનમા પરિવર્તન થમ નાય આ જગન ફરસાન જા ॥ એની અમના, એની તિમિરત્વ, એ ॥ માર એતા અજ્ઞાનના અથે સ્નાથ, હથ, સીદ્ય ॥૦ પ્રામા પનાય જાય મશા પ્રત્યેન નિમાન આ આપણુ તી મ્થા યાદ રાખી એ ॥ રોમાન્સ અને મસ્તીમર્થો છન ॥ની મ્થનીતે ન વિમર કે જે એણે જળના મ્થના યુવાન મીપા ॥ અમેનીની સ્ત્રીમળાયની કીચી, ધામ પર મેમના તીડના ખિનખિ ॥

બર્થો સિમનથી અને વાયુમા વિચગતા પાનખના છેડા પાદડાથી માનગી હતી એમ તો દેડકા હથ પણુ રૂડ-કાઉ કરે ૭ દહ્ય ધામ પ૦ તીડ કીકા કરે કે પ્રથમની જગમ જોગરાન ફલ હતી ગ્થા છે પડાડ પ ની જગ મ્પકે ૭ કિતુ માનવમર્જા બરિર બની મરા જે વાયા યોધગય ગમ છે અને નિમા ॥૦ આવાન નાની ચૂક્યો છે તે હવે તેપદ મે ॥૦ બી રધિગવી મ્થે છે અને ગત વિમ ગ્થા મ્થે કે કિતુ તે કમ મ્થે ૭ ૧ એના મા ૦ ૦ ૦ બૂનકળના સાથીઓ આવે રોન કસો ૭ ૭ના નાચુને નથી તેના જીવનમા ન્થા મેદતુ કે લેતુ છે

પુરુષોત્તમ કપડા

માયન્ડીકીક

રીતે, વેનગતા

અને સીનણ

શીખરા મા

કગડ મળેા યા

લખો

મુરદ

ટલરીગ વકેસ

એન્ડ ઇન્સ્ટીટ્યૂ

MURAD TAILORING WORKS

Try our Secret Good Fit for Scientific Cut up to-date Fitting & Modern styl.

ગ્રા એમ છ મુગદ

ચ ૧૧૨નાડા મરિદ ૬ ૧૧સે રોદે

તેના નયનોમા ક્યા હુ ખા અશુભો છે તેના આત્મામા ક્યા શોકનુ વિષ-ગળ છે કિતુ હવે તે આધારો યદ ચૂક્યો છે અને અધ અશુભો જે ભવાનક મરના જીએ છે તેને વસ્તવિકતા બનાવી દે છે

જો કે હવે હુ જુદુ યદ અશુભો હુ આખી ગત પથારી પર જોડે મોડો જળખા કાઢ્યા કડ હુ અને નિશ્ચેનન જેવો પડ્યો મહુ છુ કોઈ મહારી સભાળ લે એમ પણ કિન્તો નથી મરતુ પણ નથી એવા મારે કે નિવનણુ આમશને નિહાળનામા હજી પણ જીવનનો આનંદ મળે છે, ચળકતા વાદળો વિદ્યાળીને જીવન રહેવાને ફિલ ચાહે છે મરણુ સથા પર પડવા છતા જીવન રહેવાને ફિલ કેમ થાય છે ? એ લાલચા અને માર્યનુ કુદગમ રચન સુ છે ? કિતુ આખી વચે પણ ? આખી વિભાનતા છતા ? જાન જીવન હજીવે ડો મિતિગતી પેડે મહારી કુન્યાથી વિદ્ય ધર્મ રજુ છે

હજીવે તે રનિવારના દિસે મહારી નમ્રિતિ પટ પચી બુસાતા નથી કે, ન્યાયે અગિયાર વાગેલી માર વાગ્યા મુધી ગિખરે પગ માથીઓ સંદન મમનો મચો હતો અને ન્યારે જૂખ નસલ યદ પડી તો મહુ મહયરોને કહ્યુ હુ હવે મેર જાઉં છુ ખવાનુ મધાહુ હમે ખાછળી પનગીને ફરી આશીસ આગર ઈન્જા યદ તો મહને યાદ છે કે તે વેળા તીડ મહારી મરડરી પ્રતા જોતુ હુ તો ધાસના તણુખવા પગ ધાસના ધાસના મહારો ખોરાક ખાઈ લઉં છુ મધો હન્યા હતા જાહે કંઈ નહો હોય કે અમે તા ખવુ ખાતાજ નથી પનનમા હિરણુ પણ ખાતુ આ પવન નહને ખોગડ પૂરા પાડે છે અને તમે છો કે અમને અગ્નિ પર જીએ જો, મે તોકરો રાખો છો, મોડામા મત મતની

સુમધ હડાવો છો અને ફરી ખાવુ ખાવ ખાખ ખાખ જોડકારો મરો છો 'વાહ બાઈ તમારી ગત પણ અનેરી છે, તમે પોતાને અમારા કરતા વધુ સુસ્કાગિક, પ્રગતિશીલ અને નિરાંતી સમજે છો અમને તો તમારી બુદ્ધિ પર શક થાય કે મત્ય માનજે કે ખરેખર મહે તે મમથે આ મંડી વાતો મહારા મિત્રોવી સાબળી હતી પણ હવે નહિ હવે તો તે મિત્રો કોઈ પણ પ્રકારનો વાર્તાલાપ કરતા નથી કેમકે હુ કોઈ છુ

જૂખ કકડીને લાગી હતી એટલે હુ લાથી ઉતારને ઉનાળે ચાલી નીકળ્યો ઉતારળમા માર્ગ બૂલી મપો અને ધાથી નીચે ઉતરવાને બદને ઉપરની તરફ જઈ ચડ્યો આ એક અજન જગ્યા હતી નિર્જન, પથ્થરવાળી બૂમિ, ચોતરફ લાલ લાલ કાકડા પથરાયલા દેખાતા હતા સૂર્ય પ્રખર પછે તપી રહ્યો હતો અને કયાય ખાળીનુ નિશા સુદા ન હતુ, હતુ માત્ર એક મીમમનુ ફલ જે જેના યડનાથીજ ખે ફાટાયએવા હતા અને એ ખે થડો એના લાગતા હતા ન જાણે ખે આદમી જમનીથી ઉડી જવાની તૈયારીમા ભેગ હોય અચમો તો એ થાય છે કે મહારા દિમાગમા એ જુદને જોઈને મહને આદમીઓની ક'પના કેમ આની ?

(અપૂર્ણ)

નહજીલ બહાગાહુ

હ. શાલી જાના એકડો જાણવા
જેવા લેકચરો ગુજરાતીમા ૩ ૧૧
પો સાથે

રાહુનજાત એફીસ; લાવનગર.

ચાચના !

આફતો શિર પર હવે નિન અવનવી ગય છે,
ને દુખોથી શ્યામ પણ મારો અંગે ! કધાય છે
દિન બહુ મિલભા વ્યથાઓ જોઈને મનરાય છે,
ગુજ વિના જઈને કશું મ્યાં ? એજ ૧૧ સમગ્રાય છે

નષ્ટ મારી કર સન્તત આપદાઓ યા ખુદ
દુર્દશા મારી નિદાળી કર દુપાઓ યા ખુદ

એક બ્યા સાધુ છું ત્યાં તો તે વૂઠી ગય છે
કોણ જાણે કોણ મારી હાથ લૂટી ગય છે,
હાથથી વ્યાકુળ દિન તડગીને છૂટી ગય છે,
મારી ધીરજ મારી હિમ્મત હાથ ખૂટી ગય છે,

સાબળી સે કોણ સાબળગ ક્યાં મુજ દુખ ભરી,
માત અતરની ખુદ તુ યાતનાઓ સે હરી

તુ ચહે તો રૂકને પણ મથ પજનગમા કરે,
ને મદાની ઝોલીઓને નાથો મવહરથી ભરે,
તુ ચહે તો નાથ મારી દુખની હમણા તરે,
માત એક તારા હરારે બાન્ધ પુન માર કરે,

હૂણાને તારનારો તુજ તારણુદાર છે
હે ! જગનદાતા જગત કેરો તુ પાપનદાર છે

બોમ અવળી માન આનીને દણ છે ને જરી,
ભાગ્ય એ સાથે મિનમ કરવા બગે છે ને જરી
આમ અતરમા નિગરામી બગે છે ને જરી,
ઉચ્ચ આડો મારા દિનથી નીમ્ને છે ને જરી

મમકરે છે આફતો પર આફતો જોઈને નિ
યર્ષ મધુ છે આન બુદ્ધ બાનને જોઈને દિન

એ તુ હું ને પડી છે આપણા બેશુમાર,
 હું ખની હું આગના શિર પર છે ધાગ્યો બેશુમા-
 શુ થયું કવચિત કની મે બે ખતાઓ બેશુમાર,
 હું નથી કરતો ? તુ પાપી પર કૃપાઓ બેશુમાર,

૧ કૃપાળુથી કૃપાની આશ કરી વ્યર્થ છે ?

શુ ક્ષમા ધરથી ક્ષમાની આશ ધરવી વ્યર્થ છે ?

હું ખયડી ભરપૂર જગમા મારૂ જીવન કેમ છે ?
 ચર્ક ગયું નિ મારી આરાઓનું મદદન કેમ છે ?
 મારૂ પોતાનું અરે ! મુજ બાગ્ય દુરમન કેમ છે ?
 રક્તવર્ણા કાળના મુજ પ્રભે લોચન કેમ છે ?

હે ! કૃપાનિધિ કૃપા કર મુજ દશા બેઈ હવે,

તુજ નિના સુણનાર ક્યા છે ધાયના કોઈ હવે

મુજ વ્યથાઓ તુ હરી લે તુજમા એ તાકાત છે,
 મારા દિનની દુર્દશાથી તુ નિસશય જ્ઞાન છે,
 એક રંગે છે ત્યા તો ખીજ હાથ તત્પર ધાત છે,
 કોને ખતનાવું શુ મારા દિવમા ઝંઝાયાન છે

• બાગ્ય સ્ત્રમે માનની મળખૂર છે મળખૂર છે,
 પણ મદદ કરી નિગવારોની તુજ દરૂર છે

સન વ્યાપ્ત છે નિશ્ચ તુ સર્વ શક્તિમાન છે,
 કહ અજબ છે તારી કુદત ને અજબ તુજ જ્ઞાન છે,
 રહમ કર હે ! ગદન કર્તા નામ પણ રહમાન છે,
 તુ તો જાણે જેજ મારા દિવમા ન તુકાન છે,

જોશ પર તારી કૃપા બે આજ આવી નય તો,

પાર મારી નાવ આ હું આ સાગરેથી ધાય તો

કર "મુહમ્મદ ના વર્માચારી કૃપા મુજ પર ખુદા
 મુસ્લિમો 'મુસ્લિમ કુમા'ના વાગ્તે સૌ હર ખુદા,
 ફાતેમા મોહરા"ના લીને હો મદદ સત્વર ખુદા,
 ફર હું આ 'શખ્સ' અને "શખ્સીગ" કાળે કર ખુદા

શિખ વિનાઓથી "બિસ્મિલ્લ"ને હવે આજાદ કર,

ને મિસ્લાના હું ખી દિનને અરે ! આજાદ કર.

"બિસ્મિલ્લ" ધોરાજવી

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાયન્ડીક્રીક ઓધુય (૨૭) આખંડનક તેવ ॥ અસરકારક અસરથી વાન ઉઠાવે ન પાન બાધવાની જરૂર છે કે ન તો કપડુ નિષેવવાની અગત્ય, ન ફેફસા ઉઠાવી બીક છે લગાડતાની સાથે જ નસોમા પ્રવેશ થઈ જાયે ॥ મરી દે છે માત્ર અકબ્જ શીશીનો વપનાશ ચાહે ગમે તે કારણે વાકાપણ, સુરતી નપુસકના ક છંદા ન થવાની યુતિ પેદા થઈ ગત હોય તો તે દૂર કરી શરીરને કુદન ને પોના સમ જનાવે છે ખાનાથી માને કે આ તેવથી ઉત્તમ તેલ આ જગનના પદ ઉપર કથાય નહિ મળે આના વપનાશ પછી તો અનં પરા મા ૧૨ જીવન, ધણી સખતાઈ, ન સદન થવારી તેજ આવી જાય છે જેને જાહેર ન તો સખતા આડ આવે છે આ તેલ અધી વાતો માટે અમરગીક છે નરક વય ને દરેક મોસમમા વાપરી શકાય છે ને તમામ ખામીઓને દૂર કરી ૧૫મા પા નકામા થઈ ગયેવાને મર્વ ના જ્ઞેમ સાચે પુરુષ બનાવી દે છે કિ મન માત્ર ખે રૂપીયા પોરેજ જીદુ આના વપનાશ પછી દ્રમેશન માટે પુરુષાનનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઈ જાય છે તદ્દન નીનજ્ઞાપમમારક અને અચુક આનંદ આપનાર છે કિ મત માત્ર ખે રૂપીયા • પોરેજ જીદુ

હુખો ઇશરત (૨૭) આ ઝોગીઓ ભારે ટકાઉ છે ખાસ પ્રસંગ ઉપજતી સત્તમથી અચાવી લે છે જલદી વીધંખનનની ફરીયાદ ધણી થતી નથી અનીમાનીનું અક્ષીમાન થય વારમા દૂર કરી તેને શુભામ જનારી કે છે કિ મન ખાટલી એકતા ખે રૂપીયા, પોરેજ અગાનનારને શીર છે. ખે દવાઓ સાથે મગાવનારને પોરેજ માફ.

દાક્યો જીવ્યાનો ઓહુતીલામ (૨૭) આ જાદુખ અસર ધરાવનારી ગાંઠીગો દરેક પ્રકાર ॥ હીના ધાતુઆર અને નાનમ જતી ધાતુના રોગન પ્રુદાના રૂઝનથી દૂર કરે છે પેશાનથી પહેલા અથવા તે પછી આવતી મફેરી અને પાનથી ધાતુને ધ જનાગ પુરુષાનન ॥ ખખનાન બનાવે છે શરીરમા તાજગી અન ખગ પદા કરે છે અલેશને લાનગોગ બનાવે છે યોગ્ય દિનમના વપનાશથી શરીર પર અસર કરી રીયને ઘટ ને મળજી ॥ ભાવે છે અને નર્વ ઘટ ધાતુ નવેસરથી પદા કરે છે આના વપનાશ પછી ધાતુન સરતી તમામ કમીયારો જીવનભર માટે દૂર થઈ જાય છે હજારો બીમાગ પર ખજગાવેલી દવા ૮૦ ટીકડીઓ શીશીની કિ મત રૂ ૨ પોરેજ જીદુ આ દવા જીવેશમા ભેનવવાને લાયક છે દમન ॥ નિનાશ થએલાઓને આશાવત બનાવી દેમા એ આ દવાનો અદભૂત અત્તમર છે દિલ્લી જાહેર પબ્લ આ દવા ભારે પ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધાતુઆરનો જરકમુશથી નાશ બવા માટે આ દવાની બગમગીમા આવે બવા દવા દાખ્ખ કરવાની દિલ્લા દરમ દવાખાનાને અમારે રોન જ છે જેનું મન ચાહે ને અગમાય ॥ મરી ન

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના રૂ ૨ પોરેજ જીદુ (દિલ્લીનું જગ શ. ન ખખડ)

UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો જેન્યુઆઈન કેમિકલ વર્કસ (૨૭)

Phone 6920 બગેમરજી, પોરટ ઓફીસની પાસે, દિલ્લી ન K S

અનુવાદક
 'તાજ' [નરેગ]
 ઈ મ ૧૬૦૫
 ઈ મ ૧૭૦૭

મુજદિદ અન્કે સાની
 (૧૬૦)

ગાથાથી છે
 આતુ

પ્રેમથી જે એ જગતમાંથી પાશમાં દેખ
 તમને ન થઈ ઉપગમ એટલે પાશમાં દેખ
 કહ્યું કે "એમનું આશિર્વાદ તો જુઓ કે તમે
 જનનાં હો છતાં પણ એકો દુઃખીના નિરાશ
 મુજમ આપને મળશે ન કર્યો" પાશમાં દેખ
 આ નામ તો પગાળ કોઈ અથવા અને તમને
 હું મ ક્યો કે "એમને આશીર્વાદ નિરાશ
 કે દરી હો"

કહેવાય છે કે શરદાનાં ને દરમિયાન
 રોષમાં આનુયાયી દેખો એમ કાશમાં આપ્યા
 પદેવા આ જગતમાં અને અનુદાનમાં
 મળીને એમની પામે શોધીને પ્રેમ ગાત્રી -
 "અનિમિત્તે મળે એ તરીવન પદનાં ગા
 તદ્દત્ત ગાથો બની અને કહેતા દના કે તમને
 ને જ છે કે મુલામતના વખતે પદમાં દેખ
 દેખો હું એ સાનની ખાત્રી આપુ છું કે પાદ
 નાદની તત્તથી તમને મારી પ્રમાની દાની
 પદાથે નહિ"

દરમિયાન મુજદિદ રમ જનીવરિને પોતાના
 સખાઓની ને દલીલ લખી છે તેમાં પ્રથમ છે
 આપ આપને છે કે જે પત્રો પર રીત કરવામાં
 આવી છે એ પત્રો નેમણે પોતાના મુજદિદને
 આપ્યા દના કાશ્વ કે સુધી લેવાને એવો અડમ
 નિયમ છે કે મુજદિદ ને આદિમ ઉત્તરી સારે જે
 તે ખરી હો થા એમી પોતાના પીરની સામે પ્રથમ
 ગીને નહેર ફની આપે છે તેથી પોતે પણ લખે
 છે કે-એ વાત અને ખીજ વાને જે આ અરજમાં
 વખેની છે તે એ બતાવેઆથી છે ને પોતાના પીરને
 લખી છે અન ખચીન જે એવી જગત છે કે જે
 બતાવે નહેર થાય છે, તે સ્વાત હો અથવા ખરાબ
 હોય વિના મકે જે પોતાના પીરને નહેર કરે છે

પ તુ હમન મુજદિદ એ જગતની ગિલાન
 સમસને મુજદો સમજના દતા આપે જવામ દીરો
 'અશીમન તેને કહેનામાં આવે છે કે જે
 ખુ નિરાય ખીજ કોઇને મળશે ન કરે"

આપ લગભગ એ વરમ મુખી ગ્રાવીય મા
 કે નજા એ પછી કહેવાય છે કે પાશમાં
 જતીને વિષે ને અનના એવું
 કે પોતાની ખીમારીનું મળ કાશ્વ હમન મેખ
 ગાનમાં જે અદમી છે અને સારા થતા માટે
 દાનની આની ખામ અપરચકતા છે
 પાશમાં આપને કિરામાંથી પાઠા તેજામાં અને
 મારી માંગી અને હમનના હમ મુજમ
 જગતમાં શરીઅતના એદમણો પ્રચીત
 નાં 'તરકિએ ઉશાએ દિદ'માં એ વિષે
 ઉ નેખ ક્યો છે કે "તથા વર્ષે મુખી સેખ
 ગાદળ કેદમાં ગ્યા એ પછી જહાગીરે એ
 શરતે એમને મુક્ત કર્યા કે તેઓ રાવી સમકની
 સાથે રહે"

પાશમાંની ખીમારીના ઉલ્લેખ હાલરત
 મુજદિદના અનેક છવન ચરિત્રોમાં છે માત્ર 'તુજકે
 જહાગીરી'ના વાચનથી એ વાત સિદ્ધ થતી નથી
 પરંતુ એ વા. પછીજ શરદમય છે કે જે અકલાદીયે
 હાલરત મુજદિદને કેદખાનામાંથી મુખિ મળ્યું તેજ
 અવાગીયામાં દેવા પ્રસંગે એવા બન્યા કે જેનાથી
 પાશમાં દેખે એવો એવો, ને સ્વમાયિક છે કે
 જહાગીર એ પોતેને હાલરત મુજદિદની બદલુઆની
 અસર સમજાવે હોય 'તુજકે જહાગીરી'માં હાલરત
 સાહેબની મુકિતનું વર્ણ છે ત્યાં આ પદેવાના એ
 ત્રણ પ્રમણ આલેખાયા છે

એ પત્રી કટલાક વસ્ત્રો બાદ આપ પદ
શાહના મૈત્ર્ય તાપે નશા અને વ્યા વ્યા જતા
ત્યા ત્યા લાગેને કાપડાઓ પહેાચાડતા રહ્યા
પત્રી નમ કમ્પા નાનદા જતા ત્યા

આપની વહાન ૨૮ સપ્ટેર દિગની મન
૧૦૩૪ એને ૧૦ મી ડીસેમ્બર ૧૯૨૪મા
લર્નિંગ મકામે થર્ન ત્યાજ આપને દહન ક સામા
આન્યા સફરની રજા ને ૨૮મી તારીખે ધણીગર
ધામધૂમથી આપનો ઉત્ત થય છે

ધાર્મિક એવાઓ — અમે ૧૫૨ કડી
ગયા છીએ કે આકબરના નાસ્તિકપણાનો અન
લાવવામા તે યુગના મુસલમાન અમીરોમા
પ્રયાસા ખાસ કરીને જતા એ નમુનમાન
અમીરો દમરન મુર્શિદ સાદગની પ્રેરણાઆપી
પ્રેરણા દતા માત્ર દમરન મુર્શિદ મદદેશ
પ્રયત્નોથી કેવળ અમીર રોજાનેમર દાર્શિનાલ
વિચારો અચનીન થયા ન દતા એ એમજ આન
જનના અને આપિમે તેમજ મુરીસોના વિચારોની
પણ શુદ્ધ કરી દતી એ શાત નિ નરેદ છે કે
આકબરી યુગની ધાર્મિક અભ્યુદયની વિશ્લે
જેમને મરના કાળુ અને સરીઅન નમનની
ગવચેતન યાકિન દમરન મુર્શિદ બાજેબની
અધ્યય મનારો અબારી દતી

દમરન મુર્શિદ મદદેશની એક ખામ
સ્થિતિથી મેવા એ દતી કે આપ નસનુદની
પ્રથા નવેમ પી છા મરી કે જે દિલ્હનની
સ્વરૂપમા રાજીનવતી ૧૧૨૨ દતી દિલ્હનાનખ
ચરઆવતી ૮ ક્રેન ન પર નમનુદનો એવા
એવ મદદો દતો ૧૫૩૫ની નીના અ બ
મુશી કેાને એ રાતને અવર ન દતા કે કો
૧૫૫૫૬ અવ થયા ૧૫ કોનનુપ્ય દઅમી
અ નેથી લખ વાની રહેર એવી દશામા

દસ્તામની મીઠી મેરી મેવા તો એ દતી કે
એવી ધરેડો વેગવાન ખાસરી દે કે જે પ્રણ
લીકાથી સ્વનત દોષ દમરન મુર્શિદ સાહેબે
એજ કમ્પ કે દિલ્હના મરુર અને પ્રનીન
પથોને ત્યાગી એક મેવા પથનો અપ બ ક્રેમે
કે જેનુ અનુક બ એ ગરીઅનના મનુરુખ
કન્વા સમાન દત એ માર્ગ નકશાચ રીયા
પથનો ૪ જેતો નારબ એ યુગમા થયે

કહેવાય છે કે એ પથથી નમામ મુન્વાદ
અનને નમરી ૧૫૨ ન્યા છે એમા પિદ
અનથી ૫ દત્ર કે શાનુ સુરાનુ છે કે મદાખ ને
કિરામ તે મીનીનિતી પ્રમાણે વર્ન શાનુ રચનુ છે
૧ એ મનના પ્રમ જે રિંદ ખાજાન પ્રાર્થન ઓ
અને આ નીક મનન એવી ઝીતે કરુ ૩ ધોતી
મને તે વધુ સામવાયક થાય એ વાત ખામ
મખમા ગખસામા આરી ૧ ડી કે જે કે રિયા
૫૫૫૬ની કમાપી૫૫ અને નમુરન ખારી
પણ તાલીમ આપવામા અવતી દરી અમા
મિદકાકી કરતાની જરૂરન રતેતી ૧ દતી ન
તો એમ કિક ભિપ મદદરી મત છે ન તો
વાજુન માથે સમાખ કે વાની ન તો ક્રેમા પર
રેખની કરવાની ૧ તો મિમાક નથી નાર
અવરશી, ન તો અીઓ બેની કન્વા ડી ન તો
માથા મરો કરવાની, કે ઝીર મુકારા ડી, ૧
તો મનનેની કે વાની, ન ને તીરી રમુરી કે
અનખ દમ્પો કાંતો કે વાની ન ને મરીદાને
પીરેતી દમમ પી કરવા ડી ૧ તો મુર્શિ
નીઓએ પોતાના પીરાથી એવદની કે રા ડી
છા આવી ૧

(૧૫૫૬)

રૂપમતી અને બાઝબહાદુર

મહાકવિ જોશી

૧

બાઝબહાદુર માણસનો નવજવાન બાદશાહ હતો તે ધણેજ ખૂબસૂરત, બહાદુર તેમજ ગગગાળીનો (ગાયન) ધણેજ શોખીન હતો તેના દરબારમાં નાચનારીઓની ખેલ ન હતી છતાં તેવું કિંવ દમેશા ઉદાસ ગેરુ જેથી તેના દબારીયા ફરજે ક્યું "બહાદુર શાહ" નાચ દમેશા એમ કહ્યું રહે છે ?

દારણુ એજ કે જે હતું મુઠ્ઠી માં મન ગત કરે તેરી નારા નિનતી બાગીદાર મને મળી નથી "

ફરજે રાણી માનારીઓ બનારી તેના ખાસ રિવાજને માટે પશુ ક્યું ત્યારે બાદશાહે ક્યું કે "ના મમજ, તે માના વાપક નથી ન માન જેરીજ માનારી, ખૂબસૂરત અને મા દિન ખુશ કરવાર કેલું હું"

એક દિવસે ગિફાર માટે રિમાવા નાચ નીકળ્યો હુઝુની પગાડે એમના નીકળી જતા નાગપુરના મીમાટે આસી ચડ્યો તો ત્યાં જુએ છે કે એક અર્વાચીન દરશી કે ના જેની પુવતી માથે પાણીની ગાગર ભરીને એકવી જતા એમ, જેતાજ મુખથી નીકળી ગયું "હુઝુની ફેરી! બસ એજ માઈ તન-મન અને ધન જે કાઈ ગણ તે એજ છે જેહ તો ખરો કે એ મજુ કે જે આ બાગુ ધોડેસ્વારને આવતો જેમ તે ધણીજ મમગઈ ગઈ હતી કારણકે તે એકવી હતી તેની મરે બહેનપણીઓ તેને નદીમાં એકવી નદાતી છોડીને ચાલી ગઈ હતી જેથી તે એકવી જહાણને પાણી ભરી ધેગ જતી હતી એમદમ એવી હતી "કેણ, મોગલ ?"

માઝબહાદુર-મમ પામીશ નહીં, રમણી! હું તો પરદેશી માણસ છું રસતો બૂની મપો છું તેણીને જરા ભરામો પડ્યો જેથી આખો ઉગી કરી તેને પહેલા જેપો, આખો ચાર ઘઈ પાણી નીચું નિહાળી જેવા હાળી અને ક્યું 'મુ નાચ હુમેદાર છે? શેહનશાહ હો કે કેલું હાલિમ હો ?"

બાઝબહાદુર-નાં હું એમાનો દોષી નથી ફક્ત રસતો બૂનો મુસાફર છું

રમણી-શ તમ્બા ઓ? પાણી પીવું છે ?

બાઝબહાદુર-હા, પીવું તો હા (મનમાં)

આહ! એજ તે રમણી કે જેને મેં અપનામાં જેઈ હતી આ નેજ તાં કે જેણ વગર આ સાજ (વાગી) નમામ હા કેટલી ખૂબ સગત કેટલી મુદત? અને મુઠ્ઠી બોળી

રમણી-એ પાણી

બાઝબહાદુર-કેટલા નાચુક હાથ! હા, આ હાથ નો કોઈ નાદશાદના મફલમાજ શામે ન એના કપર મદમતના ચુમનની મેલગે વને, અને આ નાચુક આગળ તો એજ માટ કે કે મોઢ દિવના વાગીન ને ડોકે અને તેના જોશ પેદા કરે

આ સામળનાજ રમણીના દિનમાં ગાઝ બહાદુર માટે મદમ્બત પેદા થઈ અને તેની તરતો સામળવાધી ધણેજ આલદ મત્યો, તે તેજે ક્યું "મમ, પાણી પીરો કે પછી કાનોજ બનારના આવડે છે?"

માઝબહાદુર-હા, હું તો બૂનીજ મપો ? તાન પાણી તો ફક્ત મળાની તમ્બા ખુશાની નાં છે ન કે દિવની ?

રમણી-ત્યાર નું પાણી નહીં પીએ ના હવે મને વાર થાય છે જવા દો, શું ના ફેરો હો ? હું ન જાઉં ?

બાઝબહાદુર-હું નથી કહી શકતો કે તમે જાન કેવી રીતે કહો હજી મારી આખો તો તમારા ઉપરને જેઈ કહી થઈ નથી ? હું કેટલીક મુદતથી, જે અચૂકી નવું ઉપર દીશાનો થયો હતો તે આજે નગરે જેવાની મળી છે ! શું તમે જાણો ? હું મારું દિન ચીંગી બનાવી શકું કે આપના માટે મારા નિવાસ જગ્યા છે કે નહીં ? શું નારાજ થાઓ છો એક પરદેશીથી કે જે તમારા કદગદાન છે ?

રમણી-હું નાચ નથી થતી, મને આપનો પુરો ભરોમો છે

બાઝબહાદુર-શું હું આપનું નામ પુછી શકું છું ?

રમણી-રૂપમતી !

માર માથે રહેતી જેવી તેમને પોત ૥ પડે
જેવાની ટેવ પડેલી હતી

જે મગધ મુખી આમિન દેશ પોતાની
કિતલિના પગથીઆ ચડી જલો હતો, ત્યામુધી
અરેખગ આ પ્રાર્થનાલય તરફથી ગોકેના દિગેમા
તેજ પ્રભાવ અને માન હતુ જે હેતુ જોએ
ત્યાની કુમારિકાઓની પણ તેજ ગિયતિ હતી
જે તેમના નામથી જાણાય છે પરંતુ જ્યારે
• આમિનની કનિષ્ઠા છેલ્લી ટોને પડેલી મધ્ય
જ્યારે સમૃદ્ધિની મપૂર્ણતામા નધારે કરવાને
અનધારગર રહ્યો નહિ ત્યાગ દીધને અવશઆગમ
અને અવશઆગમે નિની કપગ પોતાની પૂરીપૂરી
અમર ગ્યાપી દીરી ત્યારે અરીદુ અને અરીદુના
પ્રાયનાયવની પ્રખ્યાતી પણ પોતાનો અથ
ખલતતા લાગી ધીમેરીમે આ પવિત્ર ધામ
નામ છુકે આ પ્રમ મરાનુ રયાન નર
રહી ગયુ

તે અમીરો જે પદુમા માન અંગના માટે
આનના હતા કે પોતની દાનન યનારા ૥
આસ્તા ૥ ઉપર નાખીને અતિમ મુકિત પ્રાપ્ત
કરે હવે પણ આવે છે પતુ નામ અનસજ
માટે કે કદાચ કાઈ કપડી નજ તેમના
હાથમાં દીધન અને અમીરોને રીમ ૥ માટે
મુકી મન્ય નહિ હી હતી ના નામ નગરા ૥
પૂત બધાવત હતી જેથી અહિના મુકિતનુ
એક એક મકાન ત્યા કાઠી ખજાઓ નહી
હતી દર વખતે મકાન નવપુરાનેથી બ ૬
૧૪૨ પડતુ હતુ

આમિન હી મુનિના પગલો દિશા ન હતો,
પરંતુ અરીદુ પ્રાર્થનાલય માથ મજધ
ધરાવતી ત્યાના િમત્ત રમ રહી ગાતી
૬ હતી દેસના તપુદેશ પ જેનના
ઉપર નજ પસારી ગિયતિ નાપેલી હતી,
મેરા મો ૬ રન સાથે નિવાહ રચના
નિકાજો મમતાર નગાહા બગાડીને દિશને

પોતાના પ્રે આકર્ષણમા નેરે અને મકાન
ધર્મિ રહ્યો હતો

જે યુગમા અમારી આ વાતા રક યાથ
છે અરીદુ પ્રાર્થનાલય પોતાના ૬૪૬-આક
ર્ષજને તા મપૂર્ણતાની ટોમે પગેલી ગયુ
હતુ અને ત્યાની બધી કુમારિકાઓમા મરાન્દા
પોતાના રૂપ લાવખ્ય અન પોતા ૥ નાજ અદા
જો કારણે અલત જલ્પર ધરાવતી હતી તે
એ અમીરોના આ ૥ હતી માતપિતા મરી
મુકા હતા આ ૬ મરી નાશમિશ્રકત મરા દા
અને એની નદા ૥ ખડનને માટે મુકી મરા
હતા તેની નદાની ખડન પાતાના ૬ કાકા પાસે
નહતુ પનક કુર્વ નમો મરાન્દા પા ૬ વર્તની
અનમ મેનાગરની પ્રતિના વરને અરીદુના
પ્રાર્થના ૬ પના આરી રહી

ઓપરશન વગર હરનીયા અને અ ઉવૃદ્ધિનો દર્લાન

અહીં આ આનમ ૬ પાથી ઉતરી આવ્યુ
હોય તેના જાતમા હી આપર્ષકારક હવા
સાદિક ઉપરદુનો ઉપધાગ કરો મધ
તેટલી જુની ખામારી કેમ ન હોય, એકજ
આવાજમા કાપી પાવો રહી દે હે આ
અથક જીમારી માટે આ અથ અથ કારક
હવા છે જેના ઉપધાગથી પસેવાદારા ખરાખ
તરો નદાર ૥ કાળી અડ એની અસની
લાલ ૫૦ આરી જનક છે ઓપરેશન કર
વાની તે ૬૪૨૦ નથી જ પૂજી રાખતા માટે
અક રીરીની છી મત રા ૬-૮-૦ પો
અર્થ અસમ જવાન માટે, ૧૩ આનાની
દાગર માલસવી દિદ બધારના હવા મ આ
વન ૬ એએ હાની શ મત ૬૪૬ એડરથી
એડવાન્સ માલસની

ઈન્ડો રુનુધન કેમીકલ વર્કસ (૧૭)

જુમા મરિજ પાસે, દીલ્લી K ૬

મગન્દાના સૌદ્યમા તે મધ્ય આન્યેણા જે કુદગત અર્પણ કરી શકે છે, અર્પણને મૌલુદ હતા આ કારણે પ્રાચનાત્મ્યની બધી કુમાગિકાઓ તેને ઈર્ષ્યાની નજરે જોતી હતી એ તે આશ્ચર્યકાર નથી જ તેણી મપ્રમાણ ઉચ્ચ, સુકાળ શરીર અને સુદર અરવલો ધગવની પાળા હતી તેના લામા લામા કાળા કેશ કનાપ તેની. મ્હોટી મનુ સ્થામ ચતુઓ! અ તેના સુદર શરીરની નનીંગ કિનારામા મનુખા કામળ વિચારો પણ કામવામ થઈ મનના નથી આ હતી મગન્દાના સૌદ્યની ખાસ વિશેષતાઓ જેને માત્ર અરીદ્ગ નહિ, બંદ દેશનો દરક નગીન સ્વભાવનો નરપુવાન મગી પેડે ભણુનો હતો મરાન્કા મ્પાળી હોવા સાથેજ મળા અને સ્વમાની પણ એટલી બધી હતી કે કોકો તેની મામે આપણને પણ કપતા બાળ અળતા હતા નવાસ આ મૌલ્યની મળા ફા પેતાની મરમ્ય નિગાહ રા છા જનની ન મુક પ્રાગ મોદય નાવ તની આનન્દિક રૂપનારણ પણ અર્પણને ધગવની હતી તેણી મળી પ્રવનિન સ્વધાઓની તાના અને અનન્દ બાપાઓની શાધિગ હતી તે ના પાનાનુ મુનમ ન ન બેમી જતી બન પોતાની માનુ અગુનીઓ વડે તેના નારીને અજુઝળાનની તે નામળનાગઓ કાર મહાંસીની હાન અરોહી નહી તે પાસે તેણી જાડા અને ગાસા સાનની તે પોમ એવુ આનુનરસ નાનવાસ નાજી સૂરો દેવતા શમાગ મગન્દાના સા અને મરાન્કાના સાવડે જગત જગોને પોતાનો મુઅન્દિકો દેખડી ન્યો છે ને મળુની હતી કે દુન્યા તેણીને માટે નડી ન્દી કે તેને જાન હતુ કે આપુ જગત માગ પ્રમે આશ્ચર્ય વ્યુ છે તેને ખાત્રી હતી કે પુણના જઇઓ તેની નિગાહના ક્રમીઓ છે તે એક પણ

માટે પણ કોઇના દિવના આ નાદન નવન થસા દેતી ન હતી કે પોતાની કરણ કથની પ્રદક્ષિત કરી નડ તે વોકોને હસા નિશ્ચાઓ નાખતા જેની હતી અને ખુગ થતી તે નાપુવાતોને પોતાના પ્રાણ અપણુ કરતા મામળની હતી અને આનદિન થતી હજારકન એ છે કે તેને પોતાના સૌદ્યનો ધમડ હતો મ્હોટો મગી હતો ને પોતાને યાને એક દ્રદેવી અરેપ પોતાની કાન્તિના મગ્નામા પન મરત અને મન હતી

એ સમય એરીજ મને વિતી ગયો, એવે મુખી કે મરાન્કાએ પોતાની વયના અદાન્ના રાના એક વધુ કયામતખેઝ પગનુ નાડ્યુ અરીદ્ગના અતરના હવે એટલી પળુ ગુન્તમગ હતી કે તે ન્દામા ન્દાની હાવન પોતાના

બંધ માસિક "માંદગી"

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર 'મી નેલ' ગોળાઓથી આનુ થાય છે મારિક આસ અજુની કાષ્ઠપિણુ હરિયાદ માટે રજા મળા દસ સાથે ગેરીટ પત્ર આપવામા આવે છે કીમત રા ૫-૮-૦ પરદેશ રી ૧૦

—ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

"સાહુત" દવા ફક્ત ત્રણજ દિવસ ખાઈ સેવાથી છઠ્ઠી બરમા કરી ગમે રહેતો નથી માસિક આનુ કરાજ મુકસાન નહિ, ડૉક્ટર વેદોએ અજમાવેલી દસ સાથે ગેરીટ પત્ર ચોકસવામા આવે છે કીમત રા ૫-૮-૦ પરદેશ રી ૧૦

હા એમ એચ. ખાન, ૪૨ અર્ચબેટ મીડ, મોનજીની મામે ૧૮, મુખ, ફોન ૨૧૩૪૩

અમાની રાત્રે, જેથી ઇશ્વરનો વેરતા યોગી હોયે
અને મગનદાની આ નિર્દયનાઓ પ્રેમની દુન્યાના
દેખીને, મરાન્દા પાસે બંદો રેરાતે તેવાર ચર્ચ
ગયો ઇશ્વરના દેવતાનો નિશ્ચય અટલ હોય છે,
જેથી આ વિચારના ઉદ્ભવતાજ તેજે શુરસે
યજ્ઞને પોતાનો તીર મરાન્દાના દિલમાં દાખિન
કરીજ લીધો. અરીફના પ્રાયનાલયમાં એવો
દસ્તર હતો કે આલોકિયામાં એક દિવસ પ્રાય
નાથી પગારીને કેટલાક સન્માની-સાધુ સહેરમાં
પ્રાર્થનાનયના ખર્ચે માટે ફૂડ બેજી કરવાને
નીકળી જતા અને ગહેરના ખાલદારો પાસેથી
અસુક રકમ બેગી કરીને પાઝ ફરતા એ
દિવસ મરાન્દા પોતાના મગનમાં એકરી મેળે
કાષ્ઠક ગણગણી રહી હતી કે એક માપુ (રાદિખ)ના
આવવાની તેને ખબર મળી તેણી ઠાલવાના
આવવાનું કારણ નમજ ગઈ ગયો તેને આ
ખેલાવી લીધો તે એક રાખવાન દિવસ હતા
તે હાલમાં દાખિસ થયા હતા, જેથી મગ દાએ
તેને ધારીને જોયો તો તેના દિલમાં એકાએક એક
પ્રકારની અમી જણાઈ અને ચહેરાનો રમખાંડાવા
સાથે રાદિખ પાને આવ્યા અને નમ્ર નીચી
કરીને પોતાના સવાનો પાલન મગન્દા આગળ
ધર્મો પગ મરાન્દાએ વિનય કર્યો એટલો
વિલય કે રાદિએ પોતાની નમ્ર હાલો તેણીને
એકવાર જોઈ અને જોતાજ સગાઈને મરદન
જુકાવી લીધી આ મરોના મેળાએ મરાન્દાના
દિલ ઉપર એક નિશ્ચય જખમ કર્યો જેનાથી
મેકરાર યજ્ઞને તેણીએ પોતાના ચહેરા ઉપર
ઝડપથી નિમન નાખી લીધો અને પોતાનો
દાય સામે કરીને એ સોનાનો મિજો તો
આપ્યો જો કે તેણી પોતાનું દિલ એનાથી
પરવાજા ને અમથે નહિનની ઝોળીમાં નાખી
ચૂકી હતી વ્યારે કે અદર આનના જ નેર
પોતાનો પાલન મગન્દા આગળ પાથર્યો હતો

તે તો અવગત લાઇને આપ્યો ગયો પગ
મગન્દા વાળી રમ ખ મોશ પનમ કપડ પડી
રહી તે મરાન્દા, જેણે આજમુધી મગની
દસ્તી એટલીજ અમજ રાખી હતી કે તે જોએ
માટે બેકરાર થાન અને ફના થઈ ગય તે
મરાન્દા, જે મરદોના કુખ આ દદ પ નાન
મદ મદ દસ્તી દેનજ કાળીથી રિંગેલ બેરો
સમજતી હતી તે મગન્દા, જે પુરણોની, નમ
ઉર્મિઓને પોતાના ધમડ અને અમાનની સામે
પામાન થતી નેત્રો ખુલ થવાને દેનાએવી
હતી તેજ મગન્દા આ સમથે મેકરાર આ
વ્યાકુળ પન હતી અને આ વિચારે કષી પણ
રહી હતી તે પોતાની ઉર્મિ પામાનતા કરવામાં
ન આવે / છરકો દેનતા તેને નેહ રહ્યો હતો
અને દી રહ્યો હતો

(અપૂર્ણ)

ધી નેશનલ ડેઈરી ક્લબ

ચોકબબર—નવન કી બાત

મૂલ

● ધી ● માખા

● દૂધ ● દહી

જરાયે બેળસેળ વિાનુ, ચોડખુ

આ તાજુ ખરી વા માટે ફક્ત

એમ દ્રાવન ચો

જાતીય દેખરેખ—નવચળા

—માહુકોને સ પૂર્ણ મતોપ—

નેહિમ મતાનુ નહિ એટલે બની ગયા થોડી વાર નર્મદની પેરે લમણે આગળી ટેકરી ક્ષ્મિ વિચારતા રમ્યા અને થાક આનના મન્ને દામે તાળી પાડી લેખા થરા માડયુ પણ મળા વિખરાઇ ગઈ હતી એટલે બોનરાને બાંને ચાવના માડયુ

મલાઓમા ચાળી વેળા લગતી ખુબીઓ-
તાળા છન્સાનો મારી ચાડેડે ચમ્યા છે મિત્રો તેમને મનારે જ મલાઓનો તેમના પર દમે કે એમના વિષે યુ મમજતુ તે મર્લ મમજ નવતુ નથી ગતા એ 'એક ટાઈપ'ના આદ-
મીઓ મનામા નરૂર આવે કે ન

વધુ લખે તેનુ વધુ ગપાય અને વધુ ગપાય તેજ વધુ વચાય અને વધુ વચાય તેજ સાચ કના મનગમમા વધુ તગાઈ ને કે એતો ના માન્ય નિયમ તો નથી કે વધુ લખ તે વધુ ખ્યાલિ પામે યા વધુ મગમ લખે ગતા એટલુ તો કે ન કે થોડુ ગતા નંમ લખનાની નરૂર આપણે ત્યાં સમી ઓડી છે કાગળ કે સાચકાનો મોટો મર્મ શુ લખુ છે તેજ સાચે / બે નમ્યુ કે તેની જાગી દગકા ગમવા ત્યાં અને તે પણ કુસનનો ટાઈમ રીતવરા માન્ય વચાય કે અભ્યાસ અથવા મનન માટે લખના લખાન ઓજા દોષ કે

વચાય અને છપાવની વચ્ચે એક મોટી દીસાન દની કં એ દીસાય તત્તી યા પ્રમનન તરીકે ઓળખાય છે તમાર લખાણ ચાલકા છે માટે છપાવેજ એવુ નકકી નથી પરંતુ તત્તી મદારાવની જા દોષ તો નીચમ લખાણ પણ પ્રાગેજ એટલે લેખકની દાતવ એટલે જેની અને તત્તી નકા પ્રમણની દાતવ

કાયરેજ જેની છે તે જેને અમકાવે તેજ ચનન જન ઓડી દોષ ગતા આગળ ગાતી કહે ખામ લેખ બની શા વચેરે એટલે તાત્પર્ય એજ કે વેળો છપાવીને આગળ આનતુ દોષ તો તત્તીઓની મુનાકાતો કંગ નેમના વખાણ ચાતુ મળે તેમને મર્લન તરીકે પણ ત્તીમરો યોરે યોરે દિવમે ઓકિમમા જર્નકેક કાગમેવાનુ પડતા ગહે જરૂરથી તત્તીની નજરમા તમે આનદગ પામગા અને પડી તો યતો પ્રયત્નો વડે તમે પેપરમા ખાસ ધ્યાન મેળવીજ લેજા તત્તીઓમા પણ અપવાદ તો કે ન ગતાય દોર્લ તત્તી મો પર ના કહેવાની દિમત તો નહિજ કે એક ન એક દિન તમારો લેખ જાને જરૂર નવા લેખકોએ આ નુમ્મો અન-
માવતા નેવો કે

+ + +

‘અનુસંધાન માર્ગ ચક્ર’ આ રેળા પે
ઓનદગાથને આપરામા આનુ તે આગતમા
ધારી ચર્ચાઓ નન્ની છે બીજુ મમે તે હો
પરંતુ ગપા નસમા કોઈ માહિત્યકારે નેમ
દાખવ્યુ નથી એમ શુનરૂ માહિત્ય મળા
માનની લાગે છે એ ચક્ર મુસ્તમ લખકોને
પણ મળી શક કે નહિ તેતો જવાબ મળા
તરૂથી “ હા જરૂર ” એવેજ મળવાની
પરંતુ અદ્યોસ કે અજેને દિનિઓને મનન્ય
આપરા યોગ્ય મમજે તે પહેલા એ મળા
મુક્તિમોને ચક્ર મેળવવા યોગ્ય માને એમ
મને તો લાગતુ નથી પંડો તો કોણ જાણે

+ + +

ખોલવડ વિષે:— :—મારે પણ કંઈ કહેવું છે

ખોલવડનો મુશાયરો થઈ ગયો, પણ રજુ નેના પડ્યા વાતાનજીનાથી સમ્યા નથી રિંગેથીઓને જેટલો કાલ્ય કંગડો હોય, તેટલો કંગડા ॥ તર આપણા આતી હતી ગુનગત અને કામિઆરાડમાંથી અનેક કી મિત્રોના પત્ર આવ્યા કેટ 'તમે કેમ ઈધ મુશાયરો વિ લખતા નથી?' રિંગેથીઓ તો મન કાવે, તેમ લખતા જાય છે।' એ ચોકોને જેટલી વગળા મળી હોય, તેટલી કાલ્યા ઈને પછીના મે ખરી વસ્તુ ગુનગતને મનમનસાનો નિશ્ચય કયો હતો એટલે એક જસામત જ્યકિત તરિકે લ ખુલાસો કર છુ કે 'વતન'મા મદમદ ઉરમાનના નમે જે કંઈ (સખયામા નહિ પખ) લખારામા આવ્યું છે, અને 'વેળી'મા મારી હુપ જે કાલ્ય કંગડામા આવ્યો છે, એ પૂર મદનોજ પ્રતાપ છે મહાશુજરાત મજન મડળની વધતી જતી કીર્તિ ન માળી શકાયથી, કેટલાકિએ મે તેમ ધૂળ ઉરાડવા માકી છે, પણ એમ ડાનોઓ આકી કરાયી દેન અટકાવી નથી.

"અમુક શાધરોને ખોલવાજ નહિ દેવામા આરે એનું જાહેર કરા, છતાં કેમ ખોલવા દીધા?" એ મખથી જણાવવાનું કે મે તે રીતેય મોટે માળીને આમજણો મેળવીને આરેના મહેમાનોય મહેમાન તો ખરાજરને? આગળે આરેના માગળીયાતની પણ બેધજીતી વડીજશતી, ત્યારે આ તો (માન ન માન મે તેગ જેસા) મહેમા દતા જનામ 'અમર', મી 'મનુજ' તથા ખોલવડના ખીજન શુદ્ધયોની વિનવિને મા આપીને, અને માગની ધીજીતતો વિચાર મીને રસમાને બેઠેય મે તેમને ખોલવા દીધા કે 'બરે વિચાર આવ્યા છે તો ખોલી લે' 'નહિજ બહિષ્કારને કમવ કરવા જેટલી કમિઓની મોગી જલુમતિ મારી પામે હતીજ વળી મુશાયરના પ્રમુખ જ 'અમર' માયેરી માખ મરી મી સનુજ, નેડીયા મી મી 'મીગી', જો ના અગત પ્રમુખ જ હાદીગેહ, અગત સખ ના'સામે, મદમદ હુસુદ વગેરે અપાવગા ॥ ખાખ કાર્યધરેજ મહાશુજરાત મજલ મડળના સખો હોય, ત્યા માર કરાપણ નુ હોય અને છુ ઈધ પગેના જક તો માન એ મિત્રોનેજ મોપનુ પડ એમ હતુ અટકેજ તેમને ખોલવા દીધા હતા દિનવ !

વળી મુશાયરના માનતા પ્રમુખ માહેવા બાલજીમાજ એનુ હતુ કે લાજસાળાઓ મારે તો તાપી તરી વિસાય થીજુ કનુ જેનાજ ન હતુ ! હતા મોખળીને જેઓ બેગી ગલા મયનતને નામે દીને મા પાવાના બયે મેલી ગયા તેમને શુ કહેવું? એ વિચાર અખ ઘણ તો ગયા હતાજ જેથી ખોલીને તનત ના 'એકા ના વાળીપ્રહાર કીનવા જેટલી તો ધીરજ પણ ન રાખી શકના' રહેના વહેલા, વિતા મોળીને તાપી તરફ જાગ્યા, પણ તાપી પાળી અંધ જણાયુ હોય મેડએનો કનિએ પુનસ કિતાળા થવા હમે, પણ મેજુ નામે જાગાનનારાથી નાતવન મળના અ વિચાર માકી રાખ્યો હોય? આખી મુશાયરોનો મદા ગુનગત મજન મડળના મદમરોજીજ મદ્દલ થયેર દનો એ પ્રમુખ તથા અગત પ્રમુખના બાખજી દરમોને જગાતુ દનોજ રખાવાથી દેમર મજેરી મધાલી ગીએ બરે ગુનગત ॥ માદિત્ય વાતાનજીમા મધ દલાવનો પ્રવન ને પખ ગુનગત ॥ હેલ્થ આદિસરે મનમ છે

—એકા—

પ્રમુખ, મન ગુનગત મજલ મડળ, મુરત.

(૩૦૨) રસૂલુલ્લાહ મલબુ એ કરમાવ્યુ કે જેણે આ શબ્દો કહ્યા તે 'અહ્લાહના પરવરદિગાર હોવા પર અને ઇસ્લામના તીન હોવા પર અને મુહમ્મદના રસૂલ હોવા પર હુ રાજી છું' તો એવા માણસ મારે જતન વાજબિ વધ ગયું (અબૂદાઉદ)

રસૂલ

મી

(૩૦૩) રસૂલુલ્લાહ સબ એ કરમાવ્યુ કે તમારામાનો કોઈ મુમલમાન થઈ શકતો નથી જ્યાં સુધી કે હુ તેને પોતાના બાપ, બચ્ચાઓ અને મર્વ લોકો કરતા વધુ પ્રિય ન હોઈ (નસાઈ)

શિ

(૩૦૪) રસૂલુલ્લાહ મલબુ એ કરમાવ્યુ કે જ્યાં કોઈ સ્થળે યુનોહ કબ્રામા આવે અને હાજર માણસ તેને બુદ્ધ સમજે તો તે ગાએમ મગ્જો છે અને જે માણસ ગાએમ હોય અને સાલખીને ખુશ થાય તો તે હાજર મમાન છે (અબૂદાઉદ)

ક્ષ

જા

(૩૦૫) રસૂલુલ્લાહ મલબુ એ કરમાવ્યુ કે ઘણા મહોટો જિહાદ આ છે કે કોઈ ઇન્સાફની વાત અલિમ બાદગાહની માને ગહે વાસા આવે (તિર્મીઝી)

(૩૦૬) રસૂલુલ્લાહ મલબુ એ કરમાવ્યુ કે બાપનું પોતાના પુત્રને ગોઈ પરતુ બક્ષિશ આપના કન્તા વધુ શ્રેષ્ઠ મારી કેળવણી અને વિવેક શીખાડવું છે (તિર્મીઝી)

—સાદિક માં રહેતી

આવાજકી દુન્યા

સભાગાનનાર 'એકાર'

૬

મગજમાય ન સમાય એવી વાત !

ધણી વગરની બ્રહ્મચારીણી (સાદી) મૈરીઓ કે મૈરી વગરના બ્રહ્મચારી (સાદા) પુરુષો જોવા કે જાણવા છે ! અનાજ વગરની ખાતી કાપીઓ, પાણી વગરના ખાટલા, પાણી વગરના સુધા ફૂવા માનવીના વાસ વિનાના ખાતીખમ બુતિયા ધરો મુઝા વિનાના ખાતી મચરનાનો એકી યન્મ વિનાના ખાતી વીએંગે દર્દી વિનાની સુતી દોઝિપટ્ટો, ટોંગે વિનાની ખાતી પાન રાખોડો, પાણી વગરના ખાતી ટોકાઓ સુધિ વગરના ખાતી બેઝઓ માખ વિનાના ખાતી સોફા કે પનજો છાંપરા વિનાના ખાતી થોઈડ વાઓ નપત વિનાના ખાતી જતામઓ આરકો વિનાના છાપાઓ થોડા વિનાના ખાતી તમે લાઓ મોટર વિનાના ખાતી મરજો પિતા વિનાના સતાનો વિદ્યાર્થી વિનાની ખાતી નિરાંગો માન વિનાની ખાતી દુકાનો, પા વિનાના ખાલી પરમિડીયાઓ જાન વિનાના પ્રેક્ટિમરો, પક્ષ વિનાના નેતાઓ મૈરી વિનાના જ્ઞાનખાતાઓ, ફળ વિનાના જાગે કરમણુ વિનાના ખેતરો, દરા વિનાના ખાતી ખાટલાઓ દહી વિનાના દાનના અગીન વિનાના વખો, હથિસા વિનાના મેનિંગે પાકડી કે ટોપી વિનાના મતરો મુર વિનાના મનદા અજાજ વિનાની ખાતી ફાડવીઓ અન્યથુ વિનાના ખાતી ચૂસાઓ, પૈમા વિનાના કન્જના રણુ જેવા સદામખ ખિરમાઓ ફેડમ વિનાના ખા

ઓગીયાઓ, શાહી વિનાના ખડિયા કે ફાફુન પેનો ચોપડા વિનાના વિદ્યાર્થીઓ, ફક્તર વિનાના પ્રધાનો, અસ્તરા વિનાના હન્ગમો, ન્યાય વિનાના ન્યાયાધિશો, દેશ વિનાની મૈરીઓ ટિકિટ વિનાના પેમેન્ટો કે નાટ મિમેમાના પ્રેક્ષકો, સ્ટુડિઓ વિનાની ફિલ્મ કંપનીઓ અદા વિનાના ભક્તો ચોપડા વિનાના રહેવાગીઓ ગુઝુગી વિનાના મગીઓ, પર આગ મગરના ટટપાથ પર મુનાનુ માનવીઓ નળિયા વિનાના ગપનઓ, કે મામા વિનાના મગજો નમાત્રી વગરની મચિન્ટો, ભક્ત વિનાના મદીશો જોના વિનાની મ્યાઓ પ્રેક્ષકો વિનાની મળાઓ એક વિનાની આનકરો કે મોરશો બદરાડ વિનાના થેંગાઓ વગર મચની જતો દળ કે બાગ વિનાના પ્રિમાનો પુસ્તકો વિનાની લાયકરીઓ રામો વિનાના ફાનમે પાણી વિનાની પરમે વામ વિનાના ખીટો જા વિનાના રજો મધવો વિનાના કુભારો જહાજ વિનાના દગિયાઓ તખના વિનાના ઉસ્તાદો મળો વિનાના મરેયાઓ રામના વિનાના સુતાદો, જાગ વિનાના માગીઓ કે પામ્થીઓ તણુસ કે મચન વિનાના ભનનીકો મોટર વિનાના રોપીઓ ભમ્યાની વિનાની જોડાવીઓ બા બુ વિનાના ધરો, પુગડા વિનાના બજાસે તાળો વિનાની ટુકો પુકા વિનાના પુસ્તક દાગળ કે ટિપ્પણુ વિનાની કવિતાઓ લનનાર વિનાની માનો મેચોગીગ વિનાના

છપ્પાનાઓ, ટેડાડ રિનાના ગામે, પાંડી રિનાના પીરો, ઝમ્મા રિનાના મોલીઓ, પદ્મ-પાઉડર કે વિપરીત રિનાની એક્ટ્રો, તમડા રિનાના ચોગીઓ, ન્કની રિનાના માંડુઓ, જ્યાલી રિનાના ઓગ્ગો, અનમ રિનાના ગજેગીઓ, જેવા છે પણ ક્યાસ રિનાની રિનાના વિભાનો જેવા નથી ન એ વાત પણ મગજમાં અમાલી નથી। તુ મનીમ પુતળી ઓની વાર્તામાંની ગામળદામની ઉપલુખટોલી મ મળતા થોડા ઉપગથી તો એ જર્મન માયટિ-રોએ પ્રેમણા લીધી નથી ?

કાગળનાં કરતૂત !

કાગળના નસા ધાગ અગે હવે શુ થયે તેમ કે સી શનતુ નથી ? જતા અંદરુ નરો મિચારી લનય છે કે, એકના કાગળ નિયમન અને અનનના કારણેજ આપણને પ્રાચિન યુધમા ધમ્લામ જલુ પડશે જે સી રીતે મધનન મન ાગપણની ક્યા પુનમમાં વાગીને પ્રે તેમ મયેનના પ્રેકમરે પુસ્તકો ત્રાયો બતાવશે, વિદ્યાર્થીઓ માનવે તે કી નહિત વાલપહ ! કાગળ કે વિદ્યાર્થીઓને વાચનાના પુનમજ બનનમાં નહિ મળે તો માલગીનેજ મતોય વાનવો ન્હોતે ?

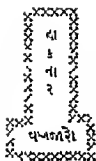
જે સી રીતે ઉચીએ પુરગાથે લોગપત્ર લખ્યે હતો તેમ હવે પ્રેમીઓ કાગળના અમાલે બાજપન, તમાનપન, અને અમગમરી યાને તનપની બાવાના કહીએ તો આનુસ પાળના, નળના પાળનો, ને તમાકના પાળનો પ્રેમપત્રો લખવામાં ઉપયોગ કરના ! તો જ્યામધ તહે પાગીઓ જેમ વેદો તાડના પડો પર લખાયા હતા તેમ ચોપડા તાડના પડો પર લખજે, ને ટુક વહેપારીઓ પુન બંતિામ નખરાન ચાતુ કરી દેશે !

મોગી મોગી ઓકિનો, પેદીઓ, મેડો, વીમા મ્પનીઓ મગેના નનાર્મી ટુટથી સ્વે પેનનો ઉપયોગ મરતા થઈ જશે, અને પેપર વાળાઓ તો મગળને અમાલે રીતેમાના પડીયા જેવા પાડીયા હાથે ગીતરીને કે વિશાળમા રાખે છે એના એકાદ ઝડા મ્તેમ મોડ પર તામ મમાત્યા લખીને શહેરમા તથા ગામેગામ ફેરવશે અને તેનુ લાજમ પોલીઓ જેમ સામુદાયિક દડ અમુક ગામ પર નાખે છે તેમ સામુદાયિક વાયન દડ શહેર અને ગામડાઓ ઉપર નાખીને પેપરવાળાઓ મળે નમુલ કરી લેશે !

નવનિમ, નવલકથા, નસુમ કથા, કવિતા રોર લખનામ્ઓનો અને ઝાપ મારામ્ઓનો તો મગળના અમાલે ને નસા નિયનણુને નરશે છે મ્પોજ જેમી જતા પ્રમગમે જેમ ગામ ડામા રામનીનાઓ અને નાની નાની નાટ મ્પનીઓ ફરે છે તેમ પોતાના લેખકો અને મ્પિઓની કપનીઓ લઈને ગામેગામ ફરે, અને દાડી પીગલી ચોકોને એમ્મા કુમી ચારણોની જેમ લેખકો પાસે વાર્તા મકાવે અને કરિઓ પામે કરિતા મરતાવે, જો તેમની વાણીમા જાડુ હમ તો આપેઆપ લોકો તેમનુ ચોખા, દાળ, જુવાન, બાગરી, વેગણા વગેરેથી સ્વાગત કરશે ! પણ આના વાટા જે નાધ આપશે એક તો રેશનિંગનો અને બીજો એ મિચારા ક્વમ ચ્વામીઓ ક્લમથી જે પ્રમાન બતાવે છે તે સામીથી નએ મતાની ગફ ! એટલે કે લેખક અને મ્પિ વગ તો આ ૧૫ મ્પમથી મરે નહિ તો માફ તો પડશેજ !

સાચનખૂમ ઉપડાથી વાયકો નસા પુસ્ત ને અમાલે મદેનત માસળગા, મગ્દામાડ દવામણ જેઠેા જેવા પુગણા પુસ્તમે વાચીને (અનુસધાન જુઓ વાતુ ૪૯૦)

પોઠ

‘ગીધા ચગણુ’માં ત્રી મન્દીએ એ પ્રસંગ નોધ કરી છે જેમાં તેઓ લખે છે કે અમદાવાદમાં કરિ ન્હાનાવાન અને વચ્ચમખાઈ વચ્ચે આગી પડી મામતો એટલે સુધી પહોંચ્યો કે કિચીરીએ વચ્ચમખાઈને પડમર કર્યો કે “આવી જા, હૃદય સુદ્ધ કરીએ આત્મ નથી કરીને.”

વચ્ચમખાઈએ એવો જવાબ આપ્યો કે - “મારે જગા નક્કી નથી કરવી, જ્યાં છે ને જ્યાં તું સામે મળશે ત્યાં ઠોકીશ.” પછીથી કવિ ન્હાનાવાન, વચ્ચમખાઈ પટેલ સામે ગયા કે નહિ તે નોધ્ય નથી.

જોનાસ મુશાયરાની યાદગીરી તરીકે જે વાન મારા કિશોરમાથી પહેલ નહેતી બહાર આવના મંથી રહી છે તે પણ એવીજ છે એમ મુશાયરાએ ‘કારવા સખથી જગતે જ્યાન ઉપાડી ત્યાં તો મિરાદ એમરે’ તો એવો તો ચોખ્ખોય જગત આપ્યો કે તે મિચારો મગજ થઈ ગયો પટેલના જગત માં હોય કે એની તે મન ત્યારજ મમજ પડી એને એ મામત્યા પડી તે જીજ્ઞાસાને લગતે નહાનાના હિંતી તમે નાગી છટાનુ શોધી રહ્યો અને નાગી પણ છટ્યો જે જે મુશાયરાને તેજી આપી ગયા કે -

“જે હુધ ઓર લાખો પાયે,
ઘરેકે જુધુ ઘરકો આપે.”

અતિ મન રસિદે મ્યુ છે કે “ગામમાં કિચો એક ગીંદના દાથના દાથ નાખી ફરે છે” જે કે મારી ધાગણ તો એવી છે કે

સ્વગના પણ શાતમે મુનાયમે મોટી એ જીજ્ઞાસા પર મોટ કરી અમદાવાદ તો આ વેદએ કેમકે આ દુન્યામાં હુ જોડે હુ ઓ વાચ્યોએ પણ એવુંજ હશે કે ‘આન મને મનિ તો લડાઈ થાય નહી’ જેવો દિન્યામ વાગે છે અલગત શાસિના આપસો મિનાળા હોય કે તેમ એમના આ બુદ્ધો પણ જુનાજ દાથ છે જેથી તેમની લડાઈ આકાશ મા નીચામાં થવાને જદને મગજ પર થાય છે અને તે પણ આપુ જગત મડી જુ તોથી નહિ પણ નેઓ આ જીવનને અપડ મુદ્દ નરી માને કે તેથી જગત શાત હોય કે તો પણ તેઓ લડે કે અને અશાન હોય કે ત્યારે પણ જગત જે માટે લડે છે તે માટે કવિએને લડવાનું ન હોય તેમની તો દુન્યામાં જુદી અને લડવાનું કાગણુ પણ જુદું એમની પ્રતિ મમજી મુદ્દલ ત્યાં તેમના અગમ્ય કાગણુ મમજુ તો આતિ મુરકેલ

જોનાસમાં પણ તેમનો મોટો જીજ્ઞાસા હતો કયાકે કયાકે પેતમે મલ્લાઈ કોઈ મ્હે “એ સોરી કરીઆ વખાનમાં ન નેરો” “એ લોમને મોટુર ન આપો” સૌથી બાર રચામ મિગદર મેકાર તો પેની મડળી તો એમનું નામ સામગી વખાની ફરે છતાં મોમે દનગીરી મ્હે નહિ, આંખે વડી એસા જે નકદાનદને પણ નમન કરે અને અર્દા આવી. પણ મલામ બરે મગાયમ થયો ત્યારે પણ અને તે અગાધથી પણ તુ રાલના કે ન પ્રેક્ષા મલાયી સુગ અરેલી પેરી નરેલી મરીઓ પગ અને પ્રમુખે તો મુન્દમજુન તઓતો એ માન ન મળાઈ દીપી દતી સખામાં ‘શનમ શરમ’ના મોમરા અલ રદા છતાં ‘નતી ‘મદમ’ ઉરમાન અતો તે મા નાપરો ફુમરા દેડયા નમ નેતી મેરલ મ્યાનની ન હોય પર મારી દતી. મુનગના મામજી દોનમાં મદદી આમ મન ‘મદમદ ઉરમાન’ જેટલો મન કસે તેવો એકો મા તે મિચારો ત્યારે.

દુન્યો તે દમણા શુ હશે ! પણ હુ જુઓ ત્યારે
તો એ જાન્યોજ ક્યા દત્તો ? ખોલવડના મુગા
પગની પેદાસ તરીકે એ પણ ખાસ નોકનીમ
ગીજ ગણાવી નેકરશે !

ખોલવડના મુગાપગની બીજી મુજી આ
ગાઠ આ એક રોચર !

“એ રીટથી પરતને ઉત્તર કરી જવાના,
વાદલના નીરમાં જઈથી મરી જવાના.”

મગવાની આજમે છંદી મહેરો એક સાધર
પોતાની ખાસ ઉચ્ચાર ગીતી બધારે આ
મેચર મલખાની રહ્યો હતો ત્યારે સૌને ખૂબ
મજા પડી હતી અને શેફાકોમાના કેટલાક નો
હજીય તેના એ ઉચ્ચારની નજર કરી ખૂબ ચાલ
છે થતા દશે ખેંચ એ સાધર પોતાને આ
જવાની જાંચે છે તેથીજ તેને પૂજાવતુ મન
ચાલ છે કે બાઈ આ રોચરો અર્થ શુ ?
માન્યુ કે ક્રિતામા લંડુ ખમી સખર્વિતાની
જરૂર નથી પરંતુ તેનો અર્થ એ નથી કે
કપનામા ન એમ તેની કપના પણ સાધરીમા
જુમી દેશમાં આને ‘કપનાનો પ્રયોગ ધણુ
ચાહરાખ ક્યો છે પરંતુ ‘વાદળના નીર’ની
વાતમાં હજી આજે કે પ્રયત્ન નો વાદળ અને
વાદળા એ જુદી વસ્તુ કે વાદળા ન હોય
ત્યારે ધણુ વાદળ દિશા આકાશ તો હાથ ડેચ
આ દિશાએ તેતા વાળમા નીજ ક્યા કેક
તેઓ ત્યાં દુખીને મરી શખર જાનેમને દુખી
મ રાતો નોખ કે તે આપણા જવા ને જાનવ
હિં એમને તેઓ વાળગયા જાને દુખી મર
વાનો કિંમત મરે એ માત્ર જોમ કે જાણુ દને
મરેલી એ રો કેક તેઓ વાળગયા દુખી
મરવા માટે ત્યાં પોતેએ કેલી રીતે માન્યુ કે
એવોજાનેતી તેઓ ત્યાં પોતેએ મરતુ જાવારે
પૂજની પરિસ્થિતિમા એકુ કાજલ એકરખેન

તેમને મળ્યોજ ક્યાથી ? વળી તેઓ પામે-
સાધર પામે-એટલા અર્થની જેગવાઈ કે
એમ જતાય ધારે કે તેઓ ત્યાં પહેંગી ગયા
તો તેઓ દુખની જેના પોતાનુ માનુ કેક
દિશામાં મળ્યો કેક વાદળા તેમના દુખના
કેકને પોતામા કીડી મળવા અગત્ય છે કેમકે
તેઓ પ્રસાદી કેકે નથી પણ વગલા વાલુ કેકે
છે આની હાલતમા હાથ કરીને તેઓ જોમ
દુખવા માટે જુસકો મારે તેમ જામીન પર
આવી રહેશે અને એમ થતા તેમનુ માનુ કે
જોમાથી આસ તરંગો ફરે છે તેના જમ્યા
હકી નરો સાધરની નજરે અને માન્યુ
દ્રષ્ટિએ પણ આકાશ-વાદળનો ઘાટ લંબા પાલ-
ખાવા જેવો છે એટલે કે તેમા નીર તો શુ
કહજ વસ્તુ રહી જમી નથી એમ જેના પણ
એ જાઈને વાદળ મધરે કે કેમ એ એક
મસત ધમ પડે છે આમ દરેક દ્રષ્ટિકાણથી
જેના વાદળમા જાને તેના નીરમા દમવાડી
તેમની આશા અને કપના માન નિષ્કલ અને
જેનામ લાને છે અનમત વાળગાના નીરમા
દુખી મરી જ રાતો હજી એક પ્રયોગ જામી છે
અને નુ ધાર છુ કે તેમના જિભામા તેમ
વસ્તુ તે વેળા મળી રહી હશે એ પ્રયોગ આમ
હોલ મરે વાળગુ મા રહેજાનુ નીર જુડી
પર પડે છે અને તેનાવી ખાગોલીયા બગચ
કે અને એસા જોમ મુદ વાળગા નીરની
ખમજેના ખાગોલીયામાજ તેઓ દુખી મરવાના
દને એવાજ હવ તો તેમની કપનાની ખામ
શક દેલી રો દમન તેમને દુખતુ છે જામીન
પર અને મળવાનુ છે આસમાન પર પણ
એમ મ-સથી એક નડતર તો કાચનજ રહેજાની
નજ તે ધનનનુ ધનનન રહેશે અને મામી
માલ નો એ જ કે પનાને લગત કરી નસલી
સા એમના હાથમા નથી નદિતર પતન

થાયજી માં માટે? કમી જગતમાં કુલી મર
તથી કદિ કોણે ઉન્નતિ આપી કે? ઉન્નતિ
સાધનાર! કુલી મરવા! ન હોય? કુલી નો
તે મરે જોનાથી ઉન્નત થયા! હો! આ
એ બાધ કુલી મરનામાં ઉન્નતિ માટે
તો એમના એ ઉન્નત અને પતન વિશે શુ
મનજન? એ ગમે તેમ હો પણ આ પશુજન
રો તેમના એ શેઠાસ્તુ આપુ હાથુ વિરલ્ય
કરના બન તેઓ 'તનખા નહિજ ઝગરે
એમ આશા છે-કયા કહી?

હમશેની મેલી વચ્ચે જમને ગાડીમાંથી
હમશેની કાઠી મજુએ મુદ્દ સન્માન કયુ હતુ
ત્યાં તો જવાનુ નામ નથી નેરાવુ એરા એ
રાખી બીર એનીને ખોનરડ આવરા બન
પોતાનો ખિરો કમતા ખોનરડમાં રેખાયા હતા
પરંતુ એમની શાહીમાં મશુ તત્ત નિતુ એટલે
એમને જતાજ મ્હુ છુ

આ બંધી વાતો તો મશાયરો થતો હતો
તે વેળાની મુતાયરો થઈ ગયા પછી પેષ
રોમાં એ વિશે જો આનુ છે તે નોખુજ છે
બેએ પેરોના તનીઓને તો મે ૧ પાના
બીને ખોનરડમાં મડોતુ મોનાયુ તેનો બલો
રાગરા કલમથી ઓડી નાખ્યુ છે એમાં વડ
મિષ્ટ વિશદર એમના વોડા ટિવા પગખાની
પેષાનેરી કાગેરી કદાળી છે પેષાનો લેખ
નહિ તો 'મેષા ૧૧ વેડાજ એમ ૧૧ પેષરમાં
સ્થાન પામે કે એમ વેડા તો એ વેડા
નમી ૧૧ રેખાન બાળ અડન છ તો એમ
પશુ મ્હેના હતા ૧ એ તો ૧ એ તરી દરજ
મી નરા માગનો હતો પશુ મા યો નહિ ગોલે
એ ૧ પોતાના નખાણમાં વેડા કલાત્યા મળામાં
મ્હુ હિ ને વોડા હપરજ જેની ન ૧૧ જમે
એ તરીની નમિતની દા મી થો!

મદમદ હિમાન ને જમાનનાર પેષરે
'મદમ' હિમાન નો જવાન હાપવાની નૈતિક
દિમત અને તરીનુ તારથપણુનુ બ્યનહાગિ
પ્રમાણિકપણ મનાયુ નથી કેમકે એમ કરવા
જતા મદમદ હિમાનની કનડી હાડી જવાનો
નય હતો જો મ્હુ તો 'મદમદ હિમાનના
લખાણથી પણ હાડી ગઈ છે કેમકે જુદ ને
આનુ કરના જતા અને શેષમાં દિમાગ ગુમા
વના તેજ પોતાની મનથી પોતે તરી કે એમ
મામિત કરી આપ્યુ છે

જાનતે મ્હુ કદિ ખુજલી થઈ આવે છે
અને એ ખુજલીથી તે કુતારૂદ કરી મૂકે છે
મદમદ હિમાન પગ એ જાનની કુહાડુની
મખૂક છે અને હવે નો ખોનરડો મશાયરો
ખતમ થતાજ ખતમ થઈ ગયેરી વ્યક્તિ છે,
એટલે એને જતી કરી થો

એક શોક સમાચાર

ગપની જુનનો દિવસ દિના મુનમનો
મારો કમનગીય મને તેમય ખામ દેની
રેટમાં વસ્તા મુનમનો માટે તો પજોજ
કમનગીય વિરા પુનર થયો છ કારણ કે એ
દિવસે ૨૦ મ નીમના રમખ નરાગ વારવગ
મહાદુર દાર્કેઈન થરાવી એકાએક જન્મત
નશીન થયા ન (ઇલા) દિંદના મુમવમાનોને
એ અખેડ રત્નાઓ અર્ધ નામરી લીડરની
ગોટ મેટ્રો નમો નુધી માનશે એ મુક્તાનો
માઝી હતો વાળીનો સીંગ હતો માથે નારે
મોવતુ પાળી મનાનગ મયમી અમ સીસાર
પણ હતોજ મરસ્ત માવમિતકત દેનના મામે
મૈમની ખાતર કુના કરનાગ એ સીંગ લીડ ન
નામ દિંદના હતિહામમાં અમર રેટજ ૪૧
રગમી બન યુરા લીમા થએનુ એ આનના
મેમ ૧૧ કુડ સી નો મિતો અને સમસ્ત મુનમ
ગીમ આર કુખને વિરલ્ય છે ખુદા મરમ
જનનુન ફિરદોમ અર્પે અને તેમના મુડી લીમા
સર્વેદ જમીન નાતા કરે આમીન

ગુજરાતના મુસ્લિમોની એક આદર્શ કેળવણીની સંસ્થા

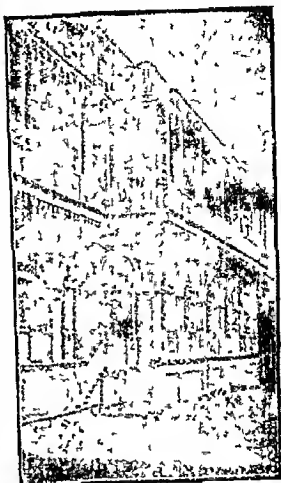
ખર્ચાના પતન પછી ભારે આર્થિક
સંકટમાં મુકાઈ છે.

ઓફીસ અને કુઆન્સ
કલાસ.

મગ કમ્પાનીમ રહેમતુ નાહ મગે ગોમ ડીમ મગિનમ એલ્યુશનન લન્ડગ્ગના
પ્રમુખચાનેવી અને ૧૨૦૮ની મુગધ ખાતેની રેક રેશા સુજગતના મેમબી નિ શુદ્ધ્યાને
તે મગ્થાની એક મુનામત તેના કારેર માનવર આધુ હતુ તે મગ્થના એમ મેમ
પીપગીનાના રાદ્દ લ અને રાદ્દેથી ગન્ગના મુગિમો બાગે / અમલક લગે રકૂવ અને
મગ્થની ગ્થાના થમા પડી સો ૧ ૪૨ મુસી મ નામ દરેક નાના મી ૧ શુન્નમ

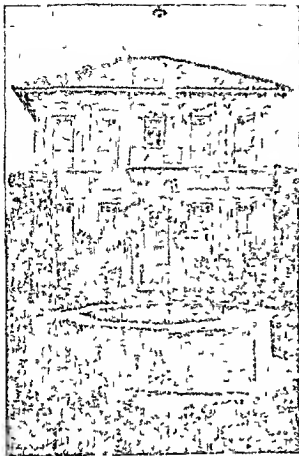

વિશ્વાર્થિઓએ તેનો વાન લીધો છે ન્દેસ-અ. ૧. ૧૧ મુદ્દા અને માર્ક ૧૫ મંત્ર ૧૧ મંત્ર ૧૧
 તેમને આપણી પત્ની નાદાલી પીપરડી ૧૧ ન્દેસ ૧૧ મંત્ર ૧૧ મંત્ર ૧૧ (૧૧)
 ખાતે ૧૧ પોતા ૧૧ ન્દેસ ૧૧ આપણે માટે ત્યાં લીધો ૧૧ મંત્ર ૧૧ (અને ૧૧ ૧૧ની ક્રિમ્ત
 પ્રમાણે) આશરે ૩૧ માંડામાં સખતી
 ક્રીમ્ત ૧૧ દત્તા અને તેની સાર્ક
 -સા ૧૧ (મો ૧૧૪૦-૧૧ પ્રમાણે)
 ગીઆ માંડાને દમ્મગની દત્તી
 તેમથી મધો અથ પૂરો થઈ રહેનો
 ન્દેસ ૧૧ માંડાના વિશ્વાર્થિ મો શ્રી
 આ ૧૧ બાણના તથા ન્દેસ સરમરના
 ન્દેસ ૧૧ ખાતા તરફથી રૂદ્ધ માટેની
 આપણ મળતી અને તેમથી મળાથે
 અર્થન પગેગી ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧ રૂદ્ધ
 પોતા ૧૧ મંદાન રોસારી નીને ૧૧
 બાગોમા મનામો આ ઉપરના મળે
 હોટેન ૧૧૧૧૧ વિશ્વાર્થિઓની મળ્યા
 દીનપગદીન બધતી જતી હોસથી
 ૧૧૧૧૧ ન્દેસ બાગોમા ક્રીપીપડી
 મેક ૧૧ વાડી નામે ઓગળાની વાડી
 અર્થનમા આવી બધા પાગી દત્તા
 ઉપર ૧૧૧૧૧ સમતમત માટેની પોષ
 રાગ ૧૧ માયેની હોટેન મધાર ૧૧
 શરૂ ૧૧૧૧૧ આવી મળ મળતે
 ન્દેસ ૧૧૧૧૧ વિશ્વાર્થિ મળે ૧૧ રાખ ૧૧
 નિ ૧૧૧૧૧ સો ૧૧૧૧૧ રાખ
 આપણ ન્દેસ રોસર ૧૧૧૧૧
 ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧

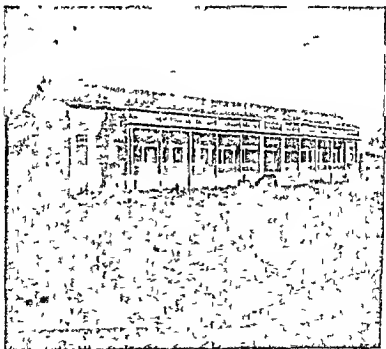
હાજરુદ્ધ વિદીગ (પરિમ ૧૧૧)

૧ અને તેના ઉપર ૧૧૧૧૧ શ્રી ગ વિના કોમો પુગ પ્રમાણ માળ દત્તા અને મેમો ૧૧૧૧૧
 માથે વીજળી ૧૧૧૧૧ પડ્યો ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧ લીરે મન્થા ૧૧૧૧૧ પોતા ૧૧૧૧૧ આપણ
 સદત ૧૧૧૧૧ અથ અર્થ આ મેમો ૧૧૧૧૧ પરિસ્તરથી મર્થ ૧૧૧૧૧ સખત મુદ્દા ૧૧૧૧૧ મ ૧૧૧૧૧
 ગયા સાર્ક પરિસ્તરે પામ આવી મત દત્તી ઓ ૧૧૧૧૧ મર્યાતી આર્થિ ૧૧૧૧૧ અને
 બીજી તરફ વિશ્વાર્થિ મળ ૧૧૧૧૧ માં આપણ ન્દેસ ૧૧૧૧૧ મળેન ગુમા ૧૧૧૧૧ મે ૧૧૧૧૧
 ૧૧૧૧૧ ન્દેસ રોસો અભાસકમ પુરા ૧૧૧૧૧ આપણ ૧૧૧૧૧ માટે મે ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧
 મેમો ૧૧૧૧૧ મેમો ૧૧૧૧૧ અને રા આપણ આરે ૧૧૧૧૧ (૧૧૧૧૧) ૧૧૧૧૧ માટે
 ન્દેસ ૧૧૧૧૧ અને સરથા ૧૧૧૧૧ સાર્ક અર્થ માટે ઘટની મળ પુન આપણ માટે ૧૧૧૧૧ અને
 ૧૧૧૧૧ ને અભાસકમ આ રીતે પુરા થય પામ્યો ન્દેસ અભાસકમ ને જુન ૧૧૧૧૧ થી
 શરૂ થનાર દત્તો તે માટે શુ ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧ ઓગળા ન્દેસ આપણ ૧૧૧૧૧ રિજો ૧૧૧૧૧ પામ્યા

હોટેલ બ્રિજેન્દ્ર અને કુર્માન કલામ.

આપણી પાછી
મળે ત્યાં મુલી
આ સંસ્થાને
૯ સાડા માટે
ના પ્રયત્નો કરે
તો હજી પણ
તે પોતાની
કીર્તિ મેડા
આપતાં મા
ર્કે કલાઓને
કેડ તો જ
ગ મુજબત
આમણી પ્રમે
પ્રમતિ નર
ના મળેલ
આ કિશાના
મહા નથી
કન્યા માગતા
એ માત્ર
માટે અમે
તેમના નથી

કુર્માન કલામ પાછી હોટેલ બ્રિજેન્દ્ર.

આફ્રીન પાનેના રફલ ગોડ
મોજ, (આપના વિત્તર્યાઓ)
મોવડ-કેડો તથા મુજબત કાદિ
પાસના શાદ-કિવ પેપારી મોજો
એ ૬૬ આડામ પાને નર મી
હોટેલ અને મુલ ચાત મખા
ટેલીમોલી પિાની મી તેમના
મલ-મિ મોજો અને પ્રયામથી
આજ મુંગી તેમની તન્દ નતી
મમ્યા પોતાની અત્ર નરની
ટકા પી રાખતા સમય નીકડી કે
સને ૧૯૫૨ સંધીમા આ મમ્યાએ
પોતાની અત્ર આપતા વીર
કાદની સામે હાથ ફેલાવ્યો તથી
મુજબતના દેકે છતાં તા વિવા
ર્કિઓ ત્યા મિથામ પામી આને
લગ્ય ઓહાઓ ભાગી રહ્યા છે
આ મરથાથી ભાગ્યે-ન કામિશુન
રાતી-મુસ્લિમ અમલક દને જે
મખી વરુદ મદમ્યો પોતાનો મખી
હાથ આ સમ્યા તન્દ લમાને
અને અમોની પોતાની સમી

જોલવડના મુશાયરાની સફળતા

[જોલવડના મુશાયરાના ગ્વાયત પ્રમુખ ૧૪૦ મોહમ્મદ હસમીએ મહા ગુજરાત નજલ મહમ્મદ પ્રમુખ ૧૪૦ 'મેકાર' સાહેબ પરનો પત્ર જે અંગે પ્રકાશન અર્થે મળ્યો છે તે કેળીવ નોંધ ૨ મીકાનો મોહતાજ ન દોઈ વાચકને એ વાતની ખાતરી કરાવવા અર્થે જ બંને પ્રવૃત્ત કરીએ છીએ કે બીજાઓ પૂર્વગ્રહથી પ્રેરાઈ નમે તેવું લખતા હોય પણ જોલવડનો મુશાયરો મહા ગુજરાત નજલ મહમ્મદના સહકારથીજ સફળ થયો છે જે લાઇને મૂળપત્રની ખાતરી કરી હોય તે મહમ્મદ આંશીએ આવી વાતી ગમે છે—તબી]

૭

જોલવડ ઈસ્લામ હમખાના

જોલવડ [ગમેરા મોટ] તા ૧-૬-૪૪

જનાબ 'મેકાર' સાહેબ તથા સહયો,

મ ગુ ગઝલ મહમ્મદ, મુરત,

મલામ બાદ, મને એ લખતા ઘણો આનંદ થાય છે કે વડોદરા ગમ્ય સુન્દિમ કોન્દર-મની જોલવડ મુકામે મળેલી સાતમી બેઠક વેળા જોલવડ ઈસ્લામ હમખાનાએ ગુજરાતી મુશાયરા જોલવવા માટે આપનો તથા આપના મહમ્મદના સહકાર માંગેલો તે મુજબ આપે તથા આપના મહા ગુજરાત ગઝલ મહમ્મદ જોલવડ પધારીને સહકાર આપી મુશાયરાને જે સફળતા બખ્શી છે તે માટે હું આપનો તેમ મહમ્મદના મરથોનો અત્યંત આભારી છું

માથેજ આપ તથા આપના મહમ્મદના સહકાર ન મળ્યો હોત તો મુશાયરાનું થવું એ ન થવા બરાબરજ હતું

છેવટ હું ફરી આપનો આભાર માની વિરમું છું

હું છું આપનો

M I Safoor

જોલવડ ઈસ્લામ હમખાનાના

સ્વાગત સેક્રેટરી.

મોવાળા અદમર અસરદ મરેડી

મવાળા-ફાંતે ઠગીર પદવાનો મળ
મોર નદ છે પગ વધુ પગાથી ધમન નામન
પગ છે અંતે ફાંતન હા તા પગ રિમગાદવ
પગી તો ભેરી દાસનમા મુ હાડુ ?

જવાબ-ફાંતે નામે ત્યા મૂંડી ધાન
મર દિઠા ધાન ત્યા મૂંડી ફાંતો મહદ
જેટલું પગી ધાન તેમનું પગે ધાન જવાળી
કે રિમ ત્યા ધાન જવાળી નિગરન બધ
મરી રવી નવીઆન પગે ભોજ પડેને દાવ તો
ભેરી દાસનમા જવાળની નિગરન દરી
નદિ ફાંતો સગી પગુ માત્રા મારી
દખાલ છે અને જે જવાળ થોડી દનેશ
નમી સો તે વધુ આજુપ અંતે પગે મવાળ
ધારે છે

મવાળા-ફાંતે ઠગીર માડુ પગુ કે
તરજુમા સુધે પદાડી મારુ પગાથી વધુ
પગા છે અને તરજુમા નામે પોડુ પદાલ છે
મારે અજુક મુ છે ?

જવાબ-ફાંતો મહદ મડુ પગુ પળ
પાડુ માડુ મવાળનું મમ રા રિન ત જુમા
મારો પગુ જાદુર બેદનર છે બેદે તે માડુ
પગામા આવે મારે ત જુમા સદીન પગી
શકતા દા તો તરજુમા નામે પ તા કે જાળી
ફાંતન રાંસાની અત નવદામે ખુસદીજાળ
વામા નાવ ભોજ વધુ અજુક અને લાન
મર છે એથી ખદાના હન નવન દમિલની
નજનની પેદા થશે

સવાળા-પદસાક રવાળો ધગમને અત
દમની તોળીને આવે છે એ રિંદે હુ બકલ છે ?

જવાબ-ફાંતે ઠગીર તથા નીંદ દદા
મોમા માપ અને તોવમા ફળી મનામો રિંદો
પગી નવન વાદિ નવી નજાગ વનુવસાના
આ પો છે અને રોજમામા બેનકનીનું કાનુ
છે મારે એથી બચવુ પગ જાડી કુ અંત
અત રવામા છે કે માપ અને તોવ પૂરેપૂરો
મરી ધોળાઓ આવે તેમજ ધોળાઓથી
પૂરેપૂરો માપ અને તોવ ભક્ષ કરો, નદિ તો
ધારી બાળી અને તજાગી થશે

સવાળા-ફાંતો ખજુરથી ખાતો ફાર
માત્ર છે કે કેમ પગુ નીંદ ધોળાથી ?

જવાબ-ખજુર નાળી શકુ દધ તો
ખજુર વધુ અજુક છે દિ તો મારે પગુ
મીડી વખૂળી અને એ પગુ કે મારી સો તે
સાદા પાળીથી મોમ ખોલ

સવાળા-ફાંતો કે મેદગીનું ખાલ મરીન
મેદનનામેને જાનના નજાળી જાડુ
જનમ છે ?

જવાબ-જાનના નજાળી મરીમો મેદ-
નામેને મરિત બનાવી ખજાડાનું દુરમ છે
જેમ જાનના મેદ નાખા અવજ મરિત
બનાવી આપણ દુરમ છે નેતીન રીને તે
પેમાનુ ખજુર કે ફૂપડુ વગેરે અવજ મરિત
બનાવી આપણ જાન છે

મવાળા-મ મેદ રિન મરેનેર રિવમે
આપણ જાગી છે કે આગળ પાળન પગુ
નજાળી મર છે ?

જવાબ-ફાંતો રિવમે નવા ની નવાજ
પગી આ કેદની રનાજ પદેલા નવમે રિન
અજ મરેલા રુ નાજક છે અને રિથી
આગળ કે દરમ પગી પગુ નાપવાથી અદા
શકે જાશે બનવા મુર્શી અદા દવાના વધારે
તોળીન ફરી રેકાએ નાંદ

મવાળા-સ વાદ નાસના કે મેદા નજવા
જે મરેર છે તે એ સારેજ છે રાખણ
રેકાએ નવી ફાંતો ધોળા દિમથીજ ભક્ષ
જાડી છે ?

જવાબ-આખાએ ત્યાંના માસમા એકી સાથે અથવા હેરફેરથી રાખવા નામંજિ છે અને એ છ રોજાનો યજ્ઞોજ સવાળાદીમ સરીકમા ખયાન કરનામા આવ્યો છે વાંચી ઈશ્વરીજ ગખવા જોઈએ અને લાગનાગટ રાખવા જોઈએ એમ જરૂરી નથી કેઈ પણ રીતે મનિના દર ત્યાં છ રોજા પૂરા કરવા જોઈએ એનો મતભાવ આખી ઉમર ગેઝા ગખવા બરાબર છે

સવાલ-રોજામા લોનાનનો ધુમાડો વાગ્યા તો રોજા રહેશે કે કેમ ?

જવાબ-રોજાની દાલતમા ઇચ્છાપૂર્વક ત્રણી બુલ્લ લોગાન બાળી રોજાદારે ધુમાડો લેવો જોઈએ નહિ પણ કેઈ સખસ બાળતો હોય અને મોથિતો ધુમાડો રોજાદારના નાકમા ત્રણ એથી રોજામા વાયો બારનો નથી સવાલ-મૈયતને દહન કરતી વેળા કબર

પર અજાન આપવામા આવે છે તે વિશે શું કહે ?

જવાબ-કબર પર અજાન આપવી ચારે મજાદમથી સામિત નથી માટે મુતનના નિરૂદ્ધ અમારા તરફથી કેઈ નમિન રસમ કાઢવી ન જોઈએ મૈયતને દહન કર્યા પછી કબરને સીંગને અવિદ્ય લામ નીમ, મુકલેદુન મુધી પદવુ અને પમની પાસે આમનર રસડો, મુઝે બકરહનો આપીરી કફુબ પદવો તેમજ મૈયતની માથિન કાઢી માટે દુઆએ મગકેરત દરની એ મિરાય આપીય કદમ પર ફાલેલા પદવા અથવા જના જાતી નમાઝ બાદ ફાલેલા પવા, તેમજ મૈયતને દહન કર્યા બાદ તેના ઘરે બધાયે બેગા મળી ફાલેલા પદવા માખિત નથી જનાજાતી નમાઝ બુદ દુઆ છે તેમજ દહન કર્યા પછી મૈયતને ઘરે બેગા ઘણ ફાલેલા પદવો ફિક્કેલી માતેમર નિતાય દુરે મુખ્તારમા મમરૂદ તદ્દરીખી લખ્ખુ છે

માહે રમદાન શરીફમાં તિલાવત કરવા માટે

અમ્મી [ખલોક] અને લીથોની છપાઈના, તબ્જીમા સાથે અને તબ્જીમા વિનાના

કુઆન શ૦ - હિમાઈલ શ૦ - પંજસૂરહ શ૦

ખરીદવા પહેલા અમારા ટોર્સની એકજ

મુલાકાત આપને સતોપ આપશે

ધી રાં હે ર - સ્ટોર્સ

તાજિરાને કુલુબ

રાવર રોડ

સુરત.

(અનુમધાન પાના ૪૭૮ થી ચાલુ)

સતોત્ર પદ્મશેઠા બાડા ચિત્રીઓ દસ્તાવેજને,
રૂલ રેખાતેશતો, ધારાધોળો વગેરે હવે કામળને
અબાને તાકપત્રો કે શિનારેખો તરિકેતાનાના
પતરા કે પત્થર પર કોતરાશેઠા ઠાપખાનાવાળા
સુકરીડરો, કપોત્રીડરો અને પેપરવાળાઓને
સશક્ત હશે તો યુદ્ધ મોરચા પર જશે ને
અચકત હશે તો પાંજરાપોળોમા દાખલ થશે.
મકોલીઓને અબાવે લોકો મોગમોદ આમત્રો
આપશે કાતો પરિરિચિત સુધરતા સુધી લગ્નો
મનાનુજ મુલતની રાખશે. ને પતંગતા મોખીનો
તારા ગધીને વખત રિતારશે.

મગળ નિયત્રણની આ બધી દાડમારી
ઓતી માથે માથે એક સુખી જાણુ પણ છે
કામળનો વપરાશ ૫૦ ટકા ૪૦૫ મકનક્રમે
વડશે અને જેથી નાનીઓને ૫૦ ટકા નો
રાહત મળશે આકી ગઈ કાનસુધી નો જમીન
મહેસૂલ મુનિસીપલ ટેક્સ કે ઇન્કમટેક્સ કરતાય
છાકરાઓનો મોપડાનો ટેક્સ વાનીઓને બારે
પડી જતો હતો. નાના નાના જાળકોની પીડ
પર એક ગધેકુ પણ નારે એટલા મોપડા ને
નોટખૂડોનો બાર શિખરે લાલતા તે એછો
થશે. તેમજ સાહિત્યને નામે લોકોના મસ્તકમા
હલોતો કચરો પણ મધક અસે ગ્વોડો યશેને.
બને આથી થોડાક દિગ્ગ જાન ચર અમશે,
જેથી બેળ દુખળ મગતા મસ્તકને પણ
આરામ મળશે અને લોકોને શરીર રિમમને
ચામ્ય મળશે. અમુ

પાનમા લેના જેવું.

હિદી વહેપારીઓના મગનગા પશ્ચિ
કોક્યા રગર આ વાત દનાવતા નાગીએ છીએ કે
પ્રથમ તારી કવોત્રીનો ગાય કાગી પત્રીથી
ગમે તેમ દીરે રાખવાથી ગ્રાહકને ગમે તેવા
માન કબજેડાથી, સામગ્ર સરનામે આપણા

વહેપારોજ નુકસાન થાય છે, ત્યારે ગોરા રો
પારીઓ એકધારે માન કાઢી પોતાની એકધારી
પ્રગતિ અને તે પણ ટ્રી ગજમની પ્રગતિ
નથિ છે કે આપણા કોકીયા જેના દિમોમોના
તો એ વાત પશુ ન મમાય જરા નીચેનું
એક કલંદરબુજ વામી બુલોને ખાતરી કરી લ્યા
મકાનપુગમા એમ ત્રિપીસ કોકીયા ફેરપોરે
શન નામે કપની છે જેની ધારીવાન બારી
મની નર્થિવરડ ટેનરી વગેરે ગમ કાપડ અને
ચામડાની મોરો કે જો ૧૮૫૩ મા મકત
૧ અમજ ૮ કરોડ ૩૫ લાખ રૂપિયા તો નકો
મ્યો છે એમાથી ૧ મ્યોડ ૨૫ લાખ રૂપિયા
તો એ કપનીએ દાખલગેલ બર્થો કે અને
બાગીનરોમા ૨૫ ટા. રો હરો ૪ મોરો
કે એક લાખ ૫૦ ધરદના તે ૨૫ લાખ
નફા અપાયો કે એ કપની રામનાં મોનમેન
પત્રને રામ રિસે એ લાખ કરીયા નો મર
ખમરતા આપે ૬ આ કપનીએ એના મમ
કાગનો અદામ નીકળી શકશે એના મુગમના
મા આપણી દેવી કપનીઓ તો કયા મગ
લો ને ક્યાં આમા તેની, મ્યા રૂપિયા ને મ્યા
અપીર દેરીજ મનાય. એ કપનીઓની
પ્રમત્નિ મરજ લપરે દશારી દીધુ છે આપણી
વહેપારી કપનીઓએ મેરી જનિતે લાની કે તો
જરર એમની દરીકામા મ્પી રો. નુ
આપણને એક માથુ ને એમને બે માથા છે.
કેટલાકો દીકીયન બનાવતા માતથી મુગધરને
છે, એનું નહસ નુ છે? એ લોકો મોરો પણ
મારો માન આપવાની મિજા ગેવે છે ત્યારે
આપણે મો નામ્યા દામ લેતા છતા પોતી મી
માલ પહેગમ નીજ લેનમા નહીએ છીએ
પહેલા હિદી વહેપારીઓ પોતાની મેરી મનો
દશાને જની નામે, અને આની કપનીઓની
હરોળમા લેનરનાની હાંમન કરે પછીજ ટ્રી
છીયાની વાતો કરે.

તે જરાય વાતે મગીનાન! તો માણે માની
વધએ કે તે મગીનાન-૧ કે

મહે આમળી વડે ચીંધતા બનાવ્યું કે 'પેન
છે અમારૂં ઘર ખીજામા થઈને જતી પેની
પગલડી અમારૂં ઘર મુખી પડોને કે , મહારા
પાકાની સાથે મુઠું છુ

દાદા સાથે! દાદા સાથે નહીં છા?

મહે કહ્યું હા! મામાપ મરી પ નાર્થા છ
એટલે દાદા સાથે નહીં છુ

તે મહેરા લાગ્યો - મહારી મા પલ્લુ મરી
ગઈ છે એમ મહેતા તેની આખ બીની થઈ

મહે તેને છાની સગ્ગો દબારી ને આ
આસન આપતા કહ્યું હુ તો છુ ને? આપણે
ભેળા મરીશુ

તે વ્યગ્રમા દરથો અને કહેવા લાગ્યો
તમારે ત્યાં આનના નથી ચાહતો , તો ચાહિ
માજ નીકા એમ કહેતાની સાથે તે મહારી
ગોભાથી અ સ્થ થઈ ગયો , વ્યાકુળ થયો
પરંતુ મહેને બરાબર યાદ છે કે એ નમ્રમ
બ થોજ હતો એનું બહે સ્વરૂપ તે વેળા ન
મમગમ્યુ પણ પાળાથી સમગમ્યુ તે અદસ્થ
થઈ ગયું એ કોઈ નનામની વાત ન હતી
રોજના છવાતા હવનમા ધગાય માણમા એના
મગે છે કે જે હવાગીને આપણી પામે આવે
છે અને હવાગીને આ વા જાય છે અગ્નરમા
પરનપટ્ટી પર નાગર મરે ઘણા એવા
મિત્રો મન્યા હ કે જે આન્યા અને ગયા એ
મિત્રાય એમના રિત વડુ કહા યા નથી દા
તો એ એમ પ્રયામવ દ માનવ બાળ હવુ પણ
એ બાળક અને આ વનમા એમનું અગ્નરુ
આ દા બે છે કે મરી સમગમ્યુ નહતુ

ધેર પહોવીને મદ દા ને પૂછી બેથુ

વાતગીન વેળા નમન અને પેની મરી મો
મરી પમુ હા દર હતી તેઓ નુપચાપ મહારી
વાત માનળના નવા મછ કઈ મો પુ નદિ
મદો મપ દતો કે ના જ ન મા મે એ પજ
ન મન્ય

થોડીવર પડી દા! મા યા એ ન ગકત
તે મ્યા નત ૧

મહે મ્ય પેની જાડીમા લાય દાકરાના
નવામે ગીમમના મપતી નહતુ બાળી મએત
આત્રમના થડમા

બનેતું દા મહુનાની સાથે દાતાના મુખ
માથી એમ લીમગ રીમ નીમગી પડી અને
તેઓ મેનાન થઈ ગયા જરામન બધથી મપરા
લા થો અને મરી નોમગી દમરા લગી બધ
મદ દારથ

એજ રાત મેનાન અમથામાજ દાદા મરી
મ્યા છુટી મોમરડી પમન થઈ ગઈ હુ
મામનો માતિ મંદા જરામન રવે મહારા
મદયર પલ્લુ હતી મરી તે મહારા રિત નિચિત
ગીને જોતો એમ નિચિત તો પૂરુ કે
માનેજ તમે તે બાળકને એનું હવુ ને કહુ
દા તમારા વિચાર રોય તો તમને બનાવુ
એમ માન મના અમે એ દિવસ ત્યા પહોચીને
ગયા આ વેળા ત્યા ન તો મછ નત્ય હવુ ન
ખીજા કની ધમાન ને વાગવાર પાઠાઓના
ગુચન કેવી ફરીને તેથુ પરતુ કદબ
ન રવે ન પડથુ માત્ર એક આમડાના ન ના
કબ્બો એમ તંદુ જમીન પર પડથો હતો અને
ખીજુ મડુ હવુ તેમનુ તેમ ન હવુ

આ જોષ જરામનુ મો હિતરી મડુ / તે
મહારા ના થો પે- આના

ધણા વર્ગી પછી જ્યારે કે હું જ્યાંન થઈ
હતો મ્હને જો બેઠ મળી આવ્યો -
। દાદાનો તે ગામની એક કુમારિક માથે
મબધ હતો પરંતુ મ્હારા દાદા વહેમી
બીડ દત્તા તે કુમારિક ગભવતી બની,
જે વળુ માત્ર માટે ગામ બંદાર આવ્યા
જ્યારે તેઓ ગામમાં પાઠા આવ્યા તો
મળી કે તેમની પ્રિયતમા નહકમા માતા
કોઈએ તેમને ચલાવ્યા કે એ ગામ
નથી એ દિવસ અપોરના ટાંપે બને
એ તેજ માર્ગ પર આવતહતી તીચે
અને મ્હાન દાદાએ આવેશમાં આવી
તે કુમારિકાનું ખૂન ક્યુ તેઓ ગામેની
જર્મીદાર દત્તા, આબડદાર દત્તા, એટલે
પણ માર્ગની એમના નિહા હોઈ કમ્મ-
પણુ દિવસ ન આવી તે પ્રેમદેવ ધાવ
તેજ પુન હતો જે પેલી કુમારિકાને
નરવાનો હતો અને જે મ્હને મલ્યો હતો
જેણે મ્હારા દાદાને આ આસ્વાતી ના
હતી પેલી કુમારિકા તે પેલી ખુદી નો
પુત્રી હતી મ્હા એટલા માટે બાળી
હતુ કે તે બાળખીબ જીવ સ્મ-જી
બુમાઈ જાય

હારિયાળા ખાણુ તે દિવસથી વેરાન
ગઈ હતી ત્યા ધાસ નુહા હિમતુ ન બડ
નના શિખરથી લઇને મેદાનના હેજલા ખુણા
પગડીને તે બાગ પિત્રકુલ સુધે બની
હતો કેવી વિચિત્ર સાત છે ધણા ચોંટા
આ વાત પર વિશ્વાસ નથી કરતા જ્યારે
તેમને આ કથા સમજાવતુ હુ ત્યારે તેઓ
મ્હાર દીના નવન લેખાવે છે હું ગાળક
અને તે જાડ તીચે સુધ ગયો હોઈશ
એવુ એવુ સ્વપ્ન બાળુ હતો એમ
ધારે છે

પરંતુ તે અંધુ પણ હોય તો પણ મ્હે
તો તેને વાસ્તવમાં બાળુ છે નમ અત્યની પેરે
હું મારી આખો પર વિશ્વાસ નમ ન કર,
મ્હે ત્યા ને બાળક સિવાય બીજા ગ્રહને ન
જોયા દત્તા, દત્તા કરનારને પણ નહિ અને
પ્રેમિતને પણ નહિ, ન બજાર બાળુ બુ
ન બળતુ ટક્ક નિચાડ કુ કે તે પ્રેમનો
દેવતાજ દગે જેણે મ્હારી ગાંધી મનમાં આવી
મ્હારા દાદાના મમ પર પ્રેમનુ તીર માર્યું
હતુ જે એની સાદીરૂપ હતુ અત્યારે પણ
જ્યારે કે મ્હ દાદા મરી પરવાણા છે અમાગ
નાથી લાખો કરોડો માણુઓ એવા હ કે જેઓ
ગત દિવસ પ્રેમની દત્તા કરે જે કોઈ આમ
જનની તીચે, માર્ક સોફા પન, કોઈ ગાજમહેનમાં
તેઓ પોતાના પ્રેમનુ ખન કર કે અને એ
નથી સમજતા કે એનુ ખન કઈ ન કઈ કોઈ
એવી દરિયાળી શિક્ષાને અરબ્ય બનાવી દેઈ,
કોઈ નિર્દોષ મ્યામતા મદૂણા બાળમને એકલો
અટ્ટો નડતો મૂક કે અને પછી તેમ
પોતાનુ જીવન કકશ બની જાય છે અને તેઓ
એ નથી સમજતા કે એવન અત્યથી ગઈ
શા માટે કે મ્હારા મમ સુમાઈ જાય છે?
વેગની કેમ વધી જાય છે? વાતાવરણ ગા
માટે ગમગીન બને કે? એ લોકો કદુજ
સમજતા નથી જગત સમજી જમના નવી
આધણા મુસાફરોની પેરે અવ્યતી નિર્નન
ગહ પર આસ્થાન કરે છે તે રાહ જે રાહનુ
છેવતનુ બિદુ મ્હારા દાદાનુ પર છે (સમાપ્ત)

● લેડીઝ ટુસ ફેબરીકસ

● સુટીંગ્સ—શરટીંગ્સ

એકજ ભાવ અને એછા દરથી
ઉચ્ચ ક્વૉલિટીના

કા
પ
ડ

ખરીદવાની
ભણ્ણીતી અને સરોમાપાત્ર

ફ
કા
ન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક બનાર-સુરત

● પાકા રંગની પ્રીન્ટેડ વૉયલ્સ

● હાથેલા આવે દરેક માલ

પોર્વોત્ય સંસ્કૃતિનું પરિણામ

(અનુસાર -ઈમાગાર્ડ ઈમ્પ્રાહીમ કાવી)

[નોંધ-નુવિવમ હિન્દુઓ તુલિખ્યાત, અથા મત્તન પાકર વચ્ચે "મન્કરિત" આપ્યું તાકી નાથના કોઈ બાનનો અનુવાદ અનુસાર]

હિન્દુનામા, હિન્દુનાની મોમોમા, અને હિન્દુનાના હિન્દુઓ તમા મન્નિમોમા, 'પાશ્ચાત્ય-કાતા'ની નરમરિટોની મન્નિતિ અનિ તમાન મનિએ પ્રમટી મી છા અને પ્રથે મિશિત પુા તુ 'હુદય-પાત' તેના હાસમાસા અને 'પ્રિય-ઓથી નિર્મર ધર્મ'નું છે! વ્યા એ અમિતિઓએ પશુ ફિંગી ગિમણુ-વ્યવસ્થાનો નામ હીસા હમે, તેમજ જેમણે કોનેતેના મિટુત નાનાનનુ તથા "મયુક્ત ગિહણુ" ॥ 'લ'વ આક્રમક નદસમમા શ્યામ હીસા હમે લા એ અપમા! બપૂર સરકૃતિ પડત્રવાની તેજ માત્રે સાયેજ ચાત્રી આવશે! તેના ના પુરક, આયુષ્મિતમી અધ્યામકમ જાણે, જન હરનામી બનવાળા પ્રેક્ષિતરેના હાથ નીન મેળાવાય, નીતેમા અને નુલગુહોમા ભાગ લ મિભમ મેગેમીમા, તથા મેનભપૂર નાવેતેનુ અનવામન કરે, તેના અમેગોના પોતાની મન્નિતિ તથા પ્રણાનિનઓ પન્ મતુ' મી, પોતાની હરલામી વિગિહ્તા માને મભામી મદે એ કેવળ અત્રમ્ય છે!

અગ્રેષ્ઠ ગિમણુ અને ફિંગી સન્નિએ આપણા વિદ્યાર્થીઓ તથા વિદ્યાર્થીનીઓ માટે તે સાનાનગુ કપન્ન કર્યું છે, તેની માગમીન આ છે કે તેમને પોતાની પુરાણી પ્રયાઓ તથા પશુનિકાઓ, તેમજ પોતાના ધર્મ અને નીતિ અગિન્યની ગમ આપસા લાણે! એથી ઉંકુ તે મદગ અને મિતભાવને મરપ્રદ મમજે જે

માનના, અને મી-નના ॥ અમતોનપૂન મામાનો માટે કરળ અમજ છે' અગ્રેષ્ઠ યનિર્મિતિઓમા સ્તનના અને મેશા ખિયાતીના નનથી જે પ્રમટની તન મન્નિતિ નનથી મી છે, તેમા મેવાઓને આપણ 'નમગિમ-પરસ્ત' મિસ 'પાશ્ચાત્ય-પૂજ' તથા 'અનુકળ્યા કી નાના થી' કાન્યુ દ 'અપુકળ્યા તેઓ' છે, જેઓ અપુકળ્ય અને અનુમગળુમા પ્રમાણિતપણુનો પરિચય કરાવે! અને 'મગામ-પરસ્તી'ના પોતાને વખદાર માગિત કરે! તે શાગિદને તમે નુ કહેશે ન જે કુનાડના કુપરેનમાથી "મન્નમાન હેડિ-ગે"ને લીમગી જાય, અતેતેની જુનાને પોતાનો 'માર્મ-દીપક' બનાવે! કુનાદે 'અકુ' અને 'અટક' એસા નેમગિક નિયમોની શોધ કરી વિશ્વની અચિયર વ્યવસ્થાને મમજવાનો પ્રધામ ર્યો, ત્યારે શાગિદે 'લપમિટ' જગારીને શાગિ દોંગો હક અદા કર્યો! ઉસ્તાદે જન્મના ગુપ્ત બડગેની શોધ કરવા, તથા તેને માનજનિત લાભાર્થે વન્ક કરના માટે જન મરોમટ પ્રયત્નો

નહુજુલ બસાગાહ

હ અલી અના મેકરો નાણુવા
જેવા લેકચરે ગુનગાતીના રા ૧૥
પો માથે
રાહેનમન ઓદીસ; ભાવનગર.

ધર્મ, પણ શાંતિ આ ચંદ્ર નાજ ગમે કે નય ગયન ન જનમાઓમા કામ લઈ અને ગ્રાઓ પોરાસો મામાન પ્રાપ્ત કરી અને જમ' તથા આ મનોગ'ના જાતુઓ મુદ્દાનો રિનાશ કરી નાખે! પ' રાજ દેગોએ રહેડેડી છડન અને પ્રગટીય પ્રગોની બુન્દાદ પગ નથી નથી શોધોલુ 'નરમગન' વનાનુ! અને પૂવ તથા પશ્ચિમનુ અત્તર તવન દુકારી નાખ્યુ! પણ એ પાશ્વર્ય રગના ગ્રીયાઓની આ સિનાય કર્મ પણ થઇ રાનુ નહિ કે જાઓની આ રને જનારી દેડી! પોતાની શરમને હાપરે ચગારી દીધી! જનીય જરનિ થાતો તથા વગીય આનર બારો ને મગેગીને રાગનખિયાન બની બેલા! એ "આદર્શ" રિા'યો" માટે ધડિઆળોએ પુગ્રો બના રના હરામ! છત્રીના નપા થોમકુ નાગુ લગ્નરપના સોલમા નજુ પાડુ અપમાન જનક! ઝડીની તથા તેની જવામી જેસ મના વરી કુક અને મેધમિતી! પગુ તગ્ન-વૃત્તથી ઉન્નસિન થુ દ્રઝ! સીતમાગ્રકામા દાત્રી આપની વાજિમ! પ્રમ-નમાઓમા હ નપવા અને જગ્નરપણા પરિવય કગરવો નાજિમ! એમ છતાં એ મુતો અન મારાને મગરિય ન અનુકરણ નથી પુરોપના પરરના પ્રેમ મુર્ખતા દિદિ તો અમાનતા દ્વેષમા તો મ્દઈ પજુ મનોમય હોંસા નેનએ નદિ!

૧૯૧-૫૬૨

અફસોસ આ રાતનેક રાંડે નાપચા નરપુત્ર પા ૧૧૧ મઠૃતિ ના રાંડિયા કમ ને પણ અફસોસ આ રાતનો / કે તેમજે એ 'પરમ્નાગી' અને 'પ્રાની' તો પુરો દક અદ્ય મ્દો નદિ! અગ પુરેપે 'ધર્મ' અને નીનિ તો નેડ પ્રીને આગેદરમેતો મગા ધાન્ય મ્દો

તો તેઓ તારે રિ નરપાન નથી' કાન! નેનાજ નપુતોએ દિમાનર પરાંની મોંથી ઉચી મેરે ચપ્પા ચપ્પા પોનાલા ના માઓ જગ્નના રગતાઓના વ્દન પ્રી નાખ્યા! અને 'ની' (નાર્ડન) નીનુ મળ મેધના નેધના મગરમન્જો માત્રો નતી ગવા! ને તેઓ મેદનન નો જકાડી, તથા અનેડ નામ જનીનો આપ્ય પડી નેતા પનિજુમેથી લાખ કલે તો તે તેમનો અન્નમિક્ષ દર છે પગુ 'પૂર્વ'ના આ મુરોતો કે જેમની આગમીમા વિદ્યા થો 'ગોમ રોજ ના માન પ- 'કામ મુખી લાડી નથી (ગા) રમ નો નીનિ રમ અને દવાને હાપરે મળી મનમા ચુનર્ય ઉઘાડા તથા ના ડી થરની પોતાની નિર્નજના તેમજ આદમવાન પ્રા ૧ મનરો છ હા છડ!

કેવરાએના ઝાડના અને ડાંબીઓની 'ઉન્નવ-નિન નાની એ' નાનાં એ જુડા વાગી બાપની ને માનરો ને 'કેલમર' પત્રમા પ્રગટ થઈ પોના ની મળથી નેતુ રિવન

એક દિવસ મારી મપુનીએ નો ગાંડ મીજા આપી મા રાત્રી ગદા માગ નાય થને આપ બેસા પધાગી ૧ મે રામ્દો નાભમી દુ ગત્થ ની મયો અને ધુન્ધી મો રો કે તુ પે થના ડી માથેન મુ પામી રોન તો નાર થાન આમ ના ની મો મ રમ ને ત પુડીએ વગામ આપો - આગીના મેગાથી બેસ મરી નામી નરી ને લમ મ્દારો બાર (અચ) રાદ કરી રામ્તા ન હોય તો દુ દમણા વેચી ચારી જરિ એનુ ડી ને પોનાના મમા ચારી ગઢ નો પુન્નમ એકન પ્રસ નામી એ નેપ મારી બદ્ધિ મ્દો મારી મ,

મે આજીવી માયે નુ ક જવજો નાચો, જે
ચાહો તે કરા પણ આમ નહારીને મા ના
ન કપાવો, મે મુક્તિ મેળવરા ઈચ્છુ કે એ।
લગ્ન કરી દઉં, વ્યારે તેજે સાબળુ તો પોતાની
માતાને ચાહીયા સુધી જી નાખ્યુ કે 'તે
તમારે લગ્ન કરવા હાય તો જે 'અમરો ચાહો
તેને મુગી લીજો। પણ તે લગ્ન કરવા હાય
તો તમારે તખ્તીર હાવતાની કલ વજગત નથી
હુ મારો નાચી પોતે નાચી નહા।'

“ઈસ્લામની રચનાત્મક શક્તિ”

આ એક આત્મચરિત્રકુળની હિન્દુ બાળાનો
“અતત્ત-સિયા”નો નમનો છે, પરંતુ હિન્દુ
અને હિન્દુ છે, એક તરફ એનો ધર્મ એમવા
કાગો છે કે નીચ વણુના હિન્દુ માયે અડતા
વારજ અર્ધરત્ન થઈ ગય છે। બીજી તરફ
એમો પાને છે કે ખુદના અસ્તિત્વનો ઈન્કાર
પણ તેને હિન્દુ ધર્મગ્રાથી કરી કરી ગયો
નથી। એક એની મેમ કે જે ખુદના ત્યાગ
કરીને પણ પોતાની મોમાયગતુ અગ બની
એ તે મ્હાય પોતાની સમૃતિનો ત્યાગ કરી।
પાશ્ચાત્ય સમૃતિની શિખર બની વ્યવ, તો કર્ન
આકાર્યની વાન થી, પરંતુ ‘ઈસ્લામ’ સોચ
વગી નથી, તે એક ‘આપી છતા-વ્યવસ્થા છે,
એક આચળ અને અટલ નિયમ છે, તથા દીન
અંતે દુન્યાનો મુદ અને સુદ કાયકમ છે, તેના
આણુ છતામો સમકારો માટે કાલમ્યાન નથી,
તેની દ્રષ્ટિએ એક મુસલમાનને તે વખતે મુમલ
ના। કહેરામા આરજો, વ્યારે કે તેનું જિન
અને દિમાગ દખામી હોય, તે બી નિચાસગળી
અને દ્રષ્ટિકોણ ઈસ્લામી હોય, તેના પર
મદાબૂનો પર ઈસ્લામનું વર્ચસ્વ હોય, અને
તેના એવી ક્રિપાદક અને ગત્તુત્તક શક્તિઓ
હોય કે તે સમૃતિના શુભ તત્વોને દખામી

મગમા રંગી મંડે અને પ્રત્યેક રિંગે-
મમિતુ વહુણ પટ્ટારીને પોતાને સામયિક
વહાણો ॥ પુલમિતન પચી મનામની સાથે
પાન લઈ ગય।’

પરંતુ આપને માલગીને આશ્ચર્ય થને કે
કે એજ મુમિમો આજે પ્રવાસ માયે
તણુપા અને દરેક તુમલ માયે હુદસા માટે
તૈયાર છે। અને આપણા માર્ગ-દર્શકો સુદ્ધા
તે મુમરાહીયા ફનાએવા છે જે આપણી નામ
દિન મુન્યાદ માટે કાવનામેનો હુ-મ ‘મગને છે।’

(નર્મણ)

પુરુષોના કપડા
માયન્ટીકીટ
રીતે વેતરતા
અને સીવણ
શીખવા માટે
કબજ મળેલા થા
લખો

મુરાદ ટેલરીંગ વર્કસ
એન્ડ ઇન્સ્ટીટ્યૂટ

MURAD TAILORING
WORKS

Try our Secret Good Fit for
Scientific Cut, up-to-date
Fitting & Modern style

મો એચ જી મુરાદ
મુદરનામ મરિદ પાસે રહેગ,

સૌંદર્ય જ્વાળા

મના પી ચ ન
તાર ન્ય સાવેલ બીલી સાહુમ

મનાંદા એક ચિતા અો મોથમા પડેની હતી કે તેની મેનિમ આરી પડેની પોનાની માનિમને નિયમ વિદ્ધ ચિતાચરત અને સુગત દેખીને આશ્ચર્ય મા પડી મરી કેમકે તેના છવનમા આ પહેલોજ પ્રસંગ હતો કે તેને મનાંદો-જેની જિનગી જે માન આગ અને આનંદ હતી આરી મીને દુખી દેખી હાથ તેલે વાડી વાગ વડુ લેઈ કે કાચ મરા દા કાદ જેને પગતુ જારે તે ઈમે કાઈ પણ સનગીત કરી હિં ત્યારે તેને પોતેજ પૂચ્છ મનાંદાએ જગદસ્તી પોતાનો એકદેશ હમો જનાજવાનો રૂપ ન મીને મુ આ નવો ગદિય જે આજે મારી પાસે આ પો હતે ત્યારે આદિ આઓ છે મે તો આ પહના એને મદી જોયો । હતો । સેરિકાગે જામ આપ્યો આ નદિ અને આપ્યાને હજુ માત્ર એજ અજવડિલ થયુ છે એ ક્યારેશિયાનો શાદખાદો છે જે એક સખત આનાતથી દુખી થદ અન આ પો આ પે છે અને પોનાની આખી જિન્દગી અગીદના રાચનાનય । મે વધુ કરી દીરી કે મગન્દ એ વિગમથ થઈ પૂ આખી જિ મી આશ્રા છે તે તો હજુ યુવા છે । તે આ કાન સુ છે મરિક મેરી એન નામ હેરન કે એક જાળા માથ તે પ્રમ કરત હતો પરતુ આળાના આર જે એક સ્વાર્ધા અો ન ની માલમ છે તે નના મગા માત્ર આરો તેનું નામ નેદી દીડુ હતું મમે કય રાત્રિ માના નખતો તેજ માનિક જનનાર હતો હજન અને તે આળા વચ્ચે ધમી મદમન હતી જેથી કનય મી મી મી રેતા હના અો પોનાની દ્વાનન હપર અફમોમ મના હના આ ખમર મીમે ધીમે હજનના પિતા અો નેના

હા બા મુધી પડે ની મહ અો તેમનો ની ન ખસાના મનુમા થસ વાગ્યા દેર ના બ એ દડનને મારી નાખવાને મન મ મા આત પખ મુન્દર મ્થા મેન રાનતા - કાદે ને ન પ્રિશાકી વાલી વ્યાખ્ય થઈ દસામા કી ચોરનો વ તોના ઉર્પન ના ન ના આ પો અો હુમમો તેને મેરી માન ના મરાને માગી મના મનેમે એક પ્રશામી ને ત કમી પસાર થયો તેમે હજનો નેમે અન નો કાલીને પોનાને થકે લત મેમે વ્યાગ ધાગ દિમો પડી તે તા દુરમ થઈ મેમે ત્યાર તેો પોતા ની પ્રિયમમને મરિમાર દખાકન સખી મેમની તેનાથી તે ખચગી રખી થ તે જીમાર થઈ મરી અો યોગ દિમો ના । જાન શરમુ થઈ મ દડનને વ્યાગે પોના ની પ્રિય મા મુ મ નમવાન મારસ તો તે અગીદ આરે આ પો છે અો પેતાની આખી જિ દી મમામના મદિરી મેમા મામે વકર કરી દીધી કે

મનાંદાએ એ માનગીને કે કે તે હજન નુજ રજુન મુ આરો માનગીવ મનિકની હતી મેરિ અન્ય સસાન મારિ કાચ મરિમને રાકા હપ ન થઈ વન્ય વરી ન સા જ પખ પગી મમ હતી મો મગન્દના દી માલિયા ઈમે પખ બા થઈ મારા દના જેરી દને વાત લીને મોમ જા નદિ

(૨)

મામના મનાંદા નકાન શેરમા હમ અો નકુમથી બ ઈ દતુ દતુ અ ને પોતાની ઈમાગીની જુગા અો માનેન નાથી માને મેડાજ ખાસી ની હતી પ તુ આરે તે કમ મુરત હતી તનો અગે જર નથી રિ મ ગમી જણાતો હતો મોએ આ અનુ

અવ્યુ અને ધીમે ધીમે પોતેના કાલ સમજીને
ચાલતા થયા મગનદા પોતે એવી રીતે જાણી
ધીની જુલ થઈ, કેમકે હવે તેના વિચારો
માન તે નાહતા. ગદિયની આંખે આંખ
કરી મળ્યા હતા કાંઈ પણ કાનમાં મન લાગતું
નથી હૃદયની સૂત, તેનો ખુમમૂત સહેરો,
તેનું મર્મના ઉપ અને મોથી વિશેષ તેની ના-
ચુનાની, આ હતી તે મૈ વાતો જે આ મધ્યે
મગનદાના દિવસ પર કબજો જમાવતી હતી
હતી હવે તેને માટે કોઈ પણ વસ્તુમાં લક્ષ્ય
નહતી, જે હતી તે માત્ર હૃદયના આંતરિક
સાતોમાં તે કદીક પોતાને મનામત પણ
કમ્પી કે હુ, જે જગતની મહાનથી મહાન
શક્તિને નામના એ પનમગના પોતાની તામે
દાર અને આગાહિત બાદી મકુ હુ એમ બુદ્ધિ
દાનનના બિખારી સાથે ના માટે પ્રેમ કર
પરંતુ તેનું દિવસ વળી પ કુ તેને મનમન
સાગતુ કે હૃદય તો શાકી મગનાથી જે દાનની
દાનન ઉપની એના મુગુળોનો અદાજા કરો
નહોતી બૂધ હ એમ દિવસના તે ગમે તેવો
લેખ, પરંતુ એક સ્વામ અને શાન્ત મગ
નુર નામગાએલા રામ નામના તેવાથી તે બધામ
માત્ર પ્રાપ્ત કરી નામ છે, જેની એક
મુદર અને મહાન નામના કાલગાળી
આના નામના નામ નામ મગના આ પણ
વિચારના લાગતી કે ત્યારે તેજો આખી ત્ર્ય
નામના મહિ માટે મર્પણ કરી રાહી છે,
સામે તે રી રીને તમ માટે તમામ નામ
પરંતુ અદિ પણ મગનદાને તે જેના લેખો
અમન અદાથી તેને તમા બધી અને રીસા
મનારી મકુ છે કાંઈ નમનારી હોત અને
મગનદા ખુલ થઈ જતી કે મકમદી રીતે તો
વગર કરું અને એવન નામે મેરું એકમ
પરંતુ જે જુલાનીની બાંધની આખો કી રી

વાનની નિમારથી બચાવી એવન મગની
બધી વજ માટે જે એના પ્રતા કે તેને નામ
મગમગી પ્રત્યાસ અને બનનાનો નામ
ન આપના આને કી મગનદા આ વિચાર
ની કે ત્યારે તેજે એના પાતનની મદમગના
પોતાને માટે આખી દુન્યાના આદેશ મગની
લીના કે, નો તે પ્રતા એના પર નામી ન થાય,
પરંતુ ને આ વિચારના આનના નિર્મી
આમ દર્પણ પ્રતે જેતી અને મર્પી નામ
મકુ જતી તે સર્મળી કે હુ મેતે હતાનો
નિચય કે અને નિષ્ફળ રહુ, અમન તો ને
મગ તેના પવિત મકી, તેનું નામુલ મકુએ
બચાસા સકી, પરંતુ અમન જે કે હુ એના
તમા પ્રમમગી નિમારથી નેમને, માગ દાના
તેને મેરનાને કેનારી દર્પ અને તે મકમુ
થ ને પોતાનું મરતમ કે મુમરી કે આની
ગીતના વિચારે તેની આગમના આનદને તમા
કા માહના હતા, પરંતુ તેને પોતાના ઉપર
પોતાના નરીના એમ એમ આપર ઉપર
પરંતુ વિચાર તો અને નિષ્ફળ નામ
પમ કામુ તેને દેખાતુ ન હતુ તે મનની
હતી કે તેને માગી મુદ્દાની તામથી નવી
મથો તો નિમારના તીરથી કેમ રીને ના
બચાસી શમને જે માગ મુગના છરી ન
લુધ ન થયો તો માગે બાદ નુનાર, પા નામ
મકુ શબ્દમાર તો તેને મો ના કેમે
દિ જે માટે બહુપ મોદર્પ અને, દારપ,
માગી નામ પ્રમમગી મથા પણ મગ નામી
રામ તો પમ મારી પુમની અને આ મારી
ગોમતની મમીઓ મથા વગેર નદિય તો મ
ખુ રામાન (ચર દેના) તોય તો પમ મદન
કરી શમને દિ તેને પણ એના માગી
આગળ માનપૂર્વ મનના નમરુન પડે
આવી રીને મગનાએ નરીય દેનને પગડ

કરવાનો કદ નિયમ કરી બીધા અને એ વિચારે
હવે તે દરરોજ મદિરે જવા લાગી

હવે તે દરરોજ પ્રાચનાનયમા જતી અને
કાંઈને કાંઈ રીતે હૈરનને નેઈ બેતી ગરીબ
દેશને એટલીએ ખખર ન હતી કે તે કેરી
રીતે અભણપણે મરાન્દાને ઝખ્ખી કરી ગયો
છે અને મરાન્દા પોતાના અખમતો છલાવર કર
વામાં વિલબ થતો દેખીને એટલી બધી બેતામ
થઈ સ્ત્રી છ

(૩)

ચાર માસ વિતી ગયા છતાં તેને કાંઈ
મિલાપની તદ્દમીર મળી આવી નહિ, એ
મિલાપ કે તેણીએ હૈરનની પાસે એક પત્ર
રવાના કર્યો અને તેમાં પોતાના દર્દે મહમ્મ
તની ગરનાન દર્શાવી —

અય હૈરન શહિબ! તું એટલો બોલો
બાગ્યશાહી છે કે વર્તમાન સમયની એક
અત્યલ સુદર, માલદાર અને નમ્રપ્રકાર બાબૂન
તારથી મહમ્મન કરે છે તે પોતાની સૈદ્ધર્ષની
નતાએ દુન્યાની બધી સંસ્તનને બરીદી
શકે છે—તારા ઉપરથી એવારવાને તૈયાર છે
તું તું એ દીવાનીને સ્વીકારી શકે છે ?

આ લખાણ જાણે એણે એક ત્રોળ
માણસ તરફથી મોકલાયું હતું જ્યારે હૈરનને
આ પત્ર મળ્યો ત્યારે તે થણેજ હૈરન થયો કે
આવા અજબગદા રથને તે કઈ ખાતૂન છે, જે
આટલી બધી વર્ષો વરમાવીને મને આજારી
બનાવવા માહે છે પરંતુ તેણે કાંઈએ શોધ
કરી નહિ પણ વાતીને સુષ થઈ ગયો જ્યારે
મરાન્દાને કેટલાએ દિવસો વાટ જોયા વીતી
ગયા અને કોઈ પણ પ્રત્યુત્તર મળ્યો નહિ ત્યારે
તેણીએ બેતામ થઈને બીજે પત્ર મોકલાવ્યો —

તે મારા પત્રનો જવાબ આપ્યો નહિ
હવે તું ફરીથી લખુ છું કે જેણે પહેલો પત્ર
તારી પાસે મોકલ્યો હતો, તે હુજ છું અને
મનેજ તારી સાથે આટલો બધો પ્રેમ છે તું
તારી લાચારીએ જાલ છું પરંતુ મને બનાવ
કે અતે આ પ્રાર્થનાનયમા છેલ્લ શું ? ખુલ્લી
પૂરી ખૂન વિશાળ છે હું તારી સાથે, તરે
રથને આવવા માટે તૈયાર છું માગ ઉપર
રહમ કર અને આ બુલાનીથી, જેની લગ્નનોથી
કું હમણાં સુધી એખખર છું, હવે વધુ સમય
વચિન ન રાખ કેમકે એનો નિશો જે તારી
સરત જોઈ જોઈને સર્પના વિષની પેઢે મરતો
જાય છે અને દીવાની બનાવી રથો છે હું
મજબૂર છું અને કંઈ તારંગી નથી કે ક્યારે
બેકાબૂ થઈને તારા ચણામાં દગી પડીય શું
તું તે લગથે મને ઠોકરાવશે ? ને કાંઈ તું
મારી રસવાઈ પછી કરી શકે છે કેમ ?
રમવાઈ પહેના તેને કરી નાખે

હૈરને આ પત્ર પછી વાન્યો અને ખામોશ
થઈ ગયો એણે જવાબ આપ્યો નહિ છતાં તે
ફિકરમદ નહર હતો કે ખુદા જાણે તે કઈ
ખાતૂન છે અને પોતે તેણીની વ્યાકુળતાને કેવી
રીતે દૂર કરી શકે છે ? કેટલો મમય
એવીજ રીતે પસાર થઈ ગયો મગદાની બેક
શરીઓ હવે બધાને જણાવવા લાગી હતી
તેણે મોકાની માથે મળતુમળતુ છોડી દીધું હતું

સૂકા માથે લીલુ

જેણે શા કાજ આ તારવ રચાયા,
અરે નિદાન દોરિત મૌ મરાયા
જેણે છે લાય સૂકા સાથ લીન
નયન જાણે ક્યાંનાં હીનનાયા

‘આસિદ’

‘તેની સગીન સખા સુની પડી હતી તેના બધા આનન્દ-મોહનનહના કામો રદ થયા હતા એટલે સુધી કે અરીફમા આ આમ-ખમર પ્રમરી ગાઇ હતી કે મગન્દા કોઈ ખાસ બીઆ ગીઆ પડેવી છે જેને તે કાઢતે પણ જણાવર ચાહતી નથી

બપોરે મગન્દાએ જોઇ લીધું કે હૈરન એની પ્રેમ ઉર્મિઓની કદ્દ કરવાને માટે તૈયાર નથી થતો, ત્યારે તેણે પોતાની દૈવતને સજ્જતા મેળવવા ઉપયોગ કરવા માડ્યો, અત્યત કીમતી ભેટો હૈરન પાસે મોકલવા માડી, હવે હૈરન જવાબ આપવાને લાચાર થઈ ગયો કેવટે તેણે આપેન ભેટો પાછી ફેરવતા આ પ્રમાણે લખી મોકલ્યું —

“હે માનવતી માનુ! આ ભેટો મારે શું કામની છે? તે સખમ જેણે દુન્યાની ભૂમિતીથી કમગી જાહેને એક એકાત ખૂલો-પ્રાર્થનાલયનો માન એક સુનમાન ખૂલો-પોતાને માટે આખું જગત ફેરવી વીધું હોય તે તારી આ દૈવતને લાંબને શું કરશે? હું આ દેખીને ખુશ થાઉં છું કે તું દૈવતમદ છે હું આ જાણીને આનન્દિન થાઉં છું કે તું સમસ્ત અને લાયક છે હું આ નિચારથી પણ સતોષ લઉં છું કે ખુદાએ તને સૌદર્થની દૈવતથી પણ જરૂર માનામાલ કરી હશે જેથી એની વ્યક્તિ મારે, જેના ઉપર ખુદા આટલો બધો મહેર આા છે જેને પોતાના ધનઆમ અને ઇકગમથી આટલું બધું આપી રાખ્યું છે, હું મારી બધી દુઆઓ ગુજારી ફર્જ સમજી છું અને એના મદવામા મારી આગવી મિનતી હ કે તું મને મારી હાયત ઉપરજ ગહેવા દે મને ધૂળ ઉપરથી ઉઠાડીને કોઈ ઉચ્ચ આસન ઉપર બેસાડનાના પ્રયત્નો ન કરે હું એ હાય

કદ નથી હું ગરીબ છું અને લાચાર બિખારી છું અને નાદાર મને પડ્યો ગેવા દે મને મારી પાછી જિન્દગી એમજ એડીઓ રમડી રગડીને ગુજારી લેવા દે મારી ગરીબાઈ અને લાચારી, મારી નિરાધારતા અને નાદારી કુદરાર છે તે પાપોનો જેના વડે હું માન આત્માને કલકિત નેહું છું મદાય માગ હૈદયમા ગુજારશ હોત કે હું તને દેખી શકત મારી આખો બધ થઈ ગઈ ન હોત કે હું તારી તસ્વીર તે ઉપર અકિત કરી શકત હાય એક લાચાર ઉપર દયા કર, એક મજબૂરને મદદ કર તેને માટે બુતકાળની હસરતો છુ એહી છે કે તે વર્તમાન અને ભવિષ્ય વિશે આરમ્બોના મકબાએલી રાખીને તેને પણ નિગરાઓમા પનગતી જુએ

હું તારી મુદત મેટો પાડી મોખુ છું એ તો તારાજ સુદર શરીરે મોખે એરી છે. તારી કીમતી ભેટો હું તારી પામેજા પગ નર છું, મને તારી જિન્દગી માનથી વિશેષ નમતી હ ”

બપોરે આ પત્ર મગન્દાની પામે પહોંચ્યો, તે રાહિબની લખાણ શૈલી જોઈને વધારે દીવાની થઈ ગઈ તેણીએ પ્રતિજ્ઞા લીધી કે જ્યાં સુધી એની પવિત્રતા અને સાદુલને કલકિત ન કરી લઈશ, એનથી બેમીશ નહિ (અપૂર્ણ)

અત્યંત ખર્ચર

ન જાણે કેટલું તુજને ધગ્યું,
ને પાણી જેમ મોણિત ઇટકાયું,
જીરન ધરમી દીધા લાખો છાપે,
હજી ના કળા તુજ ખમ્પર બરાધુ

‘આસિદ્’

ઈસ્લામ-પ્રભુતાઓ

અનુવાક
[તાજી નદી]

ઈ મ ૧૬૦૫
થી
ઈ મ ૧૭૦૭

હઝરત
મુન્શિદ્દ અન્કે માની
(૧૬૦)

મુન્શિદ્દ અન્કે માની
આત

એ ઉપગત આપે તરીકતના ખરા પથનો નીમાર કથો ને એો વેગરાનળતા થે એટલુજ નહિ પરંતુ તરીકતની સરખામણીમા શરીઅતની સહનતા મુદ્દ સમજાવી આપી સાચુ મળ્યુ છે કે આપ ધર્મને સત્કની તારીમથી અગ્ર નેખતા હતા ને સુદામાએ કિરામને તમામ ઔતિયાઓથી ઉચ્ચતર માનતા હતા. આપ કહેતા હતા કે “અમરો શરીઅતને આધીન છીએ ન કે શરીઅત અમરો.” નવી મરેતા હતા ‘કે કેટલાક અર્થ હુવેશો ને’ અને આશ્ચર્ય વાપ છે કે તેઓ કેવી રીતે શરીઅતના પુકરો તોળાવી દિગત કરતા હતા એ સમજી શકાતુ નથી શરીઅત એવી ધીજ છે કે જો હઝરત હસા (અ સ) અને હઝર મુસા (અ સ) પણ અમાગ પેગમ્બર સાદમની પાછળ જનમ્યા હોત તા ખચીત તેઓ પણ શરીઅતના પાગલ હોત.

ત્યારે આપે જોતુ કે મુશીઓના આચરણ શરીઅતની વિરુદ્ધ છે એનુ કેનાડો કહેતા તાજા ત્યારે આપે પથો ના. એ તાજ સિફ મગી કે અમારુ પ્રાયેક કાર્ય શરીઅત મુજબ કે (જેમકે મળ્યુ મુનુનીન અ મન્ના કેનાડો કોન અને વાલુન વતૂ ની માનનાઓ) અતકાગના મહાનબોગો કટવીક વાતો કે જે શરીઅતની વિરુદ્ધ ‘જ ત આનુ મળી છે આપે સુચન કર્યુ છે કે એ વાતો અનુકરણ મના થોય નથી

શરી વાત તો એ કે પસ એ સાતમે તરીકત છુઝગી હતા જેમણે શરીઅતની તરફદારી કરી કેનાડો વિખનારી નસલો એના ઉદાણ અબ્બાસ પગી આપે એમણી શરીઅત એો તરીકત ની મિન્નતા મટારી દીવી અને હાલતુતલદમ માદમ અખનારન અખિયારના અતમા નખે છે કે તે વિખ વાદી મસના કે ન રાજા વપધી આલિયા ના શરીઓમા ગાયા આના હતા જેમકે એ મિન્નતાને દુર નરી જોવી તેઓ આલિયા એો શરીઓની નન્ન ચૂતલના હત તરિકે નખી મગપ આપ વજૂદના મસનારો શાન્દીમ ના કથો વણધી એમા અનિગો નો સુધીનો ન જમરો કપડો પતાવી નાખો.

આરે ‘વતુન વજૂ ની માન્યતા મોની ચાખ્યાઓ કરી એો વતુન ના નિયમ ઉમેો કગી મુસનમાન શરીયા નો ઉતમ મોના જવડાઓનો અત આખો આપતુ મના હતુ કે ‘વતુન વજૂ તો મુખમ સાવિક તાકોન પ્રાયમિક સમુખમા દરિગોયર થાય કે, આ જો માનુસ એધી પન ઉચ્ચત ન્યા પાન જ તો વજૂન ૧૬૦ ન મુખમ દરિગોયર થાય છે

શરીઅતની હીમાયન નો દા વણી ઉપગત આપે એમ બિલત એ પણ દુ મી કે એ જમાનામા મિઆ ધમ છગામા સન નવાત હતો દિ મા પણ જડેનગાદ વડાગી ની નુરે

નગર મયેકા પુરજામાં પણ ગિઆ હમી પાદ-
ગાદનો વચીઝ પણ રિઆ દમો, ને ક્યા લા
શિઆ માન્યતાઓ પ્રચલીત થઈ ગઈ હતી
ક્યારે ઈગનમાં ગિઆ માન્યતાઓ પ્રચલિત
થઈ ગઈ ત્યારે ધાર્મિક બિન્નતાને કાળજી દેરા
બરમા કેવેરે જનજાઓ થવા લાગ્યા ને સુન્ની
હિન્દુઓ પર જુદામાં થવા લાગ્યા એમ મુજ્હીદ
સાહેબે એ બંને દાખવાના પ્રયત્નો આદર્યા
અને 'રહે રવાદીઝ' નામે એક માસિક પત્ર
ગઠ કર્યું જેમાં પત્રો દ્વારા એ નવા પંથની
વિરુદ્ધતા કરી અને પોતે પણ ક્યા જતા કે
પોતાના ખનીફા કે મુજિદો પણ ક્યા જતા
એ પંથની માન્યતાઓની વિરુદ્ધતા કરતા
જહાગીર પર નુજ્જહાનનું ધણેજ વચન હતું
અને આસિદ્ધખાનની ધણી સામવગ હતી છતાં
પણ ગિઆ ધર્મ વિદેમાં ફેલાઈ ન શક્યો

શરીઅતનું સજીવન થવું નકર-
ખ દીયા પથનો આરભ — શરીઅત અને
તરીકતની સમાનતા અને ગિઆ પંથની વિરુ-
દ્ધતા હિખત હજમત મુજ્હીદ સાહેબે જે
અગત્યનું કાર્ય કર્યું તે એ હતું કે અકમળના
નાસ્તિકપણાનો ઉત્કેદ કર્યો અકમર, અખુન-
ફત્તન અને ફૂજીની અસરથી કેટલાક લોકો એ
વાત માનતા થઈ ગયા હતા કે તોહિદને માનવા
માટે દિસાનતની જરૂર નથી નખુલતના જુદા-
પણા વિષે કેટલાક પુસ્તકો પણ લખ્યા આપે
એમતા એ નાસ્તિકપણાની વિરુદ્ધતા કરી અને
એ લોકોથી એ વિષે વિવાદ પણ કર્યો ઉપરાંત
'અસમાતુલ નખુલત'ના નામથી એક પુસ્તકો
લખી જેમાં અખુન ફત્તન અને જીમ્મ નાગિત-
કોના દહેરીયા વિચારોનો જરખાતોડ જનમ
આપ્યો અને ગમુતે કરીમની નખુલતને અકરી
દલીલ અને પ્રાચીન પાખવાઓથી સિદ્ધ કરી
આપી

એ તે જમાનો હતો કે ક્યારે હિન્દુઓ
અને મઝાહીઓ એકત્રિજામાં ભેગી રહેનામાજ
સનામતી સમજતા હતા એવા મમયમાં આપે
જહાગીરને સમજો ન કરવાની કૃષ્ણતા મતાવી
અને કેદખાનાની મુમીનતા વેળા એટલુજ નહિ
પરંતુ પોતાની દિમત અને શરીઅતની પામ-
દીથી મોખવ રાહોની સામે દામ બીટી મગી-
અતના વિરુદ્ધ દુકમોનું ઉધધન કર્યું આપની
એ વાતથી લોકોમાં વીરતા આવી અને જેઓ
મમયને સમજ દખાઈ બેઠા હતા તેમનામાં પશુ
નત આલ્યા અને શરીઅતના દુકમો વિદુઆ-
નમાં કરી સજીવ થવા

(અપૂર્ણ)

બંધ માસિક “માંદગી”

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર ‘શ્રી નેહ’
ગોળીઓથી માત્ર થાપ છે માસિક અડ-
ચણી કોઈપણ ક્રિયાદ માટે રજા મળે.
દરા સાથે ગેરદી પત્ર આપવામાં આવે છે
કીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

— ગાર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

“રાહુત” દવા ફક્ત ત્રણજ દિવસ ખાઈ
લેવાથી જ દગી ભરમાં કરી ગર્ભ ગરૂતો નથી
સમિક આતુ કરુજ દુકસાન નહિ યંકટર
વેદોએ અજમાવેલી દવા સાથે ગેરદી પત્ર
મોકલવામાં આવે છે કીમત રૂ ૫-૮-૦
પરદેશ શી ૧૦

ડૉ એસ એચ. ખાન,
૪૨ ચર્ચગેટ સ્ટ્રીટ, મોનજીની સામે
કોટ, મુંબઈ, ફોન ૨૧૩૪૩

પત્થર

‘ગાફિર’ એમ એ

કહેરાય છે કે જ્યારે માથુસનુ હૃદય દ્યા કે પ્રેમથી ખાલી થઇ જાય છે ત્યારે માનવી પત્થર થઇ જાય છે એજ માનવીમા જ્યારે અનિર્મિતનું પ્રમાણ વધે છે, એની કામગીરી લાગ પામે જ્યારે બધા કરતાંમા કે વાલ જાય છે ત્યારે કદાચ તે હીરા બની જતો હશે ચળકારથી દીપી ઉઠતો માણસ! જગતને એક ધણી ખરામ આત્મ પડી ગઈ હોય એમ લાગે છે બાજી માથુસે હરહ મેન બપાદબ કરવી એમ જગત માગે છે, પુરો માથુસ જો સારો થવા મથે તે જગતને ધણીવાર ગમતુ નથી એમા કોણ બ્રૂન કરે છે તે હજી સુધી નહીં થયુ નથી

સરયુ, ધરતી ઉપર પડી ગયેન અવાત સુદરતાનુ આસુ, ઊવનની પેને પાર લખાતી કવિતાનુ સ્વરૂપ, એક વેળા દાઝી ગઈ એની સુદરતા ઉપર ડાઘા પડી ગયા એને નાચુ કે એ હવે મૃતને નહિં ગમશે માનવી પોતાના કપડા અગર શરીર ઉપર પડતા ડાઘા પ્રત્યે નોટતો કાળજી રાખે છે તેનાથી અધી કાળજી જો એના હૃદય અને વિચારો ઉપર પડતા અનેક ડાઘા પ્રત્યે રાખે તો આપણા બધાના ઊવન પનપાંખ જાય શરીર અને ધર અવરુ ગપવા રહાને કોઈને કરી ફરીવાર હોય શકે નહિ, એના કપડા અને ગદા ધરમા રહેનાર માનવી સ્વચ્છતા સમજ શકતો નથી એવુ પણ કાંઈ જરૂરી નથી એનામા કદાચ તે પત્તી મદ હોય તે બનવા જોગ છે

સરયુ બહુ સુદર કપડા નોતી પહેદતી એનુ ધર પણ કાંઈ બહુ સુદર નોતુ માત્ર સ્ત્રી તરીકે એ બહુજ સ્વચ્છ અને બહુજ

સુદર હતી, એની એક એક ભાવના શુદ્ધ હતી, એનો એક એક વિચાર એના હૃદયમા નરમતા મેળવ્યા પછીજ જગત સામે મુકાતો મામ કે શરૂઆત લાગતી આગો ધણીકવાર સુદર વસ્તુ એનો બાણી નાખી ત્યા બધુજ નકાસુ જેવુ કરી નાખે છે ધણીવાર ગદી વસ્તુએને માણી ત્યા સુદર વસ્તુએના મૂળ નાખી જાય જ સંસ્કૃત જે આગથી દાઝી ગઈ હતી તે આ! ‘ધરતી આગ’ હતી એના સુદર તરીર ઉપર એ અગ્નિ ફરી મથો હતો નો એ! હૃદય ઉપર આઝી અસર કરી મથો હતો પણ જે આગ એના હૃદયમા ન સોંપી લાગી હતી, જે આગે સરયુને સુદર ત્યા બનાવી હતી તે આગ હજી તેવી ને તેનીજ રીતે બન્યા કરતી હતી જગતમા લાગતી બીજી આગ પેટે આ અગ્નિ બીજાને બાળતી ન હતી એ તો માણવી હતી કેવલ સરયુને, અને તવીજ નુ એને કથા કરતો “સરયુ ત્હારી આગમાંથી મૃતને એકાદ ચીન્નારી આપ”

જવાબમા એ કહેતી ‘માઝ ચારે તો ચિન્નારીની જગ્યાએ તમને હું અગાર આપુ મ્હારી જિગર બાતરાને લઈ તમે સુ કરો?’

મે એને જવાબ આપ્યો કે એ જાતરાથી હું મ્હારી જાતને ખાક બનાવી મૂકીશ અને પછી એ ખાકમાંથી તરી સૃષ્ટિનુ સર્જન કરીશ જગતને પડકાર કરીશ ત્હા જગતને એમના ખરા રસાનનુ જ્ઞાન કરાવીશ.

દાઝી ગયેલ સરયુ ધણી દિનસા પડી મને મળવા આવી હુ મ્હારા કામમા હતો એટલે મ્હારાથી જગત બેતરકારી જેવુ થઇ ગયુ સરયુ શુભે થઇ ઉઠી, અને ચારી મઠ સાળના હું એને મળવા ગયો એણે મને આવકાર આપ્યો અર્હાતર્હાની વાતચીત પાંખી એ બોલી-‘કુમનબાઈ, સંધ્યામાંથી મ્હારા એક મિત્રે મ્હાન ઉપર એક બો મોકલી છે તે હુ તમને બતાવુ’ એટલુ બોલી એ બીજા રમમા

‘મધ અને એક હાથીદાત ॥ સુદર જેવા બોલને
લઇ આવી મેં એ બોલ ઉવાડ્યો. અદરથી
સદેહ દુધ જેવા સગે મરમન્તા એક નાના
જેવા પત્થર ઉપર મરચુની છળી દોગવામા આવી
હતી અને નીચે લખાયુ હતુ “પત્થર અને
દિલ.” મેં મરચુને પૂછ્યુ “એના થેલા જેવા
મિત્રની મિત્રનામા તને શુ મળે છે વાડ ? મને
તો તમારા એ મિત્ર અર્ધા પાગન જેવા લાગે
છે નહિ વાડ ?”

સરચુ બોલી “સુદર પત્થરમા તો કદરો
માનવી પણ દુદર દેખાય છે, આને તો
જમત આપુ એક સુદર પત્થર જેવુ યદ
ગયુ છે એમા સઘળુજ સુદર દેખાય છે
તમે પણુ-દુ પણ પત્થરોથી બનેલા આનીશાન
દમાન્તોમાથી માનવતાના જે પ્રતિબિંબ પડે
છે તે પણુ આને તો સુદર જેવા લાગે છે
સૌથી મ સ વરતુ તો એજ છે કે પત્થર જેવા

દિનમાથી પ્રેમની ધારા નહે-પત્થર જેવા માનવી
અમૃત જગજુનુ મૂળ બને”

‘સરચુ, પત્થરની મૃત નથી એટલેજ એ મને
સુદર દેખાય કે એની મહારી માન્યતા શુ’ લ્યારે
બોલી છે ?” મેં સંચુને પૂછ્યુ ‘ના, એથી ઉંદુ
તમે પત્થર છો, બુદ્ધ સુદર, બુદ્ધ ચક્રચકિત,
એટલેજ મહારી છળી તમને સુદર દેખાય છે”
મને ઝરા ટોકા કરવાનુ મન થયુ એટલે મેં
પૂછ્યુ “કદરો ભગવાન તેથીજ પત્થરમા કાન-
તાય છે વળી સુદર મદિર અને સુદર મરિજોદો
પણુ સુદર પત્થરોથી બને છે નહિ ના ?”
“ના, એમ નથી કદરપા માનવીએ સુદર
પત્થરનો આમરે લઇ પોતાને સુદર દેખાડવાનો
પ્રયત્ન માત્ર કર્યો છે”

નિચારોએ ઘડી મદેલ રાતેક ચિત્રોનુ મળ
કદચ એકાદ પત્થરમા નહિ હોય ? પત્થરજ
જમતની મહાન વસ્તુ નહિ હોય ?

કત્યં

દદ, મમ, રગ સગ રાખુ છુ,
દખ્યુ ઉગમા ઉગમ રાખુ છુ,
બદમમા હુ જતો નથી “નિસ્મિલ”
ગાઉ છુ ત્યારે રગ રાખુ છુ

કુબાલ્યો

મુજ દદ ભર્યા ગીત સુણુ કોને,
વ્યા ખુદ હુ રડુ છુ ત્યા હસાનુ કોને,
હે દદ, વ્યથા, આપદા, ચિતા ને ધમરા,
એમા હુ સભાર કે જુલાનુ કોને.

મિલન

આવે છે મને યાદ તમાર એ મિલન,
આલમથી ધણુ સાર ને ખ્યા એ મિલન,
કઇ અતે થયો ગાત હુ એથી “નિસ્મિલ”
કરનાર છે જીવનને આકાશ એ મિલન

સજન ચોર

કોણે કહ્યુ ? સૌદર્ય સજન ચોર નથી,
મન ચોરી કહે છે કે દુ મન ચોર નથી
પ્રાપ્તિ છે તે નિબ્રાણુ હૃદયને “નિસ્મિલ”
ને હાથ કહે છે હુ કદન ચોર નથી
“નિસ્મિલ” ચોરાજની

એગણીસમી સદીના પહેલા દશમની એક
મુખ્ય મંથાએ ઉદેપુરના રાજાના પાયા એક
ઝરખામાં રાજાના કૃષ્ણાક્રમાગી કાંતી ત્રિવિધ
કન્ની જેવી હતી અસ્તાયજ બગી આગળ
વધેનો રવિ પોતાના મોનેગી ડિગ્રોથી ઝરખામાં
મેરેલી ગાજકન્યાના અતિમ મૌં થયા ગદ્દિ
દરવા નિર્ધક પ્રથમો મગી રજો હતો પરતુ
ગદ્દિ મુનશુને ઢોળની ઝૂગત હાતી નથી તમ
મૃતિએજ અર્પેલા કૃષ્ણાના સોન્દર ને સમી
આપતુસીની કરીએ ઝૂગત નોની લગભગ
તેજ મમ્મે એક દામી દુધાં આવતી ન થાય
કૃષ્ણા તેને જોતાજ નનકાલં બન ઝરખામાંથી
હડી પોતાના ખડખા ચાની ગઈ

કેમ દા. ની શા સમાપ્તિ ૭

इषी ! आनना सुभाया? ए

પણ કહતો ખરી કે જેવા મમાચાર હો

तेषुपुत्रा गत श्रीमसीद सावे आपना

વિનાશ લગનને નહીં થઈ ચૂક્યા ૪ રાજ
 કુમારી ન્યા મમાયાર માબળી મનમાને મનમાન
 પાતાના બાગ્યને ધન્યસદ દેવા લાગી સહેલી
 એમા પણ આનંદનું વાતાવરણ પ્રસિદ્ધ થઈ
 ગયું પરંતુ એ દુનિયા પર રાજકીયાને ન્યા
 ખમર હતી કે તે બિના બાગ્યમા વિધાતાએ
 કાઈ રિચિત્રજી રાખી આના હશે કુદરતની લીના
 ન્યારી છે તેના બગેચ કાઠ કાઠી રાખી નથી
 યોડાડાજ દિવસોમા ત્વધપુરના ગગન ભીખસીદનું
 અમોગે મૃત્યુ થયું બોલે રૂપ્યાણી અભિનાસ
 એની તમારત રમીનદોસ્ત થઈ ગઈ

જગુન નાં ચોમા ઉદ્દેપુનું સુખ્ય કુદુમ
 ઉચુ મળાય છે અને તે દેખતી કન્યા મેળ
 વરામા બીજા જગુન મળતી । મોનના મા ।
 મમજે છે વગી । ૮૦ યા કૃષ્ણાકુમારી અપ્રતિન
 નાત્ય અને નવખ્યમરી હતી તે મમના
 તેગીના જેટલું માં પ બાંજેજ કાઢને મ પુ
 દશે જા ચૌવનમા મહાવતી કૃષ્ણા જેટલી
 નર્મીંગ સુદર અને ચપલ હતી તેગી ૮ નં
 ગુણી હરનાગ નીરાગના સંવિચરી નમજી
 અને કાલી પશુ હતી તે પિના આ મધા ગુણોના
 સુમેળને લાખને જયતે તે રાત જગત્સર્વોદિ
 ઉદ્દેપુનના રાણાશ્રી પામ સારના તે પિના હાથની
 માગણી કે તો હતો

(2)

भवान्मते कृष्ण पोताना अउभा जेभी
 पोताना लावि वि। मियाग सागरभा गोया
 भाष्ट रही दती नीमबाहुना भरश पछी दष्ट
 मर्त तेता लाय लाय स वनते निज्य शये
 नोतो अ / मयये नेजीना व्रमाण रित्तो उदे
 पु ना मद्दाराष्टा नीये त्या प्रवेश म्पो मद्दाराष्टी
 पक्ष नायेष्ट दता म ने त्या न्यारी मेष्ट
 कृष्णजे भातधितानु व्यागनु म्पु

આને જયપુરથી રૂપાંતર માંડ આપ્યું
છે અને તે તે વિવાદને તમામ માન્ય કરી
લીધા છે તમારી એના ની મનાદ બા
ર સાચે મદા ની પ્રત્યે પ્રશ્ન કર્યો

જેવી આપની ઈચ્છા પરતુ બીમમાંદ
પછી નેહધુની ગાદીએ મીતમાંદ આપ્યો
અને તે કદાચ પોતાને પરતે હમ્મર ગણવો
તોર રામમાં ગમ નાદા

તેથીજ નો ૯ ઉપાજ્ઞ મંત્રે જગત
 મદિ માથેની રાત્ર મનરા નૈયાર થયો છુ
 ૬૩ જૌનસીદ્ધિ માગુ ગ્યાનુ નથી એમને
 માઝ છ નદિ તે!

સભો ગણસાન '૬ મના'યત ધારેનુ ૨ ।
યત નથી ખરેજ

‘લાલે જે તમાય લેખ, કરી મિલ્યા ન તે થાશે’
ઉપરનો વાર્તાનાપ આવતોન હતો ત્યા
એક ક્ષણે આવી ગણાને નમસ્કાર થયા,
અને એક પત્ર તેમના હાથના મૂકી ચાલી
અર્ધ પત્રમા તેકર હજુ જેની રમ દમણ
કરનામા આવી હતી

“મહારાણાશ્રી પ્રણામ,
કૃષ્ણકુમારીના હાથની માગણી કરનાનો
પ્રથમ દરક મારો છે માટે તે મને મળતુ
તોષકે”
તોષપુર

લી મૌનસીદ
પત્ર રાચનાન ગણાને રજનાત થયો
મહારાણી પત્ર ધણા મુઝાયા કૃષ્ણ પોતાના
ભાગ્યને દોષ દેતી એક બાણુ ઉદામ રજને,
આતા નિનગાના ઝોના ખાલી બેગી હતી

(૩)

થોડાજ દિવસોમા તેરપુર અને જયપુર
નચ્ચે એજ કાળે બધુકનુ યુદ્ધ થયુ હજારોના
થોગી રેડાયા, અને બન્ને રાજ્યોને બારે નુ
માનો મરદાસત કરના પડ્યા

(૪)

ઉદેપુરના મહારાણાનો કન્યા બાળેસો
હતો મન્દારો અને ઉમરાવો બેમ હતા અજિ
તર્સીદ નામના મરદાસે ઉમા થઈ નાણા પ્રત્યે
નમસ્કાર કરી કહ્યુ —

“મહારાણાશ્રીથી અમલુ તો નહિજ હો
તે મજકન્યા માટે કનસ જન્મ્યો છે તેમા
જયપુર અને તોષપુર જેવા મજપુત રાજ્યોની
તો ધણીજ ખુશાગી થઈ છે આજે દેશનુ ભાવિ
નરપુતોના બાહુબળ ઉપર આવલણી રહ્યુ છે
જેથી રેડવાક રાજ્યો આપણને એ કમશને
નાવરે મીટારના વાગવા વીવળી રગી
રહ્યા છે

અનિતર્મહની આ ગોળગોળ વાનમા

રાણુને કાઈ ચોખ્ખી મમજ ન પડી તેથી
સણાએ પૂછ્યુ, ‘તો આપણે આમા નુ કરી
શનીએ પ્રીએ વાઝ ?’ અનિતર્મહિ નણાણુ
“નજરમાગી કૃષ્ણના રજનેતો અત આણના’

મહારાણા અનિતર્મહના આ કુર અને
નિચ નમ્દો સામગી ધડીબર અસાદ થઈ
મત્ર આવેન તેમનો કોષાગિન પ્રાગી ઉઠ્યો
એક પ્રેમાળ પિતાને પોતાની મહામુની અને
મોરેગી તદીની માટે આરાશમ્દો અને આરા
દિચનગ દૃષ્ટની વાત સામગીને પ્રેમો આવાત
થયો હો એ પ્રથમ મહાકાવ્યકો પગજ છોડવો
ઉચ્ચિત છે રાણાને આ વાત લેશ માત્ર પણ
મત્રે ન કનગી પણ ખીછ તન્દ આખી જગ
પુત કોમનો સસવ હતો, પરદેલીઓ આ
મગડાનો ‘કુટથી લાભ લઈ રહ્યા હતા અમીગ
આ નામનો રાજદારી મુતમદી આ દૃષ્ટને વડ
તે આખી રહ્યો હતો આવા ચારે તન્કના
મિચારેથી રાણા એ દૃષ્ટ માટે સાદ છન્મગ
પણ ન કરી શક્યા,

(૫)

ઉદેપુરના રાજમહાસયમા આજે મવન
ઉમનીનતા પ્રસરી રહી હતી મોડન, આગ,
દાસ, દામીઓ અધાજ કોઈ ભયાનક ઉપાન
થનાનો હોય તેમ ભયમિત દેખાતાહતા નાજકન્યા
કૃષ્ણકુમારી આ મમયે પોતાના ખડમા નિશ્ચિત
પણે બેગી હતી તેગીને નોતી અવગ રે આજે
નુ થનાનુ છે ? તેણી નોતી જણુની કે પોડીજ
પગોમા માઝ લગન કોઈની માથે થઈ જશે
અને તે અનત લગન હશે જ્યા મુહમ્મદાશ કે
મગડાનુ નામ નિશાન પણ નહિ હોય જ્યારે
મહાલયની એક એક અમિતે ખમર હતી કે
આજે ઉદેપુરના એ રાજમહાસયમા એક એરી
ધટના અનસાની છે કે જેની વાદ માત્ર હજારે

વં પછી પણ જમતના મહાદીઓને મેનીના
નામ સારસને બસ થશે

મદારાજાની બેન મદામાઈએ આ મમમે
રાજકન્યાના ખડમા પ્રવેશ મ્યો કુખ્યા બની
યઈ અને પોતાની ફામનો સાકાગ કયો

બેરા કુખ્યા, આગે દુ તારી રિખાઈત
અને દેશમકિતને મસોગીએ ચાલવા આની છુ
દુ બાણુ 'તુ કે તુ એક વીર પિતાની મુખુતી
છે બેગ દુ પુત્રુ તેનો જાણ આપ આદ
બાઈએ પ્રપચ જાળ પાથરી

"સુગોયી પુછો ફાઈમિ કુખ્યાએ જાણ
ભાળ્યો

"શુ તને તારા પિતાની, તારા દેશની,
અને સમસ્ત રાજપુત કૌમતી આગર બ્દાની
છે? મદામાઈએ પ્રશ્ન કર્યો

માતા! કઈ હનમાય રજપુત કન્યા
એની હમે કે જોને પોતાના દેશની પોતાના
પિતાની, અને પોતાની જ કૌમતી આગર પ્રાણ
કરના પાણુ અધિક ખારી નહિ હોય?" કુખ્યા
અસત સ્વરૂપમા પ્રગતી નીકળી

મન્ય છે બેગ, તારી માતાની કુખને તે
દીવાલી છે કહે ત્યારે એ ત્રણેની પ્રતિષ્ઠાને
જાળની રાખવા તુ કેટલુ બનિદાન આપી
શકે છે? મદામાઈએ વધુ પ્રપચ રચ્યો

"માગ સર્વસ્વનુ બનિદાન આપના મુરી
તુ પછી પાની નહિ કડ માના! કુખ્યાએ
મ્મિનર કયો

મેમ કુખ્યા! એમ માત્ર તારી ખાતર
ગજપુતો માહોમાહે પ્રધાઈ મરે કં જાવપર
અને નેવપુ વન્નેના વિખવાને તુ મારી
મીને જાણે છે રજપુતોની શક્તિ કપર આગે
આખા દેશનુ બારી આન મી ન્હુ છે આપણા
આતરિક કનકો મિત્રાસ નારે તારી મુદમજ
દેહનો અત આણુસા ને,એ એમ બીજા
મધળા રાજપુત રાજ્યોની ભનામણ છે કુખ્યા
તુ પોતે સમજદાર અને ડાની કે તને ફારે
તેમ કર મદામાઈએ બિની વાત મ્દી નાખી
કુખ્યાએ તો'તુજ ધાર્યુ કે માગે એક કિવતે
આમ કન્તુ પડમે કુખ્યા થોડીસાર મૌન રવી
પણુ મદામાઈએ એની સામે કાતિનુ મ્દેશની
ખારી મૂકી તેનીને વિચાર મરવાની પણ
તમ ન આ રી દુખ્યા ઉપગક્રપગી તણુ ખા
લીઆ પી મર્ફ

"તારા ભાગ્યમનનાની સાથેજ પરણવાનુ
લખ્યુ હતુ" આ તે વીરમ્ના કુખ્યાકુમારીના
અંતિમ રાન્દો આગે પણુ લડવાના તાગ મળ્યુ
જણાની મૂડે છે (સપ્તમુ)

છઃ ઘી છઃ માખણ છઃ દૂધ છઃ દહીં છઃ

ચોકધુ અને તાણુ જરાયે લોખંડે બિનાનુ
મદદન ખાડીવા માટે ફેકર એકજ દ્રાવલ હશે ફેકર

● સ્વચ્છતા

● માહકેને સપૂર્ણ સતોષ

● જાતિય દખરેખ.

ધી નશનલ ડેઈરી કુા ચોખમનગર
મૂરત

મ પાદક 'તાજ'

[વિદ્યાર્થી આલિસ્ય મડળના આમરા હેડળ
મળ ગુરરાત મગલ મડળના મહકાચી તા
૧૮-૬-૪૪ ના રેન્ મિમાટ હોનમા શ્રીયુત
બ્યોલિન્દ્ર દેવે એમ એ ના પ્રમુખપદે એક
ભવ્ય મુગાયગે ચોનચો હતો એ મુશાયગમા
પકિત ઉપગજ ને કાચો લખાયા હતા તેમાની
આમુક ડડિકાઓ અત્રે ગ્લુ કરવામા આવે ૫]

હોય ગમ લાખો ભયે એ ગમતો મુજને ગમ નથી,
આપ શ્વાસે શ્વાસમા છો એ ખુશી કઈ કમ નથી
પ્રાણની પગલા તછને પ્રાણ મુકો દારમા,
ત્રેમ કરવો હોય તો 'ગાયદા' વધુ જોખમ નથી

હિદીઓના હાન આને શ્વાનથી કે કમ નથી,
ને રીતે શ્વે છે શ્વન એતો એને ગમ નથી
જોઈ લેતો ગમ લાવીનેજ રે'શે એક દિન,
છોને આને શાહી 'અમકાર'ની ધરખમ નથી

હું ચાહું આખો અમીની અન્ય કાઈ ગમ નથી,
હું ન જાણું જિદગી દુર્ગમ ગ્લી-દુર્ગમ નથી !
કોઈ ને દરદમ નથી તો શ્વામ મારો છે નસીમ,
શ્વામમા હનના દન છે, શ્વામ ન દમદમ નથી

આવે લુટે લુટનારા દિદમા કે કમ નથી,
છે પ્રભુની એ દયા કે હિદીઓમા કે કમ નથી
એટલો મમ્મ છુ ન મારી ખુનીમા એ 'કુરીમ',
ખતો પણ જાણું મારી દ્રષ્ટિએ મકકમ નથી

તે દિવસ આ'યા બવા ને આજ એ આલમ નથી,
કોઈ કોઈને તો ભાઈ ભાઈનોય ગમ નથી
દિમ-અતી સવા આને ભગઈ છે 'મઝાદ',
નામ ગેગન થઈ ગ્લુ છે કેવડ વિક્રમ નથી

હન અમાર બહેલી બૂલથી કે કમ નથી,
નિહા વમજો મિતમની રાળથી કે કમ નથી
માપથી લાવી દુડી ના માનગે કે 'પવાર',
આઝાદ ગ્લો દેશ, એ તાલીમનું મવખમ નથી

યાદ દિનની જિદગી છે, એ ને કે નાયમ નથી,
મોન આવે તો બનેને આજ એતો ગમ નથી
—'એખમ'

ન દિનાનો એટલે પરતમતાનો ગમ નથી,
વશદિમા અમો પણ કોઈનાથી કમ નથી
કે મનમની કાણ મિતોમા અને 'ધન્વતરી',
તુમ મજબમા કો મનમના નામ પર માતમ નથી

ઉર-નિવાની છોડવું મુજ ઉર-સદન ઉત્તમ નથી,
તારા વસના યોગ્ય એ જેવું કોઈ આશ્રમ નથી
ઉરતમગાઓ કદી 'ખિસ્મિલ' ન ઉરથી થઈ જુદી,
ક્રમકે સ્થાવર છે એ મારી મતા જગમ નથી

તું અને હું એક છીએ, એ વિશે કે શ્રમ નથી,
માન્યતા જગતીજ જેવી, આપણો એ કમ નથી
મત્સ્યથી ડરવુજ શાને ? મત્સ્યના મારી શકે,
જન્મદાતા ધમજ 'ઈન્દુ' સામાના ધમ નથી

બારમુ, આતીમમ કો ખાપનું કરતો નથી,
ગાદીઓમા પણ હવે તો પાનતી પડમ નથી
—'આતિશ'

ગમ મગખા દિદમા મીર જાદુએ કે કમ નથી,
દેશને દેશો જો એ યોને નાનમ નથી,
—'અમરિંદ'

જોર પગ છે બને દડી પ્રેમની પડખ નથી
આપણા પીડમીયાથી આજ પચોત્તમ નથી
નગી કે જોનાની 'ચારામી' રાત્રી મોઘુ મ્હન
માઝ મગાના નથી તે છરાતમા દમ નથી

જો મ । પ્યેદ્દાર્મ પગ જોરે જતા ન આચરે,
પી એ સાનીતાવા પગ વાનમાં કે દમ નથી
— 'મખા' દરે

જ છે નિયામ રતનની સપતિ એ કમ નથી,
કે નથી મુજ પામ તો કે એનો મુજને ગમ નથી
યા તે મરે ખચીત જોઈને તુજને અથ 'હુખીઅ',
જો હતી આજે કરે ? એના જેવા દમ નથી

હો ન મહિ બાતમા તો જાતમા કે દમ થયો,
વૃણ છે એ દાળ જેમા લેલ પગુ ? દમ નથી
— 'વદા'

ધર્મના એ ગદકો પણ યર્ધ ગયા છે બદકો,
રક્ષકો મારી નગરમા બદકોથી કમ નથી
— 'નઈમ'

નામ 'રોશન' એમનુ મારા મરણથી ઘે મયુ,
એટલે તો એમને મારા મજલુતો ગમ નથી

કમ છે આનક પણ સિલીકે બાળકો કે કમ નથી
પ્રાણ કે' છે કે અમારી કપાનિ ધરખમ નથી
ચોખ્શો 'હુદમત' તમે ના ચિહ્ન એસા જોઈને
શા મીના એનગાળા કે કઈ ચિત્તબમ નથી

બેના દર્શન છે બપેબધ એમનો એમ નથી,
એમ, જે એને કરે નુ એવો કે સગમ નથી
નામ તો રોશન છે તેમકુ રિશ્વતરમા સીરતી
આજ કે છરાત જગમા વી તે રિકમ નથી

રાગ નથી રાખી નથી, એ રાહને બેગમ નથી,
બે-ગમ નથી કે દિ-તેની ? ને કે ગમ નથી
— બચ્ચાવ' મોનિયા

મુજને એનો ગમ નથી ? ના મુજ દમદમ નથી
ગમ તો છે તો ગમ કે કે ગમની મુજને ગમ નથી
જેની આપો પીગી ?, તેનો બધું પીગી મુજે,
આપણો પાગને ગાગો નુ 'મુમા' ગમ નથી

મુજ વિચારો મુજ વિચાર કે બા કેતમ નથી
એમ તો મ્મ છુ મધાથી આપણી કે દમ નથી
નાન માગરને કિનારે કે દમ બાળા 'અચીન'
માનવને તો મને તોનાન નુ એગમ નથી

મિત્ર તારી મિત્રતા પગુ દુઃખનોથી કમ નથી,
મુજ વધા સુણતા કહે છે સાતમા કે દમ નથી
દિન સમી પૂછ પ્રાણમા બોલના બેમે 'ગની'
તુ બેતો પ્રેમી છે તુજને કઈ અગમની ગમ નથી

આજ હિદીઓને કપાયે નિય સકી બેકમ નથી,
સ્વામ વર્ણ છે જરા કઈ એકીકેટમા કમ નથી
તડ ને કડ, બર્ણાનુકરે છે તુ ઉધાડા ચોકમા,
કયાય પણ 'બેકાર' તાના પેતગ મોઘમ નથી

શાલુ લખતે એકલા મનોપ એને ના થતો
ધન હિપગમ માગતો મે વેપ છે કે યમ નથી
— નયોતિન્દ દરે

દેસ માવે દુદગાળો બાઝ આજે મમ નથી,
બુખરો, દુખાળ છે આરોગરાને મમ નથી
ત્યાગી કે દેશન હવે જો હિદના યુદ્ધ તમે,
એમને આ પૂર છે કમાન મ્મ પનિમ નથી
— 'તાજ'